

Agenda

ALGEMENE
KERKVERGADERING

67

Nándor Surkady
Kerkargief

Agenda

vir die

67

ste

**Algemene Kerkvergadering
van die Nederduitsch Hervormde
Kerk van Afrika**

**Die Aula
Universiteit van Pretoria**

Vanaf Sondag 26 September 2004

REGLEMENT VAN ORDE VIR DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

1. BEPALING VAN VERGADERING, OPROEP EN OPENING

- 1.1 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die datum, tyd en plek van die Algemene Kerkvergadering bepaal volgens Ordinansie 3.10.2(i).
- 1.2 Die skriba het die vergadering byeengeroep volgens Ordinansie 3.8.3(ii).
- 1.3 Die uittredende voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering open die vergadering met Skriflesing, prediking, gebed en samesang.

2. AGENDA

- 2.1 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het vooraf alle versoekskrifte, memoranda, verslae en beskrywingspunte van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, ringsvergaderings, die Predikantevergadering, die Algemene Diakensvergadering, rade van die Kerk, dienaars van die Woord, kerkrade en kerkraadslede deur die ringsvergaderings in wie se werkkring hulle val, oorweeg (met ander woorde bepaal of die dokumente in die agenda tuihoort en in ooreenstemming met die Kerkorde is en verwerk waar nodig), voordat dit in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem is (Ordinansie 3.8.3 (iii); 3.10.2 (ii) en 3.10.3 (iii)).
- 2.2 Vorige besluite van die Algemene Kerkvergadering is by die samestelling van hierdie agenda in aanmerking geneem.
- 2.3 Volgens Ordinansie 3.4.3 (xviii) reël die ringsvergadering watter afgevaardigde uit die ring 'n beskrywingspunt of versoekskrif wat opgeneem is in die agenda, tydens die vergadering sal toelig en motiveer. Indien daar geen aanduiding gegee word wie die toeligting sal doen nie, word die voorsitter van die betrokke ring, raad of kommissie opgeroep om dit te doen of reëlins in die verband te tref.

Persone wat deur ringsvergaderings aangewys is om dié taak te verrig, moet sorgdra dat hulle by die behandeling van die beskrywingspunt ter vergadering is en so spoedig moontlik by die mikrofoon stelling inneem om die beskrywingspunt te stel.

- 2.4 Die agenda wat vooraf beskikbaar gestel is, word as gelees beskou.

3. KOMMISSIES WAT TYDENS VERGADERING FUNKSIONEER

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wys voorlopig vooraf kommissies aan om bepaalde take voor en tydens die vergadering te hanteer. Die vergadering besluit oor die aanwysings.

3.1 Kommissie vir Geloofsbriewe

Die Kommissie vir die Geloofsbriewe gaan die geloofsbriewe voor die aanvang van die sitting na en lê 'n lys van die lede van die vergadering en 'n verslag oor

geloofsbriewe wat nie in orde is nie, aan die vergadering voor.

3.2 **Ordekommissie**

Die Ordekommissie ontvang en oorweeg skriftelike, gemotiveerde verskonings vir tydelike afwesigheid uit die vergadering, sien toe dat die sittingsure stiptelik gehandhaaf word en dat alles ordelik en met die nodige waardigheid geskied.

Afgevaardigdes word daarop gewys dat afsprake wat hulle vooraf gemaak het, nie as verskoning vir afwesigheid by die vergadering kan dien nie.

Vorms waarop verskoning vir afwesigheid aangeteken word, is by die Ordekommissie beskikbaar.

3.3 **Formuleringskommissie**

Die Formuleringskommissie ontvang voorstelle en amendemente wat tydens die vergadering ingedien word, sien toe dat die bewoording daarvan nie in stryd is met enige besluit van die Kerk of met die Kerkorde nie, en dat voorstelle of amendemente wat aanvaar word, gereed is vir direkte opname in die notule. Voorstelle en amendemente word op 'n voorgeskrewe vorm wat by die Formuleringskommissie verkry word, geskryf. Indien die voorsitter ter wille van die vinnige gang van sake gedagtes uit die vergadering in 'n voorstel wil omskep, sal die Formuleringskommissie dit dadelik op skrif stel vir voorlegging en besluit.

3.4 **Stemopnemers en stemtellers**

Die stemopnemers deel in opdrag van die voorsitter, stembriefies aan lede van die vergadering uit en neem dit weer op. Die stemtellers tel die stemme wat uitgebring is en deel die uitslag aan die voorsitter mee. *Indien en waar moontlik, word van 'n bykomende elektroniese stemprosedure gebruik gemaak.* Slegs persone wat 'n volstreekte meerderheid van die getal stemme wat uitgebring is ontvang het, word deur die voorsitter verkose verklaar, tensy die vergadering anders besluit.

3.5 **Rekenaardeskundiges**

Rekenaardeskundiges dra sorg dat rekenaars betyds geïnstalleer word en vir die duur van die vergadering behoorlik werk vir die doeleindes waarvoor dit benodig word en om die gang en werk van die vergadering te bespoedig.

3.6 **Notulehouers**

Die Notulehouers sorg vir die opname van alle besluite en handeling van die vergadering in die notule en stel die notule van die daaglikse sittings aan die vergadering beskikbaar op die tye deur die vergadering bepaal.

4. **SPREEKBEURT(E)**

'n Lid van die vergadering wat 'n spreekbeurt oor 'n bepaalde saak in die agenda verlang kan ook vooraf skriftelik of mondeling, of by wyse van 'n kort elektroniese boodskap per selfoon (kbb/sms) by 'n persoon(e) wat aangewys sal word, sy/haar naam op die sprekerslys plaas. Die sprekerslys sal, wanneer die bepaalde saak aan

die orde gestel word vir bespreking, op die elektroniese inligtingskerm verskyn, waarna die besprekingslys gesluit word. Die voorsitter ken die spreekbeurt toe in die volgorde van die sprekerslys. Die tydsduur van 'n spreekbeurt is beperk tot vyf minute, maar mag, met toestemming van die vergadering, verleng word. Geen lid van die vergadering is geregtig op meer as een spreekbeurt oor 'n bepaalde saak nie, behalwe wanneer al die sprekers op die lys hulle beurt gehad het en daar nog tyd vir bespreking toegeken is vir die bepaalde saak. Die voorsitter sal dan beslis of die bespreking beëindig sal word en of daar 'n tweede spreekbeurt toegeken sal word.

5. ORDE RONDOM SPREEKBEURTE EN BESPREKINGS

- 5.1 Die voorsitter het die taak om sprekers by die punt onder behandeling te bepaal, te sorg dat sprekers nie argumente wat reeds geopper is, herhaal nie, en persone wat dreigemente uiter of die argument op 'n persoonlike vlak voer, tot orde te roep.

Wanneer 'n spreker afdwaal, of argumente herhaal, of dreigemente uiter, of ad hominem argumenteer, sal die voorsitter sy aandag daarop vestig en as hy na twee waarskuwings daarin bly volhard, sal die voorsitter hom die woord ontnem en die volgende spreker aan die woord stel.

- 5.2 Enige lid van die vergadering kan op 'n punt van orde die aandag van die voorsitter daarop vestig dat die voorsitter of 'n spreker nie volgens die Reglement van Orde of algemene vergaderingsprosedures handel nie, waarna die voorsitter die saak verder reël.
- 5.3 Die voorsteller van 'n mosie het die reg om, direk voordat daar tot die finale stemming oorgegaan word, repliek te lewer.

6. INDIEN VAN VOORSTELLE/AMENDEMENTE

Tydens die bespreking van 'n saak op die agenda kan lede van die vergadering voorstelle en amendemente op voorstelle by die formuleringskommissie indien. Dit moet skriftelik geskied en moet deur die voorsteller en 'n sekondant onderteken wees.

7. BEHANDELING VAN VOORSTELLE/RAPPORTE

- 7.1 Wanneer voorstelle wat handel oor rapporte nie 'n verandering of wysiging van die rapport inhou nie, maar slegs bedoel is om die aanbevelings in die rapport vir uitvoering te verwys of om die rapport aan te vul, stel die voorsitter eers die rapport in sy geheel vir goedkeuring en daarna die voorstelle wat daarop betrekking het. Wanneer voorstelle veranderinge in die rapport bevat, stel die voorsitter eers die voorstel en daarna die rapport soos gewysig.
- 7.2 Geen rapport of saak wat so afgehandel is, kan weer behandel word nie. Wanneer 'n lid van die vergadering van mening is dat die besluit hersien moet word, kan hy/sy tydens die sitting van die vergadering 'n skriftelike versoek om hersiening inhandig, mede-onderteken deur 'n ander lid van die vergadering. Op ontvangs van so 'n versoek lê die voorsitter dit aan die vergadering voor. Die voorsteller ontvang die geleentheid om sy/haar versoek toe te lig, en een spreker, wat beswaar wil maak, ontvang ook 'n spreekbeurt. Die tydsduur is in elke geval beperk tot vyf minute. Daarna stem die vergadering oor die versoek. Indien twee derdes van die vergadering hom ten gunste van die versoek verklaar, word die saak opnuut behandel.

- 7.3 Wanneer 'n lid van die vergadering 'n saak op die agenda wil plaas, of 'n verandering in die agenda wil aanbring, of 'n saak tot stemming wil bring ten opsigte van die werk wat nog afgehandel moet word, kan 'n voorstel ingedien en die versoek gestel word. Dit moet skriftelik gedoen word en behoorlik onderteken word deur die voorsteller en sekondant. Dieselfde prosedure soos in 7.2 word daarna gevolg.

8. **AANTEKEN VAN TEENSTEM**

'n Lid van die vergadering wat sy/haar teenstem teen 'n besluit wil laat aanteken, moet onmiddellik nadat die stemming oor die betrokke saak afgehandel is, sy/haar teenstem skriftelik aanteken. Dit word sonder bespreking in die notule opgeneem.

9. **KLEREDRAG**

Kleredrag moet nie afbreuk doen aan die waardigheid van die vergadering nie. By die amptelike opening Sondagaand dra alle dienaars van die Woord 'n toga.

ORDEREËLINGS

STEMBRIEFIES EN STEMPROSEDURE

'n Aantal stembriefies wat benodig mag word, is in die agenda ingebind. Daar sal ook tydens die vergadering stembriefies beskikbaar gestel word.

In gevalle waar vir tien (10) of minder persone/aangeleenthede gestem word, sal van 'n elektroniese stemprosedure gebruik gemaak word. Andersins word stembriefies gebruik.

AANBEVELINGS IN AGENDA

Tensy ander vermeld, is aanbevelings in die agenda deur die Agendakommissie gemaak.

VERVERSINGS

Verversings word deur die NHSV-takke gedurende teepouses in die Rautenbachsaal bedien.

AANLOOP TOT DIE VERGADERING

Die verrigtinge wat die vergadering voorafgaan is soos volg:

- * Vanaf 15:00 tot 17:30 op Sondag 26 September 2004 word registrasie van afgevaardigdes afgehandel in die Rautenbachsaal (onder die Aula), Universiteit van Pretoria. Die registrasiefooi is by registrasie betaalbaar. Afgevaardigdes moet asseblief teen 18:00 klaar wees met registrasie.
- * Vanaf 17:30 - 18:15 neem afgevaardigdes hulle plekke in die Aula vir die amptelike opening in. Die amptelike opening begin om 18:30.

- * 'n Afskrif van 'n verslag oor die aanwesige lede word aan elke afgevaardigde oorhandig wanneer hy die vergadersaal binnegaan op Maandag 27 September 2004. Die verslag sal geld as die amptelike presensielys.
- * Afgevaardigdes wat nie Sondag registreer nie, sal slegs deur middel van die notule tot die presensielys toegevoeg word na aanmelding by die Ordekommissie.

--- oOo ---

INHOUDSOPGAWE

	<i>Bladsy</i>
REGISTRASIE	1
AMPTELIKE OPENING: SONDAG 26 SEPTEMBER 2004	1
OPENINGSREDE.....	1
VERWELKOMING.....	1
KOORSANG.....	2
GROETEBOODSKAPPE.....	2
KOORSANG.....	2
HCM FOURIE-EREPENNING	2
BEDANKINGS.....	2
VERVERSINGS	2
OPENING: MAANDAG 27 SEPTEMBER 2004	3
VERWELKOMING.....	3
MOSIES.....	3
BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGS- REDE	3
SAMESTELLING EN KONSTITUERING	3
Geloofsbriewe	3
Stemgeregtigde lede.....	3
Adviserende lede.....	3
STEMOPNEMERS EN STEMTELLERS	4
VERKIESING VAN DIE PREDIKANTSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	4
VERKIESING VAN DIE OUDERLINGLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	5
BESKRYWINGSPUNT: Wysiging van Ordinansie 3.8.3(vi): Verkiesing van ouderlinglede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	5
NOTULE VAN DIE VERGADERING	6
BENOEMINGS: DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	6
Notulehouers.....	6
Ordekommissie	6
Formuleringskommissie.....	6
Rekenaarskundiges	7
SITTINGSURE	7

1. BELYDENIS

1. BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADE- RING	8
1.1 DUIDELIKHEID OOR BELYDENIS VAN DIE KERK	8
1.2 TOEGANKLIKHEID VAN BELYDENISSKRIFTE	8
1.3 STUDIEKOMITEE OOR DIE INTERPRETASIE VAN DIE BELY- DENIS	8
1.4 DIE AD HOC-KOMMISSIE EIETDSE VERTALING VAN DIE BELYDENISSKRIFTE: TUSSEN KERKLIKE KOMITEE (TKK) .	12
1.4.1 INLEIDING	13
1.4.2 AARD VAN VERTALING	13

1.4.3	BESTUUR: REDAKSIONELE KOMITEE.....	13
1.4.4	VERTALERS	13
1.4.5	MEDEWERKING VAN ANDER KERKE.....	14
1.4.6	BEGROTING	14
1.4.7	UITGEWER	14
1.4.8	VERDERE OPTREDE	14
1.5	VERSOEK VAN DIE DEPUTATE EKUMENISITEIT, BUITELAND- SE KERKE VAN DIE GEREFORMEERDE KERKE IN SA: PLAAS- VERVANGENDE BEWOORDING VIR DIE DECENSUS IN DIE APOSTOLICUM	15
1.5.1	VERSOEK.....	15
1.5.2	BESLUIT VAN DIE RCSA (SINODE 2003)	15
1.5.3	ANDER MOONTLIKHEDE.....	16
1.5.4	HANTERING VAN DIE PROBLEEM DEUR VERSKILLENDE GE- REFORMEERDE KERKE.....	17
1.6	SKRIFBESKOUING VAN DIE KERK: MEMORANDUM VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING	18
1.6.1	WAAROM 'N SKRIFBESKOUING?	18
1.6.2	MEMORANDUM OOR SKRIFBESKOUING	19

2. AMPTE

2.1	DIENAARS VAN DIE WOORD	24
2.1.1	OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD	24
2.1.1.1	Kuratorium	24
(i)	<i>Besluite van die 66ste Algemene Kerkvergadering</i>	24
(a)	<u>Teologiese Opleiding - Algemeen</u>	24
(b)	<u>Hevorme Teologiese Kollege</u>	24
(c)	<u>Instituut vir Kerkeskiedenis</u>	25
(d)	<u>Ondersoek na telematiese onderrig vir teologiese opleiding</u>	25
(ii)	<i>Hantering van die opdragte van die 66ste Algemene Kerkvergadering ...</i>	25
(iii)	<i>Kuratorium vir die Teologiese Opleiding: Verslag oor werksaamhede ..</i>	25
(a)	<u>Opdrag</u>	25
(b)	<u>Samestelling</u>	26
2.1.1.2	Teologiese Opleiding aan die Universiteit van Pretoria	27
(i)	<i>Verslag van prof APB Breytenbach, adjunkdekaan van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria: Tydperk 2001 en 2003</i>	27
(a)	<u>Algemeen</u>	27
(b)	<u>Personeel</u>	27
(c)	<u>Navorsing</u>	28
(d)	<u>Studentegetalle</u>	28
(e)	<u>Doseerwerk</u>	29
(f)	<u>Internasionalisering</u>	29
(g)	<u>Vooruitskouing</u>	30
(h)	<u>Dankwoord</u>	30
(ii)	<i>Enkele opsommende grepe van die ooreenkoms tussen die Ned Herv Kerk en die Universiteit van Pretoria: Teologiese Opleiding</i>	31
(a)	<u>'n Besondere tradisie word uitgebou</u>	31
(b)	<u>Nuwe omstandighede vra nuwe oplossings</u>	31
(c)	<u>Die volgende skof 2005-2009</u>	32

(d)	<u>Dankwoord</u>	32
(iii)	Beskrywingspunte	34
(a)	Staking van Teologiese Opleiding deur dosente van ander Kerkgenootskappe: Ring van Noord-Kaapland	34
(b)	Toekomstige opleiding van predikante: Ring van Port Elizabeth	34
(c)	Deeltydse betrokkenheid van dosente by gemeentelike werksaamhede: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	35
2.1.1.3	Die Hervormde Teologiese Kollege (HTK)	37
(i)	<i>Verslag van die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege, prof TFJ Dreyer, vir die periode 2000 - 2004</i>	37
(a)	<u>Inleidende opmerkings</u>	37
(b)	<u>Kerkspesifieke modules</u>	38
(c)	<u>Diploma in kerklike bediening</u>	39
(d)	<u>Studentebegeleiding en vorming</u>	39
(e)	<u>Kursusse</u>	40
(f)	<u>Akademie se betrokkenheid by die Fakulteit</u>	42
(g)	<u>Navorsing en publikasie</u>	42
(h)	<u>Slotopmerkings</u>	42
2.1.1.4	Hervormde Teologiese Studies (HTS)	43
(i)	<i>Verslag van redakteur, Prof AG van Aarde, vir die periode 2001 - 2003</i>	43
(a)	<u>Akkreditasie</u>	43
(b)	<u>Subsidieverdienste</u>	44
(c)	<u>Taalverspreiding vir die periode 2001-2003</u>	45
(d)	<u>Redaksie en Internasionale Adviesraad</u>	45
(e)	<u>Nasionale en Internasionale erkenning</u>	46
(f)	<u>Publikasiebeleid</u>	46
(g)	<u>Toekomsblik</u>	46
2.1.1.5	Die Teologiese Opleidingsfonds	47
(i)	<i>Verslag van die fondsinsamelaar, dr JP Labuschagne, vir die periode 2001-2003</i>	47
(a)	<u>Inleidend</u>	47
(b)	<u>Finansiële state</u>	47
(c)	<u>Grafieke</u>	47
2.1.1.6	Finansiële ondersteuning aan die Kerk se studente	49
(i)	<i>Inleiding</i>	49
(a)	<u>Kuratoriumlenings</u>	49
(b)	<u>Bykomende Finansiële Hulp</u>	49
(ii)	<i>Studiepolisskema van die Kerk - Ou Mutual</i>	50
(iii)	<i>Evalueringskomitee</i>	50
(a)	<u>Samestelling</u>	51
(b)	<u>Kerkorde</u>	51
(c)	<u>Opdrag</u>	52
(d)	<u>Werkwyse</u>	52
(aa)	<u>Werwing, evaluering en toelating van kandidate</u>	52
(bb)	<u>Opsig oor die teologiese studente se geloofslewe</u>	54
(cc)	<u>Opsig oor akademiese vordering</u>	54
(dd)	<u>Begeleiding van teologiese studente in geval van persoonlike probleme</u> ...	55
(ee)	<u>Finansiële ondersteuning aan teologiese studente</u>	55
(ff)	<u>Aanbeveling van teologiese studente vir toelating tot die proponentseksamen</u>	55

2.1.1.7	Spesiale toekenning: Uitstaande dienslewering in die Kerk	56
2.1.1.8	Verslag van Dosentevergadering	58
(i)	<i>Ondersoek na telematiese onderrig in teologiese opleiding</i>	58
(ii)	<i>Uitbreiding van die werk van die HTO na Sending Instituut</i>	59
2.1.2	TOELATING AS DIENAAR VAN DIE WOORD	59
2.1.2.1	Verslag van die proponentseksamenkommissie	59
(i)	<i>Samestelling</i>	59
(ii)	<i>Funksionering</i>	60
(iii)	<i>Aflê van proponentseksamen</i>	60
(iv)	<i>Slotopmerkings</i>	60
2.1.2.2	Toelating tot die evangeliebediening deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	61
2.1.3	PREDIKANTSTANDPLAAS	62
2.1.3.1	Inligting oor dienaars van die Woord	62
(i)	<i>Predikantetal soos op 30 Junie 2001 en 30 Junie 2004</i>	62
(ii)	<i>Predikante wat geëmeriteer het sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering</i>	63
(iii)	<i>Predikante oorlede sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering</i>	63
(iv)	<i>Predikante wat uit die amp onthef is sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering</i>	63
(v)	<i>Predikante met studieverlof langer as 130 dae</i>	64
(vi)	<i>Predikante met besondere verantwoordelikhede</i>	64
(vii)	<i>Uiteensetting oor predikante met besondere verantwoordelikhede</i>	65
(a)	<i>Bedieningsverantwoordelikhede</i>	65
(aa)	<i>Studentepredikante</i>	65
(bb)	<i>Polisiekapelaan</i>	65
(b)	<i>Administrasieverantwoordelikhede</i>	65
(viii)	<i>Predikante in die buiteland met behoud van ampsvoorreg</i>	65
2.1.3.2	Verslag van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat: Pastoraat	66
(i)	<i>Memorandum oor die ondersoek na die ampsbeskouing van en beroepstelsel in die Nederduitse Hervormde Kerk</i>	66
(ii)	<i>Riglyne vir die inherente vereistes van die predikantsamp</i>	67
2.1.3.3	Verslag oor Predikantevergaderings	68
(i)	<i>Samestelling en funksionering</i>	68
(ii)	<i>Predikantevergadering van 2002</i>	68
(iii)	<i>Predikantevergadering van 2003</i>	69
2.1.3.4	Predikantstandplase: Inligting en beskrywingspunte	69
(i)	<i>Beskrywing van volledigversorgde predikante, predikante in deelsorg- en deelydse standplase, benoemde predikante en voorgestelde Ordinansiewysigings</i>	69
(ii)	<i>Onderskeid tussen standplase met volledige versorging, standplase met deelversorging, deelydse standplase en standplase met 'n benoeming vir 'n besondere opdrag</i>	70
(a)	<i>Standplaas met volle versorging</i>	70
(b)	<i>Standplaas met deelversorging</i>	70
(c)	<i>Standplaas vir deelydse bediening</i>	70
(d)	<i>Standplase met 'n benoeming vir 'n besondere opdrag</i>	71
(iii)	<i>Riglyne wat aan gemeentes deurgegee is oor beroepe na verskillende kategorieë standplase</i>	73
(iv)	<i>Belangrike voorwaardes vir deelydse bediening</i>	74

(v)	<i>Beskrywingspunte</i>	75
(a)	Duideliker riglyne met betrekking tot verskillende bedieningstand- plase: Ring van Noordelike Natal	75
(b)	Bepaling van slegs twee kategorieë standplase: Ring van Laeveld	76
(c)	Uitbreiding van Ordinsie 2.1.17.2: Riglyne rondom die benoeming van 'n predikant: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ...	76
2.1.3.5	Beroep van predikante	77
(i)	<i>Beskrywingspunte</i>	77
(a)	Beroepspraktyk: Uitnodiging na onderhoud en lei van erediens: Ring van Bothaville	77
(b)	Wysiging van Ordinsie 2.1.3 en 2.1.3.1: Beroepsprosedure en be- roepsvergadering: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	78
(c)	Wysiging van Ordinsie 2.1.3.3(v)(b): Dokumente by aanneming van beroep: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	81
(d)	Voorstel oor beroepsbrief: Kommissie van die Algemene Kerkver- gadering	82
2.1.3.6	Aansoek om Behoud van Ampsvoorreg	82
(i)	<i>Beskrywingspunt</i>	82
(a)	Wysiging van Ordinsie 2.1.15: Aansoek van beroepafwagtende predikante om behoud van ampsvoorreg; kontrolering van kennis van beroepafwagtende predikante: Kommissie van die Algemene Kerkver- gadering	82
2.1.3.7	Hertoelating	84
(i)	<i>Beskrywingspunt</i>	84
(a)	Wysiging van Ordinsie 2.1.14(ii): Hertoelating: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	84
2.1.3.8	Aansoek om Emeritaat	87
(i)	<i>Beskrywingspunte</i>	87
(a)	Wysiging van Ordinsie 2.1.9: Aansoek om emeritaat: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	87
(b)	Toevoeging by Ordinsie 2.1.9: Verval van emeritaatvoorreg: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	87
(c)	Uitbreiding van Ordinsie 2.1.9(ii): Verlening van emeritaat sonder penalisasie op ouderdom 60: Ring van Bronkhorstspuit	88
2.1.3.9	Losmaking van standplaas	88
(i)	<i>Beskrywingspunt</i>	88
(a)	Wysiging van Ordinsie 2.1.13.2: Losmaking met behoud van ampsvoorreg: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	88
2.1.3.10	Egskeiding by Predikante	89
(i)	Wysiging van riglyne: Egskeiding by predikante: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	89
(a)	Riglyne vir die hantering van predikante wat in egskeidings betrokke is soos deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar	89
(b)	Wysigings deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor- gestel aan riglyne oor hantering van predikante in egskeidings betrokke...	90
(ii)	Beklaging teen Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor ver- lening van ampsvoorreg en hertoelating van kandidate tot die evangelie- bediening wat in 'n egskeiding betrokke was	91
(iii)	<i>Beskrywingspunte</i>	92
(a)	Losmaking van predikant van standplaas na egskeiding: Ring van	

Bronkhorstspuit.....	92
(b) Uitbreiding van Ordinansie 7: Huwelik- en gesinslewe van predikante: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	93
2.1.3.11 Verlofreglement vir Predikante.....	93
2.2 PRESBITERAAT.....	98
2.2.1 WERK VAN OUDERLINGE IN DIE KERK.....	98
2.2.2 BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	98
2.2.2.1 Struktuur vir Raad vir Ouderlinge.....	98
2.2.2.2 Skakeling met ouderlingevergaderings op gemeentevlak.....	99
2.2.2.3 Onafgehandelde take: Komitee (Raad) vir Ouderlinge.....	99
2.2.3 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT: PRESBITERAAT.....	99
2.2.3.1 Die hersiening van die bestaande toerustingskursus vir ouderlinge	99
2.2.3.2 Die toerusting van ouderlinge oor die gevaar wat ander godsdienste vir die Kerk inhou.....	100
2.2.3.3 Die daartelling van 'n addisionele module oor die belydenisskrifte by die toerustingskursus vir ouderlinge.....	100
2.2.3.4 Komitee vir Ouderlinge.....	100
2.3 DIAKONAAT.....	101
2.3.1 WERK VAN DIE DIAKENS IN DIE KERK.....	101
2.3.2 BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	101
2.3.2.1 Toerustingskursus vir diakens.....	101
2.3.2.2 Beskrywingspunt.....	102
(i) Ondersoek na NHSV-hoofbestuur: Ring van Zoutpansberg.....	102
2.3.2.3 Inligting oor die DPS-sisteem: Direksie van die Kinderhuise.....	103
2.4 BESKRYWINGSPUNTE: OUDERLINGE EN DIAKENS.....	103
2.4.1 Wysiging van Ordereël 2.2.1(i): Verkiesing van ouderlinge en diakens vir 'n twee jaar termyn: Ring van Zeerust.....	103
2.4.2 Wysiging van Ordinansie 2.2.1: Verkiesing van kerkraadslede op 'n roterende basis: Ring van Middelburg.....	104
2.4.3 Wysiging van Ordinansie 3.3.2: Kennisname van uittredes van ouderlinge en diakens: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	104

3. VERGADERINGS VAN AMPTE

3.1 OUDERLINGEVERGADERINGS.....	106
3.1.1 FUNKSIONERING VAN OUDERLINGEVERGADERINGS.....	106
3.1.2 BESKRYWINGSPUNTE.....	106
3.1.2.1 Wysiging van Ordinansie 3.1.1(ii): Samestelling van ouderlingevergadering: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	106
3.1.2.2 Wysiging van Ordinansies wat stemreg van emeriti en beroepafwag-tende predikante raak: Ring van Middelburg.....	107
3.2 DIAKENSVERGADERING.....	108
3.2.1 FUNKSIONERING VAN DIAKENSVERGADERING.....	108
3.2.2 BESKRYWINGSPUNT.....	108
3.2.2.1 Wysiging van Ordinansies rondom samestelling van vergaderings van diakens: Ring van Bothaville.....	108
3.3 KERKRAADSVERGADERING.....	110
3.3.1 FUNKSIONERING VAN KERKRAADSVERGADERINGS.....	110
3.3.2 BESKRYWINGSPUNTE.....	111

3.3.2.1	Wysiging van Ordinansie 3.3.1(ii): Samestelling van kerkraadsvergadering: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	111
3.3.2.2	Terugkeer na kerkraadsvergadering as regeervergadering: Ring van Wes-Kaapland.....	111
3.3.3	ADVIES VAN RAAD VIR REGSADVIES: STAND VAN NOTULES; BLOOTLEGGING VAN DOKUMENTE	112
3.3.3.1	Stand van notules wat nie goedgekeur is nie	112
3.3.3.2	Blootlegging van dokumente.....	112
3.4	RINGSVERGADERINGS	112
3.4.1	FUNKSIONERING VAN RINGSVERGADERINGS.....	112
3.4.2	BESKRYWINGSPUNTE.....	114
3.4.2.1	Wysiging van ringsgrense: Ring van Oos Londen	114
3.4.2.2	Afhandeling van jaarverslae en vergaderings op ringsvlak gedurende verslagjaar: Ring van Swellendam.....	114
3.4.2.3	Wysiging van jaarverslae: Ring van Port Elizabeth.....	115
3.4.2.4	Wysiging van Ordinansie 3.4.1(i)(d): Samestelling van die Ringsvergadering: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	116
3.4.2.5	Rotasiebeginsel.....	116
(i)	Beskrywingspunte	116
(a)	Wysiging van Ordinansie 2.1.1 (iv): Afwyking van rotasiebeginsel: Ring van Maquassi	116
(b)	Herbesinning oor rotasiebeginsel: Algemene Diakensvergadering.....	117
(ii)	Memoranda oor die rotasiebeginsel	118
3.4.2.6	Opening van ringsvergadering deur predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	126
3.5	RINGSDIAKENSVERGADERING	127
3.5.1	FUNKSIONERING VAN RINGSDIAKENSVERGADERING	127
3.5.2	BESKRYWINGSPUNT	127
3.5.2.1	Wysiging van Ordinansie 3.6.3 (ix): Verkiesing van voorsitter van die Kommissie van Ringsdiakensvergadering: Ring van Heidelberg.....	127
3.6	ALGEMENE KERKVERGADERING	128
3.6.1	BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	128
3.6.1.1	Onbehandelde gedeelte van die notule en besluitebundel: 66ste Algemene Kerkvergadering	128
3.6.1.2	Besinning oor 'n meer effektiewe Algemene Kerkvergadering	128
3.7	KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	135
3.7.1	TAKE AAN KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING OPGEDRA.....	135
3.7.1.1	Saamstel en hersiening van die Reglementebundel	135
3.7.1.2	Wysigings aan die Kerkorde.....	136
3.7.2	VERSLAG OOR DIE WERKSAAMHEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING IN DIE AFGELOPE TERMYN (OKTOBER 2001 – SEPTEMBER 2004)	137
3.7.3	BESOEKE VAN LEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING AAN GEMEENTES TYDENS FEESGELEENTHEDE	140
3.7.4	ANONIEME BRIEWE AAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	141
3.7.5	BESKRYWINGSPUNT	141
3.7.5.1	Sperdatum vir kommentaar op verslae vanaf verskillende rade van	

	die Kerk: Ring van Swellendam	141
3.8	ALGEMENE DIAKENSVERGADERING	142
3.8.1	VERSLAG VAN DIE DERDE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING	142
3.8.1.1	Inleidend	142
3.8.1.2	Organisatories	143
(i)	<i>Kommissie van die 2de Algemene Diakensvergadering</i>	143
(a)	<u>Lede verkies deur die 2de Algemene Diakensvergadering</u>	143
(b)	<u>Verteenwoordigers van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</u>	143
(c)	<u>Verteenwoordigers van die Diakonale Diensorgane</u>	143
(d)	<u>Ander Lede</u>	143
(ii)	<i>Kommissie van die 3de Algemene Diakensvergadering</i>	144
(a)	<u>Dagbestuur</u>	144
(b)	<u>Bykomende lede</u>	144
(iii)	<i>Dagbestuur van die Kommissie van die 2de Algemene Diakensvergadering</i>	144
3.8.1.3	Funksionering	144
(i)	<i>Opdragte vanuit die 2de Algemene Diakensvergadering</i>	144
(a)	<u>Sekretariaat vir die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering</u>	145
(b)	<u>Riglyndokument vir die Diakonaat</u>	145
(c)	<u>Kantoor vir Fondsinsameling</u>	145
(d)	<u>Voorgestelde Kerkordewysigings</u>	146
(e)	<u>Jaarverslae</u>	146
(f)	<u>Riglyne vir eenvormige vergaderingprosedure</u>	146
(g)	<u>Duidelikheid oor Dagblaaie se Kinderfondse</u>	146
(h)	<u>Prinsipiële besinning oor MIV/VIGS</u>	147
(ii)	<i>Ringsdiakensvergaderings</i>	147
(a)	<u>Besoeke aan Ringsdiakensvergaderings</u>	147
(b)	<u>Kommunikasie met Ringsdiakensvergaderings</u>	147
(iii)	<i>Diakonale Diensorgane</i>	148
(a)	<u>Verslagdoening</u>	148
(b)	<u>Steun aan Diakonale Diensorgane</u>	148
(aa)	<u>Bejaardeversorging</u>	148
(bb)	<u>Kinderhuise</u>	148
(cc)	<u>Die Ondersteuningsraad</u>	149
(dd)	<u>Die NHSV</u>	149
(iv)	<i>Funksionele inisiatiewe van Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering</i>	149
(a)	<u>Noodleniging</u>	149
(b)	<u>Rampfonds</u>	149
(c)	<u>Reëlins vir medisyne aan siekte-emeriti</u>	150
(d)	<u>Pastorale versorging</u>	150
(v)	<i>Diakonale Kerklike Jaar</i>	150
(vi)	<i>Finalejaar Teologiese Studente</i>	150
(vii)	<i>Wisselwerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</i> ..	150
(viii)	<i>Tussenkerklike Komitee</i>	151
(ix)	<i>Navorsing oor behoeftes op die terrein van die diakonaat</i>	151
3.8.1.4	3de Algemene Diakensvergadering	151
3.8.1.5	Doelwitte vir die Kommissie van die 3de Algemene Diakensvergadering	153
3.8.1.6	Ten slotte	154

3.8.2	AFDELING VIR FONDSINSAMELING EN KOMMUNIKASIE: VER- SLAG VAN DIE VOORSETTINGSKOMITEE.....	154
3.8.2.1	Inleidende opmerkings	154
3.8.2.2	NICDAM-ondersoek.....	156
3.8.2.3	Die werk van die komitee	157
(i)	<i>Uitdaging</i>	158
(ii)	<i>Besluit van die Algemene Kerkvergadering</i>	158
(iii)	<i>Proses</i>	158
(iv)	<i>Gevolgtrekking</i>	158
(v)	<i>'n Omvattende Fondswerwingstrategie</i>	159
(a)	<i>Doel: Volhoubaarheid van dienste</i>	159
(b)	<i>Motivering: Verdienstelikeid</i>	160
(c)	<i>Voorwaarde: Effektiewe kommunikasie</i>	160
(d)	<i>Resultate vir die Kerk en verwante rolspelers</i>	161
3.8.3	WERKSTUKKE OOR KOMMUNIKASIEPRAKTYK EN IDENTITEIT VAN DIE KERK	163
3.8.4	BESKRYWINGSPUNTE.....	173
3.8.4.1	Wysigings van Ordinansie 3.11.1(i)(a): Samestelling van die Algemene Diakensvergadering: Algemene Diakensvergadering.....	173
3.8.4.2	Uitbreiding van Ordinansie 3.11.1(i): Samestelling Algemene Dia- kensvergadering: Algemene Diakensvergadering.....	173
3.8.4.3	Wysiging van Ordinansie 3.13.1(iii)(f): Samestelling van die Kommis- sie van die Algemene Diakensvergadering: Algemene Diakensver- gadering	174
3.8.4.4	Wysiging van Ordinansie 3.11.3.1(xii): Werkwyse van die Algemene Diakensvergadering: Algemene Diakensvergadering	174
4.	GEMEENTES EN KERK	
4.1	GEMEENTES	176
4.1.1	GEMEENTEGRENSE	176
4.1.1.1	Beskrywingspunt	176
(i)	Riglyne oor toepassing en moontlike wysiging van Ordinansie 4.5(i): Ouderlingevergadering gemeente Wonderboom-Suid deur die Ring van Noordelike Pretoria	176
4.1.2	VORMING EN ONTBINDING VAN GEMEENTES	176
4.1.2.1	Gemeentes met nuwe name.....	176
4.1.2.2	Gemeentes wat ontbind het.....	177
4.1.2.3	Beskrywingspunt	177
(i)	Wysiging van Ordinansie 4.8.4: Ontbinding van 'n Gemeente: Kom- missie van die Algemene Kerkvergadering	177
4.1.3	SAMESMELTING VAN GEMEENTES	178
4.1.3.1	Gemeentes wat saamgesmelt het	178
4.1.3.2	Beskrywingspunt	178
(i)	Uitbreiding van Ordinansie 4.7: Samesmelting van Gemeentes: Kom- missie van die Algemene Kerkvergadering	178
4.1.3.3	Beroep en bevestiging van predikante by die samesmelting van ge- meentes	181
4.1.4	GEMEENTES EN BEDIENING AAN LIDMATE BUTTE DIE GRENSE VAN DIE REPUBLIEK	182

4.1.4.1	Inligting oor bediening buite die grense van die Republiek.....	182
A.	Afrika bediening	182
(i)	<i>Bediening in Zimbabwe: 2001 - 2003: Verslag van JH van Heerden....</i>	182
(ii)	<i>Bediening in Zambië: 2001 - 2003: Verslag van ds R Botha</i>	184
(a)	<u>Inleiding.....</u>	184
(b)	<u>1999.....</u>	185
(c)	<u>2000.....</u>	186
(d)	<u>2001.....</u>	186
(e)	<u>2002.....</u>	186
(f)	<u>2003.....</u>	187
(g)	<u>Tendense.....</u>	187
(h)	<u>Bedieningspunte</u>	188
(iii)	<i>Bediening in Botswana: 2001 -2003: Verslag van ds JJ Claassen</i>	189
(iv)	<i>Bediening in Namibië: 2001 – 2003: Verslag van ds RA Denton</i>	192
B.	Bediening van lidmate oorsee	193
(i)	<i>Gesamentlike (Interkerklike) Kommissie vir Buitelandse Bediening</i>	193
(ii)	<i>Internasionale Konferensie vir Bediening aan Suid-Afrikaners in die Buiteland.....</i>	194
(iii)	<i>Kommentaar aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die beleidstuk van die Nederduitse Gereformeerde Kerk: Bediening van Afrikaanssprekende lidmate in die buiteland: Dr BJ van Wyk.....</i>	202
(iv)	<i>Bediening in Wenen Oostenryk: Verslag van prof JA Loader.....</i>	204
(v)	<i>Bediening in België: Verslag van prof MW Pretorius.....</i>	208
(vi)	<i>Bediening in Paraguay: Verslag van ds MCE Botes.....</i>	210
4.1.5	STUDENTEGEMEENTES EN STUDENTEBEARBEIDING	216
4.1.5.1	Verslag oor studentebearbeiding.....	216
(i)	Komitee vir Studentebearbeiding	216
(a)	<u>Samestelling van die komitee</u>	216
(b)	<u>Take aan die komitee opgedra</u>	216
(ii)	Studentegemeentes.....	217
(a)	<u>Verslag oor studentebearbeiding te Potchefstroom</u>	217
(aa)	<u>Agtergrond.....</u>	217
(bb)	<u>Huidige stand van sake</u>	217
(cc)	<u>Uitdagings vir die gemeente</u>	217
(dd)	<u>Toekomsblik</u>	217
(b)	<u>Verslag oor studentebearbeiding te Philadelphia.....</u>	218
(aa)	<u>Funksionering van die gemeente</u>	218
(bb)	<u>Finansiële situasie van die gemeente.....</u>	219
(cc)	<u>Toekomsbeplanning</u>	219
(dd)	<u>Is die gemeente op die kampus noodsaaklik?</u>	220
(ee)	<u>Die pad vorentoe</u>	220
(c)	<u>Verslag oor studentebearbeiding by die Randse Afrikaanse Universiteit: Gemeente Johannesburg-Wes.....</u>	221
(aa)	<u>Inleiding.....</u>	221
(bb)	<u>Lidmaatgetalle</u>	221
(cc)	<u>Funksionering van die gemeente</u>	221
(dd)	<u>Finansiële situasie</u>	222
(ee)	<u>Toekomsbeplanning</u>	223
(ff)	<u>Slotwoord.....</u>	223
(d)	<u>Verslag oor studentebearbeiding te Stellenbosch</u>	224

(e)	<u>Verslag oor studentebearbeiding te Bloemfontein</u>	224
(aa)	<u>Inleiding</u>	224
(bb)	<u>Opsomming</u>	224
(cc)	<u>Werkkooreenkoms met kerkraad</u>	225
(dd)	<u>Werkgroep vir Studente Bearbeiding</u>	225
(ee)	<u>Samewerking met ander gemeentes</u>	225
(ff)	<u>Aktiwiteite</u>	226
(gg)	<u>Slot</u>	226
4.1.5.2	Beskrywingspunt	227
(i)	Begroting vir studentebearbeiding in Bloemfontein: Ring van Oos-Londen	227
4.2	LIDMATE	228
4.2.1	BESLUIT VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	228
4.2.1.1	Instel van een lidmaatregister	228
4.2.1.2	Elektroniese beskikbaarstelling van bewys van lidmaatskap: Navraag van ouderlingevergadering van Mosselbaai	228
4.2.1.3	Beskrywingspunt	229
(i)	Oorhandiging van attestate en bewyse van lidmaatskap aan lidmate self: Ring van Laeveld	229

5. VERKONDIGING

5.1	WOORDVERKONDIGING IN DIE EREDIENS	231
5.1.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EREDIENS	231
5.1.1.1	Samestelling van die raad	231
(i)	Konstituering van die raad	231
(ii)	Benoeming van komitees	231
5.1.1.2	Vergaderings van die raad	232
5.1.1.3	Werkopdragte van die 66ste Algemene Kerkvergadering ontvang	232
(i)	Belydenis van die Kerk	232
(ii)	Formuliere	233
(iii)	Diensboek	233
(iv)	Die erediens	233
(v)	Kindernagmaal	234
(vi)	Kindertoeganklike dagstukkies in die Bybelse Dagboek	234
(vii)	Jaarverslag, ingeslote funksiebeskrywing en reglement	234
5.1.1.4	Addisionele opdragte	234
5.1.1.5	Opdragte afgehandel	234
(i)	Komitee vir Prediking en Erediens	234
(a)	Liturgie	234
(b)	Hersiense en herdrukte Diensboek	251
(c)	Nagmaal deur die huisgesin van God	251
(ii)	Komitee vir Belydenisskrifte	251
(a)	Kommentaar op die belydenisskrifte	251
(b)	Hervertaling van die Dordtse Leerreëls	251
(c)	Eietydse interpretasie van die kersake van die Kerk se belydenis, veral ten opsigte van bepaalde Apostolicum- en Niceanum Artikels	252
(iii)	Komitee vir Liturgiese Geskrifte	252
(a)	Werksaamhede van die komitee	252
(b)	'n Kort agtergrond waarteen die Komitee vir Liturgiese Geskrifte die op-	

	<u>drag van die 66ste Algemene Kerkvergadering geïnterpreteer het en nog in die proses is om dit te probeer uitvoer</u>	252
(c)	<u>Kommentaar van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering</u>	255
(d)	<u>Alternatiewe formulier vir die bevestiging van ouderlinge en diakens</u>	256
(e)	<u>Alternatiewe formulier vir die bevestiging van die dienaar van die Goddelike Woord</u>	259
(f)	<u>Alternatiewe formulier vir die doop</u>	260
(g)	<u>Alternatiewe formulier vir die nagmaal</u>	262
(iv)	<u>Komitee vir Kerkmusiek</u>	265
(a)	<u>Konservatorium vir Kerkmusiek</u>	265
(b)	<u>Lied op kompakskyf</u>	266
(c)	<u>Voortgaande bekendstellings</u>	267
(d)	<u>Voortgaande werk aan die Kerklied</u>	267
(e)	<u>Sang- en musiekbediening</u>	268
(v)	<u>Komitee vir Toerusting</u>	277
(a)	<u>Hersiene jaarverslag, ingeslote funksiebeskrywing en reglement</u>	277
(vi)	<u>Opdragte nie afgehandel nie</u>	277
5.1.2	AANGELEENTHEDE RONDOM EREDIENSTE	278
5.1.2.1	Voorstel vir wysiging van biddag/dankdag vir gesaaides en inkorting van feesdae	278
(i)	<i>Skrywe van ds FJC Oosthuizen aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering: Biddag/dankdag vir die oes</i>	278
(ii)	<i>Besluit van die Kommissie van die Algemene kerkvergadering oor versoek van ds FJC Oosthuizen</i>	279
(iii)	<i>Memorandum (inligting)deur prof J Buitendag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor Biddag/dankdag vir die oes</i>	279
(iv)	<i>Kommentaar van ringsvergaderings, Ringskomitees vir Predikante en gemeentes oor voorstel rondom Biddag/dankdag vir die oes</i>	282
(a)	<u>Gemeente Volksrust en Ring van Heidelberg</u>	282
(b)	<u>Ringskomitee vir Predikante van Rustenburg</u>	282
(c)	<u>Ringskommissie en Ringskomitee vir Predikante Waterberg</u>	282
(d)	<u>Ringskomitee vir Predikante Middelburg</u>	283
(e)	<u>Ring van Pietermaritzburg</u>	283
(f)	<u>Ring van Bronkhorstspuit</u>	283
(g)	<u>Ring van Potchefstroom</u>	284
(h)	<u>Ring van Noord Kaapland</u>	284
(i)	<u>Ring van Zoutpansberg</u>	284
(j)	<u>Ring van Heilbron</u>	284
(k)	<u>Ring van Lydenburg</u>	284
(l)	<u>Ring van Pretoria</u>	285
5.1.2.2	Independent Forum for Religious Broadcasting (IFRB): Verslag van ds JPJ Wagenaar	288
5.1.2.3	Beskrywingspunte	289
(i)	Buitensporige beslaglegging op eredienskollektes: Ring van Trichardsfontein	289
5.1.2.4	Hersiening van formulier vir die openbare belydenis van geloof: Ring van Zoutpansberg	290
5.2	BEDIENING VAN SAKRAMENTE	290
5.2.1	NAGMAAL	290
5.2.1.1	Beskrywingspunte	291

(i)	Nagmaal deur die huisgesin van God: Raad vir Erediens.....	291
(ii)	Verwerping van aanbeveling (Beskrywingspunt) van die Raad vir Erediens: Ring van Zeerust.....	292
(iii)	Kindernagmaal/Nagmaal deur die huisgesin van God waarby kinders ingesluit word: Ring van Potgietersrus.....	293
(iv)	Nagmaal aan kinders: Ring van Maquassi	294
5.3	APOSTOLAAT	296
5.3.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT	296
5.3.1.1	Inleiding.....	296
5.3.1.2	Die Raad vir Apostolaat	297
(i)	<i>Opdrag</i>	297
(ii)	<i>Samestelling</i>	297
(iii)	<i>Opdragte aan die raad toegesê.....</i>	298
(iv)	<i>Wersaamhede van die raad.....</i>	300
(a)	<i>Algemene sake vanuit die arbeidsveld van die raad waaraan deurlopend aandag gegee is</i>	300
(aa)	<i>Maatskaplike sake</i>	300
(bb)	<i>Apologie</i>	300
(cc)	<i>Getuienis teenoor die Jode.....</i>	301
(dd)	<i>Hervorming</i>	301
(v)	<i>Algemene Apostolaatsvergadering</i>	301
(a)	<i>Getuienis teenoor die samelewing</i>	301
(b)	<i>Kerkverlating</i>	302
(aa)	<i>Verslag oor die verdwyning van lidmate</i>	302
(bb)	<i>Afwykinge ten opsigte van statistieke vanaf 1999 tot 2003</i>	302
(cc)	<i>Redes hoekom die lidmaatgetalle afneem</i>	302
(dd)	<i>Redes wat aangevoer kan word hoekom lidmate die Kerk verlaat</i>	303
(c)	<i>Missionaat in die praktyk.....</i>	303
(vi)	<i>Toerusting vir evangelisasie</i>	304
(vii)	<i>Reglement.....</i>	304
5.3.2	HERVORMDE TEOLOGIESE OPLEIDING.....	305
5.3.2.1	Spesifieke opdragte vanaf die Algemene Kerkvergadering: Die moontlikheid van die HTO as 'n Sending Instituut	305
(i)	<i>Inleiding</i>	305
(a)	<i>Godsdienstig</i>	306
(b)	<i>Kultureel</i>	306
(c)	<i>Opvoedkundig.....</i>	306
(ii)	<i>Die HTO as kerklike instelling</i>	307
(a)	<i>Die Raad vir Toesig</i>	307
(aa)	<i>Samestelling.....</i>	307
(bb)	<i>Werkopdrag</i>	307
(b)	<i>Die Kuratorium.....</i>	307
(aa)	<i>Samestelling</i>	307
(bb)	<i>Werkopdrag</i>	308
(c)	<i>Die Adviesraad HTO – UP</i>	308
(aa)	<i>Samestelling</i>	308
(d)	<i>Personeel van die afgelope termyn</i>	308
(e)	<i>Navorsing – Voordragte – Publikasies.....</i>	308
(aa)	<i>Openingsredes</i>	308
(bb)	<i>Referate die afgelope termyn gelewer.....</i>	309

(cc)	<i>Dosentesimposia</i>	309
(dd)	<i>Verdere navorsingsgeleenthede in samewerking met gasdosente</i>	309
(ee)	<i>Navorsing ten behoeve van die Raad vir Apostolaat</i>	309
(ff)	<i>Navorsing ten behoeve van die dienswerk binne die Ned Herv Kerk</i>	309
(gg)	<i>Simposia oor filosofie</i>	310
(hh)	<i>Deelname aan navorsingsprojekte, -verenigings en -kongresse</i>	310
(ii)	<i>Publikasies</i>	310
(iii)	<i>Biblioteek</i>	310
(a)	<i>Nuwe boeke en tydskrifte</i>	310
(b)	<i>Uitbou van biblioteek</i>	311
(iv)	Onderrig	311
(a)	<i>Kursusse aangebied gedurende die vorige termyn</i>	311
(b)	<i>Uitbreiding van die opleiding</i>	311
(c)	<i>Praktiese opleiding</i>	312
(aa)	<i>Oordenkings in die skole</i>	312
(bb)	<i>Kategese en Bybelstudies by skole</i>	312
(cc)	<i>Pastoraat</i>	312
(d)	<i>Oefensessies gedurende die week</i>	312
(e)	<i>Klaspreke, oefeninge in pastoraat, diakonaat en kategetiek op Maandagoggende</i>	312
(f)	<i>Vakansiewerk</i>	312
(g)	<i>Rekenaarvaardigheid</i>	312
(h)	<i>Taalvaardigheid</i>	312
(i)	<i>Bybelkennis</i>	312
(j)	<i>Bybelstudie</i>	313
(v)	Studente	313
(a)	<i>Eerste jaar studente gedurende die afgelope termyn</i>	313
(b)	<i>Studente afgestudeer gedurende die termyn</i>	313
(c)	<i>Akademie se standaard</i>	314
(vi)	Diens	314
(a)	<i>Diens gekoppel aan navorsing</i>	314
(aa)	<i>Voortgesette Teologiese Toerusting</i>	314
(bb)	<i>Simposia gerig op die plaaslike gemeenskap</i>	314
(cc)	<i>Leierskapontwikkeling</i>	314
(b)	<i>Missionêre Diakonaat</i>	315
(c)	<i>Diens in die vorm van pastoraat en beraad</i>	315
(aa)	<i>Getraumatiseerde kinders</i>	315
(bb)	<i>Middestadprojek</i>	315
(d)	<i>Diens in terme van rekenaar opleiding</i>	316
(e)	<i>Diens aan die HKSA en Afrika</i>	316
(f)	<i>Diens aan die Ned Herv Kerk</i>	316
(vii)	Personeel	317
(a)	<i>Sekretaresse en sekretarisse</i>	317
(b)	<i>Die werkers</i>	317
(c)	<i>Die gebruik van die HTO deur die HTK en die res van die Kerk</i>	317
(viii)	Toerusting, geboue en finansies	317
(a)	<i>Skuld op geboue</i>	317
(b)	<i>Beveiliging</i>	317
(d)	<i>Finansies</i>	317
(e)	<i>Finansiële onafhanklikheid</i>	317

(ix)	Internasionale samewerking	318
(x)	Die omvorming van die HTO tot 'n "Sending Instituut"	318
(a)	Die besluite van die Algemene Kerkvergadering	318
(b)	Wat is besluit?	319
(c)	Besluite in lyn met die Kerkorde?	319
(d)	Die uitbreiding van die opleiding van die HTO	320
(aa)	Wat word tans aangebied?	320
(bb)	Waarmee is daar binne die Ned Herv Kerk begin?	320
(cc)	Hoe sou opleiding verbreed kon word?	320
(dd)	Hoe sou opleiding verbreed kon word ten opsigte van die Ned Herv Kerk?	320
(e)	Impliseer die uitbreiding van die Opleiding 'n "Instituut"?	321
(f)	Wat word reeds gedoen in terme van navorsing en publikasie?	321
(g)	Wat sou nog gedoen kon word in terme van navorsing en publikasies gerig op Afrika?	321
(aa)	Die werk van dosente	321
(bb)	Die werk van navorsers	321
(h)	Wat sou nog gedoen kon word in terme van navorsing en publikasies gerig op die Ned Herv Kerk?	322
(aa)	Die werk van dosente	322
(bb)	Die werk van navorsers	322
(cc)	Die werk ten behoeve van die Raad vir Apostolaat	322
(i)	Gemeenskapsdiens	322
(aa)	Diens aan die HKSA	323
(bb)	Diens aan die plaaslike gemeenskap	323
(cc)	Diens aan die Ned Herv Kerk	323
(j)	Eerder 'n "sentrum"	323
(k)	Die akademiese plasing van die HTO	324
(l)	Die huidige posisie	324
(m)	Die toekomstige posisie	325
(n)	Die plasing van die "Instituut" binne die HTK	325
(o)	Struktuur van samewerking	325
(p)	Selfstandige en onafhanklike voortbestaan	325
(q)	Eenheidstrukture	326
(aa)	Fasiliteite	326
(bb)	Personeel	326
(cc)	Studente	326
(r)	Ander plasing-smoontlikhede	326
(s)	Naam van die Instituut	327
(t)	Finansiële aspekte	327
(aa)	Die besluite van die vorige Algemene Kerkvergadering	327
(u)	Verslag oor die ondersoeke	327
(aa)	Koppeling met die HTK	327
(bb)	Uitbreiding van onderrig	328
(cc)	Benutting en ontwikkeling van die plaas Klipdrijf	328
(dd)	Gemeenskapsprojekte	328
(ee)	Vennootskappe	329
(ff)	Rasionalisasie binne die totaliteit van die apostolaatswerk	329
(gg)	Samevatting	329
(v)	Mannekragbehoefes van die Instituut en die onkoste daaraan verbonde	329
(w)	Moontlike struktuur en befondsing daarvan	330

(xi)	Finansiële Model (Samevattend)	331
(a)	Sekretaresse	331
(b)	<u>Hulpwerkers (sekreatrisse) met betrekking tot vestiging van die Instituut</u>	331
(xii)	<u>Slotopmerkings</u>	331
5.3.3	DIE APOSTOLAATSKANTOOR EN DIE VERHOUDING MET DIE HKSA	332
5.3.3.1	Sinodale Pos: Uitvoerende Sekretaris vir Apostolaat	332
5.3.3.2	Aanbevelings van die Raad oor die Apostolaatskantoor en verhouding met die HKSA	333
5.3.4	DIE HERVORMDE KERK IN SUIDELIKE AFRIKA	334
5.3.4.1	Algemeen	334
5.3.4.2	Gemeentes	335
5.3.4.3	Lidmate	335
5.3.4.4	Die Ampte	336
5.3.4.5	Kerklike Goedere	337
(i)	Geboue	337
(ii)	Finansies	337
5.3.5	SENDING/EVANGELISASIE AKSIES WAARBY DIE RAAD VIR APOSTOLAAT BETROKKE IS	338
5.3.5.1	Middestadbediening	338
(i)	MES (Johannesburg)	338
(a)	<u>Jeugwerk</u>	338
(b)	<u>Evangelisasie</u>	338
(c)	<u>Bybelskool en dissipelskap opleiding</u>	339
(d)	<u>Hawelose gemeenskap</u>	339
(e)	<u>Gemeente Irene</u>	339
(ii)	SHINE (Pretoria Middestad)	339
5.3.5.2	Christelike Seemansorganisasie	341
(i)	Verslag oor die werksaamhede van die CSO	341
(a)	<u>Wat doen CSO?</u>	341
(b)	<u>Hoe doen die CSO dit?</u>	342
(c)	<u>Wie is CSO?</u>	342
(d)	<u>Dankie!</u>	343
(e)	<u>Lidmaatskap</u>	343
(f)	<u>Ons nuwe baadjie!</u>	344
(g)	<u>Ons kyk vorentoe!</u>	345
(ii)	Bekendstelling van werksaamhede van die CSO	345
5.3.5.3	Beskrywingspunt	346
(i)	Begroting vir jaarlikse hydrae aan die CSO: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	346
5.3.6	BYBELVERTALING EN BYBELVERSPREIDING	346
5.3.6.1	Verslag van die Sekretaris in Kerkverband by die Bybelgenootskap	346
(i)	Inleiding	346
(ii)	Beheer en verteenwoordiging	347
(iii)	Vertaling	347
(a)	<u>Afrikaans: Bybel vir dowes</u>	347
(b)	<u>Suid-Ndebele Bybel</u>	347
(c)	<u>'n Moontlike nuwe vertaling in Afrikaans</u>	347
(iv)	Produksie	348
(v)	Verspreiding	348

(a)	<u>Verspreiding van die Bybel in Afrikaans</u>	349
(b)	<u>Bestemmings buite Suid-Afrika</u>	349
(c)	<u>Verspreidingskanale</u>	349
(vi)	Finansies	349
(a)	<u>Inkomste</u>	349
(vii)	<u>Verslag</u>	350
(viii)	<i>Bydraes uit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (Let wel slegs Republiek van Suid-Afrika)</i>	350
(ix)	<u>Slot</u>	351
5.3.6.2	<u>Verslag van Kerklike Advieskomitee vir Bybelvertaling</u>	352
(i)	<u>Werkzaamhede</u>	352
(ii)	<i>Die huidige posisie met betrekking tot die moontlikheid van 'n nuwe Afrikaanse Bybelvertaling</i>	353
(iii)	<i>Jongste skrywe van Bybelgenootskap</i>	353
(iv)	<i>Versoek aan die 67ste Algemene Kerkvergadering</i>	355
(v)	Beskrywingspunt	
(a)	Vertaling van die Bybel in Afrikaans: Raad vir Apostolaat	355
5.4	GETUIENISTAAK VAN DIE GELOWIGE	355
5.4.1	GETUIENIS TEENOR DIE GEMEENSAP	355
5.4.1.1	Dwelmmisbruik	355
(i)	<i>Ondersoek na die behandeling en bestryding van dwelmmisbruik en op- rig van 'n moontlike Rehabilitasiesentrum vir die Nederduitsch Her- vormde Kerk van Afrika</i>	355
(a)	<u>Noodsaaklike uitgangspunte vir dienslewering aan lidmate van die Kerk</u> ..	356
(b)	<u>Statistiese gegewens</u>	357
(c)	<u>Behandelingsprogram</u>	358
(aa)	<u>Omvang van Heroïne</u>	359
(bb)	<u>Behandeling van Heroïne - verslaafdes</u>	360
(d)	<u>Koste vir behandeling van dwelmverslaafdes</u>	360
(e)	<u>Personeel benodig vir inrigting versorging</u>	361
(aa)	<u>Die multi-professionele span</u>	361
(f)	<u>Finansies</u>	361
(g)	<u>Opmerking en voorstelle</u>	362
(ii)	Beskrywingspunt	363
(a)	Bestryding van dwelmmisbruik: Ring van Potgietersrus	363
5.4.1.2	Homoseksualisme	367
(i)	<i>Beskrywingspunt deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar oor homoseksualisme</i>	367
(ii)	<i>Studie oor homoseksualiteit</i>	368
(iii)	<i>Memoranda van Studiekomitee</i>	368
5.4.1.3	Vrymesselary	393
(i)	<i>Verslag van die Studiekomitee oor Vrymesselary</i>	393
(a)	<u>Konstituering en funksionering</u>	393
(b)	<u>Opdrag vanaf die 66ste Algemene Kerkvergadering: Versoek van die Ring van Noordelike Pretoria: Riglyne oor standpunt ten opsigte van en optrede teenoor lede van die Vrymesselary</u>	393
(c)	<u>Beplanning van werk</u>	394
(d)	<u>Verslag</u>	394
(aa)	<i>Besluite en aanbevelings wat deur die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oor Vrymesselary geneem is</i>	394

(bb)	<i>Riglyne vir 'n gesprek met 'n lid van die Vrymesselary</i>	399
(cc)	<i>Praktiese riglyne in hantering van Vrymesselaars</i>	402
5.4.1.4	Studie oor Kommunistiese Strategieë	404
(i)	<i>Beskrywingspunt</i>	404
(a)	Studie oor Kommunistiese Strategieë: Ring van Port Elizabeth	404
5.4.1.5	Woord in Aksie	405
(i)	<i>Beskrywingspunt</i>	405
(a)	Bespreking oor Woord-In-Aksie (Wia): Ring van Lydenburg	405
5.4.2	GETUIENIS TEENOR DIE OWERHEID	406
5.5	TOERUSTING	406
5.5.1	VERSLAG VAN SENTIK	406
5.5.1.1	Samestelling en funksionering	406
5.5.1.2	Werksaamhede	407
5.5.1.3	Reorganisasie 2005	408
5.5.1.4	Opdrag aan Beheerraad van SENTIK	408
(i)	<i>Die Hervormer – Amptelike Mondstuk</i>	409
(ii)	<i>Oorkoepelende oogmerke van Die Hervormer</i>	409
(iii)	<i>Spesifieke doelwitte van Die Hervormer</i>	410
(iv)	<i>Funksie van Die Hervormer</i>	410
(v)	<i>Konteks – Gesinstydskrif</i>	411
(vi)	<i>Almanak en Bybelse Dagboek – Jaarboek</i>	411
(vii)	<i>Die Webblad – www.nhk.co.za</i>	411
(viii)	<i>Die kreatiewe aanwending van huidige personeel en/of kombinasies van poste, asook moontlik nuwe aanstellings om die huidige praktyk te verruim</i>	412
(ix)	<i>'n Kommunikasiekoördineerder</i>	412
5.5.2	ARGIEF-, MUSEUM- EN BIBLIOTEEKKOMITEE	413
5.5.2.1	Argiefbewaarplek	413
(i)	<i>Gemeentes</i>	413
(a)	<i>Ringsargiewe</i>	414
(b)	<i>Algemene inligting</i>	414
(c)	<i>Predikantsargiewe</i>	414
(d)	<i>Privaatversamelings</i>	415
(e)	<i>NAREM/NAAIRS-projek</i>	415
(f)	<i>Fotoversameling</i>	415
(g)	<i>Kerklike huweliksregisters</i>	415
(h)	<i>Navorsing</i>	415
(i)	<i>Brief van die Genealogiese Genootskap van Suid-Afrika</i>	416
5.5.2.2	SP Engelbrechtmuseum	416
(i)	<i>Museumruimte – Barton Keep</i>	416
(a)	<i>Aanwinste</i>	416
5.5.2.3	Biblioteek	416
(i)	<i>Missie</i>	416
(ii)	<i>Inligtingsbronne in die biblioteek</i>	417
5.5.2.4	Die Webbladkomitee	418
(i)	<i>Diensverskaffer Telkom</i>	418
(ii)	<i>Doel</i>	419
(a)	<i>E-Pos</i>	419
(b)	<i>Webblad</i>	419
(iii)	<i>Inhoud</i>	420

(iv)	<i>Besoeke aan Webblad</i>	422
(v)	<i>Toekomstige beplanning</i>	422
5.5.3	PUBLIKASIES	423
5.5.3.1	Beskrywingspunt.....	423
(i)	Uitfasering van Die Hervormer en inkorting van die formaat van die Almanak en Bybelse dagboek: gebruik van moderne tegnologie vir kommunikasie: Ring van Trichardtsfontein	423
5.5.4	KOSMOS INSTITUUT.....	423
(i)	<i>Beskrywingspunt</i>	423
(a)	Navraag oor die rol van Kosmos Instituut in die HTK en in die Kerk: Ring van Brakpan.....	423

6. VERBAND MET ANDER KERKE

6.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EKUMENE	427
6.1.1	SAMESTELLING VAN DIE RAAD.....	427
6.1.2	AANTAL VERGADERINGS GEHOUD DEUR DIE RAAD.....	427
6.1.3	WERKOPDRAGTE WAT VAN DE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING ONTVANG IS	428
6.1.3.1	Verkennde gesprekke met Presbiteriaanse-, Anglikaanse- en Lutherse Kerke	428
6.1.3.2	Uitnodiging van die Ned Geref Kerk: Projek Kerkspieël 2004.....	428
6.1.3.3	Skakeling met ekumeniese liggame, WARC, SAARC en SARK (SACC).....	428
6.1.3.4	Parallele gesprekke wat deur die raad gevoer is met ander liggame..	429
6.1.3.5	Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering: Opvolg van korrespondensie met die Nederlands Hervormde Kerk	429
6.1.4	OPDRAGTE WAT ADDISIONEEL ONTVANG IS	429
6.1.4.1	SACLA.....	429
6.1.4.2	NGK in Afrika.....	429
6.1.4.3	Viva Vox	430
6.1.4.4	Werkwinkel van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	430
6.1.4.5	Navraag van Christian Reformed Churches of Australia.....	430
6.1.4.6	Oostenrykse Reformierte Kirche.....	430
6.1.5	TAKE DEUR RAAD SELF AANGEPAK	430
6.1.5.1	Kontak met Rooms-Katolieke Kerk	430
6.2	VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VIR GESPREK MET DIE SUSTERSKERKE	430
6.2.1	SAMESTELLING VAN KOMMISSIE	430
6.2.2	WERKTERREINE	431
6.2.2.1	Tussenkerklike Raad	431
6.2.2.2	Die roeping van die kerk	432
6.2.2.3	Samewerking	432
6.2.2.4	Krities-opbouende gesprek	432
6.2.2.5	Hervertaling van die belydenisskrifte	432
6.3	VERSLAG OOR DIE BYWONING BY DIE SINODE VAN DIE REFORMED CHURCH OF NEW ZEALAND EN AFRIKAANSE LIDMATE IN AUSTRALIË.....	433
6.3.1	INLEIDING.....	433
6.3.2	DOEL VAN BESOEK.....	433

6.3.3	RCNZ SINODE 2002	434
6.3.3.1	Afgevaardigdes	434
6.3.3.2	Groeteboodskappe	434
6.3.3.3	Predikante uit Suid-Afrika	434
6.3.3.4	Sending en barmhartigheid	435
6.3.3.5	Teologiese skool	435
6.3.3.6	Verhouding met Christian Reformed Church of Australia (CRCA)	435
6.3.3.7	International Conference of Reformed Churches (ICRC)	435
6.3.3.8	Gesprekke met oud-lidmate tydens die Sinode	435
6.3.3.9	Presbiteriaanse Kerk	437
6.4	BESOEKE AAN AUSTRALIË	437
6.4.1	MELBOURNE	437
6.4.2	SYDNEY	437
6.4.3	BRISBANE	438
6.4.3.1	Inleiding	438
6.4.3.2	Bevindinge	438
6.5	VERSLAG OOR DIE BYWONING VAN DIE SINODESITTING VAN DIE CHRISTIAN REFORMED CHURCHES OF AUSTRALIA (CRCA)	441
6.6	KONFERENSIE: KERK EN STAAT	443
6.7	OPENINGSGELEENTHEDE VAN SINODES VAN ANDER KERKE: GROETEBOODSKAPPE	443
6.8	PARLEMENTÊRE LESSENAAR	444
6.9	BESKRYWINGSPUNT	444
(i)	Nougesette toepassing van Ordereël 4.1.2(iv) en Ordinansie 4.3.7: Ring van Roodepoort	444
7.	HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING	
7.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR GESINSORG	447
7.1.1	SAMESTELLING VAN DIE RAAD	447
7.1.2	VERGADERING VAN DIE RAAD	447
7.1.3	WERKOPDRAGTE ONTVANG VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	447
7.1.3.1	Kategesehandleidings	447
7.1.3.2	Verlies aan jong lidmate	447
7.1.3.3	Verklaring vir kategete	448
7.1.3.4	Die ACSV: Ondersoek na aktiwiteite	448
7.1.3.5	Publikasie oor duiwels en duiweluitdrying	448
7.1.3.6	Studentegemeentes	448
7.1.3.7	Saamwoon van lidmate	449
7.1.3.8	Hantering van persone wat egbreuk pleeg	449
7.1.3.9	Onderwysake	449
7.1.3.10	MIV/VIGS	449
7.1.3.11	Riglyne vir kategete	449
7.1.4	OPDRAGTE WAT AFGEHANDEL IS	450
7.1.4.1	Kategesehandleidings	450
7.1.4.2	Verlies aan jong lidmate	450
(i)	Opdrag van die 66ste Algemene Kerkvergadering	450
(ii)	Resultaat van âie vraelyste	451

(iii)	Doelwitte	452
(a)	<u>Wyer beskikbaarstelling</u>	452
(b)	<u>Leiding</u>	452
(aa)	<u>Ouerleiding</u>	452
(bb)	<u>Leiding aan kinders</u>	453
(cc)	<u>Leiding aan jongmense</u>	453
(iv)	Doelwitte	454
(a)	<u>Opgedra aan die Raad vir Gesinsorg</u>	454
(b)	<u>Opgedra aan die Hervormde Teologiese Kollege en Die Ondersteunings-raad</u>	454
(c)	<u>Opgedra aan die Raad vir Gesinsorg</u>	454
(d)	<u>Opgedra aan die Direksie van die Kinderhuise</u>	454
(e)	<u>Opgedra aan die Hervormde Teologiese Kollege</u>	455
(f)	<u>Opgedra aan Die Ondersteuningsraad en Raad vir Gesinsorg</u>	455
(v)	Riglyne vir die daarstelling van hulpprogramme	455
(vi)	Tydskaal	456
7.1.4.3	Verklaring vir kategete	456
7.1.4.4	Die ACSV	457
7.1.4.5	Publikasie oor duiwels en duiweluitdrywing	458
7.1.4.6	Studentegemeentes	458
7.1.4.7	Saamwoon van lidmate	458
7.1.4.8	Hantering van persone wat egbreuk pleeg	459
7.1.4.9	Onderwyssake	460
7.1.4.10	MIV/VIGS	460
7.1.4.11	Riglyne vir kategese	460
7.1.5	OPDRAGTE WAT ADDISIONEEL ONTVANG IS OF SELF GEGEREER IS	460
7.1.5.1	Landswe Bybelvasvrae	460
7.1.5.2	Wegbreek vir matrikulante	461
7.1.5.3	Handleiding vir volwasse kategese	461
7.1.5.4	Ouerleiding	461
7.1.5.5	Leerstof vir Godsdiensterperiodes in skole	461
7.1.5.6	Kruisjeug	461
7.1.5.7	Gesinsjaar 2004	461
7.1.5.8	Voorgestelde nuwe wetgewing oor huishoudelike verbintenisse	463
7.1.5.9	Verpligte seksualiteitsonderwys op skool	463
7.2	DIE HUWELIK EN GESINSLEWE	463
7.2.1	ONDERSOEK NA KERKLIKE HUWELIK: KOMMENTAAR VAN DIE RINGSKOMITEE VIR PREDIKANTE VAN WATERBERG	463
7.2.2	BESKRYWINGSPUNTE	464
7.2.1.1	Ondersoek na kerklike huwelik: Ring van Waterberg	464
8.	DISSIPLINE	
8.1	BESKRYWINGSPUNTE	467
8.1.1	Wysiging Ordinasie 8.2.1: Bevoegdhede van Opsighouers: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	467
8.1.2	Wysiging van Ordinasie 8.2.2: Bevoegdhede van Opsighouers: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	467
8.1.3	Wysiging van Ordinasie 8.3.1(i)(ii)(iii): Ondersoek- en Tugverga-	

	derings: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	467
8.1.4	Wysiging van Ordinasie 8.3.3.2(ii): Indiening van klagskrif: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	468
8.1.5	Wysiging van Ordinasie 8.3.4: Opskorting van Kerklike Voorregte: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	469
8.1.6	Uitbreiding van Ordinasie 8.3.4(i): Opskorting van Kerklike Voorregte: Ring van Bronkhorstspuit.....	469
8.1.7	Wysiging van Ordinasie 8.3.7(ix): Tughandelings: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	470
8.1.8	Hersiening van tugprosedure: Ring van Zoutpansberg.....	470
8.1.9	Wysiging van opskrif: Reglement vir prosedure by Tug: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	471
8.1.10	Wysiging van Reglement vir prosedure by Tug 1.9(v): Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	472
8.1.11	Wysiging van Reglement vir prosedure by Tug 1.11: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.....	472
8.2	RIGLYNE VIR DIE UITOEFENING VAN DIE OPSIG EN TUG RONDOM DIE VERSKILLENDEN ASPEKTE VAN EGBREUK.....	473
8.2.1	INLEIDEND.....	473
8.2.1.1	Wat moet verstaan word onder die woord "egbreuk"?.....	473
8.2.1.2	Die huwelik.....	473
8.2.2	DIE NOODSAAKLIKHEID VAN DIE KERKLIKE OPSIG.....	473
8.2.3	OPTREDE.....	474
8.2.3.1	Opsighandelings.....	474
8.2.3.2	Tughandelings.....	475

9. KERKLIKE GOEDERE

A.	SINODALE WERKSAAMHEDE.....	476
9.1	RAAD VAN FINANSIES.....	477
9.1.1	SAMESTELLING.....	477
9.1.2	FINANSIËLE OORSIG VAN SINODALE WERKSAAMHEDE: 2001 - 2003.....	478
9.1.2.1	Inleiding.....	478
9.1.2.2	Rentefonds.....	481
9.1.2.3	Beskrywingspunt	
(i)	Rente-inkomste op beleggings by die Raad van Ring van Heilbron..	483
9.1.2.4	Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel.....	484
9.1.2.5	SENTIK.....	485
(i)	Agtergrond.....	485
(ii)	Surplus met verkoop van Liedboek.....	486
9.1.3	DEBITEURE.....	486
9.1.3.1	Heffings.....	486
9.1.3.2	Ander debiteure.....	487
(i)	Tydskrifte en publikasies.....	488
(ii)	Versekeringspremies.....	488
(iii)	Ouditfooie.....	488
9.1.3.3	Ouderdomsanalise.....	489
9.1.3.4	Debiteurebeleid.....	489
(i)	Rekeningstate.....	489

(ii)	<i>Rente op agterstallige rekeninge</i>	489
(iii)	<i>Heffings</i>	489
(iv)	<i>Versekeringspremies</i>	490
(v)	<i>Ouditgelde, publikasies, tydskrifte en ander debiteure</i>	490
(vi)	<i>Vereffeningswyse</i>	490
(vii)	<i>Knelpunte</i>	490
9.1.3.5	Beskrywingspunt	491
(i)	Verandering van die finansiële jaareinde: Ring van Maquassi	491
9.1.4	BELASBAARHEID VAN DIE KERK (ARTIKEL 30)	491
9.1.4.1	Agtergrond	491
9.1.4.2	Vereistes vir belastingvrystelling	492
9.1.4.3	Groepregistrasie	494
9.1.4.4	Openbare Weldaadorganisasie: Kerk se aansoek	496
9.1.4.5	Belangrike sake: Artikel 30	497
9.1.4.6	Beskrywingspunt	498
(i)	Reglement vir Kerklike Goedere: Raad van Finansies	498
9.1.4.7	Nuwe wetgewing met betrekking tot eiendomsbelasting	498
9.1.5	SINODALE EIENDOMME	499
9.1.5.1	Dirk van der Hoffgebou	499
9.1.5.2	Barton Keepgebou	500
9.1.5.3	Tarentaalpan, Thabazimbi	500
9.1.5.4	Klipdrif, Hammanskraal	500
9.1.5.5	Elfrieda en Ventershooop, Thabazimbi	501
9.1.5.6	Japonicastaat, Thabazimbi	501
9.1.5.7	Middestad Kerkgebou - Kapteinstraat	501
9.2	BEGROTING 2005	501
9.2.1	SAMEVATTENDE BEGROTING	501
9.2.2	UITBREIDING VAN BEGROTING	504
9.2.3	RINGSBYSTANDSFONDSE EN SENTRALE BYSTANDSFONDS ...	505
9.3	ALTERNATIEWE HEFFINGSTELSE	508
9.3.1	BESLUITTE: 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	508
9.3.1.1	Beskrywingspunt	508
(i)	Heffings: Ring van Maquassi	508
9.3.1.2	Alternatiewe heffingstelsel	510
(i)	Gemeentes met belydende lidmate tot 200	510
(ii)	Gemeentes met belydende lidmate van 201 tot ±640	511
(iii)	Gemeentes met belydende lidmate van 640 en meer	511
9.3.2	SENTRALE VERGOEDING	513
9.3.2.1	Beskrywingspunte	513
(i)	Sentrale vergoeding: Ring van Vereeniging	513
9.3.2.2	Beskrywingspunt	515
(i)	Sentrale vergoeding van diensdoenende predikante van die Kerk: Kombinasiegemeente Bloemhof/Christiana: Ring van Maquassi	515
9.3.2.3	Sentrale Vergoeding: 'n Model	517
9.4	AFDELING INTERNE OUDIT	519
9.4.1	INLEIDING	519
9.4.2	TAAK VAN INTERNE OUDIT	519
9.4.3	OMVANG VAN DIE OPDRAG	519
9.4.3.1	Algemeen	519
9.4.3.2	Werkklading	520

9.4.4	BELASBAARHEID VAN DIE KERK	521
9.4.5	TOEVOEGING VAN WAARDE	521
9.4.6	INTERNE BEHEER	521
9.4.7	REKENARISERING	522
9.4.8	UITBREIDING VAN DIENSTE	522
9.4.9	WINKERK EN FINKERK	523
9.4.9.1	Winkerk – Lidmaatregister	523
9.4.9.2	Finkerk – Finansiële pakket	523
9.4.9.3	Kostestruktuur	523
9.4.10	SAMEVATTEND	523
9.4.11	BESKRYWINGSPUNT	524
(i)	Wysiging van Ordinansie 9.5.2: Ring van Port Elizabeth	524
9.5	KORTTERMYNVERSEKERING	525
9.5.1	INLEIDING	525
9.5.2	GEDEFINIEËRDE SELFVERSEKERING	525
9.5.3	DIE HUIDIGE PORTEFEULJE	526
9.5.4	BESKERMING TEEN GROOT VERLIESE	526
9.5.5	EISE-PATROON EN AANVERWANTE SAKE	527
9.5.6	BELANGRIKE SAKE MET BETREKKING TOT VERSEKERING WAT U AANDAG VERDIEN	527
9.5.6.1	Agtergrond	527
9.5.6.2	Waardasies	528
9.5.6.3	Onderhoud	528
9.5.6.4	Sekuriteit	528
9.5.7	HERNUWING	529
9.6	RASIONALISASIE EN HERSTRUKTURERING	530
9.6.1	INLEIDING	530
9.6.2	DIE PROSES	530
9.6.3	WERKSAAMHEDE VIR DIE PERIODE 2001 TOT 2003	531
9.6.3.1	Raad vir Apostolaat	531
(i)	HTO te Hammanskraal	531
(ii)	Sekretaris vir Apostolaat en verhouding met HKSA	531
9.6.3.2	Hospitaalbearbeiding	531
9.6.3.3	Studentebearbeiding	532
(i)	Stellenbosch	532
(ii)	Fonteinedal- en Bloemfontein studentebearbeiding	532
(iii)	Johannesburg-Wes (ingesluit studentebearbeiding)	532
(iv)	Philadelphia, Potchefstroom	532
9.6.3.4	Kerklike administrasie	533
(i)	Begrotingsontleding – 66ste Algemene Kerkvergadering	533
(ii)	Administrateurskantoor	533
(iii)	Opdrag aan die Raad van Finansies	533
(iv)	Leemtes geïdentifiseer	534
(a)	Afdeling Finansies	535
(v)	Moontlike oplossings	535
(a)	Finansies	535
(b)	Afdeling Versekering / Medies	536
(vi)	Samevatting	536
9.6.3.5	SENTIK	536
9.6.3.6	Sekretaris van Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	537

9.6.3.7	Hervormde Teologiese Kollege (HTK).....	538
9.6.3.8	Die Algemene Kerkvergadering - Ondersteuning aan ampsdraers ...	538
9.6.3.9	Sekretaris vir Apostolaat (voorheen Superintendent vir Sending).....	538
9.6.3.10	Rol en funksie van die Rasionalisasie- en Herstruktureringskommissie.....	539
9.7	FONDSINSAMELING EN KOMMUNIKASIE.....	540
9.7.1	OPDRAG VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	540
9.7.2	TERUGVOER AAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.....	540
B	GEMEENTELIKE AANGELEENTHEDE	540
9.8	GEMEENTES: OORSIG VAN DIE FINANSIËLE POSISIE VIR DIE JARE 2000 – 2002.....	540
9.8.1	INLEIDING.....	540
9.8.2	FINANSIËLE STATE: GEMEENTES	541
9.8.2.1	Inkomstestaat	542
(i)	<i>Inkomste</i>	542
(ii)	<i>Uitgawes</i>	544
(iii)	<i>Samevattend</i>	545
9.8.2.2	Balansstaat.....	545
(i)	<i>Bates</i>	545
(ii)	<i>Laste</i>	546
(iii)	<i>Afleiding</i>	547
9.8.2.3	Ondersteuning aan gemeentes: Fonds vir Gemeente-Opbou.....	548
(i)	<i>Kategorisering van Gemeentes</i>	548
(a)	<i>Kategorie I</i>	548
(b)	<i>Kategorie II</i>	549
(c)	<i>Kategorie III</i>	549
(d)	<i>Kategorie IV</i>	549
9.9	ONDERSTEUNINGSPROGRAM.....	550
9.9.1	TAAKSPAN (MODERAMEN EN RAAD VAN FINANSIES)	550
9.9.2	BESKRYWINGSPUNT	551
(i)	Komitee vir Kerklike Goedere: Ring van Losberg	551
9.9.3	ROL EN FUNKSIE VAN DIE KOMITEE VIR KERKLIKE GOEDERE	551
9.9.3.1	Die arbeidsveld.....	552
9.9.3.2	Ringskomitee vir Kerklike Goedere	552
9.9.3.3	Ander sake.....	553
(i)	<i>Finansiële posisie van gemeentes</i>	553
(ii)	<i>Opleiding, ondersteuning en voorligting</i>	553
(iii)	<i>Vergoedingsstrukture</i>	553
(iv)	<i>Ringsfondse</i>	553
(v)	<i>Die omgewing (binne ringsgrense)</i>	553
(vi)	<i>Belastingsake</i>	554
(vii)	<i>Samevatting</i>	554
9.10	GEMEENTES: FINANSIËLE RESULTATE IN PERSPEKTIEF ..	554
9.10.1	INLEIDING.....	554
9.10.2	DIE PROBLEMATIEK OP GEMEENTELIKE VLAK	555
9.10.3	SALARISSE, LONE EN STANDPLAASKOSTE.....	556
9.10.4	VERBETERING/VERSWAKKING VAN NETTO RESULTATE VAN GEMEENTES.....	556
9.10.5	SAMEVATTEND	557
C	PREDIKANTE AANGELEENTHEDE.....	557

9.11	VERSORGING VAN PREDIKANTE	557
9.11.1	INLEIDING	557
9.11.2	DEELVERSORGING (INGESLUIT DEELTYDSE STANDPLASE)	557
9.11.3	TRAKTEMENTSKALE	558
9.11.4	VERVOER VAN PREDIKANTE	559
9.11.5	WONINGVOORSIENING	561
9.11.5.1	Eie woning vir predikant	561
9.11.6	PREDIKANTE IN DEELVERSORGING: LIDMAATSKAP VAN MEDIESE- EN PENSIOENFONDS	562
9.11.7	STANDPLAASKOSTE IN PERSPEKTIEF	564
9.11.7.1	Inleiding	564
9.11.7.2	Klein gemeentes	564
9.11.7.3	Groot gemeentes	564
9.11.8	VERHUISINGSKOSTE MET EMERITAATAANVAARDING	565
9.11.8.1	Beskrywingspunt	565
(i)	Voorsiening van verhuisingkoste vir predikante: Ring van Bronkhorstspuit	565
9.11.9	UITBETALING VAN VERLOFKREDIETE	566
9.11.10	SENTRALE BETAALSTELSEL	568
9.12	ONDERSTEUNING AAN PREDIKANTE	569
9.12.1	FINANSIËLE PORTEFEULJE	569
9.12.1.1	Agtergrond	569
9.12.2	AFTREEBEPLANNING	570
9.13	PENSIOENFONDS	571
9.13.1	SAMESTELLING VAN DIE PENSIOENRAAD	571
9.13.2	FUNKSIONERING VAN DIE PENSIOENRAAD	572
9.13.3	DOELWITTE VAN DIE PENSIOENRAAD	572
9.13.3.1	Befondsingsvlak	572
9.13.4	FINANSIES: RESULTATE VIR PERIODE 2001 - 2003	574
9.13.4.1	Vaste eiendom	574
(i)	Winkelsentrum Secunda	574
(ii)	Kantoorgebou: Strubenstraat 270, Pretoria	574
9.13.4.2	Beleggings in portefeuljes van versekeringsmaatskappye en ander instrumente	575
9.13.4.3	Beleggingsopbrengs	576
9.13.4.4	Verbandlenings	576
9.13.4.5	Inkomstebronne	576
9.13.4.6	Pensioenfondshydraes	577
9.13.4.7	Huurinkomste	577
(i)	Secunda-eiendom	578
(ii)	Strubenstraat 270	578
9.13.4.8	Uitgawes	578
9.13.5	LIDMAATSKAP	578
9.13.5.1	Aktiewe lede	578
9.13.5.2	Pensioentrekkers	579
9.13.5.3	Bedankings	579
9.13.5.4	Sterftes	579
9.13.6	BESKRYWINGSPUNT	580
(i)	Omskakeling van Pensioenfonds: Vaste Voordeel fonds na 'n Vaste Bydraendefonds of 'n Voorsorgfonds: Kommissie van die Algemene	

	Kerkvergadering	580
9.14	BYSTANDSFONDS/HULPFONDS	585
9.14.1	AGTERGROND	585
9.14.2	ONTBINDING VAN DIE FONDS	585
9.15	MEDIESEFONDS	586
9.15.1	INLEIDING	586
9.15.2	ONDERSOEK	586
9.15.3	HUIDIGE FONDS IN PERSPEKTIEF	586
9.15.4	BESTUUR SINLIGTING	587
9.15.4.1	Eiseverhouding teenoor netto premies	587
9.15.4.2	Ouderdomsverspreiding: Ned Herv Kerk teenoor mark	587
9.15.4.3	Eise ingedien per kategorie	587
9.15.5	SIEKEFONDSBEDROG EN MISBRUIK	587
9.16	VERGOEDING AAN EMERITI	588
9.16.1	INLEIDING	588
9.17	BOODSKAPPE	589
9.17.1	VOORSITTER	589
9.17.2	ADMINISTRATEUR	591
9.18	DIE KERK VANUIT 'N ANDER HOEK GESIEN	592

10. KERKORDE

10.1	WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES	600
10.1.1	VERSLAG VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES	600
10.1.2	KOMITEE VIR DIE HERBESINNING OOR DIE AMP	602
10.1.2.1	Agtergrond	602
10.1.2.2	Samestelling van die Komitee vir die Herbesinning oor die amp	603
10.1.2.3	Die werkopdrag	603
10.1.2.4	'n Kort aanduiding waarom gewerk en gepraat moet word	603
(i)	<i>Navorsing oor die amp in die lig van heersende denke oor die amp in die Kerk</i>	603
(ii)	<i>Hernude navorsing met die oog op moontlike oplossings vir ons probleme</i>	604
10.2	BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING	604
10.2.1	WYSIGING VAN ORDEREËL 10.1: WYSIGING VAN ORDEREËLS: RAAD VIR REGSADVIES	604
10.3	BESKRYWINGSPUNTE	606
10.3.1	Skrapping van Orderêl 10.2(ii): Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	606
10.4	FORMULERING VAN AKTES	606
10.5	HANTERING VAN BESKRYWINGSPUNTE: WYSIGING VAN DIE KERKORDE	607
	AFSLUITING	607
	Dankbetuigings	607
	Formele Afsluiting	607

BYLAES

Die volgende Bylaes is in die Agenda opgeneem:

	Bladsy nr
BYLAE A Die Apologetiese Taak van die Kerk	300
BYLAE B Getuienis teenoor die samelewing.....	301
BYLAE C Evangelisasie-opdrag	303
BYLAE D Woord in Aksie	406
BYLAE E Konsep Grondslag TKR.....	431
BYLAE F Parlementêre Lessenaar.....	444
BYLAE G Wetgewing: Huishoudelike Verbintenisse	463
BYLAE H Geouditeerde Finansiële State.....	478
BYLAE I Reglement: Kerklike Goedere.....	498
BYLAE J Begroting.....	501
BYLAE K1 Alternatiewe Heffingstelsel gebaseer op 2004: Alternatief I	510
BYLAE K2 Alternatiewe Heffingstelsel gebaseer op 2004: Alternatief II	511
BYLAE L1 Sentrale Vergoeding.....	517
BYLAE L2 Sentrale Vergoeding.....	517
BYLAE M Reglement: Predikante Pensioenfonds	571
BYLAE N Finansiële Resultate: Pensioenfonds	574
BYLAE O Aktes van Losmaking.....	607

A G E N D A

vir die

SEWE EN SESTIGSTE ALGEMENE KERKVERGADERING

van die

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

wat sitting neem te **PRETORIA**

in die

AULA, UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

vanaf

SONDAG 26 SEPTEMBER 2004

REGISTRASIE

- * Vanaf 15:00 tot 17:30 op Sondag 26 September 2004 word registrasie van afgevaardigdes afgehandel in die Rautenbachsaal (onder die Aula), Universiteit van Pretoria. Afgevaardigdes moet asseblief teen 18:00 klaar wees met registrasie.
- * Vanaf 17:30 - 18:15 neem afgevaardigdes hulle plekke in die Aula vir die amptelike opening in. Die amptelike opening begin om 18:30.
- * Alle dienaars van die Woord word versoek om 'n toga by die openingsgeleentheid te dra.

AMPTELIKE OPENING: SONDAG 26 SEPTEMBER 2004 OM 18:30

1. OPENINGSREDE

Prof TFJ Dreyer.

2. VERWELKOMING

Prof TFJ Dreyer.

3. **KOORSANG**

4. **GROETEBOODSKAPPE**

Die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika
Die Nederduitse Gereformeerde Kerk
Die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika
Die Christian Reformed Churches of Australia.

5. **KOORSANG**

6. **HCM FOURIE EREPENNING**

Oorhandiging van die HCM Fourie erepenning word behartig deur die visevoorsitter van die Kuratorium, dr E van Eck.

7. **BEDANKINGS**

Prof TFJ Dreyer.

8. **VERVERSINGS**

Verversings word bedien in die Rautenbachsaal.

--- oOo ---

MAANDAG: 27 SEPTEMBER 2004 : 9:00

OPENING

Ds APJ Beukes, visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, open die vergadering met Skriflesing, gebed en samesang.

VERWELKOMING

Die voorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, prof TFJ Dreyer, doen die verwelkoming.

MOSIES

'n Mosie van roubeklag met die afsterwe van dienaars van die Woord, ampsdraers en lidmate wat sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering oorlede is, word deur die voorsitter gestel.

BESPREKING VAN DIE TEOLOGIESE INHOUD VAN DIE OPENINGSREDE

Die vergadering bespreek die teologiese inhoud van die openingsrede van prof TFJ Dreyer, onder leiding van die visevoorsitter van die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, ds APJ Beukes.

SAMESTELLING EN KONSTITUERING

Geloofsbriewe

- * Afgevaardigdes ontvang 'n afskrif van die verslag oor die aanwesige lede wanneer die vergadersaal binnegegaan word op Maandag 27 September 2004.
- * Die kommissie vir geloofsbriewe se verslag oor die geloofsbriewe word behandel.
- * Die besware teen geloofsbriewe, indien enige, word behandel.
- * Die vergadering word wettig saamgestel uit die volgende:

Stemgeregtigde lede

Afgevaardigdes teen wie se geloofsbriewe geen besware ingebring is nie.
Predikante van die Kerk.
Teologiese dosente van die Kerk.

Adviserende lede

Emerituspredikante van die Kerk.
Emeritus teologiese dosente van die Kerk.
Predikante wat met behoud van ampsvoorreg uitgetree het.

Die administrateur.

STEMOPNEMERS EN STEMTELLERS

Stemopnemers deel stembriewe uit, neem dit weer op en tel die stemme as daar gestem word deur die opsteek van hande. Die personeel van die administrateur tel stembrieffies en beheer die elektroniese stemproses wanneer dit gebruik word.

Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering stel voor dat die volgende ouderlinge as stemopnemers en stemtellers benoem word:

Ouderlinge	Gemeente
1. EF Breedt	Bergsig
2. T Moodie	Ermelo
3. AJP le Roux	Lichtenburg
4. JCS Oberholzer	Meyerspark
5. HJ Storm	Oudtshoorn
6. HG Curlewis	Roosenekal
7. P Bolton	Rustenburg-Kloof
8. DJ Smith	Rustenburg-Suid
9. CEA Möller	Schoemansdal
10. WRJF le Roux	Warmbad
11. JLO Esterhuizen	Zwartruggens (Sameroeper)
12. WHJ Benadé	Bloemfontein-Wes
13. MAN Janse van Rensburg	Brakpan
14. N van Staden	Delmas
15. HH Coston	Grootfontein
16. DW Hurter	Komatipoort
17. AF Venter	Kroonstad
18. HG Joubert	Nigel
19. ACM Stydom	Oostelike Pietersburg
20. AJ Richter	Volksrust

VERKIESING VAN PREDIKANTSLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

In terme van Ordinansie 3.8.3 (vi) kies die vergadering uit die aanwesige dienaars van die Woord

- * 'n voorsitter en skriba waarna die vergadering met sy werksaamhede begin
- * 'n visevoorsitter en viseskriba
- * twee verdere predikantslede
- * 'n sekonduslid vir elke predikantslid.

Ordinansie 3.8.3(vii) word ook in ag geneem. Dit lui soos volg:

"Die Algemene Kerkvergadering sien toe dat van die ses predikantslede op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering minstens twee gemeentepredikante is".

Prof TFJ Dreyer, dr JMG Storm en ds APJ Beukes, is nie weer verkiesbaar nie.

VERKIESING VAN DIE OUDERLINGLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Volgens Ordinansie 3.8.3(vi)(b) word uit die aanwesige ouderlinge

- * nege lede
- * 'n sekonduslid vir elke ouderlinglid verkies.

Soos in die verlede, beveel die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan dat die ouderlinglede later in die vergadering, sodra hulle meer bekend geraak het, verkies word.

Ouderlinge JG Geyser, V Koekemoer, MF Pretorius, F Smit en A Steyn, is nie weer verkiesbaar nie.

BESKRYWINGSPUNT

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.8.3(vi): VERKIESING VAN OUDERLINGLEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 3.8.3(vi)(b) word gewysig om soos volg te lees:

(b) uit die aanwesige ouderlinge

- * nege lede
- * nege sekundi wat om die beurt gebruik kan word.

Motivering

- * Die gebeur dikwels dat 'n bepaalde sekonduslid nie sitting kan neem by 'n vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, nie en dit het selfs al gebeur dat twee sekonduslede nie kon sitting neem nie wat tot gevolg het dat die Kommissie met een of twee lede minder vergader, terwyl baie ander sekundi beskikbaar is.
- * Indien sekundi ook gewissel kan word, kan elke sekonduslid geleentheid kry om minstens een vergadering gedurende die termyn by te woon.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit nadat die vergadering saamgestel is.****NOTULE VAN DIE VERGADERING**

Die notule van die middag- en aandsitting van die vorige dag en van die oggendsitting daarna, sal telkens beskikbaar gestel word tydens die oggend teepouse van die volgende dag en sal vir goedkeuring gestel word net na die middagete. Die notule sal by behandeling as gelese beskou word. *Alle lede van die vergadering is verantwoordelik vir die korrektheid van die notule.*

Slegs inhoudelike regstellings aan die notule sal ter vergadering gedoen word. Afgevaardigdes word versoek om spelfoute en redaksionele regstellings skriftelik by die notulehouders in te handig.

BENOEMINGS DEUR DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in terme van die Reglement van Orde punt 1.5 die volgende benoemings gemaak:

Notulehouders

Die skriba, viseskriba, sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die sekretaresse van die kantoor van die skriba.

Ordekommissie

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die ouderlinglede van die uittredende Kommissie benoem om as Ordekommissie te ageer onder sameroeperskap van oudl A Steyn. Nuutverkose ouderlinglede sal in die loop van die vergadering dié taak oorneem.

Formuleringskommissie

Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beveel aan dat die formuleringskommissie soos volg saamgestel word:

- * Ds PR Prinsloo (Sameroeper)
- * Dr J Beyers
- * Dr CJ Beukes
- * Ds HF la Grange
- * Dr DJC van Wyk (jr)
- * Dr FJ Boshoff
- * Ds FJ Labuschagne

Rekenaardeskundiges

Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beveel aan dat die volgende rekenaardeskundiges gebruik word:

- * Dr E van Eck (Sameroeper)
- * Ds EG Fourie
- * Ds MJ Slabbert
- * Ds E Scheppard
- * Dr C Pretorius
- * Ds NJS Steenekamp
- * Ds CB Enslin
- * Ds JH Kay
- * Ds GPJ Stoltz (jr)
- * Dr GMJ van Wyk

Die uittredende Agendakommissie versoek dat dit in die Reglement van Orde ingeskryf word dat die Agendakommissie die benoeming van die notulehouers, Ordekommissie, stemtellers, Formuleringskommissie en rekenaardeskundiges voor die tyd doen aangesien die persone toerusting moet ondergaan, inligting moet kry en hulle reëlins moet tref om die werk tydens die vergadering te doen.

Die versoek is verder dat die persone in die agenda hierbo genoem, so deur die vergadering aangewys word om die take te verrig.

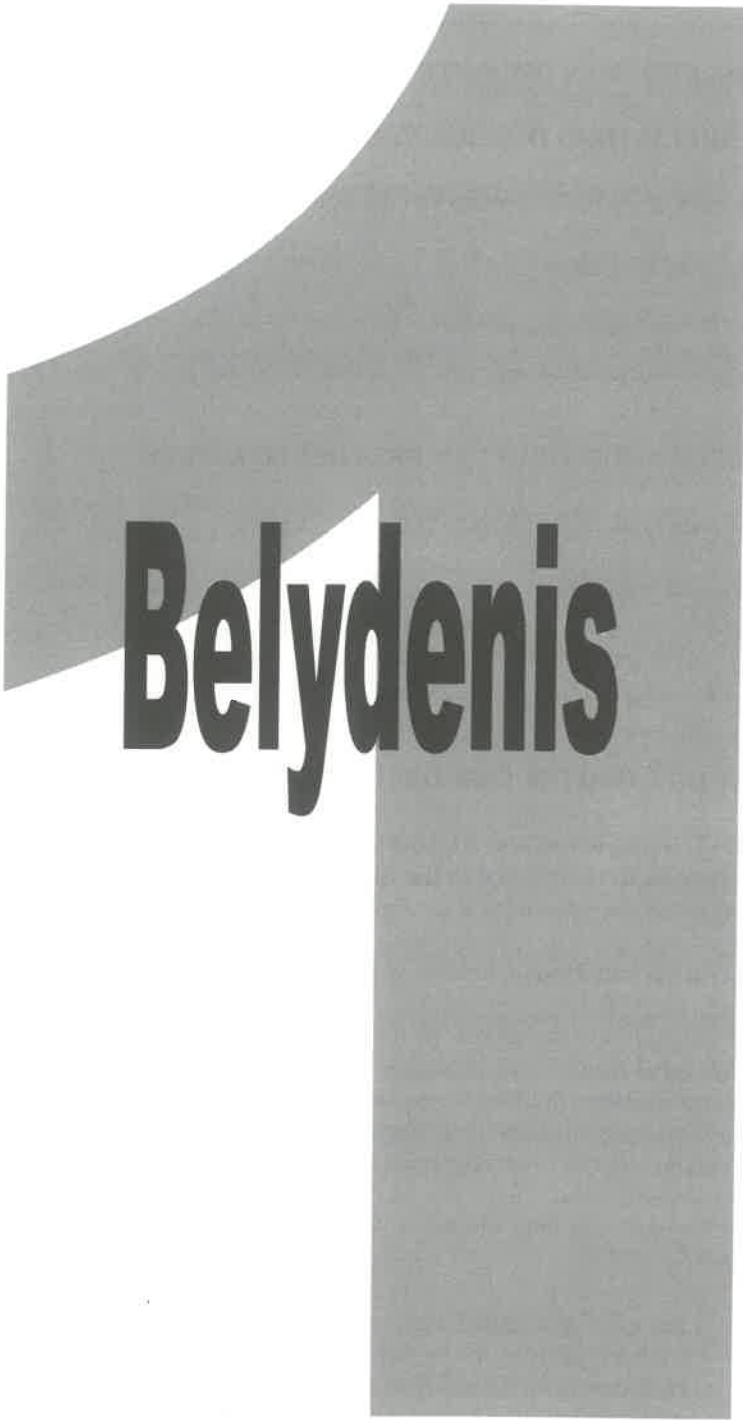
SITTINGSURE

Die vergadering bepaal die sittingsure. Die uittredende Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beveel aan dat die volgende sittingsure vasgestel word:

Oggendsitting	08:30 - 13:00	- met teepouse 10:45 - 11:15
Middagsitting	14:30 - 17:45	- met teepouse 15:45 - 16:15
Aandsitting	19:00 - 21:00	
Saterdag	08:30 - 13:00	

Die oggendsitting op Maandag 27 September 2004 begin om 09:00.

--- oOo ---

Belydenis

1. BELYDENIS

1. BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

1.1 DUIDELIKHEID OOR BELYDENIS VAN DIE KERK

Die saak word in die verslag van die Raad vir Erediens behandel.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

1.2 TOEGANKLIKHEID VAN BELYDENISSKRIFTE

Die saak is na SENTIK verwys.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

1.3 STUDIEKOMITEE OOR DIE INTERPRETASIE VAN DIE BELYDENIS

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het na afloop van die 66ste Algemene Kerkvergadering die onderstaande beskrywingspunt van die Ring van Zeerust en die voorstel wat daarvoor aanvaar is, behandel:

Belydenis van Jesus Christus se geboorte en opstanding: Ring Van Zeerust

Na aanleiding van berigte in die openbare pers en artikels in die Hervormde Teologiese Studies oor bepaalde navorsing van die historiese Jesus, spreek die vergadering hom duidelik uit oor die Kerk se belydenis oor die maagdelike geboorte van Jesus en sy opstanding uit die dood om sodoende die verwarring wat genoemde navorsing oor die historiese Jesus in die Kerk tot gevolg het, aan bande lê.

Die voorstel wat deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar is, lui soos volg:

- * Teen die agtergrond van vorige besluite van die Kerk dat die Algemene Kerkvergadering in die laaste instansie die belydenis interpreteer, dra die vergadering dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op om studiewerk te doen/te laat doen en aan die 67ste Algemene Kerkvergadering 'n voorlegging te maak oor 'n eietydse interpretasie van die kernsake van die Kerk se belydenis, soos onder andere die maagdelike verwekking van Jesus,

die opstanding, die Godheid van Jesus en dies meer.

- * Sodanige voorlegging
 - ** hou rekening met die historiese ontstaan en ontwikkeling van die kernsake van die belydenis
 - ** hou rekening met resente ontwikkeling op die onderskeie terreine van die teologie
 - ** dui moontlike duldbare nuanseverskille aan ten opsigte van 'n eietydse interpretasie van dié kernsake van die Kerk se belydenis
 - ** dui fasette van die onduldbare interpretasie van die belydenis aan.
- * Tot tyd en wyl die Algemene Kerkvergadering die belydenis sodanig geïnterpreteer het, geld die belydenis van die Kerk onverkort.
- * Die Algemene Kerkvergadering bevestig dat God in sy almag tot enige iets in staat is, en bevestig daarmee die waarheid in die Bybel oor God soos onder andere verwoord in die Apostolicum.

Die Kommissie het die opdrag aan die Raad vir Erediens gegee met die spesifikasie dat "die benoemde komitee wat opdrag ontvang het om 'n eietydse interpretasie van die belydenisskrifte te maak, die taak behartig." Die Kommissie het die Studiekomitee oor Belydenisaangeleenthede soos volg benoem: Dr PB Boshoff (sameroeper en voorsitter), ds P de Kock (sekretaris), proff J Buitendag, JH Koekemoer, Y Dreyer, AG van Aarde, drr WC van Wyk, JH Breytenbach, MA Botma en DJC van Wyk (jr). Die komitee het dadelik aan die werk gespring. By die beplanning oor die reikwydte van sy opdrag, het die komitee tot die oortuiging gekom dat aan die spesifieke opdrag uitvoering gegee moet word, maar dat daar ook ander sake in die skopus van studie sou kom soos byvoorbeeld, die leer oor die Drie-eenheid, die Heilige Gees, die soteriologie, en dies meer.

Intussen het die Raad vir Erediens met sy werk begin en ook 'n Komitee vir Belydenisaangeleenthede benoem met die volgende lede: Dr DJC van Wyk (jr) (sameroeper), drr PB Boshoff, JH Breytenbach, FJ Boshoff, J Otto, JP Labuschagne, proff AG van Aarde en AD Pont. Verskeie sake wat na dié komitee verwys is, het oorvleuel met sake wat verwys is na die komitee, wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangewys is. In sommige gevalle het die opdragte selfs wyer gestrek.

Dr DJC van Wyk (jr), voorsitter van die komitee deur die Raad vir Erediens benoem, het in 'n skrywe aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering navraag gedoen oor die sinvolheid van die bestaan van twee komitees met feitlik dieselfde opdrag. Die volgende voorstel is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gemaak:

Die komitee wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem is, gaan voort met 'n eietydse interpretasie van die verskillende leerstukke – dié oor die maagdelike verwekking, die opstanding en Godheid van Jesus. Die komitee word egter versoek om hulle werksaamhede wyer te fokus sodat dit ook ander leerstukke

soos die "wederopstanding van die vlees", die "ter helle neergedaal", die "één doop tot vergifnis van sonde" en die ".... wat gely het onder Pontius Pilatus" insluit. Laasgenoemde leerstukke is deur die Algemene Kerkvergadering verwys vir verdere studie en is deur die Raad vir Erediens aan sy Komitee vir Belydenisaangeleenthede opgedra. Indien die een komitee dit egter doen, sou die formaat van die interpretasie van die verskillende leerstukke dalk dieselfde kon wees en sou daar reeds verder gevorder kon word met die oog op 'n uiteindelijke selfstandige publikasie waarin verskeie leerstukke met verloop van tyd aan die orde sou kon kom. Indien die Kommissie wil volstaan met die beperkte oorspronklike opdrag aan sy eie komitee, word die ander sake steeds na die komitee van die Raad vir Erediens verwys.

Na bespreking van die saak het die Kommissie soos volg besluit:

- * Lede van die komitee wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem is om ondersoek te doen na belydenisaangeleenthede word gekoöpteer op die Komitee vir Belydenisaangeleenthede van die Raad vir Erediens om een komitee te vorm. Dr PB Boshoff is die sameroeper.
- * Die gesamentlike komitee vergader en gee aandag aan al die opdragte en besluite en hoe dit ten uitvoer gebring moet word.
- * Die komitee lewer ook as komitee van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verslag aan die 67ste Algemene Kerkvergadering.

Die twee komitees het saamgesmelt onder die naam: **"Studiekomitee oor die Interpretasie van die Belydenis"**. Die nuwe komitee is soos volg saamgestel: Dr PB Boshoff (voorsitter), ds P de Kock (sekretaris), dr MA Botma, JH Breytenbach, DJC van Wyk (jr), WC van Wyk, FJ Boshoff, JP Labuschagne, proff J Buitendag, JH Koekemoer, AG van Aarde en Y Dreyer. Prof Y Dreyer en ds P de Kock het hulle gedurende die termyn aan die komitee onttrek. Dr JH Breytenbach is aangewys as sekretaris.

Namens die Studiekomitee oor die Interpretasie van die Belydenis, lewer dr JH Breytenbach soos volg verslag:

Die komitee het gedurende die termyn nege keer vergader. Daar is aanvanklik indringend besin oor die hermeneutiese vertrekpunte by die interpretasie van die belydenis en die wese en aard van 'n kerklike belydenis.

Daarna is lank gedebatteer oor die interpretasie van die belydenis van die maagdelike geboorte. In die debat het duidelike verskille in interpretasie na vore gekom, wat by tye amper onoorbrugbaar gelyk het. Selfs nadat die komitee 'n voorlopige interpretasie in *Die Hervormer* gepubliseer het, het die verskille telkens weer opgeduik. Dit het meegebring dat daar baie lank aan die interpretasie geskaaf is, voordat dit gefinaliseer is as 'n kompromis.

Die interpretasie wat die komitee aan die vergadering voorlê, lui soos volg:

Die kerk bely dat Jesus ontvang is van die Heilige Gees en gebore is uit die maagd Maria. Daaronder verstaan ons dat Jesus werklik God is en werklik 'n mens geword het. Ons glo dat Jesus die eniggebore Seun van God is. God ontmoet ons

in Jesus Christus; God spreek ons deur Hom aan en God handel deur Hom beslissend om ons te red.

Hierdie misterie is vir ons 'n geloofsaak. Daar bestaan geen dwingende argumente wat die Kerk verplig om van hierdie belydenisuitspraak afstand te doen nie.

Daar is reeds begin met die gesprek oor die interpretasie van die belydenis van Jesus se opstanding. Stukke om tot 'n formulering te probeer kom, is gereed gemaak. Die gesprek is egter nog in 'n voorlopige stadium. Die komitee het geoordeel dat dit nie moontlik is om nog, selfs al sou 'n verdere vergadering gehou word, die interpretasie bevredigend te formuleer tydens sy termyn nie. Die saak staan dus oor.

Die Komitee vir Liturgiese Geskrifte het die vraag na die struktuur van die Apostolicum by 'n moontlike vertaling na vore gebring. Die saak is bespreek en die onderstaande voorlegging word aan die vergadering gemaak.

Die geskiedenis, ontwikkeling en struktuur van die Apostolicum kan in die volgende punte saamgevat word:

- * Die hoofsaak van die Apostolicum staan teen 150 nC reeds vas.
- * Die presiese teks van die Apostolicum is van baie later datum.
- * Die *textus receptus* van die Apostolicum kom voor in die *Ordo romanus antiquus* uit die 8-9e eeu.
- * In die Romeins, Latynse kerk is die Apostolicum in hoofsaak 'n doopbelydenis.
- * Hierdie bogenoemde teks word in die Lutherse *Konkordienbuch* opgeneem.
- * In die Lutheranisme en daarvandaan in die Protestantisme kry die Apostolicum 'n heeltemal nuwe posisie aangesien dit hier gebruik word as basis van die kategese.
- * In al bogenoemde gevalle word die Apostolicum hanteer as 'n simbool wat bestaan uit drie dele.
- * Die verdeling in vier dele kom eers voor wanneer Calvyn in sy Institusie, 1536, die Apostolicum verdeel in vier dele. Calvyn stel in sy Kategismus, 1542, Vraag en antwoord 17 "... in hoeveel dele verdeel ons hierdie belydenis? In vier hoofdele." Die vierde hoofdeel handel volgens antwoord 18 "... oor die kerk en sy milddadigheid teenoor die kerk."
- * Luther het in sy Groot Kategismus 'n drie-deling bly volg. Op grond waarvan Calvyn 'n vier-deling in die Apostolicum maak, is onduidelik.
- * Omdat Calvyn die belydenis oor die kerk as die vierde deel van die Apostolicum beskou, word 'n vierde *Credo* ingevoeg. Dit is hierdie beslissing van Calvyn, dat die Apostolicum uit vier dele bestaan, wat deurwerk na die teks van die Apostolicum in die Heidelbergse Kategismus, antwoord 23.
- * Opvallend handhaaf die Heidelbergse Kategismus self die drie-deling van die Apostolicum. Antwoord 24 stel dat die Apostolicum in drie dele verdeel word en dat die derde deel handel oor "...God die Heilige Gees en ons heiligmaking."
- * Die komitee beveel soos volg aan: Aangesien die oorspronklike en oudste tekste die driedeling handhaaf, en terwyl die Heidelbergse Kategismus spesifiek die driedeling van die Apostolicum aanvaar én leer, word die teks

wat die driedeling handhaaf as die mees outentieke teks beskou. Nadat die ander kerke geraadpleeg is, behoort die Apostolicum vertaal te word sonder die vierde "ek glo".

Die komitee vertrou dat hy dié deel van sy opdrag wat hy voltooi het, na bevrediging afgehandel het.

Die komitee doen die volgende aanbevelings:

- * **Die vergadering spreek hom uit oor die kompromis interpretasie oor die belydenis van die maagdelike geboorte van Christus.**
- * **Die studie en gesprek oor die belydenis van Jesus se opstanding kontinueer.**
- * **Die vergadering spreek hom uit oor die komitee se aanbeveling oor die struktuur van die Apostolicum.**

AANBEVELING

1. **Vir bespreking en besluit.**
2. **Die komitee word bedank vir sy werk.**
3. **Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem die Studiekomitee oor die Interpretasie van die Belydenisaangeleenthede. Die komitee is nie 'n komitee van die Raad vir Erediens nie, maar 'n selfstandige komitee van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.**

1.4 **DIE AD HOC-KOMMISSIE EIETydSE VERTALING VAN DIE BELYDENISSKRIFTE: TUSSEN KERKLIKE KOMITEE (TKK)**

Tydens 'n vergadering van die TKK vroeg in November 2002 het 'n versoek van die Nederduits Gereformeerde Kerk se Kommissie vir Leer en Aktuele Sake gedien dat die Afrikaanssprekende kerke die belydenisskrifte weer saam moet vertaal. Die drie susterkerke het dit die vorige keer ook saam gedoen en die huidige vertalings het in 1982 die lig gesien.

Prof Buitendag het by die geleentheid die Ned Herv Kerk tot betrokkenheid gebind. Hy het daarop gewys dat die werk bepaalde finansiële implikasies kan inhou wanneer byvoorbeeld Latynse, Duitse en Franse taalkundiges gekoöpteer moet word vir die uitvoering van die taak. Verder moet dit van die begin af die veronderstelling wees dat die meewerkende kerke by die vertalings sal hou ten einde die onderlinge ekumeniese verhoudings te respekteer. In die verlede is al ooreengekom dat die

meewerkende kerke mekaar onderling sal erken wanneer daar van die gemeenskaplike vertalings afgewyk wil word (Dit het natuurlik implikasies vir die huidige ondersoeke in die Ned Herv Kerk na sake soos "ter helle of na die hel" "wederopstanding van die vlees of liggaam" en "wederopstanding of opstanding"). Prof Buitendag het geoordeel dat dié ondersoek goedsikks op die ys gehou kon word.

Die Ad Hoc-Kommissie: Eietydse Vertaling van die Belydenisskrifte van die TKK, is saamgestel met die volgende lede: Proff J Buitendag (Ned Herv Kerk), C van Wyk (Geref Kerke) en dr W Botha (Ned Geref Kerk). Die volgende verslag is aan die onderskeie kerke gelewer:

1.4.1 INLEIDING

Die Tussenkerklike Kommissie het tydens die November 2002 vergadering besluit dat dit tyd geword het om die hervertaling van die belydenisskrifte aan te pak. Die kerke het besluit dat die projek in 'n gees van volledige samewerking onderneem word. Die TKK het daarom 'n ad hoc-kommissie van drie lede benoem om met 'n vooraf ondersoek te begin met die doel om (1) 'n kosteberaming te doen, (2) ander kerke wat die Afrikaanse belydenisskrifte gebruik te pols oor moontlike samewerking, en (3) 'n moontlike werkwyse voor te stel.

1.4.2 AARD VAN VERTALING

Voordat die werk 'n aanvang neem, moet die TKK tussen twee moontlikhede besluit: Is dit 'n letterlike vertaling van die oorspronklike teks (natuurlik in lesers-vriendelike, verstaanbare Afrikaans) of is dit 'n meer dinamies-ekwivalente vertaling in kontemporêre styl wat meer gerig is op die *betekenis* van die oorspronklike teks? Die ad hoc-kommissie beveel aan dat eersgenoemde vertrekpunt gekies word, naamlik 'n letterlike (maklik-leesbare) vertaling van die oorspronklike teks.

Aangesien daar oor hierdie aspek meningsverskil is - en dit uiteraard 'n baie belangrike vertrekpunt is - versoek die TKK die drie kerke om hulle deur hulle gevolmagtigde kommissie hieroor uit te spreek en hulle voorkeur aan die TKK bekend te maak.

'n Finale besluit sal natuurlik implikasies hê vir byvoorbeeld 'n uitdrukking soos "neergedaal na die hel" of "ter helle neergedaal". Die Redaksionele Komitee kan dit dalk oorweeg om in so 'n geval van voetnotas gebruik te maak.

1.4.3 BESTUUR: REDAKSIONELE KOMITEE

Die ad hoc-kommissie beveel aan dat 'n Redaksionele Komitee van twee verteenwoordigers uit elke kerk benoem word om die werk te koördineer. Elke kerk word versoek om die twee name voor die einde van Februarie 2003 aan die skriba van die TKK te voorsien.

1.4.4 VERTALERS

Dit word aanbeveel dat elke kerk, benewens die 2 verteenwoordigers vir die

Redaksionele Komitee, nog 4 kundiges benoem om die eietydse vertaling van die belydenisskrifte te onderneem (Elke kerk het dus 6 amptelike verteenwoordigers op die Kommissie vir die vertaling van die belydenisskrifte). Benewens hierdie 18 persone, word aanbeveel dat die kerke behulpsaam moet wees om linguïste te identifiseer wat Latyn, Frans en Duits magtig is. Uiteraard sal die Redaksionele Komitee ook Afrikaanse Taalkundiges moet betrek.

Die ad hoc-kommissie is van oordeel dat die aantal verteenwoordigers van die kerke nie rigied beperk moet word nie. Die Redaksionele Komitee kan na die eis van behoefte persone koöpteer.

Die Redaksionele Komitee besluit in oorleg met die benoemdes watter persone betrokke gaan wees by die onderskeidelike vertalings van die Heidelbergse Kategismus, die Nederlandse Geloofsbelydenis en die Dordtse Leerreëls. Die name van die bestaande persone word voor die einde van Februarie 2002 aan die skriba van die TKK gestuur.

1.4.5 MEDEWERKING VAN ANDER KERKE

Die ad hoc-kommissie beveel aan dat die Afrikaanse Protestantse Kerk en die Verenigende Gereformeerde Kerk van Suid-Afrika genooi word om uit die staanspoor op eie koste by die vertaling betrokke te wees en om na eie oordeel 'n aantal verteenwoordigers aan te wys.

1.4.6 BEGROTING

Die betrokke kerke is verantwoordelik vir die reis- en verblyfkoste van hulle verteenwoordigers. Aangesien daar begroot moet word vir verdere onvoorsiene uitgawes en byvoorbeeld honoraria vir die linguïste, begroot elke kerk vir die volgende drie jaar ongeveer R3 000 per jaar.

1.4.7 UITGEWER

Die ad hoc-kommissie besef dat die drukwerk en bemarking van 'n eietydse vertaling finansiële en ander implikasies het. Dit word daarom aan die Redaksionele Komitee oorgelaat om met 'n uitgewer te onderhandel.

1.4.8 VERDERE OPTREDE

Hierdie verslag word vir die uitvoering van die onderneming aan die Interim Komitee van die TKK voorgelê. Die Interim Komitee gee verder opdrag oor die onderhandelinge met die kerke en hulle verteenwoordigers.

Besluite van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering:

- 1. Die Kerk verkies 'n dinamies-ekwivalente vertaling van die belydenisskrifte in korttempore styl wat gerig is op die betekenis van die teks.**

2. Indien daarop aangedring word dat 'n letterlike vertaling gemaak word, word die twee vertalings naas mekaar geplaas.
3. Die volgende kundiges is benoem om te dien op die Redaksionele Komitee, om die eietydse vertaling te onderneem: Prof J Buitendag, dr JP Labuschagne, WA Dreyer, E van Eck, WC van Wyk en ds E Fourie.
4. R3 000 per jaar word bygedra deur die Kerk per jaar ter delging van koste aan die projek verbonde.
5. Die Studiekomitee oor die Interpretasie van die Belydenis word deur die verteenwoordigers van die Kerk in die sake geken.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.
2. Die vergadering spreek hom uit oor die besluite van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

1.5 VERSOEK VAN DIE DEPUTATE EKUMENISITEIT, BUITELANDSE KERKE VAN DIE GEREFORMEERDE KERKE IN SA: PLAAS-VERVANGENDE BEWOORDING VIR DIE DECENSUS IN DIE APOSTOLICUM

Dr CJ Smit, voorsitter van die deputate Ekumenisiteit, buitelandse kerke van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika het die volgende skrywe aan die Kerk gerig:

1.5.1 VERSOEK

Hiermee versoek die Deputate Ekumenisiteit: Buitelandse Kerke van die GKSA u in opdrag van die Sinode 2003 vriendelik om u kommentaar en insette oor 'n plaasvervangende bewoording vir die *descensus* in die *Apostolicum* en die *Athanasium*: "en neergedaal het na die hel".

Ons ontvang graag u kommentaar voor 31 Januarie 2005.

1.5.2 BESLUIT VAN DIE RCSA (SINODE 2003)

Die GKSA het besluit om 'n plaasvervangende bewoording van die *descensus* in die *Apostolicum* en die *Athanasium* vir toetsing deur die kerke te aanvaar (acta 2003:559).

Dié konsepbewoording moet tot 'n nuwe bewoording in die plek van die tradisionele

descensus lei wat aan Sinode 2006 vir 'n besluit voorgelê sal word:

In die *Apostolicum*: "wat die angste van die hel tot in die dood toe ondergaan het"

In die *Athanasium*: "En só die angste van die hel, tot in die dood toe, ondergaan het"

1.5.3 ANDER MOONTLIKHEDE

Die tussenin van die konsepbewoording was eintlik bedoel om te lui: "tot die dood toe" - wat eerder klem wil lê op die intensiteit as die situering van die lyding soos in "tot in die dood". Die dieptepunt van Christus se lyding was sekerlik toe Hy in sy moeder se taal uitgeroep het: "My God, My God, waarom het U My verlaat?" Kort hierna - en vóór sy dood - kon Hy sê: "Tetelestai - Dit is volbring!" En óók voor sy dood het Hy verklaar: "Vader, in u hande gee Ek my gees oor." Die bedoeling van die Sinode was dus duidelik om "tot die dood toe", en nie "tot in die dood" nie, voor te stel.

Die volgende moontlikhede is reeds onder die aandag van die Deputate gebring:

- (a) " ...; Hy het helse smarte gelei; ..." Of:
" ... en helse smarte gelei het; ..."
- (b) " ...; Hy het die angste van die Hel ondergaan; ..." Of
" ... en die angste van die Hel ondergaan het; ..."
- (c) wat basies ooreenkom met die voorstel van die afgevaardigdes van die CRCA en die RCNZ op die GKSA Sinode van 2003 (weergegee in CRC of Australia, Acts 2003: III - 136):

" ...; He suffered the torment of Hell; ..."

Die agtergrond kortliks (vergelyk Acta 2000:419)

- * Die tradisionele formulering gee nie 'n korrekte uitdrukking aan die bedoeling van die bewoording nie, en gee aanleiding tot teologiese misinterpretasie en misverstand.
- * Die tradisionele formulering, "*descendit in inferna*", kom nie in die oorspronklike *Apostolicum* voor nie. Na ongeveer drie eeue van die bestaan van die *Apostolicum* kom dit vir die eerste keer in die Acta van die Ekumeniese Sinode van Sirmium (359) en die Konsilie van Nicea in Thracië (359) voor.
- * In 390 het Rufinus, 'n priester van Aquilea, dit opgeneem in sy *Expositio Symboli Apostolici*, en wel in die plek van "*sepultus*" (begrawe is). Hieruit blyk dat "*sepultus*" en "*descendit in inferna*" toe as sinonieme beskou is.
- * In 750 is die teks van die *Apostolicum* finaal vasgestel en die frase "*descendit in inferna*" het toe finaal sy plek naas "*sepultus*" gekry. Dit het aanleiding tot die geloof gegee dat Christus Hom na sy sterwe in die verblyfplek van die dooies (*sheol/hades*) bevind het, wat later vervang is met die geloof dat Christus die

hel (*gehenna*) besoek het en daar die oorwinning oor Satan en die dood behaal het (die Evangelie van Nikodemus, hoofstuk 13 - 21).

- * In die tyd van die Reformasie was daar talle leerstellige debatte en polemieke oor die interpretasie van hierdie artikel. Tussen 1580 en 1720 was daar nie minder nie as 34 Lutherse, 16 Gereformeerde en 4 Rooms-Katolieke ondersoeke hieroor. Bucer interpreteer byvoorbeeld hierdie artikel in 1536 histories en beskou Christus se grafstelling as sinoniem met die neerdaling. Luther betrek die neerdaling op Jesus se lyding in Getsemane en Golgota; Calvyn neem hierdie siening van hom oor (Institusie 2.16.8). Hy erken dat hierdie artikel eers later ingevoeg is, dat sommige kerkvaders elkeen hulle eie vertolking daaraan gegee het en dat ander, soos Augustinus, dit heeltemal weggelaat het. Hy verkies "hel" as vertaling van "*inferna*" en verklaar hierdie artikel as Christus se hellesmart aan die kruis, met die verskriklike dieptepunt daarvan as die Godsverlating. Hierdie verklaring het sy neerslag gevind in die Heidelbergse Kategismus 16:44.
- * Die descendus word in die konfessie en Groot Kategismus van Westminster nog anders opgevat: Hy is begrawe en verkeer tot die derde dag in die staat van die dooies en in die mag van die dood.

1.5.4 HANTERING VAN DIE PROBLEEM DEUR VERSKILLENDE GEREFORMEERDE KERKE

- * In 1970 het die *Commission on English Texts* (ICET) van die hoofstroomkerke in die Engelssprekende Gereformeerde wêreld "*He descended into hell*" vervang met "*He descended to the dead*".
- * Die Nederduitse Gereformeerde Kerk het in 1986 die vertaling "*neergedaal het na die hel*" verander na "*ter helle neergedaal*" - om die eintlike betekenis daarvan beter te probeer uitdruk in ooreenstemming met die historiese en Skriftuurlike gegewens.
- * Die Presbyterian Church in Korea het hierdie woorde reeds in 'n vroeë stadium uit die *Apostolicum* weggelaat omdat dié kerk meen dat dit met die leer van die vagevuur van die RKK verwar sou kon word.
- * Die Rooms Katolieke Kerk en die Protestantse Kerke in Duitsland het hierdie artikel intussen ook verander na "*neergedaal na die doderyk*."
- * Die Christian Reformed Churches of Australia het in 1997 dié voetnoot by die descendus gevoeg: "*by this we understand that Christ suffered the Godforsaken agony of hell on the cross*", en in 2003 is op 'n substituuat besluit wat kerke vir liturgiese doeleindes kan gebruik: "*having suffered the torments of Hell*".
- * Ook die Reformed Churches of New Zealand het op 'n verduidelikende nota by die *descendus* besluit.

- * Die Reformed Ecumenical Council het in 2000 besluit om die tradisionele bewoording te laat soos dit is, want *"the problem is more a matter of language than of doctrine"*, en *"any departure from it should be unilateral"*, en ook gesê dat *"churches using a common language should endeavour to use an agreed version."*
- * In die familie van die Baptiste en Presbiteriaanse Kerke in die VSA is die neiging al hoe meer om die *descendus* eenvoudig weg te laat.

Die samewerking van kerkgemeenskappe in ekumeniese verhouding met die GKSA in hierdie aangeleentheid is van die grootste belang vir die GKSA. Ons sien met verwagting uit na u bydrae.

Die skrywe is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die Studiekomitee oor die Interpretasie van die Belydenis deurgegee aangesien die komitee reeds met dié werk besig is. Waarskynlik sal die Ad hoc-Kommissie, Eietydse Vertaling van die Belydenisskrifte van die TKK ook hierin geken moet word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

1.6 SKRIFBESKOUING VAN DIE KERK: MEMORANDUM VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

1.6.1 WAAROM 'N SKRIFBESKOUING?

Die Kerk het al die jare van sy bestaan volstaan met wat in die Belydenisskrifte oor Skrifbeskouing gesê is. Dit het egter die afgelope ruk nodig geword om duideliker en meer omvangryk die standpunt van die Hervormde Kerk oor die aangeleentheid te stel.

In die lig van huidige teologiese debatte oor belydenisaangeleenthede soos die maagdelike geboorte, opstanding, opstandingsliggaam en nog vele ander sake en in samehang hiermee, hoe die Bybelse tekste verstaan moet word, het dit belangrik geword om te sê hoe ons die Bybel lees en verstaan. Dit is veral vir lidmate verwarrend wanneer teoloë binne en buite die Kerk teenstrydige, of ten minste oënskynlik teenstrydige, uitsprake maak. Daarom is ook geoordeel dat 'n Skrifbeskouing van die Kerk toeganklik moet wees vir gewone lidmate om te gebruik. Dit moet daarom kort en bondig en leesbaar wees.

Die komitee wat aan die saak aandag gegee het, het egter geoordeel dat naas hierdie kort Skrifbeskouing daar 'n uitgebreide kommentaar geskryf moet word omdat bykans elke stelling in die Skrifbeskouing aanleiding gee tot 'n nuwe debat. Daarby kan 'n Skrifbeskouing beswaarlik 'n afgehandelde en geslote dokument word.

'n Tweede rede hoekom daar 'n behoefte aan 'n amptelike Skrifbeskouing is, is die druk vanuit die ekumeniese wêreld oor wat die Kerk se standpunt in dié verband is. Dit het veral 'n noodsaaklikheid geword binne die raamwerk van die Tussen Kerklike Raad (voorheen TKK) waar die kerke tans oor die aangeleentheid met mekaar in 'n teologiese gesprek betrokke is. Dit maak dit in elk geval vir die Kerk soveel makliker om teenoor wie ookal sy standpunt in dié verband te stel as daar 'n amptelike dokument beskikbaar is.

1.6.2 MEMORANDUM OOR SKRIFBESKOUING

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende dokument gefinaliseer en lê dit aan die vergadering voor.

Die Bybel - God se Woord ook vir ons tyd. Gedagtes van die Kerk oor Skrifbeskouing

Inleiding

Waarom is dit nodig dat die Kerk weer in ons tyd rekenskap gee oor ons verstaan van die Bybel? Kan ons nie eenvoudig maar volstaan met wat die *Nederlandse Geloofsbelydenis* (1561) in Artikels (2b) 3 tot 7 oor die Bybel sê nie? Wanneer die Kerk in ons tyd rekenskap gee oor ons verstaan van die Bybel, wil ons nie afbreuk doen aan die dinge wat die belydenisskrifte oor die Bybel gesê het nie. Die omstandighede dwing ons om egter meer oor die Bybel te sê as wat die *Nederlandse Geloofsbelydenis* ter sprake gebring het. In die eerste plek dek die *Nederlandse Geloofsbelydenis* eenvoudig nie die volle spektrum van temas uit die Bybel wat in ons tyd deur die teologie en openbare mening op die tafel geplaas is nie. Die Kerk moet die voorbeeld van die *Nederlandse Geloofsbelydenis* volg om teen die agtergrond van aktuele vraagstukke oor die Bybel, leiding aan haar lidmate te gee. Ons moet tweedens in ag neem dat die *Nederlandse Geloofsbelydenis* binne 'n spesifieke situasie tot stand gekom het. Die belydenisskrif het destyds aan die een kant standpunt ingeneem teenoor die Konsilie van Trente (1543-1563) wat 'n hele aantal sake oor Bybelverstaan en Bybelgebruik binne die Rooms-Katolieke Kerk destyds gereël het. Aan die ander kant is die belydenisskrif ook geformuleer in reaksie op die Lutherse skeiding tussen die sogenaamde proto- en deuterokanonieke boeke in die Bybel. Die sake waarop die *Nederlandse Geloofsbelydenis* gereageer het, is natuurlik nog steeds aktueel, maar intussen het daar ook ander belangrike sake oor Bybelverstaan op die agenda van die Kerk gekom. Verder (derdens) sal dit ook nie kwaad doen om bedag te wees op sekere invloede van die Ortodoksie op die *Nederlandse Geloofsbelydenis* wat moontlik die eg Reformatoriese insigte oor Skrifverstaan in 'n eietydse interpretasie van dié geskrif kan ondermyn nie. Die Kerk moet aan haar lidmate 'n verwysingsraamwerk bied aan die hand waarvan hulle vandag die belydenisskrifte kan lees.

Die Bybel as grond en norm van ons geloof

Die Woord van God neem verskillende gestaltes aan. In Hebreërs 1:1 en 2 lees ons "In die verlede het God baie keer en op baie maniere met ons voorvaders gepraat

deur die profete, maar nou, in hierdie laaste dae, het Hy met ons gepraat deur die Seun." Die Bybel het uit die lewendige verkondiging van God se Woord ontstaan. Die Bybel is die vernaamste middel waardeur die verkondiging van geslag tot geslag betroubaar oorgelewer word. Dit is egter 'n groot fout om die Bybel uit die konteks van die kerklike verkondiging te probeer losmaak en klinies na die Bybel te verwys as die Woord van God. Die kerklike verkondiging en die Woord van God gaan altyd hand aan hand. In die verkondiging van die kerk moet die Bybel en daarom ook die evangelie en so ook God self, aan die woord kom. Die Bybel het uit die verkondiging van die kerk ontstaan en die geskrewe Woord gee weer aanleiding tot voortgaande verkondiging.

Die kerk aanvaar die Bybel is die bron en die norm vir die kerklike verkondiging en daarom is dit ook die belangrikste teks van die teologie. Die Bybel moet in ons tyd nie net met die beste metodes waaroor die taalwetenskap beskik geanaliseer word nie, maar dit moet ook teologies deur die kerk geïnterpreteer word. Trouens, die Bybel moet op so 'n wyse verstaan word dat God self aan die woord kom. Dit gaan vir die kerk oor die verstaan van die Woord asook oor die verstaan van die mens en die werklikheid waarin hy/sy leef. Die kerk het die opdrag om die *regte* verstaan van die Woord te bevorder, asook om die Woord as gesagvol aan die mense van ons tyd te verkondig. Ons wil altyd die Bybel as ons basis en norm vir die geloof ernstig opneem. Ons probeer dus altyd om in ons verkondiging en teologie te verwoord wat ons in die Bybel hoor.

Die Bybel is deur God geïnspireer

Ons verstaan hierdie hele proses as deur God geïnspireer. Dat die Bybel deur 'n groeiproses ontstaan het, neem niks weg van die gesag van die Woord nie. Intendeel, dit bevestig op 'n vreemde manier hoe God in menselewens ingegryp het, hoe Hy met mense besig was en mense gevorm het om oor Hom te getuig. En die wonder is dat daardie getuienis uit 'n vergange wêreld vandag nog met mense praat en deur die Gees hulle in 'n verhouding met God bring! Ons moet die Bybel dus nie verstaan as 'n tydgebonde boek met 'n aantal voorskrifte vir gelowiges nie. Die Bybel word altyd weer deur die werking van die Gees, die lewende Woord van God wat mense in Christus tot 'n ontmoeting met God bring (1 Kor 2:10-13). In God se Woord gaan dit nie om die verkondiging van algemene waarhede, ewige sedewette of wêreldbeskouings nie, maar om 'n appél aan die mens om in waarheid en vryheid verantwoording te doen oor sy/haar eie menswees (2 Kor 5:20). Die mens word as persoon deur God se Woord uitgedaag om sy/haar ou sondige bestaan ten gunste van 'n nuwe lewe in Christus prys te gee. Die nuwe wat deur die geloof opdaag, is méér as net 'n nuwe selfverstaan van die mens. Dit is die *nuwe bedeling* wat God self laat aanbreek. Daarom kan Paulus in 2 Kor 5: 17 en 18 sê: "Die oue is verby, die nuwe het gekom. Dit alles is die werk van God."

Die Bybel as God se Woord

Ons kan op geen manier aantoon dat die Bybel die Woord van God is nie. Wie egter die verkondiging van die evangelie hoor en dit glo, bely dat dit die Woord van God *is* (1 Tess 2:14). Ons het geen ander kriterium as die aanspraak van God se Woord op ons aan die hand waarvan ons kan toets of die Woord wel God se Woord is of nie.

Ons glo dus nie die boodskap van verlossing net omdat dit in die Bybel opgeteken staan nie, maar omdat ons die lewende God se stem in die Bybel hoor. Ons bely dus dat ons God se Woord deur die Bybel verneem. Die gesag van die Bybel is in die blye boodskap van die Bybel gegrond.

Die mense kon nie aan Jesus se uiterlike sien dat Hy die Seun van God is nie; dit het eers vir hulle wat Hom in geloof aangeneem het, duidelik geword dat dit God is wat deur en in Hom aan die werk was en dat Hy daarom inderdaad die Seun van God is (1 Kor 12:3). Net so is dit eers wanneer mense deur die boodskap van die Bybel aangegryp word en deur die verligting van die Heilige Gees "hoor" dat dit God is wat deur die getuïenisse van mense aan die woord kom, dat hulle tot die oortuiging kom dat die Bybel God se Woord is. Waar die Woord as God se Woord gehoor word, lei dit onteenseglik tot geloof.

Die verskeidenheid in die Bybel

Die Bybel, of die verskillende boeke van die Bybel, het nie "uit die hemel geval" of dit is ook nie op 'n bonatuurlike manier aan mense gedikteer wat dit maar net so woordeliks neergeskryf het nie. Elke boek in die Bybel het 'n unieke ontstaansgeskiedenis. Die boodskap van God is in baie gevalle eers mondelings oorgelewer en dit het meestal deur verskillende fases gegaan waarin dit telkens oorvertel is. Omdat die proses waarin die Woord oorgelewer is, hand aan hand met die aktuele verkondiging van die Woord verloop het, is daarop uitgebrei of selfs dele daarvan weggelaat. Sodoende is dit telkens weer vir 'n volgende geslag en onder die nuwe omstandighede aktueel vertolk. Later is die verkondiging gedeeltelik of in groter dele op skrif gestel en hierdie skriftelike oorlewering is ook telkens tydens die opskrifstelling hervertolk en teologies geïnterpreteer tot by 'n laaste fase toe die boeke redaksioneel versorg is. Die verskillende boeke van die Bybel is vir 'n baie lang tyd met die hand oorgeskryf. Alhoewel ons in geen enkele geval die heel oorspronklike teks meer het nie, het werklik baie van hierdie afskrifte vir ons behoue gebly. Later het versamelings van Bybelboeke ontstaan. Oor 'n lang tyd het die Bybel gegroei tot die boek wat ons vandag ken.

Die Bybel is 'n biblioteek van wyd uiteenlopende boeke uit verskillende tye en kontekste. Nietemin is die Bybel - met sy verskillende soorte literatuur en waar elke boek boonop 'n besondere boodskap het - prinsipieel die Woord van God en is daarom 'n baie kragtige boek. Ons hoef nie botsende uitsprake in die Bybel te probeer wegredeener of met rasonale spronge met mekaar te probeer versoen nie. Ons wil aanvaar dat die Bybel, as 'n verskeidenheid van boeke, die wyse is waarop God kies om te kommunikeer met mense onder bepaalde omstandighede, met hulle besondere wêreldbeeld, hulle eie verstaan van geskiedenis en die werklikheid. Die Bybel is dus God se Woord en kom in mensewoorde na ons toe. As mensewoorde spreek dit ook van bepaalde enkelinge en groepe mense se omstandighede en hulle manier van dink en praat. Te midde van die verskeidenheid van die Bybel leer ons dat die liefde van God so diep en wyd en hoog strek, dat ons dit nie in een sisteem kan vasvang nie. Miskien moet ons weer leer om waarlik met die Bybel om te gaan as die lig op ons pad en die lamp vir ons voet.

Die eenheid van die Bybel

Die Bybel bestaan uit 'n diversiteit van boeke. Gevolglik vind ons ook 'n verskeidenheid van teologieë in die Bybel. Daar word egter 'n eenheid in die Bybel te midde van die verskeidenheid veronderstel. Ons sou die veronderstelde eenheid die Woord kon noem. Woorde in die meervoud wat dus Woord in die enkelvoud word. Die reddende handeling van God loop soos 'n goue draad deur die hele Bybel. Die eenheid van die Bybel is daarom ten diepste in die eenheid van die reddende God self gegrond. Die eenheid van die Bybel kan deur die kerk bely word, net soos wat die kerk ook die eenheid van God en die eenheid van die kerk bely. Met verwysing na die kerklike verkondiging sou ons kon sê: Dit is nie losstaande tekste wat verkondig moet word wanneer die evangelie verkondig word nie. God se Woord moet eerder verkondig word, en dié Woord is een. Die eenheid van die evangelie staan in diens van die kerklike verkondiging van die Woord van God en die sendingwerk van die kerk. Vanuit die eenheid van die Bybel kan ons selfs kritiese opmerkings oor sekere uitsprake in die Bybel maak. Sake wat in die Bybel ter sprake kom, maar in kontras staan met die sentrale boodskappe van die Bybel, kan tog nie vir gelowiges dieselfde gewig dra as die wesentlike boodskap van die Bybel nie. Ons laat ons immers in die uitleg van die Bybel ook deur die evangelie self lei. Die Bybel het vir ons dus die *gestalte* van God wat deur sy Seun Jesus Christus tot spreke kom. Hier setel die sinvolle eenheid van die Bybel.

Die waarheid van die Woord

Hoewel die Bybel oor die grense van plek en tyd 'n boodskap vir alle mense het en die waarheid van die Bybel ook nooit uitgedien raak nie, kan dit nie altyd reglynig op ons eie situasie toegepas word nie. Daar is 'n verskil in kontekste tussen toe en nou en 'n kloof van eeue se geskiedenis wat in ag geneem moet word. Dit vra van ons vertolking en uitleg om die boodskap van toe ook vir ons tyd te verstaan en toe te pas en om die groot gaping in tyd tussen ons en die Bybelskrywers sinvol te oorbrug. Ons verkondig dus vandag nie die Bybel se wêreldbeeld of verstaan van die geskiedenis, aardrykskunde, sterrebeelde of natuurstudie nie. Die Bybel is nie bedoel om op enige van daardie gebiede 'n gesaghebbende handboek te wees nie. Ons hoef nie byvoorbeeld die verskillende skeppingsverhale met insigte uit die wetenskap te probeer versoen nie. Veral hoef ons nie ons geloofsekerheid in die historiese feitlikhede te probeer vind nie. Die Bybelse boodskap is veranker in God se konkrete handeling in die geskiedenis van Israel, Jesus en die kerk. Die Bybel is daarom nie bloot 'n dokumentasie van geskiedenis nie. Die Bybel is verkondiging en daarom is die Bybel self ook eerder 'n vertolking - en daarom boodskap - van wat gebeur het en nie blote berigging van wat gebeur het nie. Ons moet nie ons heil soek in historiese feite agter die boodskap nie, want die heil word in die boodskap self gevind. Die waarheid van die Woord het nie met die feitlike korrektheid, akkurate berigging, of teenspraakloosheid van die Bybel te make nie, maar met die feit dat die Woord ons voor 'n beslissende keuse oor die sin en betekenis van ons eie lewe plaas. Ons moet kies tussen geloof en ongeloof, heil en onheil, lewe en dood. In hierdie sin is die Woord die Woord van die eindtyd. Wanneer mense probeer om die waarheid van die Woord aan die feitlike korrektheid daarvan gelyk te stel, lei dit tot die tragiese gevolg dat die waarheid van die Bybel in geheel in twyfel getrek word. Die appél wat die Woord op my maak, plaas my dus in 'n

verhouding daarmee. Dit betrek my integraal in die Bybelse narratief en absorbeer gevolglik my totale verwysingsraamwerk. Op hierdie manier versmelt die horisonne van toe en van nou en word my beslissing vir of teen God afgedwing.

Slot

Daar lê nie 'n gevaar in 'n kritiese worsteling met die Bybel nie, maar daar skuil wel 'n groot gevaar enersyds in ons wegstap agter 'n paar groot uitsprake oor die Bybel sonder dat die Bybel in ons lewens enige rol speel en andersyds in 'n skromelike verwaarloosing van ons omgang met die Bybel.

Die Bybel moet altyd 'n kritiese funksie in die kerk en onder die gelowiges vervul. Die kerk moet haarself gedurig aan die Woord meet. Net so moet elke gelowige homself/haarself ook voortdurend deur die Woord laat aanspreek. Die boodskap van die Bybel is dus vir gelowiges die bron en norm vir hulle hele bestaan juis omdat dit die evangelie verkondig dat God mense in die regte verhouding met Hom wil laat lewe, hulle wil troos en bystaan en altyd van sy liefde wil verseker. Hierdie geloofsverhouding met God lê beslag op jou totale menswees en laat jou met dankbaarheid en in gehoorsaamheid voor God lewe. In die Bybel verneem ons immers deur die Heilige Gees die stem van die lewende God - die Woord wat in Jesus Christus mens geword het.

Die Bybel het nie alleen oor 'n lang tyd in diverse kontekste ontstaan nie, maar dit word ook al oor 'n lang tyd onder uiteenlopende omstandighede gelees. Die kerk en die teologiese gemeenskap is die vertolkings-gemeenskappe wat in die eerste plek verantwoordelik is vir die interpretasie (en in die geval van die kerk oor die verkondiging) van die Woord. Ons eie Kerk behoort daarom altyd ernstig te besin oor kritiese vrae wat deur sowel die kerklike tradisie, die wêreldwye kerklike gemeenskap, as die teologie by ons wakker gemaak word oor ons eie verstaan van die Bybel. Geen kerk kan te selfversekerd wees dat sy die waarheid van God se Woord finaal verstaan nie. Ons moet altyd bereid wees om opnuut na die Woord te luister en dit te gehoorsaam.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Die komitee en persone wat insette gelewer het in die daarstel van die dokument, word bedank.**

---oOo---

2. AMPTE

2.1 DIENAARS VAN DIE WOORD

2.1.1 OPLEIDING EN VORMING VAN DIENAARS VAN DIE WOORD

2.1.1.1 Kuratorium

(i) *Besluite van die 66ste Algemene Kerkvergadering*

(a) Teologiese Opleiding - Algemeen

- * Die ondersoek word uitgebrei na 'n deeglike ondersoek wat alle praktiese implikasies en voor- en nadele van 'n eie instansie vir die opleiding van predikante vir die Kerk en verdere studie van predikante in die teologie sal aantoon. Die bedoeling met so 'n instansie moet wees dat erkende grade toegeken kan word en dat die instansie spesifiek-kerklik Hervormd sal wees. Die resultate dien voor die 67ste Algemene Kerkvergadering.
- * Die Kuratorium en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek die moontlikheid en wenslikheid om die opleiding van sy dienaars van die Woord ná 2005 selfstandig en onafhanklik te bedryf, met akkreditasie aan 'n universiteit.
- * Die huidige reëling ten opsigte van teologiese opleiding van die Kerk aan die Universiteit van Pretoria word gekontinueer.
- * Die Kuratorium kry opdrag om in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die saak so te bestuur dat die belange van die teologiese opleiding ten beste gedien word, terwyl dit terselfdertyd so kostebesparend as moontlik vir die Kerk moet wees.

(b) Hervormde Teologiese Kollege

- * Die Hervormde Teologiese Kollege, as opleidingsinstansie van die Kerk, word uitgebrei en versterk.
- * In ag genome die situasie wat mag ontstaan op pad na 2004 en daarna, word dit aan die Kuratorium, in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, opgedra om soos en wanneer nodig, die Kollege stelselmatig uit te bou.
- * Die uitbouing word aanvanklik (vanaf 2002) op 'n deeltydse basis gedoen, by wyse van kontrakaanstellings deur persone te benoem, of later indien wenslik, 'n voltydse aanstelling te maak.

- * Die persone of persoon moet aan die volgende profiel voldoen:
 - ** Die dosering van Suid-Afrikaanse Kerkgeskiedenis en Kerkreg (toegesps op die kerkregtelike praktyk binne die Hervormde Kerk) - 120 lesings per jaar.
 - ** Die fasilitering, ontwerp en aanbieding van programme met die oog op die verryking van gemeentelike bediening - bereken teen 60 lesings per jaar.
 - ** Die daarstel van toerustingkursusse vir ampsdraers en lidmate (in samewerking met kerklike rade) en die opleiding van aanbieders - bereken teen 60 lesings per jaar.
 - ** Die koördinerings en inisiëring van die studiewerk van rade in die vorm van navorsingsprojekte.
- * Die Algemene Kerkvergadering begroot in beginsel R100 000.00 of ongeveer R1 per lidmaat vir die Hervormde Teologiese Kollege.

(c) Instituut vir Kerkgeskiedenis

- * Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika vestig 'n Instituut vir Hervormde Kerkgeskiedenis. Die Instituut is verbonde aan die Hervormde Teologiese Kollege en word in samewerking met SENTIK bedryf.

(d) Ondersoek na telematiese onderrig vir teologiese opleiding

- * Telematiese onderrig vir teologiese opleiding word ondersoek met die oog op die toekomstige ontwikkeling rondom tersiële instellings (Die moontlikheid om die VTT-kursus telematiese aan te bied kan ook ondersoek word).

(ii) ***Hantering van die opdragte van die 66ste Algemene Kerkvergadering***

Die verslag van die Kuratorium dui aan hoe daar aan hierdie besluite die afgelope drie jaar uitvoering gegee is.

(iii) ***Kuratorium vir die Teologiese Opleiding: Verslag oor werksaamhede***

(a) Opdrag

Die Kuratorium het in terme van die Kerkorde, Ordinansie 2.1, onder andere opdrag om opsig te hou oor die onderrig deur teologiese dosente en oor die vordering en gedrag van teologiese studente van die Kerk. Verder om die Raad van Finansies te adviseer oor finansiële hulp aan studente van die Kerk en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor ander finansiële

aangeleenthede wat die opleiding raak.

(b) Samestelling

Die Kuratorium is tans soos volg saamgestel:

Dr HJ Botes		
Ds J Coetzee		
Dr PJ de Beer	-	voorsitter
Ds AC Kuyper		
Dr E van Eck	-	visevoorsitter
Dr DJC van Wyk (sr)		
Dr DJC van Wyk (jr)		

Die administrateur het as skriba opgetree.

Persone in die volgende poste het as adviserende lede van die Kuratorium sitting geneem:

- * Die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege (HTK).
- * 'n Voltydse dosent van die Kerk by die Hervormde Teologiese Opleiding (HTO).
- * Dosente en deeltydse dosente van die Hervormde Teologiese Kollege, dosente van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria wat predikante van die Kerk is, studentepredikante en die administrateur op uitnodiging.

AANBEVELING

1. Die vergadering kies 'n Kuratorium in terme van Ordinansie 3.8.3.(x)(a) van die Kerkorde wat uit sewe persone bestaan, van wie minstens vyf predikante moet wees, met inagneming van ordinansie 3.8.3(xi) wat bepaal dat die Algemene Kerkvergadering toesien dat lede van sy Kommissie, sover moontlik, nie op rade of komitees benoem word nie. Ordinansie 2.1.1.1(a) in terme van sekundi word ook in ag geneem.
2. Die Kuratorium word bedank vir die besondere werk wat gelewer is die afgelope termyn. In die besonder word dank betuig aan dr PJ de Beer (voorsitter) en mnr JF Viljoen (sekretaris) vir uitmuntende werk ten behoeve van die Kuratorium.

2.1.1.2 **Teologiese Opleiding aan die Universiteit van Pretoria**

(i) ***Verslag van prof APB Breytenbach, adjunkdekaan van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria: Tydperk 2001 tot 2003***

(a) Algemeen

Die tydperk Januarie 2001 tot Desember 2003 was tegelyk 'n moeilike en opwindende tyd in die geskiedenis van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria. Gedurende hierdie jare moes die strukture wat tot stand gekom het in Januarie 2000 toe die ou Afdelings A en B saamgesmelt het, vaster vorm kry en ook in die praktyk getoets word. In die algemeen kan gestel word dat die nuwe bedeling bepaalde groeipyne meegebring het, maar dat dit oorkom is en dat dit goed gaan met die Fakulteit. Probleme wat wel nog bestaan, word grootliks meegebring deur faktore buite die beheer van die personeel van die Fakulteit en die Universiteit. Die Topbestuur van die Universiteit het alles moontlik gedoen om binne hulle vermoë aan die teologiese opleiding ruimte te gee en die Fakulteit uit te bou.

(b) Personeel

Gedurende die tydperk Januarie 2001 tot Desember 2003 het die dosentekorps van die Nederduitsch Hervormde Kerk (die Kerk) by die Fakulteit bestaan uit die volgende dosente:

APB Breytenbach (Ou-Testamentiese Wetenskap)
 J Buitendag (Dogmatiek en Christelike Etiek)
 Y Dreyer (Praktiese Teologie)
 PA Geyser (Nuwe-Testamentiese Wetenskap, opdrag Bybelkunde)
 AG van Aarde (Nuwe-Testamentiese Wetenskap)
 PJ van der Merwe (Godsdiens- en Sendingwetenskap)
 PM Venter (Ou-Testamentiese Wetenskap)

Die Kerk was volgens die ooreenkoms met die Universiteit net op ses poste geregtig. Alhoewel prof Y Dreyer deur die Universiteit aangestel in 'n diversiteitspos, het dit eintlik daarop neergekom dat die Kerk sewe voltydse personeellede aan die Fakulteit gehad het. Met die uitsondering van Kerkgeskiedenis, het die Kerk dus een of twee dosente in elke departement gehad. Die leemte by Kerkgeskiedenis is hanteer deur deeltydse dosente wat per ooreenkoms met die Universiteit 'n deel van die lesings by Kerkgeskiedenis behartig het en wat ook deur die Universiteit vergoed is. Die hoof van die Departement Kerkgeskiedenis en Kerkreg het die saak op so 'n wyse hanteer dat dit werklik tot voordeel van die Kerk geskied het.

Die Universiteit volg 'n volkostebenadering waarvolgens die uitgawes van elke departement verreken word teen die inkomste wat deur die departement gegene-

reer word. Dit het meegebring dat die Departement Ou-Testamentiese Wetenskap vanaf 2002 onder finansiële druk gekom het. Daar was nie genoeg nagraadse studente om die 4 dosente (twee van die Hervormde en twee van die Ned Geref Kerk) in die departement te regverdig nie. In die lig daarvan het prof APB Breytenbach in 2003 met die universiteitsowerhede onderhandel om teen die einde van 2003 met vervroegde aftrede uit diens van die Universiteit te tree. Dit het noodsaaklik geword, ook in die lig daarvan dat die Kerk nie met meer as 5 dosente sou kon ingaan in die tydperk 2005 tot 2009 nie. Prof Breytenbach het op 31 Maart 2004 na 37 jaar diens by die Universiteit afgetree. Prof PA Geyser het die ouderdom van 60 jaar aan die begin van 2004 bereik en vroeg in 2004 uit diens van die Universiteit getree. Dit beteken dat die Kerk die nuwe tydperk (2005 tot 2009) binne gaan met 5 voltydse dosente in die Fakulteit. Prof J Buitendag is deur die Algemene Dosenteraad van die Fakulteit benoem as adjunkdekaan in die plek van professor Breytenbach. Hierdie benoeming geld tot die einde van 2004 wanneer daar in terme van die nuwe ooreenkoms 'n nuwe adjunkdekaan (uit Hervormde geledere) aangewys sal word.

Die Ned Geref Kerk het tans 10 dosente aan die Fakulteit aangesien daar wyslik besluit is om nie die pos van prof JJ Kritzinger, na sy aftrede in 2003 by die Departement Godsdienste- en Sendingwetenskap, te vul nie. Die Uniting Presbyterian Church het 2 dosente: Professor MJS Masango wat 'n diversiteitsaanstelling is in die Departement Praktiese Teologie en prof GA Duncan in die Departement Kerkgeskiedenis en Kerkreg wat deur die Presbiteriaanse Kerk in Skotland bekostig word. Daar word in die Fakulteit ook gebruik gemaak van deskundiges wie se dienste veral aangewend word in kerkspesifieke en kerkeie programme.

(c) Navorsing

Die dosente van die Kerk het gedurende die verslagtydperk besonder goed presteer ten opsigte van navorsing as in ag geneem word dat die doseerlas feitlik verdubbel het met die uitbreiding van die getal Engelssprekende studente, en as verder in ag geneem word dat die dosente van die Kerk 'n wesenlike bydrae gemaak het tot die administrasie van die Fakulteit. Onder die aansporing en leiding van prof AG van Aarde het die dosente met die hulp van navorsingsgenote die gemiddelde aantal navorsingsartikels selfs opgestoot sodat die Fakulteit steeds die hoogste gemiddelde handhaaf as dit by navorsingsuitsette kom. Dit het vir die Universiteit in die vorm van subsidies enorme bedrae geld verdien (Die besonderhede hieroor verskyn in die verslag oor die Hervormde Teologiese Studies). Dit is wel 'n ope vraag of 'n kleiner aantal dosente wie se doseer- en administratiewe las vanselfsprekend verhoog, in die toekoms dieselfde uitsette sal kan lewer.

(d) Studentegetalle

Dit is een terrein wat kommer wek. Die studentetal van die Kerk toon oor die ver-

slagtydperk 'n afname teenoor die voorafgaande jare. Die betrokke vergaderings van die Kerk sal hieraan moet aandag gee. Wat die saak natuurlik moeilik maak en moontlik kan bydra tot die laer getal studente, is die feit dat die Kerk om goeie redes in die verlede besluit het om nie soveel predikante op te lei dat daar groot getalle afgestudeerdes sonder beroepe sit nie. Die getal studente van die Kerk wat in Julie 2003 geregistreer was by die Fakulteit is soos volg:

BTh1 6, BTh2 7, BTh3 8, BTh4 3, MDiv1 9 en MDiv2 11.

Aan die begin van 2004 het slegs 3 nuwe studente vir die BTh-kursus ingeskryf. Twee van die studente wat in 2003 die BTh 1-kursus gevolg het, het nie geslaag nie. Dit beteken dat daar tans in BTh 1 slegs 5 en in BTh 2 ook net 5 Hervormde studente is.

Die studentegetalle van die Fakulteit is tydens die verslagtydperk uitgebrei deurdat 'n nuwe kerklike vennoot naamlik die Uniting Presbyterian Church tot die geledere toegetree het. Daarnaas is daar ook ander kerklike genootskappe wat besluit het om hulle studente minstens hulle vooropleiding aan die Fakulteit Teologie te laat volg. Die BA (Teologie) kursus is hiervoor uitmuntend geskik. Daar bestaan ook ooreenkomste met kerklike vennote wie se studente nie by die Fakulteit studeer nie, maar wat gevestig is aan kolleges wie se sillabusse deur die Fakulteit gemodereer word.

Op 21 Oktober 2003 was daar 202 voorgraadse en 527 nagraadse studente geregistreer by die Fakulteit Teologie. Dit is veral die nagraadse komponent wat die teologiese skip aan die Universiteit van Pretoria vlot hou.

(e) Doseerwerk

Die doseerlas van alle dosente aan die Fakulteit het dramaties toegeneem. Dit is teweeg gebring deur die toename in die aantal modules wat ook in Engels aangebied moet word. Terwyl die Fakulteit dus aan die een kant vir sy voortbestaan afhanklik is van die toename in studente uit die geledere van die Engelssprekende kerke, bring dit mee dat sy dosente se doseerwerk oor die afgelope 3 jaar feitlik verdubbel het.

Die finale studiejaar word volledig vanuit die Hervormde Teologiese Kollege aangebied. Die rapport daaroor van die kant van studente sowel as van predikante waar die studente hulle prakties doen aan die einde van hulle studie, is besonder positief. Prof TFJ Dreyer lewer daartoe 'n besondere bydrae.

(f) Internasionalisering

Die Fakulteit het gedurende die afgelope aantal jare sy internasionale betrekkinge uitgebrei en bestendig. Dit sluit ooreenkomste met teologiese fakulteite en departemente in Europa, Amerika en selfs Rusland in. Die voordele wat daaruit voortvloei is onder andere dat dit enkele nagraadse studente vir die Fakulteit

oplewer en dat die dosente van die Fakulteit op dié wyse kontakte opbou wat van groot belang is vir die handhawing van akademiese standaarde asook die handhawing van hoë navorsingsuitsette. Een van hierdie ooreenkomste wat vir die Kerk van besondere belang is, is dié met die Protestantse Fakulteit te Wenen, Oostenryk, waar prof JA Loader tans voltydse dosent is. Dit bied aan studente van die Kerk geleentheid om teen minimale koste vir 'n kort tydperk in Europa te studeer as deel van hulle kursus aan die Universiteit van Pretoria.

(g) Vooruitskouing

Die volgende vyf jaar behoort in baie opsigte goeie vrugte te lewer vir die teologiese opleiding van die Kerk. Die ooreenkoms wat tans met die Universiteit onderhandel word en wat absoluut koersbepalend is vir die tydperk wat voorlê, is, gegewe die omstandighede, gunstig vir die Kerk. Daarby is die Hervormde Teologiese Kollege aan die Universiteit só gevestig dat die Kerk voldoende beweegruimte het om steeds dié soort opleiding vir sy predikante te beding wat wenslik is indien onvoorsiene besluite van die kant van die landsowerhede of ontwikkelings aan die Universiteit en Fakulteit dit dalk vir die Kerk moeilik sou maak om op die huidige basis voort te gaan. Dit is egter van die grootste belang dat die Kerk 'n wesenlike en positiewe bydrae sal bly lewer tot die etos en standaarde van die Fakulteit Teologie aan die Universiteit van Pretoria. Die oortuiging dat die Kerk op teologiese terrein 'n bydrae kan maak in hierdie land en buite sy grense, dwing die Kerk daartoe.

(h) Dankwoord

Die afgelope tyd het daar 'n goeie verhouding geheers tussen die Kuratorium en die dosentekorps van die Kerk. Hiervoor is daar groot dankbaarheid, veral teenoor dr PJ de Beer wat altyd begrip getoon het vir die groot druk waaronder dosente verkeer en die probleme waarmee hulle te kampe het.

Die dosente verdien ook groot lof vir die wyse waarop hulle die doseerwerk en al hulle ander pligte nagekom het. Die Kerk is gelukkig dat hy hierdie kwaliteit mense beskikbaar het vir die opleiding van sy teologiese studente.

AANBEVELING

1. Dank word betuig aan die adjunkdekaan vir die verslag en sy werk as adjunkdekaan oor 'n aantal jare.
2. Proff PA Geyser en APB Breytenbach word bedank vir hulle doseerwerk aan die Fakulteit Teologie.
3. Dosente word bedank vir navorsing en gelukgewens met die besonder positiewe resultate.
4. Dosente word bedank vir die voortreflike wyse waarop studente

onderrig is, veral aangesien dit onder moeilike omstandighede gedoen moes word.

(ii) ***Enkele opsommende grepe van die ooreenkoms tussen die Ned Herv Kerk en die Universiteit van Pretoria oor teologiese opleiding***

(a) 'n Besondere tradisie word uitgebou

Die Fakulteit Teologie het reeds in 1917 ingevolge ooreenkomste tussen die Universiteit van Pretoria en kerklike vennote tot stand gekom. So het 'n tradisie van samewerking tussen kerk en Universiteit ontstaan wat sedertdien voortgesit is en steeds in stand gehou word.

Toe die Fakulteit Teologie sy deure in 1917 geopen het, was die kerklike vennote die *Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika* en die *Presbyterian Church of South Africa*. Hierdie vennootskap duur tot 1933 toe die laaste Presbiteriaanse dosent uit die diens van die Universiteit bedank het en die betrokke kerk besluit het om uit die vennootskap te tree.

Gedurende 1934 nooi die destydse universiteitsowerhede die *Nederduitsch Hervormde of Gereformeerde Kerk* om 'n dosent in die Fakulteit Teologie te benoem. Na heelwat beraadslaging word besluit om 'n benoeming te maak, hoewel dit nog nie beteken het dat die kerk amptelik as vennoot toegetree nie.

Dit het toe in 1938 wel gebeur, in welke jaar die Fakulteit ook in twee kerklik georiënteerde fakulteitsafdelings verdeel het, te wete dié van die *Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika* en die *Nederduitsch Hervormde of Gereformeerde Kerk* (populêr onderskeidelik "Afdeling A" en "Afdeling B" genoem). Dié bedeling duur tot 1999.

In 2000 word die fakulteitsafdelings saamgevoeg en kom 'n verenigde Fakulteit Teologie tot stand. Die beginsel van vennootskappe tussen die Universiteit en deelnemende kerke bly egter gehandhaaf. Laasgenoemde was op daardie stadium die *Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika* en die *Nederduitse Gereformeerde Kerk*. Die vennootskap word in 2001 uitgebrei met die toetrede van die *Uniting Presbyterian Church of Southern Africa*. In 2004 tree 'n verdere vennoot toe, te wete die *Evangelical Presbyterian Church in South Africa*.

Die Fakulteit Teologie is dankbaar dat die tradisie van samewerking tussen Universiteit en kerke met ook met hierdie ooreenkoms bestendig en uitgebou kan word.

(b) Nuwe omstandighede vra nuwe oplossings

Aan die einde van 2004 het die periode van konsolidasie en herposisionering vir

die Fakulteit Teologie tot 'n einde gekom. Die Fakulteit kyk met dankbaarheid daarop terug en betuig hiermee dank en waardering vir die besondere ondersteuning wat in dié tyd van die Universiteit van Pretoria ontvang is in die vorm van bykomende finansiële steun. Dit het 'n groot bydrae gelewer om die Fakulteit in 'n tyd van oorgang te bestendig en uit te bou. Die bydrae het die Fakulteit in staat gestel om op nasionale en veral op internasionale vlak akademiese agting af te dwing.

Genoemde bykomende ondersteuning is in die vorige ooreenkomste (wat die tydperk 2000-2004 bestryk het) tussen die Universiteit van Pretoria enersyds en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika en die Nederduitse Gereformeerde Kerk andersyds beskryf. Daarvolgens het die Universiteit die bykomende 30% subsidie van die Kerke, aan die Fakulteit Teologie beskikbaar gestel. Hierdie reëling kom saam met die huidige ooreenkomste tot 'n einde.

(c) Die volgende skof 2005-2009

Die Ned Herv Kerk se onderhandelingspan is deur die Algemene Kommissie saamgestel en het uit die volgende persone bestaan:

- * Prof APB Breytenbach (Sameroeper)
- * Prof PJ van der Merwe
- * Prof TFJ Dreyer
- * Dr PJ de Beer
- * Prof J Buitendag
- * Mnr JF Viljoen
- * Dr JMG Storm

Hierdie komitee het vir die eerste keer op 19 April 2002 en vir die laaste keer op 24 Mei 2004 bymekaar gekom. Hiertussen het 'n dosyn of wat onderhandelingsessies plaasgevind wat deurgaans van 'n gees van wedersydse begrip en naasteliefde getuig het. Alhoewel een vergadering (28 Februarie 2003) met die viserektor, prof CR de Beer, plaasgevind het, was die vergaderings andersins bilateraal van aard tussen die Ned Herv Kerk en die Ned Geref Kerk. Dit het die voordeel gehad dat die twee Kerke 'n konsensus-ooreenkoms vir die Universiteit kon aanbied en waarmee die Universiteit eventueel toe ook akkoord gegaan het.

Die Algemene Kommissie het tydens 'n gesamentlike vergadering met die Kuratorium op 11 Junie 2004, die inhoud van die ooreenkoms in orde bevind en die mandaat aan die voorsitter gegee om voort te gaan met die ondertekening. Die finale ooreenkoms is toe formeel op 24 Junie 2004 deur die betrokke verteenwoordigers van die onderskeie partye onderteken, te wete proff TFJ Dreyer en CWI Pistorius.

Van die belangrikste sake wat in die ooreenkoms bepaal is, is die volgende:

- * Die duur van ooreenkoms is vanaf 01 Januarie 2005 tot 31 Desember 2009.
- * Die Ned Herv Kerk word vyf en die Ned Geref Kerk tien professore toegelaat. Wat belangrik is, is dat daar 'n kruisverskansing tussen die twee betrokke Kerke is en dat die verhouding van 1:2 vir die duur van die ooreenkoms dus gehandhaaf sal word. Slegs wesenlike veranderings in studentegetalle sou die toegekende getal poste in gedrang kon bring.
- * Die dekaan en die adjunkdekaan se aanstellings strek uiteraard oor dieselfde periode as die kontrak en die ooreenkoms bepaal dat die twee persone nie van dieselfde Kerk mag wees nie.
- * Nuwe aanstellings geskied volgens die tersaaklike universiteitsregulasies en 'n prosedure is aanvaar wat bepaal dat 'n betrokke Kerk die meerderdersthem in die Fakulteitsraad sal hê in geval van 'n vakature in sy geledere.
- * Die *Hervormde Teologiese Kollege* (HTK) se plek en funksie is in die ooreenkoms erken en die Kollege gaan dus voort om ook kerkspesifieke programme met sy eie predikante in die Fakulteit aan te bied. Sodanige dosente word egter deur die Fakulteitsraad goedgekeur en deur die Universiteit geakkrediteer.
- * Die Kollege kan steeds met volle akkreditasie addisionele kursusse aanbied en waardetoevoeging na goeiddunke tot sy predikantsopleiding maak.
- * Die substansiële bydrae wat die *Hervormde Teologiese Studies* (HTS) tot die Fakulteit maak, ook op finansiële gebied, is deur die ooreenkoms erken.
- * Die 30% bydrae wat elke Kerk tot die salarisbegroting van die Universiteit ten opsigte van sy dosente maak, word ook vir die volgende vyf jaar gehandhaaf.

(d) Dankwoord

Die Kerk is dankbaar dat 'n bedeling betree word wat regtig uiters gunstig vir die Kerk is. Die welwillendheid by die ander vennote en by die hoofbestuur van die Universiteit is van die beste. Mens is jammer dat die Kerk nie ses poste (een in elke dissipline) gehad het nie, maar die rede lê alleen maar voor die Kerk met sy afname in studentegetalle. Bloot op meriete gereken, het die Kerk reeds minstens een pos meer as waarop hy aanspraak kan maak. Dank word betuig aan die onderhandelingspan, veral aan prof APB Breytenbach as voorsitter en prof PJ van der Merwe as sekretaris. Die ervaring en deeglikheid van hierdie twee persone, asook die onskatbare bydrae van elke ander lid van die onderhandelingspan, verdien alleen maar die grootste erkenning.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

(iii) *Beskrywingspunte*

(a)

STAKING VAN TEOLOGIESE OPLEIDING DEUR DOSENTE VAN ANDER KERKGENOOTSAPPE: RING VAN NOORD-KAAPLAND

Die gebruik wat ontstaan het dat die teologiese opleiding van predikante van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika gedeeltelik deur dosente van ander kerkgenootskappe waargeneem word, word aan die einde van 2004 gestaak.

Motivering

Die Kerk het sy eie leertradisie afgelei uit die Skrif en die belydenis van die kerk van alle eeue. Die ring is bekommerd dat ons voorgraadse studente beïnvloed sal word deur ander denkrigtings wat vir die Kerk nie aanvaarbaar is nie. Die Kerk kan soos wat die behoeftes verander, groter verantwoordelikheid aanvaar vir eie kerkgerigte opleiding (Besluitebundel: 66ste Algemene Kerkvergadering p 21).

Die beskrywingspunt word nie deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersteun nie.

Ds PH Viljoen stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(b)

TOEKOMSTIGE OPLEIDING VAN PREDIKANTE: RING VAN PORT ELIZABETH

Die opleiding van predikante word oor die volgende drie of ses jaar losgemaak van die Fakulteit Teologie van die Universiteit van Pretoria (Ordinansie 2.1.1), en die Kerk vestig sy eie opleidingsinstansie. Alle oorgangsmatreëls (Geen nuwe aanstellings aan die Fakulteit, normale aftrede, verskuiwing van geld soos dit beskikbaar raak, Ordinansiewysigings) word getref soos die proses vorder. Die Hervormde Teologiese Kollege bly aan die Universiteit gekoppel indien moontlik.

Motivering

Die belangrikste saak rakende die opleiding van predikante vir die Kerk is dat hulle in eie kerklike en teologiese tradisie gevorm word.

Aan die Fakulteit is (van alle kerke) 35 nuwe studente vir 2004 geregistreer. Dit vergelyk volgens *Tuks Alumni, Maart 2004, Vol 4:1*, bladsy 4 soos volg met die ander Fakulteite: "This is what the enrolments per faculty look like: Economic and Management Sciences: 1 671; Education: 469; Engineering, Built Environment and Information Technology: 1 298; Humanities: 1 019; Law: 300; Health Sciences: 325; Natural and Agricultural Sciences: 1 159; Theology: 35; Veterinary Sciences: 23. A total of 779 students registered in all faculties at the Mamelodi Campus for 2004." Teologie is dus die kleinste Fakulteit. En daar word die Fakulteit gefragmenteer om predikante (almal deur dieselfde dosente) op te lei vir die Ned Geref Kerk, Ned Herv Kerk en Presbiteriaanse Kerk. Dosente is uit hierdie drie kerke en ook uit die Metodiste Kerk. Vyf ander kerke se studente studeer ook daar (Sien "Die Fakulteit is Multi-kerklik", in die brosjure Fakulteit Teologie: Uitnemendheid in diens aan kerk en gemeenskap, sonder jaartal).

Die Kerk kan veel eerder sy geld vir aanstelling van dosente verskuif na sy eie kerklike opleidingsinstansie.

Ds LJ Strauss stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.**

(c)

DEELTYDSE BETROKKENHEID VAN DOSENTE BY GEMEENTE-LIKE WERKSAAMHEDE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

- * Teologiese- en ander dosente wat predikante van die Kerk is, word toegelaat om, onder sekere voorwaardes, op 'n deeltydse basis pastorale werk in gemeentes te verrig.
- * Die vergoeding hieraan verbonde mag nie van so 'n aard wees dat dit die vorming van 'n deelsorg- of deeltydse standplaas voorkom nie.
- * Hierdie vergunning word jaarliks hersien.

Motivering

- * Die vorige besluit dat dosente nie teen vergoeding gemeentelike werk mag verrig nie, is geneem teen die agtergrond van 'n ooraanbod van

predikante. Beroepafwagtende proponente was op daardie stadium bereid om teen minimale vergoeding in gemeentes te gaan werk.

- * Die praktyk het egter gewys dat sommige gemeentes behoefte het aan beperkte meerdere bediening wat nie regtig 'n standplaas regverdig nie. Die bekostigbare vergoeding is soms so min dat selfs 'n gewillige beroepafwagtende proponent of -predikant dit nie kan bekostig om so 'n beroep of selfs 'n benoeming te aanvaar nie. Dit bring mee dat gemeentes, eerder as om in finansiële nood te beland, nie sulke behoeftes hanteer nie. Dit lei dan tot skade van die bediening in sulke gemeentes. Teologiese- en ander dosente sou goedsdiks so 'n behoefte kon vervul.
- * Om te verhoed dat dosente ivoortoringteologie beoefen, as gevolg van gebrek aan gemeentelike blootstelling, sou dit goed wees as hulle op beperkte wyse in gemeentes betrokke kon raak. Hierdie vergunning word in oorleg met die ringskommissie gereël en jaarliks hersien.

Die Raad vir Regsadvies steun nie die beskrywingspunt nie en motiveer dit soos volg:

- * Die besluit wat tevore gencem is dat 'n dosent nie as 'n pastorale hulp in gemeente mag dien nie, was 'n besluit in die regte rigting en die aanvaarding van die bogenoemde beskrywingspunt sal weer 'n tree agteruit wees.
- * In die beskrywingspunt is predikante in besondere diens uitgelaat. Waarom sou dit wees? Indien dosente toegelaat word om beperkte werk in 'n gemeente te verrig, waarom nie predikante in besondere diens nie?
- * Dosente het die volste geleentheid om by hulle plaaslike gemeentes betrokke te raak met die prediking en pastoraat op vrywillige basis, terwyl dit nie gaan om vergoeding nie. Alle gemeentes vergoed gewoonlik 'n predikant wat die erediens waarneem.
- * Dosente hoef dus nie ivoortoringteologie te beoefen nie en behoort, so ver hulle kan, by gemeentelike werk betrokke te raak en so genoeg blootstelling te kry. Die plaaslike predikant sal dit van harte waardeer.
- * Die werkklas van dosente is reeds so groot dat hulle dit bykans nie kan dra nie. Dosente gaan nog verminder word. Die raad is oortuig dat dosente doodgewoon nie die tyd het om op vaste en gereelde basis by gemeentewerk betrokke te wees nie.
- * Dit is deel van elke dosent se opdrag as toegelate predikant, soos die Kerkorde bepaal, om te deel aan die werksaamhede in die gemeente.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.****2.1.1.3 Die Hervormde Teologiese Kollege (HTK)****(i) *Verslag van die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege, prof TFJ Dreyer, vir die periode 2001 - 2004*****(a) Inleidende opmerkings**

Die besluit van die Kerk om, tydens die herstrukturering van die Teologiese Fakulteit tot 'n veelkerklike fakulteit, tegelykertyd te beding vir die vestiging van 'n Teologiese Kollege wat aan die Universiteit geakkrediteer moes word, was retrospektief beskou, 'n wyse besluit. Die oorwegings vir die vestiging van die Kollege was die volgende:

- * Naas die algemeen-kerklike modules binne die teologiese kurrikulum, moes daar ruimte wees vir kerkspesifieke modules wat vanuit die Kollege deur geakkrediteerde dosente aangebied kan word.
- * Die Kollege moet buite-kurrikulêre programme ontwikkel wat vanaf die vierde studiejaar aangebied word, bestaande uit kerkeie modules, afgestem op die bedieningspraktyk van die Hervormde Kerk.
- * Die genoemde kerkeie praktykvorming moet uitgebrei word om studente vir drie maande, onder begeleiding van predikante, blootstelling te gee aan praktiese werk in gemeentes.
- * Die program vir kerkeie praktykvorming moet uitloop op die verkryging van 'n Diploma in Kerklike Bediening wat, naas die vereiste akademiese kwalifikasies, ook as voorwaarde sal geld vir toelating tot die proponentseksamen.
- * Die Kollege moet deur middel van die kerkspesifieke- en kerkeie-modules, asook deur 'n dosente-voogstelsel probeer toesien dat die kerklike etos van die Hervormde Kerk en 'n gesonde spiritualiteit onder die studente bevorder sal word.
- * Die Kollege moet deur die aanbieding van jaarlikse toerustingskursusse sorg vir die voortgesette teologiese toerusting van predikante.
- * Toerustingskursusse vir ampsdraers en lidmate, wat in die verlede deur Kital geïnisieer was, moes deur die Kollege geaktiveer word.

- * Die vestiging van 'n geakkrediteerde Kollege moes aan die Kerk die moontlikheid bied om, indien kerklike teologiese opleiding aan 'n universiteit problematies sou word, via die Kollege tot 'n groter mate self studente te kan oplei.

Die vorige verslag van die HTK aan die Algemene Kerkvergadering in 2001, was in vele opsigte 'n weergawe van die eerste wankelende treë sedert die vestiging van die Kollege op 1 Januarie 2000. Die BD-kursus moes in die verloop van twee jaar uitfaseer en die MDiv kursus moes gestalte kry. Die praktykvorming van studente moes uitgebou word tot 'n Diploma in Kerklike Bediening. Die huidige verslagperiode vanaf 2001-2004 bied die geleentheid om die aanvanklike beplanning, wat nou volledig in plek is, te evalueer. Daar sal gepoog word om kortliks aan elkeen van die genoemde doelwitte wat vir die Kollege gestel is, aandag te gee.

(b) Kerkspesifieke modules

Tydens die kurrikuleringsproses van die Fakulteit wat gelyklopend met die herstrukturering plaasgevind het, is sekere modules as kerkspesifieke modules ge-oormerk met die bedoeling dat dit deur die onderskeie kerklike dosente aangebied moet word. Bepaalde modules in Dogmatiek, Kerkgeskiedenis en Kerkreg is geïdentifiseer as kerkspesifiek. Modules in Kerkgeskiedenis is later bygevoeg as keusemodules wat vir Hervormde studente verpligtend is. Hierdie modules is deur dosente van die Hervormde Kerk aangebied. Wat Praktiese Teologie betref, is die aspekte van die opleiding wat kerke aksentë verlang, in die program vir die Diploma in Kerklike Bediening geïnkorporeer. Vanaf die begin van 2004 is daar ten opsigte van Kerkgeskiedenis 'n Werkgroep vir Kerkgeskiedenis gevorm wat die belange van Kerkgeskiedenis in die opleiding, asook navorsing moet behartig. Die voorsitter van die Werkgroep, dr WA Dreyer, tree as verteenwoordiger van die Kerk in die Departement Kerkgeskiedenis op om kerklike belange te behartig en die aanbieding van lesings te organiseer. Die helfte van die geld wat in die begroting vir die uitbouing van die HTK beskikbaar gestel is, word vanaf 1 Januarie aangewend om by die gemeente Horison tyd uit te koop sodat dr Dreyer sy verantwoordelikhede by die opleiding kan nakom. Hy en ander dosente wat Kerkgeskiedenis doseer, is via die Kollege geakkrediteer as dosente van die Fakulteit. Dit is nie die ideale oplossing nie, maar is in die lig van beskikbare fondse, die mees verantwoorde alternatief.

Gedurende 2002 is die MDiv 200, wat gedifferensieer as 'n kerkspesifieke program vanuit die Kollege aangebied word, volledig geïmplementeer. Die Kollege aanvaar die verantwoordelikheid vir die organisering en aanbieding van die program. Kerklike dosente aan die Fakulteit asook geakkrediteerde dosente van die Kollege, bied die onderskeie modules aan. Terugskouend kan daar met vrymoedigheid gekonstateer word dat die kurrikulering van die MDiv 200 program geslaagd was. Die program bestaan uit 4 modules waarvan die skripsies een module uitmaak. Die ander drie modules word interdisiplinêr aangebied en fokus op die integrering en internalisering van teologiese kennis. Die inhoude

van die modules het reeds voor die Kuratorium gedien. Dit dien vermeld te word dat die studente dit as 'n positiewe leerervaring beleef het omdat teoretiese kennis met die praktyk geïntegreer is. Dank en waardering word aan die dosente betuig wat by die aanbieding van die onderskeie modules betrokke was. Die bestuur en koördinerings van die skripsies word ook vanaf 2003 deur die Kollege hanteer.

(c) Diploma in kerklike bediening

Die finalejaargroepe van 2002 en 2003 was die eerste groepe wat, naas die praktykvorming tydens die laaste drie studiejare, vir drie maande praktiese werk in gemeentes van die Kerk gedoen het. Die volledige onderrigprogram vir die Diploma is reeds aan die Kuratorium voorgelê vir goedkeuring. Die predikante het werklik baie moeite gedoen om as mentors vir die studente op te tree. Gedurende die eerste week in Desember was daar 'n kontakssessie van 3 dae, waartydens die werk van die studente in groepsverband aan die hand van verslae en vraelyste geëvalueer is. Daar is veral gefokus op selfinsig, roepingsverstaan, spiritualiteit en persoonlike groei. Dit was verbasend om waar te neem hoe die studente ontwikkel het, asook die toename in groepskohesie, openheid en kollegialiteit. 'n Tweede kontakssessie het plaasgevind gedurende die eerste week in Februarie. Tydens die sessies is die predikante uitgenooi om deel te neem aan die evaluering. Eerlike opbouende kritiek is gelewer en stimulerende gesprekke oor bepaalde fasette van die bediening, het daaruit voortgevloei. Na die blootstelling aan die praktyk was daar by die studente 'n groot openheid en belangstelling vir verdere toerusting. Die laaste twee weke in Februarie is aangewend as 'n afrondingskursus waartydens verskillende aspekte van kerklike vergaderings, verslaggewing, kerkordelike reëlins en finansiële bestuur behandel is. Die terugvoer van die groepe was uiters positief. Dit is die oortuiging dat studente aan die Kerk gelewer is, wat beter toegerus en gemotiveer is. Na voltooiing van die afrondingskursus het die studente die Diploma in Kerklike Bediening verwerf wat aan hulle toelating tot die proponentseksamen verleen het.

(d) Studentebegeleiding en vorming

Die begeleiding van studente vind op formele en informele vlakke plaas. Formeel is daar die voogstelsel waar die kerklike dosente aan die onderskeie jaargroepe as voogde toegewys is. Gereelde kontakssessies is op die rooster van die praktykvorming geskeduleer. Dosente lewer twee maal per jaar verslag aan die Kuratorium oor hulle onderskeie groepe. Die jaarlikse oriënteringskursus is nou verskuif na studente aan die begin van die tweede akademiese jaar. Godsdiensoefeninge wat deur Hervormde dosente gelei word, word maandeliks tydens die eerste drie kwartale gehou. Vanaf 2004 ervaar ons probleme by die Teologiegebou om geskikte lokale vir godsdiensoefeninge te bekom en as gevolg daarvan moes dit tydelik gekanselleer word. Onderhandelinge is aan die gang vir 'n alternatiewe lokaal. Gedurende die vierde kwartaal woon studente die klaspreke en besprekings van die vyfdejaar studente op 'n weeklikse basis by. Op informele vlak vind talle gesprekke tussen studente en dosente plaas. 'n Groot

belangstelling in die eie aard van ons teologiese etos word by die studente bespeur. Temas wat tydens die onderrigprogram deur dosente van ander kerke aangebied word, dwing studente om hulleself te verantwoord oor standpunte en aksente van die Hervormde Kerk. Op versoek van jaargroepe is met studente gespreksgeleenthede gereël om die Kerk se standpunt met hulle te bespreek oor temas soos: Die Waarheids- en Versoeningskommissie, ekumene, diakonaat en die armoedevraagstuk, herverdeling van rykdom en grondbesit, die Kerk se sendingbeleid, ens.

(e) Kursusse

Die VTT - kursus word jaarliks vir predikante in Junie en November aangebied. In 2001 was die tema: *Kerklike leierskap en -bestuur*. Die belangstelling was oorweldigend en die kursus is bygewoon deur 183 predikante. Die tema vir die VTT van 2002 was: *Die Hervormde Kerk - relevant vandag en hoop vir môre*.

Die onderskeie komponente van die kursus was:

- * Die Kerk en sy korporatiewe identiteit.
- * Hoe lees ons die Bybel?
- * Geloofskommunikasie.
- * Artefakte en simbole.

Die twee geleenthede in Junie en November is in totaal deur 92 predikante bygewoon. Die evaluering van die kursus deur die predikante was baie positief. Vir die eerste keer is die kursus ook op gedesentraliseerde basis aangebied vir die predikante in die ringe van Port Elizabeth en Swellendam, te Jeffreysbaai. Proff TFJ Dreyer en J Buitendag het die kursus daar aangebied, wat deur 8 predikante bygewoon is. Gedurende 2003 het die kursus gehandel oor: *Die storie van die Hervormde Kerk - 'n narratiewe strategie* en dit is bygewoon deur 95 predikante. Die laaste drie geleenthede was gerig op die praktyk met ruim geleentheid vir bespreking. Predikante wat die kursusse bygewoon het, gee in hulle terugvoering blyke van groot waardering vir die geleentheid om hulle kennis te verbreed en saam met ander kollegas oor aktuele sake te besin. Daar is besluit om 2004 se VTT af te staan aan die nuwe basispakket vir toerusting om aan soveel as moontlik predikante die geleentheid te gee om die kursus te deurloop. Kerkrade word versoek om toe te sien dat predikante, indien enigsins moontlik, die jaarlikse VTT bywoon.

Mettergaan word die prentjie oor ander kursusse duideliker. Daar is twee fasette wat uitkristalliseer. Die een faset is toerustingskursusse vir predikante en gemeentes wat fokus op bedieningsverryking en gemeentebou.

Hierdie faset word aangebied in samewerking met Kosmos Instituut. Gedurende 2002 is twee kursusse aangebied. Die eerste was 'n werkwinkel vir klein sterk gemeentes, waartydens gefokus is op die dinamiek van kleiner gemeentes. Hierdie werkwinkel is deur 72 persone (predikante en funksionaris) bygewoon.

Die tweede kursus is aangebied vir predikante wat langer as 10 jaar in dieselfde gemeente werksaam is. Slegs 25 predikante kon by die kursus geakkommodeer word. Dit was 'n baie geslaagde kursus waartydens die dinamiek van langtermynbediening bespreek is. Bepaalde behoeftes vir opvolgkursusse is deur die kursusingangers geïdentifiseer. Die eerste opvolgkursus vir predikante wat die eerste kursus bygewoon het, saam met hulle gades en leiersfigure in die gemeentes, het gedurende Mei 2003 plaasgevind. Die kursus in langtermynbediening is weer gedurende Oktober 2003 aangebied met 'n opvolgeleentheid in Januarie 2004. Twintig predikante het die kursus meegemaak. Die terugvoer oor die kursusse het dit duidelik laat blyk dat langtermynbediening in dieselfde gemeente vir predikante en gemeentes bepaalde frustrasies, maar ook uitdagings bied. Die insigte wat tydens die kursus verkry is kan hulle help om dit sinvol en effektief te bestuur. Daar word beoog om die kursus weer in 2004 aan te bied.

Dit is in die vooruitsig gestel dat predikante en hulle gades daarna by 'n "retreat"-geleentheid sal inskakel. Die byeenkoms is bekendgestel, maar as gevolg van gebrekkige belangstelling, moes dit gekanselleer word. Dit is duidelik uit die pogings oor die afgelope paar jaar dat ons predikante en hulle gades nog nie die vrymoedigheid het om aan 'n "retreat" deel te neem nie. Die vermoede bestaan dat dit spruit uit 'n vrees vir blootstelling binne die groep. 'n Klimaat van geborgenheid binne kollegiale verhoudings moet eers in die Kerk geskep word. Die behoefte aan pastorale begeleiding van predikante wat krisisse beleef word steeds dringender. Dit word tans op 'n ad hoc-basis hanteer. Die kantoor van die Kollege word al hoe meer 'n adres waar predikante aanklop vir raad en leiding. Die Kerk kan nie meer langer uitstel om aandag aan predikantesorg te gee nie.

Die ander faset van kursusse sentreer rondom die werk van die onderskeie rade van die Kerk. 'n Taakgroep is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering daargestel om in samewerking met die onderskeie rade kursusse te koördineer. Tydens 'n werkwinkel is daar besluit dat daar eers 'n basispakket saamgestel moet word waarby ander kursusse moet aanhaak. Die HTK het die opdrag ontvang om die proses te inisieer. Persone is getaak en die basispakket is gedurende Desember 2004 aan die Taakgroep bekendgestel. Daar is besluit om die kursus tydens die VTT van 2004 aan predikante bekend te stel. Voortvloeiend sal die behoeftes van die onderskeie rade vir bepaalde kursusse, opgevolg word. Hierdie vroeëre Kital funksie sal vanuit die fondse wat deur die Algemene Kerkvergadering goedgekeur is, deur die Kollege gefasiliteer word. Prof PA Geyser is na sy aftrede by die Universiteit op 'n kontrakbasis tot Oktober 2004 benoem om hiermee behulpsaam te wees. Daar word tans saam met die ADV aandag gegee aan 'n toerustingspakket vir diakens en saam met die Komitee vir Ouderlinge aan 'n toerustingspakket vir ouderlinge.

Die Preekwerkgroep onder leiding van dr E van Eck kom op 'n maandelikse basis byeen. Preke aan die hand van die Kerklike Jaar en besondere geleenthede word bespreek. Preke word op die Kerk se Webblad geplaas en 'n hoë besoekerstal word ondervind.

(f) Akademie betrokkenheid by die Fakulteit

Behalwe vir my verantwoordelikheid by die aanbieding van die MDiv program, is ek nie betrokke by dosering van die akademiese program nie. Op nagraadse vlak tree ek tans as studieleier op vir 8 studente op M-vlak en 2 op D-vlak. Seminare word vir nagraadse studente aangebied, en persoonlike ontmoetings met die oog op skripsies en proefskrifte vind op gereelde basis plaas.

(g) Navorsing en publikasie

Gepromoveerdes van die Kerk is as navorsingsgenote van die Kollege geregistreer. Die volgende navorsingsuitsette by wyse van artikels in geakkrediteerde tydskrifte, is oor die afgelope drie jaar gelewer: 2001- 4; 2002 - 10; 2003 - 4. Die Komitee vir Navorsing en Publikasie (KNAP) onder leiding van prof PM Venter, is verantwoordelik vir die beplanning van navorsingstemas gekoppel aan die VTT.

(h) Slotopmerkings

Graag wil ek my dank betuig vir die opwindende voorreg om by die finale afronding en vorming van teologiese studente betrokke te wees. Ek is van oortuiging dat die vestiging van die Kollege die regte besluit was. Die model van praktykvorming en afronding wat ontwikkel is, wek ook belangstelling by ander kerke om soortgelyke strukture te ontwikkel.

Dit dien ook vermeld te word dat, alhoewel daar met die Universiteit kontrakte gesluit is om kantore by hulle te huur, hulle tot dusver nie die Kollege vir die kantore laat betaal het nie. Ons is daarvoor groot dank aan die Universiteit verskuldig. Die beskikbaarheid van lokale vir lesings, kursusse, seminare en kerklike vergaderings wat vanuit die Kollege aangebied word, word steeds meer problematies. Slegs die Van Selms-lokaal is aan die Kollege toegewys. Ek wil graag versoek dat indien daar kerklike vergaderings by die Universiteit beplan word, die Van Selms-lokaal vooraf by me Brits bespreek sal word.

Na die vertrek van me Hannie Pretorius was daar 'n vakuum wat betref die sekretariële dienste aan die Kollege. Die administrateur het dit goedgekeur dat 'n student (Anet Dreyer, wat my kantoor met my moet deel) op 'n kontrakbasis met sekere administratiewe take behulpsaam kan wees. Me Brits se kantoor is intussen verskuif na die Universiteit, wat die sigbaarheid van die Kollege en die Kuratorium by die Fakulteit verhoog. Die verskuiwing word positief deur die studente beleef en skakel onnodige duplisering en liassering uit. Daar is ook ooreengekom dat sy die telefoon by die Kollege sal beman en die finansiële administrasie sal behartig. Ek wil graag die administrateur bedank vir die reëlins wat getref is.

Aangesien die kursusse van die HTO nou via die Kollege by die Universiteit geakkrediteer is, is die dosente van die HTO ook nou geakkrediteerde dosente

van die Kollege. Dit bied aan hulle toegang tot die biblioteek, asook die moontlikheid om via navorsingsuitsette 'n navorsingsfonds op te bou.

Die Kollege en die HTO is tydens vroeëre samesprekings met die Universiteit geadviseer om nie as selfstandige opleidingsinstansies te registreer nie, maar om te volstaan met akkreditering by UP. Wysiging in wetgewing maak dit tans makliker om registrasie te verkry. Die moontlikheid en implikasies word tans verder ondersoek.

Die Kuratorium beveel soos volg aan

1. **Die hoof van die Hervormde Teologiese Kollege, prof TFJ Dreyer, word bedank vir uitmuntende leiding met betrekking tot die vestiging, bedryf en uitbou van die Hervormde Teologiese Kollege.**
2. **Dosente wat by die Hervormde Teologiese Kollege behulpsaam is, word bedank vir die voortrefflike wyse waarop die opdrag uitgevoer is.**
3. **Dr WA Dreyer en die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg word bedank vir die aanvaarding van die verantwoordelikheid om die belange van Kerkgeskiedenis te hanteer en uit te bou.**
4. **Die werksaamhede van die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg kontinueer.**
5. **Die bekostiging van die werksaamhede van die Werkgroep Kerkgeskiedenis en Kerkreg ressorteer onder die begroting van die Hervormde Teologiese Kollege (HTK).**

AANBEVELING

1. **Vir bespreking en besluit.**

2.1.1.4 Hervormde Teologiese Studies (HTS)

- (i) *Verslag van die redakteur, prof AG van Aarde, vir die periode 2001 - 2003*
- (a) Akkreditasie

Hervormde Teologiese Studies (HTS Teologiese Studies/Theological Studies) is 'n vaktydskrif van die Fakulteit Teologie (Universiteit van Pretoria) en word uitgegee deur die Hervormde Teologiese Kollege. Die kontraktuele ooreenkoms tussen die Universiteit van Pretoria en die Nederduitsch Hervormde Kerk van

Afrika (NHKA) gee erkenning aan die bydrae wat *HTS* lewer tot die befondsing van poste van Hervormde dosente aan die Fakulteit Teologie. *HTS* is volgens die kriteria van die Departement Onderwys (Republiek van Suid-Afrika) as 'n geakkrediteerde wetenskaplike vaktydskrif erken. Die redaksie van *HTS* het in Maart 2004 aansoek gedoen vir internasionale akkreditasie by die International Bibliography of the Social Sciences (IBSS) (Londen) en wag op die bevinding. Die beleid van die Departement Onderwys is dat vaktydskrifte wat op universiteitsubsidie aanspraak wil maak, in die toekoms by óf die ISI (Institute for Scientific Information, Philadelphia, VSA) óf die IBSS geakkrediteer moet wees.

(b) Subsidieverdienste

Die volgende tabel toon die uitsette van die *HTS* oor die afgelope drie jaar, wat onderskei tussen die Hervormde dosente en die ander dosente verbonde aan die Fakulteit Teologie. Die rand-waarde van die uitset word ook telkens aangetoon. Indien die syfer van gemiddeld R330 000 per pos geneem word, beteken dit dat die *HTS* se inkomste gelykstaande is aan die *begroting* van omtrent drie poste in die Fakulteit.

HTS SE BYDRAE TOT DIE FAKULTEIT						
<i>Jaar</i>	<i>Artikels deur Herv Dosente</i>	<i>Geldwaarde</i>	<i>Artikels deur Ander Dosente</i>	<i>Geldwaarde</i>	<i>Totaal</i>	<i>Poste ekwi- valent</i>
2001	37	R686 705	5	R 92 795	R 779 500	2.4
2002	44	R816 596	14	R259 826	R1076 422	3.2
2003	39	R723 801	14	R259 826	R 983 627	3.0

Wanneer die *HTS* se rol binne die totale prentjie van die Fakulteit Teologie se publikasies geplaas word, is die bydraes wat in *HTS* verskyn soos volg:

TEOLOGIESE TYDSKRIFTE VAN UP				
<i>Jaar</i>	<i>HTS</i>	<i>Ander</i>	<i>Totaal</i>	<i>Persentasie</i>
2001	59	45	104	57%
2002	92	35	127	73%
2003	61	30	91	67%

Die *HTS* alleen dra dus gemaklik tot twee derdes van die Fakulteit Teologie se eie publikasies by. Besondere groot waardering bestaan ook by UP hiervoor. Die finansiële posisie van die Fakulteit Teologie raak egter toenemend onder druk, veral na die pas-aangekondigde verminderde subsidie van staatsweë aan UP vir die periode vanaf 2004. Die dekaan van die Fakulteit Teologie meen egter dat die addisionele inset wat die Nederduitsch Hervormde Kerk met die *HTS* lewer, genoegsaam vir die tekort kompenseer en sal die versoek vir hoër bydraes derhalwe ook nie aan die Nederduitsch Hervormde Kerk gerig word nie. Prof J Buitendag (visedekaan en voorsitter van die *HTS*-redaksie) en prof TFJ Dreyer

(hoof van die Hervormde Teologiese Kollege) is besig om met die dekaan enersyds hierdie bydrae te kwantifiseer en andersyds die pariteit in bydraes *pro rata* met die ander kerklike vennote te probeer vestig.

Samevattend beteken dit dat die Nederduitsch Hervormde Kerk met die HTS-begroting 'n bedrag beskikbaar stel wat gelykstaande is aan 'n driekwart ($\frac{3}{4}$) pos (omtrent R280 000). Wanneer die vyf poste se 30% kerklike bydrae verreken word (op pad na R500 000) verteenwoordig dit 'n een en 'n halwe ($1\frac{1}{2}$) pos, en beteken dit dat in totaal die Nederduitsch Hervormde Kerk indirek maar vir knap meer as twee poste betaal, terwyl die Kerk vyf kry!

(c) Taalverspreiding vir die periode 2001-2003

HTS 2001

Afrikaanse Artikels: 43 (73%)

Engelse Artikels: 15 (25%)

Europese Artikels: 1 (2%)

Totaal: 59 artikels

HTS 2002

Afrikaanse Artikels: 48 (52%)

Engelse Artikels: 41 (45%)

Europese Artikels: 3 (3%)

Totaal: 92 artikels

HTS 2003

Afrikaanse Artikels: 33 (54%)

Engelse Artikels: 25 (41%)

Europese Artikels: 3 (5%)

Totaal: 61 artikels

Gemiddeld

Afrikaans: 60%

Engels: 37%

Europees: 3%

(d) Redaksie en Internasionale Adviesraad

Die voltydse lede van die Hervormde Dosenteraad vorm die kernredaksie wat aangevul word met teoloë met internasionale statuut. Hierdie akademici vanuit Suid-Afrika, Nederland, Duitsland, Israel, die Verenigde Koninkryk, Skandinawië, Australië en die Verenigde State van Amerika, staan die redaksie by in die handhawing van die akademiese standaard. Die voorsitter van die redaksie is die adjunkdekaan van die Fakulteit Teologie, prof J Buitendag. Die redakteur is prof AG van Aarde en die redaksionele assistent en publikasie-sekretaresse is mev A Goosen.

(e) Nasionale en Internasionale erkenning

Ekserpte van navorsingsartikels word in nege internasionale bibliografiese indekstydskrifte in Kanada, die Verenigde State van Amerika, Duitsland, Italië en België gepubliseer. SABINET hanteer *HTS* se elektroniese verspreiding in Suid-Afrika en in die buiteland. Uitruiilooreenkomste is gesluit met vyftien buitelandse en ses binnelandse teologiese vaktydskrifte. Agtien buitelandse en nege binnelandse uitgewers voorsien resensie-eksemplare.

(f) Publikasiebeleid

Vier aflewings van *HTS* word per jaar uitgegee (soms gekombineer). Van tyd tot tyd word addisionele Supplementa uitgegee waarin monografieë van hoogstaande wetenskaplike kwaliteit gepubliseer word. *HTS* wil in ooreenstemming met die stigtingsakte wat in 1942 opgestel is, op nasionale gebied diens lewer deur die teologiese wetenskap te bevorder en 'n eie Suid-Afrikaanse teologie uit te bou. Vir hierdie doel word bydraes op die gebied van die teologie en aanverwante wetenskappe ook van buite die kring van die Ned Herv Kerk ontvang. Alle navorsingsartikels, navorsingsverslae en oorsigartikels wat aanspraak kan maak op akkreditering met die oog op universiteit-subsidiedoeleindes word deur die redaksie volgens bepaalde wetenskaplike kriteria gekeur. Die redakteur benoem lede van die redaksie en ander vakkundiges om met die keuring behulpsaam te wees.

(g) Toekomsblik

HTS betree in 2004 die 60ste jaargang. Dit is die oudste bestaande teologiese vaktydskrif in Suid-Afrika en het hoë nasionale en internasionale aansien. Alle internasionale evaluerings van die onderskeie akademiese departemente 0061 van die Fakulteit Teologie het melding gemaak van die belang en buitengewone standaard van *HTS*. Hierdie tydskrif bied 'n platform aan die Hervormde teoloë (en ander) om te publiseer wat hulle nêrens elders sal bekom nie. Dit gee aan die *HTS* onskatbare waarde vir die Hervormde Kerk. Die voorgestelde formule vir staatsubsidie vanaf 2004 plaas die swaartepunt duidelik ook op nagraadse uitsette en op geakkrediteerde publikasies - wat die belang van die *HTS* eerder verhoog as verklein. Die redaksie van *HTS* bedank die Kerk vir 60 jaar se lojale ondersteuning en gaan die toekoms met 'n positiewe verwagting in.

AANBEVELING

1. Prof AG van Aarde en mev A Goosen word bedank vir die uitmuntende werk met betrekking tot die *HTS*.
2. Dosente van die Kerk word bedank vir hulle navorsingsuitsette.
3. Die vergadering oorweeg die begroting ten opsigte van die *HTS* (sien Raad van Finansies begroting).

2.1.1.5 Die Teologiese Opleidingsfonds

(i) *Verslag van die fondsinsamelaar, dr JP Labuschagne, vir die periode 2001 - 2003*

(a) Inleidend

Die Teologiese Opleidingsfonds is geseënd met 'n volgehoue groei sedert sy ontstaan in Augustus 1999. Om vanuit niks te groei en op die regte koers te kom, vra groot spanwerk, en daarvoor moet ons aan al ons gemeentes en donateurs baie dankie sê - in die vertroue dat ons in die toekoms steeds op mekaar sal kan reken. Dit bly per slot van sake spanwerk! Bo alles word dank aan ons Hemelse Vader betuig wat die Kerk dra en lei in alle tye, en die werk van mense hande geseën het. In die Kerk doen ons alles tot die verheerliking van sy Naam!

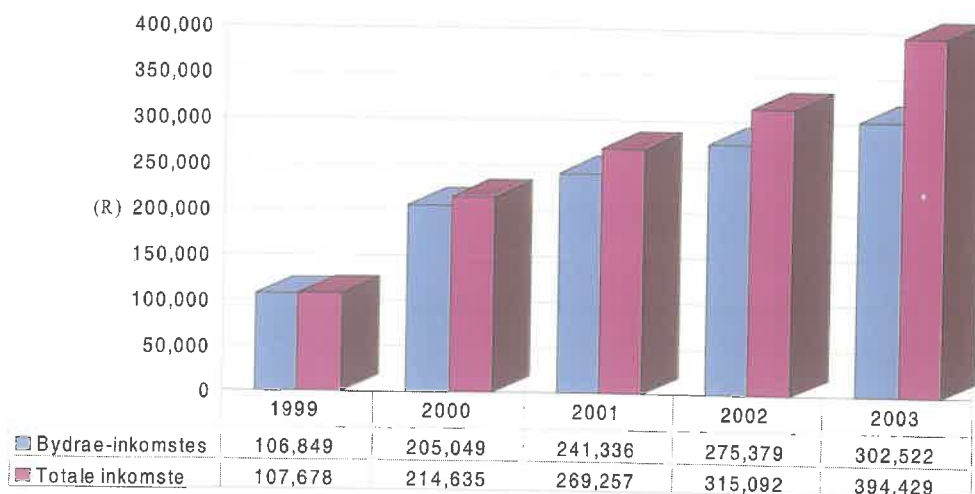
(b) Finansiëlestate

Die eerste doelwit van die eerste miljoen randbelegging is verbygegaan met R1,093,470.70 op 31 Desember 2003. Die groei van ons belegging in sy kort geskiedenis dui op die baie belowende tendens van steeds groter groei! -

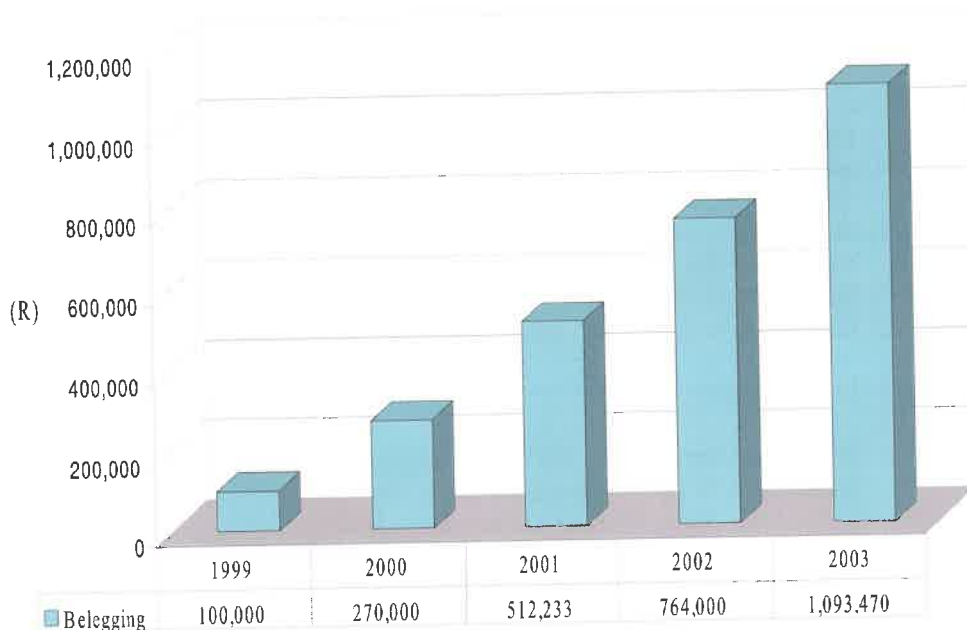
Stand van beleggings vir 1999 – R	100,000.00	
Stand van beleggings vir 2000 – R	270,000.00	* Groei met R170,000.00
Stand van beleggings vir 2001 – R	512,232.60	* Groei met R242,232.60
Stand van beleggings vir 2002 – R	764,000.00	* Groei met R251,767.40
Stand van beleggings vir 2003 – R	1,093,470.70	* Groei met R329,470.70

(c) Grafieke

Bydraes tot Totale Inkomste

Beleggingsgroei

Die groeiende gaping tussen bydrae-inkomstes en totale inkomste dui op die sterker-wordende mate waarin geld, jaar vir jaar, vir ons begin werk (via beleggings).

Die nuwe mikpunt is om R9.00 per lidmaat per jaar te bereik.

Die gesamentlike strategie om die R9.00 per lidmaat te bereik:

- * Die eredienskollekte van die laaste Sondag van Augustus en die eerste Sondag van September.
- * Die volgehoue steun van NHSV-takke.
- * Kategese- en jeuggroepe se ondersteuning (met byvoorbeeld muntleggings en ander projekte).
- * Baie meer individuele donateurs. Die individuele donateur is baie belangrik om die ontstaan van 'n plafon te verhoed en om so dan ons inkomstebasis te verbreed. Om die individuele donateur te bereik, is dit nodig dat ons die jaarlikse pamflet sal vermeerder en uitdeel op die twee Sondae soos genoem.

AANBEVELING

- 1. Dr JP Labuschagne word bedank vir uitmuntende werk en volgehoue entoesiasme ten behoeve van die Teologiese Opleidingsfonds.**
- 2. Dank word aan mev Betsie Brits betuig vir die ondersteuning aan die Fondssekretaris en die netjiese wyse waarop die administrasie bestuur word.**
- 3. Dank word aan donateurs betuig vir volgehoue bydraes aan die Teologiese Opleidingsfonds.**

2.1.1.6 Finansiële ondersteuning aan die Kerk se studente

(i) Inleiding

Die Kerk belê 'n substansiële bedrag in finansiële ondersteuning aan studente sodat hulle kommersvry aandag aan hulle studies kan wy.

Die steun geskied deur middel van rentevrye beurslenings, merietebeurse en rentedraende lenings. Terugbetaling van die gedeelte van die beurslenings wat wel verskuldig is, geskied ook onder baie gunstige voorwaardes. Die Raad van Finansies is ook tegemoetkomend teenoor die studente wat afstudeer en lank wag vir beroepe.

Vanweë die beperkte aantal standplase vir predikante het die Kuratorium die aantal beurslenings wat toegeken kan word, beperk tot tien per jaar.

Die befondsing van hulp aan studente word hoofsaaklik vanuit twee bronne verkry naamlik, kuratoriumlenings en diverse fondse wat hoofsaaklik uit nalatenskappe bestaan.

(a) Kuratoriumlenings

Die uitstaande debiteure ten opsigte van bogenoemde studieskuld (met ander woorde die belegging wat die Kerk in voornemende predikante gemaak het) beloop R3,9 m (2000); R4,0 m (2001); R4,3 m (2002); R4,5 m (2003).

(b) Bykomende Finansiële Hulp

Studente word ook op 'n beperkte skaal met addisionele fondse bygestaan. Hierdie hulp word gefinansier vanuit nalatenskappe waarvan die rente beskikbaar gemaak word. Die Kerk het geen addisionele finansiële verpligting in hierdie opsig nie. Die Kuratorium het besluit dat hierdie bykomende hulp voortaan as rentevrye lenings toegestaan sal word wat beteken dat die kapitaal beskerm word

en hopelik sal die fonds met verloop van tyd ook verder opgebou kan word.

Die volgende bedrae is die afgelope 4 jaar aan studente beskikbaar gemaak:

	2001	2002	2003
Beurslenings	405,945.00	321,435.00	347,165.00
Bykomende finansiële hulp	22,000.00	18,000.00	33,450.00

(ii) **Studiepolisskema van die Kerk - Ou Mutual**

Om die kapitaal van beurslenings te beskerm, is deelname aan die Kerk se studiepolisskema verpligtend vir alle nuwe studente wat met teologiese opleiding begin. Studente wat reeds as studente van die Kerk studeer het, is nie verplig om ook by die polisskema aan te sluit nie, maar is wel genooi om aan te sluit.

Die polisskema word deur Ou Mutual hanteer met die Kerk as die aansoeker en die studente as versekerdes. Elke student word verseker vir 'n periode van 13 jaar. Die premie, wat per individuele geval bepaal word, word in gelyke dele deur die Kerk en die student of sy/haar ouers/voog betaal. Die gedeelte wat die Kerk betaal, word as 'n lening aan die student beskikbaar gemaak en word van die inkomste van die polis verhaal. Die gedeelte wat die student/ouers/voog moet betaal, word per debietorder verhaal. 'n Premie-aanpassing van ongeveer 12% is onontbeerlik om die nodige opbrengs oor die tydperk te verseker.

Indien 'n student sy/haar studies staak, sal die student normaalweg geen voordeel uit die skema ontvang nie.

Nadat die student sy/haar studies voltooi het, moet die volle premie deur die student vir 'n verdere sewe jaar betaal word. Wanneer die polis na 13 jaar uitbetaal, verhaal die Kerk die totale bedrag aan studieskuld, nadat korting toegestaan is, en die res word aan die versekerde oorbetaal.

Aan die einde van 2003 was 36 studente uit 'n totaal van 44 by die polisskema ingeskakel. 3 Versekerdes is reeds klaar met die opleiding en is werksaam in 'n gemeente. Aan die einde van 2003 voltooi 'n verdere 4 studente hulle opleiding.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(iii) **Evalueringskomitee**

Verslag van die Kuratorium ten opsigte van die opsig oor, asook die begeleiding, evaluering en finansiële ondersteuning aan teologiese studente:

(a) Samestelling

Die volgende persone het gedurende die verslagtydperk die Evalueringskomitee gevorm:

Voorsitter	-	Ds AC Kuyper
Akademiese subkomitee	-	Prof PM Venter
Dosentevoog van die jaargroep		
Kerklike subkomitee	-	Dr HJ Botes Ds MJ Slabbert Ds JF van der Merwe
Maatskaplike subkomitee	-	Dr JJ Engelbrecht Dr JH Robbertse
Mediese subkomitee	-	Dr M Kuyper
Sielkundige subkomitee	-	Prof WF van Delft Ds G van R Els Dr JA van Biljon Mev M van Loggerenberg

(b) Kerkorde

Die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika omskryf die werkopdrag van die Kuratorium onder andere soos volg:

Ordinansie 2.1.1.1 (ii)(b)

Sien toe dat die studente van die Kerk wat tot die opleiding toegelaat word aan die vereistes voldoen.

Ordinansie 2.1.1.1 (ii)(c)

Hou opsig oor die onderrig deur teologiese dosente en oor die vordering en gedrag van die teologiese studente van die Kerk.

Ordinansie 2.1.1.1 (ii)(e)

Adviseer die Raad van Finansies oor finansiële hulp aan studente van die Kerk.

Ordinansie 2.1.1.1 (ii)(i)

Dien 'n naamllys van kandidate wat aan die vereistes vir die proponentseksamen van die Kerk voldoen by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in.

(c) Opdrag

Uit bogenoemde Ordinansies, asook besluite van die Kuratorium, is dit duidelik dat die Kuratorium ten opsigte van die teologiese studente ses belangrike opdragte het:

- * Werwing, evaluering en toelating van geskikte kandidate as teologiese studente van die Kerk.
- * Opsig oor teologiese studente se geloofslewe.
- * Opsig oor die teologiese studente se akademiese vordering.
- * Begeleiding van teologiese studente in gevalle waar daar persoonlike probleme is.
- * Finansiële ondersteuning van die teologiese studente deur middel van beurse en rentevrye lenings.
- * Aanbeveling van geskikte kandidate vir die proponentseksamen.

Om aan sommige van hierdie opdragte uitvoering te gee, wys die Kuratorium 'n Evalueringskomitee asook 'n Beurskomitee aan wat verantwoordelik is vir die evaluering van voornemende en huidige teologiese studente, asook die toekenning van beurse.

(d) Werkwyse(aa) *Werwing, evaluering en toelating van kandidate*

Daar word elke September, Oktober en November advertensies in die Kerklike tydskrifte geplaas waarin lidmate uitgenooi word om aansoek te doen vir studie in die teologie.

Die Kuratorium sorg dat doelmatige dokumente opgestel word wat aan voornemende studente en ander betrokke persone versend word. Hierdie dokumente bestaan uit die volgende stukke:

- * Algemene inligtingstuk.
- * Vraelys aan voornemende studente waarby ingesluit is
 - ** persoonlike inligting
 - ** aansoek om as teologiese student van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika te studeer
 - ** ooreenkoms ten opsigte van die betaling van polispremies.

- * 'n Vrywaringsvorm, waarin verklaar word dat die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nie aan teologiese studente 'n beroep waarborg nie.
- * Vraelys aan ouers.
- * Getuigskrif van predikant.
- * Getuigskrif van skoolhoof.
- * 'n Mediese vraelys en verslag van mediese dokter.
- * Aansoek vir beurslening.
- * Die voornemende student handig 'n bewys van lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in.
- * Die rapport/sertifikaat van hoogste akademiese kwalifikasie word voorgelê.

Die eerste evaluering van teologiese studente vind plaas in April van die jaar voorafgaande aan eerste inskrywing as teologiese student aan die Universiteit van Pretoria.

Indien 'n student nie die genoemde eerste evaluering deurloop het nie, maar wel met sy teologiese studies begin, kan die student, in die jaar wat hy/sy begin met die teologiese opleiding, aansoek doen om as student van die Kerk te studeer en in dieselfde jaar aan te meld vir evaluering.

Die administrateur oorhandig die inligting uit die vraelyste van elke voornemende student aan die voorsitter van die Evalueringskomitee wat dit vooraf bestudeer met die oog op die identifikasie van enige ooglopende probleme in die aansoeke. Die Evalueringskomitee vergader voor die eerste evaluering, om te besluit oor bepaalde vrae wat aan die kandidate gestel sal word.

Voor die evaluering voltooi die kandidate alle toetse soos verlang deur die Evalueringskomitee. Die toetse word voor die eerste evaluering nagesien en die inligting aan die Evalueringskomitee beskikbaar gestel vir gebruik tydens die evaluering.

Tydens die evaluering vorm die Evalueringskomitee 'n paneel wat in gesprek tree met elke kandidaat. Na afloop van elke individuele gesprek bespreek die Evalueringskomitee die kandidaat en word 'n aanbeveling gemaak wat deur die sekretaris genotuleer word. Die aanbevelings van die Evalueringskomitee word in die agenda van die Kuratorium opgeneem vir bespreking en verdere besluitneming.

Indien nodig, word 'n meer volledige verslag oor 'n student opgestel wat aan die Kuratorium voorgelê word.

'n Tweede evaluering word aan die einde van die BTh IV studiejaar gedoen. Waar dit nodig is, kan 'n student aangeraai word om na afhandeling van die BTh

graad nie met nagraadse teologiese studies voort te gaan nie.

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering het die evaluering van voornemende teologiese studente soos volg verloop:

Jaar van evaluering	Aantal kandidate	Aanvaar met beurslening	Aanvaar sonder beurslening	Nie as student aanvaar	Aantal beurslenings nie opgeneem nie	
2001	8	8	0	0	1	Verander van studierigting
2002	7	7	0	0	3	Staak studie/verander studierigting
2003	9	8	0	1	2	Verander van studierigting
2004	10					
Sub-Totaal	24	23	0	1	6	

* In 2004 het 10 kandidate aangemeld.

(bb) *Opsig oor die teologiese studente se geloofslewe*

Gemeentepredikante van teologiese studente handig op 30 April en op 30 Oktober van elke jaar 'n verslag oor die geloofslewe van die studente by die sekretaris van die Kuratorium in. Die verslag word op die lêer van die student geplaas.

Die verslae word ook in die agenda van die Kuratorium opgeneem vir bespreking en besluit. In die geval waar daar probleme is, word so gou moontlik 'n gespreksgeleentheid met die betrokke studente gevoer.

Dit was ook nodig om by verskeie geleenthede die studente te begelei ten opsigte van die herstrukturering van die Fakulteit Teologie, asook woelinge rondom sommige dosente. Hierdie sake was vir die studente uiteraard moeilik en somtyds traumaties.

(cc) *Opsig oor akademiese vordering*

Vir elke jaargroep word 'n voog aangewys wat verantwoordelik is vir die monitering van die studente se akademiese vordering en algemene gedrag op die kampus. Aandag word gegee aan inskakeling by die groep, probleme met dosente, akademiese begeleiding en ondersteuning, bywoning van lesings, identifikasie van persoonlike probleme en sosiale interaksie op die kampus van die Universiteit van Pretoria.

Daar word van kampe gebruik gemaak om teologiese studente te begelei, te motiveer en te oriënteer ten opsigte van hulle studie.

Voogde moet op 30 April en op 30 Oktober van elke jaar 'n verslag oor elke

student by die sekretaris van die Kuratorium inhandig. Die verslag word op die lêer van die student geplaas.

Die verslae word ook in die agenda van die Kuratorium opgeneem vir bespreking en besluit. In die geval waar daar probleme is, word so gou moontlik 'n gespreks-geleentheid met die betrokke studente gevoer.

(dd) *Begeleiding van teologiese studente in geval van persoonlike probleme*

Omdat die Bybel ons leer dat die opsig voortspruit vanuit die barmhartigheid en liefde en ons as medegelowiges verantwoordelik is vir mekaar, lê dit op die weg van die Kuratorium om nie net opsighoudend nie, maar ook begeleidend met die teologiese studente om te gaan.

In gevalle waar studente persoonlike probleme ervaar, soos blyk uit die verslae van die predikante en voogde, sal die Kuratorium se dagbestuur so gou moontlik daaraan aandag gee. Vir dié doel kan die Kuratorium se dagbestuur studente verwys vir professionele hulp, of die saak verwys na die student se predikant of groepvoog.

In die geval van professionele hulp is die Kuratorium nie verantwoordelik vir die kostes daaraan verbonde nie. In gevalle waar studente se mediese fonds nie die kostes dek nie, en die Kuratorium se dagbestuur van oordeel is dat dit noodsaaklik is dat die student wel professionele hulp moet ontvang, kan die Kuratorium vanuit sy begroting vir die kostes instaan (vergelyk Notule van die Kuratorium 23 Mei 1995).

(ee) *Finansiële ondersteuning aan teologiese studente*

Die Beurskomitee doen aanbevelings aan die Kuratorium en administrateur ten opsigte van kandidate/studente wat kwalifiseer vir beurslenings. Beurslenings word toegeken aan die hand van beursfondsbepalings, en besluite van die Kuratorium. Beurslenings word jaarliks heroorweeg aan die hand van akademiese vordering en kerklike betrokkenheid.

Van elke student en sy/haar ouers word verwag om by die Kerk se studiepolisskema in te skakel wat die beurslenings se terugbetaling waarborg.

Die administrateur en sy personeel is verantwoordelik vir die administrasie van die beurse. In gevalle waar daar by studente noodsituasies ontstaan as gevolg van 'n tekort aan fondse, kan die Kuratorium bykomende fondse beskikbaar stel aan die betrokke student. Aansoekvorms vir bykomende hulp moet afsonderlik voltooi word.

(ff) *Aanbeveling van teologiese studente vir toelating tot die proponentseksamen*

Met inagneming van die evaluering, opsig en begeleiding wat elke student tydens

sy studietydperk deurloop het, doen die Kuratorium jaarliks 'n aanbeveling aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ten opsigte van teologiese studente wat toegelaat word tot die proponentseksamen.

AANBEVELING

- 1. Die verslag en werkwyse van die Kuratorium in verband met finansiële ondersteuning aan die Kerk se teologiese studente, word met dank goedgekeur.**
- 2. Die Evalueringskomitee en studente-voogde word bedank vir hulle werk.**

2.1.1.7 Spesiale toekenning: Uitstaande dienslewering in die Kerk

Die oorsprong en agtergrond van die bogenoemde toekenning spruit uit 'n versoek van die Kuratorium aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in 2001 dat aandag gegee moet word aan die wysiging van die Reglement vir die toekenning van die HCM Fourie Erepenning. Die Kuratorium het versoek dat daar twee kategorieë moet wees waarin dié toekenning gemaak behoort te word. Dit moet eerstens gaan om die bekroning van gepubliseerde akademiese werk en tweedens die bekroning van besondere diens aan die Kerk.

Die Kommissie het die Kuratorium daarop gewys dat die Kuratorium self die Reglement kan verander. Die Raad van Finansies is daarna deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om die toekenning vir besondere diens in die Kerk te ondersoek.

Hierop antwoord die Raad van Finansies in September 2001 dat hy, nadat die saak indiepte bespreek is en alle alternatiewe oorweeg is, besluit het om nie die gedagte van 'n spesiale toekenning te ondersteun nie. Die raad was van oordeel dat uitstaande dienslewering in die Kerk nie bekroon moet word nie.

Op 28 November 2001 besluit die Kuratorium om die saak na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering terug te verwys. Die Kuratorium het geoordeel dat daar tog ruimte vir 'n spesiale toekenning naas die HCM Fourie Erepenning bestaan. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Raad van Finansies opnuut versoek om aan die saak aandag te gee. Die raad het na bespreking van die saak die behoefte aan so 'n spesiale toekenning erken en geoordeel dat daar ruimte in die breë Kerk geskep moet word en dat die toekenning nie net tot predikante en rade beperk is nie maar ook aan lidmate en ampsdraers van die Kerk toegeken kan word. Die raad het daarom ook besluit om voortaan 'n bedrag van R5 000 per jaar (met ingang 2003) beskikbaar te stel vir so 'n toekenning. Dit sou in die vorm van 'n oorkonde, kontantbedrag of penning kan geskied na gelang van die spesifieke behoefte.

Rade of liggame wat so 'n toekenning oorweeg, moet 'n volledige motivering vir die toekenning aan die Algemene Kerkvergadering vir oorweging voorlê. Die toekenning word net in gevalle van uitsonderlike prestasie of verdienste gedoen in die breë Kerk. Die toekenning word tydens Algemene Kerkvergaderings of predikantevergaderings gedoen. Dit hoef nie noodwendig by elke Algemene Kerkvergadering of predikantevergadering gedoen te word nie.

Die Moderamen is daarna versoek om 'n reglement waarin die kriteria vir so 'n toekenning vervat is, saam te stel vir voorlegging aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Die reglement is soos volg gefinaliseer:

REGLEMENT VIR DIE TOEKENNING VAN DIE NED HERV KERK VAN AFRIKA SE EREPENNING VIR BESONDERE DIENSLEWERING

Doel van die toekenning

Die toekenning word gemaak aan lidmate en ampsdraers van die Nederduitsch Hervormde Kerk as erkenning vir besondere diens wat bygedra het tot die vooruitgang van die Nederduitsch Hervormde Kerk in geheel.

Identifisering van persone wat vir die toekenning kwalifiseer

Rade, kommissies, gemeentelike komitees, ringskomitees of enige ander kerklike liggaam identifiseer 'n persoon(e) wat voldoen aan die doelstelling vir die toekenning, stel 'n volledige motivering op skrif en lê dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor vir oorweging.

Werkwyse met die oog op die toekenning (Toekenningsbeleid)

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bepaal in die jaar voor die Algemene Kerkvergadering die datum waarop voorleggings gedoen moet word.
- * By toekenning van die penning word deur middel van geslote stembriefie gestem vir diegene wat in aanmerking kom.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie noodwendig en volledig gebonde aan die advies voorgehou nie. Die finale toekenning moet ten minste (60%) van die lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se goedkeuring wegdra.
- * Die toekenning word net by *hoë* uitsondering en ook verkieslik net aan een persoon per geleentheid gemaak.

- * Die toekenning word nie noodwendig elke drie jaar gemaak nie. Die behoefte en beskikbaarheid van fondse word in aanmerking geneem.
- * Die toekenning sal slegs een keer aan 'n persoon gemaak word.

Toekenningsgeleentheid

Die toekenningsgeleentheid word gereël deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en kan geskied tydens 'n Algemene Kerkvergadering of ander geleentheid soos deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bepaal.

Wat die toekenning behels

Die toekenning bestaan uit 'n oorkonde, penning en 'n kontantbedrag wat in oorleg met die administrateur en Raad van Finansies bepaal word.

Wysiging

Wysiging van of toevoeging tot die reglement word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gemaak.

Goedgekeur op deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Nadat die dokument in die Kerk versprei is, is van 'n aantal instansies en persone beswaar ontvang oor die gedagte van 'n toekenning in die Kerk. Die Kommissie het die mening van die Raad vir Regsadvies gevra. Die Raad het geadviseer dat die 67ste Algemene Kerkvergadering oor dié aangeleentheid getoets word. Die Kommissie het besluit om dié advies te aanvaar.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

2.1.1.8 Verslag van Dosentevergadering

Die volgende verslag is van die Dosentevergadering ontvang:

(i) *Ondersoek na telematiese onderrig in teologiese opleiding*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering om ondersoek in te stel na die moontlikheid van telematiese onderrig by gewone teologiese opleiding, asook by die aanbieding van VTT-programme aan die Hervormde Dosentevergadering opgedra.

Die Dosentevergadering het geoordeel dat die Hervormde dosente en die HTK nie op eie stoom 'n telematiese aanbieding kan ontwikkel nie, maar dat die fakulteit se vordering op dié gebied benut sal word, veral met die aanbieding van elemente van VTT-programme. Aan die ander kant het die Hervormde Kerk nog altyd 'n hoë premie geplaas op die vormende werking van kontakonderrig en studente se onderlinge kontak. Die vergadering is daarom nie ten gunste van 'n telematiese teologiese opleiding nie.

Die bevinding is met instemming so aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gekommunikeer.

(ii) ***Uitbreiding van die werk van die HTO na Sending Instituut***

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die ondersoek oor die HTO as Sending Instituut, na die hoof van die HTO, die hoof van die HTK, Kosmos-Instituut en die Dosentevergadering deur te gee.

Die Dosentevergadering het met waardering kennis geneem van die inisiatief en voorstelle van prof IWC van Wyk in dié verband

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Die Dosentevergadering word bedank vir sy werk en hantering van opdragte.**

2.1.2 TOELATING AS DIENAAR VAN DIE WOORD

2.1.2.1 **Verslag van die Proponentseksamenkommissie**

(i) ***Samestelling***

Die kommissie was soos volg saamgestel:

<i>Primi</i>		<i>Sekundi</i>
Dr E van Eck	- Voorsitter	Ds PF Viljoen
Dr PJW Schutte	- Sekretaris	Dr SM van Zyl
Ds MD Robbertze		Ds PB Viljoen
Dr GC Lindeque		Ds PS Esterhuizen
Ds MJ Slabbert		Ds L Geel
Ds P de Kock		Dr MA Botma

In die verslagjaar het ds P de Kock bedank en is toe deur ds PS Esterhuizen

vervang. Dr PJW Schutte het van lewenstaat verander en die sekretariaat is vanaf 2004 deur ds MJ Slabbert oorgeneem.

(ii) ***Funksionering***

Die kommissie het jaarliks die proponentseksamen en proefpreke afgeneem by die kandidate (studente) wat daarvoor gekwalifiseer het, asook by kandidate wat om hertoelating aansoek gedoen het en deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die Proponentseksamenkommissie verwys is. Soos in die vorige verslagtermyn het die aantal persone wat om hertoelating aansoek gedoen het, merkbaar toegeneem.

Die Proponentseksamenkommissie het ook, om reg te laat geskied aan Ordinansie 2.1.14 (f), 'n skriftelike vraestel infaseer om sodoende 'n standaard daar te stel waaraan 'n kandidaat moet voldoen alvorens hy/sy hertoegelaat kan word tot die proponentseksamen. Hierdie vraestel word jaarliks geëvalueer en aangepas om by veranderde omstandighede en hedendaagse vraagstellings aan te pas.

(iii) ***Aflê van proponentseksamen***

Sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering het die volgende kandidate die proponentseksamen suksesvol afgelê:

2001	2002	2003	2004 (Junie)
M Basson	RP Botha	J Ayres	SA Beukes
J Dippenaar	JZ Britz		HJ Boshoff
P Eksteen	CJ van der Berg		JH Botha
S Hoffman	S Oosthuizen		M Botha
CJ Viljoen	EH Schepers		PA Harmzen
	A Botha		C Lemmens
	H Delport		FNS Marais
	FC Greeff		C Manders
	W Mans		PR Schoeman
	JH Mouton		A Viljoen
	MM Oosthuizen		JJ van Sittert
			JM van Staden
			JJ Dreyer
			DS Jacobs

(iv) ***Slotopmerkings***

Die Proponentseksamenkommissie was die afgelope paar jaar besonder beïndruk met die teologiese kennis en afgerondheid van die kandidate wat afstudeer het. Vanaf 2003 is kandidate eers in die daaropvolgende jaar (Maart 2004) toegelaat tot die proponentseksamen vanweë die praktiese verpligtinge onder leiding van

die HTK. Dit het beslis positiewe gevolge gehad. Die Proponentseksamenkommissie dank die Algemene Kerkvergadering vir die voorreg wat hy gehad het om vir die afgelope termyn betrokke te kon wees by dié belangrike deel van die Kerk se werk. Die kommissie vertrou dat hy sy taak altyd in verantwoordelikheid aan die Heer van die kerk, en sodoende met integriteit en in nederigheid teenoor die Kerk self, afgehandel het.

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking**
- 2. Die Fakulteit en die HTK word bedank en gelukgewens met hulle werk om kandidate voor te berei vir die proponentseksamen.**
- 3. Die Proponentseksamenkommissie word bedank vir sy werk**

2.1.2.2 Toelating tot die evangeliebediening deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die volgende kandidate is sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering toegelaat tot die evangeliebediening:

2001	2002	2003	2004
M Basson	RP Botha	J Ayres	SA Beukes
J Dippenaar	JZ Britz		HJ Boshoff
P Eksteen	CJ van der Berg		JH Botha
S Hoffman	S Oosthuizen		M Botha
CJ Viljoen	EH Schepers		PA Harmzen
	A Botha		C Lemmens
	H Delpont		FNS Marais
	FC Greeff		C Manders
	W Mans		PR Schoeman
	JH Mouton		A Viljoen
	MM Oosthuizen		JJ van Sittert
			JM van Staden
			JJ Dreyer
			DS Jacobs

Die volgende proponente is in die tydperk nie beroepbaar gestel nie:

Prop P Eksteen	(2001)
Prop HJ Boshoff	(2004)

Prop PA Harmzen (2004)
Prop PR Schoeman (2004)

AANBEVELING

1. Die nuwe predikante/proponente en kandidate wat hertoegelaat is tot die evangeliebediening word verwelkom by die Algemene Kerkvergadering.
2. Beroepafwagtende predikante/proponente word sterkte toegewens en verseker van die voorbidding van die Kerk.

2.1.3 PREDIKANTSTANDPLAAS

2.1.3.1 Inligting oor dienaars van die Woord

(i)

<i>Predikantetal soos op</i>	<i>30 Junie 2001</i>	<i>30 Junie 2004</i>
Predikante in standplase met volle versorging	238	217
Predikante in standplase met deelversorging	81	37
Predikante in deeltydse standplase		50
Predikante wat benoem is	0	6
Predikante met besondere opdrag	9	6
Predikante/proponente wat voltyds verder studeer	8	7
Predikante in die buiteland	2	5
Dosente	9	7
Emeriti	77	81
Predikante wat mediesongeskik is	8	13
Beroepafwagtende predikante	29	37
Predikante met preekvergunning		1
Predikante aan universiteit sonder verbintenis aan 'n gemeente	0	1
Totaal:	461	468

Kommentaar

Die afgelope drie jaar het

- * die totale predikantetal met 6 vermeerder
- * standplase met volledige versorging afgeneem met 21
- * standplase met deelversorging verminder omdat deeltydse standplase vermeerder het
- * predikante met besondere opdragte in die Kerk verder afgeneem
- * emeriti vermeerder

- * predikante wat medies ongeskik is met 5 vermeerder.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(ii) *Predikante wat geëmeriteer het sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering*

Ds GJ van Staden
Ds NCJ Brayshaw
Dr JP Labuschagne
Dr JJ Prinsloo (sr)
Dr DJC van Wyk (sr)
Ds DGS Steyn
Ds PP Jooste
Ds JHH Jacobs
Ds JJC du Plooy
Ds JJP Müller

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(iii) *Predikante oorlede sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering*

Ds AJ van Staden
Ds WP van der Merwe
Ds JH Brandt
Dr PW Venter
Ds FJH Buitendag

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(iv) *Predikante wat uit die amp onthef is sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering*

Ds JS Bezuidenhout
Ds ZL Meyer
Ds C Geyer
Ds R Joubert
Prop SH van Staden
Ds PS de Beer
Dr PJW Schutte

Ds JS Dippenaar
 Ds A Blaauw
 Ds JJ Prinsloo (jr)
 Ds J Immink
 Dr RM Naudé
 Prof JLP Wolmarans
 Ds PJ Mynhardt
 Ds D van R van den Berg
 Dr JM Strijdom
 Ds JJ Claassen

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(v) *Predikante met studieverlof langer as 130 dae*

Dr P van Staden
 Ds M van der Walt
 Ds G Rocher
 Ds C Nagel

Prop HJ Boshoff
 Prop E Wolff
 Prop PR Schoeman

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(vi) *Predikante met besondere verantwoordelikhede*

Sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering het die volgende veranderinge ingetree ten opsigte van predikante met besondere verantwoordelikhede:

- * Dr PJ van Staden het die beroep na die standplaas met deelversorging by die Studentegemeente Philadelphia aanvaar. Hy bearbei die permanente lidmate van die gemeente.
- * Ds JF van der Merwe (sr) het die beroep na Rustenburg-Suid aanvaar. Ds MJ Slabbert is in sy plek beroep.
- * Prop M Basson het die beroep na Philadelphia aanvaar.
- * Ds RA Denton het die beroep na die Studentegemeente Potchefstroom aanvaar nadat ds L Geel na Grimbeekpark verskuif het.
- * Ds ST Opperman het 'n pakket by die Weermag aanvaar en uitgetree as die Kerk se enigste Weerman Kapelaan.

- * Di JP du Preez en GWM Oosthuizen is albei benoem as polisiekapelane en is deelyds aan gemeentes gekoppel.

(vii) ***Uiteensetting oor predikante met besondere verantwoordelikhede***

(a) **Bedieningsverantwoordelikhede**

(aa) ***Studentepredikante***

Dr PJ van Staden	(Philadelphia)
Ds MJ Slabbert	(Philadelphia)
Ds M Basson	(Philadelphia)
Ds J Groenewald	(Johannesburg-Wes)
Ds JPJ Wagenaar	(Johannesburg-Wes)
Ds C le Roux	(Stellenbosch)
Ds I Katzke	(Bloemfontein)
Ds RA Denton	(Potchefstroom)

(bb) ***Polisiekapelaan***

Ds CF Potterill	Ds GWM Oosthuizen
Ds JP du Preez	

(b) **Administrasieverantwoordelikhede**

Dr PJ de Beer	(Redakteur: Konteks)
Dr SP Pretorius	(Sekretaris: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering)
Ds WH Steyn	(Gautengstreek: Bybelverspreiding)
Ds JMJ de Wet	(Buite-Gautengstreek: Bybelverspreiding)
Ds LJJ Nell	(Sekretaris: Apostolaat)

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(viii) ***Predikante in die buiteland met behoud van ampsvoorreg***

- * Prof JA Loader het in 1997 'n pos by die Universiteit van Wenen aanvaar. Hy is feitlik onmiddellik na sy aankoms deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem om Afrikaanssprekende lidmate van die Kerk op te spoor en te bearbei. Hy verrig die taak met baie groot onderskeiding en lewer gereeld verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

- * Prof MW Pretorius is deur die kerkraad van Pretoria-Oos benoem om die

bearbeiding van Afrikaanssprekende lidmate in België te bearbei. Hy verrig die taak met groot onderskeiding en lewer gereeld verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

- * Ds D Lötter en haar gesin is in New Hampshire in die VSA. Ds Lötter is betrokke by 'n Metodiste Kerk waar sy eredienste hou en pastorale werk doen.
- * Ds M Carelsen woon in Australië waar haar man met verdere studie besig is. Sy is aktief in die Christian Reformed Church of Australia betrokke.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.1.3.2 Verslag van die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat: Pastoraat

(i) *Memorandum oor die ondersoek na die ampsbeskouing van en beroepstelsel in die Nederduitsch Hervormde Kerk*

Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat het opdrag ontvang om die moontlikheid van die omruiling en/of verplasing van predikante saam met die Raad vir Regsadvies te ondersoek.

Memoranda in hierdie verband is deur drr WA Dreyer en BJ van Wyk ingedien en deur die raad behandel. Dr WA Dreyer se studiestuk het *oor die amp van die predikant* en dr BJ van Wyk sin *oor die ampsbeskouing* gehandel.

Dr C Pretorius het die beroepsprosedures van twee gemeentes vanuit 'n kerkordelike hoek en ds J Coetzee vanuit die praktyk beskou.

Dr C Pretorius het ook 'n proforma opgestel van 'n dokument wat kan dien as 'n skrywe waarmee beroepende gemeentes ontvangs kan erken aan die kandidaat wat hom-/haarself beroepbaar stel. Kommentaar is ook van prof SJ Botha en dr BJ van Wyk ingewin en verdiskonteer.

Die memoranda is vir verdere oorweging na die Komitee vir die Besinning oor die Amp (die nuutgestigte Komitee van die Raad vir Regsadvies) verwys.

Die raad beveel aan dat die status quo ten opsigte van die omruiling en/of verplasing van predikante gehandhaaf word.

Op grond van die aanbeveling van die raad, het die Raad vir Regsadvies nie verder aan die saak aandag gegee nie, maar berus by die bevinding.

Die volgende voorlegging van 'n proforma skrywe waarmee 'n beroepafwagde gemeente ontvangs kan erken aan 'n kandidaat wat hom beroepbaar gestel het, word voorgelê:

Geagte proponent/dominee

Die kerkraad van gemeente bevestig hiermee ontvangs van u aansoek om beroep te word na die gemeente Die beroepsvergadering vind plaas op

Die kerkraad onderneem om u aansoek binne die ruimte van die Kerkorde, billik en deursigtig te behandel deur

- * geleentheid te bied vir verkondiging van die Woord
- * gesprek te voer oor die ampswerk in die gemeente
- * op aanvraag verslag te gee van die beroepsproses.

Voorsitter van die kerkraad

Skriba van die kerkraad

Datum

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(ii) *Riglyne vir die inherente vereistes van die predikantsamp*

Die raad het opdrag ontvang om ondersoek te doen na die inherente vereistes vir die predikantsamp en riglyne daarvoor saam te stel.

Die raad het prof W van Delft versoek om 'n memorandum oor hierdie saak te skryf. Prof Van Delft het die raad by geleentheid daarvoor toegesprek.

Die raad het voorts, in samewerking met die Evalueringskomitee van die Kuratorium verskeie werkwinkels gehou en 'n Etiese Kode vir Predikante geskryf. Die kode is vir kommentaar in die Kerk versprei. Die raad het die saak nie afgehandel nie.

Opmerking

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die raad versoek om die kommentaar oor die Etiese Kode te verwerk en voorstelle/riglyne aan die 67ste

Algemene Kerkvergadering voor te lê. Die raad het nie aan die opdrag voldoen nie.

Dit is jammer dat die raad nie enige van sy studiewerk in sy verslag gereflekteer het nie. Memoranda is volgens die raad se verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geskryf oor die volgende:

- * Kerkordelike beskouing oor beroepsprosedure: Dr C Pretorius.
- * Praktiese beskouing ten opsigte van beroepsprosedures: Ds J Coetzee.

Verder word geen gronde, verduideliking of memorandum deurgegee waarom die raad besluit het om nie die verskuiwing, omruiling en verplasing van predikante verder te hanteer nie. Daar word vermeld dat kommentaar van prof SJ Botha en dr BJ van Wyk in dié verband ingewin en verdiskonteer is. Die vraag is: Waarom kan die Algemene Kerkvergadering nie van die kommentaar kennis neem nie.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het ook ander memoranda na die raad deurgegee met die oog op verwerking en voorlegging van voorstelle aan die Algemene Kerkvergadering. Dié opdrag is ook nie uitgevoer nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

2.1.3.3 Verslag oor Predikantevergaderings

(i) Samesteling en funksionering

Die bestuur vir die afgelope termyn is soos volg verkies:

Dr E van Eck	Voorsitter)
Dr DJC van Wyk (jr)	(Sekretaris)
Dr WA Dreyer	
Ds KD Papp	(Penningmeester)

Dr DJC van Wyk (jr) is as redakteur van Die Hervormer benoem, en het hy versoek om van die bestuur losgemaak te word. Tydens die Predikantevergadering van 2002, is ds JF van der Merwe (sr) in sy plek verkies.

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering is twee Predikantevergaderings gehou. Daar is, soos in die verlede, nie 'n vergadering gehou in dieselfde jaar as wat 'n Algemene Kerkvergadering plaasvind nie.

(ii) Predikantevergadering van 2002

Die vergadering het plaasgevind op Woensdag 11 September 2002. Die tema vir

die vergadering, waarna die eggenote(s) van die predikante ook uitgenooi is, was: **Die Krisisse in Pastorieë**. Dr JA van Biljon het as gespreksleier opgetree en met die vergadering die resultate van die ondersoek na die oorsake van krisisse in pastorieë gedeel. Daar is ook gepoog om sekere fokusareas te identifiseer om sodoende 'n bydrae te lewer om dit vir pastoriegesinne makliker te maak om effektief in die gemeentes te kan funksioneer. Daar is ook 'n hele aantal meningsopnames tydens die vergadering gedoen om te bepaal hoe die predikante en hulle gesinne hulle eie situasie beleef.

Tydens die vergadering is daar ook tyd gegee om die situasie rondom die mediese fonds te bespreek. Die vergadering het hulle positief daaroor uitgespreek om van mediese fonds te verander, en het besluit om na Discovery oor te skakel.

(iii) **Predikantevergadering van 2003**

Die vergadering het plaasgevind op Woensdag 10 September 2003, en het gehandel oor die tema: **Die Hantering van Trauma**. Ds G van R Els het as gespreksleier opgetree. Hy het op verskillende kreatiewe maniere probeer om aan te dui wat die effek (fisies, psigologies en geestelik) daarvan is as 'n persoon met trauma gekonfronteer word. Daar is ook riglyne vir die predikante en ander aanwesiges gegee oor hoe om 'n persoon wat getraumatiseer is, te benader. Die volgende vrae het ook ter sprake gekom: Hoe en wanneer kan ek as predikant in 'n traumasituasie toetree? Wat kan ek as predikant vir mense beteken in 'n traumasituasie? Wat moet ek nie doen as ek met getraumatiseerde mense werk nie? Watter ander hulp is vir getraumatiseerde mense beskikbaar?

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

2.1.3.4 **Predikantstandplase: Inligting en beskrywingspunte**

(i) **Beskrywing van volledigversorgde predikante, predikante in deelsorg- en deelydse standplase, benoemde predikante en voorgestelde Ordinansiewysigings**

In die lig van die onderstaande besluite van die 66ste Algemene Kerkvergadering het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geoordeel dat daar eers duidelikheid verkry moet word oor die verskille tussen standplase met volledige versorging, standplase met deelversorging, deelydse standplase en benoemde predikante voordat Ordinansiewysigings voorgestel kan word.

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

- * Die vergadering keur in beginsel deelydse bediening (dit wil sê dat 'n predikant ook 'n ander beroep gelyktydig kan beoefen) goed.

- * Die vergadering maak kerkordelik daarvoor voorsiening.
- * Die vergadering sien toe dat die Kerkorde geen kerkordelike reëlins bevat wat die voortgang van die evangelie kan verhinder nie.

Die 65ste Algemene Kerkvergadering het reeds besluit dat daar net van *predikante* gepraat word en nie van deelsorg- of deeltydse predikante nie. Daar word gepraat van standplase. Die standplaas wat geskep word bepaal die wyse van beroep naamlik: Volledige versorging; deelversorging; deeltydse bediening; benoeming vir 'n besondere opdrag. Daar is dus net standplase met deelversorging en standplase met deeltydse bediening en nie *deelversorgde predikante en deeltydse predikante* nie.

(ii) ***Onderskeid tussen standplase met volledige versorging, standplase met deelversorging, deeltydse standplase en standplase met 'n benoeming vir 'n besondere opdrag***

(a) **Standplaas met volle versorging**

Dié predikante is voltyds in die standplaas werksaam en word ten volle versorg. Hulle is deel van die Kerk se Pensioen- en Mediesefonds behalwe waar 'n bepaalde toegewing deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gemaak is. Gewone beroepsdokumente vir predikante in standplase met volle versorging word gebruik en hanteer volgens die Kerkorde.

(b) **Standplaas met deelversorging**

'n Standplaas met deelversorging word in 'n gemeente geskep volgens die Kerkorde. 'n Predikant in 'n standplaas met deelversorging werk voltyds en word slegs gedeeltelik versorg. Die opdrag van die predikant neem al sy/haar tyd en aandag in beslag. ***Alhoewel die versorging nie volledig is nie, is dit wel 'n leefbare lewenstog*** met die moontlikheid dat die versorging na volledige versorging kan verander. 'n Predikant in 'n standplaas met deelversorging is vir minstens 50% lid van die Pensioenfonds en lid van die Kerk se Mediesefonds. Beroepsdokumente vir predikante in standplase met deelversorging word gebruik en hanteer volgens die Kerkorde. (Daar moet steeds gepoog word om 'n standplaas met deelversorging uit te brei na 'n standplaas met volledige versorging)

(c) **Standplaas vir deeltydse bediening**

'n Standplaas vir deeltydse bediening word deur 'n gemeente geskep volgens die Kerkorde. 'n Predikant in 'n standplaas vir deeltydse bediening gebruik slegs 'n gedeelte van sy/haar tyd om die opdrag in verband met die standplaas uit te voer. Aan 'n deeltydse standplaas is gedeeltelike of geen versorging verbonde nie.

'n Predikant in 'n deeltydse standplaas skakel by die Kerk se Mediesefonds in en ook by die Pensioenfonds op minstens 'n 50% basis as dit sy oogmerk is om

uiteindelik in 'n standplaas met deelversorging of volledige versorging te staan. 'n Predikant in 'n deelydse standplaas wat ook 'n ander beroep beoefen en nie beoog om in 'n standplaas met deelversorging of volledige versorging te staan nie, hoef nie by die Pensioen- of Mediesefondse van die Kerk in te skakel nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal elke geval afsonderlik en op meriete hanteer.

Beroepsbriewe vir predikante in deelydse standplase word gebruik en hanteer volgens die Kerkorde. (Dit is steeds die gedagte dat 'n standplaas met deelydse bediening uitgebrei moet word na 'n standplaas met deelversorging of volledige versorging).

(d) Standplase met 'n benoeming vir 'n besondere opdrag

'n Predikant/Proponent word benoem vir 'n *spesifieke buitengewone* opdrag. 'n Benoeming word nie gemaak vir gewone gemeentelike werk nie. Die benoeming geld vir 'n **tydperk** en word jaarliks hersien. 'n Benoemde predikant hoef nie in die amp bevestig te word nie. 'n Proponent kan wel georden word. 'n Benoemde predikant is vir minstens 50% deel van die Pensioenfonds en indien moontlik skakel die predikant in by die Mediesefonds. (Indien die benoeming vir korter as een jaar strek, kan met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die inskakeling by die Pensioenfonds onderhandel word). Benoemingsdokumente word opgestel waarin die taak/opdrag en die vergoeding daaraan verbonde uiteengesit word. Die dokumente en prosedures rondom 'n benoeming word verder hanteer soos gewone beroepsdokumente en prosedures soos die Kerkorde voorskryf.

In die lig van die omskrywing word die onderstaande Ordinansiewysigings deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgestel:

Ordinansie 2.1.2.1 van die Kerkorde word deur die volgende vervang:

- (i) In 'n gemeente kan 'n standplaas met volle versorging, gedeeltelike versorging of deelydse bediening geskep word.
- (ii) 'n Standplaas word deur 'n gemeente in oorleg met die betrokke ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geskep of gewysig.
- (iii) Aan 'n standplaas met deelydse bediening is gedeeltelike of geen versorging verbonde. 'n Predikant in 'n standplaas met deelydse bediening is geregtig om in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ook 'n ander beroep te beoefen om sy inkomste aan te vul.
- (iv) Alhoewel 'n predikant in 'n standplaas met gedeeltelike versorging nie volledig versorg word nie, word al sy tyd en aandag aan die

gemeentewerk toegewy en mag hy nie nog 'n ander beroep beoefen nie.

- (v) 'n Gemeente kan in die geval van die afname in lidmaatgetalle, of as gevolg van finansiële agteruitgang 'n standplaas met volle versorging wysig na 'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deelydse bediening:
 - (a) Indien die standplaas gevul is, word, na 'n wedersydse ooreenkoms tussen die kerkraad en die predikant, 'n nuwe opgawe van versorgingsvoordele opgestel.
 - (b) Indien die predikant nie die nuwe opgawe van versorgingsvoordele aanvaar nie, word die saak na die ringskommissie verwys.
 - (c) Indien die ringskommissie oordeel dat 'n wysiging in die versorgingsvoordele noodsaaklik is vir die voortbestaan van die gemeente, en daar geen ander uitweg is nie, word 'n gewysigde opgawe van versorgingsvoordele deur die kerkraad, in oorleg met die ringskommissie opgestel.
 - (d) Indien die predikant nie bereid is om 'n gewysigde opgawe van versorgingsvoordele te aanvaar nie, word die prosedure gevolg wat die versorging van predikante by die opheffing van 'n standplaas reël, en word bekend gemaak dat die predikant beroepafwagting is.
- (vi) 'n Gemeente kan in oorleg met die ringskommissie en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
 - (a) 'n standplaas met gedeeltelike versorging of 'n standplaas met deelydse bediening wysig na 'n standplaas met volle versorging
 - (b) 'n standplaas met gedeeltelike versorging wysig na 'n standplaas met deelydse bediening en omgekeerd.
- (vii) Indien 'n standplaas met gedeeltelike versorging of met deelydse bediening gewysig word terwyl dit gevul is, is punte (v) (a) tot (d) hierbo van toepassing.

AANBEVELING

1. Die vergadering bespreek die riglyne rondom die onderskeid tussen standplase met volledige versorging, deelversorgingstandplase, deelyd-

se standplase en standplase waarin 'n benoeming gedoen word.

2. Die voorgestelde wysiging van Ordinasie 2.1.2.1 word bespreek.

(iii) ***Riglyne wat aan gemeentes deurgegee is oor beroepe na verskillende kategorieë standplase***

Die volgende riglyne is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan gemeentes deurgegee oor die benoeming van 'n predikant:

* 'n Predikant/proponent wat gewone gemeentelike werk moet doen word **beroep** nadat 'n standplaas geskep is (Ordinasie 2.1.5). So 'n predikant/proponent word in die standplaas bevestig/georden. Aan 'n standplaas kan volledige versorging of deelversorging gekoppel wees. 'n Predikant wat net gedeeltelik versorg word doen al die werk soos uiteengesit in die beroepsbrief. Indien 'n standplaas (volledig en/of deelversorging) nie kan voortbestaan nie, word dit opgehef volgens die Kerkorde.

* 'n Benoeming geld vir 'n predikant/proponent wat nie gewone gemeentelike werk gaan doen nie, maar 'n besondere (buitengewone) opdrag vervul. Die opdrag het 'n tydsbeperking.

'n Benoeming word gedoen in oorleg met die ter saaklike opsighoudende liggaam.

In die geval van 'n benoeming is bevestiging nie noodwendig nie, veral in die geval waar 'n persoon reeds in die amp bevestig is. Geen uitvoerige dokumentasie is dus nodig nie, behalwe die benoemingsbrief wat volledige besonderhede bevat oor die opdrag en die vergoeding. Dit word egter hanteer soos beroepsbriewe en volg dieselfde weg.

* In gevalle waar 'n predikant tevore benoem is vir gewone gemeentelike werk, word ringskommissies en kerkrade versoek om toe te sien dat standplase geskep en beroepe uitgebring word. Dit is 'n dringende versoek sodat dié saak reggestel kan word.

* 'n Benoemde predikant hoef nie noodwendig lid van die Pensioenfonds te wees nie aangesien hy/sy meestal vir 'n tydperk benoem word. Indien dit egter enigsins moontlik is word kerkrade en ringskommissies versoek om toe te sien dat benoemde predikante lede word van die Pensioenfonds, veral wanneer so 'n predikant sy hele lewe aan die evangeliebediening wil wy.

* Predikante in volledigversorgde standplase moet ten volle lede wees van die Pensioenfonds. Predikante in deelversorgde standplase moet minstens op 'n 50% basis lede wees van die Pensioenfonds. Kerkrade en ringskommissies

is versoek om toe te sien dat dit so gedoen word. (Ses maande tyd is daarvoor toegelaat met datum beginnende 1 April 2002). Kwytskelding om nie lid van die Pensioenfonds te wees nie, moet deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verleen word voordat dié benoeming gemaak word.

- * Ringskommissies en kerkrade is versoek om aandag te gee aan predikante wat sogenaamd "*deelversorgde predikante*" is, terwyl hulle inderdaad "*deeltydse predikante*" is. Na aanleiding van die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering moet ook die saak reggestel word.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(iv) *Belangrike voorwaardes vir deeltydse bediening*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die onderstaande voorwaardes as belangrik geag by die skepping van deeltydse standplase wat deur ringskommissies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in ag geneem moet word:

- * Dit moet die enigste uitweg vir 'n gemeente wees. Alle moontlikhede moet dus vooraf deeglik ondersoek word.
- * Die bona fides van die predikant wat die beroep ontvang en oorweeg moet vasgestel word.
- * Op geen manier mag 'n standplaas met voltydse bediening op die wyse verhinder word nie.
- * Die ander beroep wat deur 'n predikant in deeltydse bediening beoefen word, moet versoenbaar wees met die roeping van die amp van predikant.
- * Daar moet sekerheid bestaan dat die tyd wat die betrokke persoon beskikbaar het voldoende sal wees vir die omvang van die standplaas wat behartig moet word.
- * Indien die persoon se posisie in die ander beroep verander wat sy funksionering as predikant in gedrang bring (byvoorbeeld bevordering en gevolglik minder tyd beskikbaar of verplasing) moet onmiddellik met die kerkraad, die ringskommissie(s) en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in gesprek getree word om die veranderde situasie bekend te maak.

Dit kan daartoe lei dat geoordeel word dat die betrokke predikant óf in

feite oorgegaan het tot 'n ander lewenstaat, óf dat hy sal versoek om uit die standplaas losgemaak te word (byvoorbeeld in die geval van verplasing) en beroepafwagting vir 'n ander standplaas met deeltydse bediening te wees, waar dit wel moontlik is om dienswerk te lewer.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(v) *Beskrywingspunte*

(a)

DUIDELIKER RIGLYNE MET BETREKKING TOT VERSKILLENDE BEDIENINGSTANDPLASE: RING VAN NOORDELIKE NATAL

Duideliker riglyne word neergelê ten opsigte van die verskillende kategorieë standplase. Die volgende vrae het betrekking:

- * **Wat is die verskil tussen 'n volsorgstandplaas met versorging ooreenkomstig die riglyne soos jaarliks neergelê deur die administrateur en die Raad van Finansies, en 'n standplaas met verminderde versorging ooreenkomstig genoemde riglyne.**
- * **Wat is die norme waarvolgens 'n standplaas met volle versorging gewysig word na 'n standplaas met gedeeltelike versorging?**
- * **Watter norme is bepalend vir die skepping van 'n deeltydse standplaas?**

Motivering

- * Dit word aanvaar dat 'n standplaas met volle versorging 'n predikant trakteer volgens die vasgestelde en voorgestelde riglyne wat jaarliks deur die administrateur en Raad van Finansies daargestel word en ook jaarliks aangepas word.
- * In 'n standplaas met deelversorging word dit van die predikant verwag om al hy/sy krag, tyd en aandag aan die bediening in die gemeente te wy, maar dat hy/sy net gedeeltelik versorg word. Watter norm word gebruik om te bepaal dat 'n standplaas nou kwalifiseer vir deelversorging? Indien 'n predikant nie op die voorgestelde skaal van versorging en hy/sy kry daarna nie weer enige jaarlikse aanpassing nie, is die standplaas dan deelversorging?
- * Watter norme gebruik moet word om te bepaal wanneer 'n standplaas deeltydse is, is ook nie duidelik nie.

- * Dit is noodsaaklik dat daar duidelikheid sal kom.

Ds JH Kay stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(b)

BEPALING VAN SLEGS TWEE KATEGORIEË STANDPLASE: RING VAN LAEVELD

- * Die benaming deeltydse- en deelsorgstandplase word gewysig sodat naas 'n standplaas met volledige versorging net een ander duidelike kategorie (gedeeltelike versorging) bestaan.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en Raad van Finansies stel ten opsigte van die versorging van 'n predikant by 'n standplaas met volle versorging of gedeeltelike versorging, in elke geval, 'n minimum persentasie onder skaal en gee dit deur aan gemeentes en ringe.
- * Jaarlikse verhogings word ook van toepassing gemaak op die standplase met gedeeltelike versorging.
- * Ringskommissies word ernstig versoek om toe te sien dat by standplase met gedeeltelike versorging nie misbruik gemaak word van die stelsel, deur óf die predikant óf die gemeente nie.

Ds HS Joubert stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(c)

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 2.1.17.2: RIGLYNE RONDOM DIE BENOEMING VAN 'N PREDIKANT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

By 2.1.17.2 word 'n tweede punt bygevoeg word wat soos volg lees:

- (ii) Dokumentasie by die benoeming van 'n predikant word hanteer soos beroepsdokumente.

(Die huidige paragraaf word (i)).

Motivering

Daar is deur die 66ste Algemene Kerkvergadering versoek dat duideliker riglyne oor die benoeming van 'n predikant gestel moet word. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oordeel dat Ordereël 2.1.6.2 en Ordinsie 2.1.17.2 die saak duidelik genoeg stel en geen verdere wysiging in die Kerkorde is nodig nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

2.1.3.5 Beroep van predikante

(i) *Beskrywingspunte*

(a) **BEROEPSPRAKTYK: UITNODIGING NA ONDERHOUD EN LEI VAN EREDIENS: RING VAN BOTHAVILLE**

Die vergadering spreek hom uit oor die huidige praktyk wat beoefen word deur die meeste gemeentes wat beroep, naamlik om 'n predikant/proponent te nooi om te preek en 'n onderhoud met hom/haar te voer.

Motivering

- * Die siening was nog altyd dat 'n predikant 'n tweeledige roeping moet hê. 'n Innerlike roeping en 'n uiterlike roeping deur 'n gemeente.
- * Op hierdie stadium is die gebruik by baie vakante gemeentes om predikante te nooi om 'n erediens waar te neem en daarna word 'n onderhoud gevoer. Met die gebruik as sulks, is daar nie 'n probleem nie. Die probleem kom egter daarby dat die betrokke predikant nie daardie Sondag sy verpligtinge in sy eie gemeente kan nakom nie en daarmee ook die verleentheid het om aan sy gemeente te kenne te gee dat hy in 'n ander beroep belangstel. Kry die predikant wel die beroep is dit goed, maar kry hy/sy dit nie, moet hy/sy weer met die werk in die eie gemeente voortgaan. Dit kom die meeste van die tyd neer op 'n vertrouwensbreuk wat tussen die predikant en sy/haar gemeente ontstaan.
- * Die voorstel wat deur die Ring van Bothaville gemaak word is soos volg:

- ** Gemeentes wat beroep word toegelaat om met predikante onderhoude te voer, maar die gemeente neem die verantwoordelikheid om die onderhoud by die predikant se gemeente of op 'n neutrale plek te voer. Reiskoste word deur die betrokke kerkraad gedra.
- ** Indien die kerkraad (beroepskommissie) graag wil hoor hoe 'n bepaalde predikant preek, kan 'n afvaardiging gestuur word om een of meer van die predikant se eredienste by te woon. Hulle kan ook na afloop van so 'n erediens 'n reëling met die predikant maak om met hom/haar gesprek te voer. Dit is 'n beter werkwyse om vas te stel hoe die betrokke predikant se gemeente funksioneer en watter aktiwiteite in die gemeente aan die gang is. So kan daar ook baie beter inligting ingewin word oor die werkwyse en die persoon van die predikant en sy verhouding met sy gemeente.
- ** Die groot beswaar teen die huidige gebruik is dat 'n predikant hom/haarself moet bemark (skouperd wees), terwyl dit eintlik die verantwoordelikheid van die beroepende gemeente is om te gaan ondersoek doen en die inligting te bekom wat relevant is.

Ds AJ Hattingh stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(b)

WYSIGING VAN ORDINANSIES 2.1.3 EN 2.1.3.1: BEROEPSPROSEDURE EN BEROEPSVERGADERING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansies 2.1.3 en 2.1.3.1 word gewysig om soos volg te lees:

2.1.3 BEROEP VAN PREDIKANT OF PROPONENT

- (i) Binne 'n maand nadat 'n standplaas geskep is of vakant geraak het, word beroep.
- (ii) Die ringskommissie kan op versoek van die kerkraad verlof gee om vir hoogstens drie maande nie te beroep nie en *enige verdere uitstel om te beroep geskied in oorleg en met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.*
- (iii) *Alle predikante en proponente is beroepbaar.*
- (iv) *Enige predikant wat van standplaas wil verwissel kan in oorleg met*

die kerkraad, opsighoudende liggaam, ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek dat dit in die Kerk bekendgestel word en dat sy/haar naam op die lys van beroepafwagtende predikante geplaas word.

(v) 'n Voltydse predikant kan 'n beroep na 'n deelsorg of deeltydse standplaas aanvaar.

(vi) *Die gebruikelike beroepsprosedure word gevolg of 'n kerkraad mag besluit om*

(a) *'n vakature in die amptelike kerklike tydskrifte bekend te maak met vermelding van besonderhede wat die standplaas raak en aansoeke in te wag in welke geval die sluitingsdatum vir aansoek duidelik vermeld en gehandhaaf word en die uitslag van die beroep aan alle aansoekers deurgegee word;*

(b) *van 'n beroepskommissie gebruik te maak wat kandidate identifiseer volgens die profiel wat die kerkraad daarstel en 'n beroepslys saamstel uit die lys van belangstellende predikante, die amptelike lys van beroepafwagtende predikante en uit eie nominasies;*

(c) *by die beroepsvergadering te volstaan met die beroepslys wat deur die beroepskommissie daargestel is of om geleentheid te gee vir die uitbreiding daarvan of*

(d) *vooraf geïdentifiseerde kandidate te nooi vir gesprek oor die werkopdrag, werksomstandighede en versorgingsvoordele rondom die standplaas.*

(vii) *'n Beroepsvergadering word gelei deur die konsulent of 'n ander diensdoende predikant met skriftelike toestemming van die konsulent.*

(viii) *'n Predikant of proponent wat 'n vakature laat ontstaan deur 'n beroep te aanvaar, of wat 'n vakature laat voortduur deur 'n beroep te bedank, is nie weer na daardie vakante standplaas beroepbaar nie.*

2.1.3.1 Beroepsvergadering

(i) en (ii) onveranderd

(iii) *Die voorsitter vra nominasies vir die beroep of gebruik die beroepslys deur die kerkraad en sy beroepskommissie saamgestel.*

(iv) *Die voorsitter moet besonderhede oor die kandidate op die beroepslys*

se diensjare, ouderdom en gemeentes waar bediening plaasgevind het aan die vergadering meedeel.

Die besonderhede raak nie die kandidaat se persoon, lewe of bediening nie.

(v) *Die vergadering stem per geslote stembrief.*

(vi) *Nadat 'n kandidaat met volstreekte meerderheid beroep is, besluit die vergadering oor die versorgingsvoordele.*

Motivering

Die afgelope aantal jare het baie dinge in die Kerk verander en is bepaalde werkswyses aangepas. Van die sake wat verander het, is die beroepsprosedure wat kerkrade toepas en die prosedure by beroepsvergaderings.

Die rede vir die verandering van die beroepsprosedure is omdat predikante nie meer so bekend is in die Kerk nie vanweë die groter getal. Kerkrade oordeel dat beroepswerksaamhede 'n groot en verantwoordelike taak is en daarom word dit so hanteer.

In die afgelope aantal jare is daar feitlik nie een kerkraad wat nie die metode gevolg het om 'n sogenaamde **beroepskommissie** aan te wys met die opdrag om kandidate te identifiseer wat voldoen aan die profiel wat vooraf deur die kerkraad vasgestel is nie. Gewoonlik word die besluit ook geneem dat dié kandidate die beroepslus sal uitmaak en dat geen nuwe name tydens die beroepsvergadering bygevoeg sal word nie. Hierna word verskillende werkswyses gevolg:

Sommige kerkrade

- * beroep bloot van die beroepslus af
- * voer onderhoude deur die beroepskommissies met die kandidate op die beroepslus om hulle beter te leer ken
- * voer deur die beroepskommissies onderhoude en nooi die kandidate uit om 'n erediens waar te neem
- * voer onderhoude en stuur lede van die beroepskommissies om 'n erediens in die kandidate op die beroepslus se gemeente te gaan bywoon ten einde meer inligting te bekom.

Kerkrade besef dat predikante lank in een standplaas kan bly en daarom word groot moeite gemaak om 'n predikant te beroep wat voldoen aan die profiel wat opgestel is.

By die beroepsvergadering word gewoonlik geen nuwe name by die opgestelde beroepslys gevoeg nie, al is dit volgens die Kerkorde moontlik.

Waar werklik van die orde wat die huidige Kerkorde voorskryf afgewyk word, is dat die versorgingsvoordele deurgaans eers vasgestel word *nadat* 'n kandidaat beroep is. Kerkrade verkies om dit so te doen. Die vraag is of die voorskrif so in die Kerkorde gehandhaaf moet word.

Verder is daar soms botsing tussen die kerkraad en die konsulent tydens die beroepsvergadering wanneer daar versoek word dat aan die kerkraad meer inligting oor die kandidate op die beroepslys deurgegee word. Gewoonlik weier konsulente op grond van die Kerkorde dat dit gedoen word of dat daar enigsins van die Kerkorde afgewyk word.

Dit blyk tog belangrik dat kerkrade net iets meer oor die kandidate op die beroepslys se pad in Kerk, hulle gesinslewens, belangstellings en dies meer te wete kom voordat hulle finaal stem. Dit gaan bloot om die deurgee van inligting en nie om een predikant bo die ander uit te lig of te bevoordeel nie.

Dit is nodig dat daar opnuut besin word en moontlik sanksie verleen word aan 'n veranderde en/of alternatiewe beroepsprosedure. Ook die veranderde/alternatiewe prosedure by 'n beroepsvergadering.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(c)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.3.3(v)(b): DOKUMENTE BY AANNEMING VAN BEROEP: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 2.1.3.3(v)(b) word gewysig om soos volg te lees:

- (b) stuur die beroepene gewaarmerkte afskrifte van die ondertekende beroepsbrief en die akte van losmaking aan die ringskommissie van die roepende kerkraad.**

Motivering

Die saak is by die 66ste Algemene Kerkvergadering agterweë gelaat. Ordinansie 2.1.3.3(iv)(a) - (b) is reeds dienooreenkomste gewysig

AANBEVELING

1. Die voorgestelde wysiging van Ordinansie 2.1.3.3(v)(b) word aanvaar.

(d)

VOORSTEL OOR BEROEPSBRIEF: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

- * Aangesien dit van 'n predikant wat in 'n standplaas met deelversorging staan verwag word om net soos in die geval van 'n predikant in 'n standplaas met volle versorging al sy tyd en aandag aan gemeentewerk te wy, word die bestaande beroepsbrief gebruik en waar nodig aangepas.
- * Die beroepsbrief vir 'n deeltydse standplaas word opgestel in ooreenstemming met die opdragte wat die predikant ontvang en die traktement (vergoeding) daaraan verbonde. Punt 11.3 word gewysig om soos volg te lees:

"geen ander bepaling, stilswyende beding, regte of verpligtinge ingelees word of geag deel van u kontrak te wees nie, *tensy anders wedersyds ooreengekom.*"

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

2.1.3.6 Aansoek om behoud van ampsvoorreg

(i) *Beskrywingspunt*

(a)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.15: AANSOEK VAN BEROEP-AFWAGTENDE PREDIKANTE OM BEHOUD VAN AMPSVOORREG; KONTROLERING VAN KENNIS VAN BEROEP-AFWAGTENDE PREDIKANTE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Punt (iii) van Ordinarsie 2.1.15 word gewysig om soos volg te lees:

- (iii) *Beroepafwagtende predikante en proponente doen jaarliks teen 31 Oktober by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aansoek om behoud van ampsvoorreg en preekvergunning onderskeidelik.*

Punt (iv) word gewysig om soos volg te lees:

- (iv) *Aansoek word gedoen op 'n voorgeskrewe vorm waarin die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vasstel of die beroep-*

afwagtende

- (a) *die evangelie gereeld verkondig*
- (b) *met toewysing by die werksaamhede van die plaaslike gemeente betrokke is*
- (c) *die begeerte het om steeds voltyds dienaar van die Woord te wees.*

'n Nuwe punt (v) word ingevoeg wat soos volg lees:

- (v) *Op versoek van 'n beroepafwagtende kan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deur die Moderamen gesprek met hom/haar voer.*

Indien die verslag van die beroepafwagtende 'n negatiewe beeld toon en die verslag van die ringskommissie dit bevestig, kan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om nie die aansoek goed te keur nie. Die Moderamen voer dan met die beroepafwagtende gesprek.

Die huidige (v) word (vi).

Die nuwe (vi)(c) word gewysig om soos volg te lees:

'n Volledige verslag van kerkrade sowel as 'n beoordeling van ringskommissies oor beroepafwagtendes jaarliks voor 31 Oktober ingedien word.

Punt (vi) word (vii).

'n Nuwe punt (viii) word ingevoeg wat soos volg lees:

- (viii) *Beroepafwagtende predikante en proponente wat versuim om aansoek te doen om behoud van voorregte, verbeur dit outomaties op 1 Januarie die volgende jaar.*

'n Nuwe punt (ix) word ingevoeg wat soos volg lees:

- (ix) *Beroepafwagtendes wat na drie jaar geen beroep ontvang nie, mag deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na die Proponentseksamenkommissie verwys word om hulle teologiese kennis te bepaal voordat hulle aansoek om behoud van ampsvoorreg of preekvergunning goedgekeur word. Indien die kennis van die beroepafwagtende kandidaat nie na wense is nie, word hy/sy deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys vir hospitering. Na positiewe verslag deur die Proponentseksamenkommissie oorweeg die Kommissie om weer voorregte aan die beroepafwagtende te gee.*

Motivering

Aansoek om behoud van ampsvoorreg

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oordeel dat die Kerkorde daarvoor voorsiening moet maak dat beroepafwagtende predikante en proponente jaarliks verplig word om aansoek te doen om behoud van ampsvoorreg (proponentsvoorreg) met vermelding van hulle werk in die Kerk. (Dit kan by wyse van 'n beskikbare vraelys gedoen word). Indien daar nie aansoek gedoen word nie, verval die ampsvoorreg gewoon op 1 Januarie van die volgende jaar.

Die redes daarvoor is soos volg:

- * Beroepafwagtende predikante en proponente reageer in die meeste gevalle nie op skrywes van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie. Dis feitlik onmoontlik om elkeen op te roep vir 'n gesprek.
- * Daar is kommer by die Kommissie oor beroepafwagtendes wat geen kerkwerk of studiewerk doen nie, nooit van hulle laat hoor nie, en steeds ampsvoorreg geniet. Daar sal besluit op een of ander wyse aan die saak aandag gegee moet word.
- * Die aansoek word gedoen by wyse van die beantwoording van die voorgestelde vraelys wat sake behoort te dek soos erediensbywoning, erediens wat gehou is, sakramente wat bedien is, inskakeling by die gemeente, teologiese werke gelees (verslagjaar), kursusse en vergaderings bygewoon in verslagjaar, en dies meer.

Kontrolering van kennis

Die Kommissie ag dit nodig dat beroepafwagtende predikante wat vir 'n lang tydperk nie 'n beroep ontvang het nie, na die Proponentseksamenkommissie verwys moet word om die stand van die predikant se teologiese kennis te bepaal.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

2.1.3.7 Hertoelating

(i) Beskrywingspunt

(a) WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.14(ii): HERTOELATING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 2.1.14(ii) word gewysig om soos volg te lees:

2.1.14 Hertoelating

(i) Onveranderd.

- (ii) *Aansoek om hertoelating tot die predikantsamp kan eers twee jaar na ontheffing uit die amp geskied, tensy die lidmaat geldige en goeie gronde kan aanvoer waarom hierdie periode verkort behoort te word. Die besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om die periode te verkort al dan nie, is egter finaal.*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan besluit om met opgaaf van redes nie 'n aansoek te hanteer nie.

Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om die aansoek te hanteer, word

- (a) *die aansoeker versoek om 'n vraelys te voltooi*
- (b) *navraag by kerkrade en ringskommissies onder wie se opsig die aansoeker was of is gedoen*
- (c) *advies by ringskommissies gevra oor die aansoek*
- (d) *aan die skriba opdrag gegee om alle inligting wat betrekking het op die aansoeker se ontheffing uit die amp, asook enige ander inligting wat nodig geag mag word, in te win*
- (e) *een van sy lede versoek om met die aansoeker gesprek te voer en skriftelik verslag te doen daaroor*
- (f) *daarna op grond van die gegewens tot sy beskikking besluit om*
 - * *die aansoek af te keur, of*
 - * *'n tydperk te laat verloop voordat die aansoek verder oorweeg word*
 - * *die aansoeker te verwys na die Proponentseksamenkommissie vir gesprek om die stand van die aansoeker se teologiese kennis te bepaal.*
- (g) *die aansoeker skriftelik inlig oor sy besluit.*
- (v) *Nadat skriftelik verslag ontvang is van die Proponentseksamenkommissie, besluit die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op een van die volgende moontlikhede:*

- (a) *die aansoek af te keur*
- (b) *'n tydperk te laat verloop voordat die aansoek verder oorweeg word*
- (c) **om die aansoek goed te keur en die aansoeker**
 - * **te verwys vir hospitering by die Hervormde Teologiese Kollege, en indien nodig, aan die Fakulteit Teologie van die Universiteit van Pretoria, of**
 - * **aan te beveel vir die proponentseksamen.**
- (vi) **Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering lig die aansoeker skriftelik in oor sy besluit.**
- (vii) **Die aansoeker word toegelaat tot die evangeliebediening nadat bewys gelewer is dat die proponentseksamen suksesvol afgelê is.**
- (viii) **By die oorweging van 'n aansoek neem die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die breë kerklike belang in ag.**
- (ix) **'n Aansoeker het toegang tot inligting wat 'n rol speel by die oorweging van die aansoek.**

Die huidige (viii) word verskuif na "Emeritaat" Ordinansie 2.1.9.

Motivering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oordeel dat by punt (f) van Ordinansie 2.1.14 (ii) en by punt (v) hierdie punt ingewerk moet word wat 'n tydsverloop meebring. Dit gebeur dat die Kommissie soms alle inligting rondom 'n kandidaat ingewin het, maar nog 'n tyd wil laat verloop voordat die kandidaat na die Proponentseksamenkommissie verwys word.

Die Kommissie oordeel verder dat 'n tydperk moet verloop voordat 'n persoon wat onthef is, weer aansoek om hertoelating tot die evangeliebediening kan doen.

Dit is ook nodig dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met opgaaf van redes kan besluit om nie op 'n bepaalde stadium die aansoek van 'n kandidaat om hertoelating te oorweeg nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

2.1.3.8 Aansoek om Emeritaat

(i) *Beskrywingspunte*

(a) **WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.9: AANSOEK OM EMERITAAT: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

'n Nuwe punt (i) word by Ordinansie 2.1.9 gevoeg wat soos volg lui:

- (i) 'n Predikant doen aansoek om emeritaat by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Die nommering word verder aangepas.

Motivering

Die Kerkorde stel dit nie duidelik waarheen en of 'n predikant "aansoek" moet doen om te emeriteer nie. Ordinansie 2.1.9 (i) stel net: Emeritaat kan op *versoek* van 'n predikant verleen word. Ordinansie 2.1.9 (iii) bepaal dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die Akte van Emeritaat uitreik waaruit dus afgelei kan word dat aansoek by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen moet word. In al die ander gevalle van pensionering of mediese ongeskiktheid is dit duidelik dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die besluitnemende liggaam is.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(b) **TOEVOEGING BY ORDINANSIE 2.1.9: VERVAL VAN EMERITAAT VOORREG: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADE-RING**

'n Punt (iv) word by Ordinansie 2.1.9 gevoeg wat soos volg lui:

- (iv) *Emeritaatvoorreg kan na ontheffing uit die amp nie weer herstel word nie, behalwe in gevalle waar die verpligte aftree-ouderdom nog nie bereik is nie.*

Motivering

Die punt was verkeerdelik by Ordinansie 2.1.14 (viii) ingeskryf en moet verskuif word.

Die Kerkorde bepaal tans dat 'n predikant wat ge-emeriteer het voor die ouderdom

65 weer toegelaat kan word tot die evangeliebediening.

Indien 'n emerituspredikant sy emeritaatvoorreg verloor, word dit nie weer herstel nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(c)

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 2.1.9(ii): VERLENING VAN EMERITAAT SONDER PENALISASIE OP OUDERDOM 60: RING VAN BRONKHORSTSPRUIT

Ordinansie 2.1.9(ii) word uitgebrei met 'n nuwe punt (ii) wat soos volg lees:

- (ii) **Emeritaat, sonder enige penalisasie, kan op versoek van 'n predikant verleen word aan die einde van die maand waarin hy/sy 60 jaar oud word.**

Die nommering word verder aangepas.

Motivering

- * Tans beskik die Kerk oor jong werkkragte wat nie die geleentheid kry om voltyds in die bediening te staan nie.
- * Pensioen penalisasie dra daartoe by dat ouer predikante nie vroeër kan emeriteer nie omdat hulle dit nie kan bekostig nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

2.1.3.9 Losmaking van standplaas

(i) Beskrywingspunt

(a)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.13.2: LOSMAKING MET BEHOUD VAN AMPSVOORREG: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.

'n Nuwe Ordinansie 2.1.13.2 word soos volg bewoord:

2.1.13.2 Losmaking van standplaas met behoud van ampsvoorreg.

- (i) 'n Predikant kan van sy/haar standplaas losgemaak word met behoud van ampsvoorreg nadat
 - (a) 'n versoek ontvang is met verstrekking van redes
 - (b) die kerkraad en ringskommissie na gesprekvoering met die predikant daarvan oortuig is dat die losmaking in belang van die gemeente en in belang van die predikant is
 - (c) die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die aanbeveling van die ringskommissie ten gunste van losmaking bekragtig het en 'n Akte van Losmaking verleen het
 - (d) die predikant 'n verklaring onderteken dat hy/sy geen eise het teen die kerkraad, ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie.
- (ii) Nadat losmaking van die standplaas afgehandel is, word die betrokke predikant beroepbaar gestel in die Kerk.

Nommering word verder aangepas.

Die huidige 2.1.13.2 word 2.1.13.3 (ens).

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

2.1.3.10 Egskeiding by Predikante

- (i) **Wysiging van riglyne: Egskeiding by predikante: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering**

- (a) Die volgende riglyne vir die hantering van predikante wat in egskeidings betrokke is, is deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar:

1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om 'n komitee of komitees saam te stel wat op 'n professionele wyse en met die nodige vertroulikheid die huweliksprobleme van predikante hanteer. Predikante is verplig om, wanneer hulle huweliksprobleme ervaar, aan te meld vir hulp by genoemde komitee(s) of om met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by 'n ander instansie of

deskundige, hulp te kry.

2. 'n Predikant wat in 'n egskeidingsgeding betrokke raak
 - 2.1 vanweë die ontrou van 'n huweliksmaat, word vir 3 maande vrygestel van ampspligte en die kerkraad mag in so 'n geval 'n deel van die reiskostevergoeding van die predikant gebruik om dienste mee in te koop
 - 2.2 omdat sy/haar huweliksverhouding oor jare verbrokkel nieteenstaande pogings om binne die ruimte wat die Kerk skep, die huwelik te red, se ampsvoorregte word vir 'n minimum tydperk van 3 maande opgeskort en die kerkraad gebruik die reiskoste van die predikant om dienste mee in te koop
 - 2.3 omdat sy/haar huweliksverhouding oor jare verbrokkel sonder dat daar pogings was om binne die ruimte wat die Kerk skep, hulp te soek, se ampsvoorregte word, met verlies van reiskoste en gedeeltelike verlies van versorgingsvoordele vir 'n minimum tydperk van 6 maande opgeskort.
 - 2.4 omdat hy/sy self in 'n buite-egtelike verhouding betrokke was of is, word onthef uit die amp.
3. 'n Predikant wat huweliksprobleme ervaar of in 'n egskeidingsgeding betrokke is, kan, na wedersydse ooreenstemming tussen die predikant en die kerkraad, en met toestemming van die ringskommissie en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, losgemaak word van sy/haar standplaas en beroepafwagting word.
4. 'n Geskeie predikant teen wie daar reeds opgetree is, word, indien dit later blyk dat hy/sy voor of tydens die proses van huweliksverbokkeling in 'n buite-egtelike verhouding betrokke was, aangekla, en by skuldigbevinding uit die amp onthef.

(b) Die volgende wysigings word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgestel:

1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering tref reëlins om predikante wat huweliks- of ander spanningsprobleme ervaar op 'n professionele wyse en met die nodige vertroulikheid te hanteer.

Predikante word versoek om wanneer hulle huwelik- of spanningsprobleme ervaar, van die reëling van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gebruik te maak of met kennisname van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by ander deskundiges of instansies hulp te verkry.

(Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die afgelepe

termyn ervaar dat predikante wat huweliks- of ander spanningsprobleme ervaar nie van 'n komitee se hulp gebruik wil maak nie uit vrees dat vertroulikheid in die slag bly. Daar is wel 'n bereidheid om van 'n deskundige wat nie 'n predikant is nie se hulp gebruik te maak. So 'n reëling is getref. Verder is die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van oortuiging dat die aanvaarding van die hulp nie afgedwing kan word nie, maar as versoek gestel moet word. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering moet wel in kennis gestel word van die hulp wat wel gebruik word).

2. 'n Predikant wat in 'n egskeiding betrokke raak

- 2.1 vanweë die ontrou van 'n huweliksmaat, ontvang drie maande menslikheidsverlof terwyl hy/sy vrygestel is van ampspligte en die kerkraad mag in so 'n geval die helfte van die reiskoste-vergoeding van die predikant gebruik om dienste mee in te koop.

(Dit spreek seker vanself dat in so 'n geval met die huweliksmaat onder opsig en tug gehandel sal word?).

2.2 en 2.3 word gekombineer om soos volg te lees in 'n nuwe 2.2:

- 2.2 omdat sy/haar huweliksverhouding oor jare verbrokkel het, nieteenstaande pogings al dan nie, om hulp te soek, word dit volgens voorgeskrewe kerkordelike dissipline hanteer, dit wil sê opsig en indien nodig tug
- 2.3 omdat hy/sy self in 'n buite-egtelike verhouding betrokke was of is, word hanteer soos Ordinansie 8.3.4 (i) en (ii) voorskryf.

3 en 4 bly onveranderd.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

- (ii) ***Beklaging teen Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor verlening van ampsvoorreg en hertoelating van kandidate tot die evangeliebediening wat in 'n egskeiding betrokke was***

'n Lidmaat van die Kerk het onlangs 'n beklaging teen die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by die Kommissie self ingedien oor die hantering van die opsig en toepassing van tug teenoor predikante wat geskei het.

Die lidmaat oordeel dat die Bybelse uitsprake dit onmoontlik maak vir 'n predikant wat in 'n egskeiding betrokke was om ampsvoorreg te behou of ooit weer te verkry. Hy oordeel verder dat 'n predikant wat skei weet dat God se naam

oneer aangedoen word en dat so 'n persoon self moet vra om uit die amp onthef te word omdat hy/sy onwaardig en onbevoeg is vir die amp. Indien so 'n dienaar van die Woord egter as gevolg van die hardheid van die hart dit nie doen nie, moet die opsighoudende vergadering die ontheffing doen. Hy oordeel ook dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sy seën op egskeiding plaas deur die persone weer tot die amp toe te laat.

Die Moderamen het met die beswaarde lidmaat in gesprek getree maar kon hom op geen wyse van sy ingenome standpunt laat afsien nie.

Na bespreking van die saak het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besluit om die vergadering te versoek om hom weer uit te spreek oor die behoud van ampsvoorreg deur 'n predikant wat skei en die hertoelating tot die evangeliebediening van predikante wat tevore geskei het.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(iii) *Beskrywingspunte*

(a)

LOSMAKING VAN PREDIKANT VAN STANDPLAAS NA EGSKEIDING: RING VAN BRONKHORSTSPRUIT

'n Predikant wat skei word na die drie maande rustyd van sy/haar standplaas losgemaak en met goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering weer in die Kerk beroepbaar gestel word.

Motivering

- * Die ervaring in die verlede het dit duidelik getoon dat 'n gemeente verdeel is oor die vraag of die geskeide predikant met sy werk in dieselfde gemeente kan voortgaan of nie. So 'n besluit sal die gevoelens en regte van 'n gemeente beskerm en die predikant die geleentheid gee om elders met sy werk aan te gaan.

Die vraag is of so 'n besluit wat afgedwing word, nie arbeidsregtelike implikasies sal hê nie.

Ds DJ Struwig stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(b)

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 7: HUWELIK- EN GESINSLEWE VAN PREDIKANTE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 7 word uitgebrei met 'n nuwe punt 6 wat soos volg lees:

- 7.6** Indien daar enige rede mag bestaan waarom 'n predikant se huwelik- of gesinslewe nie ooreenkomstig Ordereël 7.1 en 7.3 in ere gehou word nie, mag die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, na aanhoor van die predikant, wat óók skriftelike vertoë kan wees, die ampsvoorreg van so 'n predikant opskort op sodanige voorwaardes as wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in die omstandighede billik mag ag.

Die nommering word verder aangepas.

Motivering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering poog steeds om die hersteltydperk van 'n predikant na egskeiding in die Kerkorde te verantwoord sonder dat die herstelperiode as tugmaatreël geld. Egskeiding word nie bo ander sondes uitgelig nie, maar in die lewe van 'n predikant en 'n gemeente is egskeiding baie ontwrigtend en is herstel vir predikant en gemeente noodsaaklik.

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking en besluit.**

2.1.3.11 Verlofreglement vir Predikante

Met behulp van die Raad vir Regsadvies lê die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die volgende gewysigde .

- 1. Gewone verlof**
 - 1.1** Die predikant mag, met toestemming van die kerkraad of opsighoudende liggaam en waar van toepassing in oorleg met die konsulent, jaarliks 42 kalenderdae verlof neem.
 - 1.2** Die 42 kalenderdae mag hoogstens 6 Sondag insluit en alle openbare vakansiedae wat daarbinne val, word ingetel.
 - 1.3** Die volledige verlof moet behoudens 1.5 jaarliks geneem word.

- 1.4 Verlof is nie van een standplaas na 'n volgende standplaas oordraagbaar nie.
- 1.5 Slegs met toestemming van die betrokke kerkraad of opsighoudende liggaam en waar van toepassing in oorleg met die konsulent, mag 14 dae per jaar opgehoop word tot 'n maksimum van 42 dae.
- 1.6 Verlof en/of opgehoopte verlof moet sover as moontlik aaneenlopend geneem word.
- 1.7 Slegs die traktementskomponent van die totale vergoeding word gebruik om die bedrag te bepaal waarop 'n predikant geregtig is by die afkoop van verlof wat slegs kan plaasvind by die aanname van 'n beroep, aanvaarding van emeritaat, opheffing van 'n standplaas, verandering van lewenstaat, losmaking uit 'n standplaas en mediese ongeskiktheid. In sodanige geval is die verlof in oorleg met die kerkraad en die ringskommissie of opsighoudende liggaam afkoopbaar tot 'n maksimum van 42 dae.

(Alternatief vir 1.7: Voorstel van die Raad vir Regsadvies wat nie voor die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedien het nie, weens tydsgebrek)

Enige verlof wat 'n predikant neem, sal eers die statutêre voorgeskrewe verlof van 21 dae per 12 maande wees, wat die predikant moet neem en daarna die verlof wat kragtens hierdie reglement toegestaan word en wat meer is as die statutêre voorgeskrewe verlof is. Behalwe waar wetgewing anders bepaal, kan 'n predikant slegs verlof afkoop by die aanvaarding van 'n beroep, aanvaarding van emeritaat, opheffing van 'n standplaas, verandering van lewenstaat, losmaking uit 'n standplaas en mediese ongeskiktheid. Aangesien 'n predikant slegs nie-statutêre verlof mag ophoop, word die verlof wat die predikant mag afkoop, bereken deur slegs die traktementskomponent van die totale vergoeding te gebruik. Verlof kan alleen afgekoop word in oorleg met die kerkraad en die ringskommissie of opsighoudende liggaam.

2. Studieverlof

- 2.1 Verlof vir verdere formele studie in die teologie of ander rigting soos deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur, mag toegestaan word by aansoek vir tydperke van
 - (i) altesaam 90 dae of minder in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die konsulent en die ringskommissie of opsighoudende liggaam met behoud van volle versorgingsvoordele
 - (ii) altesame 180 dae of minder, maar meer as 90 dae, in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die konsulent en die

ringskommissie of opsighoudende liggaam met behoud van gedeeltelike versorgingsvoordele opsigte van die traktementskomponent

- (iii) langer as 180 dae in 'n siklus van drie jaar in oorleg met die kerkraad, die ringskommissie of opsighoudende liggaam, en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met losmaking uit die standplaas en verlies van versorgingsvoordele.

2.2 Studieresultate word soos volg voorgelê:

- (i) Drie maandeliks in die geval van 2.2 (i) en (ii) aan die kerkraad vir beoordeling en verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- (ii) Ses maandeliks in die geval van 2.1 (iii) aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir beoordeling.

2.3 Indien bevredigende studieresultate nie voorgelê word nie, kan die kerkraad in die geval van 2.1 (i) en (ii), op advies van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, en in die geval van 2.1 (iii), die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering self, die studieverlof kanselleer.

2.4 'n Predikant wat langer as 180 dae met studieverlof is en van sy standplaas losgemaak is, is nie beroepbaar nie. Hy doen aansoek by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om beroepbaar gestel te word sodra hy sy studie voltooi of gestaak het. Beroepe wat op sodanige kandidate uitgebring word, is nietig en van geen krag nie.

3. **Kraamverlof**

Vrouepredikante is geregtig op kraamverlof van 120 dae per bevalling met behoud van traktementsvoordele. Sodanige verlof word gereël in oorleg met die kerkraad of opsighoudende liggaam, konsulent en ringskommissie.

(Alternatief vir 3: Voorstel van die Raad vir Regsadvies wat nie voor die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedien het nie, weens tydsgebrek)

'n Swanger predikant is geregtig op 4 opeenvolgende maande kraamverlof per bevalling. Die kraamverlof neem in aanvang vier weke voor die verwagte datum van geboorte van die baba, of soos anders tussen die predikant, die kerkraad en die ringskommissie of opsighoudende liggaam ooreengekom word. 'n Predikant wat geboorte geskenk het, mag nie begin werk binne 6 weke vanaf die datum van geboorte van die baba nie. Die predikant moet ten minste 4 weke voordat sy kraamverlof wil neem, die

kerkraad, die ringskommissie of opsighoudende liggaam skriftelik daarvan in kennis stel. Vir die 4 maande kraamverlof is die predikant geregtig op 50% van haar totale vergoeding, uitgesluit reistoelaes, in die lig daarvan dat die predikant ook geregtig is om kraamvoordele van die Werkloosheidsversekeringsfonds te eis. 'n Predikant kwalifiseer vir kraamverlof vanaf die datum wat die predikant beroep is. Die kraamverlof kan met vakansieverlof verleng word, indien die kerkraad of opsighoudende liggaam daartoe instem.

4. Siekteverlof

- 4.1 Predikante is geregtig op 42 kalenderdae siekteverlof met volle versorging gedurende elke tydperk van 36 agtereenvolgende maande vanaf die eerste keer wat die predikant toegelaat is tot die evangeliebediening of die datum van hertoelating vir welke rede ookal, watter datum die laaste is en so 'n predikant in 'n standplaas bevestig is. Waar moontlik moet die predikant die siekteverlof reël in oorleg met die kerkraad of opsighoudende liggaam en die konsulent.
- 4.2 Indien die predikant as gevolg van siekte meer as 42 kalenderdae, soos bedoel in Reglement 4.1, siekteverlof benodig, kan 'n langer periode en die voorwaardes waaronder so 'n langer periode toegestaan word, gereël word met die kerkraad of opsighoudende liggaam wat die ringskommissie en die konsulent moet raadpleeg.
- 4.3 Indien 'n predikant langer as 7 kalenderdae aaneenlopend siekteverlof neem, moet hy so gou as wat redelik moontlik is, 'n mediese sertifikaat aan die kerkraad of opsighoudende liggaam voorlê. Indien die predikant versuim om binne 7 kalenderdae 'n mediese sertifikaat voor te lê, nadat hy deur die kerkraad of opsighoudende liggaam versoek is om dit te doen, is die kerkraad of opsighoudende liggaam, na oorlegpleging met die ringskommissie, nie verplig om die predikant te versorg vir daardie periode wat hy verlof geneem het sonder die voorlegging van 'n mediese sertifikaat nie.

5. Langverlof

- 5.1 Benewens gewone verlof is die predikant geregtig op langverlof met volle versorgingsvoordele van 42 aaneenlopende dae aan die einde van elke termyn van 5 jaar diens in dieselfde standplaas.
- 5.2 Langverlof word gereël met die toestemming van die kerkraad of opsighoudende liggaam en in oorleg met die konsulent en die ringskommissie.
- 5.3 Langverlof is nie uitkoopbaar, ooploopbaar of oordraagbaar na 'n volgende standplaas nie en moet binne *een* jaar na kwalifisering daarvoor, geneem

word.

- 5.4 Langverlof mag aaneenlopend met gewone verlof geneem word, mits die totale tydperk van die verlof nie 90 dae oorskry nie.
- 5.5 By die opheffing van 'n standplaas, verandering van lewenstaat, losmaking van die standplaas, ontheffing uit die amp, mediese ongeskiktheid en emeritaataanvaarding, verval die voorreg van langverlof.

6. **Spesiale verlof**

- 6.1 Menslikheidsverlof kan in buitengewone omstandighede, soos by die ernstige siekte of dood van 'n gesinslid of ouer, broer of suster, of in die geval van ernstige gesinsprobleme, deur die kerkraad of opsighoudende liggaam aan 'n predikant toegestaan word tot 'n maksimum van twee weke met behoud van versorgingsvoordele.
- 6.2 Menslikheidsverlof van langer as twee weke kan in buitengewone omstandighede deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering na oorleg met die kerkraad of opsighoudende liggaam aan 'n predikant toegestaan word tot 'n maksimum van drie maande met behoud van versorgingsvoordele.
- 6.3 Verpligte verlof kan in buitengewone omstandighede slegs soos en deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vasgestel, aan 'n predikant toegestaan word vir 'n minimum tydperk van drie maande en 'n maksimum tydperk van ses maande, met sodanige voordele wat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering billik mag ag.

7. **Verlofregister**

- 7.1 Alle verlof wat geneem word, word in 'n verlofregister aangeteken wat sesmaandeliks deur die kerkraad en jaarliks deur die ringsvergadering of opsighoudende liggaam gekontroleer word.
- 7.2 Waar verlof, van welke aard ook al, vir langer as agtien weke in 'n kalenderjaar geneem word, word dit in oorleg met die toepaslike bykomende vergadering geneem, met dien verstande dat geen verlof vir langer as twaalf weke aaneenlopend mag wees nie.
- 7.3 Toestemming aan 'n predikant om verlof op te hoop word in die notule van die kerkraadsvergadering en in die Verlofregister aangeteken.
- 7.4 In die laaste jaar voor emeritaataanvaarding word geen langverlof of studieverlof geneem nie.

8. Algemeen

Hierdie verlofreglement moet saamgelees word met die Kerkordelik voorgeskrewe brief wat die versorgingsvoordele uiteensit. Indien daar 'n botsing is tussen die brief en hierdie reglement, sal die bepalings van die reglement voorgaan.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

2.2 PRESBITERAAT

2.2.1 WERK VAN OUDERLINGE IN DIE KERK

Dit blyk duidelik uit jaarlikse verslaggewing van ringsvergaderings aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dat ouderlinge oor die algemeen hulle werk na behore doen. Die getal vroue in die ouderlingamp is ook besig om toe te neem. Dit sou interessant wees om dié tendens jaarliks te monitor. Vroue ouderlinge kwyd hulle uitstekend van hulle taak.

AANBEVELING

1. Ouderlinge word bedank vir die werk wat hulle in die Kerk verrig, dikwels onder moeilike werksomstandighede.

2.2.2 BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat aan die volgende sake aandag gegee moet word:

2.2.2.1 Struktuur vir Raad vir Ouderlinge

'n Kommissie word benoem om die struktuur van komitees (rade) vir ouderlinge op rings- en sinodalevlak te formaliseer en in ooreenstemming te bring met die beginsel van afvaardiging wat in die res van die Kerkorde geld, met verslaggewing aan die volgende Algemene Kerkvergadering.

Die Moderamen het opdrag ontvang om 'n kommissie te benoem vir die uitvoering van die opdrag.

Die Kommissie het die saak na die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat verwys en die name van die gekose komitee soos voorgestel deur die Moderamen,

deurgegee.

2.2.2.2 Skakeling met ouderlingevergaderings op gemeentevlak

Die Raad vir Ouderlinge moet op 'n deurlopende basis met die ouderlingevergadering van elke gemeente skakel.

2.2.2.3 Onafgehandelde take: Komitee (Raad) vir Ouderlinge

Die volgende take wat nie deur die vorige raad afgehandel is nie, is na die nuwe raad verwys vir afhandeling:

- * Die opsigtaak van ouderlinge oor dooplidmate.
- * Die ondersoek na 'n bedieningspatroon waarbinne die ouderling sy werk die sinvolste kan verrig.
- * Die toerusting van die ouderlingkorps van die Kerk tot nougesette Bybelse gehoorsaamheid.
- * Die bywerk van 'n addisionele model oor die belydenisskrifte by die toerustingskursus vir ouderlinge.
- * Die gevaar wat ander godsdienste vir die Christen in Suid-Afrika inhou, in besonder die Islamgeloof. Prof PJ van der Merwe was saam met die Raad vir Ouderlinge met hierdie taak besig. Dit was nog nie afgehandel nie.
- * Aansoek om hertoelating tot die evangeliebediening.
- * Die strukturering van die werk van die kategete.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.2.3 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR PASTORAAT EN PRESBITERAAT: PRESBITERAAT

2.2.3.1 Die hersiening van die bestaande toerustingskursus vir ouderlinge

Die opdrag wat die raad ontvang het oor die hersiening van die bestaande toerustingskursus vir ouderlinge, is na die Hervormde Teologiese Kollege verwys wat tans onder leiding van prof PA Geyser aan die saak uitvoering gee.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.
2. Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat aanvaar steeds verantwoordelikheid vir die dringende afhandeling van die toerustingskursus vir ouderlinge.

2.2.3.2 Die toerusting van ouderlinge oor die gevaar wat ander godsdienste vir die Kerk inhou

Ds C le Roux het in opdrag van die raad 'n studiestuk in verband met gevare wat ander godsdienste vir die Kerk inhou, geskryf. Die studiestuk is op die Kerk se Webblad geplaas. Die raad beskou die saak as afgehandel.

AANBEVELING

1. Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat stel 'n publikasie oor die gevare wat ander godsdienste vir die kerk inhou daar, aangesien nie alle ouderlinge oor die gebruik van Internet beskik nie.

2.2.3.3 Die daarstelling van 'n addisionele module oor die belydenisskrifte by die toerustingskursus vir ouderlinge

Prof J Buitendag het 'n module oor die belydenisskrifte geskryf. Dit is op die Kerk se Webblad geplaas.

AANBEVELING

1. Die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat sien toe dat die module in die nuwe toerustingskursus vir ouderlinge opgeneem word.

2.2.3.4 Komitee vir Ouderlinge

Die Komitee vir Ouderlinge het die volgende opdragte ontvang van die 66ste Algemene Kerkvergadering:

- * Ondersoek na die struktuur vir die Raad vir Ouderlinge.
- * Ondersoek na die aangewese wyse van skakeling met ouderlinge-vergaderings op gemeentevlak.

- * Ondersoek na die opsigtaak van ouderlinge oor dooplidmate.
- * Ondersoek oor die hertoelating tot die evangeliebediening.
- * Besinning oor die strukturering van die werk van die kategete.

Die besinning oor die strukturering van die werk van die kategete is na die Raad vir Gesinsorg verwys.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

2.3 DIAKONAAT

2.3.1 WERK VAN DIE DIAKENS IN DIE KERK

Diakens verrig steeds hulle werk met groot onderskeiding in die Kerk. Die vrouediakens het so toegeneem dat dit soms voorkom of hulle meer is as manlike diakens. Vrouediakens kwyt hulle uitstekend van hulle taak, veral met betrekking tot die barmhartigheidstaak.

Baie gemeentes het baie afgeskaal met die getal diakens veral omdat blyk dat al hoe minder jong belydende lidmate bereid is om dié werk te doen. Daar is voortdurend vakatures by feitlik alle gemeentes met betrekking tot die diakensamp.

AANBEVELING

1. Dank word betuig aan diakens van die Kerk wat hulle werk met groot onderskeiding doen, dikwels onder uitsers moeilike omstandighede.

2.3.2 BESLUIT VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

2.3.2.1 Toerustingskursus vir diakens

Die 65ste Algemene Kerkvergadering het kennis geneem dat die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering opdrag gekry het om die hersiening van die toerustingskursus af te handel.

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering is versoek om die taak so gou moontlik af te handel.

Aan die saak is indringend aandag gegee soos blyk uit die verslag van die ADV aan die 66ste Algemene Kerkvergadering. Daar word steeds aan dié saak

indringend aandag gegee.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2.3.2.2 Beskrywingspunt

(i)

ONDERSOEK NA NHSV-HOOFBESTUUR: RING VAN ZOUTPANSBERG

Dit word aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgedra om ondersoek in te stel na die wenslikheid van die regiditeit en dwang waarmee die NHSV-hoofbestuur optree teenoor gemeentes met betrekking tot takstigting en die voortbestaan van takke binne al die gemeentes van die Kerk.

Motivering

Met die herstrukturering van die ampte soos wat ons dit het in die oorgang van 'n Kerkwet na 'n Kerkorde wat onder andere ingehou het dat die diakensamp vir die diens van barmhartigheid gereserveer word, asook die instelling van diensgroepe oor 'n wye front binne die barmhartigheidsfeer, maak die bestaan van 'n tak van die NHSV in sommige (indien nie die meeste of selfs alle gemeentes) oorbodig en onnodig.

Alhoewel alle werksaamhede binne 'n gemeente onder die opsig en toesig van die ouderlingevergadering val, ervaar die ringsvergadering van die Ring van Zoutpansberg die verskynsel dat die bystand van ringskommissies ingeroep word om opsig uit te oefen oor gemeentes waar daar met goeie rede nie 'n tak van die NHSV bestaan nie, as in stryd met die Kerkorde.

Die enigste probleem wat aandag moet geniet, is die instandhouding en finansiering van inrigtings vir kinders en bejaardes wat tans deur die NHSV beheer word met onder andere fondse wat van takke afkomstig is. Alhoewel daar baie moontlikhede bestaan waarmee hierdie probleem ondervang kan word, is hierdie ringsvergadering daarvan oortuig dat elke gemeente steeds nog (indien nie meer as voorheen nie!) bereid sal wees om vanuit onder andere die diakonale fondse, hulle gevraagde bydraes te maak.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

2.3.2.3 Inligting oor die DPS-sisteem: Direksie van die Kinderhuise

Die Uitvoerende Bestuurder: DPS-sisteem, dr JFP Engelbrecht, het versoek om die Algemene Kerkvergadering in te lig oor die Direksie van die Kinderhuise se voorgenome aangepaste beleid ten opsigte van kinderversorging.

Die ontwikkeling en verfyning van die verbrede werkwyse was nog nie in proses nie en derhalwe was dit nie moontlik om betyds 'n verslag vir die agenda gereed te kry nie.

AANBEVELING

1. Dr JFP Engelbrecht lig die vergadering in op 'n tyd soos ooreengekom met die Direksie van die Kinderhuise.

2.4 BESKRYWINGSPUNTE: OUDERLINGE EN DIAKENS

2.4.1 WYSIGING VAN ORDEREËL 2.2.1(i): VERKIESING VAN OUDERLINGE EN DIAKENS VIR 'N TWEE JAAR TERMYN: RING VAN ZEERUST

Ordereël 2.2.1(i) word gewysig om soos volg te lees:

2.2.1 Verkiesing

- (i) By die stigting van 'n nuwe gemeente, by die ontstaan van 'n vakature en by die skepping van 'n besondere taak, word ouderlinge en diakens in 'n gemeentevergadering vir twee jaar verkies.

Motivering

Die huidige kerkordelike reëling maak nie voorsiening vir die kerkraad om weer te besin oor hulle roeping, ywer en entoesiasme om hulle pligte te doen nie. Bekwame en beskikbare lidmate kry nie geleentheid om deur die gemeente verkies te word tot kerkraadslede nie. So 'n tweejaarlikse verkiesing sal beide hierdie sake aanspreek.

Opmerking van die Raad vir Regsadvies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Die byvoeging van die bestaande "deur lidmate wat nie onder sensuur is nie", behoort bygevoeg te word.

Ds RL van der Westhuizen stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.**

2.4.2

**WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.2.1: VERKIESING VAN KERK-
RAADSLEDE OP 'N ROTERENDE BASIS: RING VAN MIDDELBURG**

Ouderlinge en diakens word vir 'n twee jaar/drie jaar* termyn verkies waarna hulle weer herkiesbaar is maar nie langer as vier jaar/ses jaar* aaneenlopend nie. Na 'n rusperiode van een jaar/twee* jaar mag so 'n persoon weer tot die amp verkies word.

(* Onderhewig aan die lidmatetal van 'n gemeente - korter termyn in groot gemeentes, langer termyn in klein gemeentes).

Motivering

- * Stagnasie word sodoende teëgewerk.
- * Aan meer lidmate word die geleentheid gegee om die Heer van die Kerk ook op hierdie terrein te mag dien.
- * Lidmate verkry as kerkraadslede meer insig in die funksionering van die gemeente en die Kerk in sy geheel.
- * Alle gawes en talente in 'n gemeente word tot sy volle potensiaal ontwikkel en aangewend.

Ds JJC Koekemoer stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.**

2.4.3

**WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.3.2: KENNISNAME VAN UITTREDES
VAN OUDERLINGE EN DIAKENS: KOMMISSIE VAN DIE
ALGEMENE KERKVERGADERING**

'n Nuwe punt (v) word by Ordinansie 3.3.2 ingevoeg en die nommering word verder aangepas. Die nuwe punt lui soos volg:

- (v) neem kennis van uittredes van ouderlinge en diakens.

Motivering

Die saak behoort in die Kerkorde opgeneem te word. Waarskynlik is dit net tot dusver uitgelaat.

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking en besluit.**

--- oOo ---

A large, bold, grey number '3' serves as the background for the title. The number is centered and occupies most of the page area.

Vergaderings van Ampte

3. VERGADERINGS VAN AMPTE

3.1 OUDERLINGEVERGADERINGS

3.1.1 FUNKSIONERING VAN OUDERLINGEVERGADERINGS

Vanuit verslae van ringsvergaderings aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering blyk dit dat ouderlingevergaderings oor die algemeen goed funksioneer. Daar is egter steeds gemeentes waar nie behoorlike agendas vir ouderlingevergaderings opgestel word nie en nie voldoende verslag gelewer word oor die werksaamhede van die verskillende gemeentelike komitees en funksionarisse wat onder opsig van die ouderlingevergadering ressorteer nie. In baie gevalle is daar klagtes dat predikante ook nie na behore verslag lewer oor hulle werk nie. Oor die algemeen vind daar nie baie toerusting plaas by ouderlingevergaderings nie. Dit mag te wyte wees aan die toerustingsmateriaal wat verouderd en onbekombaar geraak het.

In bitter min ouderlingevergaderings is daar sprake van opsig-en-tughandelinge. In baie gevalle is die opsigwerk rondom die werk van predikante nie na behore nie. Soms word daar beklagings teen predikante aanhangig gemaak oor werk wat nagelaat word, terwyl die ouderlingevergadering nooit met die predikant daaroor in gesprek getree het nie.

In kleiner gemeentes is daar voortdurend probleme rondom die rotasiebeginsel. Blykbaar is daar 'n gebrek aan leiersfigure.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Ouderlingevergaderings word bedank vir die werk wat in gemeentes van die Kerk gedoen is.**

3.1.2 BESKRYWINGSPUNTE

3.1.2.1 **WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.1.1(ii): SAMESTELLING VAN OUDERLINGEVERGADERING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Ordinansie 3.1.1(ii) word gewysig om soos volg te lees:

- (ii) Predikante met 'n besondere opdrag, beroepafwagtende predikante en teologiese dosente wat lidmate van die gemeente is, neem met adviserende stem sitting.**

Motivering

Beroepafwagtende predikante woon soms vir jare in 'n gemeente sonder om 'n beroep te kry en skakel nie by 'n ouderlingevergadering in nie.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.**

3.1.2.2

WYSIGING VAN ORDINANSIES WAT STEMREG VAN EMERITI EN BEROEPAFWAGTENDE PREDIKANTE RAAK: RING VAN MIDDELBURG

Die Ordinansies wat in stryd is met Ordereël 3 word gewysig sodat emeriti en beroepafwagtende predikante ook stemreg kan kry by vergaderings van die ampte en bykomende vergaderings.

Motivering

- * Die huidige Ordinansies wat die stemreg van emeriti en beroepafwagtende predikante by vergaderings van die ampte en bykomende vergaderings bepaal is in stryd met die Ordereël 3 wat soos volg lui:

Ampsdraers is dienaars van Jesus Christus, die enigste Hoof van die kerk. Hulle opdrag behels die verkondiging, die toerusting, opbouing, versorging, beskerming, regering en **leiding** van die Kerk. **Om hierdie opdrag uit te voer kom hulle in vergaderings van ampte byeen.** Sodoende heers die een gemeente nie oor die ander, die een amp nie oor die ander en die een ampsdraer nie oor die ander nie.

- * Emeriti en beroepafwagtende predikante mag volgens die huidige reëling met toesteming vergaderings lei en selfs 'n beslissende stem uitbring (Ordinansie 2.1.16 (vii)). Sodra hulle egter sitting neem in 'n normale vergadering van die ampte, het hulle geen stemreg nie, maar bloot spreekreg.
- * Alhoewel emeriti en beroepafwagtende predikante steeds ampsdraers is, word hulle nie die geleentheid gegun om met die uitbring van 'n stem leiding te gee nie.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.**

3.2 **DIAKENSVERGADERING**

3.2.1 **FUNKSIONERING VAN DIAKENSVERGADERINGS**

Daar was by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedurende die afgelope termyn kommer oor die funksionering van diakensvergaderings. Uiteenlopende berigte uit verslae vanaf ringsvergadering het die Kommissie bereik. Die Kommissie het daarom in samewerking met die Algemene Diakensvergadering besluit om navraag by gemeentes en ringsvergaderings te doen oor die funksionering van diakensvergaderings.

Die uitslag van die navraag was vir die Kommissie verblydend, aangesien 'n oorweldigende hoeveelheid gemeentes en ringe te kenne gegee het dat die diakensvergadering na behore funksioneer en in baie gevalle is gestel dat dit baie beter gaan as in die verlede. Veral die barmhartigheidswerk van diakens en die werk van diakenvergaderings het verdieping ondergaan.

Dit is ook duidelik dat diakensvergaderings nog in baie opsigte worstel met die nuwe struktuur (Kerkorde) maar dit kom tog voor dat die leiding wat die Ringsdiakensvergadering en die Algemene Diakensvergadering gee, help om die probleme geleidelik te oorkom.

Verskeie diakensvergaderings ervaar ook probleme met die toepassing van die rotasiebeginsel.

AANBEVELING

1. **Vir kennisname en bespreking.**
2. **Diakensvergaderings word bedank vir konstruktiewe werk wat in die Kerk gelewer is.**

3.2.2 **BESKRYWINGSPUNT**

3.2.2.1 **WYSIGING VAN ORDINANSIES RONDOM SAMESTELLING VAN VERGADERINGS VAN DIAKENS: RING VAN BOTHAVILLE**

Die betrokke Ordinansies van die Kerkorde word sodanig gewysig dat

- * **diensdoenende predikant(e) in 'n gemeente lede van diakensvergaderings word met volle stemreg (Ordinansie 3.2.1)**
- * **diensdoenende predikant(e) saam met twee diakens afgevaardig word na die ringsdiakensvergadering (Ordinansie 3.6.1(i)(a) en (b))**

- * **elke ringsdiakensvergadering een predikant en twee diakens afvaardig na die Algemene Diakensvergadering (Ordinansie 3.6.2(xi) en (xii) en 3.11.1(i)(a).**

Motivering

- * Die implikasie is vanselfsprekend dat predikante dan ook verkies kan word op die besture van die onderskeie vergaderings.
- * In die praktyk is daar 'n probleem met kontinuïteit in die afvaardiging na meerdere vergadering en met die samestelling van veral die Kommissie van die Ringsdiakensvergadering. Die volgende geld as redes:
 - ** Diakens met goeie leierseienskappe word gou verkies as ouderlinge.
 - ** Diakens tree uit die amp weens die ekonomiese klimaat en werksomstandighede.
 - ** Werkdruk in die praktyk veroorsaak dat die Kommissie van die ringsdiakensvergadering nie ten volle kan funksioneer nie en dat besluite dan nie uitgevoer word nie.
- * Daar is geen rede waarom die vasstelling nie in die Kerkorde aangebring kan word nie, omdat nie net die beroepsbrief nie, maar ook die bevestigings-formulier vir predikante na die gemeentepredikant se verantwoordelikheid rondom die diens van barmhartigheid verwys.

(Hierdie beskrywingspunt moet ook saamgelees word met die beskrywingspunt van die Ring van Heidelberg in 3.5.2.1).

Kommentaar van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het oor die beskrywingspunt gehandel en lewer graag as volg kommentaar:

Dit is duidelik dat die saak van barmhartigheidsdiens in die Ring van Bothaville nie na behore funksioneer nie, nie vanweë onwilligheid by diakens nie, maar vanweë die praktiese situasie van diakens, veral op die platteland, wat kontinuïteit belemmer.

Hierdie probleme bestaan nie net in die Ring van Bothaville nie. Dit verteenwoordig 'n tendens in onder andere alle plattelandse ringe. In die meerderheid ringe van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, funksioneer die diakonaat egter baie goed.

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het die saak hanteer in die lig van

- * bekommernisse van die ringsvergadering van Bothaville vanuit hulle opsigtaak, en
- * die ringsvergadering wat sy besorgdhede langs die korrekte roete kommunikeer na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

In die beskrywingspunt word die bedoeling geles dat die Kerkorde gewysig moet word ten einde diensdoende predikante met volle stemreg te laat sitting neem op diakensvergaderings, ringsdiakensvergaderings en die Algemene Diakensvergadering. Die 3de Algemene Diakensvergadering het egter oor soortgelyke beginsels gehandel, maar daarteen besluit.

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering is van mening dat daar verskeie maniere binne die strukture van 'n ring bestaan om te kan toetree tot 'n probleem wat eers deeglik ondersoek moet word. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering beoog ook om gedurende sy volgende termyn medeverantwoordelikheid te neem waar probleme bestaan in ringe se diakonaat, en waar oplossings gevind moet word.

Ordinansie 3.2.1(v) van die Kerkorde reël soos volg:

In klein gemeentes wat minder as vier diakens het, neem die ouderlinge sitting op die vergadering as hulp vir die diakens.

Indien hierdie reëling deurgetrek word op ringsvlak, met die volgende wysigings, kan die situasie waarskynlik beter hanteer word:

- * *Ordinansie 3.2.1(v): vervang ouderlinge met ander ampsdraers.*
- * *Ordinansie 3.2.2(viii): brei uit met waar nie voldoende afgevaardigde diakens beskikbaar is nie, kan ander ampsdraers bykomend afgevaardig word.*
- * *Nuwe Ordinansie 3.6.1(i)(e): Waar nie voldoende afgevaardigde diakens beskikbaar is nie, kan ander ampsdraers bykomend afgevaardig word.*

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.3 KERKRAADSVERGADERING

3.3.1 FUNKSIONERING VAN KERKRAADSVERGADERINGS

Vanuit die verslae van ringsvergaderings aan die Kommissie van die Algemene

Kerkvergadering blyk dit dat kerkraadsvergaderings na behore funksioneer. Kerkrade bepaal hulle by die werkopdrag soos in die Kerkorde omskryf. In enkele gevalle kom dit nog voor dat kerkrade oortree op die terrein van ouderlinge- en diakensvergaderings.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

3.3.2 BESKRYWINGSPUNTE

3.3.2.1 **WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.3.1(ii): SAMESTELLING VAN KERKRAADSVERGADERING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Ordinansie 3.3.1(ii) word gewysig om soos volg te lees:

3.3.1 Predikante met 'n besondere opdrag, beroepafwagtende predikante en teologiese dosente wat lidmate van die gemeente is, neem met adviserende stem sitting.

Motivering

Beroepafwagtende predikante woon soms vir jare in 'n gemeente sonder om 'n beroep te kry en skakel nie by 'n kerkraadsvergadering in nie.

AANBEVELING

Vir bespreking en besluit.

3.3.2.2 **TERUGKEER NA KERKRAADSVERGADERING AS REGEERVERGADERING: RING VAN WES-KAAPLAND**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering doen ondersoek na en lê wysigings van die Kerkorde aan die 68ste Algemene Kerkvergadering voor oor die terugkeer na die kerkraadsvergadering as die regeervergadering.

Motivering

- * Die absolute skeiding van die ampte soos dit in die huidige struktuur voorkom is nie die enigste moontlike Bybelse interpretasie nie.
- * Met die kerkordelike reeling van die diakonale struktuur (diakensvergadering,

ringsdiakensvergadering en Algemene Diakensvergadering) is 'n tweede regeeramp gevestig.

- * Die praktyk sedert die ingebruikneming van die nuwe Kerkorde het baie probleme en probleemsituasies na vore laat tree, terwyl die voorheen gevestigde praktyk goed in die Kerk gefunksioneer het.

Ds CL Badenhorst stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.3.3 ADVIES VAN RAAD VIR REGSADVIES: STAND VAN NOTULES; BLOOTLEGGING VAN DOKUMENTE

3.3.3.1 Stand van notules wat nie goedgekeur is nie

Die Raad vir Regsadvies stel dat notule(s) wat nie goedgekeur is nie, wel bewyswaarde maar geen regsrag het nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.3.3.2 Blootlegging van dokumente

Oor die blootlegging van dokumente adviseer die Raad vir Regsadvies soos volg:

- * Lidmate van die Kerk het te alle tye insae in notules van die Kerk.
- * Versoeke van persone buite die Kerk om insae in notules te verkry, word op meriete en in eie omstandighede oorweeg.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.4 RINGSVERGADERINGS

3.4.1 FUNKSIONERING VAN RINGSVERGADERINGS

Die jaarlikse verslae wat deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vanaf ringsvergaderings ontvang is, dui daarop dat in feitlik alle gevalle,

ringsvergaderings behoorlik funksioneer en aan die werkopdrag soos in die Kerkorde beskryf na wense aandag gee. By die meeste ringsvergaderings blyk dit uit die verslae dat voldoende tyd ingeruim word om aan die netjiese en uitgebreide agendas aandag te gee. By heelwat ringsvergaderings word ook jaarliks een of ander faset van toerusting aangebied. Die verkiesing van ringskommissies is in orde en daar is nie veel klagtes oor die toepassing van die rotasiebeginsel nie. In teenstelling met baie ander vergaderings van die ampte word die rotasiebeginsel eintlik verwelkom. Vroeër het dit dikwels gebeur dat dieselfde predikant vir jare voorsitter of skriba van die ring bly. Terwyl wisseling van predikante uit gemeentes en ringe nie meer dikwels gebeur nie, kry feitlik alle predikante nou geleentheid om voorsitter of skriba van die ring te word.

Oor die algemeen werk ringskommissies en ringskribas baie goed saam met betrekking tot opdragte en versoeke wat van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang word. Ringsdokumente word redelik getrou binne 'n maand na afloop van ringsvergaderings aan die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering besorg. Terugvoer van ringskommissies oor predikante wat aansoek doen om hertoelating tot die evangeliebediening is egter nog nie naastenby na wense nie. Die meeste van die tyd reageer nie meer as 10 - 12 ringe nie.

Met die skryf en insameling van dagstukkies vir die Bybelse Dagboek het ringskommissies baie gehelp die afgelope drie jaar. Dit word hoog op prys gestel. Die terugstuur van kommentaar op studiestukke geniet ook nie altyd die aandag wat dit verdien nie.

Ringsvergaderings het weer die afgelope drie jaar verteenwoordigers van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met groot vriendelikheid ontvang. Die Kommissie poog om op dié wyse nouer kontak met ringsvergaderings te bewerkstellig. In 2004 is, op versoek van verskeie ringsvergaderings, gepoog om slegs een persoon 'n ringsvergadering te laat bywoon om die inligting van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en rade oor te dra. Dit sal goed wees indien terugvoer vanaf ringsvergaderings ontvang word oor hoe die reëling beleef is.

Die ervaring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering was verder dat ringskommissies en ringsvergaderings groot erns maak met die korrekte hantering van opsig- en tugsvalle. In die uitvoering van opsigwerk is dit duidelik dat die verantwoordelikheid duidelik besef en aanvaar word.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wil graag langs hierdie weg sy dank aan ringsvergaderings en ringskommissies betuig.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

3.4.2 BESKRYWINGSPUNTE

3.4.2.1

WYSIGING VAN RINGSGRENSE: RING VAN OOS LONDEN

Die grense van die ringe van Port Elizabeth en Oos Londen word sodanig gewysig dat die gemeente Oos-Londen inskakel by die Ring van Port Elizabeth en die gemeentes Bloemfontein, Bloemfontein-Wes, Queenstown, Dordrecht en Petrusburg die Ring van Bloemfontein vorm.

Motivering

- * Die gemeente Oos Londen is 310 km vanaf die gemeentes Port Elizabeth en Cradock geleë terwyl die afstand tussen Oos Londen en Bloemfontein 540 km is. Benewens 'n meer sinvolle geografiese inskakeling, sal die bearbeiding in die Port Alfred gebied ook moontlik bevorder word.
- * Tans vind min of geen ringskomitee-aktiwiteite in die Ring van Oos-Londen plaas nie as gevolg van groot afstande. Die wysiging sal dié saak kan ondervang.

Dr J Nel stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

- 1. Die wysiging in die samestelling van die nuwe Ring van Bloemfontein en die Ring van Port Elizabeth en gepaardgaande grenswysigings word aanvaar.**

3.4.2.2

AFHANDELING VAN JAARVERSLAE EN VERGADERINGS OP RINGSVLAK GEDURENDE VERSLAGJAAR: RING VAN SWELLENDAM

Jaarverslae word teen die einde Oktober gefinaliseer, visitasie by ringsgemeentes en vergaderings op ringsvlak word teen die einde van elke verslagjaar afgehandel.

Motivering

- * Vergaderings op ringsvlak is tans te ver verwyder van die verslagjaar om bespreking sinvol te maak of probleme betyds op te los.
- * Elektroniese media maak dit moontlik om jaarverslae en agendas vinnig te versend wat tydsame en duur druk en bindwerk uitskakel.
- * Ringskommissies kan visitasiekommissies aanwys om visitasie vinniger af te handel as wat die ringskommissie dit self doen. Visitasieverslae kan ook

elektronies versend word, betyds vir agendas.

- * Indien die ringsdiakensvergadering teen die begin van November afgehandel word, kan die ringsvergadering teen einde November gehou word.
- * Indien kerkraads-, ouderlinge- en diakensvergaderings teen middel Oktober die jaarverslae afhandel, en visitasie dan plaasvind, kan die tydskedule effektief werk.

Dr GJ Malan stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.4.2.3

WYSIGING VAN JAARVERSLAE: RING VAN PORT ELIZABETH

Die volgende wysigings word op die verslae aangebring:

- * Elke verslag kry 'n opskrif en daar word in die algemeen na die verslae verwys as:

Jaarverslae ten opsigte van 200(x) vir ringsvergadering 2000(x + 1)

- * By elke telling word uitdruklik gemeld of dit verwys na Januarie - Desember of Februarie - Januarie.
- * Slegs een statistiese vorm word gebruik en inligting vir die Almanak, Sensus en Statistiek en Raad vir Apostolaat word daarop vermeld.
- * Eenvormigheid ten opsigte van behandeling van die verskillende verslae en watter deel van die verslae na ringsvergaderings ingestuur word, word bereik.
- * Gemeentes handig elke stuk in sy oorspronklike formaat in, behoorlik met verwysing na behandeling op die regte vergadering en onderteken. Rekenaarweergawes moet presies (behalwe handtekening) daarmee ooreenstem.

Ds LJ Strauss stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.4.2.4

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.4.1(i)(d): SAMESTELLING VAN DIE RINGSVERGADERING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

'n Nuwe punt (d) word by Ordinansie 3.4.1(i) ingeskryf wat soos volg lui

(d) *'n afgevaardigde lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering met spreekreg.*

Die bestaande punt (d) word punt (e) en lui soos volg:

(e) **emerituspredikante en emeritus teologiese dosente wat binne die ring woon, predikante met besondere opdrag en teologiese dosente wat in 'n ander ring woon en die administrateur op uitnodiging met spreekreg.**

Motivering

- * Tans kan al die genoemde persone slegs op uitnodiging, die ringsvergadering bywoon. Dikwels word geen uitnodiging tot die persone gerig nie, terwyl hulle graag 'n ringsvergadering wil bywoon.
- * Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering dit nodig ag dat 'n lid van die Kommissie 'n ringsvergadering moet bywoon, of indien die administrateur om bepaalde redes 'n ringsvergadering wil bywoon, kan dit nie geskied indien daar nie 'n uitnodiging ontvang word nie.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ag dit nodig dat sy lede ringsvergaderings bywoon. Dit bied 'n kontakgeleentheid en het die afgelope jare meegewerk tot die daarstel van goeie onderlinge verhoudinge.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.**

3.4.2.5 Rotasiebeginsel

(i) *Beskrywingspunte*

(a)

WYSIGING VAN ORDINANSIE 2.1.1(iv): AFWYKING VAN ROTASIE-BEGINSEL: RING VAN MAQUASSI

Ringsvergaderings en Ringsdiakensvergaderings ontvang toestemming om op 'n verantwoordelike wyse af te wyk van die voorskrif in die Kerkorde rakende die rotasiebeginsel wat geld by die verkiesing van voorsitters en skribas na gelang van die aard en behoefte van elke ring. Dit sluit alle vergaderings in.

Motivering

Die omstandighede verskil van ring tot ring. Die ringsvergadering is die aangewese vergadering wat die beste kennis dra van die spesifieke omstandighede van sy eie gebied.

Opmerking van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

- * Die ring is daarop gewys dat die essensie van die beskrywingspunt in beginsel deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar is.
- * Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit oor 'n beskrywingspunt van die Ring van Zeerust dat Ordinasie 3.1.1(iv) gewysig word om te lees:
 - (iv) Die ouderlingvergadering kan na goeë dunde besluit om driejaarliks op 'n rotasiebasis 'n voorsitter en sekretaris te kies.
 - ** Ordinasie 3.1.1(iv) word gehandhaaf.
 - ** In uitsonderlike gevalle kan ander reëlins getref word.
- * Dit is duidelik dat daar steeds bepaalde praktiese probleme opduik rondom die rotasiebeginsel. Daar moet ook groter duidelikheid wees wat met "uitsonderlike gevalle" bedoel word.

Dr DJC van Wyk (jr) stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.**

(b) **HERBESINNING OOR ROTASIEBEGINSEL: ALGEMENE DIAKENS-VERGADERING**

Die vergadering spreek hom uit oor die moontlike wysiging van die rotasiebeginsel.

Motivering

Dit is in belang van funksionele doeltreffendheid. Die praktyk het uitgewys dat die amp van diaken baie kwesbaar in die Nederduitsch Hervormde Kerk is, in dié sin dat daar 'n spontane rotasie onder diakens plaasvind, wat dikwels baie vinniger is as die tempo wat deur die Kerkorde bedoel word. Diakens word steeds te maklik verkies as ouderlinge in hulle gemeentes, met die implikasies dat hulle dan nie meer diakonaal in leidende rolle kan dien nie. Hierdie probleem manifesteer op

gemeente-, ring- sowel as sinodalevlak. Verder is diakens se demografiese profiele sodanig dat hulle meer algemeen as ouderlinge verwissel van werk en woonplek, met 'n negatiewe impak op die samestelling van kommissies wanneer die helfte of selfs meer van die lede van 'n kommissie verhuis. Met die organiserings van die 2004 ringsdiakensvergaderings het dit selfs onder die aandag van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering gekom dat 'n Kommissie van 'n Ringsdiakensvergadering in totaliteit nie meer bestaan nie. Gevolglik ontstaan daar dikwels vakatures op ongeleë tye onder die diakonaat op gemeentelike-, rings- en sinodalevlak. Hierdie vakatures word dan beïnvloed deur die toepassing van die rotasiebeginsel.

Dit vergroot die probleem dat nuutverkose lede oor die algemeen relatief oningelig is (of selfs glad nie) oor die werkopdrag, sowel as werkwyse van die Kommissies van die Rings- en Algemene Diakensvergadering, soos uitgespel in die Kerkorde.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(ii) Memoranda oor die rotasiebeginsel

Inleidend

Aangesien verskeie beskrywingspunte voorstelle om die wysiging en selfs skapping van die rotasiebeginsel inhou, word hier eers 'n kort beskrywing oor die saak weergegee. Dr WA Dreyer het op versoek van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, en dr BJ van Wyk op versoek van die Raad vir Regsadvies, die onderstaande memoranda geskryf. Tyd het ongelukkig ontbreek om een volledige studiestuk deur te gee. Dit kan moontlik 'n opdrag word aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir die 68ste Algemene Kerkvergadering.

MEMORANDUM VAN DR WA DREYER

Historiese agtergrond

Wanneer die rotasiebeginsel ter sprake kom moet in gedagte gehou word dat die beginsel in die Kerkorde ingevoer is met 'n bepaalde agtergrond en aanloop. Dit kan beskryf word as die *reaksie* van 'n kerk wat geteister is deur 'n kerkregtelike stelsel waar die pous en sy biskoppe gedikteer het en hiermee 'n duidelike standpunt ingeneem word teen die neiging om 'n hiërargie in die kerk in te voer.

Die saak word reeds in die Ordonnances Ecclésiastique van 1541 aangetref wat deur Calvin in artikel 55 ingevoer word en hier duidelik daarop dui dat die verkiesing van die ouderling nie permanent is nie, maar jaarliks hersien word in die lig van die kwaliteit van hulle dienswerk.

"Hij bepaalde, voornamelijk om de Roomsche hiërarchie uit de Gereformeerde kerken te weren, in zijn Kerkenordening van 1541, en voerde deze bepaling in Genève in, dat telken jare alle ouderlingen moesten aftreden en alleen de bekwaamsten, zo zij bereidwillig waren, voor een jaar (niet voor altijd) gecontinueerd d.i. herbenoemd werden."(1).

Die saak word daarna in elke kerkorde sedert die Convent van Wezel 1568 teruggevind en gehandhaaf tot en met die Kerkorde van Dordt 1618-9. *"De synode te Emden, 1571, nam de diensttijd wat langer, nl. als regel twee jaar dienen en elk jaar de helfte aftreden met vrijheid voor de kerken (vooral die onder het kruis) de tijd langer of korter te nemen."*(2).

Die tweejarige ampstermyn is behou en kon na gelang van omstandighede gekontinueer word met goedkeuring van die gemeente. Die situasie word tydens die sinode van Utrecht 1905 verander as die keuse gemaak word vir die tweejarige ampstermyn wat **verleng kan word deur herkiesing**. Die bedoeling was dus dat niemand lewenslank in die amp gedien het nie soos wat deur die advies van prof Danaeus in opdrag van die Sinode van Middelburg 1581, bevestig is (3).

Dit is nodig om daarop te wys dat die amp permanent is maar dat die ampsdraer en die amp nie sonder meer met mekaar geïdentifiseer kan word in die sin van 'n *character indelebilis* wat in die Roomse Kerk aan die orde was waar die amp as 'n lewenslange opdrag gesien het nie. Die **amp van ampsdraers kan beëindig** word deur onbekwaamheid, aanvaarding van 'n ander lewenstaat, afsterwe of wanneer die burgerlike beroep van iemand sy dienswerk benadeel.

Naas die tweejarige ampstermyn van ouderlinge en diakens is daar ook 'n tweede faset met betrekking tot die rotasiebeginsel wat aan die orde gestel moet word en wat die rede vir rotasie by uitstek noodsaaklik maak. Die aspek gaan oor **die termyn van die voorsitter van die meerdere vergaderings**. Sedert die Sinode van Middelburg 1581 tot en met die Sinode van Dordt 1618-9 staan die reëling in die kerkorde geskryf dat die voorsitter na afloop van die verrigtinge ook ophou om voorsitter van die vergadering te wees. Die saak is in artikel XXVI van die Sinode van Middelburg en in artikel XXXV van die Sinode van Dordt 1618-9 geformuleer. Hier was dus nie sprake van 'n permanente voorsitter wat telkens herkies en op die wyse gekontinueer is nie. Ter wille van die korrespondensie gedurende die tyd waarin die meerdere vergadering nie in sitting was nie is gemeentes aangewys wat korrespondensie namens die klassis en die sinodale vergadering ontvang het. Dit is juis hierdie leemte tussen vergaderings wat die dwingendheid vir een of ander kontinueringsliggaam genoodsaak het.

Die **verskyning van die sinodale kommissie** wat gedurende die reses van die sinodale vergadering alle sake moes hanteer, dateer uit die instelling van die Algemeen Reglement van 1816. Betreklik gou na die implementering van die

1 Jansen Joh. Korte verklaring van de Kerkorde. Kampen: Kok. 1952: 125

2 Jansen Joh. 1952: 125

3 Jansen Joh. 1952: 125

Reglement is gevoel dat die Sinode nie alles kan behartig nie en is 'n versoek aan die koning gerig wat die instelling van die Sinodale Kommissie in 1827 goedgekeur het, gevolg deur 'n reglement wat deur die Sinode opgestel is en in 1845 deur die koning geproklameer is.

Die *kritiek* teen die kommissie was dat dit te véél mag aan te mín mense gegee het. Die probleem was die bevoegdheid wat in artikel 4 van die reglement aan die kommissie verleen is naamlik, die bevoegdheid om buite die opdrag van die Sinodale vergadering op te tree wanneer die kerk se belang ter sprake was, en daarom te doen wat die Sinodale vergadering sóú gedoen het. Die interpretasie van die bevoegdheid was natuurlik volledig in die diskresie van die kommissie (4). Die noodsaak vir 'n sinodale kommissie word ook verswaar deur die mate wat toegelaat word dat alle sake, óók van suiwer administratiewe belang, al hoe meer deur die sinode en dus ook deur die sinodale kommissie hanteer moet word.

Dit is merkwaardig dat die onwilligheid om rotasie deur te voer gewoonlik ondersteun word met die argument dat die *kontinuiteit* van die kerk se werk daaronder sal ly (5). As kantaantekening moet hier gestel word dat die kontinuiteit van die kerk se werk deur die Heer van die kerk gewaarborg word en nie deur die kontinuerende voorsitter en sy kommissie nie. Daarbenewens is dit nie waar dat daar op 'n gegewe tyd net één ampsdraer is wat as voorsitter kan dien nie. As rotasie plaasvind, word die kwaliteit van die lede van die vergadering daardeur verhoog veral op kerkraads- en ringsvlak. Die mees kritiese is waarskynlik dat gelowig daaraan uiting gegee word dat aanvaar en bely word dat die Here sy kerk regeer en dat Hy voorsien in die kerk, sy liggaam se behoeftes.

Gevolgtrekking

Die volgende gevolgtrekkings kan gemaak word:

- * Die rotasiebeginsel is nie 'n direkte skriftuurlike vereiste nie. Nêrens in die Bybel is daar enige voorbeeld van enige vorm van rotasie nie - behalwe in die Ou Testament waar priesters beurtelings in die tempel diens gedoen het. Dit het egter nie beteken dat die priester opgehou het om priester te wees nie - hy was net rustend.
- * Die rotasiebeginsel is dus duidelik histories bepaald, en wel as die reformasie se reaksie teen die Roomse opvatting van die *character indelebilis*, die Roomse hiërargie asook magsmisbruik deur die ampte.
- * Sommige reformatoriese kerkordes beskou verkiesing tot 'n amp of die verkiesing tot voorsitter van meerdere vergadering as 'n implementering van die rotasiebeginsel. Die ampsdraer of voorsitter van 'n vergadering ontruim sy amp/posisie, en kan dan weer verkies word. Met gereelde verkiesings is daar

4 Pont, AD. Die historiese agtergronde van ons kerklike reg, Deel 2. Pretoria: Kital. 1991: 42-43.

5 Van Wyk, BJ. Kommentaar op die Kerkorde van die NHKA. Ongepubliseerd. Bogenoemde historiese oorsig kom grotendeels uit Van Wyk se kommentaar wat eersdaags gepubliseer word.

dus nie 'n permanente voortsetting nie. Herkiesing impliseer juis die gebrek aan permanensie.

- * Dit is duidelik dat die rotasiebeginsel nie as 'n rigiede en onveranderlike wet hanteer word nie. Solank as wat daar gereeld verkiesings plaasvind, word enige vorm van hierargie by die wortel afgesny.

Kerkorde van die Ned Herv Kerk

Dit is opvallend dat in die Kerkorde van die NHKA, die belangrikste aspek van rotasie (soos in die reformatoriese kerkordes) nie nagevolg het nie - daar bestaan geen rotasie meer in die verkiesing van ampsdraers nie. Die tweejaarlikse verkiesing tot ouderling of diaken geld nie meer soos in die vorige Kerkwet nie. Met die opstel van die Kerkorde was daar waarskynlik die besef dat goeie ouderlinge nie gemaklik elke twee jaar vervang kan word nie.

Aan die ander kant is 'n streng rotasiebeginsel ingebring waar gehandel word oor die voorsitters van vergaderings (Ordinansie 3.1.1.(iv); 3.2.1. (ii); 3.4.3. (x); 3.6.3. (ix); 3.8.3.(vi)). In die genoemde ordinansies word duidelik gestel dat ampsdraers nie vir langer as drie jaar, of in die geval van die Algemene Kerkvergadering, vir langer as twee ampstermyne op die kommissies mag dien nie.

'n Verdere probleem is dat die verskillende Ordinansies nie eenvormig is nie. In die geval van die ringsdiakensvergadering se rotasie word net die rotasie van predikante vermeld, maar nie die diakenlede nie.

Die gevolgtrekking is dat die Kerkorde die rotasiebeginsel net toepas waar dit toepaslik is. Die afleiding is dat die rotasiebeginsel as 'n middelmatige saak beskou word wat na gelang van omstandighede toegepas word:

- * In die geval van die tweejaarlikse wisseling van kerkraadslede is dit afgeskaf.
- * In die geval van die Kommissie van die Ringsdiakensvergadering is dit net die predikantslede wat moet roteer (hoewel die veronderstelling seker is dat die diakens ook moet roteer).
- * In die geval van voorsitters van bykomende vergaderings word dit streng toegepas.
- * In die Kerkorde word baie duidelik gestel dat geen ampsdraer oor 'n ander, geen gemeente oor 'n ander en geen vergadering oor 'n ander heers nie. Daarmee is die anti-hiërargiese beginsel streng verskans.
- * Die Kerkorde stel dit duidelik dat vergaderings slegs in terme van sy eie omskrewe bevoegdhede kan optree en sake afhandel. Daarmee is enige moontlikheid van magsmisbruik by die wortel afgesny.
- * Die Kerkorde omskryf die verkiesingsprosedures noukeurig. Gereelde ver-

kiesing van kommissies is in sy wese anti-hiërargies.

Die huidige situasie

In die huidige omstandighede is daar twee sake wat van wesenlike belang is:

- * As deel van gemeente ontwikkeling is die identifisering en opleiding van leiers (ampsdraers) van wesenlike belang. Dit word allerweë erken dat gemeentes ernstige skade lei indien die leierskap swak is. Aanhoudende rotasie van leiers (voorsitters en kommissies) kan die ontwikkeling en groei van gemeentes skaad.
- * Sommige gemeentes of ringsvergaderings (veral ringsdiakensvergaderings) het 'n tekort aan vaardige voorsitters. In sulke omstandighede is dit baie moeilik om gereeld die voorsitters te vervang en is dit selfs nie wenslik nie.

Ons moet ook eerlik wees dat magsmisbruik en oorheersing nie meer 'n wesenlike probleem in die kerk is nie, soos in die tyd van die reformasie nie.

Daarom sou die aanbeveling wees dat die rotasiebeginsel as 'n middelmatige saak beskou word wat toegepas word soos nodig.

Voorstel: Die Algemene Kerkvergadering besluit om in Ordinansies 3.1.1.(iv); 3.2.1. (ii); 3.4.3. (x); 3.6.3. (ix) en 3.8.3.(vi) die woord "verkieslik" in te voeg.

MEMORANDUM VAN DR BJ.VAN WYK

Op versoek van die Raad vir Regsadvies het dr BJ van Wyk die volgende memorandum geskryf:

Historiese agtergrond

Die sestiende eeuse Hervorming het vorm aangeneem in 'n ander kerkbegrip as wat eie was in die destydse Roomse Kerk. Kerkordelik was daar 'n radikale verskil tussen die Roomse *Corpus iuris canonici*, en die kerkordes wat uit die Presbiteriaal-sinodale stelsel na vore gekom het. Heel eenvoudig gestel kom dit daarop neer dat laasgenoemde in alle opsigte voorrang wil verleen aan die feit dat die kerk liggaam van Christus is, en dat dié kerkregtelike stelsel deur die kerkorde uiting wil gee aan die basiese uitgangspunt dat Jesus Christus Hoof van die kerk, en Heer van die wêreld is. Naas die hoof- en heerskap van Christus funksioneer ook die twee anti-beginsels naamlik, die kerkregering wat hieruit ontstaan is anti-hiërargies, en anti-independentisties. Eersgenoemde beteken dat die een amp nie oor die ander, die een ampsdraer oor die ander, of die een gemeente ook nie oor die ander heerskappy voer nie. Hier kan ook na die vergaderings van die ampte verwys word wat beteken dat die een vergadering ook nie oor die ander vergadering heers nie. Daarnaas hou anti-independentisme in dat besluite van meerdere vergaderings bindend is, en gemeentes almal saam deel uitmaak van die kerk as geheel. Dit kan as die na binne gerigte anti-independentisme bestempel word, en as die Kerkorde ook meld dat die

Kerk met ander kerke te rade gaan oor byvoorbeeld moontlike veranderinge aan die belydenisskrifte, dui dit op die na búíte gerigte anti-independensisme.

Naas bogenoemde kom ook die rotasiebeginsel ter sprake wat beteken dat 'n ampsdraer wat in 'n bepaalde funksie soos voorsitter verkies word, die posisie slegs tydelik beklee, en na bepaalde ampstermyne, of selfs na afloop van die vergadering, nie weer herkiesbaar is nie, en deur iemand anders vervang word. Hiermee saam moet ook die tweejarige ampstermyn genoem word wat daarop neergekom het dat ampsdraers slegs vir twee jaar bevestig is en daarna moontlik 'n verdere termyn kon dien, maar daarna deur ander vervang is. Die tweejarige ampstermyn impliseer dat die ampsdraer die amp nie permanent ontvang het soos wat die Roomse gebruik was nie (*character indelibilis*), maar was ook daarop gemik om bestaande ampsdraers met ander te vervang, waardeur rotasie werklik plaasgevind het. Herkiesing in die amp sonder rotasie is nie sonder meer gelyk aan rotasie nie, en kom in praktyk dikwels op kontinuering neer waardeur sodanige verkiesing eintlik niksseggend word. Wanneer egter die tweejarige ampstermyn op kerkraadsvlak streng toegepas word soos in die Nederlandse situasie gebeur het, het dit ook rotasie op die vlak van meerdere vergaderings tot gevolg gehad.

Rotasie dateer uit die kerkordelike arbeid van Calvin wat die reëling reeds in Genève invoer om die Roomse hiërargie uit die kerke van die Reformasie te weer. Sodoende was die ampstermyn van ouderlinge aanvanklik slegs 'n jaar, en daarna kon slegs die wat hulle getrou van hulle taak gekwyd het, verder dien. Die rotasiebeginsel het ook neerslag gevind in die Nederlandse kerkregtelike ontwikkeling vanaf Wezel 1568 tot en met Dordt 1618-19. Die Sinode van Middelburg 1581 het die uitgangspunt geformuleer wat ook by Dordt 1618-19 onveranderd gehandhaaf is, tot en met die Sinode van Utrecht 1905. Ouderlinge en diakens sal twee jaar dien, maar die helfte tree jaarliks af, tensy die belang van die gemeente dit anders vereis. Dit spreek vanself, wanneer die tweejarige ampstermyn toegepas word sodat 'n deel van die kerkraad na 'n sekere termyn nie weer verkiesbaar is nie, dieselfde gebeur met afgevaardigdes na meerdere vergaderings. Die saak het met verloop van tyd bepaalde wysigings ondergaan. Aanvanklik tot 1578 slegs verlenging van ampstermyn, daarna tot en met die Sinode van Utrecht 1905 ook herkiesing naas die verlenging van die amp, en sedert 1905 alleen herkiesing.

Rotasie is dus ietwat sterker as herkiesing. Laasgenoemde bevestig dat die amp nie lewenslank ontvang word nie maar slegs tydelik is, terwyl rotasie verder gaan deur te vereis dat iemand nie weer in dieselfde amp herkiesbaar is nie. Dat in die toepassing van die tweejarige ampstermyn ook rotasie plaasgevind het, is waar. Maar wesenlik was die tweejarige ampstermyn aanduiding van die feit dat geoordeel is dat iemand die amp nie permanent ontvang nie. Rotasie egter was 'n poging om hiërargie, en die belangrik word van ampsdraers, asof daar nie ander is wat ook geskik is nie, teen te werk sodat die eer van God ten alle tye voorrang sou geniet.

Die rotasiebeginsel het dus inderdaad 'n historiese aanloop wat enige vorm van menslike voorrang of hiërargie, wou uitskakel. Daarin word ook die belydenis

verwoord dat niemand belangriker as die ander is nie. Gawes en talente is genadegawes waardeur iemand hoogstens vorder tot 'n eerste onder gelykes (*primus inter pares*). Dat die beginsel histories bepaald is word nie ontken nie, maar wat daarmee bereik wil word, naamlik alle eer aan God as Hoof van die kerk, is inderdaad 'n Skriftuurlike uitgangspunt.

Die rotasiebeginsel in die Kerkorde van die Nederduitsch Hervormde Kerk

Die tweejarige ampstermyn van ouderlinge en diakens het sedert die vier en sestigste Algemene Kerkvergadering, effektief sedert 1 Januarie 1996, verval (Besluitebundel 1995: 32). Die rotasiebeginsel is egter in die Kerkorde behou met betrekking tot die verkiesing van 'n voorsitter en sekretaris van die ouderlinge- [Ordinansie 3.1.1 (iv)] en diakensvergadering [Ordinansie 3.2.1 (ii)]. Op ringsvlak word ouderlinge afgevaardig onder die voorbehoud dat iemand nie na meer as drie agtereenvolgende vergaderings afgevaardig word nie [Ordinansie 3.4.1 (ii)]. Die rotasiebeginsel word ook toegepas met betrekking tot lede van die ringskommissie [Ordinansie 3.4.3 (x) en (xii)]. Diakens wat na die ringsdiakensvergadering afgevaardig word is onderhewig aan die bepaling dat niemand meer as drie jaar na mekaar as diaken sitting neem nie [Ordinansie 3.6.1 (i) (a)]. Rotasie word verder ook soos verwag op die kommissie van die ringsdiakensvergadering toegepas [Ordinansie 3.6.3 (ix) en (xi)].

Die Algemene Kerkvergadering vorm egter wat die ouderlinge betref 'n uitsondering. Ouderlinge word daarheen afgevaardig sonder om aan rotasie onderhewig te wees [Ordinansie 3.8.1 (ii)]. 'n Voorstel vanuit die raad vir Regsadvies wat tydens die ses en sestigste Algemene Kerkvergadering ingedien is om dié uitsondering reg te stel, is nie aanvaar nie (Notule 2001: 243). Rotasie word egter wel toegepas by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering [Ordinansie 3.8.3 (vi)]. Die Kerkorde bepaal verder dat diakens na die Algemene Diakensvergadering, slegs na twee vergaderings afgevaardig word [Ordinansie 3.11.1 (i) (a)], en dat die voorsitter en skriba [Ordinansie 3.11.3.1 (viii)], asook hulle sekundi [Ordinansie 3.11.3.1 (x)] nie langer as twee termyne aanbly nie.

Behalwe die tweejarige ampstermyn word rotasie in die Kerk steeds gehandhaaf, met uitsondering van ouderlinge na die Algemene Kerkvergadering. Op een uitsondering na is daar klaarblyklik 'n redelike eenvormigheid in die Kerk met betrekking tot rotasie in die vergaderings van ampte.

In dié verband kan die voorbeeld van die twee susterkerke, naamlik die Nederduitse Gereformeerde Kerk (NGK), asook die Gereformeerde Kerke (GK) ter harte geneem word. Die moderator van die Algemene Sinode (NGK) word slegs vir een termyn gekies, terwyl die voorsitter van meerdere vergaderings in die Gereformeerde Kerke na afloop van die vergadering, uittree. Die mees voor die hand liggende argument waarom rotasie problematies beleef word is die besorgdheid oor kontinuïteit wat dan deur rotasie in die hand gewerk word.

Dit moet verder ook toegegee word dat die Nederduitsch Hervormde Kerk moeilik tot rotasie kom, ten spyte van die feit dat die Algemene Kerkvergadering gekies het

vir die Presbiteriaal-sinodale stelsel. Die debat oor die saak is nie beperk tot die in gebruikneming van die Kerkorde nie. Reeds voor die Kerkorde is pogings aangewend om rotasie in te voer wat nie besonder suksesvol was nie. So het die Kerkwet van 1986 bepaal dat 'n ouderling of diaken *verkieslik* nie na meer as drie agtereenvolgende ringsvergaderings afgevaardig word nie (Bepaling 72 b), en dat predikante verkieslik nie langer as drie jaar as voorsitter of skriba van die ringsvergadering verkies word nie (Bepaling 9). Met verwysing na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is geen rotasie bepalinge nie behalwe dat gestel word dat die *voltydse skriba*, slegs vir drie jaar verkies is (Bepaling 127) (sic). Die situasie is by die daaropvolgende Kerkvergadering van 1989, onveranderd gehandhaaf.

Sedert die Algemene Kerkvergadering van 1992, het daar by die verkiesing van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n verandering ingetree toe bepaal is dat geen ampsdraer vir langer as twee termyne, *vir dieselfde posisie* op die Kommissie verkies word nie (Kerkwet 1992: Bepaling 128). Dit was die verste wat in die bedeling van die Kerkwet met rotasie gevorder is. 'n Verdere opvallende verskynsel is dat die Algemene Kerkvergadering rotasie op ringsvlak ingevoer het, maar dit by die Algemene Kerkvergadering sorgvuldig vermy het, behalwe om in 1992 te bepaal dat 'n ampsdraer nie na twee termyne weer vir dieselfde posisie op die Kommissie verkiesbaar is nie. Dit weerspieël die huiwerigheid op sinodale vlak teen die rotasie beginsel wat oor jare merkbaar was. Dit dui ook daarop dat aan die Algemene Kerkvergadering met besondere verwysing na sy Kommissie, 'n redelike prominensie verleen word want waarom is rotasie op ringsvlak wenslik maar skadelik op sinodale vlak. As die argument hier gevoer word dat die Algemene Kommissie oor die Kerk regeer sonder om aan rotasie onderhewig te wees, wat effektief gebeur as die Algemene Kerkvergadering nie in sitting is nie, neig dit eerder na demokrasie wat in kontras met die kerklike reg staan. In die kerkregering is dit nie mense en hulle charisma in die eerste plek waardeur die kerk regeer word nie, maar Jesus Christus wat die kerk deur sy Woord en Gees onmiddellik, sonder mense, regeer. Daarnaas, in die tweede plek, maak Hy ook van mense gebruik wat as ampsdraers in vergaderings van die ampte byeenkom om hulle ampsplig na te kom. Woord en Gees spreek dus op sinodale én ringsvlak, wat beteken dat die gehalte van kerkregering sover dit menslik waarneembaar is, op beide vlakke uit dieselfde bron genormeer word.

Die argument word gehoor dat die gevaar van die Roomse hiërargie iets van die verlede is en tot die sestiende eeu beperk is. Die argument word toegegee, die Kerk het nie meer 'n pous nie, daarom moet alles in die stryd gewerp word om geen moontlikheid in die rigting te skep nie, selfs nie eers prominente voorgangers wat jare lank dien nie.

Dit is verontrustend dat leierskap in die Kerk beklemtoon word en rotasie dan as die stok in die speek uitgemaak word (Die Hervormer: 1 Mei 2004). Is die gedagtegang dat die Algemene Kerkvergadering, en dan veral sy Kommissie, as die kweekplaas vir leiers in die Kerk gesien moet word? Leiers het gewoonlik volgelinge, en hulle beroem hulle dikwels daarop dat hulle vir hulle optrede 'n mandaat by die vorige verkiesing ontvang het. Mosies van vertroue is dan baie belangrik, en kritiek oor

leiers of hulle rigting word nie goed ontvang nie. Is daar broeders wat hulleself sien as die leiers van die Hervormde Kerk?

Is daar verder 'n rede waarom die Hervormde Kerk veral op sinodale vlak moeilik daartoe kom om te aanvaar dat iemand vir 'n tydperk die verantwoordelikheid ontvang om voorsitter van die vergadering te wees, wat met verstryking van die termyn weer plek maak vir iemand anders? Maak die voorsitterskap hom die leier van die Kerk? Is dit nie die plek wat die Here deur sy Woord en Gees verdien nie?

Vanuit Gereformeerde kringe is die kerkregering van die Nederlandse Hervormde Kerk gekritiseer veral met betrekking tot sy sinodale vergaderings. Daar is gestel dat die sinode sy gesag bloot uit die meerderheid ontvang, en dat daarmee dus 'n kollegiale trek in die kerkregering ingevoer word, waardeur die sinode 'n bestuursmag oor die kerk as geheel verkry. Die kritiek is nie totaal ongeregtig nie en kan ook deur die Nederduitsch Hervormde Kerk ter harte geneem word. 'n Vaste sinodale kommissie met lede wat soms lewenslank deel daarvan uitmaak, werk 'n kerkregering in die hand wat prominensie verleen aan die statuut van die persone ter sprake. Uitsfatering van die rotasiebeginsel sou as 'n stap terugwaarts in die kerkregering van die Kerk beskou kan word, en sou die argument dat die kerkregering van die Nederduitsch Hervormde Kerk kollegiale trekke vertoon, nie ongegrond maak nie. Die invoering van die woord *ver kieslik*, is die spreekwoordelike wolf in skaapsklere!

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.4.2.6

Opening van ringsvergadering deur predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het gehandel oor die vraag of dit kerkordelik in orde is as 'n predikantslid van die Kommissie van die Algemene kerkvergadering 'n ringsvergadering open en nie een van die predikantslede van die ring nie. Daar het bepaalde besware na vore gekom van ringspredikante wanneer predikantslede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die vergadering open.

Die Raad vir Regsadvies oordeel dat dit korrek is dat 'n predikant van die ring die ringsvergadering moet open en nie 'n predikantslid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie. Die gedagte in die Kerkorde is dat die opening van 'n ringsvergadering met 'n erediens geskied, en dat een van die ring se predikante dié erediens lei. Die advies is per skrywe aan ringskommissies deurgegee.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.5 **RINGS DIAKENS VERGADERING**

3.5.1 **FUNKSIONERING VAN RINGS DIAKENS VERGADERING**

Die verslag van die Derde Algemene Diakensvergadering sal waarskynlik meer oor die saak sê. Die ervaring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is dat ringsdiakensvergaderings in verskeie ringe gesukkel het om met hulle werk op dreef te kom. Waar leiding vanaf predikante en ringskommissies gegee is om die vergadering van die grond af te kry, het dit egter goed gegaan.

Dit blyk dat ringsdiakensvergaderings goed op dreef is in die meeste ringe en daarvoor is daar groot dankbaarheid.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en besluit.

3.5.2 **BESKRYWINGSPUNT**

3.5.2.1 **WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.6.3(ix): VERKIESING VAN VOORSITTER VAN DIE KOMMISSIE VAN RINGS DIAKENS VERGADERING: RING VAN HEIDELBERG**

Ordinansie 3.6.3(ix) word gewysig sodat 'n predikant van die ring ook as voorsitter van die Kommissie van die Ringsdiakensvergadering verkies kan word. Dit word soos volg bewoord:

(ix) kies uit die aanwesige stemgeregtigdes 'n voorsitter en skriba,

(Vergelyk punt 3.2.2.1).

Ds M Meyer stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.6 ALGEMENE KERKVERGADERING

3.6.1 BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

3.6.1.1 **Onbehandelde gedeelte van die notule en besluitebundel: 66ste Algemene Kerkvergadering**

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

Die onbehandelde gedeelte van die notule van die vergadering word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gaan ook die reeds goed-gekeurde gedeelte van die notule redaksioneel na en handel dit af. Die onafgehandelde notule word aan afgevaardigdes gestuur. Een eksemplaar van die gebonde besluitebundel word aan elke kerkraad en predikant op koste van die kerkraad gestuur.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die taak afgehandel.

AANBEVELING

1. **Vir kennisname.**
2. **Dieselfde opdrag ten opsigte van die onbehandelde gedeelte van die notule en besluitebundel van die 67ste Algemene Kerkvergadering word aan die nuutverkose Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gegee.**

3.6.1.2 **Besinning oor 'n meer effektiewe Algemene Kerkvergadering**

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg oor die aangeleentheid besluit:

- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek en ontgin moontlikhede om die verloop van die Algemene Kerkvergadering meer funksioneel en effektief in te rig. Oorweging kan gegee word om teologiese en administratiewe sake van mekaar te skei en maniere te vind om administratiewe sake buite die vergadering te hanteer en af te handel, moontlik by wyse van 'n jaarlikse vergadering van ringskommissies. Daardeur sal meer tyd beskikbaar wees vir teologiese bespreking (slegs sake waaroor daar nie konsensus verkry kon word nie, word verwys na die Algemene Kerkvergadering).
- * Die Raad vir Regsadvies word versoek om voorstelle tot wysiging van die Kerkorde in hierdie verband gereed te kry vir die 67ste Algemene

Kerkvergadering.

- * Ringsvergaderings dui jaarliks prioriteite (krisisse) aan wat dringende aandag of oplossings verg. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering hanteer hierdie sake as prioriteite.
- * Die volgende voorstel word aanvaar:
 - ** Ordinansie 3.8.2(ii)(e) bepaal dat "ander sake wat die Kerk in geheel raak en wat ander vergaderings van die ampte nie kan afhandel nie" onder andere deel uitmaak van die werkopdrag van die Algemene Kerkvergadering.
 - ** Met bogenoemde in gedagte, gemeet aan die agenda wat by die Algemene Kerkvergadering behandel word, kan die vraag gestel word of die vergadering steeds oortuig is dat die agenda rym met die opdrag wat in 3.8.2(ii)(e) in die vooruitsig gestel word. Indien die moontlikheid bestaan om sake by ander vergaderings van ampte af te handel, veral aangeleenthede wat aan die bespreking van kerklike-teologiese aard bestee kan word. Dit kan ook die gevolg hê dat ander vergaderings van ampte 'n meer beduidende rol speel in kerklike besluitneming.
 - ** Daar word derhalwe voorgestel dat die Raad vir Regsadvies versoek word om na die aangeleentheid indringend te kyk met die oog op die 67ste Algemene Kerkvergadering.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het 'n Komitee benoem om dié taak te behartig met dr WA Dreyer as sameroeper.

VERSLAG VAN DR WA DREYER: MEER EFFEKTIEWE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Eerste Algemene Kerkvergadering (AKV) het op 8 Augustus 1853 in Rustenburg sitting geneem. Oor die laaste 150 jaar het die Ned Herv Kerk van Afrika 'n unieke geskiedenis gehad ten opsigte van sy vergaderings van ampte en kerkordelike ontwikkeling.

Die 66e Algemene Kerkvergadering (2001) het verskeie beskrywingspunte hanteer wat die funksionering van die Algemene Kerkvergadering (AKV) raak. Dit sluit in die samestelling van die Algemene Kerkvergadering, die rotasie van ampsdraers, die samestelling van die agenda en so meer.

'n Kommissie is aangewys om aan die effektiewe funksionering van die Algemene Kerkvergadering aandag te gee. Die Kommissie het bestaan uit dr WA Dreyer (sameroeper), ds SP Nolte, ds AG Ungerer, ds GJM Wolmarans en ds FJC Oosthuizen. 'n Versoek is uitgestuur dat die genoemde lede voorstelle moet maak ten opsigte van die effektiewe funksionering van die Algemene

Kerkvergadering. Enkele voorstelle is ontvang en verwerk in hierdie verslag.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het aanbeveel dat die volgende sake veral aandag moet kry:

- * Die Algemene Kerkvergadering moet meer effektief en funksioneel verloop.
- * Teologiese en administratiewe sake moet van mekaar geskei word.
- * Die Algemene Kerkvergadering moet in terme van Ordinansie 3.8.2(ii)(e) funksioneer - dit wil sê - net sake wat van belang is vir die hele Kerk en nie deur ander vergaderings van die ampte afgehandel kan word nie, word in die agenda opgeneem.
- * Sake wat deur ringsvergaderings afgehandel kan word, moet geïdentifiseer word.
- * 'n Prioriteitslys word opgestel van sake wat meer aandag moet ontvang.
- * Die Raad vir Regsadvies berei voorstelle voor wat hierdie sake in orde sal bring, vir voorlegging aan die 67e Algemene Kerkvergadering.

Verkleining van die Algemene Kerkvergadering

Die afgelope 15 jaar is daar reeds 'n debat aan die gang oor die effektiewe funksionering van die Algemene Kerkvergadering. Die debat sentreer veral rondom die grootte van die vergadering. Daar word dikwels die uitspraak gemaak dat die vergadering te groot is, te duur is en meer soos 'n kongres funksioneer as 'n vergadering van die ampte. Veral met die opstel van die nuwe Kerkorde het hierdie debat dikwels na vore gekom.

By elke Algemene Kerkvergadering sedert die tagtigerjare was daar voorstelle dat die vergadering moet verklein deur gebruik te maak van 'n trapsgewyse afvaardiging, soos die geval is by ander Gereformeerde Kerke. Dit is telkens afgewys.

Die rede hiervoor is waarskynlik te vinde in die unieke kerkregtelike tradisie van die Ned Herv Kerk van Afrika. Sedert die eerste Algemene Kerkvergadering van die *Hervormde Kerk in Zuidelike Afrika* in 1824 in Kaapstad sitting geneem het, was dit 'n vergadering wat saamgestel is uit afgevaardigdes van kerkrade. Dieselfde gebruik het voortgeduur in die *Hervormde Kerk in de Zuid-Afrikaansche Republiek*. Die Ned Herv Kerk van Afrika het hierdie gebruik onveranderd gehandhaaf deur 150 jaar. Die Algemene Kerkvergadering is dus *kerkraadsinode*, met afgevaardigdes van elke kerkraad. Dit kanselleer nie die beginsel dat die Algemene Kerkvergadering 'n bykomende vergadering van die ampte is nie, omdat afgevaardigdes uitdruklik daarop gewys word dat hulle nie as verteenwoordigers van 'n kerkraad sitting neem nie, maar as verteenwoordigers van die amp. Ten spyte van die samestelling is die Algemene Kerkvergadering dus nie 'n kongres nie, maar

'n vergadering van die ampte. Soos wat die Kerk gegroei het, het die vergadering al groter geword.

Kritiek teen die huidige samestelling sluit die volgende in:

- * Die vergadering is te groot en te lomp om indringende debat moontlik te maak.
- * Die vergadering is te duur.
- * Die vergadering se samestelling is nie in lyn met die sinodaal-presbiterale kerkregering nie. Oor die algemeen is 'n trapsgewyse afvaardiging die normale wyse van afvaardiging.
- * Die grootte van 'n vergadering bepaal nie die kwaliteit van die besluitneming nie, omdat besluite onder leiding van die Woord en die Heilige Gees geneem word.

Ondersteuning van die huidige samestelling sluit die volgende in:

- * Elke gemeente en al die predikante is by die Algemene Kerkvergadering verteenwoordig.
- * Dit bevorder die eenheid van die kerk.
- * Die samestelling van die vergadering (gemeentes wat direk afvaardig na die Algemene Kerkvergadering) word reeds die afgelope 150 jaar gehandhaaf.

Wanneer die argumente op prinsipiële gronde beoordeel word, lyk dit tog nie of daar dwingende argumente na die een of die ander kant is nie. Die gevolgtrekking waartoe mens kom, is dat die grootte van die vergadering nie die kwaliteit daarvan bepaal nie. Dit beteken dat die ampsdraers wat sitting neem in die vergadering, groot of klein, in gehoorsaamheid aan die Woord en Gees besluite moet neem.

Wat wel 'n probleem blyk te wees, is die oorwig van predikante op die vergadering (Ordinansie 3.8.1(i)). Alle predikante, uit hoofde van hulle amp, neem sitting op die vergadering. Dit geld ook beroepafwagende predikante, al word hulle nie deur 'n kerkraad afgevaardig nie. Die kritiese vraag is: Hoekom kan alle ouderlinge dan nie ook sitting neem nie?

Waarskynlik sou 'n beter opsie wees dat elke kerkraad een ouderling en een predikant afvaardig na die Algemene Kerkvergadering. Alle ander diensdoende predikante kan, op eie versoek en eie koste, die vergadering bywoon as adviserende lede. Die adviserende lede kan verkies word tot die kommissies en rade wat die Algemene Kerkvergadering saamstel.

Dit kan oorweeg word dat Ordinansie 3.8.1(i) en (ii) soos volg gewysig word:

Die Algemene Kerkvergadering word saamgestel uit

- (i) een ouderling en een predikant afgevaardig deur elke kerkraad
- (ii) diensdoende predikante wat nie afgevaardig word nie kan op eie versoek en eie koste met adviserende stem sitting neem.

Ordinansie 3.8.3. (vi)(a)

uit die aanwesige predikante of adviserende lede

Ten opsigte van die rotasie van ampsdraers is in 'n ander memorandum bepaalde opmerkings gemaak.

Tegniese aspekte/ Werkswyse van die Algemene Kerkvergadering

Groot vordering is al gemaak met die beplanning en strukturering van die vergadering. Hierdie werk is gedoen onder leiding van ds APJ Beukes, en het reeds goed inslag gevind.

Agendas word byvoorbeeld lank voor die tyd beskikbaar gestel vir bestudering. Daarbenewens word studiestukke en rapporte soos dit voltooi word gesirkuleer, sodat ringsvergaderings voor die Algemene Kerkvergadering reeds besluite daaroor neem en beskrywingspunte deurstuur na die Algemene Kerkvergadering. Dit is belangrik dat gemeentelike- en ringsvergaderings 'n groter deel van die besluitnemingsproses uitmaak.

Registrasie en opening vind op Sondag plaas, sodat die vergadering Maandag kan begin. Rekenaars en "Power-Point" word gebruik om beskrywingspunte vinnig en effektief aan die vergadering voor te hou. Die Formuleringskommissie, Ordekommissie, rekenaardeskundiges en personeel van die administrateur maak reeds seker dat die proses glad verloop.

Hierdie sake het meegebring dat die vergadering in 5 dae afgehandel word. In die verlede was dit nie vreemd dat 'n vergadering vir tien dae geskeduleer word nie. Die vermindering in vergadertyd verminder die kostes dramaties.

Hierdie sake funksioneer reeds so glad, dat dit te betwyfel is of dit kan verbeter. Daar is egter een saak wat die vergadering aansienlik kan bespoedig: 'n Meer effektiewe stemprosedure.

Aanbeveling

- * Die Raad vir Regsadvies besin hoedat die ander vergaderings van die ampte 'n groter rol kan speel in die besluitnemingsproses.
- * Oor sake word per hand gestem.
- * Oor mense word per geslote stembrief gestem.
- * Daar word deur middel van elektroniese hulpmiddels gestem.

- * Volledige rekenaar steun is beskikbaar vir die vergadering
- * Dataprojektors
- * Elektroniese stemming met afstandbeheerde en gekodeerde apparate wat gehuur word
- * Teenwoordigheid by die vergadering word elke sessie bepaal deur dieselfde apparaat.

Daar kan verder oorweeg word om kundige persone te identifiseer wat kan help om sekere besprekings te fasiliteer.

Indien hierdie stemprosedure gevolg word, kan dit die stemtyd met 80% inkort.

Ander kerke

Die susterskerke het die afgelope jare begin eksperimenteer met sinodale vergaderings. Afgevaardigdes trek byvoorbeeld gemaklik aan, omdat dit beskou word as 'n werkvergadering. Afgevaardigdes word verder in belangegroepes verdeel. Die belangegroepes bespreek verslae, maak aanbevelings en handel selfs sekere sake af. Die hele sinode hanteer dus nie die hele agenda nie. Hierdie patroon van vergaderings is gevestig deur die groot ekumeniese liggame soos die Wêreldraad van Kerke, in hulle sogenaamde "consultations".

Aanbeveling

- * Die Kerkorde maak nie voorsiening vir 'n konsultasie-model van vergadering nie. In terme van die Kerkorde moet al die afgevaardigdes oor al die sake vergader en besluite neem. Indien die Algemene Kerkvergadering sou besluit om die konsultasie-model te implementeer, sal dit die verkleining van die Algemene Kerkvergadering noodsaak aangesien daar genoeg fasiliteite beskikbaar moet wees om honderde afgevaardigdes in klein konsultasie groepe te akkommodeer. Indien die Algemene Kerkvergadering die pad loop, kom die amptelike karakter van die vergadering in die gedrang en word dit 'n kongres in die volle sin van die woord.

Samestelling van die agenda

Daar bestaan min twyfel dat die wesenlike saak waarom dit gaan, nie die samestelling van die agenda is nie. Daarmee saam loop die kernvraag: Wat is die bevoegdhede en omskrewe opdrag van die Algemene Kerkvergadering? Hierdie vraag kan net geantwoord in terme van die Kerkorde se bepalings ten opsigte van die Algemene Kerkvergadering se werkopdrag. In die Kerkorde word dit soos volg verwoord:

Die Algemene Kerkvergadering

- (i) se opdrag behels die ordelike toerusting, opbouing en versorging en beskerming van ringsvergaderings, die gemeentelike vergaderings van die ampte en die gemeentes van die kerk

- (ii) neem besluite oor
 - (a) die leer en belydenis van die kerk
 - (b) die ampte en die vergaderings van die ampte
 - (c) die inhoud en orde van die erediens
 - (d) die orde en dissipline van die kerk
 - (e) ander sake wat die kerk in geheel raak en wat ander vergaderings van die ampte nie kan afhandel nie.

Wanneer die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgestel word moet hierdie Ordinansie in gedagte gehou word.

Aanbeveling

- * Ordinansie 3.8.2(i) kan verval. Dit word volledig vervat in 3.8.2(ii). Die vraag is of die Algemene Kerkvergadering ooit 'n toerustingsgeleentheid kan of behoort te wees? Toerusting, opbouing en so meer kan by ander geleenthede hanteer word.
- * Slegs sake waaroor 'n amptelike besluit geneem kan word, word hanteer.
- * Die agenda word gestruktureer aan die hand van die Kerkorde. Die totale Kerkorde hoef egter nie ter sprake te kom nie - slegs sake waaroor bepaalde beskrywingspunte bestaan.
- * Slegs sake wat deur middel van 'n beskrywingspunt op die tafel kom en voldoen aan alle vereistes van die Kerkorde, word opgeneem vir bespreking.
- * Slegs die belydenisskrifte, Kerkorde, erediens, die funksionering van die ampte of vergaderings van ampte, verslae oor opdragte van die Algemene Kerkvergadering, amptelike standpunte en begroting word bespreek.

Wanneer dan besin word oor die effektiewe funksionering van die Algemene Kerkvergadering, lyk dit asof die agenda van die Algemene Kerkvergadering saamgestel moet word uit sake wat binne hierdie omskrewe bevoegdhede val. Die Agendakommissie het die verantwoordelikheid om te bepaal watter beskrywingspunte wel deur die Algemene Kerkvergadering behandel kan word, en watter na ander vergaderings verwys kan word.

Dit impliseer verder dat net sake wat per beskrywingspunt op die tafel geplaas word deur bevoegde vergaderings in die agenda opgeneem word.

Die Algemene Kerkvergadering is nie 'n opleidingssessie nie, maar 'n besluitnemende vergadering. Alle ter saaklike studiestukke wat deur individue, kommissies of rade opgestel word, word vooraf versprei om deur kerkraadsvergaderings, ringsvergaderings en predikante bespreek te word. Studiemateriaal word beskou as gelese. In die agenda word net beskrywingspunte met 'n motivering opgeneem.

Die aanbeveling is soos volg:

- * Die besluit om studiemateriaal vooraf aan ter saaklike ampsdraers en vergaderings te versprei, word gehandhaaf en verder geïmplimenteer. Alle materiaal wat versprei word en betrekking het op 'n komende Algemene Kerkvergadering, word as sodanig gemerk en daar word van vergaderings en ampsdraers verwag om dit te bespreek en te bewaar vir verdere gebruik.
- * Slegs beskrywingspunte met motivering word in die agenda opgeneem.
- * Slegs beskrywingspunte wat binne die omskrewe bevoegdheid van die Algemene Kerkvergadering val, word opgeneem in die agenda.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.****3.7 KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING****3.7.1 TAKE AAN KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING OPGEDRA****3.7.1.1 Saamstel en hersiening van die Reglementebundel**

Die Kommissie vir die opstel van nuwe Jaarverslae het tydens die opstel van die verslae tot die oortuiging gekom dat die bestaande Reglementebundel hersien en aangepas moet word om voorsiening te maak vir reglemente vir

- * rade
- * ringskomitees
- * gemeentelike komitees.

Die opdrag moes so gou moontlik na die herstrukturering van rade geskied. 'n Kommissie moet die verantwoordelikheid vir die saamstel van 'n nuwe Reglementebundel aanvaar.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

- * Die Kommissie vir die Herstrukturering van Rade stel 'n nuwe aangepaste Reglementebundel saam in samewerking met die nuwe rade.

Die opdrag is nie finaal afgehandel nie, aangesien daar gewag word op die finalisering van enkele reglemente.

Opmerking van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wil gemeentes en ringe daarop wys dat na die vestiging van die vyf rade in die Kerk daar op rings- en gemeentelike vlak nie meer van rade of werkgroepe sprake is nie, maar van komitees. So bestaan naas die Raad vir Apostolaat 'n Ringskomitee vir Apostolaat en 'n gemeentelike Komitee vir Apostolaat. Daar is nog ringe en gemeentes wat nie duidelikheid oor die saak het nie.

Nadat die vyf rade tot stand gekom het, is die leemte met betrekking tot kerklike goedere en publikasies ontdek. Daar is toe aan ringe en gemeentes aanbeveel om rings- en gemeentelike komitees vir Kerklike Goedere en Publikasies daar te stel, al bestaan daar nie Rade vir Kerklike Goedere en Publikasies nie. Kerklike Goedere word deur die Raad van Finansies hanteer en Publikasies deur SENTIK.

AANBEVELING

- 1. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering finaliseer die Reglementebundel.**
- 2. Reglemente vir ringskomitees en gemeentelike komitees word nie in die Reglementebundel opgeneem nie, aangesien die omstandighede in ringe en gemeentes verskil. Daar word hoogstens riglyne in die verband deurgegee.**

3.7.1.2 Wysigings aan die Kerkorde

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

- * Alle goedgekeurde veranderinge aan die Kerkorde word na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys om dit in oorleg met die Raad vir Regsadvies af te handel.
- * Die Raad vir Regsadvies word versoek om die goedgekeurde wysigings na te gaan, die Kerkorde te herdruk en aan gemeentes en predikante op koste van die kerkrade beskikbaar te stel.

Die opdrag is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad vir Regsadvies afgehandel.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**

- 2. Dieselfde opdrag met betrekking tot die goedgekeurde wysigings in die Kerkorde by die 67ste Algemene Kerkvergadering word aan die nuutverkose Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en Raad vir Regsadvies gegee.**

3.7.2 VERSLAG OOR DIE WERKSAAMHEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING IN DIE AFGELOPE TERMYN (OKTOBER 2001 - SEPTEMBER 2004)

Samestelling

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is by die 66ste Algemene Kerkvergadering soos volg verkies:

Prof TFJ Dreyer	Voorsitter
Dr JMG Storm	Skriba
Ds APJ Beukes	Visevoorsitter
Dr WA Dreyer	Viseskriba
Prof J Buitendag	Predikantslid
Dr JC van der Merwe	Predikantslid

Ouderlingede

Mev V Koekemoer
 Mnr A Valks
 Dr AJP Burger
 Mnr TF Dreyer
 Mnr MF Pretorius
 Mnr F Smit
 Mnr A Steyn
 Mnr I Dreyer
 Oudl JG Geyser

Die administrateur, mnr JF Viljoen, en die sekretaris van die Kantoor van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dr SP Pretorius, neem met adviserende stem sitting by vergaderings van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Werkzaamhede

Die Kommissie het soos volg vergader:

- * Dertien gewone vergaderings van twee dae elk.
- * Vier buitengewone vergaderings van een dag elk.

- * Drie legitimasiegeleenthede in Desember 2001, Maart 2003 en Maart 2004.
- * Twee spanbougeleenthede.
- * Drie gesamentlike vergaderings met die Kuratorium, Dosentevergadering en Proponentseksamenkommissie in Maart elke jaar.
- * Vier ledevergaderings van die Kinderhuise.

Die werksaamhede van die Kommissie was veelvuldig en in baie opsigte moeilik. Dit kom voor asof probleme rondom predikante, gemeentes, lidmate en ampsdraers steeds meer word. Agendas van die Kommissie word meer uitgebreid en verseker ook dikker. Met elke vergadering word daar tot laat gewerk om die agendas afgehandel te kry. In een geval kon die agenda nie afgehandel word nie en moes die sake rondom die Kerkordewysigings oorstaan tot by 'n volgende vergadering. Tydens vergaderings word dikwels gesprek gevoer met predikante, gemeentes, ringskommissies, rade en studiekomitees. Die kommunikasiegeleenthede van die Kommissie met ampsdraers en lidmate het steeds toegeneem.

Gedurende die werktermyn is twee klagtes teen predikante ondersoek. Talle beklagings is hanteer, soms saam met ringskommissies. Verskeie klagtes en beklagings is hanteer sonder dat formele ondersoeke nodig was.

Die afgelope drie jaar het lede van die Kommissie by ringsvergaderings besoek afgelê. In 2004 is daar op versoek van ringsvergaderings die proefneming gemaak om slegs een verteenwoordiger by 'n ringsvergadering te kry wat oor die inligtingstukke van die Kommissie, Bybelverspreiding, rade, en dies meer praat. Sommige ringe het dit positief beleef en ander versoek weer dat die gebruik van die verlede weer toegepas moet word. ***Dit sal goed wees as die vergadering hom oor die besoeke uitspreek.***

Lede van die Kommissie het ook die afgelope werktermyn by baie gemeentes van die Kerk besoek afgelê met die oog op die oordra van groete en/of gelukwense. Die Ordeningsgeleenthede van proponente word bygewoon indien die Kommissie daarheen uitgenooi word. By talle afskeide, ontvangste en bevestigings van predikante in gemeentes lewer Kommissielede boodskappe. By feesvierings van gemeentes word Kommissielede betrek. Predikantslede van die Kommissie het oor die tydperk baie eredienste by besondere geleenthede en ringsvergaderings gelei, toerustingsgeleenthede by gemeentes gefasiliteer en met bepaalde projekte in gemeentes gehelp. Die Kommissie poog om teenwoordig te wees by ampsjubileumgeleenthede elke jaar en nooi jaarliks predikante wat vyftig en sestig jaar in die bediening is om saam middagete te geniet. By feitlik elke middagmaal van die Kommissie is daar gaste teenwoordig aan wie op een of ander wyse erkenning vir werk in die Kerk gegee word.

Baie werk van die Kommissie word deur die Moderamen en Taakspan afgehandel. Die Moderamen vergader soms drie keer per maand. Die Moderamen het altesaam 32 keer vergader in gewone en buitengewone vergaderings. Dit sluit die talle gesprekke wat afsonderlik en by gemeentes gevoer word uit. Die gewone vergaderings duur lankal 'n volle dag. Die buitengewone vergaderings word die meeste van die tyd teen middagete afgehandel en talle gesprekke vind deurentyd

plaas met ampsdraers, lidmate, afvaardigings van kerkrade, ouderlingevergaderings, en so meer. Baie gemeentes is die afgelope termyn deur Moderamenlede besoek om saam aandag aan plaaslike probleme te gee. Daar word groot afstande in die verband afgelê en dikwels kom Kommissielede eers in die vroeë oggendure by die Kerkkantoer terug. Alhoewel die predikantslede by die meeste van die besoeke by gemeentes betrek is, maak ouderlinglede dit soms mee. Hulle is altyd gewillig om op te offer ten spyte van moeilike werksomstandighede.

Die Moderamen het ook in die tydperk drie keer gesprek gevoer met die Moderamen van die HKSA. Veral die laaste twee gesprekke was baie vrugvol. Die huidige voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering van die HKSA, adv Matji, is baie bekwaam en gee uitstekend leiding aan die Kerk. Die vertroue is dat die gesprekke daartoe sal lei dat daar groter begrip vir mekaar se probleme kom.

In die afgelope drie jaar is, soos tevore, ook van die Taakspan gebruik gemaak om verder momentum aan die werk van die Kommissie en die Raad van Finansies te gee. Die Taakspan het redelik gereeld vergader en is saamgestel uit die Moderamen, lede van die Raad van Finansies en personeel van die administrateur. In die meeste gevalle is aandag gegee aan gemeentes wat finansiële leiding nodig gehad het om hulle te laat oorleef. Gewoonlik word afvaardigings uit die betrokke gemeente saam met die ringskommissie uitgenooi vir gesprek sodat daar saam oplossings bedink en beplanning gedoen kan word. Opvolggesprek word in dié verband as van kardinale belang geag. In een bepaalde geval het 'n ouderlingevergadering die werk van die Taakspan bevraagteken as sou dit nie wettig wees nie. Die Raad vir Regsadvies het die Kommissie verseker dat hy volgens Ordinansie 3.10.2(xv) 'n liggaam mag benoem om hom met sy werksaamhede te help.

Prof TFJ Dreyer (voorsitter) en ds APJ Beukes (visevoorsitter) het namens die Kommissie op die Raad van Finansies gedien. Hulle het albei waardevolle bydraes gelewer en sorg gedra dat die Kommissie altyd op hoogte is met die finansiële situasie van gemeentes en die Kerk.

Groot dank is verskuldig aan

- * al die lede wat gereeld vergaderings bygewoon het, positiewe insette gelewer het en besoeke by ringsvergaderings en gemeentes afgelê het
- * die lede wat nooit reiskoste geëis het nie
- * lede wat memoranda geskryf het (veral moet gedink word aan dr WA Dreyer en prof J Buitendag)
- * ouderlinglede wat verlof by hulle werke moes neem telkens vir twee dae om die vergaderings te kan bywoon
- * prof TFJ Dreyer vir sy netjiese en bekwame leiding, wat te alle tye konstruktief en positief was

- * die skriba, dr JMG Storm, die viseskriba, dr WA Dreyer en visevoorsitter, ds APJ Beukes, vir hulle besondere werk en insette
- * dr JC van der Merwe en prof J Buitendag wat as predikantslede talle Moderamenvergaderings bygewoon het en gemeentes besoek het
- * die administrateur sonder wie se insette die Kommissie nie sou kon klaarkom nie.

Die Kommissie kan terugkyk op 'n werktermyn waarin baie vermag is in belang van die Kerk. Die persone wat deur die Algemene Kerkvergadering verkies is om te lei, het beslis aan alle verwagtinge voldoen en gedoen wat die Kerk van hulle verwag het om te doen. Daar word afskeid geneem van prof TFJ Dreyer, dr JMG Storm, ds APJ Beukes en ouderlinge V Koekemoer, MF Pretorius, A Steyn en JG Geyser wat nie weer verkiesbaar is nie. Die werk wat hulle gedoen het, sal onthou word. Die Kerk eer hulle daarvoor en sê: Baie dankie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.7.3

BESOEKE VAN LEDE VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING AAN GEMEENTES TYDENS FEESGELEENTHEDE

Die Moderamen het gehandel oor die talle versoeke wat van gemeentes ontvang word dat 'n lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering by 'n besondere geleentheid moet optree.

Die Moderamen het die volgende riglyne aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê in verband met besoeke deur lede van die Kommissie by gemeentelike geleenthede met die oog op die oordra van groete en/of gelukwense:

- * Kommissielede lê besoek af by die ordening van 'n proponent, die 25ste, 50ste en 75ste ampsjubileum van predikante, die emeritaataanvaarding van predikante, en feesvieringe rondom die 50ste, 75ste, 100ste, en so meer, van 'n gemeente se bestaan op koste van die Kommissie. Kerkrade kan versoek word om 'n bydrae te lewer tot die reiskoste.
- * In alle ander gevalle lê Kommissielede besoek af op koste van die betrokke gemeente.

'n Omsendskrywe in die verband is na gemeentes gestuur.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

3.7.4 ANONIEME BRIEWE AAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Daar word deurgaans anonieme briewe na die voorsitter, skriba en sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gestuur. In die verlede is die briewe net geïgnoreer. Moderamenlede het dit goedgevind om 'n berig te skryf vir plasing in Die Hervormer.

Die berig is soos volg bewoord

"Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ontvang van tyd tot tyd anonieme briewe waarin allerhande bewerings, aantygings en beklagings gemaak word. Dit is bykans onmoontlik vir die Kommissie om op sulke briewe te reageer. Meestal is die bewerings en aantygings wat teen ampsdraers en predikante gemaak word totaal ongegrond. Die Kerk het nog nooit so te werk gegaan nie. Die Kommissie het gewoon sulke skrywes geïgnoreer en sal dit ook in die toekoms doen. Wanneer iemand hom of haar aan wangedrag skuldig maak, is die eerbare weg om die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering te versoek om 'n ondersoek te doen of te laat doen, of selfs om 'n klag te lê. Indien iemand glad nie bereid is om sy of haar naam te openbaar nie, behoort so 'n skrywe in die gees van die Christelike liefde en met die nodige bewyse te wees sodat dit vir die Kommissie moontlik is om 'n behoorlike ondersoek te doen. Ons dank al ons lidmate vir u begrip in die verband."

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

3.7.5 BESKRYWINGSPUNT

3.7.5.1 **SPERDATUM VIR KOMMENTAAR OP VERSLAE VANAF VERSKILLENDE RADE VAN DIE KERK: RING VAN SWELLENDAM**

Die voorstelle en studiestukke vanaf verskeie rade van die Kerk moet kerkrade en ringe vroeër bereik, ten einde genoeg tyd te laat vir bespreking en kommentaar.

Motivering

- * Kerkraadsvergaderings en Ringskomitees vir Predikante het baie min tyd om te reageer en kommentaar te lewer op voorstelle vanaf verskeie rade van die Kerk.
- * Nadat rade die opdrag ontvang het om bepaalde studiestukke en verslae op te stel, moet dit spoediger deurgegee word na kerkrade en ringe.

Die voorgestelde formuliere wat die afgelope tyd aan kerkrade en ringe gestuur is, is 'n goeie voorbeeld. Om hierdie voorstelle deeglik te bestudeer, te bespreek tydens 'n vergadering en sinvolle kommentaar daarop te lewer, neem meer tyd as wat toe-gelaat word.

Oudl AW Venter stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.8 ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

3.8.1 VERSLAG VAN DIE DERDE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

3.8.1.1 Inleidend

As Kommissie van 'n relatief nuutgestigde liggaam in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika is die werksaamhede van die Kommissie van die 2de Algemene Diakensvergadering begin met groot entoesiasme maar byna ewe groot onsekerheid.

Die Kommissie het sy taak die afgelope termyn gesien as

- * die vestiging en bestendiging van die diakonale vergaderings op alle vlakke
- * die bestendiging van die posisie van die diakonale diensorgane binne die Kerk en die inbind van hierdie diensorgane in die ampstruktuur van die Kerk
- * die vestiging van 'n administratiewe infrastruktuur om die funksionering van die Kommissie te fasiliteer
- * aanmoediging van 'n taakgeoriënteerde barmhartigheidsbegrip by diakens op rings- en gemeentevlak
- * uitvoering te gee aan opdragte vanaf die Algemene Diakensvergadering en die Algemene Kerkvergadering.

In hierdie verband het die Kommissie en veral sy dagbestuur talle vergaderings gehou en bygewoon, werkswinkels en werksessies gereël en gelei en besoeke gebring aan diakensvergaderings regoor die land. Hierin is die Kommissie administratief ondersteun deur 'n kantoor wat op deelydse basis beman is deur

- * ds JLJ Smit (1 dag per week)
- * mev M van Niekerk (4/8ste), en in die laaste jaar ook

- * mnr J Oberholzer as waarnemende sekretaris (4/8ste).

3.8.1.2 Organisationsories

(i) Kommissie van die 2de Algemene Diakensvergadering

Die Kommissie van die 2de Algemene Diakensvergadering het bestaan uit

(a) Lede verkies deur die 2de Algemene Diakensvergadering

Ds JLJ Smit	-	Voorsitter
Dr WJ Coetzer	-	Visevoorsitter
Diak JZ van Loggerenberg	-	Skriba
Diak ACS Clifton	-	Viseskriba
Ds IM Lombard		
Diak AL Pretorius		
Diak F Maritz (na sy bedanking vervang met diaken DF de Beer)		
Diak PJ van Rensburg		
Ds JJ van Wyk		
Diak CM Nortjé		

(b) Verteenwoordigers van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Prof PA Geyser (na sy bedanking vervang met ds PS Esterhuizen)
Ds HJMW Pretorius (na sy bedanking vervang met mnr I Dreyer)

(c) Verteenwoordigers van die Diakonale Diensorgane

Dr JFP Engelbrecht	-	Direksie van die Kinderhuise
Mev M Steenkamp	-	Die Ondersteuningsraad
Ds AC Kuyper	-	Bejaardesorg
Mev ME Fourie/AJ Smit	-	NHSV-Hoofbestuur
Ds RJ Coertze	-	Direksie van die Kinderhuise
Mnr JN van Huyssteen	-	Bejaardesorg

(d) Ander Lede

Mnr JF Viljoen	-	Administrateur
Mnr JA Oberholzer	-	Waarnemende sekretaris

Dr WJ Coetzer, ds JJ van Wyk en diakens Clifton, Nortjé en Janse van Rensburg is vanaf Oktober 2001 volwaardig opgeneem as lede van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering nadat die Kerkorde gewysig is deur die 66ste Algemene Kerkvergadering.

Hierdie Kommissie het 13 keer vergader.

(ii) ***Kommissie van die 3de Algemene Diakensvergadering***

Die Kommissie van die 3de Algemene Diakensvergadering wat op 14 - 16 Mei 2004 verkies is, is soos volg:

(a) **Dagbestuur**

Diak JZ van Loggerenberg	-	Voorsitter
Diak ACS Clifton	-	Skriba
Diak D de Beer	-	Visevoorsitter
Diak CM Nortjé	-	Viseskriba

(b) **Bykomende lede**

Diak H Janse van Rensburg
 Diak CPJ Kuhn
 Diak GJ Lindeque
 Diak DCL Pont
 Diak CJS Redelinghuys
 Diak JN van Wyk

Soos in die geval van die 2de Algemene Diakensvergadering word hierdie Kommissie bygestaan deur verteenwoordigers van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, verteenwoordigers van die diakonale diensorgane en ander lede.

(iii) ***Dagbestuur van die Kommissie van die 2de Algemene Diakensvergadering***

Die Dagbestuur van die Kommissie het bestaan uit die volgende:

Ds JLJ Smit	-	Voorsitter
Dr WJ Coetzer	-	Visevoorsitter
Diak JZ van Loggerenberg	-	Skriba
Diak ACS Clifton	-	Viseskriba
Mnr JF Viljoen	-	Administrateur

Dagbestuursvergaderings is by 15 geleenthede gehou, en het die dag tot dag aangeleenthede van die Kommissie hanteer.

3.8.1.3 **Funksionering**

Die Kommissie en dagbestuur het in sy ampstermyn aan die volgende sake aandag gegee:

(i) ***Opdragte vanuit die 2de Algemene Diakensvergadering***

Verskeie opdragte en versoeke het die afgelope drie jaar die nodige aandag geniet. Die aangeleenthede word vervolgens afsonderlik bespreek.

(a) Sekretariaat vir die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering

Die opdrag vanuit die 2de Algemene Diakensvergadering is opgevolg met gesprekvoering met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad van Finansies, en 'n tydelike reëling is getref om een dag per week by gemeente Brakpan-Harmonie uit te koop vir die dienste van ds JLJ Smit. Met die aanloop tot die 3de Algemene Diakensvergadering is 4/8ste van mnr JA Oberholzer se dienste bekom vanuit die Direksie van die Kinderhuise. Intussen het die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering wyer ondersoek gedoen na die totale behoeftes van so 'n pos, en 'n afsonderlike verslag daarvan het gedien voor die 3de Algemene Diakensvergadering.

Die 3de Algemene Diakensvergadering het soos volg besluit:

- * Die Algemene Diakensvergadering kan nie na behore funksioneer sonder 'n voltydse sekretariaat nie.
- * Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering moet onmiddellik voortgaan om die pos te vul.
- * Ringsdiakensvergaderings word gehê teen R2.50 per lidmaat per jaar om die pos te befonds.

(b) Riglyndokument vir die Diakonaat

Studiewerk is onderneem oor die pligte van die diaken teenoor die pligte van die ouderling. Hierdie studiewerk het egter oorvleuel met studiewerk van die 66ste Algemene Kerkvergadering oor 'n eietydse siening van ampte. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het vervolgens saamgewerk in die ontwikkeling van 'n basispakket vir kerklike bediening, en voortspruitend hieruit is 'n inligtingstuk oor die diakenamp opgeneem in die agenda van die 3de Algemene Diakensvergadering en as sodanig behandel. Die resultate hiervan word opgeneem in 'n opleidingspakket wat waarskynlik voor die sitting van die 67ste Algemene Kerkvergadering sal realiseer.

Die Werkgroep Diakonaat het voortgegaan met studiewerk oor toerustingsmateriaal vir diakens. Kommissielede het ook strategiese werksinkels saam met die Raad vir Gesinsorg, Direksie van die Kinderhuise, Die Ondersteuningsraad en Taakspan van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bygewoon. Met die werksinkel aan die begin van die 3de Algemene Diakensvergadering, is insette van diakens en predikante op grondvlak bygewerk by bestaande pakkette. Daar behoort, ook vanuit hierdie studiestuk, in die loop van 2004, opleidingspakkette vir diakens beskikbaar gestel te kan word.

(c) Kantoor vir Fondsinsameling

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het 'n beskrywingspunt oor 'n kantoor vir fondsinsameling laat opneem in die agenda van die 66ste Algemene

Kerkvergadering. Die vergadering het hierdie aangeleentheid in beginsel goedgekeur en opdrag gegee aan die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering om voort te gaan met maatreëls om hierdie aangeleentheid te implimenteer. Die bedoeling was dat rolspelers wat baat gaan vind by die kantoor vir fondsinsameling, hierdie kantoor moet befonds.

In die verloop van sake het dit geblyk dat 'n ondersoek oor fondsinsameling in die Kerk eers voorafgegaan moet word met 'n ondersoek oor kommunikasie in die Kerk. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het hierdie aangeleentheid bestuur, en na finalisering van 'n kommunikasie-oudit en organisasie-analise van die Nederduitsch Hervormde Kerk, is 'n Voortsettings-komitee vir Kommunikasie en Bemaking in die lewe geroep wat deur die kantoor van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering geadministreer word. Vervolgens is 'n fondsinsamelingswerkwinkel deur die kantoor van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering gereël. Studiewerk oor kommunikasie in die Nederduitsch Hervormde Kerk is bygewerk met die uitkoms van hierdie werkwinkel, en opgeneem in 'n afsonderlike verslag deur ds JIJ Smit aan die 67ste Algemene Kerkvergadering.

(d) Voorgestelde Kerkordewysigings

Die gewysigde Kerkorde is na Oktober 2001 deur die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering geïmplementeer. Vervolgens is vyf moontlike wysiginge aan die Kerkorde deur die 3de Algemene Diakensvergadering goedgekeur en aanbeveel na die 67ste Algemene Kerkvergadering.

(e) Jaarverslae

Die jaarverslae is deurlopend aangepas en uitgebrei om nie net voorsiening te maak vir finansiële syfers nie, maar ook die praktiese aangeleenthede van barmhartigheid. Die jaarverslae is gestruktureer om te dien as werksdokumente eerder as kontrole meganisme. Die verskillende jaarverslae is verder verfyn deur die 3de Algemene Diakensvergadering. Afgevaardigdes het by wyse van klein groep besprekings voorstelle gemaak vir die verdere verbetering van die jaarverslae.

(f) Riglyne vir eenvormige vergaderingsprosedure

'n Konsepagenda, asook visitasieriglyne is deurgestuur aan ringsdiakensvergaderings.

(g) Duidelikheid oor Dagblaai se Kinderfondse

Die aangeleentheid van die Burger en die Volksblad se Kinderfondse is opgevolg en die gevolgtrekking was dat Die Burger sowel as Die Volksblad se Kersfondse geadministreer word vanuit die raamwerk van die AKDB van die Nederduitsch Gereformeerde Kerk. Nasionale samewerking met en deelname deur die Nederduitsch Hervormde Kerk blyk op hierdie stadium nie haalbaar te wees nie, maar indien sodanige geleentheid hom voordoen, sal dit deur die Nederduitsch

Hervormde Kerk benut word.

Diakensvergaderings en diensgroepe is egter daarop gewys dat hulle in die bedieningsgebiede van hierdie twee dagblaaie wel barmhartigheidsprojekte kan registreer en aansoek doen vir befondsing. Daar was reeds diakensvergaderings en diensgroepe uit die Kerk wat sodoende bevoordeel is.

(h) Prinsipiële besinning oor MIV/VIGS

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het reeds gesprek gevoer met die Raad vir Gesinsorg oor onder andere hierdie aangeleentheid. Dit word in die vooruitsig gestel dat hierdie saak in die volgende jaar deel sal wees van toerustings-pakette wat voortspruit uit die basispakket vir diakens.

(ii) Ringsdiakensvergaderings

(a) Besoeke aan ringsdiakensvergaderings

Sommige Kommissies van Ringsdiakensvergaderings het onsekerheid gerapporteer ten opsigte van hulle rol en funksie, en leiding vanuit die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering gevra. In opvolging van Ordinansie 3.13.2 (vi) van die Kerkorde wat bepaal dat die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering leiding gee en toesig hou oor ringsdiakensvergaderings, het Kommissielede, soms bygestaan deur dr JFP Engelbrecht en mnr JA Oberholzer, ringsdiakensvergaderings bygewoon met die doel om leiding te gee. Op versoek van ringsdiakensvergaderings is in ringsverband ook enkele toerustingsgeleenthede gereël.

Kommissielede van die Algemene Diakensvergadering het gepoog om by soveel as moontlik ringsdiakensvergadering uit te kom. Dit was egter nie moontlik om by al die vergaderings uit te kom nie, hoofsaaklik vanweë die feit dat op een spesifieke dag soms agt tot tien verskillende ringsdiakensvergaderings regoor die land plaasgevind het. Gedurende 2004 is slegs enkele ringsdiakensvergaderings nie besoek nie.

Op versoek van Kommissies van die Ringsdiakensvergaderings wat probleme ondervind, is verskeie besoeke gebring aan sodanige Kommissies, en hulp is in hierdie verband verleen.

(b) Kommunikasie met ringsdiakensvergaderings

Benewens navrae gerig aan die Kommissie, wat beantwoord is, het die Kommissie omsendbriewe uitgestuur waar dit nodig was.

'n Standaardagenda en gewysigde verslagvorms is jaarliks aan ringsdiakensvergaderings beskikbaar gestel. Die jaarverslae is deurlopend gewysig, en is in lyn gebring met verslagdoening met die res van die Kerk, na behandeling deur 'n gesamentlike vergadering van voorsitters en sekretarisse van rade in die Kerk.

Hierdie verslae word steeds nie as 'n finale produk beskou nie.

Op dié manier het die Kommissie van die 2de Algemene Diakensvergadering die weg gebaan vir die Kommissie van die 3de Algemene Diakensvergadering om met groter vertroue advies en leiding te kan gee aan

- * ringsdiakensvergaderings
- * diakonale diensorgane.

(iii) ***Diakonale Diensorgane***

Daar was gedurende die verslagtermyn 'n merkbare groei in verhouding tussen die Kerk en sy diensorgane, sowel as diensorgane buite die Kerk soos

- * Castle Carey Kliniek
- * Trans Oranje Instituut vir Buitengewone Onderwys
- * Beeld Kinderfonds.

(a) **Verslagdoening**

Verslae is deurlopend behandel, en die formaat van verslagdoening is intussen gestandaardiseer. Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het besluit om voortaan een diensorgaan se verslag per vergadering te hanteer.

(b) **Steun aan Diakonale Diensorgane**

(aa) ***Bejaardeversorging***

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het waar nodig, direksielede benoem vir die onderskeie diakonale diensorgane. Lede wat ooreenkomstig die bepalings van die Kerkorde namens diakonale diensorgane sitting neem op die Kommissie, is gereeld opgeroep na vergaderings en het deurgaans waardevolle en konstruktiewe insette gelewer.

Vergaderings is gereeld bygewoon, en strukture van die diakonaat is aangewend om die situasie van bejaardesorg in die Kerk te kommunikeer.

(bb) ***Kinderhuise***

Strukture van die diakonaat is aangewend om die situasie van die DPS-stelsel met die Kerk te kommunikeer. Gemeentes en ringe is aangemoedig om betrokke te raak by Toesigkomitees. Die aangeleentheid van Beeld se Kinderfonds is op deurlopende basis gepropageer.

Die Direksie van die Kinderhuise het op versoek van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering ook verantwoordelikheid aanvaar vir die saak van kinderversorging wyer as net die DPS-stelsel.

(cc) *Die Ondersteuningsraad*

Samewerking met Die Ondersteuningsraad is uitgebrei. Etiese vraagstukke wat deur Die Ondersteuningsraad gerapporteer is, is hanteer met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Op aanbeveling van laasgenoemde, werk die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering nou aan die vestiging van 'n Raad vir Onderzoek na Maatskaplike Vraagstukke.

(dd) *Die NHSV*

Steun is verleen met die hantering van rustende NHSV takke.

Daarbenewens is die vennootskap met die NHSV in die versorging van bejaardes verder uitgebou.

Die kerkordelike posissie van die NHSV as outonome liggaam in die Kerk is in hierdie termyn uitgeklaar.

(iv) ***Funksionele inisiatiewe van Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering***(a) Noodleniging

Individuele lidmate wat deur strukture van die Kerk verwys is na die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering is afsonderlik en op ad hoc basis hanteer en waar nodig is hulp verleen ten opsigte van

- * sorgbehoewendheid
- * gedragshantering
- * huweliksberading
- * mediese uitgawes
- * rehabilitasie van alkohol- en dwelmafhanlikheid
- * besoeke en hulp aan emeritus predikante en predikantweduwees.

Hulpverlening is gekoördineer met en opgevolg deur plaaslike diakonië. Studiewerk oor riglyne vir hulpverlening is in proses.

(b) Rampfonds

Voortspruitend uit die watervloedskades van Februarie/Maart 2000 het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n Rampfonds in die lewe geroep wat deur die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering bestuur word.

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het nie nodig gehad om tydens sy verslagtermyn vanuit hierdie fonds hulp te verleen nie. Hy het nietemin hulp aangebied met die Lydenburgse vloedramp gedurende Mei 2002, maar die plaaslike gemeente het egter voldoende toegetree.

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het saamgewerk met inisiatiewe van gemeente Cullinan en die kantoor van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om hulp te verleen aan lidmate in Zimbabwe. 'n Afsonderlike fonds is vir hierdie doel gevestig.

(c) Reëlings vir medisyne aan siekte-emeriti

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering is deur die administrateur bygestaan in sy ondersoek na die moontlikheid dat siekte-emeriti hulle medisyne by staatshospitale kan kry. Hoewel sonder sukses, is verskeie pogings aangewend om aan siekte-emeriti toegang te reël tot staatshulp deur middel van die Kerk se bejaardeversorgingsstelsel.

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het die besluit oor 'n deurlopende steun vir hulpverlening aan emeriti deur gemeentes, goedgekeur. Intussen is die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering en die Bestuurskomitee van Bejaardesorg in proses van onderhandeling oor hulpverlening aan weduwees van afgestorwe predikante.

(d) Pastorale versorging

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het meelewend uitgereik aan predikante wat medies ongeskik verklaar is sowel as weduwees van predikante en teologiese dosente. In die verslag van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering aan 2004 ringsdiakensvergaderings, is al die diakonale vergaderings hieroor gesensiteer.

(v) ***Diakonale Kerklike Jaar***

Op inisiatief van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering en die Raad van Finansies is die aangeleentheid van vier barmhartigheidsondae in die kerklike jaar ingebring, met die doel om nie net fondse te genereer nie, maar ook die verskillende fasette van barmhartigheid se saak tydens spesifieke eredienste uit te dra.

(vi) ***Finalejaar Teologiese Studente***

Die uittredende voorsitter, ds JIJ Smit, was betrokke by die afrondingsgeleentheid van finalejaar teologiese studente ten opsigte van die barmhartigheidswerk van die Kerk.

(vii) ***Wisselwerking met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering***

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is gereeld op hoogte gehou van werksaamhede van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering en waar nodig, is met die Kommissie formeel in gesprek getree.

(viii) Tussenkerklike Komitee

Daar is vanuit die Tussenkerklike Kommissie (Susterskerke) gevoel dat daar nie genoegsame samewerking ten opsigte van die diens van barmhartigheid tussen die drie Susterskerke is nie, en gevolglik is 'n werkgroep vanuit die drie kerke saamgestel waarop die Kerk verteenwoordig word deur ds JLJ Smit, dr WJ Coetzer en dr JFP Engelbrecht. Onder andere is 'n strategiese werkwinkel op 10 tot 13 Februarie 2003 bygewoon

Hierdie komitee het die Tussenkerklike Kommissie versoek om die aangeleentheid in terme van die diens van barmhartigheid te verwys na die Konvent van Gereformeerde Kerke, sodat daar vanuit hierdie forum wyer met ander gereformeerde kerke samesprekings gevoer kan word.

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering het tydens sy vergadering van 22 Maart 2004 besluit dat die aanbod vanuit die Ned Geref Kerk oor samewerking oor aangeleenthede soos verarming van lidmate, positief opgevolg sal word.

(ix) Navorsing oor behoeftes op die terrein van die diakonaat

Die wese van die diakonale versorgingsmodel is dat die hoogs moontlike selfstandigheid vir die diens van barmhartigheid op gemeentevlak bereik moet word.

Di HJMW Pretorius en IM Lombard (en later dr WJ Coetzer) bygestaan deur di CB Enslin, RTI Pienaar en J Coetzee het gefunksioneer as 'n orgaan van bystand vir die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering en het opdrag gekry om aandag te gee aan

- * jaarverslae
- * toerusting van diakens
- * koördinerings van barmhartigheidsdiens binne die Kerk
- * MIV/VIGS
- * verarming
- * die diakonale versorgingsmodel.

Die resultate het neerslag gevind in die strategiese werkwinkel na opening van die 3de Algemene Diakensvergadering en word verder hanteer deur die te stigte Raad vir Onderzoek na Maatskaplike Vraagstukke.

3.8.1.4 3de Algemene Diakensvergadering

In opvolging van aanbevelings vanuit die verslag vir Kommunikasie in die Kerk is die beplanning van die 3de Algemene Diakensvergadering uitgebrei met maatreëls om die vergadering meer sinvol, en meer gebruikersvriendelik in te rig.

Alle sake wat in die agenda opgeneem is vir bespreking, was onderwerp aan vooraf studie. Die vergadering het sinvol verloop en geslaag in sy doel om inligting deur te

gee aan ringsdiakensvergaderings. Weens die tydsdruk van slegs 'n naweek tot beskikking vir 'n lywige agenda, is hoë eise aan afgevaardigdes gestel. Deelname aan besprekings was nietemin lewendig en positief, en sinvolle besluite is geneem. Afgevaardigdes se belewenis van die vergadering is vervat in die volgende samevattende evaluasie:

No	Vraag	%
1.	Hoe was die gehalte van die Algemene Diakensvergadering oor die drie dae vir u?	85
2.	Hoe gemotiveerd was u vooraf om na die Algemene Diakensvergadering se samesprekings te kom?	78
3.	Hoe sinvol was die onderwerpe wat ter vergadering bespreek is?	84
4.	Hoe gemotiveerd is u nou na afloop van die Algemene Diakensvergadering se samesprekings om die volgende Algemene Diakensvergadering by te woon?	88
5.	Hoe sinvol was die strategiese werkswinkel na u mening?	81
6.	Hoe goed is u ingelig oor die werksaamhede van die Direksie van die Kinderhuise?	87
7.	Hoe noodsaaklik is die bestaan en die voortbestaan van die Algemene Diakensvergadering vir u?	95
8.	Hoe goed is u ingelig oor die werksaamhede en dienslewering van Trans-Oranje Instituut vir Buitengewone Onderwys?	86
9.	Hoe groot is die behoefte aan toerusting aan diakens vir hul ampswerk soos uiteengesit in die Kerkorde?	92
10.	Hoe goed is u ingelig oor die werksaamhede van die NHSV?	84
11.	Hoe belangrik is dit dat die Algemene Diakensvergadering leiding op ringsvlak (ringsdiakensvergadering-vlak) ten opsigte van diens van barmhartigheid moet gee?	88
12.	Hoe goed is u ingelig oor die werksaamhede en dienslewering van Die Ondersteuningsraad	83
13.	Hoe sterk voel u oor diensgroepe/omgeegroepe op gemeentevlak om die diakens te help met die uitvoering van die diens van barmhartigheid?	86
14.	Hoe goed is u ingelig oor die werksaamhede van bejaardesorg?	80
15.	Hoe goed was die beplanning van die inhoud van die Algemene Diakensvergadering vir u gewees?	92
16.	Hoe goed is u ingelig oor die werksaamhede en dienslewering van Beeld Kinderfonds?	88
17.	Hoe goed was die beplanning van die funksionele aspekte (lokaal, hulpmiddels, voedsel ens.) van die Algemene Diakensvergadering vir u gewees?	94
18.	Hoe goed is u ingelig oor die werksaamhede en dienslewering van Castle Carey Kliniek?	88

19.	Hoe goed funksioneer die diakonaat in die Kerk op gemeentevlak volgens u?	71
20.	Kry die diens van barmhartigheid in die Kerk die regmatige aandag en word daar dus genoeg gedoen om die mens in nood by te staan?	69

Uit die woordantwoorde van die vraelys het die volgende na vore gekom wat die Kommissie van die 3de Algemene Diakensvergadering se aandag verdien:

- * Die vergadering is positief en insiggewend beleef.
- * Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering word versoek om voort te bou op wat reeds bereik is.
- * Die vergadering se tydskedulering en tydsdruk moet hersien word.
- * Kleingroepbesprekings (dinkskrum) moet uitgebrei word, maar fokus op praktiese (direktiewe) doelgeoriënteerde aangeleenthede.
- * Groter klem moet geplaas word op leiding/toeligting/toerusting/motivering en minder klem op administratiewe sake.
- * Die belofde toerustingspakkette word afgewag.
- * Fisiese geriewe soos beligting en ablusiegeriewe verdien aandag.

3.8.1.5 Doelwitte vir die Kommissie van die 3de Algemene Diakensvergadering

Die 3de Algemene Diakensvergadering het daadwerklik die baan geweg dat sy tema naamlik: *Dra mekaar se laste*, op al die vlakke van die diakonaat neerslag kan vind in geloof wat deur liefde tot daad oorgaan (Gal. 5:6). Te midde van 'n stukkende en verwarde wêreld is daar 'n groeiende vasberadenheid by die Kerk se diakonaat om die Kerk nie te laat terugdeins vir gevare, probleme en struikelblokke nie, maar hiermee juis te kan en wil Kerk wees. Jesus Christus is hoof van die Kerk. Ook die Nederduitsch Hervormde Kerk is Sy liggaam. Met die wete dat die volheid van Hom alles en almal vervul (Efes. 1:23), moet elke diaken gelei word om Christus só teenwoordig in ons wêreld te maak (Efes. 6).

Groot verwagtinge word gekoester vir die Kommissie van die 3de Algemene Diakensvergadering. Naas die onmiddellike vestiging van 'n volttydse sekretariaat moet die volgende aandag geniet:

- * Eerstens moet die afgelope twee jaar se navorsing voor einde 2004 begin uitloop in toerustingsmateriaal.
- * Tweedens moet reëlins getref word dat hierdie toerustingsmateriaal op alle vlakke van die diakonaat praktiese neerslag vind.

- * Derdens moet die Algemene Diakensvergadering as koördineerder vir barmhartigheidswerk studiewerk laat doen om die Nederduitsch Hervormde Kerk, en veral sy diakonale diensorgane te adviseer oor eietydse maatskaplike tendense,
- * Vierdens moet maatreëls getref word om die diakonaat te vaartbelyn, en
- * Vyfdens moet die diakenamp homself vestig en uitbou binne die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

3.8.1.6 Ten slotte

Dit was vir die Kommissie van die 2de Algemene Diakensvergadering aangenaam om gedurende die afgelope drie jaar op hierdie wyse die Kerk te kon dien as instrument in die Here se hand.

Dit was ook aangenaam om deel te kon wees van 'n proses wat vertrek het vanuit onduidelikhede en onsekerhede, en stelselmatig ontwikkel het tot 'n werksbasis vir die diakonaat.

Alle lof, eer en dank aan Hom wat beskik het oor hierdie werkterrein in sy wingerd, en ook sy hand gehou het oor hierdie werk ten spyte van die swakhede van mense. Opregte dank en waardering word betuig aan

- * die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
- * lede van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering
- * predikante wat op ringsvlak ondersteunende leiding gee
- * afgevaardigdes van die 3de Algemene Diakensvergadering
- * verteenwoordigers van die diakonale diensorgane en kundiges
- * ringsdiakensvergaderings
- * gemeentes
- * die administrateur en sy personeel
- * personeel van die kantoor van die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering vir insette gelewer, ondersteuning en goeie gesindheid.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

3.8.2 AFDELING VIR FONDSINSAMELING EN KOMMUNIKASIE: VERSLAG VAN DIE VOORTSETTINGSKOMITEE

3.8.2.1 Inleidende opmerkings

Die Kerk het al jare gelede die behoefte aan fondsinsameling, anders as by wyse van sinodale heffing, besef en bepaalde reëlins getref ten einde hierdie saak te laat vlot.

Die sekretarisse-in-kerkverband by die Bybelgenootskap en die fondsinsameling vir die Teologiese Opleidingsfonds is voorbeelde wat genoem kan word van professionele fondsinsameling wat met groot sukses geskied. Bejaardesorg sou ook nog in die verband genoem kon word.

Die fokus in hierdie gevalle was tot dusver hoofsaaklik binnekerklik. Daar het egter 'n toenemende besef gekom dat die Kerk ook van bronne buite die Kerk gebruik sou kon maak om daarmee die las op eie bronne te verlig.

Tegelyk daarmee is ook besef dat die Kerk se Diakonale Diensorgane vanweë die diens wat in die gemeenskap gelewer word ideaal geposisioneer is om by so 'n fondsinsamelingsaksie baat te vind.

Die tendens van die Diakonale Diensorgane is egter om te fokus op hul dienslewering en nie op die taak om die publiek en voornemende donateurs in te lig oor die diens en die behoeftes van die organisasies nie. Dit is die geval met die meeste nie-winsgewende organisasies.

Met die oog daarop het die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering in 2001 versoek dat daar 'n omvattende ondersoek gedoen moet word om die saak van fondsinsameling in die Kerk behoorlik gekoördineer te kry.

Die volgende besluit is toe geneem:

Die vergadering gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering om in oorleg met die administrateur en die Raad van Finansies 'n omvattende strategie vir fondsinsameling daar te stel ten bate van die hele Kerk. So 'n strategie het die uiteindelijke vestiging van 'n afdeling vir fondsinsameling onder administratiewe beheer van die administrateur ten doel.

Verskeie werkswinkels is gedurende 2002 met belanghebbende partye gehou waartydens daar op 'n breë vlak ingekoop is by die gedagte om die saak met dringendheid aan te pak.

Daar is ook besef dat die saak wetenskaplik aangepak moet word en dat die Kerk nie intern oor die kapasiteit beskik om dit na behore te doen nie. 'n Voortsettingskomitee bestaande uit ds JIJ Smit en mnre JF Viljoen en JN van Huyssteen is aangewys om die saak verder te voer en na gesprekke met verskeie buite-instansies is daar teen die einde van 2002 besluit om NICDAM (*National Institute for Community Development and Management*) vir 'n aanvanklike tydperk van drie maande te kontrakteer en wel om die volgende redes:

- * 'n Bewese rekord op die gebied van strategiese kommunikasie en fondswerwing vir nie-winsgewende organisasies (NOW's).
- * 'n Bepaalde kerklike ingesteldheid en agtergrond.

Die koste van nagenoeg R50 000 hieraan verbonde is aanvanklik deur die Kommissie van die ADV (R30 000) gedra met verdere bystand van die Raad van Finansies.

3.8.2.2 NICDAM-ondersoek

Uit die staanspoor was dit duidelik dat die saak van fondsinsameling nie in isolasie aangepak kon word nie aangesien gestruktureerde fondsinsameling voorafgegaan word deur (en hand aan hand loop met) behoorlik gestruktureerde (korporatiewe) kommunikasie, intern en ekstern, binne die raamwerk van 'n gesonde organisasie-struktuur.

Korporatiewe kommunikasie is die proses van integrasie van alle kommunikasiefunksies binne die organisasie. Hierdie kommunikasiefunksies sluit interne kommunikasiestrukture, korporatiewe identiteit, fondswerwingsaktiwiteite, bemarkingsaktiwiteite, publikasies en mediaverhoudinge in.

Alle rolspelers binne die Kerk word dus deur die proses van korporatiewe kommunikasie geraak. Om hierdie rede is daar 'n omvattende organisasie analise met kommunikasie as basis uitgevoer.

NICDAM, in die persone van me Alta le Roux en Mari Ludik, het in Januarie 2003 met hierdie kommunikasie-oudit en organisasie-analise van die Kerk begin by wyse van persoonlike onderhoude en groepswerkwinkels. Uit die werkwinkels het dit duidelik geword dat fondswerwing 'n funksie is binne die raamwerk van korporatiewe kommunikasie en dat die een nie sonder die ander suksesvol kan wees nie. Al die kommunikasiefunksies moet geïmplementeer word om suksesvolle fondswerwing te verseker.

Die organisasie-analise is in April en die kommunikasie-oudit in Mei 2003 afgehandel. Die finale verslae is tydens 'n werkwinkel op 6 Junie 2003 met die oog op afronding bespreek en by 'n volgende geleentheid op 14 Julie 2003 in beginsel aanvaar as werksdokument en basis om die saak van fondsinsameling en bemarking verder te voer.

Belangrik om daarop te wys dat die voortsettingskomitee deurgaans probeer het om so wyd moontlik te konsulteer ten einde die grootste moontlike konsensus binne die Kerk oor die saak te kry.

So was daar by die werkwinkel van 14 Julie 2003 die volgende verteenwoordigers:

Prof TFJ Dreyer, ds APJ Beukes, dr JMG Storm en dr JC van der Merwe (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering); dr SP Pretorius (sekretaris: Kommissie van die Algemene Kerkvergadering); ds JLJ Smit, diakens JZ van Loggerenberg en C Clifton (Kommissie: ADV); mnr JA Oberholzer (waarnemende sekretaris van die ADV); mevr ME Fourie en M Loots (NHSV-Hoofbestuur); ds RJ Coertze en dr JFP Engelbrecht (Direksie: Kinderhuise); mevr M Steenkamp

(Ondersteuningsraad); mnr J van Huyssteen (Bejaardesorg); en ook mnre AE Struwig en P Beukes (Administrasie).

By die geleentheid was daar konsensus oor die volgende sake:

- * 'n Werkskomitee bestaande uit ds JLJ Smit (sameroeper), prof J Buitendag, dr PJ de Beer, mnr JF Viljoen en mnr J van Huyssteen moet voortgaan met die proses om 'n kommunikasie-strategie, met fondswerwing as doelwitte formuleer met 'n vaste en gereelde siklus van vergaderings.
- * Mnr J Oberholzer is gekoöpteer om die sekretariaat vir die komitee te hanteer.
- * Huidige kapasiteit moet benut word sover moontlik maar kundigheid moet ingekoop word indien nodig en binne finansiële perke.
- * Die saak van die Kerk se korporatiewe identiteit moet as prioriteit verder ondersoek word en aanbevelings moet aan die 67ste Algemene Kerkvergadering gemaak word.
- * 'n Voorlegging moet geformuleer word vir die 67ste Algemene Kerkvergadering met die implikasie van die uitbreiding van personeel in soverre dit haalbaar is binne die Kerk se finansiële bronne.
- * Voorstelle van NICDAM wat haalbaar is moet intussen geïmplementeer word.

NICDAM se bydrae tot die opdrag is hiermee as afgehandel beskou en die Kerk sou voortaan die sake wat uitgewys is sover moontlik intern hanteer.

3.8.2.3 Die werk van die komitee

Die werkkomitee het reeds in Augustus 2003 begin werk en daar is aan die volgende sake aandag gegee:

- * Befondsing van die werksaamhede: 'n Bedrag van R39 000 is deur die Raad van Finansies en die Diakonale Diensorgane bewillig vir gebruik indien nodig. Hiervan is sowat R4100 tot datum van verslag gebruik.
- * Verdere kundigheid in die persone van drr WC Kloppers, E van Eck en mnr D Malan is bygebring.
- * Die korporatiewe identiteit van die Kerk is verwys na prof J Buitendag.
- * Die vestiging van 'n databasis vir die Kerk.
- * E-pos fasiliteit vir elke gemeente is hanteer deur die Administrateur.
- * Ontwikkeling van die Kerk se Webblad is verwys na drr E van Eck, WC Kloppers en mnr C Joubert.
- * Die kommunikasiepraktyk in die Kerk is verwys na dr WC Kloppers.
- * Riglyne vir gebruik van intranet is verwys na die administrateur en mnr C Joubert.
- * Kapasiteitsbou van personeel en studente by die HTK is verwys na ds JLJ Smit en prof TFJ Dreyer.

- * Daarstel van interne nuusbrieff word deur mnr P Beukes hanteer.
- * Omgewingskandering uitbou en benut is na SENTIK verwys.
- * Krisiskommunikasieplan vir die Kerk is verwys na die administrateur en mnr JA Oberholzer. Onduidelikhede oor die posisies van sleutelrolspelers en 'n brosjure vir die interne teikengehoor is hierby ingesluit.
- * Herposisionering van die publikasies van die Kerk word reeds deur SENTIK hanteer.
- * Mediaverhoudings vestig en uitbou is verwys na ds JLJ Smit.
- * Verhoudings met die staat uitbou is na die onderskeie belanghebbende instansies verwys totdat hierdie funksie meer gestruktureerd uit 'n kantoor vervul kan word.
- * Die opstel van agendas van die Algemene Diakensvergadering en die Algemene Kerkvergadering met inagneming van aanbevelings is verwys na die onderskeie Kommissies en sekretarisse daarvoor verantwoordelik.
- * Belanghebbende instansies help met die implementering van fondsinsameling en die formulering van 'n geïntegreerde fondsinsamelingsplan vir die Kerk. Hierdie saak kry nou voortdurend aandag ten einde iets prakties op dreef te kry.
- * Die saak van bemarking en fondsinsameling wyer in die Kerk bekendstel is aan ds JLJ Smit opgedra.

Die proses tot dusver kan dus skematies soos volg opgesom word:

(i) ***Uitdaging***

Fondswerwing buite die Kerk vir voortbestaan en finansiële volhoubaarheid van Diakonale Diensorgane en ander kerklike liggame.

(ii) ***Besluit van die Algemene Kerkvergadering***

"Die vergadering gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering om in oorleg met die administrateur en die Raad van Finansies 'n omvattende strategie vir fondsinsameling daar te stel ten bate van die hele Kerk. So 'n strategie het die uiteindelijke vestiging van 'n afdeling vir fondsinsameling onder administratiewe beheer van die Administrateur ten doel".

(iii) ***Proses***

- * Interne gesprekvoering deur werkskomitee.
- * Lei tot onderhoud met en aanstelling van professionele kommunikasie agentskap: NICDAM.
- * Lei tot besef dat fondswerwing 'n deel is van 'n groter proses, naamlik. Strategiese, korporatiewe kommunikasie.

(iv) ***Gevolgtrekking***

- * Die publiek/donateur moet eers bewus wees van wie die organisasie is en wat die organisasie doen voordat hul fondse aan die organisasie sal bewillig.
- * Die volledige proses van strategiese, korporatiewe.

- * Kommunikasie moet aandag geniet om die organisasie in die posisie te plaas om fondswerwing suksesvol aan te pak.
- * Dit veronderstel dat die bemaking en skakelwerk van die organisasie in plek moet wees. Dit veronderstel verder dat daar daadwerklik verhoudings met die media gebou word om die taak van boodskapoordrag na die teikengehoor maklik en koste-effektief te maak. Die interne publikasies speel ook 'n baie prominente rol in die oordrag van die bemakings- en skakelwerk boodskappe.
- * Almal binne die organisasie moet bewus wees van wie die organisasie is en wat die organisasie en al sy rolspelers doen. Daar moet dus een konsekwente beeld van die organisasie wees by die interne teikengehoor.
- * Dit veronderstel dat die korporatiewe beeld relevant en geposisioneer is. Dit veronderstel ook dat daar 'n effektiewe interne kommunikasiestelsel bestaan wat alle interne rolspelers vergewis van die aktiwiteite en doelwitte van die Kerk in geheel en ook individuele rolspelers/liggame.
- * Fondswerwing is 'n strategiese wetenskaplike proses wat nie ad hoc hanteer kan word nie. Daar is 100 000 NOW's wat in Suid-Afrika fondswerwing doen en deel in 'n poel van nagenoeg R16 miljard per jaar. Die Kerk moet dus in 'n redelike vol mark sy merk maak. Dit kan beslis suksesvol gedoen word as dit wetenskaplik aangepak word (soos talle voorbeelde van nie-winsgewende organisasies wat strategiese kommunikasie in plek het, getuig byvoorbeeld MES, CSO, CANSA, Cotlands, Avril Elizabeth Childrens Home, ens).
- * Die Kerk moet dus die bogenoemde kommunikasiestruktuur in plek hê om strategies 'n fondswerwingsplan te implementeer en toegang te verkry tot die magdom donateurs en organisasies wat betrokke is in die ontwikkelingsektor.
- * Fondswerwing word suksesvol geïmplementeer deur 'n openbare bewustheid, 'n goeie databasis en doelgerigte kommunikasie-aktiwiteite wat die behoeftes van die organisasie duidelik na donateurs kommunikeer.
- * Fondswerwing is ook 'n proses van verhoudingbou. 'n Fondswerwer moet die organisasie en sy aard, karakter en resultate leer ken en daaraan glo. Dit is 'n persoonlike ervaring wat 'n persoon aanspoor om nie net een maal te gee nie, maar in 'n verhouding met die organisasie betrokke te raak en gereeld te gee. Dit stel egter gedurige kommunikasie (soos tussen verhoudingmaats) as vereiste.
- * Die persoon wat aan die stuur van hierdie belangrike funksie van fondswerwing staan, moet dus
 - ** in kommunikasiekunde onderlê wees
 - ** 'n sterk aanvoelling hê vir die Kerk en sy omgewing asook
 - ** agtergrond hê van die NWO-wêreld en strategiese kommunikasie in die konteks van ontwikkelingskommunikasie.

(v) ***'n Omvattende Fondswerwingstrategie***

(a) **Doel: Volhoubaarheid van dienste**

- * Die Kerk lewer belangrike dienste aan die gemeenskappe waarbinne dit funksioneer, veral deur die Diakonale Diensorgane.
- * Die Kerk moet in 'n finansiële onvoorspelbare en moeilike klimaat

voortbestaan en die volhoubaarheid van die dienste wat gelewer word verseker. Tans bedra die afhanklikheid van staatsubsidie nagenoeg R8.6 miljoen per jaar. Begrote tekorte wat uit eie bronne bekostig moet word by Bejaardesorg alleen bedra R420 000 per jaar.

- * Die kerk is deel van die nie-winsgewende sektor wat uit 100 000 organisasies bestaan. Die enigste manier om suksesvol voort te bestaan en volhoubaarheid te verseker is om strategies te kommunikeer na die publiek en donateur sodat hulle kan weet watter dienste die Kerk lewer en dan daarvoor finansiële kan bydra.

(b) Motivering: Verdienstelikheid

- * Die Kerk lewer dienste aan die gemeenskap deur Diakonale Diensorgane wat sake soos armoede, pynverligting, gesinsherstruktureering, MIV/VIGS, weeskinders ens. aanspreek. Hierdie sake is hoog op die agendas van donateurs!
- * Die Kerk moet dus fokus op die dienste wat aangebied word, en die donateur se aandag daarop vestig dat hul doelwitte dieselfde is.
- * Daar is dus talle prioriteite van donateurs en van die Kerk se dienslewering wat ooreenstem en sal verseker dat die Kerk fondse sal kan genereer soos enige ander NWO.

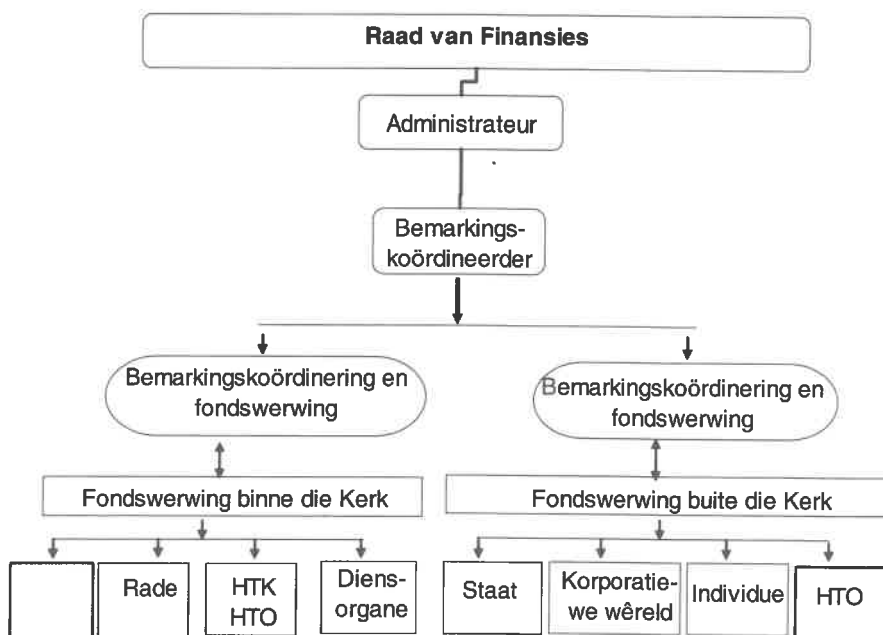
(c) Voorwaarde: Effektiewe kommunikasie

- * Die Kerk het 'n reeds bestaande kommunikasiestruktuur wat redelik goed funksioneer. Dit het duidelik uit die kommunikasie-oudit na vore gekom.
- * Die organisasie-analise en kommunikasie-oudit het egter uitgewys dat daar 'n leemte ten opsigte van koördinerende bestaan.
- * Die leemte ten opsigte van koördinerende het 'n baie negatiewe impak op die effektiwiteit van huidige kommunikasie en laat ruimte vir verbetering deur 'n omvattende kommunikasiepraktyk te implementeer.
- * 'n Omvattende, korporatiewe kommunikasiepraktyk het nie die bedoeling om die wiel te herontwerp nie. Wat reeds effektief werk, is die basis van korporatiewe kommunikasie.
- * Die bestaande kommunikasienetwerk word dus uitgebou tot 'n omvattende korporatiewe kommunikasiepraktyk wat daarop fokus om bestaande en nuwe kommunikasiemoontlikhede te koördineer ten einde maksimale effek te verkry deur alle kommunikasie-aktiwiteite.
- * Die beplande herstrukturering van SENTIK ten einde die kommunikasie-komponent uit te bou, word veral hierby betrek.
- * Voordele: Wie vind baat?
- * Die lidmate van die Kerk. Befondsing by wyse van vrywillige en verpligte heffings sal deur buitebronne aangevul word.
- * Die gemeentes van die Kerk. Die heffingsdruk op gemeentes kan verlig word.
- * Die Kerk. Beter verhoudings en positiewe beeldbou met die verskillende teikengehore wat die werknemers, predikante, lidmate en die gemeenskap insluit.

- * Die werknemers van die Kerk aangesien die volhoubaarheid van die Kerk as organisasie verseker word.
- * Die diakonale en ook ander diensorgane van die Kerk omdat die dienste wat hulle in die gemeenskap lewer sal kan voortbestaan en selfs uitgebrei word deur fondswerwing.
- * Ander nie-winsgewende organisasies wat met die Kerk geassosieer is en sal kan baat vind by die Diakonale Diensorgane se reeds bestaande goeie praktyke wanneer hul daarvoor kommunikeer.

(d) Resultate vir die Kerk en verwante rolspelers

- * Goed gevestigde bewustheid van die Kerk en al sy rolspelers/liggame in die gemoed van donateurs, korporatiewe organisasies, media, lidmate en die algemene publiek. Die Kerk het goeie dienste om te bemark en fondse voor in te samel, maar hul moet doelbewus werk om bewustheid van hierdie dienste te skep.
- * Gevestigde interne kommunikasiestrukture wat bemarking en fondswerwing-sake effektief kan hanteer. Hierdie funksie kan nooit onderskat word nie. Die interne kommunikasie van 'n organisasie is die basis van suksesvolle eksterne kommunikasie.
- * Werwing van fondse vir die onderskeie liggame op 'n volhoubare basis deur die bou van verhoudings.
- * 'n Positiewe kettingreaksie wat groei in fondse vir die Kerk as geheel, sy gemeentes en die diensorgane/liggame van die Kerk tot gevolg sal hê.

Aanbeveling van die werkkomitee

In die lig van die Kerk se behoefte aan befondsing van verskeie van sy werkterreine en die noodsaak van korporatiewe kommunikasie en gekoördineerde bemaking ten einde sulke fondse te genereer, oorweeg die Kerk die volgende strategie:

(A) STRATEGIE VIR FONDSWERWING

1. Die Kerk bevestig die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering naamlik om 'n strategie vir fondswerwing ten bate van die hele Kerk daar te stel.
2. Met ingang 1 Januarie 2005 word 'n Kantoor vir Fondswerwing daargestel met 'n bestuurder: fondswerwing en die nodige administratiewe infrastruktuur om die werk te ondersteun.
3. Die bestuurder word aangestel op kontrakbasis vir 'n periode van drie jaar (van een Algemene Kerkvergadering tot 'n volgende) met 'n jaarlikse prestasie-evaluering.
4. Die pos word aanvanklik beset op 5/8 basis met die bedoeling om dit met verloop van tyd uit te brei tot 'n volagpos.
5. Ander fondswerwers kan na behoefte op kommissiebasis aangestel word.
6. Daar word vanuit sinodale bronne begroot vir 'n jaarlikse uitgawe van R300 000 om die kantoor te bekostig met die doelwit dat die kantoor binne twee jaar selfbefondsend sal wees en binne drie jaar 'n netto inkomste sal toon.

Geprojekteerde inkomste vir die kantoor is:

R120 000 vir die eerste jaar
 R300 000 vir die tweede jaar
 R480 000 vir die derde jaar

7. Hierdie kantoor word opdrag gegee om bemaking en fondswerwing buite, maar ook binne die Kerk te beplan en te koördineer ten einde die maksimum voordeel vir die Kerk en sy werk daaruit te put.
8. Die kantoor skakel met alle belanghebbende organe in die Kerk wat baat vind of sou kon vind by fondswerwing ten einde by 'n sinvolle fondswerwingspraktyk uit te kom.

(B) WERKSWYSE

9. Die Kerk word so spoedig moontlik geposisioneer om fondswerwing te doen deur die
 - * vestiging en uitbou van 'n databasis van potensiele donateurs
 - * vestiging, bestendiging en uitbou van verhoudings met die media, staat en ander verwante rolspelers in die NWO sektor

- * bemarking van die onderskeie werkterreine/ funksies van die Kerk ten einde 'n bewustheid van die Kerk en sy werk in die gemeenskap te skep
 - * vestiging van 'n netwerk van persone en instansies binne die Kerk wat fondswerwing positief gesind is en sou kon bevorder
 - * skakeling met SENTIK ten einde die bemarkings- en fondswerwingsaksie ten beste met die Kerk te kommunikeer
 - koördinering van bestaande fondswerwings-aksies binne die Kerk
 - * inisiëring van nuwe fondswerwingsaksies buite die Kerk
 - * werwing van ander fondsinsamelaars op kommissiebasis na gelang van die behoeftes van die onderskeie liggame in die Kerk.
10. Die kantoor werk onder administratiewe beheer van die administrateur en onder opsig en toesig van die Kommissies van die Algemene Kerkvergadering en die ADV.
 11. Die administrateur word versoek om die strategie te implementeer in samewerking met die belanghebbende partye in die Kerk.
 12. Ds JLJ Smit, sameroeper van die Voortsettingskomitee vir Kommunikasie en Bemarking, stel die saak ter vergadering.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.8.3 WERKSTUKKE OOR KOMMUNIKASIEPRAKTYK EN IDENTITEIT VAN DIE KERK

KOMMUNIKASIEPRAKTYK IN DIE NED HERVORMDE KERK VAN AFRIKA: DR WC KLOPPERS

DIE KERK SE BEELD EN IDENTITEIT

As bruid en liggaam van Christus het die kerk 'n besondere opdrag en verantwoordelikheid. Die vraag is of daar inderdaad lewegewende krag en inspirerende hoop van die Kerk na die wêreld toe uitgaan. Watter beeld vertoon die kerk in haar roepingsbewustheid as bruid van Christus in die wêreld? Is die lewe van die kerk 'n uitnodiging om aan die liggaam en bruidskap van Christus deel te hê? Die kerk se verkondigingstaak hang ten nouste saam met haar beeld en identiteit in die wêreld en die wyse waarop die kerk as bruid en liggaam van Christus sigbaar gemaak word in die wêreld. Die metafoor "bruid van Christus" dra onder meer 'n affektiewe en estetiese dimensie wat tot dusver bykans geen aandag in die Ned Herv Kerk gekry het nie.

Die Kerk se beeld en identiteit word grootliks deur die wyse van kommunikasie bepaal. Die huidige kommunikasiepraktyk van die Kerk het egter verskeie gebreke ten opsigte van die verklanking en sigbaarstelling van die Kerk se boodskap. Die sterk uitspraak van jongmense en ander lidmate dat die Kerk nie die Christelike liefde wat verkondig word, weerspieël nie, en dat die kerk nie meer in staat is om rigting, sekuriteit en ondersteuning te bied nie, is 'n ernstige aanklag (vergelyk verskeie studies, opnames, edm). Die ongeërgde en soms selfs negatiewe boodskap en beeld van die Kerk word geïnterpreteer as 'n houding van afsydigheid en onbegrip teenoor mense se nood, vrae en leefwêreld. Indien die Kerk hierdie probleme wil aanspreek, sal daar op verskeie wyses erns gemaak moet word met die bestaande kommunikasiepraktyk.

Die kommunikasiepraktyk in die kerk moet die verkondiging van die evangelie in elke moontlike gestalte dien. Die kerk moet op elke moontlike wyse poog om haar identiteit as bruid en liggaam van Christus positief uit te dra.

'N TEOLOGIESE KOMMUNIKASIE-TEORIE

Die Kerk se manier van kommunikeer, optrede, "liggaamstaal" en sigbare verkondiging is van deurslaggewende belang vir effektiewe en geloof-waardige optrede. Daar behoort 'n deeglike bewussyn van die Kerk se kommunikasiemoontlikhede en styl van kommunikasie te wees. Kommunikasieteorieë behoort grondig ondersoek te word. Die kommunikasiepraktyk van die kerk behoort vanselfsprekend op 'n *teologiese kommunikasieteorie* te berus.

Die sentrale vraag in 'n teologiese kommunikasieteorie is die vraag na die bemiddeling tussen die oorgelewerde tradisie en die huidige ervaring van mense. Op welke wyse kan die werklikheid van God en die werklikheid van die huidige mens *op ervaringsvlak* met mekaar verbind word? In die geloofskommunikasie moet 'n brug geslaan word tussen die geloofstradisie en ons Christen-wees in 'n nuwe situasie. Dit vra om 'n wedersydse kritiese verhouding tussen tradisie en ervaring (Kloppers – *Verbum et Ecclesia* Vol 24(I) 2003, 104-112).

Kommunikatiewe handelinge

Kommunikasie binne 'n geloofspraktyk kan omskryf word as kommunikatiewe handeling wat binne bepaalde handelingsvelde funksioneer. In aansluiting by Habermas (1982) se teorie vir kommunikatiewe handelinge, kan Christelike kommunikasie as nie-instrumenteel, dialogies, simmetries, liefdevol, eg en deursigtig beskryf word. Dit moet gerig wees op die koninkryk van God. Kommunikasie is dinamiese kommunikatiewe handelinge, waarby die hele mens betrokke is.

Nie-instrumenteel beteken kommunikasie ter wille van vertroue, verhouding, liefde en sorg, en nie kommunikasie as instrument om iets te bereik, of mense te gebruik nie. Die gespreksgenoot word as gelyke in 'n dialoog beskou en nie as ondergeskikte instrument nie.

Dialogies beteken 'n gelyke verkeer na weerskante as senders en ontvangers van 'n

boodskap. Die een oorheers nie as sender en die ander is nie ondergeskik as ontvanger nie. *Geslaagde* kommunikasie vind eers plaas waar die ontvanger van die boodskap op die boodskap *gereageer* het en bewys gelewer is dat die boodskap ontvang en verstaan is (Habermas 1984:10vv). Die vraag kan dus gevra word of die sender/ mededeler wel ernstig is om die boodskap aan die ontvanger/ vertolker tuis te bring, met ander woorde of eersgenoemde in werklike verstaan, in eksistensiële ontmoeting (Dingemans 1991:42), geïnteresseerd is. Dikwels is dit die gesindheid by kerklike kommunikators dat die kommunikasie sonder meer "fgehandel" is. Terugvoer word dan as lastig of negatief beleef, veral wanneer dit daarop dui dat die hoorders dalk nie die boodskap reg vertolk het nie, of indien dit blyk dat hul behoeftes anders is as waarop staatgemaak is. Die huidige kommunikasiepraktyk in die kerk blyk veral boodskap-geïntereerd in plaas van dialogies-geïntereerd te wees.

It seems quite obvious that much Christian communication practice is based on a one-way concept, which is partly due to a lack of information about the audience. This has left us with message-oriented theories of communication, where emphasis is placed on the design of the message rather than on the intended listener. The audience is viewed as a *target*, and "*ideas and feelings are prepacked in a mental and physical syringe and then forced under pressure in a straight line into the receiver*" (Søgaard 1993:41 my kursivering)

Simmetries gee uitdrukking aan gelykwaardigheid in die kommunikasieproses. Habermas (1982 II:40-45) beskryf dit as *herrschaftsfreie* kommunikasie. Dit kom voor asof in die huidige praktyk grootliks van outoritêre en eenrigtingkommunikasie gebruik gemaak word. Dit is waarskynlik 'n rede waarom die kerk dikwels as te formeel, hoogdrawend, neerbuigend en ver van die lidmate af, beleef word. Daar moet veel meer gedoen word om die lidmate *aktiewe deelnemers* aan die gesprek te maak en nie slegs 'ontvanger' van 'n bepaalde boodskap nie.

Eerlike, egte kommunikasie: Die nie-verbale vorm van kommunikasie bevorder die egtheid van kommunikasie of die teendeel daarvan. Die parateks, oftewel die geheelboodskap wat bereik word deur die geslaagde verbinding tussen die verbale en nie-verbale (metateks), is uiters belangrik. Die verbale en nie-verbale in die kommunikasieproses moet saamval en moet dus konsekwent wees. Die interteks word grootliks deur hierdie saamval bepaal en beïnvloed alle toekomstige pogings tot kommunikasie.

Deursigtig: Wedersyds moet niks weggesteek word nie. Die ontvanger van 'n boodskap moet nie bewus raak van 'n subteks wat iets anders kommunikeer as wat die sender verbaal oordra nie. Hierdie kommunikasiepraktyk lei tot wantroue. 'n Bewussyn vir die regte lyftaal (op 'n verskeidenheid van vlakke) moet doelbewus bevorder word.

Holisties: Dit sluit die mens in die geheel in, waar al die dimensies van affektiewe, sosiale, emotiewe, konatiewe, estetiese betrek word. Dit dui ook op die geheelervaring van die kommunikasiegebeure: die wêreld van die ervaarbare en dienoreenkomstig ook die wêreld en wese van die gespreksgeenoot/mede-

kommunikator.

Christelike geloofskommunikasie behoort dus die volgende eienskappe te vertoon:

- * Bevorder evangeliese spiritualiteit
- * Skep identiteit
- * Is deursigtig (dus nie-instrumenteel, of met 'n eie agenda/subteks nie)
- * Bevorder vertroue
- * Bou verhoudings
- * Helder op en vertroebel nie
- * Gee sekuriteit – in elkeen se lewe voor God
- * Skep 'n liefdevolle ruimte waarbinne mense veilig voel - 'n eie lewensruimte
- * Skep ruimte vir eerlike en egte kommunikasie
- * Bevorder christelike waardes, bybelse beginsels, evangeliese optrede
- * Is in wese verkondigend.

Eers waar gelowiges mekaar in 'n *vrye, gelyke, dialogiese en simmetriese* kommunikasie *ontmoet*, kan die potensiaal tot 'n ware gemeenskap in die geloof ten volle verwesenlik word. Hierin lê die potensiaal om God self deur Sy lewende en beeldryke Woord te ontmoet en met Hom in gesprek te tree. Die opvallende van God se kommunikasie met ons is immers 'n "afdaal na ons vlak" om met ons in Christus op "dieselfde menslike vlak" te kom gesprek voer. Binne hierdie gesprek met God vind ware dialoog plaas: God verwag van ons 'n antwoord uit vrye wil as keerpunt van Sy woord.

'N GLOBALE BENADERING VIR DIE KOMMUNIKASIEPRAKTYK

'n Positiewe kommunikasiepraktyk word geskep deur die toepassing van die **waardes** wat in die kommunikasieteorie gestel is. Dit is 'n omvattende proses wat doelbewus aan die gang moet kom:

Die kerk sal deur middel van alle kommunikasiemiddele, 'n eie *kerklike* vorm van "bemarking" (bekendstelling en planmatige bevordering) van 'n eie *beeld* (korporatiewe identiteit), 'n besondere boodskap en missie moet ontwikkel. Dit moet duidelik gestel word dat hier nie sprake is van enige vorm van "sekulêre bemarking" soos van goedere of produkte op 'n uitstal-basis nie, ook nie van kompetisie met ander 'mededingers' of ander denominasies nie, maar bloot 'n beter georganiseerde, doelgerigte poging om maksimaal van die middele tot die kerk se beskikking gebruik te maak om die kerk duideliker en meer effektief te laat optree. Daar is groot werk voor ten opsigte van die Kerk se globale kommunikatiewe potensiaal en die ontwikkeling van 'n holistiese en multidimensionele kommunikasiepraktyk waarin 'n eie korporatiewe identiteit bewustelik bevorder kan word (Kloppers 1997:347-349).

Die kommunikasiepraktyk moet in die eerste plek daarop gerig wees om die beeld van die kerk in die oë van (veral jong) lidmate en buitestaanders positief te beïnvloed. In die kerk moet die maksimum kommunikasiemoontlikhede in terme van die kerk se boodskap en doelstellings bewerkstellig word. Trouens, deur dit *nie* te doen nie, word reeds 'n beeld van ongeërgdheid, onbetrokkenheid of selfs

negatiwiteit gekommunikeer. Die kommunikasieproses moet na binne én na buite gerig wees en moet die kerk uit haar na binnegekeerdheid, op 'n visie buite die grense van die kerk rig. Die fokus (visie) behoort nie net op binnekerklike worsteling om oorlewing gerig wees nie, maar moet die kerk só inspireer en van binne uit sterk maak sodat die kerk met krag en oortuiging na buite (missionêr) kan optree.

Gemeentes formuleer toenemend vir hulleself 'n visie en missie (vergelyk Burger 1991) om daarvolgens vir hul eie lewe en bediening jaarliks doelwitte te formuleer en aan die hand daarvan sinvol en doelgerig te werk en te lewe. Het dit nie tyd geword dat die 'kerkleiding' ook op soortgelyke wyse die kerk lei aan die hand van 'n behoorlik geformuleerde visie- en missiestelling, en met jaarlikse doelwitte aan die kerk as geheel koers probeer gee nie? Hierdeur kan 'n nuwe soort gesprek tussen die sg 'kerkleiding' en gemeentes op dreef kom en kan simmetriese dialoog ook op hierdie vlak bevorder word. 'n Groter bewustheid van die waarde van oop en vrye kommunikasie behoort 'n wesenlike deel van 'n kerk te wees wat daarop gesteld is dat daar nie 'n hiërargie in die kerk geld nie en dat almal deur Christus alleen regeer word. Christus se kommunikasie, die uitleef van die liefde, behoort in só 'n kerk sigbaar te word (Kloppers 350-353).

KOMMUNIKASIEPRAKTYK

Inleiding

Dit is van deurslaggewende betekenis dat terminologie aan die teologiese kommunikasieteorie se vereistes moet voldoen. Daarom behoort terme soos *kommunikasiestrategie* en *kommunikasiebeleid* vermy te word ten gunste van *kommunikasiepraktyk*. In die woord 'strategie' is reeds 'n negatiewe klank opgesluit - dié van instrumentele beheersing van mense deur jou optrede (Habermas 1982 II:40-45). Die term kommunikasiestrategie pas ook nie in by die Hervormde Kerk se teologie wat anti-metodisties funksioneer nie - die kerk se denke rondom identiteit word nie bepaal deur strategieë of raamwerke waarbinne almal moet inpas en volgens 'n bepaalde patroon moet funksioneer nie. Kommunikasie is per definisie metafories en daarom dinamies en oop. In wese behoort dit dus nie strategies bepaal te word nie - te meer wanneer dit as geloofskommunikasie onder die leiding van die Heilige Gees, deur inspirasie bepaal, deur spirituele kreatiwiteit gedring, en deur individuele gelowiges met unieke talente en gawes, beoefen word nie.

Die bestaande kommunikasiepaktyk moet versigtig en met sensitiwiteit vir die huidige praktyk uitgebou word tot 'n dinamiese kommunikatiewe praxis. *Praxis* dui op 'n dinamiese en voortgaande proses waardeur die huidige praktyk voortdurend tot nuwe praktyk verruim word. Nuwe kommunikatiewe handelingspatrone moet dus in spel gebring word ter verbetering van die huidige praktyk.

Toepassing van die teologiese kommunikasieteorie

'n Praxis van simmetriese en dialogiese kommunikasie

Alle kerklike kommunikasie, van waar dit ookal kom, maar veral vanaf die

Kerkkantoor wat tradisioneel of in die algemeen gesien word as die "hoofkantoor", werkgever of selfs 'hoër gesag' moet op simmetriese *dialog* ingestel moet wees. Dit beteken dat die boodskap nie in 'n drukgang van eenrigtingverkeer na 'n ontvanger versend word waar die ontvangs daarvan eintlik irrelevant is nie. Dit neem die ontvanger volledig in ag as 'n mede-kommunikator en 'n antwoord word veronderstel. Die kommunikasiegebeure is eers suksesvol en eg indien die ontvanger méér is as vertolker, maar self sender wat 'n reaksie mag gee. Wanneer die reaksie verskillend is as wat die sender geantisipeer het (vergelyk Wolfaardt 1993:57-58), is dit waarskynlik dat die sender nie die ontvanger volledig in ag geneem het nie, óf dat die kommunikasie nie suksesvol was in sy oordragstyl / formaat / kodes / inhoud ens) nie. Waar kommunikasie só verloop behoort 'n nuwe kommunikasiesirkel te begin wat gerig is op beter verstaan *wedersyds*. Indien hierdie nuwe kommunikasiesirkel nie ook plaasvind nie, soos normaalweg in ons kerklike praktyk gebeur, bou frustrasie op, veral vanaf dié wat normaalweg aan die "ontvangkant" van sodanige kommunikasiegebeure staan. Dit lei tot vervreemding en wantroue wat sneeubal tot gebrekkige verhoudinge. Die nadelige uitwerking op die kerk se werk spreek van self.

'n Dialoogpraktyk moet in die eerste instansie binne die sentrale kerkkantoor gevestig word. Van hieruit kan dialogiese kommunikasie na die kerk realiseer.

'n Praxis van nie-instrumentele kommunikasie

Die kerk se krag is in 'n kommunikasiepraktyk geleë waar mense as beelddraers van God verkondigend optree. Dit hang saam met *egte* en *geloofwaardige* kommunikasie. Die dubbele impak van verbale én nie-verbale kommunikasie, die *parateks*, bepaal die kommunikatiewe trefkrag en geloofwaardigheid van die kerk. Die volle impak van nie-verbale en visuele kommunikasie behoort dus grondig aandag te kry. Die styl van kerklike media, tydskrifte, briewe, briefhoofde, selfs die kerkgebou / gemeentekantoor / kerkkantoor se atmosfeer - alles moet toeganklikheid, egtheid, christelike liefde, hoop, vrede, ensameer uitstraal. Kommunikasie moet sonder bybedoelings of verskuilde agendas wees. Genoeg inligting moet voortdurend en betyds gegee word om vertroue te skep.

'n Praxis van kreatiewe geloofskommunikasie

Kreatiewe geloofskommunikasie, as 'n bepaalde kommunikasiestyl, behoort as ideaal gestel te word. Indien dit in die praktyk kan realiseer, vorm dit 'n ideale basis waarop die kerk verder kan beplan rondom bepaalde kommunikasiekanale, bemaking, die beslag gee aan korporatiewe identiteit ens.

Op grond van die menswording van Christus kan teologies aangetoon word dat 'n veel wyer veld van kommunikasie- en verkondigingsmoontlikhede bestaan as slegs die gepredikte woord. Verkondiging geskied ook deur middel van kerkpublikasies, kuns, en ander vorme van visuele kommunikasie. Die kragtige eienskappe en inherente vermoëns wat geloof en die visuele in verskillende vorms met mekaar in gemeen het, maak dit moontlik dat kerklike literatuur, kommunikasiemiddele en visuele of simboliese verkondiging, saam as eenheid in betekenisvolle

kommunikasie gebruik kan word.

Elke vorm van kommunikasie, verbaal en nie-verbaal, behoort gebruik te word om die Kerk se beeld en identiteit uit te bou en in die wêreld te bevorder. Kerkpublikasies is 'n besonder geskikte kommunikasiemedium wat in diens van die evangelie en die uitdra van die kerk se beeld benut kan word. Die kerklike publikasies kan 'n belangrike bydrae lewer deur die identiteit, taak en doelstelling daadwerklik in woord en beeld uit te dra - 'n deurlopende, eenheidbeeld kan daarmee geskep word. Kerklike briefhoofde en korrespondensie, logo's, gemeentelike afkondigings en nuusbriewe, kategesestukke en kursuspakette, boekmerke, publikasies, gesangboeke en elke vorm van gedrukte kommunikasie kan gebruik word om die beeld en boodskap in te 'prent'. *Almanak* 2004 en *Konteks* 2004 kan hier as voorbeelde dien.

Alle vorms van visuele verkondiging kom dus ter sprake. Die gebruik van simbole en simboolkommunikasie kan nog veel wyer uitgebrei en toegepas word. Interaksionele simboolkommunikasie is 'n belangrike wyse van kommunikasie in die kerk (vergelyk Dingemans 1991:152). Die doel van simboolkommunikasie is om *deelname* te bewerkstellig. Alle kommunikasievorme moet gebruik word om as brugbouer tussen mense en groepe; katalisator in sensitiewe en moeilike situasies; gerussteller en vertrouwe-skepper as gevolg van oop en korrekte inligting wat betyds deurgegee word; voorligter in moeilike en onseker tye; beeldvormer van die Kerk; beelddraer en uitbeelder van die Kerk se unieke boodskap. So word die kerk die stem en beeld van God in die wêreld.

'n Praxis van kommunikatiewe handeling

Daar sal ernstig besin moet word oor die noodsaak om die Kerk se kommunikasie op alle terreine uit te bou tot kommunikatiewe handeling in diens van die evangelie. Die kommunikatiewe handeling kry gestalte daarin dat elke gelowige se gawes in diens van die geheel van die liggaam van Christus gestel word. Dit beteken dus dat deelnemende bestuur en 'n spanbenadering praktyk moet wees. Die verantwoordelikheid om namens die Kerk die Kerk se beeld uit te dra, standpunte te stel asook die Kerk in haar breë verskeidenheid voor te lig en 'op te voed', mag nooit by 'n enkele persoon (of selfs enkele persone) berus nie (vergelyk Bevestigingsformulier vir ouderlinge, *Diensboek* 1993:89, asook die anti-hiërargiese beginsel in die Kerkorde - Ordereël 3).

'n Multidimensionele en holistiese benadering in die hantering van die Kerk se kommunikasiepraktyk is noodsaaklik. In die geheel*prentjie* is elke stukkie visuele kommunikasie nie maar net toevallig nie, maar deel van die boodskap wat die wêreld moet oortuig dat Christus in ons lewe is en ons in Hom. Daarom sluit dit elke koevert, briefhoof, kursusomslag en vorm van kommunikasie in.

’N NUWE HANDELINGSVELD

Dit sal die kerk baat om met 'n positiewe gesindheid en langs nuwe weë te soek na oplossings en verstellings om dinamies en kreatief die herskeppende eienskappe van

die geloof en geloofservaring te bevorder. *Visuele verkondiging/kommunikasie* is 'n nuwe handelingsveld waaraan die kerk nog baie aandag behoort te bestee in terme van navorsing en implementering in die kerklike praktyk. Die hedendaagse mens funksioneer visueel en die brein interpreteer inligting holisties en visueel. Die kerk plaas egter steeds 'n groot premie op die verbale en dit oorheers steeds die kerklike denke en funksionering. Navorsing wys egter uit dat die verbale juis die meer onbetroubare vorm van kommunikasie is aangesien dit manipuleerbaar is en dus met onegte motiewe en skyn-kommunikasie gevul kan word. Die handelingsveld wat op die visuele verkondiging fokus het gevolglik die potensiaal om die meer egte vorm van kommunikasie na die oppervlak te bring en dit in diens van die evangelieverkondiging te stel. Met hierdie handelingsveld word veral gepoog om die oog te open vir verskillende nuwe moontlikhede met betrekking tot die ander handelingsvelde soos die erediens, pastoraat, bybelstudiegeleenthede, kategeese, amptelike briewe en elke ander vorm van kommunikasie van die evangelie.

Navorsingsvelde wat hiermee geïdentifiseer is waarop verdere ondersoek onderneem behoort te word, en waaraan in die teologiese diskussie sowel as in die opleiding van predikante aandag gegee behoort te word, is die volgende:

- * visuele verkondiging;
- * verkondiging deur middel van kuns, simbole, argitektuur, edm.
- * liggaamstaal as visuele verkondiging,
- * stilte as kommunikatiewe simbool/metafoor in die erediens
- * die parateks van kerkpublikasies (ook die Bybel)
- * leserreseptiwiteit
- * die verhouding en gesprek tussen die teologie en kuns
- * die beeldende en verbeeldende aspekte van geloof
- * eietydse beeld- en simboolvorming vir die kerk en kultuur
- * 'n lewensbeskoulike mediagesprek tov kerklike kommunikasie
- * Die visuele uitbou van die korporatiewe identiteit van die kerk as liggaam en bruid van Christus.

(Kloppers 1997:370)

Vanuit die Praktiese Teologie behoort die empiriese gegewens en kwalitatiewe data-analises oor die kommunikasiepraktyk in die kerk wat onder meer deur die navorsing van NICDAM daargestel is, teologies omgebou te word tot praktyk-teorieë, gerig op die kerklike praktyk, om daarmee die praxis voortdurend dinamies te verruim.

DIE IDENTITEIT VAN DIE KERK IN DIE WÊRELD: PROF J BUITENDAG

Vir die kerk is die kwessie van sy *relevansie* in die wêreld nogal 'n netelige saak. Wat daarmee bedoel word, is dat die kerk weliswaar 'n bepaalde identiteit hét, maar dat dit boonop 'n bra ongemaklike een is – dit stap die tweede myl, dit draai die ander wang, dit seën waar ander vloek.... Die werklike identiteit durf ook nie sonder hierdie inherente vreemdheid bestaan nie en om alles te kroon, bestaan dit ook nog in 'n omgekeerde verhouding: *hoe meer jy van die een maak, hoe minder maak jy van die ander!* Wanneer slegs die identiteit van die kerk fokus kry, raak dit vreemd aan

die wêreld en wanneer betrokkenheid weer as die enigste saak geaksentueer word, dan vervaag die kerk se eie aard.

Die vraag is nou natuurlik waar die balans lê. Nie een van bogenoemde uiterstes is immers aanvaarbaar nie. Die kerk is dus nou eenmaal maar 'n vierkantige pen in 'n ronde gat! Die oomblik as dít opgegee word, is dit nie meer kerk nie. En juis daarom is die kerk voortdurend in 'n krisis. En elke kerk en elke gemeente moet voortdurend ook hierdie spanning aan eie lyf beleef. Trouens, die gelowige moet juis uitmaak hoe hierdie andersoortigheid in sy of haar lewe gestalte gaan kry of nie.

Maar eers moet ons darem die vraag vra waarom hierdie identiteitskrisis van die kerk hoegenaamd daar is. Dit is daar omdat ons in die wêreld, maar nie van die wêreld is nie. Omdat ons tegelyk Christus én Adam se bloed in ons are het. Ons is hemelse sowel as gewoon wêreldse burgers. Paulus het immers al gepraat van Christus wat vir party 'n aanstoot en vir ander onsin is. Die hart van die kerk is dus daar waar mense hulle in hierdie wêreld met die *Jesusverhaal* identifiseer.

Ons moet altyd onthou dat die kerk in die eerste plek 'n *geloofswaarheid* is - soos ons ook trouens in die Twaalf Artikels bely. Omdat die kerk geglo word, kan die wesenlike daarvan wel histories uitgedruk word, maar nooit daarin ópgaan nie. Kritiek teen (of selfs bewondering van) die kerk - hoe legitiem dit ook al mag wees - tref altyd slegs die uiterlike, die fasade, van die kerk. Sodanige uitsprake is soos om met die skaduwee van iemand om te gaan - dis nie daar nie, dis hoogstens *ook* daar!

En omdat die sonde deur die hart van elke gelowige loop, sal die distorsie van wat is en wat moet wees, altyd teenwoordig wees. Anders as wat Origenes gesê het, naamlik dat daar buite die kerk geen saligheid is nie, is dit dalk beter om te sê dat ons nie in en deur die kerk glo nie, maar *ongeag* die kerk. Die kerk is immers net die ruimte van die gemeenskap van die gelowiges.

Die verskil tussen die eintlike en oneintlike kerk is natuurlik ook nie net daar vanweë die sonde nie, maar ook vanweë persepsies. Die siening wat die wêreld van die kerk het, sal altyd anders wees as wat die gelowiges dit graag sou wou sien. Daardie gaping sal altyd bestaan. Die vraag is daarom ook nie of 'n bepaalde siening oor die kerk reg of verkeerd is nie. Die ontvangs van die boodskap is immers die deurslaggewende: *Corporate image is in the eye of the beholder*. Vanselfsprekend moet die bestaande beeld wat die wêreld van die kerk het dus nagevors word en aan die bedoelde beeld geyk word. En daarom moet die kerk voortdurend maar aan sy beeld werk en sorg dra dat dit so getrou moontlik die boodskap wat vir hom belangrik is, kommunikeer.

Dit kan nie anders as dat allereers uitgemaak moet word waarheen die kerk op pad wil wees nie. Dit moet duidelik wees dat die visie werklik toekomsgerig moet wees. Dit moet nie net maar 'n verlenging van die verlede wees nie. Die toekoms is God se toekoms. Hý maak alles nuut (Openb 21:5). Elke kerk moet dus ook pertinent vra waarheen hy op pad is. Dít is wat met krag gekommunikeer moet word. Dit behoort duidelik wees dat as 'n organisasie nie doelbewus poog om sy eie identiteit te vestig nie, dit nogtans sal ontwikkel. Die beeld setel immers ook in die oë van die kliënt.

Die *ontvangs* van die boodskap is dus waarop dit by die korporatiewe beeld aankom. Daarom gaan dit in die korporatiewe beeld nie net om 'n uitdrukking van die identiteit nie, maar veral ook om die identifisering en regstelling van die kommunikatiewe dissonansie daarvan. Hierdie dissonansie moet ook empiries nagevors word. Dit is daarom reg om te stel dat korporatiewe kommunikasie die proses is om korporatiewe identiteit in 'n korporatiewe beeld te vertaal.

Dit is daarom 'n groot uitdaging om die kerk se korporatiewe identiteit so te bestuur dat daar 'n gemeenskaplike visuele identiteit geskep word wat die onderskeie komponente se verhouding tot die instelling volgens die betrokkenes weerspieël *asook* om terselfdertyd aan praktiese eise van kommunikasie te voldoen.

'n Kerk met 'n sterk, gemeenskaplike identiteit boesem vertroue en sekuriteit in by sy gemeentelede. In 'n omgewing waar sake al hoe meer mededingend en onseker word, veral onder die jeug, is vertroue en sekuriteit veral belangrik. 'n Sterk, stabiele, bekende en maklik herkenbare korporatiewe identiteit sal gerusstellend wees vir huidige (en voornemende) lidmate.

Die Werkkomitee beveel soos volg aan:

- 1. Die Vergadering spreek sy dank uit oor die strategiese beplanning en die kommunikasie-oudit wat die afgelope termyn in die Kerk plaasgevind het en versoek dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal toesien dat veral ook die volgende sake pertinent aandag gaan kry:**
 - 1.1 'n Beeld van die Ned Herv Kerk word gedefinieer wat getrou aan die wese en roeping van die Kerk is.**
 - 1.2 Hierdie beeld word sover moontlik in kommunikasie tot uitdrukking gebring.**
 - 1.3 Die beeld wat buitelanders van die Ned Herv Kerk het, word nagevors en waar moontlik, aangespreek.**
 - 1.4 Professionele konsultante kan na goeie dinge deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gebruik word.**

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking en besluit.**

3.8.4 BESKRYWINGSPUNTE

3.8.4.1

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.11.1.(i)(a): SAMESTELLING VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.11.1.(i)(a) word soos volg gewysig:

- * Vervang *ampsdraer* met *diaken*.**

Dit lees dan soos volg:

- (a) Twee afgevaardigde *diakens* uit elke ringsdiakensvergadering met dien verstande dat dieselfde *diakens* nie na meer as twee agtereenvolgende vergaderings afgevaardig word nie.**

Motivering

Dit kan onduidelikheid uit die weg ruim. By sommige ringsdiakensvergaderings bestaan die persepsie dat ingevolge Ordinansie 3.11.1(i)(a) 'n diaken en 'n predikant afgevaardig kan word, soos die reëling was voor die 66ste Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking en besluit.**

3.8.4.2

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 3.11.1(i): SAMESTELLING ALGEMENE DIAKENSVERGADERING: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.11.1(i) word uitgebrei met 'n nuwe punt (b) wat soos volg lui:

- (b) een predikant uit die ring, benoem vir diakonale werksaamhede met adviserende stem, alternatiewelik een van die predikante wat aan standplase in die gemeentes van die ring verbind is met adviserende stem.**

Motivering

Die uitbreiding is nodig

- * om predikante te betrek met adviserende stem**
- * sodat die ringsdiakensvergadering predikante afvaardig na die Algemene Diakensvergadering**
- * om te voorkom dat predikante wegbly van die Algemene Diakensvergadering**

omdat hulle nie deel van die vergadering is of voel nie.

Die nommering word aangepas.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.8.4.3

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.13.1(iii)(f): SAMESTELLING VAN DIE KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.13.1(iii)(f) word soos volg gewysig:

- * Voeg die funksionaris van Diakonale Diensorgane by en vervang twee predikante met twee verteenwoordigers.**

Dit lees dan soos volg:

- (f) 'n verteenwoordiger van die Direksie van die Kinderhuise, die NHSV-hoofbestuur, Die Ondersteuningsraad en die Bestuurskomitee vir Bejaardesorg, die administrateur, funksionaris van die Direksie van die Kinderhuise, en twee verteenwoordigers deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aangewys met adviserende stem.**

Motivering

Die funksionaris van diakonale diensorgane is van dag tot dag op hoogte met die funksionering van diensorgane, en lewer belangrike insette in die bespreking van verslae, sowel as in die kommunikeer van opdragte/versoeke vanuit die Algemene Diakensvergadering.

Wysiging ten opsigte van die verteenwoordigers van die Algemene Kerkvergadering is om die Kerkorde in lyn te bring met die huidige praktyk sodat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie net deur predikante verteenwoordig hoef te word nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

3.8.4.4

WYSIGING VAN ORDINANSIE 3.11.3.1(xii): WERKWYSE VAN DIE ALGEMENE DIAKENSVERGADERING: ALGEMENE DIAKENSVERGADERING

Ordinansie 3.11.3.1(xii) word gewysig om soos volg te lees:

Die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering vul vakatures op die Kommissie aan uit afgevaardigdes wat die Algemene Diakensvergadering bygewoon het.

Motivering

Dit raak die posisie van lede van Diakonale Diensorgane.

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking en besluit.**

--- oOo ---

**Gemeentes
en
Kerk**

4. GEMEENTES EN KERK

4.1 GEMEENTES

4.1.1 GEMEENTEGRENSE

4.1.1.1 Beskrywingspunt

(a)

RIGLYNE OOR TOEPASSING EN MOONTLIKE WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.5.1: GEMEENTEGRENSE: OUDERLINGEVERGADERING GEMEENTE WONDERBOOM-SUID DEUR DIE RING VAN NOORDELIKE PRETORIA

Die vergadering gee riglyne oor die toepassing van voorskrifte in Ordinansie 4.5.1(iii), en oorweeg om 4.5.1(iii)(b) te skrap.

Motivering

Dit kom voor asof die werkwyse soos deur die Kerkorde voorgeskryf, nie in die praktyk toegepas word nie. Lidmate doen nie werklik aansoek om vervoeging nie, maar stel die ouderlingevergadering daarvan in kennis. Daarna word die saak nie verder gevoer nie. Dit is nie duidelik wie verantwoordelik is om die saak na die ringskommissie vir kennisname te verwys nie. Die ouderlingevergadering by wie aansoek gedoen is om vervoeging, kry in elk geval nie kennis van die ouderlingevergadering na wie vervoeg word of die aansoek goed- of afgekeur is nie. Die ervaring is dat skriftelike navraag by ouderlingevergaderings na wie vervoeg word, geen antwoord oplewer nie.

Die ringsvergadering van Noordelike Pretoria steun nie die beskrywingspunt nie.

Dr JH Breytenbach stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

4.1.2 VORMING EN ONTBINDING VAN GEMEENTES

4.1.2.1 Gemeentes met nuwe name

Die volgende gemeentes het naamsveranderinge ondergaan sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering:

67ste Algemene Kerkvergadering, Agenda: Gemeentes en Kerk

- * Klerksdorp-Oos is nou Klerksdorp-Oos Môrester.
- * Wynberg is nou Skiereiland.
- * Springs-Suid is nou Selcourt.
- * Uitenhage/Despatch is nou Sionshoogte.
- * Ontdekkers en Floridagemeentes het ontbind en saamgesmelt en is nou El-Flora.
- * Benoni is nou Benoryn.

AANBEVELING

1. **Vir kennisname.**

4.1.2.2 Gemeentes wat ontbind het

Die volgende gemeentes het ontbind sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering:

Florida
Leondale

Bulawayo
Chipinge

Masvingo
Ontdekkers

Kensington

AANBEVELING

1. **Vir kennisname.**

4.1.2.3 Beskrywingspunt

- (i) **WYSIGING VAN ORDINANSIE 4.8.4: ONTBINDING VAN 'N GEMEENTE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.**

'n Nuwe punt (v) word by Ordinansie 4.8.4 ingevoeg wat soos volg lui:

- (v) **Die notule van die ontbindingsvergadering word aan die einde van die vergadering goedgekeur.**

Die huidige punt (v) word punt (vi).

Motivering

'n Notule wat nie goedgekeur is nie, het geen regsrag nie, en daarom moet die notule goedgekeur word deur die ontbindingsvergadering.

AANBEVELING

1. **Vir bespreking en besluit.**

4.1.3 SAMESMELTING VAN GEMEENTES

4.1.3.1 Gemeentes wat saamgesmelt het

Die volgende gemeentes het saamgesmelt sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering:

- * Florida en Ontdekkers
- * Kaapstad en Tygerberg.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

4.1.3.2 Beskrywingspunt

(i)

UTBREIDING VAN ORDINANSIE 4.7: SAMESMELTING VAN GEMEENTES: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING.

- * Voeg as nuwe 4.7.4, 4.7.5 en 4.7.6 in: (Vergelyk 4.1.10)

4.7.4 Onmiddellik na die vorming van 'n nuwe gemeente deur samesmelting word

- (i) onder toesig van die ringskommissie ampsdraers vir die gemeente gekies deur die aanwesige belydende lidmate wat nie onder sensuur is nie

- (ii) 'n naam vir die gemeente gekies.

4.7.5 Die gekose ampsdraers word by dieselfde geleentheid in hulle ampte bevestig met gebruikmaking van die formulier.

4.7.6 Waar 'n ontbinde gemeente se lidmate by 'n bestaande gemeente opgeneem word, word vir die nuwe wyke van die bestaande gemeente ampsdraers gekies en bevestig.

- * Verander vervolgens die nommering

- * Voeg by huidige 4.7.5 (iv) ... op voorwaarde dat waar die vorming van 'n nuwe saamgesmelte gemeente(s) die aantal standplase moet verminder, die kerkrade vooraf met die predikante ooreengekom het watter predikant(e) deur die nuwe gemeente(s) beroep sal word en dat die predikante die beroepe sal aanneem of beroepbaar gestel sal word.

Die volledig gewysigde Ordinansie lui soos volg:

4.7 Samesmelting van gemeentes

4.7.1 Die gemeentevergadering besluit en onderhandel oor samesmelting met 'n ander gemeente(s) wanneer

- (i) lidmaatgetalle sodanig gedaal het dat die gemeente nie meer selfstandig kan voortbestaan nie
- (ii) 'n kombinasie-ooreenkoms die probleme wat bestaan, nie kan oplos nie
- (iii) omstandighede, wat die gemeente daartoe dwing, dit noodsaak.

4.7.2 Samesmelting vind plaas wanneer

- (i) die betrokke gemeente(s) ontbind
- (ii) die lidmate van die gemeente(s) wat ontbind het, saam 'n nuwe gemeente vorm
- (iii) die lidmate van die gemeente(s) wat ontbind het, opgeneem word in 'n bestaande gemeente
- (iv) die ooreenkoms van samesmelting nagekom is.

4.7.3 'n Ooreenkoms tot samesmelting word deur die deelnemende gemeentes opgestel en deur die betrokke gemeentevergaderings met 'n twee-derde meerderheid van die aanwesige lidmate in 'n stemming aanvaar en goedgekeur. Die ooreenkoms tree in werking wanneer die samesmelting plaasgevind het op 'n gemeentevergadering van die samesmeltende gemeentes.

4.7.4 *Onmiddellik na die vorming van 'n nuwe gemeente deur samesmelting word*

- (i) *onder toesig van die ringskommissie ampsdraers vir die gemeente gekies deur die aanwesige belydende lidmate wat nie onder sensuur is nie*
- (ii) *'n naam vir die gemeente gekies.*

4.7.5 Die gekose ampsdraers word by dieselfde geleentheid in hulle ampte bevestig met gebruikmaking van die formulier.

- 4.7.6** Waar 'n ontbinde gemeente se lidmate by 'n bestaande gemeente opgeneem word, word vir die nuwe wyke van die bestaande gemeente ampsdraers gekies en bevestig.
- 4.7.7** Die ringsvergadering(s) dra sorg dat die ooreenkoms van samesmelting nagekom word en dat alles ordelik geskied.
- 4.7.8** Die ooreenkoms van samesmelting bevat minstens die volgende reëlins:
- (i) Die datum(s) waarop die deelnemende gemeente(s) ontbind.
 - (ii) Die datum waarop die gemeente(s) wat ontbind het, saamsmelt of deel van 'n bestaande gemeente word.
 - (iii) Die grense van die nuwe gemeente wat as gevolg van die samesmelting ontstaan.
 - (iv) Waar van toepassing, die opheffing van die bestaande predikantstandplaas(e) en die skep van 'n nuwe standplaas(e) *op voorwaarde dat waar die vorming van 'n nuwe saamgesmelte gemeente(s) die aantal standplase moet verminder, die kerkrade vooraf met die predikante ooreengekom het watter predikant(e) deur die nuwe gemeente(s) beroep sal word en dat die predikante die beroepe sal aanneem of beroepbaar gestel sal word*
 - (v) Die beskikking oor die roerende en onroerende eiendom(me) van die gemeente(s) wat by die samesmelting betrokke is.
 - (vi) Die beskikking oor die notuleboeke, registers, finansiële verslae en die inhoud van die gemeentelike argief(we) van die gemeente(s) wat ontbind.
- 4.7.9** Die ringskommissie(s) gee aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kennis van die samesmelting van gemeentes.

Motivering

Gemeentes wat onlangs saamgesmelt het, het versoek dat Ordinasie 4.7 wat handel oor die samesmelting van gemeentes, hersien moet word. Meer besonderhede oor die predikante, ouderling en diakens van die gemeentes wat saamgesmelt het, moes vervat word.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.****4.1.3.3 Beroep en bevestiging van predikante by die samesmelting van gemeentes**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Raad vir Regsadvies versoek om leiding te gee oor die beroep en bevestiging van predikante by die samesmelting van gemeentes. Die volgende gevalle is genoem:

- * Twee gemeentes ontbind en vorm saam 'n nuwe gemeente (samesmelting).
- * 'n Bepaalde gemeente ontbind en smelt saam met ander bestaande gemeentes (inskakeling).

Behoort die predikante in die gevalle weer beroep en/of bevestig te word.

Die Raad vir Regsadvies het soos volg geadviseer:

Reëlins by die samesmelting van gemeentes word gevind in Ordinansie 4.7.

Ten opsigte van die eerste vraag geld die volgende:

- (a) Waar twee (of dalk meer) gemeentes saamsmelt, moet al die reëlins soos in Ordinansie 4.7 uitgestippel, noukeurig uitgevoer word. Veral belangrik is Ordinansie 4.7.3 tot 4.7.5.
- (b) By die ontbinding of opheffing van gemeentes met die oog op samesmelting moet, waar van toepassing (dit wil sê as daar wel in albei gemeentes standplase bestaan), al die standplase ook opgehef word. 'n Standplaas kan immers nie sonder 'n gemeente bestaan nie. Ordinansie 4.7.5(iv) bepaal dit duidelik.
- (c) Die ooreenkoms wat vooraf deur die saamsmeltende gemeentes gemaak word, behoort in lyn met Ordinansie 4.1.7(iii) reëlins te bevat rondom predikante wat die standplase wat opgehef word, vul.
- (d) Kragtens Ordinansie 4.7.5 (iv) word een of meer standplase geskep en die predikant(e) wie se standplaas(e) deur die ontbinding van die gemeentes opgehef is, word daarheen beroep. Waar dit 'n nuwe gemeente is en 'n nuwe standplaas(e) geskep is en beroep(e) uitgebring is, geld dieselfde reëlins soos by afstiging wat in Ordinansie 4.1.10 tot 12 beskryf word. Dit wil sê ook die ouderlinge en diakens moet "opnuut" gekies en bevestig word.

- (e) Indien slegs een standplaas in die nuwe gemeente geskep sou word, terwyl in die oorspronklike gemeentes twee of meer gevulde standplase was, sal vooraf met al die predikante gereël moet word dat nadat die nuwe gemeente gestig is en een van hulle beroep word, met die ander gehandel sal word in ooreenstemming met Ordinansie 2.1.2.1 (soos gewysig).

Ten opsigte van die tweede vraag geld die volgende:

- (a) Die predikantstandplaas word ook opgehef.
- (b) Indien die inskakeling tot gevolg het dat in die gemeente waarby ingeskakel is 'n verdere standplaas gevorm kan word, word die predikant wie se standplaas opgehef is, daarheen beroep en op die gewone wyse bevestig.
- (c) Indien geen verdere standplaas gevorm kan word nie, word met die predikant wie se standplaas opgehef is, in ooreenstemming met Ordinansie 2.1.2.2 gehandel.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die advies aan die 66ste Algemene Kerkvergadering deur te gee vir kennisname.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

4.1.4 GEMEENTES EN BEDIENING AAN LIDMATE BUITE DIE GRENSE VAN DIE REPUBLIEK

4.1.4.1 Inligting oor bediening buite die grense van die Republiek

Bediening van die Woord buite die grense van die Republiek word onderskei in **bediening in Afrika** en **bediening oorsee**.

A. Afrika bediening

Die bediening in Zimbabwe, Zambië, Botswana en Namibië.

(i) *Bediening in Zimbabwe: 2001-2003: Verslag van ds JH van Heerden*

As gevolg van die voortgaande negatiewe sosio-ekonomiese klimaat in Zimbabwe gedurende die verslagperiode, het meer en meer lidmate die land verlaat en het die finansiële posisie van oorblywende lidmate steeds bly verswak. Die gemeentes Bulawayo, Chipinge en Masvingo het teen die einde van 2002 ontbind en slegs een gemeente, Zimbabwe is gevorm, wat slegs 'n gedeelte van die standplaaskoste kan dra. Die versorging van registers en notuleboeke, asook die afhandeling van finansiële verslae is bykans voltooi. Herorganisasie van

wyksindelings en roetine van vergaderings is afgehandel, en werk goed.

Volgens ringsverslae het die lidmatetal van 265 in 2001 gedaal na 201 teen die begin van 2004. Ongeveer 70% van die lidmate woon in Harare en Bulawayo. Die res woon in/naby die Laeveld, Masvingo, Chipinge, Udzi, Nyanga, Mwurvi, Karoi, Norton, Chegutu, Kwekwe, Gweru en Binga.

Die Kerk beskik nog oor kerkgeboue en pastorieë in Bulawayo en Harare. Die kerkgebou in Bulawayo is tans in die mark, en die pastorie aldaar word suksesvol verhuur. Kyk 'n mens na die Kerk se ondervinding in Zambië oor die afgelope 50 jaar, moet dit dalk oorweeg word om die eiendomme in Zimbabwe op die langtermyn te behou, hoe klein die lidmatetal ookal mag word.

Eredienste word elke Sondag in Harare gehou, waarvan een per maand deur 'n ouderling gelei word. In Bulawayo en die Laeveld word maandeliks 'n erediens gehou, in Karoi elke twee maande, en in Chipinge elke derde maand. Ritte ter wille van eredienste in die buitewyke word ook benut vir huisbesoek. Die ideaal is om lidmate in die buitewyke ten minste 4 maal per jaar tuis te besoek, en die in Harare twee maal per jaar. Hierdie ideaal is in 2003 ten opsigte van die buitewyke bereik, en stappe is geneem om dit in 2004 in Harare ook te verwesenlik. Alhoewel brandstof soms byna onverkrygbaar was, kon die roetine gehandhaaf word, danksy hulp van individuele lidmate in die buitewyke.

By die opstel van hierdie verslag was die inflasiekoers steeds in die omgewing van 600%. Alhoewel almal in Zimbabwe hierdeur geraak word, is dit veral ouer lidmate wat nie meer basiese lewensmiddele kan bekostig nie. Daar is met groot dank gebruik gemaak van skenkings in geld sowel as goedere uit die RSA om hierdie lidmate te ondersteun. Benewens voedsel is ook medisyne en klere voorsien.

Kategese van kinders word deur ouers self waargeneem, ondersteun deur die predikant en ouderlinge. Kategoriesemateriaal van die Kerk word gebruik waar kinders nog Afrikaans magtig is. Waar nodig word geskikte hulpmiddele in Engels verkry en aangewend.

Die huistaal van lidmate veroorsaak, soos nog altyd in die verlede, probleme met betrekking tot die hou van sinvolle eredienste. Vanweë die klein aantal lidmate kan afsonderlike eredienste in Afrikaans en Engels nie gehou word nie. Gevolglik word, wanneer nodig, beide Afrikaans en Engels in eredienste gebruik om sinvolle deelname te bevorder.

Samewerking tussen predikante van die Hervormde en Ned Geref Kerk is puik. Veral Hervormde lidmate op Gweru, Chegutu, Karoi en Chipinge trek hieruit voordeel, in die besonder met betrekking tot pastorale versorging. In Bulawayo woon drie maal meer lidmate van die Ned Geref Kerk as lidmate van die Hervormde Kerk eredienste by.

Kerklike tydskrifte word met groot dank gereeld uit die RSA ontvang, versprei

67ste Algemene Kerkvergadering, Agenda: Gemeentes en Kerk

en benut. Veral die dagstukkies in die Almanak word hoog op prys gestel. Die beskikbaarheid en kwaliteit van preeksetse op die Kerk se Webwerf is vir die gemeente kosbaar.

'n Betroubare voertuig is, soos in enige gemeente, noodsaaklik. Die huidige voertuig sal teen die einde van 2004 ongeveer 300,000 kilometer agter die blad hê. Instandhoudingskoste het reeds gedurende die laaste kwartaal van 2003 ernstig begin styg. Op een of ander manier sal hierdie voertuig vroeg in 2005 vervang moet word.

Die betrokkenheid en ywer van die oorgrote aantal lidmate in die gemeente is bewonderenswaardig en verblydend. Selfs die armstes onder die armes probeer nog iets gee, vir die Kerk, en vir mekaar. Daar is by almal innige dank vir die ondersteuning uit die RSA.

Die aktiewe belangstelling, ondersteuning en besoeke van lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die administrateur, word opreg waardeer. Die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dr SP Pretorius, se toegewyde aandag aan Zimbabwe word hoog op prys gestel. Sonder die voorbidding en ondersteuning van gemeentes en individue in die RSA, sou bearbeiding van lidmate in Zimbabwe ook nie gedoen kon word nie.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Ds en mev JH van Heerden word bedank vir hulle opofferende en konstruktiewe werk in Zimbabwe.**

(ii) *Bediening in Zambië: 2001-2003: Verslag van ds R Botha*

(a) Inleiding

Die Nkanagemeente is op 27 Februarie 1998 in Kitwe tydens 'n gemeentevergadering gestig. Tydens die vergadering is 'n kerkraad verkies en is die benoemde predikant aan die gemeente bekendgestel. Die hoop is deur al die afgevaardigdes uitgespreek dat die gemeente so gou moontlik selfonderhoudend sal wees en selfstandig sal groei.

Dit het egter gou duidelik geword dat die verwagting onrealisties was ten opsigte van Zambië. Die veronderstelling was die volgende: Met 'n predikant en 'n kerkraad is die eerste fundamente van 'n nuwe gemeente reeds gelê. Dit is die tradisionele raamwerk waaruit die Kerk altyd nuwe gemeentes gestig het. In Zambië was dit uit die staanspoor nie moontlik nie.

Met die eerste verkiesing van die kerkraad was die kandidate wat verkies is, die persone wat by die stigtingsvergadering teenwoordig was. Die verkose kandidate was nie die geskikste persone vir die amp nie. Dit het gou aan die lig gekom dat die verkose kerkraad geen of baie min ondervinding in die nodige kerksake gehad het. Dit het gelei tot 'n gebrek aan verantwoordelikheid en aanspreeklikheid. Alhoewel die Kerk se administrateur mnr JF Viljoen met die stigtingsvergadering die gemeenteverpligtinge aan hulle duidelik gemaak het, het die kerkraad en die gemeente geen eienaarskap aanvaar nie.

Die verwagting was dat die Kerk in Suid-Afrika die volle verantwoordelikheid vir die standplaas moes dra.

Dit het gelei tot praktiese implikasies wat die volgende veroorsaak het: 'n Gebrek aan behuising en kommunikasie. Met die bediening in die gemeente het dit mettertyd duidelik geword dat die kerkraad en baie van die gemeentelide in Suid-Afrika waarvandaan hulle gekom het, buitekerklik was. Met die gemeentestigting het ons gewerk met 'n vooropgestelde lys van alle Afrikaanssprekendes. Die lys van Afrikaanssprekendes was die vertrekpunt waaruit die gemeente gebou sou word. Die meerderheid van die lidmate was egter buitekerklik.

Om 'n aktiewe gemeente te bou, moes die predikant eers weer primêre voetwerk onder die lidmate doen. Om 'n gemeente soos in Suid-Afrika tot stand te bring, was haas onmoontlik en 'n totale ander benadering en denke moes gevolg word om die nuwe gemeente te vestig. Later in die jaar moes 'n nuwe kerkraad verkies word wat beter sou omsien na die behoeftes van die gemeente. Dit sluit die volgende in: Die behuising en die kommunikasie van die predikant. Behuising in Zambië is baie duur en vreeslik skaars en eers aan die einde van die jaar is daar 'n woonstel vir die predikant gehuur. Intussen moes hy rondswerf.

(b) 1999

Die gemeente het eers tydens dié jaar beter begin funksioneer. Erediensbywoning was baie beter en die kerkraad was beter gestruktureer en het beter gefunksioneer. Nog steeds het die kerkraad sekere verantwoordelikhede ontduik en het in baie opsigte geen eienaarskap vir die gemeente aanvaar nie. Die rede vir die gebrek aan eienaarskap is hoofsaaklik toe te skryf aan die tydelike aard van die gemeentelide se verblyf in Zambië.

Die meerderheid gemeentelide is slegs vir 'n kort tydperk woonagtig in Zambië as gevolg van kontrakwerk. Werkpermitte en kontraktydperke speel 'n groot rol in die verblyf van die mense. Die kortstondige verblyf lei tot die gebrek aan toewyding en eienaarskap van baie van die gemeentelide. Tydens 1999 het die gemeente baie meer funksies aangepak soos basaars in Mkushi en Ndola. Behuising vir die predikant is opgelos asook kommunikasie. Die skenking van 'n nuwe motor het die bediening vergemaklik.

Die gemeentesamestelling was op daardie stadium soos volg: 'n Meerderheid Ned Geref Kerk lidmate en Hervormers asook lidmate van charismatiese en ander

kerke. Lidmate van die verskillende kerke het uiteenlopende verwagtinge en tradisies gehad. Die bediening van so 'n gemeente maak dit haas onmoontlik om almal tevrede te stel. Die AP Kerk se gemeentedelede het 'n APK predikant uit Suid-Afrika laat kom om hulle te besoek en het ook die kerkraad versoek dat die predikant in die gemeente mag preek. Dit het gelei tot hoë verwagtinge van die APK lidmate om hulle eie bediening op die been te bring. Dit het tot baie spanning in die huidige gemeente gelei.

(c) 2000

Die begin 2000 is baie moeite gedoen om die konflik in die gemeente te ontloot. Ten spyte van al die pogings tot versoening, verlaat die APK lidmate die gemeente in Februarie 2000. In Februarie 2000 het ouderling Pieter van Rensburg, 'n woonhuis van hom aan die gemeente beskikbaar gestel. Dit het 'n groot verligting vir die gemeente te weeg gebring as gevolg van die geweldige hoë huurkoste in Zambië.

In die jaar het die lang verwagte privatisering van ZCCM (Zambia Consolidated Copper Mines) plaasgevind. Dit het tot 'n instroming van baie Suid-Afrikaners na die Koperbelt gelei. Daar is met groot afgawing en optimisme na die verwickelinge uitgesien.

(d) 2001

Dit is die jaar waarna die kerkraad uitgesien het. Skielik was daar 'n groter gemeente, oornag het die kerk gegroei met 170 lidmate. Die gemeente is verryk deur baie aktiewe en betrokke lidmate. Gemeentestrukture moes dadelik aangepas word, om almal te akkommodeer. 'n Groter kerkplek moes gevind word vir eredienste. Demografie in die gemeente het verander. Die meerderheid lidmate was nou in die dorpe van Chingola, Kitwe en Chillilabombwe. Finansiëel was die gemeente baie beter af en was dit duidelik dat finansiële selfstandigheid bereik kon word. As gevolg van groter mynbou projekte kon daar 'n groter invloed van Suid-Afrikaners verwag word in die nuwe jaar.

Die 11de September 2001 het verrykende gevolge vir die wêreld ingehou, waar van die golwe tot in Zambië gevoel is. Met 'n wêreld ekonomiese resessie het die Koperprys gedaal. Die Kopermyne het skielik gesukkel om finansiëel te oorleef. Einde van 2001 is 'n nuwe president vir Zambië verkies wat 'n verskuiwing in politieke beleid te weeg gebring het.

(e) 2002

Met die swak wêreld-ekonomie en lae koperpryse besluit Anglo American Corporation om hulle belegging in Zambië op te sê. Die positiewe verwagting van die vorige jaar stort in duie. Binne drie maande verlaat 40% van die gemeente Zambië. Die onttrekking van Anglo duur voort tot die einde van 2002. Baie van die gemeentestrukture soos die kerkraad en finansiële komitee het binne etlike maand 80% van hulle lede verloor. Die groot hartseer was dat die mees

aktiewe en betrokke lidmate eerste die land verlaat het. Die Nkanagemeente het ten spyte van die groot terugslag nog steeds selfversorgend geword. Finansiëel was 2002 'n baie geseënde jaar ten spyte van al die winde van verandering. Dit word hoofsaaklik toegeskryf aan 'n baie goeie landboujaar. Die boeregemeenskap kon mildelik bydra.

(f) 2003

Die jaar is vol onsekerheid en in baie gebiede word daar afgeskaal. Die finansiële komitee is verklein na drie lede en die kerkraad na agt lede. Finansiëel is daar noustrop getrek. Die Anglo-Vaal groep het ook die jaar onttrek en die Chambeshi lidmate verlaat die land. Die regering implementeer 'n baie strenger immigrasie beleid wat hernuwing en toestaan van huidige werkpermitte bemoeilik het. Van die gemeentede se werkpermitte is nie weer toegestaan nie en hulle moes die land verlaat. Baie van die poste moes nou vir plaaslike Zambiers gereserveer word. Aan die einde van 2003 was dit duidelik dat dit moeilik sou gaan om die gemeente finansiëel te handhaaf as gevolg van die afname in lidmate en 'n swak landboujaar.

Daar is verneem dat Chisamba wat 'n wyk was van Lusakagemeente, beoog het om 'n eie standplaas te vorm en 'n predikant te bekom. Die kerkraadslede van Chisamba is deur ds Botha genader om 'n moontlike werkooreenkoms te vorm wat vir albei gemeentes tot voordeel kon strek. So 'n werkooreenkoms kon slegs goedgekeur word na 'n gemeenskaplike ondersoek deur die Hervormde en Ned Geref Kerke. Die vergadering is in Februarie 2004 deur die betrokke partye gehou. Die werkooreenkoms is vir 'n proeftydperk van ses maande goedgekeur en strek dus tot Augustus 2004. Na die aanvanklike ses maande sal die ooreenkoms weer heroorweeg word.

(g) Tendense

In Afrika is niks eenvoudig nie en kom niks maklik nie. Baie dinge wat in Suid-Afrika as van selfsprekend aanvaar word, is in Zambië 'n uitsondering. Hier in Sentrale Afrika is oorlewing en bestaan 'n elke dag se uitdaging. Hoe hoër op in Afrika hoe moeiliker. Alhoewel Afrika tydloos lyk, kan verandering oornag geskied. As mens na die Zambiese gemeente kyk, moet die volgende faktore in ag geneem word:

- * Die groot meerderheid mense in die gemeente se verblyf in Zambië is slegs van 'n tydelike aard, wat veroorsaak dat hulle nie eienaarskap aanvaar vir die gemeente nie.
- * Mense beweeg in en uit die gemeente op 'n gereelde basis. Dit veroorsaak dat kontinuïteit in die gemeente ontbreek. Veral strukture soos die kerkraad en finansiëlekomitee word daardeur ernstig geraak.
- * Die groot verskeidenheid lidmate van verskillende denominasies het verskillende verwagtinge. Dit is dus onmoontlik om aan almal se behoeftes

en verwagtinge te voldoen. Dit skep oor die algemeen baie konflik in die gemeente.

- * Die gemeente is verspreid oor groot afstande. Dit maak eenheid in die gemeente haas onmoontlik.
- * Swak kommunikasie, slegte paaie en onontwikkelde infrastruktuur veroorsaak baie frustrasies.
- * Inkomste uit die landbousektor van die gemeente is gebonde aan wisselvallige produktepryse.
- * Vanweë baie veranderlike faktore buite die kerkraad se beheer, is dit onmoontlik om strategiese beplanning te doen. Dus is dit baie belangrik dat Zambië nie uit dieselfde raamwerk as Suid-Afrika gesien kan word nie.
- * Die Kerk sal moet in ag neem dat daar altyd Suid-Afrikaansspreekende lidmate in Zambië sal wees. Dit noodsaak bediening in die land.
- * As gevolg van 'n baie swak infrastruktuur is alles 3 tot 4 maal duurder in Zambië. Dit maak jou onderhoud en lewenskoste baie hoër.
- * 'n Groot gedeelte van die lidmate wat bedien word, was in Suid-Afrika buitekerklik, dus is 'n groot gedeelte van ons bediening evangelisasie gerig. Gemeentelede moet teruggelei word na die kerk.
- * Die behoefte van 'n Engelse bediening vir Engelssprekende Suid-Afrikaners het ook 'n noodsaaklikheid geword. Daaraan word reeds sover moontlik voldoen.

(h) Bedieningspunte

Kitwe is in die middel van die Koperbelt geleë. Kitwe dien as 'n basis van waar gewerk word. Die volgende bedieningspunte word behartig:

Chillilabombwe	Mpongwe
Chingola	Mkushi
Ndola	Kitwe
Chisamba	

Afstande van af Kitwe na ander bedieningspunte is soos volg:

Kitwe – Chillilabombwe	75km ± 1 uur 15 min	rytyd
Kitwe – Chingola	54km	50 min.
Kitwe – Ndola	57km	50 min.
Kitwe – Mpongwe	150km	2 ure
Kitwe – Mkushi	260km	2 uur 30 min
Kitwe – Chisamba	330km	3 uur 30 min

Bediening in Chisamba het in Maart 2004 begin. Dit is slegs vir 'n proeftydperk van ses maande. Na die ses maande proeftydperk sal die werksooreenkoms weer heroorweeg word. As gevolg van verminderde lidmate in die Nkanagemeente is dit moontlik om een week 'n maand aan Chisamba af te staan. Chisamba sal dus nou 25% van Nkana gemeente se maandelikse uitgawes dra. Dit maak dus vir Nkana gemeente moontlik om nog finansiëel selfstandig te kan funksioneer. Daar word op die oomblik 15 Afrikaanssprekende families in Chisamba bedien.

Preekpunte en verspreiding van gemeentedele

Wyk	Dooplidmate	Belydend
Kitwe	23	50
Mpongwe	2	8
Mkushi	4	14
Ndola	5	7
Chingola	11	15
Chillilabombwe	2	6
Totaal	47	100

Slot

Die gemeente Nkana wil die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering bedank vir al die ondersteuning die afgelope ses jaar. Die gemeente is die Hervormde Kerk in die algemeen ook baie dankbaar vir al die finansiële ondersteuning en die skenk van die voertuig.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Ds R Botha word bedank vir sy opofferende werk in Zambië.**

(iii) *Bediening in Botswana: 2001-2003: Verslag van ds JJ Claassen*

Buitelandse bediening was vir die Hervormde Kerk nog altyd 'n hoë prioriteit. Hoe dan anders, dit is nie net vreemdelinge buite Suid Afrika nie, daar is ook baie familie en vriende wat daar woon en werk. En wat is mooier as dat mense hulle eie kerk saam kan neem waar hulle ookal in die buiteland gaan. Maar sonder probleme is dit beslis nie, want getalle is maar min en afstande gewoonlik groot. Daarby is ons mense ook nog baie verdeel. Elke groepie, maak nie saak hoe klein hulle is nie, wil sy eie ding doen.

Maar met die Hervormde Kerk in Botswana is die teendeel, met groot genade, bewys. Hierdie gemeente het oor die laaste twee jaar groot groei beleef. In getal het die gemeente bykans verdriedubbel van 86 lidmate in die begin van 2002 tot

die huidige 220 belydende lidmate. Hoeveel dankbaarheid borrel nie in 'n mens op as jy terugdink hoe daar Sondae kerk gehou is in een van die konferensie kamers in die Gaborone Sun en vandag besit die gemeente sy eie stuk grond en is in die proses om 'n eie kerkgebou op te rig.

Hoe het dit alles gebeur sou ons kon vra?

Geloof: Die gemeente het nog vanaf sy stigting 'n standplaas met deelversorging gehad. Predikante het onder moeilike omstandighede baie hard gewerk. Eredienste is oor 'n groot gebied gehou en daar moes baie ver gery word. Intensiewe bearbeiding was baie moeilik en gevolglik was gemeentebou deur hierdie omstandighede sterk beïnvloed. Daar moes 'n verandering kom. November 2001 het 'n klein gemeentetjie in die geloof 'n voltydse predikant beroep en dit nogal net vir die werk in die Gaboronegebied wat 'n fraksie van die vorige bedieningsgebied was. Die realiteite het egter gewys dat hulle dit nie sou kon bekostig nie, maar die besluit is geneem deur 'n klompie entoesiastiese kerkmense.

Opgewondenheid en baie genade het gemaak dat mense aan die werk gespring het vir die groot gebeurtenis. Op 10 Maart 2002 word ds Jan Claassen sy vrou Tokkie en hulle kinders in die gemeente ontvang. Waar gaan hulle die geld vandaan kry, het party mense buite die gemeente gevra? Maar gou is besef dat die Afrikaners in Botswana dit anders doen. Dit was byna aansteeklik. Elke Sondag is nuwe huisgesinne in die gemeente ontvang. Mense wou graag deel wees en Sondae het kerk- en kuiertyd geword. Vir 'n uur of twee na die ere diens het mense nog gestaan en tee drink en die kerk bespreek. En so het die Hervormde Kerk diep in die harte van die mense van Botswana ingekruip. Hoe wonderlik is dit om te dink dat 'n gemeente binne twee jaar verander van 'n deelversorgde gesubsidieerde gemeente na 'n volversorgde standplaas wat nie meer gebruik maak van die Kerk se subsidie nie, maar nou op eie bene staan.

Wie kan ooit die eerste Afrikaanse sang-aand met Juanita du Plessis vergeet. Van heinde en verre het mense daar opgedaag. Mense was verstom dat so-iets in Botswana kon plaasvind. Maar gou het die gemeente uitgevind dat hulle tot baie groter dinge instaat is. In 2004 kom Juanita op aanvraag van die mense vir 'n tweedekeer hier sing. Met Steve Hoffmeyer se optrede in 2003 is alle verwagtinge oortref met 'n rekord getal Afrikaners van 1300 saamgetrek. Selfs projekte wat die nasionale koerant sou haal, is al aangebied. Wie sou kon dink dat die groot 4x4 dag wat die gemeente gereël het, verfilm sou word en in banke regoor Botswana gebruik word as advertensie om Botswana te promoveer. Daar is al baie hard gewerk met projekte, maar die groot Botswana Bush Festival wat vir 25 September 2004 beplan word, gaan in getal en opbrengs geen gelyke hê nie.

Met die bediening in die gemeente het dit sommer baie goed gegaan oor die afgelope twee jaar. Meer as 70 kinders is ingeskakel by die kategeese. Daar word gereeld uitstappies gehou as deel van die Kerk se jeugaktiwiteite. 'n Goed gevestigde vroue Bybelstudie groep word weekliks gelei deur Tokkie Claassen en die vrouens sien altyd baie daarna uit. Van die ander aktiwiteite wat reeds in die gemeente plaasgevind het, is 'n kamp vir vroue, huweliksverrykings kursus,

manne ontbyt, geestelike sangers, gemeentekampe, wyksbyeenkomste en nog baie ander dinge wat gesorg het vir 'n baie besige geestelike program.

Maar sonder probleme was dit ook nie. Die kerkplek was altyd, glo dit of nie, die dobbelhuis, want slegs Gaborone Sun het die fasiliteit gehad om die gemeente te akkommodeer. Maar hulle fasiliteit het genadiglik te klein geword om die gemeente Sondae te kon hanteer. So terloops, wat 'n mooi gesig om op Sondae 200 Afrikaners in die buiteland in die kerk bymekaar te kan sien. Vir 2003 het die gemeente 'n pakhuis te huur gekry. Nou was daar spasie, in die een hoek 'n konsistorie, in die ander 'n kombuis, en siedaar 'n gelukkige gemeente. Ek moet sê dit is sekerlik die warmste kerk, want Sondae word tot oor die 40 grade binne die kerkgebou gemeet.

Die Hervormde Kerk is in Botswana om te bly. Maar die behoefte vir 'n eie kerkgebou het sterk na vore gekom. Daarom het die gemeente November 2002 besluit om 'n stuk grond in Phakalane, een van die dorpe voor Gaborone, te koop. In Botswana is dit egter nie so eenvoudig nie. Slegs sekere stukke grond word teen hoë pryse vir kerke uitgesit en dan moet kerke aansoek doen daarvoor. In ons geval was daar drie ander kerke onder andere die Rooms Katolieke Kerk wat aansoek gedoen het. Dat die stadsraad ons sou kies, was onwaarskynlik. Ons is Afrikaans en ook sekerlik het ons nie die geld wat aantreklik genoeg sou wees nie. Maar hoe waar sou die woorde van Jesaja 55:8, "My gedagtes is nie julle gedagtes" nie, vir die gemeente word nie. Die grond word onverklaarbaar aan die Hervormde gemeente toegeken. Die volgende probleem was hoe gaan ons die grond betaal? Die Vader het voorsien want teen die einde van Januarie 2003 het die gemeente kontant vir die eie stukkie kerkgrond betaal. Voorwaar iets om oor trots en dankbaar te wees as 'n bedrag van R553 000 onder 200 lidmate ingesamel word. Die krag van geloof en gebed word opnuut weer beseef onder die Afrikaners in Botswana.

Die entoesiasme en ywer vir 'n eie kerkgebou in Botswana het nou skielik onstuitbaar geword. Dit is waarvoor die gemeente werk en bid. Maar op ons eie sal hierdie ideaal baie moeilik bereikbaar wees, aangesien boukoste hier nog heelwat duurder is as in Suid-Afrika. Ons is dankbaar teenoor die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat aan die gemeente Gaborone in 2003 die geleentheid gegee het om by al die gemeentes te vra vir fondse. Die gemeente wil elke gemeente bedank wat bygedra het tot die bedrag van R65 000 wat vir die jaar in ons Kerk ingesamel is. Vir die gemeente Gaborone gaan dit nie oor die geld nie, maar oor die geleentheid wat die gemeente van u ontvang om ook sy eie kerkgebou te kan besit. Dit is met groot blydschap dat dit lyk of die gemeente in hierdie jaar gaan begin bou.

Die gemeente is baie dankbaar vir elke gemeente en ring wat bygedra het tot dit wat besig is om plaas te vind in Botswana. Dankie ook vir al die gebede vir die bediening in hierdie land.

Sedert die verslag deur ds JJ Claassen ingedien is, het hy besluit om van lewenstaat te verander. Ds LS van Rooyen van Gobabis het in Junie die beroep

67ste Algemene Kerkvergadering, Agenda: Gemeentes en Kerk

na die gemeente aanvaar en hy en sy vrou is in die gemeente ontvang en bevestig.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Dank word aan ds JJ Claassen en sy vrou betuig vir die werk wat in Gaborone, Botswana, gedoen is.**

(iv) *Bediening in Namibië: 2001-2003: Verslag va ds RA Denton*

Die Ring van Dorsland bestaan uit die gemeentes Gobabis, Otjiwarongo, Grootfontein, Outjo, Windhoek, Tsumeb, Namibkus, Namib-Suid en Oranjemund.

Alle gemeentes is op datum gevul, en bearbeiding in die gemeentes verloop goed. In die ring word daar hard gewerk deur predikante, ampsdraers en lidmate om die Kerk en die verkondiging van die evangelie, in stand te hou. Met die finansiële hulp uit die Gemeente-Opboufonds, waarsonder gemeentes in die ring dit moeilik sal vind om te oorleef, kan selfs die kleinste gemeente Woordbediening beleef. Die Ring van Dorsland is baie dankbaar teenoor die Kerk omdat die subsidie uit die Fonds vir Gemeente-Opbou, bearbeiding in die ring bestendig.

Sedert die ses-en-sestigste Algemene Kerkvergadering is ds Hannes Jansen van Rensburg op 3 Augustus 2003 in die kombinasie standplaas Namib-Suid en Oranjemund bevestig. Ds LS van Rooyen is op 18 April 2004 in Gobabis ontvang nadat ds RJ Jones 'n beroep na Oudtshoorn aanvaar het. Ds Van Rooyen het intussen 'n beroep na Botswana aanvaar en ds RA Denton na die Studentegemeente Potchefstroom.

Die ring het ook deeglik besef dat die leemte wat in die Suide van Namibië bestaan het, nie net beperk is tot die gebiede as sodanig nie, maar 'n aangeleentheid is wat die Kerk as geheel raak. Groei, en die ywer om te werk was duidelik sigbaar onder gemeentelêde in Namib-Suid en Oranjemund, en die hoop het al groter geword dat die gemeentes tog 'n eie standplaas kan hê. Sou dit gebeur dat daar 'n standplaas gevestig kon word in die Suide van Namibië, beteken dit dat die Woord op 'n meer gereelde basis in die gemeentes verkondig kon word [Ordinansie 2.1.5 (i)] aan lidmate wat daar woonagtig is, en verder deur evangelisasie lidmate bygevoeg kan word.

Onder leiding van die ringskommissie het 'n kombinasie ontstaan tussen Namib-Suid en Oranjemund. 'n Gesamentlike vergadering van die kerkrade van Namib-Suid en Oranjemund met die oog op die sluiting van die kombinasie het op 31 Januarie 2003 plaasgevind, waartydens ook 'n predikant beroep is. Hierdie werksaamhede was die uitvoering van die besluite van die vier en vyftigste ringsvergadering om 'n evangelisasie standplaas daar te stel as 'n evangelisasie

projek, aangesien die mening bestaan dat daar deur gereelde bearbeiding meer lidmate opgespoor sal word. Hieruit het die kombinasie dan voortgevloei.

Bogenoemde ringsvergadering het ook as deel van sy verantwoordelikheid besluit om die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika daadwerklik te ondersteun, deur ringsheffings jaarliks oor te betaal vir gebruik vir die HKSA wat uit die volkskerklike apostolaat ontstaan het.

Die bearbeiding in die Suide van Namibië het inderdaad 'n werkbare realiteit geword toe ds JA Jansen van Rensburg op 3 Augustus 2003 bevestig is in die kombinasiestandplaas. Sedertdien word daar gereeld eredienste gehou in Karasburg, Keetmanshoop, Mariental, Stampriet, Oranjemund, Rosh Pinah, Alexanderbaai en Mc Dougallsbaai. As gevolg van die vestiging van bogenoemde standplaas is in dorpe soos Karasburg en Rosh Pinah lidmate opgespoor wat vir die eerste keer bearbei word. Die gemeentes is tans besig met sensus om lidmate op te spoor wat in ander kerke opgeneem is, maar verkies om deel te wees van die Hervormde Kerk.

Die Ring van Dorsland is besonder dankbaar dat ds JA Jansen van Rensburg bereid was om die beroep na die gebied te aanvaar, en die goeie resultaat van sy arbeid bevestig dat die inisiatief 'n stap in die regte rigting was.

Met al die ander gemeentes in die ring gaan dit goed en bearbeiding van lidmate geniet baie aandag.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

B. Bediening van lidmate oorsee

(i) *Gesamentlike (Interkerklike) Kommissie vir Buitelandse Bediening*

Die Gesamentlike Kommissie vir Buitelandse bediening van die drie Susterskerke funksioneer reeds vir etlike jare. Die kommissie is saamgestel uit drie verteenwoordigers van elke kerk. Prof APB Breytenbach, ds APJ Beukes en dr SP Pretorius het die Kerk die afgelope jare verteenwoordig.

Daar is veral ten opsigte van die buiteland aandag gegee aan die bediening van Afrikaanssprekende lidmate in die Verenigde Koninkryk, Europa, Australië, Nieu Seeland en Kanada.

Daar is verder ook aan die Afrika bediening aandag gegee. Daar is veral gekonsentreer op die bediening in Zambië, Zimbabwe, Botswana en tans word gekyk na gebiede verder Noord.

Die Sinodes van die Reformed Churches van Australia en Nieu Seeland is oor die afgelope aantal jare bygewoon. Die ou Kapelaansfonds word gebruik om reiskostes mee te betaal. Daar is ook in die verlede geld bewillig vir die bediening in Paraguay.

(ii)

Internasionale Konferensie vir Bediening aan Suid-Afrikaners in die Buiteland

Die verslag oor die Internasionale Konferensie vir Bediening aan Suid-Afrikaners in die buiteland wat in London plaasgevind het, word aan die vergadering deurgegee om 'n beter beeld te vorm van wat die bediening oorsee behels.

INLEIDING

Agtergrond

Daar woon in byna elke land in die wêreld Suid-Afrikaners. Hulle teenwoordigheid, tydelik of permanent, bied aan die Kerk binne en buite Suid-Afrika wonderlike bedieningsgeleenthede. Dit is vir die Kerk belangrik dat hierdie lidmate in hulle nuwe tuistes as Christene ook kerklik 'n tuiste sal vind en pastoraal versorg sal word. Moet die Christene by plaaslike gemeentes met Gereformeerde belydenis inskakel, behoort daar nuwe Afrikaanse kerke gestig te word, watter rol speel SA predikante in die buiteland, watter status het hulle kerkregtelik, is elke groep uniek of is daar een bepaalde model wat op elke Christelike groepering van toepassing is? Dit is maar enkele vrae wat ontstaan uit hierdie dinamiese ontwikkeling van Christene wat SA verlaat. Die drie Afrikaanse kerke, naamlik die Ned Geref Kerk (NG), die Gereformeerde Kerke en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (NH), werk saam in die Kommissie vir Buitelandse Bediening (KBB) om te bepaal watter rol die kerke in SA in dié verband kan speel.

Ten einde aan geestelike leiers (predikante en lidmate) die geleentheid te bied om saam te besin en by mekaar te leer en van hierdie bedieninggeleentheid die beste te maak, het die SA Gemeente Londen van 20-24 Junie 2003 'n konferensie in Londen aangebied in samewerking met die Kommissie vir Buitelandse Bediening. Die eerste drie dae was in die vorm van 'n werkwinkel waartydens elke afgevaardigde geleentheid gekry het om homself voor te stel ten opsigte van sy betrokkenheid by die bediening aan Suid-Afrikaners in die buiteland, die eiesoortige werksomstandighede, behoeftes, probleme en uitdagings. Die laaste twee dae is konferensiegangers deur dr Stephan Joubert toegerus om as geestelike leiers van 'n besondere bediening diens te lewer.

Verteenwoordiging

Kommissie vir Buitelandse Bediening: dr Willie Botha (NG Kerk), ds Ben Fourie (Geref Kerk), dr Fanie Pretorius (NH Kerk) en mev Malinda Lazenby (NG Kerk).
Algemene Regskommissie Ned Geref Kerk: prof Pieter Coertzen.

SA Gemeente Londen: dr Dawie van Vuuren en ds Phillip Scheepers (Londenwyk), dr Gavin Meistre en mnr Hannes Breytenbach (Noordwyk), dr

Ockie Raubenheimer, mnr Johan Groenwald (Suidwyk) en dr Manie Opperman.
Nieu-Seeland (Auckland): dr Stephan Joubert en ds Gawie Cloete Afrikaanse
Christenkerk van Nieu-Seeland).

Nederland (Utrecht): ds Marius Storm en mnr Duncan Bain.

Kanada: ds Lukas Scheepers en sy vrou, dr Tharina Scheepers (Prairie Reformed
Church)

Zürich Switzerland: dr Altus van der Merwe.

Waarnemers: drr Barry Tolmay en Gustav Gous (NG Kerk), Don Price en Renier
Keyser (Doxa Deo in SA), Pierre Lombard ea.

Enkele gemeentes wat nie verteenwoordig kon wees nie, het 'n verslag gestuur.

WAARNEMINGS

Op grond van elkeen se unieke storie was dit duidelik dat elke konferensieganger
'n **unieke model** verteenwoordig wat aangepas is by die eiesoortige omstan-
dighede waarbinne dit ontwikkel het.

Londen

Londenwyk (dr Dawie van Vuuren) se lidmate val in die ouderdomsgroep 25 - 30
jaar en behoort tot die tipiese X-generasie. Daar word 3 eredienste per Sondag
gehou, daar is 'n geweldige deurvloei van gemeentelede en 'n verskeidenheid van
bedieninge. Die tyd wat die gemeentelede in die kerk deurbring word as 'n
transformasiegeleentheid beskou voordat hulle as geestelike ryp, toegeruste
lidmate uitgestuur word.

Suidwyk (dr Ockie Raubenheimer) is 'n groeiende geloofsgemeenskap wat die
buitelandse netwerk wil versterk.

Noordwyk (dr Gavin Mestre) konsentreer op toerusting van leiers en die
vestiging van nuwe selgroepe in die VK en Europa.

Kanada

Ds Lukas Scheepers is die tentmakerpredikant (gestuur deur die Geref Kerk
Sannieshof) van die Prairie Reformed Church. Die klein gemeente gebruik
Afrikaans as voertaal. Die leraar het as loods gekwalifiseer en vlieg na afgeleë
eredienspunte en gee per telefoon kategeese. Die feit dat die lidmate meestal oud
Ned Geref Kerk-lidmate is en minder Ned Herv en Gereformeerde lidmate, skep
uitdagings ten opsigte van kerksang, nagmaalsbediening, nagmaal aan kinders,
vroue in die amp, en so meer.

Switzerland (Zürich)

In Zürich bestaan 'n sterk selgroep (15 – 20 gesinne onder leiding van Altus van
der Merwe) wat gereeld deur dr Gavin Mestre besoek word. Ten spyte van

volwaardige lidmaatskap van die Engelstalige International Protestant Church, het die behoefte van 'n Afrikaanse bediening sò sterk gegroei dat die selgroep gevorm is waarin elke lid met sy gawes diens lewer. Die groep ontmoet 1 x per maand op Vrydagaande vir Bybelstudie en gebed, musiek, sang en 'n program vir die kinders. Praktiese ondersteuningstelsels (babasit, plante versorg, siekes besoek, en so meer) asook ondersteuningsprojekte vir sendingwerk in Mosambiek versterk die geloofsgemeenskap. Alhoewel Switzerland materieel ryk is, is die land geestelik arm. Slegs 3% van die inwoners besoek die kerk.

Nederland

Die bediening in Leuven (dr Marthinus Pretorius) kan beskou word as 'n wyk van die Hervormde Kerk Pretoria-Oos en die bediening in Utrecht (ds Marius Storm) as 'n wyk van die NG Gemeente Brakpan-Suid.

Alhoewel die taal nie 'n probleem is nie, is dit vir sommige lidmate moeilik om 'n geestelike tuiste in die Nederlandse gemeentes te vind. (Benewens liberale tendense, straal daar nie warmte uit na nuwe lidmate nie. Sommige Nederlanders is oor die algemeen kil en koud teenoor besoekers. Dit is asof daar nie in die behoeftes van die individu belang gestel word nie. Daarom wend sommige Afrikaners hulle selfs na Engelse kerke in Nederland). Geen wonder nie dat daar groot belangstelling in die Afrikaanse dienste is. Sekularisme is een van die grootste probleme waarmee die kerke in Nederland te kampe het.

Die gemeente in Nederland (met ongeveer 160 lidmate) benut die elektroniese tegnologie maksimaal. Benewens die webwerf (wat voortdurend met data opdateer word), is dit die gebruik om gereeld per e-pos met lidmate kontak te behou.

Amerika

Sover bekend, is alle Suid-Afrikaanse predikante in Amerika in Engelstalige bedieninge van bestaande gemeentes betrokke.

Australië

Die getalle Suid-Afrikaners wat in Bybelstudie betrokke is, groei aanhoudend. Sommige skakel in by bestaande gemeentes en word hartlik ontvang. In enkele gevalle word SA-predikante met meerdere en mindere sukses gebruik.

Nieu-Seeland

Die Afrikaanse Chirstenkerk van Nieu-Seeland in Auckland (ds Gawie Cloete en dr Stephan Joubert) word as een van die suksesverhale van die bediening van Suid-Afrikaners in die buiteland beskou. Daar is sterk groei van 100 lidmate sedert die stigting in 1998 tot 800 tans met 4 eredienspunte.

Afrika

Vanweë die ontbinding van die Ned Geref Kerk Sinode Midde-Afrika ressorteer buitelandse bediening noord van die Limpoporivier nou onder jurisdiksie van ander sinodes. Die Kommissie vir Buitelandse Bediening sal die betrokke sinodes moet raadpleeg in verband met die effektiewe pastorale bediening aan Afrikaanse lidmate in die res van Afrika.

Ten spyte van elkeen se uniekheid is daar baie *basiese* ooreenkomste ten opsigte van behoeftes en probleme.

- * Hoewel die konteks waarbinne die kerk funksioneer dikwels die formaat bepaal waarin die evangelie aangebied word, was dit duidelik dat daar by almal 'n dringende begeerte na suiwer woordverkondiging is.
- * Almal het behoefte aan sakramentsbediening, kategetiese en kinderbediening, gemeenskap van gelowiges, sing van Psalms en Gesange, en so meer. Dit is duidelik dat lidmate gewillig is om sover moontlik by bestaande (Gereformeerde) kerke in die buiteland in te skakel. Maar die drang is baie sterk na Afrikaanse eredienste.

Die waarde van die gesellige samesyn van Afrikaanssprekende lidmate na afloop van eredienste of selgroepe-byeenkomste, moet nie onderskat word nie. Sommige afgevaardigdes na die konferensie is nie daarvan oortuig dat Afrikaans onder emigrante binne een geslag gaan uitsterf nie. Alhoewel daar (hoofsaaklik) in Engels skoolgegaan word, groei kinders tuis in Afrikaans op. Die handhawing van mense se taal en kultuur en godsdienstige identiteit in 'n vreemde land, is 'n bekende verskynsel. (Vergelyk die Jode, Grieke, Portugese, Duitsers en so meer).

- * Predikante in die buiteland bestee heelwat tyd aan krisis wat opduik in die persoonlike lewens van lidmate. Dit is veral oumas en moeders wat telefonies uit Suid-Afrika skakel en versoek dat besoeke aan die kinders in die buiteland gebring moet word. (Ds Marius Storm moes onlangs 'n selfmoord-geval hanteer. Dit is traumaties vir die verafgeleë familie).
- * Lidmate moet soms lang afstande aflê om eredienste en vergaderings by te woon. (Die eerste besoekpunt van ds Lukas Scheepers (Prairie Reformed Church) is 1 300 km vanaf die pastorie geleë. Volledige kerkraadsvergaderings word oor die telefoon gehou).
- * Die ontdekking van die gawes van lidmate is 'n uiters belangrike aspek van die werk in die buiteland. Omdat die predikante vanweë uitgestrekte gebiede nie oral kan bykom nie, word lidmate met vrug ingespan. Die aktiewe betrokkenheid en dienslewering van lidmate by die werksaamhede in London, is 'n inspirasie om te aanskou!
- * Benewens die geestelike waarde van sel- en omgegroepe, funksioneer

hierdie groepe by geleentheid as onderlinge steunstelsels wanneer krisisse in die lewens van ons mense in die vreemde opduik.

- * Elke groep Suid-Afrikaanse Christene lewer 'n bydrae in die samelewing waar hulle betrokke is, ook op ekumeniese gebied. Hulle reik selfs uit na kinderhuise en sendingbediening in Suid-Afrika.
- * Die hartlike samewerking tussen die drie Afrikaanse kerke ten opsigte van die pastorale bediening van lidmate buite die land se grense, is 'n voorbeeld van goeie verhoudings wat in Suid Afrika gerus ook na ander werkterreine op kerklike gebied deurgevoer kan word.
- * Afrikaanse lidmate wat ge-emigreer het, het die roeping om die mense in hulle nuwe omgewing na Christus te lei. Dit is 'n getuienistaak en – geleentheid. Die kerk van Christus is immers die sout van die aarde en die lig van die wêreld. Die Walliese kerk in Kings Cross St Pancras het ondermeer gekwyn omdat die gemeente in sigself gekeer was en nie na andere in die omgewing uitgereik het nie. So stagneer 'n kerk. Londen gemeente reik sterk uit na nie-Christene wat nie-kerklik is nie.
- * Daar was moontlik 'n tyd wat kultuur en godsdiens in die lewe van die Afrikaanse emigrante om verstaanbare redes vervleg was. In onder meer Auckland word die Christenskap van die Afrikaanse lidmate voorop gestel. Die Christen tree anders op in die samelewing. Daar is nie fout met eie taal en politieke oortuigings en kultuur nie, maar dit moet op 'n ander vlak gestimuleer word.

Probleme

Op enkele plekke in Europa word Afrikaanse lidmate goed bedien, maar daar is 'n behoefte aan meer Afrikaanse bedieningspunte in Europa.

Lokale vir aanbidding is soms 'n behoefte in die buiteland. Daar word kennis geneem van die Afrikaanse lidmate in Perth wat Sondae gebruik maak van die doelmatige fasiliteite van die Sewendedag-Adventistekerk.

Afstande skep probleme maar aanvaarbare oplossings word geïmproviseer (Kanada).

Dit is steeds 'n vraag of dié lidmate wat in Suid-Afrika nie aktief by die kerk betrokke was nie, deur die behoefte aan 'n (Afrikaanse geestelike) gemeenskap sal inskakel indien daar 'n Afrikaanse bediening in die vreemde tot stand gebring word. London sê: Indien daar 'n noemenswaardige aantal Afrikaners in 'n bepaalde omgewing in die buiteland is, kan 'n predikant beroep en die kerk begin word - die lidmate sal vanself kom.

Lidmate pas soms moeilik aan in die nuwe omgewing en beleef tipiese kultuurskok-simptome (sielkundige disoriëntasie) wat 'n uitwerking op die

persoonlike-, huweliks- en geestelike lewe het.

Die geweldige vinnige deurvloei van gemeentelêde in sommige gemeentes, skep probleme.

SA kerkstrukture en modelle kan nie onveranderd in die buiteland getransponeer word nie. Tradisionele huisbesoekpraktyk is byvoorbeeld onmoontlik en alternatiewe oplossings word benut.

"Losgemaakte" predikante probeer soms gemeentes stig sonder om bestaande kerke/groepe in die gebied te ken in die saak.

Bestaande hulpbronne

Die ondersteuning deur familie en die tuisgemeentes in Suid-Afrika is onontbeerlik.

Sel- en ondersteuningsgroepe met goed toegeruste leiers kan in die nuwe omgewing aanpassingsprobleme help uitstryk.

Bestaande erkende internasionale Bybelskool- en leierstoerustingkursusse kan nuttig gebruik word.

Geestelike leiers kan mekaar ondersteun en opbou deur die elektroniese media in te span om so virtuele geloofsgemeenskap te beoefen. Tegnieese vaardighede kan ingespan word om te help met die totstandkoming van webwerwe.

Die kantoor van die Kommissie vir Buitelandse Bediening asook die tuisblad moet benut word vir skakeling en verwysing.

DIE PAD VORENTOE

Algemene riglyne vir Buitelandse Bediening

Kerkrade word versoek om die name en adresse van lidmate wat emigreer aan die Kommissie vir Buitelandse Bediening te verskaf sodat gemeentes waar die lidmate in die buiteland gaan vestig, sover moontlik ingelig kan word om die emigrante in die nuwe geloofsgemeenskap op te neem.

Omdat emigrante met aankoms in die vreemde daarop moet konsentreer om geskikte huisvesting te vind, 'n werk te bekom en die kinders by die skool in te skakel, bly die godsdienstige behoeftes van die gesin dikwels agterweë. Algaande raak gesinne dan kerklos. Daarom is dit noodsaaklik dat uitreike veral in die stede in die buiteland gereeld geloods moet word om die Afrikaners op te spoor en by gemeentes in te skakel.

Die konferensie het besluit dat die kantoor van die Kommissie vir Buitelandse Bediening (Pretoria) as koördineringspunt dien. Volgens getuienis skep die toesig

van die KBB vertrou.

Wanneer predikante van die drie Afrikaanse kerke by geleentheid die buiteland besoek, word hulle gevra om hulleself beskikbaar te stel om eredienste waar te neem. Daar is oor die algemeen waardering vir die sporadiese optrede van besoekende predikante aan gemeentes.

Alhoewel daar ook ander faktore is, word die suksesvolle bediening van lidmate in die buiteland grootliks bepaal deur die persoonlikheid (in die omvattendste in van die woord) van die betrokke predikant. Hierdie stelling word gebaseer op die (goeie en slegte) ondervindinge van die verlede.

Die Kommissie vir Buitelandse Bediening en die kerk in Suid-Afrika stel steeds belang in die wel en weë van broers en susters predikante wat aanvanklik in die drie Afrikaanse Kerke in Suid-Afrika gelegitimeer is en nou in die buiteland hulle bediening voortsit.

Daarom vra die Kommissie vir Buitelandse Bediening dat predikante in die buiteland gereeld (sê so drie keer per jaar) 'n kort nuusbriefie aan die Kommissie vir Buitelandse Bediening deurstuur om ons op hoogte van die bediening te hou.

Sodoende kan die KBB gebiede identifiseer waar ons predikante hulle bevind en kan voornemende emigrante na daardie gebiede vooraf van inligting voorsien word.

Terselfdertyd kan die kerklike media nuus ontvang oor die wel en weë van ons mense in die buiteland.

Die konferensie het verder besluit dat die verslag van die London konferensie en die notules van vergaderings van die KBB na alle predikante in die buiteland deurgestuur word.

Daar is 'n behoefte aan 'n brosjure op die tuisblad om voornemende emigrante van kerklike inligting te voorsien.

Kategese materiaal behoort op die internet beskikbaar te wees. Die behoefte sal onder die aandag van die AJK gebring word.

'n Konferensie om die buitelandse bediening van Afrikaanse lidmate onder die loep te neem, behoort minstens elke twee jaar plaas te vind.

Gegewens oor kerklike skakelpunte in die buiteland behoort in die Jaarboek en Kerk Almanakke van die SA Kerke gepubliseer te word.

Bekendstelling van inligting moet deur middel van artikels en berigte in die kerklike en sekulêre media geskied.

Kerkordelike riglyne

By die konferensie is die volgende voorstelle geformuleer met die oog op bespreking deur die Kommissie vir Buitelandse Bediening (KBB), die Moderature van die Algemene Sinode van die NG Kerk, die Gereformeerde en Ned Herv Kerke ten einde besluite daaroor te neem.

Dit word onderskryf dat daar 'n bediening in Afrikaans plaasvind aan lidmate van kerke wat meewerk in die KBB en wat sodanige bediening begeer.

Die Kommissie vir Buitelandse Bediening (KBB) tree op as amptelike bestuurs- en koördineringsliggaam vir die buitelandse bediening van die Kerke wat in hierdie onderneming saamwerk. Die notules van die vergaderings van die KBB word vir kennisname na belanghebbendes uitgestuur. Gemeentes wat betrokke is by bedieninge buite Suid-Afrika, kan by geleentheid uitgenooi word (moontlik eenmaal per jaar) om 'n vergadering van die KBB in raadgewende hoedanigheid by te woon.

Wanneer 'n kerkraad of predikante groepe voel om op enige plek in die buiteland pastorale werk te gaan verrig, word dit gedoen in oorleg met

- * die bestaande bedieningstrukture van ons kerke in daardie gebied (indien enige)
- * die betrokke kerkverband van die persoon
- * die Kommissie vir Buitelandse Bediening.

'n Verslag en registerbesonderhede van besoeke deur leraars in die buiteland word aan die KBB besorg. Die KBB besorg afskrifte van die materiaal aan die Argiewe van die kerke.

Gemeentes van die meewerkende kerke sou kon besluit om 'n bevestigde leraar van hulle vir 'n vasgestelde periode vir bediening na die buiteland te stuur in gebiede waar daar nie 'n gevestigde bediening van die meewerkende kerke is nie. Verslag en registers van sodanige besoeke word deur die sturende gemeente gehou en opgestuur na die argief waaronder die gemeente ressorteer. Koste vir sodanige sendings is vir die sturende gemeente en/of vir die groepe wat besoek word.

Oor die kerkregtelike identiteit van buitelandse gemeentes en waar hulle by die kerkverband inskakel, moet verder gepraat word met alle betrokkenes en voorstelle geformuleer word. Hier is onder meer die volgende belangrik:

- * Kan die meewerkende kerke 'n gesamentlike bediening in die buiteland daarstel?
- * Kan 'n buitelandse gemeente leraars uit enige van die meewerkende kerke beroep?
- * 'n Verband van buitelandse gemeentes word gevorm binne die struktuur van die Kommissie vir Buitelandse Bediening. Die Kommissie vir Buitelandse

- Bediening is die koördinasiekanaal na die drie kerke.
- * Die buitelandse gemeentes posisioneer hulleself uiteraard volgens die wetgewing van die gasheerland.
 - * Elke plaaslike gemeente reël self wat die lidmaatskapvereistes is.
 - * Waar word die registers, notules en amptelike stukke gehou?
 - * Hoe lyk hulle Kerkorde?
 - * Al die betrokke kerke in die buiteland word weer eens aangemoedig om in die plaaslike omgewing ekumeniese bande te smee en te versterk.

Uitsluisel moet gekry word of die beroepe van leraars na buitelandse gemeentes wat gekoppel is aan werkpermitte vir 'n sekere aantal jare, gesien moet word as termynberoepe.

Uitsluisel moet verkry word oor die pensioenvoorsiening van leraars van buitelandse gemeentes.

SLOTSOM

Dis duidelik dat die Here Suid-Afrikaanse Christene oral waar hulle hulle in die buiteland vestig, gebruik om *lig* vir die nasies te wees.

Die konferensie het daartoe bygedra dat leiers van Christelike groeperinge in die buiteland wat mekaar leer ken het, met mekaar se probleme kon identifiseer en mekaar in die toekoms sal ondersteun.

Die Kommissies vir Buitelandse Bediening in Suid-Afrika speel in 'n toenemende mate 'n verantwoordelike rol as skakel tussen voornemende landverlaters asook emigrante in die buiteland.

- (iii) ***Kommentaar aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die beleidstuk van die Nederduitse Gereformeerde Kerk: Bediening van Afrikaanssprekende lidmate in die buiteland: Dr BJ Van Wyk***

Dr BJ van Wyk en prof SJ Botha is versoek om hulle oor die beleidstuk oor buitelandse bediening uit te spreek. Dr van Wyk het soos volg reageer:

By die lees van die studiestuk is met dankbaarheid kennis geneem van die omvangryke werk wat reeds gedoen is, en met verbasing is verneem hoeveel Suid-Afrikaners hulle reeds in verskeie dele van die wêreld buite Suid-Afrika bevind. Verder is ook met dankbaarheid kennis geneem van die feit dat Suid-Afrikaners wat hulle iewers in die buiteland bevind, steeds die behoefte het om deel te wees van 'n kerk wat die Woord in Afrikaans bedien. Soos in die beleidstuk gemeld word, het lidmate wat 'n geruime tyd reeds daar woonagtig is, al met die probleem te make dat hulle kinders, hoewel hulle waarskynlik nog Afrikaans praat, nie meer die taal vlot lees en skryf nie, en dus probleme ondervind om volledig in te skakel. Die probleem het hom jare terug ook in die destydse Rhodesië voorgedoen en dikwels tot gevolg gehad dat ouers die kerk permanent verlaat het.

Oor die lang termyn beskou, is dit sekerlik een van die mees indringende vrae wat ter tafel kom naamlik, hoe lank mense in die buiteland woonagtig is, en beplan om daar te bly, en of hulle oorweeg om hulle permanent daar te vestig. Laasgenoemde kan impliseer dat aangesien permanente vestiging in die vooruitsig gestel word, dit vanselfsprekend is dat mettertyd volledig ingeskakel word by omstandighede wat eie is aan elke land. Dit beteken egter dat kulturele identiteit en herkoms ook afgesweer word en dat Suid-Afrikaners deel vorm van die nuwe massa waar hulle woonagtig is.

Laasgenoemde uitgangspunt beteken dat die Kerk betrokke raak by die verkondiging van die evangelie in die buiteland. Die taak sou kon bestaan uit die beskikbaarstelling van predikante om in die buiteland te gaan werk vir bepaalde tye, asook ander moontlike hulp.

Wanneer die beleidstuk van die Nederduitse Gereformeerde Kerk beskou word, kom dit daarop neer dat die Ned Geref Kerk bediening in die buiteland wil vestig en handhaaf onder voogskap van die Kerk in Suid-Afrika. Daar word ook gestel dat 'n buitelandse groep onder die kerkregtelike gesag moet staan van die kerk waaruit hy ontstaan en wat by hom betrokke was.

Miskien moet die saak benader word uit die omstandighede wat dáár ter sprake is, en minder vanuit die eie kerk in Suid-Afrika gedink word, wat tans daarop neerkom dat die bearbeiding in die buiteland gesien word as 'n verlenging van die kerklike situasie in Suid-Afrika.

Die standpunt word gestel in die lig van die feit dat jare reeds gepoog word om, deur die bestaan van die TTK in besonder, die drie Afrikaanse kerke te verenig. In die laaste aantal jare het die klem verskuif, sodat gepraat word oor die dinge wat gemeenskaplik is. Dit in die lig van die feit dat eenheid, eenwording moet voorafgaan. Daarom kan die bearbeiding van volksgenote in die buiteland 'n besondere geleentheid skep om die verkondiging van die evangelie op vaste voet te plaas, deur die buitelanders tot selfstandigheid, en daarom tot kerkstigting te beweeg. Getalle en die verspreiding van Suid-Afrikaners in die buiteland, maak dit onmoontlik dat elkeen van die drie Afrikaanse kerke hier, selfstandig in die buiteland die evangelie in Afrikaans kan verkondig. Met kerkstigting word bedoel dat een kerk in die buiteland gevestig word op elke plek soos nodig, by voorbeeld London, wat Afrikaans praat en gegrond is op die drie formuliere van eenheid, en daarom kerkregtelik uiting gee aan die presbiteriaal-sinodale kerkregering.

Die drie Afrikaanse kerke in Suid-Afrika kan waardevolle insette lewer by wyse van advies, maar ook deur die moontlikheid te skep dat in 'n tyd waar beroepe skaars is, en sommige nie aan gemeentes verbonde is nie, predikante deur termyn beroepe, of met "besondere opdrag" in die nuwe Afrikaanse kerk in die buiteland gaan werk.

(Prof SJ Botha het hom met die standpunt vereenselwig).

AANBEVELING**1. Vir kennisname en bespreking****(iv) *Bediening in Wenen Oostenryk: Verslag van prof JA Loader***

Prof JA Loader behartig sedert sy aankoms in Wenen Oostenryk, die pastorale bediening van lidmate van die Afrikaanssprekende kerke. Hy lewer gereeld verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en lê ook jaarliks besoek af aan die kantoor van die skriba en waar moontlik tree hy in gesprek met die Moderamen of minstens lede van die Moderamen. Hy lewer ook gereeld verslag aan die Weense Presbyterium van die Reformierte Kirche oor sy bearbeiding van die lidmate.

Met die hulp van prof Loader het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in 2002 'n groeteboodschap aan die sinodesitting van die Reformierte Kirche gestuur. Korrespondensie vind ook plaas tussen die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die gemeente waaraan prof Loader behoort sowel as met die sinode van die Reformierte Kirche.

Die Raad vir Ekumene is versoek om met prof Loader te skakel en nouer ekumeniese bande met die Kerk aan te knoop. Die HTK, HTO en Dosentevergadering is verder versoek om projekte te identifiseer wat saam met die Reformierte Kirche onderneem kan word. Die uitruil van teologiese studente het reeds gerealiseer.

Prof Loader is dosent in Ou Testament aan die Universiteit van Wenen waar hy ook die Visedekaan van die Teologiese Fakulteit is. Hy word ook aktief in die Duitssprekende kerk betrek en moet dikwels preek, openbare voordragte hou en kerklike kursusse lei. Hy neem ook deel aan die werksaamhede van verskeie sinodale kommissies, is lid van die Reformierte Synode en van die oorkoepelende Allgemeine Synode der Evangelischen Kirche in Oostenryk.

Verslag van Prof Loader oor die Afrikaanse bediening in Wenen

Dit is vir my aangenaam om, ná my verslag van 29 Augustus 2001 aan die Ses-en-sestigste Algemene Kerkvergadering, vir 'n tweede keer verslag te doen oor die kerklike bearbeiding van Afrikaanssprekendes in Wenen. Aangesien die ontstaansgeskiedenis van hierdie werk reeds in verslae aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedokumenteerd is, gaan ek van die veronderstelling uit dat nie weer hierdie verslag nodig is nie.

Algemeen

- * Die getal lidmate het in die afgelope drie jaar in die omgewing van 30 siele konstant gebly. Sielsorg vind dus konstant plaas. Een gesin en vier

indiwidue het na Suid-Afrika terugverhuis of die land om ander redes verlaat. Drie gesinne en twee indiwidue het bygekom. Een van hulle is, soos drie jaar gelede, weer 'n musiekstudent en het as orrelis oorgeneem by een van dié wat ons verlaat het. Ons kry van tyd tot tyd teologiese studente uit Pretoria wat in terme van die samewerkingsooreenkomste tussen die twee fakulteite hier kom studeer. 'n Merkwaardige detail is dat tot en met die twee wat net ná die huidige Algemene Kerkvergadering kom, uitsluitlik Hervormers tot dusver aangemeld het. Hulle kry dan ook 'n kerklike tuiste in die Reformierte Pfarrgemeinde Wien-Süd.

- * In verband met die kerkregtelike posisie van Afrikaanse lidmate en die verwagte ontwikkelinge wat ek in 'n vorige verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in die vooruitsig gestel het, is 'n verdere woord nodig. Die Reformierte Kirche in Oostenryk het naamlik sinodale inisiatiewe geneem om ons lidmate te oortuig om amptelik lidmate van die Reformierte Kirche te word. Ten opsigte daarvan het ons nie 'n standpunt of advies van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as riglyn gehad nie. Die idee het egter op heelwat weerstand by die Afrikaners gestuit. Dit het ook saamgehang met die besliste onwilligheid van almal (op drie uitsonderings na) om die Duitssprekende wêreld se usansie van offergawes in die vorm van die "betaal" van "Kirchenbeitrag" (die uitdrukking vir die gee van offergawes) te aanvaar. Op 'n gemeentevergadering het ons mense só sterk daaroor standpunt ingeneem dat vir my geen alternatief oorgebly het nie as om die rigting van my oortuigingsarbeid om te draai en die Kerk te probeer oortuig om die Afrikaners se opvatting in te sien. Daarmee had ek enigermate op kort termyn meer sukses as met ons eie lidmate (en destyds met Artikel III). Bygevolg het die Reformierte Kirche, hoewel binnesmonds, ingestem om die *status quo* te handhaaf. So het ek dan *mirabile dictu* ontpop as voorspraak dat dinge bly soos hulle was, natuurlik om die groepie bymekaar te hou. Daar is egter ook 'n beagdenswaardige nadeel aan, naamlik dat die Afrikaners nie in die struktuur van die land se Reformierte volkskerke verskyn nie (Vgl. my verslag van 2001 oor die Arabieessprekende, Chineessprekende en Koreaanssprekende naas die Duitssprekende strukture. Hoewel die Reformierte Kirche 'n minderheidskerk is, is hy eintlik niks anders nie as 'n versameling volkskerke in oudhergebragte Hervormde sin). Ons is daar, maar staan, soewerein in eie kring, ietwat apart van die gewenste kerklike reëling. Gelukkig lê die Presbyterium verantwoordelik vir ons tuisgemeente, indien nie heeltemal begrip nie, tog genoegsame verdraagsaamheid aan die dag dat ons so kan voortgaan.

Finansies

- * Die pas besproke aspek het 'n wesenlike finansiële implikasie. By die totstandkoming van die bearbeiding het die Afrikaanse lidmate oor die finansies gepraat en besluit om *nie* die Duitse soort "kerkbelasting" te betaal nie en dit op die vergadering soos reeds genoem, met groot beslistheid bevestig. Nogtans probeer ons ons verpligting tot offergawes nakom. Ons

verdeel die maandelikse offergawes s6 dat ons op 'n klein skaal by Suid-Afrikaanse projekte betrokke kan raak en dra die balans gereeld aan die gemeente af. Vir eersgenoemde aktiwiteit, sowel as vir kleiner uitgawes soos tafeldoeke en dergelike, is 'n bankrekening geopen wat ek met medetekenregte van een ander lidmaat persoonlik administreer. Daarmee het ons 'n voedingsprojek van die HTO met ongeveer R5 000 ondersteun.

- * Ons het ook 'n mikrogolfoond vir die hele gemeente gekoop, wat ons self een maal per maand vir ons gesamentlike middagete gebruik.

Eredienste

- * Die oorspronklike reëling van een diens per maand op die tweede Sondag van die maand word nog volgehou. Ons begin egter tans om praktiese redes om 11:59 in plaas van 11:30. Dus kan nog steeds gesê word ons hou sowel 'n oggend- as 'n middagdiens.
- * Die nagmaal is gereeld in die tradisionele nagmaalmaande Februarie, Mei, Augustus en November gehou.
- * Gedurende die verslagperiode is die doop een maal bedien en die kind is in die register van die Reformierte Kirche Wien-Süd ingeskryf.
- * Die prediking word om die beurt deur ondergetekende en dr J van Arkel uit Schwenkenfeld in Oberösterreich gehou.

Kategese

- * Met die toename in ouderdom en getal van die kinders onder ons, het ons in die herfs van 2003 met 'n beskeie kategeseprojek begin. Vyf kinders woon die katelese by wat op dieselfde Sondae as die eredienste gehou word. Ons is in die gelukkige posisie om mev Hanneke Friedl, 'n afgestudeerde teoloog van die Universiteit van Pretoria, vir hierdie doel beskikbaar te hê. Sy is met 'n Wener getroud en studeer tans vir haar doktorsgraad in Ou Testament aan die Universiteit van Wenen. Sy hoop om, saam met een verdere verwagte en een nuutgerealiseerde moeder, binnekort die getalsterkte van die kategesegroepie aan te vul.

Bybelstudie

- * Die susters onderhou nog steeds 'n gereelde Bybelstudieprogram. Dit het tot einde 2003 maandeliks plaasgevind, maar intussen tot 'n weeklikse aktiwiteit ontwikkel. Daar word nie net Bybelstudie in die enger sin van die woord gedoen nie, maar ook projekte, onder andere 'n oorsig oor wêreldgodsdienste, van stapel gestuur.

Diakonale werk

- * Afgesien van die projek reeds genoem, het ons verskeie kere 'n sentrale projek van die Kerk vir hulp aan weeskinders in Roemenië op 'n beskeie skaal ondersteun.

Die sosiale dimensie

- * Die Afrikaanse lidmate eet eenmaal per maand saam. Dié geleentheid dien kennelik ook as 'n ontmoetingsforum. Een gesin kom uit Burgenland en 'n ander uit Oberösterreich en dit lyk of ons ook in hierdie opsig rede tot dankbaarheid het. Die gebruik het 'n kultuurfokus geword, gestempel deur die ervaring van (Suid-)Afrikanerskap in die vreemde, dikwels met 'n religieuse timbre. Hoewel nie 'n prinsipiële fokus nie, moet die betekenis van die kulturele aspek van die gemeentelike samesyn nie onderskat word nie. Van ons lidmate is ook in dieselfde toonaard by Austro-Suid-Afrikaanse kultuurbedrywighede betrokke en sommiges speel daar 'n leidende rol (*As voorbeeld kan dien 'n onlangse konferensie oor Suid-Afrikaanse letterkunde en migrasie, gereël deur die Oostenrykse Letterkundevereniging en die Universiteit van Wenen. Daar het ons susters in die tradisionele mezzo-rol van Martha 'n skitterende vertolking van die Calvinistiese Afrikanervrou gegee - soos dit van melewe in enige tak van die NHSV sou kon. Die konferensie het tekste by Afrikaanse en Engelse skrywers uit vier lande geïnspireer.*
- * Die Afrikaners word gereeld een maal per jaar deur die Duitse gemeente na 'n Sommerfest genooi (ekwivalent van 'n basaar waar niks verkoop word nie, maar baie gebraai word) en het ook taamlik verteenwoordigend deelgeneem. In 2003 was die datum nie geskik vir mense met Suid-Afrikaanse kalenderbelange nie (wat waarskynlik weer in 2004 die geval sal wees), as gevolg waarvan die Duitse gemeente versoek het dat ons ons samesyn tydens 'n tweetalige erediens tot uitdrukking bring. Dit is 'n algemene gebruik in Oostenryk met sy veelvolkige imperiale geskiedenis, en die vroeëre tweetalige dienste in Duits en Hongaars word vandag dikwels aangevul met Duits-Koreaans, Duits-Chinees en Duits-Engels, waarby hopelik nou ook Duits-Afrikaans sal kom.

Besoekers

- * Besoekers uit Suid-Afrika meld hulle drupsgewys maar reëlmatig aan.
- * Ons ontvang ook met tussenposes Oostenrykse, Poolse, Tjeggiese, Hongaarse, Russiese, Uzbekiese en Nederlandse studente wat Afrikaans aan die Universiteit van Wenen se Instituut vir Germanistiek studeer. Van tyd tot tyd bied ondergetekende ná 'n erediens (maar vóór ete) praatjies oor die Suid-Afrikaanse kerklike en algemene religieuse toneel vir sulke besoekers aan. Hoe lank ek nog ingelig genoeg daarvoor sal wees, is 'n ope vraag, daar dit nie meer seker is of ek my jaarlikse lesingreekse in Pretoria sal kan

voortsit nie. 'n Paar Duitse teologiestudente tel ook onder sulke gaste en ons hoop dat van hulle binnekort ook 'n semester aan die Universiteit van Pretoria sal kan deurbring – soos een van ons damestudente, 'n gereelde erediensbesoekster, tans doen.

Tuisblad

- * Mev. Rina Loader onderhou vir ons 'n webblad wat ook met "Euroafrikaans", 'n blad vir Afrikaans in Europa, gekoppel is. Ons het al wêreldwye reaksie ontvang.

Ek dank die Kerk vir die opdrag wat ek sewe jaar gelede ontvang het en, mede namens die Weense Afrikanergemeenskap, vir die ondersteuning wat ons uit die gelede van die Kerk ervaar – én namens die Gemeindevertretung van die die Reformierte Kirche Wien-Süd vir u solidariteit van die afgelope drie jaar.

Hopende daarmee aan my opdrag voldoen te hê, groet ek u.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Prof en mev Loader word bedank vir die bediening in Wenen.**

(v)

Bediening in België: Verslag van prof MW Pretorius

Inleiding

Sedert 1999 word daar reëlmatig, een maal per maand 'n Afrikaanse diens in Leuven, België gehou. Ons hou die diens in die kapel van die Evangelische Theologische Faculteit. Dit word beskou as 'n interkerklike bediening en daarom word, afhangende van beskikbaarheid, predikante van verskillende kerke en denominasies gevra om voor te gaan. Wat my eie betrokkenheid betref is die reëling gemaak dat ek, as geordende predikant van Pretoria-Oos, die bediening waarneem. Daar is dus geen formele gemeente nie en die werk geskied byna as 'n Europese (Belgiese) wyk van Pretoria-Oos.

Bediening

Gedurende die afgelope jaar 2003 - 2004 is met uitsondering van die twee somervakansie-maande Julie en Augustus, gereeld eredienste gehou. Verskillende predikante het die dienste waargeneem. Tydens die diens in Maart 2003 is die doop bedien aan Zeke, seun van dr Christo en Magi Malan (na afsprake en toestemming van die NG gemeente Waterkloof). Daar is drie maal gedurende die jaar nagmaal bedien. Die verkorte formulier vir die bediening is gebruik en die voorbereiding het telkens geskied deur middel van 'n Epos skrywe aan alle

betrokkenes sodat hulle voorbereid en bewus van die erns aan die nagmaal kon deelneem. Verskillende van ons studente uit België, Nederland en selfs Duitsland het van ons dienste bygewoon. Ook Belgiese vriende van Suid-Afrikaners het dienste kom bywoon. Tussen 35 tot 80 mense woon reëlmatig die dienste by. Aangesien ek nou vir langer periodes in Suid-Afrika terug is, word besoekende predikante en teoloë gevra om met die dienste voort te gaan. So is prof Coertzen van Stellenbosch, prof Dan Pienaar van Bloemfontein, dr Basson van Strand, ds Du Toit van Den Haag en ds Ettienne Maritz, by dienste betrek.

Pastoraat, is waar moontlik, deur persoonlike besoeke gedoen, wanneer dit nodig was, byvoorbeeld by afsterwe van 'n familielid in Suid-Afrika, hulp en bespreking met kinders (kategese). Verder het ek dikwels van briefpastoraat gebruik gemaak.

Algemeen

Soos altyd is 'n Afrikaanse diens ook 'n geleentheid om na die diens gesellig saam te verkeer met 'n koppie koffie en koeksisters. Die waarde van hierdie sosiale gemeenskap vir die Afrikaner in diaspora is nie te onderskat nie.

Daar word bydraes ingesamel wat deur John en Ronel McLachlan hanteer word. In samewerking met die prof Kruger, pediatrie Kalofong, het my dogter Marga 'n projek vir kinder kankerpatiëntjies by die hospitaal georganiseer. Ons "gemeente" het besluit om alle beskikbare fondse vir die projek te skenk - daar is 'n speelkamer, klein speeltuin en klere vir die meer as 50 kinders aangekoop. Daar is ook 'n transportfonds gestig sodat ouers per geleentheid hulle kinders kan besoek (sommige kinders word daar opgeneem, ontvang nooit besoek nie en sterf ook daar). Aangesien geen van die betrokke predikante enige vergoeding ontvang nie, word telkens so'n projek ondersteun.

Hoewel daar 'n kerngroep van Afrikaners betrokke bly, is daar tog 'n redelike groot wisseling, aangesien sommige mense alleen vir 'n bepaalde tyd daar woon. Die meeste van die Afrikaanse lidmate is ook betrokke by gemeentes in België - veral die Engelse Kerke en die Verenigde Protestantse Kerk in België. Self preek ek ook af en toe in die VPKB gemeente in Leuven en elders byvoorbeeld, Ieper! Ons hoop dat die bediening nog so sal kan voortgaan, aangesien daar nog nie 'n moontlikheid bestaan om 'n selfstandige gemeente te stig nie.

Ten slotte

Weereens my dank aan die Pretoria-Oos gemeente, kerkraad en dr HT van Deventer, wat dit vir my moontlik maak om op 'n geordende wyse hierdie bediening te doen.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

2. Prof Pretorius word bedank vir die bediening in België.

(vi) *Bediening in Paraguay: Verslag van ds MCE Botes*

Agtergrond

Die vestiging van Suid-Afrikaners in Paraguay (Suid-Amerika) het momentum gekry vanaf 1992, heel waarskynlik omdat Paraguay in die sewentigerjare een van baie min lande was wat formele handels- en diplomatieke bande met Suid-Afrika gehad het. Goeie boerdery omstandighede en hoë reënval het ook 'n rol gespeel in mense se keuse wat die Republiek verlaat het om hulle daar te gaan vestig.

In Argentinië was daar reeds 'n redelike sterk groep mense van Afrikaner-afkoms. Ds PS van Tonder het in die negentigerjare die bediening in Argentinië behartig toe hy self daar gewoon het. Hy het in 1999 die Afrikaanssprekendes in Paraguay besoek en die Iglesia Reformada de Paraguay gestig. Kort hierna het hy egter na Suid-Afrika teruggekeer en die vooruitsig van 'n formele en gereelde bediening in Paraguay, het vervaag.

Die Nederduitsch Hervormde Kerk het gedurende 2001 'n ooreenkoms met die Afrikaanse Protestantse Kerk oor die bediening in Paraguay gesluit. Die twee kerke het ooreengekom om tot 2004 Afrikaanssprekende gelowiges in Paraguay te bedien en kerklik te ondersteun.

Die afgelope drie jaar is daar elke jaar ten minste 3 besoeke deur predikante van die twee kerke afgelê. Die predikante van die Hervormde Kerk wat die voorreg gehad het om besoek af te lê en die bediening te behartig, is di CEC Hertzog (Middelburg-Noord), HT van der Linde (Groot Marico) en MCE Botes (Nelspruit).

Kerklike Organisasie

Drie erediensplekke wat as gemeentes bedien word, het na die stigting van die AP Gemeente Caaguazu en die gemeentes van die Iglesia Reformada te Asuncion en in die Chaco die middelpunte geword van die Afrikaanse bediening van gelowiges in Paraguay. Lidmate uit verskillende kerke van die Gereformeerde kerkfamilie het in hierdie gemeentes begin saamwerk en begin saamleef in 'n ander land waar die Rooms Katolieke Kerk by verre die grootste kerk is.

Na die ooreenkoms tussen die twee kerke in Suid-Afrika, het predikante van die twee kerke in die gemeentes huisbesoek gedoen, eredienste gehou, die sakramente bedien, kerkraadsvergaderings en gemeentevergaderings gelei en geloofsbelydenis afgeneem by katkisasië wat gekatkiseer is deur die ouderlinge.

Caaguazu

Die Afrikaanse Protestantse Kerk se gemeente te Caaguazu is reeds in 1994 gestig en bestaan grootliks uit boere. Hierdie gemeente het op 'n stadium uit soveel as 30 huisgesinne bestaan en was redelik sterk en goed georganiseer. 'n Kerkgebou is opgerig en daar is elke Sondag 'n erediens deur een van die twee ouderlinge in die gemeente gelei. Kategese-onderrig is ook weekliks in die gemeente aangebied vir die kinders. 'n Vroue-aksie met Bybelstudie, fondsinsameling en barmhartigheid as vernaamste projekte, was lewendig en aan die werk. 'n Enkele gesin wat deel was van die gemeente van die Iglesia Reformada wat in 1999 hier gestig is, skakel by hierdie gemeente in. Hier is nog ander Afrikaanse gesinne in die omgewing wat nie kerklik betrokke is of wil wees nie.

Chaco

Die gemeente van die Iglesia Reformada de Paraguay, Region Chaco, soos die gemeente amptelik bekend staan, handhaaf per besluit van die gemeentevergadering 'n baie noue band met die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika.

Die gemeente bedien boere in die westelike platteland van Paraguay en het op 'n stadium uit sowat 10 huisgesinne bestaan. 'n Ouderling en diaken vorm die kerkraad van die gemeente. Hierdie gemeente het elke twee weke vir 'n erediens byeengekom wanneer daar na erediensopnames uit een van die Hervormde gemeentes in Suid-Afrika geluister is. Aanvanklik was die kategese-onderrig van kinders die verantwoordelikheid van die ouers, maar dit is later aan twee kategete toevertrou. Die kategese van 'n volwasse katkisant is deur die ouderling van die gemeente waargeneem. Die meeste gesinne in die gemeente bedryf melkerye sonder arbeiders, wat beteken dat daar nie veel tyd vir ander aktiwiteite is nie. Die gemeente versterk hulle inkomste deur 'n bees-projek soortgelyk aan baie plattelandse gemeentes in ons eie land.

In hierdie gebied woon ook 'n paar Afrikaanssprekende gesinne wat noue bande het met die Israel Beweging wat geen band met die Gereformeerde kerkfamilie het nie.

Asuncion

Die gemeentes van die Iglesia Reformada de Paraguay, Region Asuncion, is in die hoofstad van die land. Getrou aan die aard van 'n stadsgemeente, worstel hierdie klein gemeentetjie met dieselfde vraagstukke van lidmate wat laat in die aand werk, baie van woonplek en adres verwissel en soms nie erg aan die kerk het nie. Die gemeente handhaaf per besluit van die gemeentevergadering 'n noue band met die Reformatoriese Kerk in Suid-Afrika (ARK) omdat die persoon wat as ouderling van die gemeente optree, 'n lidmaat van die ARK in Suid-Afrika was.

Die gemeente bestaan uit vier of vyf gesinne. Hulle kom eenmaal per maand bymekaar om na 'n erediensbandjie te luister. In die stad is daar ook 'n paar ander

Afrikaanse gesinne wat ingeskakel het by kerke waar hulle elke Sondag eredienste kan bywoon. Sommige by Spaanssprekende gemeentes en enkeles by 'n Engelse gemeente. Hier is ook mense wat kerklos en kerkloos geraak het.

Omstandighede in 2004

Al drie hierdie gemeentes het sedert ds MCE Botes se vorige besoek in 2002 lidmate verloor omdat 'n hele aantal gesinne en families weer na Suid-Afrika teruggekeer het. Die AP Gemeente Caaguazu het so klein geword, dat die kerkgebou nie meer gebruik is nie en intussen as gevolg van inbrake afgebreek is. Die gemeente kom nou net eenmaal per maand vir 'n erediens, gelei deur die ouderling, bymekaar. Die gemeente in die Chaco het ook 2 gesinne verloor. Een gesin het na 'n ander plek in Paraguay verhuis en die ouderling het tydens besoek in die RSA siek geword en kon nie weer terugkeer Paraguay toe nie. Hy en sy vrou het intussen lidmate geword van die Hervormde gemeente Nelspruit waar hulle lidmate was voor hulle vertrek na Paraguay. Hierdie klein gemeentetjie probeer hard om nog tweekeer per maand vir 'n erediens bymekaar te kom.

Kerklike struikelblokke

Die twee gemeentes van die Iglesia Reformada funksioneer nie binne 'n struktuur nie omdat die Iglesia Reformada as't ware net in naam bestaan. Indien daar nie vanuit die Nederduitsch Hervormde Kerk in Afrika ondersteuning is nie, sal hierdie twee gemeentes tot niet gaan. Daar is reeds aan hierdie twee gemeentes 'n Doop- en Lidmaatregister gestuur, maar daar bestaan nie 'n stelsel vir die uitreik van Doopsertifikate of Bewyse van lidmaatskap nie omdat die Iglesia Reformada nie 'n kerklike liggaam is nie. Lidmate is bekommerd dat bewyse van doop of geloofsbelydenis in die toekoms nie in ander kerke of selfs by terugkeer na Suid-Afrika in gemeentes aanvaar sal word nie.

Die AP gemeente Caaguazu funksioneer binne die Afrikaanse Protestantse Kerk as 'n gemeente en geniet die erkenning van die AP Kerk by ander gemeentes en kerke, ook in Suid-Afrika. Doopsertifikate en Bewyse van Lidmaatskap geniet erkenning by ander kerke en gemeentes.

Sosiale lewe

Die meeste Suid-Afrikaners in Paraguay het reeds Spaans as voertaal aangeleer omdat Engels feitlik nêrens in die land gepraat word nie. Dit is nogal ironies om te hoor hoe praat 'n Afrikaanssprekende en 'n Duitssprekende persoon met mekaar Spaans, maar dit is die gemeenskaplike taal wat albei kan praat en verstaan. Hoewel die Afrikaanssprekendes in die onderskeie gemeenskappe nie ver van mekaar af woon nie, het die meeste van hulle by die omgewing waarin hulle woon, ingeskakel en betrokke geraak.

Skoolpligtige kinders is almal in die skool. In die Chaco gaan die kinders na 'n Duitse skool wat deur die Duitse Mennoniete Kerk in stand gehou word. Skoolonderrig vind hier in Duits plaas en Spaans en Warani (die inheemse taal

van Paraguay) word as vakke geneem. Dit vra harde werk van die kinders om op laerskool 3 vreemde tale aan te leer en dan nog tuis die moedertaal in stand te hou.

In Caaguazu is die skoolpligtige kinders in 'n Spaanse, Rooms Katolieke skool. Hier is die onderrig in Spaans en moet Warani ook geleer word. Die skool se godsdienst-ingesteldheid stel weer ander eise aan die kinders en hulle ouers omdat Rooms Katolieke gebruike in die klas altyd gemeet moet word aan die Gereformeerde leer. Soms bring dit die kinders voor moeilike situasies in die klas te staan, maar met goeie kategetiese-onderrig word die kinders op die regte pad begelei.

Sport en ontspanning bereik Sondag 'n hoogtepunt. Dit plaas baie druk op die handhawing van Sondag as dag van die Here want Suid-Afrikaners word in al die gemeenskappe hoog geag en uitgenooi om te deel in die bedrywighede van die omgewing. Kinders verstaan nie altyd waarom daar nie aan alles deelgeneem kan word nie.

Die Toekoms

Die sinodale sittings van die Nederduitsch Hervormde Kerk en die Afrikaanse Protestantse Kerke sal in 2004 besluit moet neem oor die voortgang van die bediening aan Afrikaanssprekendes in Paraguay. Daar is hoë koste aan verbonde, maar die dankbaarheid van mense om eenmaal in 3 of 4 maande 'n predikant te hoor wat die evangelie in 'n ereidiens in hulle eie taal aan hulle verkondig, is baie groot. Ons wat elke Sondag die keuse het of ons wil kerk toe gaan en na watter kerk of ereidiens ons dan vandag sal gaan, het nie begrip vir die behoefte van mense in die vreemde om in 'n ereidiens saam te kom onder leiding van 'n predikant nie.

'n Verdere realiteit is, dat daar nie alternatiewe Gereformeerde Kerke is waarby aangesluit kan word nie.

In elke gemeente behoort daar gereeld gebid te word vir taal- en geloofsgenote in die vreemde. Ons beleef 'n voorreg waarvan ons nie altyd die waarde besef nie. Ons mag hierdie voorreg nie as ons reg beskou nie. En ons mag ook nie sondermeer hierdie voorreg van ander weghou nie.

Bekostiging van die werk

Tot dusver is die koste van predikante gedra deur donateurs en die later jare ook deur gemeentes wat op vrywillige basis vir die werk bygedra het. Daar is groot dankbaarheid teenoor dié gemeentes vir hulle bydraes en gesindheid.

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het aanvanklik begroot vir die bediening, maar later in die vergadering by die finale vasstelling van die heffing, die besluit weer verander.

Indien daar slegs vir een besoek per jaar begroot kan word, sal dit genoeg wees.

67ste Algemene Kerkvergadering, Agenda: Gemeentes en Kerk

Die lidmate daar is nie finansieel instaat om by te dra vir die besoeke wat ongeveer R10 000 tot R12 000 per besoek beloop nie.

Dit is ook 'n realiteit dat die kerk in Paraguay nie sal groei nie. Daar sal waarskynlik nie meer Suid-Afrikaners daarheen verhuis nie. Die enigste moontlike aanwas is die kinders wat gebore word. Hulle word in Spaanse skole groot, ondertrou met andertaliges en sal waarskynlik al gaande meer vervreem. Die toekomsbeplanning kan dus nie anders bedink word as die versorging van die lidmate en Afrikaanssprekendes wat tans daar is nie.

Samewerkingssooreenkoms met die Afrikaanse Protestantse Kerk

Die volgende samewerkingssooreenkoms is met die AP Kerk bereik.

Die drie formuliere van enigheid word deur die twee samewerkende kerke onderskryf en vorm die basis vir samewerking en bediening in Paraguay. Die kerke in Paraguay onderskryf dieselfde formuliere.

Die selfstandigheid van die drie kerke in Paraguay naamlik die AP Kerk, die Iglesia Reformada Chaco en Iglesia Reformada Asuncion word erken.

- * *Die Iglesia Reformada Chaco (Lolita)* Die kerk wil nie Ned Herv Kerk wees nie, maar wil sterk bande met die NH Kerk handhaaf. Hulle gebruik hulle eie Kerkorde en waarskynlik kategesemateriaal van die NH Kerk.
- * *Die Iglesia Reformada Asuncion* wil 'n voortsetting wees van die Afrikaanse Reformatoriese Kerk.
- * *Die Afrikaanse Protestantse Kerk Caaguazu.* Die Kerkorde en kategesemateriaal van die AP Kerk word in die gemeente gebruik.

Die NH Kerk en AP Kerk stuur elk een keer per jaar en tweekeer elke tweede jaar op eie koste 'n predikant na Paraguay wat al die gemeentes besoek en bearbei. Die APK Kimberley stuur een keer per jaar 'n predikant na die land. Dit bring mee dat jaarliks vier besoeke afgelê word. Elke kerk is verantwoordelik vir huisvesting en plaaslike vervoer van die besoekende predikant. Tot tyd en wyl die Iglesia Reformada Asuncion dit kan bekostig om die besoekende predikante te huisves en sy vervoer te betaal, sal die sendende instansie vir die koste instaan. Die besoekende predikant ontvang geen bykomende vergoeding van die instansie wat hom stuur nie. Die predikant wat gestuur word, dra self geen koste nie. Vergoeding deur die gemeentes in Paraguay kan met dank aanvaar word.

Die tydperk van besoek is minstens twee weke met die ideaal om drie Sondae ingepas te kry.

Die taak van die besoekende predikant is soos volg:

- * Bestudeer die verslag(e) van die vorige besoekende predikant(e) met die
67ste Algemene Kerkvergadering, Agenda: Gemeentes en Kerk

oog op die doen van nodige opvolgwerk.

- * Bediening van die Woord en sakramente onder toesig en opsig van die plaaslike kerkraad. Die besoekende predikant gebruik sy kerk se liturgie en formuliere.
- * Dra sorg dat name van dopelinge in die gemeentelike register aangeteken word.
- * Advies aan kerkrade. Dit sluit advies oor onderlinge skakeling tussen die gemeentes in.
- * Huisbesoek by lidmate, siekes en ander noodsaaklike besoeke in elk van die gemeentes soos deur elke kerkraad verlang.
- * Lewer binne 'n maand na afloop van die besoek volledig verslag aan die instansie wat hom gestuur het en aan die gesamentlike reëlingsvergadering. Lede van die vergadering dra sorg dat die verslae in eie kerkverband by die belanghebbendes besorg word.

Vraagstukke waaraan aandag gegee is in die bedieningstyd

Aan die volgende probleem vraagstukke is aandag gegee die afgelope drie jaar:

- * Daar is Afrikaanssprekendes wat deel geword het van die Israel Visie wat ook te kenne gegee het dat hulle nie belangstel om besoek te word nie.
- * In Asuncion is enkele Suid-Afrikaners wat by kerke soos die Kerk van die Nasareners en die Partecostal Church ingeskakel het. 'n Aantal is met Paraguaanse vroue getroud en sal vanweë hulle vrouens se taal moeilik by 'n Afrikaanse erediens kon inskakel.
- * Die status van die Iglesia Reformada as kerk en die verhouding met die kerke in die RSA is by geleentheid onder die loep geneem. Die gemeentes van die Iglesia Reformada is as selfstandige gemeentes erken. Dit is aan die lidmate daar self oorgelaat om oor die aangeleentheid verder te handel.
- * Die lidmate het ook leiding gevra oor die skakeling en inskakeling by die Rooms Katolieke Kerk en die Menoniete. 'n Kort memorandum oor die aangeleentheid is deur die samewerkingskomitee opgestel en aan die lidmate gestuur.

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit oor die bediening in Paraguay

- * Daar word te begroot om die reiskoste van 'n predikant/predikante van die Kerk te dra om Afrikaners in Paraguay, in besonder die lidmate van die Iglesia Reformada, twee maal per jaar te besoek tot en met die volgende

Algemene Kerkvergadering in 2004.

- * Dit word aan die Komitee wat Buitelandse Bediening koördineer, opgedra om die bediening in Paraguay te reël en 'n langtermyn bedieningsplan op te stel en voor te lê aan die Algemene Kerkvergadering in 2004.
- * In die lig van die groeteboodschap van die AP Kerk, soek die Komitee vir Buitelandse Bediening daadwerklike samewerking met die Kerk in Paraguay in dié verband.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het aandag gegee aan doop- en lidmaatregisters, 'n maandelikse vooggemeente vir die Iglesia Reformada, en finansiële bydraes om die bediening maandeliks te maak. Dit blyk dat een besoek per jaar deur albei kerke genoegsaam gaan wees in die toekoms. Indien daar dus ongeveer R10 000 - R12 000 per jaar vir die bediening begroot kan word, kan dit so behartig word.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.
2. Di MCE Botes, CEC Hertzog en HT van der Linde word bedank vir die werk wat in Paraguay gedoen is.

4.1.5 STUDENTEGEMEENTES EN STUDENTEBEARBEIDING

4.1.5.1 Verslag oor studentebearbeiding

(i) *Komitee vir Studentebearbeiding*

(a) Samestelling van die komitee

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het versoek dat die predikante van die onderskeie studentegemeentes die Komitee vir Studentebearbeiding sal vorm. Die eerste vergadering is op 27 November 2003 gehou. Die volgende predikante dien op die komitee: di L Geel (sameroeper), MJ Slabbert (sekretaris), M Basson, J Groenewald, I Katzke en C le Roux.

(b) Take aan die komitee opgedra

Die komitee moet gesprekke voer ten einde effektiewe en sinvolle bearbeiding van studentelidmate van die Kerk te verseker. Die komitee het gereël dat elke gemeente 'n verslag vir die Algemene Kerkvergadering voorberei. Vanweë die koste implikasies is besluit om die vergaderings so te reël dat dit saamval met ander kerklike vergaderings of aktiwiteite, byvoorbeeld die toerustingsgeleent-

hede van die HTK.

(ii) *Studentegemeentes*

(a) Verslag oor studentebearbeiding te Potchefstroom

(aa) *Agtergrond*

Die Studente gemeente Potchefstroom bedien studente van al die tersiêre inrigtings in Potchefstroom. Die geografiese gebied is redelik uitgesprei. Die kerkgebou is geleë naby die PUK-kampus van die Noordwes Universiteit. Die uitdaging na die vorming van die Universiteit van Noordwes is om steeds die karakter en gees van die PUK-kampus te behou. Die reëlins rondom die samesmelting het dit moontlik gemaak dat die kerke steeds 'n baie positiewe rol kan speel in die behoud van die Christelike karakter van die PUK-kampus.

(bb) *Huidige stand van sake*

Die lidmaattal van die gemeente het die afgelope jare 'n stygende tendens getoon. Dit gebeur egter toenemend dat studente aandui dat hulle by hulle tuisgemeentes inskakel. Die lidmaattal staan tans op 480 lidmate waarvan 'n beduidende getal by hulle tuisgemeentes inskakel.

Die eie kerkgebou van die gemeente maak die bediening op die kampus besonders. Die lidmate heg waarde daaraan dat hulle in 'n kerkgebou die eredienste kan bywoon. Die gemeente het groot waardering vir die finansiële steun van die Kerk ten einde volledig as gemeente te kan funksioneer.

(cc) *Uitdagings vir die gemeente*

Al hoe meer studente woon in privaat behuising. Die meer gemaklike bearbeiding van lidmate wat in koshuise woon, maak plek vir 'n uitdaging om die studente in die dorpswyke effektief te bearbei.

Die oënskynlike wegbeweeg van die kerk plaas 'n baie groot verantwoordelikheid op studentebearbeiding. Die uitdaging is juis om nie te konformeer met die ander groeperinge nie, maar om dinamies die unieke etos van die Hervormde Kerk by ons jong lidmate te vestig. Hierdie uitdaging lê wyer op die terrein van elke studentegemeente van die Kerk.

(dd) *Toekomsblik*

Daar bestaan geen twyfel nie dat die Studentegemeente Potchefstroom ook in die toekoms 'n beduidende rol kan speel in die vorming van ons jong lidmate tot meelewende lidmate van die Kerk. Indien lidmate van die Kerk voortgaan om hulle kinders aan die Noordwes Universiteit te laat studeer, sal die Christelike karakter steeds die normgewende op die kampus bly.

Ds L Geel het die bediening in die gemeente behartig tot in April 2004. Ds RA Denton is intussen beroep.

(b) Verslag oor studentebearbeiding te Philadelphia

Statistiese gegewens van die gemeente

Aantal belydende lidmate:	618
Dooplidmate:	57
Studente-lidmate:	432
Permanente lidmate:	186
Besoekpunte:	540

(aa) *Funksionering van die gemeente:*

Die gemeente funksioneer as twee gemeentes in een. Die rede hiervoor is dat die gemeentelike strukture vir studente en permanente (nie-studente) lidmate los van mekaar funksioneer. Beide groepe het sy eie vergaderings van die ampte wat opsig hou oor die bediening van spesifiek die studente of die permanente lidmate. Twee maal per jaar is daar gesamentlike vergaderings om oor gemeenskaplike sake besluite te neem. In praktyk is dit meestal die permanente lidmate wat die oggendedienste bywoon en die studente lidmate wat die aanderediens bywoon.

In die gemeente word eredienste regdeur die jaar gehou. Tydens vakansietye word elke Sondag ten minste een erediens (dikwels selfs twee) gehou. Ook al die kerklike feesdae word in die gemeente gevier.

Gedurende 2003 het die gemeente indringend nagedink oor die mees effektiewe bediening vir die gemeente. Dit het meegebring dat dr PJ van Staden se standplaas afgeskaal is en die fondse wat beskikbaar geword het, gebruik kon word om ds M Basson na die gemeente te beroep. Hierdie bedeling het 'n meer effektiewe bediening veral onder damesstudente moontlik gemaak. Verder het dit die voordeel ingehou dat dit nie die Kerk of gemeente meer geld sou kos nie. Die ander standplaas in die gemeente is 'n volledig versorgde standplaas wat tans deur ds MJ Slabbert gevul is. Tot met Desember 2002 was ds JF van der Merwe aan die standplaas verbonde.

As gevolg van die rasionalisasieproses het die gemeente Fonteinedal aan die begin van 2000 opgehou om te bestaan en het daardie studente ook die verantwoordelikheid van Philadelphia geword. Die bestaande werkkrag van die gemeente word dus nou ook aangewend om daardie bediening te hanteer.

Daar word gepoog om by al die studente tydens groepshuisbesoek uit te kom. Verder word 'n hoë prioriteit op individuele huisbesoek by elke student geplaas. Gedurende die week is daar elke aand van die week 'n aktiwiteit by die gemeente waar op studentesake gefokus word.

(bb) *Finansiële situasie van die gemeente*

Tans is die gemeente totaal afhanklik van subsidie van die Raad van Finansies om die bediening aan studente te befonds. Die gemeente is self verantwoordelik vir 'n halwe standplaas, terwyl daar slegs vir een en 'n halwe standplaas subsidie ontvang word. Die gemeente lewer dus 'n bydrae tot die tweede standplaas van ongeveer R5 000 per maand en dra volledig die res van die bedryf van die gemeente uit offergawes.

Die offergawes wat jaarliks van studente ontvang word is minder as die heffingsbedrag wat per belydende lidmaat uitbetaal moet word. Dit plaas addisionele druk op die permanente lidmate om die studente se heffingskoste te "subsidieer". Hieruit is dit duidelik dat daar geen manier is hoe die gemeente kan bly funksioneer sonder sy permanente lidmate of sonder subsidie van die Raad van Finansies nie. Die enigste rede waarom die gemeente wel die rasionalisasie kon verwerk tot op hede, is die buitengewoon goeie bydraes van die permanente lidmate. Baie moeite word gedoen om tog by studente 'n offervaardigheid te kweek.

Daar bestaan wel 'n geleentheid om ouers van eerstejaars te sien met die Ouerdag van die Universiteit en hulle om 'n eenmalige offergawe of debietorder te vra. Die reëling is redelik suksesvol, maar dit blyk dat ouers nie altyd die Ouerdag bywoon of by die geleentheid verkies om die predikante van hulle kinders te ontmoet nie! Die Universiteit het goedgegunstiglik, ná baie besorgdheid deur die kerke uitgespreek is, 'n markiestent voor die Aula beskikbaar gestel vir die kerke. Vroeër is die kerke op die uithoek van die kampus geplaas. Tans is ons verhouding met die Universiteit redelik goed.

(cc) *Toekomsbeplanning*

Daar is in die onlangse verlede tientalle projekte ondersoek om 'n styging in die inkomste van die gemeente te realiseer. Nie alle projekte het haalbaar blyk te wees nie, maar elke moontlike poging om al meer finansiële onafhanklik te word is aangegryp.

Die projek om kothuise as studente-behuising op die gemeente se parkeerterrein te bou is suksesvol voltooi. Die projek het reeds aan die begin van 2002 begin om inkomste te genereer. Tans ontvang die gemeente ongeveer R10 000 per maand (waarvan 'n groot persentasie vir die delging van die lening gaan). Die beplanning is dan ook dat die projek die rasionalisasie wat in 2002 plaasvind gevind het, sal finansier.

'n Volgende aspek van die toekomsbeplanning wat tans uiters relevant is, is die feit dat die koshuisstudente dramatiese afgeneem en die dagstudente dramatiese toegeneem het. Dit het die bediening aan studente 'n nog meer arbeidsintensiewe bediening gemaak. Dit lyk of hierdie tendens beslis in die toekoms sal voortgaan.

(dd) *Is die gemeente op die kampus noodsaaklik?*

Selfs met 'n aktiewe studentegemeente is daar van ons lidmate wat by die Ned Geref Kerk en die AGS inskakel omdat beide die kerke uiters groot en effektiewe studente-aksies het en studente soms saam met hulle vriende wil inskakel. As Philadelphia se bediening op die kampus egter ingeperk sou word, sal dit ernstige implikasies hê vir die toekomstige welwese van die Kerk in geheel. Kampusse waar die bediening in die verlede as gevolg van rasionalisasie ingeperk moes word, het gewys watter katastrofiese gevolge vir die Hervormde Kerk wag as daar nie intensiewe bearbeiding van studente is nie. Die Kerk kan net op geen manier die professionele leierskorps van die Kerk van die toekoms verloor nie. Ons is oortuig dat sodanige afskaling in studentebearbeiding die Kerk soveel skade sal berokken dat die Kerk nie daarvan sal kan herstel nie. Miskien sou dit op die kort en medium termyn vir die Kerk 'n besparing teweeg bring, maar op die lang termyn sal die Kerk onberekenbare skade ly. Dit kan onomwonde gestel word dat Philadelphia 'n kardinaal belangrike rol speel in die toekoms van die Kerk en die Kerk se toekomstige predikante.

Dit wil lyk of daar die laaste paar jaar 'n geneigdheid onder lidmate (en veral ook lidmate van ander kerke) is om aksies en eredienste van die gemeente sporadies by te woon sonder om formeel in te skakel. Na raming is sowat 15% van die persone wat deel in die aktiwiteite van die gemeente van buite die gemeente afkomstig. Philadelphia poog om 'n nog groter invloed op sy omgewing uit te oefen.

(ee) *Die pad vorentoe*

Die realiteit wat die gemeente beleef is dat studentebearbeiding die afgelope paar jaar aansienlik moeiliker geword het. Studente is nie meer wat hulle tyd en energie betref so beskikbaar soos in die verlede nie. Byna alle studente het tans aandklasse en is om finansiële redes verplig om vakansies te werk. Dit vra dat daar op 'n nuwe manier gewerk moet word. Die situasie, wat nuwe uitdaginge vir die gemeente stel, vra kreatiewe denke oor studentebediens.

Ons het die afgelope paar jaar hard gewerk om finansiële beheer en uiters konserwatiewe besteding te handhaaf om sodoende die rasionalisasie van die verlede te kon hanteer. Tans gaan dit baie goed ten opsigte van die infrastruktuur en kontinuïteit in leierskorps in die gemeente. Dit is moontlik gemaak deur die sterk groep permanente lidmate. Die gemeente is baie goed op pad om finansiëel en ten opsigte van infrastruktuur, selfstandig te wees. Die gemeente is baie dankbaar vir die positiewe gesindheid van die Kerk jeens die bediening. Verder is ons ook dankbaar vir die goeie belegging wat die Kerk in die lewens van soveel lidmate maak. Ons onderneem om goeie rentmeesters te wees en poog om 'n groter rol te speel in die lewens van mense. Die gemeente het die Kerk se ondersteuning en gebede in die opsig ontsettend nodig.

(c) Verslag oor studentebearbeiding by die Randse Afrikaanse Universiteit: Gemeente Johannesburg-Wes

(aa) *Inleiding*

Die gemeente Johannesburg-Wes is 'n gewone gemeente waarbinne studentebearbeiding plaasvind. Die grootste hoeveelheid lidmate in die gemeente is permanente inwoners van die omgewing. Hulle word bedien deur ds JPJ Wagenaar en woon hoofsaaklik die oggenddienste by. Die studente woon die aanddienste by, en hulle word bedien deur ds J Groenewald. Die gemeente funksioneer egter as 'n eenheid - daar is net een kerkraad wat bestaan uit permanente inwoners sowel as studente, wat alle sake in die gemeente bestuur.

(bb) *Lidmaatgetalle*

Daar woon ongeveer 100 studente in koshuise op die kampus van die RAU. Buiten hierdie studente is daar ook 'n redelike groot aantal (ongeveer 85) oudstudente, dosente en personeel van die RAU wat by die gemeente inskakel. Die aanddienste word ook bygewoon deur 'n beduidende getal studente wat nie Hervormers is nie, maar wat nie tuis voel in hulle moedergemeentes op kampus nie.

(cc) *Funksionering van die gemeente*

Wat die funksionering van die studentegedeelte van die gemeente aanbetref, die volgende: Tydens die aanddienste is die studente ten volle verantwoordelik daarvoor om toe te sien dat alles vlot verloop. 'n Studente-ouderling lees die wet en belydenis voor en studentediakens is verantwoordelik vir die insameling van die deurkollekte. Tydens elke diens ontvang die studente 'n program wat al die aktiwiteite van die komende week aandui. Na elke diens word daar koffie gedrink in die kerksaal en lekker gekuier.

Aangesien die studentekerkraad gereeld verander, word daar elke jaar 'n kerkraadskamp gehou wat bestaan uit toerusting en jaarbeplanning.

Ds Groenewald doen deur die loop van die jaar huisbesoek by elke student in hulle koshuiskamer, woonstel, en so meer. Daar vind ook ten minste een maal per jaar by elke koshuis sowel as by studentedorp en die dagstudentewyk 'n groepsbesoek en kuiergeleentheid plaas. Aangesien die gemeente nie onhanteerbaar groot is nie, is dit vir die predikant moontlik om met elke student 'n persoonlike verhouding te hê. Pastoraat speel 'n ongelooflike groot rol in hierdie gemeente. Die predikant neem in 'n hele paar opsigte die rol van ouer in die studente se lewens oor terwyl hulle op kampus is.

Die aktiwiteite wat in die gemeente plaasvind word beplan deur die bestuur van die Hervormde Studentevereniging. Hulle vergader een maal per week saam met die predikant. Die Hervormde studente is baie aktief betrokke op die kampus van die RAU. Daar is ook 'n baie goeie verhouding tussen die leierskorps van die

RAU en die gemeente. Die rektor en studentedekaan besoek byvoorbeeld elke jaar die Eerstejaarskamp en die RAU maak ook 'n finansiële bydra tot hierdie kamp. Interkerklike aksies op kampus word weer goed deur die gemeente ondersteun. Daar word jaarliks van die opbrengs van Jool aan die sokkombuise van die Hervormde Kerk geskenk. RAU maak gereeld gebruik van die verskillende studenteleraars om funksies en gradeplegtighede op die kampus te open.

Die gemeente hou vier maal per jaar 'n gemeenskapsdiensprojek en daar word deurlopend kos en klere vir die kinders van die sokkombuise ingesamel.

Die gemeente bied baie sosiale aktiwiteite aan, wat belangrik is in die tyd waarin ons lewe. Aangesien 'n baie groot persentasie van die studente in die gemeente van die platteland afkomstig is, het hulle geleentheid nodig om nuwe mense te leer ken, en watter beter plek om mense te ontmoet as by die kerk? Veral in die lig van die baie versoekinge wat in die stad op 'n jongmens se pad kom.

Een maal per week bied die predikant vir die studente Bybelstudie aan op kampus. Daar word ook elke jaar ten minste twee spanne ingeskryf vir die Bybelvasvrae van die Hervormde Kerk.

Die studentegemeente is egter nie net gedurende klastyd aktief betrokke in die gemeenskap en op kampus nie, maar elke vakansie is daar 'n kamp of toer. In Januarie is daar 'n Eerstejaarskamp, wat van onskatbare waarde is vir nuwe eerstejaars sowel as vir die voortbestaan van die gemeente. Dit help die eerstejaars om in te skakel en tuis te voel in die gemeente en op die kampus, en as 'n student eers eenmaal op 'n kamp of toer was, is hulle bykans elke Sondag in die kerk. In die April-vakansie word 'n fietstoer gehou, waartydens fondse ingesamel word vir barmhartigheidsdiens. In die Septembervakansie is daar 'n staptoer - somer net om die gemeenskap van gelowiges te bevorder en 'n bietjie weg te kom uit die stad. Ter wille van kulturele blootstelling bied die gemeente ook aan die studente die geleentheid om die Aardklop Kunstefees in Potchefstroom by te woon.

Op hierdie manier word die Kerk vir die studente 'n huis weg van die huis af, 'n plek waar hulle tuis kan voel, mense het wat kan help om hulle laste te dra en wat presies verstaan wat 'n student alles moet hanteer. Op die kampus is daar baie blootstelling aan ander godsdienste en word daar selfs druk toegepas op die studente om deel te neem aan aksies wat vreemd is aan ons eie kerktradisie. In die lig hiervan is dit baie noodsaaklik dat daar 'n studentegemeente is waar hierdie studente kan inskakel en waar hulle antwoorde op hulle vrae kan kry.

(dd) *Finansiële situasie*

Om die gemeente te laat funksioneer, is fondse nodig. Sonder die subsidie van die Raad van Finansies sal dit nie moontlik wees om studentebearbeiding in Johannesburg te doen nie.

Aangesien Johannesburg-Wes as een gemeente funksioneer, word die subsidie deur die kerkraad hanteer. Die studente is dus nie op hulle eie verantwoordelik vir 'n deel van die administratiewe fooie wat nodig is om 'n gemeente aan die gang te hou nie. Die koste verbonde aan die orrelis, koster, water en ligte, en so meer word alles deur die kerkraad hanteer. Daar word ook voorsiening gemaak vir vervoer vir die studente tussen die kerk en die kampus, vir fotokopieërfasiliteite, en so meer. Aangesien die tweede pastorie (wat aan die Raad van Finansies behoort het) verkoop is en die geld by hulle belê is, het die kerk nie onkoste aan behuising vir die studentepredikant nie.

Die studente het 'n kleinkas en hou self fondsinsamelingsprojekte om kampe, toere en projekte te finansier.

Alhoewel daar van die gemeente se kant af baie gedoen word om studente sowel as hulle ouers te motiveer om finansiële tot die gemeente by te dra, is studente se offergawes nie van so 'n aard dat dit al die onkoste verbonde aan studentebearbeiding (insluitende hulle heffing) kan dek nie.

Van die begin van 2004 af, is die subsidie met 'n aansienlike bedrag verminder. Nadat gesprek gevoer is met die Administrateur, is besluit om die finansies van die permanente gedeelte en die studente van mekaar te skei, om sodoende 'n indruk te kry van wat presies die onkoste verbonde aan studentebearbeiding is. In die lig van die resultate van hierdie ondersoek sal die subsidiebedrag heroorweeg word.

(ee) *Toekomsbeplanning*

Die toekoms van die universiteitswese in Suid-Afrika is nie seker nie. Dit is egter hierdie gemeente, sowel as die Rektor en visierektor van die RAU (wat beide Hervormers is) se uitgangspunt dat solank as wat daar Afrikaanssprekende studente aan 'n universiteit studeer, hulle die geleentheid gebied moet word om kerklik in hul eie kerktradisie bedien te word. Die studentegetalle oor die afgelope vyf jaar het baie stabiel gebly, daar is in teendeel elke jaar 'n toename in kerkbywoning. Soveel so dat die teenwoordigheidsyfer tydens aanddienste maklik soms tot 80% is. In die onseker tye waarin ons leef, het studente 'n groot behoefte aan stabiliteit - iets wat hulle by die kerk kry.

(ff) *Slotwoord*

Die gemeente wil die Hervormde Kerk bedank vir die geleentheid om in sulke gunstige omstandighede studentebearbeiding in Johannesburg te kan doen.

Die belangrikheid van effektiewe studentebearbeiding kan nie genoeg beklemtoon word nie, want as die leiers van môre tydens hul studiejare nie inskakel in die Hervormde Kerk nie, gaan hulle beslis ook nie deel van ons Kerk wil wees later in hulle lewens nie.

(d) Verslag oor studentebearbeiding te Stellenbosch

Daar is tans 40 studente wat inskakel by die gemeente en HSV aktiwiteite. In totaal is daar heelwat meer Hervormers op die kampus, maar baie studente wat in die omgewing woon, skakel by hulle tuisgemeentes in omdat hulle oor naweke daar is. Dan is daar ongelukkig ook 'n aantal studente wat glad nie by die kerk inskakel nie, óf weens onverskilligheid, óf omdat hulle saam met vriende na ander kerke gaan. Die ongelukkige werklikheid is dat die Hervormde Kerk 'n klein gemeentetjie is tussen groot Ned Geref gemeentes en ander kerke. Daar is studente wat verkies om eerder by groter gemeentes in te skakel, ter wille van dinge soos die sang en die sosiale omgang. Sommige studente is die enigste Hervormer in 'n hele koshuis. In sulke gevalle word hulle maklik ingetrek om saam met vriende elders in te skakel.

Dit gaan goed met die bearbeiding van die studente wat wel bereikbaar is en inskakel. Die eredienste word goed bygewoon en daar is 'n sterk kerngroep wat die HSV en ander aktiwiteite bywoon en ondersteun. Daar is genoeg studentekerkraad en hulle kom gereeld by hulle mense uit. Die bestuur van die HSV is voortdurend besig met beplanning oor hoe om die studente wat nie inskakel nie, te bereik.

Die Eerstejaarskamp is redelik goed bygewoon en was 'n groot sukses. Kerkrade en gemeentes word versoek om studente wat in Stellenbosch gaan studeer, aan te spoor om die Eerstejaarskamp by te woon. Op daardie wyse word hulle dadelik deel van die groep en daardie studente skakel gewoonlik ook verder in by die gemeente. Studente wat nie deel is van die kamp nie, word tydens oriëntering maklik deelgemaak van die Ned Geref Studentekerk.

Finansieel bly dit 'n probleem dat baie studente deel is van die gemeente, maar bykans geen offergawe gee nie. Sommige ouers gee wel namens hulle kinders 'n maandelikse offergawe, maar ander doen dit nie. Aan die ander kant is die gemeente baie dankbaar dat die finale skuld op Hervormatiewhof einde Oktober afbetaal word en dat die gemeente tans sonder subsidie funksioneer. Volgens die vooruitskattings sal die gemeente, danksy die woonstelle, in die toekoms onafhanklik kan voortbestaan.

(e) Verslag oor studentebearbeiding te Bloemfontein(aa) *Inleiding*

Hierdie verslag is 'n poging om van die belangrikste aspekte rakende die bediening van die studente uit te lig. Die verslag is 'n samevatting van verskeie verslae wat opgestel is vir die kerkraad van die gemeente Bloemfontein asook die Ring van Oos-Londen.

(bb) *Opsomming*

Die opdrag om die studente van die Kerk in Bloemfontein te bearbei, word sedert
67ste Algemene Kerkvergadering, Agenda: Gemeentes en Kerk

1 Januarie 2000 gedoen vanuit 'n deelydse standplaas. Die standplaas is gekoppel aan die gemeente Bloemfontein. Die praktiese implikasies om 'n werkopdrag wat vroeër vanuit 'n voltydse (en volversorgde) standplaas behartig is en tans vanuit 'n deelydse standplaas behartig moet word, is legio. Die eise van die werkopdrag, die onbegrip by lidmate (en meerdere vergaderings) oor die omstandighede waarbinne die werkopdrag uitgevoer moet word asook die onduidelikheid oor die toekoms van die werkopdrag, het alles bygedra om van hierdie 'n baie veeleisende taak te maak. Die belangrikheid van hierdie bedieningsveld moet goed deur die Kerk opgeweeg word en die nodige hulpbronne en ondersteuning moet daargestel word ten einde so die kerklike leiers van môre nou effektief geestelik te kan bedien.

(cc) *Werkooreenkoms met kerkraad*

Daar bestaan tans 'n werkooreenkoms tussen die kerkraad van die gemeente Bloemfontein en die deelydse standplaas. Hierdie ooreenkoms bepaal dat die volgende aktiwiteite sal geskied :

- * 3 Eredienste per maand (2 aanderedienste en 1 oggenderediens)
- * 2 Sondae per maand studente-aktiwiteite.
- * 1 Aand per week huisbesoek.
- * 1 Aand per week preekvoorbereiding/Bybelstudie.
- * 1 Aand per week vergaderings/administrasie/beplanning

(dd) *Werkgroep vir Studente Bearbeiding*

Die Werkgroep vir Studentebearbeiding wat binne die gemeente funksioneer vergader maandeliks om die beplanning van die aktiwiteite asook verskeie ander sake rondom die bearbeiding te hanteer. Van die aspekte wat deel vorm van die Werkgroep se werk gedurende 'n kwartaal is onder andere die samewerking met ander gemeentes (sien meer daaroor hieronder), aanbevelings aan die Kerkraad rakende die aanwending van die subsidie en beleggingsopbrengs, die verkiesing van kerkraadslede vir van die studentewyke.

(ee) *Samewerking met ander gemeentes*

- * Potchefstroom Studentegemeente

Die Eerstejaarskamp van 2004 het die vorm aangeneem van deelname aan die kamp van die Potchefstroom Studentegemeente. Vanweë die relatief klein eerstejaarstudente getalle in Bloemfontein is 'n Eerstejaarskamp altyd 'n moeilike ding om te reël en effektief te laat afloop. Danksy die goeie gesindheid en ondersteuning van ds L Geel en sy kerkraad kon ons deel vorm van die kamp wat plaas gevind het by Venterskroon (12 tot 16 Januarie). Die eerste poging was suksesvol en die terugvoer van die studente was positief oor die kamp. Uit gesprekke op die kamp blyk dit dat daar opwindende moontlikhede bestaan om die samewerking rondom die Eerstejaarskamp en ook ander projekte tussen die studente van

Potchefstroom en Bloemfontein in die toekoms verder uit te brei.

* Bloemfontein-Wesgemeente

Die samewerking met die gemeente Bloemfontein-Wes is ook weer op 'n stewige grondslag geplaas nadat die afvaardigings van die kerkrade van die twee gemeentes weer besin het oor die werkwyse rondom die bediening van die studente in Bloemfontein. Die gesamentlike toewyding, energie en aktiwiteite sal in die toekoms verseker dat die bediening van die studente in Bloemfontein, vanuit die standplaas by Bloemfonteingemeente so effektief as moontlik sal wees.

(ff) *Aktiwiteite*

Die bedieningsplan maak voorsiening vir die volgende aktiwiteite:

- * Huisbesoek (Groeps en individueel).
- * Weeklikse Bybelstudies.
- * Sondagaand funksies (kuiergeleenthede, geestelike programme).
- * Gemeente aktiwiteite (Basaar, Bybelvasrae, ens).
- * Sosiale funksies.
- * Kerkraad (asook Ouderlinge- en Diakenvergaderings) toerustingsgeleenthede.

Gedurende die eerste kwartaal van 2004 het die gebruiklike sensus en indeling van die wyke geskied, uit die voorlopige syfers blyk dit dat daar 106 studente hierdie jaar is. Die proses om die akkuraatheid en finaliteit van hierdie getalle te toets is tans aan die gang - die finale getalle sal tydens die Augustus sensus bepaal word.

(gg) *Slot*

Die bediening van die studente in Bloemfontein is en bly 'n groot uitdaging. Die belangrikheid daarvan is voor die handliggend, maar die eise en omstandighede waarbinne dit moet gebeur veroorsaak dat geen jaar soos die vorige is nie. Die volgehoue ondersteuning van die Kerk op gemeentlike-, rings- en sinodale vlak is van kardinale belang vir die dag tot dag funksionering asook vir die langtermyn effektiwiteit van hierdie bedieningsopdrag.

Dit was my voorreg om op hierdie wyse betrokke te kon wees in die Kerk.

Die volgende aanbevelings word deur die komitee gemaak:

- * **Die vergadering spreek hom gunstig uit oor die bearbeiding van studente lidmate van die Kerk.**

- * **Die finansiële versorging van die standplase vir studente-**

bearbeiding word gehandhaaf.

- * Die vergadering gee opdrag dat die moontlikheid ondersoek word om groter finansiële bystand te verleen vir die bearbeiding van lidmate aan die Universiteit van die Vrystaat.
- * Die ringsvergadering van Oos-Londen word versoek om indringend te kyk na positiewe studentebearbeiding in Bloemfontein.
- * Ouderlingvergaderings bekom jaarliks inligting van alle skoolverlaters wat uit gemeentes verhuis.
- * Die inligting (toekomstige adres en telefoonnommer) van skoolverlaters wat deur die ouderlingevergadering bekom word, word na die nuwe gemeente gestuur.
- * Ringskommissies hou by wyse van visitasie opsig daarvoor dat die ouderlingevergadering die inligting oor skoolverlaters bekom en na gemeentes deurgee.
- * Die Raad vir Gesinsorg word versoek om voort te gaan om 'n lys van jongmense wat belydenis van geloof aflê, op 'n jaarlikse basis saam te stel. Hierdie inligting kan sentraal (by die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) beskikbaar wees. Hierdie inligting kan meehelp tot effektiewe bediening van jongmense wat in verskillende sentra gekonsentreer is.
- * Predikante en gemeentes word versoek om studente vanuit hulle gemeentes aan te moedig om sinvol in te skakel by die onderskeie studentegemeentes van die Kerk.
- * Studentegemeentes gee name van afgestudeerdes aan gemeentes deur.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

4.1.5.2 Beskrywingspunt

(i) BEGROTING VIR STUDENTEBEARBEIDING IN BLOEMFONTEIN: RING VAN OOS LONDEN

Daar word weer begroot vir die voorsiening van 'n voltydse studentepredikant in Bloemfontein.

Motivering

As gevolg van rasionalisering is die studentestandplaas te Bloemfontein aan die einde van 1999 afgeskaal na 'n deelydse standplaas. Hierdie bedeling is nie bevredigend nie en die ringsvergadering is van mening dat die studentebearbeiding in Bloemfontein nie tot sy volle reg kom nie. Dit bring mee dat die Hervormde Kerk soms skade ly en jong lidmate verloor.

Die ring kan die studentepredikant ook op ander wyses akkommodeer en moontlik 'n bydrae lewer tot die versorging van die predikant.

Dr J Nel stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.****4.2 LIDMATE****4.2.1 BESLUITTE VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING****4.2.1.1 Instel van een lidmaatregister**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het opdrag ontvang om die instel van een lidmaatregister vir lidmate wat in 'n gemeente gebore is, gedoop is, belydenis gedoen het, oorgegaan het na ander gemeentes, oorgekom het vanaf ander gemeentes ensovoorts asook 'n bewys van lidmaatskap in ooreenstemming met die nuwe lidmaatregister, te ondersoek

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die idee van een lidmaatregister waardeloos is en het die saak daar gelaat.

AANBEVELING**1. Vir kennisname.****4.2.1.2 Elektroniese beskikbaarstelling van bewys van lidmaatskap: Navraag van ouderlingevergadering van Mosselbaai**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende navraag van die ouderlingevergadering van Mosselbaai ontvang:

Die ouderlingevergadering verneem graag of daar beswaar sal wees indien ons in plaas van die gewone lidmaatsbewys, 'n elektroniese bewys met dieselfde

bewoording mag gebruik, en so die bewyse deurstuur aan gemeentes met die fasiliteite. Die motivering is kostebesparing en spoed. Ons insiens is die teenblaadjies van die huidige lidmaatbewysboekie dupliserend, aangesien die eintlike rekord die lidmaatboek en die notuleboek van die ouderlingevergadering is. Indien daar wel so 'n duplisering nodig is, kan mens gewoon 'n duplikaat bewys druk en op lêer hou.

By navraag het die Raad vir Apostolaat soos volg reageer:

Die raad oordeel dat die hantering van bewyse van lidmaatskap wel elektronies kan geskied waar enigsins moontlik. Oorwegend stem ons saam met die motivering van die saak naamlik kostebesparing en spoed. Heeltemal tereg word vermeld dat daar wel 'n moontlikheid bestaan dat nie alle gemeentes oor die nodige fasiliteite mag beskik nie. Nietemin sou die raad ook wou sien dat die lidmaatregisters van die hele Kerk uiteindelik op hierdie wyse hanteer word, daar dit verseker voordele ten opsigte van akkuraatheid inhou.

Die Raad vir Regsadvies is ook genader om 'n mening. Die raad het soos volg gereageer:

- * Die elektroniese oorstuur van bewyse van lidmaatskap kan geïmplementeer word. Die nodige aantekening moet steeds in die lidmaatregister gedoen word. Harde kopieë moet steeds bewaar word.
- * Hierdie metode word as aanvullend by die bestaande metode gebruik.
- * Dit sal in ag geneem moet word dat baie gemeentes nog nie elektronies ingestel is nie.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die saak aan die 67ste Algemene Kerkvergadering voor te lê.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

4.2.1.3 Beskrywingspunt

(i) OORHANDIGING VAN ATTESTATE EN BEWYSE VAN LIDMAATSKAP AAN LIDMATE SELF: RING VAN LAEVELD

Wanneer lidmate verhuis word hulle attestate of bewyse van lidmaatskap aan die betrokke gemeente uitgereik, aan die lidmate oorhandig sodat hulle dit by die betrokke gemeente kan inhandig om in die nuwe gemeente se lidmaatregister ingeskryf te word. Die uitgereikte dokument is slegs vir drie

maande geldig. Die verantwoordelikheid berus by die lidmaat om by die nuwe gemeente aan te meld, die dokument in te handig en betrokke te raak.

Ds HS Joubert stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

--- oOo ---

5 Verkondiging

5. VERKONDIGING

5.1 WOORDVERKONDIGING IN DIE EREDIENS

5.1.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EREDIENS

5.1.1.1 Samestelling van die raad

- (i) Die raad is op 20 November 2001 soos volg gekonstitueer:

Voorsitter: Prof MJ du P Beukes
Visevoorsitter: Ds WP Prinsloo
Sekretaris: Ds CM van den Berg
Visesekretaris: Ds JF van der Merwe (snr)
Lede: Prof Y Dreyer, drr FJ Boshoff en EC Kloppers, oudl I Dreyer, mnr BD Bierman en mev F Maritz.

Prof Y Dreyer het as lid van die raad bedank en oudl JG Geyser het die plek van oudl I Dreyer ingeneem.

- (ii) Die raad het die volgende Komitees, ter uitvoering van sy taak, aangewys:

Die Komitee vir Prediking en Erediens is soos volg saamgestel: Dr PJW Schutte (voorsitter), di JF van der Merwe (sr) (sekretaris), prof Y Dreyer, dii JT Manders, PJ Roets, J Coetzee, drr WJ Smith en SM van Zyl. Na die bedanking van dr PJW Schutte as voorsitter en lid, het die komitee direk onder die raad gefunksioneer, met ds JF van der Merwe (sr) as voorsitter en ds JT Manders as sekretaris.

Die Komitee vir Belydenisskrifte is soos volg saamgestel: Drr DJC van Wyk (jr) (sameroeper), JP Labuschagne, J Otto, PB Boshoff, FJ Boshoff, JH Breytenbach, en proff AG van Aarde en AD Pont.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se Komitee vir Belydenisaangeleenthede is by hierdie komitee geïnkorporeer, met dr PB Boshoff as voorsitter van die gesamentlike komitee, en die volgende bykomstige lede: Proff J Buitendag, JH Koekemoer, Y Dreyer, drr WC van Wyk (jr), MA Botma, en ds P de Kock (sekretaris vir die nuwe Komitee).

Proff AG van Aarde, Y Dreyer en ds P de Kock het as lede van die komitee bedank. Dr JH Breytenbach het daarna as sekretaris gedien.

Die Komitee vir Liturgiese Geskrifte is soos volg saamgestel: Di T Snyman (voorsitter), A Conradie (sekretaris), D Kloppers, W van den Berg, dr E van Eck, en proff MJ du P Beukes, J Buitendag en GMM Pelser.

Die Komitee vir Kerkmusiek is soos volg saamgestel: Dr DJC van Wyk (sr)

(voorsitter), di AC Kuyper (visevoorsitter), JF van der Merwe (sr) (sekretaris), dr EC Kloppers, ds IL Benadé, oudl BD Bierman, mnrr R Mathlener en JF Viljoen, me F Maritz, M Schoeman en mej S Engelbrecht.

Mnr R Mathlener het as lid van die komitee bedank, en na die afsterwe van mej S Engelbrecht, verteenwoordig me M van der Vegt die dosente van die Konservatorium.

Die Komitee vir Toerusting is soos volg saamgestel: Prof MJ du P Beukes (voorsitter), di RJ Rust (sekretaris), SJ le Roux, M le Roux, AG Ungerer, en drr EC Kloppers, WC Kloppers en prop MJ Beukes.

Die sekretaris het die verantwoordelikheid vir die Kerkboek.

Die hele raad het verantwoordelikheid aanvaar vir Kerkbou.

5.1.1.2 **Vergaderings van die raad**

Tydens die verslagjaar het die raad tien keer vergader.

die Die raad se aangewese komitees het telkens voor die raad se vergaderdatums, met oog op rapportering aan die raad, vergader.

5.1.1.3 **Werkopdragte van die 66ste Algemene Kerkvergadering ontvang**

(i) ***Belydenis van die Kerk***

Die Raad vir Erediens koördineer, in oorleg met SENTIK, artikels in Die Hervormer en Konteks oor kommentaar op die belydenisskrifte vir gebruik deur ouderlinge en lidmate, wat in 'n selfstandige publikasie uitmond.

Hervertaling van die Dordtse Leerreëls.

Studie oor 'n eietydse interpretasie van die kernsake van die Kerk se belydenis, soos onder andere die maagdelike verwekking van Jesus, die opstanding, en die Godheid van Jesus. Sodanige studie verreken

- * die historiese ontstaan en ontwikkeling van die kernsake van die belydenis
- * resente ontwikkeling op die onderskeie tereine van die teologie en dui duldbare en onduidbare nuanseverskille ten opsigte van 'n eietydse interpretasie van die kernsake van die Kerk se belydenis aan.

Apostolicum en Niceanum: Studiewerk word afgehandel ten opsigte van die artikels

- * wederopstanding van die vlees
- * een doop tot vergifnis van sonde
- * ter helle neergedaal
- * wat gely het onder Pontius Pilatus, gekruisig is.

(ii) **Formuliere**

'n Verdere alternatiewe huweliksformulier.

Formulier vir die hertrou van geskeides.

Kundiges op die terreine van die Ou- en Nuwe Testament, dogmatiek, praktiese teologie, ekumene en kerkgeskiedenis word benoem om

- * 'n indringende studie oor die formuliere wat in die Kerk gebruik word, te doen
- * die bestaande formuliere te hersien
- * alternatiewe formuliere op te stel
- * sodanige resultate, konsepmatig, aan ouderlinge- en ringsvergaderings vir kommentaar te stuur, hierdie kommentaar te verwerk, en die resultate weer aan genoemde vergaderings te stuur
- * hierdie konseppformuliere word aan denominasies wat die klassieke formuliere met die Kerk deel vir kommentaar gestuur
- * die finale konsepte op die agenda van die volgende Algemene Kerkvergadering te plaas.

(iii) **Diensboek**

Afwisseling van die Wet, in die diensordes, met ander Skrifgedeeltes.

Hersiening en herdruk van die huidige Diensboek, met inagneming van die volgende:

- * Opneem van die belydenisskrifte.
- * Opneem van die verklaring vir gebruik by die benoeming van kategete.
- * Opneem van die 1838-Gelofte, met 'n historiese agtergrond en praktiese riglyne vir die gebruik daarvan.
- * Die Diensboek inhoudelik van 'n groter druklettertipe te voorsien en met 'n ander kleuromslag.

(iv) **Die erediens**

- * Teraardebestelling om voor of na die begrafnisdiens te geskied.
- * Daarstelling van die nuwe Liedboek op kompakskyf.
- * Toerusting oor kerkmusiek.
- * Alternatiewe wyse om die evangelie te bedien. Studie ten opsigte van die fundamentele en praktiese om die evangelie binne die etos van die Kerk deur sang en musiek te verkondig.
- * Toerusting oor die erediens en die nagmaal, veral in 'n hersiening van die ouderlingekursus.
- * Prediking oor die kerklike jaar.
- * Die kind in die erediens.
- * Praktiese riglyne aan gemeentes ten opsigte van die studiestuk: "Die Erediens as dinamiese ontmoetingsgebeure tussen God en gemeente".
- * Die rol van die voorleser(s) in die liturgie.
- * Koinonia in die erediens.

- * Metaforiese prediking.
- * Ontsluiting van die kognitiewe, affektiewe, en vaardigheidsvlakke van die mens tydens die prediking.
- * Liturgiese vernuwung – tussens verstarring en verwarring.
- * Ondersoek na die voorlees van die Wet met die oog op skuldbelydenis as selfstandige element.
- * Studiewerk rondom die nagmaalbywoning.

(v) ***Kindernagmaal***

(vi) ***Kindertoeganklike dagstukkies in die Bybelse Dagboek***

Die opdrag is na die Raad vir Gesinsorg deurgegee.

(vii) ***Jaarverslag, ingeslote funksiebeskrywing en reglement***

Hersiening van die formaat daarvan en toerusting daaroor.

5.1.1.4 **Addisionele opdragte**

Deur die loop van 2004, het verskillende opdragte en navrae op die raad se tafel beland. Die tyd het dit nie toegelaat dat die sake na behore gehanteer kon word voor die Algemene Kerkvergadering nie.

5.1.1.5 **Opdragte afgehandel**

(i) ***Komitee vir Prediking en Erediens***

(a) **Die liturgie**

Die raad het deeglike navorsing gedoen oor die liturgie in die algemeen en in die besonder in die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. As basis vir hierdie ondersoek het 'n studiestuk van dr EC Kloppers gedien. Hierdie studiestuk is ook in die Kerk gesirkuleer. Nadat voorstelle uit die Kerk ontvang is, is die studiestuk gewysig en in die agenda van die 67ste Algemene Kerkvergadering opgeneem, met die oog op goedkeuring en opname in die Diensboek. Die raad oordeel dat met hierdie studiestuk sy werkopdragte, soos vermeld in agendapunte 5.1.3.3 (i) en 5.1.3.4 (v) tot 5.1.3.4 (xiv), afgehandel is. Verder die versoek dat praktiese riglyne met die oog op begrafnisdienste en ander buitengewone eredienste by die onderstaande studiestuk ingewerk sal word.

LITURGIESE VOORSTELLE VIR DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

Inleiding

Teen die sewentigerjare het die eredienste in die Ned Hervormde Kerk één vaste vorm begin aanneem, met één vaste volgorde van gebeure, meestal dieselfde votum, en dieselfde liedere na die wet en die belydenis. Dit het in 'n groot mate tot

verstarring en onnadenkende, bykans meganiese deelname gelei. Om hierdie verarming teen te werk, is meerdere ordes in die *Diensboek* daargestel om moontlikhede vir afwisseling in die liturgie te bied en 'n groter mate van bewustelike deelname te bewerkstellig. Mettertyd is die ordes van die *Diensboek* egter weer tot strakke vorm en wet gemaak, waarvan nie afgewyk mag word nie, in plaas daarvan om dit as riglyne te sien wat geleentheid bied om die liturgie kreatief in te rig.

Die erediens as die besondere ontmoeting met die lewende God, wat ons byeenroep en wat steeds dinamies en nuut met ons handel, is 'n geleentheid om altyd weer *opnuut* deur God se aanspreke verander te word. Die erediens behoort daarom nie in geïkte vorms te verval nie. 'n Basiese grondstruktuur as die binding aan die oorgelewerde geloofstradisie, moet steeds behou word, maar behoort ook nuut en kreatief ingeklee te word. Met die *Liedboek van die Kerk* word nuwe moontlikhede vir die kreatiewe inrigting van die liturgie gebied. Bestaande ordes kan sinvol met nuwe liedere ingerig word. Dit is egter ook nodig om nuwe liturgiese moontlikhede in lyn met ons eie Reformatoriese tradisie te ontsluit.

Die rubriekindeling van die *Liedboek van die Kerk* met die drie dele: *Die Erediens*, *Die liturgiese jaar* en *die Erediens van die lewe*, bied 'n sinvolle raamwerk vir die inrigting van die erediens binne die daaglikse bestaan van die gelowiges – die gemeente leef immers daaglik die erediens van die lewe en kom gereeld weer in die gesamentlike byeenkoms van die gelowiges saam.

Die samekoms van die gelowiges staan ook altyd binne 'n bepaalde tyd in die jaar – die kerkjaar is die polsslag waarmee die kerk van Christus lewe. Die erediens het 'n bepaalde grondstruktuur en bevat handelinge wat fundamenteel in elke erediens tuishoort, maar die spesifieke aard en inhoud van 'n erediens word veral deur die liturgiese jaar bepaal en verder deur besondere geleenthede in 'n gemeente se lewe.

'n Basis vir die inrigting van eredienste in die Nederduitsch Hervormde Kerk

Met inagneming van die eie Reformatoriese en spesifiek Hervormde tradisie, sowel as die doelstellings van liturgiese bewegings wêreldwyd, word hiermee 'n basis vir die verstaan en inrigting van eredienste in die Ned Herv Kerk gegee. Die nuwe liedere en vorme in die *Liedboek van die Kerk* (2001) bied die geleentheid tot 'n meer buigsame en kreatiewe inrigting van die liturgie en vir meerdere bewuste deelname deur die gemeente. Konkrete voorstelle vir nuwe liedere en liturgiese vorme wat benut kan word, word gemaak. Eenvoudige, basiese riglyne en uitgangspunte word gegee. Daar word aangetoon hoe en *waarom* sekere sake as *moontlikhede* benut kan word. Daarmee word die geleentheid gebied om die liturgie in die Ned Herv Kerk te verryk met vorme uit die breë liturgiese tradisie. Teen tendense in waar die erediens óf star óf slordig hanteer word (is dit dan nog 'n erediens?) kan gemeentes gelei word om weer opnuut die unieke aard en waarde van die ritueel van die erediens te besef en die sin daarvan te ervaar.

Die orde van handelinge wat voorgestel word, sluit nou aan by dié van die oorgelewerde tradisie in kerke met 'n sterk ekumenies-liturgiese bewussyn en is 'n orde wat teologies sterk gemotiveer kan word. Uiteraard beteken dit nie dat daar net een, vaste volgorde moet wees nie. Dit beteken egter ook nie dat handelinge lukraak

en deurmekaar mag plaasvind nie. Die volgorde van handeling moet altyd liturgies-teologies gemotiveer kan word. Elke handeling moet sinvol by die voorafgaande en die daaropvolgende handeling aansluit en moet tesame 'n sinvolle eenheid en geheel van verkondiging vorm.

Riglyne vir die praktiese implementering van voorstelle

Met die oog op die praktiese implementering van voorstelle is 'n paar riglyne noodsaaklik. Vernuwung moet inderdaad met versigtigheid gepaard gaan. Vertroudheid en sekerheid is belangrik om steeds geborgenheid in die erediens te ervaar. Vir die erediensganger om hom/haar volledig in die gebeure van die erediens in te laat, moet daar genoegsame oriëntering en sekerheid ten opsigte van die verloop en afloop van die erediens bestaan.

Oriëntering word prakties gebied deur 'n gedrukte liturgie in die hand. Deur middel van 'n gedrukte liturgie kan die erediensganger onmiddellik 'n oorsig kry oor die tema en subtemas, dit wat in die erediens gaan gebeur, en dit wat van hom of haar verwag gaan word. Sodoende kan die lidmaat of besoeker hom/haar reeds voorberei op die geheel van die erediens wat ter sprake is, sowel as op besondere handeling. Die voordeel van 'n gedrukte liturgie is dat die liturgie meer spontaan kan verloop, sonder voortdurende aankondigings. Op 'n gedrukte liturgie kan die tekste van die votum, seëngroet, liederen en selfs sommige gebede, gegee word. Dit beteken dat die response (*Response is kort gesonge of gesproke reaksies op lesings of sitate*) ook effektief kan funksioneer - spontaan en sonder aankondiging.

Op 'n gedrukte liturgie kan die visuele voorstellings en/of bepaalde handeling kortliks toegelig word en die verband tussen liederen en tekste uitgewys word. So kan lidmate hulle vooraf reeds op die omvattende betekenis van die liturgiese gebeure voorberei en hulle oriënteer op die ruimte waarin hulle hulle bevind. 'n Geprojekteerde beeld kan ook gebruik word om bepaalde aspekte van die erediens aan te dui. Die *geheelbeeld* wat voortdurend beskikbaar behoort te wees vir oriëntering - vir vooruitverwysing en terugverwysing - word egter die beste met 'n gedrukte liturgie in die hand verkry. 'n Elektroniese beeld kan die kommunikasie en oogkontak met die liturg(e) versteur en die aandag van die sentrum van die verkondiging verskuif. Elektroniese beelde kan net met groot omsigtigheid *aanvullend* tot 'n gedrukte liturgie gebruik word. Dit is belangrik dat die mees gepaste medium vir alle inhoude en handeling gebruik word.

Die orrelis as mede-liturg speel 'n bepalende rol om gebeure in die erediens vlot te laat verloop en veral om response spontaan te laat funksioneer. Die orrelis moet dus besonder voorbereid en opgeskerp wees om die regte leiding te gee sodat die gemeente met sekerheid kan reageer. 'n Gedrukte liturgie is nie net vir 'n gemeente nie, maar ook vir die orrelis, belangrik. Response moet verkieslik deur die volle gemeente gesing of gesê word, maar dié rol kan deur 'n kantor (voorsanger)

(*kantor kom van die woord cantare, wat beteken: om te sing. Dit is 'n voorsanger wat die sang lei of wat optree in beurtsang met 'n gemeente. 'n Kantor kan ook vir 'n gemeente nuwe liederen aanleer*) of kantory (klein koor) (*kantory is afgelei van die*

woord kantor. 'n Kantory is 'n sanggroep wat eerder ingestel is op beurtsang en ondersteuning van gemeentesang as uitvoerings soos dié van 'n koor)

vervul word, totdat 'n gemeente vertrouwd is daarmee.

Liggaamshoudings moet vooraf beplan word. Alle liggaamshoudings soos die sit of staan van die gemeente moet gemotiveer wees en moet pas by die funksionering van 'n bepaalde handeling op 'n bepaalde plek. Dit beteken dat 'n gemeente nie bloot meganies staan met die sing van 'n lied nie. Die aard van die lofsang vra meestal vir 'n staande houding, maar 'n stiller, meer ingetoë lied kan sittend met 'n meer ingetoë houding gesing word. Dieselfde geld vir die gebed. Die plek van die gebed in die liturgie bepaal of die gemeente staan, of in 'n gebedshouding sit. Dit beteken dat die liturg die aard van elke handeling, elke lied en elke gebed vooraf moet bedink en die houding van die gemeente (sittend of staande) dienoreenkomstig op die gedrukte liturgie moet aandui. Die liturg moet seker maak dat die oorgange sinvol en rustig, sonder onnodige beweging van sit en staan, verloop.

Deur die liggaamshoudings konkreet te bedink, word die liturg nog meer gedwing om die erediens as geheel tot 'n sinvolle eenheid te beplan. Die saamwerk van die predikant en die orrelis en ander rolspelers (soos die voorlesers), is uiters belangrik. Die gesamentlike deurwerk van die liturgie vooraf is noodsaaklik om te bepaal of alles sinvol by mekaar aansluit - dit kan nie eers tydens die erediens "uitgetoets" word nie. Die erediens is immers nie die plek vir eksperimente nie.

Die erediens in die Nederduitsch Hervormde Kerk

Die besondere ontmoeting met die lewende God

Die gemeenskap wat in die erediens saamkom, word deur God self saamgeroep en daarom is dit die *gans ander gemeenskap*, die geloofsgemeenskap, wat byeen is. Al is die erediens dus ingebed in die alledaagse lewe, is dit juis 'n *nie-alledaagse* byeenkoms wat anders lyk as die wêreld daar buite. Die gemeente leef vanuit die unieke byeenkoms van die erediens *in* die wêreld en *na* die wêreld toe. Die gemeente leef *daaglik* die erediens van die lewe en kom reëlmatig weer in die gesamentlike byeenkoms van die gelowiges op die Sondag, die dag van die opstanding, saam (Luk 24:13; Joh 20:19-26, Hand 20:7). Die viering van Sondag tot Sondag vorm die ritme waarmee die Christelike kerk leef.

Die gemeente is sigbaar versamel in die naam van Jesus Christus (Mat 18:20) en vier altyd die ontmoeting met die opgestane Heer - alhoewel met verskillende klemtone in die verskillende tye van die jaar. In die erediens ontmoet God die gemeente deur sy Woord. God se Woord word deur al die liturgiese handeling en simbole soos die preek, die sang, gebede en dies meer vergestalt. God is egter nie *outomaties* deur al hierdie handeling teenwoordig nie. God is outonoom en bepaal self sy teenwoordigheid. Die ontmoeting met God in die erediens is ook nie *vanselfsprekend* nie. Die *gans ander gemeenskap* kan maar net biddend wag op die ontmoeting met God. Hierdie ontmoeting lei tot gemeenskap tussen God en die gemeente en tussen die gelowiges onderling (1 Kor 12, Ef 4). Die Heilige Gees maak hierdie ontmoeting en gemeenskap moontlik (Ef 2:22; 2:18). Deur die werk van die Heilige Gees word

die erediensgebeure 'n geheelervaring waar die gemeente tot geloof kom, opnuut tot geloof kom, en verander word tot radikaal nuwe mense.

Die volle gemeente neem aan die erediens deel. Meer aktiewe en bewuste deelname, en meerdere deelname, met ander woorde die priesterskap van alle gelowiges, is belangrik. Hierin word aangesluit by die gegewens oor die liturgie in die Nuwe Testament waaruit blyk dat alle gawes deur die gemeente in diens van God en tot opbou van mekaar gebruik behoort te word (Rom 12:3-8, 1 Kor 12 en 14). As geordende, gevolmagtigde dienaar van die Woord, verrig die predikant bepaalde funksies, soos die preek en die seëngroet aan die begin en einde van die erediens. Alle ander handeling kan egter ook deur die gemeentedele verrig word.

Die erediens bestaan primêr uit die Woorddeel en die sakramentdeel. Die dele vorm 'n eenheid en behoort altyd só gesien te word.

Stil voorbereidingsgebed en orrelspel

Die gemeente moet hulleself voorberei op die besondere byeenkoms in God se teenwoordigheid. Die gemeente moet konkreet bewus raak van die rede vir die byeenkoms én die aard van die byeenkoms - dat dit 'n byeenkoms is waarheen hulle kom om God te ontmoet en nuut te ontmoet, en waar hulle opnuut in gemeenskap met God en met mekaar tree. Daarom is dit gepas dat die gemeente vanuit die geraas van die alledaagse lewe eers in stil voorbereiding en met stil gebed byeenkom. Indien daar orrelspel is, moet dit funksioneel wees daarin dat dit die stil gebed dra en reeds die aard en tema van die erediens reflekteer. Die gedrukte liturgie dien hier reeds as riglyn en bevorder deelname deur doelgerigte voorbereiding op die erediens.

Verwelkoming en afkondigings

Die afkondigings hou verband met die werksaamhede van die gemeente as geheel. Gesproke afkondigings moet tot die minimum beperk word. Dit behoort eerder in gedrukte vorm op die agterkant van die liturgieblad beskikbaar gestel te word. Enkele aspekte kan uitgelig word, veral dié wat verband hou met die bepaalde erediens. Afhangend van die aard van elke erediens, kan dit aan die begin of einde van die erediens kom. Die motivering om dit aan die begin van die erediens te plaas, is meervoudig. Die geleentheid word gebied om ongemaklike "styfheid", formaliteit en vreemdheid te oorkom - dit waarvan die hoofstroom kerke dikwels beskuldig word. Terselfdertyd word egter verhoed dat die aanvanklike samekoms en voorbereiding van die gemeente 'n gekuier word, in plaas van stil voorbereiding en gebed. Hier is ook 'n geleentheid waar die gemeente en besoekers met warmte verwelkom word en nuwe intrekkers aan die gemeente voorgestel kan word. Waar nodig, kan bepaalde liturgiese handeling of visuele voorstellings in die betrokke liturgie hier kortliks toegelig word.

Voorafsang/sangoefening

Die volle gemeente moet by die voorafsang teenwoordig wees. Tydens die sangoefening kan 'n nuwe lied aangeleer word wat in die erediens of in 'n volgende erediens gebruik gaan word. Liedere moet aangeleer word met die oog op *gebruik* -

'n lied word nie bloot aangeleer omdat dit "mooi" is nie. Die moontlike *funksie* in die erediens moet van die begin af aan die gemeente voorgehou word en moet so gou as moontlik in die erediens gebruik word. Die sangoefening is ook die geleentheid om die *funksie* van beurtsang by elke lied waar dit gebruik word, te verduidelik - en indien nodig, te oefen. Beurtsang behoort immers gemotiveerd en op versigtig gekose plekke te funksioneer. Indien 'n nuwe lied nie aangeleer word nie, kan een of twee liedere gesing word wat die *aard en tema* van die erediens dra.

Stilte

Dit is noodsaaklik dat daar ná die afkondigings weer genoeg stilte kom om die gemeente tyd te gee tot inkeer en voorbereiding op die gebeure wat kom. Ná die informaliteit van die afkondigings verkry die stilte soveel méér betekenis. Die stilte kan soms afgewissel word met 'n kort, sagte orrelvoorspel. Stilte dra gebed, voorbereiding en nadenke. Sinvolle stiltes behoort gemotiveerd en op versigtig gekose plekke in die erediens te funksioneer, veral na skriflesing en gebed.

Toetrede- of toewydingslied

Die toetrede of toewydingslied behoort die karakter van afwagting, toewyding en ingetoënheid te hê. Die toetredeliëd behoort kort te wees. *Die lofsang behoort nie hiermee vooruitgehoop te word nie.*

Die meeste liedere onder die opskrif *Toetrede en Aanroeping* is geskik, alhoewel sommige strofes in dié rubriek eerder as lofsang behoort te funksioneer. 'n Moontlike wyse van gebruik is dat een of twee strofes van 'n lied wat 'n toewydingskarakter het, as toetredeliëd gesing word, terwyl dié met 'n lofkarakter as lofsang gesing word, byvoorbeeld Gesang 159:1 en 2 as toetrede en strofe 3 as lofsang; so ook met Gesang 154. Op dié wyse vervul verskillende strofes 'n definitiewe funksie en word ook 'n bepaalde eenheid verkry.

Votum

Die votum is gewoonlik 'n kort skrifcitaat of opening in die naam van God (die Triniteit word geïmpliseer, selfs wanneer dit nie eksplisiet tot uitdrukking gebring word nie). Dit beklemtoon dat God self sy gemeente byeenroep en teenwoordig wil wees. Dit kan ook 'n roep om God se teenwoordigheid en hulp wees. Die gemeente kan met 'n gesproke of gesonge *Amen* of kort respons antwoord, byvoorbeeld:

Voorganger:	In die naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees.
Gemeente:	<i>Amen</i>
of	
Voorganger:	Ek slaan my oë op na die berge, waar sal my hulp vandaan kom?
Gemeente:	<i>My hulp is van die Here wat hemel en aarde gemaak het.</i>
of	
Voorganger:	Ons Hulp is in die Naam van die Here wat hemel en aarde gemaak het (Psalm 124).
Gemeente:	<i>wat trou bly tot in ewigheid en nooit laat vaar die werke van sy hande nie (Psalm 146:6; 138:8).</i>

of

Waar twee of drie in my Naam saam is, daar is Ek by hulle (Mat 18:20).

Ek is die brood wat lewe gee. Wie na My toe kom, sal nooit weer honger kry nie, en wie in My glo, sal nooit weer dors kry nie (Joh 6:35).

Ek is die weg en die waarheid en die lewe. Niemand kom na die Vader toe behalwe deur My nie (Joh 14:6).

As God vir ons is, wie kan dan teen ons wees? (Rom 8:31).

Aan elkeen wat die oorwinning behaal, sal Ek te ete gee van die boom van die lewe, wat in die paradys van God is (Op 2:7).

Ons kyk op na die berge: waarvandaan sal daar vir ons hulp kom? Ons hulp is van Hom wat hemel en aarde gemaak het (Ps 121:1-2).

As die Here die huis nie bou nie, swoeg die wat daaraan bou, tevergeefs. As die Here die stad nie beskerm nie, waak die wat dit beskerm, tevergeefs (Ps 127:1).

Gesonge vota:

Die votum kan ook deur 'n kantor of kantory gesing word, byvoorbeeld Gesang 180, 446 en 272. (Wanneer Gesang 272 as votum gebruik word, moet dit egter nie as kanon gesing word nie, want dan word dit te uitgebreid vir 'n votum).

Kantor /kantory: Eer aan die Vader en die Seun, en die Heilige Gees, soos dit was aan die begin, toe, en so ook nou, en van ewigheid tot ewigheid.

Gemeente (sing) *Amen* (Gesang 180)

Seëngroet

Die seëngroet se oorsprong lê in die Ou- en die Nuwe Testament. As gevolmagtigde spreker, groet die predikant die gemeente namens God Drie-enig. Die predikant strek die hande uit oor die gemeente. Die gemeente kan met 'n gesproke of gesonge *Amen* antwoord. Die Apostoliese seëngroet is die bekendste:

Apostoliese groet: Genade en vrede vir julle van God ons Vader van Jesus Christus, die Here en van die Heilige Gees.

Gemeente: *Amen.*

of

Predikant: Die Here is met u/julle.

Gemeente: *En ook met u.*

of

Predikant: Aan almal wat God liefhet en wat Hy geroep het om aan Hom te behoort. Genade en vrede vir julle van God ons Vader en die Here Jesus Christus (Rom 1:7).

Gemeente: *Amen.*

(Gal 1:3; Ef 1:2) (1 Kor 16:23; Fil 4:23; 1 Tess 5:28; Fil 1:25)!

Ef 6:24 *Die genade sal by julle almal wees wat ons Here Jesus Christus met onverganklike liefde liefhet.*

1 en 2 Tim 1:2b *Genade, barmhartigheid en vrede van God die Vader en Christus Jesus ons Here.*

Tit 1:4b *Genade en vrede van God die Vader en Christus Jesus ons Verlosser.*

2 Pet 1:2 *Mag daar vir julle genade en vrede in oorvloed wees deur julle kennis van God en van Jesus ons Here.*

Openb 1:4c-5a *Genade en vrede vir julle van Hom wat is en wat was en wat kom, en van die sewe Geeste voor sy troon, en van Jesus Christus, die geloofwaardige getuie, die eerste wat uit die dood opgestaan het, die heerser oor die konings van die aarde.*

Lofsang (Gloria)

Die lofsang kan direk ná die votum en seëngroet gesing word, soos die mees algemene gebruik in die Hervormde Kerk is. Die lofsang behoort egter soms ook eerder ná die skuldbelydenis en genadeverkondiging te klink, omdat die vryheid wat God gee, ervaar word, en die gelowiges nie anders kan as om God se lof te verkondig nie. So gesien het die lofsang selfs sterker grond. Voorbeelde: Gesang 182-227, en afhangend van die tyd in die kerkjaar en die tema van die erediens, 'n groot aantal lofsange in die afdelings *Die liturgiese jaar* en *Die erediens van die lewe*. Die *Groot Gloria* is opgeneem by Gesang 445 en 446.

Skuldbelydenis (Kyrie eleison)

Die wete dat die mens skuldig staan voor God, bring die mens tot skuldbelydenis: *ek bely....* Die gemeente kan opgeroep word tot skuldbelydenis deur 'n Skrifsitaaat. Wanneer die skuldbelydenis aan die begin van die erediens staan, word daarmee die huiwering en onmag om voor God te verskyn, bely. Calvyn het die skuldbelydenis ook vroeg in die erediens geplaas, gevolg met die vryspraak. Die Wet is daaropvolgend gesing, met *Kyrie eleison* in Grieks ná elke gebod.

Wanneer die skuldbelydenis verder in die erediens kom en sterker in verband met die preek staan, verklank ons ons onmag om God se wil - soos ons dit in die preek gehoor het - te doen en ons onwil om te leef soos God van ons verwag. Die skuldbelydenis kan gesê of gesing word. Daarvoor is die liedere onder die opskrif *Skuldbelydenis en genade veral geskik*. (Gesang 159 kan weer as voorbeeld genoem word: strofe 2 sou as skuldbelydenis kon funksioneer, met strofe 1 as toetredelied en strofe 3 as lofsang).

Reeds in die liturgie van die vroeë kerk staan die roep *Kyrie eleison* as gesonge of gesproke respons in noue verband met die skuldbelydenis. Die liturgiese bewegings het hierdie gebruik herontdek as 'n element van bykans al die historiese liturgieë. Dit word ook meestal in die oorspronklike taal, naamlik Grieks, gesê - ongeag die taal waarin die res van die liturgie plaasvind. As sodanig is dit by uitstek 'n ekumeniese bindingselement, byvoorbeeld:

Liturg:	Ons het almal gesondig. Niemand is onskuldig voor U nie.	
Gemeente:	<i>Kyrie eleison</i>	Here, ontferm U oor ons.
	<i>Christe eleison</i>	Christus, ontferm U oor ons
	<i>Kyrie eleison</i>	Here, ontferm U oor ons.

Die *Kyrie eleison* is opgeneem in Gesang 242, 243, 246-248, 307.

Genadeverkondiging

Die genade en vryspraak kan deur die liturg of mede-liturg (ouderling of gemeentelid) verkondig word. Die gelowiges kan die vryspraak ook aan mekaar verkondig deur die sing van 'n lied, byvoorbeeld Gesang 241, 244, 245. Deur die belydenis van skuld kan die vryspraak reeds ervaar word, waarop die lofsang direk kan volg. Die gebed om genade/belydenis van skuld deur die volle gemeente, hoort in elke erediens. Die genadeverkondiging hoef egter nie eksplisiet in elke erediens as afsonderlike handeling na vore gebring te word nie - dit kan ook in die preek en liedere tereg kom.

Die wil van God

Die wil van God kan in die vorm van die Tien Gebooie, 'n kort samevatting van die Wet, of in 'n verskeidenheid van vorme en deur verskeie ander Skrifgedeeltes ter sprake gebring word. Dit kan ook gesing word, byvoorbeeld Gesang 249 - 251, 526, 530; Psalm 19:3-5, 97:5. In 'n diens waar die fokus op die kind is, kan 'n kind/kinders die Wet, of 'n Skrifgedeelte of lied wat die wil van God verklank, lees of sing. Die wil van God kan ook in die preek ter sprake kom en hoef nie in elke erediens as 'n afsonderlike outonome handeling te funksioneer nie. Die wil van God, as reël vir 'n lewe van dankbaarheid, eerder as 'n wettiese voorskrif, behoort ook sterker te funksioneer (Calvyn het ook hierdie gebruik van die wet beklemtoon).

Gebed om die opening van die Woord (Epiklese gebed)

Die gebed om die opening van die Woord en die teenwoordigheid en bystand van die Heilige Gees kan deur die predikant, ouderling of gemeentelid gebid word. Die volle gemeente, kantor of kantory kan dit ook sing. Voorbeelde: Gesang 151:2, 166; 162:2, 3; 166; 252-258; 270; 272; 430-432; 436; 442, 452.

Skriflesing(s)

Die Skriflesing is met die prediking en die kerklike jaar verbind. Dit is 'n selfstandige liturgiese handeling wat sterk fokus moet kry. Na die Skriflesing volg 'n kort en bondige aankondiging, soos: *Ons lees tot sover... ; Hier eindig die Skriflesing.* Die

aankondiging kan opgevolg word deur 'n toepaslike sitaat, soos een van die volgende:

Matteus 4:4	<i>'n Mens leef nie net van brood nie, maar van elke woord wat uit die mond van God kom.</i>
Lukas 11:28	<i>Bevoorreg is hulle wat die woord van God hoor en daaruit leef.</i>
Johannes 5:24	<i>Dit verseker Ek julle: Wie luister na wat Ek sê, en in Hom glo wat My gestuur het, het die ewige lewe.</i>
Johannes 8:47a	<i>Wie 'n kind van God is, luister na die woorde van God.</i>
Jesaja 40:8	<i>Gras verdor en blomme verwelk, maar die woord van ons God bly vir ewig.</i>

In die liturgiese tradisie word *meerdere* Skriflesings uit verskillende dele van die Bybel belangrik geag, naamlik lesings onderskeidelik uit die Ou Testament, die Briewe en die Evangelies. Op die verskillende Skriflesings kan telkens met bepaalde response geantwoord word soos die *Halleluja* (Gesang 189, 204, 218) of 'n kort loflied (Gesang 161, 185, 206, 228). Die eredienste in die Nederduitsch Hervormde Kerk kan verryk word deur die gebruik van hierdie liedvorme, selfs wanneer net uit een Bybeldeel gelees word. Response moet op 'n gedrukte liturgie verskyn en spontaan sonder aankondiging gesing word, óf dit moet voor die bepaalde Skriflesing aangekondig word. Op die kort aankondiging aan die einde van 'n Skriflesing, byvoorbeeld *Dit is die Woord van God*, word die respons spontaan gesing. Dit is noodsaaklik dat die orrelis opgeskerp moet wees, want die inleiding van die orrelis, bring die gemeente (spontaan) tot reaksie.

'n Liturgiese vorm soos die *Halleluja* behoort in lyn met die ekumenies-liturgiese tradisie gebruik te word - dus slegs in verband met die Skriflesings en nie ongemotiveerd en na willekeur op enige plek in die liturgie nie.

In die lydenstyd word die *Halleluja* en *Gloria*-response nie gesing nie. Dan is ander response eerder gepas, soos Gesang 181, 221, 222, 379. Onmiddellik ná die respons op die Skriflesing(s) kan 'n langer lied wat die tema van die skriflesing(s) verklank, ook gesing word.

Preek

Die preek word deur die predikant, wat die amptelike volmag daartoe het, gelewer. Die preek is 'n belangrike bestanddeel van die liturgie. Die preek is *deel* van die Woorddeel, saam met die Skriflesing(s), geloofbelydenis én liedere. Dikwels word opgetree asof alles in die liturgie net gaan om 'n *omraming* van die preek. Die preek as *praedicatio Dei*, moet nóg met 'n leervoordrag, nóg met die totale 'verkondiging van God se Woord' gelykgestel word. Die tema van die erediens word deur die tyd in die kerkjaar en die predikant bepaal. Die tema moet deur elke liturgiese handeling, skriflesing, lied en teks gedra, uitgebou, saamgevat, en geïntegreer word. Dit kom

tot 'n hoogtepunt in die preek. So vorm die erediens as geheel 'n eenheid. Die lied in aansluiting by die preek of preeklied dra en bevestig ook die tema van die preek én die erediens.

Geloofbelydenis

Wanneer die geloofbelydenis voor die preek kom, is die preek 'n lofprysende bevestiging van die geloofbelydenis. Wanneer die geloofbelydenis ná die preek volg, word daarmee uitgedruk dat diegene wat die Woord van God hoor, opnuut tot geloof kom en die geloof telkens opnuut bely. Die belangrikste twee trinitariese geloofbelydenisse in die liturgiese tradisie is die *Apostoliese Geloofsbelydenis* (Twaalf Artikels) en die *Geloofbelydenis van Nicea-Konstantinopel*. Vanweë die ekumeniese tradisie en dus as deel van die bekende boustene van die liturgie, behoort dié belydenisse hoofsaaklik in die erediens te funksioneer. Die geloof behoort egter ook in eietydse formulerings bely te word, daarom dat ander geloofsformulerings, soos dié in 'n lied, soms by wyse van afwisseling gebruik kan word.

Die geloofbelydenis kan deur die predikant, ouderling, of gemeentelid namens die gemeente gesê word. Dit kan ook namens die gemeente deur 'n kantor of kantory gesing word. Die geloofbelydenis hoort egter in die mond van die volle gemeente, wat dit gesamentlik kan sê of sing (by Calvyn was dit 'n gebruik om die geloofbelydenis te laat sing) byvoorbeeld Gesang 259 - 265; 179; 445 - 454. Hierdie liedere en ander toewydingsliedere kan ook as bevestiging op die gesproke geloofbelydenis gesing word.

Gebede

Gebede kan gesê en gesing word. In die *Liedboek van die Kerk* is 'n groot verskeidenheid gebede opgeneem.

Gebede in die liturgiese tradisie is onder meer die groot dankseggingsgebed ná die preek en geloofbelydenis; die algemene gebed met voorbedes; en die *Ons Vader*.

Danksegging

Die groot dankseggingsgebed vind by die nagmaal plaas, of wanneer die sakrament nie bedien word nie, direk ná die preek. Die dankgebed kan ook gesing word, byvoorbeeld Gesang 529.

Algemene Kerkgebed - Voorbede (Litanie)

Ooreenkomstig die aanwysings in 1 Tim 2: 1-7 bestaan die algemene gebed uit die bede vir die kerk, die regeerders, die wêreld, vir die nood van die mense en vir die sorg van die versamelde gemeente. Daarmee word die priesterlike diens van alle gelowiges verrig. Soos Christus vereenselwig hulle hulself met die armes en die swakkes.

Die gebed kan deur die predikant of gemeentelid gebid word. Dit kan in die vorm van 'n litanie wees - spesifieke voorbedes met response. Die litaniegebed word deur

die predikant ingelui en afgesluit, terwyl gemeentelede die ander bedes bid. Vanaf die vroegste tye is die bedes vir die armes en die nood van die mense deur die diakens gebid. Elke bede word telkens afgesluit met 'n frase soos: *So bid ons Here*. 'n Oomblik van stilte kan hierdie frase voorafgaan én daarop volg. Die volle gemeente antwoord telkens hierop deur te sing of te sê: *Hoor ons bid, o Heer* (Gesang 278). Die *Amen* word eers aan die einde van die gebed gesing. Die gemeente kan ook antwoord met *Kyrie eleison, Heer, wees ons genadig* (Gesang 247). Die begeleiding is altyd sag en ingetoë. 'n Baie kort inleidende frase word gegee, sodat die gemeente hulle kan oriënteer ten opsigte van die toonhoogte, tempo en volume.

Ons Vader

Die gesproke *Ons Vader* (Mat 6:9 -13), is een van die belangrikste ekumeniese simbole wat eintlik in elke erediens gebid behoort te word. Dit kan *gesamentlik* gesê word. Die voorbedes en die (gesproke) *Ons Vader* was 'n vaste deel van die liturgie by Calvyn.

Waar die sakrament nie gevier word nie, volg ná voorafgaande gebed of gebede die wegsendingdeel. Waar die erediens ooreenkomstig die oudkerklike en ekumeniese tradisie met die nagmaal gevier word, volg die nagmaal direk na die Algemene Kerkgebed met die voorbedes.

SAKRAMENTE

Wegsending en lied

Die gemeente word weggestuur om hulle roeping in die wêreld te gaan vervul. Die liturg kan 'n wegsendingspreuk sê waarop die gemeente singend antwoord. Die gemeente kan egter ook deur middel van 'n wegsendinglied hulle roeping en verantwoordelikheid op hulle neem, byvoorbeeld Gesang 311.

Seën

Die predikant spreek die seën oor die gemeente uit. Dit is 'n bevestiging dat God die gelowiges in die wêreld uitstuur en vergesel. Die seën is 'n egte toespraak van die seën van God en nie reeds *wegsending* nie. Dit moet daarom nie verander word in 'n moraliserende oproep tot goeie werke in die wêreld nie. Dieselfde rede sou aangevoer kan word as motivering waarom die afkondigings verkieslik nie aan die einde van die erediens hoort nie. Selfs al gaan die gemeente vanuit die erediens na die 'erediens van die lewe', mag die erediens nooit beskou word as eintlik *net* 'n oproep tot die regte lewe en goeie dade, en dus *net* as 'n voorbereiding op die lewe wat daar buite geleef word nie. Wanneer dít die hoofklem word, word die geloofskarakter van die erediens misken.

Die genade van die Here Jesus Christus, die liefde van God en die gemeenskap van die Heilige Gees sal by julle almal wees (2 Kor 13:13).

Aäronitiese seën Num 6:24-26:

Die Here sal julle seën en julle beskerm; die Here sal tot julle redding verskyn en julle genadig wees; die Here sal julle gebede verhoor en aan julle vrede gee.

Die gemeente kan antwoord op die seën met 'n *Amen* of ander kort respons. Indien die aard van 'n spesifieke erediens daarom vra, kan die gemeente ook die seën aan mekaar byvoorbeeld toesing.

Insameling van die offergawes, orrelspel, uittoglied

Die offergawes word deur die diakens tydens die uitstap van die gemeente opgeneem. Dit is ook simbool van die gemeente wat hulle volle gawes en in besonder dit wat hulle in die erediens ontvang het, verder gaan uitdeel. Die naspel is nog deel van die erediens en bevestig die aard van die erediens. In plaas van 'n naspel, kan die gemeente ook singend uitstap, byvoorbeeld Gesang 317.

SAMEVATTING

Die betekenis van die liturgie lê nie in die vaste vorm en taalformules nie, maar daarin dat die vorme altyd geleentheid tot nuwe interpretasie bied. 'n Gemeente behoort liturgies toegerus te word sodat hulle die aard van *verskillende* eredienste kan begryp. Soos aangetoon, word die besondere manier waarop 'n erediens ingeklee of ingekleur word, deur verskeie faktore bepaal. Ten einde van die erediens 'n sinvolle eenheid te maak, moet die liturg(e) en eredienswerkgroep in die beplanning nadink oor die keuse van elke lied, teks, fisieke handeling, en dies meer - en die rede waarom dit telkens die beste keuse vir dié betrokke erediens is. Dit gaan in die erediensvoorbereiding dus om veel méér as die "maak van 'n preek". Die erediens behoort só ingerig te word dat dit 'n gemeenskaplike geloofservaring van die hele gemeente in besondere ontmoeting met God en met mekaar kan word.

Beplanning van eredienste behoort so ver vooruit as moontlik gedoen te word. Deur van die erediens 'n *fees* te maak wat sentreer rondom die groot feestye in die kerkjaar kan die nodige beplanning vooruit gedoen word. Geen mens of gemeente kan egter op 'n voortgaande spanningslyn van buitengewone feeste funksioneer nie. Soos in musiek die hoogspanningsmomente gedra én verlig word deur die ontspanningsmomente, moet daar in 'n gemeente se lewe ook balans wees. Dit beteken nie dat sekere eredienste of selfs sekere tye in die kerkjaar *feesloos* is, soos so dikwels uit onkunde beweer word nie. Dit beteken dat die *aard* van die feeste net verskil. 'n Intieme ete vir twee kan net so 'n groot fees wees as 'n groot huweliksonthaal - verskillende mense word daardeur verskillend aangespreek. Boonop is daar 'n tyd vir beide. Daar is 'n tyd vir 'n gemeente om 'n groot fees te hou, en daar is 'n tyd vir 'n gemeente om stil te word...

DIE KERKJAAR EN SIMBOLIEK

Die kerkjaar is die ritme van Christelike feesdae en seisoene. Dit is die polsslag waarmee die kerk van Christus lewe. Die kerkjaar of liturgiese jaar bepaal die aard en inhoud, sowel as die orde van die erediens. Deur die verskillende tye in die kerkjaar simbolies in te klee, kan die gelowiges voortdurend 'n bewussyn hê van die vaste punte in ons geloofslawe. So geskied verkondiging ook visueel deur middel

van simbole en beelde en kleur. Deur bepaalde simboliese aspekte kan 'n omvattende geheel van verkondiging en eenheid van kommunikasie *op verskillende vlakke* dus verkry word.

Die liturgiese kleure wat vir elke tyd gebruik word en wat aandui waar in die liturgiese jaar ons telkens bevind, kom uit 'n lang, ekumeniese tradisie. Die kleure is nie maar willekeurig daargestel nie, maar is vasgelê op grond van die simboliese waarde van kleur. Tussen die verskillende tradisies kom kleiner verskille voor wat dikwels juis spruit uit kulturele verskille wat aan die simboliese waarde van sekere kleure toegeken word. In sekere tradisies, soos ons eie, is swart byvoorbeeld eerder die kleur van rou as pers.

Volgens die Kerkorde (Ordinansie 5), is die tye in die jaar wat deur ons Kerk gevier word, die volgende:

- * die vier adventsweke en Kersfees
- * die lewe en werk van Jesus Christus (Epifanie)
- * die sewe lydensweke, Goeie Vrydag en Paasfees
- * Hemelvaartfees
- * Pinksterfees
- * Drie-eenheidsondag
- * die uitbreiding van die kerk (Koninkrykstyding)
- * die wederkoms van Christus, die eindoordeel en die ewige lewe (Eskatologie)

Advent

Die Christelike kerkjaar begin in Desember met Advent, die tyd van afwagting op die koms van ons Verlosser, Jesus Christus. Dit duur die vier weke voorafgaande aan Kersfees en volg direk op die tyd van *Eskatologie* waartydens die wederkoms van Christus afgewag is. Die eindtyd het nog nie finaal gerealiseer nie, daarom begin ons as gelowiges weer die geloofsritme by die tyd vóór Sy eerste koms. Die vooruitsien na die wederkoms aan die einde van die tyd vorm deel van Advent, veral die eerste drie Sondae. Die laaste week voor 25 Desember is egter volledig gerig op die voorbereiding op Kersfees. Advent het dus 'n dubbele gerigtheid: ons verwag die koms én die weerkoms van Christus.

Die liturgiese kleur vir Advent is pers. Pers simboliseer koningskap. Die Koning van alle konings kom sy volk van aardse ryke verlos en maak hulle deel van sy Ryk. Dit is 'n tyd van ingehoue afwagting, spanning en verootmoediging. Ons stel ons voor hoe donker dit sou wees as die Lig nie na ons wêreld toe gekom het nie. Die *Gloria* word tradisioneel nie in hierdie tyd gesing nie. Dit gaan nie oor berou en boete, soos in die Lydingstyd nie, maar oor afwagting: dit moet as die tipiese Kersfeeshimne op die fees van Christus se geboorte nuut klink. Dit beteken byvoorbeeld dat Gesang 364, met die *Gloria*-refrein, dus nie tydens Advent nie, maar met Kersfees en daarna met Epifanie, gesing behoort te word.

Kersfees

Kersfees is op 25 Desember. Die liturgiese kleur is wit. Dit simboliseer reinheid en onskuld: die mense het 'n koning verwag wat met aardse mag en koninklike heerlikheid sou kom, maar God stuur 'n Kind wat die liefde van God kom vertoon. Wit simboliseer veral die lig van 'n nuwe lewe. Ons vier die fees van die ewige Lig wat die donker van sonde en dood oorwin het. Goud kan as tweede liturgiese kleur gebruik word. Dit dien as simbool van die Kind wat ook Koning van die wêreld is. Goud staan dus hier as simbool vir koningskap téénor die pers as simbool vir koningskap wat in die Adventstyd gebruik is - pers was immers ook die kleur van die spotmantel wat die soldate om Jesus gehang het om met sy koningskap te spot. Daaruit het hulle onkunde geblyk: dit het vir hulle juis om 'n aardse koning gegaan.

Epifanie

Epifanie, wat *verskyning* beteken, is op 6 Januarie en die Sondag daarná. Dit handel in hierdie tyd oor die uitwerking van die Kersboodskap op die wêreld daar buite. Die fokus is op die *betekenis* van Christus se koms na die aarde. Die toonaard is evangeliserend: die wêreld vra, soos die heidense sterrekykers, na die Kind, die Koning wat gebore is. In dié tyd wat die kommersiële wêreld reeds van Kersfees vergeet het, lê die geleentheid vir die Kerk om die boodskap van Kersfees lewend te hou en uit te dra. Die liturgiese kleur vir Epifanie is wit (en goud) met dieselfde simboliek as Kersfees.

Lydenstyd

Lydenstyd duur veertig dae of sewe weke, met die dieptepunt op Goeie Vrydag. Die liturgiese kleur is purper (wynrooi/persrooi). Die simboliek is dié van die Koning wat tegelyk lydende Knecht is. Die pers van die Adventstyd (simbool van koningskap) vermeng met rooi (bloed), om persrooi te vorm. Hierdie verband met Advent en die verkondiging van 'n unieke Koning is ryk aan seggingkrag en simboliese moontlikhede. Die Koning van die wêreld regeer heel anders as aardse leiers en maghebbers: hy regeer deur te ly en te sterf, en deur haat met liefde te oorwin. Die liedere vir die Lydenstyd is van die treffendste geloofsliedere wat ons het. Omdat dit 'n ingetoë tyd is en 'n tyd van boetedoening, word die *Gloria* en die *Halleluja* in dié tyd nie gesing nie. Die lofsang aan die begin van die erediens het ook 'n meer ingetoë karakter: vreugde te midde van lyding.

Goeie Vrydag

Hierdie besondere dag is van die belangrikste in die Christelike feessiklus. Dit hou die volle betekenis in van God se liefde vir die mens. Dit verkondig die plaasvervangende offer van sy Seun, Jesus Christus, aan die kruis. Só word die kruis van skande vir ons die simbool van vryheid en versoening met God. Die liturgiese kleur is swart, wat veral as die kleur van rou beskou word. Dit is simbool van die donkerste oomblik in die geskiedenis, toe Christus sterf en die hel van Godverlatenheid namens die mens ervaar. Die liturgie behoort stil en selfs somber te verloop en donker ingeklee te word. Ligte word verdof, versierings word verwyder of in swart geklee sodat alles in die teken staan van Christus se sterwe en begrafnis.

Paassondag/Opstandingsdag

Paassondag volg direk op Goeie Vrydag. Liturgies staan hierdie ere diens in duidelike kontras met Goeie Vrydag, daarom word die ere diens op die teenoorgestelde wyse ingeklee. Alles staan nou in die teken van lig en lewe, oorwinning en hoop, 'n nuwe toekoms. Dit is 'n uitbundige fees en die liturgie is jubelend. Feestelike musiek en sang met gebruik van instrumente soos trompette en fluite verhoog die feestelike stemming en spoor gelowiges aan tot lof aan Hom wat alles vir ons kom doen het. Die liturgiese kleure is wit en goud. Dit het nou 'n ander, selfs voller betekenis as met Kersfees. Die volle omvang van hierdie Koning se heerskappy word nou verkondig. Dié besondere Sondag is die simbool vir alle ander Sondae wat volg - die dag waarop ons voortdurend Christus se oorwinning oor die dood vier. So groet gelowiges van die vroegste tye mekaar met: *Die Heer het opgestaan. Die Heer het waarlik opgestaan!*

Hemelvaart

Die groet van gelowiges *Die Heer het opgestaan. Die Heer het waarlik opgestaan!* duur veertig dae - tot Hemelvaart. Die liturgiese kleure is steeds wit en goud. Dit is simbool van die Lig van die wêreld wat nou oral skyn - in die hemel en op die aarde. Die Koning van die heelal sit in ligglans op sy troon van waar Hy oor alles en almal regeer. Hy is in sy woonplek by sy Vader waar hy ook vir ons plek gereedmaak. Hy het ons kom wys hoe Hy wil hê ons moet lewe: ons moet die lig van sy liefde ook oral laat skyn.

Pinkster

Pinkster is Grieks vir die vyftigste dag. Pinkster is die fees van die Heilige Gees (Hand 2:32-36), daarom is die liturgiese kleur vuurrooi. Dit simboliseer die vuurkrag waarmee die Heilige Gees mense se eie wil tot niet maak en hulle *begeester* om getuies vir God te wees. Dit is die vuur van die geloof wat die wêreld oorwin. Hierdie feestyd is daarom ook evangeliserend en sendinggerig. Soos die impak van Hemelvaart nie net tot 'n enkele Sondag beperk kan bly nie, behoort die boodskap van Pinkster ook ná te klink in die weke wat op Pinkstersondag volg.

Drie-eenheid Sondag

Drie-eenheid Sondag is die Sondag na Pinkstersondag. Dit is die beginpunt van die fees van die volle openbaring van God Drie-enig. Die feit dat Drie-eenheid kort na Pinkster volg, dui aan dat Pinkster nie op sigself staan nie, maar wesenlik deel vorm van die boodskap van die Drie-eenheid. Die liturgiese kleur vir hierdie Sondag is wit: die Allerheiligste en sy volmaaktheid word verkondig. Wit en goud as liturgiese kleure loop soos 'n goue draad deur die kerkjaar as simbool van God self.

Die tyd van die Koninkryk van God

Die Heilige Gees sorg dat die volle betekenis van God Drie-enig verder uitgedra word. Hierdie tyd ná Drie-eenheid Sondag kan ook die tyd van die Koninkryk genoem word, want die groei en uitbou van God se koninkryk tot met Christus se

wederkoms, kom nou aan die orde. Die kleur om hierdie groei en lewe te simboliseer, is groen. Vir die volle duur van hierdie tyd bly die kleur dus groen.

Eskatologie

Die Koninkryk van God groei voortdurend tot op die dag dat die volle heerlikheid daarvan sal aanbreek. Dan sal alle knieë voor God buig om Hom as die enigste God te aanbid. Hierdie heerlikheid word ten volle bekend gemaak wanneer Christus weer verskyn. Hierdie verwagting van die eindtyd, staan as die eskatologie bekend. Dit word tradisioneel nie as afsonderlike feestyd op die kerklike kalender aangedui nie, maar is so belangrik dat dit tog deel van ons tradisie rondom die inrigting van die kerkjaar *behoort* te word. Dit is immers die boodskap waarmee die vroegste Christene daagliks geleef het: *Die Here kom weer!*

Vanselfsprekend behoort hierdie tyd ook in wit en goud geklee te word. Dit is ook die kleure wat in die boek Openbaring ter sprake kom om God se teenwoordigheid aan te dui. Dit pas ook om dié tyd direk na Hervormingsfees (einde Oktober) en voor die Adventstyd te vier, dus vir die duur van November. Dit verhoed ook dat gemeentes al in November, saam met die kommersiële wêreld begin Kersfees vier, en Advent op dié wyse eintlik geïgnoreer word.

Advent

Die feit dat ons die volmaakte heerlikheid nog nie beleef nie, bring ons terug by Advent en laat ons opnuut besef hoe dit sou wees as Christus nie gebore sou wees nie. Dit maak ons ingetoë. Ons begin ons geloofsiklus van voor - en hou daarmee vol tot op die dag dat Hy met volle heerlikheid kom en bekendmaak wie aan Hom behoort.

Die raad beveel soos volg aan:

1. **Die uitgangspunte en voorstelle vir die Erediens, soos uiteengesit in die studiestuk, word aanvaar vir opname in die Diensboek.**
2. **Voorstelle tot wysiging deur die Algemene Kerkvergadering, word deur die raad in oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in die studiestuk verwerk met die oog op opname in die Diensboek.**

AANBEVELING

1. **Vir bespreking en besluit.**

(b) Hersiene en herdrukke Diensboek**Die raad beveel soos volg aan:**

1. Alle besluite wat reeds by vorige vergaderings geneem is vir opname in die Diensboek, word so spoedig moontlik afgehandel.

AANBEVELING

1. Die aanbeveling van die raad word aanvaar.

(c) Nagmaal deur die huisgesin van God

Die komitee het navorsing oor die saak gedoen. Studiestukke is na Ringskomitees vir Predikante en ouderlingevergaderings deurgegee en kommentaar is ontvang.

Die komitee het besluit om deur die Raad vir Erediens 'n beskrywingspunt in te dien oor die moontlike implementering van die saak.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt van die Raad vir Erediens word onder 5.2, bediening van sakramente, behandel.

(ii) Komitee vir Belydenisskrifte(a) Kommentaar op die belydenisskrifte

Artikels oor die belydenisskrifte is in die Kerklike tydskrifte geplaas. Die daarstelling van 'n selfstandige publikasie in die verband, moet nog met SENTIK onderhandel word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

(b) Hervertaling van die Dordtse Leerreëls

Die raad oordeel dat hierdie opdrag, weens die omvang en bevraagtekende nodigheid daarvan, dalk moet verval.

Die raad versoek dat die vergadering hom oor die saak uitspreek.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

- (c) Eietydse interpretasie van die kernsake van die Kerk se belydenis, veral ten opsigte van bepaalde Apostolicum- en Niceanum Artikels

Die saak ressorteer onder "Belydenis" in hoofstuk 1 en is behandel onder 1.3.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

- (iii) *Komitee vir Liturgiese Geskrifte*

- (a) Werkzaamhede van die komitee

Die komitee se studiewerk oor die afgelope drie jaar, op grond van voorafgaande studiewerk en in die lig van die kommentaar wat vanuit die Kerk ontvang is, het die onderstaande vier formuliere opgelewer. Die komitee het op 'n laat stadium kennis geneem van voorgestelde alternatiewe formuliere vir die doop en die nagmaal deur die Ring van Zeerust en prof FJ van Zyl, respektiewelik. Die komitee sal hierdie voorstelle in sy volgende termyn verdiskonteer.

- (b) 'n Kort agtergrond waarteen die Komitee vir Liturgiese Geskrifte die opdrag van die 66ste Algemene Kerkvergadering geïnterpreteer het en nog in die proses is om dit te probeer uitvoer

Vanaf die 62ste tot die 66ste Algemene Kerkvergadering (1989 tot 2001) het die Raad vir Belydenis- en Liturgiese Geskrifte telkens die opdrag gekry om stelselmatig voort te gaan met die opstel van wisselformuliere.

In die agenda van die 66ste Algemene Kerkvergadering word agt konsepformuliere ter tafel gelê. Die vergadering besluit om dit nie te bespreek nie, maar verwerp dit ook nie. Die vergadering het soos volg besluit:

- * Die vergadering voer nie debat oor die voorgestelde formuliere nie.
- * 'n Komitee van kundiges word aangewys om

- ** 'n indringende studie te doen oor die formuliere wat in die Kerk gebruik word
 - ** die bestaande formuliere te hersien
 - ** alternatiewe formuliere op te stel.
- * Die komitee word saamgestel uit kundiges op ten minste die terrein van die Ou en Nuwe Testament, Dogmatiek, Praktiese Teologie, Ekumene en Kerkgeskiedenis.
 - * Die resultate van die studiewerk word aan die ouderlinge- en ringsvergaderings gestuur vir kennisname en studie.
 - * Die hersiening van die formuliere en alternatiewe formuliere word konsepmatig aan ouderlinge- en ringsvergaderings gestuur vir bestudering en kommentaar. Die kommentaar word verwerk en weer aan ouderlinge- en ringsvergaderings gestuur vir bestudering en kommentaar. Nadat die kommentaar verwerk is, word die finale hersiening en konsepformuliere vir kennisname en kommentaar gestuur. Daarna word die finale konsepte op die agenda van 'n volgende Algemene Kerkvergadering geplaas. (Besluitebundel van die 66ste Algemene Kerkvergadering bl 2).

Die Komitee vir Liturgiese Geskrifte konstitueer op 17 April 2002, en interpreteer die besluite van die 66ste Algemene Kerkvergadering soos volg:

- * Die konsepformuliere is terugverwys met die bedoeling dat dit by die hele Kerk moet uitkom vir kommentaar. Die kommentaar moes verwerk word en die formuliere gefinaliseer word, sodat dit in die Agenda van die 67ste Algemene Kerkvergadering opgeneem kan word vir besluit. Die komitee hoef dus nie weer van voor af te begin werk aan alternatiewe formuliere nie. Daar is reeds die afgelope aantal jare 'n massa werk verrig by die opstel van die konsepformuliere soos dit in die agenda verskyn het. Daar hoef dus net voortgebou te word op daardie werk deur die formuliere te verfyn en finaal af te rond. Dit was vir die komitee baie belangrik dat hierdie formuliere by alle belanghebbendes in die Kerk, vir evaluering en kommentaar uitkom. Die konsepformuliere is op 3 Mei 2002 die Kerk ingestuur, via die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.
- * Wat betref die deel van die besluit: "die bestaande formuliere te hersien", het die komitee geoordeel dat die bestaande formuliere **taalkundig** nagesien moet word, nie **inhoudelik** nie. Hierdie formuliere is trouens lankal deur die Kerk goedgekeur, en word deurgaans gebruik. Die komitee het in elk geval geoordeel dat dit nog nooit die Kerk se bedoeling was om die bestaande formuliere te vervang nie. Die alternatiewe formuliere sal as wisselformuliere naas die bestaandes gebruik word.
- * Wat betref die deel van die besluit: "'n indringende studie te doen oor die formuliere wat in die Kerk gebruik word", is geoordeel dat verdere studie gedoen moet word met die oog op die redes waarom alternatiewe formuliere noodsaaklik geword het, en veral kriteria waaraan alternatiewe formuliere

moet voldoen. Verder dat studie gedoen word oor die belangrikste aspekte wat ter sprake is by elkeen van die "nuwe" formuliere. Die Komitee het geoordeel dat die volgende van die belangrikste aspekte sal wees met die opstel van alternatiewe formuliere:

- ** Kernagtige verwoordiging van die betekenis van die betrokke sakrament of amp.
 - ** Skrifgebruik volgens teenswoordige aanvaarbare hermeneutiese norme.
 - ** Die Skrif as "norma normans"; die nie-fundamentalistiese hantering van die belydenisskrifte.
 - ** Funksionele en effektiewe gebruik in die erediens.
 - ** Verstaanbare, eenvoudige taalgebruik.
 - ** Pastorale aanslag.
- * Wat betref die kennisname deur ander denominasies: Dit kan vanselfsprekend gedoen word as die werk afgehandel is, indien enigsins nodig.

Ringskomitees vir Predikante en ouderlingevergaderings wat gereageer het op die konsep-formuliere, was deurgaans positief, met geringe voorstelle vir wysiging. Baie min negatiewe kommentaar is ontvang. Op grond hiervan is geoordeel dat dit nie nodig is om die gewysigde formuliere weer die Kerk in te stuur voordat dit op die Algemene Kerkvergadering dien nie. Alle kommentaar wat ontvang is tot op 2 Junie 2004, is verwerk in die formuliere wat vir die Kerk aangebied word vir beoordeling.

Die taalkundige nasien van die bestaande formuliere is afgehandel maar sal eers met die volgende Algemene Kerkvergadering ter tafel wees.

Die komitee het uit die staanspoor die opdrag van die 66ste Algemene Kerkvergadering met "bona fides" deursigtig aangepas. Niemand in die Kerk het die proses gestop, as sou die besluit van die Algemene Kerkvergadering nie in die proses van uitvoering wees nie. Alles is nog steeds voorlopige werk. Studiestukke is net werkdokumente wat vanselfsprekend nie die hele komitee se standpunte verteenwoordig nie. Sover as moontlik is konsensus bereik oor die formulerings van die formuliere. Waar dit nie bereik is nie, is besluit om vir die Kerk se kommentaar te wag. Daar is na die komitee se mening geen Kerkvreemde teologie verdiskonteer nie. Daar is probeer om geyske formuleerings te vermy en ou waarhede nuut te sê. Waar gebede ter sprake is, word voorgestel dat dit net 'n riglyn is. Vrygebede kan gebed word.

Die komitee het geoordeel dat 'n verdere alternatiewe huweliksformulier - van meer algemene inklusiewe aard - die Kerk beter sal dien as 'n formulier vir die hertrou van geskeides. Sodanige alternatiewe huweliksformulier kon nie betyds deur die Kerk vir kommentaar gesirkuleer word nie en sal daarom eers by die 68ste Algemene Kerkvergadering dien.

Die raad doen die volgende aanbevelings:

- 1. Die vier voorgestelde alternatiewe formuliere word, naas die bestaande**

klassieke formuliere, in die huidige Diensboek as wisselformuliere opgeneem.

- 2. Wysigings tydens die Algemene Kerkvergadering voorgestel, word deur die komitee verwerk, en na finale goedkeuring deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering as wisselformuliere in die Kerk in gebruik geneem.**

(c)

Kommentaar van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Meningsverskil wat ontstaan het oor die uitvoering van die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering oor die hersiening van bestaande formuliere en die daarstel van alternatiewe(wissel)formuliere is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gefasiliteer by wyse van gesprekke met die Komitee vir Liturgiese Geskrifte en die beswaardes. Na aanleiding van die meningsverskil lewer die Kommissie die volgende kommentaar:

- * Die studiemateriaal wat saam met die konsepformuliere vir kennisname en kommentaar na Ringskomitees vir Predikante, ouderlinge- en ringsvergaderings gestuur is, was vergesel van 'n dekbrief van die Kommissie waarin dit duidelik gestel is dat dit konsepdokumente vir bespreking is. Die dokumente het dus geen amptelike status nie.
- * Die 66ste Algemene Kerkvergadering was die opdraggewer in terme van die omvang van die besluit oor die resultate wat aan die vergadering voorgelê word.
- * Die komitee verstrek self in 'n inleidende gedeelte inligting oor hulle interpretasie van die besluit en die wyse waarop daar aan bepaalde aspekte van die besluit uitvoering gegee is, asook sake wat nog uitstaande is.
- * Die Kommissie wil dit onder die aandag van die vergadering bring dat die voorgestelde wisselformuliere in sekere gevalle nuwe teologiese perspektiewe belig, wat nie in die klassieke formuliere gefigureer het nie. Dit is die verantwoordelikheid van die Algemene Kerkvergadering om hieroor uitsluisel te gee.
- * Die omvang van die besluit van die Algemene Kerkvergadering is van so 'n aard dat dit nie tot in die fynste besonderhede oor so 'n kort termyn afgehandel kon word nie. So, byvoorbeeld, is die hersiening van die bestaande formuliere, indien dit meer in die oog het as 'n taalkundige hersiening, 'n langtermynonderneming waaroor die Algemene Kerkvergadering weer 'n besluit sal moet neem. Die deel van die besluit wat vereis dat die konsepformuliere vir kennisname en kommentaar na ander denominasies verwys moet word, is 'n vereiste wat "ultra vires" is omdat die Kerkorde hierdie prosedure alleenlik voorskryf in die geval van wysiging aan belydenisskrifte (Ordinansie 1.3.2). Die liturgiese geskrifte, soos ander dele van die Kerkboek, word per besluit van die Algemene Kerkvergadering

gewysig (Ordinansie 5.10). Die indringende studie oor die formuliere wat in die Kerk gebruik word, kan gekontinueer word, maar dan moet die omvang van die opdrag nader omskryf word.

- * Die voorgestelde konsepformuliere moet as moontlike wisselformuliere beoordeel word en nie as "alternatiewe" formuliere wat die bestaande klassieke formuliere vervang nie.
- * Vir die Kommissie is die integriteit en goeie bedoelinge van die Komitee vir Liturgiese Geskrifte baie verdenking en dit is die oortuiging dat die taak en opdrag na die beste van die komitee se vermoëns uitgevoer is.

Die Kommissie beveel in die lig van die meningsverskil en die bogenoemde kommentaar soos volg aan:

1. Die vergadering voer debat oor die voorgestelde wisselformuliere, maar besluit nie daaroor nie. Dit hou in dat die taak weer na die komitee terugverwys word saam met die kommentaar wat tydens die besprekings gelewer word.
2. Die vergadering word versoek om hom uit te spreek oor die begrippe "wissel formuliere" en "alternatiewe formuliere".
3. Die vergadering word versoek om die besluit wat die 66ste Algemene Kerkvergadering geneem het oor die aangeleentheid in herooring te neem, of die omvang daarvan nader te presiseer.

(d) Alternatiewe formulier vir die bevestiging van ouderlinge en diakens

Die formulier kan ook gebruik word om net ouderlinge of net diakens in die amp te bevestig. Indien net ouderlinge of net diakens bevestig word, laat die betrokke paragrafe uit wat nie van toepassing is nie.

Gemeente van ons Here Jesus Christus

God gebruik mense om sy werk in die wêreld te doen. Om hierdie dienswerk te kan doen, rus God gelowiges toe deur aan hulle gawes te gee.

God roep mense om ook besondere dienswerk in sy kerk en in die wêreld te doen. Uit die Woord blyk dit dat hierdie besondere dienswerk van baie vroeg af in die kerk bestaan het, en wel in die vorm van onder andere verkondiging, die gee van leiding en versorging. Soos die kerk ontwikkel en gegroei het, het hierdie bedieninge die vorm begin aanneem van dit wat ons vandag ken as die amp van predikant, ouderling en diaken.

Die ouderlinge

Die werk van die ouderling kan alleen gedoen word indien persone hiertoe verkies 'n

lewende verhouding met God het, die Woord van God voortdurend bestudeer en daarvolgens lewe. Hierdie besigwees met die Woord van God en die uitleef van 'n opregte geloof moet onder andere sigbaar word in die wyse waarop die ouderlinge hulle dienswerk in die kerk en in die wêreld verrig. Die grondslag van die werk van die ouderlinge is dus geleë in die Woord van die Here, maar ook in 'n lewende geloof waarmee hulle die gemeente moet begelei.

Die ouderlinge leef hulle amp uit deur die gemeente met liefde voor te gaan in die geloof en te dien, oor die gemeente toesig te hou en die gemeente te versorg. Soos 'n herder sy skape versorg en voor hulle loop, moet die ouderlinge die gemeente liefdevol versorg en hulle met wysheid en deernis lei om in 'n lewende verhouding met die Here te lewe. Die ouderlinge moet verder die predikant(e) ondersteun in hulle werk, toesien dat alles in die gemeente ordelik geskied, alle gemeentelike aktiwiteite goed bestuur word, en dat die middele gevind word vir die voortgang van die evangelie in die wêreld. Deur dit alles te doen, begelei die ouderlinge die gemeente om gehoorsaam te leef aan die Woord van God, betrokke te wees by die aktiwiteite van die gemeente, en met woord en daad getrou in die wêreld van God te getuig.

Die diakens

God het ons deur Jesus Christus eerste liefgehad en ons uit ons sonde en nood verlos, daarom moet ons op sy liefde en genade antwoord deur mense in nood uit dankbaarheid te help. Vir hierdie doel moet die diakens nie alleen die nood in die gemeente en in die gemeenskap identifiseer nie, maar ook die hulpkragte en middele vind om mense in hulle nood te help. Verder moet die diakens die gemeente begelei en aanspoor om gelowiges in Jesus Christus te wees wat met woord en daad omgee vir alle mense in nood. Soos Jesus Christus gedoen het, moet hierdie versorging altyd gepaard gaan met die verkondiging van die evangelie van redding, en moet alle noodlydendes daarvan oortuig word dat dit nie mense nie, maar God self is, wat hulle in hulle nood tot hulp kom.

Om saam te vat: die ouderlinge en diakens moet soos Jesus Christus hulle dienswerk met oorgawe en in afhanklikheid van God gedoen. Hulle moet in 'n lewende verhouding met die Here staan, sy Woord gereeld en ywerig bestudeer en daaruit leef, gereeld aan die eredienste deelneem en hulle voortdurend laat toerus vir hulle dienswerk.

Vrae

Geliefde broers en susters, God het u deur sy gemeente geroep om die dienswerk wat aan u voorgelê is te doen. Voordat u as ouderling of diaken bevestig kan word moet u eerlik op die volgende vrae antwoord:

- * **Ten eerste:** Glo u dat u deur God self tot hierdie diens geroep is?
- * **Ten tweede:** Glo u dat die Ou en Nuwe Testament die Woord van God is waarin alles verkondig word wat ons van ons verlossing moet weet?

- * **Ten derde:** Beloof u om hierdie werk getrou en met toewyding te doen, te leef volgens die Woord van God, en u sal onderwerp aan die Christelike vermaning van die kerk indien u die werk nie doen soos wat u beloop het nie?

Hierop moet hy/sy antwoord: Ja

Daarop moet die dienaar sê: Mag die almagtige God en Vader u sy genade gee dat u in hierdie diens getrou en vrugbaar werksaam mag wees. Amen.

Verder moet hy/sy hulle, sowel as die hele gemeente, soos volg toespreek:

U, ouderlinge, bestudeer die Woord van God voortdurend, en lewe daarvolgens. Leef u geloof opreg uit sodat almal kan sien dat u 'n lewende verhouding met God het. Begelei, versorg en dien die gemeente deur in liefde voor te gaan. Ondersteun die predikant(e) in hulle werk, sien toe dat alles in die gemeente ordelik geskied, dat alle gemeentelike aktiwiteite goed bestuur word, en dat die middele gevind word vir die voortgang van die evangelie in die wêreld. So sal u die gemeente begelei om dankbaar gehoorsaam te leef voor God, betrokke te wees by die aktiwiteite van die gemeente, en met woord en daad getrou in die wêreld van God te getuig.

En u, diakens, antwoord op God se genade deur ander uit dankbaarheid te help. Identifiseer die nood in die gemeente en in die gemeenskap, en vind die hulpkragte en middele om mense in hulle nood te help. Begelei en spoor die gemeente aan om gelowiges in Jesus Christus te wees wat met woord en daad omgee vir alle mense in nood. Dra sorg dat hierdie versorging altyd gepaard gaan met die verkondiging van die evangelie van redding in Christus Jesus.

Doen almal saam u dienswerk met oorgawe en in afhanklikheid van God. Staen in 'n lewende verhouding met die Here, bestudeer sy Woord gereeld en ywerig en leef daaruit, woon die eredienste gereeld by, en rus die gemeente voortdurend toe vir hulle dienswerk.

En u, geliefde gemeente, ontvang hierdie broers en susters as dienaars van God. Respekteer die ouderlinge wat hulle dienswerk opreg uitleef en u in liefde begelei, versorg en dien. Voorsien die diakens van voldoende middele en hulpkragte vir hulle bystand aan alle mense in nood.

Maar omdat ons nie uit onself hiertoe in staat is nie, laat ons nou die almagtige God aanroep!

Gebed (moontlike gebed, kan ook met 'n vry gebed vervang word)

Ons Vader wat in die hemel is, ons dank u dat u aan u kerk, naas die dienaars van die Woord, ook ouderlinge en diakens gee, hulle toerus en aan hulle die gawes gee om u werk in die wêreld te doen. Gee dat deur die ouderlinge en diakens se liefdevolle leiding, versorging en diens die gemeente in 'n lewende verhouding met u sal lewe, verantwoordelikheid vir mekaar sal aanvaar en u vrede onderling sal belewe.

Gee aan hierdie ouderlinge en diakens die gawes wat hulle vir hulle dienswerk nodig

het - die gawes van geloof, liefde wysheid, moed van oortuiging, onderskeiding en mededeelsaamheid - sodat elkeen sy en haar amp kan vervul soos dit hoort.

Ons bid dat ons as gemeente hulle in hulle dienswerk sal bystaan en ondersteun, hulle leiding sal volg en aan hulle die nodige hulp en middele sal voorsien om alle mense in nood by te staan.

Ons bid dit in die Naam van Jesus Christus, ons Verlosser en Here.
Amen

(e) Alternatiewe formulier vir die bevestiging van die dienaar van die Goddelike Woord

Gemeente van ons Here, Jesus Christus

God het deur Jesus Christus verlossing vir die wêreld gebring. Deur die verkondiging van die evangelie en die werking van die Gees roep Hy mense om hierdie verlossing hulle eie te maak deur in Hom te glo en deel van sy kerk te word.

Aan almal wat tot geloof kom, gee God sy Gees om hulle te lei, te versorg en toe te rus vir dienswerk in sy kerk en in die wêreld. Vir hierdie diens rus die Gees alle gelowiges toe met 'n verskeidenheid gawes, maar Hy roep ook gelowiges om besondere dienswerk te doen soos die van predikant, ouderling en diaken.

Soos Jesus Christus, moet predikante hulle dienswerk nederig, toegewyd, en met liefde en oorgawe doen. Hulle word deur God geroep om in sy diens te staan en met sy Woord in die gemeente en die wêreld te werk. Dit is die predikante se werk om saam met die ouderlinge en diakens die gemeente in die geloof toe te rus, te lei en te versorg. Dit doen hulle deur die Woord te verkondig, die sakramente te bedien, voorbidding te doen en soos goeie herders, opsig te hou oor die gelowiges wat aan hulle toevertrou is en om hulle in hulle nood by te staan. So word die gemeente toegerus en gelei tot 'n lewe van lofprijsing, aanbidding, danksegging, onderlinge gemeenskap, barmhartigheid en getuienis van Christus in die wêreld.

Die werk van predikante vind veral tydens die erediens, kategese en pastorale versorging plaas. Verder is hulle saam met die ouderlinge verantwoordelik vir die bestuur van die gemeente en saam met die diakens vir die barmhartigheidsdiens.

Hierdie dienswerk kan alleen met vrug gedoen word indien die predikant 'n lewende verhouding met God het, self 'n voorbeeld is van die geloofslewe wat sy/hy verkondig en steeds sorg dat sy/hy goed toegerus is vir hulle werk.

Geliefde suster/broer (N), u is na hierdie gemeente beroep om die dienswerk wat aan u voorgelê is te doen. Voordat u as dienaar van die Woord bevestig kan word, moet u eerlik op die volgende vrae antwoord:

Ten eerste: Glo u dat u wettig deur die gemeente van God en daarom deur God self tot hierdie diens geroep is?

Ten tweede: Glo u dat die Ou en Nuwe Testament die Woord van God is en dat dit

die boodskap van verlossing volkome verkondig en verwerp u alles wat daarmee in stryd is?

Ten derde: Beloof u om hierdie werk getrou en met oorgawe te doen en te leef soos God in sy Woord van u verwag? Sal u die Christelike vermaning en dissipline van die Kerk aanvaar indien u die werk nie doen soos u beloof het nie?

Hierop moet sy/hy antwoord: Ja

Al die teenwoordige dienaars van die Woord word nou na vore geroep om deel te neem aan die handoplegging of die gee van die regterhand van gemeenskap. Handoplegging vind plaas wanneer iemand georden word as predikant terwyl die hand van gemeenskap gegee word vir hulle wat al voorheen gedien het.

Tydens die ordening of die gee van die hand van gemeenskap word die volgende gesê: God ons hemelse Vader wat u tot hierdie diens geroep het, sal u deur sy Gees toerus, u versterk en u so in u bediening lei dat u daarin verantwoordelik en vrugbaar kan werk. So sal u deur u bediening die Naam van God groot maak en sal God deur u die heerskappy van sy Seun, Jesus Christus, in die wêreld uitbrei. Amen

Daarna moet die dienaar van die kansel af die bevestigde dienaar en die hele gemeente soos volg toespreek:

Geliefde suster/broer en mededienaar in Christus: U moet God liefhê en op Hom vertrou. Verryk u geloofslewe voortdurend en bid God om u daarin te help. Sien om na u self, u huisgesin en almal wat die Here onder u sorg geplaas het. Doen u werk getrou en wees 'n voorbeeld vir die hele gemeente wat Jesus Christus deur sy bloed verkry het en wat deur die Heilige Gees onder u sorg gestel is.

En u, gemeente, neem u predikant met 'n oop hart aan. Behandel haar/hom met liefde en respek want God gebruik haar/hom om u na Hom toe te lei. Bid gedurig vir haar/hom en werk saam om die evangelie in die wêreld uit te dra.

Omdat ons nie self hiertoe in staat is nie, laat ons tot God bid

Barmhartige God en Vader, ons dank U dat U self u kerk in stand hou. Dankie dat U vir hierdie gemeente 'n predikant gegee het. Gee aan haar/hom die genade, die krag en die insig om haar/sy werk in die gemeente en die wêreld met oorgawe en na die beste van haar/sy vermoë te doen. Voorsien ook genadiglik elke dag in haar/sy en haar/sy gesin se behoeftes sodat hulle hulle werk sonder belemmering kan doen. Gee vir u gemeente die genade om haar/hom te erken as u gestuurde en om met haar/hom saam te werk tot u eer. Ons vra dit in die naam van Jesus Christus, ons Here. Amen

(f) Alternatiewe formulier vir die doop

Gemeente van ons Here Jesus Christus!

Die doop is een van die kerk se twee sakramente. Dit gee op 'n besondere wyse uitdrukking aan ons gemeenskap met God en met mekaar. Daarom moet ons deur

die doop in die kerk van Jesus Christus ingelyf word. Die doop is dus nie net vir hierdie kinders en hulle ouers belangrik nie, maar ook vir elkeen van ons in die gemeente.

Deur die doop word ons deel van die liggaam van Jesus Christus en ontvang ons die gawe van die Heilige Gees. Hierdie gawe het betekenis vir ons hele lewe. God is lief vir die mens lank voordat die mens van God bewus raak. Daarom doop ons ook klein kindertjies.

Jesus gee aan sy kerk die opdrag om mense in die Naam van die Vader, die Seun en die Heilige Gees te doop. Die doop in die Naam van die Vader plaas ons in u nuwe verhouding met God. Die doop in die Naam van die Seun bevestig aan ons die verlossing deur Christus. Die doop in die Naam van die Heilige Gees verseker aan ons dat Hy in ons bly en altyd vernuwend in ons werk.

Dit is belangrik om die doop ons eie te maak en self daarvoor verantwoordelikheid te aanvaar. Daarom moet ouers en die gemeente hulle kinders leer wat die doop beteken. Ook kinders moet in die lewe van alle gelowiges kan sien wat dit beteken om gedoop te wees.

Die ouers word nou versoek om na vore te kom en hier in teenwoordigheid van God en die gemeente, eerlik op die volgende vrae te antwoord:

1. Glo u dat die Bybel God se verlossing volkome verkondig?
2. Erken u God se genade in u en u kinders se lewe?
3. Belowe u om u kind te leer wat die doop beteken en te laat grootword in die geloofsgemeenskap van Christus?

Wat is hierop u antwoord?

NN, ek doop jou in die Naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees.
(Amen)

Dankgebed na die doop ('n Vry gebed kan ook hier gebruik word)
Dankie, Here, dat ons as gemeente vanoggend daarvan oortuig kan wees
dat U vir ons omgee
dat U elkeen van ons deur u Gees aangeraak het
en dat U hierdie dopeling(e) tot u eiendom verklaar het.

Dankie, Here, dat ons deel kan wees van 'n gemeente
wat aan ons 'n geestelike tuiste bied
waar ons ons gemeenskap met mekaar tot uitdrukking bring
en waar ons U kan loof en aanbid.

Here, lei ons - en in besonder hom/haar/hulle wat pas gedoop is -
om altyd die warmte van u nabyheid te beleef
en altyd tot u eer te lewe

om altyd na ander uit te reik.

Laat ons almal daarom hierdie doop ons eie maak en 'n lewe leef wat duidelik van u verlossende teenwoordigheid getuig. Here, gee dat ons leef soos mense wie se lewens deur u Seun, Jesus Christus, beheers word.

Ons dra in die besonder die doopouers aan u op. Gee aan hulle die krag om hulle voorneme getrou na te kom, en laat hierdie kind(ers) grootword in die geloofsgemeenskap van Christus.

Dit bid ons in die Naam van ons Here Jesus Christus.

Amen

(g) Alternatiewe formulier vir die nagmaal

Gemeente van ons Here Jesus Christus

Ons glo dat die Here die nagmaal aan ons gegee het om dit gereeld te vier. Luister na die instelling van die nagmaal soos die apostel Paulus dit beskrywe het:

Ek het van die Here ontvang wat ek ook aan julle oorgelewer het: die Here Jesus het in die nag waarin Hy oorgelewer is, brood geneem en, nadat Hy God daarvoor gedank het, het Hy dit gebreek en gesê: *'dit is my liggaam, dit is vir julle. Gebruik dit tot my gedagtenis.'* Net so ook het Hy na die maaltyd die beker geneem en gesê: *'Hierdie beker is die nuwe verbond wat deur my bloed beseël is. Gebruik dit, elke keer as julle daaruit drink tot my gedagtenis.'* Elke keer as julle van hierdie brood eet en uit die beker drink, verkondig julle die dood van die Here totdat Hy kom (1 Kor 11:23-26).

Ons verstaan dat die nagmaal betekenis gee aan die lewe van almal wat gelowig daaraan deelneem. Hierdie betekenis het betrekking op die verlede, hede en toekoms.

- * Ten opsigte van die **verlede** die volgende:
- * Die handeling met die brood laat ons deel kry aan die verlossing wat Christus deur sy kruisdood vir ons bewerk het. Dit beteken dat ons deur in Hom te glo, saam met Hom sterf en opstaan en daarom deel het aan die nuwe lewe in verbondenheid met Hom.
- * Die handeling met die beker laat ons deel kry aan die nuwe bedeling wat deur Christus se bloed tot stand gebring is. Dit beteken dat ons met God versoen is en nou in die regte verhouding met Hom lewe.

Ten opsigte van die **hede** die volgende:

- * Deur die nagmaal het ons op twee wyses gemeenskap met die liggaam van Christus:

- * Enersyds ervaar ons opnuut ons verbondenheid met die lewende Here wanneer ons saam met Hom aan sy tafel aansit, en word ons daardeur telkens verseker van sy liefde en genade en van die toerusting en bystand van sy Gees.
- * Andersyds ervaar ons ook met ons saamwees aan die tafel ons onderlinge verbondenheid as liggaam van Christus. Hierdeur betoon en bevestig ons nie alleen hierdie verbondenheid nie, maar verbind ons ons ook tot die handhawing daarvan deur mekaar lief te hê en vir mekaar sorg te dra.

Ten opsigte van die **toekoms** die volgende:

- * Net soos ons deur ons deelname aan die nagmaal ons verbondenheid ervaar met die Here wat verlossend by ons teenwoordig is, so weet ons dat ons ook aan Hom deel het as die Here van die toekoms, die Here wat kom, altyd weer kom en sal kom.
- * Om hierdie rede is die nagmaal vir ons die waarborg van die toekomsigheid van ons lewe, dit wil sê dat ons lewe in verbondenheid met Christus deur niks begrens is nie maar oor tyd en wêreld heen strek.
- * Tegelyk laat die nagmaal ons reeds vooruit deel kry aan die lewe by die Here. Daarom hoef ons nooit daaraan te twyfel dat ons ewig saam met Hom sal lewe nie.

Ten slotte word ons deur dit alles daarvan verseker dat ons nie hoef te vrees nie, aangesien ons en ons toekoms aan God behoort.

Om dan nou só aan die tafel van die Here deel te kan hê, laat ons bid:

Gebed

Barmhartige God en Vader, ons dank U dat U die wêreld so liefhet dat U u enigste Seun gegee het sodat dié wat in Hom glo nie verlore sal gaan nie, maar die ewige lewe sal hê. Ons loof U dat U hierdie verlossing nie alleen met woorde aan ons verkondig nie, maar ook deur die nagmaal van ons Here, Jesus Christus sigbaar en tasbaar laat bedien en bevestig.

Daarom bid ons dat U ons met hierdie nagmaal die volle krag sal laat ervaar van die nuwe lewe wat u Seun vir ons met sy dood verwerf het. Ons bid ook dat ons die vrede van ons versoening met U wat Hy met sy bloed bewerk en beseël het, hier opnuut ryklik sal belewe.

Gee dat ons met u Seun wat Homself aan sy tafel volledig aan ons gee, só volkome één sal word dat ons oorvloediglik in sy heerlikheid sal deel en deur Hom in liefde en eensgesindheid aan mekaar verbind sal word en sal bly.

En laat u Gees, o Here, ons lewe só verryk met die wonderlike gawes waarmee ons aan hierdie tafel begenadig en versterk word, dat die toekomstige lewe wat U beloof het ook nou reeds vir ons verwerklik word, so seker as wat u Gees vir ons die waarborg bly van ons lewe by die Here. Gee ook dat u Gees ons deur hierdie

nagmaal so sal vernuwe dat ons lewe elke dag sal getuig van ons nuwe verhouding met u en met mekaar. Ons vra dit alleen in die Naam van ons Here, Jesus Christus. Amen

(In plaas van hierdie gebed kan die liturg van 'n vrye gebed gebruik maak).

Uitnodiging aan persone buite die gemeente

Belydende lidmate van ander gemeentes van ons kerk of van ander kerke met dieselfde belydenis as ons, is hartlik welkom om saam met ons aan die nagmaal deel te hê, mits hulle nie in hulle eie gemeentes hierdie voorreg ontsê is of nie die vrymoedigheid het om hierin te deel nie.

Oproep tot gelowige deelname (tafel formule)

Broers en susters, om met vrug aan hierdie nagmaal deel te hê, is dit nodig dat ons nie ons gedagtes sal rig op die uiterlike tekens en handeling wat ons met ons oë sien en waaraan ons met ons hande vat nie, maar dat ons met 'n opregte geloof die gawes waarop dit alles dui sal aangryp en ons eie sal maak.

Uitnodiging(s) na die tafel (alternatiewelik)

Gemeente, alles is gereed. Kom sit aan aan die tafel van die Here!
of

Kom, gemeente, kom sit aan aan die tafel van die Here en ervaar self dat Hy goed is!

Formules vir die brood- en bekerhandeling

By die handeling met die brood sê die bedienaar:

Die brood wat gebreek word en waaraan ons almal deel het, is ons gemeenskap met die liggaam van Christus. Neem dit, eet daarvan en ervaar die nuwe lewe wat Christus vir ons deur sy dood verwerf het.

By die handeling met die beker sê die bedienaar:

Die beker waaruit ons drink/Die wyn wat ons drink/Dit wat ons drink is ons gemeenskap met die bloed van Christus. Neem dit, drink daarvan en belewe die nuwe verhouding met God en met mekaar wat Christus vir ons tot stand gebring het.

Lofprysing na afloop van die nagmaalviering

Na afloop van die nagmaalviering sê die bedienaar:

Gemeente, aangesien ons die Here se liefde en goedheid so ryklik aan sy tafel ondervind het, laat ons nou sy lof soos volg verkondig:

Ek wil die Here loof!
Met alles wat in my is,
wil ek sy heilige Naam loof.

Ek wil die Here loof
 en nie een van sy weldade vergeet nie.
 Dit is Hy wat al my sonde vergewe,
 wat al my siekte genees,
 wat my red van die graf
 en my met liefde en ontferming kroon. (Ps 103:1-4)
 Hy bewys sy liefde vir ons juis hierin
 dat Christus vir ons gesterf het toe ons nog sondaars was.
 Aangesien ons nou vrygespreek is op grond van sy versoeningsdood,
 staan dit soveel vaster
 dat ons deur Hom ook van die straf van God gered sal word.
 Aangesien ons, toe ons nog vyande was,
 deur die dood van sy Seun met God versoen is,
 staan dit soveel vaster dat ons,
 noudat ons versoen is,
 deur die lewe van sy Seun gered sal word.
 Maar dit is nie al nie.
 Ons verheug ons ook in God
 deur ons Here, Jesus Christus,
 deur wie ons nou die versoening verkry het. (Rom 5:8-11)
 Amen

(’n Vry gebed kan bogenoemde lofprijsing volg of vervang).

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(iv) ***Komitee vir Kerkmusiek***

(a) ***Konservatorium vir Kerkmusiek***

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering het daar groot veranderinge by die Konservatorium vir Kerkmusiek plaasgevind. Die grootste rede daarvoor was die ernstige siekte en die afsterwe van mej Susan Engelbrecht, jarelange direkteur en dosent aan die Konservatorium. Met mej Engelbrecht se afsterwe het daar ’n afname gekom in die aantal studente by die Konservatorium. Die komitee het die daling so klein as moontlik probeer hou. Die dienste van twee dosente, wat op kontraktbasis les gegee het, is ingekoop, by name: mnr René Mathlener en mev Magaret van der Vegt. Onder die bekwame hande van die twee dosente het die leerlinggetal oor die afgelope twee jaar weer begin styg. Daar is lank en volledig ondersoek gedoen na die toekoms van die Konservatorium vir Kerkmusiek. Die komitee was van mening dat die administrasie, uitbou en bemaking van die Konservatorium nie die verantwoordelikheid van deeltydse dosente kan wees nie. Om die rede het die komitee, na oorlegpleging met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die administrateur, uit sy bestaande begroting, ’n hoof vir die Konservatorium vir Kerkmusiek, dr EC Kloppers, aangestel met ingang 1 September 2003. In die nabye toekoms wil die Konservatorium ook groot klem lê op bemaking van die dienste

van die Konservatorium onder orreliste en lidmate van ander kerke. Op die manier kan die Hervormde Kerk se manier van dink oor kerkmusiek wyer strek as bloot ons eie lidmate en ons invloed wyer klink as net ons eie erdienste. Daar word ook gepoog om in die nabye toekoms 'n teoretiese onderdeel by die onderrig van die Konservatorium by te voeg. Die teikengroep aan so 'n teoretiese deel is orreliste, predikante en ander persone wat belangstel in die liturgie en die kerklied. Daar gaan ook gepoog word om meerdere deeltydse dosente, verkieslik ook buite Pretoria gesetel, se dienste in te koop. Dit sou meebring dat 'n groter aantal studente onder die Konservatorium opleiding kan ontvang sonder om noodwendig Pretoria toe te ry vir lesse. Die Komitee vir Kerkmusiek is onsettend dankbaar teenoor die Kerk vir die positiewe gesindheid wat daar in die Kerk bestaan oor die saak van Kerkmusiek. Dankie ook vir die bereidheid om die saak wat die wese van ons erdienste raak, finansiële te ondersteun.

Die volgende motivering dien vir die onderstaande aanbeveling:

- * Die Kerklied hou ten nouste verband met die wese en identiteit van die Nederduitsch Hervormde Kerk.
- * Dit is egter ook 'n terrein waarop die identiteit van die Kerk ondermyn kan word as gevolg van onkunde en verwarring.
 - ** Diepgaande werk en voortdurende toerusting van predikante, orreliste, lidmate en kerkisante is dus onontbeerlik.
 - ** Ten einde voortgaande werk te verseker en kundigheid uit te bou, is dit noodsaaklik dat daar ook vir hierdie wesenlik belangrike werk in die Kerk begroot moet word.

Die komitee beveel soos volg aan

- * **Daar word begroot vir die werk op die terrein van Kerkmusiek, wat onder meer behels**
 - ** **die bestuur en uitbou van die Konservatorium vir Kerkmusiek**
 - ** **voortgaande toerusting en navorsing op die terrein van die Kerklied.**

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(b) Lied op kompakskryf

By sy vergadering op 3 September 2003 het die komitee besluit dat 'n begeleidings-CD, deur dr EC Kloppers en mev van der Vegt, opgeneem sal word. Slegs melodië

wat "public domain" is, sal gebruik word. Die CD sal tydens die Algemene Kerkvergadering beskikbaar wees. Op hierdie wyse voldoen die komitee aan die 66ste Algemene Kerkvergadering se versoek.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

(c) Voortgaande bekendstelling

Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering is 'n groot aantal bekendstellings- en toerustingsgeleenthede, veral vanuit IKSA, georganiseer.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

2. IKSA word bedank vir die werk.

(d) Voortgaande werk aan die Kerklid

Die komitee het reeds op 12 Maart 2002 besluit dat die feit dat die Kerk sopas die nuwe Liedboek begin gebruik het, nie mag beteken dat daar nie verder daaraan gewerk moet word nie.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in dié verband ook voortdurend die versoek tot die komitee gerig om kundiges voor te stel as Hersieningskomitee. Die Hersieningskomitee is reeds benoem en in die Kerk bekendgemaak.

Lidmate en vergaderings wat kritiek teen liedere in die huidige Psalm- en Gesangboek (Liedboek) het kan dit na die Hersieningskomitee of die Komitee vir Kerkmusiek deurgee.

Die Hersieningskomitee sal ook aandag gee aan die daarstel van nuwe liedere. In hierdie verband word die hulp van alle lidmate gevra.

Die opdrag van die Hersieningskomitee kan soos volg omskryf word:

- * Besware teen die Liedboek word hanteer.
- * Daar word hersienend gewerk aan bestaande liedere.
- * Daar word gewerk aan nuwe liedere.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

(e) Sang- en musiekbediening

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat die evangelie binne die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk deur sang en musiek verkondig kan word. Die implikasie, beide fundamenteel en prakties, moet verder bestudeer word. Die Raad vir Erediens is versoek om met die studie van die saak voort te gaan, veral die berekening van die implikasies vir die Kerk. Die komitee het op sy vergadering van 3 September 2003 die onderstaande studiestuk van dr EC Kloppers met groot dank aanvaar en besluit om dit na die 67ste Algemene Kerkvergadering deur te gee vir kennisname en bespreking.

VERKONDIGING DEUR MUSIEK - 'N PRINSIPIËLE BEGRONDING**Vraagstelling en konteks**

Binne die Nederduitsch Hervormde Kerk het die vraag na musiekbediening die laaste tyd na vore gekom. Daar is verskeie redes daarvoor. Lidmate se behoeftes ten opsigte van die erediens en die musiek is nie meer dieselfde as twintig of dertig jaar gelede nie. Terselfdertyd is die musiek in baie gemeentes strak en sonder inspirasie. Daar is in vaste, geykte liturgiese vorme verval en dieselfde liedere word oor en oor gesing. Dikwels word onnadenkend en argeloos gesing. Liedere het hulle liturgiese funksie verloor. Lidmate en predikante dink soms dat die probleem sonder meer by die soort liedere lê, terwyl dit eerder die swak en ongemotiveerde gebruik is, wat die probleme veroorsaak.

"Musiekbediening", oftewel die inbring van 'n poporkes, elektroniese instrumente en ander elektroniese media, lyk vir sommige predikante na 'n maklike oplossing van alle probleme - veral vir predikante sonder 'n sterk teologies-liturgiese onderbou. Die woord musiekbediening word meestal ook uitsluitlik vir poporkeste en gospelgroepe gebruik, asof net één vorm van musiekbediening sou bestaan. Volgens dié eensydige siening word tradisionele orrelbegeleiding, begeleiding met klassieke instrumente, en die optrede van 'n bekwame liturg en erediensgroep wat musikale en liturgiese moontlikhede kreatief ontsluit, nié as musiekbediening beskou nie.

Die saak, sowel as die term musiekbediening, is dus verwarrend. Daar is diegene wat musiekbediening eensydig verstaan volgens die praktyke wat tans in baie charismatiese kerke en in sommige gemeentes van die Ned Geref Kerk aan die orde is en wat dan die saak van musiekbediening as sodanig afwys. Daar is ook diegene wat musiek en sang eensydig as antwoord sien en wat glo dat verkondiging of "bediening" deur musiek en sang nié kan plaasvind nie. Daar is eger ook diegene wat op grond van die sterk verkondigingsmoontlikhede wat in sang geleë is, die saak van musiekbediening prinsipiëel steun, maar wat op grond van die onkritiese en verwarrende gebruik van die term, die woord musiekbediening eerder wil vermy. Die 66ste Algemene Kerkvergadering het ook tot die volgende besluit gekom: Die evangelie kan binne die etos van die Nederduitsch Hervormde Kerk deur sang en musiek verkondig word. Die implikasies - beide fundamenteel en prakties - moet verder bestudeer word (Besluitebundel 2001:141). Die term musiekbediening - wat aanleiding tot die bespreking gegee het - is in die besluit dus ook vermy. Vanweë die eensydige beslag wat in praktyk reeds daaraan gegee word, kan die term nie meer

sonder negatiewe assosiasies funksioneer nie.

Die gesonge en gesproke *Woord van God*

Sang het van die vroegste tye af aan sowel die verkondigings- as die responskant van die liturgiese gebeure gefunksioneer. In die Ou Testamentiese tyd is liedere in die tempeldiens deur tempelsangers gesing, terwyl die volk met response en keerverse gereageer het. In die vroeë Christelike kerk was die byeenkoms van die gelowiges ook 'n spontane byeenkoms met wisselwerking tussen praat en sing, tussen woord en respons. Uit die Nuwe Testament blyk dat die lied van die Christelike gemeente 'n dubbele gerigtheid het: dit is vertikaal en horisontaal gerig. Dit is gebed tot God, maar dit dien óók tot wedersydse geloofsopbou (1 Kor 14:12; 15-17; 26). Dit is uitdrukking van lof en danksegging aan God, maar dit is óók horisontale geloofsgesprek (Ef 5:19), onderrig, aanmoediging en vermaning aan mekaar (Kol 3:16). So is dit dus ook verkondiging van God se liefde.

Luther en Calvyn het sterk by hierdie Bybelse uitgangspunte aangesluit en het die noue verhouding tussen woord en musiek as 'n kenmerk van die erediens beklemtoon. In die latere reformatoriese, en veral gereformeerde tradisie, is egter so sterk klem gelê op die Woord dat 'n eensydige beklemtoning van die gesproke woord as medium ook daarmee gepaard gegaan het. Die argument dat die lied nie verkondiging of getuienis is nie, maar antwoord op God se woord en dat slegs die prediking God se woord kan verkondig, is en word nog dikwels in sommige gereformeerde kringe aangevoer. Voorstanders van dié argumente beroep hul meestal verkeerdlik op Calvyn en Luther. Die rigiede uitgangspunte van veral die Gereformeerde Ortodoksie, is eerder 'n oorbeklemtoning van Zwingli se standpunte. Zwingli was baie versigtig vir die invloed van musiek. Uit vrees dat dit die rasionale denke kon versteur, wou hy dit eerder volledig uit die erediens uithou. Hy het egter dieselfde voorbehoud ten opsigte van die gesproke gebed gehad.

Vir Luther was musiek 'n belangrike genadegawe: 'n wesenlike deel van menswees én 'n skeppingsgawe van God, en daarom ook 'n wesenskenmerk van die kerk. Hy was van mening dat musiek trouens die beste middel is om geloof te verklank: dit is die viva vox evangelii, die lewende stem van die evangelie, wat die teks lewe moet gee. Die prediking is dus nie die enigste middel waardeur die goddelike openbaring verkondig word nie - ook deur musiek kan die gemeente verkondigend betrokke wees. Musiek het volgens Luther twee funksies: om die woord te verkondig én om te dien as uitdrukking van geloof. Sy kritiek op die lied soos dit in die Roomse Kerk gefunksioneer het, was nie op die soort musiek as sodanig nie, maar dat gesing is sonder dat die Woordverkondiging daarmee gepaard gegaan het. Die nuwe in die "nuwe lied" van die Hervorming was die onlosmaaklike verband tussen sang en verkondiging: die één hoort nie sonder die ander nie.

Sang in die erediens is Woord en antwoord

God se Woord en die mens se antwoord staan in 'n onskeibare verhouding tot mekaar. God se Woord word weergegee in menslike getuienis oor die ontmoeting met die lewende Gódd. Ons getuig oor hierdie ontmoeting deur daaroor te praat én daaroor te sing. Sang in die erediens funksioneer dus nie net as antwoord op God se

Woord nie, maar óók as verkondiging van God se Woord. Woord en antwoord, verkondiging en lofprijsing is deur die hele ereidiens onlosmaaklik met mekaar verweef. Ons sing omdat ons God ontmoet het, sy Woord gehoor het, in ons diepste wese aangespreek is, en om uitdrukking te gee aan hierdie totale geloofservaring. So hoor ander ook in ons sang die verkondiging van God se liefde.

Wat ons sê kan ons sing

Sing en sê is slegs twee verskillende wyses waarop taal klank kry - daar is slegs 'n graadverskil. Wat gesê word kan gesing word. Die gesproke Woord is nie méér God se Woord as God se Woord wat gesing word nie. Verkondiging is nie net die preek nie. Soos iemand dit raak gesê het: Kan ons ons die verkondiging van God se groot daad net gesproke voorstel? Word geloof nie ook daardeur gewek dat die groot daad van God geprys, en Christus só aan die wêreld bekendgemaak word nie?

Musiek troos ons met die Woord

Iemand kan deur musiek die teenwoordigheid van God beleef en die Woord van God hoor. Assosiasie speel 'n belangrike rol. Op 'n sterfbed waar die woorde van 'n lied miskien nie meer logies bedink kan word nie, kan die musiek vir 'n lied nog deur middel van assosiasie 'n vertroostende en geloofsversterkende funksie hê. Met die hoor van 'n koraalverwerking of -voorspel van 'n bekende psalm of gesang, word assosiasie met die woorde van 'n lied gewek en word God se Woord gehoor. Dit is dus nie net die uitdruklike woorde van 'n lied wat verkondig nie, maar ook die implisiete woorde wat deur assosiasie "gehoor" word.

Musiek herinner ons aan God se Woord

Die assosiasie wat deur musiek geskep word het 'n sterk verkondigingsfunksie. Dit gaan egter om 'n eenheidsverstaan. Iemand wat nog nooit die verbale boodskap van God en sy verlossingsdaad in en deur Jesus Christus gehoor het nie (hetsy deur die prediking, hetsy deur die lieder), gaan waarskynlik nie deur die blote hoor van musiek tot geloof gebring word nie. 'n Persoon wat egter reeds die evangelie van Jesus Christus gehoor het, maar vir 'n geruime tyd miskien nie meer in die ereidiens kom nie, kan deur die onverwagse hoor van sekere musiek wat hy/sy met die ereidiens én dus met die evangelie assosieer, opnuut God se Woord hoor en deur God aangespreek word in die herinnering wat die musiek na vore bring.

Musiek verkondig God se Woord

Iemand wat in verre lande reis, verstaan miskien nie die vreemde taal waarin gesing of gepreek word nie, maar hoor dikwels juis in die melodie die bekende boodskap. Sou die geproke woord, die redevoering of preek, dan 'n beter vorm, of die enigste vorm van verkondiging kan wees? Die assosiasie wat in musiek geleë is, kan dus net soveel, en soms selfs méér, 'n medium van verkondiging wees as die assosiasie wat in woorde geleë is.

In laude confitentis est praedicatio - In die lof is prediking. Augustinus

Liturgiese eensydighede

Eensydige klem op die geproke woord het baie bygeda tot die strak en ongeïnspireerde sangpraktyke wat in baie gemeentes heers. 'n Mens hoor soms die opmerking, selfs deur orreliste, dat as die prediking net weer "regkom", die eredienste as geheel weer sal "regkom" - so asof net die preek die aard van die hele erediens, en die verkondiging as geheel bepaal. Daaruit blyk 'n skryende gebrek aan 'n breër liturgiese bewussyn, en word die wesenlike rol van musiek en sang misken, asook die rol wat orreliste as mede-liturge, moet speel. So 'n standpunt van orreliste dien dikwels ook as verskoning vir 'n gebrek aan 'n geïnspireerde en inspirerende rol in die erediens.

Verkondiging deur musiek is egter 'n uiters belangrike saak wat veel meer tot sy reg moet kom. Eredienste het oor die algemeen strak en vreugdeloos geword, omdat die preek óórbeklemtoon word en die aktiewe en vreugdevolle deelname aan die erediens dikwels onderdruk of misken word - veral die verkondiging deur middel van sang. Die preek en ander gesproke aspekte word dikwels as geïnspireerd, as goddelike spreke beskou, en die sang as "blote" menslike handeling. So kom musiek in 'n ondergeskikte posisie waaraan na willekeur getorring kan word om mense se smaak en voorkeure te pas.

Wanneer musiek in die erediens níé as deel van die verkondiging beskou word nie, begin mense eise stel ten opsigte van hul eie, persoonlike smaak, in plaas van om te vra wat die verkondiging op die mees sinvolle wyse kan dien en bevorder. Musiek in die erediens moet van só aard wees dat dit die Woord van God kan dra.

Woord- en lieddiens en liturgiese diens - onvanpaste benamings

In die huidige Diensboek is 'n vreemde onderskeid ten opsigte van liturgiese ordes vir "gewone eredienste" en liturgiese ordes vir Woord- en Lieddiens. Dit lui soos volg: "Enige een van die Liturgiese ordes ... word gebruik, waarby die Woord- en liedgedeelte as aanloop voor die votum of as afloop na die seën gebruik word". Wat is die teologies-liturgiese motivering vir so 'n siening? Wat is "Woord- en lied" anders as Skriflesing en sang? Waarom moet Skriflesing en sang buite die liturgiese orde funksioneer, net omdat daar meerdere Skriflesings en meer sang is? Dikwels hoor 'n mens ook predikante sê dat hulle 'n "liturgiese diens" hou, bedoelende 'n erediens met méér sang. Is eredienste met minder sang dan níé liturgies nie? In die Hervormde Kerk is die liturgie die erediens en andersom.

Pogings om die liturgie "suiwer" en "ordelik" te hou, kan ook meebring dat onaanvaarbare musiekpraktyke "rondom" die liturgie plaasvind, soos dat liedere wat vreemd is aan die aard, inslag en teologie van die kerk vóór of ná die erediens gesing word - asof alles wat rondom die erediens gebeur nie reeds voorbereiding en náwerking van die erediens is nie.

In alle eredienste behoort woord en lied onlosmaaklik met mekaar verweef te wees. Verskraling en afskaling van die verband tussen sang en spreke lei onvermydelik tot 'n verskraling van sang, van die liturgiese gebeure as geheel, én van die verkondiging in die breë. Dit lei so ook tot 'n ernstige verskraling van 'n gemeente se lewe as

geheel.

Musiekbediening?

Die evangelie word nie net deur die gesproke woord verkondig nie. Dit kan deur 'n groot verskeidenheid media gekommunikeer, verkondig en ervaar word – ook deur musiek. Verskillende kerke se inslag en spiritualiteit verskil egter sodanig, dat daar groot onderlinge verskil ten opsigte van die aard van die verkondiging en ervaring deur musiek kan wees. Wanneer die saak musiekbediening ter sprake kom, sal daar vanselfsprekend ook groot onderlinge verskil wees. 'n Kerk kan nie die saak afwys, omdat dit deur ander kerke en denominasies op 'n wyse gedoen word wat vir 'n bepaalde kerk onaanvaarbaar sou wees, of omdat dit nie binne die aard van daardie kerk se teologie, spiritualiteit en kommunikasievorme inpas nie. Verkondiging deur musiek of musiekbediening, is 'n saak wat ook binne die aard en teologie van die Nederduitsch Hervormde Kerk 'n wesenlike plek behoort te hê.

Sommige soorte musiek meer geskik as ander

Die saak van assosiasie is baie belangrik. Deur assosiasie ken ons betekenis aan musiek toe, soos ons ook deur middel van assosiasie betekenis aan taal toeken. Dit beteken dat alle musiekstyle in beginsel geskik sou wees om die evangelie te verkondig. Geen styl is gesanksioneer nie, soos Luther ook aangetoon het. Die beginsel van assosiasie maak egter sommige style meer aanvaarbaar as ander en kan sekere style en idiome vanweë bepaalde assosiasievorming, ook minder aanvaarbaar maak. Musiek wat 'n sterk assosiasie met byvoorbeeld 'n danssaal of 'n disco te weeg bring, is tog minder geskik vir die erediens as musiek wat oor eeue met kerk en erediens geassosieer word en wat juis vanweë die assosiatiewe krag 'n vorm van verkondiging moontlik maak.

Die gans ander gemeenskap klink anders

Wanneer 'n mens orrelmusiek of Gregoriaanse gesang hoor, assosieer 'n mens dit met "kerk". Die assosiasie bestaan nog steeds, selfs al het Gregoriaanse gesang grootliks in onbruik verval. Orrelmusiek wek by nie-gelowiges of mense wat nie meer kerk toe gaan nie, ook nog steeds 'n assosiasie met geloof en kerk. Miskien is die assosiasie by sommige mense negatief. Tog is die vraag of popmusiek op die langtermyn 'n goeie plaasvervanger kan wees? Kan die musiek wat soos die musiek van elke dag, die alledaagse musiek van die straat, die musiek van die disco en die musiek van die popfees klink, op die lang termyn mense by die kerk hou? Die gemeenskap van gelowiges is tog juis die gans andere gemeenskap - die gemeenskap van God wat deur Sy Gees byeengeroep word. Moet daar nie juis dinge wees wat dié gemeenskap sigbaar én hoorbaar van die alledaagse omringende wêreld onderskei nie?

Erediens in die rockfees-idioom?

Waar musiekbediening net deur middel van pop- gospel- en rockmusiek geskied, blyk dit dikwels dat die ritmiese aspek en volume so oorheersend is, dat die talige teks verdring word. Dit beteken dat die musiek 'n soort "alleenverkondiger" word - maar met musikale middele waarvan die assosiasie vreemd is aan die aard van die

erediens. Die probleem ontstaan veral waar 'n erediens as geheel met pop- en rockmusiek ingerig word. Verkondiging deur musiek of musiekbediening wat eensydig gesien word as 'n soort pop- of rockfees wat in één bepaalde styl, met behulp van die instrumente van 'n poporkes (en dikwels ook met Amerikaans-Engelse tekste) plaasvind, is vreemd aan die uitgangspunte, teologie, aard en inslag van die Nederduitsch Hervormde Kerk. Dit is juis die saak van assosiasie, soos aangetoon, wat 'n mens dwing om sekere sake af te wys.

Verskeidenheid in die erediens

Die Woord van God moet in sy volle omvang ter sprake gebring word. In die erediens moet verskeidenheid wees om al die geloofsdimensies van lof, aanbidding, belydenis, gebed, pyn, berou en vreugde te kommunikeer. In die erediens is ook 'n verskeidenheid van ouderdomsgroepe en generasies met uiteenlopende behoeftes en persoonlikhede én gawes teenwoordig. Met die oog op hierdie verskeidenheid moet daar verskillende style en vorms van aanbidding en verkondiging wees. Deur verskeidenheid kan die onderskeie (geloofs)verwagtings, behoeftes en ouderdomsgroepe aangespreek word, en meerdere gawes geakkommodeer word. Op dié wyse kan die volle omvang van die evangelie inderdaad in ryker verskeidenheid verkondig word.

Net die beste is goed genoeg

Daar mag nie eensydig besluit word dat sekere ouderdomsgroepe net deur een soort musiek aangespreek word en daarom net aan een soort musiek blootgestel word nie. Daar behoort in eredienste inderdaad voorsiening gemaak te word vir 'n ryke verskeidenheid van style en vorme. So kan begeleiding ook in 'n verskeidenheid van style en vorme voorkom. Die voorwaarde is dat hierdie verskeidenheid verantwoord moet wees, dat liedstyle, inhoud en begeleidingstyle by mekaar moet pas, en dat begeleiding in watter idioom ookal op 'n goeie standaard moet wees.

Net die beste is goed genoeg om ons geloof te bely en om God se Woord uit te dra. Dit is egter ontstellend om te sien watter lae peil van spel dikwels deur begeleidingsgroepe gehandhaaf word - ongelukkig soms ook deur orreliste. Dit is egter veral ontstellend dat uitstekende orreliste met 'n goeie liturgiese bewussyn dikwels deur sulke begeleidingsgroepe, gospelgroepe of bands, vervang word - en dat gemeentes dit sienderoë, maar met dowe ore, toelaat! Die Amerikaanse skrywer, John Day, het dit raak gestel. *Hy sê dat lidmate honger is vir geestelike voedsel, maar dat hulle met hondebekuitjies tevrede moet wees. Is dit nie dalk ons grootste probleem nie: dat mense so gewoon geraak het aan gemorskos, dat hulle nie meer omgee om op hondebekuitjies te leef nie?*

Meerdere deelname of oorname?

Die oorheersende rol wat die prediker in die eensydige "woorddiens" speel, word tans tereg bevraagteken, en meerdere deelname word bepleit. Dit is dikwels juis die voorstanders van meerdere deelname wat op voorsangers, begeleidingsgroepe en "bands" aandring, om sodoende "meer gawes van lidmate" geleentheid te gee. Met dié beginsel is geen fout te vind nie. Maar waar voorsangers of dikwels selfs 'n

enkele sanger, 'n sanggroep of orkes egter in 'n bepaalde vorm van musiekbediening ook weer 'n oorheersende of eensydige rol begin speel, gebeur dit dikwels dat die gemeentesang gesmoor, en die aktiewe deelname deur die volle gemeente tot passiwiteit verval.

Sekere vorme van musiekbediening nie aanvaarbaar

Binne die etos of inslag van die Nederduitsch Hervormde Kerk blyk sekere vorme van musiekbediening minder aanvaarbaar of nie aanvaarbaar te wees nie. Die beginsel van musiekbediening behoort egter onderskryf en bevorder te word. Die term musiekbediening is egter 'n eensydige term wat ook reeds met verkeerde assosiasies gelaai is, en daarom liefs nie gebruik behoort te word nie. 'n Term wat die omvattende saak van alle vorme van verkondiging insluit, behoort gebruik te word. Die term kreatiewe geloofskommunikasie lyk hiervoor geskik te wees.

Kreatiewe geloofskommunikasie

In die erediens moet die gemeente mekaar dien

Die gemeente as Liggaam van Christus wat bepaalde gawes ontvang het om mee te dien, word toenemend beklemtoon. Dit staan teenoor 'n eensydige teologiese siening waarvolgens die lidmaat na die erediens kom om met die (gesproke) Woord bedien te word. Lidmate wil meer aktief by die erediens betrokke wees en op 'n kreatiewe wyse as volle deelnemers aan die erediens meedoen. Hulle wil meer aktief deelneem aan die uitdra van God se Woord. Dit beteken dat die volle mens betrek moet word en dat nie slegs op die verstandelike aspek van menswees gekonsentreer moet word nie. Musiek en kuns kan die kommunikasie van God se Woord, die verkondiging, pastoraat en gemeenskap van gelowiges op 'n besondere wyse dien. Musiek as verkondigingsmoontlikheid in die erediens kan egter eers tot volle ontplooiing kom, as die liturgie as geheel diepgaande aandag geniet, en waar alle moontlike wyses van evangelieverkondiging ook grondig bedink word.

Die volheid van die evangelie vra 'n verskeidenheid vorms

Die evangelie word deur 'n verskeidenheid "aardse vorms" of menslike kommunikasiemediea verkondig. Die effektiewe gebruik van die mees gepaste vorm vir elke handeling, is bepalend vir geslaagde verkondiging en 'n erediens waarin die gelowiges werklik aangeraak word. Musiek en sang is een so 'n vorm of medium. Visuele materiaal is 'n ander medium. Die gesproke woord is ook 'n medium. Liggaamlike handelinge is media waardeur gekommunikeer word. Alle menslike kommunikasievorms moet in afwisseling en balans gebruik word om voortdurend God se Woord op die beste wyse te verkondig. Wie egter die verskeidenheid van menslike media wil verskraal tot elektroniese media, bring juis die bewussyn vir die groot verskeidenheid menslike vorme waarmee mense God se Woord kan verkondig, ernstig in gedrang.

Kreatiewe geloofskommunikasie beteken dat die volheid van die evangelie op 'n omvattende wyse, en deur 'n verskeidenheid van vorms, kreatief gekommunikeer

word, en só ook aan volgende geslagte verkondig en oorgedra word. 'n Omvattende praktyk van geloofskommunikasie moet dus gevolg word, sodat die volle omvang van die evangelie in haar vele dimensies kreatief gekommunikeer word, en sodat die mens as geheel in 'n veranderende geestesklimaat aangespreek en betrek word. Ruimte moet geopen word vir die volle deelname van almal in verbeeldingryke erediens, waar musiek, simboliese voorstellings, visuele kuns, simboolryke handelinge, rituele, poësie, stilte, en dies meer, as wesenlike vorme van verkondiging funksioneer. Al hierdie vorms kan net so 'n groot rol speel as die gesproke (gepreekte) woord om die Woord van God uit te dra en kreatief te verkondig.

Alle kuns staan in diens van die Skepper

Luther se standpunt in sy Voorwoord tot die Gesangboek van 1524 is nog net so geldig en behoort weer opnuut ontdek te word. Hy sê daarin dat alle kunste, en in die besonder musiek, in diens moet staan van Hom wat alles geskep het. Musiek en ander kunsvorme kan op verskeie wyses in diens staan van die evangelie, of die evangelie bedien. In sommige gevalle kan hierdie vorme selfs méér funksioneel wees en ten opsigte van bepaalde aspekte selfs 'n groter diens lewer. Dit hang af van die fokus op 'n bepaalde moment in die erediens. Elke vorm van kommunikasie moet egter sinvol en met groot oorleg gebruik word - óók die gesproke woord!

Die Liedboek van die Kerk (2001)

Die Liedboek van die Kerk (2001) bied 'n verskeidenheid nuwe moontlikhede tot verantwoordelike vernuwing in aansluiting by die liturgiese vernuwing wat reeds wêreldwyd plaasgevind het. Die styl en aard van liedere en vorme verskil onderling veel meer as in vorige liedboeke. Besondere moontlikhede vir meerdere deelname en betrokkenheid word deur vorme soos response en kanons (waar 'n gemeente meerstemmig kan sing) geopen. Die verskeidenheid van vorme voorsien in uiteenlopende behoeftes ten opsigte van die erediens en die kommunisering van God se Woord. So word ook voorsiening gemaak vir die verskillende persoonlikhede en generasies in die erediens en vir lidmate om die verskeidenheid van gawes in diens van God en sy Woord te gebruik.

Die sinvolle gebruik van nuwe materiaal

Nuwe moontlikhede moet verantwoordelik en in lyn met ons kerk se historiese en ekumeniese verband gebruik word. Dit is nie sinvol wanneer nuwe liedere en vorme van kerke met 'n soortgelyke "etos" of inslag as dié van ons kerk in liedboeke beskikbaar gestel word, dat dit volgens die voorbeeld van charismaties-geïntereerde kerke gebruik word nie. Dit is byvoorbeeld nie aanvaarbaar om response as koortjies te gebruik wat oor en oor herhaal word, óf om liedere sonder verband aaneen te ryg net om 'n bepaalde gevoel of atmosfeer te skep nie! Elke kerklied moet 'n bepaalde funksie hê op die plek waar dit in die erediens gebruik word.

Kreatiewe funksionering van liedmateriaal

Die moontlikhede van nuwe liedere en vorme om lidmate ten volle te betrek en meerdere deelname te bewerkstellig, is reeds geopen. Bestaande liturgiese ordes kan

nou met liedere en vorme uit die Liedboek verryk word en nuwe, meer uitgebreide ordes in lyn met ons reformatoriese en ekumeniese tradisie kan gevolg word. Die uitdaging vir liturge en musiekleiers is om binne ons eie tradisie nuut en kreatief te dink. Net só kan kreatiewe geloofskommunikasie deur middel van musiek en ander kunsvorme, 'n sinvolle en geloofsverrykende werklikheid word.

Geloofskommunikasie verg grondige opleiding

Die erediens vorm identiteit

Die sinvolle inrigting van die liturgie kan slegs plaasvind vanuit grondige besinning, en met al die elemente van spreke, musiek, stilte, beeld, kuns, simboliek, en dies meer, geïntegreer in 'n omvattende vorm van kreatiewe geloofskommunikasie, sodat die volle omvang van die evangelie in haar vele dimensies omvattend gekommunikeer kan word. Geloofskommunikasie in die erediens moet dus noukeurig bedink en beoefen word. Onkundige en onverantwoorde optrede kan lei tot gebruike wat vreemd is aan die eie kerklike tradisie, en wat weer moeilik uitgeroei kan word as dit eers tot groei gekom het. Identiteitsvorming geskied immers in die erediens en in die besonder deur al bogenoemde (kuns)vorme en handelings. Dit beteken egter ook dat die aard van die identiteit wat so gevorm word, met groot omsigtigheid hanteer moet word.

Teologiese besinning oor musiek en ander kunsvorme

Teologiese besinning oor die kerklied en die funksie in die liturgie hoort tot die wesenlike van ons kerkwees. Kerkmusiek is immers wesenlik deel van die verkondiging en is trouens self ook verkondiging. Wanneer die wese, plek en funksie van die kerklied nie teologies gefundeer word nie, word die kerkmusiek tot 'n bysaak in die liturgie waarmee na willekeur omgegaan kan word om aan menslike behoeftes en smake te voldoen.

Die wesenlike geïntegreerdheid met elke ander liturgiese handeling, asook die vermoë wat kerkmusiek het om die liturgie as geheel te bevorder (of te ondermyn), word nog grootliks misken. Hierdie teologiese verwaarlosing het reeds aanleiding gegee tot vele probleme wat wyd in ons kerke voorkom. Prinsipiële, teologiese besinning oor kerkmusiek as 'n wesenlike deel van die liturgie, is dus onontbeerlik, veral in kerke waar 'n begronde liturgie en "goeie" of verantwoorde kerkmusiek belangrik geag word.

Liturgiese vorming noodsaaklik

Die opleiding van liturge, veral met betrekking tot kerkmusiek, maar ook kuns, simboliek, die visuele, én die liturgie as sodanig, was tot dusver baie gebrekkig en selfs afwesig. In die teologiese opleiding word baie tyd aan die prediking, huisbesoek, pastoraat, kerkgeskiedenis en dies meer bestee, terwyl die wesenlike van ons kerkwees, naamlik die erediens as geheel, veel minder aandag kry. Die erediens is ook die toonvenster van die kerk. Die inrigting van die erediens word toenemend die kriterium waarvolgens lidmate hul betrokkenheid by die kerk (her)oorweeg. Die wyse waarop die liturgie as geheel hanteer word, bepaal dikwels die gang van die

gemeente op elke ander terrein. Waarskynlik is dit die kerk se grootste enkele behoefte vandag: liturgetiese met voldoende en grondige liturgiese vorming!

Mense sonder grondige opleiding op die terrein doseer meestal die vakgebied (of eerder, aspekte van die vakgebied). Die kerk beskik gevolglik oor liturgetiese sonder voldoende liturgiese of himnologiese vorming. Die bekende teoloog in die reformatoriese tradisie, Nicholas Wolterstorff, skryf dat daar in die Reformatoriese tradisie maande en jare aan die teorie en praktyk van die prediking gewy word, maar dat van die liturgie in 'n week of so ontslae geraak word! Alhoewel beide sake, teologiese opleiding én die liturgie, in die Reformatoriese tradisie belangrik geag word, is daar 'n vreemde diskrepansie: "Though it values liturgy and learning, it places no value on liturgical learning. And those in the tradition who do become liturgical scholars must practice their scholarship on the side".

Geloofskommunikasie verg verantwoordelikheid

Die deeglike opleiding van dosente, predikante, kerkmusici en alle ander betrokkenes op die terrein van die liturgie, himnologie, kuns, die visuele, en dies meer, is onontbeerlik om kreatiewe geloofskommunikasie as omvattende saak, met verkondiging deur musiek daarby inbegrepe, in die praktyk ten volle te laat realiseer. Net só kan voorkom word dat die wesenlike van ons erediens én ons geloofsvorming nie verder geskaad word deur onkunde, oppervlakkigheid, rigiditeit en argeloosheid nie - of deur mense wat op musiekbediening aanspraak maak, terwyl hulle geen besef het van die verantwoordelikheid, kennis en teologiese diepgang wat enige vorm van bediening of verkondiging vereis nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname, bespreking en besluit.

(v) ***Komitee vir Toerusting***

(a) Hersiene jaarverslag, ingeslote funksiebeskrywing en reglement

Die raad het hierdie opdrag uitgevoer. Die reglement, funksiebeskrywing en jaarverslag is gefinaliseer.

(vi) ***Opdragte nie afgehandel nie***

Die volgende opdragte aan die raad is nie afgehandel nie:

- * Die artikels oor kommentaar op belydenisskrifte, in kerklike tydskrifte, word in 'n selfstandige SENTIK-publikasie opgeneem.
- * 'n Eietydse interpretasie van die belydenis, oor die opstanding van Jesus Christus.

- * 'n Verdere alternatiewe huweliksformulier wat die hertrou van geskeides verdiskonteer.
- * Studiewerk rondom die nagmaalbywoning in ons Kerk, wat nie tydens die Raad se termyn - weens die prioriteite rakende die sake van die "Kindernagmaal", die formuleer, en die Diensboekhersiening - aandag kon geniet nie.
- * Hersiening van die ouderlingekursus, met die oog op lidmatetoerusting oor die erediens en die nagmaal.
- * Hantering van lidmate wat hulle laat herdoop?
- * Alternatiewe vorme van begeleiding, tydens eredienste en ander gemeentelike byeenkomste?
- * Empiriese ondersoek oor jeugbediening.
- * Prediking oor die kerklike jaar.
- * Ondersoek na die voorlees van die Wet met die oog op skuldbelydenis as selfstandige element.
- * Afwisseling van die Wet met Skrifgedeeltes by diensordes.

AANBEVELING

- 1. Die opdragte wat nie deur die raad afgehandel kon word nie, word gekontinueer.**
- 2. Die raad en sy komitees word bedank vir konstruktiewe werk wat gelewer is.**

5.1.2 AANGELEENTHEDE RONDON EREDIENSTE

5.1.2.1 Voorstel vir wysiging van biddag/dankdag vir gesaaides en inkorting van feesdae

- (i) ***Die volgende skrywe is deur ds FJC Oosthuizen aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gestuur:***

Hiermee wil ek 'n voorstel in u midde lê aangaande die benaming "Biddag vir die Gesaaides" en "Dankdag vir die Oes". My voorstel behels die benaminge verander word om meer omvattend in beskrywing te wees. Miskien kan "Biddag om daaglikse Brood" en "Dankdag vir daaglikse Brood" oorweeg word.

Van die veronderstelling word uitgegaan dat die twee biddae sy oorsprong het uit

die dae toe die oorgrote meerderheid lidmate boere was. Die profiel van die Kerk het egter al lankal reeds so verander dat die oorgrote meerderheid lidmate deesdae stedelinge is wat hoofsaaklik van 'n maandelikse inkomste afhanklik is.

(ii) ***Die Kommissie het soos volg besluit oor die saak:***

- * 'n Memorandum oor die aangeleentheid word deur prof J Buitendag geskryf.
- * Die memorandum word na ringsvergaderings en Ringskomitees vir Predikante gestuur vir kommentaar.
- * Nadat kommentaar ontvang en verwerk is, word 'n voorstel geformuleer vir voorlegging aan die 67ste Algemene Kerkvergadering.

(iii) ***Die volgende memorandum (inligting) is deur prof Buitendag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgegee en deur die Kommissie aan gemeentes, ringsvergaderings en Ringskomitees vir Predikante deurgegee vir kommentaar: Biddag/dankdag vir die oes:***

Dit is interessant om te sien dat hierdie voorstel al 'n paar keer in die Ned Herv Kerk se notules opgeduik het. Die nege en vyftigste Algemene Kerkvergadering (1979) het 'n soortgelyke versoek van die Ring van Zeerust van die hand gewys met die volgende motivering: "Die bestaande benaming het 'n ou tradisie agter hom. Buitendien hoef die naam nie altyd die volle betekenis van 'n fees uit te druk nie. Dit moet in die prediking verduidelik word." Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het egter twee jaar vantevore reeds, in 1977 dus, as motivering ook die volgende argument daarby gevoeg gehad: "Die saak waarom dit gaan, is dat die Kerk erken dat die mens vir sy lewensonderhoud afhanklik is van die genade van God". Die Kommissie wou toe ook *nie* die argument van die Raad vir Prediking en Erediens aanvaar nie naamlik dat die handhawing van hierdie feesdag 'n inkonsekwentheid sou wees in terme van om tog 'n bepaalde dag vir 'n bepaalde saak af te sonder, terwyl die Kerk juis die deurlopende hantering van sulke sake tydens die eredienste Sondae graag wil sien.

Sedert die vroegste tye was dankfeeste vir oeste baie bekend. Die drie groot godsdienste in Oud-Israel (Eks 34:23) was ook geskeduleer om saam met die oeste van die verskillende gewasse saam te val: Paasfees met die *garsoes*, die Fees van die Weke of Pinksterfees met die *koringoes* en die Loofhuttefees met die *druweoes*. Die bedoeling hiervan was dat die opbrengs van die land deur God in sy genade bepaal word (vergelyk byvoorbeeld Josef se uitleg van die farao se droom in Gen 41 en veral ook die boek Rut). 'n Groot oes was, volgens Bybelse oortuiging, dus direk eweredig aan God se seën en 'n misoes weer, die gevolg van sy straf. Daarom roep 'n goeie oes, soos waarvan baie Bybeltekste ook getuig, altyd vreugde en dankbaarheid op. In die Bybel word "oes" ook dikwels metafores gebruik en kom dit dikwels as beeld in Jesus se gelykenisse na vore. Die bedoeling is hoofsaaklik tweeledig: dit is 'n geleentheid tot bekering en ook 'n oomblik van afrekening – sowel hier en nou as op die laaste dag. Dit bring vreugde mee, maar kan natuurlik ook pyn beteken. Maar die punt moet duidelik wees: *goeie oeste moet tot dankbaarheid en lof stem en slegte oeste tot berou en inkeer*. Die verbond van God

vereis dan ook etiese verantwoordelikheid, byvoorbeeld deurdat die land nooit kaal geoes mag word nie, want die arme en vreemdeling moet ook hê om van te eet (Lev 19:9, 23:22, Deut 24:19).

Die teologie wat natuurlik hier ten grondslag lê, is dat God sowel die Skepper as Onderhouer van alles is. Deur sy Woord hou Hy alles wat is, in stand. Psalm 104:27-33 stel dit besonder treffend: "Hulle is almal van U afhanklik, U gee hulle kos op hulle tyd. U gee, en hulle eet, U maak u hand op, en hulle kry meer as genoeg. Maar as U U terugtrek, is dit klaar met hulle, as U hulle asem wegneem, is hulle dood en word hulle weer stof. U gee die lewensasem en daar is lewe; ook uit die grond laat U nuwe lewe spruit. Mag daar aan die roem van die Here geen einde wees nie! Mag die werk van die Here Hom vreugde verskaf. Hy wat na die aarde kyk, en dit bewee, wat die berge aanraak, en hulle brand. Ek wil tot eer van die Here sing so lank ek lewe, ek wil die lof van my God besing so lank ek daar is."

Hierdie oortuiging bely ons Kerk byvoorbeeld in Nederlandse Geloofsbelijdenis (NGB) 13, Heidelbergse Kategismus (HK) Sondag 9 en 10 en Dortse Leerreëls (DL) 1.17. Vraag en Antwoord 27 van die Heidelbergse Kategismus formuleer dit dalk die treffendste: "Wat verstaan jy onder die voorsienigheid van God? Die almagtige en oral teenwoordige krag van God, waardeur Hy hemel en aarde en alle skepsels asof met sy hand nog onderhou en so regeer dat lower en gras, reën en droogte, vrugbare en onvrugbare jare, voedsel en drank, gesondheid en siekte, rykdom en armoede en alles ons nie per toeval nie, maar uit sy vaderhand toekom".

Feesdae vir die oes is in die Christelike kerk wêreldwyd bekend. Die Oosterse en meer pertinent die Westerse Kerke, het dit duidelik geken en sedert die Hervorming, is dit veral deur die Lutherse Kerk sterk uitgebou (Duits: "Erntedankfest"). Die voorlopige Kerkorde (2002) van die *Samen op Weg Kerken* (SOW) van Nederland erken dit eweneens en bepaal in Ordinansie 5.1.2 dat "De gemeente kan tevens samenkomen in de bidstond en de dankstond voor gewas en arbeid". Die Ned Geref Kerk en die Geref Kerke in Suid-Afrika ken hierdie feeste egter glad nie.

Dit wil voorkom of die benaming "Biddag vir die Gesaaides" 'n ongelukkige keuse is, veral omdat dit 'n baie eng beeld van die landbou nahou. Dit wil lyk of ons ook nie eers ons Kerkorde se eie benaming, naamlik van "bid- en dankdae vir die oes", self gestand doen nie. Alhoewel die Kerkorde van "dae" in die meervoud praat, wil dit boonop lyk of die saak enkelvoudig is, te wete die dankbare erkenning dat daar uit God se hand geleef moet word. Daar word in die literatuur hiervoor konsekwent ook net van die een gebeurtenis gepraat. Die "Biddag vir die Gesaaides" lyk dus so half uit plek te wees. Al drie die Joodse feeste het immers in dankbaarheid *teruggekyk* op wat van die Here ontvang is. Waarskynlik lê die swartepunt van die ongemak (sowel van ds Oosthuizen as van die 1977 se Raad vir Prediking en Erediens) dus eerder by die Biddag vir Gesaaides - 'n uiterste verskraling van boerdery en ook van God se betrokkenheid by ons daaglikse onderhoud - as by die Dankdag vir die Oes.

Oestye verskil natuurlik van gebied tot gebied en ook van gewas tot gewas. Tog word dankfeeste vir die oes wêreldwyd hoofsaaklik die eerste Sondag van Oktober gevier. (Die VSA het egter in 1864 vir die laaste Donderdag van November gekies).

Daar word dus van 'n simboliese datum uitgegaan. In die Ned Herv Kerk is dit opvallend dat volgens gebruik, die Dankdag vir die Oes vir die eerste of die tweede Sondag van Oktober, afhangende van die skoolvakansie, geskeduleer word. (Die Biddag vir Gesaaides is weer in April, ook afhangende van die skoolvakansie). Tog skryf die Kerkorde geen datum voor nie, maar bepaal net in Ordinansie 5.1.5 dat die prediking ook gerig moet word deur besondere dae, soos "jaarlikse bid- en dankdae vir die oes". Dit is ook insiggewend dat in minstens twee van my bronne, die argument vir skedulering van hierdie dag, nie in terme van oestye probeer bepaal word nie, maar wel in terme van die relatiewe "stil tyd" in die kerklike jaar tussen Pinkster en Advent.

Alhoewel verskillende gewasse verskillende tye geoes word en oeste boonop streeksgewys wissel, doen dit nie afbreuk aan die saak van God se trou nie. Ten einde 'n meer inklusiewe verstaan na vore te laat kom, kan mens van hierdie fees inderdaad praat as die *Dankdag vir Oes en Arbeid*. Ek meen daar is tog 'n saak uit te maak dat die woord "oes" gehandhaaf kan word, gesien die historiese agtergrond van hierdie fees en die sentrale plek wat boerdery (primêre kosvoorsiening) - sowel ekonomies as metafores - in die Bybel speel.

'n Laaste opmerking oor verstaan as sodanig. Ons moet altyd onthou dat woorde nie betekenis het nie, maar om betekenis *vra*. Die leser of hoorder se belewenis vorm dus saam met die woord, binne 'n bepaalde tyd-ruimtelike konteks, die "eintlike woord". ('n Bepaalde skaakstuk se waarde word gedurende die spel, tog relatief tot die res bepaal). Betekenis is in die hart van die betrokke. Omdat elke gemeente se situasie uniek is, sal hierdie uitdrukking - *Dankdag vir Oes en Arbeid* - altyd weer opnuut betekenis binne elke spesifieke konteks kry. En hiertoe dra aktuele prediking geen geringe rol by nie!

Ek wil daarom aanbeveel dat

- * die naam van hierdie fees soos in die Kerkorde ("bid- en dankdae vir die oes") eerder in die Kerk gebruik sal word
- * ons die SOW Kerke se formulering ernstig sal oorweeg deur die woorde "en arbeid" by die naam in ons Kerkorde byvoeg
- * ons die internasionale gebruik om slegs een Sondag te skeduleer, kan oorweeg, te wete die eerste Sondag in Oktober
- * die saak van God se voorsienigheid duidelik die inhoud van die fees sal vorm
- * die inrigting van die fees enersyds altyd aan vreugde, dank en lof geken sal word en andersyds aan die etiese verantwoordelikheid teenoor die minderbevoorregtes en ook die aarde.

Hierdie fees - *Dankdag vir Oes en Arbeid* - kan by uitnemendheid dus ontwikkel tot ons dankbare uitreiking in en na ons omgewing.

(iv) *Die volgende kommentaar is van ringsvergaderings en Ringskomitees vir Predikante en gemeentes ontvang is:*

(a) Gemeente Volksrust en Ring van Heidelberg

Ds Oosthuizen voer aan dat die oorgrote meerderheid lidmate deesdae stedelinge is wat hoofsaaklik van 'n maandelikse inkomste afhanklik is. Dit is waar dat die meerderheid lidmate deesdae stedelinge is of ten minste in groot dorpe (sentra) woon. Dit is ook waar dat die oorgrote meerderheid lidmate vandag hoofsaaklik van 'n maandelikse inkomste afhanklik is. Tog moet ingedagte gehou word dat die Ned Herv Kerk se gemeente-verspreiding oor die land soos volg ingedeel kan word:

Stede en groot dorpe	- 121 gemeentes
Sentra rondom industrieë	- 45 gemeentes
Platteland	- 154 gemeentes

Die meerderheid gemeentes is dus nog geleë op die platteland, waar die landbou die stukrag agter gemeentes is. Dit sou dus 'n verkeerde aanname wees om die landbou (plattelandse gemeentes) se rol te verskraal in ons oorweging.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se motivering rondom dié saak in 1977 moet weer behore na gekyk word. Vir die salaristrekker is dit makliker as vir die landbouer om te vergeet dat God in ons lewensonderhoud voorsien. Die element van God se voorsienigheid en beskikking moet in die ter saaklike feesdae steeds hoë prioriteit geniet.

(b) Ringskomitee vir Predikante van Rustenburg

Daar word versoek dat met die gebruik van albei feesdae voortgegaan sal word.

Daar word versoek dat met die Biddag vir die gesaaides rekening gehou sal word met die lydensweke sodat oorvleueling nie plaasvind nie. Dat hierdie feesdag so gereël word dat dit die Sondag voor die lydensweke 'n aanvang neem, sal plaasvind.

Die aanbevelings van prof J Buitendag word in geheel aanvaar.

Die benaming: Dankdag vir die Oes en Arbeid word as sinvol beskou en die aanvaarding daarvan gesteun.

(c) Ringskommissie en Ringskomitee vir Predikante Waterberg.

Waardering word uitgespreek vir die werk van prof J Buitendag. Sy voorstel word deur ons aanvaar, met die verskil dat ons steeds twee dae verkies, naamlik 'n Biddag vir Oes en Arbeid gedurende April, en 'n Dankdag vir Oes en Arbeid gedurende Oktober.

Indien daar met een dag volstaan word, sou ons dit gedurende Augustusmaand verkies.

Oorweging kan daaraan geskenk word dat daar groter soepelheid toegelaat word ten opsigte van die datums, sodat elke streek self bepaal wanneer die beste tyd sou wees om 'n Biddag vir Oes en Arbeid en 'n Dankdag vir Oes en Arbeid te hou. Dit mag net nie verval nie.

(d) Ringskomitee vir Predikante Middelburg

Die ringskomitee is van mening dat elke dag van ons lewe 'n biddag en 'n dankdag moet wees.

Die ringskomitee besef egter dat spesiale feesdae in die lewe en werk van die kerk ook nodig is en dat ons miskien dalk te min het daarvan.

Die ringskomitee besef dat woorde nie altyd alles verwoord wat jy graag wil sê nie en dat daar ook gewaak moet word om nie te veel woorde te gebruik nie. Daarom is gevra na wat ons met die betrokke dag ter sprake wil bereik en is tot die gevolgtrekking gekom dat dit wat Vraag en Antwoord 27 van die Heidelbergse Kategismus verwoord alles saamvat.

In die lig van bogenoemde is die ringskomitee se aanbeveling dat die dag bekend moet staan as "Dankfees vir God se Voorsienigheid" en dat dit dan ook 'n geleentheid bied om die teologiese inhoud en betekenis van "voorsienigheid" aan die lidmate te verduidelik.

Saam met bogenoemde ondersteun die ringskomitee die laaste drie aanbevelings van prof Buitendag, naamlik:

- * Die internasionale gebruik om slegs een Sondag te skeduleer, word oorweeg, tewete die eerste Sondag in Oktober.
- * Die saak van God se voorsienigheid vorm duidelik die inhoud van die fees.
- * Die inrigting van die fees word enersyds altyd aan vreugde, dank en lof geken en andersyds aan die etiese verantwoordelikheid teenoor die minder-bevoorregtes en ook die aarde.

(e) Ring van Pietermaritzburg

Die vergadering onderskryf in beginsel die aanbevelings in die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se studiestuk heelhartig.

Die toevoeging van en arbeid word uitgebrei om te sê en *vrug vir die arbeid* aangesien *vrug* en oes ekwivalente terme is, eerder as oes en arbeid.

(f) Ring van Bronkhorstspuit

Die vergadering stem vir die moontlike verandering na *Dankdag vir Oes en Arbeid* aangesien dit in die gemeentes in ons ring, wat uit landelike- en stedelike gebiede bestaan, verstaan sal word.

(g) Ring van Potchefstroom

Die ringsvergadering het instemmend besluit tot die toevoeging van prof J Buitendag in sy studiestuk voorstel. Die dag moet genoem word "Dankdag vir Oes en Arbeid".

(h) Ring van Noord Kaapland

Ons kan grotendeels saamstem met die inhoud en aanbevelings vervat in die inligtingstuk. Ons sou ons egter nie deur 'n internasionale gebruik laat lei nie, maar eerder deur ons eie Kerk se gewoonte. Derhalwe sou ons steeds afsonderlike Sondae wou sien vir voorbidding en dank. Veral waar ons in 'n omgewing woon en werk waar landbou wel die hoofbedryf is en daar so dikwels versoeke kom vir biddae vir reën, dien die biddag vir oes uitstekend sy doel om uit te spel dat God nie 'n vrugbaarheidsgod is nie.

(i) Ring van Zoutpansberg

Die ringsvergadering aanvaar met dank die memorandum van prof J Buitendag en steun die voorstel voortspruitend uit die memorandum dat die Kerk sal volstaan met slegs een bid/dankdag naamlik "Dankdag vir Oes en Arbeid" - en daarmee saam die inhoud wat daaraan gegee behoort te word soos uiteengesit in die memorandum.

(j) Ring van Heilbron

Die vergadering vereenselwig hom grootliks met die aanbevelings in die memorandum van prof J Buitendag.

Die vergadering aanvaar die beginsel dat daar slegs een Sondag sal wees om te bid en te dank vir seën op boerdery en alle ander arbeid.

Oor die benaming kon die vergadering nie eenstemmigheid bereik nie en ook nie 'n sinvolle naam voorstel nie.

(k) Ring van Lydenburg

Die naam van hierdie fees soos in die Kerkorde "bid- en dankdae vir die oes" word eerder in die Kerk gebruik.

Die SOW-kerke se formulering word ernstig oorweeg deur die woorde "en arbeid" by die naam in die Kerkorde by te voeg.

Die internasionale gebruik om slegs een Sondag te skeduleer, word oorweeg, te wete die eerste Sondag in Oktober.

Die saak van God se voorsienigheid word duidelik in die inhoud van die fees gemanifesteer.

Die inrigting van die fees enersyds altyd aan vreugde, dank geken sal word en andersyds aan die etiese verantwoordelikheid teenoor die minderbevoorregtes en

ook die aarde.

(1) Ring van Pretoria

Die memorandum soos opgestel deur prof J Buitendag is deur die ringsvergadering bespreek. Daar is aangetoon dat bykans al die argumente wat in die memorandum aangevoer word ten gunste van die afskaffing van die Biddag en die verandering van die naam van die Dankdag, ook sou kon dien as argument vir die behou van die twee genoemde feesdae, sowel as die besondere name, soos dit reeds lank in die Kerk bekend is - en soos dit met reg reeds verskeie vorige voorstelle tot wysiging oorleef het.

Dit is vreemd dat daar in 'n tyd wat daar gepoog word om die lidmate en predikante se bewussyn van die kerkjaar as geloofsritme of polsslag van die Kerk, te versterk, 'n versoek ernstig geneem word om 'n feesdag op die kerklike kalender af te skaf. Daar kan met baie goeie gronde, en in aansluiting by ekumeniese (internasionale) tendense geargumenteer word dat ons die kerkjaar eerder moet uitbrei as inkrimp.

Vanuit die ringsvergadering word die volgende sake dus onder die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se aandag gebring:

- * Die binding aan die oorspronklike oesfeeste geld albei die dae en daar kan onmoontlik op grond van die argumente soos aangehaal, gekies word om die een te behou en die ander af te skaf. Die argument dat die benaming "Biddag vir Gesaaides" ongelukkig is omdat dit 'n eng beeld van die landbou sou nahou, sou eweneens die "Dankdag vir die Oes" kon geld, aangesien daar baie boere is wat nie oes nie, soos hulle ook nie saai nie. Die soort argument ontken die metaforiese aard van beide die dae. Dit is vreemd dat die skrywer van die memorandum 'n saak uitmaak vir die Oes as metafoer, maar nie dieselfde doen met Gesaaides as metafoer nie.
- * Die rykdom moontlikhede wat die Biddag vir Gesaaides binne die raam van ons kerkjaar bied, is sò omvangryk dat dit onmoontlik is om dit hier enigszins volledig te beskryf. Die metafoer Gesaaides is selfs sterker teologies gefundeer en (eties) toepasbaar as Oes, aangesien dit die beeld is wat wyd gebruik word om al ons werk mee te tipeer, soos die volgende voorbeelde aantoon:

*Die Koninkryk van die hemel is soos 'n saailand
Kinders is soos jong saailinge om jou tafel*

Die wesenlike van ons geloofswerk is om te *saai* - God alleen samel immers die oes in (vergelyk die Bybelgenootskap se logo *Die Saaier*).

Die ganse missionêre dimensie van kerkwees word in die beeld van *saaiwerk* saamgevat.

Spreekte tipeer ons werk en die feit dat dit geoordeel sal word sò: "*Wat jy saai, sal jy maai*".

Galasiërs 5 en 6 gee daaraan die volgende geestelike dimensie: "*Wie op die akker van sy eie sondige natuur saai, sal verderfen dood oes, maar wie op die akker van die Gees saai, sal die ewige lewe oes*".

Op die *saailand van die lewe* staan koring en kaf, God alleen bring eendag die onderskeid. Ons lewe word met 'n koringkorrel vergelyk wat in die grond geplant/gesaai word, sodat dit in 'n nuwe gedaante kan opstaan (Korintiërs). Dit is enkele voorbeelde van die ryk moontlikhede van hierdie beeld wat op die *Biddag vir Gesaaides* verkondig kan word.

- * Die teologiese ewewig tussen 'n *Dankdag* en 'n *Biddag* moet steeds in die Kerk behou word. Dit is waarskynlik makliker om dankie te sê en met blydskap fees te vier as God gesorg het. Dit is moeiliker om jou afhanklikheid te erken en jou lewe en jou eie saaiwerk voortdurend deur God te laat toets. Hierdie saaiwerk sowel as die (kwaliteit) saad wat jy gebruik, het immers 'n baie sterk etiese implikasie - iets wat nie na vore kom in 'n Dankdag nie. Die biddende afhanklikheid van God kom ook nie sterk genoeg op die voorgrond tydens 'n Dankdag nie. Vergelyk die briewe van lesers in die jongste uitgawe van *Die Hervormer* (1 Junie 2003) wat vra na die rol van gebed in die Kerk se beplanning: hulle beleef dit dat die Kerk nie genoeg bid vir dit wat aangepak word nie. In die dekbrieff tot die memorandum verklaar die Kommissie sy vereenselwiging met die memorandum, waaruit dus 'n bereidheid blyk om die enigste "amptelike" Biddag (elke dag is weliswaar 'n bid- en dankdag) op die kerklike kalender af te skaf. Dit is dus nie aanvaarbaar om die Biddag vir Gesaaides te laat wegval nie - vergelyk ook die NGB en HK (soos in die memorandum aangehaal) wat as riglyn kan dien vir die behoud en inrigting van die dag.
- * Die aanbevelings in die memorandum het die volgende gebreke:
 - ** Punt een se aanbeveling is juis nie in lyn met die Kerkorde nie, aangesien daar in die Kerkorde na "*bid- en dankdae*" verwys word. Sien die aanhaling in memorandum self.
 - ** Punt twee neem slegs dié deel van SOW se formulering ernstig wat die memorandum-skrywer pas (dié deel oor die arbeid), en laat die ander deel weg: "*De gemeente kan tevens saamenkomen ... in bidstond en de dankstond voor gewas en arbeid*". Die gedagte van arbeid is in elk geval juis ingesluit in die eties verantwoordelikheid *van of jy saai, en die manier waarop jy saai*. Dit is dus onnodig om dit so eksplisiet te maak, die metafoor te "konkretiseer" en daardeur ook in te perk.
 - ** Punt drie is gewoon eensydig wanneer slegs by 'n sekere "internasionale" gebruik aangesluit word en die verskeidenheid ander internasionale moontlikhede (waarna die memorandum juis ook verwys: SOW sowel as Lutherse tradisie) geïgnoreer word. Daar is nie 'n algemeen geldende internasionale gebruik nie. Dit is dus foutief om te stel "dat ons die internasionale gebruik om slegs een Sondag te skeduleer, sal oorweeg".

- ** Punt vier word juis beter in 'n Biddag (afhanklikheid van God se voorsienigheid) geakkommodeer.
- ** Soos reeds gestel is die etiese komponent ook sterker tydens 'n Biddag en meer spesifiek 'n Biddag vir Gesaaides.

Die memorandum-skrywer se "laaste opmerking" geld ook net soveel 'n Biddag vir Gesaaides as 'n Dankdag vir die Oes.

'n Vraag: Sou die Kommissie ewe gemaklik hulself vereenselwig met 'n memorandum wat op grond van dieselfde tipe argumente ("swak naamkeuse, eng beeld van die landou/die Afrikanervolk, die feit dat die oorgrote meerderheid mense nie meer weet waar dié dag vandaan kom nie/nie meer op die platteland bly nie, ens) *vra vir die afskaffing van Geloftedag?*

Ons konkludeer: Al het die ganse Kerk verstedelik, sou 'n Biddag vir Gesaaides steeds nodig wees om ons te herinner aan ons binding en afhanklikheid van die aarde en God wat daarvoor sorg (vergelyk vraag en antwoord 27 van die HK soos die memorandum dit aanhaal).

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het op grond van al die kommentaar die volgende voorstel geformuleer:

- * Die naam van hierdie feesdae ("bid- en dankdae vir die oes" tans ook so die Kerkorde) word gewysig na "dankdag vir oes en arbeid".
- * Die woorde "en arbeid" word in die Kerkorde bygevoeg.
- * Die internasionale gebruik om slegs een Sondag te skeduleer, te wete die eerste Sondag in Oktober, word in die Kerk gevolg.
- * Die saak van God se voorsienigheid vorm duidelik die inhoud van die fees.
- * Die inrigting van die fees is enersyds die erkenning van vreugde, dank en lof en andersyds die aanvaarding van die etiese verantwoordelikheid teenoor die minderbevoorregtes en ook die aarde.
- * Die Dankdag vir Oes en Arbeid kan by uitnemendheid ontwikkel tot die Kerk se dankbare uitreiking in en na sy omgewing.

Die volgende voorstelle is deur Ringskomitees vir Predikante, ringe en gemeentes deurgegee:

- * Daar word met die huidige gebruik om albei feeste te vier, voortgegaan, naamlik 'n biddag en 'n dankdag.

- * **Die benaming: Biddag en Dankdag vir die Oes word so behou.**

- * **'n Biddag vir Oes en Arbeid vind in April plaas.**

'n Dankdag vir Oes en Arbeid vind in Oktober plaas.

- * **Die biddag vir gesaaides (vir Oes en Arbeid) vind plaas voor die aanvang van die lydensweke (Sondae).**

- * **Die toevoeging "en arbeid" word uitgebrei om te sê "en vrug vir die arbeid" aangesien vrug en oes ekwivalente terme is, eerder as oes en arbeid.**

- * **Slegs een Sondag word geskeduleer, naamlik die eerste Sondag in Oktober om die bid- en dankdag vir die oes en arbeid te vier.**

- * **Die feesdag eenkeer per jaar staan bekend as "Dankdag vir God se voorsienigheid".**

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.1.2.2 Independent Forum for Religious Broadcasting (IFRB): Verslag van ds JPJ Wagenaar

Ds JPJ Wagenaar predikant van gemeente Johannesburg-Wes, het die Kerk vir die afgelope drie jaar vir 'n tweede termyn op die IFRB verteenwoordig. By geleentheid het die vraag ontstaan of die Kerk sy lidmaatskap aan dié liggaam moet voortsit.

Ds Wagenaar woon die jaarvergaderings by en lewer gereeld verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering. Tydens die vergaderings is sprekers oor verskeie onderwerpe aan die woord gestel. Gewoonlik is daar ook paneelbesprekings.

Die IFRB is nou tien jaar oud en handhaaf amptelik die volgende standpunte:

- * The IFRB exist to promote three aspects of religious broadcasting.
- * Programmes of worship, teaching or pastoral care for the adherents of the various religions present in SA.
- * Educational programming to assist the South African public to understand the religious communities present in the country.
- * The presentation of the viewpoint of religious communities on moral and ethical matters of current concern which may be presented or debated in the media.

Oor die vraag of hierdie doelstelling bereik word, is daar by ds Wagenaar ernstige twyfel. Deur as Kerk deel van die Forum te bly, beteken tans nie meer as dat die verteenwoordiger die Jaarvergadering bywoon en dáár standpunte inneem nie. Al het ds Wagenaar by geleentheid aanbeveel dat die Kerk goedsdiks sy bande met die Forum kan breek, is die opoffering nie te groot en die finansiële implikasies nie te dramaties om die Forum te gebruik as 'n forum om die Kerk se standpunt te stel oor verskeie sake nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.
2. Ds Wagenaar word bedank vir die werk wat hy oor die afgelope aantal jare in belang van die Kerk gedoen het.

5.1.2.3 Beskrywingspunte

(i)

BUITENSPORIGE BESLAGLEGGING OP EREDIENSKOLLEKTES: RING VAN TRICHARDTSFONTEIN

Die huidige tendens dat daar toenemend onder die vaandel van fondsinsameling deur instansies in die Kerk beslag gelê word op eredienskollektes strek tot kommer en behoort gestaak te word.

Motivering

- * Die gemeentes in die ring, en sekerlik ander gemeentes in die Kerk, is nie instaat om hulle finansiële verpligtinge ten opsigte van diakonale

aangeleenthede na te kom sonder die deurkollekties nie.

- * Die tendens om deurkollekties op te eis bring dubbele uitbetalings mee aangesien deurkollekties juis aangewend word om die verpligte heffing te betaal waaruit instansies en rade van die Kerk, wat op hierdie manier fondse wil insamel, reeds befonds word.

Ds EHJ Engelbrecht stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.1.2.4

HERSIENING VAN FORMULIER VIR DIE OPENBARE BELYDENIS VAN GELOOF: RING VAN ZOUTPANSBERG

Die huidige Formulier vir die Openbare Belydenis van Geloof word hersien.

Motivering

- * Die mening bestaan dat die formulier in duideliker taal die verantwoordelikheid van 'n belydende lidmaat moet uitspreek. Hiermee saam moet die voornemende lidmaat in duideliker taal opgeroep word tot gehoorsaamheid aan die wil van God - en die orde van die kerk.
- * In lyn met bogenoemde is die gedagte dat die voornemende lidmaat slegs op een vraag behoort te antwoord, naamlik, "Glo u in die een en enige God; Vader, Seun en Heilige Gees ?"
- * Die formulier behoort so verwoord te wees dat wanneer die voornemende lidmaat op dié vraag antwoord, hy/sy weet dat geloof in God, 'n dankbare lewe, soos vooraf uiteengesit, impliseer.

Ds PJ Snyders stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.2 **BEDIENING VAN SAKRAMENTE**

5.2.1 **NAGMAAL**

5.2.1.1 Beskrywingspunte

(i)

NAGMAAL DEUR DIE HUISGESIN VAN GOD: RAAD VIR EREDIENS

- * Die Kerk aanvaar dat daar geen prinsipiële gronde is waarom nagmaal nie aan gedoopte kinders as deel van die geloofsgemeenskap, bedien kan word nie.
- * Ter wille van begripsomskrywing en duidelikheid behoort die omskrywing, "Nagmaal deur die huisgesin van God", eerder in die Kerk as "Kindernagmaal", gevestig te word.
- * Die Rade vir Erediens en Gesinsorg kry opdrag om riglyne vir die praktiese implementering van die saak te ondersoek met die oog op voorleggings aan die 68ste Algemene Kerkvergadering.

Motivering

- * As dit vir die Kerk teologies aanvaarbaar is dat die doop aan kinders van gelowiges bedien kan word, geld dieselfde argumente waarom dit geregverdig is om nagmaal aan kinders van gelowiges te bedien.
- * In die Bybel en die belydenisskrifte is daar nie prinsipiële gronde wat die bediening van die nagmaal aan kinders van gelowige ouers onmoontlik maak nie.
 - ** Gedoopte kinders het ten volle deel aan die verbond van God, en is deel van sy verbondsvolk.
 - ** Die Kerk se jonger en volwasse gedoopte lidmate vorm 'n geloofs-eenheid, wat nie teenoor mekaar geplaas behoort te word nie.
 - ** Kinders se geloof behoort, net soos die van volwassenes, deur die nagmaal versterk te word.
 - ** As kinders die teken van die verbond met hulle doop ontvang het, hoe kan hulle dan uitgesluit word van die maaltyd (die nagmaal) waar hierdie fees sigbaar gevier word?
- * Die onderstaande studiestukke en kommentaar, wat in 1999 en 2004 ontvang is, is deur die Raad verdiskonteer:
 - ** Ou Testament perspektief: Dr WC van Wyk (jr).
 - ** Nuwe Testamentiese perspektief: Prof GMM Pelser, met kommentaar deur dr DJC van Wyk (jr).
 - ** Verbondsperspektief 1: Prof J Buitendag.
 - ** Reformatoriese perspektief: Dr WA Dreyer.
 - ** Verbondsperspektief 2: Dr J Otto.
 - ** Dogmatiese perspektief: Prof JH Koekemoer.

- ** Kerkhistoriese perspektief 1 (Kindernagmaal): Prof AD Pont.
- ** Kerkhistoriese perspektief 2 (Opsig en tug): Prof AD Pont.
- ** Praktiese riglyne: Dr PJW Schutte.
- ** Kinderkommunie in diskussie: JH van Wyk.
- ** Kindernagmaal: Prof MJ du P Beukes.

Prof MJ du P Beukes stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(ii)

VERWERPING VAN AANBEVELING (BESKRYWINGSPUNT) VAN DIE RAAD VIR EREDIENS: RING VAN ZEERUST

Die aanbeveling oor die Kindernagmaal van die Raad vir Erediens word nie aanvaar nie.

Motivering

In beginsel is daar twee sake in die aanbevelings van die raad wat baie ontstellend is naamlik:

- * Die ring is van mening dat die aanbeveling van die raad verwyder is van dit wat die Bybel ons leer.
- * Die raad se standpunt wek die indruk dat hy gekies het om dit waaroor dit in die doop en die nagmaal gaan, opsy te skuif.

Met die lees van 1 Korintiërs 11 vers 28 en 29, is dit duidelik dat die bediening van die nagmaal aan kinders onwenslik is. Iemand, ook 'n kind, wat die nagmaal gebruik, maar nie die liggaam en die bloed van die Here kan onderskei nie en nie in staat is om hulle gewetens te ondersoek en so die dood van die Here te verkondig nie, eet en drink 'n oordeel oor hulleself.

Die raad se metode om te spring van die standpunt dat daar "*nie prinsipiële gronde is wat die bediening van die nagmaal aan die kinders van gelowige ouers onmoontlik maak nie*", na "*die wil van God is om die nagmaal ook aan gedoopte kinders te bedien*" is onhoudbaar en onaanvaarbaar. Die ring is van mening dat hierdie standpunt beslis nie Bybels gefundeer is nie.

Daar bestaan geen Bybelse gronde om van die nagmaal 'n gesinsmaal te maak nie. By die gebruik van nagmaal, is daar geen sprake van 'n kollektiewe verantwoordelikheid wat die ouer onderneem nie. Die Bybel is duidelik dat dit die persoonlike verantwoordelikheid van die individu is. 1 Korintiërs 11: 27-32 stel dit tog baie duidelik dat daar nie op ongepaste wyse aan die tafel van die Here aangesit behoort te word nie. Die vraag ontstaan weereens: Kan 'n kind werklik die

verantwoordelikheid van selfondersoek op so 'n wyse onderneem dat hy nie 'n oordeel oor homself eet of drink nie.

Die nagmaal is daar sodat gelowiges die dood van die Here Jesus Christus kan gedenk, daardeur versterk word en 'n lewe in gehoorsaamheid en dankbaarheid sal lei. So 'n lewe sal noodwendig lei tot sterkter gesinsbande en groter betrokkenheid by die gemeente. Om nou die kar voor die perde te span kan eerder afbreek doen aan die wondergawe van God se liefde vir 'n sondige mensdom.

In die aanbeveling word die doop en die nagmaal summier gelyk gestel: "*As dit vir die kerk teologies aanvaarbaar is dat die doop aan kinders van gelowiges bedien word, geld dieselfde argument waarom dit geregverdig is om nagmaal aan kinders van gelowiges te bedien*". Die feit dat beide sakramente is, stel hulle sekerlik nie in betekenis of geloofservaring gelyk nie.

Ds S Visser stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(iii)

KINDERNAGMAAL/NAGMAAL DEUR DIE HUISGESIN VAN GOD WAARBY KINDERS INGESLUIT WORD: RING VAN POTGIETERSRUS

Die aanbeveling van die Raad vir Erediens in verband met die "Kindernagmaal" word nie aanvaar nie maar die hele vraag na die noodsaaklikheid/wenslikheid en wyse van toepassing daarvan terugverwys vir verdere studie en ondersoek met die spesifieke opdrag dat ouderlingevergaderings voldoende geleentheid gebied word om die hele kwessie, welke 'n leerkwessie is, te bestudeer, deeglik te ondersoek en oorwoë en verantwoordelik kommentaar te lewer.

Motivering

- * Kindernagmaal raak die leer van die kerk. Kragtens die leer van die Kerk is die nagmaal voorheen nie aan kinders bedien nie, maar slegs aan belydende lidmate.
- * Voordat die *status quo* gewysig word, moet die Kerk oortuig wees van die noodsaaklikheid daarvan en of dit inderdaad die wil van God is om nagmaal ook aan gedoopte kinders te bedien.
- * Tans blyk daar uiteenlopende en teenstrydige standpunte onder teoloë en lidmate te bestaan en kan dit geensins gekonstateer word dat dit die wil van God is om nagmaal ook aan gedoopte kinders te bedien nie.
- * Korintiërs 11 dui op 'n aktiewe selfondersoek deur 'n toerekeningsvatbare

persoon voor deelname aan die nagmaal.

- * Wysiging van die *status quo*, soos aanbeveel deur die Raad vir Erediens, is ingrypend en raak verskeie fasette van ons bestaande Kerkorde. Die goeie orde is 'n uiters belangrike oorweging.
- * Die posisie van die ouderling word ook ernstig geraak oor die vraag wie toesighoudende verantwoordelikheid moet aanvaar vir die kind wat nagmaal wil gebruik. Rus die verantwoordelikheid by die ouer óf die ouderling, óf word veronderstel dat die nagmaal aan die kind bedien word sonder dat enige persoon/amp toesighoudende verantwoordelikheid aanvaar?
- * Uit die dokumente wat beskikbaar gestel is, kan moeilik bepaal word wat die posisie is en kan hoogstens gesê word dat daar geen Bybelse gronde is waarop gedoopte kinders van die nagmaal uitgesluit **moet** word nie (indien 1 Korintiërs 11 ignoreer word).
- * Daarteenoor blyk egter uit die beskikbare inligting dat daar geen Bybelse gronde is waarop aangevoer kan word dat die nagmaal aan gedoopte kinders bedien **moet** word nie. Oënskyklik dui 1 Korintiërs 11 implisiet op die teendeel.
- * Dit blyk noodsaaklik te wees om hierdie aangeleentheid meer breedvoerig te ondersoek en te bespreek voordat 'n finale besluit geneem word.
- * Die erns van die saak vereis dat die Kerk nie op hierdie stadium finaal daaroor besluit nie.
- * Dit is nodig dat die sakramentsleer van die Kerk eers duidelik by die vergaderings van die ampte en by lidmate tuisgebring moet word.

Ds HSK Nel stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(iv)

NAGMAAL AAN KINDERS: RING VAN MAQUASSI

Die Ring van Maquassi is nie oortuig daarvan dat die wil van God is dat nagmaal aan kinders, wat nie reeds belydenis van geloof afgelê het nie, bedien word nie. Die vergadering is ook nie oortuig van 'n oplossing vir die praktiese probleme nie. Die vergadering beveel aan dat die vergadering in beginsel stem dat daar nie 'n breuk moet wees tussen die aflegging van geloofsbelydenis en die toelating tot die nagmaal nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering stel 'n paneel van kundiges saam wat die saak van "Nagmaal vir die huisgesin" verder ondersoek. Die paneel ondersoek die doel en uitkoms van die Kerk se kategetiese asook die geskikte ouderdom waarop die Kerk sy

kategetiese onderrig sou kon afsluit met oog daarop dat die kinders in staat sou wees om in die lig van 1 Kor 10 en 11 self verantwoordelikheid te aanvaar vir hulle deelname aan die nagmaal.

Motivering

- * Enige persoon(kind of volwassene) word by die kerk van Christus ingelyf deur sy doop. Die aflegging van geloofsbelydenis maak nie van enige iemand 'n lidmaat of nie. Dit is die afsluiting van die kategetiese verantwoordelikheid wat die kerk teenoor sy kinders of pas bekeerdes het.
- * Gemeentes kom hulle opsig-en tugverantwoordelikheid reeds na in die aanbied en kontrole van die kategeese en daarom moet die aflegging van geloofsbelydenis nie gesien word as die stadium waarmee die opsig en tug kan begin nie.
- * Klein kindertjies leef tereg in 'n verbeeldingswêreld soos deur prof MJ du P Beukes in sy studiestuk uitgewys is, maar dit beteken op geen manier dat hulle werklik God ken soos wat deelname aan die nagmaal deur 1 Kor 10 en 11 geïmpliseer word nie. Die ontwikkelingsfases van kinders moet hier deeglik in ag geneem word.
- * Kinders kan en sal waarskynlik deur ondeurdagte deelname aan die nagmaal met skuldgevoelens oorlaai word.
- * Die skoolpligouderdom, einde Graad 9 (±15 jaar), kan as riglyn gebruik word indien daar oorweeg word om die datum van aflegging van geloofsbelydenis te vervroeg.
- * Die wettigheid al dan nie van die aanbied van drank aan kinders, moet ook oorweeg word.
- * Die toenemende proses, die sogenaamde "Kinderkerk", waarin gemeentes die kinders afsonderlik hanteer tydens die erediens, moet ook in ag geneem word. Die waarskynlikheid is dus baie groot dat "Kinderkerk" aanleiding sal gee tot "Kindernagmaal" en die eenheid wat nou voorgehou word in elk geval nie sal bly staan nie.
- * Die paneel sou ook moet besin oor wat die Kerk met kategeese wil bereik en watter nut dit het om kategeese aan te bied as die Kerk meen dat die kinders alreeds op sewe jaar genoegsame geloofskennis het om aan die nagmaal deel te neem.

Ds M Bacon stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.3 APOSTOLAAT

5.3.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR APOSTOLAAT

5.3.1.1 Inleiding

Die Kerk se uitdra van die evangelie na die wêreld is deel van die wesenlike van kerkwees. Apostolaat word gedoen vanuit die oortuiging dat die Drie-enige God die inisiatief neem om aan 'n verlore wêreld verlossing te bring (*missio Dei*). So lees ons byvoorbeeld in Joh 20:21: "*Soos die Vader My gestuur het, stuur Ek julle ook.*" Indien ons Kerk aan die Heer van die Kerk gehoorsaam wil wees, kan ons nie onverskillig staan teenoor sy opdrag om die evangelie die wêreld in te dra nie (*missio ecclesiae*). Hierdie oortuiging kom dan ook op talle plekke en wyses in die Kerkorde voor, byvoorbeeld:

- * Op die titelblad van die Kerkorde staan: "Die roeping van die kerk is om die blye boodskap van Jesus Christus ... in die wêreld te verkondig".
- * In Ordereël 1.3.1 word gestel: "Die geloof wat ons bely, word deur die verkondiging na alle mense uitgedra".
- * In Ordereël 1.4.5 sê ons: "Ons bly aan ons belydenis getrou deur ... die evangelie met woord en daad na alle mense te bring".

Dit is duidelik dat die Kerk, volgens ons verstaan van God se Woord en soos verwoord in ons Kerkorde, 'n kerk wil wees wat hierdie gestuurdheid binne en buite die gemeente wil uitleef - 'n Kerk wat bestaan ter wille van die wêreld en gerig wil wees op alle mense. 'n Mens sal dus met reg kan sê dat die apostolaatsteologie een van die fundamente van die nuwe Kerkorde is.

In die Kerkorde word die dienswerk van ampsdraers en lidmate ook duidelik aan die apostolaatsopdrag gekoppel:

Ten opsigte van die predikante word in Ordereël 2.1.5(e) gesê: "Die predikant verrig gemeentelike dienswerk deur ... die evangelie uit te dra na alle mense". Verder word in Ordinasie 2.1.5(xi) gesê: "Predikante in gemeentes rus ampsdraers en lidmate toe vir hulle sending- en evangelisasietaak en doen dit ook self". Ten opsigte van die ouderlinge word in Ordinasie 2.3.11 gesê: "Ouderlinge evangeliseer kerk-ervreemdes en kerkloses".

Ten opsigte van die diakens word in Ordinasie 2.4.4 gesê: "Diakens bewys barmhartigheid aan lidmate in die gemeente en aan die gemeenskap".

Predikante is volgens die Kerkorde ook sendelinge. Hulle is veronderstel om saam met die gemeente sending- en evangelisasiewerk te doen. Hulle kan die gemeente slegs dan met sukses toerus vir hierdie taak wanneer hulle self aktief betrokke is by die werk.

Die ouderlinge het ook 'n apostolêre taak. Hulle taak is nie beperk tot die opsig oor

die lidmate in die wyke nie. Hulle is volgens die Kerkorde ook evangeliste.

Die diakens se taak is ook nie beperk tot binne-gemeentelike take nie. Hulle moet barmhartigheid aan alle mense bewys. Terwyl dit gedoen word, moet dit in gedagte gehou word dat die bewys van barmhartigheid, ook 'n gestalte van evangelieverkondiging is.

Die Woord van God, en vervolgens ook die Kerkorde, verwag dus van die ampsdraers van die gemeente om die evangelie die wêreld in te dra. Ampsdraers wat hulle missionêre roeping nie wil nakom nie, sal ongehoorsaam wees aan die Woord en hulle eie Kerkorde.

In die lig van die voorafgaande, verras dit nie dat die uitvoering van die apostolaatsopdrag aan die vergaderings van die ampte opgedra word nie. Dit is veral die ouderlingevergadering wat volgens Ordinansie 3.1.2(xvi) die verantwoordelikheid het om opsig te hou oor die uitvoering van die apostolaatsopdrag. Volgens ons Kerkorde moet die ouderlingevergadering verantwoordelikheid vir die uitvoering van die apostolaatsopdrag neem. Hierdie verantwoordelikheid kan nie langer aan 'n kommissie of groep belangstellendes oorgelaat word nie. Volgens Ordinansie 4.4.2(iii)(a) het selfs die gemeentevergadering die verantwoordelikheid om gesprek te voer oor die vervulling van die priesterskap van die gelowiges (of die getuienistaak van die gelowige in die wêreld).

Ten slotte iets oor ons kerkbegrip. In Ordereël 4 word gesê: "Die Kerk is 'n volkskerk ... wat geroepe is tot die verkondiging van die evangelie ... aan alle mense". Volgens die Kerkorde behoort 'n Hervormde gemeente dus 'n gemeente met 'n apostolêre bewussyn te wees. Alles in ag genome is dit duidelik dat, minstens volgens die Kerk se selfverstaan soos verwoord in haar Kerkorde, die gehoorsaamheid aan die apostolaatsopdrag een van die prioriteite van ons kerkwees moet wees.

Vanuit hierdie perspektief het die raad sy werksaamhede verstaan en aangepak.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

5.3.1.2 Die Raad Vir Apostolaat

(i) Opdrag

Die Raad vir Apostolaat ontvang opdrag van die Algemene Kerkvergadering om te besin oor die apostolaatsopdrag van die Kerk en die vergaderings van die ampte met advies te bedien oor alle aspekte van hierdie opdrag.

(ii) Samestelling

Die raad was in die verslagjaar soos volg saamgestel:

Ds J Coetzee	(Voorsitter)
Dr J Beyers	(Visevoorsitter)
Ds LJJ Nell	(Sekretariaat)
Ds MJ Slabbert	(Skriba)
Ds AJ Groenewald	
Ds CJA Simpson	
Dr DJC van Wyk (sr)	
Prof PJ van der Merwe	
Ds PF Viljoen	
Prof IWC van Wyk	(Ampshalwe: Hoof HTO)
Dr JC van der Merwe	(Ad hoc)

(iii) ***Die onderstaande opdragte is aan die raad gegee:***

Die raad

- * besin oor die Kerk se evangelisasie-opdrag
- * gee toerusting aan lidmate oor hulle apostolaatsopdrag
- * besin oor sy toerustingstaak op so 'n wyse dat al die fasette van die apostolaat aangespreek word
- * besin oor die getuienistaak van die gelowige; lidmate moet weet dat hulle moet rekenskap gee van die hoop wat in hulle leef
- * implementeer besluite van die Algemene Kerkvergadering rakende die HKSA en die sekretaris vir Apostolaat
- * voer gesprek met die HKSA
- * voer gespek met die nuwe redakteur van Die Hervormer en die redakteur van Konteks oor hoe om die kerklike publikasies diensbaar te maak vir toerusting aan lidmate
- * adviseer die Kerk oor sy apologetiese taak
- * doen navorsing en lewer getuienis teenoor Islam en ander godsdienste
- * lewer getuienis teenoor die owerhede
- * besin oor wyses waarop gemeentes, ringe en lidmate self Bybels kan versprei
- * onderneem 'n studie oor die redes hoekom lidmate die Kerk verlaat het, statistiese gegewens en demografiese verskynsels
- * gaan voort met die simposia oor kerkvervreemding, buitekerklikheid en ongeloof
- * doen verslag oor sensusverslae, die doel en interpretasie daarvan
- * beplan saam aan die middestadbediening in Pretoria
- * gee aandag aan die rasionalisasie binne die kantoor van die Sekretaris vir Apostolaat
- * besin oor die Kerk se rol ten opsigte van emigrasie
- * gee leiding oor die gebruik en benutting van die Bybel by lidmate
- * besin oor sy betrokkenheid by Bybelproduksie
- * benoem 'n kundige om studie te doen oor genadedood
- * ondersoek die moontlikheid om die plaas Klipdrif te ontwikkel
- * hou 'n simposium oor Teologie en Filosofie
- * lewer getuienisse teenoor mense in inrigtings
- * bring die besluit van die Algemene Kerkvergadering onder die Kerk se aandag wat vra vir addisionele hydraes tot Bybelvertalingsprojekte

- * lewer getuienis teenoor die Jode
- * stel 'n lys van kundiges saam waarvan gebruik gemaak kan word
- * herinner kerkrade aan die besluit van die Algemene Kerkvergadering in verband met die aftrekorder vir die HKSA-predikante
- * besin oor fondsinsameling in samewerking met die komitee wat die Kommissie hiervoor moet benoem
- * stel 'n pligtelys en taakoms krywing vir die skribaats op.

Die raad het in die verslagperiode 12 raadsvergaderings gehou, en 'n verskeidenheid van werksessies en simposia.

Die raad het aan al die fasette van die apostolaatsopdrag aandag gegee. Vanweë die omvang van hierdie opdrag moes daar noodwendig prioriteite bepaal word waar sekere sake meer aandag as ander geniet het. Die raad het onder meer aan die volgende aspekte aandag gegee:

- * Die Kerk se evangelisasie-opdrag.
- * Die Hervormde Teologiese Opleiding.
- * die verhouding met en hulp aan die HKSA.
- * Sensus en statistiek.
- * Toerusting.
- * Die getuienistaak van die gelowige.
- * Middestadsbediening.
- * Kerkvervreemding.
- * Buitekerklikheid en ongeloof.
- * Die Kerk se apologetiese taak.
- * Produksie, gebruik en benutting van die Bybel.
- * Bybelvertalingsprojekte.
- * Getuienis teenoor mense in inrigtings.
- * Getuienis teenoor die Jode.
- * Emigrasie.
- * Enkele maatskaplike sake.

Die Sekretaris vir Apostolaat het gepoog om besoek by al die ringe van die Kerk die afgelope drie jaar af te lê om die Kerk in te lig oor die stand van apostolaat en te motiveer tot 'n groter gehoorsaamheid. Daar is grootliks in dié verband geslaag.

Die raad beveel soos volg aan:

- * **Ringskomitees vir Apostolaat word versoek om aktief deel te neem aan die jaarlikse Algemene Apostolaatsvergadering met die oog op die deurgang van inligting, bespreking, beplanning en koördinering van die apostolaatswerk van die Kerk.**
- * **Die ouderlingevergaderings word versoek om hulle verantwoordelikhede jens die apostolaatsopdrag getrou na te kom**
- * **Die ringsvergaderings word versoek om toe te sien dat Ringskomitees vir Apostolaat effektief funksioneer.**

- * **Ringskomitees vir Apostolaat word versoek om eie fondse op te bou vir die bevordering van die apostolaatswerk in die ring en/of breër in die Kerk.**
- * **Dank word betuig teenoor ringe en gemeentes wat op 'n positiewe wyse meewerk aan al die verskillende fasette van die apostolaatsopdrag.**

AANBEVELING

1. **Vir bespreking en besluit.**
2. **Dank word betuig teenoor die lede van die Raad vir Apostolaat vir hulle werk die afgelope termyn.**

(iv) *Werkzaamhede van die Raad vir Apostolaat*

(a) Algemene sake vanuit die arbeidsveld van die raad waaraan deurlopend aandag gegee is

Vanweë die omvang van hierdie opdrag het die raad prioriteite bepaal wat inhou dat sekere aspekte van die arbeidsveld meer aandag as ander geniet het.

(aa) *Maatskaplike sake*

Temas op die terrein van maatskaplike sake, voortspruitend uit die vorige Algemene Kerkvergadering, is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aan kundiges opgedra. Dit is aan die Raad vir Apostolaat opgedra om toe te sien dat die resultate van die studiewerk in die Kerk beskikbaar gestel word. Voorlopig kan vermeld word dat die studies oor genadedood en die kommersialisering van seksualiteit (dr Gafie van Wyk) as afdoende beskou word.

AANBEVELING

1. **Vir kennisname.**

(bb) *Apologie*

Die raad het by verskeie geleenthede oor die apologetiese taak van die Kerk gehandel. Dit het veral breedvoerig aan die orde gekom by 'n simposium wat die raad gereël het. Die resultate van hierdie nadenke is opgeneem in **BYLAE A**.

Die raad beveel aan dat hierdie riglyne op gemeente- en ringsvlak gebruik word om lidmate te stimuleer vir die uitlewing van hulle apologetiese taak as gelowiges.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.****(cc) *Getuienis teenoor die Jode***

Dit is 'n uitgemaakte saak dat die Kerk ook 'n roeping het om Jesus Christus aan die Jode te verkondig. Na deeglike besinning volstaan die raad op hierdie stadium met studiewerk (met gepaardgaande praktiese moontlikhede) wat voorheen deur prof WC van Wyk (sr) gedoen is en in die Kerk beskikbaar is.

AANBEVELING**1. Vir kennisname en bespreking.****(dd) *Hervorming***

Die Ned Herv Kerk as kerk van die Reformasie het die verantwoordelikheid om haarself voortdurend te hervorm na die eis van God se Woord. Wanneer die Nederduitsch Hervormde Kerk die roeping om missionêre kerk te wees wil uitleef, sal voortdurend gelet moet word op die kerklike praktyk.

Die Kerk het ook 'n hervormingstaak teenoor ander kerke en kerkgroeperinge. Daar kan byvoorbeeld via die HTO 'n sinvolle bydrae op hierdie terrein gelewer word. Hierdie taak van die Kerk kan onder andere tereg kom as deel van die missie van die beoogde Sendinginstituut.

AANBEVELING**1. Vir kennisname en bespreking.****(v) *Algemene Apostolaatsvergadering*****(a) Getuienis teenoor die samelewing**

By die Algemene Apostolaatsvergadering in 2002 is daar diepgaande besin oor die getuienis van die Kerk in al sy gestaltes teenoor die samelewing. Die noodsaak, problematiek, aard en gestalte van die Kerk se getuienis het aan die orde gekom. Praktiese moontlikhede is bespreek. Die resultate van hierdie navorsing is opgeneem in **BYLAE B**.

Die raad beveel aan dat hierdie praktiese riglyne op gemeente- en ringsvlak gebruik kan word om lidmate te stimuleer vir die uitlewing van hulle getuienistaak as gelowiges.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.****(b) Kerkverlating**

In 2003 is meer indringend aandag gee aan die redes waarom mense die Kerk verlaat.

(aa) *Die volgende verslag ten opsigte van verdwyning van lidmate is van belang:*

Statistieke – 'n Afwaartse tendens

Volgens die Almanak die volgende inligting:

Jaar	Sieleetal	Belydende lidmate	Belydenis afgelê	Gedoopt	Gemeentes	Lidmate/predikant
1999	163 680	122 723	3881	1377	322	444
2000	162 526	120 937	3592	1958	322	454
2001	156 722	118 012	3701	2040	315	452
2002	154 687	116 829	2834	1872	317	447
2003	148 596	113 228	3294	7247	313	437

(bb) *Afwykinge ten opsigte van statistieke vanaf 1999 tot 2003.*

Sieletal: 15084
 Belydende lidmate: 9495
 Belydenis afgelê: 587
 Gedoopt: + 495 (1999 vs 2002)
 Gemeentes: 9
 Lidmate per predikant: 7

(cc) *Redes hoekom die lidmaatgetalle afneem.*

- * Daling van blanke bevolking volgens nasionale statistieke (vergelyk Dreyer 2003:1054).
- * Veroudering van Afrikanervolk en daarmee gepaardgaande sterftes.
- * Emigrasie: tydelik en permanent.
- * Verskuiwing van lidmate sonder om weer kerklik in te skakel (vergelyk Dreyer 2003:1054).
- * Gemeentes verdoesels getalle om laer heffings oor te betaal aan kerkkantoor (vergelyk Dreyer 2003:1054).
- * Lidmate verlaat die Kerk as gevolg van verskeie redes.

(dd) *Redes wat aangevoer kan word hoekom lidmate die Kerk verlaat.*

- * Gebrek aan toewyding van ampsdraers.
- * Pligontduiking deur ampsdraers.
- * Swak en verkeerde oordeel deur ampsdraers in hantering van krisis.
- * Lidmate wat spanning beleef in hulle eie gemeentes of deur eie toedoen of as gevolg van ander eksterne faktore.
- * Lidmate beleef op allerlei gebiede trauma en voel nie altyd asof die Kerk dit aanspreek nie.
- * Gebrek aan aksies vir jongwerkendes in gemeentes.
- * Lidmate beleef dat daar verandering moet kom in diakonale en missionêre werksaamheid in die NHKA (Dreyer 2003:1060).
- * Lidmate beleef dat daar verdieping moet kom in spiritualiteit en *koinonia* (Dreyer 2003:1060).

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

(c) Missionaat in die praktyk

Die raad het by verskeie geleenthede nagedink en gepoog om by oplossings uit te kom om die evangelie doeltreffend aan alle mense te bedien. **BYLAE C** oor evangelisasie, kan as goeie riglyn vir gemeentes en lidmate dien om gesprek te stimuleer oor praktiese evangelisasie moontlikhede.

In 2004 word tydens die Algemene Apostolaatsvergadering aandag gegee aan middestadsbediening.

Die raad beveel soos volg aan:

- * Die raad kry opdrag om 'n nuwe evangelisasiestrategie te bedink wat missionêr en diakonaal na binne en buite die Kerk gerig is.
- * Die raad kry opdrag om 'n ondersoek te doen na die geestelike versorging van sy lidmate in die buiteland.
- * Gemeentes word versoek om te alle tye die etos van gewydheid binne die eredienste te behou.
- * Gemeentes word versoek om die jeug en jongwerkendes in alle gemeentelike werksaamhede te betrek.
- * Predikante en ampsdraers word versoek om alle lidmate by te staan wat lyding ervaar as gevolg van allerlei alledaagse maatskaplike en sosiale probleme.

- * Gemeentes word versoek om die situasies van trauma en lyding van sy lidmate te hanteer.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(vi) *Toerusting vir evangelisasie*

Die bestaande GETP is steeds 'n bruikbare toerustingspakket vir evangelisasie. Die teologiese verantwoording kan met groot vrug by die toerusting van byvoorbeeld lidmate en ampsdraers gebruik word.

Navraag oor 'n verkorte weergawe van die GETP is ontvang. Die raad beveel aan dat die verkorte toerustingspakket wat deur die gemeente Nelspruit saamgestel is, ook gebruik kan word. Uit die aard van die saak word die teologiese onderbou nie so breedvoerig hanteer as in die volledige GETP nie.

Die toerustingspakket: Getroue Getuies word steeds gesien as 'n baie bruikbare raamwerk vir 'n evangelisasiegesprek. Albei toerustingspakkette is beskikbaar by die Apostolaatskantoor.

Die raad beveel soos volg aan:

1. Die bruikbaarheid en teologiese onderbou van beskikbare evangelisasie-materiaal word steeds ondersoek.
2. Die GETP en Getroue Getuies word steeds in die Kerk bekend gestel.
3. 'n Verkorte GETP kursus word voor die einde van 2005 in die Kerk beskikbaar gestel.
4. Die jaarlikse Algemene Apostolaatsraadvergadering gaan voort met die oog op inligting, bespreking, beplanning en koördinerings.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

(vii) *Reglement*

Reglement waarin die doel, samestelling en werksaamhede van die Raad vir Apostolaat uitgespel word, is voltooi en opgeneem in die Reglementebundel.

AANBEVELING**1. Vir kennisname.****5.3.2. HERVORMDE TEOLOGIESE OPLEIDING****5.3.2.1 Spesifieke opdragte vanaf die Algemene Kerkvergadering: Die moontlikheid van die HTO as 'n Sending Instituut****(i) Inleiding**

Die Nederduitsch Hervormde Kerk aanvaar dat sy 'n missionêre verantwoordelikheid het in hierdie wêreld. Hierdie verantwoordelikheid word soos volg in Ordinsansie 5.7.1 Omskryf: "Die Kerk dra die evangelie uit na alle mense van ánder, of géén godsdienstige oortuigings. Die Kerk lei evangeliste, sendelinge, predikante en werkkragte hiervoor op aan die Hervormde Teologiese Opleiding. Die Kerk bring bekeerlinge op 'n ordelike wyse in kerke en gemeentes byeen. Die Kerk ondersteun die kerke en gemeentes wat uit die Kerk se missionêre werk ontstaan het".

Die Hervormde Kerk se missionêre roeping is hoofsaaklik toegespits op Afrika. Ons woon in hierdie land en op hierdie kontinent, en ons roeping lê hier. Ons roeping is wel om kerk in Afrika te wees, maar verder, om ook 'n kerk vir Afrika te wees. Ons roeping om die evangelie in Afrika uit te dra, mag nooit verwaarloos word nie, hoe moeilik die omstandighede ook al mag wees, en hoeveel onvergenoegdheid daar met Afrika ook al mag bestaan.

Die Hervormde Kerk is nog steeds van oortuiging dat haar primêre missionêre bydrae op die terreine van opleiding, opvoeding en bystand lê. Sy erken dat daar talle ander missionêre benaderings mag wees wat vrug kan lewer, maar meen dat haar kans om 'n betekenisvolle bydrae te lewer, op hierdie stadium nog op hierdie terreine lê.

Missionaat, of sending in Afrika is 'n moeilike saak. Sendingpogings van ander kerke het wel baie positiewe resultate opgelewer, maar ook talle negatiewe konsekwensies nagelaat. Die nalatingskap van die Europese sendeling word in talle opsigte deur die Afrikaan met ongemak begroet. Hier kan slegs verwys word na: Kolonialisme, 'n gebrek aan respek vir die Afrika kultuur, 'n gebrek aan verinheemsing van die Christendom en die irrelevantheid van Westerse teologiese debatte vir Afrika. Die kerke in Afrika meen dat die tyd aangebreek het dat hulle self die sendingtaak in Afrika moet voortsit. Hierdie roepingsbewussyn word ondersteun deur 'n toenemende gewaarwording dat die hoofsentrum van die Christendom al meer en meer vanaf Europa na Afrika toe verskuif. Die "sendingwerk" van blanke kerke sal al meer en meer die gestalte van ondersteuning en samewerking aanneem.

Die tradisionele sendingbeleid van die Hervormde Kerk (met 'n klomp aanpassings en regstellings natuurlik) blyk op hierdie stadium nog steeds die sinvolste weg te wees wat ons sou kon volg, in ag genome die stand van die Christendom tans in

Afrika. Verder moet 'n mens natuurlik ook realisties wees oor die sterk punte en swak punte van jou eie kerk. Ons het nie miljoene rande wat ons aan ontwikkelingshulp kan spandeer nie, maar ons het akademiese kundigheid wat ons met Afrika kan deel. Ons het nie die geld om luukse kerke te bou nie, maar ons kan saamwerk aan die akademiese opleiding van predikante en die ontwikkeling van 'n Afrika-gerigte teologie. Wat die kerk in Afrika op hierdie stadium werklik nodig het, naamlik opleiding, opvoeding, vorming en bystand, kan en moet ons bied. Dít is ons roeping!

Die Hervormde Kerk kan en moet teologiese opleiding aanbied. Ons mag dit nie aan ander kerke en hulle dosente oorlaat nie. Ons eie kundigheid moet aangewend word tot die beswil van Afrika.

Die kerke in Afrika het nie 'n behoefte aan 'n algemene Westerse teologiese opleiding nie. Daar is 'n behoefte aan 'n gekontekstualiseerde teologie, 'n teologie wat verinheems is en 'n teologie wat konsentreer op die probleme van Afrika. Afrika het egter nie net 'n behoefte aan 'n inkulturasie van die evangelie nie, maar ook 'n behoefte aan 'n interkulturasie tussen kerke. Dít is juis wat die HTO bied en dít bevestig die belangrikheid van die instandhouding van die HTO. Geen ander kerk in hierdie land bied tans wat die Ned Herv Kerk met die HTO bied nie.

Die redes vir 'n selfstandige Afrika-gerigte teologiese opleiding is die volgende:

(a) Godsdienstig

Die literatuur oor die Afrika-Christendom en ons eie ervaring bewys dat die Tradisionele Afrika Godsdienste nog steeds 'n groot rol speel in die lewens van Afrikane. Daar is ook geen rede om te verwag dat dit in die toekoms sal verander nie. Teologiese opleiding in Afrika is dus ten diepste 'n worsteling met die dubbel-godsdienstigheid van die mense. Enige ernstige sendingpoging in Afrika sal dus begin by 'n ernstige teologiese worsteling met die toekomstige leraar. 'n Teologiese opleiding wat nie apologeties intree vir die beter weg van die Christelike geloof binne die konteks van die tradisionele godsdienste nie, is 'n mors van tyd.

(b) Kultureel

Teologiese opleiding moet ook aan die kulturele behoeftes van die studente voldoen. Die taal, musiek en spiritualiteit van die Afrikane moet gerespekteer word. Daar behoort 'n sensitiwiteit te wees vir die akademiese en tegniese agterstande, asook die armoedige omstandighede waaruit die studente kom. Binne 'n geïntegreerde, egalitiese opset sal daar altyd te min sensitiwiteit vir hierdie menslike probleme wees.

(c) Opvoedkundig

'n Teologiese opleiding verwyderd van die maatskaplike konteks wat hy wil bedien, kan ook nie bevredigend wees nie. Die grootskaalse gemeenskapsbetrokkenheid van die HTO en sy studente verseker dat hierdie opleiding van die Kerk baanbrekerswerk verrig ten opsigte van onderwysinnovasie. Die enorme bydrae wat die HTO lewer

ten opsigte van versorging, opvoeding en vorming van die Hammanskraal gemeenskap sal nog tot die versierendheid van die Kerk gereken word.

(ii) ***Die HTO as kerklike instelling***

Die Algemene Kerkvergadering neem besluite oor die apostolêre beleid, en daarom oor die HTO. Wanneer dié vergadering nie in sitting is nie, neem die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die verantwoordelikheid vir die HTO oor. Aangesien die Kommissie nie self hierdie verantwoordelikheid kan nakom nie, dra hy dit aan sy Raad vir Apostolaat oor. Die raad word bygestaan deur 'n Raad vir Toesig en 'n Kuratorium.

(a) Die Raad vir Toesig

(aa) *Samestelling*

Ds J van Immerzeel	(Voorsitter)
Ds LJJ Nell	(Sekretaris)
Prof IWC van Wyk	(Hoof: HTO)
Prof TFJ Dreyer	(ad hoc)
Dr GC Lindeque	(op uitnodiging as notulehouer)
Ds JLJ Smit	
Dr JC van der Merwe	
Ds RTI Pienaar	
Ds PF Viljoen	
Mnr JF Viljoen	
Dr DJC van Wyk (sr)	

(bb) *Werkopdrag*

Die raad hou toesig oor die opleiding, personeel en eiendom, besin oor die werk van die instelling, beplan die werksaamhede en is verantwoordelik vir die algemene bestuur van die HTO.

Ter uitvoering van hierdie opdrag het die raad twee keer per jaar, in Februarie en Augustus vergader.

(b) Die Kuratorium

(aa) *Samestelling*

Ds JM Delport	Voorsitter
Dr J Otto	Sekretaris
Dr GC Lindeque	
Ds LJJ Nell	
Prof IWC van Wyk	
Ds J Motloba	
Ds M Motloba	
Ds M Moepya	

(bb) *Werkopdrag*

Die Kuratorium behartig alle sake rakende die studente. Dit sluit in: Die keuring van, die opsig oor en die versorging van studente.

Ter uitvoering van hierdie opdrag het die Kuratorium twee maal per jaar vergader (Januarie en Augustus).

(c) Die Adviesraad HTO - UP

Aangesien die HTO tans UP modules aanbied en daarom as 'n buite kampus van UP funksioneer, is dit noodsaaklik om 'n gesamentlike akademiese beheerliggaam te hê wat na die akademiese belange van albei instansies kan omsien. Die Adviesraad, wat een maal per jaar (Februarie) vergader, vervul hierdie verantwoordelikheid.

(aa) *Samestelling*

Prof TFJ Dreyer	(Voorsitter) HTK
Prof IWC van Wyk	(Sekretaris) HTO
Prof APB Breytenbach	UP
Prof PJ van der Merwe	UP
Prof CJA Vos	(Ad hoc) UP

(d) Personeel van die afgelope termyn

Dogmatiek en Etiek: Prof IWC van Wyk en ds J Mmako.

Kerkgeskiedenis: Proff IWC van Wyk en SJ Botha, dr J Otto, C Pretorius en JP Labuschagne, di AJ Groenewald en ZJ Banda.

Praktiese Teologie: Prof TFJ Dreyer, dr JC van der Merwe, di J Coetzee, LJJ Nell en MJ Manala.

Sending- en Godsdienswetenskap: Proff IWC van Wyk en PJ van der Merwe, dr DJC van Wyk en J Beyers, ds ZJ Banda.

Nuwe Testament: Drr P Boshoff en E van Eck.

Ou Testament: Dr GC Lindeque.

Grieks en Hebreeus: Ds MJ Slabbert.

Filosofie: Dr GMJ van Wyk.

Rekenaarvaardigheid: Prop J Dippenaar en ds M van der Westhuizen.

Taalvaardigheid: Prop J Dippenaar.

Bybelkennis: Ds J Mmako.

(e) Navorsing – Voordragte - Publikasies(aa) *Openingsredes*

Die openingsredes skep vir dosente die geleentheid om navorsing te doen oor 'n onderwerp van hulle keuse. Die verwerkte rede word aan die HTS voorgelê vir publikasie binne die raamwerk van die geregistreerde navorsingsprogram "Theology in African perspectives".

(bb) *Die volgende referate is die afgelope termyn gelewer.*

- 2002 - Dr J Beyers: Pluraliteit as godsdienswetenskaplike probleem.
- 2003 - Dr J Otto: Die Bybel in Afrika.
- 2004 - Ds J Mmako: Ekklesiologie in Afrika.

(cc) *Dosentesimposia*

'n Dosentesimposium word jaarliks in Julie gehou. Die dosente wat die volgende siklus van VTT kursusse vir die HKSA sal aanbied, hou by hierdie geleenthede navorsingsontwerpe voor. Die volgende persone het die volgende lesings gelewer:

- 2002 - Prof IWC van Wyk: Toordery in teologiese perspektiewe.
- 2003 - Dr PB Boshoff: Die NT en Afrika; prof IWC van Wyk: Christologie in Afrika.
- 2004 - Dr GC Lindeque: Prediker tussen Westerse vooruitgangsgeloof en Afrika se oriëntasie aan die verlede; prof IWC van Wyk: Die ontbreking van die motief van die eindoordeel binne die TAG en die konsekwensies daarvan vir die moraliteit in Afrika.

(dd) *Verdere navorsingsgeleenthede in samewerking met gasdosente*

- 2003 - Mev A Ntswane (UP): Basiese gesondheidsorg in Suid-Afrika en die hantering van getraumatiseerde kinders.
- 2003 - Prof S Ekman (Swede): Hoop binne wanhopige armoede.
- 2004 - Dr M Mulaudzi (UP): Westerse- en Afrika genesingsdienste.
- 2004 - Prof H Cronje (UP en UWK): Ekonomiese ontwikkeling van die klein besighede in die plakkerskampe.
- 2004 - Mnr M Reynders (Liberty Life): Entrepreneurskap.

(ee) *Navorsing ten behoeve van die Raad vir Apostolaat*

Hierdie navorsing het uitgeloop op die volgende referate wat gelewer is tydens byeenkomste van die Raad vir Apostolaat:

- 2002 - Prof IWC van Wyk: Getuienisse teenoor die Gemeenskap.
- 2003 - Prof IWC van Wyk: Evangelisasie.
- 2004 - Prof IWC van Wyk: Die Apologetiese taak van die Kerk.
- 2004 - Prof IWC van Wyk en ds ZJ Banda: Middestadevangelisasie.

(ff) *Navorsing ten behoeve van die dienswerk binne die Ned Herv Kerk*

- * Die jongmens as evangelis: Dr J Beyers.
- * Is alle godsdienslede gelyk? (Is die Christendom die ware godsdiens?): Prof IWC van Wyk.
- * Die jeug en sendingwerk in Afrika: Beleid en praktiese riglyne: Prof IWC van Wyk.
- * Die jeug en die Bybel (Bybelvertaling, -verspreiding en -gebruik): Dr GC Lindeque.

- * Het jongmense 'n toekoms?: Dr GMJ van Wyk.
- * Jesus se evangelisasie- en sendingopdragte: Dr E van Eck.
- * Die vrou as primêre evangelis volgens die NT: Prop J Dippenaar
- * Vroue as draers van die evangelie deur die eeue: Ds M van der Westhuizen.
- * Vroue en gebedsonderrig aan kinders: Dr J Otto.
- * Die NHSV en die kerkvervreemde vrou: Dr JC van der Merwe.
- * Die vrouelidmaat en haar sendingverantwoordelikheid: Prof IWC van Wyk.
- * Die apologetiese taak van die vrou: Prof IWC van Wyk.

(gg) *Simposia oor filosofie*

- 2002 - Prof Johan Snyman (RAU): Trauma en geskiedenis.
- 2003 - Prof Astrid Norberg (Swede): Gewete en stres onder gesondheidswerkers.
- 2004 - Prof Danie Goosen (UNISA) en dr Johan Beukes: Fideïsme en die Klooster.

(hh) *Deelname aan navorsingsprojekte, -verenigings en -kongresse*

- 2004 - Talle dosente van die HTO: Deelname aan 'n internasionale navorsingsprojek oor die "gewete".
- 2004 - Prof IWC van Wyk: Referaat oor die "profetiese taak van die kerk" by die jaarkongres van die Southern African Missiological Society (SAMS).

(ii) *Publikasies*

- * Afgesien van die artikels wat in die HTS en MISSONALIA gaan verskyn (waarna reeds verwys is), het daar al reeds 3 resensies oor Sweedse proefskrifte verskyn.
- * Prof IWC van Wyk beplan om vroeg in die nuwe termyn 'n boek te publiseer oor die apostolaatsopdrag in die Hervormde Kerk. Hierdie boek sal 'n omvattende handleiding wees oor ons gehoorsaamheid aan die apostolaatsopdrag. Die hoofstukindeling sal met die afdelings van die Kerkorde ooreenstem.
- * Dosente van die HTO het saam met predikante van die HKSA gewerk aan die opstel van Diensordes vir die HKSA. Nadat alles deur hulle Moderamen goedgekeur is, sal dit gepubliseer word.
- * Montshafatsi (die amptelike mondstuk van die HKSA) word deur die personeel van die HTO voorberei. Die druk en verspreiding van Montshafatsi word moontlik gemaak deur skenkersgeld uit Nederland.

(iii) *Biblioteek*

(a) Nuwe boeke en tydskrifte

2002 - Daar is heelwat skenkings ontvang, onder andere van prof JD Gericke, die

familie van mnr Lood van der Westhuizen en ds Peet Grobbelaar. Daar is ook 'n klompie boeke aangekoop.

2003 - 'n Hele klomp boeke is ontvang, onder andere van ds CJA Simpson. Nuwe boeke, veral oor die Afrika godsdienst en sendingwetenskap is aangekoop. Daar is ingeteken op die Tydskrifte: Missionalia, Journal of Religion in Africa en Religion and Theology. Theologia Reformata en Hervormd Weekblad (Confessioneel) word gratis ontvang.

2004 - 'n Vrag vol boeke is van ds N van Rensburg ontvang. Dit sluit boeke van prof SPJJ van Rensburg in. Sy skoonvader, ds CS van H Steenekamp, se boeke sal ook afgelewer word.

(b) Uitbou van biblioteek

- * Die uitbou van die HTO tot 'n Instituut, noodsaak die uitbou van die biblioteek. Verskeie planne is reeds gemaak om dit reg te kry soos:
 - ** Die samestelling van lêers met artikels en ander afdrukke wat vir navorsing oor die apostolaatsopdrag van nut kan wees.
 - ** Die uitbou van ons versameling van tydskrifte met behulp van ander biblioteke. UNISA het alreeds begin help.

(iv) **Onderrig**

(a) Kursusse aangebied gedurende die vorige termyn

- * Tot en met 2000 het die HTO nog die ou Diplomas in Lettere en Teologie (geëndosseer deur UP) aangebied. Hierdie kursusse word nie meer aangebied nie.
- * Sedert 2001 bied die HTO, die modules van UP aan. Daar word begin met 'n driejarige Diploma in Teologie, gevolg deur 'n jaar Oorbruggingsonderwys en 'n jaar Honneurs in Teologie.
- * Die verwagting bestaan, dat as gevolg van veranderinge in terme van onderwysbeleid, ons spoedig sal begin met 'n tweejarige Diploma in Teologie, gevolg deur 'n tweejarige BA-graad in Teologie en 'n Honneurs in Teologie. Die totale kursus sal nog steeds vyf jaar duur.

(b) Uitbreiding van die opleiding

Die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die HTO ondersoek moet doen na die moontlikheid om opleiding uit te brei. Hierdie punt word later in die verslag bespreek.

(c) Praktiese opleiding

(aa) *Oordenkings in die skole*

Maandagoggende by Lebelo Laerskool.
Vrydagoggende by Fanjan Plaasskool en Sombalanie Laerskool.
Prestige Kollege by sekere geleenthede.

(bb) *Kategese en Bybelstudies by skole*

Kategese by Sombalanie en Ikageng Day Care.

(cc) *Pastoraat*

- * Siekepastoraat in samewerking met die vroue van Reamoetse Caregivers.
- * Spel terapie in samewerking met die Sunshine Projek van die gemeentes Meyerspark en Pretoria-Suid.

(d) Oefensessies gedurende die week

Die geleenthede op Dinsdae tot Vrydae tussen 10:10-10:35 word verdeel tussen preke, pastorale gesprekke, kategetiese klasse en toerustingsaanbiedinge.

(e) Klaspreke, oefeninge in pastoraat, diakonaat en kategetiek op Maandagoggende

Die dosente in Praktiese Teologie is verantwoordelik vir hierdie geleenthede.

(f) Vakansiewerk

Die HKSA reël vakansiewerk vir studente in gemeentes.

(g) Rekenaarvaardigheid

Elke student word opgelei om binne die eerste semester rekenaarvaardig te wees.

(h) Taalvaardigheid

Eerste jaar studente word gehelp om hulle Engelse en Afrikaanse taalvaardighede te verbeter.

(i) Bybelkennis

Eerste jaar studente deurloop 'n kursus om hulle kennis van die Bybel op 'n aanvaarbare vlak te bring.

(j) Bybelstudie

Weeklikse Bybelstudie word onder leiding van dr GC Lindeque en ds Mmako gedoen.

(v) Studente(a) Eerste jaar studente gedurende die afgelope termyn**2002**

DN Mphahlele (mej)
SM Tshabalala
NS Phiri
LL Maenetsa
B Mbutsi
RM Baloyi (mej)

2003

A Bothloko
L Lofafa
T Mokoena (mej)
H Msiza (mej)

2004

IL Dlamini
MT Thokoane (mej)
MJT Mahlatsi
PM Dingaan
NN Sigwili (mej)
TE Ngcobo
M Sekonyela (mej)
M Phangwa
E Ndlovu (mej)

(b) Studente afgestudeer gedurende die termyn**2002**

SJ Montja
LE Nkosi
MZ Sethojane

2003

ZO Madlala
MP Mbambo

2004

As gevolg van die oorgang van een diplomastruktuur na 'n ander sal geen student in 2004 afstudeer nie. Die verwagting is dat 8 studente in 2005 hulle studies sal voltooi, te wete:

IS Basi
PP Majola (mej)
ME Mota (mej)
MB Moaisi
NB Dlamini (mej)
SK Dlamini
SR Kewele
LSE Lekgetho

(c) Akademiese standaard

Die HTO handhaaf streng akademiese dissipline. Studente wat modules druiپ moet dit op eie onkoste herhaal. Dieselfde geld studente wat 'n jaar druiپ. Diegene wat dit nie kan bekostig nie, word nie weer toegelaat nie. Dít was die lot van drie studente gedurende die vorige termyn.

(vi) ***Diens***(a) Diens gekoppel aan navorsing(aa) *Voortgesette Teologiese Toerusting*

Julie 2002 KZN / Transkei - Prof IWC van Wyk: HIV / VIGS en ds LJJ Nell: Finansies.

Nov 2002 Hammanskraal - Prof IWC van Wyk en ds MJ Manala: Toordery in Afrika asook dr JP Labuschagne: Armoede en finansies.

Julie 2003 KZN / Transkei - Prof IWC van Wyk en ds MJ Manala: Toordery in Afrika, die Amp van Predikant en Armoede en Finansiële Selfstandigheid.

November 2003 Hammanskraal - Prof IWC van Wyk en dr PB Boshoff: Christologie in Afrika, asook ds ZJ Banda: Missionêre gemeentebou.

Julie 2004 KZN / Transkei - Prof IWC van Wyk en dr PB Boshoff: Christologie in Afrika, asook ds ZJ Banda: Missionêre gemeentebou

November 2004 Hammanskraal - Prof IWC van Wyk: Die eindoordeel in Afrika, dr GC Lindeque: Prediker en die geskiedenisbegrip in Afrika, en ds JM Mmako: Ekklesiologie in Afrika.

(bb) *Simposia gerig op die plaaslike gemeenskap*

2002 - IWC van Wyk: Simposium oor 'n lees- en leerkultuur in Afrika.

2003 - IWC van Wyk: Simposium oor ouerloosheid in Hammanskraal.

2004 - JH Cronje: Simposium oor ekonomiese ontwikkeling in die plakkerskampe.

(cc) *Leierskapontwikkeling*

Die HTO het in 2003 begin om met prof Hennie Cronje van die Sentrum vir Leierskapontwikkeling aan UP (en sedert 2004 ook gekoppel aan UWK) saam te werk.

Met die hulp van ds John Motloba is daar begin om ontwikkelingsprogramme vir jeugdiges aan te bied. Die projek word onder andere deur Kelloggs geborg. Die HTO het alreeds 'n eerste R10 000 ontvang.

(b) Missionêre Diakonaat

'n Massale hoeveelheid voedsel, kombuistoerusting, medikasie, mediese toerusting, opvoedkundige toerusting en klere is die afgelope termyn aan die verskillende meewerkende skole en Nie-Regerings-Organisasies verskaf.

- * Die skole wat in die besonder bevoordeel is, is: Lebelo Laerskool, Fanjan Plaasskool, Sombalanie Laerskool, die Odirile Sentrum vir Verstandelik Gestremdes, die Popagano Skool vir Gestremdes, Ikageng Day Care, Lethabong Day Care, Lerato La Mme Day Care, Soul City en die Reamogetse Caregivers wat op siekes en weeskinders konsentreer.
- * Groot bydraes is van die volgende instansies ontvang: Die Hervormde Gemeentes Kemptonpark-Oos, Kempton en Primrose-Oos; Die Afrikaanse Gemeente in Wenen; die Universiteit Karlskrona in Swede; Die Junior Stadsraad van Pretoria, Old Mutual, Afrox, en die Rotariërs van Johannesburg-Noord.
- * Kleiner bydraes is van talle gemeentes en lidmate van die Kerk ontvang. Die naam van oudl K Swanepoel van Oos-Moot word as uitsondering genoem.
- * Die vraag: Hoekom doen ons dit, kan soos volg beantwoord word:
 - ** Ons doen dit uit dankbaarheid. Ons wat baie het, gee uit dankbaarheid aan diegene wat nie het nie.
 - ** Om diens te lewer aan die gemeenskap om jou, was een van die oorspronklike bedoelings van die universiteitswese. Oxford en Halle is by uitstek bekend hiervoor.
 - ** Hierdie diens aan die gemeenskap lewer 'n positiewe bydrae tot die beeld van die HTO en die kerk in hierdie gemeenskap. Ons voortbestaan is afhanklik van die goedgesindheid van hierdie gemeenskap.

(c) Diens in die vorm van pastoraat en beraad(aa) *Getraumatiseerde kinders*

Gedurende 2003 is daar begin om onderwysers te help om getraumatiseerde kinders te help. Mev A Ntswane (UP) het die sessies saam met 6 van haar M-studente hanteer. Ds ME van Greunen en dr G Bender het ook aangebied om met hierdie werk te help.

(bb) *Middestadprojek*

Prop J Dippenaar is saam met sekere HTO studente betrokke by die "Sunshine" projek van onder andere die gemeentes Meyerspark en Pretoria-Suid. Spelterapie

word aangebied by die Hatfield Primary School. Dit word in samewerking met die SAP gedoen.

(d) Diens in terme van rekenaar opleiding

- * Die Universiteit van Karlskrona in Swede het 4 rekenaars aan die HTO geskenk. Die rektor, prof L Haikola (eertyds godsdiensfilosoof van Lund) het die HTO op 17 Maart 2003 besoek, waartydens die rekenaars amptelik oorhandig is.
- * Private Wealth van Old Mutual het op 5 Mei 2004, 'n eerste bedrag van R20 000 geskenk om 'n volledige rekenaarsentrum by die HTO in te rig.
- * Die onderwysers van Lebelo Laerskool is die eerste persone wat opgelei word. Dr G Bender van die Fakulteit Opvoedkunde gaan met behulp van haar M-studente, rekenaargesteunde onderrig verskaf aan onderwysers en skoliere in die omgewing van die HTO. Indien drome bewaarheid word, kan hierdie een van Old Mutual se vlagskip projekte word.

(e) Diens aan die HKSA en Afrika

Op grond van ons begeerte om diens te lewer aan Afrika, en danksy skenkings uit Nederland (dr G Bos en medewerkers) en van mnr K Swanepoel, werk ons aan 'n aantal publikasies, naamlik:

- * Diensordes vir die HKSA.
- * Preekhandleidings.
- * 'n Handleidings vir jeugwerk.

Die HTO het aktief betrokke geraak by die jeugwerk van die HKSA. Dosente het op Saterdag hulle "jeugkampe" bygewoon en lesings en Bybelstudies aangebied. Die Ring van Noordelike Pretoria en dr G Bos het groot finansiële bydraes gemaak om hierdie jongmense te help om 'n administratiewe infrastruktuur op te bou.

Die Ned Herv Kerk word gevra om die Jeugwerk in die HKSA met entoesiasme te ondersteun.

(f) Diens aan die Ned Herv Kerk

Die HTO het in 2003 begin om eendagkursusse en enkel-tema lesings in die Ned Herv Kerk aan te bied. Aanvanklik was die werk net toegespits op die NHSV en die NHJV. In 2004 is die werk uitgebrei na ouderlinge- en kerkraadsvergaderings.

Verdere inligting word later verskaf.

(vii) ***Personeel***(a) Sekretaresse en sekretarisse

Mev B Botha was vir sewentien jaar die sekretaresse van die HTO. Sy het 'n reuse bydrae tot die uitbou van die beeld van die HTO gelewer. Sy gaan baie gemis word.

Dr GC Lindeque en prop J Dippenaar is elk vir 2 oggende aangestel om behulpsaam te wees met die werksaamhede van die HTO. Mev C Hattingh hanteer sommige finansiële en bestuursaangeleenthede gedurende twee oggende per week.

(b) Die werkers

Die HTO maak gebruik van drie vrouens en twee mans wat voltyds in diens is. Die meeste werk al vir langer as vyftien jaar by die HTO.

(viii) ***Toerusting, Geboue en Finansies***(a) Skuld op geboue

Die lening wat aangegaan is om die geboue op te rig, is gedurende die termyn finaal afbetaal.

(b) Beveiliging

Die HTO was as gevolg van inbrake, verplig om die terrein te omhein. Die lening wat aangegaan is, sal gedurende die volgende termyn volledig terugbetaal kan word.

(c) Die gebruik van die HTO deur die HTK en die res van die Kerk

Die gedagte het gegroei dat die HTK en ander instansies van die Kerk die fasiliteite van die HTO moet benut. Die Raad vir Toesig sal die saak verder hanteer.

(d) Finansies

Die begrotings gedurende die afgelope termyn was:

2002 - R920 000

2003 - R989 360

2004 - R992 450

(e) Finansiële onafhanklikheid

Die Algemene Kerkvergadering het opdrag gegee dat ondersoek gedoen moet word na die generering van eie fondse om op hierdie wyse die druk op die begroting te verlig. Die saak word later in die verslag behandel.

(ix) *Internasionale samewerking*

Prof IWC van Wyk is genooi om tussen 13 en 24 Maart 2002 lesings aan te bied aan die universiteite van Karlskrona en Lund in Swede. Die lesings het gehandel oor die bese in sy gestaltes van toordery en hekserie. Hy het ook die Kerkkantoor van die Lutherse Kerk in Uppsala besoek. Gesprekke is gevoer met verteenwoordigers van die Diakonale Afdeling en die Afdeling vir Gemeenskapsontwikkeling. Die Hoofkantoor van SIDA (die Sweedse Ontwikkelingsagentskap) is ook in Stockholm besoek. 'n Voorlegging is aan die Afrika gesant oorhandig.

Die internasionale kontakte van die HTO is gedurende die termyn goed uitgebrei. 'n Hele aantal mense uit Oostenryk, Swede, Finland, Skotland, Nederland en Kanada het die HTO besoek. Die volgende besoek verdien besondere vermelding:

* Op Saterdag 24 Januarie 2003 het proff Aasulv Lande (Missiologie), Manfred Hofmann (Dogmatiek) en Christina Rundqvist (Godsdiensfilosofie) van die Universiteit van Lund in Swede die HTO besoek. Ná 'n lang gesprek met drie studente en drie oud-studente het hulle ook die gemeentes van di Mmako, Motloba en Sehume besoek.

* Goeie kontakte is ook met die volgende persone gedurende die termyn opgeneem en of uitgebrei:

- ** Prof JA Loader in Wenen.
- ** Dr N van Egmond en die studentegemeente in Utrecht.
- ** Drr M Ericson en C Sundberg in Lund, Swede.
- ** Pfarrer E Hertel (Hermannsburg Mission - Leipzig Mission).
- ** Dr C Sauer (Vereinigde Deutsche Missionshilfe).
- ** Me R Schaft, D Bötzel en U Haefner-Poese van die Duitse Ambassade in Pretoria.

(x) *Die omvorming van die HTO tot 'n "Sending Instituut"*(a) Die besluite van die Algemene Kerkvergadering

Vir byna twee dekades het die werksaamhede van die HTO feitlik uitsluitlik gefokus op die opleiding van predikante vir die HKSA. Oor 'n lang tydperk het verskillende persone en instansies die mening gehuldig dat sy opdrag veel ruimer verstaan behoort te word. Die 66ste Algemene Kerkvergadering het hierdie visie aanvaar deur die volgende besluite te neem:

Besluit 5.3.1.3 (bb) op p.154 van die Besluitebundel: "Die werksaamhede van die HTO word uitgebrei tot 'n volledige sendinginstituut vir die Kerk. Die HTO ontwerp en bied diploma- en sertifikaatopleiding aan, in samewerking en oorleg met die Fakulteit Teologie te UP, die Hervormde Teologiese Kollege en die Kosmos Instituut, aan lidmate en ampsdraers wat missionêre werk binne en buite die Kerk wil doen".

Besluit 5.3.1.3.iii (aa) op p.156 van die Besluitebundel: "Die moontlikheid van die

omskakeling van die HTO in 'n sendinginstituut om opleiding te verbreed, word ondersoek en oorweeg. Verslag oor vordering in bogenoemde verband word tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering gelewer".

(b) Wat is besluit?

- * Die opleiding van die HTO moet uitgebrei word na lidmate en ampsdraers van die Ned Herv Kerk.
- * Die opleiding moet konsentreer op missionêre werk binne en buite die Kerk.
- * Hierdie opleiding moet in samewerking en in oorleg met die Fakulteit, die HTK en Kosmos Instituut geskied.
- * Die uitgebreide werksaamhede van die HTO moet onder 'n "Instituut" tereg kom.
- * Die beginsel dat die werksaamhede van die HTO uitgebrei word, word aanvaar - maar daar sal finaal daaroor by die 67ste Algemene Kerkvergadering besluit word.

(c) Is hierdie besluite in lyn met die Kerkorde?

Hierdie besluit is wel in lyn met die Kerkorde. Ordinansie 5.7 (wat oor die apostolaat handel) se onderafdelings begin telkens duidelik met die woorde "die Kerk" (die Ned Herv Kerk). Dit is die Ned Herv Kerk (die Kerk) wat self sekere dinge doen ten einde gehoorsaam te wees aan die apostolaatsopdrag.

Ordinansie 5.7.1 (die gedeelte oor die missionaat) lees:

Die Kerk

- (i) dra die evangelie uit na alle mense van ánder, of géén godsdienstige oortuigings
- (ii) lei evangeliste, sendelinge predikante en werkkragte hiervoor op aan die Hervormde Teologiese Opleiding
- (iii) bring bekeerlinge op 'n ordelike wyse in kerke en gemeentes byeen
- (iv) ondersteun die kerke en gemeentes wat uit die Kerk se missionêre werk ontstaan het.

Volgens die Kerkorde beoefen die Kerk missionaat. "Missionaat" is die omskrywing vir die Kerk se gerigtheid op diegene buite die kerk (mense wat aan ander godsdienste behoort en mense wat ongodsdienstig is).

Om die missionaat te beoefen is opleiding nodig. Opleiding vir die missionêre taak geskied by die HTO. Sekerlik is die HTO se verantwoordelikheid om predikante, sendelinge en werkkragte op te lei wat vir die HKSA (en ander "swart kerke") diens kan doen. Maar, die HTO moet volgens hierdie Ordinansie ook werkers (wel nie predikante nie) oplei wat vir die Ned Herv Kerk dienswerk kan doen. Vanselfsprekend kan die HTO *nie die verantwoordelikhede van die Fakulteit*

Teologie oorneem nie, maar niks behoort te verhoed dat die HTO aanvullende opleiding aan predikante kan verskaf nie. Die opleiding van ander missionêre werkers (sy dit evangeliste, sendelinge of ander werkkragte) hoort volgens die Kerkorde tuis by die HTO.

Die onmiddellike teenargument sou wees dat die HTO veronderstel is om slegs op Afrika te konsentreer, aangesien ons altyd met die onderskeid van sending en evangelisasie gewerk het. Hierdie argument is wel waar ten opsigte van die ou Kerkwet, maar nie ten opsigte van die nuwe Kerkorde nie. Die onderskeid tussen sending / missie en evangelisasie in die Kerkorde is nie meer 'n rasse-onderskeid nie, maar 'n saaklike onderskeid. Ordinasie 5.7. (wat handel oor evangelisasie) sê: "Die Kerk doen evangelisasie sodat kerkvervreemdes en kerkloses die evangelie kan glo en in gemeentes opgeneem word". Die onderskeid is dus tussen godsdienstige oriëntasie (en 'n gebrek aan godsdienstige oriëntasie) en kerkvervreemdes; en nie tussen wit en swart nie.

Die besluite van die Algemene Kerkvergadering is dus nie in botsing met die Kerkorde nie. Dit is 'n logiese verlengstuk van die Kerkorde.

(d) Die uitbreiding van die opleiding van die HTO

(aa) *Wat word tans aangebied?*

Wat word tans aangebied vir die Afrika-wêreld?

- * 3 jarige diploma in teologie
- * 1 jaar oorbruggingsonderwys
- * 1 jaar Honneurs

(bb) *Waarmee is daar binne die Ned Herv Kerk begin?*

- * Enkel-tema lesings vir die NHSV, NHJV en ouderlingevergaderings oor temas wat met die apostolaatstaak verband hou.

(cc) *Hoe sou opleiding verbreed kon word?*

Hoe sou opleiding verbreed kon word ten opsigte van die Afrika-wêreld?

- * 'n Afrika-gerigte 3 jarige BA(Teol) / BTh.
- * 'n Afrika-gerigte 3 jarige BA(Teol) / BTh (met komponente van maatskaplike werk en verpleegkunde).
- * 'n Afrika-gerigte 2 jarige Dipl Theol (met komponente van maatskaplike werk en verpleegkunde).
- * 'n 1 jarige sertifikaat in so iets soos trauma-berading gerig op Afrika.

(dd) *Hoe sou opleiding verbreed kon word ten opsigte van die Ned Herv Kerk?*

- * Een-dag-kursusse vir NHJV, NHSV en kerkrade wat verband hou met die apostolaatswerk.

- * Naweek-kursusse vir NHJV, NHSV en kerkrade wat verband hou met die apostolaatswerk.
- * Sertifikaat-kursusse oor die apostolaatswerk vir verskillende belangegroepe. Die aanbieding sou oor 6 maande of 'n jaar kon loop, hoofsaaklik in die vorm van afstandsonderrig, gepaardgaande met enkele kontaksessies.

(e) Impliseer die uitbreiding van die Opleiding 'n "Instituut"?

Die besluite van die Algemene Kerkvergadering word gekenmerk deur 'n ongelukkige woordkeuse enersyds, en 'n onvolledige beskrywing andersyds. Die term "instituut" sê aan die een kant nie presies wat in die besluite opgeneem is nie, en aan die ander kant sê die besluite weer te min oor wat onder 'n "instituut" verstaan sou kon word.

Onder 'n "instituut" verstaan mens gewoonlik, binne akademiese kringe, 'n instelling wat konsentreer op navorsing en publikasies. Die vraag is dus: Sal die HTO kan voldoen aan die vereistes van 'n navorsingsinstituut? Die antwoord is, ja. Daar word reeds baie gedoen in terme van navorsing en die omvang en kwaliteit van navorsing sou maklik verbreed en verbeter kon word.

(f) Wat word reeds gedoen in terme van navorsing en publikasies?

Die verslag het reeds genoegsaam aangedui hoe daar aan die saak aandag gegee is..

(g) Wat sou nog gedoen kon word in terme van navorsing en publikasies gerig op Afrika?

(aa) *Die werk van dosente*

- * Die dosente word aangemoedig om hulle lesings uit te werk as hoekstene vir toekomstige artikels en boeke. Feitlik elke lesingtema sou omskep kon word in 'n artikel.
- * Talle lesings gaan gepaard met empiriese navorsing in die HKSA, ander kerke en die gemeenskap. Voorbeeld: Die lesing oor sonde, gaan gepaard met navorsing oor die verstaan van sonde onder die studente, hulle gemeentes en gemeenskappe. Die studente help met die insameling van inligting.

(bb) *Die werk van navorsers*

- * Die HTO is besig, in samewerking met ander Fakulteite en Departemente aan UP, om byvoorbeeld die geskiedenis van Hammanskraal te skryf.
- * Ons werk in die skole en kleuterskole bied die ideale geleentheid om navorsing oor 'n wye gebied te doen.

(h) Wat sou nog gedoen kon word in terme van navorsing en publikasies gerig op die Ned Herv Kerk?

(aa) *Die werk van dosente*

- * Die enkel-tema lesings sou maklik omskep kon word in publikasies.
- * Temas behandel oor naweke sou maklik omskep kon word in publikasies.
- * Dosente sou aangemoedig kon word om sistematies publikasies voor te berei uit hulle lesings, leeswerk en belangstellingsvelde wat met die apostolaatstaak te make het.

(bb) *Die werk van navorsers*

- * Die HTO sou maklik navorsingassosiate kon werf om met sekere vraagstukke te help. Een voorbeeld is die talle filosofiese probleme waarmee die Kerk worstel.
- * Die klein getal kundiges in ons Kerk sal optimaal benut word om die Kerk te bedien met advies oor sake rakende die apostolaatsopdrag (wat natuurlik baie raakvlakke met ander terreine het).

(cc) *Die werk ten behoeve van die Raad vir Apostolaat*

- * Die Raad se werksaamhede sou op 'n meer omvattende wyse afgestem kon word op sistematiese navorsing.
- * Meer navorsingsprogramme, gekoppel aan duidelike doelwitte, sou met min moeite van stapel gestuur kon word.

Die vraag of die HTO omskep sou kon word in 'n "instituut" sal ook moet konsentreer op die vraag of die HTO oor die nodige fasiliteite (veral 'n biblioteek) beskik wat nodig sou wees. Ons meen dat die HTO wel oor die nodige fasiliteite beskik. Ons het ook 'n heel aanvaarbare biblioteek. Elke jaar word die HTO-biblioteek uitgebrei. Elke jaar ontvang ons boeke en tydskrifte van mense wat emeriteer. Elke jaar word boeke en tydskrifte aangekoop wat met die apostolaatswerk te make het. Verskillende projekte is ook aan die gang om van verskillende individue en instansies boeke en tydskrifte te ontvang. Die biblioteek van die HTO behoort aanstons een van die grootste teologiese versamelings te hê buiten die versamelings van universiteitsbiblioteke. Dus - weereens: Gemeet aan soortgelyke institute in hierdie land, behoort die HTO maklik te kwalifiseer as 'n navorsingsinstituut.

(i) Gemeenskapsdiens

Die HTO is egter nie net 'n instansie wat opleiding verskaf en navorsing doen nie, maar dien die kerke en gemeenskap ook op 'n omvattende wyse.

(aa) *Diens aan die HKSA*

- * Die jaarlikse VTT op Hammanskraal en in Kwazulu.
- * Montshafatsi.
- * Skryf van liturgiese geskrifte en handleidings vir jeugwerk, preke, ens

(bb) *Diens aan die plaaslike gemeenskap*

Wat word reeds gedoen?

- * Gereelde oordenkings by skole.
- * Pastorale dienste aan skoolkinders.
- * Een jaarlikse simposium op Hemelvaartdag is gerig op die Hammanskraal gemeenskap.
- * Missionêre diakonaat word alreeds beoefen. Voedsel, klere en gesondheidsdienste word reeds gelewer.
- * Missionêre gesondheidsorg word reeds beoefen.
- * Onderwysmateriaal is reeds aan skole gelewer.
- * Geletterdheidsprogramme.
- * Rekenaarkursusse.

(cc) *Diens aan die Ned Herv Kerk*

Daar is reeds melding gemaak van die enkel-tema lesings. Wat sou nog gedoen kon word?

- * Inisiëring van missionêre projekte.
- * Hulp om innoverend te dink en te werk (in terme van die apostolaatswerk) binne al die geleedere van die Kerk.
- * Die aktiewe bevordering van die missionêre diakonaat.
- * Die Instituut kan diens lewer aan instansies naas die Kerk waarby talle blankes betrokke is / nog deur blankes oorheers word. Daar word gedink aan dinge soos lesings / konsultasies aan byvoorbeeld landbou-organisasies en groot maatskappye oor die Afrika godsdienste.

Die vraag is of die gemeenskapsdiens van die HTO, die ideaal om dié Opleiding tot 'n "instituut" te omvorm, belemmer al dan nie? Die antwoord is nee. Die staat verwag van tersiêre inrigtings om gemeenskapsdiens te verrig. Tersiêre inrigtings wil ook self al meer en meer gemeenskapsgerig werk. Die gemeenskapswerk van die HTO is 'n geweldige bate vir die Kerk en die Fakulteit. Beide instansies kan minstens deel in die bemarkingswaarde van hierdie werk.

(j) Eerder 'n "sentrum"

Die argument sou geopper kon word dat die gemeenskapsdiens van die HTO die gebruik van die term "sentrum" sou aanmoedig. Hierdie argument sou nie verkeerd wees nie. Beslis word talle opleidingsinstansies wat gemeenskapsdiens verrig, "sentra" genoem. Maar, daar is ook baie sulke instansies wat nie die naam "sentrum" gebruik nie. Daar bestaan ook "institute" wat gemeenskapsdiens verrig. Net so is

daar ook institute wat doseer en gemeenskapsdiens verrig. Daar is dus geen eenvormige gebruik van terminologie nie. Dit lyk dus of ons redelike vryheid het om 'n benaming te kies.

(k) Die akademiese plasing van die HTO

Die groot probleem waarvoor die Kerk staan is waar die "instituut" akademies geplaas en geposisioneer moet word?

(l) Die huidige posisie

Die huidige posisie van die HTO is dat hy in die oë van die Kerk 'n selfstandige en onafhanklike kerklike instelling is. Die redes is soos volg:

- * Die personeel word volledig deur die Kerk betaal.
- * Die hoof word bv in die Almanak aangegee as 'n "kerklike dosent", maar in die praktyk word hy nie gereken as deel van die Kerk se dosentekorps nie.
- * Die onkoste van die studente word deur die Kerk gedra en die kampus word volledig deur die Kerk bekostig. Die studente woon al hulle klasse op Hammanskraal by en maak feitlik nooit van UP se fasiliteite gebruik nie.

Hierdie beeld vertoon egter nie die volledige prentjie nie. Die volgende moet vermeld word:

- * Die studente van die HTO registreer as UP studente. Hulle betaal klasgelde aan UP en geniet al die voorregte van 'n UP student. Die Universiteit beskou hulle as UP studente en wel as studente van die Hervormde Teologiese Kollege (HTK). UP ontvang subsidie vir die HTO studente en die studente word gereken as Hervormde studente aan die Fakulteit. Hierdie studente word dus bygereken by die getal wit Hervormde studente aan die Fakulteit. Sover dit die Universiteit aangaan, bestaan die HTO dus nie.
- * Die HTO bied modules van UP aan. Al die eie modules word as UP modules geregistreer. Die HTO bied dus nie as 'n selfstandige en onafhanklike instelling onderrig aan nie. Die HTO bied namens UP onderrig aan. Trouens - UP verleen aan die HTO die voorreg om opleiding aan te bied.
- * Die dosente van die HTO wat UP modules aanbied, word via die HTK aan UP geakkrediteer. As geakkrediteerde dosente, het hulle bv die voorreg om die biblioteek te gebruik en om subsidie te verwerf op artikels in geakkrediteerde tydskrifte. Die HTO dosente is dus sover dit die Universiteit aangaan, dosente van die HTK.

Vanwaar hierdie situasie?

Met die tot standkoming van die nuwe bedeling aan UP in 1998/9 het die Kerk besluit om die HTK in die lewe te roep. In dieselfde tyd moes die HTO aansoek doen

om akkreditasie by UP. Volgens die destydse Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die viserektor die Kerk destyds aanbeveel om slegs een instansie by UP te akkrediteer. Die Kommissie het op die HTK besluit. Die Universiteit het dus gewoon begin om die HTO en die HTK as een instansie te hanteer, terwyl die Kerk dit as twee instansies bly sien het.

(m) Die toekomstige posisie

Niemand weet presies wat alles in die volgende jare kan gebeur nie. Daar is alreeds sprake van die volgende:

- * Die HTK kan probleme optel om 'n langtermyn verbintenis met UP te handhaaf.
- * Instansies soos die HTK en die HTO word deur die staat verplig om as selfstandige tersiêre inrigtings te registreer.
- * Alle kerklike teologiese opleiding aan universiteite kan gestaak word.

(n) Die plasing van die "Instituut" binne die HTK

Die "Instituut" sal 'n akademiese plek moet kry. Waar kan hy geplaas word?

Die vanselfsprekende is dat die "Instituut" 'n instituut binne die HTK sal word. Maar, hoekom?

- * Die studente en die meeste van die dosente is reeds op een of ander wyse deel van die HTK.
- * 'n Navorsingsinstituut maak slegs sin wanneer so 'n instelling staatsubsidie vir navorsingsprojekte kan kry. Die vanselfsprekende is dat die "Instituut" op een of ander wyse deel moet vorm van 'n universiteit. Die verdere vanselfsprekendheid is dat die "Instituut" as 'n Hervormde Kerk instansie, deel sal vorm van die HTK aan UP.
- * Die HTK sal, met inkorporasie van die Instituut, uitstekend geposisioneer wees binne 'n snel veranderende UP. Trouens, dit sal die posisie van die HTK aan UP kan verstewig. Die groot getal swart studente, navorsing gerig op Afrika en gemeenskapsdiens aan verarmde swartmense val binne die visie en missie van UP en die regering.

(o) Struktuur van samewerking

Die kritiese vraag wat binne die Kerk gevra sal word is: Beteken dit nou eenwording in opleiding? Die antwoord is, nee!

(p) Selfstandige en onafhanklike voortbestaan

Die HTK en die nuwe HTO (of Instituut) sal sover dit die Kerk aangaan tot 'n groot

mate selfstandig en onafhanklik voortwerk. Die omvang van die werk sal verseker dat die twee instansies apart funksioneer. Verder sal die verskille in gerighede en opdrag verseker dat daar grootliks voortgegaan word soos dit tans die geval is.

Daar sal natuurlik 'n mate van samewerking wees. Die hoof van die HTK is 'n dosent by die HTO. Die HTO help byvoorbeeld met die praktiese opleiding in Sendingwetenskap. Met 'n al kleiner wordende poel van akademiese kundigheid in die Ned Herv Kerk kan dit verwag word dat daar op dosentevlak baie oorvleueling sal wees.

Die HTO / Instituut sal bly funksioneer onder die toesig van die Raad vir Toesig, Raad vir Apostolaat, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en Adviesraad. Die hoof van die HTK sal die voorsitter van die Adviesraad wees en sal op uitnodiging deel vorm van die Raad vir Toesig. Die hoof of direkteur van die Instituut sal hoogstens op uitnodiging en slegs in noodsaaklike gevalle, die vergaderings van die Toesighoudende Raad van die HTK bywoon.

Die Instituut sal volledig 'n kerklike instelling bly. Die Kerk sal alle onkoste volledig self dra. Die Kerk (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Raad vir Apostolaat, Raad vir Toesig, Kuratorium en Adviesraad) sal volledig beheer behou oor die Instituut.

(q) Eenheidstrukture

(aa) *Fasiliteite*

- * Die HTK sou van die fasiliteite van die HTO gebruik kon maak wanneer dit benodig word.
- * Die biblioteek van die HTO moet as 'n kerklike bate beskou word wat ook deur die HTK benut moet word.

(bb) *Personeel*

Die Hoof van die HTO / Direkteur van die Instituut word 'n personeellid van die HTK met die uitsluitlike opdrag, apostolaat.

(cc) *Studente*

Die studente van die HTO word kerklik beskou as studente van die HTK (UP verstaan dit reeds so).

(r) Ander plasing-smoontlikhede

Sou daar 'n alternatief vir die HTK wees? Die volgende sou oorweeg kon word:

- * 'n Selfstandige en onafhanklike tersiêre inrigting.
- * 'n Instituut binne die Departement Godsdiens- en Sendingwetenskap (wat dalk

die einde van opleiding kan beteken).

- * 'n Verbintenis met UNISA (en hulle Kollege vir die VGK).

(s) Naam van die Instituut

Die naam wat voorgestel word is "Die Afrika Instituut vir Missiologie" / "The Africa Institute for Missiology" (AIM).

Alternatief: "Die Instituut vir Missiologie in Afrika" / "Institute for Missiology in Africa" (IMA).

(t) Finansiële aspekte

(aa) *Die besluite van die vorige Algemene Kerkvergadering*

Besluit 5.3.1.3 (iii) (a) (aa) p.156 lees: "Die opleiding en werksaamhede van die HTO word onveranderd voortgesit. Die HTO poog om so gou moontlik tot substansiële selfbefondsing te kom deur die aanpak van dinamiese projekte, die sluit van bepaalde vennootskappe, gemeenskapsdiens en dies meer. Die moontlikheid van die omskakeling van die HTO in 'n sendinginstituut om opleiding te verbreed, word ondersoek en oorweeg. Verslag oor vordering in bogenoemde verband word tydens die 67e Algemene Kerkvergadering gelewer".

Besluit 5.3.1.3 (iii) (a) (cc) p.157 lees: "Die werk van die HTO gaan vir die volgende drie jaar ongehinderd voort. Gedurende hierdie tydperk word daar op 'n omvattende wyse ondersoek gedoen na die koste-effektiefste wyse om die HTO te bedryf. Alle moontlike opsies word oorweeg om die kerklike onkoste aan die HTO so laag as moontlik te hou. Hierdie opsies sluit in:

- * Benutting en ontwikkeling van die plaas Klipdrif en die gebouekompleks van die HTO tot 'n winsgewende bedryf.
- * Koppeling met en inskakeling met die Hervormde Teologiese Kollege.
- * Rasionalisasie binne die totaliteit van die apostolaatswerk van die Kerk.

Indien daar binne die volgende drie jaar moontlikhede na vore tree wat tot die voortgang van die HTO kan bydra, maar wat tot werklike finansiële besparing kan lei, dóén die Raad vir Toesig dit in samewerking en oorleg met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Indien dit blyk dat daar nie werklike maniere is om die opleiding bekostigbaar te hou nie, besluit die 67ste Algemene Kerkvergadering oor die sluiting van die HTO".

(u) Verslag oor die ondersoeke

(aa) *Koppeling met die HTK*

Die koppeling met die HTK bied die volgende indirekte voordele aan die Kerk:

- * UP verdien subsidie vir die HTO studente. Die subsidie op die Honneurs-studente is 'n substansiële bedrag.
- * UP verdien subsidie vir artikels geskryf deur HTO dosente.

Die ooreenkoms met UP bepaal dat die HTO studente vir slegs een tiende van die registrasiefooie verantwoordelik is. Geen ander student in die land geniet hierdie voorreg nie.

(bb) *Uitbreiding van onderrig*

Die ondersoek het bewys dat die Kerk nie kan verwag om groot winste te maak uit onderrig nie. Selfs groot instellings kon nie eers verpleegopleiding (met groot getalle studente) winsgewend bedryf nie.

Die enigste moontlikheid om wins te maak uit opleiding, sal wees wanneer die plaas ontwikkel kan word tot 'n boerdery wat gekoppel word aan opleiding vir ontlukende boere. Reuse bedrae is beskikbaar vir "leerderskappe".

(cc) *Benutting en ontwikkeling van die plaas Klipdrif*

Die plaas is 'n geweldige groot bate. Wanneer mev Steenkamp (wat reeds in die negentigs is) te sterwe kom, sal die Kerk duisende rande kan verdien uit die verhuring van die grond en die waterregte.

Talle Fakulteite en Departemente by UP (Landbou, Ekonomie, Opvoedkunde, Ontwikkelingsantropologie, Toerisme, Bemaking, Sport en Leierskapsontwikkeling) stel belang om saam te werk met die ontwikkeling van die plaas. Daar bestaan reeds 'n komitee wat saamwerk aan beplanning.

Old Mutual stel belang in 'n langtermyn betrokkenheid. Hulle het reeds 'n verteenwoordiger (mnr M Dreyer, 'n ouderling van die gemeente Oos-Moot) as waarnemer op die Raad vir Toesig benoem. Hy sal die skakel tussen die Kerk en die Landbou Afdeling van Old Mutual wees.

Die Kerk kan ook groot nut uit die plaas put. Verskeie persone dring aan op die ontwikkeling van 'n kampterrein vir die jeug.

Verskeie instansies soos die HTK, rade en kommissies kan van die fasiliteite gebruik maak.

Die Kerk sou minstens hiermee geld kon spaar.

(dd) *Gemeenskapsprojekte*

Die gemeenskapsprojekte van die HTO het geweldig gegroei. Skenkings ter waarde van tien duisende rande is die afgelope termyn ontvang. Ten spyte daarvan dat dit tot hede min direkte finansiële voordeel vir die kerk gehad het (en dit behoort in elk geval nie die verwagting te wees nie), kan hierdie projekte dalk nog groot steun uit

die buiteland kry. Ons groeiende internasionale kontakte móét een of ander tyd positiewe resultate oplewer. Skenkers laat altyd ruimte dat geld minstens gebruik kan word vir die instandhouding van fasiliteite.

(ee) *Vennootskappe*

'n Duur les is uit 'n vennootskap met 'n klein Stigting (Sub Sahara Children Foundation) geleer. Die Kerk sal in die toekoms slegs saam met groot betroubare instellings werk. Om hierdie rede is ons dankbaar vir die verbintenis met Old Mutual. Met hulle hulp kon ons 'n rekenaarsentrum begin. Die eerste paar duisend rand wins is reeds opgelewer.

(ff) *Rasionalisasie binne die totaliteit van die apostolaatswerk*

Die beplanning is dat met die aftrede van ds LJJ Nell volgende jaar, daar wel gerasionaliseer kan word. Sy pos sou afgeskaal kon word tot 'n halfdag pos. Selfs nadat daar aan die Instituut se mannekragbehoefte voldoen is, sal die Kerk nog steeds duisende rande per jaar kon spaar.

(gg) *Samevatting*

Daar is realistiese moontlikhede om geld te maak uit die plaas, die gemeenskapsprojekte, vennootskappe en publikasies. Dit is egter onrealisties om van die Hoof en sy personeel te verwag om besighede te ontwikkel en te bestuur. Ander kundigheid in die Kerk sal benut moet word vir hierdie taak. Ons is seker dat die HTO / Instituut hoë bemarkingswaarde het. Die Kerk moet die moontlikhede nou doelgerig opvolg en ontgin.

Die vraag is al dikwels gevra, wat kan ons wen (in terme van geld) as die HTO gesluit word? Die tyd het aangebreek om te vra, wat gaan die Kerk verloor as die HTO gesluit word? Die vraag kan as volg beantwoord word:

- * Die Kerk gaan haar kosbare bydrae tot die uitbou van die Christendom in Afrika prysgee.
- * Die Kerk gaan haar prysenswaardige bydrae tot opleiding, opvoeding en vorming van die mense van Afrika prysgee.
- * Die gemeenskap van Hammanskraal gaan sy intellektuele sentrum en diakonale hart verloor.
- * Die Kerk gaan haar invloed onder 'n paar duisend kinders prysgee.
- * Die Kerk gaan weereens terugval in 'n radikale na-binne-gekeerdheid.

(v) Mannekragbehoefte van die Instituut en die onkoste daaraan verbonde

Die HTO word tans, soos in die stuk vermeld, met die volgende personeel bestuur:

Hoof van die HTO
Deeltydse Ondersteuning

Prof IWC van Wyk
Dr GC Lindeque en Prop J Dippenaar
(elk 2 dae per week)

Deeltydse Sekretariële Ondersteuning Mev C Hattingh (2 oggende per week)

Ander ondersteuningspersoneel

Skoonmaker, Kombuispersoneel ens.

Gesien teen die agtergrond van die omvang van die bedryf en die spanwydte van betrokkenheid, is daar enkele belangrike sake wat vermelding verdien, naamlik:

- * Daar is tans nie 'n bedryfsbestuurder wat op deurlopende basis die dag tot dag bestuur hanteer nie. Die Sekretaris vir Apostolaat hanteer sake op 'n ad hoc-basis.
- * Daar is nie 'n sekretaresse op deurlopende basis beskikbaar nie, wat kontinuïteit onmoontlik maak. 'n Opleidingsentrum sonder 'n eerste kontak beelddraer en iemand wat voltyds met die kompleks geassosieer word, is kruppel (Ontvangsdame/sekretaresse).
- * Instandhouding, sekuriteit, die koshuis, kombuis, en ander fasiliteite mag nie verwaarloos word nie, en ook hier is nie 'n voltydse oog wat die prosesse en aktiwiteite waarneem en bestuur nie.
- * Die finansiële bestuur sal iewers geïnkorporeer moet word. Veral in terme van die sensitiwiteit met betrekking tot skenkings en ander trustfondse.
- * Bemerkingsaksies is ook tans nie volledig onder beheer nie, terwyl die HTO by uitstek bemerkbaar is. Prof IWC van Wyk hanteer dit as deel van sy verantwoordelikheid.

Alhoewel die HTO nog nie op deurlopende basis eksterne befondsing ontvang nie, is dit tog nodig om die besonderhede te vermeld en die ontvangste en potensiele ontvangste te kwantifiseer.

Indien die aktiwiteit waarvoor genoemde befondsing ontvang word as deel van die HTO se besigheidsplan gereken word, kan hierdie fondse reeds as 'n besparing gereken word, aangesien die fondse van eksterne bronne afkomstig is.

Naam van skenker	Bedrag/Belofte	Moontlike inkomste op korttermyn (binne 1 jaar)
Old Mutual	R20,000	R50,000 wins
Nederl Herv Kerk	R10,000	R20,000
Nederl Herv Kerk	R130,000 - HKSA	R150,000
Stadsraad	R7,000	R10,000
Swede	R20,000	R20,000 – R200,000
Rotariërs	R20,000	R50,000
Gemeentes / Lidmate	R20,000	R50,000

(w) Moontlike struktuur en befondsing daarvan

- * Sekretaris (bedryfsbestuurder)
- * Herstrukturering van prof IWC van Wyk se take om professionele bestuur waar te neem. Met ander woord soos wat 'n besigheidsbestuurder (uitvoerende direkteur) die pakket bestuur en nie net hoofsaaklik akademies betrokke is nie.

* 'n "Voltydse" bemarker wat onmiddellik aandag gee aan die volgende:

- ** "Branding" van die HTO
- ** 'n Bemarkingsplan opstel
- ** Belastingvrystelling - ook in terme van Artikel 18(a) ondersoek en deurvoer.
- ** Aktiewe bestuur en opvolg van die huidige en potensiele bronne soos byvoorbeeld Buitelandse fondse, Ou Mutual ensameer wat nie dadelik aan die bemarker se beheer en toesig oorgedra kan word nie.

(xi) ***Finansiële Model (Samevattend)***

(a) Sekretaresse

As gevolg van die herskikking van die afgetrede sekretaresse se koste en die aanwending daarvan om twee deeltydse hulpwerkers te vergoed, was daar geen addisionele las op die begroting nie.

Mev C Hattingh help tans op deeltydse basis, maar die HTO het meer ondersteuning nodig. Die befondsing word tans deur die kantoor van die Sekretaris vir Apostolaat gedra.

Addisionele voorsiening is dus onontbeerlik

R86 292

(b) Hulpwerkers (sekretarisse) met betrekking tot vestiging van die Instituut

Dr GC Lindeque en prop J Dippenaar is op deeltydse basis aangestel en slegs minimale vergoeding is tans beskikbaar.

Sou die vergadering die vestiging van die Instituut aanvaar, sal die vergoeding aangevul moet word. Besonderhede is tans nog vaag, maar 'n bedrag word tog voorsien.

Die ander belangrike sake soos byvoorbeeld finansies, bedryf, bemarking, en so meer kan die nodige aandag kry sonder dat die HTO addisionele koste aangaan. Bepaalde herverdeling van take sal egter aandag moet kry.

Hierdie bedrag, sou die Algemene Kerkvergadering dit toestaan, beteken ongeveer R1,22 per belydende lidmaat per jaar.

(xii) ***Slotopmerkings***

Die bedoeling is uiteraard nie om onmiddellik alle poste te vul en die las onnodig groter te maak nie. Die proses moet in fases geïmplementeer word en daarom kan prioriteite die verdere verloop aandui (byvoorbeeld van hoog tot laag).

Die raad beveel soos volg aan:

1. Die HTO word verander na die Afrika Instituut vir Missiologie [AIM].

Ordinansie 5.7.1 (ii) word dienooreenkomstig aangepas.

- 2. Die benaming "hoof" van die HTO te verander na "direkteur" van die Instituut.**
- 3. Instituut bly Instituut van die HTK.**
- 4. Die direkteur van die Instituut is 'n personeellid van die HTK.**
- 5. Die twee instelling bly onafhanklik naas mekaar funksioneer soos in die verlede.**
- 6. Daar word vir die uitgawes van die Instituut begroot.**
- 7. Alle moontlike hulp, binne die grense van die finansiële haalbare, word verskaf om wins te maak uit die plaas Klipdrift en die werksaamhede van die Instituut.**
- 8. Die vergadering versoek die Raad van Finansies om die moontlikhede te ondersoek met die oog daarop om die volle gebruik van die plaas Klipdrift aan die Raad vir Apostolaat oor te dra.**
- 9. Die vergadering oorweeg die addisionele uitgawes van ongeveer R136 000 wat benodig word om die proses te laat vlot.**

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking en besluit.**
- 2. Die vergadering neem met dank kennis van die werksaamhede van die HTO.**

5.3.3 DIE APOSTOLAATSKANTOOR EN DIE VERHOUDING MET DIE HKSA

5.3.3.1 Sinodale Pos: Uitvoerende Sekretaris vir Apostolaat

Ds LJJ Nell, wat tans die sinodale pos van Sekretaris vir Apostolaat beklee, sal na verwagting teen Junie 2005 emeritaat aanvaar. Volgens 'n besluit van die Algemene Kerkvergadering word alle sinodale poste wat vakant raak, opnuut geëvalueer. In opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Rasionalisasie Kommissie, het die Raad vir Apostolaat ondersoek ingestel na die meriete vir sodanige pos. Hierdie ondersoek en evaluering het die volgende aan die lig gebring:

- (i) Die voormalige Sendingkantoor funksioneer vir ongeveer 31 jaar en dienslewering fokus aanvanklik op skakeling met en ondersteuning aan die HKSA. Die bydrae wat deur vorige superintendente vanuit hierdie kantoor gelewer is ten opsigte van die vestiging van 'n sendingbewussyn in die Kerk, kan moeilik na waarde geskat word.

- (ii) Gedurende die laaste dekade is die funksies van die kantoor en die werksaamhede van die sekretaris aansienlik uitgebrei met administratiewe en sekretariële dienslewering aan die Kuratorium van die HTO, die Raad vir Toesig oor die HTO, die logistieke bedryf van die HTO en onderhouding van terrein en geboue. Die sekretaris was ook verantwoordelik vir die dosering van 'n module in kerklike administrasie aan die HTO.
- (iii) Die funksie van skakeling met en veral administratiewe ondersteuning aan die HKSA het steeds hoër prioriteit geniet. 'n Groot premie is geplaas op die vestiging van 'n vertrouensverhouding tussen die sendende- en sendingkerk. Die persoonlike skakeling van die superintendent en latere sekretaris met predikante en gemeentes van die HKSA, het grootliks hiertoe bygedra.
- (iv) Die Sekretaris vir Apostolaat het ook die afgelope dekade 'n groot rol gespeel in die vestiging van verhoudinge tussen die Ned Herv Kerk en die HKSA op ringsvlak, asook die uitbouing van die apostolaat binne die Ned Herv Kerk.
- (v) Tydens 'n onlangse gesprek tussen die moderamens van die Ned Herv Kerk en die HKSA was hierdie saak deel van die agenda en het die HKSA die behoefte aan sodanige ondersteuning en skakeling by wyse van 'n kantoor en 'n persoon, verkieslik 'n predikant, beklemtoon.
- (vi) Die omvang van die arbeidsveld en dienslewering van die Raad vir Apostolaat soos verwoord in die Kerkorde, asook die uitvoerende en bestuursfunksies van die raad, noodsaak administratiewe en uitvoerende dienslewering soos tans deur die kantoor en personeel gelewer word.

5.3.3.2 **Aanbeveling van die raad oor die Apostolaatskantoor en verhouding met die HKSA**

- (i) Die Raad vir Apostolaat voer sy opdrag in die Kerk en dienslewering aan die HKSA funksioneel uit deur die voortgesette dienslewering van die Apostolaatskantoor en 'n Instituut vir Sending.
- (ii) Die Apostolaatskantoor is by wyse van sy personeel, naamlik die Uitvoerende Sekretaris vir Apostolaat en 'n Sekretariële Beampte, funksioneel verantwoordelik vir die volgende:

(a) Dienslewering aan die HKSA

Deurlopende skakeling met die HKSA deur middel van die Hoof Uitvoerende Beampte van die HKSA ter bevordering van onderlinge verhoudinge tussen die twee Kerke.

Ondersteuning aan die HKSA ten opsigte van administratiewe en finansiële bestuur deur hulpverlening aan die Hoof Uitvoerende Beampte van die HKSA.

In samewerking met die Administrateur verantwoordelik is vir die opstel en bestuur van die begroting vir hulp aan die HKSA, asook die beheer van die Bystandsfonds van die Raad vir Apostolaat.

(b) Dienslewering aan die Ned Herv Kerk

Bevorder die saak van apostolaat in die Kerk deur, in samewerking met die Instituut vir Sending, navorsing te doen oor die uitlewing van die Kerk se missionêre roeping.

Die ontginning en ontwikkeling van nuwe missionêre geleenthede deur 'n skakeling- en ondersteuningsdiens op sinodale, rings- en gemeentevlak.

Die ontwikkeling van finansiële hulpbronne vir die uitvoering van die Kerk se missionêre opdrag in hierdie verband.

Behartig die skribaats van die Raad vir Apostolaat.

Dien op die Kuratorium van die HKSA.

(iii) *Personeelvoorsiening en befondsing vir die Apostolaatskantoor*

(a) Die Apostolaatskantoor word, in samewerking met die Dagbestuur van die Raad vir Apostolaat, bedryf deur die Uitvoerende Sekretaris vir Apostolaat in die persoon van 'n predikant van die Kerk, en 'n Sekretariële Beampte.

(b) Die Algemene Kerkvergadering begroot soos tans vir die bedryf van die Apostolaatskantoor.

(c) Die pos van die Uitvoerende Sekretaris vir Apostolaat word, sodra dit vakant raak, in die Kerk geadverteer. Die aanstelling word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedoen in oorleg met die administrateur en die Raad vir Apostolaat.

(d) Die Rasionalisasie- en Herstrukturiseringskommissie, in samewerking met Raad vir Apostolaat, besin gedurende 2005 oor die inhoud, aanwending en posvlak.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.****5.3.4 DIE HERVORMDE KERK IN SUIDELIKE AFRIKA****5.3.4.1 Algemeen**

Met volle begrip vir die feit dat onder die apostolaat veel meer verstaan word as sending alleen, wil hiermee tog gekonsentreer word op wat die Kerk tot hiertoe onder sending verstaan het. Dit beteken dat die Kerk hom in sy sendingtaak tradisioneel na die heidene of nie-christelike volke in hierdie land gewend het. Een ding staan egter soos 'n paal bo water en dit is dat die Kerk na sy aanvanklike huiwering om hierdie taak uit te voer, vir 81 jaar konsekwent gebly het in die besluit oor die wyse waarop hy hierdie werk sal doen. Die resultaat van hierdie werkwyse is 'n Kerk wat tans in 'n baie groot mate op sy eie bene staan. Dit word so gestel

omdat ons weet dat daar nog steeds finansiële steun na die Hervormde Kerk in Suidelike Afrika uitgaan. Dit sal miskien goed wees om in gedagte te hou dat die huidige benaming ten spyte van die selfstandigheid van genoemde kerk reeds 27 jaar vas staan. Hierdie benaming het waarskynlik die HKSA in tye wat verby is heelwat aan steun gekos maar dit is verblydend dat na afloop van die negende Algemene Kerkvergadering gedurende Desember 2003 dit steeds die amptelike naam van dié Kerk is. Hiermee word sekerlik reeds iets gesê oor die verhouding tussen die sendende en sendingkerk: ons sien dit as 'n broederlike verhouding terwyl elkeen van die kerke sy uniekheid en sy tradisionele werksterrein behou. Die beleid om leraars op te lei met die oog op kerkstigting onder die inheemse volke het reeds baie positiewe resultate vir beide die predikante van die HKSA en 'n groot aantal sendinggemeentes gelever.

Die feit dat die HKSA onder 'n etniese diversiteit van mense sy werk wil doen, het natuurlik ook eiesoortige probleme opgelewer. Dit sien 'n mens in die daarstelling van 'n oorhoofse kerkbestuur en die uitoefening van dissipline soos wat mens dit van 'n ordelike kerk verwag. Na heelwat worsteling het die HKSA met die aanname van 'n nuwe Kerkorde gedurende die afgelope Algemene Kerkvergadering 'n nuwe tydvak betree. Alle tekens dui tans daarop dat dit met die handhawing van dissipline in daardie kerk in die toekoms steeds beter sal gaan. Dit veral as gevolg van 'n volkome selfstandige hantering van opsig en toesig waarin die tradisionele presbiteraal-sinodale stelsel van kerkregering wel gewysig is om by die Afrika-kultuur en hierdie Kerk se besondere omstandighede aan te pas.

5.3.4.2 **Gemeentes**

Nadat daar 'n bykans natuurlike konsolidasieproses plaasgevind het veral in die ringe van Natal en Transkei, bestaan die HKSA tans uit 88 gemeentes. Soos reeds bekend, is hierdie gemeentes versprei oor die hele Republiek van Suid-Afrika wat ook insluit al nege provinsies. By die opstel van hierdie verslag is genoemde gemeentes verdeel onder nege ringe met die moontlikheid dat 'n tiende ring in die omgewing van Noordwes provinsie tot stand sal kom. Die gemeentes word bedien deur 68 predikante en 8 kapelane.

Die gemeentewisseling van groot en selfstandig na klein en afhanklik is waarskynlik te wyte aan die omgewing waar die gemeente bestaan, die finansiële omstandigheid van die lidmate en natuurlik die werkywer van die betrokke predikant. So sal gevind word dat daar in die diep platteland van Natal 'n sterk gemeente bestaan terwyl in 'n stedelike omgewing waar 'n groter lidmatetal verwag sou word, die getal lidmate heelwat kleiner kan wees. Dit is egter verblydend om oor die algemeen gesproke te vind dat op eie inisiatief en verder met die ondersteuning van Ringsrade vir Apostolaat in verskeie ringe van die Ned Herv Kerk daar tans wel ook op die platteland uitstekende groei beleef word.

5.3.4.3 **Lidmate**

Die huidige omstandighede in die RSA in ag genome sou 'n mens kon dink dat die HKSA in staat behoort te wees om in 'n groter mate finansiël selfstandig te funksioneer. 'n Mens kan egter net poog om begrip te hê vir die wesenlike armoede

wat oor die algemeen heers in die gemeentes van die HKSA. Dit is veral op die platteland waar weens verskeie redes predikante en gemeentes onder skreiende toestande in stand gehou moet word. Die faktore wat hiertoe bydra is, benewens die gebrek aan werkgeleenthede, ook die invloed van die MIV/VIGS pandemie. Hoe arm 'n gesin ookal mag wees, 'n gestorwene moet steeds met waardigheid begrawe word, en dit dikwels na 'n lang en uitmergelende tydperk van intensiewe versorging.

Dit bly steeds 'n probleem om presiese lidmaattalle te bepaal. Na jare van navorsing is die gevolgtrekking waartoe ons moet kom dat die swart gelowiges nie die grense van die kerk so skerp trek as wat ons dit verstaan nie. So sal dit gebeur dat met besondere geleenthede soos Paasfees 'n gemeente wat 'n fees aanbied se bywoning sesvoudig die getal belydende lidmate kan wees. Hierdie faktore in ag genome saam met die feit dat reaksie op versoeke van statistiese gegewens veel te wense oorlaat, veroorsaak dat die korrekte getal lidmate beswaarlik vasgestel kan word. In opvolging van die jongste Algemene Kerkvergadering (HKSA) se aandrang op gegewens, sou ons die belydende lidmate op 16 000 en die totale sieletal op 22 000 wou stel.

5.3.4.4 Die Ampte

Soos reeds gemeld is daar tans 68 predikante en 8 kapelane wat diens doen in die kerk en wyer. Ons kan praat van 'n jonger predikantkorps aangesien sowat 95 predikante gedurende die afgelope 18 jaar by die HTO afstudeer het. Hierdie feit van 'n meerderheid jonger predikante bring mee dat die ouderlingkorps van die HKSA groter verantwoordelikheid behoort te dra. Dit wil egter voorkom asof vanweë tradisionele opvattinge die ouderlinge hulle nie maklik laat leer of lei deur jonger mense nie. Die behoorlike toerusting van ouderlinge behoort daarom 'n saak van erns in die kerk te wees. Onses insiens is dit een van die feite wat meegebring het dat daar tans na bekwame ouderlinge eerder as jonger predikante opgesien word om leiding in die kerk te neem. Die nuwe Kerkorde het dit moontlik gemaak dat die voorsitter van die Algemene Kerkvergadering 'n ouderling, genaamd adv KD Matji, kan wees. Moontlik kom die amp van ouderling ook sterk na vore vanweë die feit dat daar tans 6 vroulike predikante in die HKSA diens doen.

Dit moet egter gemeld word dat tradisioneel die vrou 'n baie belangrike rol speel in die bestaan van hierdie Kerk. Ons sien dit onder meer in die selfstandige en uiters bekwame funksionering van die Hervormde Sustersvereniging. Telkens verras hierdie vereniging met die standaard van die agenda van 'n nasionale vergadering en die wyse waarop so 'n vergadering verloop. Anders as by die sendende kerk wil dit lyk asof daar nog nie vir die diaken 'n bepalende rol bestaan nie omdat daar baie min fondse is wat gekollekteer kan word en omdat die barmhartigheidsdiens deur die vroue verrig word. Ook op hierdie terrein is die samewerking tussen die twee kerke egter aan die toeneem in dermate dat daar tans ook predikante en verteenwoordigers van die HSV in die Direksie van Die Ondersteuningsraad dien. Twee van die vrouepredikante is tans in diens van Die Ondersteuningsraad en daar word met lof van die bydrae van beide gepraat. Maatskaplike werkers uit sekere streke aan die Rand, die Vaal-Driehoek en in Noordwes provinsie getuig ook met groot waardering oor die rol wat predikante, kerkrade en lidmate van die HKSA speel in projekte waarin dit gaan oor die versorging van minder bevoorregtes.

'n Interessante verskynsel is die bestaan van 'n "mannevereniging" genaamd die Amadodana. Predikante sowel as senior lidmate van die Kerk kom van tyd tot tyd byeen om kerksake te bespreek en speel dan ook 'n leidende rol in die Kerk oor die algemeen.

Laastens kan genoem word dat die jeugvereniging gedurende die laaste sowat drie jaar onder die leiding van 'n sterk bestuur uitstekende werk in die Kerk verrig.

5.3.4.5 **Kerklike Goedere**

(i) ***Geboue***

Die meeste gemeentes, maar nie almal nie, beskik oor een of ander plek van samekoms. Daar is betreklik netjiese geboue op plekke soos Potschefstroom, Dobsonville, Mamelodi, Fochville en Zamokuhle (Natal) om maar enkeles te noem. Verder is daar projekte aan die gang by plekke soos Wolmaransstad, Kanana (Klerksdorp) en Osizweni (Newcastle) om behoorlike strukture op te rig. Daar is gedurende die verslagtydperk 'n netjiese gebou voltooi by Kekana Gardens wat naas die HTO geleë is. Dit bly 'n feit dat lidmate van die HKSA as hulle die woord "kerk" hoor, die gedagte wil knoop aan 'n plek of 'n gebou. Wanneer aan geboue gedink word, moet daar altyd met groot waardering gewag gemaak word van die leiding en daadwerklike ondersteuning wat oor baie jare van lidmate, gemeentes en ringe van die Ned Herv Kerk uitgegaan het om hierdie fasiliteite daar te stel. Daar word steeds deurlopend gepoog om die eienaarskap van terreine en geboue amptelik geregistreer te kry of minstens opnuut te bevestig.

(ii) ***Finansies***

Tydens en na die afgelope Algemene Kerkvergadering van die HKSA het daar mede op aandrang van die Sekretaris vir Apostolaat groter kontrole en dissipline as in die verlede in die finansiële sake van die HKSA tot stand gekom. Hiertoe lewer die huidige Hoof Uitvoerende Beampte geen geringe bydrae nie.

Die huidige Raad van Finansies het ook reeds laat blyk dat hulle die hantering van finansies en die gepaardgaande selfstandigheid as 'n hoë prioriteit sien. So is die Algemene Kerkvergadering met die uitsondering van gedeeltelike subsidie aan vervoer vir die verste afgevaardigdes vir die eerste keer in totaal deur die HKSA self bekostig. Daar is duidelik begrip by die HKSA dat finansiële onafhanklikheid tot groter selfstandigheid kan lei. Dit moet ook gemeld word dat onder leiding van dr G Bos van Nederland daar tans op 'n redelik gereelde basis finansiële hulp aan gemeentes van die HKSA gebied word. Hier kan gedink word aan Kayelitsha, Bloemfontein, Kekana Gardens en Osizweni by Newcastle. Dan is daar ook 'n trustfonds gestig waaruit projekte waarmee gemeentes 'n inkomste wil genereer aanvanklik gefinansier word. Dr Bos en die trustfonds het dit moontlik gemaak dat ds BA Xuba en sy eggenote gedurende April/Mei 2004 na Nederland kan reis om moontlik verdere fondse te bekom. Ds Xuba was die vorige voorsitter van die Algemene Kerkvergadering en hy sal 'n aantal lesings aanbied waarin die Kerk (HKSA) se situasie in Suid-Afrika bekend gestel word.

Ons vertrou dat hiermee 'n oorsigtelike insae in die stand van sake wat betref die sendingkerk gegee is.

5.3.5 SENDING/EVANGELISASIE AKSIES WAARBY DIE RAAD VIR APOSTOLAAT BETROKKE IS

5.3.5.1 Middestadsbediening

(i) *MES (Johannesburg Middestad)*

Sedert MES (Middestad Evangeliese Sorg) die kerkgebou van Johannesburg Middestad gekoop het, het die Kerk op 'n nuwe, opwindende wyse wéér betrokke geraak by die middestadsbediening.

Die Kerk se betrokkenheid is op dié stadium nog uiters beskeie as mens dit vergelyk met wat MES daaglik doen. Feit is egter die Kerk kry weer geleentheid om sy missionêre roeping in 'n gebied soos Hillbrow uit leef. Hillbrow word tans makliker geassosieer met misdaad, prostitusie, onwettige immigrante, dwelms, smokkelary, agteruitgang en verval. Dis nie 'n plek waar mens dit maklik wil waag tensy dit werklik nodig is nie. Tog "waag" die personeel van MES dit daaglik daar met die evangelie van Jesus Christus, met die gee van kos en klere - met verstommende resultate.

Min mense is bewus dat MES die evangelie van Jesus Christus juis in 'n gebied soos Hillbrow met groot effektiwiteit bedien. Die verslag van die bedieningsdepartement van MES skets 'n prent van nuwe hoop en oorvloedige lewe. Wat 'n mens onmiddellik uit hierdie verslag opval is dat die evangelie van Jesus Christus werklik vir mense hoop en lewe bring in omstandighede wat andersins hooploos en uitsigloos is.

Die verslag van die bedieningspan dek sake soos:

(a) Jeugwerk

Die doel van MES se jeugwerk is om soveel as moontlik kinders in die omgewing te bereik deur vriendskapsbande te smee en om langs dié weg die evangelie uit te dra. Wat merkwaardig is, is dat daar tans reeds 8 kontakpunte oor die hele gebied is en dat deur die aanbieding van weeklikse Bybelklubs, altesaam 943 junior en senior jeug bereik word.

(b) Evangelisasie

Die doelwit hier is om soveel as moontlik buitelugdienste te hou asook om effektiewe opvolgwerk te implementeer. Daar is tans 9 kontakpunte. Buitelugdienste is een van die primêre metodes om kontak met die gemeenskap te maak. Daar word berading gegee, selgroepe word gevestig, dissipelskap-opleiding geniet aandag, opvolgbesoeke word gedoen, opleiding word gegee, korrespondensie sowel as persoonlike evangelisasie het daaruit voortgevloei. Hospitaalbesoeke vind ook plaas. Die gemiddelde aantal persone wat maandeliks bereik word is 750.

(c) Bybelskool en dissipelskap opleiding

Die doelwit is om op 'n effektiewe wyse die Skrif en verwante aspekte aan die orde te stel. Daar is 4 kontakpunte. Op 'n weeklikse basis word evangelisasiekursusse aangebied, asook Bybelskoolmateriaal. Daar is tans 50 persone betrokke by hierdie intensiewe opleiding.

(d) Hawelose gemeenskap

Terwyl armoede steeds toeneem, veral in 'n gebied soos Hillbrow word daar daaglik aan mense hulp en hoop gegee. MES se doelwit hier is om die gemeenskap daaglikse effektief op 'n basiese vlak te bedien. Die grootste aantal van hierdie mense word deur straatprediking bereik. Daar is 'n daaglikse sokombuis van Maandag tot Vrydag. Die gee van kos word voorafgegaan deur 'n kerkbyeenkoms in die Irene-saal. Evangelieverkondiging vind plaas asook films word vertoon. Daar word gemiddeld per maand 1588 mense op dié wyse bereik. Die eredienste word in Afrikaans, die Afrika-tale Engels en Frans gehou.

(e) Gemeente Irene

Sondae word daar eredienste gehou en katecese vind plaas. Hierdie eredienste word deur die inwoners van Hillbrow bygewoon.

Met die finansiële ondersteuning van die Ringe van Johannesburg, Zuurfontein en Randburg gemeente kon ds A Khebele in diens tree van MES. Hy doen reeds kosbare werk. Die Kerk het ook met die verkoop van die kerkgebou in Kaptijnstraat die voorreg van een pos op die direksie van MES. Dr JC van der Merwe vul tans die pos. Ds J Coetzee is betrokke met pastorale sorg aan MES personeel en die opleiding van pastorale werkers en beraders. Verskeie toere en kontakgeleenthede is al gereël vir predikante en ander belangstellendes om eerstehands te ondervind en te beleef hoe MES sy dienswerk inrig.

(ii) **SHINE (Pretoria Middestad)**

Ds LJ van der Linde, predikant van Pretoria-Suid, lewer soos volg verslag:

"Die SHINE uitreikaksie het in Augustus 2003 ontstaan vanuit die gemeente Pretoria-Suid. Die naam SHINE pas goed by die Sunnyside omgewing waarop ons veral fokus en waarvandaan ons begin het. Dit staan vir Sunnyside Hoop Inspirasie Navigasie en Evangelisasie. Die Bybelse motivering hiervoor is ons opdrag tot dissipelskap in Matteus 5:16: "Laat julle lig so voor die mense skyn dat hulle julle goeie werke kan sien en julle Vader wat in die hemel is, verheerlik."

Aanvanklik is daar begin met 'n voedselprojek vir behoeftige kinders by Sunnyside Primary. Nadat hierdie projek begin groei het, is daar besluit om ons verbintenis met die skool te versterk. Ons kon die werksaamhede aansienlik begin uitbrei na 'n samewerkingsooreenkoms wat met die gemeente Meyerspark aangegaan is.

In November 2003 het die nuwe uitgebreide komitee 'n strategie opgestel waarvolgens ons begin het om wyer betrokke te raak in die Sunnyside omgewing.

SHINE-missie is tweeledig:

- * Om uit te reik na die nood van die gemeenskap van Sunnyside.
- * uit te reik na die seniorburgers in die Sunnyside omgewing.

SHINE het vir homself doelwitte, uitkomste en verskillende aksiestappe bepaal vir die tweeledige missie. Die uitbreiding van die eerste deel van sy missie, naamlik die uitreik na die nood in die Sunnyside omgewing, het ons byvoorbeeld begin deur sy betrokkenheid by Sunnyside Primary. SHINE volg 'n holistiese benadering in ons werk by die skool. Die nood van die kinders lê op 'n fisiese, geestelike en emosionele vlak. Aan elkeen van hierdie aspekte word aandag gegee.

Die uitdeel van kos aan behoeftiges is deel van die fisiese uitreik. Dit word deur die gemeente se NHSV hanteer. Ds J Montja, predikant van die HKSA, het vanuit SHINE begin met Bybelonderrig en 'n Bybelleesprogram met ongeveer 120 kinders weekliks. Hy het ook al gehelp met die opklaring van probleme rondom ernstige bendebedrywighede in die skool. Op geestelike vlak raak hy dus betrokke. Ds ME Beukes het begin met 'n terapeutiese vakansieprogram. Dis 'n kunsprogram wat die kinders vaardighede leer, hulle selfbeeld bou en waarby kinders se probleme ook na vore kom. Kinders met sielkundige probleme kry ook gratis berading by haar. Sy het pas ook begin met 'n kunsprogram vir straatkinders in Sunnyside.

In alles wat ons aanpak is daar vennote met wie ons hande vat. By die vakansieprogram het SHINE gewerk saam met verskillende gemeentes van die Kerk en ander kerke, die HKSA, TUKS JOOL, die SAPD ens. Op hierdie manier raak SHINE ook ekumenies betrokke en sterk ander reeds bestaande aksies in die omgewing deur ons spesialiteitshulp aan hulle te bied. Hulle is egter ook daar om SHINE te ondersteun waar nodig.

SHINE het pas ook begin met 'n behoeftebepaling by seniorburgers in Sunnyside se woonstelle. Hierdie mense is dikwels vasgevang in omstandighede waar hulle afhanklik is van ander se hulp, maar dit nie tot hulle beskikking het nie. Hulle is ook bloot gestel aan die gevare van 'n omgewing met 'n baie hoë misdaadsyfer.

Die gemeente Pretoria-Suid het deur hierdie aksie 'n heel nuwe koers ingeslaan. Uitreikwerk bied aan die Kerk, veral in 'n omgewing soos Sunnyside, groot uitdagings. Die Here sorg wonderbaarlik vir die beweging in hierdie taak en die deure gaan oop na al meer geleenthede om aan te gryp. Selfs wat stoflike bronne en fisiese hulp betref, staan SHINE verstom oor die positiewe reaksie."

Die raad beveel soos volg aan:

- 1. Die Kerk soek vennootskappe in eie gemeenskappe.**
- 2. Gemeentes word versoek om saam te werk in vennootskap met instansies wat reeds in hierdie verband werk.**
- 3. Gemeentes word steeds aangemoedig om betrokke te raak en te bly by die vennootskapsbediening saam met MES, SHINE en ICM.**

4. Gemeentes en instansies in die Kerk word uitgenooi na die Simposium oor Middestadbediening.

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking en besluit.**
- 2. Die raad word versoek om voort te gaan met navorsing ten opsigte van Middestadbediening.**

5.3.5.2 Christelike Seemansorganisasie

(i) *Verslag oor die werksaamhede van die CSO*

Dr WAJ van Schoor, bestuurder personeelsake van die CSO, lewer soos volg verslag:

"Die Christelike Seemansorganisasie (CSO) is in 2004 sestig jaar oud.

Die organisasie het in die doodsnikke van die Tweede Wêreldoorlog hom ontferm oor die Nederlandse seesoldate op pad front toe en terug. Die Afrikaanse kerke aan die Kaap het later kragte saamgesnoer om met die Christelike Seemans Welsyns Organisasie (CSWO) na hulle toe uit te reik. Die oorlog is verby, maar skeepvaart nie, en die Nederlandse seesoldate is vervang deur seemanne uit al wat 'n nasie is wat hulle brood op die water verdien. Die "Welsyn" in die naam is later laat vaar, maar die CSO is steeds in Suid-Afrikaanse hawens aan die werk.

(a) Wat doen CSO?

Oor wat die CSO in die hawens doen, is weer grondig besin sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering. Daar is gepoog om weer sy roeping en doelstellings te formuleer. Die CSO se nuwe beleid omvat die volgende:

- * Die CSO bely geloof in die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees.
- * Die CSO leef, in die lig van die hele Skrif, en in besonder van tekste soos Matteus 28 vers 19, vanuit die geloof dat die evangelie van die Here Jesus Christus in wese missionêr op alle mense gerig is.
- * Die apostolaatsroeping is wesenlik van die bestaan en aard van hierdie organisasie
- * Die CSO is geroepe om die evangelie te bedien aan mense wat op die een of

ander wyse verbonde is aan seevaart en hawens, uit enige land en volk ter wêreld.

- * Die belangrikste maniere waarop die evangelie deur CSO bedien word, is deur middel van
 - ** pastorale versorging en
 - ** die verspreiding van Bybels, lektuur en ander hulpmiddels.
- * Hierdie bediening van die evangelie, en alle hulpmiddels wat gebruik en uitgedeel word, is in ooreenstemming met die Bybels Reformatoriese teologiese tradisie soos verwoord in die Drie Formuliere van Eenheid.

(b) Hoe doen die CSO dit?

Oor *hoe* ons dit doen, het ons gaan skryf:

Die pastorale versorging van seelui

- * geskied deur middel van besoeke aan skepe in die hawens om
 - ** persoonlike pastorale gesprekke aan te knoop
 - ** Bybelstudies aan te bied
 - ** eredienste te lei
- * en kan ook insluit
 - ** hulpverlening en noodleniging, sou seemanne broodnood ly, met dien verstande dat sodanige hulp met goedkeuring van die Bestuurder Evangeliebediening sal geskied
 - ** opbouende ontspanning, onthale, rondritte, besoeke aan gekeurde huisgesinne, besoeke aan kerke, betrokkenheid by en benutting van geleenthede en geriewe wat aangebied word, seemansklubs en - sendingstasies, reise op skepe as varende kapelane en briefwisseling met seelui.
- * Die Woord van God word deur middel van Bybels, Skrifdele, en ander opbouende Christelike leesstof, oudio- en visuele opnames en ander toepaslike en beskikbare hulpmiddels aan seelui beskikbaar gestel, in alle beskikbare tale.

(c) Wie is CSO?

Om die werk te kan doen, het die CSO vier geordende predikante van die Hervormde Kerk (R Janse van Rensburg in Richardsbaai, HF la Grange in Durban, DJD Taljaard in Port Elizabeth, JH Barkhuizen in Saldanha) en een Hervormde lidmaat (gewese predikant J du Plessis in Kaapstad) in diens as evangeliebedienaars wat skepe besoek. By die ter perse gaan van hierdie verslag, het JJ Dreyer, gewese predikant van die Hervormde Kerk (onlangs weer hertoegelaat tot die evangeliebediening), pas

die CSO se diens verlaat om hom by die 'Missions to Seafarers (MTS)' in Richardsbaai aan te sluit as hulle voltydse, inwonende kapelaan. Sodoende bly prop JJ Dreyer ten nouste verbonde aan die evangeliebediening aan seelui in die hawe van Richardsbaai, en ons sien hierin 'n geleentheid om voortaan nog hegte bande te smee met MTS. (Twee geordende predikante van die Nederduitse Gereformeerde Kerk, N Janse van Rensburg en P Zeeman, werk ook tans vir CSO, onderskeidelik in Durban en Kaapstad). Elkeen van die evangeliebedienaars in ons hawens is ook deeltydse predikante van die Ned Hervormde- en Ned Geref Kerke.

Die CSO kan getuig dat elke evangeliebedienaar, J du Plessis ingesluit, skitterende werk doen. Op elkeen van hulle kan daar sonder voorbehoud staatgemaak word om met 'n roepingsgedrewe selfwerkzaamheid, die evangelie te bedien. Hulle doen dit op 'n wyse wat die Kerk op hulle trots kan maak, en wat die Here van die Kerk tot eer strek.

Benewens die evangeliebedienaars in die hawens, het die CSO ook etlike ander lidmate en 'n predikant van die Hervormde Kerk in diens, dit is dr WAJ van Schoor (Gemeente Pinetown), me E Weideman (by die fondsekantoor in Kaapstad) en me W Smith (by die Bedieningskantoor in Durban).

In elke hawe werk 'n Hawekomitee. Elke Hawekomitee staan onder leiding van predikante en lidmate van die Nederduitsch Hervormde Kerk. Richardsbaai se voorsitter is ds E Oosthuizen; Durban s'n is dr WAJ van Schoor; in Port Elizabeth gee ds LJ Strauss die toon aan; en in Kaapstad ds KF Smith. Saldanha se voorsitter is 'n lid van die Hervormde Kerk Weskusgemeente se kerkraad. Ds TF Dreyer van Durban was tot onlangs toe nog die nasionale voorsitter van die CSO, en is nou nog lid van die Durbanse Hawekomitee.

(d) Dankie!

Die CSO wil hiermee sy dank aan die Hervormde Kerk oordra vir die geleentheid om predikante van die Kerk in diens te kan neem. Die CSO is ook bly dat, hoewel die CSO nie sonder die Kerk se hulp predikante in sy diens sou kon neem nie, die CSO met hierdie predikante in sy diens, weer vir vier gemeentes van die Kerk dit moontlik maak om deeltydse bediening te kan bekostig. En die CSO is dankbaar vir die bekwame leiding wat in elke Hawekomitee van die Hervormde predikante en lidmate uitgaan. Die bede is dat die vennootskap tussen CSO en die Hervormde Kerk van krag tot krag sal gaan.

(e) Lidmaatskap

Die CSO se sterk bande met die Hervormde Kerk word nie net uit die leierskorps duidelik nie. Talle lidmate van die Hervormde Kerk is lede van die Hawekomitees. Die CSO se nasionale voorsitter, mnr T de Haas, is 'n lidmaat van die Hervormde Kerk.

Dog, daar is by die CSO ernstige behoefte aan selfs nog groter betrokkenheid van lidmate van die Kerk by Hawekomitees. Daarom het die CSO in sy 'Beleid en Prosedures' nou ook die reëling dat hy graag nog mense wil uitnooi om by die CSO

te kom uiting gee aan die gelowige se apostolaatsroeping.

Die CSO sê dat

- * enige individu wat die doelstellings van die CSO heelhartig onderskryf en graag met die CSO wil vereenselwig en binne die riglyne van die CSO se grondwet wil saamwerk, lid kan word van die organisasie
- * enige organisasie of instansie wat die doelstellings van die CSO onderskryf en graag met die CSO wil vereenselwig en binne die riglyne van die CSO se grondwet wil saamwerk, kan met die CSO saamwerk en afgevaardigdes na komitees en vergaderings stuur.

Met 'enige organisasie of instansie' het die CSO veral gemeentes in die oog.

Hiermee dan 'n vriendelike uitnodiging van die CSO dat elke gemeente sal oorweeg om met hom in die hawens te kom saamwerk aan die bediening van die evangelie aan seelui, of aan die bymekaarmaak van die middele wat hy nodig het om met hierdie werk te kan volhou. Daar is baie geleenthede vir vrywilliger betrokkenheid, en dit is elke evangeliebedienaar van die CSO se droom om 'n spannetjie gelowige lidmate te hê wat hom/haar met die bediening van die evangelie en die pastorale versorging van seemanne kan help.

(f) Ons nuwe baadjie!

CSO was genoop om, soos alle soortgelyke instansies, hand in eie boesem te steek om te voldoen aan die vereistes van nuwe Suid-Afrikaanse wetgewing. Die geleentheid is aangegryp om somer van voor af te gaan nuut dink oor sy roeping, visie, doelstellings en oor hoe die gereël kan word..

Onder leiding van die destydse voorsitter, ds TF Dreyer, is begin met 'n grondige ondersoek met die gevolg dat die CSO van die grond af herstruktureer het. Daar is nou 'n nuwe Grondwet in plek, 'n uitgebreide Beleid en Prosedure-dokument, en die posbeskrywings in die CSO is so hervorm dat daar 'n koste-effektiewe en doeltreffende interne organisasie op die been is.

Na die uittrede van ds Dreyer as voorsitter, het die CSO drie persone aangestel wat, naas ander pligte, in besonder moet aandag gee aan die nuwe werkerterreine wat voorheen lossies op die oorvol-gelaaide vurk van die voorsitter gelê het:

- * Die Bestuurder: Evangeliebediening is ds HF la Grange. Naas die evangeliebediening in die Durbanse hawe, help hy dat die evangeliebediening ook elders vlot. Hy soek ekumeniese aansluiting met ander organisasies, doen navorsing en werk met die ander evangeliebedieners saam aan toerusting vir die werk in ons hawens.
- * Me E Weideman is CSO se Bestuurder: Finansies en Administrasie. Sy skakel uit die Kaap uit met al die donateurs, en dra verantwoordelikheid vir die daaglikse administrasie van die CSO.

- * Die CSO het, in die lig van die eise wat die wetgewing stel, dr WAJ van Schoor aangestel as CSO se Bestuurder: Personeelsake. So word toegesien dat personeel billik behandel en behoorlik versorg word.

Die het CSO het ons oor die laaste jaar of wat 'n ingrypende gedaanteverwisseling ondergaan, ten beste. Op die lange duur gaan beter diens gelewer word aan die seelui in ons hawens en die evangeliebediening, soos wat CSO glo dit gedoen behoort te word, sal bevorder word. Dis tog waaroor dit wesenlik vir ons gaan.

(g) Ons kyk vorentoe!

Dis nie net ons interne strukture wat moes aanpas by die eise van die tyd nie. Dat die CSO net predikante in diens het, is 'n nuwe verwickeling waarvoor baie dankbaarheid bestaan. Drie van ons evangeliebedienaars is tans ingeskrewe studente van UP en Unisa, en studeer in rigtings wat hulle sal help om die beste gebruik te maak van die geleenthede wat kort gesprekke met seelui bied om Jesus Christus aan hulle te bedien.

Die CSO kyk met nuwe oë na ander organisasies wat saam met hom die evangelie in ons hawens bedien, en daar word by hulle aansluiting gesoek en maniere gevind om kostebesparend saam te werk. Moontlikhede om met internasionale liggame, soos ICMA, saam te werk en van hulle opleiding gebruik te maak, word ondersoek. Daar word ook reeds gebruik gemaak van die seeman-sendingstasies in Durban en Richardsbaai, wat eintlik deur die MTS bedryf word.

Die voorraad klankkassette word stelselmatig met kompakskynwe vervang en daar word gesoek na traktaatjies en Bybelstudies om saam met Bybels uit te deel.

Die CSO het 'n eie webwerf wat weekliks in stand gehou word (www.cso.co.za).

Daar word voortdurend nuwe maniere ondersoek om sy werksaamhede bekend te stel. Die CSO het toegang tot die beste kundigheid in die teorie en praktyk van fondsinsameling."

(ii) *Bekendstelling van werksaamhede van die CSO*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het dit goedgekeur dat die CSO tydens die sitting van die Algemene Kerkvergadering sy werksaamhede bekendstel. Die geleentheid vind plaas op **Donderdag 30 September 2004 om 11:15**.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

5.3.5.3 Beskrywingspunt

(i)

BEGROTING VIR JAARLIKSE BYDRAE AAN DIE CSO: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering begroot om jaarliks 'n substansiële bydrae aan die CSO oor te betaal.

Motivering

- * Die werk wat deur die CSO oor jare gedoen word behoort meer daadwerklik steun van die Kerk te geniet as bloot vrywillige bydraes. Daar is groot dankbaarheid vir die vrywillig bydraes en dit moet asseblief gehandhaaf word.
- * Die CSO bied tans werkgeleenthede aan predikante van die Kerk.
- * Oor die jare heen is aan talle predikante van die Kerk werkgeleenthede gebied en is gemeentes by kusdorpe daardeur instaat gestel om 'n standplaas in stand te hou.

Dr SP Pretorius stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.3.6 BYBELVERTALING EN BYBELVERSPREIDING

5.3.6.1 Verslag van die Sekretaris in Kerkverband by die Bybelgenootskap

(i)

Inleiding

Dit is vir die twee predikante in besondere diens by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika, di WH Steyn en JMJ de Wet, 'n voorreg om verslag te kan lewer oor die aktiwiteite van die Genootskap.

Die Bybelgenootskapbeweging is vanjaar 200 jaar oud. Vir 200 jaar dien mense op georganiseerde manier die gesamentlike doel: *om die Bybel te vertaal uit die oorspronklike tale in die spreektaal van die dag en dit beskikbaar te stel teen 'n prys wat binne die koopvermoë van die meeste mense val.* 'n Tal van 136 Bybelgenootskappe werk tans in meer as 200 lande. Vir 180 jaar al is hierdie werk in Suid-Afrika aan die gang.

Die ondersteuning van die kerke is vir die Bybelgenootskap van kardinale belang, want dit is juis ten dienste van die werk van die kerk dat die Bybelgenootskap die Bybel in alle tale van die land beskikbaar moet stel.

(ii) ***Beheer en verteenwoordiging***

Die beheer van die Bybelgenootskap is gesetel in die Nasionale Raad en sy uitvoerende Komitee. Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika word op vyf verskillende Streekgrade van die Bybelgenootskap verteenwoordig. Onder andere verteenwoordig drie lidmate van ons kerk, naamlik ds CJA Simpson, ds JMJ de Wet, en mnr PL Pohl, die Johannesburg, Bloemfontein en die Port Elizabeth Streekgrade onderskeidelik, tans op die Nasionale Raad van die Bybelgenootskap.

(iii) ***Vertaling***

Gedurende die verslagtydperk het die *Departement Teksvorsing* publikasies in soveel as 26 tale hanteer. Hierdie tale is Bemba, Kwangali, Lozi, Luchazi, Nda, Ndebele, Ndonga, Noord-Sotho, Portugees, Rumanyo, Shona, Suid-Ndebele, Suid-Sotho, Swahili, Swati, Tshwa, Tsonga, Tswana, Venda, Xhosa, en Zulu.

Die volgende projekte sal die vergadering interesseer:

(a) Afrikaans: Bybel vir dowe

Die vertalingskomitee, onder leiding van prof JP Oberholzer, werk teen 'n goeie tempo. Die volgende Bybelgedeeltes is reeds gepubliseer: *Genesis en Markus; Daniël tot Maleagi en Matteus tot Johannes*. Twee verdere publikasies, *Psalms tot Hooglied*, en *Die Sendbriewe van Paulus* (Romeine tot Filemon), is vir die 2004 feesjaar beplan.

(b) Suid-Ndebele Bybel

Die projek, onder leiding van prof APB Breytenbach, vorder goed. Die Fakulteit Teologie van die Universiteit van Pretoria verskaf kantoortasies en die Mpumalanga-regering ondersteun die vergadering van die hersieningskomitee wat van tyd tot tyd plaasvind. Bybeldele wat reeds gepubliseer is, is: *Rut, Jona*. en *Die Klein Profete. 1 en 2 Samuel* is klaar vertaal, en daar word gewerk aan *1 Konings*.

(c) 'n Moontlike nuwe vertaling van die Bybel in Afrikaans

Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika het etlike jare gelede versoek ontvang dat 'n meer direkte woordelike (konkordante) vertaling van die Bybel in Afrikaans gemaak moet word. Die Bybelgenootskap het sy Kerklike Advieskomitee vir die Bybel in Afrikaans (waarop die meeste Afrikaanse Christelike Kerke sitting het en waarvan prof JP Oberholzer die voorsitter is) geraadpleeg.

Vervolgens is 'n Bybelvertalingsimposium gereël in samewerking met die Afrikaanssprekende Kerke. Plaaslike en internasionale vakkundiges uit verskillende vakdisiplines van die Bybel- en vertalingswetenskappe het referate gelewer. Marknavorsing in samewerking met die Universiteit van Stellenbosch, is onderneem ten einde die wenslikheid van nog 'n Afrikaanse vertaling vas te stel.

Die Advieskomitee het besluit om aandag te gee aan die moontlikheid van 'n

vertaling, getrou aan die grondteks, en bedoel vir voorlesing en gebruik in die eredienste van al die belanghebbende kerke en vir kategetiese, Bybelstudie en privaat gebruik.

Na deeglike oorweging op verdere vergaderings is besluit om aan te beveel dat werk aan 'n vertaling van die Bybel begin moet word. Die Afrikaanssprekende kerke en kerke wat ook die Afrikaanse Bybel gebruik, sal hieroor geraadpleeg word. Die saak sal tydens die vergadering ter tafel geneem word.

(iv) **Produksie**

Die koste van ingevoerde papier bly steeds 'n groot faktor in die produksiekoste van die Bybel. Die gemiddelde prys per ton het die afgelope jaar soos volg vertoon: 2000: R10 369; 2001: R13 038; 2002: R14 705, en met die verbetering in die Rand wisselkoers R12 550 in 2003. In die afgelope 3 jaar is sowat 850 ton papier jaarliks gebruik.

Bybels en Bybelgedeeltes is in soveel as 19 tale en 28 weergawes jaarliks gepubliseer. 64 nuwe uitgawes het in die drie jaar die lig gesien.

	2001	2002	2003
Bybels	997 792	839 212	846 809
Testamente	168 502	159 829	113 668
Bybelgedeeltes en Seleksies:	348 867	724 487	492 199
TOTAAL	1 515 161	1 723 528	1 452 676

Bybels en Bybelgedeeltes op kassetband word vervaardig vir diegene wat blind is of nie funksioneel kan lees nie. Daar is na raming 12 tot 20 miljoen sulke mense in Suid-Afrika.

(v) **Verspreiding**

Die volgende hoeveelheid Bybels en Bybelgedeeltes is in tot soveel as 97 tale en 126 vertalings binne die Republiek versprei.

	2001	2002	2003
Bybels	591 517	585 224	491 907
Testamente	142 292	136 683	74 370
Bybelgedeeltes	96 892	201 857	143 988
Nuweleser Bybelgedeeltes	59 427	54 183	43 418
Seleksies	207 637	146 819	144 388
TOTAAL	1 097 765	1 124 766	898 071

Van die volledige Bybels wat versprei is, was tussen 90.5% en 92.7% gesubsidieer.

(a) Verspreiding van die Bybel in Afrikaans

Sedert die verskyning van die volledige Bybel in Afrikaans in 1933, is daar reeds ten minste 9 887 750 eksemplare van die twee vertalings versprei. Die 1933/1953 vertaling bly steeds 'n standaard produksie-item van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. Daar is sedert die verskyning in 1933 tot 31 Oktober 2003 reeds 6 972 552 eksemplare versprei, met 31 533 in 2003. Van die 1983 vertaling is 2 915 200 eksemplare versprei, waarvan 64 484 in 2003.

(b) Bestemmings buite Suid-Afrika

Daar is aan lande buite Suid-Afrika 'n totaal van 1 205 820 volledige Bybels gelewer, selfs sover as Portugal. Hierdie items word nie deur die Bybelgenootskap van Suid-Afrika gesubsidieer nie.

(c) Verspreidingskanale

Die Christelike Boekhandel versprei sowat 49% van die volledige Bybels, die algemene boekhandel 32%, Kerke 15% en die res deur ander instansies. Gemeentelike kolporteurs kan hier 'n belangriker rol speel om Bybels in verskillende tale beskikbaar te stel.

(vi) ***Finansies***

(a) Inkomste

Die Bybelgenootskap het vanuit 'n wye spektrum van oorde donasies ontvang. Dit lyk soos volg.

	2001	2002	2003
Individue	7 181 126	7 995 394	8 819 893
Kerke	7 825 369	7 818 638	8 946 629
Kerklike Organisasies	216 710	289 123	295 323
Kategese	52 416	53 183	70 961
Kerkjeug	16 210	9 089	28 422
Opvoedkundige Instellings	77 603	84 552	61 659
Sakeondernemings	538 852	466 164	573 997
Allerlei	332 201	207 513	176 232
Boedels	4 107 895	6 266 167	4 180 131
TOTAAL	20 348 383	23 189 822	23 153 247

Uitgawes

Die koste van die verspreidingsprogramme het meer as R101 miljoen beloop oor die 3 jaar, en is soos volg bestee:

	2001	2002	2003
Bybelproduksie	R26.9 miljoen	R34.2 miljoen	R30.4 miljoen
Bybelvertalingsprojekte	R1.5 miljoen	R1.3 miljoen	R1.5 miljoen
Bydraes tot wêreldwye werk	R0.6 miljoen	R0.6 miljoen	R0.8 miljoen

Ander uitgawes was die volgende:

Administrasie en Personeel	R19.7 miljoen	R21.3 miljoen	R24.2 miljoen
Donateursprogramme	R 1.0 miljoen	R 1.4 miljoen	R1.5 miljoen

(vii) Verslag

Daar is gereeld jaarliks 'n verkorte jaarverslag van die Bybelgenootskap se werksaamhede aan alle donateurs gestuur.

Geouditeerde finansiële state was steeds by die Streekkantore van die Bybelgenootskap ter insae vir bona fide donateurs.

(viii) *Bydraes uit die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (Let wel slegs Republiek van Suid-Afrika)*

Bydraes die afgelope 3 jaar lyk soos volg:

	2001	2002	2003
Kerkraad	978 422.01	1 090 327.88	1 118 234.49
NHSV	18 613.10	21 633.00	25 643.94
NHJV	1 406.75	2 010.85	778.35
Kategese	11 462.86	19 553.04	18 918.36
Individue	109 463.77	111 769.23	152 494.53
TOTAAL	1 119 368.49	1 245 294.00	1 316 069.67

Wat die bereiking van die mikpunt van R19 per lidmaat betref (dit is die gemiddelde verlies wat die Bybelgenootskap ly op die voorsiening van een Bybel) het die Kerk soos volg ondersteuning gebied:

	2001	2002	2003
Lidmatetal	119 194	116 735	114 048
Gemiddeld per lidmaat	R9.39	R10.67	R11.54

Samewerking van die verskillende gemeentes het gewissel van geen bydrae (sowat 40 gemeentes jaarliks), tot gemeentes met 'n gemiddeld van soveel as R43.51 per lidmaat.

(ix) **Slot**

Die Bybelgenootskap is die dienswillige dienaar van die Kerk wat die Bybel as Boek van die kerk wil versorg en verskaf met die doel om elkeen in sy eie taal van die groot daad van God te laat hoor. Ons wil graag die goeie nuus vir almal vir altyd laat hoor.

Die Bybelgenootskap bied graag sy diens aan die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika aan, en vertrou dat die Kerk die Genootskap in gebede sal dra en finansiële sal ondersteun.

Die raad beveel soos volg aan:

1. Die vergadering neem kennis van die vestiging van Bybelgenootskappe oor die hele wêreld die afgelope 200 jaar, en spreek sy hartlike gelukwensing uit teenoor die Bybelgenootskap in hierdie jubeljaar.
2. Die vergadering neem met waardering kennis van die werk van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika. Die Bybelgenootskap word verseker van die Kerk se onverdeelde ondersteuning en medewerking soos in die verlede.
3. Dank word uitgespreek teenoor alle gemeentes, gemeentelike instansies en individue wat die Bybelgenootskap ondersteun het.
4. Kerkrade word versoek om toe te sien dat Bybels wat nodig word, in welke taal ookal, geredelik beskikbaar is in winkels, en dat Bybels by die gemeentelike kolporteur beskikbaar is.
5. Kerkrade word versoek om elke jaar, voor die einde van Oktober, 'n bedrag per lidmaat, gelykstaande aan die verlies-bedrag op een Bybel, aan die Bybelgenootskap oor te betaal.
6. Die NHSV, NHJV, kategese en individue word aangemoedig om by te dra vir Bybelverspreiding.
7. Gemeentes word aangemoedig om promosiemateriaal wat gratis op aanvraag beskikbaar is, by die Bybelgenootskap van Suid-Afrika te bekom om as hulpmiddels te gebruik om die Bybelgenootskap bekend te maak.

stel en fondse daarvoor in te samel.

AAN BEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.3.6.2 Verslag van Kerklike Advieskomitee vir Bybelvertaling

(i) Werksaamhede

Die Kerklike Advieskomitee vir Bybelvertaling (die Advieskomitee) het die afgelope drie jaar sy gewone jaarlikse vergaderings gehou. Daarnaas is 'n werkwinkel op 22 en 23 April 2004 gehou oor die moontlikheid van 'n nuwe Bybelvertaling in Afrikaans. Tydens die gewone vergaderings is daar hoofsaaklik kennis geneem van die werk wat die Bybelgenootskap van Suid-Afrika doen in verband met die vertaling, beskikbaarstelling en verspreiding van Bybels en Bybelgedeeltes (Oor hierdie aspek doen ds WH Steyn volledig verslag).

Die meeste tyd en aandag van die Advieskomitee is in beslag geneem deur die ondersoek na die moontlikheid van 'n nuwe vertaling van die Bybel in Afrikaans. Die vergadering het onder andere die volgende oorweeg as motivering vir die loodsing van 'n projek om opnuut die Bybel in Afrikaans te vertaal:

- * Vertaalteorie het oor die afgelope dertig jaar verskillende fases van ontwikkeling deurloop. In die proses is bepaalde leemtes in die vertaalteorie wat aan die 1983-vertaling van die Bybel in Afrikaans ten grondslag lê, uitgewys.
- * Die prosesse van Bybelvertaling is die afgelope dekades wêreldwyd gewysig. So byvoorbeeld is die deelnemers aan Bybelvertaling nie meer beperk tot enkele manlike teoloë nie, maar word vertaalspanne uit albei geslagte saamgestel wat bestaan uit eksegete (brontaalkenners) en taal- en letterkundiges (doeltaalkenners). Daarby het Bybelvertaling 'n sterker ekumeniese inslag gekry in dié sin dat daar (soos by die nuwe Nederlandse Bybelvertaling) samewerking is tussen Protestante en Rooms-Katolieke.
- * Indien die proses van 'n nuwe vertaling 'n aanvang neem en die projek binne 10 jaar voltooi word, sal die huidige 1983 Afrikaanse Vertaling (NAV) reeds meer as dertig jaar oud wees by die verskyning van die beoogde vertaling.
- * Die parafraserende (lekkerlees) Bybelvertalings wat die afgelope tyd verskyn het, skep klaarblyklik by baie gelowiges die behoefte aan betroubare vertalings wat brontaalgerig is en aangebied word in 'n taalregister wat die Bybel waardig is. Daar word verwag dat hierdie tendens wat wêreldwyd voorkom, gaan voortduur.

Die Advieskomitee het op grond van hierdie oorwegings, asook die besprekings wat oor die saak gevoer is tydens sy vergaderings, tydens die werkwinkel in April besluit dat die

- * onderskeie kerklike verteenwoordigers die wenslikheid van die nuwe vertaling by hulle kerke motiveer met die oog op die nodige ondersteuning
- * Bybelgenootskap daarna met die kerke skakel met die oog op medewerking in die algemeen en die benoeming van moontlike medewerkers.

(ii) ***Die huidige posisie met betrekking tot die moontlikheid van 'n nuwe Afrikaanse Bybelvertaling***

Die volgende is van belang met die oog op besluitneming deur die Algemene Kerkvergadering:

- * Die Bybelgenootskap van Suid-Afrika inisieer en onderneem nie self Bybel-vertalingsprojekte nie, maar verskaf die infrastruktuur en tree op as koördineerder van projekte.
- * Voorlopige berekenings dui daarop dat, met 'n afhandelings tyd van 10 jaar en met die inflasiekoers ingereken, 'n projek om die Bybel in Afrikaans te vertaal tans tussen drie en vier miljoen rand sal kos (Die deuterokanoniese boeke is by hierdie berekening uitgesluit). Die Bybelgenootskap is oortuig daarvan dat, indien die Afrikaanssprekende kerke mede-eienaarskap vir die projek aanvaar en hulle lidmate aanmoedig om dit finansiële te ondersteun, die nodige fondse wel gevind sal word.
- * 'n Voorlopige vertaalopdrag is deur die Advieskomitee geformuleer en lees soos volg: *Skep 'n goed verstaanbare, brontaalgerigte vertaling wat bedoel is vir voorlesing en gebruik in eredienste, vir katechese, Bybelstudie en privaatgebruik.* Hierdie vertaalopdrag moet vanselfsprekend verder verfyn word deur 'n komitee wat daarvoor aangewys is.
- * Een van die doelstellings met 'n nuwe vertaling sal wees om, anders as in die bestaande Afrikaanse vertalings, rumskoots gebruik te maak van voetnoot-verwysings wat die leser sal help om die Bybel beter te verstaan.

(iii) ***Jongste skrywe van Bybelgenootskap***

Die volgende skrywe in die bogenoemde verband is op 21 Junie 2004 van die Uitvoerende Hoof van die Bybelgenootskap ontvang:

"Die Kerklike Advieskomitee (Die Bybel in Afrikaans) van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika bestaan uit verteenwoordigers van kerke wat die Afrikaanse Bybel gebruik. Die Advieskomitee het oor etlike jare navorsing laat doen, voorbeelde van verskillende soorte vertalings laat maak, dit ooweeg en het nou by die Bybelgenootskap aanbeveel dat 'n begin gemaak word met 'n volgende vertaling van die Bybel in Afrikaans.

Die motivering vir hierdie besluit is kortliks die volgende:

- * Die teorie van Bybelvertaling het die afgelope dertig jaar ontwikkel en nuwe aksente en moontlikhede na vore gebring, soos blyk uit nuwe vertalings van die Bybel wat wêreldwyd gedoen is.
- * Die studie van die brontale van die Bybel het nuwe insigte gebring wat vir Bybelvertaling van belang is. Sekere woorde en uitdrukkings in die Ou- en Nuwe Testament word nou beter verstaan as dertig jaar gelede.
- * Die Afrikaanse taal deurloop deurentyd ontwikkelings wat tans 'n nuwe vertaling nodig maak. Daar moet in gedagte gehou word dat, na 'n vertaalproses van ongeveer tien jaar, 'n Bybel sal verskyn wat vir die volgende dertig tot veertig jaar die Afrikaanssprekende gemeenskap moet bedien.
- * Die proses waarvolgens die Bybel vertaal word, het die afgelope dekades verander: Bybelvertaling word tans gedoen deur 'n hele vertaalspan wat nie net teoloë insluit nie, maar ook nie-teoloë wat kenners is van die brontale en die taal waarin vertaal word. Vertaalspanne word ook só saamgestel dat dit, waar moontlik, bestaan uit kundiges van alle kerke wat die Bybel in die betrokke taal gebruik.
- * Daar het wel die afgelope tyd vertalings van die Bybel in Afrikaans verskyn wat nie deur die Bybelgenootskap gepubliseer is nie. Die Advieskomitee het egter bevind dat daar naas hierdie vertalings by baie gelowiges die behoefte bestaan vir 'n vertaling wat meer brontaal gerig is.

Die vereistes waaraan die beoogde vertaling moet voldoen, is dat dit spesifiek gerig moet wees op voorlesing in eredienste, op gebruik in kategeese, Bybelstudie en die persoonlike lewe. Die vertaling moet 'n getroue weergawe van die betekenis van die bronteks wees, terwyl beelde, metafore, styl en struktuur van die bronteks so ver as moontlik behou word. Die vertaling moet van hoë letterkundige gehalte en goed verstaanbaar wees vir lede van die kerke. Verklarende kantaantekeninge en/of voetnotas moet gebruik word om inligting te voorsien wat nie in die vertaling self voor die handliggend is nie. Vir kerke wat daarvan gebruik wil maak, sal ook die deuterokanonieke boeke vertaal word.

Die Bybelgenootskap inisieer nie self Bybelvertalingsprojekte nie, maar verskaf die infrastruktuur en tree op as koördineerder van projekte. Op grond van die aanbevelings wat deur die Kerklike Advieskomitee gemaak is, wil die Bybelgenootskap nou graag die volgende van u verneem:

- * Sou u kerk betrokke wees by hierdie vertaling van die Bybel in Afrikaans, en sal u die gemeentes en lidmate van u kerk aanmoedig om die finansiële ondersteuning vir die daarstelling van die vertaling?
- * Sal u, wanneer daar 'n begin gemaak word met die projek, persone wil nomineer vir moontlike benoeming as vertalers, hersieners en kontroleurs?

Ons verneem graag voor die einde van 2004 u antwoord op hierdie versoeke".

(iv) ***Versoek aan die 67ste Algemene Kerkvergadering***

Die Kerklike Advieskomitee versoek die vergadering om, nadat die ondersoek na 'n nuwe Afrikaanse Bybelvertaling tydens die ses en sestigste Algemene Kerkvergadering gesteun is, hom tans uit te spreek oor die loodsing van so 'n projek.

(v) ***Beskrywingspunt***

(a) **VERTALING VAN DIE BYBEL IN AFRIKAANS: RAAD VIR APOSTOLAAT**

Die projek vir die vertaling van die Bybel in Afrikaans, word ondersteun. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kry opdrag om die skakelwerk met die Bybelgenootskap van Suid-Afrika te doen en die Kerk op hoogte te hou van die vordering met die projek.

Prof APB Breytenbach stel die beskrywingspunt namens die raad.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

5.4 **GETUIENISTAAK VAN DIE GELOWIGE**

5.4.1 **GETUIENIS TEENoor DIE GEMEENSKAP**

5.4.1.1 **Dwelmmisbruik**

(i) ***Ondersoek na die behandeling en bestryding van dwelmmisbruik en oprig van 'n moontlike Rehabilitasiesentrum vir die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika***

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by sy vergadering op 18 September 2003 die bostaande versoek aan mnr JF Viljoen, administrateur van die Kerk, opgedra. Mnr I Dreyer en dr JFP Engelbrecht is ook betrek om met hierdie ondersoek behulpsaam te wees. Sekere dele van die verslag, soos onder andere die benadering wat gevolg word, asook die lokale behandelingsprogram, sal na die situasie van Castle Carey Kliniek as voorbeeld verwys.

Ten einde inrigtingversorging in perspektief te plaas, is dit nodig om meerdere agtergrond, oor minstens die volgende aangeleenthede te gee:

- * Noodsaaklike uitgangspunte vir dienswerk aan lidmate van die Kerk.

- * Statistiese gegewens om die omvang van die verskynsel van dwelmmisbruik aan te toon.
- * 'n Kortlikse weergawe van die inhoud van die behandelingsprogram wat gevolg word met spesifieke verwysing na Heroïne.
- * Die multi-professionele benadering wat gevolg moet word in die behandelingsprogram.
- * Die infrastruktuur wat nodig is vir 'n "rehabilitasiesentrum".
- * Finansiële implikasies vir die oprig en bedryf van so 'n inrigting.
- * Voorstelle vir oorweging deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en/of Algemene Kerkvergadering in terme van die versorging van sy lidmate met alkohol/dwelmsafhanklikheid.

(a) Noodsaaklike uitgangspunte vir dienslewering aan lidmate van die Kerk

Die terapeutiese dienswerk wat gelewer word, kan vanuit die verhoudingsmodel en die sisteemteorie benader word, maar wel met die duidelike voorwaarde dat dit teosentries gefundeerd sal wees. Die verhoudingsmodel gaan van die standpunt uit dat die mens 'n God geskape wese is wat altyd in 'n verhoudingsposisie is. Vier verhoudingsdimensies word geïdentifiseer, naamlik

- * die God-mensverhouding
- * die verhouding met die eie self
- * verhouding met die omgewing
- * verhouding met ander mense.

Die vertikale verhouding (God-mens) is die primêre verhouding wat in Christus Jesus met die Vader, namens die gelowige mens, herstel is. 'n Terapeutiese proses kan dus eers sinvol na die horisontale geneem word as daar vanuit die vertikale verhouding gewerk word. Die mens funksioneer as 'n multi-dimensionele wese en daarom is 'n multi-professionele span nodig om in die terapeutiese proses die mens in sy totaliteit te behandel.

As gevolg van bogenoemde standpunt is dit vir die Kerk belangrik dat die mens wat behandeling ontvang nooit separatief (in afsondering) hanteer word nie, maar altyd in interaksie binne 'n sisteem waarby ander sub-sisteme betrokke is. Die gesin is 'n sisteem wat gedurig in interaksie met ander sisteme is. Daarom moet die gesinsisteem, kerksisteem, werksisteem, omgewingsisteem en alle ander tersaaklike sisteme deel gemaak van die behandelingsproses. Laasgenoemde moet met groot verantwoordelikheid gedoen word sodat die reg van die mens op selfbeslissing, vertroulikheid, menswaardigheid en privaatheid nie geskend word nie.

Die multi-professionele span behoort te bestaan uit 'n pastor, maatskaplike werker (terapeut), kliniese sielkundige, mediese dokter en verpleegkundige. Wanneer nodig word 'n psigiater ook deel van die span. Die predikant se rol in die span en

behandelingsprogram word van primêre belang beskou en moet dit in die praktyk toegepas word.

Belangrik vir die Kerk en sy lidmate is dat ongeag watter inrigting vir dienste benut word, die versekering daar is dat die inhoud van die dienswerk teosentries gefundeerd sal wees.

(b) Statistiese gegewens

In 'n ondersoek van die Mediese Navorsingsraad (1998) is gevind dat vanuit die totale Suid-Afrikaanse bevolking bo 15 jaar, soveel soos 8.3 miljoen persone drank (alkohol) gebruik. Van die manlike geslag bo 15 jaar gebruik bykans die helfte naamlik 45% alkohol. Dieselfde syfer vir vrouens is 17%. Indien die **blanke bevolking** alleen geneem word, gebruik 71% mans en 51% vrouens alkohol. Hierdie syfer by blanke mans en vrouens is hoër as enige van die ander bevolkingsgroepe in Suid-Afrika. 'n Verdere belangrike aspek wat vanuit hierdie ondersoek na vore gekom het, is dat daar 'n beduidende toename onder vrouens tussen die ouderdomme 24 tot 54 jaar is wat alkohol gebruik/misbruik. Dit is juis hierdie ouderdomsgroep waar die vrou veral die rolle van moeder en opvoeder moet vertolk, wat deur alkohol gebruik/misbruik negatief geraak kan word. Die mans tussen die ouderdom 35 en 44 is die ouderdomsgroep wat die hoogste persentasie van alkohol gebruik/misbruik vertoon.

Die "South African Community Epidemiology Network On Drug Use" (SACENDU) bevind in sy ondersoek dat alkohol steeds die hoogste enkele dwelm is wat gebruik word. Dieselfde instansie bevestig egter ook dat daar 'n effense afname in alkohol gebruik is maar dat daar 'n skerper stygende tendens te bespeur is by die gebruik van ander dwelms soos Dagga, Ecstasy LSD, Mandrax, Heroïne ens. Dit blyk dat Dagga, Heroïne en Mandrax veral in Gauteng (50%) en Port Elizabeth (78%) die meeste gebruik word deur daardie persone wat in gespesialiseerde inrigtings vir behandeling opgeneem word.

In 'n studie wat in 2000 gedoen is, is gevind dat oor die 70% van persone wat vir een of ander misdaad gearresteer is, daar 'n sterk direkte verband tussen dwelms en die misdaad bestaan. Daar is egter min data beskikbaar van die invloed van dwelms op die ekonomie asook die effek wat dit op maatskaplike ontwikkeling het. Tog sê Charles Parry van die Mediese Navorsingsraad in dié verband die volgende: "In economic terms, based on international experience (Australia, Canada and USA), the economic costs associated with alcohol and drug use could be in the region of 1.3% and 2.6% of Gross Domestic Product (GDP)".

Die volgende gegewens kan ook die gebruik/misbruik van dwelmmiddels in ons land bevestig:

- * Suid-Afrika gebruik meer as 5 biljoen liter alkoholiese drank per jaar (120 liters per persoon).
- * 50% van persone wat sterf aan onnatuurlike oorsake, het meer as die toegelate persentasie alkohol in hulle bloed.

- * Studies onder skoliere van graad 8 en graad 11, wat deur die Mediese Navorsingsraad en Universiteit Kaapstad in 1997 gedoen is, het bevind dat
 - 50% het alkohol gebruik
 - 42% het sigarette gerook
 - 16% het dagga gerook
 - meer as 37% seuns en 19% dogters het bevestig dat hulle die afgelope twee weke gefuif het.
- * Die United Nations Drug Control Programme beweer dat tussen R2,4 biljoen en R6,4 biljoen per jaar verlore gaan as gevolg van dwelmmiddel gebruike/misbruike in Suid-Afrika.
- * Meer as 52% persone wat ernstige misdaad soos verkragting, moord en gewapende roof pleeg, is sterk onder die invloed van alkohol of dwelms as hulle die misdaad pleeg.
- * Die gemiddelde ouderdom van persone wat in inrigtings behandel word, is besig om skerp af te neem. Persone tussen 15 - 19 jaar het sedert 1996 vanaf 5% tot 14% toegeneem.

(c) Behandelingsprogram

Hoewel daar dikwels groot verskille in die wyse van behandeling van alkohol afhanklikheid en veral sekere ander dwelmafhanklikheid soos Heroïne is, bly die basiese prosedures wat gevolg word redelik eenvormig. Die groot verskil lê dus in die inhoud van die terapie wat toegepas word. Onderstaande aspekte sal die basiese inhoud van 'n program vir behandeling van dwelmafhanklikes verteenwoordig:

- * Opname.
- * Voltooing van 'n assesseringsvraelys.
- * Probleem-identifisering deur middel van
 - sielkundige evaluering (psigometrie toetse byvoorbeeld TAT Rorschach ens.)
 - mediese evaluasie/ondersoek
 - maatskaplike evaluasie (byvoorbeeld gesin, gesinstruktuur, werksomgewing, finansies)
 - godsdienst (byvoorbeeld kerkloos, kerkloos, kerklike meelewendheid).

Ten einde hierdie behandelingsprogram uit te voer word van 'n multi-professionele span gebruik gemaak. Omdat dwelmafhanklikheid vele fasette van die mens se bestaan en voortbestaan raak, is dit noodsaaklik dat meerdere professies daarby betrokke is.

In die behandelingsprogram word gewoonlik van individuele gesprekke asook groepgesprekke gebruik gemaak met die doel om

- * Insig by die persoon te ontwikkel dat hy/sy 'n dwelmprobleem het. Dit word gedoen deur veral aandag te gee aan
 - wat is afhanklikheid
 - die fases van afhanklikheid
 - die werking en invloed van dwelms
 - soorte dwelms
 - dwelms se rol as substituuat vir mense se wyse van funksionering ("Coping with life")
 - Identifisering van hoë risiko-areas.
- * Die stel van doelwitte om die probleem te hanteer.
- * Die hantering van verdedigingsmeganismes wat negatief aangewend word.
- * Die bepaling van die persoon se selfbeeld.
- * Gesinsentriese benadering en betrek van die gesin in gesinsterapie.
- * Pastorale versorging om die persoon se geloofslewe uit te bou en te versterk.
- * Verslagskrywing met die doel om op multi-professionele basis die vordering te evalueer en ten opsigte van die behandeling, die nodige koördinering te doen.
- * Moontlike terugval tot dwelms en die betekenis daarvan.
- * Nasorg en die noodsaaklikheid daarvan.

Omdat Heroïne seker een van die gevaarlikste dwelms is, en die Ring van Potgietersrus in sy beskrywingspunt spesifiek hierna verwys en dit ook besig is om die land daagliks in te stroom, sal dit nodig wees om enkele opmerkings daaroor te maak.

(aa) *Omvang van Heroïne*

Daar was altyd Heroïne in Suid-Afrika beskikbaar, maar die gebruik daarvan was beperk. Ongelukkig het die situasie na 1994 drasties verander. Die nuwe demokrasie in Suid-Afrika het tot gevolg gehad dat die landsgrense oopgegooi is en vanuit lande soos Iran, Afghanistan, Pakistan en veral Nigerië, het dwelmsindikate op Suid-Afrika toegesak.

In 'n onlangse navorsingstuk wat handel oor Heroïne het Monica dos Santos, 'n navorser van SANRA, die volgende ten opsigte van hierdie aangeleentheid gesê: "*Heroïne manufacturing in the Golden Crescent (Iran, Afghanistan and Pakistan) and in the Golden Triangle (Myanmar/Burma, Laos and Thailand) is the second largest industry in the world, which involves links with the CIA, the ISI, Majahideen, the collapsed BCCI Bank and Pakistan's nuclear weapons program. South Africa is*

regarded as the smuggling capital of the South. In 1995, when the countries borders opened, the Nigerian drug cartels arrived and an influx of cheap crack-cocaine/mixed Heroïne flooded the market. This was viewed as a 'sophisticated' drug, which make it socially more acceptable. Once people where hooked on this, the dealers introduced Brown Sugar (Heroïne mixed with adulterants) and Thai-White (a more pure form of Heroïne), riding on the wave of their previous success."

In die lig van bogenoemde feite kan sonder enige huiwering gesê word dat dwelmmisbruik in Suid-Afrika die afgelope tien jaar skrikwekkende afmetings begin aanneem het vanweë onbeperkte interaksie met lande in alle wêrelddele.

Vanuit genoemde inligtingsdata word ook aangetoon dat, "*regarding Heroïne, it is the second most abused illicit substance with those individuals presenting for treatment in Gauteng (second to dagga)*". Sedert 1998 het die pasiënte wat in Gauteng se rehabilitasiesentrums vir Heroïne behandeling opgeneem is, met 600% gestyg. Veral onder die middelklas jeugdiges het verslawing aan Heroïne geweldig toegeneem, soortgelyk as wat in Amerika met jeugdiges gebeur het.

(bb) *Behandeling van Heroïneverslaagdes*

Alhoewel daar reeds programme en modelle geskryf en ontwerp is vir die behandeling van Heroïne-verslaafdes, is dit egter 'n veld wat steeds braak lê in Suid-Afrika. Navorsers toon aan dat daar 'n groot behoefte bestaan vir terapeutiese intervensie, behandeling en maatskaplike steunstelsels. Barlow en Durand (1995) sê in hierdie verband: "*Unfortunately, in no other area of psychotherapy have invalidated and untested methods of treatment been so widely accepted.*"

In praktyk word dit daaglik proefondervindelik ontdek dat om 'n Heroïne-verslaafde te behandel, 'n ongelooflik moeilike taak is. In die eerste fase van behandeling is die regte fisiese behandeling van lewensbelang. Medici moet gedurende die eerste paar dae ten nouste met terapeute en verpleegkundiges saamwerk wanneer 'n verslaafde in 'n kliniek vir behandeling opgeneem word. Die Heroïne-pasiënt beleef erge onttrekkingsimptome ten opsigte van die fisiese. Die sentrale senuweestelsel is gedurende hierdie vroeë behandelingsfase ongelooflik sensitief en ander organe soos die hart, maag, niere en longe is gewoonlik so aangetas dat hoë-sorg intensiewe mediese behandeling nodig is. 'n Sterk selfvernietigingsdrang is by baie van genoemde pasiënte teenwoordig en psigies-emosionele terapie is van so 'n aard dat terapeute spesialiste op hierdie gebied moet wees en reeds baie onder-vinding in genoemde veld moet hê. Die prognose onder Heroïne-verslaafdes is baie laag en daarom is die ideaal om persone so gou as moontlik vir behandeling te kry, soos wanneer hulle nog die minder gevaarlike middels gebruik.

(d) Koste vir behandeling

Vir die behandeling van dwelms het verskillende inrigtings verskillende fooie wat heef word soos byvoorbeeld vir Heroïne word 'n persoon gewoonlik vir 42 dae opgeneem. Die koste hiervoor beloop in die omgewing van R350 per dag en vir die volle behandelingstydperk beloop dit dus R14 700.

moet Alkoholaafhanklike persone word gewoonlik binne 'n 21 dae program hanteer en vir die volle tydperk in 'n inrigting inwoon. Die koste hieraan verbonde is R250 per dag en vir die volle 21 dae beloop dit R5 250.

'n Nasorgprogram verloop gewoonlik oor 'n tydperk van 12 maande en die koste is in die omgewing van R1 000 per maand, wat beteken dat dit in totaal R12 000 per jaar sal beloop.

(e) Personeel benodig vir inrigtingversorging

(aa) *Die multi-professionele span*

Vir die behandeling van dwelmafhanklike persone in inrigtingsverband is minstens die volgende professies op 'n voltydse en deeltydse basis 'n noodsaaklikheid:

Voltyds

- * Bestuurder/superintendent
- * Kliniese sielkundige
- * Maatskaplike werker
- * Verpleegsuster
- * Kliniek assistent

Deeltyds/kontrak

- * Mediese dokter
- * Predikant
- * Psigiater

Ondersteunende Personeel

- * Administratiewe personeel
- * Sekretaresse
- * Skoonmakers
- * Kok/chef
- * Tuindienste
- * Vrywilligers

(f) Finansies

Ten einde die infrastruktuur, dienste en personeel onder punt 5 genoem daar te stel vir 'n inrigting wat ± 90 persone kan huisves sal die geraamde kostes soos volg wees:

No.	Item	R.c.
1.	Gebouekompleks (byvoorbeeld grond, boukoste, professionele dienste) (eenmalig)	12,000,000
	Die gebou wat $\pm 3,000$ vk.m. beslaan om 90 persone te behandel, se huurgeld sal $\pm R75,000$ per	

No.	Item	R.c.
	maand (R25 per vk m) beloop	
2.	Voltydse personeel (per jaar)	2,000,000
3.	Deeltydse personeel (per jaar)	500,000
4.	Water en ligte/erfbelasting (per jaar)	200,000
5.	Voertuie aankope (eenmalig)	200,000
6.	Voertuie loopkoste (per jaar)	20,000
7.	Voedsel (per jaar)	800,000
8.	Instandhouding (per jaar)	150,000
9.	Meubels en toerusting (eenmalig)	1,000,000
10.	Medikasie (per jaar)	200,000
11.	Kommunikasiekoste ens (per jaar)	11,000

Met bostaande in gedagte moet daarop gereken word dat die jaarlikse deurlopende uitgawe om so 'n inrigting in stand en in funksie te hou sal $\pm$ R4 871,000 per jaar beloop. Indien die plek gehuur word sal dit 'n bykomende R900 000 per jaar beloop.

Indien daar voorsiening gemaak word vir 90 persone om opgeneem te word, kan gereken word dat daar gemiddeld $\pm$ 40 deurlopende bedbesetting elke dag sal wees. Dit sal beteken dat vanuit pasiëntfooie, as 30 persone teen R250 per dag en 10 persone teen R350 per dag (byvoorbeeld Heroïne verslaafde) versorg word, 'n inkomste van R2 737 500 en R1 277 500 per jaar gegenereer sal word. In totaal sal dit in pasiëntfooie 'n inkomste van R4 015 000 per jaar beteken indien al die pasiënte hulle gelde sal betaal - in praktyk gebeur dit egter nie.

Die gevolgtrekking vanuit bostaande gegewens is dat daar dus 'n tekort van meer as R845 000 per jaar vir die bedryf van so 'n inrigting mag wees. Hierdie tekort sal gevolglik vanuit die Kerk en/of gemeenskap verkry moet word, want dit sal steeds 'n ope vraag bly of die staat so 'n inrigting vir die Kerk sal subsidieer omdat baie faktore 'n rol sal speel soos byvoorbeeld:

- * Is daar nie reeds ander soortgelyke inrigtings in die omgewing nie?
- * Wat is die opnamebeleid van die organisasie (byvoorbeeld net vir lidmate/alle bevolkingsgroepe ens.)?
- * Is die inrigting as Nie Winsgewende Organisasie (NWO) geregistreer?

(g) Opmerkings en voorstelle

Met voorafgaande as agtergrond kan minstens die volgende voorstelle vir oorweging voorgelê word:

Eerstens moet die dienste wat gelewer word teosentries gefundeerd wees.

Tweedens kan die Kerk sy eie inrigting daarstel wat sover dit die geboue- en grond kompleks betref, by beraming 'n aanvanklike finansiële uitleg van R12 000 000 sal beteken, of 'n huurbedrag van R900 000 per jaar. Verder sal die bedryfskoste om 'n gemiddeld van 40 persone per maand te behandel, na raming R4 860 000 per jaar

beloop.

Derdens kan gegewens van inrigtings regdeur die land wat vooraf gekeur word op grond van die inhoud van hul programme, op die Kerk se webblad geplaas word.

Vierdens kan die Kerk die bestaande vennootskap/gesindheid wat daar met Castle Carey Kliniek bestaan, op selfs 'n meer vaster basis plaas deur die Kerk/gemeentes deeglik in te lig oor Castle Carey Kliniek, en sy lidmate formeel te versoek om waar moontlik van hierdie diens gebruik te maak omdat die dienste aldaar juis teosentries gerig is.

Vyfdens dat lidmate/gemeentes met Castle Carey Kliniek kan skakel om seker te maak of 'n inrigting in hul omgewing se programme binne die Kerk se etos sal inpas.

Sesdens dat predikante en spesifieke diensgroepe wat oor dwelms handel die nodige toerusting ontvang om veral voorkomende- en nasorgdienste te kan lewer. Behandeling of terapie is te gespesialiseer en behoort vir kundige mense gelaat te word.

In die *sewende* plek, omdat dit deel van die Ring van Potgietersrus se beskrywingspunt is, kan meegedeel word dat die saak rondom dwelms reeds deel van die ou, sowel as die hersiene kategese handleiding uitmaak.

Laastens sal 'n inligtingstuk aan die Kerk (predikante, kerkrade en lidmate beskikbaar gemaak word om hulle te sensiteer en om kontakbesonderhede beskikbaar te maak.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

(ii) Beskrywingspunt

(a)

BESTRYDING VAN DWELMMISBRUIK: RING VAN POTGIETERSRUS

- * Die Kerk neem daadwerklik kennis van die skrikwekkende afmetings van alkohol en dwelmverslawing onder jeugdiges in die RSA, insluitend lidmate en kinders van lidmate van die Ned Herv Kerk, asook die ernstige bedreiging wat sodanige verslawing en/of gevolge en/of meegaande invloede soos satanisme vir die Christelike Kerk en die ordelike samelewing inhou.
- * Die Kerk aanvaar mede-verantwoordelikheid in die stryd teen hierdie euwel deur onder meer
 - ** die oprig van sorg- en rehabilitasiesentra vir dwelm- verslawing (insluitend drankverslawing) vir lidmate en kinders van lidmate van die Ned Herv Kerk

- ** die opleiding van predikante in die opsig en instelling van spesifieke diensgroepe om lidmate op plaaslike vlak by te staan**
- ** voorkomende maatreëls waardeur die kinders van ons Kerk reeds vanaf die vroegste vlak van kategetiese gewaarsku word en geestelik weerbaar gemaak word, onder meer deur die dwelmprobleem in die sillabus te vervat.**
- * Die Kerk getuig teenoor die owerheid ten opsigte van die onaanvaarbare toestand waar die RSA skynbaar die stortingssterrein van die dwelmwêreld geword het en daadwerklik optrede teen dwelmsindikate en handelaars wat die lewens van ons jeug gewetenloos vernietig, vereis word.**

Motivering

Dit is wyd in die media berig dat dwelm- en alkoholmisbruik die afgelope tyd kommerwekkende afmetings aangeneem het. Die volgende blyk onder meer:

- * Die Mediese Navorsingsraad (MNR) kom in sy jongste verslag oor dwelms- en alkoholmisbruik tot die skokbevinding dat heroïnegebruik in Suid-Afrika die afgelope vyf jaar vertienvoudig het en dat die gemiddelde ouderdom van gebruikers al laer word.**

Heroïen word as die dodelikste van alle dwelms beskou en veroorsaak baie sterfgevälle. Kinders van so jonk as twaalf word prostitute om die gebruik te finansier. Heroïen is tans geredelik op straat beskikbaar (*Beeld 28 Februarie 2002*).

- ** Me Lea Grobler, die organiseerder van Act-Up glo dat ten minste 75% van kinders in hoërskole al met dwelms te doen gekry het. Hulle word gereeld deur laerskole geskakel vir hulp en is selfs al deur 'n kleuterskool gekontak (*Beeld 1 Maart 2002*).**
- ** Phoenix House, 'n rehabilitasiesentrum in Johannesburg, beweer dat hul ergste geval 'n meisie was wat op sesjarige ouderdom begin dwelms gebruik het en op die ouderdom van dertien reeds gevorder het tot binne-aarse dwelms (*Beeld 6 Maart 2002*).**

Die gevolge of newewerkinge van dwelmverslawing is bekend en sluit onder meer die volgende in:

- * Fisiese aftakeling van verslaafdes wat tot sterftes lei, veral by gebruikers van heroïen. Navorsers in Australië het ook gewaarsku dat Ecstasy, 'n dwelm wat baie gebruik word, ook bekend as die "ravedrug", gou breinskade kan veroorsaak en is daar ook aanduidings van ernstige hartprobleme na gebruik daarvan. Verder word blootstelling aan siektes**

soos VIGS verhoog onder meer deur die gebruik van besmette spuitnaalde (*Beeld 16 Maart 2002, Beeld 7 Maart 2002, Rapport 20 Mei 2001*).

- * Morele en geestelike afstomping met gepaardgaande onvermoë om tussen goed en kwaad te onderskei en geneigdheid tot misdaad, anti-sosiale gedrag en selfs satanisme.
- * Die verslaafde se lewenshouding word negatief wat stremming plaas op gesinsverhoudinge en word hy/sy gewoonweg 'n gevaar en las vir hom-/haarself, sy/haar gesin en die gemeenskap. Gesinne word ontwrig en meestal hartseer en gebroke gelaat.
- * Dwelmverslaafdes wat nie hulp ontvang nie, word meestal uitgeworpenes van die samelewing wat saam met hulle groepsgenote in hul eie subkultuur ontvlugting soek. Hulle dryf na 'n skemerwêreld waar niemand en niks hulle kan bereik nie en eindig in gevangenis of sterf van God en mens verlate.

Daar is sekere maatreëls in Suid-Afrika getref ten einde die steeds groeiende dwelmmiddelprobleem te beveg. Dit sluit onder meer die volgende in:

- * Die Wet op die Misbruik van Gewoontevormende Stowwe en Rehabilitasiesentrums Nr 41 van 1971 wat ingestel is in 'n poging om die misbruik van en handeldryf met verdowingsmiddels te bekamp.
- * Die Suid-Afrikaanse Nasionale Raad vir Alkoholisme en Gewoontevormende Stowwe (SANRA) is gestig wat moet toesien dat rehabilitasiesentra tot stand gebring word.
- * Verskeie privaat klinieke wat funksioneer onder die beskerming van die Suid-Afrikaanse Nasionale Raad vir Alkoholisme en Gewoontevormende Stowwe (SANRA), dra ook by tot hierdie poging.

Geen ouer kan vandag die houding inneem dat sy kind nie blootgestel sal word aan dwelms nie en/of dat sy kind weerstand sal bied wanneer hy/sy aldus blootgestel word. Menige ouers het al in gebrokenheid besef dat 'n voorheen voorbeeldige en begaafde kind oornag verander het nadat hy/sy blootgestel is aan dwelms. Blootstelling kan in enige plek plaasvind, selfs by die skool deur 'n onderwyser wat dwelms verkoop (*Sunday Times 20 Mei 2001*).

Dit is derhalwe 'n werklikheid dat selfs ouers wat Christelike ouerhuise vir hulle kinders probeer skep, gekonfronteer word met kinders wat in die kloue van dwelmverslawing is.

Aangesien die Ned Herv Kerk nie oor eie sentra beskik nie, is ons lidmate genoodsaak om elders om hulp aan te klop.

Sonder om afbreuk te doen aan die goeie werk wat deur ander kerke/kerklike

denominasies gedoen word, is die resultaat daarvan dat die verslaafde, wie reeds ontredder is as gevolg van verslawing, geplaas word in 'n milieu wat vir hom op godsdienstige terrein vreemd is. Dit strem en kortwiek rehabilitasie. Dit is algemene kennis dat 'n verslaafde se godsdiens waarskynlik die belangrikste faktor in die rehabilitasieproses is.

Dit blyk dat inrigtings wat van staatsweë geskep is, waarskynlik weens gebrek aan fondse, nie toereikend is nie en daar nie voorsiening gemaak word vir behoorlike programme vir alle groepe dwelmverslaafdes nie. Daar is ook die gevaar van blootstelling aan geharde misdadigers.

Wat die private sentra betref, is reeds verwys na die probleem van 'n ander godsdiensbenadering. Hier is veral van toepassing, sentra waar verslaafdes vir langer tydperke behandel kan word, soos by Noupoort (naby Middelburg, Kaap) en Serenity in die Oos-Kaap. In sekere opsigte stel sodanige sentra 'n navolgingswaardige voorbeeld, maar is dit tog noodsaaklik dat sentra/ inrigtings met 'n eie aard geskep word vir ons mense.

Die Ned Herv Kerk hoef nie die sentra uit eie fondse te finansier nie. Hervormde lidmate is op hierdie stadium reeds genoodsaak om soms astronomiese bedrae te betaal aan ander sentra. Dit word vertrou dat sodanige sentra ekonomies selfonderhoudend kan wees indien goeie bestuur toegepas word en is daar verskeie modelle wat aangewend kan word. Belanghebbende partye en deskundiges kan in 'n dinkskrum betrek word in dié verband.

Die indruk kan ontstaan, ten regte of ten onregte, dat die Ned Herv Kerk tans nie aktief betrokke is by die bestryding van en die behandeling van dwelmverslawing nie ten spyte van 'n indirekte betrokkenheid by 'n instansie soos Castle Carey. In die vorige werkboek van finale jaar katkisante wat deur Kital uitgegee is (Met Hart en Hand) was minstens 'n volledige hoofstuk gewy aan die gevare van dwelms. In die nuwe vervangende werkboek van finale jaar katkisante het die hoofstuk weggeval en word die dwelmprobleem nie afsonderlik behandel nie.

Dit is onwenslik dat die Ned Herv Kerk sy lidmate in 'n posisie plaas waar hulle in hul uur van nood aangewese is op ander kerke/denominasies en kan dit veroorsaak dat persone die Ned Herv Kerk verlaat om elders 'n godsdienstige tuiste te vind.

Dit word van die Ned Herv Kerk verwag om saam met sy lidmate, strydende kerk te wees in 'n verskeurde en verwarde wêreld. Die dwelmbedreiging is soos die draak met sewe koppe wat 'n vernietigende effek op kerk en samelewing. Die beroep word dus op die Ned Herv Kerk gedoen om die swaard op te neem en die stryd aan te knoop teen hierdie bedreiging.

Ds HSK Nel stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.4.1.2 Homoseksualisme

(i) *Die volgende beskrywingspunt is deur die 66ste Algemene Kerkvergadering aanvaar oor homoseksualisme:*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem 'n studiekommissie, bestaande uit kenners uit die verskillende relevante dissiplines om die 67ste Algemene Kerkvergadering met 'n verslag en advies te bedien oor die Kerk se standpunt en hantering ten opsigte van homoseksualiteit. In die ondersoek geniet die volgende aspekte aandag:

- * 'n Eksegeties-teologiese perspektief op seksualiteit en seksuele oriëntasie.
- * Die handves vir Menseregte.
- * Die arbeidsreg.
- * Sosiologiese, pedagogiese en psigologiese insigte word verdiskonteer.

Motivering

Sedert die Hervormde Kerk in 1986 tydens die Algemene Kerkvergadering besluite geneem het oor die Kerk se houding teenoor homoseksualiteit en homoseksuele persone, het daar ingrypende veranderinge in die samelewing ingetree wat die Kerk in sy besluite moet verdiskonteer. So, byvoorbeeld, het die Handves vir Menseregte deel van die land se grondwet geword en oefen op sy beurt 'n belangrike invloed uit op die arbeidsreg. Die Handves bepaal dat daar nie teenoor iemand gediskrimineer mag word op grond van sy of haar seksuele oriëntasie nie. Nuwere eksegetiese resultate toon aan dat die Bybelgedeeltes wat tradisioneel gebruik is om die Kerk se standpunt te begrond, nie so reglynig op homoseksualiteit van toepassing gemaak kan word nie. Vanuit verskillende dissiplines is daar ook nuwe insigte oor die twee standpunte, naamlik dié van konstitusionele- of verworwe homoseksualiteit.

Teenoor hierdie nuwere insigte en veranderinge in die samelewing, staan die Bybelse riglyn dat die heteroseksuele verhouding van een man en een vrou, binne die verhouding van wedersydse trou in die huwelik, die ideale ruimte is waarbinne die gawe van seksualiteit tot sy volle vervulling, as rekreasie en moontlike prokreasie, kan kom. Alle moontlike variante van seksuele intimiteit, of dit nou heteroseksueel, of homoseksueel van aard is, word as losbandigheid beskryf en skaad hierdie ideaal.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is ook gekonfronteer met 'n versoek van 'n gewese predikant van die Kerk dat die Kerk weer opnuut besin oor sy siening ten opsigte van homoseksualiteit.

In die lig van hierdie motivering is dit noodsaaklik dat die Kerk weer 'n indringende studie oor die aangeleentheid van homoseksualiteit sal doen om uiteindelik te kom tot 'n standpunt wat enersyds teologies begrond is en andersyds 'n antwoord te bied op die vraagstelling van ons tyd.

(ii) **Studie oor homoseksualiteit**

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg oor die aangeleentheid besluit:

- * Die studiegroep oor homoseksualiteit gaan voort met sy navorsing en debat. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan persone byvoeg tot hierdie studiegroep.
- * Die studiegroep word versoek om verskillende memoranda aan die ringsvergaderings van 2003 voor te lê vir kennisname en bespreking. Ander studiegroepe (uit gemeentes, ringe en ander instansies van die Kerk) kry ook die geleentheid om memoranda aan ringsvergaderings voor te lê. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar verantwoordelikheid vir die keuring en versending van die verskillende memoranda.
- * In die lig van die kommentaar vanaf ringsvergaderings en ander vergaderings van die ampte, stel die studiegroep twee of meer voorleggings vir die 67ste Algemene Kerkvergadering saam. Die 67ste Algemene Kerkvergadering besluit oor die Kerk se standpunt oor homoseksualiteit.
- * Die huidige besluite van die Kerk oor homoseksualiteit bly geldig totdat ander besluite geneem is.

Die volgende studiekommissie oor homoseksualiteit is benoem met die oog op studie en aanbevelings aan die 67ste Algemene Kerkvergadering:

Proff IWC van Wyk, PA Geyser, TFJ Dreyer, J Buitendag, dr FJ Boshoff, JP Naudé, WA Dreyer, di G van R Els en adv LJ Pienaar. Prof PA Geyser is as sameroeper benoem.

- (iii) *Die komitee gee die onderstaande memorandam aan die vergadering deur. Daar kon ongelukkig nie voldoen word aan dié besluit om dit vooraf aan ander studiegroepe deur te gee sodat meer memoranda voorgelê kon word nie.*

GESPREK OOR HOMOSEKSUALITEIT: INLEIDINGSPARAGRAAF OOR ONS VERSTAAN VAN KERK EN HOMOSEKSUALITEIT

"Staan jy op die Skrif?", het die pruisiese minister aan Adolf Schlatter gevra toe hy hom die pos van professor in die nuwe testamentiese wetenskap aan die Universiteit van Berlyn in 1893 aangebied het. Schlatter skryf in sy outobiografie dat hy toe daarop geantwoord het, "nee, ek staan nie op nie, maar onder die Skrif"!

Die rede vir die verskillende kerklike opinies oor homoseksualiteit kan basies na die een saak van Skrifbeskouing teruggevoer word. Die uitgangspunte wat hieroor geld, bepaal direk die uitkoms van die gesprek. Die komitee wat hierdie verslag saamgestel

het, het dit ook terdeë besef, en daarom ook nie probeer om finale antwoorde aan te bied asof daar nie verskille hieroor bestaan nie. Ons wou ook nie die Kerk voor 'n definitiewe wit of swart keuse plaas nie, want so maklik is dit nie. En alhoewel daar uiteraard aksentverskille onder die lede van die komitee self ook bestaan het, was die gemeenskaplike oortuiging nietemin dat ons *onder* die Skrif staan en altyd weer nederig moet luister wat ons meen God vandag vir ons deur sy Seun Jesus Christus wil sê. Ons hoor die stem van God immers enersyds in die teenswoordige tyd en andersyds in die enkelvoud, te wete die mensgeworde Woord. Dit is die evangelie van genade, versoening en liefde.

Die teenwoordigheid van God as die *Ander* konfronteer ons boonop voortdurend en plaas ons gemaksone onder druk. God is anders as mense. Selfs mense se liefde en loyaliteit en vriendskap is kwalitatief ónvolledig in die lig van God se volmaaktheid. Daarom moet selfs ons besbedoelde wil aan die wil van God soos uitgedruk in Jesus Christus getoets te word. Die ander méns is egter ewe noodsaaklik vir my selfverstaan en selfs my voortbestaan. God ontmoet my ook in die ander mens en dit dwing my tot inkeer en uitreiking.

Hierdie verslag word daarom nie as eenduidige of klinkklare uitsprake aangebied nie, maar wel soos 'n mosaïek van aksente wat die één saak van die liefde van God wil oordra. Die Vergadering word daarom ook gevra om die sake wat nou aangebied word, eerder te beskou as *momente* binne 'n kaleidoskopiese landskap. Die vergadering behoort egter oor elkeen van hierdie afsonderlike sake 'n mening te vorm. En omdat die verslag 'n ongekwalfiseerde *ja!* vir die evangelie wil oordra, sal die keuses van die vergadering dus die kontoere van die landskap bepaal wat die Kerk glo die Gees van God op hierdie oomblik van hom vereis om te trek.

Die volgende momente lyk vir ons na belangrike perspektiewe in hierdie verband en vorm daarom tegelyk ook die opbou van die verslag. Dit is egter net 'n *raamwerk*. Ons beklemtoon daarom weer eens dat hierdie sake relatief selfstandig aangebied word en afsonderlik onder die loep geneem moet word.

* *Skriftuurlike kontoere*

* *Empiriese navorsing*

Genetiese predisposisie
Kulturele bedding
Psigologiese perspektiewe
Sosiologiese inkleding

* *Teologiese reliëf*

Hermeneutiese boog
Ekklesiologiese uitdrukking
Etiese perspektiewe
Pastorale bewoënheid

Homoseksualiteit: Bybel, tradisie en kerk

Die probleem

Die Skrif is die riglyn is vir gelowige mense se gedrag. In die kerk is daar verskillende, soms direk teenoorstaande standpunte oor homoseksuele gedrag wat hulle almal beroep op die Skrif. Die teensprake en "dubbel praat" verwar homoseksuele mense en lei daartoe dat hulle nie tuis voel in die kerk nie.

Die term "homoseksualiteit" kom nêrens in die Bybel voor nie. Dit word eers vanaf 1892 gebruik. Die verskynsel homoseksualiteit soos vandag bekend, kan dus nie direk uit die Bybel verstaan word nie. Hoe behoort die Bybel oor homoseksualiteit en homoseksuele gedrag geïnterpreteer te word? Is homoseksualiteit sonde? Moet homoseksuele persone hulle daarvan weerhou om hulle seksualiteit te beoefen om "goeie gelowiges" te kan wees?

Reformatoriese teologie en die teologie van Paulus

Volgens die teologie van die Reformasie is dit onmoontlik om die letter van die wet in eie krag te gehoorsaam. Net in Christus word dit op grond van genade moontlik om die wil van God te doen. Dit gaan nie om 'n wettiese nakoming van die reëls nie, maar om 'n nuwe verhouding met God waarin mense vry van sonde en dood kan lewe. Dit is om nie volgens die menslike natuur (*sarks*) te lewe nie, maar volgens die Gees van God (*pneuma*). Egte lewe berus op geloof alléén.

Volgens die Reformatoriese teologie is alle mense sondaars. Niemand is volmaak nie. Dit word egter teologies 'n probleem as *mens-wees op sigself* as sondigheid beskou word. Om *mens* (*sarks*) te wees, is net so min sonde as om 'n bepaalde kleur oë of 'n liggaamlike gebrek te hê - ongeag of iemand daarmee gebore is of so geword het. Sonde is nie om die mens te wees wat jy is nie, maar is volgens Paulus die poging om 'n mens se eie heil te probeer vind in die verganklike dinge van mens-wees. Om genade in God te vind, beteken nie om 'n die verganklike mens-wees soos dit geskape is, te haat nie ("sarkofobie" = haat van die liggaam). Dit beteken dat God se teenwoordigheid te midde van en ten spyte van verganklike mens-wees met vreugde ervaar kan word.

Vir Paulus is *sarks* (liggaam) alles wat te doen het met mens-wees-in-die-wêreld en wat mense kan vervreem van God af of teenoor God te staan bring. Die mens wat lewe volgens die Gees van God (*pneuma*), oorstyg die *sarkikos*-bestaan sonder om op te hou om *sarks* te wees. Vir so 'n bestaan gebruik Paulus die term *soma* (liggaam). Wanneer hy die kerk *soma* van Christus noem, bedoel hy die ruimte waar geestelike mense lewe – in God se teenwoordigheid te midde van en ten spyte van hulle *sarkikos*-bestaan. Hierdie "liggaam van Christus" bestaan uit baie lede, elk met 'n eie *sarkikos*-bestaan. In die kerk word *sarks* nie opgehef nie, maar diensbaar gestel aan God. Die *sarkikos*-bestaan het wel waarde vir die alledaagse lewe van gelowiges wat in 'n relasie tot God lewe.

Die vraag is of homoseksualiteit so 'n waardevolle aspek van 'n mens se *sarkikos*-bestaan is, en of dit onversoenbaar is met 'n egte bestaan voor God. Indien dit nie

versoen kan word met 'n geestelike lewe nie, kan homoseksuele mense nie hulleself wees en gelowige wees nie. Gelowige homoseksuele persone sal hulle liggaam haat (sarkofobie).

Die Bybel

'n Objektiewe Skrifverstaan

Volgens hierdie benadering laat die geopenbaarde wil van God twee moontlikhede toe: óf die uitlewing van menslike seksualiteit binne die heteroseksuele huwelik, óf die selibaat - geen uitlewing van seksualiteit nie. Homoseksuele gedrag word as immoreel gesien en is vir gelowiges verbode. Ook langtermyn homoseksuele verhoudings waar daar liefde en trou is, is onaanvaarbaar.

Hierdie siening beskou wetenskaplike gegewens as minder belangrik as die Bybel wanneer oor etiese kwessies besluit word. Hierdie beskouing reduseer mense se mens-wees tot wat hulle *doen*.

Moontlikhede om die verhouding tussen Bybelse reëls en die kultuurkonteks te sien, is die volgende:

- * Reëls geld nie meer as die konteks verander nie.
- * Reëls is wel nuttig, maar as daar konflik is tussen die reël en die konteks, kan weggedoen word met die reël.
- * As daar konflik is, behoort die reël nie summier verwerp te word nie. Net as sekere etiese waardes in die konteks swaar genoeg weeg, kan die reël wel ter syde gestel word.
- * Niks uit die konteks kan swaar genoeg weeg om 'n reël wat 'n daad verbied omdat dit immoreel is, ter syde te stel nie.

Die laaste moontlikheid verteenwoordig die uitgangspunt dat die Bybel homoseksualiteit afwys en dat die heteroseksuele huwelik die enigste vorm is waarbinne menslike seksualiteit uitgeleef mag word. Hierdie standpunt neem nie in ag dat huweliksvorme verander soos kulturele gebruike verander nie. In die Bybel kom ten minste drie tipes huweliksvorme voor. Hulle het oor 'n tydperk van meer as 12 twaalf eeue ontstaan en verander. Vandag bestaan nie een van daardie Bybelse huweliksvorme meer in die Westerse wêreld nie. Die rede waarom hedendaagse Westerlinge trou, naamlik wedersydse liefde, was nie die rede vir huweliksluting in die Bybelse tyd nie. Dit is dus 'n probleem om "die Bybelse huwelik tussen man en vrou" te sien as die enigste moontlike ruimte waarbinne wedersydse liefde en seksualiteit uitgeleef mag word.

'n Subjektiewe Skrifverstaan

Volgens hierdie benadering, wat ook die Bybel ernstig wil neem, is homoseksuele gedrag nie onversoenbaar met die Skrif nie. Die gedeeltes in die Nuwe Testament

verwys na pederastie, prostitusie of seksuele perversiteit en nie na 'n liefdevolle verhouding tussen mense van dieselfde geslag nie. Of sulke verhoudings in die Bybelse tyd bestaan het, is onbekend, maar hulle bestaan wel vandag. Die kerk het reeds daarin geslaag om by slawerny en die onmenswaardige behandeling van vroue (albei aanvaarbaar in die Bybel) verby te beweeg. Dit het nou tyd geword om verby te kom by 'n letterlike interpretasie van die Bybel wat vooroordeel skep teen homoseksuele mede-gelowiges.

'n Dialektiese Skrifverstaan

Wanneer tekste geïnterpreteer word, is twee kontekste ter sprake: dié van die teks en dié van die Bybelleser. Objektiewe Skrifinterpretasie is nie moontlik nie. Alle lesers kom met hulle eie konteks, verstaan en vooroordele na die Bybel toe. In hierdie verstaan van die Skrif moet die twee kontekste met mekaar in gesprek tree. Die een kan nie die ander volledig voorskryf nie.

Die breër boodskap van die Bybel kan soms reëlreg teen 'n spesifieke teks ingaan. Sommige Bybeltekste kan onaanvaarbaar wees in die lig van die evangelie as geheel. Dan moet die evangelieboodskap swaarder weeg as 'n spesifieke teks, byvoorbeeld in die Ou Testament.

Ou-Testamentiese getuienis

Teen die kulturele agtergrond van die Ou Testament word "homoseksuele gedrag" soos volg verstaan:

- * Homoseksuele dade maak mense onrein. Dit beteken dat hulle sosiaal uitgestoot en uitgesluit word uit God se teenwoordigheid.
- * Homoseksuele gedrag is onaanvaarbaar omdat dit die noodsaaklike voortbring van manlike erfgename (bou die volk Israel) in die wiele ry.
- * Met dieselfde manlike geslagsorgaan wat die teken van die besnydenis dra, pleeg die persoon 'n onrein daad wat hom niks beter as 'n onbesnede heiden maak nie (Lev 18:3, 24, 27). Dit verteenwoordig "'n etiek van genitalië".
- * In 'n patriargale samelewing tas homoseksuele gedrag manlike eer aan. Vir 'n man om in die posisie van die passiewe ontvanger te wees, is oneervol. Die kerkvader Chrysostomos noem homoseksualiteit "erger as hoerery" omdat dit 'n man tot 'n vrou maak.

Indien hierdie Ou-Testamentiese getuienis gebruik word om hedendaagse homoseksualiteit te veroordeel, beteken dit dat antieke kultuurgebruike gebou op 'n "etiek van genitalië" die hedendaagse Christelike etiek bepaal.

Nuwe-Testamentiese getuienis

Wanneer die Bybel sigself weerspreek, moet Christene besluit wat belangriker is. Een teoloog se keuse klink so: "I choose Paul and the Gospels over Leviticus as

having the more profound understanding of the human situation."

In Markus 7 kritiseer die Fariseërs Jesus omdat die dissipels eet met onrein (ongewaste) hande. Volgens Jesus kan die fisiese 'n mens nie onrein maak nie. Dit het geen effek op die hart, die sentrum van die verhouding tot God nie. Wat die hart onrein maak, naamlik slegte bedoelings en dae, kan wel in die pad kom van 'n goeie verhouding met God. Jesus beskou nie die Ou-Testamentiese kategorieë van reinheid meer as geldig nie.

Mense wat homoseksuele dae pleeg (*malakoi* en *arsenekoitai*) word deur Paulus gemaan dat 'n gesindheid en optrede wat ander ontnienslik, nie te rym is met die waardes van God se koninkryk nie. Dit is met ander woorde nie iemand se mens-wees (bv die werklikheid van hulle homoseksualiteit) nie, maar dat hulle op 'n manier leef waar hulle nie deur God se Gees gelei word nie, wat veroorsaak dat hulle hulle buite God se koninkryk bevind.

"Teen-natuurlike" lewe is vir Paulus 'n lewe sonder God. Liefde vir mekaar is die kern van 'n lewe wat versoen is met God. Alle mense is by God welkom, ongeag hulle fisiese omstandighede. Jesus se insluiting van uitgeworpe mense in die koninkryk van God bevestig dat God nie voorkeur gee aan mense met 'n spesifieke *sarkikos*-bestaan nie. Die "waarheid van die evangelie" is dat die *sarkikos*-bestaan nie die belangrikste is nie, maar dat die mens as *sarks* deur God se Gees beheers word.

Die kerklike tradisie

'n Kerklike standpunt was tot dusver dat homoseksuele Christene selibaat behoort te lewe. Hulle is dan aanvaarbaar en behoort volgens hierdie siening ook tot die ampte toegelaat te kan word. Vir sommige is homoseksualiteit iets soos alkoholisme. Iemand kan 'n alkoholis wees maar nie drink nie omdat dit skadelik is. So kan homoseksuele persone hulle weerhou van skadelike seksuele gedrag.

Sosio-psigologiese navorsing toon egter dat homoseksuele gedrag op sigself nie skadelik is, mits dit wederkerig is, met albei se instemming en in 'n liefdevolle, toegewyde verhouding. Promiskue homoseksuele (en heteroseksuele) gedrag is wel skadelik vir mense. Onderdrukking van 'n deel van 'n mens se mens-wees is ook skadelik.

Die "body-fit" natuurteologie

Die argument dat homoseksualiteit teen die natuur is (Romeine se "teennatuurlik"), gaan oor die passing van die manlike penis in die vroulike vagina. Seks tussen mense van dieselfde geslag gaan in teen die andersheid wat deel is van God se ontwerp.

Die anatomiese "body fit" argument is ingebed in die reinheidsideologie van die Mediterreense wêreld. Hiervolgens kon wat in liggaamsopeninge ingaan, soos kos in die mond, 'n mens onrein maak. Alles wat uit liggaamsopeninge uitgaan, is onrein omdat dit uit plek is - wat in die liggaam hoort, is buite die liggaam. Konsekwent deurgetrek, sou hierdie argument orale seks (ook binne die heteroseksuele huwelik)

as teennatuurlik en derhalwe as sonde moes beskou. Teenoor so 'n "natuurteologie", koppel Jesus 'n rein lewe voor God nie aan die uiterlike menslike anatomie nie, maar aan geloof in die *hart* (Mark 7).

Wetenskaplike gegewens

Biologiese insigte

In die antieke tyd was mense se lewensverwagting kort. Voortplanting was lewensnoodsaaklik vir die voortbestaan van die samelewing (volk). Semen is gesien as "beperkte middele" ("limited goods"). "Die kind is die enigste rede vir 'n vrou om te trou", meen die kerkvader Ambrosius. Homoseksuele gedrag ondermyn die voortbring van kinders en is daarom gesien as onaanvaarbaar. Konsekwent deurgetrek, sou hierdie argument beteken dat masturbasie en voorbehoeding ook onaanvaarbaar is.

Volgens bioloë het reeds die vroegste mense asook sekere aapsoort gedrag vertoon wat vandag as "homoseksueel" sou deurgaen. Genetiese navorsing en die studie van hormone het aangetoon dat mense homoseksueel of heteroseksueel is, soos wat mense linkshandig of regshandig is. Sommige wetenskaplike kies eerder vir 'n kontinuum vanaf sterk heteroseksueel aan die een kant tot sterk homoseksueel aan die ander kant.

Hoewel biologies-genetiese oorsake 'n rol speel, is die invloed van die omgewing ook belangrik en kan nie alles aan gene toegeskryf kan word nie. 'n Voorbeeld hiervan is dat een lid van 'n identiese tweeling homoseksueel kan wees en die ander nie. Gene bepaal nie die ontwikkeling van gedragseienskappe nie. Gedragsgenetika word egter selde bespreek in die biologiese ondersoek na homoseksualiteit.

Volgens navorsing voldoen homoseksualiteit nie aan die kriteria om as 'n geestesiekte of 'n morele afwyking geklassifiseer te word nie. Geen terapie om seksuele oriëntasie te verander, is nog tot dusver effektief bevind nie.

Psigo-sosiale insigte

Volgens psigologiese navorsing is homoseksualiteit 'n manier waarop 'n minderheidsgroep menslike liefde en seksualiteit uitdruk. Die navorsing het uitgewys dat homoseksuele persone in alle opsigte net so goed sosiaal funksioneer as heteroseksuele persone. Daar is bevind dat geen onstabiliteit en gebrek aan oordeelsvermoë, betroubaarheid of algemene sosiale en beroepsgeskiktheid aan homoseksualiteit as sodanig gekoppel kan word nie.

Homoseksualiteit is nie 'n kwessie van persoonlike keuse nie. Ongeveer 10% van die bevolking is homoseksueel georiënteer. Die persentasie bly konstant oor tyd en kulture heen, ten spyte van die morele waardes van verskillende gemeenskappe. Homoseksualiteit neem nie toe (of af) wanneer morele kodes of sosiale gebruike verander nie.

Homoseksuele oriëntasie en gedrag wek homofobie (vrees vir homoseksualiteit) in

die samelewing. Dit het twee gevolge. Die samelewing kommunikeer (soms onbewustelik) weersin en selfs haat aan homoseksuele persone. Homoseksuele persone neig om hulle mens-wees te onderdruk. Neuroses ontwikkel en hulle ervaar identiteitsverwarring. Navorsing toon dat stigmatisering en marginalisering van die belangrikste lewenskweptes is waarmee homoseksuele persone worstel.

Die samelewing word toenemend bewus van die skade wat homofobie aan homoseksuele persone doen. Dit is ook 'n rede waarom gays ervaar dat hulle deur die kerk verwerp word en die kerk nie as 'n tuiste kan beleef nie.

Christelike etiek en pastoraat in die 21e eeu

Homoseksuele persone kom voor 'n dilemma te staan: om in God te glo: beteken om hulle eie homoseksualiteit te haat; om hulle homoseksualiteit te aanvaar, beteken dat hulle die geloof in God moet verwerp. Pyn en wanhoop lê agter die vertrek van homoseksuele Christene uit die kerke.

Om eerlik te kan sê en leef wie hulle is, het homoseksuele persone 'n liefdevolle gemeenskap nodig waarbinne hulle wonde kan genees, hulle kan leer om hulleself te aanvaar, om hulle geestelike lewe en seksuele werklikheid te integreer, en om hulle geestelike lewe te laat gedy. Alle mense (ook gays) behoort vreugde te kan vind in hulle seksualiteit en hulle verhoudings te kan beoefen in die teenwoordigheid van God.

Die evangelie het 'n etiese implikasie: God het die mensheid lief, en mense kan God nie eer en dien as hulle mekaar nie liefhet nie. Dit was 'n nuwe idee in die tyd van die Nuwe Testament. Selfs meer revolusionêr was die idee dat Christelike liefde en barmhartigheid betoon behoort te word ook aan mense buite die kringe van familie of volksgenote (die "aanvaarbares"). Jesus het vir randpersone hoop gegee deur 'n weg te wys vir almal om onvoorwaardelik in God se teenwoordigheid te lewe. Randfigure word nie in God se koninkryk ingesluit omdat hulle randfigure is nie. Dit gaan nie daarom dat homoseksuele mense in die kerk aanvaar moet word omdat hulle randfigure in die samelewing is nie. Hulle word aanvaar omdat die kerk *alle* mense aanvaar wat in Jesus Christus glo. Die evangelieboodskap is dat elke mens onvoorwaardelik met God versoen kan wees, ongeag hulle fisiese (*sarkikos*-) omstandighede. Alle gelowiges is gelyk voor God. Indien sommige gelowiges uitgesluit word op grond van hulle *sarkikos*-bestaan, is die vraag of die kerk uit die genade leef en aan die "waarheid van die evangelie" gehoorsaam is.

Om "die persoon te aanvaar en die daad te veroordeel", is 'n dualisme wat die eenheid van liggaam, siel en gees ontken. Hierdie standpunt laat die klem val op die fisiese bevrediging eerder as op wat twee persone vir mekaar beteken - op 'n verhouding wat iets kan weerspieël van die liefde van Christus.

Alle pastorale werk word aangepak met die hoop dat mense in Christus verlos en heel sal kan lewe. Heelheid en verlossing is sinoniem in die Skrif. 'n Moontlike getuigenis van die kerk in die een-en-twintigste eeu sou kon wees:

* Die kerk weet dat die Bybel negatiewe kultuur-bepaalde uitsprake oor wat

vertaal word met "homoseksuele gedrag", bevat. Volgens die breër boodskap van die evangelie maak God se Gees dit vir mense moontlik om met hulle volle mens-wees in God se teenwoordigheid te lewe.

- * Die kerk wil aan alle gelowige lidmate, ook homoseksuele persone, pastorale sorg en morele leiding vir hulle Gees-gevulde lewe verleen.
- * Die kerk glo dat alle gelowiges, ongeag hulle seksuele oriëntasie, lede van die liggaam van Christus is. Die eenheid van die kerk as liggaam van Christus is 'n evangeliese eis. Daarom is gays welkom in die geloofsgemeenskap.
- * Die kerk onderneem om pastoraal te luister na homoseksuele persone se ervaring en hulle te verseker van die liefde van God en medegelowiges.

Die gesprek oor homoseksualiteit vanuit 'n ander perspektief

As daar in die debat rakende homoseksualiteit gesoek word na teologiese kontoere, moet die kerk nie primêr vanuit 'n negatiewe perspektief vertrek, met die vraag of die Bybel homoseksualiteit veroordeel nie. Veeleer moet ons probeer vra na dit wat die Bybelse boodskap as ideaal voorhou. Die stelling kan sonder vrees vir teëspraak gemaak word dat die Bybel die heteroseksuele verhouding van een man en een vrou, binne die verhouding van wedersydse trou (soos dit teologies neerslag gevind het in die huwelik), voorhou as die ideale ruimte waarbinne die gawe van seksualiteit tot sy volle vervulling, as rekreasie en moontlike prokreasie, kan kom. Alle moontlike variante van seksuele intimiteit, of dit nou hetero-seksueel, of homo-seksueel van aard is, skaad hierdie ideaal. Die heteroseksuele huwelik is ook die basis en ruimte vir die vorming van 'n gesin en die opvoeding van kinders. Alhoewel die kerk gekonfronteer word met die realiteit van gebroke huwelike en alternatiewe vorme van seksuele intimiteit, hoe problematies en sensitief dit ookal mag wees, kan dit nie die motivering word om van die Bybelse ideaal afstand te doen nie.

Motivering

Vanuit 'n Bybelse perspektief word dit duidelik dat die tekste wat tradisioneel in die kerk gebruik is om homoseksualiteit as sonde te beoordeel, eksegeties gesien, nie so eenduidig is nie (vgl die eksegeties resultate soos deur prof PA Geyser gereflekteer). Die navorsing, toon aan dat daar verskillende gedagterigtings in die literatuur na vore kom. Enersyds is daar voorstanders van die standpunt van konstitusionele homoseksualiteit, asook aan die ander kant van die spektrum, die standpunt van verworwe homoseksualiteit, of 'n kombinasie van die twee. Nie een van die teorieë kan sonder teenspraak op alleengeldigheid aanspraak maak nie. Totdat verdere navorsing bo alle twyfel nuwe teorieë poneer, sal dit 'n meer gebalanseerde benadering wees om die middelposisie as vertrekpunt te aanvaar, naamlik dat homoseksualiteit 'n konstitusionele sowel as 'n verworwe komponent insluit. Indien ons aanvaar dat homoseksualiteit 'n konstitusionele komponent het, kan die homoseksuele persoon nie sondermeer as sondaar veroordeel word en berou en bekering as enigste oplossing aangebied word nie. As ons uitgangspunt is dat seksuele oriëntasie en homoseksualiteit tot 'n sekere mate 'n gegewene is, vra dit 'n meer genuanseerde benadering.

As seksuele oriëntasie en homoseksualiteit 'n gegewene is, is dit vanselfsprekend dat die homoseksuele persoon nie veroordeel kan word nie. Gesien in die lig van die Bybelse boodskap is liefde en aanvaarding die basis van die Evangelie. Jesus vergestalt dit juis in sy optrede teenoor die gemarginaliseerdes van sy tyd. Daar sal baie meer begrip moet kom vir die emosionele worsteling van die homoseksuele persoon om tot selfaanvaarding, maar ook tot aanvaarding deur die kerk en die gemeenskap te kom. Die kerk sal deur sy pastoraat in liefde die homoseksueel en die gemeenskap tot aanvaarding moet begelei.

Met hierdie benadering ontsê 'n mens natuurlik die homoseksuele persoon die voorreg om sy, of haar, seksuele begeertes uit te leef, wat as diskriminerend vertolk kan word. Weereens, sou ek dit nie vanuit 'n negatiewe vertrekpunt as diskriminasie interpreteer nie, maar dit positief wou sien as 'n keuse wat 'n mens in die geloof maak om in verantwoordelikheid voor God te lewe. Sulke geloofskeuses hou nie slegs vir die homoseksuele persoon nie, maar vir elke mens die gevolg in dat jy dikwels moet afstand doen van jou eie begeertes. Dit gebeur dat mense in 'n heteroseksuele huweliksverhouding, vanweë bepaalde versteurings in 'n persoon se menswees, een van die partye nie seksuele bevrediging kan vind nie. Dit beteken egter nie dat so 'n persoon nou uiting aan seksuele begeertes kan gee deur losbandig te lewe nie. Ook in hierdie geval sal die kerk gelowiges oproep om kuis te lewe, wat 'n verloëning van jou eie seksuele begeertes beteken.

Stellings vir bespreking

Homoseksualiteit

Na oorweging van gegewens

- * vanuit die Skrif
- * die psigo-sosiale wetenskappe
- * gegrond op gesprekke met homoseksuele persone,

kan die volgende stellings vir oorweging dien:

- * Homoseksualiteit is 'n term wat eers laat in die negentiende eeu gedefinieer is om te verwys na : 'n bepaalde seksuele oriëntasie waarvolgens persone van dieselfde geslag op mekaar aangewys is vir hulle emosionele,psigies-intellektuele en fisiese behoeftes in hulle soeke na 'n lewensmaat.
- * Die mense van sodanige oriëntasie stel feitlik sonder uitsondering dat hulle nie gekies het om so te wees nie, maar dat dit iets is waarvan hulle in hulle menswees bewus geword het.
- * Die sogenaamde oorsake van homoseksualiteit is al gesoek in mense se genetiese bepaaldheid, sosiale en kulturele ontwikkeling en as reaksie op bepaalde misbruik wat ervaar is (veral in die geval van lesbiërs). Geene en van hierdie teorieë het al algemene instemming ontvang nie. Dit doen nie afbreuk aan die gegewenheid van die werklikheid dat dit 'n bepaalde oriëntasie is nie waarvan mense van kleins af of later in hulle lewens bewus word nie.

- * Die kerk se vraag waarmee ons gekonfronteer word is wat die posisie en rol van gelowige mense is wat so 'n homoseksuele oriëntasie het. Dit gaan dus oor *mense* en dan *mense wat dieselfde geloof in Jesus Christus as Here bely en wat ook die verlange het om volledig deel van die Kerk van Christus te wees*.
- * Die kerk se soek na antwoorde begin uit die aard van die saak altyd by die Skrif. Dit is 'n baie meer komplekse saak as wat vanuit 'n oppervlakkige lees van ons vertaalde tekste na vore kom. Daar is nie eenstemmigheid oor die uitleg van die Skrifgedeeltes nie (en dit sal seker altyd so wees). Wat ons maan tot versigtigheid teen enige reglynige toepassing is minstens die volgende:
 - ** Die Bybel praat nêrens oor hierdie saak as georiënteerdheid nie. Dit gaan nie oor mense wat mekaar in 'n verhouding van wedersydse respek en vanuit 'n volledige liefdesverhouding as lewensmaats sien nie. Die verwysings wat op een of ander wyse met dieselfde geslag optrede te doen het verteenwoordig almal afwykings van liefde teenoor God en medemens. Dit het te make met verkragting, vernedering, kwessies van eer en skande, en misbruik.
 - ** Ons het as algemene stelreël dat die Skrif altyd in konteks verstaan en uitgelê moet word. Die bepaalde kulturele omstandighede waarbinne uitsprake gemaak word, moet deeglik in gedagte gehou word.
 - ** Ons moet veral met etiese uitsprake versigtig wees om nie voorskrifte willekeurig oor te neem (die wat ons pas geld en die ander beskou ons as nie van toepassing nie).
 - ** Selfs wanneer ons die klem wil laat val op die ideaal van hetero-seksuele huwelike en dan ook groot moeite moet doen om hierdie ideaal in stand te hou en te koester en te versterk, beteken dit nie noodwendig in die lig van Skrifgegewens dat die homo-seksuele oriëntasie *per se* sondig is nie.
- * In die navoring van Jesus Christus in sy prediking en lewe staan die kerk vir die insluiting van mense in die diens van God. Teenoor die praktyke van sy tyd waardeur mense geëttiketeer is as onrein of sonbaar en daarom uitgesluit is van die tempeldiens. Erger nog was die amptelike houding dat God nie by sulke verwerplike mense teenwoordig kan wees nie. Jesus het die boodskap van God se teenwoordigheid by mense wat God soek kom beklemtoon en het Hy as't ware die tempel na die mense geneem. Daarvoor het Hy ook sy lewe gegee.
- * Wat die kerk derhalwe as norme vir die verhoudingslewe verkondig is dat alle verhoudings gegrond moet wees in die liefde van God. Dit vereis die integriteit wat na vore kom in wedersydse respek en agting, getrouheid aan die lewensmaat, liefdevolle versorging en die bereidheid om mekaar te dien en te kan vergewe. Hierdie norme geld vir alle mense en moet duidelik oorgedra word afgesien van die georiënteerdheid. Dit is die afwysing van ontrou en onsedelikheid; die verwerping van disrespek en meerderwaardigheid en misbruik. Dit alles geld in gelyke mate vir hetero- en homoseksuele verhoudings.

- * Almal wat hulle geloof in Jesus Christus bely en wat hulle lewens aan hierdie norme onderwerp het 'n plek in die Kerk van Christus en behoort hulle dienswerk in diens van die Here en in sy kerk te kan vervul.

Verdere agtergrond leeswerk vir die gesprek oor homoseksualiteit

Bybels-teologiese vertrekpunte

Oriënterende opmerkings

Die kwessie van homoseksualiteit is in ons tyd werklik een van die netelige sake wat uit 'n groot verskeidenheid van hoeke en oortuigings benader word. Daar is soms 'n oorheersende gevoel van futiliteit oor die gesprek omdat dit dreig om in 'n doodse sirkelredenasie vasgeval te wees. Daar is aan die eenkant diegene wat hulle doodeenvoudig beroep op wat na hulle mening die duidelike uitsprake in die Skrif is en aan die uiterste aan die anderkant diegene wat vanuit humanistiese oorwegings die volledige verwerping van vorige standpunte eis en aandrang op die menseregteklousules wat reeds oor die aangeleentheid bestaan. Die gesprekke vind ook binne kerklike verbande en in allerlei sekulêre kringe plaas.

Hierdie artikel is 'n poging om in eie kring enkele van die kwessies rondom die Skrif en Skrifgebruik onder die loep te neem. Daar is 'n nood om die saak met ewewigtigheid en eerlikheid te benader, veral met verwysing na die wyse waarop ons die Skrif in hierdie saak aan die bod gaan bring.

Hoe ons die saak benader?

In ons aanpak van die saak sal dit altyd in die eerste plek 'n vraag wees wat gerig is op die Bybel. Daar is in ons tyd die uiterstes van menings wat sê dat dit nie meer sin maak om na die Bybel terug te vra nie. Die antwoord van die Bybel is meesal volgens hulle eenduidig in sy veroordeling en daarom gedateerd en nie meer ter sake nie. Daarby moet in ag geneem word dat die Bybel antieke dokumente bevat wat in tyd en veral in sosio-kulturele terme van 'n totaal ander wêreld praat as die een waarin moderne of post-moderne mense hulle bevind. Dit val op dat daar by baie by van hierdie liberale eksponente 'n kwalik verbloemde biblisistiese (fundamentalistiese) verstaan van die Bybel iewers uitloer. My benadering wil nie die Bybel so lees nie. Ek wil doelbewus na die Bybel terugvra. Dit is mos hoe ons Bybels-reformatories werk. Dit gaan egter wel van ons 'n bepaalde benadering vra wat ons met mekaar sal moet uitklaar. Die vraag vir ons is nie of ons die Bybel as gesagbron wil benut nie, maar wel, en dis 'n indringende vraag: *hoe* ons na die Bybel gaan luister. Dit is 'n vraag na die proses en metode van verstaan of dan 'n hermeneutiese vraag. Kom ons illustreer net eers die probleem.

Kom ons kyk na 'n paar tekste uit Levitikus

"Jy mag nie 'n homoseksuele verhouding hê nie. Dit is 'n afstootlike sonde" (18:22).

"Julle moet julle op geen van hierdie maniere *verontreinig* nie, want dit is wat die heidene gedoen het wat Ek voor julle verdryf" (18:24).

"Julle moet my voorskrifte gehoorsaam. Moenie verskillende soorte diere kruis of verskillende soorte saad in een land saai of 'n kledingstuk van verskillende soorte materiaal dra nie.

Wanneer die eienaar van 'n slavin reeds 'n ooreenkoms aangegaan het waarvolgens iemand anders haar as byvrou koop, en die eienaar het met haar gemeenskap voordat die prys betaal is en voordat hy van haar afstand gedoen het, moet hy aan die toekomstige eienaar skadevergoeding betaal. Hulle mag nie die doodstraf opgelê word nie, want hy het nog beskikkingsreg oor haar" (19:19,20).

"Iemand wat gemeenskap het met een van sy pa se vrouens, bring skande oor sy pa. Hy en die vrou moet albei doodgemaak word" (20:11).

"Twee mans wat homoseksueel verkeer, doen 'n afskuwelike sonde. Hulle moet doodgemaak word" (20:13).

Ek aanvaar dat u sal saamstem dat ons om een of ander rede die eerste en die laaste verse wat hierbo aangedui is, anders lees as die ander? Dit kan tog nie sonder baie gegronde redes so aanvaar word nie of anders gaan ons die pad van willekeur en 'n dubbele moraal. Dit sou ook met 'n legio ander verse aangetoon kan word, maar vir ons doel illustreer dit die probleem. Die probleem, naamlik, van hoe ons die Bybelse gegewens van toepassing maak op ons eietydse etiese kwessies.

Dit is vir ons van die grootste belang dat ons hiermee 'n weg moet vind wat in lyn sal wees met 'n konsekwente Skrifbenadering en nie net bevestiging van vooroordele sal wees nie.

Hier sou eers 'n waarskuwende woord gerig kon word. Hoe ons die Bybel nie sondermeer reglynig kan toepas op etiese vrae nie:

- * Dit word in die lees van die Bybel duidelik dat nie alle seremoniële en selfs etiese kwessies net so van die Ou Testament na die Nuwe Testament oorgedra is nie. Die Nuwe Testament het tog vervulling van baie sulke kwessies meegebring. Daar is baie voorbeelde van aanpassing, verandering en soms selfs versterking in die evangelies en by Paulus.
- * Dit is aantoonbaar dat die Bybel baie "etiese" voorskrifte oorgeneem het uit die omringende wêreld. Daar is altyd nodigheid om krities-reflektief te soek na Bybelse norme.
- * Die Bybel is nie 'n orakelboek met tydlouse ewig-geldende voorskrifte oor hoe die verhouding met God geleef moet word nie. Dat God in die geskiedenis ingryp beteken ook dat elke etiese aanduiding wat ons in die Bybel kry bedoel was om in die konkrete historiese en sosiale situasie vir die mense tot redding en 'n goeie lewe saam met God en met mekaar te dien.

Betekend dit by voorbaat dat die Bybel oorbodig verklaar word of dat die saak in elk geval so moeilik - indien nie onmoontlik - is dat ons maar die Bybel kan verbygaan en staatmaak op ons eie verstandigheid of sedelike gewetes? Ek het reeds gesê, dit is nie wat ek wil betoog nie. Ons moet wel soek na wat ons dan maar kan noem

hermeneutiese riglyne, die parameters waarbinne ons kan beweeg in ons soeke na 'n legitieme verstaan en toepassing van Bybelse riglyne. Moontlik kan ons dink aan iets soos die volgende:

- * Ons moet soek na wat ons verstaan as die kern van die Bybelse boodskap. Natuurlik is dit ook nie sonder probleme nie, maar ons kan dink aan die boodskap van God se liefde soos dit konkreet word in Jesus Christus. Die inklusiwiteit van mense - veral die randfigure - om in die teenwoordigheid van God te mag lewe. Dit sou vanself beteken dat ons nie lukraak tekste kan aanhaal en gebruik sonder om die wesenlike van die boodskap in die gedrang te bring nie.
- * Ons sal die verantwoordelikheid in die geloof moet aanvaar om in voortdurende worsteling met die gees en Gees van die Woord, biddend te soek na die oorfloedige lewe in Christus, uit 'n hart vol dankbaarheid vir genade wat ons ontvang om in God se teenwoordigheid te kan leef. Dit sal ons stroop van die oorgerustheid en skynsekerheid wat met wettisme gepaard gaan.
- * In hierdie verantwoordelikheid voor God en met lewens wat God se eer soek, sal ons ook mense in die gebrokenheid van ons totale bestaan in ag moet neem. Wat tot die troos, vermaning, versterking en opbou dien sodat mense kan lewe in die teenwoordigheid van God. Sensitiwiteit, nederigheid en oopheid vir God en medemens is hier voorvereistes.

Hoe kom die Bybel aan die woord?

Wanneer 'n mens die vraag vra oor hoe die Bybel in ons tyd verstaan word oor homoseksualiteit, vind ons die volle spektrum van menings oor hoe die Bybel verstaan moet word. (Dit is dan met verwysing na die ses tekste en montlik twee of drie verhare waar hierdie saak respektiewelik eksplisiet of implisiet aan die orde kom - klaarblyklik nie 'n probleem wat indringend aandag gekry het nie).

Hierdie menings wissel vanaf uitdruklike veroordeling en verwerping van die verskynsel (by meer letterlike en fundamentalistiese kringe), na die oorweging of die saak nie dringend opnuut bekyk moet word in die lig van linguïstiese, histories-kritiese en sosiaal-wetenskaplike insigte nie (kom nogal by 'n paar hoofstroomkerke voor waar kritiese wetenskapbeoefening praktyk is) tot by stemme wat meen dat daar aanduidings kan wees van goedkeuring van homoseksuele verhoudings in die Bybel. Die implikasies van die middelposisie is waaroor dit verder hier sal gaan.

Maar voordat ons by die tekste kom, lyk dit tog nodig om nog 'n paar opmerkings oor ons manier van die Bybel lees te maak. Daar is nie altyd nadenke by mense wat die Bybel lees, oor *hoe* ons die Bybel lees nie. Die aanname is dikwels eenvoudig dat wat ons in die Bybel lees is maar presies net wat die Bybel sê. Dit het tog reeds wyd bekend geword dat die leesproses minstens twee stelle aannames moet verreken. Kom ons begin maar by ons die lesers. Ons lees die Bybel met 'n bepaalde bril, vanuit ons besondere perspektief - vanuit ons gesitueerdheid waarmee ons by die Bybel aankom. Dit het al geblyk dat dit afhang van of ons manlik of vroulik is, ons ouderdom, etnisiteit of selfs nasionaliteit, die sosio-ekonomiese klas van 'n mens,

ons kerklike affiliasie en nou in die gesprek waarom dit hier gaan, ook seksuele oriëntasie. Dit is in ondersoekte onteenseglik vasgestel dat hierdie faktore in die lees van 'n teks 'n rol speel. Ons kan dit eintlik nie vermy om betekenis te vind vanuit ons aannames oor die lewe en die volle konteks van ons bestaan nie.

Dit is net so ook waar van die mense wat vanuit die teks met ons praat. Die Bybelskrywers was ook mense wat vanuit hulle verstaan van hulle wêreld en met hulle bepaalde verwysingsraamwerk (konteks) gekommunikeer het. Wat hulle geskryf het, reflekteer hulle sosiaal-kulturele perspektiewe en aannames oor die lewe. Ons het ook die afgelope dekades geleer om dit te probeer onderskei as hulle *waardestelsels*.

Ons kan dus nie anders as om doelbewus met hierdie twee stelsels aannames te werk wanneer ons die tekste van die Bybel lees nie. Ons moet baie bewustelik werk met die vooronderstellings (wat dikwels vooroordele word) waarmee ons by die teks aankom, maar ook met die vooronderstellings wat implisiet in die teks opgesluit is.

Wanneer dit die waardestelsels van mense wat op 'n bepaalde tyd in 'n bepaalde omgewing gewoon het in die prentjie bring, is een van die sentrale aspekte wat na vore getree het vanuit die sogenaamde hermeneutiek van suspisie, die kwessie van magsbelange. Dit geld eweneens skrywer(s) en lesers. Dit maak ons bewus van die werklikheid dat tekste ontstaan het vanuit sekere magsbalanse en handhawing van posisies en dat dit ook weer figureer wanneer mense tekste lees. Hierdie kwessies is duidelik geïllustreer in kwessies van gemarginaliseerdes soos vrouens en armes teenoor die patriargale sisteme en sosio-ekonomies bevoorregtes respektiewelik. Daar is baie ernstige Bybelondersoekers wat uitgaan van die gedagte dat dit in die besonder Jesus se saak in sy tyd illustreer. Hy het Hom bemoei met die mense wat om een of ander rede na die rand geskuif is.

In die ondersoek na homoseksualiteit kry ons te doen met veral die waardekategorieë reinheid en onreinheid, en eer en skande en dan met besondere verwysing na wat mens sou kon noem geslags-ideologie. Daarmee het die definisie van manlikheid en vroulikheid ten nouste saamgehang. En enige afwyking van die gestelde norm is deur die gemeenskap (van mans?) beoordeel as skandelik terwyl die onderhouding van die reëls met eer beloon is. Dit het ook 'n besondere plek in kultiese maatreëls ingeneem om te bepaal of iemand rein is en kan deelneem aan die tempelkultus of daarteenoor onrein is en dan nie kon deelneem aan kultiese gebeure nie(soos offers by die tempel.)

Samevattend kan ons dus stel dat ons baie bewus moet wees van die vooronderstellings waarmee ons die Bybel lees - ook oor seksualiteit en homoseksualiteit, maar ook die verwysingsraamwerk of aannames wat vir die Bybelskrywers oor hierdie sake gegeld het.

Die Ou Testament (Hebreeuse Bybel)

Levitikus 18:22; 20:13

Hierdie twee tekste maak deel uit van die *heiligheidskodes*. Die heiligheid van die

hele volk, hulle toewyding aan die Here en hulle andersheid as die nasies (Egiptenare en Kanaäniete) word in die hoofstukke 17 tot 26 aangedui. Die *waarde* wat hierin tot uitdrukking gebring word is die reinheid wat voorvereiste was vir hulle deelneem aan die godsdienstige handeling en vir die geseënde verblyf in die land. Hoofstuk 18 handel oor hulle seksuele paktyke as 'n aangeleentheid waardeur hulle onderskeibaar sou wees van die aander nasies, as God se besondere volk. Dit verbied allerlei vorme van bloedskanie en ander Kanaänitiese seksuele gebruike soos gemeenskap tydens menstruasie of die wyding van kinders aan Molek (wat waarskynlik iets met tempelprostitusie te doen gehad het). En dan volg in hoofstuk 18:22 die algemene reël en in hoofstuk 20:13 ook die straf daarop naamlik die dood. 18:22: "Jy mag nie by 'n man lê soos by 'n vrou nie. Dit is iets afstootlik (gruwel)".

Die Afrikaans (van 1983) het ietwat anakronisties ons moderne term : homoseksuele verhouding hier ingelees. (vanuit of tot versterking van bepaalde vooroordele?) Die een sleutel tot die verstaan van die uitspraak lê in die term *to'evah* wat vertaal is met skandelik of gruwel. Verbande word soos volg gelê:

- * Dit het te make met die reinheidsstelsel.
- * Dit verwys na rituele en kultiese voorskrifte (in hierdie konteks beteken dit dat sekere kategorieë wat beskou is as natuurlike orde in die skepping uitmekaar gehou moes word. Wat vermeng of uit plek is, is beskou as skandelik of onrein. Dus as 'n man die plek van 'n vrou in geslagsgemeenskap ingeneem het, was dit nie in die eerste plek die verbreking van 'n morele kode nie, maar reinheidskodes. Dieselfde stelsel het die vermenging van verskillende soorte diere, verskillende saad in een land of 'n kledingstuk van verskillende materiaal verbied.
- * Dit het tereg gekom in konteks van afgodsdienste. Mans wat met mans seksueel verkeer kon dus in Israel *to'evah* wees omdat dit geassosieer is met heidense rites en kultusse.
- * Daar was ook die moontlikheid dat dit kon saamhang met die manlike rol wat omgekeer is in die vroulike rol, want dit was 'n algemene siening dat mans in seksuele gemeenskap die aktiewe rol het en vrouens die passiewe rol. Dit was dus volgens geslagsrolle vir 'n man iets skandelik wat hom van eer gestroop het.
- * Nog 'n moontlikheid wat ook ondersoek is, is dat hierdie saak verwys na die vermorsing van semen (wat ook beperkte bate was) en dus 'n verdeling van prokreasie.

Alhoewel verskillende faktore 'n rol kon gespeel het, lyk dit asof die verwysingsraamwerk die assosiasie van mans wat met mans verkeer binne vreemde afgodiese kultusse dit tot iets afskuwelik gemaak het.

Dit is ook interessant wanneer ons lees hoe Philo (uit die era van Paulus) as Hellenistiese Jood hierdie tekste verstaan het. Uit sy weergawe word duidelik dat hy

die algemene woorde oor homoseksualiteit lees maar hy bring dit dadelik in verband met die verskynsel wat hy ken, naamlik *pederastie*. Dit was die aanduiding van ouer mans wat met jonger/jeugdige seuns seksuele verhoudings gehad het. Philo dink spesifiek aan prostitusie waar jonger seuns of as slawe of as prostitute moes dien. Hy veroordeel die wat misbruik word (*androgynos*) sowel as die wat daarvan misbruik maak (lover/*paiderastes*).

Die Nuwe Testament (Verwysings deur Paulus en deutero-Paulinies)

Navorsing oor Paulus as historiese figuur het afgelope tyd weer deurtastend op dreef gekom. Ek sal hier werk met die aannames dat Paulus wel goed geskool was nie net as Jood (Fariseër) nie, maar ook as Hellenis of dan spesifiek as Hellenistiese Jood - met verwysing na sekulêre en religieuse filosofie. [Die taal/begrippe. Wanneer 'n mens die Septuaginta in konteks plaas gee dit vir ons 'n sekere perspektief - ook op die taal/begrippe wat in die Nuwe Testament gebruik word. Dit is veral die Septuaginta se vertaling van Levitikus. Dit is veral met verwysing na die rare begrip *arsenokoites*. Die begrippe kan teruggevoer word na twee woorde wat in die Septuaginta gebruik word vir man(s) en vir bed (bed, saamslaap). Wat egter opval by Joodse skrywers in die Hellenistiese milieu is dat hulle die terme vir man/manlik wat in Levitikus gebruik word net so oorneem, maar dat hulle telkens betoog teen die heidense praktyke van *pederastie*.]

In vergelyking met die Grieks-Romeinse wêreld waar daar talryke verwysings na *pederastie* is, het die Nuwe Testament baie min. (Was homoseksualiteit as sodanig nie so hoog op die agenda nie - of was die spesifieke ontwaarding van *pederastie* net nie deel van die nuwe lewe in Christus nie?) Ons kry twee verwysings deur Paulus (Rom 1:26,27; 1 Kor 6:9,10) en een in die brief aan Timoteus wat in die naam van Paulus geskryf is (1 Tim 1:10). Al drie gedeeltes verg ons indringende aandag in die gesprek wat hieroor moet ontwikkel - waaroor daar boekdele geskryf is. Hier kan slegs kortliks na navorsingsresultate verwys word.

1 Korintiërs 6:9-11

Ons kan sê hierdie is die eerste (oudste) verwysing in die Christelike literatuur na dieselfde-geslag (manlike) seksualiteit. Die twee begrippe wat in die 1953 vertaling met *wellustelinge* en *sodomiete* vertaal is, toe later (1979) met *wellustelinge* en *homoseksueles*, en toe finaal as een begrip *mense wat homoseksualiteit beoefen*, is ***malakos* en *arsenokopitai***. Die betekenis hiervan moet gepeil word met inagneming van die literêre vorm van hierdie gedeelte en konteks waarin dit ingebed is. Die vorm waarin die begrippe (naas die ander wat daar gebruik word) voorkom is die wat genoem word, lyste of katalogus. In hierdie geval lys van booshede. Daar is geen werklike motivering vir die keuse of volgorde van die verskillende booshede wat aangedui word nie - dit was dus waarskynlik nie versigtig uitgekieis nie - maar het die doel gedien om indruk te maak op die leser van algemene ontwaarding as gevolg van **die lewe buite gemeenskap met God en die resultaat daarvan**. Dit was dikwels deel van tradisies wat oorgelewer was (wat kan vergelyk word met Hellenisties-Joodse lyste soos Wysheid van Salomo ens). Dit het nie noodwendig verwys na die konteks van lesers nie. Hier lyk dit of Paulus juis aandui dat sy lesers

daarby verby is.

Wat die konteks betref is dit opvallend dat daar in hierdie brief drie sulke lyste gebruik word wat ons vind in hoofstukke 5 en 6. Dit gaan klaarblyklik om reinheid en dat hulle nuwe lewe in kontras staan met hulle vorige heidense leefwyse. Die spesifieke sondes van die lys is nie op sigself belangrik of konkrete verwysings nie, maar hulle dien die doel om te illustreer watter soort manifestasies die reinheid van die nuwe lewe kan besoedel.

Die begrippe wat toe vertaal is soos aangedui en hulle relevansie vir ons gesprek bly tog belangrik. Teen die agtergrond van 'n Hellenistiese-Joodse tradisie kan *malakos* verstaan word as 'n verwysing na die manlike rol wat "sag"/"passief" en "vrou-agtig" verword het. Daar is teen daardie agtergrond baie getuienis van die pejoratiewe verwysing na 'n *call-boy*. Die jeugdige wat vroulike styl, versiering en gedrag naboots en wat verval het in passiewe seksuele aktiwiteit vir plesier en vir betaling. Daar is altyd 'n negatiewe beoordeling van hierdie spesifieke gestaltes van *pederastie*. En al sou *malakos* nog ietwat onduidelik in die konteks van Korintiërs kon wees, is daar eintlik nie twyfel oor die verwysingskrag saam met *arsenokoites* nie. Die woord is vreemd in die Nuwe Testament en mens kan die indruk nie ontkom dat dit uit die Hellenisties-Joodse tradisie via die Septuaginta se vertaling van Levitikus kom nie. In die Septuaginta word die woorde vir man (algemeen) en bed (oordragtelik: gemeenskap) met *arsen* en *koite* vertaal. Dit word meesal verstaan as 'n letterlike vertaling van die Hebreeuse *mishkav zakur* - om by 'n man te lê.

Vanuit hierdie tradisie as agtergrond het dit waarskynlik in samehang met *malakos* die verwysing na die aktiewe vennoot van 'n pederastiese verhouding. Weer eens word albei veroordeel - die ouer man wat die aktiewe rol speel en die vrou-agtige rol wat die seun as bywyf teen betaling vervul. (Vergelyk met die oordeel oor die promiskue Timarchus - wat teen betaling so baie ouer mans se wellus gedien het. Dit kan seker nie sondermeer met die ideale van gelowige *gay* gemeenskappe gelykgestel word nie).

1 Timoteus 1:9-10

Kan nie hier volledig bespreek word nie. Baie kortliks die drie begrippe wat vertaal is met "ontugtiges, mense (mans) wat homoseksualiteit beoefen, ontvoerders...". (*pornoi*, *arsenokoitai*, *andropodistai*) kan met goeie gronde verstaan word as manlike prostitute, die mans wat by hulle slaap (lê) en die slawehandelaars (wat kinders ontvoer). Indien ons weer dink aan die Septuaginta vertaling van die Ou Testament kry ons daar die verbod teen *arsenokoites* (Lev 18 en 20), die *pornos* (Deutr 23:18) en die ontvoerder (Eks 4:16; Deutr. 24:7)

Timoteus praat derhalwe in 'n sondelys nie oor dieselfde geslag-voorkeur nie, selfs nie oor pederastie in die algemeen nie, maar oor die baie spesifieke vorm van pederastie waarin seuns slawe gemaak is vir seksuele doeleindes (ontvoering) en die misbruik van sulke jeugdiges deur volwasse mans (wat in die klassieke wêreld dikwels bi-seksueles was).

Romeine 1:26-27

Hierdie twee verse vorm seker die belangrikste verwysing na wat anakronisties as homoseksualiteit verwys word. In hoofsaak sal ons moet raaksien dat Paulus hier 'n teologiese oogmerk het. Dit gaan nie oor 'n etiese saak nie en dit is ook nie deel van sy vermanings nie (volg eers in Hoofstuk 12) . Dit praat dieselfde taal en is bedien met die begripsapparaat van die algemene Hellenisties-Joodse propaganda teen die ander nasies/heidene. Dit is wel anders as in 1 Korintiërs in die lyn van Paulus se argument geïntegreer (In Korintiërs slegs deel van sondelys).

Teologiese konteks

Daar is wye ooreenstemming dat Paulus se tema in Romeine is die herstel in die regte verhouding met God (regverdiging) op grond van God se genade soos geopenbaar is in die Christus-gebeure. Soos die tema ontvou kan ons seker sê die groot perspektief is 11:32 – "God het almal aan die ongehoorsaamheid oorgegee, sodat God aan almal genade kon betoon". Onderweg na hierdie teologiese uitspraak kry ons die perspektief van die onderdeel waarin 1:24-32 val in 3:19b – "Niemand sal hom dus kan verweer nie, en die hele wêreld is strafwaardig voor God". Die vraag sou gestel kon word hoe kom Paulus tot die gevolgtrekking dat die sonde(val) so universeel is? Vind hy aansluiting by Genesis 2-3? Dit lyk asof Adam later (hoofstuk 5) anders sal figureer. Dit lyk asof Paulus se verhaal van die universele val in 1:18-32 vertel word. Dan is die werklike val van die mensheid die weiering om God as God te erken en te dien. Dit beteken die verwerping van die ware werklikheid van menswees in al die uitinge daarvan. Dit lei as't ware tot 'n valse eksistensie terwyl die valse bestaan voorgelê word as die ware lewe.

Die sondelys wat hier voorkom bevat talle verwysings na tradisie(s) wat Paulus ontvang het en dit dien as illustrasies van die vernietigende uitwerking wat 'n wegval van God meebring. Die illustrasies is egter wel sekondêr tot die basiese teologiese struktuur wat hy volg. Ons vind hier die enigste eksplisiete verwysing na vroulike seksualiteit (hoewel daar al betoog is dat vers 26 sonder vers 27 ook anders verstaan sou kon word as afwykende gedrag selfs binne heteroseksuele verhoudings). Een van die kritiese momente vir die verstaan van die sonderregister in verband met dieselfde-geslag seksualiteit is die argument wat gevoer word oor wat *natuurlik* is en wat *teen-natuurlik*. Die frase wat vertaal word met teen-natuurlik (*para phusin*) is algemeen gebruik in die Grieks-Romeinse wêreld in die aanvalle op die verskynsel van pederastie. Dit is nie spesifiek van die Joodse agtergrond of in die Christelike literatuur nie. Dit het dus niks te make met teorieë oor natuurwette of met skeppingsorde op grond van die skeppingsverhale van Genesis nie. Paulus gebruik wel die Hebreuse taalbegrippe van *man met man* soos in Levitikus, maar soos in die geval van Philo wat dieselfde taalkategorieë gebruik, kan dit ook verwys na pederastie. Die *skandelikhede* wat hulle oor hulleself bring, kom as oordeelstaal net so in klassieke literatuur na vore. Maar ons het reeds daarop gewys dat dit ook in Israel met hulle waardesisteem 'n gelade term was in die raamwerk van eer en skaamte in geslagtelike identifikasie en rolle.

Kom ons trek nou net 'n paar lyne:

- * Paulus se teologiese doel met hierdie gedeelte is om die gevallenheid van die mens (Jood en Griek) tot 'n valse bestaan sonder erkenning van God te teken. Dit maak deel uit van God se eskatologiese oordeel. Die gedeelte oor "homoseksualiteit" en die res van die sonderregister maak deel uit van daardie kensketsing van die ontaarding as gevolg van die wegval van God. Die uiterste konsekwensie daarvan is die dood.
- * Die gedeelte oor die seksualiteit reflekteer dieselfde tradisies wat ook gevind word in die Hellenisties-Joodse kritiek op die heidene. Soos Philo kan die man teenoor man verwys na pederastie.
- * Dit maak nie deel uit van die vermanings in die brief nie. Dit gaan hier nog nie oor voorskrifte en/of dinge wat verbied word nie. Wat duidelik is al word dit in 'n tradisionele lys in die verbygaan vermeld is dat Paulus teen sekere praktyke van homoseksuele gedrag – pederastie – was.
- * Ten spyte daarvan dat die verwysing na "homoseksuele" gedrag ingebed is in Paulus se groter teologiese argument kry ons steeds nie beredenering van die saak nie. Die verwysing na *natuur* verwys na kulturele opvattinge wat die algemene sosiale gevoel verwoord, maar daar word nie verduidelik *watter gedrag* of *waarom* daardie gedrag teen-natuurlik is nie. Mens sou moontlik kon dink aan die Joodse waardesisteem oor eer en skande wat met manlike rolle saamgegaan het (Dieselfde het ook gegeld vir die rol wat vrouens "behoort" te vervul in omgang). Maar ons weet nie verseker nie.

Teologiese refleksie

Die vraag sal seker gestel moet word of hierdie ekskurs met die eksegetiese flitse (dit was inderdaad nie veel meer nie) die moeite werd was, veral indien die resultate waartoe gekom word nie heersende of teenstellende vooroordele wil of kan substansiëer nie? My antwoord is steeds 'n ondubbelsinnige ja, want ons wat teologie in die kerk bedryf kan nie anders nie. Wat van ons in ons soeke verwag kan word, is om vanuit verskillende teologiese dissiplines ondersoeke te doen en die resultate saam rondom die tafel te bespreek. Dit beteken seker nie noodwendig dat daar konsensus sal kom nie. Dit is dalk juis nodig dat verskillende aksente duideliker in reliëf geplaas sal word, wat ook altyd iets aan die lig sal bring vooroordele, verwagtings en metodes waarmee ons die tekste lees.

Eie vooroordele moet telkens weer getoets word. Dit is 'n eis van ons tyd vir wetenskapbeoefening en vir die kerk om nog gehoor te word, ook deur diegene wat meen dat die kerk se boodskap nie meer ter sake is nie. My eie vooroordele het met hierdie leeswerk ernstig onder die loep gekom en is ontmasker. Ek meen dat ons vanuit 'n teologiese raamwerk sal moet sê dat eksegeese oor hierdie paar tekste in die verlede, soms en in sommige kringe te reglynig op die klank af toegepas is. Sake, selfs die naam en definisie van homoseksualiteit is op 'n anakronistiese wyse in tekste ingelees, vertaal en dan weer uitgelê.

Ons sal in die teologiese gesprek duidelikheid moet kry waarom ons praat wanneer ons die fenomeen onder bespreking homoseksualiteit noem. Ons sal ook nie anders

kan as om vanuit 'n vertrekpunt te werk waarin die inklusiewe liefde van God soos ons dit in Christus leer ken die raamwerk en riglyn vir ons denke sal uitmaak. En vir diegene wat altyd ook nog daarby voel vir die oordeel, sal ons konsekwent moet wees in die veroordeling van homo- en heteroseksuele wanpraktyke.

Iewers in hierdie besinning sal ook gepraat moet word van die sosiale implikasies van gesinslewe vir 'n dinamiese en gesonde gemeenskapslewe. Ons sal die vraag moet beantwoord of daar ruimte is vir 'n heteroseksuele uiting van liefde tussen twee mense en daarnaas vir hulle wat anders gepredisponeer is vir 'n homoseksuele uiting met soortgelyke norme van gelykheid, onderlinge sorg en bystand, maar net sonder die biologiese moontlikhede van kinders. Dit het vir my gelyk asof die Bybel nêrens die kwessie van die aard of natuur van homoseksualiteit bespreek of beoordeel het nie.

'n Vertrekpunt vir verdere gesprek. Ek stip slegs die enkele aspekte aan:

- * Die vooroordele waarmee ons tekste lees en mense beoordeel sal op die tafel geplaas moet word en in 'n wyer gesprekskring getoets moet word en dan teologies weer verwoord moet word.
- * Dit maan ons alreeds tot groter versigtigheid met hoe die Bybel se boodskap aan mense oorgedra word. Ons (ek bedoel daarmee die Kerk universeel) moet nie bydra daartoe dat die Kerk en die inspraak van God deur ons toedoen verdwyn - soos sommige ontleders reeds beweer dit gaan (of het) gebeur.
- * Dit pleit vir die soort van hermeneutiese benadering waaroor ek reeds iets probeer sê het. Dis 'n soort benadering wat nie alleen die Bybel as bron en norm ernstig wil neem nie, maar ook die mens(e) met wie ons voortdurend in gesprek is en die situasie waarin die 3de millenium mense hulle bevind.
- * Ten opsigte van homoseksualiteit pleit dit vir die inagneming van visies op menswees vanuit ander dissiplines soos medisyne, sielkunde, psigiatrie, opvoedkunde en watter ander een ook belangrik mag blyk en dit sluit natuurlik die gesprek met homoseksuele mense in. Die getuienis van homoseksuele gelowiges sal baie ernstig geneem moet word.

Ek sluit af met woorde van 'n bekende konserwatiewe teoloog, Luke Timothy Johnson : "The church cannot, should not, define itself in response to political pressure or popularity polls. But it is called to discern the work of God in human lives and adapt its self-understanding in response to the work of God. Inclusivity must follow from evidence of holiness; are there narratives of homosexual holiness to which we must begin to listen?"

GENETIESE PREDISPOSISIE EN HOMOSEKSUALITEIT

"The way that society uses its knowledge of genetics will be shaped by the everyday choices its citizens make. You help shape what happens through the way you express your beliefs and opinions and by the actions you take"

Stellings

Genetika en molekulêre biologie het belangrike insigte bygebring in die bestudering van menslike gedrag wat met oorerflikheid gepaardgaan. Tog kan dit nooit los van sosiologiese en psigologiese faktore verstaan word nie. Dit gaan dus altyd om die omvang van die invloed en die verhouding van *voeding en opvoeding* ("nature and nurture"). Maar die mens is ook nie net te definieer in terme van biologie en kultuur nie. Biogenetiese wetenskap kan nie uitsluitel oor etiese keuses gee nie. Die wetenskaplike feit bepaal immers lank nie die uitslag van 'n etiese beslissing nie. Die wetenskap plaas ons altyd voor keuses: gaan ons onself as slagoffers van omstandighede en dus onskuldig beskou, of gaan ons verantwoordelikheid vir ons omstandighede aanvaar? Eersgenoemde opsie kan ons wel terugneem na die kwessie van die oersonde van die skeppingsverhale en soos Adam, kan ons ook vandag sê, [die skuld lê by] "die vrou wat U my gegee het" (Gen 3:12) en die tweede opsie kan ons weer bewus maak van die mens se vrye wil waarmee God ons geskape het en daarmee saam die kennis van goed en kwaad. Menslike gedrag is altyd 'n funksie van oorerflikheid, omgewing én keuses.

Dit gaan ten diepste dus om 'n bepaalde werklikheidsverstaan. Ten einde enige moontlike vorm van reduksie te voorkom in die verstaan van die werklikheid (of van die mens), is 'n komprehensiewe benadering dus van die uiterste belang. Teologie is 'n "konteks-sensitiewe" dissipline aangesien sy inhoude altyd met kulturele inhoude moet korrespondeer. En omdat teologie met dieselfde werklikheid te doen het as die ander wetenskappe, is dit essensieel dat teologie deurgaans in gesprek met hierdie wetenskappe sal bly verkeer. Die taak van die teologie is dan onder andere om kennis van die natuurwetenskap se resultate te neem, dit te interpreteer en dan binne 'n bepaalde kulturele konteks te plaas. So kom koherensie eventueel tot stand.

Reduksionisme is 'n vanselfsprekende konsekwensie wanneer 'n liniêre oorsaaklikheidsverband van die DNS na gedrag gelê word. Mense begin hulleself nou verstaan as opgemaak uit *gene*, soos die aangetekende hofsake waarin beskuldigdes hulle verweer deur hulle op hulle genetiese predisposisie te beroep. Daarom word daar ook voortdurend verwys na die sogenaamde misdaad-geen, die geweld-geen, die alkoholis-geen, die gay-geen, die ras-geen, die geloof-geen en ander. Die genetiese kode vra egter om altyd binne 'n groter verband geplaas te word waarin oorsaaklikheid en uitkoms begryp kan word. En hiervoor is die natuurwetenskap alleen totaal ontoereikend. Die DNS-kode moet steeds gedekodeer word en dit verg interpretasie. Genetiese predisposisie het dus sy besliste grense.

Aan die mens se seksuele oriëntasie kan weinig gedoen word, aan jou geestelike tuiste wel. Kerkwees is die heilige boog wat koms en wederkoms verbind; 'n boog waaronder en waardeur die Christen gevorm word. Dit is die verhaal van mense wat deur God aangeraak is en wat hulle in die kragveld van die Gees bevind. Daarom moet die kerk ook altyd 'n warme gemeenskap van gelowiges daarstel waar mense tuis kan kom en sin van alles kan vind. Dit moet ook 'n onderdak kan bied vir die dakloses, 'n nis vir die randfigure van die samelewing. Natuurlik sal daar verskillende "sacred canopies" wees waarbinne mense tot hulle reg kan kom; die keuse lê immers eventueel by die individu om binne 'n bepaalde nis te eksisteer of nie. Die kerk het egter die swaare verantwoordelikheid om voortdurend die korrelaat tussen

Skrif en praxis te soek - want die liefdesgebot kan nooit gekompromitteer word nie.

Agtergrond

Navorsing identifiseer sowel biologiese as kulturele faktore wat meewerk tot homoseksuele gedrag.

- * Mense soos Hamer en LeVay het in hulle navorsing oor genetiese predisposisie en homoseksualiteit gevind dat wel sekere genetiese littekens op die langbeentjie van die X-chromosoom in die omgewing van Xq28 by homoseksuele mans voorkom. Die navorsing het ook verder uitgewys dat die moeder hierdie bepaalde genetiese patroon oordra en dat dit slegs in die manlike nageslag van so 'n moeder manifesteer. Dit beteken dus gewis dat homoseksualiteit 'n biologiese substraat het.
- * Bem weer is daarvan oortuig dat ervarings en kulturele faktore aan 'n persoon se seksuele oriëntasie meewerk. Sy sogenaamde *Exotic Becomes Erotic* -teorie (EBE) pretendeer dat die mens aangetrokke tot 'n ander persoon is (van watter geslag ook al) in die mate wat verskil en onderskeid gedurende die kinderjare met daardie geslag beleef is. Die seksuele ontwikkeling volg dan 'n bepaalde ketting: *biologiese veranderlikes* → *kinderjare temperament* → *geslagskonformiteit of nie* → *ervaring van anders wees ("exotic")* → *psigologiese aantrekking deur gelykes* → *seksuele hunkering na ander mense*. Aangesien in meeste kulture die een geslag die ander geslag as "eksoties" ervaar, word 'n evolusionêre proses van "eksoties-word-eroties" in die betrokkenes gevestig. Psigologiese aantrekkingskrag, ongeag die bron of aanleiding daartoe, lei dus na erotiese aantrekkingskrag.

Sedert die 1990's het neuro-, kognitiewe wetenskap en artifisiële intelligensie (AI) geweldig opgang gemaak. Daar word hoofsaaklik onderskei tussen die *brein*, die *bewussyn* en die *gees*. Eersgenoemde handel oor anatomiese, fisiologiese en chemiese data; die bewussyn weer betrek sake soos intensie, aksie, persepsie, gewete en verantwoordelikheid; en laasgenoemde kategorie betrek weer die godsdienstige dimensie. Hierdie klassifikasie wil dus stel dat werklikheid 'n dinamiese begrip is wat altyd *word* en dat daar 'n progressiewe evolusie van die laer vlakke na die hoër vlakke toe is. Murphey & Ellis onderskei hoofsaaklik tussen die vlakke van die selstruktuur (I), die organismestruktuur (II) en die gemeenskapstruktuur (III), én hulle verstaan *eties* integraal deel van die werklikheid. Die sosiale wetenskappe is *per se* onvolledig tensy etiek dit dus kompleeteer. Die sosiale wetenskappe het hierdie toegevoegde betekenisvlak daarom nodig ten einde die vraag na die uiteindelike sin van alles te beantwoord.

Met die koms van *homo sapiens* het die biologiese evolusie sy kulturele dimensie bygekry. Die mens beskik nou gevolglik oor sowel 'n organiese as 'n superorganiese oorerflikheidsleer. Etiek is die resultaat van *kulturele* en nie van biologiese evolusie nie. Daar is met ander woorde geen isomorfisme tussen die gedrag wat deur biologiese impulse en die gedrag wat deur kulturele impulse plaasvind nie. Dit beteken dat die biologiese geneigdheid om waardeoordele te maak, eers tot etiese

gedrag omgesit kan word wanneer dit deur 'n bepaalde moraal (nie-biologies dus) gekomplementeer word. Morele gedrag vind dus geensins sy korrelaat in die "altruïsme" van diere nie.

Foucault het ook baanbrekerswerk gedoen om seksualiteit binne so 'n sosio-kulturele raamwerk te plaas en die problematiek van seksualiteit as bloot 'n modernistiese uitvindsel aangetoon. Botha bou hierop voort en sê dat homoseksualiteit eers in die laaste kwart van die negentiende eeu binne biologiese en mediese kontekste gebruik is en dat die Bybel daarom gladnie praat van die gerigtheid of oriëntasie van seksualiteit nie. Die Bybel veroordeel slegs bepaalde seksuele *dade*. Menswees konstitueer daarom in terme van *verhoudings* en die menslike persoon se keuses daarin. Eksistensie realiseer dus altyd binne 'n bepaalde sosiolinguistiese milieu waar bepaalde oortuigings en moraliteit geld. Menswees is dus 'n wisselwerking van enkeling en groep, tradisie en ervaring, en alleen binne hierdie netwerk - of *nexus*, soos Peter Berger dit in sy nuutste boek ook noem - is die mens eers werklik méns. En hierbinne maak die mens keuses, assosiasies en ook dissosiasies. Veral Paul Tillich het baie moeite gedoen om die mens juis ook binne 'n kulturele sfeer te verstaan. Sy bekende stelling in hierdie verband lui ook, "Religion is the substance of culture, culture is the form of religion." Elke subjek het dus 'n bepaalde omgewing waarin dit lewe. Die geheel gaan die onderdeel *ontologies* vooraf en bepaal daarom die karakter daarvan. Wanneer ek 'n besluit maak, sê Tillich, spreek die konkrete geheel mee en nie net bloot 'n geïsoleerde subjek nie. Die mens se persoonwees word dus basies gekonstitueer deur die simbiose van sowel *biologiese gene* as *kulturele meme*. Kultuur bring waardes en moraal voort en veronderstel 'n bepaalde vryheid.

Uit die genetiese navorsing kan die volgende insigte samevattend gestel word:

- * *Gene handel nooit geïsoleerd nie.* Die gene is altyd in wisselwerking nie net onderling nie, maar ook in 'n wyer konteks. Daar bestaan dus 'n multifaktoriale oorsaaklikheid.
- * *Gene se aktiwiteit is altyd indirek.* Die bloudruk van die genoom vra om - soos die planne van 'n gebou - altyd eers gelees en geïnterpreteer te word.
- * *Gene kan aan- en afgeskakel word.* Ten spyte van monosigotiese tweeling se identiese stel gene, is die ontwikkeling daarvan nietemin verskillend. Selle kan gekloon word, maar nie die mens nie.
- * *Gene handel slegs op bepaalde fases van ontwikkeling.* Alhoewel daar 'n bepaalde volgorde in die ontwikkeling van die embryo is, is dit tog merkwaardig dat gene ook uit die breinstam migreer en eenvoudig net wegraak.
- * *Gene en omgewing is altyd interaktief.* Dit word veral met byvoorbeeld in die geval van diabetes gesien. Alhoewel die genetiese predisposisie in 'n mate bestaan, is dit omgewingsfaktore en keuse-uitoefening wat dit laat of nie laat manifesteer nie.

Gene tree binne 'n unieke konteks op. Al bogenoemde aspekte spreek dus mee en dit alles bepaal die werking van die gene.

NOG AGTERGROND PERSPEKTIEF: DIE SKRIF, HOMOSEKSUALISME EN DIE MODERNE MENS: ENKELE GEDAGTES

Wanneer die moderne mens leiding soek in die Heilige Skrif deur die boodskap daarin te lees, dan doen hy dit onder leiding van die Heilige Gees. In die proses word die kontekstuele verskille in waardebeburpe, evaluering van sake en kulturele nuanses tussen die tyd wat die Bybelteks geskrywe is, en vandag, in aanmerking geneem so ver moontlik. Byvoorbeeld die heelwat hoër status wat die man gehad het as die vrou in die bybelse tyd, dat die man in daardie tyd "vroulike" gedrag by 'n man en ondergeskiktheid aan ander mans (soos wat van 'n vrou sou verwag kon word), as meer vernederend sou ervaar as wat vandag die geval is.

Paulus skrywe baie duidelik en stel vir my as moderne leser van sy briewe sy siening in daardie tyd eksplisiet, daar is geen onduidelikheid by hom dat (in sy tyd) homoseksuele gedrag boos en sondig was, en afgekeur moes word nie.

Die algemene kulturele waardesistiem van die tyd toe die Bybel geskryf is, was verdraagsamer as vandag teenoor perversies soos pedofilie en homoseksualiteit, en die genoemde seksuele perversies het ook meer algemeen voorgekom. Daarom sou iemand wat Paulus se tekste hieroor aangehoor het in daardie tyd, ingeslote die afkeurende toon daarvan, dit moeilik verkeerd verstaan het.

Ek meen ook dat die waardesisteme van toe tot nou nie so baie verander het dat ons nou, in die veranderde milieu van ons tyd, aangespoor moet word om homoseksuele praktyke kondisioneel goed te keur nie. Byvoorbeeld: die Kerklike endossement van homoseksuele huwelike, met aanneming van kinders, is verkeerd.

Ons moet wel in opdrag van die naastliefdegebod en die Christelike Waardesistiem soos ons dit vandag verstaan die homoseksueles simpatiek, ondersteunend en verdraagsaam benader, as sondaars soos ons self, aangesien sondige verskynsels soos owerspel ens. by ons ook dikwels voorkom. "Homoseksueles" moet as gelykwaardige doemwaardige sondige mense in die Kerk welkom wees en toegelaat word om mee te werk aan alles wat daar gebeur, en God se genade daar te beleef. Dit is in die praktyk moeilik omdat homoseksueles dikwels as "vreemd en anders" ervaar en geïdentifiseer word deur die heteroseksueles.

Ons moet in die hantering van die omvattende geheel van die "Seksuele" verskynsel steeds as prioriteit die Heteroseksuele Huwelik koester en beskerm. Dit is die enigste ruimte volgens die Skrif waarbinne seksuele aktiwiteite en familiebou en gesinsgroei kan voorkom. God het Man en Vrou gemaak om by mekaar te pas vir die doel.

Homoseksuele verbintenisse moet nie verwar word met ondersteunende vriendskapsverhoudings sonder seksuele aksente (dws platoniese vriendskappe) tussen mense van dieselfde geslag nie.

Die nuwere wetenskaplike insigte rakende die verskil tussen Homoseksuele Oriëntasie en Homoseksuele Aktiwiteit verander m.i. die saak maar min, die twee aspekte is te na verwant. 'n Geïsoleerde homoseksuele oriëntasie sonder homoseksuele aktiwiteit word nie afgekeur nie. Dieselfde-geslag-seks binne so 'n

verhouding, met wat daarmee saamgaan, is egter nie aanvaarbaar nie, ook nie die pretensie van "familiebou" in so 'n verhouding, met die aanneming van kinders, nie.

Dit is ook foutief om die verskoning vir homoseksualisme voor te hou waar die gene die skuld kry omrede die persoon wat hieraan onderwerp is "daar niks aan kan doen nie." 'n Alkohol misbruiker of habituele winkeldief of owerspelige mens of leuenaar of verskeie ander gedragsafwykende persone kan dieselfde sort verskonende argument opwerp om so aanvaarding te probeer vind vir hulle "soos hulle is", met negering van die opdrag om teen die sonde te stry. Mense van die bybelse tyd kon ook aangevoer het dat God hulle "oorgegee het aan die sedelike onreine drange van hulle harte", en dat hulle daarvan slagoffers sou wees, en nie anders kon nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.4.1.3 Vrymesselary

(i) *Verslag van die Studiekomitee oor Vrymesselary*

(a) Konstituering en funksionering

Die studiekomitee wat aangewys is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir die besondere taak is:

Ds PS Esterhuizen (sameroeper)
Ds JT Manders
Prof MJ du P Beukes
Prof PJ van der Merwe
Dr TFJ Dreyer

Prop FC Greeff is later gekoöpteer deur die komitee, aangesien hy sy skripsie voltooi het met die onderwerp "Vrymesselary".

Die studiekomitee het op verskeie geleenthede vergader om die saak te ondersoek.

(b) Opdrag vanaf die 66ste Algemene Kerkvergadering: Versoek van die Ring van Noordelike Pretoria: Riglyne oor standpunt ten opsigte van en optrede teenoor lede van die Vrymesselary

Die volgende versoek van die Ring van Noordelike Pretoria is aan die 66ste Algemene Kerkvergadering voorgehou:

Die Kommissie van die Ring van Noordelike Pretoria versoek dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering weer aandag gee aan die kwessie rondom Vrymesselary deur

- * huidige riglyne te interpreteer, aangesien gemeentes in die Kerk dit verskillend interpreteer en toepas
- * die relevansie van die Kerk se huidige standpunt te belig.

(c) Beplanning van werk

- * Daar is besluit om die huidige besluite en riglyne te evalueer en te konsolideer.
- * Die relevansie van die Kerk se besluit te meet aan die huidige stand van Vrymesselary. Kan die Kerk sy standpunt verander, het daar sulke veranderinge in die Vrymesselary-beweging plaasgevind dat dit vir die Kerk nodig is om sy standpunt te heroorweeg? Met dit as vertrekpunte het die komitee sy werk aangepak.

(d) Verslag

Die komitee hou die verslag soos volg voor:

- * Besluite en aanbevelings van die Algemene Kerkvergadering en sy Kommissie deur die jare
- * Riglyne vir 'n gesprek met 'n lid van dié organisasie
- * Praktiese riglyne vir die hantering van Vrymesselaars
- * Aanbevelings.

(aa) *Besluite en aanbevelings wat deur die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika oor Vrymesselary geneem is*

Besluite in die verlede:

- * In September 1957 het die Kerk besluit dat hy nie uitspraak kan maak oor lidmaatskap tot die Kerk en ander geheime organisasies nie, maar dat die vereiste gestel word dat sulke lidmate die belydenis van die Kerk moet onderskryf. In 1961 het die Kerk dieselfde besluit herhaal.
- * Die besluit van 1964. Hierdie besluit bevat twee aspekte. (1) Die Vrymesselary loën die Drie-eenheid en derhalwe word die belydenis van die Kerk ondermyn en kragteloos gemaak. (2) Daar moet met geduld en lydsaamheid gehandel word met lidmate wat lid van hierdie organisasie is.
- * Die besluit van 1967. Hierdie besluit bevat twee aspekte. (1) Die besluit van 1964 word gehandhaaf. (2) *Die vergadering besluit om'n beskrywingspunt aan te neem.* (Daar word nie in die notule gesê wat hierdie beskrywingspunt is nie)
- * In Maart 1977 het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering die uitspraak gemaak dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie 'n rigiede besluit kan neem dat alle lidmate wat Vrymesselaars is, onder die tug geplaas moet word nie, aangesien die gesprekke deur die kerkraad bepalend sal wees vir optrede. Die besluit rakende tugstappe lê by die kerkraad.

- * Na aanleiding van 'n geval in Kroonstad het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in Junie 1977 besluit dat probleme in gemeentes eers deur die kerkraad hanteer moet word en vandaar na die Kommissie verwys word indien tugstappe nodig is.
- * Besluit van 1 Mei 1979 dat die riglyne t.o.v. ouderlinge en diakens ook van toepassing gemaak word op dienaars van die Woord naamlik, dat hulle nie lede van Vrymesselary mag wees nie.
- * Op 1 Mei 1983 is die besluit van 1964 weer bevestig dat Vrymesselary die Drie-enige God, Vader, Seun en Heilige Gees, soos God Hom in Sy Woord aan ons geopenbaar het, loën, en die belydenis van die kerk ondermyn.
- * In Maart 1997 het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gesê dat die Kerk in sy gesprek met lidmate wat Vrymesselaars is, daarop moet wys dat die algenoegsaamheid van Christus deur die organisasie verwerp word. Indien die lidmate na herhaalde gesprekke hulle nie van die dwaling bekeer nie, moet die kerkraad onder die opsig en tug met hulle handel. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan egter nie 'n rigiede besluit neem dat alle lidmate wat Vrymesselaars is onder die tug geplaas word nie.
- * In November 1999 het prof TFJ Dreyer herhaal dat gesprek gevoer moet word met persone wat tot die amp van ouderling of diaken verkies is en dat persone wat aan die Vrymesselary behoort, nie tot die amp toegelaat kan word nie.

Aanbevelings/ riglyne in die verlede:

- * Vanweë die feit dat die Vrymesselary in sy wese en oogmerk in stryd is met, en gevolglik 'n ondergraving beteken van die grondbeginsel van ons Protestants-Christelike geloof, kan die Kerk geen ander houding inneem as om sterk afwysend te staan teenoor hierdie organisasie nie. Die Kerk sal sonder twyfel sy plig versuim as hy nie 'n duidelike en ernstige waarskuwende stem teen lidmaatskap van hierdie organisasie laat hoor nie. (Van Zyl 1964)
- * April tot Junie 1977. (1) Lidmaatskap en sakramente: As lede van die Vrymesselary nog suiwer is ten opsigte van hierdie deel van die belydenis, spreek dit vanself dat nóg hulle lidmaatskap van die Kerk, nóg hulle gebruik van die sakramente in die gedrang kom. (2) Verkiesing tot ampsdraer: By die verkiesing van toekomstige ampsdraers moet dit pertinent gestel word dat kragtens die besluit van die Kerk in 1964, lede van hierdie organisasie nie verkiesbaar is nie (Notules Moderamen, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 1977).
- * In November 1977 word besluit dat daar nie meer bepaal word dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nie meer voorskryf dat Vrymesselaars nie meer kerkraadslede mag wees nie, maar dat dit aan die pastorale oordeel en sorg van die kerkraad oorgelaat word.

- * Op 1 Mei 1983 is aanbeveel dat indien 'n persoon met sy lidmaatskap van die Vrymesselary volhard ten spyte van verskeie gesprekke en vermaninge, dit noodgedwonge op tughandelinge sal uitloop.

Uittreksels uit verskeie dokumente van die Kerk

In September 1957 het die Kerk gesê dat hy nie uitspraak kan maak oor lidmaatskap tot die Kerk en ander geheime organisasies nie, maar as hulle die belydenis van die Kerk onderskryf, word hulle in die Kerk opgeneem. Ds J Dreyer stel in *Die Hervormer* van Desember 1957: "Die Kerk vra dus nie aan watter vereniging, geheim of andersom, iemand behoort nie, maar of hy die belydenis van die Kerk onderskryf" (*Die Hervormer* 1957:10). Tydens die Algemene Kerkvergadering van Maart 1961, word die uitspraak van 1957 herhaal, naamlik dat die Kerk nie uitspraak wil lewer oor lidmate wat aan geheime organisasies behoort nie, solank hulle net die belydenis van die Kerk onderskryf.

In 1963 het lidmate in die Hervormde Kerk navraag begin doen oor die Hervormde Kerk se siening oor Vrymesselary nadat die Ned Geref Kerk sterk standpunt teenoor die beweging ingeneem het. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vra kerkrade om uiters versigtig te wees voordat sulke persone as lidmate van die Kerk aanvaar word (Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika 1963). In 1964, tydens die vier en vyftigste Algemene Kerkvergadering, het prof FJ Van Zyl in 'n verslag gestel dat die Kerk 'n uitspraak kan maak oor hoe sy houding moet wees teenoor lidmate wat deel is van die organisasie.

Die feit dat die Vrymesselary in sy wese en oogmerk in stryd is met, en gevolglik 'n ondergrawing beteken van die grondbeginsel van ons Protestants-Christelike geloof, sal die Kerk gevolglik geen ander houding kan inneem as om sterk afwysend te staan teenoor hierdie organisasie nie. Die Kerk sal sonder twyfel sy plig versuim as hy nie 'n baie duidelike en ernstige waarskuwende stem teen lidmaatskap van hierdie organisasie laat hoor nie (Van Zyl, Rapport oor Vrymesselary 1964: 8).

Na aanleiding van uitsprake dat lidmate wat aan Vrymesselary behoort ernstig vermaan moet word, het daar probleme rakende hierdie saak ontstaan. Sommige predikante het gedurende Mei 1977 in 'n brief aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gestel dat Vrymesselaars ten opsigte van alles hulle kant bring, byvoorbeeld met kerkbesoek, deelname aan gemeentelike aktiwiteite, offergawes en hulp van enige aard. Daar is verder genoem dat hulle die leiers in die gemeente is. Die Kerk se besluit oor Vrymesselary het baie bitterheid en ongelukkigheid veroorsaak. 'n Bepaalde predikant het vermeld dat twee van sy kerkraadslede Vrymesselaars was. Daar was nuwe lidmate in hulle plek as kerkraad verkies, waarna daar 'n gesprek met die lidmate gevoer is oor hulle Godsbeskouing. Die predikant het vermeld dat uit die gesprek wat met die twee gewese kerkraadslede gevoer is, blyk dat hulle belydenis van die Drie-eenheid en al die ander belydenisse van die Kerk, asook hulle gesindheid korrek is (Vergelyk NHKA Junie 1977: 105). Die predikant het die stelling gemaak dat die Kerk nog nie duidelik uitspraak oor die aangeleentheid gelever het nie.

In 'n Herderlike Skrywe in Mei 1977 het die Kerk riglyne vir opsieners gegee rakende hulle handeling met lidmate wat lede van Vrymesselary is. Die besluit van die Algemene Kerkvergadering van 1964 is vermeld waarin daar duidelik gestel is dat die vergadering verklaar dat Vrymesselary die Drie-eenheid loën en verder die belydenis van die Kerk ondermyn en kragteloos maak. Die Algemene Kerkvergadering van 1976 het die besluit geneem dat die besluit van 1964 nog gehandhaaf moet word. Daar is verder riglyne neergelê rakende lidmaatskap en sakramente, verkiesing tot ampsdraer en die opsigshandeling. Rakende die sakramente het die Kerk gestel dat tughandeling teenoor sulke lidmate uitgesluit is, in sover hulle nie daadwerklik die belydenis van die Drie-eenheid verwerp nie (Vergelyk NHKA Mei 1977:1). Die skrywe het oor die verkiesing tot ampsdraer gestel dat die opsienersamp onverenigbaar is met lidmaatskap van Vrymesselary. Die Kerk het in 1964 dit duidelik gestel dat lede van Vrymesselary nie verkiesbaar is nie. Die Kerk het rakende die opsigshandeling in 1977 gestel:

Al loën lidmate wat aan vrymesselary behoort, nie die Drie-eenheid nie, beteken dit nie dat daar nie verder met hulle onder die opsig gehandel moet word nie. Die hele gees van die organisasie is so humanisties en moralisties georiënteer, dat hy indirek altyd 'n bedreiging is van die reformatoriese grondwaarhede. Lidmate binne, maar ook buite hierdie organisasie, moet voortdurend teen hierdie gevaar gewaarsku word (NHKA: Mei 1977:2).

Daar word verder vermeld dat Vrymesselary se doel is om die mensheid geestelik en moreel op te hef. Die Kerk kan nie toelaat dat enigeen sy lidmate geestelik en moreel bearbei nie. Die Kerk het nie opsig of kontrole oor die geestelike onderrig wat sy lidmate in 'n Vrymesselaarslosie kry nie. Die Kerk het wel voorbeelde van die leerstellings wat gebruik word om sy lidmate "geestelik en moreel op te hef" (NHKA: Mei 1977:2).

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in Maart 1978 hersiene riglyne vir predikante gegee ten opsigte van hulle handeling met lidmate wat lede van Vrymesselary is. Daar is weer na die besluit van 1964 verwys dat Vrymesselary God Drie-enig verloën en dat die belydenis van die Kerk ondermyn en kragteloos gemaak word. Die hersiene riglyne het egter op twee dinge gewys wat hierdie besluit impliseer. Eerstens, dat Vrymesselary 'n bedreiging en ondermyning vir die belydenis van die Kerk is, en daarom is lidmaatskap van die Kerk onverenigbaar met lidmaatskap van Vrymesselary. Tweedens, dat die Kerk wel bewus is dat nie al sy lidmate wat lede van Vrymesselary is, altyd bewus is van die gevare wat dit vir sy eie geloofslawe inhou nie. Die Kerk handel daarom eers met die bepaalde lidmate onder die opsig (Vergelyk NHKA: 1978:221).

As sulke lidmate, ondanks die opsigshandeling van die Kerk hulle betrokkenheid by hierdie organisasie nie wil beëindig nie en voortgaan om hulle te laat voed met die "geestelike" voedsel wat hier aangebied word, sal die Kerk tot sy droefheid verplig wees om oor te gaan tot tughandeling tot sy uiterste konsekwensies (NHKA: 1978:221).

Die besluit van 1976 is weer ter sake gebring met bepaalde riglyne rakende

lidmaatskap, sakramentsgebruik en ampsvervulling. Die Kommissie het gestel dat indien 'n lidmaat volhard by 'n dwaling in leer en lewe, ten spyte die vermaning deur die predikant en kerkraad, dat dit uiteindelik uitloop op afsnyding van die Kerk. Die Kommissie het weer daarop gewys dat daar eers met groot geduld en lydsaamheid gehandel moet word, voordat daar tot die tughandeling oorgegaan kan word. Die kommissie het ook gestel dat indien 'n lidmaat nie onder die opsig en tug is nie, het hy/sy toegang tot die sakramente geniet. Betreffende die ampsvervulling is daar weer na die besluit van 1964 verwys, naamlik, dat 'n persoon wat aan Vrymesselary behoort, nie in 'n amp mag beklee nie (NHKA 1978:223). Die Kommissie het daarop gewys dat die kennisgewing van hulle verkiesing vergesel moet word met die volgende skrywe:

By die kennisgewing van verkiesing sal in 'n aparte brief die volgende ingesluit word:

"Indien u 'n lid is van die vrymesselary of 'n beweging wat dieselfde opvatting huldig moet u voor aanvaarding van hierdie verkiesing eers 'n gesprek met die kerkraad voer" (NHKA 1978: 223).

Die Algemene Kerkvergadering van Mei 1979 het besluit dat die riglyne van 20 Maart 1978 ten opsigte van ouderlinge en diakens, ook van toepassing gemaak moet word op dienaars van die Woord. Die kennisgewing wat persone wat tot ouderling of diaken verkies is, ontvang, by die toelating tot die bediening van die Woord moet 'n soortgelyke bepaling gevoeg word (Vergelyk NHKA Mei 1978).

In Maart 1996 het daar probleme in Louis Trichardt ontstaan nadat daarop gewys is dat Vrymesselary nie Christelike grondbeginsels of leerstellings het nie. Daar was bepaalde lidmate wat beweer het dat die Kerk nie weet waarvan hy praat nie. Dreyer (1996:46-47) is genader waarop hy twee voorstelle gemaak het. Eerstens dat dit vanselfsprekend is wanneer die Kerk besluit dat 'n organisasie die Drie-eenheid verloën, sy lidmate voor die keuse gestel moet word om daaruit te bedank of om andersins onder kerklike tug geplaas word. Tweedens, dat kerkrade van lidmate moet eis om uit die beweging te bedank. Indien hulle dit nie doen nie, moet daar tot kerklike tug oorgegaan word. Die twee voorstelle wat Dreyer gemaak het was eintlik die besluite wat op die Algemene Kerkvergaderings van 1964 en 1976 geneem is. Die voorstelle wat Dreyer gemaak het, is egter nie aanvaar nie.

Die vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering Maart 1997, het weer daarop gewys dat, die Kerk in sy gesprek met lidmate wat Vrymesselaars is, hulle daarop moet wys dat die algenoegsaamheid van Christus deur die organisasie verwerp word. Die Kerk het ds PJ Van der Merwe (1997:44-47) vir riglyne genader aangaande optrede teenoor lidmate wat Vrymesselaars is. Die verslag wat hy gelewer het, het daarop gedui dat Vrymesselary se godsdienstige beskouings in essensie nie Christelik is nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het bepaal dat die Kerk se standpunt oor die saak op die volgende neerkom:

* *Die Kerk moet in sy gesprek met lidmate wat Vrymesselaars is, hulle daarop wys dat die algenoegsaamheid van Christus deur die organisasie verwerp word. Indien die lidmate na herhaalde gesprekke hulle nie van die dwaling*

bekeer nie, moet die kerkraad onder die opsig en die tug met die lidmaat handel.

- * *Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan egter nie 'n rigiede besluit neem dat alle lidmate wat Vrymesselaars is, onder die tug geplaas word nie, aangesien die gesprekke deur die kerkraad bepalend sal wees vir sy eie optrede in die verband. Die kerkraad moet die besluit en die verantwoordelikheid met betrekking tot dié tugstappe neem (NHKA 1997:47).*

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het in November 1999 dit duidelik gestel dat daar van die kerkraad verwag word om in die kennisgewing aan lidmate wat verkies word as ouderling of diaken te stel dat indien so 'n persoon lid is van Vrymesselary, hy eers gesprek met die ouderlingvergadering moet voer. Die bedoeling is duidelik: dat die persoon ingelig word dat Vrymesselaars nie in die amp kan dien nie en om hom 'n geleentheid te bied om uit die Vrymesselary te bedank, waarna met sy bevestiging in die amp voortgegaan sal word. Lidmate wat lede van Vrymesselary is, moet verder voortdurend pastoraal bearbei word. Indien die persoon 'n persoon na die opsighandelinge volhard, moet daar volgens die Kerkorde opgetree word. Die tug moet dan van toepassing gemaak word (NHKA November 1999).

(bb) *Riglyne vir 'n gesprek met 'n lid van die Vrymesselary*

Die opdrag aan die apostels.

In sy laaste opdrag aan die apostels laat Jesus geen twyfel oor wat die kern van die taak van die kerk is nie: Gaan dan na al die nasies toe en maak die mense my dissipels: doop hulle in die Naam van die Vader en die Seun en die Heilige Gees. Hierin staan twee kenmerke uit: dit is 'n sendingtaak, wat daartoe lei dat mense hulle geloof in die Drie-enige God bely. Die doop word 'n bevestiging van hierdie verbond. Enige gelowige wat sy geloof in hierdie God verbreek, verloën of verdraai, het sy verbond met God verbreek.

Die gevestigde kerk

Die kerk het gou gevestig geraak met ampsdraers, wat moes toesien dat dit in die kerk welvoeglik en ordelik toegaan. So word die gemeente in Galasië aangespreek oor 'n verkeerde leer wat posgevat het. Die aanhang van 'n verkeerde evangelie word 'n vervloeking genoem. 'n Kerk wat nie sy lidmate waarsku teen afgodery en 'n vreemde leer nie, versuim sy plig en sal voor God rekenskap moet gee. Elke gelowige wat aansluit by 'n organisasie waar Jesus doelbewus verswyg word, breek sy verbond met God.

Die Godsbegrip

Reeds in die inwydingsritueel van die eerste graad, word die naam van God vervang met Die Opperboumeester van die Heelal (of by die meeste konstitusies met Die Groot Argitek van die Heelal). Die eerste drie grade, wat as egte Vrymesselary beskryf word, laat nêrens toe dat hierdie naam met die naam van 'n ander god

vervang word nie. Dit word reeds in die eerste verklaring van die grondwet vereis:

Die eerste voorwaarde vir toelating tot en lidmaatskap van die Orde is 'n geloof in die Opperwese na Wie die Vrymesselaar verwys as die D.O.V.D.H., en Sy geopenbaarde wil. Dit is wesenlik en laat geen vergelyk toe nie.

Dwarsdeur die hele beweging word hierdie god as oorkoepelend vir alle godsdienste beskou. Hy word as't ware die hoofgod, verteenwoordigend van die gode van alle godsdienste. Alle godsdienste aanbid dus dieselfde god en om aan niemand aanstoot te gee nie, word 'n naam gebruik wat niemand anders gebruik nie. Reeds die eerste konstitusie van Anderson in 1723 gaan van hierdie gedagte uit: *" 'tis now thought more expedient only to oblige them to that Religion in which all men agree, leaving their particular opinions to themselves."* Daar bestaan natuurlik geen godsdiens waaroor almal saamstem nie.

Dit is duidelik dat Vrymesselary glo dat hulle 'n besondere antwoord het deur 'n naam te gebruik wat nie elke dag by ander godsdienste gebruik word nie. Omdat hulle die naam as oorkoepelend vir ander godsdienste beskou, praat hulle voortdurend van sekte, wanneer daar na kerke en godsdienste verwys word. Dit doen hulle ook in hulle antwoord aan die Ned Geref Kerk in 1942, onderteken deur verteenwoordigers van al vier die konstitusies in Suid-Afrika. Dieselfde geld ook vir enige ander kerk of godsdiens.

Die kandidaat wat tot die beweging toetree word maklik mislei deurdat daar van God gepraat word. Wanneer hy geblinddoek die losie binnegelei word, word somtyds die lied Nader My God by U gesing. Dit skep die gevoel dat hy in 'n byeenkoms van 'n Christelike kerk is. Direk daarna kniel hy en die redenaar gaan voort met die volgende gebed:

"Almagtige Vader en Opperregeerder van die Heelal, verleen U hulp aan ons vergadering, en gee dat hierdie Kandidaat vir Vrymesselary sy lewe aan U diens mag toewy en 'n ware en getroue Broeder onder ons mag word. Rus hom toe met 'n ryke mate van U Goddelike Wysheid, nadat hy, met die hulp van die geheime van ons Masonieke Vak, des te beter in staat sal wees om die skoonhede van ware Heiligheid ten toon te stel tot eer en verheerliking van U Heilige Naam - M.D.S.W."

Die teken vir die godheid in Vrymesselary is die punt binne 'n sirkel. 'n Baie bekende Vrymesselaar lê hierdie teken o.a. so uit:

The circle is the image of the sun.....The circle as symbolising eternity was frequently represented by the serpent eating its own tail...

The circle, itself a symbol of extraordinary significance, acquires even more importance when it includes a central point.....This symbol was known to pagan rites thousands of years ago, and, while in its very early history it had a phallic interpretation and represented the male and female principles..... (Bernard E Jones: Freemasons' Book of the Royal Arch. Bs. 230 en 231).

Albert Mackey, 'n ander ewe bekende Vrymesselaar, sê onder andere:

Now, this hemaphrodism of the Supreme Divinity was again supposed to be represented by the sun, which was the male generative energy, and by nature, or the universe, which was the female principle. And this union was symbolized in different ways, but principally by the point within the circle, the point indicating the sun, and the circle the universe, invigorated and fertilized by his generative rays (AG Mackey: Symbolism of Freemasonry, bs.114).

Baie min Vrymesselaars besef dat hulle met afgodery en okkultisme besig is.

Is Vrymesselary 'n godsdienst?

Indien Vrymesselary 'n godsdienst is, is dit onhoudbaar dat 'n lidmaat tegelyk aan 'n Christelike kerk en aan die beweging kan behoort. Daarom beweer hulle voortdurend dat dit nie 'n godsdienst is nie. Tog is die trekke van 'n godsdienst so sterk dat hulle gewoonlik beweer dat dit wel godsdienstig is maar nie 'n godsdienst nie. Die vraag is natuurlik, hoe kan 'n mens godsdienstig wees sonder dat daar bepaalde godsdienstige verskynsels teenwoordig is?

Vrymesselary kom hoofsaaklik in die Westerse wêreld voor. Daarom sal die meeste van sy lede aan Christelike kerke behoort. Dit is opvallend dat die gebruike en rituale sterk ooreenkomste met die Christendom het. Volgens die konstitusie word die Bybel met die oog op die eedaflegging vervang met die godsdienstige boek van die kandidaat, indien hy tot 'n ander godsdienst behoort. Tog figureer die Joodse godsdienst die sterkste met verwysings na Jahweh en tempel. Sodra die godsdienstbegrip egter noukeuriger ontleed word, word onvermydelik by die songodsdienste uitgekóm en veral die Egiptiese godsdienst.

Baie Vrymesselaars erken openlik dat dit 'n godsdienst is. Baie ander probeer weer met allerlei redenasies aantoon hoedat dit godsdienstig kan wees sonder om 'n godsdienst te wees.

'n Godsdienst waarin opstanding en ewige lewe geen rol speel nie, is natuurlik sinneloos. Dan word die aardse mens sentraal gestel en word die mens sy eie god. Daarom is een van die belangrikste punte van kritiek wat kerke gewoonlik maak dat Vrymesselary humanisties is. Dit kom reeds op die voorgrond as een van die vereistes by die ontstaan van die orde dat niemand uitgesluit kan word nie op voorwaarde dat hy glo *in the glorious Architect of heaven and earth, and practise the sacred duties of morality* (Bernard E Jones: Freemasons' Guide and Compendium bs 273).

In die Verweerskrif aan die Ned Geref Kerk haal die opstellers die volgende woorde van Newton aan:

It is true that Masonry is not a religion, but it is Religion, a worship in which all good men may unite, that each may share the faith of all.

Hierin word nie alleen alle godsdienste gelyk gestel nie, maar betekenisvol word die woord Religion, waar na die godsdienst van Vrymesselary verwys word, met 'n hoofletter geskryf. So word al die lede deelgenote van een oorheersende godsdienst. Daarby word in 'n paar sinne verder na die ander godsdienste as sektariese

godsdiens te verwys.

In hulle verdediging teenoor die NG Kerk haal die Verweerskrif die woorde van 'n predikant, Sir Herbert Dunnico, by 'n Masonieke diens aan:

The last Masonic certainty is our belief in the continuance of life beyond what we term death. Every Mason is taught that when he leaves this sublunary abode he will ascend to the Grand Lodge above, where the world's Great Architect lives and reigns for ever. This belief is based upon our faith in the wisdom, the justice, and the honour of God. Upon this faith Masonry rests, and in this faith it lives.

Indirek word gesê dat die Vrymesselaar Christus nie nodig het tot die ewige lewe nie. God het slegs die Groot Argitek geword. Uitdruklik word gesê dat dit die geloof is waarop die Vrymesselaar staan.

Dieselfde gedagtes kom terug tydens die begrafnisdiens vir 'n Vrymesselaar. Hoe kan 'n predikant 'n lidmaat begrawe met "die vaste en sekere hoop van die opstanding tot die ewige lewe" en dan kom die meester van die losie daarna met sy eie begrafnisritueel? Wanneer hy die wit leerskootvel in die graf lê as 'n simbool van onskuld en die kentekens van 'n Vrymesselaar, verklaar hy:

"Daardeur word ons herinner aan daardie reinheid van lewenswyse en gedrag wat so uitsonderlik nodig is om toegang te verkry tot die Hemelse Losie daarbo, waar die Groot Argitek van die Heelal regeer".

Gaan dit vir ons om Christus wat vir ons gaan plek berei het of om die Hemelse Losie? Vir een gaan dit om redding deur Christus alleen, vir die ander om reinheid van lewenswyse.

(cc) *Praktiese riglyne in hantering van Vrymesselaars*

Enigiemand wat 'n gesprek met 'n Vrymesselaar wil voer, moet goed voorbereid wees. Dit behels eerstens 'n deeglike kennis van Woord en evangelie. Daarby moet hy ook 'n deeglike begrip hê waaroor dit in Vrymesselary gaan. Die Vrymesselaar is gewoonlik goed voorbereid daarop hoe om kritiek op die beweging te hanteer. Moet verkieslik nie alleen gaan nie, veral nie as die gesprek met meer as een persoon gevoer word nie, want jou woorde kan maklik verdraai word.

Die eerste reaksie is gewoonlik dat jy en die kerk bevooroordeelend en haatdraend is teenoor 'n organisasie wat eerbaar is en baie goeie dade doen. 'n Ander verweer is dat iemand wat nie self lid is nie, nie weet wat aangaan nie en daarom onder 'n wanindruk verkeer. Dit is begryplik dat so geredeneer word, want die hele organisasie is deurspek van "geheime" woorde en tekens wat slegs in die grootste vertroulikheid meegedeel word. As 'n lid in die eerste graad nie weet wat in die tweede graad gebeur nie, hoe kan 'n buitestaander dan beter weet?

Sodra verwys word na besware van die kerk soos byvoorbeeld oor die aflê van die ede, word dadelik gesê dat dit nie meer bestaan nie. Al wat in werklikheid gebeur het, is dat sulke dinge net op 'n ander manier voortgesit word.

Persone wat die gesprek voer, moet sorg dat die gesprek primêr om die evangeliese boodskap draai. Die gesprek word immers gevoer omdat jy oor sy saligheid besorgd is. Daarom is die kern van die gesprek dat daar net in die Drie-enige God van die Bybel geglo kan word en elke ander god 'n afgod is. Daarby is redding tot die ewige lewe slegs moontlik deur Jesus Christus.

'n Mens kan nie soos gestel in Die Hervormer van 1957 slegs van die persoon vra of hy glo soos die kerk bely nie. Hy sal dink jy vra 'n verspotte vraag, want hy doen dit. Hy moet onder die besef gebring word dat die god van Vrymesselary 'n afgod is. 'n Mens kan nie Sondag tot die Drie-enige God bid en in die week tot Die Opperboumeester van die Heelal nie. Jesus het gesê dat Hy elkeen wat Hom bely voor die mense ook sal bely voor sy Hemelse Vader en elkeen wat Hom verloën voor die mense, sal Hy ook verloën voor sy Hemelse Vader.

Die volgende stelling deur die Vrymesselaars Knight en Lomas, som die siening van Vrymesselary baie goed op: *Of course the idea of a single and same God under many names is not unheard of - it is central to the credo of Freemasonry! (The Hiram Key, bs. 346).*

Die Vrymesselaar moet besef dat daar geen ander naam onder die hemel gegee is waardeur ons gered kan word nie as die Naam van Jesus nie (Hand. 4:12).

Dit gaan ook gepaard daarmee dat hy nie soos die humanis kan glo dat hy deur sy voorbeeldige lewe kan salig word nie, maar slegs deur Jesus Christus. Daarom is 'n ander besprekingspunt naamlik die saak van sterwe en opstanding ook van wesenlike betekenis. Dit begin nog voordat hy by die deur van die losie ingaan en daar 'n kabeltou om sy nek gesit word. Dit is simbolies van die naelstring en nadat hy ingewy is, sal hierdie losie sy moederlosie bly solank hy lid van die beweging is. Hy word tot 'n nuwe lewe gebore en sien die lig van die nuwe lewe wanneer die blinddoek van sy oë afgehaal word. Meteens word die lig van die evangelie vervang met die lig van Vrymesselary.

Na die verheffing tot die derde of Meestersgraad sluit die Meester die losie met die volgende woorde, wat bevestig dat Hiram Abif nou vir Christus vervang het:

"Die deugde van 'n Meester-Vrymesselaar bestaan uit reinheid van hart, waarheid in woorde, bedagsaamheid in dade, onverskrokkenheid voor onvermydelike teenspoed en gevare, en 'n onvermoeide ywer om alles wat goed en skoon is, te bevorder. Hy wat hierdie deugde besit, beantwoord aan die ideaal van ware manlikheid, en sal eenmaal seker die loon en rus verwerf, wat vir die getroue arbeider in die Allerheiligste berei word. Laat dit ook u onvermoeide strewe wees: toon soos Hiram standvastigheid en grootheid van gees by onheil en gevare en laat niks u beweeg om af te wyk van die pad van plig, waarheid en geregtigheid nie.

Wees voortaan 'n voorbeeld vir die Metgeselle en Leerlinge in getrouheid en ywer vir ons Orde sowel as in die beoefening van alle Masonieke deugde: spoor hulle deur u voorbeeld tot navolging aan. Dan sal u ook die hoogste loon verwerf: 'n vrye gewete en hoop op Onsterflikheid.

Deur so te lewe en so aan ons luisterryke gebou te arbei, sal u met gerustheid die oomblik kan afgag, wanneer ook u vlees u beendere verlaat, en in daardie laaste stonde sal die woorde u op u tweede reis by die Doodskis toegevoeg, soos hemelse musiek in u ore klink. Die woorde was: Vir die deugsame man is die dood 'n vriend wat hom uitnood na 'n woning in 'n beter geweste.

Daarna hou die redenaar sy regterhand soos wanneer 'n seën uitgespreek word en gaan voort: Mag die Allerhoogste dus die stap wat u vandag geneem het, seën, en mag dit meewerk tot u heil en tot heil van ons almal. Mag Dit So Wees".

Die komitee beveel soos volg aan:

1. Die Kerk spreek hom uit teenoor die Vrymesselary organisasie, handhaaf sy negatiewe siening van die organisasie en keur lidmaatskap van die Vrymesselary af vir lidmate van die Kerk.
2. Geen onderskeid word gemaak in die handeling met lidmate en ampsdraers wat aan die Vrymesselary behoort nie.
3. Lidmate van die Kerk (wat dus ook die belydenisskrifte van die Kerk onderskryf) en lidmaatskap by die Vrymesselary aanvaar, word indringend gewys op die gevare van die Vrymesselary.
4. Die vergadering spreek hom uit oor die optrede/hantering teenoor lidmate wat lidmaatskap by die Vrymesselary aanvaar het. Duidelikheid word verkry of daar met die lidmate handel moet word
 - 4.1 onder die opsig en tug óf
 - 4.2 volgens die praktiese riglyne soos vervat in die studiemateriaal.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.4.1.4 **Studie oor Kommunistiese Strategieë**

(i) **Beskrywingspunt**

(a) **STUDIE OOR KOMMUNISTIESE STRATEGIEË: RING VAN PORT ELIZABETH**

Die studie oor kommunistiese strategieë word voortgesit.

Motivering

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg kennis geneem:

- * Dit word aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opgedra om dringend ondersoek te doen na kommunistiese strategieë en advies uit te bring hoe die Kerk kommunistiese strategieë effektief kan teenstaan.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Moderamen versoek om 'n studiekommissie te benoem.

Die volgende persone is benoem:

Dr JP Labuschagne (Sameroeper)
 Dr J Otto
 Dr GMJ van Wyk
 Oudl G van der Westhuizen

- * Die ondersoek van die saak is gedoen deur die Ondersoekkommissie na skuldbelydenis wat ook die ondersoek na skuldbelydenis behartig. *Geen verslag is ontvang oor die ondersoek na kommunistiese strategieë nie en die saak is net daar gelaat.*

Ds LJ Strauss stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

5.4.1.5 **Woord in Aksie**

(i) **Beskrywingspunt**

(a) **BESPREKING OOR WOORD-IN-AKSIE (WIA): RING VAN LYDENBURG**

1. Die Algemene Kerkvergadering

- * wys lidmate op die gevare daaraan verbonde om sommer by enige Bybelstudiegroep in te skakel waar daar geen kontrole en beheer is oor die teologie wat bedryf word nie
- * roep lidmate op om hulleself op die hoogte te bring met die leer van die Kerk
- * word versoek om hom op breë front uit te spreek oor die buite-kerklike organisasie "Woord-in-Aksie"
- * versoek die kommissie van die Algemene Kerkvergadering om saam met die Ned Geref Kerk gesprek te voer met die Direksie van Woord-in-Aksie.

2. Die Raad vir Gesinsorg of sy betrokke komitee onder die behoefte om

soortgelyke kampe vir lidmate van die Kerk aan te bied.

- 3. Die etos en waardes van die Kerk word in ag geneem by die saamstel van so 'n kursus indien dit gedoen word.**

In **BYLAE D** word meer inligting oor WIA deurgegee ter ondersteuning van die beskrywingspunt.

Ds JH Prinsloo stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking en besluit.**

5.4.2 GETUIENIS TEENOR DIE OWERHEID

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het teenoor die owerheid getuig oor die volgende aangeleenthede:

- * Meelewing met die VSA oor die ramp in 2002.
- * Geweld en misdaadbekamping.
- * Loslating van alle politieke gevangenes.
- * Besoeke aan lidmate in die gevangenis.
- * Wetgewing oor grondhervorming.

Oor die aangeleenthede is in die kerklike tydskrifte berigte geplaas.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname.**
- 2. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word bedank vir die getuienis wat teenoor die owerheid gelewer is.**

5.5. TOERUSTING

5.5.1 VERSLAG VAN SENTIK

5.5.1.1 Samestelling en funksionering

Die Beheerraad van SENTIK bestaan uit die Moderamen van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die hoof van SENTIK, voorsitters van redaksies en die Argief-, Museum- en Biblioteekomitee, redakteurs van tydskrifte en E-media, die

administrateur en sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering .

SENTIK word deur die volgende personeel bedien:

Dr PJ de Beer	Hoof van SENTIK en redakteur van <i>Konteks</i> (Aanvaar emeritaat - Oktober 2004)
Dr DJC van Wyk (jr)	Redakteur van <i>Die Hervormer</i> (deeltyds)
Dr JMG Storm	Redakteur <i>Almanak</i> (deeltyds)
Dr E van Eck	Redakteur E-media (deeltyds)
Mnr FS van Rensburg	Argivaris
Mnr NG Sarkady	Argivaris en museumkundige
Mev C Naudé	Bibliotekaris
Mev SM van Zyl	Assistent SENTIK-uitgewery (tree uit Oktober 2004)
Mev EC Oelofse	Proefleser - (tree uit Maart 2004)
Mev LC Oppermann	Proefleser - (tydelik April - Desember 2004)
Mev Z Steenkamp	Bladuitleg en advertensies - (bedank Mei 2004)
Mev JJ van Rensburg	Tipograaf - (bedank April 2004)
Mev S Barnard	Sekretaresse en verspreiding
Dr WC Kloppers	Programbestuurder: <i>Konteks</i> (deeltyds)
Mev M van Deventer	Redakteur: <i>Christelike Vrou</i> (deeltyds).

Die Beheerraad van SENTIK laat hom van advies bedien deur 'n Tydskrifredaksie, 'n redaksie vir *Almanak en Bybelse Dagboek*, 'n Argief-, Museum- en Biblioteek komitee en 'n redaksie vir E-media.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.
2. Die personeel van SENTIK word bedank vir uitmuntende werk.

5.5.1.2. Werksaamhede

SENTIK beskik oor 'n gevestigde infrastruktuur om die omvangryke opdragte van die Kerk uit te voer. Dit behels nie alleen die professionele bedryf van die Argief, SP Engelbrecht Museum, Biblioteek en die SENTIK-uitgewery nie, maar ook in die besonder die skepping van sy tydskrifte en publikasies. Die verspreiding van hierdie publikasies en tydskrifte dui die omvang van die werk aan. Jaarliks word 220 800 eksemplare van *Die Hervormer* landswyd versprei; 117 700 eksemplare van *Konteks* en 11 000 *Almanakke*. Dus 'n totaal van 349 500 eksemplare. In dieselfde netwerk wat oor die afgelope dekade geskep is, word vanuit SENTIK-uitgewery duisende publikasies versprei, byvoorbeeld die *Liedboek van die Kerk*, ruim 105 000 boeke; Kategeseboeke 23 000; Bybels 1 352 naas 660 uitgawes van die Kerkbybel; en 5 284 eie boekpublikasies.

AANBEVELING**1. Vir kennisname.****5.5.1.3. Reorganisasie 2005**

Die Beheerraad van SENTIK het met die oog op die reorganisasie van SENTIK die volgende besluit geneem:

Die huidige funksionering van SENTIK word voortgesit tot en met die Algemene Kerkvergadering in 2004, waarna maatreëls getref word om die oorgang na 'n nuwe bedeling te skep.

Hierdie besluit is eerbiedig nieteenstaande die feit dat al die voltydse personeel, op één na, wat aan die tydskrifte en die Uitgewery verbonde was gedurende 2004, óf bedank óf uitgetree het. Dit is ook raadsaam geag om nie voor dié tyd enige permanente aanstellings te doen nie.

Dit het besondere vernuf en deursettingsvermoë geverg om die werk steeds te laat vlot totdat 'n nuwe infrastruktuur gevestig kon word om die nuwe bedeling te skep.

Die Beheerraad van SENTIK het op 28 Mei 2003 'n beraad gehou om so volledig moontlik die voorgestelde reorganisasie van SENTIK te beplan en te bestuur. Die belangrikste uitvloeisel van dié beraad was die besluit om *Die Hervormer* en *Konteks* grondig te hersien deur kernredaksies aan te wys en 'n nuwe aanslag ten opsigte van bladuitleg en 'n positiewe kommunikasiepraktyk te vestig.

Die ideaal van die Kerk was nog altyd om 'n kerklike koerant en 'n gesinstydskrif tot sy beskikking te hê. Die uitgesproke ideaal is dat *Die Hervormer* en *Konteks* naas mekaar moet voortbestaan.

5.5.1.4 Opdrag aan Beheerraad van SENTIK

In die lig van die voorafgaande word die Algemene Kerkvergadering versoek om aan die nuutverkose Beheerraad van SENTIK opdrag te gee om die reorganisasie van SENTIK binne die volgende raamwerk af te handel:

- * SENTIK word benut as 'n volwaardige mediasentrum van waaruit alle kommunikasie vloei en waarheen kommunikasiekanale teruglei.
- * Die kerklike tydskrifte en webblad dra die Kerk se kommunikasie en stimuleer 'n holistiese kommunikasiepraktyk.
- * Tydskrifte en elektroniese media is ingestel op identiteit- en spiritualiteitskeppende kommunikasie.
- * Alle ander vorme van kommunikasie (kategesehandboeke, kursusmateriaal, briefhoofde, agendas ens) word deel van die globale kommunikasiepraktyk

wat op verkondiging ingestel is en aan bepaalde kriteria voldoen (sien riglyne vir 'n kerklike kommunikasiepraktyk).

In die lig hiervan is die **voortsetting** van bepaalde poste onontbeerlik.

(i) ***Die Hervormer - Amptelike Mondstuk***

- * 'n Deeltydse redakteur soos tans.
- * Die Hervormer, as die amptelike mondstuk van die Kerk, het 'n eiesoortige funksie wat deur middel van 'n eiesoortige joernalistieke styl vervul word.
- * Die posbeskrywing en vereistes vir die redakteur is reeds bekend en deur die kerk aanvaar. Die missiestelling van Die Hervormer is ook reeds in gebruik, maar behoort uitgebrei te word om ook by die globale kommunikasiepraktyk van die kerk aan te sluit en dit effektief te bevorder.

(ii) ***Oorkoepelende oogmerke van Die Hervormer***

- * Die Hervormer wil in diens van God Drie-enig staan.
- * Die Hervormer wil die koninkryk van God in die algemeen, en die Ned Herv Kerk van Afrika in die besonder, tot diens wees en help opbou.
- * Die Hervormer is gegrondves op die Woord van God, getrou aan die belydenis van die kerk.
- * Die Hervormer wil meewerk tot die opbou van mense se geloof in Jesus Christus, die lewende Here, wat vir die mens se sondes aan die kruis gesterf en opgestaan het uit die dood.
- * Die Hervormer wil meewerk om 'n bepaalde Christelike lewensstyl, gegrond op die Woord, by lidmate van die Ned Herv Kerk te kweek.
- * Die Hervormer is nie in diens van groepe in die Kerk nie, maar dien die hele kerk.
- * Die Hervormer wil die beeld van die Ned Herv Kerk in die kerklike en sekulêre wêreld bevorder.
- * Die Hervormer wil die kerklike en teologiese debat oor aktuele sake op 'n verantwoordelike wyse stimuleer, bevorder en begelei.
- * Die Hervormer wil teenoor kerk, volk en owerheid getuig van die Ned Herv Kerk se standpunt oor bepaalde sake, soos nodig.
- * Die Hervormer sal opbouend-krities sy joernalistiek bedryf, tot voordeel van die Kerk.

(iii) ***Spesifieke doelwitte van Die Hervormer***

- * Deurgee van nuus uit die Ned Herv Kerk, ter inligting van lidmate en die gemeenskap.
- * Begeleiding van lidmate van die Ned Herv Kerk tot geloofs- en etiese mondigheid.
- * Die opbou van die gemeenskap van gelowiges binne die Ned Herv Kerk.
- * Toerusting van ampsdraers en lidmate vir hulle dienswerk.
- * Die uitskakeling van die gaping tussen kateder, kansel en kerkbank.
- * Verantwoordelike kommentaar, vanuit 'n Bybelse perspektief, op gebeure in die kerk, skool, gemeenskap, politiek en staat.
- * Bevordering van die prediking en liturgie.
- * Bevordering van lidmate se kennis van die Woord, die belydenis en geskiedenis van die Ned Herv Kerk.
- * Bevordering van 'n missionêre gerigtheid by lidmate.
- * Bevordering van die ekumeniese gesprek.

(iv) ***Funksie van Die Hervormer***

Die Hervormer, as amptelike mondstuk van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, het die volgende funksies:

- * Die Hervormer verskaf inligting oor die Kerk, sy mense en gebeure in die Kerk.
- * Die Hervormer werk meningsvormend in die kerk, maar ook in die wêreld.
- * Die Hervormer werk deur opbouende kritiek vernuwend/hervormend in op die kerk.
- * Die Hervormer verskaf agtergrond en voorligting oor aktuele sake.
- * Die Hervormer vertolk kerklike besluite, sodat lidmate en die wêreld die implikasies daarvan kan verstaan.
- * Die Hervormer bevorder gesonde meningswisseling ten opsigte van Kerk, teologie en aktuele gebeure in die Ned Herv Kerk.
- * Die Hervormer bevorder die gemeenskap van die geloof binne die Kerk.

- * Die Hervormer rus lidmate toe om *coram Deo* te leef.
- * Die Hervormer bevorder die beeld van die Ned Herv Kerk.
- * Die Hervormer kan, waar nodig, die saak van die evangelie in die algemeen en die Ned Herv Kerk in die besonder, polemies/apologeties stel.

(v) ***Konteks – Gesinstydskrif***

- * 'n Deeltydse redakteur vir Konteks, op voorwaarde dat die redakteurspos van Konteks geskei word van bestuursfunksies (soos besluit tydens SENTIK-beraad, 28 Mei 2003) sodat hy/sy sy/haar volle aandag aan die effektiewe kommunikasie van die tydskrif kan wy. Die ideaal is dat hierdie persoon eerder as deel van die kommunikasiespan van die mediasentrum diens moet doen as dat ander bestuursfunksies aan hierdie pos gekoppel word.
- * Aangesien Konteks as gesinstydskrif reeds 'n besondere trefwydte het en in kommunikasiestyl die potensiaal het om aan al die vereistes wat vir 'n kerklike kommunikasiepraktyk gestel word (byvoorbeeld verkondiging, spiritualiteit- en identiteitskepping) te voldoen, is dit goed geposisioneer om hierdie opdrag met dié van die kommunikasiekoördineerder (sien 3.1.9) te kombineer. Hierdie koppeling kan ook reeds in 'n groot mate die gefragmenteerde aard van die huidige kommunikasiepraktyk (soos deur NICDAM uitgewys) aanspreek.
- * Die redakteur van Konteks moet by uitstek in staat wees om by die kommunikasiepraktyk van die kerk ingeskakel te wees en dit aktief deur middel van die tydskrif te bevorder. Dit impliseer dat die redakteur nie alleen teoloog moet wees nie, maar ook oor kundigheid in kommunikasiekunde en 'n bewese joernalistieke vaardigheid moet beskik.
- * Die teikengehoor is die hele gesin, maar besondere klem moet daarop gelê word om die nuwe geslag by die Kerk se gesinstydskrif te betrek, sodat die tydskrif 'n toekoms sal hê.

(vi) ***Almanak en Bybelse Dagboek – Jaarboek***

- * 'n Deeltydse redakteur soos tans.
- * Die belangrike vereiste is dat hierdie publikasie van die kerk wat oor die jare heen 'n onbetwiste staanplek in die kerk verkry het, ook deel van die kerklike kommunikasiepraktyk moet uitmaak.
- * Dit het veral die potensiaal om spiritualiteit- en identiteitskeppende kommunikasie in die kerk te dien. Hierdie potensiaal moet doelbewus benut en uitgebou word.

(vii) ***Die Webblad – www.nhk.co.za***

- * 'n Deeltydse redakteur soos tans.

- * Die webblad is 'n eiesoortige vlugtige medium met 'n besondere nis en moet as sodanig ten volle benut word om aan bepaalde aspekte van die kommunikasiepraktyk aandag te gee en as sodanig aanvullend tot die tydskrifte aangewend word.
- * Daar moet deeglik en op verantwoorde wyse van die webblad se inter- en intratekstualiteit rekenskap gegee word aangesien dit die doelwitte van die kerk se kommunikasiepraktyk positief of negatief kan beïnvloed. Die kommunikasiestyl moet deeglik nagevors en doelbewus gekodeer word ten einde die kommunikasiepraktyk te dien.
- * Aangesien die elektroniese media by uitstek die jonger geslag aanspreek, moet doelbewuste pogings en projekte aangewend word om die nuwe geslag deur middel van die kerk se webblad by die kerklike kommunikasie te betrek.
- * Dit spreek vanself dat daar ten nouste skakeling tussen die verskillende media moet wees ten einde die kommunikasiepraktyk te dien en oneffektiewe duplisering en/of fragmentering te vermy.
- * Die webblad se potensiaal om 'n globale kommunikasiepraktyk te bevorder, is nog geensins beskryf en derhalwe ook nie benut nie.

(viii) ***Die kreatiewe aanwending van huidige personeel en/of kombinasies van poste, asook moontlik nuwe aanstellings om die huidige praktyk te verruim:***

- * 'n Bestuurder vir SENTIK as mediasentrum

Dit moet die finansies en personeelbestuur van al die afdelings onder SENTIK insluit. Hierdie behoefte kan heel moontlik met 'n bestaande behoefte of pos gekombineer word.

(ix) ***'n Kommunikasiekoördineerder***

Die behoefte bestaan dat 'n bepaalde persoon verantwoordelik moet wees om 'n globale kommunikasiepraktyk te fasiliteer sodat alle media in die Kerk (tydskrifte, elektroniese media, kursusse, kategesehandboeke, briefhoofde en briefstyle, agendas ensovoorts) die Kerk se kommunikasiepraktyk sal bevorder en uitbou.

Die deeltydse redakteurspos van *Konteks* kan byvoorbeeld as 'n 50% pos beskou word en met hierdie deeltydse (50% pos) gekombineer word om een voltijdse pos te vorm. Dit sal die beste gestalte aan die vereistes van 'n geïntegreerde kommunikasiepraktyk gee.

Al die redakteurs asook afdelingshoofde van byvoorbeeld die argief en biblioteek, sowel as kursusontwikkelaars en kategesehandboekskrywers, moet deel uitmaak van die mediasentrum en die kommunikasiepraktyk van die Kerk help uitbou.

Die kommunikasieposte (soos die administrateur en sekretaris van die kantoor van die Algemene Kommissie) behoort deur middel van effektiewe kommunikasie-

kanale aan die mediasentrum verbind te wees sodat die kommunikasie wat vanuit hierdie kantore na die kerk vloei, ook aan kodering van die kommunikasiepraktyk kan beantwoord.

Doelbewuste kommunikasielyne moet verder tussen al die ander afdelings van die kerk (NHSV, Ondersteuningsraad, HTK, HTO ensovoorts) getrek word en die mediasentrum moet behulpsaam wees in die fasilitering van 'n globale kommunikasiepraktyk waarby die hele kerk betrek is.

Mettertyd kan na die ideaal gewerk word om die kommunikasiëkoördineerder as 'n voltydse en volbloed kommunikasiehoof te laat funksioneer. Die praktyk sal moet uitwys of dit volhoubaar is in terme van onder andere hulpbronne soos finansies en personeelontwikkeling.

Die beheerraad van SENTIK doen die volgende aanbevelings:

1. Die vergadering neem kennis van die besluite van die Beheerraad van SENTIK rondom reorganisasie.
2. Die nuutverkose Beheerraad van SENTIK kry opdrag om die reorganisasie binne die voorgestelde raamwerk af te handel.
3. Die vergadering neem kennis van die inligting en voorstelle rondom die volgende tydskrifte van die Kerk en spreek hom oor die volgende uit:
 - * Die Hervomer
 - * Konteks
 - * Almanak en Bybelse Dagboek
 - * Webblad
 - * Die bestuurder vir SENTIK as mediasentrum
 - * 'n Kommunikasie koördineerder.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.5.2 ARGIEF-, MUSEUM- EN BIBLIOTEEKKOMITEE

5.5.2.1 Argiefbewaarplek

(i) *Gemeentes*

Aanwas het plaasgevind in 97 gemeente-argiefgroepe. Van die volgende gemeentes is 15 jaar en langer gelede argivalia ontvang: Heidelberg, Bronkhorstspuit, Christiesmeer, Ermelo, Bloemhof, Eendracht, Potgietersrus, Losberg, gemeentes in

Namibië, Ebenhaezer, Koster, Potchefstroom-Noord, Edenvale, Elsburg, Odendaalsrus, Roedtan, Gerdau, Klerksdorp-Wilkoppies, Phalaborwa, Witfield en Parkrand.

Van die volgende gemeentes is geen notules in bewaring nie: Rustenburg-Suid (gestig 1957), Clocolan (gestig 1968) en Pierneef (gestig 1968).

Gemeente Leondale het geen argiewe in bewaring gegee sedert stigting nie. Die sekretaris van die komitee het in Maart 2003 'n geregistreerde brief aan prof Wolmarans, voormalige predikant van die gemeente, gerig met die dringende versoek om die argiefstukke in bewaring te gee. Geen reaksie is ontvang nie. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is in kennis gestel. Intussen is twee kasboeke en die doop- en lidmaatregister met die hulp van 'n prokureur bekom.

Gemeentes Florida en Ontdekkers het ontbind. Hulle argivalia is alles in bewaring gegee soos die Kerkorde verlang.

Na die skrywe van die sekretaris van hierdie komitee het persone betrokke by die ontbonde gemeente Kensington gedeeltes van die argiewe in bewaring gegee. Die lidmateregister van 1929-1967 ontbreek steeds.

Slegs enkele predikante het gereageer op 'n versoek om die inhandiging van duplikaat huweliksregisters.

(a) Ringsargiewe

Aanwas in 13 ringe is ontvang.

(b) Algemene inligting

Van 8 rade en komitees is stukke ontvang. Stukke van die Algemene Kerkvergadering en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is besorg.

Die Algemene Diakensvergadering en die Kommissie van die ADV besorg getrou diakonale argiewe. Daar is argiewe van die Raad van Finansies en die Komitees vir Apostolaat, Sending en die Kuratorium en die Van der Hoff Teologiese Vereniging ontvang. Heelwat argiewe van die onderskeie komitees en ou rade ontbreek steeds. Die argiewe van die ontbonde Kinderhuise is sover moontlik in bewaring gegee (die verwerking van die lêers van kinders wat in die tehuise woonagtig was, het heelwat tyd en ruimte in beslag geneem).

Bogenoemde argiewe is gesorteer en geïnventariseer en toegange op rekenaar ingevoeg.

(c) Predikantsargiewe

Geen predikant, met die uitsondering van ds AM Swanepoel, het nog op die oproep in *Die Hervormer* vroeg in 2001 gereageer nie om preke in bewaring te gee.

(d) Privaatversamelings

Dr C Bakkes besoek die argief steeds om sy versameling te raadpleeg. Ds A Swane-pool het enkele stukke wat betrekking het op sy predikantstyd in bewaring gegee. Prof Pont het sy versameling aangevul.

(e) NAREM/NAAIRS-projek

Die projek loop steeds en daar word gewerk na 'n volgende uitgawe van die gidse op argiewe vir die Algemene Kerkvergadering in 2004.

(f) Fotoversameling

Die NAREF-projek gaan voort in samewerking met die Nasionale Argief en SITA. Foto-ontsluiting gaan deurentyd voort. Foto's word op weeklikse basis aan die Tyd-skrifafdeling en andere verskaf. Gemeentes maak van die versameling gebruik, veral wanneer konsistoriefoto's verlang word.

(g) Kerklike huweliksregisters

Sedert die implementering op 1 Januarie 2002 is van enkele gemeentes en predikante huweliksregisters ontvang. Aanvanklik is bundeltjies van tien bladsye uitgestuur. Daar moet besin word oor die vorm vir die toekoms en hoe dit gedupliseer sal word vir die gemeentes en predikante.

(h) Navorsing

Gedurende die tydperk 1 Februarie 2001-30 September 2002 is die Argiefbewaarpark deur 156 navorsers besoek. Benewens hierdie fisiese besoekers was daar heelwat navrae per telefoon, asook e-posse. 'n Groot deel hiervan is ten opsigte van registrasie-aangeleenthede soos bewys van lidmaatskap, doop en huwelik. Toenemend kom navrae ten opsigte van ontbonde gemeentes soos Voortrekkerhoogte, SAP Kollege, Florida, Ontdekkers, Goudrand, Wesmoot, Brixton, Crosby ensovoorts.

Navorsing is deur die personeel onderneem om te help met die 50-jarige feesbundels van gemeentes Warmbad, Pretoria-Oos, Klerksdorp-Oos en Voortrekkertehuis. Navorsers het ook reeds aangeklop vir inligting oor Sannieshof, Bergsig en Wesmoot met die oog op uitgawe van bundels.

Die privaatversameling van prof SP Engelbrecht is geraadpleeg deur verskeie navorsers vir onderwerpe wat strek van die PU vir CHO, Voortrekkermonument tot dr Reinink wat aan UP verbonde was.

Predikantsargiewe: Navorsing word deur dr DJC van Wyk in die argief van ds AJG Oosthuizen onderneem. Daar was navorsing in die argiewe van di Simon Vermooten en HCM Fourie.

Navorsing is deur 'n student in kerkgeskiedenis onderneem ten opsigte van gemeentevergaderings en die neerslag daarvan in die Kerkwet-orde. Die navorsingsregister

meld verder onderwerpe soos: pyporrels in Pretoria, die kinderhuise, Die Ondersteuningsraad, NHSV, eiendomme van die Kerk en die rol van Heidelberg in die oorlog 1899-1902. Heelwat navorsing word steeds deur genealoë onderneem.

(i) Brief van die Genealogiese Genootskap van Suid-Afrika

In 'n skrywe gedateer 8 Julie 2002 doen hulle by monde van mnr JA Kok, president van die Noord-Transvaaltak van die vereniging, navraag oor doopregisters. Omdat genealoë gereeld gebruik maak (teen 'n tarief) van die doop-, lidmaat- en huweliksregisters van die gemeente en die verfilming op mikrofilm slegs tot 1988 gedoen is, het hulle die volgende versoek: *Wil die Argief van die Hervormde Kerk nie asseblief 'n versoek rig nie aan alle gemeentes om hul dooprekords (en moontlik ook huweliks-inskrywings) vanaf 1989 tot datum aan die argief deur te gee, sodat dit ter insae vir navorsing is?* Dit sou in die vorm van afskrifte kon plaasvind.

5.5.2.2 **SP Engelbrechtmuseum**

(i) ***Museumruimte – Barton Keep***

Die klein Museum beslaan twee vertrekke van die historiese huis, Barton Keep. Die Museum word steeds deur toeriste en groepe uit gemeentes besoek.

(a) Aanwinste

Alle stukke is in die aanwinsregister opgeneem. Met die verkoop van die kerkgebou van Pretoria-Suid in Julie 2003 is 'n fotodokumentasie gemaak van die kerkgebou se interieur en eksterieur. Daarmee saam is getrag om enkele voorwerpe te bekom uit die kerkgebou. 'n Ou kollektesak (wat in 1966 met afstigting uit Pretoria saamgeneem is, en steeds in gebruik was), die kanselkleed, 'n kerkstoel, granietgedenkplaat tydens die 35-jarige bestaan en konsistoriefoto's van predikante, wandplaat met wyksindeling(s), geraamde program van 25-jarige feesviering (die Kanselbybel deur die JV geskenk, is in besit van ds Van der Linde).

Mev H Cucera, kleindogter van dr HCM Fourie, het in 2002 'n geraamde kleurportret van die Bybelvertaler geskenk. Prof Simon Gouws het deur bemiddeling van dr De Beer gedurende Julie 2002 30 geraamde plakkate oor die Suid-Afrikaanse geskiedenis geskenk. Een hiervan het 'n kerklike tema en hang in die kerkmuseum. Die ander plakkate is in die biblioteek gehang en in Augustus 2002 amptelik in ontvangs geneem deur dr De Beer.

5.5.2.3 **Biblioteek**

(i) ***Missie***

Die missie van die biblioteek word soos volg geformuleer: Die bedryf van 'n aktuele inligtingsdiens om kennis aan navorsers toeganklik te maak uit geselekteerde bronne wat versamel, ontsluit en bewaar word in 'n vakbiblioteek vir die Nederduitsch Hervormde Kerk.

Die biblioteek word tans bedryf deur 'n gekwalifiseerde bibliotekaris, mev Cecile Naudé, op 'n halfdagbasis, wat funksies vervul soos voorraadhou, ontsluiting, tydskrifadministrasie, rekenarisering, inligtingherwinning en dokumentlewering. Die biblioteek is tans geleë op die tweede vloer van die Dirk van der Hoffgebou.

(ii) ***Inligtingsbronne in die biblioteek***

Kerklike tydskrifte word vanaf plaaslike uitgewers en die buiteland bestel. Tydskrifte word ook gratis bekom deur óf *Die Hervormer* óf die *Hervormde Teologiese Studies* óf *Konteks* daarvoor uit te ruil. Al die tydskrifte van die Nederduitsch Hervormde Kerk word volledig versamel en elke artikel word ontsluit:

- * Alle artikels van *Die Hervormer* is vanaf 1980 tot op datum volledig ontsluit.
- * *Konteks* is vanaf jaargang 1 volledig ontsluit.
- * Die hele reeks van *HTS* (1946-2003) is volledig ontsluit.
- * Die *Almanak* is vanaf 1928-2004 ontsluit.
- * Alle amptelike publikasies van die Nederduitsch Hervormde Kerk en SENTIK word onder meer in hierdie versameling opgeneem. Dit bevat inligting oor 'n wye verskeidenheid onderwerpe.
- * Alle besluite, motiverings, studiestukke en bylaes wat in die agendas en notules van die Algemene Kerkvergadering opgeneem is, word volledig ontsluit. Al hierdie inligting word op die rekenaar ingevoer met volledige woordelike aanhalings van al die besluite wat die Nederduitsch Hervormde Kerk neem. Dit is dus volledig beskikbaar vir navorsers en ander belangstellendes.

'n Rekord getal teologiese studente het hierdie jaar die biblioteek besoek. Tog is daar studente wat eers in hul vyfde of sesde jaar verneem dat daar 'n biblioteek is. Sedert die vorige vergadering het 179 navorsers van die biblioteek gebruik gemaak, 3 484 fotostate is gemaak en 194 ure is bestee aan navorsing.

Die Komitee vir Argief, Museum en Biblioteek beveel soos volg aan:

1. **Gemeentes Rustenburg-Suid, Clocolan en Pierneef word versoek om argivalia by die argivarisie in te handig. Die betrokke ringskommissies sien toe dat aan dié saak aandag gegee word.**
2. **Ringsvergaderings sien jaarliks toe dat gemeentes en ringskribas argivalia by die Kerkargief inhandig.**
3. **Rade en werkkomitees word versoek om die dokumente van die afgelope drie jaar by die Argief in te handig.**
4. **Predikante word opnuut versoek om gebruikte huweliksregister by die**

Argief in te handig.

- 5. Sentik kry opdrag om die kerklike huweliksregister aan predikante te verskaf wat op gereelde basis terugbesorg moet word by die Argiefbewaarplek.**
- 6. Die versoek om dooprekords vanaf 1989 tot datum aan die Argief deur te stuur, word gesteun.**

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking en besluit.**

5.5.2.4 Die Webbladkomitee

Die Webbladkomitee doen soos volg verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat betref die werksaamhede van die Webblad sedert die vorige Algemene Kerkvergadering.

Wat die doel, inhoud, funksionering en verdere beplanning en uitbreiding van die Webblad betref, word die volgende vermeld:

Adres www.nhk.co.za

Geen koste word gehef om die Kerk se Webblad te gebruik of te besoek nie.

(i) Diensverskaffer Telkom

- * Teen 'n bedrag van R65,00 per maand kan enige gemeente, predikant, raad of ring, naas volledige toegang tot die internet, 'n e-pos adres ontvang wat onder die adres domein www.nhk.co.za ressorteer.
- * Teen 'n addisionele bedrag van R15,00 per maand kan 'n gemeente, gekoppel aan sy gemeentelike inligting op die Webblad, 'n eie tuisblad verkry wat die gemeente na gelang van behoefte kan gebruik. Die gemeente kan byvoorbeeld sy maandelikse/kwartaallikse nuusbrieff op hierdie tuisblad plaas en sy gemeenteprogram of belangrike gemeentelike funksies of byeenkomste adverteer.
- * Addisionele e-pos fasiliteite is teen R17,00 per maand per adres beskikbaar (met ander woorde, indien die gemeente van Telkom as diensverskaffer gebruik maak, sal die administratiewe beaampte byvoorbeeld volle toegang tot die internet hê, terwyl die predikant en skriba as voorbeeld elk 'n e-pos adres kan bekom teen 'n addisionele R34,00.

- * Aangesien Telkom oor 'n 086-nummer beskik, beteken dit dat toegang vanaf enige plek in die RSA tot die internet verkry kan word teen plaaslike oproep-koste.
- * Let wel: hierdie aanbod kan ook deur lidmate van die Kerk opgeneem word, teen 'n bedrag van R75,00 per maand (met 'n addisionele aansluitingsfooie van R75,00).
- * Die Kerkkantoer hanteer die administrasie van die ooreenkoms tussen die kerk en Telkom (met mnr Christo Joubert die verantwoordelike persoon). Dit kom daarop neer dat die Administrateur per magneetband alle intekenaars se fooie hef, en dan die totale fooi aan Intekom oorbetaal. Enige ander navrae kan ook aan mnr Joubert gerig word.

(ii) **Doel**

Die internetfasiliteit van die Kerk bestaan in wese uit twee komponente, te wete e-pos en die webblad van die Kerk. Die e-pos fasiliteit word hoofsaaklik gebruik vir die verspreiding van inligting. Die Webblad van die Kerk kan gesien word as die openbare vertoonvenster van die Kerk, aangesien die webblad in wese in die openbare domein lê. As openbare venster tot die Kerk moet die Kerk dus toesien dat die Kerk en die werk van die Kerk op 'n positiewe wyse in die openbare domein geplaas word. Wat betref bogenoemde twee komponente, kan die doelwitte afsonderlik soos volg uitgestip word:

(a) E-Pos

- * Die daarstel van 'n vinnige en effektiewe kommunikasiekanaal tussen alle kommissies, rade, komitees, funksionarisse, ringe, gemeentes, predikante en lidmate (ook lidmate wat geëmmigreer het) van die Kerk (indien 'n persoon 'n adres het wat tot die domein nhk.co.za behoort, kan so iemand, al woon hy/sy waar, inligting binne 30 sekondes bekom).
- * 'n Bydrae kan gelewer word tot kostebesparing wat betref die verspreiding van dokumentasie in die Kerk.

(b) Webblad

- * Om 'n goedkoop en sinvolle debatsforum te skep oor alle sake wat die Kerk raak en wat vir alle lidmate van die Kerk toeganklik is.
- * Die daarstel van 'n kanaal waarlangs alle noodsaaklike inligting doeltreffend, vinnig en koste-effektief versprei kan word.
- * Om 'n bydrae te lewer tot die skep van 'n kultuur van kritiese en opbouende gesprek in die Kerk.
- * Om 'n Webblad daar te stel wat aan die vereistes van eenvoud, funksionaliteit en doelmatigheid voldoen.

- * Om 'n kanaal te skep waardeur alle nuus ten opsigte van die Kerk vinnig en funksioneel versprei kan word.
- * Die geleentheid tot kostelose bemaking van enige saak wat die Kerk raak, te bied.
- * Die geleentheid tot kostelose reklame van enige aktiwiteit wat byvoorbeeld gemeentes, rade en verenigings van die Kerk raak.
- * Die bekendstelling van byvoorbeeld SENTIK-publikasies.
- * Om te dien as instrument van die verspreiding van toerustingsmateriaal vir die uitvoering van die ampte (byvoorbeeld toerustingsmateriaal vir ouderlinge of diakens).

(iii) ***Inhoud***

Die volgende is tans op die Webblad beskikbaar:

Tuisblad

Die tuisblad word weekliks opgedateer om so resente moontlik te bly. Vanuit die tuisblad kan toegang verkry word tot die dagstukkies van die *Bybelse Dagboek*, en 'n leesprogram is beskikbaar waarvolgens die Bybel in een jaar deurgelees kan word. Die tuisblad lig die nuutste omsendbriewe vanaf die Kerkkantoor uit, gee 'n kort uiteensetting van die inhoud van die mees resente uitgawe van *Die Hervormer*, en plaas weekliks belangrike kennisgewings ten opsigte van byvoorbeeld die Pensioenfonds, verslae en dokumentasie van meerdere vergaderings, vieringe en projekte in gemeentes, asook ander belangrike inligting wat te make het met gebeure in die Kerk. Die tyd van sonsopkoms en sonsondergang (wat voorheen in die *Almanak* geplaas is), is ook beskikbaar, asook 'n wapen van die Kerk.

Die volgende rubrieke kan besoek word:

- * Die Besluitebundel van die vorige Algemene Kerkvergadering.
- * 'n Besprekingsforum (die temas wat onder andere die afgelope tyd deur lidmate en besoekers aan die Webblad as besprekingspunte aangebied is, is die volgende: nagmaales, handleidings, die Ned Herv Kerk se houding oor onderwysopsies, Geloftedag, moontlike kampplekke, Christenskap, die uitstorting van die Heilige Gees, vrae oor die drie susterkerke, offergawes vandag, saamwoon, eksamens vir katekisasie, gay-wees, vrae oor die Nuwe Hervorming, die spreek in tale, opmerkings oor die mediese fonds, verassing, tuisonderrig, die belangrikheid van die ampte in die kerk, die illusie van kerkvereniging, die jeug en die kerk vandag, waarom die kerk krimp, vervreemde lidmate, dinamiese gemeentes, Bybelverspreiding deur die Gideons, kinders en nagmaal, die doop, die vorm en inkleding van die erediens, postmodernisme, die debat in die kerk oor historiese Jesus-navorsing, vrae oor lidmaatskap en vervoeging van lidmate, godslastering in films, en nog vele meer).

- * Die meeste omsendbriewe wat vanuit die Kerkkantoor aan predikante, gemeentes en skribas gestuur word.
- * E-nuus, wat bestaan uit die weeklikse Kerknus (wat deur dr SP Pretorius versorg word) en die weeklikse Nuusbrokkies (wat deur prof PJ van der Merwe versorg word).
- * Alle ter sake inligting wat betref gemeentes, predikante, ringe, beroepbare predikante en alle ter sake e-posadresse.
- * 'n Jaarkalender wat insluit alle vergaderings en gebeure op die terrein van die kerk se werk.
- * Die diensordes en diensformuliere in die Diensboek.
- * Die ekumeniese simbole en formuliere van eenheid onder die rubriek belydenisskrifte.
- * Amptelike standpunte wat deur die Kerk uitgereik word.
- * Die jaarverslae ten opsigte van die ringsvergadering, die ringsdiakensvergadering, asook die Algemene Diakensvergadering (ingesluit die agenda van hierdie vergadering).
- * 'n Katalogus van alle beskikbare publikasies van SENTIK.
- * Alle aktes, beroepsbriewe, asook bewyse van lidmaatskap en attestate.
- * Voorbeelde van dienskontrakte vir die onderskeie funksionaris in gemeentes.
- * Onder die rubriek, Kerkkantoor is alle inligting ten opsigte van die administrasie, skribaar, SENTIK, bejaardesorg en die NHSV beskikbaar.
- * Alle ter sake inligting rakende die Pensioenfonds.
- * Preeksketse (daar is tans ongeveer 550 preeksketse en/of volledige preke beskikbaar).
- * Onder projekte kry byvoorbeeld gemeentes die geleentheid om enige projek gratis te adverteer.
- * Skakels na ander ter sake Webtuistes.
- * Onder die rubriek, toerusting word alle toerustingsmateriaal wat reeds bestaan ten opsigte van die amp en werk van die ouderling gelys.
- * Die komende verjaarsdae van predikante en funksionaris van die Kerk.

(iv) Besoeke aan Webblad

Sedert die Webblad op 14 September 2000 lewendig geword het, is 7 100 besoeke aan die Webblad gebring tot op 20 Mei 2001 (dit wil sê, ongeveer 900 besoeke per maand of 30 besoeke per dag). Sedert die vorige Algemene Kerkvergadering is tot en met 25 April 2004, 43 834 besoeke aan die Webblad gebring. Volgens jongste statistieke besoek ongeveer 100 persone tans daaglik die Webblad. Dit kom neer op 'n toename van ongeveer 233%.

(v) Toekomstige beplanning

Die volgende sake is deur die Webbladkomitee geïdentifiseer in terme van toekomstige aktiwiteite:

- * Bekendstelling van die Webblad op 'n deurlopende basis.
- * Ondersteuning aan die administrateurskantoor in 'n poging om soveel predikante en gemeentes moontlik met die internet te verbind. Indien alle gemeentes en predikante oor e-pos fasiliteite sou kon beskik, sal dit nie alleen die administrasie van die Kerkkantoor geweldig vergemaklik nie, maar ook taamlike kostebesparings teweegbring.
- * 'n Deurlopende uitbreiding van die preekbundel (predikante word weer eens genooi om bydraes in hierdie verband te lewer).
- * Deurlopende herontwerp van die Webblad om alle inligting sistematies toeganklik te maak.
- * Die moontlikheid van die plasing van geselekteerde artikels uit *Konteks* en *Die Hervormer*.
- * Die skep van 'n bladsy vir elke raad in die Kerk om op 'n deurlopende basis inligting te verskaf oor die onderskeie rade se werksaamhede.
- * Die uitvoering van opdragte soos besluit deur die Algemene Kerkvergadering van 2004.

AANBEVELING

1. Dank word betuig aan die Webbladkomitee, in die besonder aan die Webbladmeester, en mnr Christo Joubert, rekenaardeskundige van die administrateur, vir die besondere werk wat die afgelope drie jaar gelewer is met betrekking tot die Webblad van die Kerk. Die komitee word gelukgewens en sterkte met sy beplanning toegewens.
2. Gemeentes en predikante wat nog nie oor 'n e-posadres beskik nie, word versoek om dit so gou moontlik te bekom vir meer effektiewe kommunikasie.

3. Dank word betuig aan dr PJ de Beer, hoof van SENTIK, wat vanaf 1989 as redakteur van Konteks en hoof van SENTIK gedien het. Dank word aan hom betuig vir sy werk met betrekking tot die publisering van die Tydskrifte van die Kerk, naamlik Die Hervormer, Konteks en Almanak en Bybelse Dagboek; sy insette by die biblioteek en argief; die druk en verspreiding van alle ander publikasies van die Kerk.

5.5.3 PUBLIKASIES

5.5.3.1 Beskrywingspunt

(i)

UITFASERING VAN DIE HERVORMER EN INKORTING VAN DIE FORMAAT VAN DIE ALMANAK EN BYBELSE DAGBOEK; GEBRUIK VAN MODERNE TEGNOLOGIE VIR KOMMUNIKASIE: RING VAN TRICHARDTSFONTEIN

Die vergadering besluit om Die Hervormer uit te faseer, die Almanak se formaat in te kort en die hedendaagse tegnologie (e-pos) meer te gebruik om met lidmate en gemeentes te kommunikeer.

Motivering

- * Die gebruik van die tegnologie kan koste verminder.
- * Inligting wat tans in Die Hervormer weergegee word, kan in Konteks opgeneem word.

Ds JZ Britz stel die beskrywingspunt

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

5.5.4 KOSMOS INSTITUUT

(i) *Beskrywingspunt*

(a)

NAVRAAG OOR DIE ROL VAN KOSMOS INSTITUUT IN DIE HTK EN IN DIE KERK: RING VAN BRAKPAN

Duidelikheid word gegee oor die rol wat Kosmos Instituut in die Hervormde Teologiese Kollege en in die Kerk speel.

Motivering

Daar bestaan onsekerheid oor hoe en waar hierdie liggaam sanksionering in die Kerk ontvang het, en die wyse waarop die aanbiedingsmateriaal gekontroleer word.

Die volgende kommentaar word deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer:

Die Kosmos Instituut vir Kerkgroei en Gemeenskapsdiens is 'n missionêre bediening van die Nederduitsch Hervormde Gemeente Kemptonpark-Oos. Die Instituut lewer diens in die Kerk in samewerking met die Hervormde Teologiese Kollege en in die breër gemeenskap. Die Instituut sluit, waar nodig, vennootskappe met ander instansies soos goedgekeur deur die Skakelliggaam.

Nadat die Kosmos Instituut in die lewe geroep is, het 'n gesamentlike vergadering van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Kuratorium, Proponents-eksamenkommissie en Dosentevergadering dit aan die Moderamen opgedra om leiding te gee met die daarstel van Beheerraad in die samewerkingsproses tussen die HTK en die Kosmos Instituut.

Die volgende is deur die Moderamen as Beheerraad voorgestel by die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering:

2 lede van die Kuratorium
2 lede van die Kosmos Instituut
die Hoof van die HTK
die Visedekaan.

Die Kommissie het by sy vergadering van 7 Junie 2001 soos volg besluit:

- * Die voorstel van die Moderamen word bekragtig.
- * Alle belanghebbendes word van die besluit in kennis gestel.
- * Die Kuratorium en Kosmos Instituut word versoek om hulle twee lede te benoem.
- * Die Beheerraad word versoek om so gou moontlik te vergader. Prof TFJ Dreyer word as sameroeper benoem.

Die Kuratorium het drr PJ de Beer en JH Botes aangewys om op die Beheerraad te dien.

Volgens die besluit van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Kuratorium het verteenwoordigers van die HTK, Kuratorium en Kosmos Instituut onder leiding en die aanwys van prof TFJ Dreyer op 29 Augustus 2001 vergader met die oog op konstituering van 'n Beheerraad.

Konstituering

Na deeglike bespreking van die terreine van samewerking tussen die twee instansies,

het die vergadering besluit om die volgende aanbevelings aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die kerkraad van die gemeente Kemptonpark-Oos te maak:

- * Die samewerking tussen die HTK en Kosmos Instituut word deur 'n Skakelliggaam, eerder as deur 'n Beheerraad, gereël aangesien nog die HTK nog die Kuratorium 'n funksie van beheer kan uitoefen oor en gevolglik ook medeverantwoordelikheid kan aanvaar vir die bedieningsinisiatief van die kerkraad van die gemeente Kemptonpark-Oos.
- * Die amptelike konstituering vind na afloop van die 66ste Algemene Kerkvergadering plaas sodat die nuut saamgestelde Kuratorium en beheerraad van SENTIK verteenwoordigers op die Skakelliggaam kan benoem.
- * Prof TFJ Dreyer neem tot met die amptelike konstituering waar as voorsitter en ds J Coetzee as sekretaris van die Skakelliggaam.

Reglement vir die Skakelliggaam vir samewerking tussen die HTK en Kosmos Instituut.

Samestelling

- * Hoof van die HTK: Prof TFJ Dreyer (waarnemende voorsitter).
- * Visedekaan: Prof APB Breytenbach.
- * Twee lede van die kerkraad van die gemeente Kemptonpark-Oos (die kerkraad benoem dr JC van der Merwe en dr W Koen (ouderling).
- * Hoof van Sentik: Dr PJ de Beer.
- * Een lid van die Kuratorium: Tans dr HJ Botes.
- * Die administrateur van die Kerk: Mnr JF Viljoen.
- * Hoof van Kosmos Instituut (ampshalwe): Ds J Coetzee (waarnemende sekretaris).

Verantwoordelikhede van die skakelliggaam

- * Identifisering van terreine van samewerking tussen die Instituut, die HTK en ander instansies van die Kerk na aanleiding van die behoeftes in die Kerk.
- * Evaluering van die teologiese inhoude van kursusse en programme en die goedkeuring daarvan.
- * Uitklaring van befondsing vir die ontwikkeling van kursusse en programme wat gesamentlik aangepak word.

Opmerkings

- * Kursusse en programme wat gesamentlik met die HTK aangebied word, sal waarskynlik as kursusse en programme van die HTK in samewerking met Kosmos Instituut geregistreer word. Dit is nodig ter wille van kerklike erkenning, en om te voldoen aan vereistes soos deur die toepaslike

onderwysinstellings op owerheids- en universitêre vlak aan die HTK gestel.

- * Die amptelike teenwoordigheid van SENTIK op die Skakelliggaam is nodig aangesien die deurlopende hersiening van bestaande toerustingkursusse (Kitalkursusse) en die ontwikkeling van nuwe materiaal, 'n dringende behoefte blyk te wees.
- * Die amptelike teenwoordigheid van die administrateur op die Skakelliggaam is nodig met die oog op die uitbou van 'n ondersteuningsstelsel aan gemeentes, 'n inisiatief van die kantoor van die administrateur, wat as deel van 'n omvattende gemeente-opbouproses deur die Instituut in gemeentes gefasiliteer word.

Beide die Kuratorium en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die saak soos hierbo uiteengesit bespreek en die voorstelle so aanvaar.

Hulp aan die HTK

Die administrateur het by geleentheid onder meer die volgende gestel:

- * Die afgelope aantal jare is verskeie planne in aksie gestel om die hoof van die HTK by te staan in die bestuur en die uitbou van die werksaamhede van die Kollege. Van die leemtes wat hanteer moet word rakende die HTK is onder meer ondersteuning aan predikante in die daarstel van gemeente-bou materiaal en die fasilitering van gemeente-bou prosesse. Die eerste stap in die hantering van hierdie en ander leemtes wat geïdentifiseer is, is die ooreenkoms met Kosmos Instituut waar die klem val op bedieningsverryking en gemeente-bou.

Ds MA Venter stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

--- oOo ---

**Verband
met ander
Kerke**

6. VERBAND MET ANDER KERKE

6.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR EKUMENE

6.1.1 SAMESTELLING VAN DIE RAAD

Aan die begin van die termyn is die Raad vir Ekumene soos volg deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering benoem: drr CJ Beukes, PB Boshoff, JP Labuschagne, JJ Steenkamp, DJC van Wyk (jr), GMJ van Wyk, prof APB Breytenbach en ds P de Kock. Drr DJC van Wyk (jr) en GMJ van Wyk is onderskeidelik tot sekretaris en voorsitter van die raad verkies. Gedurende die termyn het die samestelling van die raad verander. Aan die einde van die termyn was die lede van die raad: drr GMJ van Wyk (voorsitter), PB Boshoff (sekretaris), JP Labuschagne, EC Kloppers, JJ Steenkamp, di EG Fourie en E Verhage.

Tydens die konstitueringsvergadering het die raad die volgende subkomitees benoem:

- * Tussenkerklike Kommissie
- * Konvent van Reformatoriese Kerke
- * Gesprek met Presbiteriaanse Kerk
- * Gesprek met Lutherse Kerk
- * Gesprek met Anglikaanse Kerk
- * Gesprek met die WARC en ander ekumeniese liggame
- * Korrespondensie met die Nederlands Hervormde Kerk
- * Gesprek met die Rooms Katolieke Kerk
- * Gesprek met die APK.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die raad gedurende Julie 2002 in kennis gestel dat die TTK nie 'n komitee van die raad is nie, maar wel 'n komitee van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

- 1. Kennis geneem.**

6.1.2 AANTAL VERGADERINGS GEHOU DEUR DIE RAAD

Die raad het sewe keer vergader. Drie byeenkomste van die Konvent van Reformatoriese Kerke het plaasgevind.

AANBEVELING

- 1. Kennis geneem.**

6.1.3 **WERKOPDRAGTE WAT VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING
ONTVANG IS**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende opdragte aan die raad opgedra:

6.1.3.1 **Die raad gee meer daadwerklike aandag aan verkennende gesprekke met die
Presbiteriaanse-, Anglikaanse- en Lutherse Kerke**

Presbiteriaanse Kerk

Ds P de Kock het in 2002 namens die Kerk groete aan die General Assembly van die Presbiteriaanse Kerk oorgedra en is vriendelik daar ontvang.

Lutherse Kerk

Drr GMJ van Wyk en PB Boshoff het 'n verkennende gesprek met biskop Lilje gehad, maar is agterna meegedeel dat die Lutherse Kerk nie genoeg manskappe het om ekumeniese betrekkinge met die Kerk aan te knoop nie.

Anglikaanse Kerk

Daar is nog geen vordering gemaak nie.

6.1.3.2 **Die raad oorweeg die uitnodiging van die Ned Geref Kerk om in 2004 aan die
projek Kerkspieël deel te neem**

Hierdie projek is deur die Tussenkerklike Raad oorgeneem (Kyk die verslag van die Tussenkerklike Raad).

6.1.3.3 **Meer daadwerklike aandag word gegee aan skakeling met ekumeniese liggame,
by name die WARC, die SAARC en die SARK (SACC)**

WARC

Die World Alliance of Reformed Churches het ons Kerk genooi om twee waarnemers na die volgende byeenkoms in Ghana wat vanaf 29 Julie - 13 Augustus 2004 plaasvind, te stuur. Dr JC van der Merwe en ds EG Fourie is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering afgevaardig om die Kerk te verteenwoordig. Hulle sal 'n verslag vir die vergadering gereed hê.

SAARC en SARK

Die raad het om strategiese redes besluit om voorkeur te verleen aan die kontak met die WARC bo dié met die South African Alliance of Reformed Churches en die Suid-

Afrikaanse Raad van Kerke.

6.1.3.4 Parallel met hierdie gesprek(ke) daar ook gesprekke met kerke wat lede van hierdie twee liggame is deur die raad gevoer word

Die voorsitter van die raad, dr GMJ van Wyk, het informele gesprekke gevoer met persone wat gemoeid is met ekumeniese sake van lidkerke van hierdie liggame.

6.1.3.5 Die Raad vir Ekumene beywer hom om waarnemers na die byeenkomste van SARK te stuur

Soos reeds gestel het die raad om strategiese redes besluit om voorkeur te verleen aan die kontak met die WARC bo dié met die South African Alliance of Reformed Churches en die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke.

6.1.3.6 Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering volg sy korrespondensie met die Nederlands Hervormde Kerk op

'n Antwoord word steeds afgewag van die Nederlands Hervormde Kerk.

Die raad beveel soos volg aan:

- 1. Na aanleiding van dr JC van der Merwe se verslag, besluit die vergadering oor sy aansoek om lidmaatskap van WARC.**
- 2. Die vergadering besluit om bande met die Uniting Church in Australia aan te knoop.**

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**

6.1.4 OPDRAGTE WAT ADDISIONEEL ONTVANG IS

6.1.4.1 SACLA

Dr GMJ van Wyk het die byeenkoms van SACLA II van 7 - 12 Julie 2003 in Pretoria bygewoon en verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer.

6.1.4.2 NGK in Afrika

Dr GMJ van Wyk het die sinodesitting van die Ned Geref Kerk in Afrika op 10 Mei 2003 in Kroonstad bygewoon en verslag aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelewer.

6.1.4.3 Viva Vox

Die raad het aanbeveel dat Viva Vox se versoek om deur die Kerk se kanale literatuur te versprei, nie toegestaan word nie.

6.1.4.4 Werkwinkel van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Dr GMJ van Wyk het 'n werkwinkel van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op 15 Februarie 2003 te Hammanskraal bygewoon.

6.1.4.5 Navraag van Christian Reformed Churches of Australia

Die CRCA het inligting aangevra oor ons Kerk en die raad het die inisiatief geneem om bepaalde persone aan te wys om 'n dokument met die antwoorde op hulle navrae saam te stel.

6.1.4.6 Oostenrykse Reformierte Kirche

Die raad het met prof JA Loader korrespondeer en daar is spesifieke sake wat aandag geniet.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**

6.1.5 TAKE DEUR RAAD SELF AANGEPAK

6.1.5.1 Kontak met Rooms-Katolieke Kerk

Die raad het vader Bonaventura Hinwood uitgenooi om op 31 Mei 2002 te praat oor die "Gemeenskaplike Verklaring oor die Regverdigingsleer" van 30/31 Oktober 1999.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname en bespreking.**
- 2. Die raad word bedank vir sy werk.**

6.2 VERSLAG VAN DIE KOMMISSIE VIR GESPREK MET DIE SUSTERS-KERKE

6.2.1 SAMESTELLING VAN KOMMISSIE

Na afloop van die 66ste Algemene Kerkvergadering het die Kommissie van die

Algemene Kerkvergadering die volgende persone as lede van die Kommissie vir gesprek met die susterskerke benoem:

- * Prof PA Geyser (voorsitter)
- * Prof TFJ Dreyer
- * Prof J Buitendag
- * Dr GMJ van Wyk
- * Ds L Geel
- * Dr DJC van Wyk (jr) (Sekretaris)

Prof PA Geyser en dr DJC Van Wyk (jr) dien saam met twee afgevaardigdes uit elkeen van die ander twee kerkgenootkappe op die Interimkomitee van die TKK. Die Interimkomitee het gemiddeld twee vergaderings per jaar gehou en die volle TKK twee werksinkels per jaar.

6.2.2 WERKTERREINE

Die Tussenkerklike Kommissie (TKK) funksioneer sedert 1956 as gespreksforum tussen die Nederduitsch Hervormde Kerk, die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Gereformeerde Kerke van Suid Afrika. Die gesprek het oor baie jare gefokus op die tema van eenheid tussen die Kerke, en moontlike eenwording van die drie kerkgenootskappe. Die fokuspunt was derhalwe die identifisering en bespreking van dié dinge wat die drie kerke uitmekaar hou en verhoed dat hulle een kan word. Tydens die ses en sestigste Algemene Kerkvergadering is berig dat die gesprek oor eenheid en eenwording so ver gevorder het dat die kerke daarvoor saamstem dat daar soveel dinge is wat die kerke uitmekaar hou, dat eenwording nie tans moontlik is nie en dat die kerke daarvoor saamstem dat aanvaar word dat daar 'n duldbare verskeidenheid tussen die kerke kan bestaan.

Ten hierdie agtergrond het die gesprek by die TKK die afgelope drie jaar onder leiding van eers die Gereformeerde Kerke en tans die Ned Geref Kerk vyf fokus-punte gehad:

6.2.2.1 Tussenkerklike Raad

Ten eerste is verder besin oor kerkeenheid en moontlike eenwording. Met die besef dat strukturele eenwording nie tans realiseerbaar is nie, het die drie kerkgemeenskappe tog besin oor die moontlikheid om meer sigbaar gestalte te gee aan die eenheid wat wel tussen die kerke bestaan. Voortvloeiend uit dié gesprek is besluit om die TKK te laat oorgaan in die TKR (Tussenkerklike Raad). Dit sou beteken dat die verhouding tussen die kerkgemeenskappe nie net op die vlak van kommissies met mekaar gevoer word en gestalte kry nie, maar dat die Raad op 'n sterker grondslag samewerking tussen die kerke sal kan koördineer en getuienis namens die kerke kan lewer. Die TKR het voorlopig tydens die TKK se werkwinkel in Februarie 2004 tot stand gekom en het wye publikasie in die kerklike en sekulêre pers geniet. Gesprek is ook gevoer oor die moontlike betrekking van die sendingkerke van die drie kerkgenootskappe by die TKR. Die Algemene Kerkvergadering moet egter nog die grondslag (BYLAE E) en die Hervormde Kerk

se formele deelname aan die TKR goedkeur.

6.2.2.2 Die roeping van die kerk

Die tweede saak wat die afgelope drie jaar sterker op die agenda van eers die TKK en nou die TKR na vore tree, is die gesamentlike besinning oor die roeping van die drie kerkgemeenskappe in Suid-Afrika. Die TKK het by twee werkwinkels in diepte oor die saak van roeping besin en die vraag gevra oor die verskil wat die kerke in Suid-Afrika kan maak as ons ons roeping reg verstaan. Oor dié besinning is breedvoerig in die kerklike pers berig. Hierdie saak sal moontlik verder gevoer word op 'n gesamentlike predikantevergadering van al die predikante van die drie kerkgenootskappe in die 2005.

6.2.2.3 Samewerking

Die volgende terreine van samewerking word tans deur die TKR ondersoek en verder gekoördineer en gestimuleer:

- * Jeugbediening
- * Liturgiese sake (insluitend formuliere)
- * Diakonale sake
- * Bediening (platteland, middestad, sending en evangelisasie)
- * Onderwys
- * Gesprek met owerheid
- * Publikasies
- * Dag van verootmoediging
- * Binnelandse ekumene
- * Buitelandse bediening
- * Belydenisskrifte/konfessies
- * Bybelvertaling en -verspreiding
- * Kerkspieël
- * Getuienislewering en skakeling met die owerhede.

6.2.2.4 Krities-opbouende gesprek

Die krities-opbouende gesprek wat oor baie jare by die TKK gevoer is, gaan onverpoos by die TKR voort. Dié gesprek adem 'n sterk kerklik-teologiese gees en het ten doel dat die kerkgemeenskappe mekaar oor diepgaande teologiese kwessies aanhoor, daaroor kan verskil of konsensus kan bereik. Ter wille van sinvolle debatvoering is 'n aantal aktuele geloofstemas geïdentifiseer wat aan die hand van die Bybel, die belydenisskrifte en hedendaagse teologiese aksente bespreek word. Die temas van *Die bewerking van die Verlossing* en *Die Bewerker van die Verlossing* is reeds afgehandel. Die tema wat tans onder bespreking is, is *Wie God is*.

6.2.2.5 Hervertaling van die belydenisskrifte

Die TKR het besluit dat die drie kerkgemeenskappe 'n projek vir die hervertaling

van die belydenisskrifte uit die oorspronklike tale van stapel stuur. Medewerkers en kundiges uit die drie kerkgemeenskappe is reeds vir die taak benoem en sal binnekort met hulle taak begin.

Die TKK beveel soos volg aan:

- 1. Die oorgang vanaf die TKK na die TKR word goedgekeur. Dit sluit die goedkeuring van die grondslag van die TKR in.**
- 2. Die vergadering neem kennis van die verskillende werkterreine waarop die TKK en die TKR die afgelope termyn beweeg het en gee deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering opdrag aan die Kommissie vir gesprek met die Susterskerke om met dié gesprek by die TKR voort te gaan.**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het advies by die Raad vir Regsadvies en die Raad vir Ekumene ingewin. Na behandeling van die advies is soos volg besluit:

Die Konsep Konstitusie van die TKR word beskou as 'n samewerkingsooreenkoms. Die Kerk verbind hom in geen opsig daaraan nie, maar loop die pad saam met die ander kerke totdat die 67ste Algemene Kerkvergadering daaroor besluit.

AANBEVELING

- 1. Vir kennisname, bespreking en besluit.**
- 2. Lede van die TKK word bedank vir hulle werk.**

6.3 VERSLAG OOR DIE BYWONING BY DIE SINODE VAN DIE REFORMED CHURCH OF NEW ZEALAND EN AFRIKAANSE LIDMATE IN AUSTRALIË

6.3.1 INLEIDING

Die Sinode van die Reformed Church of New Zealand (RCNZ) het einde April en begin Mei 2002 in Christchurch plaasgevind en is bygewoon deur drie lede van die kommissie vir die bediening van Afrikaners in die buiteland, naamlik dr Henk Stoker (Gereformeerde Kerke), ds API Beukes (Ned Herv Kerk), en dr Willie Botha (Ned Geref Kerk).

6.3.2 DOEL VAN BESOEK

Die doel van die bywoning was om die SA-kerke by die Sinode te verteenwoordig,

sowel as om 'n bydrae te lewer tot die positiewe inskakeling van oud-lidmate van die Afrikaanse kerke by 'n Skrifgetroue kerk.

6.3.3 RCNZ SINODE 2002

6.3.3.1 Afgevaardigdes

Die gemeentes van die RCNZ is oor die hele Nieu-Seeland (NS) versprei. Elke gemeente vaardig twee afgevaardigdes af na die Sinode. Wat opvallend was, is die feit dat uit die 36 afgevaardigdes na die Sinode, vier afgevaardigdes (en een sekonduslid) oud-lidmate van ons kerke hier in Suid-Afrika is, naamlik Pieter van Huyssteen (Avondale), Jim van Rensburg (Bucklandsbeach), Tinus Spies (North Shore), Cobus van der Walt (Nelson) en Henk Bouwman (Hamilton). Daar kon dus lekker Afrikaans met hierdie afgevaardigdes gepraat word.

6.3.3.2 Groeteboodskappe

Al drie predikante is geleentheid gegee om groeteboodskappe namens die Afrikaanse kerke te bring. In die groeteboodskappe is dank uitgespreek vir die moeite wat baie RCNZ-gemeentes doen om oud-lidmate uit Suid-Afrika in te skakel. 'n Beroep is op die gemeentes gedoen om selfs nog meer moeite te doen, aangesien daar nog duisende van ons oud-lidmate is wat nog nie 'n kerklike tuiste gevind het nie. Gemeentes is ook aangemoedig om predikante uit Suid-Afrika te beroep wanneer hulle vakant is of uitbreidingsmoontlikhede het as gevolg van die instroming van ons oud-lidmate soontoe. Hulp is in die verband aangebied. Ook is die kerklike situasie in Suid-Afrika geskets om die gemeentes daar die nodige agtergrond te gee ten opsigte van die inskakelingsproses en die meeleeft met Afrikaners ver van hulle geboorteland.

Die Sinode het die groeteboodskappe goed ontvang. Die kerke in Suid-Afrika is die versekering gegee dat moeite gedoen word om die Afrikaners in te skakel. Die probleem is dat talle lidmate wat na NS (en Australië) emigreer, skynbaar steeds nie bewus is van die *Reformed Churches* daar nie. Die sinode het dringend gevra dat Suid-Afrikaanse gemeentes en mense hulle gemeentes daar sal inlig wanneer Suid-Afrikaners soontoe emigreer. Hulle sal graag wil help met die inskakeling van die mense by kerk en samelewing, en hulle alle moontlike ondersteuning bied. Ook die Afrikaners wat daar lidmate is, het hulle hulp aangebied (E-pos-adresse wat solank deurgegee kan word is die van oudl. Cobus van der Walt (c.vdwalt@xtra.co.nz) en Gustav Thalwitzer (gustavthalwitzer@xtra.co.nz) op die suid-eiland, en die van oudl. Tinus Spies (spies@clear.net.nz), Pieter van Huyssteen (pjvh@ihug.co.nz), en Jim van Rensburg (jimvanr@xtra.co.nz) op die Noord-eiland).

Heelwat Afrikaners uit die drie gemeentes in Christchurch het ook kom luister na die groeteboodskappe die Dinsdagaand en na die tyd is met hulle 'n baie vrugbare gesprek gevoer.

6.3.3.3 Predikante uit Suid-Afrika

Ds Jan Lion-Cachet (Gereformeerde Kerk Port Elizabeth) is pas deur 'n nuwe

gemeente van die RCNZ net noord van Wellington beroep en hy is in dié tyd daar bevestig. Hy het die verdere opdrag om te help met die kerklike inskakeling van Afrikaners veral in die suidelike deel van die Noord-eiland.

6.3.3.4 **Sending en barmhartigheid**

Die RCNZ was die afgelope klompie jare ook op ander wyses by Afrika betrokke as net die inskakeling van mense uit Suid-Afrika by hulle kerke. Hulle het saam met die OPC van Amerika gehelp met sendingwerk en teologiese opleiding in Uganda, asook in samewerking met die Ned Geref Kerk bystand verleen aan vloedgeteisterdes in Mosambiek. Die Sinode het besluit om hulle betrokkenheid by sendingwerk en barmhartigheid in Suidelike Afrika te vergroot en hulle kommissies sal in die verband verder met ons kerke in Suid-Afrika kontak maak.

6.3.3.5 **Teologiese skool**

Die RCNZ is saam met die Christian Reformed Church of Australia (CRCA) betrokke by die Reformed Theological Seminary (RTC) te Geelong (naby Melbourne). Uitsprake van twee van die professore daar oor die wyse waarop God Hom steeds aan ons openbaar (afsluiting van die kanon) en "spreek-in-tale", het spanninge gebring in die verhouding tussen die RCNZ en die RTC. Na 'n intensiewe en in diepte bespreking, is die wyse van samewerking so gedefinieer dat beide partye daarmee hulle tevredenheid kon uitspreek.

6.3.3.6 **Verhouding met Christian Reformed Church of Australia (CRCA)**

Tydens die sinodesitting het lede van die RCNZ hulle ontsteltenis uitgespreek oor sekere tendense in die CRCA. Dit was veral die vrou in die amp, bepaalde aanbiddingspraktyke (liturgieë) en kinders aan die nagmaalstafel wat onder skoot gekom het. Die RCNZ oordeel dat die interpretasie van die Skrif hiermee in gedrang gebring word.

6.3.3.7 **International Conference of Reformed Churches (ICRC)**

Die RCNZ is lid van die ICRC. Hulle ondersteun ook die aansoek van die GKSA om daar lid te word.

6.3.3.8 **Gesprekke met oud-lidmate tydens die Sinode**

Tydens die Sinode, asook die naweek wat die vergadering voorafgegaan het (veral ook die Sondag na die eredienste van die Reformed Churches van Dovedale en Bishopdale), is verskeie gesprekke met heelwat oud-Suid-Afrikaners gevoer. Ook is daar 'n saamtrek gereël vir die Dinsdagaand net nadat die groeteboodsappe van die Afrikaanse kerke aan die Sinode oorgedra is. In die gesprekke het die volgende punte na vore gekom:

- * Dit word beweer dat daar ongeveer 2000 Afrikaanse huisgesinne in Christchurch is.

- * Oud-lidmate van Suid-Afrika wat ingeskakel het by die RCNZ getuig dat hulle vriendelik ontvang is en gereeld deur die lidmate van die RCNZ vir kuiers ("tea") en etes ("coffee") genooi word. Party sê selfs dat al die uitnodigings vir hulle partykeer te oorweldigend is, terwyl ander getuig van hoeveel dit werklik vir hulle beteken.
- * Almal het getuig dat die preke wat hulle in die RCNZ-gemeentes hoor puik en Skrifgetrou is.
- * Die inhoud van die erediens is baie soortgelyk aan dit wat hulle in Suid-Afrika gewoon was, behalwe dat daar meer sang en Skriflesing plaasvind.
- * Die RCNZ-gemeentes se bywoning van oggend- en aanddienste is baie goed, en nuwe lidmate word sterk aangemoedig om daarby in te val. Party ervaar die aanmoediging om van geen erediens weg te bly, nie as te oorweldigend nie. Almal is egter dankbaar oor die erns en Skrifgetrouheid van die lidmate daar.
- * Oud-lidmate uit Suid-Afrika is dankbaar oor die geduld en vriendelikheid wat baie RCNZ-gemeentes aan hulle toon met hulle inskakelingsproses, omdat dit 'n tyd vat om wortel te skiet en deel te word van kerk en samelewing. Hulle versoek die gelowiges daar om begrip te hê dat dit 'n oorskakelingsproses is. Veralgemenings oor iets soos swak kerkbesoek, maak ook seer.
- * Daar is baie Afrikaners wat nie bewus is dat daar RCNZ-gemeentes bestaan nie. Daar is ook nie 'n gemeente in elke gebied nie. Dikwels voel oud-lidmate nie tuis by enige van die kerke wat wel in hulle omgewing bestaan nie, met die gevolg dat hulle kerkloos word. Daar is 'n gevoel dat die kerke in Suid-Afrika saam met die RCNZ die inisiatief moet neem om kerke in sulke gebiede te begin - soos dit tans noord van Wellington gebeur.
- * Sensusopnames wat in 2001 gedoen is, toon dat daar in Christchurch 8 000 oud-Suid-Afrikaners is en in die North Shore gedeelte van Auckland 26 000 oud-Suid-Afrikaners. Oud-lidmate van die Afrikaanse kerke maak waarskynlik 'n substansiële gedeelte van die getalle uit.
- * Oud-lidmate wat wel kerklik ingeskakel is, is bereid om na ander oud-lidmate uit te reik, asook die wat oorweeg om te emigreer, en vra dat die kerke in Suid-Afrika sal help om die gegewens aan hulle deur te gee. Hulle glo dat dit sal help as diegene wat nie kerklik betrokke is nie, deur kerklik betrokke lidmate, ouderlinge en predikante wat ook oorspronklik uit Suid-Afrika kom, besoek word.
- * Hoewel daar oor die algemeen moeite vir die jeug gedoen word deur die RCNZ-gemeentes, is daar 'n tekort aan aksies vir die naskoolse jeug. Party ouers moet ook ver ry vir katkisasie in die week.
- * Daar is 'n bekommernis oor oud-lidmate wat betrokke raak by vreemde kerksoorte, asook by kultes.

- * Dit blyk dat sommige Afrikaners hulle in NS tot die meer charismatiese kerke wend.
- * Alhoewel daar in die meeste huise Afrikaans gepraat word, verloor kleiner kinders ons taal. Daar moet ten opsigte van die kerk rekening gehou word met die werklikheid dat die volgende geslag waarskynlik Engels-georiënteerd sal wees. Na ons oordeel sal daar egter nog vir baie jare behoefte wees aan 'n bediening (byvoorbeeld Bybelstudie) wat 'n meer Afrikaanse aanslag het.

6.3.3.9 Presbiteriaanse Kerk

Ons het telefonies gesprek gevoer met ds Dawie Kriel (as voormalige predikant van die Ned Herv Kerk) wat predikant is van die Presbiteriaanse Kerk in Auckland. Hy is gelukkig in die gemeente. Hy het egter gemeld dat die Presbiteriaanse gemeentes in Nieu-Seeland ook baie van mekaar verskil. Daar is klagtes dat baie van hierdie kerke Skrifkrities is. Hierin verskil hulle met die Presbiteriane van Australië wat volgens getuienis meer Skrifgetrou is.

6.4. BESOEKE AAN AUSTRALIË

Twee van die afgevaardigdes, dr Henk Stoker en ds Dries Beukes, het voor die sinode van die RCNZ besoek afgelê by lidmate en predikante van hoofsaaklik die CRCA, maar ook die Presbiteriane en Lutherse Kerke.

6.4.1 MELBOURNE

Hier is dit veral een van die gemeentes van die CRCA wat moeite doen met die inskakeling van die Suid-Afrikaners, te wete Box Hill gemeente. 'n Vrugbare gesprek is gevoer met ds Albert Esselbrugge, die predikant van Box Hill. Ongeveer twintig Suid-Afrikaanse gesinne is by die gemeente ingeskakel. Die ander gemeentes van die CRCA in Melbourne is volgens die Suid-Afrikaners óf te charismaties óf hulle voel gewoon net nie daar tuis nie. Drie Suid-Afrikaanse gesinne skakel by 'n Lutherse gemeente in waar hulle tuis voel en waar die prediking op standaard is. 'n Telefoongesprek is ook gevoer met Suid-Afrikaanse gesinne wat by die Presbiteriaanse Kerk ingeskakel is en klaarblyklik ook gelukkig is. Die Presbiteriaanse Kerk verskil wat sy wyse van bediening betref baie van gemeente tot gemeente.

'n Godsdienst-periode (*devotion*) is by 'n Lutherse skool op uitnodiging waargeneem en huisbesoek is by vier gesinne gedoen.

6.4.2 SYDNEY

Hier is gesprek gevoer met ds Leo Douma van die CRCA gemeente Sydney. Sestig persent van sy gemeente is oud Suid-Afrikaners. Hulle is almal goed ingeskakel en gelukkig. Die gemeente het ook 'n komitee vir die uitreik na Suid-Afrikaners. Die voorsitter van die komitee is dr Pieter Roussouw, 'n oud-predikant van die Ned Geref

Kerk. Die gemeente hou eenmaal 'n maand 'n Afrikaanse uitreikgeleentheid, wat hoofsaaklik waargeneem word deur Marinda Carelsen, 'n Hervormde predikant en ds Werner Viljoen (gewese Gereformeerde predikant - nou predikant van die CRCA St Marys.) Kurt Grobler, ook 'n oud Hervormde predikant wat eintlik by die Presbiteriaanse Kerk ingeskakel is, het ook een erediens waargeneem.

Die St Mary gemeente van die CRCA het 'n Suid-Afrikaanse predikant van die Gereformeerde Kerk, ds Werner Viljoen beroep. Hy is reeds agt maande in die gemeente. Dit lyk of hy goed ingeskakel is. Die lidmate het groot waardering vir sy werk. Daar is nog nie Suid-Afrikaanse gesinne in die gemeente opgeneem nie, maar volgens berigte is daar sulke gesinne in die omgewing wat hopelik binnekort betrek sal word.

Dr Henk Stoker het Woensdagaand 24 April 'n praatjie gehou oor die hantering van mense wat by die kultes betrokke is. Die praatjie het groot belangstelling uitgelok en is goed ontvang.

In Sydney kan ons met vrymoedigheid die CRCA gemeentes van Sydney en St Marys aanbeveel asook die Presbiteriaanse gemeente waar Kurt Grobler by betrokke is. Die gemeente het ook 'n (Engelse) Suid-Afrikaanse predikant wat uit die Presbiteriaanse Kerk kom.

6.4.3 BRISBANE

6.4.3.1 Inleiding

Die Kommissie vir Buitelandse Bediening verkeer reeds vir geruime tyd in onsekerheid oor die kerklike posisie van Afrikaners in Brisbane. Daarom is dr Willie Botha, die predikant vir ekumene van die Ned Geref Kerk, gevra om Brisbane te besoek op sy pad terug na Suid-Afrika nadat die sinode van die RCNZ in Christchurch bygewoon is.

6.4.3.2 Bevindinge

- * Die voorsitter van die Suid-Afrikaanse Klub in Australië, Jannie Bloem, woon in Brisbane. Hy en sy eggenote Fransie het baie moeite gedoen om 'n ontmoeting tussen dr. Willie Botha en Afrikaners te reël. Mense het tot 200 km gery om die byeenkoms by te woon. (Jannie en Fransie Bloem se huis is 'n **hawe** vir immigrerende Afrikaners. Hulle verleen buitengewone hulp aan ons mense wat in Australië aankom).
- * Die tradisionele standpunt dat mense wat emigreer verkieslik by bestaande (Gereformeerde) Kerke moet aansluit, werk nie altyd in praktyk so goed nie. Behalwe dat sommige kerke vir ons lidmate "vreemd" aandoen, smag hulle na sang en gebed in ons eie taal. Wanneer krisisse opduik - soos byvoorbeeld ernstige siektes, sterfgevälle (in Australië of familie in Suid-Afrika), werkloosheid, skoolprobleme, huisvesting, huwelikspanninge is daar groot behoefte aan Afrikaanse predikante wat ons "siel" verstaan. Daarom kan ons

verstaan dat 'n beduidende aantal lede van die Afrikaanse Klub van oordeel is dat dit tyd geword het om 'n Afrikaanse predikant na Brisbane-omgewing te beroep. (Daar is reeds drie Afrikaanse predikante in Perth, twee in Tamanië, en een in Sydney. Hulle almal is by die CRCA - Christian Reformed Church of Australia - ingeskakel). Op hierdie stadium is die finansiële implikasies vir die Afrikaners in Brisbane nog 'n probleem. Daarby is daar ook 'n aantal persone wat reeds by bestaande kerke ingeskakel het en 'n goeie bydrae tot die uitbreiding van die Koninkryk lewer!

- * Afrikaanse eredienste word 2 keer per maand aan huis van die Bloems gehou. Alhoewel hy redelik ver van Brisbane woon, is ds Stephen Jonker (voorheen van Namibië) ook hierby betrokke. Hierdie groep het opreg behoefte daaraan om by geleentheid die nagmaal te vier.
 - * Afrikaanse Bybelstudie en omgee-groepe funksioneer baie goed en beteken veel vir die lede wat daaraan behoort.
 - * Christelike beginsels word nie eintlik by die openbare skole gerespekteer nie. Vanweë sekularisering in Australië is daar oor die algemeen min kinders wat hulle Christelike getuienis lewer. Die Christen-privaatskole, wat ruim subsidies van die staat ontvang, bied goeie opvoedingsgeleenthede.
 - * Dit is jammer om oral te verneem dat talle van ons lidmate as't ware die kerk afsterf in Australië. Predikante van Australië deel ons mee dat slegs 'n klein persentasie van die Afrikaners formeel by kerke aansluit. Groot getalle "verdwyn" eenvoudig.
 - * Die gebrek aan deeglike kategese is 'n ernstige probleem. Die standaard is nie waaraan kinders en ouers in Suid-Afrika gewoon was nie. Kategese handboeke bestaan nie. By sommige kerke word 'n vorm van kategese net tot 12 jarige ouderdom aangebied.
 - * Tydens 'n ontmoeting met rev John Hoogenhout en oudl Hennie Botha van Bray Park CRCA, is ons verseker dat die deure en harte van die CRCA oop is vir Afrikaners. Rev Hoogenhout het wel in die gesprek herhaal wat die CRCA en ander kerke al herhaaldelik gevra het, naamlik dat die Afrikaanse kerke, sover moontlik, tog nie daartoe moet oorgaan om aparte en onafhanklike Afrikaanse gemeentes in Australië te stig nie. Enersyds verstaan ons hierdie versoek, andersyds is daar omstandighede wat ons mense dwing om tot gemeentestigting oor te gaan.
- Dit alles beklemtoon opnuut dat die gedagte van Afrikaanse wyke by bestaande kerke oorweging verdien.
- * 'n Positiewe ontwikkeling is dat dr Johan Eloff (straatwerk, Kaapstad) die beroep aanvaar het na Mansfield, een van die CRCA gemeentes van Brisbane. Ons vermoed dat Johan se bearbeiding spoedig sal aandui wat die verdere pastorale behoeftes vir Afrikaanse lidmate in daardie geweste is.

- * Die volgende aanbevelings is gemaak:
 - ** Kontak-adresse (e-pos) en ander gegewens van belang vir lidmate wat emigrering na Nieu-Seeland (NS) en Australië oorweeg, moet op gereelde basis in die kerklike media in Suid-Afrika verskyn.
 - ** Dit sal goed wees as briewe van oud-lidmate wat 'n goeie kerklike tuiste (en skole) in Australië en NS gevind het, op gereelde basis in kerklike tydskrifte verskyn.
 - ** Lidmate wat wil emigreer moet aangemoedig word om voor vertrek al kerklike kontak in Australië en Nieu-Seeland te maak. Gemeentes moet ook hulle gegewens aan kerke en oud-lidmate wat in Australië en Nieu-Seeland, is deurstuur.
 - ** Suid-Afrikaners moet gewaarsku word dat lewenskoste in Australië en Nieu-Seeland hoog is (in stede soos Sydney en Melbourne selfs nog hoër as elders) en dat goeie werk nie so gereedelik beskikbaar is soos wat dikwels gemeen word nie.
 - ** Goeie inligting oor kerke waarby oud-lidmate kan inskakel moet op ons kerklike webtuistes beskikbaar wees, saam met koppelings na die webtuistes van die kerke in Australië en Nieu-Seeland.
 - ** Australië en Nieu-Seeland-gemeentes moet steeds aangemoedig word om predikante uit Suid-Afrika te beroep, sodat die tekort aan predikante wat in die twee lande bestaan (en groei weens die toestroming van oud-lidmate) uit Suid-Afrika eerder as uit ander lande aangevul word. Dit kan beslis help met die inskakeling en tuisvoel van tien-duisende lidmate uit Suid-Afrika.
 - ** In gebiede waar oud-lidmate woon en daar nie gemeentes is waar hulle gemaklik kan inskakel nie, sal dit goed wees as die Suid-Afrikaanse kerke met die kerke in Australië en Nieu-Seeland saamwerk om met die oud-lidmate uit Suid-Afrika kerke daar te plant.
 - ** Selfs in gebiede waar daar wel kerke bestaan waarby ingeskakel kan word, kan die andersheid van die kerklike kultuur dit ook nodig maak om kerke waarby veral oud-Suid-Afrikaners betrokke is, te begin as deel van die kerklike familie daar.
 - ** Plaaslike en ter stigte gemeentes in Australië en Nieu-Seeland kan van tyd tot tyd dienste in Afrikaans hou, asook Afrikaanse Bybelstudiegroepe hê. Dit kan help met kerklike oorbrugging en inskakeling van oud-lidmate van die Afrikaanse kerke in Australië en Nieu-Seeland.
 - ** Kategese vir die kinders van oud-lidmate uit Suid-Afrika is op heelwat plekke 'n probleem. Die kerke in Suid-Afrika kan die kerke in Australië

en Nieu-Seeland bystaan om (selfs interdenominaal) katkisasieklasse in sekere omgewings van die grond te kry. Dit behoort ook baie te help met die kerklike inskakeling van oud-lidmate in Australië en Nieu-Seeland.

- ** Jeugaktiwiteite kan ook so gereël word dat alle Christen-jongmense uit Suid-Afrika daarby sal kan tuisvoel - juis ook die wat nog nie kerklik ingeskakel is nie, asook die wat vereensaam. Dit kan verder help met die kerklike inskakeling van oud-lidmate daar.
- ** Die Kommissie vir Buitelandse Bediening van die Afrikaanse Kerke, sowel as die kerke se eie kommissies wat na hierdie soort aangeleenthede omsien, moet in oorleg met oud-lidmate, die kerke met wie ons bande het in Australië en Nieu-Seeland nader oor hoe die implimentering van bogenoemde kan geskied. Die hoeveelheid oud-lidmate wat kerklik nog nie 'n tuiste gevind het nie, of nie heeltemal gemaklik is oor die tuiste wat hulle wel gevind het nie, maak dat dit 'n saak van dringendheid geword het.
- ** Dit blyk dat dit goed sal wees as die inskakeling van oud-lidmate van ons Afrikaanse Kerke sal plaasvind by die CRCA en RCNZ, asook by sekere Presbiteriaanse kerke en by uitsondering by die Lutherse Kerk. Daarom is dit belangrik dat lidmate wat emigrasie oorweeg, vooraf kontak maak met die kerke en oud-lidmate wat daar inskakel, om meer inligting te verkry oor kerke, skole en woonbuurtes.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

6.5

VERSLAG OOR DIE BYWONING VAN DIE SINODESITTING VAN DIE CHRISTIAN REFORMED CHURCHES OF AUSTRALIA (CRCA)

Prof J Buitendag is deur die Kommissie vir Buitelandse Bediening versoek om die Kerk te verteenwoordig by die Sinodesitting van die "Christian Reformed Churches of Australia" te Geelong, Victoria, vanaf 19 - 30 Mei 2003. Die volgende verslag is van prof Buitendag ontvang:

"Ontvang hiermee 'n kort verslag van my besoek van 26 - 29 Mei 2003 op versoek van die Moderamen en die Kommissie vir Buitelandse Bediening aan die driejaarlikse Nasionale Sinodesitting van die Reformed Church of Australia (RCA) in Melbourne.

Daar was ook 'n spesiale vergadering met voormalige Suid-Afrikaners oor sekere inskakelingsprobleme in een gemeente in Perth asook in een gemeente in Melbourne waar die twee plaaslike dominees die groeiende invloed van die Afrikaanse spiritualiteit skynbaar ongemaklik begin beleef het. Die oorweldigende meerderheid ander Australiese predikante van die CRCA sien egter die teenwoordigheid van die

Suid-Afrikaners as 'n wonderlike geleentheid vir ekstensiewe én intensiewe groei van hulle gemeentes. Een Sydneygemeente het byvoorbeeld reeds 65% Suid-Afrikaners as lidmate waarvan omtrent 5% Hervormers is.

Ek het die geleentheid ontvang om namens die Kerk 'n groeteboodschap by die sinodesitting te lewer en dit is ook goed deur die afgevaardigdes ontvang. Die Ned Geref Kerk en die GKSA het ook elk dieselfde geleentheid gehad, alhoewel met verskillende status. Hulle het albei reeds volle ekumeniese betrekkings met die CRCA.

Die geleentheid is toe ook in die besprekings te baat geneem om die moontlikheid te ondersoek dat ook die Ned Herv Kerk vólle ekumeniese bande met die CRCA moet sluit. Ek kon daarin slaag dat hulle toe 'n eenparige mosie daar en dan aanvaar het (wat ek sommer daar vir hulle geformuleer het) wat bepaal het dat aan hulle volgende sinodesitting oor drie jaar, 'n verslag moet dien oor moontlike vólle ekumeniese betrekkings tussen hulle en ons.

Dit is natuurlik 'n wederkerige saak en ons behoort met ons volgende Algemene Kerkvergadering in 2004, 'n dergelike besluit te neem. Die effek sou beteken dat ons met die CRCA op dieselfde vlak sou kom as met die Ned Geref Kerk en die GKSA. Ek meen ons Kerk kan net hierby baat vind en wel om minstens die volgende redes:

- * Talle van ons lidmate in Australië is reeds by die CRCA ingeskakel.
- * Minstens twee van ons predikante is in 'n mindere of meerdere mate ook by hulle betrokke.
- * Die CRCA in die toekoms ook 'n Hervormde predikant vir 'n beroep sou kon oorweeg (daar is tans maklik vyf of meer oud NG Kerk predikante in die RCA).
- * Die tyd is lankal ryp dat ons Kerk sy ekumeniese bande moet verbreed. Hierdie verhouding met CRCA kan ook moontlike lidmaatskap met die Gereformeerde Ekumeniese Raad (GER) vergemaklik.

Indien die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ook positief hieroor sou besluit, beveel ek die volgende stappe aan:

- * Die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering rig 'n brief aan die CRCA waarin melding gemaak word dat met instemming van bogenoemde verwickelinge kennis geneem is en dat die Kommissie dit ondersteun dat wedersydse ondersoek moet plaasvind ten einde by die twee Kerke se volgende onderskeie tersaaklike vergaderings, finale besluite hieroor te neem. In hierdie skrywe word minstens die volgende agtergrond-materiaal van die Ned Herv Kerk aangeheg:
 - ** Die Almanak
 - ** Die Kerkorde (asook die Engelse vertaling)
 - ** Die amptelike tydskrifte van die Kerk

- ** Die Hervormde Teologiese Studies
- ** Ander dokumentasie en materiaal wat die sekretaris nodig mag ag.
- * 'n Versoek word gerig dat die CRCA dergelike materiaal aan die Ned Herv Kerk moet versend.
- * Die Raad vir Ekumene word van hierdie verwikkeling in kennis gestel en versoek om later 'n verslag te lewer oor die inligting van die CRCA aan die Kommissie vir besluitneming.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering nooi 'n waarnemer van die CRCA na die 67ste Algemene Kerkvergadering en gee aan hom 'n geleentheid om 'n groeteboodskap oor te dra. Die moontlikheid van vertaaldienste tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering word ondersoek."

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het positief besluit oor prof Buitendag se aanbevelings en dit uitgevoer.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

6.6

KONFERENSIE: KERK EN STAAT

Die Konferensie: Kerk en Staat het in 2002 en 2003 te Stellenbosch plaasgevind. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het geoordeel dat dit belangrik is dat die Kerk by die jaarlikse konferensie verteenwoordig moet wees. Prof SJ Botha en 'n aantal predikante van die Kerk het die geleentheid bygewoon.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

6.7

OPENINGSGELEENTHEDE VAN SINODES VAN ANDER KERKE: GROETEBOODSKAPPE

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het uitnodigings na die openingsgeleentheid van die onderstaande Sinodesitting aanvaar en sorg gedra dat namens die Kerk groeteboodsappe oorgedra word:

- * Die Negende Algemene Kerkvergadering van die HKSA op 10 Desember 2003 te Linburg.
- * Die Algemene Sinode van die Ned Geref Kerk op 14 Oktober 2002 in die

kerkgebou van Universiteits-Oord, Pretoria.

- * Die Nasionale Sinode van die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika op 6 Januarie 2003 te Potchefstroom.
- * Die Sinode van die Ned Geref Kerk van Suid-Transvaal te Alberton op 7 Oktober 2003.
- * Die Sinode van die Ned Geref Kerk Oos-Kaapland op 28 November 2003 te Port Elizabeth.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

6.8 PARLEMENTÊRE LESSENAAR

Dr B du Toit, predikant van die Ned Geref Kerk, verteenwoordig die Ned Geref Kerk by die Parlement om bepaalde sake en standpunte van die Kerk daar te stel in die sogenaamde Parlementêre Lessenaar.

Die Ned Herv Kerk is vriendelik genooi om ook met die Parlementêre Lessenaar te skakel. Die Kerk het kontakpersone benoem, maar die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en die Raad vir Ekumene skakel ook direk met dr Du Toit. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het verskillende standpunte en getuienisse van die Kerk reeds na dr Du Toit deurgegee, wat dit met groot vrug, verder gevoer het.

Die beleidsdokument van die Ned Geref Kerk in verband met die Parlementêre Lessenaar is opgeneem in **BYLAE F**.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

6.9 BESKRYWINGSPUNT

(i) NOUGESETTE TOEPASSING VAN ORDEREËL 4.1.2(iv) EN ORDINANSIE 4.3.7: RING VAN ROODEPOORT

Ouderlingevergaderings sien in terme van die nougesette toepassing van Ordereël 4.1.2 (iv) en Ordinansie 4.3.7 van die Kerkorde toe dat daar altyd met lidmate gesprek gevoer word wat vanuit kerke met dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk lidmaatskap van die Hervormde Kerk wil aanvaar.

Ouderlingevergaderings sien ook toe dat daar *altyd* gesprek gevoer word met lidmate van die Hervormde Kerk wat om welke rede ook al lidmaatskap van 'n kerk met dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk, wil opneem.

Die Algemene Kerkvergadering versoek die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering om, waar geleentheid vir so 'n gesprek sigself mag voordoen, die ongemak wat soms ervaar word met die interne diversiteit in sommige gemeentes van kerke met dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk, genuanseerd en met deernis aan hierdie kerke te kommunikeer.

Motivering

Alle kerke worstel met interne diversiteit as gegewe, wat beteken dat gemeentes binne 'n bepaalde kerk elkeen hulle eie aard en geaardheid het. Geen twee gemeentes is presies dieselfde nie, nie in die Hervormde Kerk nie en ook in geen ander kerk nie. Ook in die Hervormde Kerk probeer ons in die gelyk kom met hierdie interne diversiteitsverskynsel. Wanneer ons dus oor interne diversiteitskwessies in ander kerke praat, doen ons dit daarom juis met deernis en met inbegrip van ons eie worsteling met hierdie verskynsel.

Om hierdie beskrywingspunt betekenisvol te laat dien, is dit nodig om vooraf te stel dat gemeentes in spesifiek die Ring van Roodepoort werklik 'n negatiewe ervaring het van die *soort* interne diversiteit in sommige gemeentes van kerke wat veronderstel is om dieselfde belydenis en belydenisinterpretasie as die Hervormde Kerk te handhaaf. Die Ring van Roodepoort verwoord hiermee dus 'n kontekstuele frustrasie, hoewel dit so mag wees dat ook ander ringe en individuele gemeentes binne ander ringe in die Hervormde Kerk soortgelyke frustrasie mag ervaar.

Onder dit wat ten aansien van interne diversiteit as negatief en frustrerend beleef word, sou verwys kon word na gemeentes van kerke met dieselfde veronderstelde belydenis as die Hervormde Kerk, waar die bedieningspatrone na ons waarneming selfs meer "charismaties" is as in die tradisionele charismatiese kerke self. Dit geld veral vir die sogenaamde "charismatiese gemeentes" in die Ned Geref Kerk, hoewel daar ook gemeentes vanuit ander susterkerke mag wees wat op dieselfde wyse meewerk tot hierdie frustrasie.

Daar sou verwys kon word na praktyke wat na ons aanvoeling baie vreemd teenoor ons gedeelde belydenis en die interpretasie daarvan staan, onder meer die intensiewe en bewustelike proselitering van jonger lidmate van die Hervormde Kerk, wederdopery en onderdompeling, kerkvreemde musiek, die formele beroep en "ordening" van lekepredikers en "pastore", oliesalwing en eksorsisme, om maar enkele voorbeelde te noem.

Dit gebeur dan soms dat 'n Hervormde gemeente 'n versoek van lidmate ontvang om bewys van lidmaatskap aan te stuur na so 'n "charismatiese gemeente" van 'n kerk met dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk, of soms word 'n versoek van lidmate van juis so 'n "charismatiese gemeente" vanuit 'n kerk met dieselfde

belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk, ontvang om opgeneem te word in 'n gemeente van die Hervormde Kerk.

Ons aanvaar vanuit ons eie ervaring van interne diversiteit dat kerke op presies dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk, soos die Ned Geref Kerk, hulle eie interne diversiteit sal vertoon ten opsigte van teologiese aksentplasing en vormoorwegings by onder meer die inrig van die erediens. Sommige van hierdie teologiese aksente en vormoorwegings, soos bo genoem, sou egter beskryf moes word as sou dit werklik vreemd teenoor spesifiek die Reformatoriese interpretasie van die belydenis, die sakramentsleer en die Reformatoriese verstaan van die liturgiese inkleding van die erediens staan. Eintlik sou veel breër gestel moes word dat hierdie aksente werklik vreemd staan teenoor die gees van die Reformasie.

Daarom is die Ring van Roodepoort van mening dat dit verstandig en selfs noodsaaklik is om *Ordereël 4.1.2 (iv) en Ordinansie 4.3.7* van die *Kerkorde* baie meer nougeset toe te pas as wat tot dusver in die kerklike praktyk die geval was. Normaalweg is daar nie so nougeset met lidmate van kerke wat dieselfde belydenis as die Hervormde Kerk het, gesprek gevoer nie, terwyl veel meer nougeset gesprek gevoer is met lidmate wat byvoorbeeld uit 'n tradisioneel charismatiese kerk afkomstig is. So 'n gesprek sou 'n aanduiding kon wees of lidmate wat van kerke op dieselfde belydenisgrondslag na die Hervormde Kerk toe oorkom, aanvullende kategeese en onderrig aangaande die Reformatoriese erfenis, die belydenis en die Hervormde Kerk se eie teologiese aard benodig. So 'n gesprek sou ook lidmate wat vanaf die Hervormde Kerk oorgaan na gemeentes van ander kerke, toerus om in hierdie verband wel 'n verantwoordelike en ingeligte keuse uit te oefen.

Die *soort* interne teologiese diversiteit in kerke met dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk noodsaak hierdie soort gesprek, omdat nie langer sonder meer aangeneem kan word dat die Reformatoriese belydenis in *al* die gemeentes van kerke op dieselfde belydenisgrondslag as die Hervormde Kerk betekenisvol tot uitdrukking kom nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

--- oOo ---

Huwelik, Gesin en Opvoeding

7. HUWELIK, GESIN EN OPVOEDING

7.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR GESINSORG

7.1.1 SAMESTELLING VAN DIE RAAD

Die volgende persone is aangewys om op die raad te dien: drr JA Beukes en HT van Deventer, di RJ Coertze, EG Fourie, AW Kleynhans, D Kloppers, TP Möller, PJ van der Merwe en oudl AJP Burger. Dr JA Beukes is aangewys as voorsitter, ds PJ van der Merwe as visevoorsitter en ds EG Fourie as sekretaris. Dr HT van Deventer en ds D Kloppers het bedank as lede van die raad en dr FJ Potgieter en di W Botha en M Basson is gekoöpteer op die raad.

7.1.2 VERGADERINGS VAN DIE RAAD

Die raad het ses maal vergader en die dagbestuur van die raad twee maal.

7.1.3 WERKOPDRAGTE ONTVANG VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

7.1.3.1 Kategesehandleidings

- * Die Algemene Kerkvergadering dra dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op om, na oorlegpleging met die Raad vir Regsadvies, hersiense kategesehandleidings goed te keur.
- * Die Raad vir Gesinsorg word versoek om daaraan aandag te skenk dat handleidings vir kategete en katekisasie in só 'n formaat gepubliseer word dat die veranderinge wat tydens die Algemene Kerkvergadering goedgekeur word, slegs deur die byvoeging of weglating van 'n hoofstuk gedoen kan word.
- * Die Graad 11 kategesehandleiding word goedgekeur met die versoek dat die les oor Vigs by die Graad 7 en ook by die Graad 11-handboek ingewerk word.
- * Die vergaderings dra dit aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op om herskrewe kategesehandleidings soos hulle afgehandel word, voorlopig goed te keur.
- * Kategesehandleidings word deurlopend opgradeer.

7.1.3.2 Verlies van jong lidmate

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat dié ondersoek kontinueer. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Raad vir

Apostolaat die ondersoek hanteer. Die Raad vir Gesinsorg word in die ondersoek geken.

7.1.3.3 Verklaring vir kategete

Die verklaring vir kategete word aan ouderlingevergaderings vir toekenning aan kategete deurgegee en ook na die Raad vir Erediens vir opname in die nuwe Diensboek. Ouderlingevergaderings word uitdruklik daarop gewys dat dit gaan oor die benoeming van 'n kategete en nie om die bevestiging van 'n kategete nie. Die Kommissie doen by die raad navraag oor wie die verklaring behoort voor te lees en by watter geleentheid die verklaring voorgelees behoort moet word.

7.1.3.4 Die ACSV: Ondersoek na aktiwiteite

Die aangeleentheid oor die ACSV word na die Raad vir Gesinsorg terugverwys.

7.1.3.5 Publikasie oor duiwels en duiweluitdrywing

Die publikasie van die Dosentevergadering oor duiwels en duiweluitdrywing word so gou moontlik afgehandel en gepubliseer. Die Dosentevergadering het soos volg gereageer op die opdrag:

- * Daar word aanbeveel dat die Raad vir Gesinsorg (Jeugbediening) aangewys word om hierdie opdrag te beplan en as projek te bestuur.
- * Die verhandeling van mnr J Ayres en die BD-skripsie van ds JM Bevelo-Manders kan met vrug as bronmateriaal gebruik word. Dit kan selfs oorweeg word om hulle by die projek te betrek. Verder kan die lesingmateriaal wat by verlede jaar se reeks Bybelskole gedien het, ook gebruik word.
- * Die Dosentevergadering is bereid om te help met die evaluering van bydraes, asook die korrigerende en formele afwerking van genoemde publikasies.

7.1.3.6 Studentegemeentes

Die Raad vir Gesinsorg ondersoek die moontlikheid om 'n lys van jongmense wat belydenis van geloof aflê, op 'n jaarlikse basis saam te stel. Hierdie inligting kan sentraal by die kantoor van die skriba van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering beskikbaar gestel word. Die gedagte is dat die inligting kan meehelp tot effektiewe bediening van jongmense wat in verskillende sentra

gekonsentreer is.

7.1.3.7 **Saamwoon van lidmate**

Die studie oor die aangeleentheid word gekontinueer en die memorandum wat prof TFJ Dreyer oor die aangeleentheid geskryf het, word in aanmerking geneem.

7.1.3.8 **Hantering van persone wat egbreuk pleeg**

Die opdrag aan die raad word gekontinueer

7.1.3.9 **Onderwyssake**

Die Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika

- * getuig teenoor die owerheid wanneer leerstof wat indruis teen ons Christelike geloof vir ons kinders voorgeskryf word
- * roep lidmate op om hulle deeglik te vergewis van die leerstof waaraan ons kinders onderwerp word en om alternatiewe of aanvullende onderwys te vind indien die bestaande onderwys die ouerhuis se Christelike opvoeding verhinder
- * moedig kinders van die Kerk aan om hulle vir 'n onderwysloopbaan te bekwaam.

Die Raad vir Gesinsorg word versoek om bogenoemde standpunt by wyse van 'n artikel in die kerklike tydskrifte verder onder lidmate se aandag te bring.

7.1.3.10 **MIV/VIGS**

Die Kommissie van die ADV, in samewerking met die Raad vir Gesinsorg, word versoek om 'n riglyndokument as besprekingsdokument aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voor te lê. Die dokument word in 'n gesamentlike gesprek gefinaliseer.

7.1.3.11 **Riglyne vir kategese**

Die Raad vir Gesinsorg gee aan die Kerk duidelike riglyne aangaande die skakeling en werkswyse tussen jeugwerk, kategese en huwelik, gesin en opvoeding.

AANBEVELING

1. Kennis geneem.

7.1.4 OPDRAGTE WAT AFGEHANDEL IS

7.1.4.1 Kategesehandleidings

In die verslag van die raad aan die 66ste Algemene Kerkvergadering is die hele aanloop tot en alle voorbereidingswerk met betrekking tot die daarstel van nuwe kategesehandleidings volledig opgeneem. Tot op datum is daar nie afgewyk van die besluite wat rondom hierdie saak geneem is nie.

Die nuwe Graad 11 handboek is reeds in gebruik geneem, nadat 'n les oor MIV/VIGS (les 34) bygewerk is. 'n Soortgelyke les sal in die Graad 7 handboek ingewerk word.

Die daarstel van nuwe handleidings vir graad 0 tot 10 is goed op dreef. Dr JA Beukes is nog steeds die koördineerder van die projek. Die lede op die Kategeseboekekommissie het intussen gewysig en sien tans soos volg daar uit: Drr JMG Storm, JA Beukes, E Prinsloo, di EG Fourie, JH van Staden, TP Möller en AH Roets. Die sameroepers van die verskillende jaargroepe is met die uitsondering van di CJ de Bruin (gesondheidsredes) en C le Roux (verhuising na Stellenbosch) onveranderd. Ds GF van Wyk het by ds CJ de Bruin oorgeneem en ds W van den Berg by ds C le Roux.

Die status met betrekking tot die skryfwerk en die skepping van hulpmiddels is soos volg: Die skryf van uitkomste vir al die jaargroepe is reeds afgehandel. Die agtergrondgegewens van alle lesse is in die finale afrondingstadium voordat die opvoedkundiges die lesse begin skryf. Die meeste tyd is gewy aan die Graad 1 handboek wat as model vir die res van die boeke voorgehou word en waarvan die eerste paar lesse in 'n voorgestelde finale vorm vir kommentaar elektronies aan die 67ste Algemene Kerkvergadering voorgehou sal word

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

7.1.4.2 Verlies van jong lidmate

(i) *Opdrag van die 66ste Algemene Kerkvergadering*

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het besluit dat daar ondersoek ingestel moet word waarom die Kerk baie jong lidmate verloor. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit dat die Raad vir Apostolaat die ondersoek hanteer en dat die Raad vir Gesinsorg daarin geken word. Die rolspelers vir hierdie ondersoek is later ook uitgebrei na Die Ondersteuningsraad en die Direksie van die Kinderhuise. Vanuit 'n werkwinkel van al die rolspelers wat

gehou is op 19 April 2002 het die opdrag gegaan dat 'n behoorlike ondersoek gedoen moet word oor die profiel van jong lidmate in die Nederduitsch Hervormde Kerk. Dr JA Beukes en mnr J Oberholzer het hierdie opdrag ontvang. In samewerking met die Departement vir Statistieke by UNISA is kategorieë gemeentes, gemeentes uit hierdie kategorieë en lidmate uit hierdie gemeentes op 'n wetenskaplike ewekansige wyse bepaal om vraelyste in te vul. Vraelyste is ook op 'n wetenskaplike wyse in samewerking met UNISA opgestel. Vraelyste, waarna respektiewelik verder in hierdie verslag verwys word as (ouers), (kinders), (jongmense) en (verlaters) is ontwikkel vir

- * ouers met kinders in die hoërskool
- * kinders in die hoërskool
- * studente en jongmense
- * jongmense wat die Nederduitsch Hervormde Kerk verlaat het.

(ii) **Resultaat van die vraelyste**

Die vraelyste het hoofsaaklik bestaan uit stellings en vrae, waarop die respondente meestal *ja* of *nee* moes antwoord. Tussen die keuse-antwoorde is vrae ingevoeg soos :

- * Watter dinge in die gemeente frustreer jou die meeste? (ouers, kinders, jongmense en kerkverlaters).
- * Watter dinge in die gemeente is vir jou die lekkerste? (ouers, kinders, jongmense en kerkverlaters).
- * Sake waaroor jongmense leiding benodig (jongmense).
- * Sake waaroor ouers leiding vra (ouers).
- * Noem die dinge waaroor jy die bangste is (ouers, kinders, jongmense en kerkverlaters).
- * Noem die dinge wat jou baie opgewonde maak (ouers, kinders, jongmense en kerkverlaters).
- * Wat is jou toekomsplanne? (kinders, jongmense, kerkverlaters).
- * Hoe weet u dat die antwoorde oor u kind die waarheid is/of u laat twyfel? (ouers).
- * Hoekom het u kind die Nederduitsch Hervormde Kerk verlaat, indien van toepassing? (ouers).
- * Hoekom het jy die Nederduitsch Hervormde Kerk verlaat? (kerkverlaters).

Ten einde eerlike antwoorde na te streef, is aan elke respondent 'n eie vraelys en eie koevert voorsien. Vraelyste is gepos gedurende Januarie 2003. Die terugontvangs was egter stadig, en alle vraelyste wat ontvang is tot die einde van Augustus 2003, is verwerk. Vanaf skoliere is 201 vraelyste ontvang en vanaf ouers 217.

Reëlins is getref met Philadelphiagemeente, Potchefstroom Studentegemeente en die Studentegemeente van RAU (Johannesburg-Wes) om direk voor 'n aand-

erediens, wat geskeduleer is vir hulle nagmaalgeleentheid, vraelyste aan die jongmense uit te gee vir onmiddellike voltooiing. Langs hierdie weg is 459 vraelyste terug ontvang.

Ten opsigte van jongmense wat die Nederduitsch Hervormde Kerk verlaat het, is al die gemeentes van die Kerk wat 'n beduidende profiel het van jong werkende en studerende lidmate, genader met die versoek om via tans aktiewe lidmate, vraelyste te versprei aan persone wat aan hulle bekend is en wat die Nederduitsch Hervormde Kerk verlaat het. Langs hierdie weg is slegs ses antwoorde terug ontvang.

(iii) ***Doelwitte***

Vanuit die navorsingsresultate het twee doelwitte ontstaan, naamlik om die inligting wyer in die Kerk te deel, en om weë te bedink vir leiding aan ouers, kinders en jongmense soos afgelei van spontane versoeke in die woordantwoorde, en geverifieer by wyse van die keuse-antwoorde.

(a) Wyer beskikbaarstelling

Die inligting wat op die pad van die werkswinkel gekom het en op die terrein van ander liggame van die Kerk lê, moet daarheen verwys word. Hierbenewens moet 'n samevatting van die navorsing beskikbaar gestel word aan die

- * Kommissie van die Algemene Kerkvergadering
- * Kerkargief
- * Kerkspieël van die Ned Geref Kerk van Afrika.

(b) Leiding

Leiding word onderverdeel in ouerleiding, wat tot 'n groot mate oorvleuel met leiding aan kinders, wat weer tot 'n groot mate oorvleuel met leiding aan jongmense. Die volgende doelwitte is geïdentifiseer :

(aa) *Ouerleiding ten opsigte van die volgende:*

- * Geslagsopvoeding.
- * Hantering van seksueel onaanvaarbare gedrag.
- * Voorkomende optredes teen MIV/VIGS.
- * Inisiëring van gesonde vryetydsbesteding.
- * Gebruik van alkohol deur kinders.
- * Hantering van chemiese afhanklikheid by kinders.
- * Dissipline en voorlewing.
- * Hantering van 'n seksueel gemolesteerde kind.
- * Hantering van 'n kind met homoseksuele neigings.
- * Hantering van 'n getraumatiseerde kind.

- * Druk vanaf ouers en groepsdruk as moontlike oorsake van depressie.
- * Hantering van 'n kind met depressie.
- * Gevolge van spanning in my huis.
- * Hantering van spanning.
- * Hantering van aggressie by kinders.
- * Konflikhantering.
- * Geloofsekerheid.
- * Die rol en plek van geloof en huisgodsdiens in die Christelike gesin.
- * Begeleiding van my kind in 'n godsdiensvreemde wêreld.
- * Die ontstaan en voorkoms van oneerlikheid by kinders en die hantering deur ouers.
- * Skool- en beroepsleiding.
- * Verantwoordelikhede, regte en pligte van die ouer teenoor sy kind en skool.
- * Hoe kan ek betrokke raak by mense wat aan my bekend is en wat kerkvreemd geraak het.

(bb) *Leiding aan kinders ten opsigte van die volgende:*

- * Geslagsontwikkeling en die selfbeheer oor my eie emosies en drange.
- * Om te leef in 'n wêreld met groeiende tendense van vigs.
- * Die positiewe rol van gesonde vryetydsbesteding in my lewe.
- * Die rol van alkohol en ander dwelms in my lewe.
- * Dissipline.
- * Ek is gemolesteer, hoe nou?
- * Homoseksualiteit.
- * Hantering van hoë lewenseise en traumatiese omstandighede.
- * Hantering van groepsdruk.
- * Hantering van spanning/stres/ depressie.
- * Konflikhantering.
- * Wat beteken geloofsekerheid en geloofwaardigheid vir my?
- * Wat beteken huisgodsdiens vir my?
- * Selfhandhawing in 'n godsdiensvreemde wêreld.
- * As ek oneerlik was - hoe verder?
- * Help my met skool en universiteit.

(cc) *Leiding aan jongmense ten opsigte van die volgende:*

- * Sinvolle keuses op pad na 'n gesonde huwelik toe/seksuele gedrag.
- * Die rol van alkohol en ander dwelms in my lewe.
- * Hantering van hoë lewenseise.
- * Hantering van spanning/stres.
- * Konflikhantering.
- * My God en ek in 'n post moderne samelewing.
- * Selfbeveiliging teen seerkry (moord, roof, aanranding, molestering, verkragting, mishandeling).

Dit blyk duidelik dat die oorgrote meerderheid van die respondente verkies dat die Kerk bly soos hy is en dat die Kerk nie die wêreld hoef te vervang nie. Daar word egter 'n behoefte aan eienaarskap, *om deel te kan wees van my Kerk*, waargeneem.

Prediking kan gesien word as 'n primêre hulpbron, mits dit op sinvolle wyse *grondvat*. Voordat die Kerk hulpbronne ontwikkel, is dit belangrik dat bestaande hulpbronne, binne sowel as buite die Kerk, geïdentifiseer en ondersteun word.

(iv) ***Doelwitte***

Vervolgens is 'n aantal doelwitte gestel vir ondersteuningsprogramme/pakkette.

(a) Opgedra aan die Raad vir Gesinsorg.

Hoe help ek myself, my geliefdes en ander vanuit my geloof in Jesus Christus as enigste bron van hoop (Gerig op ouers, kinders en jong mense).

(b) Opgedra aan die Hervormde Teologiese Kollege en Die Ondersteuningsraad

Hanteringmeganismes ten opsigte van

- * druk vanaf ouers en postuurgroep as moontlike oorsake van depressie
- * hantering van depressie
- * gevolge van spanning in my huis
- * hantering van spanning
- * hantering van aggressie by kinders
- * konflikhantering.

(c) Opgedra aan die Raad vir Gesinsorg

Maak van verantwoordelike en sinvolle keuses ten opsigte van

- * geslagsopvoeding
- * hantering van seksueel onaanvaarbare gedrag
- * voorkomende optredes teen MIV/VIGS
- * inisiëring van gesonde vryetydsbesteding
- * gebruik van alkohol deur kinders
- * hantering van chemiese afhanklikheid by kinders.

(d) Opgedra aan die Direksie van die Kinderhuise

Die wêreld waarin ek leef ten opsigte van

- * godsdienste
- * kulture
- * post modernisme

* kuberwêreld

en waarin ek

** hoë lewenseise

** selfhandhawing in 'n godsdiensvreemde wêreld

** konflikthantering

** my God-en-ek

wil uitleef.

(e) Opgedra aan die Hervormde Teologiese Kollege

My God-en-ek en die wêreld as vertrekpunt vir jong mense in terme van

- * sinvolle keuses, geslagsverhoudinge en geslagsidentiteit op pad na die huwelik
- * hantering van hoë lewenseise, druk, stres en depressie voorkomend tot die gebruik van chemiese middels.

(f) Opgedra aan Die Ondersteuningsraad en Raad vir Gesinsorg

My God-en-ek en die wêreld as vertrekpunt vir jong mense in terme van selfbeskerming teen

- * moord
- * roof
- * aanranding
- * molestering
- * verkragting
- * mishandeling.

(v) ***Riglyne vir die daarstelling van hulpprogramme***

Die volgende riglyne is gestel waarbinne gepoog moet word om die programme op te stel:

- * Die basiskursus wat op 3 tot 4 Desember 2003 aandag geniet by die fasiliteite van die HTO moet telkens dien as 'n leidende riglyne vir die programme.
- * Die resultate van vraelyste moet beskikbaar gestel word aan al die rolspelers wat meewerk aan die programme.
- * Rolspelers moet na bestudering van die navorsingsresultate vasstel watter ander verbande uit die navorsing statisties ontleed moet word, en dit aanvra.
- * Die programme moet prakties wees, en ouers, kinders en jongmense se leefwêreld afsonderlik verreken.

- * Die programme moet op selfwerkzaamheid gerig wees.
- * Inligting moet deurlopend gekommunikeer word met die Kerk se media.
- * Programme moet eenvoudig wees sonder om oppervlakkig te wees.
- * Die program moet ook rekenaarmatig wees.
- * Bybelse perspektiewe moet bygewerk word.
- * Die inhoud moet kort en bondig wees (maksimum 20 bladsye per tema).
- * Programme moet publiseerbaar en publikasie gereed wees.
- * Programme moet ortografies vriendelik wees. Dit sal heel waarskynlik nodig wees om 'n grafiese kunstenaar te betrek.
- * Die resultate van die navorsing moet ondersteunend tot die programme wees.
- * 'n Hulpbronverwysing moet aangeheg word.
- * Relevante bronneverwysing vir verdere studie moet bygewerk word.

(vi) **Tydscale**

Met die doel om tydens die 67ste Algemene Kerkvergadering programme beskikbaar te stel word medewerkers versoek om by die volgende tydscale te hou:

- * Bywoning van die kursus oor die basisdokument 3 en 4 Desember 2003 by die HTO is noodsaaklik.
- * 'n Interim werksessie word geskeduleer gedurende Maart 2004 waartydens die basiese raamwerk van die pakkette bespreek sal word .
- * 'n Opvolgwerksessie ter voltooiing van die kursusse word geskeduleer gedurende Junie 2004 waartydens die basiese raamwerk van die pakkette bespreek sal word. .
- * Publikasie van die dokumente word ten doel gestel nie later nie as begin September 2004, sodat dit beskikbaar kan wees tydens die 67 Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

7.1.4.3 Verklaring vir kategete

Die raad beveel aan dat die voorlees van die verklaring by 'n erediens geskied en dat die liturg dit voorhou, maar dat dit ook deur die voorsitter van die ouderlingevergadering of kategesehoof gedoen kan word tydens 'n gemeentevergadering.

Dr PJ de Beer het die verklaring laat druk en ook 'n sertifikaat wat by die geleentheid oorhandig kan word. Dit is by SENTIK beskikbaar.

AANBEVELING**1. Vir kennisname.****7.1.4.4 Die ACSV**

Dr HT van Deventer het 'n ondersoek gedoen en die volgende agtergrond-gegewens verskaf:

Die ou ACSV staan nou as die VCSV (Verenigende Christen-Studentevereniging van SA) bekend. Die Vereniging se hoofkantoor is in Stellenbosch vanwaar hulle landswyd opereer. Die visie en missiestelling is soos volg:

Dit is die VCSV se visie om 'n nuwe generasie na 'n nuwe lewenstyl in Christus te begelei.

Die VCSV bestaan as deel van die liggaam van Christus om God te verheerlik en in die krag van die Heilige Gees deur

- * nuwe leierskap te ontwikkel wat die samelewing beïnvloed deur dienend Christelike leierskapswaardes in mentorverhoudings uit te leef
- * 'n nuwe generasie te bou wat aktief streef na versoening in Christus en wedersydse begrip binne die realiteit van ons diverse samelewing
- * nuwe lede te bring deur die evangelie van Christus te deel, jong mense te begelei tot geloofskeuses en sy dissipels te koester
- * 'n nuwe kultuur te vestig deur die koninkryk van God te laat kom in die harte en lewens van die wat saam met ons op die lewenspad reis.

Die doel van die Vereniging word uitgespel as evangelisasie, dissipelskap en lewensvaardighede, geestelike ondersteuning, dienslewering, uitreike en versoening.

Op die vraag hoe die VCSV lyk, antwoord hulle soos volg:

"Die Vereniging is gerig op Jesus, kindgerig, jeugdig en vars, eietyds, gerig op behoeftes van jongmense, aktueel, motiverend, uitdagend, vriendelik, treffend, fantasties".

Die VCSV se geskiedenis in SA strek meer as 100 jaar terug na 28 Julie 1896 toe die CSV in Stellenbosch gestig is. Die VCSV is die produk van die hereniging van die VCS en die CSV in 'n poging/visie om al die organisasies wat uit die verdeling van die destydse CSV in 1965 ontstaan het, te herenig. Tans funksioneer die VCSV as 'n Christelike jeugvereniging in skole en tersiêre inrigtings in SA met meer as 1 100 takke en meer as 100 000 lede. Lede bestaan

uit leerders en studente wat betrokke is ongeag kerkverband, ras of geslag.

Die VCSV verklaar verder dat dit nie hulle doel is om die werk van die kerk te vervang nie, terwyl belangstellende kerke toesig oor hulle lidmate het. Die kerk(e) wat verteenwoordigend is van die meeste lede van die betrokke tak, help met geestelike leiding in samewerking met ander kerke waar moontlik. Die Vereniging sien homself as in diens van die kerk. Hulle uitgangspunt is dat terwyl die kerk sy lidmate leerstellig toerus, die VCSV sy lede tot geloofskeuses oproep en hulle as dissipels van Christus toerus.

Die Raad vir Gesinsorg bly by sy standpunt dat kennis geneem word van die werksaamhede van die VCSV, maar dat die organisasie nie aktief bevorder of bestry moet word nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

7.1.4.5 Publikasie oor duiwels en duiweluitdrywing

'n Studiestuk is deur prop J Ayres opgestel en dit sal, nadat dit deur die Raad vir Gesinsorg in behandeling geneem is, beskikbaar gestel word as 'n studiestuk van die Raad.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

7.1.4.6 Studentegemeentes

'n Skrywe, waarin die besonderhede van skoolverlaters aangevra is sodat dit deurgegee kan word aan studentegemeentes, is aan alle gemeentes gestuur. Daar is van 19 gemeentes terugvoer ontvang en 94 studente se besonderhede is deurgegee.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

7.1.4.7 Saamwoon van lidmate

Ds PJ van der Merwe het 'n ondersoek gedoen en soos volg berig aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering:

- * 'n Vraelys is opgestel en onder predikante versprei om 'n opname te maak oor gevalle waar lidmate vra vir 'n "kerklike huwelik" omdat veral pensioenarisse pensioeninkomste sou verloor en ook ten opsigte van mediese skemas gepenaliseer sou word indien 'n volgende huwelik op die gewone manier gesluit sou word.
- * 'n Groot mate van samewerking en belangstelling is van die meeste predikante verkry en ervaar.
- * In die hele Kerk kon daar nie meer as tien gevalle genoem word waar finansiële redes die oorsaak van saamwoon is nie. Waar dit wel die geval is, was die besonderhede so vaag dat dit nouliks opgevolg kon word. Die name en adresse van predikante in wie se gemeentes die gevalle voorgekom het, is aan die administrateur verskaf.
- * Met die deurgaang van die vraelyste, is onomwonde tot die gevolgtrekking gekom dat daar nie werklik 'n behoefte in die Kerk bestaan wat 'n "kerklike huwelik" in die plek van die gewone burgerlike huwelik regverdig nie.
- * Ons is oortuig dat "finansies" nie die werklike rede vir saamwonery is nie, maar dat dit in die meeste gevalle slegs as verskoning aangebied word om die kerklike opsig te ontduik.
- * Die instelling van 'n "kerklike huwelik" in die plek van die gewone burgerlike huwelik sal neerkom op 'n omseiling van die landswette met betrekking tot die huwelik. Die Kerk sal sy toekomstige getuienistaak teenoor die owerheid hierdeur baie bemoeilik.
- * Dit dien vermeld te word dat beide die Ombudsman vir Pensioene en die hoofregsvertegenwoordiger van 'n groot lewensversekeringsmaatskappy vermeld het dat hulle nie bewus is van enige gevalle waar iemand pensioenvoordele sou verbeur indien hulle weer in die huwelik sou tree nie.
- *

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

7.1.4.8 Hantering van persone wat egbreuk pleeg

'n Verslag is opgestel en aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgelê. Die Kommissie het die verslag deurgegee aan Ringsrade vir Predikante vir kommentaar.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

7.1.4.9 Onderwyssake

Verskeie artikels het beide in Konteks en Die Hervormer verskyn. Gedurende 2003 is 'n "Onderwyssondag" belê waartydens gemeentes versoek is om aandag te skenk aan die aangeleentheid van die onderwys tydens die ere-diens. 'n Preekskets en relevante inligtingsmateriaal is aan elke gemeente verskaf.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

7.1.4.10 MIV/VIGS

Dr AJP Burger het 'n uitgebreide memorandum opgestel wat voorgelê is aan die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

7.1.4.11 Riglyne vir kategese

Die raad het besluit dat die riglyne deel sal uitmaak van die nuwe kategese-handleidings.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

7.1.5 OPDRAGTE WAT ADDISIONEEL ONTVANG IS OF SELF GEGENEREER IS

7.1.5.1 Landswye Bybelvasvrae

Die jaarlikse landswye Bybelvasvra word behou as aktiwiteit van die raad. Ds GS de Beer tree as koördineerder op.

7.1.5.2 **Wegbreek vir matrikulante**

Die jaarlikse wegbreekgeleentheid vir matrikulante word behou as 'n aktiwiteit van die Raad. Di TP Möller en JA Janse van Rensburg tree as koördineerders op.

7.1.5.3 **Handleiding vir volwasse kategese**

Die opstel van 'n volledige handleiding word deel van die opdrag oor die herskryf van die kategeschandleidings.

7.1.5.4 **Ouerleiding**

Die raad is besig om 'n kursus, getiteld *Waagmoedige Ouerskap*, te evalueer. Die verwagting is dat die kursus in die loop van 2004 aan die Kerk bekend gestel sal word.

7.1.5.5 **Leerstof vir Godsdiensterperiodes in skole**

Die raad het gesprek gevoer met dr PJW Schutte wat die verantwoordelikheid gehad het om stof bymekaar te maak vir gebruik tydens godsdiensterperiodes in skole. Na aanleiding van die gesprek, het die raad soos volg aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verslag gedoen: *Daar is tans geen sodanige stof beskikbaar nie; tweedens behoort dit waarskynlik nie nodig te wees om sodanige stof aan opgeleide en geleerde predikante te voorsien nie. Daarbenewens moet predikante in die aanbieding van lesse die sosiale, psigiese en intellektuele vermoëns en omstandighede van leerders in ag neem. Dit impliseer dat eenvormige lesse waarskynlik onprakties gaan wees. Hoofsaak is egter dat enige predikant sonder veel moeite sodanige lesse behoort te kan aanbied!*

7.1.5.6 **Kruisjeug**

Die raad het met genoeë kennis geneem van die inisiatief van 'n groepie jong predikante om Kruisjeug, 'n rubriek vir jongmense in Konteks en Die Hervormer, te begin. Die raad steun die werk en versoek die redaksie om te kyk om die elektroniese media optimaal te benut om hierdie werk so wyd moontlik by die jeug van die Kerk tuis te laat kom.

7.1.5.7 **Gesinsjaar 2004**

Die Raad vir Gesinsorg het via die IKOO verneem dat 2004 die internasionale jaar van die gesin is. 'n Breë spektrum van instansies, op regerings- en nie-regeringsvlak, gaan deelneem aan die "viering" van Gesinsjaar 2004. Die Ned Geref Kerk het etlike werkswinkels in die verband aangebied en die raad het daaraan deelgeneem.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende werkwyse vir die "viering" van Gesinsjaar 2004 binne die Nederduitsch Hervormde Kerk, goedgekeur:

- * Ons maak gebruik van 'n visueel aantreklike logo en tema wat spesifiek vir die Nederduitsch Hervormde Kerk ontwerp is, te wete "Geseënde Gesinne". Die logo is ook beskikbaar op die Webwerf van die Kerk (www.nhk.co.za).
- * Drie temas rondom die gesin, gekoppel aan die kerklike jaar, word gedurende 2004 in gemeentes hanteer. Gemeentes ontvang 'n pakket, bestaande uit 'n erediens en verwante sake. Kategeseklasse word spesifiek betrek by temas rondom die gesin (graad 1-4; 5-7; 8-11). Die volgende temas word gekoppel aan die kerklike jaar:
 - ** **Paasfees: Verhoudings** (gesonde gesinsverhoudings en herstel van gebroke verhoudings na aanleiding van herstel van mens se verhouding met God deur die kruisgebeure). Graad 8-11 katekisasie word betrek. Moontlike datum van aanbidding : 15 en 16 Mei 2004 - internasionale gesinsnaweek.
 - ** **Koninkrykstyf: Dankbaarheid, geluk en diensbaarheid.** Graad 5-7 katekisasie word betrek en fokus op: 'n Dankbare mens (en gesin) is iemand wat..... Stukke word in Mei 2004 beskikbaar gestel met moontlike datum van aanbidding Sondag 15 Augustus 2004.
 - ** **Adventstyf: Liefdevolle saamwees:** Graad 1-4 katekisasie word betrek en fokus op: Kerstablo; kinderkuns uitstalling oor Kersgebeure; ens. Stukke word in September 2004 beskikbaar gestel met moontlike datum van aanbidding die eerste Adventsweek van 2004.

Gemeentes word aangemoedig om tydens Bybelstudie, besprekingsgeleenthede of ander informele aksies aandag te gee aan die gesin. Die volgende temas kan aangeraak word:

- * Harmoniese verhoudings tussen gesinslede gegrond op elkeen se verhouding met God.
- * Oplossingsvaardighede van konflik tussen man en vrou, ouers en kinders, kinders onderling.
- * Die moeder as vrou en ma in die kerngesin, die hersaamgestelde gesin en enkel-ouer gesin.
- * Die vader as man en vader in die gesin (vergelyk vorige asterisk).

- * Die voorlewing en nalewing van my Christenskap in my verhoudinge met mense en dinge in my leefwêreld .
- * Die gesin as bousteen van die gemeente.

Daar word tans onderhandel vir die plasing van relevante artikels in die kerklike publikasies. 'n Spesialis op hierdie gebied, dr Cheri Swanepoel, is ook beskikbaar om op uitnodiging, teen 'n koste, gemeentes hieroor toe te spreek. Haar selfoonnommer is 0825730792.

7.1.5.8 Voorgestelde nuwe wetgewing oor huishoudelike verbintenisse

Die raad het, in opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, deelgeneem aan werkwinkels oor die voorgestelde nuwe wetgewing wat huishoudelike verbintenisse raak. 'n Memorandum oor die wetgewing, en die advies wat deur die Kerk uitgebring is teenoor die Regshervormingskommissie, word aangeheg as **BYLAE G**.

7.1.5.9 Verpligte seksualiteitsonderwys op skool

Dr FJ Potgieter het 'n omvattende artikel, getiteld: *Verpligte seksualiteitsonderwys op skool: Uitdagings vir die Kerk*, geskryf. Die artikel in aan die einde van April 2004 aan die redaksie van HTS voorgelê met die oog op moontlike publikasie. 'n Meer eenvoudige weergawe van die artikel sal binnekort deur die skrywer, via die Raad vir Gesinsorg, vir wyer verspreiding in die Kerk beskikbaar gestel word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

7.2 DIE HUWELIK EN GESINSLEWE

7.2.1 ONDERSOEK NA KERKLIKE HUWELIK: KOMMENTAAR VAN DIE RINGSKOMITEE VIR PREDIKANTE VAN WATERBERG

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het kennis geneem van die skrywe van die Ringskomitee vir Predikante van Waterberg oor die ondersoek na die kerklike huwelik, en besluit om dit na die 67ste Algemene Kerkvergadering deur te gee.

Die ringskomitee stel die volgende:

- * Dit gaan oor twee sake, naamlik, lidmate wat vanweë ekonomiese redes

saamwoon en lidmate wat vanweë die huidige Huwelikswet nie met mekaar mag trou nie.

- * Wat die eersgenoemde betref, dink die ringskomitee nie dat ds PJ van der Merwe se konklusie korrek is dat daar baie min sulke gevalle is nie. Sy opname het (volgens hulle) predikante en kerkrade geïnhibeer om te reageer omdat (volgens hulle) besonderhede van sulke gevalle gevra is. Dit is nie 'n ondersoekkommissie se taak om sulke gevalle "op te volg" nie. Predikante én kerkrade het nie die korrekte getalle deurgegee nie. Die ringskommissie van Waterberg is bewus van elf sulke pare in ringsverband.
- * Die verbode grade van huwelike wat tans in die Huwelikswet staan is 'n tweede saak.
- * Daar word aanbeveel dat die sake ten minste by die volgende Algemene Kerkvergadering bespreek word. Die ringskomitee is van mening dat daar sin en ruimte is vir 'n kerklike huwelik.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

7.2.2 BESKRYWINGSPUNTE

7.2.2.1

ONDERSOEK NA KERKLIKE HUWELIK: RING VAN WATERBERG

1. Die vergadering voer gesprek oor

- * die moontlikheid van die instelling van 'n sogenaamde "kerklike huwelik" vir heteroseksuele egpare wat vanweë ekonomiese redes saamwoon
- * die implikasies van so 'n besluit vir die Kerk se beskouing oor die huwelik.

2. Onder meer is die volgende ter sprake:

- ** Wat is die Kerk se rol as sulke pare "skei"?
- ** Kan daar so iets wees as 'n kerklike egskeiding?
- ** Sal dit mense wat vanweë ander redes wil saamwoon nie aanspoor om buite-egtelik te leef nie?

3. Die vraag is ter sprake of dit nie vir die Kerk 'n beter opsie sal wees om liever, saam met ander denominasies, vertoë tot die regering te rig om

aandag te gee aan die

- ** negatiewe finansiële implikasies wat 'n tweede huwelik het veral vir vrouens**
- ** sogenaamde "verbode grade van verwantskappe" wat tans in die Huwelikswet staan.**

Agtergrond

- * Gedurende 2002 het ds PJ van der Merwe namens die Raad vir Gesinsorg 'n ondersoek in die Kerk gedoen om vas te stel hoeveel heterogene egpare saamwoon en wat die redes daarvoor is.
- * In Februarie 2004 het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kerkrade weer versoek om gegewens in dié verband te verstrek. Omsendbrief 5/2004 meld onder andere dat sedert die resultaat van die raad se ondersoek bekend gemaak is, verskeie predikante, gemeentes en selfs ringsvergaderings versoek het dat die saak weer ondersoek moet word.
- * Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die Ringskomitee vir Predikante van Waterberg wat oor die saak navraag gedoen het, geadviseer om 'n beskrywingspunt oor die saak te formuleer en via die ringsvergadering deur te stuur na die 67ste Algemene Kerkvergadering.

Motivering

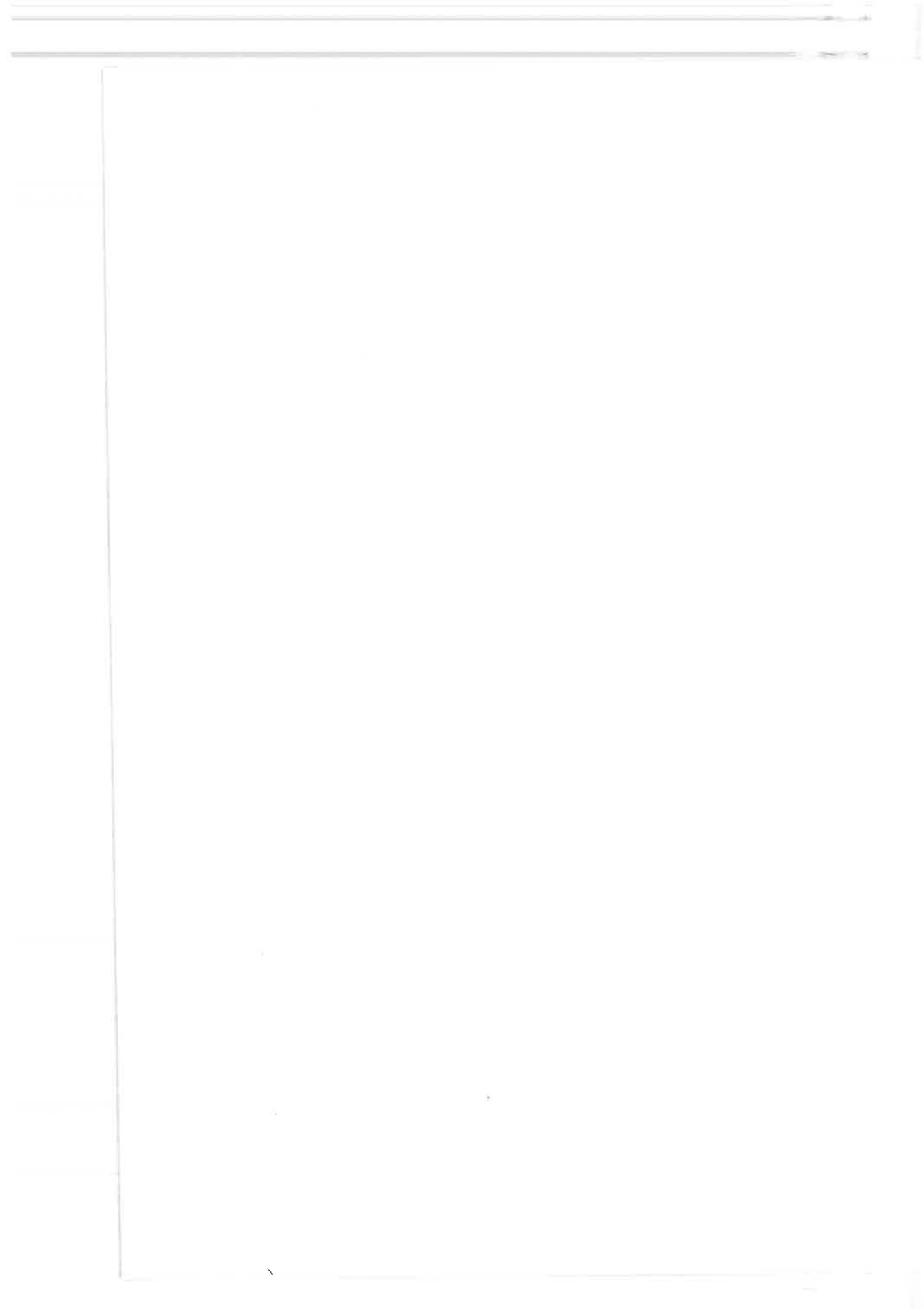
- * Die resultaat van die opname deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is verwerk.
- * Opnames deur die Raad vir Gesinsorg en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het aangetoon dat daar 99 pare uit 122 gemeentes (wat reageer het op omsendbriewe) is wat saamwoon.
- * Die meeste egpare woon saam vanweë die feit dat hulle finansiële benadeel sal word as hulle trou, byvoorbeeld verlies aan pensioen en/of mediese voordele.
- * Daar is reeds predikante wat lidmate sogenaamd "kerklik" in die huwelik bevestig.
- * Daar is ook 'n ander kategorie lidmate wat saamwoon naamlik die wat vanweë die bestaande Huwelikswet se klassifikasie van "verbode verwantskappe" nie mag trou nie. So kan 'n skoonpa byvoorbeeld nie met sy skoonogter trou nie, al is hulle egliede oorlede.

Ds WP Prinsloo stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. **Vir bespreking en besluit.**

--- oOo ---

8

Dissipline

8. DISSIPLINE

8.1 BESKRYWINGSPUNTE

8.1.1 WYSIGING ORDINANSIE 8.2.1: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING:

Die ouderlingevergadering hou opsig oor lidmate, diakens, ouderlinge, predikante, vergaderings van ampsdraers en komitees in die gemeente.

Motivering

Die voorgestelde wysiging is nagelaat by die 66ste Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

1. Die voorgestelde Ordinansiewysiging word goedgekeur.

8.1.2 WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.2.2: BEVOEGDHEDE VAN OPSIG-HOUERS: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING:

Ordinansie 8.2.2 word gewysig deur die toevoeging van die woord *ringskomitees* om soos volg te lui:

Die ringsvergadering en ringskommissie hou ook opsig oor die gemeentes, die vergaderings van die ampte op plaaslike vlak, *ringskomitees*, predikante, ouderlinge en diakens wat in die ringsgebied val.

Motivering

Die voorgestelde wysiging is nagelaat by die 66ste Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

1. Die voorgestelde Ordinansiewysiging word goedgekeur.

8.1.3 WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.1(i)(ii) EN (iii): ONDERSOEK- EN TUGVERGADERINGS: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 8.3.1 (i), (ii) en (iii) maak nog van rade in gemeentelike en in ringsverband melding. Dit word reggestel om soos volg te lees:

Die bevoegde vergaderings om 'n ondersoek te doen en tug uit te oefen is die

- (i) ouderlingevergadering oor lidmate en *vergaderings van komitees in die gemeente*
- (ii) ringskommissie oor ouderlinge, diakens, *vergaderings van die ampte in die gemeentes, en vergaderings van ringskomitees*
- (iii) Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor predikante, bykomende vergaderings van die ampte van die ring, en vergaderings van die rade, kommissies en komitees van die Algemene Kerkvergadering.

Motivering

Die voorgestelde wysigings in nagelaat by die 66ste Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

1. Die voorgestelde Ordinansiewysigings word goedgekeur.

8.1.4

WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.3.2(ii). INDIENING VAN KLAGSKRIF: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 8.3.3.2(ii) word gewysig om soos volg te lees:

- (ii) dit moet ingedien word *binne 'n redelike tyd nadat* die verkeerde leer, houding of gedrag tot kennis van die klaer gekom het en binne een maand nadat daar deur die bevoegde vergadering besluit is op 'n klag.

Motivering

Dit is nie net 'n bevoegde vergadering wat 'n klag mag indien nie. 'n Lidmaat of ampsdraer mag ook 'n klag indien. Dit mag soms gebeur dat 'n lidmaat of ampsdraer eers die besluit van 'n bevoegde vergadering afwag. Indien die bevoegde vergadering besluit om nie 'n klag in te dien nie, soos dit dikwels die geval is, behoort die lidmaat of ampsdraer wat met die indien van 'n klag wil voortgaan, 'n redelike tyd te kry om die klag in te dien.

Die vergadering wat die klag ondersoek sal moet bepaal of die klag "binne 'n redelike tyd" ingedien is.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

8.1.5

WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.4: OPSKORTING VAN KERKLIKE VOORREGTE: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 8.3.4 word gewysig om soos volg te lees:

- (i) 'n Vergadering van ampte of bykomende vergadering kan die kerklike voorregte van 'n lidmaat, die ampsvoorreg van 'n ampsdraer, of die lidmaatskap van lede van 'n vergadering opskort nadat die lidmaat, ampsdraer of lede van 'n vergadering aangehoor is en waar daar redelike gronde bestaan om te vermoed dat so 'n lidmaat, ampsdraer of lede van 'n vergadering 'n aanstootlike sonde pleeg wat die eer van God, die welsyn van die gemeente, die behoud van die gelowige of die goeie orde aantast.
- (ii) Die opskorting van die bogenoemde voorregte is nie 'n tughandeling nie en daarom moet die betrokke vergadering toesien dat binne drie dae na sodanige opskorting 'n skriftelike klag ingedien word, soos bepaal in die Kerkorde, by gebreke waarvan die opskorting onmiddellik verval.

Motivering

Die egskending van predikante wat in die huidige formulering uitgelig word bo alle ander aanstootlike sondes, moet uitgelaat word.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

8.1.6

UITBREIDING VAN ORDINANSIE 8.3.4(i): OPSKORTING VAN KERKLIKE VOORREGTE: RING VAN BRONKHORSTSPRUIT

Ordinansie 8.3.4 (i) word uitgebrei met die volgende sin:

"..... en dat die betrokke predikant onmiddellik van sy/haar standplaas losgemaak word en na die tydperk van opskorting van sy/haar ampspligte, op diskresie van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, weer beroepbaar gestel kan word."

Motivering

Ondervinding in die Kerk leer dat waar 'n predikant skei, die gemeente in twee kampe verdeel word oor die saak. Die werk in die gemeente word beïnvloed en bemoeilik.

Opmerking

Die Raad vir Regsadvies se herformulering van die Ordinansie (vergelyk punt 8.1.5) het juis in die oog dat egskeiding uit hierdie betrokke Ordinansie uitgehaal word.

Moontlik kan die gedagte van die Ring van Bronkhorstspruit by die voorgestelde wysiging van Ordinansie 7.6 geïnkorporeer word.

Ds DJ Struwig stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

8.1.7

WYSIGING VAN ORDINANSIE 8.3.7(ix): TUGHANDELING: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordinansie 8.3.7 (ix) wat handel oor die tugbevoegdheid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word in lyn gebring met die tugbevoegdheid van ouderlingevergaderings en ringskommissies deur te praat van *aangeklaagde(s)* en nie net van *dienaar(s) van die Woord* nie.

Dit lui soos volg:

- (ix) Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering kan 'n *aangeklaagde(s)*

AANBEVELING

1. Die voorgestelde Ordinansiewysiging word goedgekeur

8.1.8

HERSIENING VAN TUGPROSEDURE: RING VAN ZOUTPANSBERG

Die huidige tugprosedure, soos vervat in die Kerkorde, word grondig hersien sodat die moderne mens daardeur aangespreek sal word en die uitoefening van die tug minder omslagtig en meer vaartbely sal wees.

Motivering

Die tugprosedure in sy huidige vorm is verouderd met die gevolg dat die mens van

die 21ste eeu nie meer daardeur aangespreek word nie. Om byvoorbeeld 'n lidmaat *wat volhard in sy sonde* die nagmaaltafel te ontsê, het in eie tyd betekenloos geraak. Gewoonlik woon so 'n lidmaat lankal reeds nie meer die nagmaal by nie – gevolglik sê ons nou net vir hom om dit te doen wat hy in elk geval doen.

Die gebruiklike *ontsegging van die nagmaaltafel* as tughandeling, verdien as sodanig, ook aandag. Die vrees bestaan dat die nagmaaltafel in die denke van die kerkvolk verskraal het tot as sou dit net 'n tugmaatreëlfunksie verrig. Die veronderstelde *hunkering na die tafel van die Here* het nou plek gemaak vir *wie mag en wie mag nie*

Hersiening van die tugprosedure moet dan ten doel hê om die hedendaagse mens in sy eie wêreld en tyd aan te spreek - inderdaad so aan te spreek, dat daar *opnuut* 'n gevoeligheid en versigtigheid by lidmate gekweek sal word - vir die heiligheid van die eie lewe, en dié van die kerk van die Here.

Die ringsvergadering het homself die vraag afgevra of die huidige lomp en omslagtige tugprosedure, veral by die beëindiging van "dooie" lidmate se lidmaatskap, nie die hooforsaak is hoekom die tug so verwaarloos word nie.

Opmerking

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oordeel dat die hersienings-taak aan die nuutverkose Raad vir Regsadvies opgedra moet word.

Ds PJ van der Merwe stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

8.1.9

WYSIGING VAN OPSKRIF: REGLEMENT VIR PROSEDURE BY TUG: KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die opskrif: Reglement vir prosedure by Tug in die Kerkorde word gewysig om te lees: Tugreglement.

Motivering

Die opskrif lui tugrelement omdat dit alle handelinge rondom 'n tugsak bevat, terwyl prosedure by tug aandui dat daar noodwendig tugmaatreëls toegepas moet word.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

8.1.10

**WYSIGING VAN REGLEMENT VIR PROSEDURE BY TUG 1.9(v):
KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Punt 1.9(v) van die Reglement vir Prosedure by tug word gewysig om soos volg te lees:

- (v) die klaer(s) en die aangeklaagde(s) hom/haar/hulle in die vergadering kan laat bystaan deur 'n lidmaat van die Kerk in welke geval op die laatste tien dae voor die ondersoek aan die ondersoekvergadering só kennis gegee is.

Motivering

Dit is net billik dat 'n ondersoekvergadering daarvan moet kennis neem wanneer 'n klaer(s) of aangeklaagde(s) hom/haar/hulle laat bystaan deur 'n lidmaat van die Kerk.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

8.1.11

**WYSIGING VAN REGLEMENT VIR PROSEDURE BY TUG 1.11:
KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING**

Punt 1.11 word gewysig om soos volg te lees:

- 1.11 Indien die aangeklaagde(s), klaer(s) of ondersoekvergadering meer tyd benodig vir voorbereiding, moet dit op die laatste 10 dae voor die vasgestelde ondersoekdatum skriftelik versoek word. Die voorsitter en skriba kan die ondersoekvergadering uitstel tot hoogstens ses en vyftig dae nadat die aangeklaagde(s) opgeroep is. Alle partye word van die reëling in kennis gestel.**

Motivering

Dit gebeur telkens dat een van die betrokke partye 'n dag of twee voor die ondersoek aandui dat meer tyd benodig word vir voorbereiding. Gewoonlik is daar reeds bepaalde reëlings getref en soms koste aangegaan, wat ter elfder ure gekanselleer moet word.

Die Raad vir Regsadvies oordeel dat die wysiging onnodig is.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

8.2 RIGLYNE VIR DIE UITOEFENING VAN DIE OPSIG EN TUG RONDOM DIE VERSKILLENDE ASPEKTE VAN EGBREUK.

Die volgende riglyne is deur 'n komitee van die Raad vir Gesinsorg in opdrag van die raad opgestel. Dit is deurgegee na ringskomitees vir predikante vir kommentaar. Daar is baie min kommentaar ontvang. Die kommentaar wat wel ontvang is, is verwerk. Die dokument word aan die vergadering voorgelê vir kennisname en besluit.

8.2.1 INLEIDEND

8.2.1.1 Wat moet verstaan word onder die woord "egbreuk"?

Egbreuk is die versamelnaam van alles wat 'n mens kan bedink, doen en sê waardeur die heiligheid van die huwelik geskend kan word. Egbreuk vind nie net plaas van binne die huwelik uit nie maar wel ook van buite die huwelik. Soos wat uit die huwelikshuis uitgebreek kan word, kan daar ook by die huwelikshuis ingebreek word en kan "huweliksgoedere" wat slegs in die huwelik hoort, "gesteel" word.

8.2.1.2 Die huwelik

Alhoewel die opvatting en inhoud van die huwelik deur die eeue verander het, beskou die Kerk die huwelik as 'n lewensverbintenis wat man en vrou aan mekaar maak. Hierdie verbintenis geld ten opsigte van alle vlakke van die huweliksverhouding. Vir die Kerk is die huwelik die enigste wyse waarop man en vrou in gehoorsaamheid aan die Woord van God saamlewe. Daarbenewens is die Kerk vanuit die Heilige Skrif oortuig dat seksualiteit tussen man en vrou slegs binne die huwelik beoefen behoort te word.

8.2.2 DIE NOODSAAKLIKHEID VAN DIE KERKLIKE OPSIG

Die formulering van riglyne aan die opsighoudende vergaderings van die Nederduitsch Hervormde Kerk, bring nie net 'n afgrensende funksie mee nie, maar eis dat die Kerkorde belydend aan die leer en lewe van die Kerk gestalte sal gee. Dit sal daarom op gemeentelike vlak veral die taak van die ouderlingevergadering wees om nie net van die uitgangspunte, grondliggend aan sedelike en morele lewenswyses kennis te neem nie, maar ook vanuit die Skrif, belydenis en Kerkorde teen nie-Bybelse prinsipies en gevolglik, lewenswyse, standpunt in te neem.

Wanneer na die nie-Bybelse lewenswyse verwys word, is die oorkoepelende kenmerk hiervan dat die norm vir egbreuk enersyds intrisiek in die mens (hedonies, kosmologies, ens.) begroot word en andersyds vanuit die praktyk afgelei word. Veral laasgenoemde standpunt is tans aan die orde, met ander woorde, vanuit die maatskaplike, sosiale en politiek-korrekte milieu word die norm vir egbreuk afgelei. Dit het sosiaal aanvaarbaar geword om vanuit gebrekkige kommunikasie, lewenstempo, finansies, onsedelikheid, werksomstandighede of vanuit 'n bepaalde psigologiese profiel, 'n aanvaarbare norm vir egbreuk te poneer. Hierteenoor verhef die digter van Psalm 25 sy stem as hy bid: *Maak my u wil bekend, Here, leer my u paaie* en die blindheid en magteloosheid van die sonder is in artikel 14 van die Nederlandse Geloofsbelydenis 'n verdere afwysing van diegene wat egbreuk vanuit die mens wil aflei of regverdig: ... *Al die lig wat in ons is, het immers in duisternis verander, soos die Skrif ons leer: 'Die lig skyn in die duisternis, die duisternis kon dit nie uitdoof nie' (Joh. 1:5), waar die heilige Johannes die mense duisternis noem.*

Wanneer die opsighoudende vergaderings hierteenoor afwysend staan, lei dit noodwendig die belydende karakter van die Kerkorde in, want die belydenis dui nie net die ware leer aan nie, maar moet ook aan 'n dankbare lewenspraktyk vorm gee. Ouderlinge moet hulle deeglik hiervan vergewis: Die leer en lewe van die gelowige bestaan vanweë Christus en is gerig tot Christus; dit wil sê 'n standpunt buite die mens en sy praktyk. Die huwelik kry in dié verband 'n belydende gerigtheid en kerkordelike gestalte. Wanneer 'n opsighoudende vergadering versuim om van hieruit teen egbreuk standpunt in te neem, verloor die huwelik hierdie gerigtheid en gestalte **en kan gestel word dat die opsighoudende vergadering sy funksie prys gegee het en aan sy profetiese roeping in die kerk en teenoor die wêreld ontrou geword het.**

8.2.3 OPTREDE

Met die opsig en tug moet daar altyd op die volgende gefokus word:

- * Dit gaan in alle gevalle om die eer van God binne die gemeente.
- * Dit gaan ook om die heiligheid van die sakramente waarby gewaak moet word.
- * Deur hierdie handeling wil die betrokke(n) tot berou en herstel gebring word.

8.2.3.1 Opsighandeling

Waar ampsdraers tydens hulle gewone opsigtaak besig is en hulle bemerk of verneem van enige versteuring of abnormaliteit ten opsigte van die lidmaat se sedelike en/of huwelikslewe, moet dit onmiddellik met die lidmaat of egpaar opgeneem word. Ampsdraers behoort die vrymoedigheid en kundigheid te hê om lidmate of egpare wat seksuele probleme ervaar, na kundiges soos psigiaters en seksuoloe te verwys.

Met die opsighoudende gesprekke behoort ampsdraers alles in hulle vermoë te doen om die onverbreekbaarheid en die heiligheid van die huwelik, asook die heiligheid van die liggaam, synde 'n tempel van God, onder die betrokkenes se aandag te bring.

Met die opsiggesprek moet daar gepoog word om die betrokkenes te lei tot 'n punt waar die verkeerdheid besef word en tot 'n gesindheid en 'n bereidwilligheid om die verkeerdheid uit die weg te ruim.

Indien die opsighoudende ampsdraer herhaaldelik stuit teen 'n moedswilligheid, hardkoppigheid en onwilligheid, moet hy die saak so gou moontlik onder die aandag van die opsighoudende vergadering bring, wat dan verder ingevolge Ordereël en Ordinasie 8 van die Kerkorde handel.

8.2.3.2 Tughandelinge

By die optrede onder die tug moet die bogenoemde doel waarop gefokus word, altyd mee rekening gehou word. Dit is welliswaar so dat die opsig- en tughandelinge nie 'n towerstaf is wat herstel waarborg nie. Wanneer dit ooglopend duidelik is dat byvoorbeeld 'n egskeiding 'n voldonge feit is, is dit nog nie 'n rede om die kerklike handelinge te staak of op te skort nie. Soos uit die inleidende betoog hierbo blyk, het die opsig- en tughandelinge ook 'n verdere funksie van verkondiging, en moet rekening gehou word met die eer van God en gewaak word dat die heilige sakramente nie onheiligh word nie. Al sou 'n egskeiding steeds volg, sal die opsighoudende vergadering met sy handelinge moet volhou totdat 'n gesindheidsverandering en blyke van berou by die betrokke(n)s duidelik sigbaar is, al verander die situasie nie noodwendig nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

--- oOo ---

A large, bold, grey letter 'Q' serves as a background for the text. The text is centered within the 'Q' and consists of two lines: 'Kerklike' on the top line and 'Goedere' on the bottom line. Both words are in a bold, black, sans-serif font.

Kerklike Goedere

9. KERKLIKE GOEDERE

A SINODALE WERKSAAMHEDE

PENSKETS: DIE AFGELOPE DEKADE IN PERSPEKTIEF

'n Bietjie meer as 'n dekade gelede is die Kerk swaar beproef met 'n skuld las wat ernstige kommer in die harte van elke Hervormde lidmaat moes laat posvat het – veral omdat dit selfs gedreig het om die Kerk ernstig te benadeel.

Verskeie faktore het daartoe gelei dat die Raad van Finansies, Pensioenraad en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering baie ongewilde besluite moes neem om die situasie sodanig te stuit en om te keer dat ons vandag die naderende lig in die tunnel kan aanskou, sonder om noodwendig te vrees dat dit 'n aankomende trein mag wees.

Elke gemeente het 'n reuse bydrae hiertoe gemaak deur onder andere die rentelas op die skuld, as deel van Sinodale Heffing, te absorbeer. Die Rasionalisasie-kommissie het die snoeiskêr diep ingelê en verskeie funksies is bloot uitgefaseer of drasties ingekort. Sodoende het die Sinodale Kantoor dan ook 'n substansiële finansiële bydrae gelewer.

Hierdie ingrepe was soms pynlik en sodanig dat die Kerk nou, na verloop van 'n aantal jare, hard getref word deur byvoorbeeld die verlies aan Kital wat noodsaaklike navorsing moes doen en opleidingskursusse moes ontwikkel. Nou skarrel die Kollege en andere, om weer die los drade op te tel en die situasie te probeer beredder met die ontwikkeling van kursusse oor 'n wye front. Teologiese Opleiding is eweneens swaar getref en 6 poste is ingekort. Voeg daarby dat die opleiding te Hammanskraal drasties ingeperk is, hospitaalbearbeiding gestaak en studentebearbeiding ingeperk is. Voorts is administratiewe poste op alle vlakke drasties ingekort, terwyl die biblioteek en pastorale verwysingsdiens ook deurgeloopt het. Sekerlik is die lys nie volledig nie, maar genoeg voorbeelde is reeds genoem om die impak te probeer illustreer. Alles was daarop gemik om die groeiende skuld las te stuit.

Besoeke deur die Taakspan van die Raad van Finansies en Moderamen aan ongeveer 100 gemeentes het, met 'n reeds afgeskaalde Sinodale werkspan, sy tol geëis, maar die positiewe resultate het die opoffering by verre oorskry. Die positiewe bydrae wat die besoeke gemaak het, word deurlopend ervaar en ons het reeds ruim die vrugte gepluk op rings- sowel as gemeentelike vlak. Baie planne is beraam en die Kerk moes telkens erken dat die Heer van die Kerk sy enigste redding was.

Streng finansiële dissipline en inkortings het gelukkig ook dividende begin toon. Die Kerk se Sinodale geboue wat aan die verval was, moes ook dringend aandag geniet.

Enkele gholfdae het ook hier 'n positiewe rol gespeel en elke bietjie verf en opknappwerk het ook die gemoedere gesalf en ons was weer trots om na "ons" Kerkkantoor te verwys.

Voorts het die Raad van Finansies met enkele planne na vore gekom wat bepaald ook 'n positiewe bydrae gemaak het in die bestuur van die tekort.

So is twee delgingsfondse aangekoop wat die kapitale tekort teen 2007 grootliks moet aflos. Voeg daarby 'n gedefinieerde selfversekeringsfonds wat bepaalde besparings vir die gemeentes en kerkkantoor na vore gebring het, en die prentjie begin stadig vorm aanneem.

Gemeentes wat harder werk om die laste te help dra en 'n Sinodale Kantoor wat alles gee om die situasie te bestuur, is 'n resep wat resultate sou moes oplewer. Voeg daarby die feit dat die rasionalisasieproses, op elke terrein van die Kerk, meegehelp het om die skip te draai met mense wat langs die pad seergekry het terwille van die saak (die Kerk in den brede) en dan oorspoel die gevoel van dankbaarheid jou as die resultate sodanig is dat ons die afloop van dié negatiewe era dalk teen 2007 sal kan belewe. Hierop word vertrou en gevra dat die Heer van die kerk ons verder ook hierin genadig mag wees.

Vertroue is tot 'n groot mate weer herstel en so kan die Kerk saam kop optel en die toekoms, sonder 'n onnodige skuldias, ingaan.

Sonder om uitsonderings te probeer maak wil ons afsluit met een groot **dankie** aan elkeen wat in die proses meegehelp het en steeds meehelp.

Net enkele jare grasia word nog gevra, met die vertroue dat die finansiële situasie teen die einde van 2007 positief sal wees en dat daar bepaalde verligting aan gemeentes deurgegee sal kan word. Dit sal bepaald 'n nuwe era inlui.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.1 RAAD VAN FINANSIES

9.1.1 SAMESTELLING

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het ingevolge Ordinansie 3.8.3.(x)(d) die volgende persone as lede van die Raad van Finansies (die Raad) aangewys:

Ds CL Badenhorst
Mnr BJ Coertze
Mnr J Combrink
Dr NJS Kock

Dr PT van Rooyen
Mnr GS van Wyk
Dr PJ van Zyl

Die voorsitter van die Algemene Kerkvergadering, Prof TFJ Dreyer, en die visevoorsitter, ds APJ Beukes, is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die Raad van Finansies benoem (verwys Ordinansie 9.2.1.1.(ii)).

Ingevolge 'n besluit van die Raad van Finansiesvergadering gehou op 4 Junie 2004 word die volgende groslys aan die Algemene Kerkvergadering in terme van Ordinansie 9.2.1.1(i) vir oorweging voorgehou (in alfabetiese orde):

- * Ds APJ Beukes
- * Mnr BJ Coertze
- * Mnr J Combrink
- * Dr NJS Kock
- * Dr PT van Rooyen
- * Mnr GS van Wyk
- * Dr PJ van Zyl

AANBEVELING

1. In terme van Ordinansie 3.8.3(x)(d) kies die vergadering uit afgevaardigdes en persone wat nie lede van die vergadering is nie, sewe lede vir die Raad van Finansies.

Die groslys saamgestel uit voorstelle deur die ringsvergaderings, Raad van Finansies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word in ag geneem.

2. Lede van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering is nie verkiesbaar nie (Ordinansie 3.8.3(xi)).

9.1.2 FINANSIËLE OORSIG VAN SINODALE WERKSAAMHEDE: 2001 – 2003

9.1.2.1 Inleiding

Die geouditeerde state vir die jaar 31/12/2003 word aangeheg as **BYLAE H**.

Die resultate wat in die finansiële state weerspieël word, toon 'n voortsetting van die verbetering in die finansiële posisie wat oor die afgelope aantal jare ingetree het. Dit is bekend dat die Kerk in proses is om 'n opgehoopte tekort aan te spreek, en bring elke "surplusjaar" die Kerk nader aan die doelwit van 'n positiewe balansstaat en standhoudende bedryfsresultate.

Die balansstaat toon 'n netto waardetoename van **R16 831 859** (R90 876 322 – R74 044 463) wat oorwegend plaasgevind het as gevolg van die toename in beleggings van ongeveer R16,6m. (R68,513,503 – R51,882,929)

Die "suiwer laste", dit wil sê nie-bedryfslaste, en bedryfslaste (Fondse en reserwes dus uitgesluit) toon die state 'n toename in laste ter waarde van **R11 897 631**. $\{(R79\ 359\ 551 - 69\ 513\ 074) + (R10\ 190\ 087 - R8\ 138\ 933)\}$ Hiervan is R9 846 477 'n werklike verpligtingtoename as gevolg van verhoogde beleggings van gemeentes, organe van bystand en andere. Die restant is toe te skryf aan 'n verhoging in trustfondse (soos byvoorbeeld Bejaardesorg: Stabilisasiefonds) en oprekeninge.

Die verskil tussen die batetoename en lastoename is dus 'n **R 4 934 228** netto batesurplus (R16 831 859 – R11 897 631). Dit reflekteer die gunstige saak van hierdie balansstaat. Hierdie batesurplus moet natuurlik iewers anders kontra, anders sou die balansstaat nie balanseer nie, en vind plaas in die "Fondse en reserwe"-afdeling. Maar omdat die fondse en reserwes nie 'n direkte verpligting (anders as interne reserweskepping waaroor intern beskik kan word) skep nie, word dit van die evaluering van die batewaarde uitgesluit.

Dalk net iets oor die Kerk se "Fondse en Reserwes"

Die Kerk begin 2003 met 'n tekort van R29 927 563. Dit is dan gedurende die jaar, met die oorskot soos aangedui in die inkomstestaat, afgebou tot R26 694 000. Dus, indien die Kerk daarin kan slaag om voortgesette surplusinkomste te genereer, sal die tekort verder verlaag.

Die somtotaal hiervan is dat die Balansstaat in hierdie jaar beweeg vanuit 'n **ongunstige R3 607 544** tot 'n **gunstige R1 326 684**! Vir die eerste keer sedert die Kerk se turbulente finansiële termyn!

Wanneer die Opgehoopte tekort gedissekteer word, openbaar die balansstaat gedurende 2003 'n waardevolle saak :

	Kerkgeld- stelsel	Raad van Finansies	Totaal
Bates	60,801,416	30,074,906	90,876,322
Beleggings	56,766,397	11,747,106	68,513,503
Debiteure	4,035,019	10,041,462	14,076,481
Vaste eiendom en -bates		6,319,830	6,319,830
Bank, kontant en voorraad		1,966,508	1966508
Laste	79,359,551	10,190,087	89,549,638
Opgehoopte tekort voor reserwes	-18,558,135	19,884,819	1,326,684
Reserwes per balansstaat	-	28,020,684	28,020,684
Opgehoopte tekort na reserwes	-18,558,135	-8,135,865	-26,694,000

* Die ongeveer R26.7m tekort is saamgestel uit die Kerkgeld vir Kerkwerktekort van R18 558 135, en die Raad van Finansies se

R8 135 865. Vir meerdere inligting met betrekking tot die agtergrond tot en bestuur van die tekort, word u na vorige agendas van die Algemene Kerkraadsvergadering, sowel as paragraaf 9.1.2.4 van dié agenda, verwys. Wat hier belangrik is om te verstaan, is dat dit **na** die inagneming van Raad van Finansies reserwes is (Inderwaarheid 'n "selfopgelegde verpligting" wat deur toepaslike besluite verander kon word). Hierdie "selfopgelegde verpligting" beloop R28,020,684 (R17 488 725 plus R9 992 136 plus R539 823 – onder "Fondse en Reserwes").

- * Onthou Fondse en reserwes het gewoonlik 'n spesifieke aanwendingsdoel. Die balansstaatbenamings is sprekend : kapitaalreserwe vir Kapitaalsake en nie-verdeelbare reserwes (sien bladsy 9 van die finansiële state vir 'n uiteensetting) vir 'n spesifieke doel.
- * Dus, was dit nie vir die "selfopgelegde verpligtings" nie, kon die reserwes teen die Opgehoopte tekort verreken word, met die implikasie dat die totale laste van die Kerk verteenwoordig word deur Bates (soos gewaardeer op 'n bepaalde punt) en beleggings. Die tegniese vertrolking van die Balansstaat is dus een van solvensie en nie meer in 'n staat van insolvensie nie. Die stelling word soos volg verduidelik:
 - a. **2002 :** Die negatiewe (R3 607 544), verminder inderwaarheid die laste tot R74.04m. Daarsonder sou die laste R77 652 007 beloop. Die laste oorskry dus die bates met **R3 607 544** : tegnies insolvent.
 - b. **2003 :** Die positiewe **R1 326 684** word nou geïnterpreteer as synde die BATES wat die LASTE met die bedrag oorskry – 'n staat van solvensie.

Wat beteken dit? Indien die Kerk meteens alle verpligtinge sou moes aflos kan, nadat alle vaste bates teen ten minste balansstaatwaarde gelikwedeer is, sodanige verpligtinge nagekom word. **En dit is die kernboodskap van die balansstaat soos op 31 Desember 2003!**

Aangesien die Kerk deur middel van Nie-verdeelbare reserwes sekere aktiwiteite vooraf wil befonds, is dit nie die mees optimale beleid om summier *alle* reserwes teen die opgehoopte tekort te verreken nie. So word vorige wense en besluite genegeer. Dit is vir hierdie rede, en vir die doelwit van kontant verteenwoordiging (nie vaste-bate) van sommige reserwes, dat die beroep op die Kerk gedoen word om gemotiveerd die heffingstelsel en ander maatreëls te ondersteun. Hier dink ons byvoorbeeld aan die moontlike verpligting wat, in terme van die onderbefondsde situasie van die Predikante Pensioenfonds, bestaan. Die Kerk kan nie nou bekostig om gemaklik met die reserwes om te gaan nie.

Die Inkomstestaat toon vir die jaar 'n netto inkomste van R3,7m saamgestel uit die oorskot van die bedryfsrekening ter waarde van R3,1m (waarby ingesluit die

Rentefondssurplus van R2,45m) en die netto inkomste van reserwerekeninge ter waarde van R604 922.

Die Inkomstestaat toon die volgende *surplus inkomste* sedert 2001:

	2001	2002	2003
Bedryfsrekeninge	583 892	1 588 847	646 428
Rentefonds	1 271 728	2 553 753	2 451 024
Totaal	R1 855 620	R4 142 600	R3 097 452

Hierdie surplus inkomste word direk teen die opgehoopte tekort verreken. Die substansiële bedryfsrekeningsurplus van die jaar 2002 verdiskonteer die inname van die Batefondsskenkings.

In breë dus nog 'n besondere jaar waarop die Kerk met groot dankbaarheid terug kan kyk, wetende dat elke gemeente instrumenteel tot hierdie gunstige finansiële resultate was.

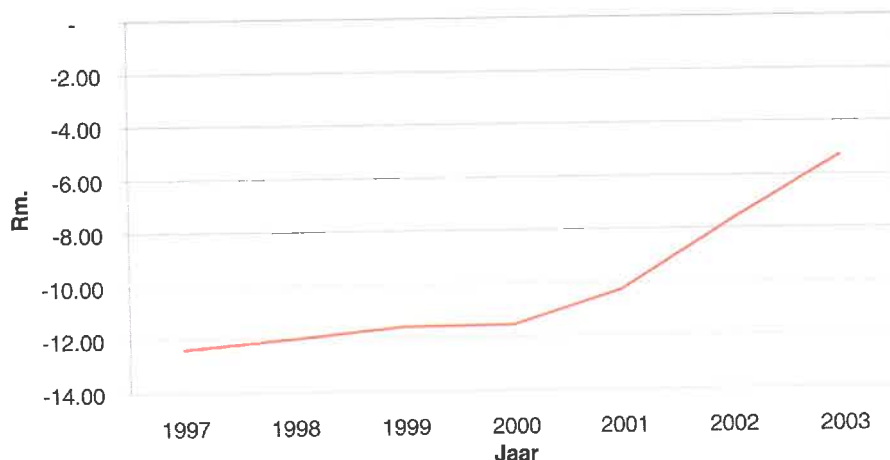
Die sinodale aktiwiteite wat deur middel van heffings bekostig word blyk volledig uit die state. Terwyl dit noodsaaklik is dat elke begrotingspos noulettend bestuur word, word kritieke elemente in die bestuur van die tekort vervolgens behandel.

9.1.2.2 Rentefonds

Die tekort tussen rente betaal en rente ontvang (as gevolg van die kapitaalkort op die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel), word ondervang deur die Rentefonds begrotingspos. Dit impliseer dat, sou heffings volledig ontvang word, daar bykomende kapitaal beskikbaar is vir belegging. Dit het 'n tweeledige uitwerking op die stand van die Kerk se finansies naamlik: *eerstens* verklein dit die kapitaalkort en *tweedens* lei laasgenoemde tot 'n hoër renteverdienste wat weer gunstig inwerk op die prestasie van die Rentefonds.

	1999	2000	2001	2002	2003
Tekort	-11 982 316	-11 549 485	-11 538 552	-10 266 824	-7 713 071
Surplus	432 831	10 933	1 271 728	2 553 753	2 451 024
Saldo	-R11 549 485	-R11 538 552	-R10 266 824	-R7 713 071	-R5 262 047

Bostaande tabel toon aan dat die opgehoopte rentefondstekort, wat ontstaan het as gevolg van die lopende rentetekort, sedert 1999 met ongeveer R6,3m ingekort is. Grafies uitgebeeld sien dit soos volg daaruit :

TEKORT: Rentefonds 1997 - 2003

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het die beginsel van 'n minimum rentekoersmarge van 2% en 'n maksimum van 5% op lenings aan die Raad goedgekeur. Die volgende tabel dui die effek van die besluit vir die 2003-jaar aan:

Maand	Raad van Finansies	Algemene Kerkvergadering Besluit	Werklik Betaal	Effektiewe Marge
	Verdien			
Januarie - 03	12%	10%	10%	2%
Februarie - 03	12%	10%	10%	2%
Maart - 03	12%	10%	10%	2%
April - 03	12%	10%	10%	2%
Mei - 03	12%	10%	10%	2%
Junie - 03	12%	10%	10%	2%
Julie - 03	11%	9%	10%	1%
Augustus - 03	11%	9%	9%	1%
September - 03	10%	8%	9%	1%
Oktober - 03	8%	6%	9%	-1%
November - 03	8%	6%	9%	-1%
Desember - 03	7%	5%	8%	-1%

Die uiteensetting toon dat die minimum van 2% tot Junie 2003 toegepas is, waarna die toepassing van die besluit ten gunste van gemeentes verslap is. Die rente betaal aan gemeentes het gedurende Januarie 2004 verlaag tot 7% wat in lyn is met dit wat die Raad van Finansies op die kollektiewe beleggings verdien.

Tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering is bevestig dat alle surplus fondse by die Raad van Finansies belê moet word om die rentefonds tekort te help delg.

Ondergenoemde tabel toon hoe gemeentes surplusfondse oor die periode by banke en ander beleggingsinstansies belê het:

1999	2000	2001	2002
R7,066,710	R7,263,302	R6,715,128	R10,580,728

Indien die minimum rentekoers marge van 2% per jaar geneem word, sou die rentefonds tekort met ± R 630,000.00 oor die periode verminder het.

Die afleiding wat gemaak word is dat die gemeentes 'n verskil kan maak deur medeverantwoordelikheid saam met die Raad van Finansies te aanvaar om die skuld las teen 2007 af te los.

9.1.2.3 **Beskrywingspunt**

(i) **RENTE-INKOMSTE OP BELEGGINGS BY DIE RAAD VAN FINANSIES: RING VAN HEILBRON**

Gemeentes en Ringe wat oor surplusfondse beskik word versoek om die rente-inkomste op beleggings by die Raad van Finansies, vir die periode vanaf die Algemene Kerkvergadering van 2004 tot en met die Algemene Kerkvergadering van 2007, aan die Raad af te staan om sodoende die rentelas van die Kerk positief aan te spreek.

Motivering

Die afgelope aantal jare is onder andere gekenmerk deur 'n grootse poging van die kant van die Raad van Finansies om, met streng finansiële dissipline, die Kerk (Sinodaal) tot finansiële opbou en herstel te bestuur.

Die Raad van Finansies het daarom gedurende die afgelope 15 jaar daarin geslaag om met verantwoordelike bestuur, strawwe rasionalisasie en fyn beplande voetwerk die destruktiewe saak te stuit en sodanig om te keer dat die grootste deel van die skuld las teen 2007 afgelos kan wees. Trouens, sou die voorstel realiseer kan die (opgehoopte) renteverpligting wat op 31/12/2003 R5,3 miljoen beloop het, teen 2007 totaal afgelos wees.

Die Raad van Finansies het tans ongeveer R36 miljoen van gemeentes op belegging. Indien gemeentes saamstaan en die rente vir 3 jaar sou kon afstaan, sal dit 'n beduidende impak hê op die realisering van die doelwit om die skuld so gou moontlik te delg.

Dit vra van gemeentes om saam te staan en, saam met die Raad van Finansies, die verantwoordelikheid te aanvaar om die Kerk se algehele finansiële posisie te verbeter. As die Here so wil, kan u nou 'n bydrae maak om die Kerk finaal uit die finansiële wurggreep te bevry.

Ds FJ Labuschagne stel die beskrywingspunt.

Kommentaar deur die administrateur:

Die gesindheid wat hierin openbaar word, is prysenswaardig en sou inderdaad 'n baie gunstige bydrae lewer.

Aangesien nie alle fondse wat gemeentes op belegging hou surplusfondse verteenwoordig nie, sal die onderskeid baie duidelik gemaak moet word.

Hierdie versoek word, ons insiens, daarom gerig tot gemeentes wat oor surplusfondse beskik en dus nie van die renteverdienste afhanklik is nie.

Hierdie oproep raak uiteraard ook gemeentes wat nie surplusfondse by die Raad van Finansies belê nie. Hierdie bedrag van eksterne beleggings het in 2001 R6,7 miljoen beloop, terwyl dit R10,6 miljoen in 2002 beloop het. Eerstens word die gemeentes versoek om die fondse by die Raad van Finansies te belê en tweedens raak die Ring van Heilbron se pleidooi ook dié gemeentes.

AANBEVELING

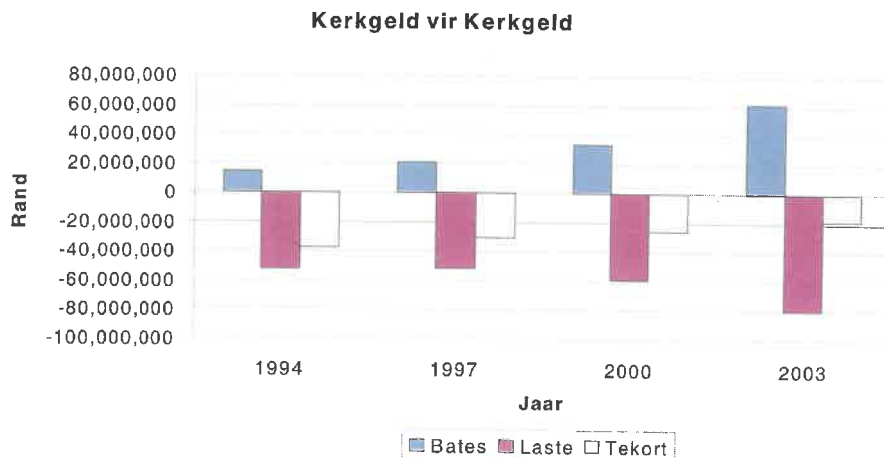
1. Vir bespreking en besluit.

9.1.2.4 Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel

Die Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel omvat lenings *aan* die Raad van Finansies (beleggings) en lenings *deur* die raad (Kerkgeldlenings). Die verskil tussen die twee komponente van die stelsel moet in beleggings en 'n batige banksaldo verteenwoordig word. As gevolg van redes aan die Kerk bekend, het daar oor tyd 'n tekort tussen die bates (beleggings en banksaldo van die Raad van Finansies) en verpligting daarteenoor (beleggings by die Raad van Finansies) ontstaan. Om hierdie tekort uit te wis, het dan ook die fokusarea van die Kerklike finansies geword. Etlike maatreëls is ingestel waarvan rasionalisering, die Batefondspoging en voorsiening vir die rentetekort in die sinodale begroting sprekend is van die erns waarmee die Kerk die saak aanspreek. Soos in die onderstaande tabel aangedui word, het hierdie pogings vrugte afgewerp:

	31.12.1994	31.12.1997	31.12.2000	31.12.2003
Lenings aan die Raad	46 312 217	51 627 968	58 955 293	79 899 374
Plus eksterne borgstelling	6 000 000	0	0	0
Min lenings deur die Raad	-7 400 990	-6 505 417	-4 626 022	-4 035 019
Subtotaal	44 911 227	45 122 551	54 329 271	75 864 355
Min beleggings en bankrekening	-7 145 875	-14 562 942	-28 959 062	-57 246 216
Netto tekort	R37 765 352	R30 559 609	R25 370 209	R18 618 139

Grafies uitgebeeld sien dit soos volg daaruit:

Die wyse waarop die tekort aangespreek kan word is deur bykomende kapitaalstortings sowel as surplusresultate op die bedryfsrekeninge, waarvan die rentefonds 'n beduidende bydrae oor die afgelope aantal jare gelewer het. Die huidige beleid van die Kerk val die tekort op beide flanke aan – bykomende kapitaal vir belegging (deur middel van die rentekomponent in die begroting) asook verhoogde renteverdienste as gevolg van hoër kapitaalbedrae op belegging.

Daar bestaan geen twyfel dat gemeentes bepaalde opofferings moet maak om die beleid te ondersteun nie. Die verwagting is steeds dat die tekort teen Desember 2007 grootliks uitgewis sal wees. Dit is dus nie onvanpas om 'n woord van dank teenoor die Skepper en gemeentes te betuig nie. Dit bly dus die pleidooi dat die Kerk nie op hierdie gevorderde pad van finansiële herstel, ontmoedig word nie, maar die stelsel deur voortgesette begrip sal steun. Enige bykomende plan om die kapitaal te verhoog of renteverpligting op lenings deur die raad te verminder, sal natuurlik die proses bespoedig.

Een wyse om kapitaal vir belegging te genereer, is om die kwessie van debiteure baie nougeset te bestuur. Dit is dus nodig om met enkele verwysings die belangrikheid van debiteure te illustreer.

9.1.2.5 SENTIK

(i) *Agtergrond*

Die verslag van SENTIK, deel van "Hoofstuk 5 : VERKONDIGING", verwys.

SENTIK was vir 'n aantal jare totaal finansiële onafhanklik en het selfs die Argief, Museum en Biblioteek vir die Kerk bekostig. Hierdie dienste is stelselmatig na die Heffingsbegroting oorgedra.

Verskeie faktore het meegewerk dat SENTIK gedurende 2003 'n substansiële verlies aangeteken het. Indien daar in die nabye toekoms nie drastiese verbetering in omset en winsmarges bewerkstellig kan word nie, sal die Kerk 'n besluit oor die toekoms van die tydskrifte moet neem. Daar is egter, vir 'n oorbruggingsperiode, finansiële uitkoms in die surplus wat met die verkope van die Liedboek versamel is.

(ii) ***Surplus met Verkoop van Liedboek***

Met die voorgestelde (vasgestelde) pryse van die Liedboek was die Kerk geseënd om meer as R1m wins te maak wat nou ter ondersteuning van SENTIK aangewend kan word.

Na 'n verdeling van die surplus word die kapitaal van R1 169 659 opsygesit met die versugting dat SENTIK, indien enigsins moontlik, uit die rente van die kapitaal ondersteun sal word om sodoende met die goeie werk te kan voortgaan. Sou dit nodig blyk te wees is selfs die kapitaal tot beskikking van SENTIK.

Sou dit oor die langer termyn nie haalbaar blyk te wees nie, sal die Kerk voor 'n keuse gestel word, naamlik om die tekort (soos by die HTS) te absorbeer en deel van die Sinodale Heffing laat uitmaak.

Dit is dus absoluut noodsaaklik dat gemeentes fakture ten opsigte van boeke en tydskrifte stiptelik, en so gou moontlik sal vereffen ten einde die begroting nie onnodig onder druk te plaas nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

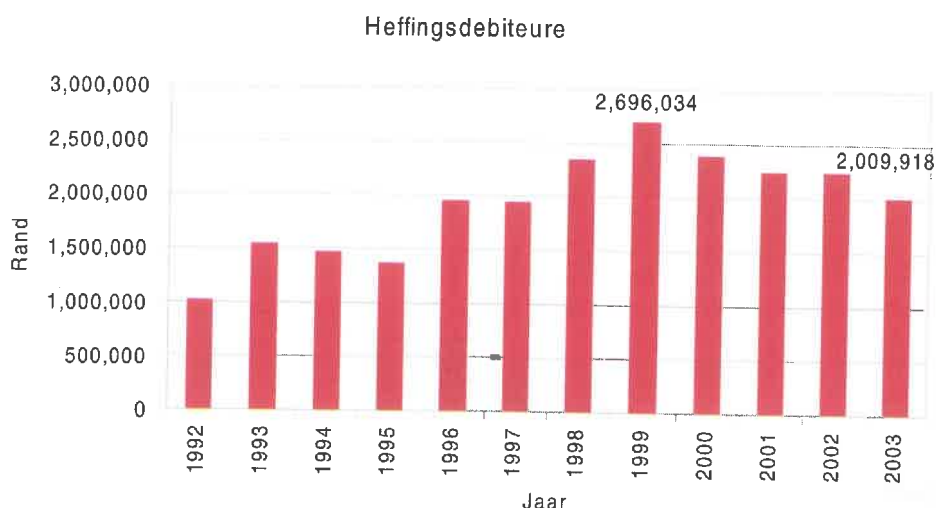
9.1.3 DEBITEURE

Dit is bekend dat wanneer debiteure (skuld aan die Raad van Finansies) eskaleer, waardevolle kontantvloei ingeboet word, en die teendeel van dit wat hierbo beskryf is in die hand werk. Die stand van debiteure in die Kerk word vervolgens beskou.

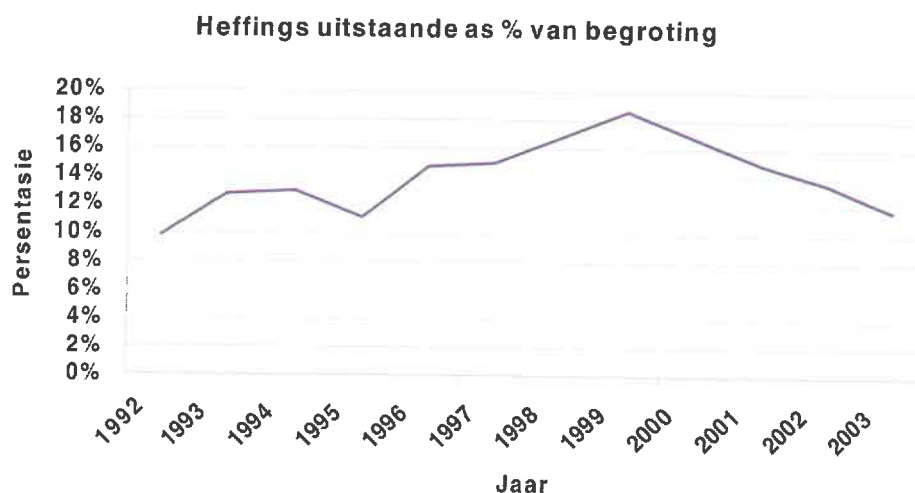
9.1.3.1 Heffings

Naas die befondsing van ooreengekome aktiwiteite van die Kerk (soos bepaal tydens Algemene Kerkvergaderings), is heffings die lewensaar vir die bestuur van die tekort. Daarsonder sal geen bykomende kapitaal vir belegging bekikbaar wees nie en bowenal 'n eskalerende (in teenstelling met die afnemende) rentefondstekort. Dit volg dus dat indien die begrote kontant nie geïen word nie, daar eerstens 'n tekort ontstaan in die befondsing van die aktiwiteite en tweedens 'n sub-optimale befondsing van die tekort. Die verloop van uitstaande heffings

was soos volg:

As persentasie van totale heffings is die volgende insiggewend:

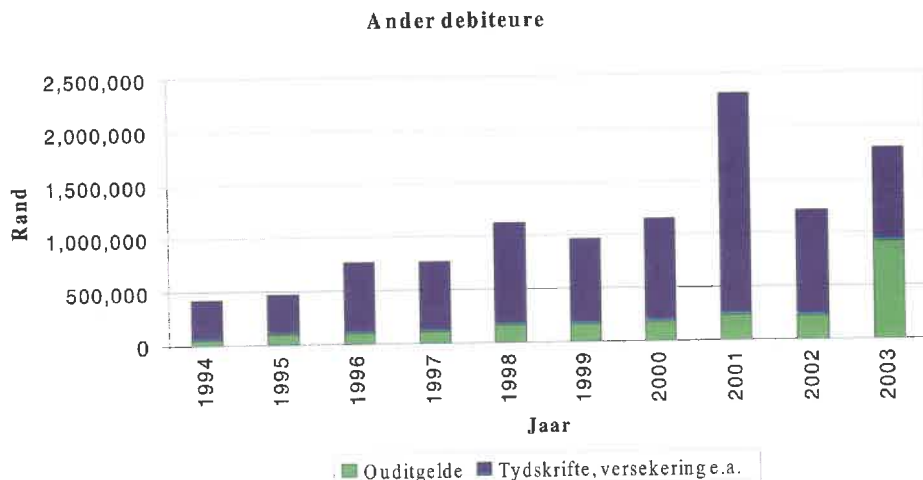

Die jaar 2003 (R2,0m) sien die laagste uitstaande heffingsdebiteursaldo sedert 1999 (R2,7m). Dit is voorwaar bemoedigend en word dank betuig aan gemeentes. Die verhalings van heffings per debietorder is instrumenteel hiertoe en word gemeentes wat nog nie deelneem aan die stelsel nie, aangemoedig om die verhalingsmedium te ondersteun.

9.1.3.2 Ander debiteure

Soos heffings, het ander onvereffende debiteure ook die potensiaal om kosbare kontantvloei te belemmer. Dit is derhalwe ook belangrik dat gemeentes na hierdie

finansiële komponent sal omsien. Ander debiteure behels ouditgelde, versekeringspremies, reproduksiewerk, tydskrifte en Kital aankope.

(i) ***Tydskrifte en publikasies***

Wanneer items by die Kerk aangekoop word, moet dit asseblief in dieselfde lig as ander boeke en tydskrifte beskou word. Die ideaal sal wees om 'n "kontant met bestelling" basis in te stel of die geld ten minste binne 30 dae na rekeningdatum te ontvang.

(ii) ***Versekeringspremies***

Hou in gedagte dat die Raad van Finansies die jaarpremie aan die begin van die jaar volledig vereffen. Dit is instrumenteel tot laer bedingde premies en om risiko's te minimaliseer. Die effektiwiteit van hierdie praktyk word deur finansiering van agterstallige premies genegeer met die gevolglike adverse invloed op effektiewe aanspreek van die opgehoopde tekort. Die verhalings van premies per debietorder is geïmplementeer en het reeds 'n gunstige effek op die kontantvloei. Daar word egter 'n beroep op gemeentes gedoen om, waar enigsins moontlik, die jaarpremie te vereffen.

(iii) ***Ouditfooie***

Die verhoogde saldo aan die einde van 2003 is deels veroorsaak deur later as normale debitering van fooie. Herstrukturering van die verhalingsproses van die ouditeringsfooi het belemmerend hierop ingewerk. Gemeentes word versoek om met ontvangs van die rekeninge die saldo's sonder versuim te vereffen. Die rekeninge is wel laat gestuur, maar die Raad van Finansies het die ouditfooie intussen gefinansier en daarom vra ons begrip.

9.1.3.3 Ouderdomsanalise

Uitstaande debiteure sien soos volg daaruit:

	Lopend	30 dae	60 dae	90 dae	>90 dae	Totaal
Heffings	434 000	-1 027	123 331	101 278	1 247 819	1 905 401
Heffings via Ringe	-	-	-	-	104 517	104 517
Kital	148 057	-3 291	71 836	17 822	82 502	316 926
Ouditgelde	875 294	-	7 301	579	35 266	918 440
Tydskrifte	87 337	-5 480	18 391	9 777	32 181	142 206
Versekering	105 576	-2 722	-7 192	-12 407	684	83 939
HTS en Almanak	294 443	-245	1 766	-6 744	40 853	330 073
Totaal	1 944 707	-12 765	215 433	110 305	1 543 822	3 801 502

Teen 'n geleentheidskoste van sê 10% verbeur die Kerk steeds ongeveer R380 000 per jaar. Gemeentes word weer versoek om, ingevolge die besluit van die vorige Algemene Kerkvergadering, alle uitstaande saldo's sonder versuim te vereffen. Die bedrae verskuldig vir langer as twaalf maande naamlik ongeveer R800.000, kan nie ongeroerd gelaat word nie. Dit is onverskoonbaar en werk nie positiewe finansiële bestuur in die hand nie. Ringskommissies word versoek om die Raad van Finansies en gemeentes hierin te ondersteun.

9.1.3.4 Debiteurebeleid

Die debiteurebeleid van die Kerk het ten doel om effektiewe kontantvloei daar te stel ten einde die opgehoopde tekort so gou moontlik uit te wis. Dit is dus belangrik om kennis te neem van die prosesse en besluite van die Kerk om die doelwit van 'n "skuldvrye" Kerk te bereik, naamlik:

(i) *Rekeningstate*

Rekeningstate word maandeliks gelewer. Dit is 'n opsomming van alle transaksies wat die gemeente met die Raad van Finansies aangegaan het, en dien onder andere as bevestiging dat gelde ontvang is.

(ii) *Rente op agterstallige rekeninge*

Tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering is die hef van rente op agterstallige rekeninge bevestig. (As gevolg van 'n stelselomskakeling en die gevolglike laat lewering van rekeningstate, is daar vir die November 2003 tot Februarie 2004 periode nie rente op agterstallige rekeninge gehef nie).

(iii) *Heffings*

Heffings word maandeliks gefaktureer en per debietorder verhaal. Gemeentes kan steeds vooruitbetalings doen deur reëlins te tref vir die verhaling van die jaarbedrag in periodes korter as twaalf maande.

(iv) ***Versekeringspremies***

Die verhaling van premies per debietorder het eksperimenteel gedurende 2003 die lig gesien, en is formeel met ingang van Februarie 2004 geïmplementeer.

(v) ***Ouditgelde, publikasies, tydskrifte en ander debiteure***

Betaalbaar binne 30 dae na staatsdatum.

(vi) ***Vereffeningswyse***

Gemeentes kan betalings aan die Raad van Finansies per tjek (posdiens) asook deur middel van direkte deposito's by 'n ABSA tak en internet oorplasinge doen. Direkte deposito's en oorplasinge MOET bevestig word met 'n faks of e-pos boodskap.

(vii) ***Knelpunte***

Gemeentes ondervind probleme met rekeningstate en rentedebitering om hoofsaaklik die volgende redes :

- (a) Tjeks word soms op die laaste paar dae van die maand *gepos* – dit kan nooit betyds ontvang en ingeneem word vir verwerking in die maand van die *tjekdatum* nie – al word dit as sulks in die gemeente se Kasboek aangetoon.
- (b) Betalings word sonder verwysings en die skriftelike bevestigings (faks of e-pos) in die rekening van die Raad van Finansies gedeponeer/oorgeplaas. Teen die tyd dat die gemeente ontdek dat 'n betaling nie op 'n rekeningstaat verskyn nie, het daar reeds rentedebitering plaasgevind.
- (c) Die ontleding/bevestiging/rekonsiliasie en opvolg van uitstaande saldo's deur gemeentes word dikwels *maande* na faktuurdatum gedoen (indien enigsins) met die gevolg dat rente intussen akkumu-leer.

Gemeentes moet asseblief die bedoeling van die debiteurebeleid begryp. Dit is daarop gemik om verantwoordelike rentmeesterskap te beoefen en die finansiële posisie van die Kerk gunstig te keer.

* ***Omvang van Debiteure***

Dit is belangrik om daarop te let dat Debiteure vir die Kerk 'n omvangryke situasie is, en die volgende statistiek sal aantoon dat dit belangrik is om kruisverwysings en bevestigings deur te gee.

Kategorieë Debiteure	19
Aantal rekenings	8 037
Aantal transaksies per maand	6 820
Aantal transaksies per jaar	117 840

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.1.3.5 Beskrywingspunt

(i) VERANDERING VAN DIE FINANSIËLE JAAREINDE: RING VAN MAQUASSI

Die Algemene Kerkvergadering besluit dat die finansiële jaareinde verander vanaf 31 Desember na einde Februarie. Kerklike vergaderings soos die ringsvergaderings en die Algemene Kerkvergadering skuif ook om by die datum te kan aanpas.

Motivering

- * Daar is nie werklik motivering waarom dit wel op 31 Desember moet wees nie.
- * Einde Februarie kan die gemeentes beter pas omdat dit dan sal saamval met die jaarlikse verhoging van traktement en die belastingjaar. Dit sal administratiewe duplisering uitsluit.
- * Die Desembertyd is baie keer vir gemeentes 'n moeilike tyd om die boekhouding gereed te kry vir ouditering as gevolg van verlof van kerkraad en lidmate.

Ds M Bacon stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

9.1.4 BELASBAARHEID VAN DIE KERK

INKOMSTE BELASTING IN TERME VAN ARTIKEL 30

9.1.4.1 Agtergrond

Die Kerk het voorheen belastingvrystelling onder Artikel 10(1)(f) van die Inkomstebelastingwet geniet. Hierdie Artikel is geskrap en 'n nuwe Artikel, 10(1)(cN), is ingevoeg om organisasies wat aan die vereistes van Artikel 30 van die Wet voldoen, vrystelling te verleen.

9.1.4.2 Vereistes vir belastingvrystelling

Vir 'n organisasie om belastingvrystelling te kan geniet moet aansoek gedoen word om as Openbare Weldaadsorganisasie (OWO) goedgekeur te word. Die vereistes om daaraan te voldoen is soos volg:

- (i) Die aktiwiteite en hulpbronne van die ring, gemeente en NHSV moet daarop gerig wees om een of meer openbare weldaadsaktiwiteit te verrig. (Die Nederduitsch Hervormde Kerk verrig primêr aktiwiteite onder die afdeling godsdienst, geloof en filosofie). Dit vind neerslag in Ordereël 1 van die Kerkorde.
- (ii) Elke entiteit binne die groep moet ten minste drie onverbonde persone aanwys om die fidusiêre verantwoordelikheid vir die aktiwiteite van die entiteit te aanvaar. Hierdie fidusiêre verantwoordelikheid impliseer 'n juridiese vertrouensverhouding tussen die aangewese persone en die entiteit. ***Geen enkele persoon mag, hetsy direk of indirek, die bevoegdheid besit om die besluitnemingsbevoegdheid van die organisasie te beïnvloed nie.*** (Die Ned Herv Kerk het vir die groep vyf fidusiêr-verantwoordelike persone aangewys).
- (iii) Fondse en bates mag slegs ter verwesenliking van die doelwitte aangewend of belê word vir toekomstige aanwending. Verder word entiteite verbied om enige van sy fondse aan enige persoon uit te keer, behalwe indien dit in die loop van verwesenliking van vermeldde doelwitte is. (Uitkering in diê sin sluit redelike vergoeding aan amptenare of werknemers uit).

Surplusfondse mag slegs in een of meer van die volgende belê word:

- ** 'n Finansiële instelling (Artikel 1 van die Wet op die Finansiële Dienste Raad).
- ** Genoteerde aandele op die effektebeurs (Artikel 1 van die Effektebeurswet), en
- ** ander versigtige beleggings in finansiële instrumente en bates wat die kommissaris van die Suid-Afrikaanse Inkomste Diens (SAID) mag bepaal.

Let op Ordinansie 3.3.2(viii)(f) van die Kerkorde. Alle fondse aldus belê word hy finansiële instellings soos aangedui, belê.

- (i) Bates as erflatings of skenkings ontvang mag behou word in die vorm waarin dit ontvang is, behalwe indien die bate 'n besigheidsonderneming is. In laasgenoemde geval sal die besigheidsaktiwiteit of gestaak of na 'n belasbare entiteit oorgedra moet word.
- (ii) By ontbinding is entiteite verplig om enige fondse en bates na 'n entiteit wat soortgelyke aktiwiteite verrig, oor te dra.

(iii) *Beperking op handel en/of besigheidsaktiwiteite*

Hierdie vereiste sal vanweë die implikasies wat dit vir gemeentes inhou, die meeste aandag moet geniet. Vir die doel van belastingvrystelling moet handel- of besigheidsaktiwiteite in die breedste sin beskou word. Openbare weldaadsorganisasies word verbied om sodanige handel of besigheids-aktiwiteite te bedryf. Winsgewendheid van 'n aktiwiteit is nie bepalend om as handels- of besigheidsaktiwiteit beskou te word nie. Sake wat verder die besigheidsaard van 'n aktiwiteit bepaal sluit in die aard, omvang, doel en frekwensie en kontinuïteit waarbinne dit verrig word.

(iv) *Uitsonderings op die reël*

Dit is belangrik dat alle handels- en besigheidsaktiwiteite wat nie in een van die ondergenoemde vier kategorieë val nie, geïdentifiseer en in aparte belasbare entiteite geplaas word, hangend die aard, omvang ensomeer daar-van.

(a) De Minimus-reël

Handelsaktiwiteite wat

- * verband hou met die hoofaktiwiteit van die entiteit (godsdiens, geloof, filosofie)
- * op klein skaal (in vergeleke met ander inkomstebronne van die entiteit) bedryf word en
- * minder as R25 000 of 15% van bruto inkomste uitmaak, word van belasting vrygestel.

(b) Handelsaktiwiteite wat naby-verwant aan die hoofdoel van die entiteit is

- * besigheidsaktiwiteite wat nou verbonde is aan die hoofdoel van die entiteit kan toegelaat word mits die grootste gedeelte (sê 80%) van hierdie aktiwiteite daarop gemik is om koste te verhaal en
- * mag nie tot onregverdige mededinging met enige belasbare entiteit aanleiding gee nie.

(c) Handelsaktiwiteite wat nie naby-verwant aan die hoofdoelwit is nie.

Sodanige aktiwiteite kan onder die volgende omstandighede toegelaat word

- * moet van tydelike aard wees (ad hoc) en
- * deur vrywilligers sonder vergoeding verrig word

(Byvoorbeeld jaarlikse basaar, veilings, koekverkope ens.).

Dit is belangrik om daarop te let dat die frekwensie van die geleenthede daartoe aanleiding kan gee dat dit as 'n normale handelsaktiwiteit beskou kan word.

(d) Ministeriële goedkeuring

In gevalle waar die entiteit meen 'n aktiwiteit behoort te kwalifiseer, kan aansoek om goedkeuring gedoen word. Sake wat bepalend sal wees sluit in:

- * Omvang en aard van die aktiwiteit.
- * Verband en interafhanklikheid tussen die aktiwiteit en die hoofdoelwit van die entiteit.
- * Winsgewendheid daarvan.
- * Mate van onregverdigde mededinging met ander belasbare entiteite.

(v) Entiteite mag nie herroepbare skenkings aanvaar nie. Skenkers mag ook nie voorwaardes aan donasies koppel wat die skenker direk of indirek bevoordeel nie.

(vi) Die normale retensieperiodes vir finansiële inligting en dokumente geld. Dit behels dat finansiële stukke vir 'n minimum van 5 jaar bewaar moet word.

(vii) 'n Verdere vereiste is dat die entiteite in 'n groep nie bewustelik deelneem aan, of 'n party is tot belastingvermydingskemas nie. Die entiteit mag ook nie toelaat dat sodanige skemas gebruik word nie.

(viii) Indien u ring, gemeente of NHSV besigheidsaktiwiteite bedryf, en nie aan een van die uitsonderings voldoen nie, moet sodanige aktiwiteit

- * in 'n belasbare entiteit oorgedra of
- * gestaak word.

(ix) Indien die belasbare aktiwiteit voor 1 Januarie 2001 begin/ontvang is, moet dit voor 31 Desember 2005 na 'n aparte belasbare entiteit oorgeplaas of gestaak word.

(x) Indien die aktiwiteit na 1 Januarie 2001 begin/ontvang is, moes dit voor 31 Desember 2003 na 'n aparte belasbare entiteit oorgeplaas of gestaak word.

9.1.4.3 **Groepsregistrasie**

Die Nederduitsch Hervomde Kerk het aansoek om 'n groepsregistrasie gedoen aangesien die entiteite in die groep aan die vereistes vir sodanige groepsregistrasie voldoen het. Dit het die volgende vereistes as basis:

- (i) Al die entiteite in die groep moet 'n gemeenskaplike doel nastreef en soortgelyke goedgekeurde openbare weldaadsaktiwiteite onderneem.
- (ii) Die stigtingsdokument van die koördinerende liggaam van die groep moet soortgelyk wees en moet binne 'n tydperk van 5 jaar gewysig word om te voldoen aan die bepalings van Artikel 30 van die Wet (sien Beskrywingspunt hierna).
- (iii) Die Kommissaris van die Suid Afrikaanse Inkomstediens moet in kennis gestel word van enige wysiging aan die Konstitusie van die koördinerende liggaam en van die groep.
- (iv) Die koördinerende liggaam moet verseker dat die entiteite binne die groep aan die vereistes van Artikel 30 voldoen.
- (v) Die koördinerende liggaam moet entiteite binne die groep wat nie volgens die bepalings van Artikel 30 optree nie, aan die Kommissaris rapporteer.
- (vi) Die groepentiteite moet direk onder die toesig en beheer van die beherende liggaam wees.
- (vii) Die gekonsolideerde jaarlikse finansiële state-verslag moet bevestig dat alle entiteite in die groep die vereistes van die Artikel 30 van die Wet nagekom het.
- (viii) Vermelde vrystellings is daaraan onderhewig dat dit jaarliks oorweeg word by ontvangs van die gekonsolideerde jaarlikse finansiële state.
- (ix) Die organisasie moet binne 90 dae van datum van vrystellingsbevestiging die LBS nommer en BTW verwysingsnommer aan die Belasting-vrystellingseenheid verskaf.
- (x) Die OWO (Ned Herv Kerk van Afrika) moet binne 12 maande ingevolge artikel 13(5) van die Wet op Organisasies sonder Winsoogmerk, 1997 (Wet NO.71 van 1997) by die Direkteur : Organisasies sonder Winsoogmerk aansoek om registrasie doen.

Op sterkte van bogenoemde is die "Groep" soos volg gedefinieer:

- * Gemeentes van die Ned Herv Kerk van Afrika.
- * Ringe van die Ned Herv Kerk van Afrika.
- * Raad van Finansies/Alle Sinodale aktiwiteite.
- * NHSV Hoofbestuur en takke van die NHSV.

Dit dien gemeld te word dat die groepsregistrasie oorwegend geslaag het op sterkte van die Kerk se praktyk om gesentraliseerde ouditering te doen. Daarsonder sou dit nie moontlik gewees het om gekonsolideerde finansiële state ('n wesenlike vereiste vir groepsregistrasie) saam te stel nie.

Implikasies van 'n Groepsregistrasie

- * Gemeentes het nie nodig om afsonderlike aansoeke om vrystelling te onderneem nie.
- * Fidusiêre verantwoordelikhedsllyn is tussen die gemeente en die sinodale entiteit en nie met die Belastingvrystellingseenheid nie.
- * Slegs een belastingopgawe vir die groep en nie afsonderlike opgawes per gemeente nie.
- * Een registrasie by die Direkteur vir Organisasies sonder Winsoogmerk.
- * Die de minimusreël word bereken op die groepsresultate en nie *die* van individuele gemeentes nie.
- * Oortreding van Artikel 30 van die Wet deur een entiteit binne die groep kan aanleiding daartoe gee dat die hele groepsvrystelling in gedrang kom.

9.1.4.4 Status van die Ned Herv Kerk se aansoek om as Openbare Weldaads-organisasie, ter wille van belastingvrystelling, goedgekeur te word.

Daar is bevestiging van die Suid Afrikaanse Inkomstediens ontvang dat die Kerk (met inbegrip van gemeentes en die NHSV) as Openbare Weldaadsorganisasie ingevolge artikel 30 van die Inkomstebelastingwet goedgekeur is. Dit het die gevolg dat:

- (i) Die ontvangste van en toevallings aan die Kerk van inkomstebelasting, ingevolge die bepalinge van artikel 10(1)(cN), vrygestel is (met inbegrip van kapitaalwinstbelasting).
- (ii) Die Kerk van skenkingsbelasting ingevolge artikel 56(1)(h) vrygestel is.
- (iii) Testamentêre bemakings of toevallings uit bestorwe boedels ten gunste van die Kerk van boedelbelasting, ingevolge artikel 4(h) van die Boedel-belastingwet (Wet 45 van 1955), vrygestel is.
- (iv) Die Kerk ingevolge artikel 4(1)(f) van die Wet op Seëlregte (1968) vrygestel is van seëlregte ten opsigte van enige stuk wat deur of ten behoeve van die Kerk verly word.
- (v) Die Kerk vrygestel is van die betaling van vaardigheidsontwikkelings-heffings.
- (vi) Die Kerk ingevolge Artikel 9(1)(9c) van die Wet op Hereregte van die betaling van Hereregte vrygestel is, waar dit gebruik word in die uitvoering van die Kerk se hoofdoelwit naamlik godsdiens, geloof en filosofie.

Hierdie vrystellings is onderhewig aan die nakoming van die vereistes vir belastingvrystelling en van die groepsregistrasie soos hierbo gedokumenteer.

9.1.4.5 Belangrike sake met betrekking tot Artikel 30

Ten einde die registrasie te ondersteun, is dit belangrik dat die volgende sake weer beklemtoon word:

- (i) As algemene reël word die beginsel gehandhaaf dat daar *vir elke bankrekening* 'n stel rekeningkundige rekords (boeke) bygehou moet word indien dit nie in die hoofstel boeke opgeneem is nie. Bykomende bankrekeninge wat nie in die hoofstel boeke van die gemeente opgeneem is nie verg ten minste 'n afsonderlike kasboek, inkomstestaat en waar van toepassing 'n balansstaat.
- (ii) Die finansiële stukke van "afsonderlike aktiwiteite" moet jaarliks saam met die hoofstel by die afdeling Interne Oudit ingedien word (Dit word sinodaal met die gemeentelike aktiwiteite gekonsolideer).
- (iii) Indien daar enige wysiging in die entiteit (byvoorbeeld gemeente) se aktiwiteite (huur of ander bedryfsaktiwiteite) beoog word, moet die situasie met betrekking tot die belasbaarheid al dan nie asseblief eers met die sinodale kantoor opgeneem word.
- (iv) Daar mag geen losstaande aktiwiteit onder die Kerk se "beskerming" bedryf word nie. Individue wat op hul eie fondsinsameling ten bate van die Kerk wil doen, doen dit in hul privaat kapasiteit en skenk dan die opbrengs vir die Kerk (Dit sluit normale *kerklike* diensgroepe van die gemeente UIT).
- (v) Entiteite is verplig om die finansiële state en/of stukke van enige aktiwiteit wat nie in die state van die Gemeente/Ring/NHSV opgeneem is nie, by die afdeling Interne Oudit in te dien – ongeag of dit ekstern geouditeer word of nie.
- (vi) Uit (i) hierbo volg dit dat die boeke van *gemeentelike kombinasies* asook van *Ringskommissies* jaarliks by die afdeling Interne Oudit ingedien moet word.
- (vii) Aangesien die Kerk nou jaarliks belastingopgawes vir die oorweging van voortgesette belastingvrystelling moet indien, word u vriendelik dog dringend versoek om positief te reageer op versoeke van die afdeling Interne Oudit om boeke en finansiële stukke **volledig en tydig** in te dien.

U word daaraan herinner dat die gemeentelike fidusiêre komitee (in oorleg met die Kerkraad) moet toesien dat die bepalings van Artikel 30 nagekom word. Die verantwoordelikhede van die fidusiêre komitee word beskryf in die "Geskrewe onderneming" wat deur die lede onderteken is.

AANBEVELING

1. Vir kennisname en bespreking.

9.1.4.6 **Beskrywingspunt**

(i)

REGLEMENT VIR KERKLIKE GOEDERE: RAAD VAN FINANSIES

Die Algemene Kerkvergadering oorweeg die implementering van 'n Reglement vir Kerklike Goedere ten einde aan die vereistes van Artikel 30 van die Inkomstebelastingwet te voldoen.

Motivering

Een van die vereistes vir belastingvrystelling is dat die stigtingsdokument van sodanige entiteit, statutêre bepalings moet aanspreek. Na ondersoek het dit geblyk dat daar heelwat van hierdie sake is wat tans nie in die Kerkorde aangespreek word nie. Die dilemma met 'n opname in die Kerkorde is die tydsduur wat dit kan neem om veranderinge daaraan tot uitvoer te bring. Tegnies kan die Kerkorde elke 3 jaar gewysig word. Sou daar enige Wetswysigings wees (wat ingevolge die vrystelling nagekom moet word), kan dit beteken dat dit nie voor die verloop van drie jaar opgeneem kan word nie.

Dit is vir hierdie rede dat die moontlikheid van 'n "Reglement vir Kerklike Goedere" oorweeg word. Alhoewel net so bindend, sou goedkeuring van die Algemene Kerkvergadering verkry kon word dat noodsaaklike wysigings aan hierdie Reglement deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in oorleg met die Raad van Finansies aangebring kan word.

'n Konsep Reglement vir Kerklike Goedere word aangeheg as **BYLAE I**.

Die Hoofrekenmeester stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.*****EIENDOMSBELASTING***9.1.4.7 **Nuwe wetgewing met betrekking tot eiendomsbelasting**

Die nuwe wet op grondbelasting het in werking getree op 15 Mei 2004. Die wet vervang alle vorige wetgewing en ordinansies wat enigsins betrekking gehad het op die heffing van grondbelasting deur plaaslike regerings en munisipaliteite.

Die ou wet het net voorsiening gemaak vir belasting op grond terwyl die nuwe wet ook die verbetering wat aangebring is, dit wil sê geboue, gaan belas.

In die vorige wetgewing was kerke en kerkgronde spesifiek vrygestel van enige grondbelasting. Die nuwe Wet verwys egter nie na enige spesifieke vrystellings

nie. Artikel 14 van die nuwe Wet maak voorsiening dat 'n plaaslike regering of munisipaliteit 'n groep grondeienaars, spesifieke eiendomme of 'n spesifieke kategorie van eienaars kan vrystel van grondbelasting. Die betrokke regering of munisipaliteit moet dit jaarliks aan sy raad voorlê vir goedkeuring en kennisname.

Die nuwe wetgewing maak ook voorsiening daarvoor dat dit nie nodig is dat elke eiendom gewaardeer word nie. 'n Globale waardasie kan op 'n gebied van toepassing gemaak word, ongeag die waarde van die spesifieke verbeteringe op die persele. Dit kan dus beteken dat 'n gemeentelike eiendom in 'n gegoede buurt teen die algemene waardasie waardeer word sonder dat die werklike waarde vasgestel word.

Die implikasies van hierdie wet strek verder as wat 'n mens graag sou wou toegee. Gemeentes het voor 15 Mei 2004 geen grondbelasting betaal op enige van hulle eiendomme nie. Vanaf 15 Mei 2004 is alle eiendomme onderworpe aan eiendomsbelasting. Hierdie belasting gaan gemeentes nog verder onder finansiële druk plaas.

Die wet maak nie voorsiening daarvoor dat aansoek gedoen kan word vir vrystelling of vermindering nie. 'n Grondeienaar mag wel die waardasie van sy eiendom bevraagteken en 'n beswaar indien.

Gemeentes moet die implimentering van hierdie Wet baie noukeurig volg en pro-aktief optree om met onderhandelings by die plaaslike regerings te poog om vrystelling of ten minste afslag op die belasting te bekom.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.1.5 SINODALE EIENDOMME

Die Raad van Finansies beskik tans oor die volgende eiendomme:

9.1.5.1 Dirk van der Hoffgebou

Dit is die Kerk se "hoofkantoor" en alle Sinodale bedrywighede word uit die kantoor beheer. Tans word die volgende afdelings hier gehuisves naamlik: die Administrateur, Finansies, Kantoor van die Sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Versekering, Medies, Mannekrag, Biblioteek, Argief, Inligtingstegnologie, Oudit, Transoranje Instituut vir Buitengewone Onderwys, Ondersteuningsraadbestuur, Kinderhuisbestuur, Kital, SENTIK en die Konservatorium vir Kerkmusiek.

Die gebou is as gevolg van verskeie eksterne faktore, nie goed onderhou nie en het daarom teen 'n redelike pas verwaarloos en agteruitgegaan. Daar is sedert die begin van 2003 'n grootse poging aangewend om die agteruitgang te keer en ook om die gebou op te knap. Die gebou se buitekant is oorgeverf en so ook die

dakke. Herstelwerk is ook gedoen aan die buitekant waar daar krake en barste was. Die skagte is ook herseël en uitgeverf. Die tweede vloer in die noordelike gedeelte is uitgeverf en herstel. Die orkesput in die ouditorium is herstel en ook die elektriesebedrading van die verhoogligte. Alle gebreekte en gebarste vensters is vervang. 'n Hele paar van die ou uitgediende venster-tipe lugreëlings is vervang met nuwe gedeelde eenhede en so sou daar nog vele genoem kan word.

Die ouditorium word op 'n gereelde basis aan eksterne liggame uitverhuur. Voorts is daar ook 'n kontrak met Remnant International Ministries wat Sondag 'n diens in die ouditorium hou. Die HKSA hou ook Sondae erediens op die perseel.

9.1.5.2 **Barton Keepgebou**

Die geskiedkundige gebou huisves tans die afdeling Sentik, die Sekretaris vir Apostolaat, die van Selms nalantenskap en die Museum. Die Hoof Uitvoerende Beampte van die HKSA word ook in die huis geakkommodeer.

Dieselfde lot van min of geen onderhoud het ook die huis "getref". Tans is daar 'n begin gemaak met die opknapping van die gebou. Die dakstruktuur is relatief stewig maar al die houtfasies is verweer en sal noodwendig vervang moet word. Die houtreelings op die stoep is nog in 'n redelike toestand en word ook tans herstel. Dit is 'n groot en moeilike taak en 'n kontrakteur het drie jaar gelede ongeveer R250 000 gekwoteer om die gebou op te knap.

9.1.5.3 **Plaas Tarentaalpan, Thabazimbi**

Die plaas is een van drie eiendomme wat deur oom Pieter en tant Ellie Botha aan die Kerk nagelaat is. Dit is ± 330ha groot met 'n gerieflike en stewige opstal. Die opstal word tans verhuur en die huurder betaal gereeld. Die weiding word aan 'n boer van die omgewing verhuur maar tans is daar 'n probleem aangesien 'n werker (mnr Dibyane) van die Botha egpaar 'n woonregeis op die grond geregistreer het. Pogings word aangewend om mnr Dibyane te hervestig.

9.1.5.4 **Plaas Klipdrift, Hammanskraal**

Die Kerk is die eienaar, maar onderhewig aan mev Rie Steenkamp se lewenslange vruggebruik. Die Hervormde Teologiese Opleidings- kompleks is in die laat tagtigerjare onder leiding van prof SJ Botha opgerig. Die plaas beskik oor 3 netjiese opstalle. Die vruggebruiker verhuur twee van die huise en bly self in die derde.

Die Kerk ontvang tans geen inkomste uit die plaas nie aangesien die waterregte ook deur die vruggebruiker verkoop word aan 'n derde persoon, mnr Albert Dykema.

Die Hervormde Teologiese Opleiding is in proses om die huidige opleidingskollege in 'n instituut vir opleiding te omskep. Die verslae word aan die 67ste Algemene Kerkvergadering voorgelê vir oorweging.

9.1.5.5 **Plaas Elfrieda en Ventershoop, Thabazimbi**

Hierdie twee eiendomme is ook deur mnr en mev Botha aan die Kerk bemaak. Die oppervlak van die 2 plase was saam $\pm$ 1000 ha groot en is verkoop vir R730.000. Hierdie fondse is volgens die laaste wens van die egpaar belê.

9.1.5.6 **Japonicastraat, Thabazimbi**

Nadat mev Botha nie meer alleen op die plaas Tarentaalpan kon aanbly nie het die Kerk vir haar 'n huis in Thabazimbi gebou. Die fondse is deur die Raad voorgesket en is weer verhaal van die boedel van mev Botha met haar afsterwe. Die huis is intussen vir R260 000 verkoop en die bedrag is volgens die laaste wens van die egpaar belê.

9.1.5.7 **Middestad Kerkgebou- Kaptijnstraat, Hillbrow, Johannesburg**

Die kerkgebou is verhuur aan die Bethesda Fellowship Centre nadat die gemeente ontbind het. Met die nouer samewerking tussen die Middestad Evangelie Sorg aksie (MES) en die Kerk het MES laat blyk dat hulle sou belangstel om die gebou te koop en in te rig as 'n beradingsentrum. MES het die Kerk slegs R170 000 vir die gebou aangebied en die Raad van Finansies het dit as deel van die kerk se roeping, om ook op dié terrein betrokke te wees, aanvaar.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.2 **BEGROTING 2005**

9.2.1 **SAMEVATTENDE BEGROTING**

Besonderhede van die begroting word aangeheg as **BYLAE J.**

Die sinodale begroting kwantifiseer die besluite van die Kerk ten opsigte van gesentraliseerde aktiwiteite en dienste. Dit volg dus dat die Kerk (deur die Algemene Kerkvergadering) gesamentlik besluit oor dit wat gesentraliseer moet word, en verskaf die fondse (deur middel van die Sinodale heffing) om dit tot uitvoer te bring.

Die begrotingsposte wat in die begroting vir 2005 vervat is sluit nie enige uitbreidings in nie. Daar moet in gedagte gehou word dat "nuwe" uitgawes noodwendig 'n koste- en heffings-implikasie sal hê. (Dink hier byvoorbeeld aan 'n heffing vir oninbare debiteure.)

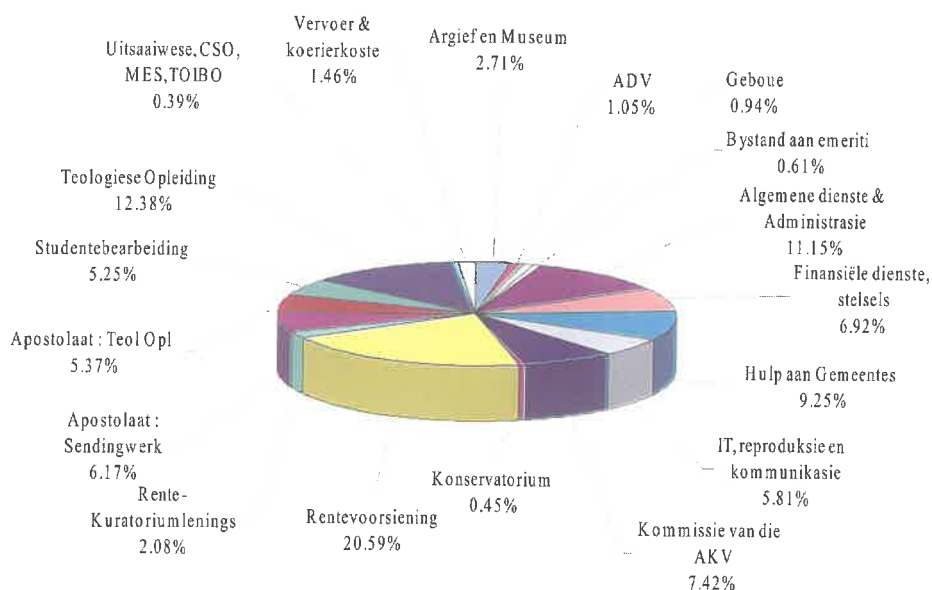
Hierdie begroting kon vanweë die tydsbestek waarbinne dit opgestel moet word, nie die werklike resultate van 2004 as basis gebruik nie maar het die finansiële resultate van die jaar geëindig 31 Desember 2003 as vertrekpunt. Die resultate is soos volg:

	BEGROTING			
	2002	2003	2004	2005
Administrasie	3 466 491	3 776 289	4 141 356	4 320 244
Webblad	4 054	22 168	25 508	27 582
IT & Reproduksie	203 387	357 981	482 328	517 051
Argief, Museum & Biblioteek	410 445	450 025	496 193	519 628
Konservatorium	21 086	88 000	84 585	86 822
Apostolaat: Sendingwerk	1 055 499	1 101 285	1 108 854	1 185 195
Apostolaat: Teol Opleiding	867 609	998 308	1 050 504	1 030 380
Teologiese Opleiding	1 686 240	1 940 673	2 236 759	2 376 194
Kommissie vd Alg Kerkverg.	1 066 681	1 180 545	1 334 312	1 424 527
Studentebearbeiding	1 198 164	1 517 416	1 153 448	1 007 798
Geboue	149 123	51 634	180 095	180 095
Ander	213 771	129 588	225 771	275 633
Fonds vir Gem Opbou	1 361 000	1 469 880	1 690 362	1 774 880
Emeriti bystand	118 000	115 000	113 732	118 000
Rentefonds	4 500 608	3 650 305	3 528 994	3 952 473
Studielenings: Rentetekort	400 000	400 000	400 000	400 000
Totaal	16 722 158	17 249 097	18 252 801	19 196 501
Lidmate	118 000	115 000	113 732	111 732
Heffings per lidmaat p.j.	R141.00	R149.99	R160.49	R171.81
Afgerond	R141.00	R150.00	R160.00	R172.00

Bogenoemde tabel toon vergelykende begrotings sedert die jaar 2002. Dit word spesifiek so ingesluit om die basis van die bedrag per belydende lidmaat weer te gee. Daar is nie werklike resultate vir die doel ingesluit nie, aangesien die uiteindelijke besparings daartoe sal lei dat die per capita bedrag laer as begrote (gehefde) bedrag sal wees, en vergelykbaarheid daardeur bemoeilik word.

Ten einde die konsepbegroting vir 2005 teen agenda-opstelling te kon saamstel, is hoogstens die werklike resultate van die jaar 2003 beskikbaar. Vir die vergelyking van werklike resultate (2003) met die konsepbegroting, kan verwys word na die begroting in besonderhede soos per bylae aangeheg. Benewens die gunstige rentefondsafwykings is die ander afwykings matig en vorm die historiese resultate 'n redelike basis waarop geraam kan word.

Konsep begroting vir 2005

Volgens hierdie begroting verhoog die Sinodale heffing van R160.00 na R172.00 per belydende lidmaat per jaar. Dit verteenwoordig 'n 7.50% toename. Hiervan is 5.17% toe te skryf aan netto verhoogde koste, en 2.33% die effek van die verminderde lidmaatgetal.

Die effek word in die onderstaande tabel geïllustreer:

	2004	2005	Toename R.c.	Toename %
Begrotingstotaal	18 252 801	19 196 501	943 700	5.17%
Lidmate	113 732	111 732		2.33%
Heffing per lidmaat	R160.49	R171.81		
Afgerond	R160.00	R172.00	R12.00	7.50%

Gemeentes word versoek om die Augustus 2004 telling met die nodige erns te benader aangesien die resultate daarvan 'n direkte invloed op die realisering van die begroting uitoefen.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.****9.2.2 UITBREIDING VAN BEGROTING**

Uitbreidings tot die 2005 begroting vir oorweging
Nie in konsep begroting ingesluit nie

1. Teologiese Opleiding UP : Kerkgeskiedenis en Kerkreg**Opsie 1** : Begroot vir 'n dosentepos

Bedrag	Per lidmaat	Kumula-tief
--------	-------------	-------------

340,000.00	R 3.04	R 3.04
------------	--------	--------

- Posbegroting
- *Min*: Reeds begroot

400,000
60,000

Opsie 2 : Status Quo**- UP onttrek hydrae tov deeltydse dosente**

- ** Lesingkoste
- ** Reiskoste
- ** Subsidie Gemeente (Kerkgeskiedenis)
- Min* : reeds in begroting
- Kerkgeskiedenis
- Addisionele dosentkoste reeds voorsien

0	0	R 3.04
30,000		
12,000		
60,000		
-60,000		
-42,000		

2. HTO (addisionele behoefte)

- Bedryfsbestuurder / -hulp:
- Gemeenskapswerk
- Sekretaris: Instituut

86,292	R 0.77	R 3.81
50,000	R 0.45	R 4.26

3. Kommunikasiebestuurder

- Bestuurder 50% x Hoof v Sentik

200,000	R 1.79	R 6.05
---------	--------	--------

4. Bloemfontein Studente

- Begroot vir 5 – 6 jaar skaal
- *Min* reeds ingesluit in begroting

216,999	R 1.94	R 7.99
288,759		
-71,760		

5. Bemerkingskantoor

400,000	R 3.58	R 11.57
---------	--------	---------

9.2.3 Ringsbystandfondse en Sentrale Bystandsfonds.

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het besluit "dat elke Ring 'n ringsbystandfonds teen Julie 2002 in bedryf stel (in gevalle waar ringe dit nog nie gedoen het nie) met die bedoeling dat teen die einde van 2002 en daarna 'n bydrae aan 'n sentrale bystandsfonds gemaak sal word." (AKV Notule punt 9.3.13.1 / Besluitbundel punt 9.3.1.1)

Hierdie besluit is voorafgegaan deur die volgende motivering :

"Soos aangedui in die bespreking van Finansiering van debiteure as faktor wat die bestuur van die tekort beïnvloed, beloop die geleentheidskoste ongeveer R854 998, of te wel R7, 24 per belydende lidmaat per jaar.

Aangesien alle gemeentes nie is staat sal wees om die bedrag by te bring nie word die volgende gedagte aan die Algemene Kerkvergadering voorgehou :

- * *Stig 'n hulpfonds om die agterstand aan te spreek en om sukkelende gemeentes mee te ondersteun.*
- * *Hef 'n addisionele R10.00 per belydende lidmaat per jaar met die uitsluitlike doel om hierdie agterstand teen te werk en om die spesiale fonds op die been te bring.*
- * *Gemeentes wat dit nie kan byeenbring nie doen aansoek om vrystelling via die Raad van Finansies en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.*
- * *Soos wat uitstaande debiteure verminder, kan die voorsiening ook jaarliks aangepas word.*
- * *Die bedrag word ook aangewend om die tekort op die Kerkgeld vir Kerkwerkskema aan te spreek sodat die saak uitgefaseer kan word."*

Die motivering vir 'n sentrale bystandsfonds het, soos die motivering hierbo aandi, die geleentheidskoste van debiteure (R854 998) as vertrekpunt gehad. Dië bedrag het studieleningdebiteure van ongeveer R4m ingesluit. Tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering is dit egter goedgekeur dat hierdie deel van die renteverlies (R400 000) deur middel van die sinodale heffings goedgemaak moet word. Dit het daartoe gelei dat die noodsaak van 'n bystandsfonds vir dië doel, verwater het tot ongeveer R454 998.

Indien 'n bystandsfonds vir hierdie R454 998 gestig sou word, kon dit 'n indirekte "heffingsimplikasie" van die volgende omvang beteken :

Jaar	Heffing per Belydende lidmaat	Bystandsfonds	Totaal
2002	R 141.00	R 3.86	R 144.86
2003	R 150.00	R 3.96	R 153.96
2004	R 160.00	R 4.00	R 164.00
2005	R 172.00	R 4.07	R 176.07
Gemiddeld		R3.97	

Dit beteken dat gemeentes gemiddeld R3.97 per belydende lidmaat meer sou moes betaal om die bystandfonds op die been te bring.

Gedagtig aan die twee aspekte (goedgekeurde voorsiening van R400 000 en die bykomende koste van R3.97 per belydende lidmaat) is die stig van die sentrale bystandfonds nie van stapel gestuur nie.

Daar is egter bykomende oorwegings wat die daarstel van sodanige fonds, of soortgelyke werkswyse, tog beïnvloed :

- * In lyn met gesonde finansiële bestuursbeginsels, meer spesifiek Algemeen Aanvaarde Rekeningkundige Praktyk – AARP, is dit gebruik om 'n voorsiening vir oninbare skuld te skep. Die rede hiervoor word gevind in die beskouing dat oninbare debiteure, as realiseerbare bate, "oorwaardeer" is. Met ander woorde, die state toon aan dat daar potensiele kontantvloei bestaan wat inderwaarheid oor tyd al hoe minder waarskynlik word.
- * Die Kerk het die beleid dat gemeenteskuld nie afgeskryf word nie maar eerder oor tyd, hetsy deur die Fonds vir gemeente-opbou of 'n afbetalingsreëling wat oor dekades (*millenia* ?) heen kan strek, befonds word. Dit impliseer dat die Kerk likiede bates aandui wat inderwaarheid *langtermyn* leningskapitaal/beleggings verteenwoordig en nie *korttermyn* likwiedeerbare debiteure nie. In die lig hiervan kan gesê word dat aan die een kant beskik die Kerk oor onbefondse (langtermyn) reserwes (wat kulmineer in die opgehoopte tekort), teenoor langtermyn "beleggingskapitaal" in die vorm van langtermyndebiteure.

In die geval van die Kerk kan die hantering van die kwessie op een van twee maniere tot uitvoer gebring word :

- * Eerstens, om bewese oninbare skuld teen bestaande onbefondse reserwes te verreken. Aan die eenkant verminder dit die illusie van potensiele kontantvloei, en aan die ander kant verminder dit 'n verpligting wat befonds moet word. Dit het die voordeel dat daar geen bykomende finansiële las op gemeentes geplaas word nie.
- * Tweedens, om 'n voorsiening vir oninbare skulde te skep (byvoorbeeld op die basis van 'n persentasie van uitstaande debiteure) en te befonds deur jaarliks of 'n bedrag in die sinodale heffing in te sluit, of deur die daarstel

van die Bystandsfonds soos hierbo in die vooruitsig gestel. Beide met 'n toename in finansiële druk op gemeentes van die Kerk.

Dit is gepas om op hierdie stadium die opgehoopte tekort van die Kerk van nader te beskou :

	Kerkgeld- stelsel	Raad van Finansies	Totaal
Bates	60,801,416	30,074,906	90,876,322
Beleggings	56,766,397	11,747,106	68,513,503
Debiteure	4,035,019	10,041,462	14,076,481
Vaste eiendom en -bates		6,319,830	6,319,830
Bank, kontant en voorraad		1,966,508	1966508
Laste	79,359,551	10,190,087	89,549,638
Opgehoopte tekort voor reserwes	-18,558,135	19,884,819	1,326,684
Reserwes per balansstaat	-	28,020,684	28,020,684
Opgehoopte tekort na reserwes	-18,558,135	-8,135,865	-26,694,000

Die eerste moontlikheid veroorsaak 'n verskuiwing (by die Raad van Finansies) van bates (verminder debiteure) na laste (verminder laste – meer spesifiek die R28.02m) met die resultaat dat nader aan AARP beweeg word, met 'n neutrale effek op die Opgehoopte tekort.

Met die tweede moontlikheid vind ook 'n verskuiwing plaas, maar net aan die batekant – debiteure verminder en bank en/of beleggings vermeerder. Hierdie fondse wat in die bank ontvang word, kan net deur gemeentes (of via Ringskommissies) voorsien word met 'n gevolglike verhoging van die finansiële druk op gemeentes.

Die raad beveel aan

1. As gevolg van die bykomende finansiële druk wat op gemeentefondse geplaas sou word, asook die gedeeltelike aanspreek van die geleentheidskoste in die vorm van die R400 000 rentevoorsiening vir studielieningsdebiteure, word die daarstel van 'n sentrale bystandsfonds gelaat,
2. Geïdentifiseerde oninbare debiteure by die Raad van Finansies en Kerkgeld vir Kerkwerkstelsel word teen die bestaande (onbefondse) Kapitaalreserwe verreken (sien die Balansstaat, aantekening 8 op bladsy 8 van die finansiële jaarstate in 'n bylae tot hierdie agenda).

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

9.3 ALTERNATIEWE HEFFINGSTELSEL

9.3.1 BESLUITTE VAN DIE 66ste ALGEMENE KERKVERGADERING

- * Die vergadering gee aan die Raad van Finansies die opdrag om 'n heffingstelsel te ondersoek wat op kollektiewe verantwoordelikheid berus. Die beginsel van gedeelde sorg en gedeelde verantwoordelikheid moet geld.
- * Die vergadering dra die taak aan die Raad van Finansies op om finale berekeninge te doen en by die 67ste Algemene Kerkvergadering verslag te lewer vir besluit.
- * Ringskommissies word opgeroep om deel te hê aan die beplanning en implementeringsfase van die alternatiewe heffingstelsel.

9.3.1.1 Beskrywingspunt

(i)

HEFFINGS : RING VAN MAQUASSI

- * Die Algemene Kerkvergadering bepaal die grootte van 'n standplaas, byvoorbeeld 450 belydende lidmate en hef 'n bedrag per belydende lidmaat per standplaas. Gemeentes wat meer as die vasgestelde lidmate per standplaas het, word vir alle lidmate bo die getal 'n hoër bedrag gehef.
- * Gemeentes word opgeroep om met verantwoordelikheid te aanvaar dat heffings nie 'n belastingstelsel is nie, maar as offergawe gesien moet word.
- * Kerkrade word opgeroep om in terme van die heffings wat oorbetaal word die voorbeeld te stel vir gemeentede oor hoe offergawe benader behoort te word.
- * Gemeentes wat se sosiale samestelling van so 'n aard is dat dit deur hierdie kategorieheffing benadeel word, word deur die taakspan van die Raad van Finansies ondersoek en daar word op meriete uitsonderings gemaak soos deur die taakspan bepaal.

Motivering

- * Heffings is, net soos offergawe, bedoel om die kerk, in dié geval die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika, in stand te hou.
- * Die huidige heffingstelsel gaan van die standpunt uit dat almal op dieselfde vlak bevoordeel word, maar die kleiner gemeentes word benadeel.
- * Groot gemeentes met net een standplaas is in staat om baie meer vir die kerk te kan doen as wat tans gebeur.
- * Gemeentes met sosiaal maatskaplike omstandighede, word tans oor dieselfde kam geskeer as meer gegoede gemeentes wat dit eerder kan bekostig. Die kategorieheffing sou op dié manier voorsiening kan maak vir die gedeeltelike kwytskelding van heffings by gemeentes wat dit nie kan bekostig nie.

Kommentaar met betrekking tot alternatiewe heffingstelsels

Die volgende kommentaar met betrekking tot heffings en die verhaling daarvan word aangehaal uit 'n dokument wat in 1986 die lig gesien het:

"Die Raad van Finansies het sedert 1957 verskillende metodes van heffing oorweeg en elke keer tot die slotsom gekom dat die metode tans in gebruik nog die beste is".

Hieruit blyk dit duidelik dat heffings sedert die vroegste jare onder bespreking was en telkens weer beredeneer en beoordeel is. Ten opsigte daarvan het die Algemene Kerkvergadering weereens versoek dat die saak nagevors en 'n voorstel geformuleer moet word. Twee basiese alternatiewe word ter tafel gelê in 'n poging om die versoek hierbo te akkomodeer.

Aangesien spesifieke sake, wat die profiel van gemeentes direk beïnvloed nie sondermeer in so 'n dokument verdiskonteer kan word nie, bly dit altyd 'n saak wat deur veralgemening benadeel kan word.

Verdermeer is dit nodig om (hoe ongevoelig dit ookal mag klink) die lewensvatbaarheid van kleiner gemeentes te ontleed ten einde aandag te skenk aan alternatiewe bedieningspatrone in sulke gemeentes.

Gemeentes wil graag outonoom en onafhanklik wees, maar dan kom die saak van bekostigbaarheid telkens na vore op 'n stadium waar die gemeente se verpligtinge alreeds nie nagekom kan word nie. So word die Raad van Finansies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gewoonlik gekonfronteer met 'n situasie wat neerkom op 'n noodsituasie en reddingsaksies moet bedink word.

Dit bly dus 'n ope vraag of enige alternatiewe stelsel noodwendig 'n verbetering teweeg sal bring.

9.3.1.2 Alternatiewe

Die inligting wat volg, poog egter om alternatiewe ter tafel te lê sodat die gevolge weereens duidelik aangespreek kan word.

Alternatief 1 BYLAE K 1.

In die model wat volg, is die volgende aannames gemaak:

Die inligting is gebaseer op die 2004 finansiële jaar.

* Die totale bedrag nodig om die Sinodale aktiwiteite te befonds	R18.3 m
* Subsidie toegestaan aan gemeentes (netto)	R 1.2 m
* Heffing na subsidie	R17.1 m
* Aantal belydende lidmate	113 924
* Gemeentes met belydende lidmate van minder as 301 betaal 'n verminderde (standaard) tarief	
* Standaardtarief (per belydende lidmaat per jaar)	R125.13
* Addisionele tarief – nie deur middel van standaard tarief verhaal nie (per belydende lidmaat per jaar)	R66.55
* Die Fonds vir Gemeente Opbou verval onder hierdie model aangesien die verminderde bedrag naamlik R17.1m verhaal word.	

Die resultaat van alternatief 1

Vir agtergrond verwys na die bylae.

(i) *Gemeentes met belydende lidmate tot 200:*

* Aantal gemeentes	96
* Aantal wat substansieel meer gaan betaal per lidmaat	44

Die problematiek bly dat, selfs teen verminderde heffings, hierdie kategorie gemeentes gewoon nie die mas finansiël kan opkom nie. Die Kerk sal dié saak baie ernstig en grondig moet ondersoek ten einde ten minste 'n norm te probeer vasstel van hoe hierdie gemeentes ten beste bearbei kan word. Verdere inligting van die verpligtinge van hierdie kategorie gemeentes word na die groter gemeentes oorgeplaas en dié damwal sal ook nie alle druk kan weerstaan nie.

(ii) *Gemeentes met belydende lidmate van 201 tot ± 640*

Hierdie middelgroep word, op enkele uitsonderings na, nie negatief beïnvloed nie.

Gemeentes wat as gevolg van bepaalde omstandighede van subsidie afhanklik is, word steeds negatief beïnvloed.

(iii) *Gemeentes met belydende lidmate van 640 en meer:*

Hierdie kategorie van relatief groot gemeentes word, in totaal, negatief beïnvloed. Veral die gemeentes met meer as 1 000 lidmate sal 'n addisionele bedrag wat wissel van R11 000 tot ongeveer R37 000 per jaar moet betaal. Die vraag is of dié gemeentes oor die potensiaal beskik om die addisionele las te dra.

Gevolgtrekking

Gegewe die model soos hierbo gespesifiseer, is die resultate nie sodanig dat dit die gemeentes wat dit nodig het om met bediening voort te gaan, sodanig bevoordeel dat dié stelsel 'n oplossing kan bied nie.

Alternatief 2 BYLAE K 2.

In terme van die beskrywingspunt van die Ring van Maquassi, word die volgende inligting met die vergadering gedeel.

Om die Algemene Kerkvergadering in die proses te ondersteun, is alternatiewe gemodelleer en die volgende aannames geld vir die onderhawige situasie:

* Die totale bedrag benodig om die Sinodale Aktiwiteite te befonds	R18.3 m
* Aantal belydende lidmate	113.924
* Standaardtarief (per belydende lidmaat per jaar) vir gemeentes tot 300 belydende lidmate	R145.85
* Effek op groter gemeentes beperk tot R12.00 addisionele heffing per belydende lidmaat per jaar	900 belydende lidmate en meer
* Implisiete subsidie aan dié gemeentes	R324.586
Verwys bylae vir die besonderhede.	

Resultaat

Alhoewel daar met dié scenario 'n eweredige verligting vir al die gemeentes tot 300 lidmate ingebou is, sal dit steeds nie die situasie positief beredder nie. Addisionele fondse sal beding moet word om steeds die Fonds vir Gemeente Opbou daar te stel en dalk uit te bou.

Sonder addisionele maatreëls sal die groot gemeentes drasties benadeel word sodat die heffing tot met R18.63 per belydende lidmaat per jaar verhoog sal moet word.

Om die egalisasie toe te pas sal meer as R700 000 gevind moet word. In totaal dus word 'n subsidie van ten minste R1.0m benodig om die gemeentes wat steeds nadelig beïnvloed word, te ondersteun. Die toedeling mag as arbitrêr gesien word, veral aangesien die herverdeling van heffings nie aan alle gemeentes die nodige verligting waarborg nie.

Gevolgtrekking

Enige manipulerings van syfers en elke model wat gebruik word het altyd 'n positiewe en negatiewe sy.

Die diversiteit van verskillende gemeentes, en selfs binne die grense van 'n gemeente, maak 'n billike manipulerings bykans onmoontlik.

Model twee gee 'n beter verspreiding van die risiko en penaliseer die groter gemeentes met sowat 6.25% op die hoogste vlak. Die vraag is egter of die model in die toekoms gaan waterhou, of sal daar telkens op 'n jaar tot jaar basis bepaalde aannames gemaak moet word.

Die oplossing blyk nie duidelik en voor die handliggend te wees nie en om blokkies rond te skuif is ook nie 'n antwoord nie.

Heffings is ook nie regtig die probleem (globaal beoordeel) nie, aangesien die Fonds vir Gemeente Opbou die situasie ondervang.

Alvorens 'n slotsom hieroor getrek word, is die volgende inligting van belang ten opsigte van die 2002 finansiële jaar.

Totale inkomste van gemeentes	R140.0m	100%
Salarisse, lone, ensovoorts	R13.1m	9.4%
Heffings	R16.7m	11.9%

Samevatting

1. Behalwe, indien 'n model gevind word wat arbeidsaamheid, potensiaal, gemeentelike betrokkenheid en 'n hele lys van ander sake verdiskonteer, is daar nie 'n eenvoudige antwoord op die herverdeling van die Heffing nie.
2. Die model hierbo (alternatief 2) gee aan die kleiner gemeentes (tot 300 lidmate) 'n "subsidie" van ongeveer R325 000 of te wel 'n 9% inkorting, terwyl gemeentes van 460 en meer die addisionele las dra

Gemeentes tussen 300 en 460 word ook gesubsidieer, maar net op kleiner skaal.

3. Gemeentes met meer as 900 lidmate word met ongeveer R700 000 gesubsidieer ten einde die verhoging binne perke te hou.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

9.3.2 SENTRALE VERGOEDING

Besluite van die 66ste Algemene Kerkvergadering:

- * Die administrateur doen dringend ondersoek na die moontlikheid en wenslikheid van 'n sentrale versorging van predikante vir spoedige oorweging deur die Kerk. Hierdie ondersoek moet onder meer aan die volgende sake aandag gee:
 - ** Heffings word so aangepas dat die Raad van Finansies aan elke standplaas 'n minimum traktementsgedeelte kan oorbetaal.
 - ** Gemeentes het nog steeds die keuse om hulle predikant, bo en behalwe hierdie minimum traktementsgedeelte, bykomend te versorg soos wat hulle sou goeddink.
 - ** Die implikasie ten opsigte van arbeidswetgewing moet in ag geneem word. Wie sal as werkgewer beskou word indien daar van 'n sentrale versorging gebruik gemaak word.

9.3.2.1 Beskrywingspunte

(i)

SENTRALE VERGOEDING : RING VAN VEREENIGING

Die Algemene Kerkvergadering wys 'n komitee aan bestaande uit 5 diensdoende predikante en die Moderamen om teen April 2005 'n aanbeveling te maak met betrekking tot gestandaardiseerde vergoedingskale in die Kerk wat sentraal geadministreer word.

Ds RJ Rust stel die beskrywingspunt.

Kommentaar van die Administrateur

Dit is belangrik om die volgende kompliserende faktore uit te wys naamlik:

- * Die Raad van Finansies sal by die komitee betrek moet word. (Verwys Ordinasie 9.2.2.5 van die Kerkorde).
- * Gestandaardiseerde vergoedingskale wat sentraal geadministreer word bring minstens twee prominente sake na vore wat hanteer moet word naamlik:

- ** Sentrale administrasie en
- ** gestandaardiseerde vergoedingskale.

Met betrekking tot vergoedingskale is dit reeds die gebruik in die kerk dat sodanige skale jaarliks saamgestel word en aan die gemeentes (werkgewers) beskikbaar gemaak word as synde 'n *standaard riglyn*.

- * **Sentrale administrasie** kan op meerdere wyses geïnterpreteer word, naamlik:

- ** Sentrale administrasie deur middel van 'n Burostelsel.

Dit het tot gevolg dat die pakket sinodaal geadministreer word, maar in opdrag van die bepaalde gemeente en daarvoor is daar nie enige goedkeuring nodig nie.

- * **Sentrale vergoeding** daarenteen het bepaalde implikasies wat oorweeg moet word soos byvoorbeeld 'n alternatiewe Heffingsstelsel om die nodige fondse beskikbaar te maak. Dit is 'n omvattende situasie, maar het beslis bepaalde voor- sowel as nadele. Die volgende is van belang:

- ** Die Kerk sou eerstens 'n uitspraak moet maak in terme van 'n veranderde Heffingsstelsel.

- ** Tweedens sou die Kerk sinodaal (byvoorbeeld Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en Raad van Finansies) 'n baie fyn studie oor die omvang van standplase en gemeente-dinamiek moet doen en strategies oor die saak besin.

- ** Die gemeentes sal moontlik gekategoriseer en bepaalde norme daargestel moet word in terme van grootte van die gemeente, spanwydte van die gemeente se grense, ensomeer. Met ander woorde daar word geen klem op die welvarendheid van die gemeente gelê nie – maar summier op die omvang van die arbeid wat verrig moet word.

- ** Verder sal daar strategies (in terme van 'n Rasionalisasie en Herstruktureringsproses) te werk gegaan moet word ten einde die beste bediening te verseker.

- ** So sou twee relatief klein gemeentes, soos tans die geval is, nie noodwendig elkeen op 'n eie predikant aanspraak kan maak nie want bepaalde standaarde sal moet geld.

- ** Gemeentes sal dan "ongeveer" verlies moet neem met 'n struktuur wat op hulle afgedwing sal word. Bediening sal hoogste prioriteit geniet en nie noodwendig altyd persoonlike voorkeure en behoeftes probeer verdiskonteer nie.

- ** Dit sou die gedagte om mekaar se laste te dra, wat reeds die Raad van Finansies se tema by die 66ste Algemene Kerkvergadering was, baie sterk ondersteun.

AANBEVELING

Vir bespreking en besluit.

9.3.2.2 Beskrywingspunt

(i) **SENTRALE VERGOEDING VAN DIENSDOENDE PREDIKANTE VAN DIE KERK: KOMBINASIEGEMEENTE BLOEMHOF/CHRISTIANA: RING VAN MAQUASSI**

Die Raad van Finansies skenk onverwyld dringende en daadwerklike aandag aan die infasering van die mees effektiewe wyse waarop diensdoende predikante van die Kerk deur middel van (vanuit) 'n sentrale fonds vergoed sal word.

Motivering

- * 1 Korintiërs 16: 1 - 4 is duidelike aanduiding van die onderlinge besorgdheid wat gemeentes van die Kerk vir mekaar behoort te koester.
- * Die huidige situasie in die Kerk is dat daar talle gemeentes is (nie net klein gemeentes nie) wat dit algaande moeiliker vind om predikantstandplase te onderhou.
- * Talle predikante is beroepafwagtend maar word nie beroep nie omdat kleiner gemeentes veral nie die versorging of standplaas kan bekostig nie.
- * Talle gemeentes ervaar die gevolge van minder intensiewe of selfs geen geestelike bearbeiding in der mate dat talle lidmate lidmaatskap by ander kerke soek of selfs totaal kerkloos raak sodat gemeentes selfs tot niet gaan.
- * Die saak word dringend oorweeg en spoedig in werking gestel aangesien elke maand of jaar wat verloop meer en meer gemeentes oplewer wat finansieel nie kan oorleef nie.

Kommentaar

- * Gemeentes, waar die instandhouding van die predikantstandplaas onmoontlik begin raak, kan weldra nie meer normaal as gemeente funksioneer nie aangesien alle kragte en tyd later net op die finansiële probleme van die gemeente gekonsentreer word.
- * Verwys na p 490 van die agenda vir die 66ste Algemene Kerkvergadering, punt 9.8.7.2 waar oor die versorging van predikante in klein gemeentes gehandel word. Daar word duidelik aanvaar dat dit ewe maklik kan gebeur dat 'n gemeente 'n predikant in 'n deelsorgstandplaas binne die bestek van enkele jare volle versorging kan bied. Die ongeluk is dat daar dan met die styging in lewenskoste en verhoging in traktementskale, spoedig 'n situasie kan ontstaan dat die gemeente op 'n dag nie meer in staat daartoe sal wees om met die versorging vol te hou nie. Punt 9.8.7.3 van die agenda meld dieselfde gevaar ten opsigte van groot gemeentes wat 'n tweede standplaas

- skep en later ook nie daarmee kan volhou nie.
- * Die Kerk sal moet uitmaak of die standpunt, dat 'n gemeente wat nie 'n standplaas kan bekostig nie geen bestaansreg het nie, regverdig is.
 - * Wanneer die Kerk besluit om die ingrypende aanpassing te maak in die totale vergoeding van predikante, gaan die hele gedagte van onderlinge verbondenheid en bewoënheid oor gemeentes wat dit nie kan bekostig om ook die voorreg van Woordverkondiging te geniet nie, tot sy volle reg kom. Dit sal daarop neerkom dat gemeentes van die Kerk mekaar in hulle nood begin bystaan.
 - * Die dringendheid vir die besluit lê daarin dat die Kerk tans besig is om in te plof soos 'n groot gebou wat van binne af aan flarde geruk word. Elke gemeente is net na binne op homself gerig en het geen bekommernis oor die gemeentes wat swaarkry om te oorleef nie. Stelselmatig verneem ons van al meer en meer gemeentes wat besluit het om die standplaas op te hef of om die deure te sluit en te ontbind of wat op die randjie daarvan staan en dit sterk oorweeg. Veral op die platteland is dit onherstelbare skade aan die Nederduitsch Hervormde Kerk wanneer 'n gemeente gedwing word om sy deure te sluit.
 - * Krimpende lidmaattalle, veral in die plattelandse gebiede, is aan die orde van die dag en hoef nie veel meer oor gesê te word nie. Daarbenewens is plattelandse gemeentes in der waarheid ook ouerwordende gemeenskappe wat gaandeweg minder ekonomies aktiewe lidmate het.
 - * Alle aspekte van die Kerk se werk word hoofsaaklik uit die sinodale- en ringsheffings befonds behalwe dit waarvoor die Kerk in die wêreld geroep is naamlik die verkondiging van die evangelie. Die kar word voor die perde ingespan.
 - * Deur die beskrywingspunt te aanvaar en so spoedig moontlik in werking te stel, sal die Kerk elke lidmaat daartoe in staat stel om gelyke verantwoordelikheid te dra ten opsigte van die instandhouding van standplase met die oog op die meerdere en wyer beskikbaarheid van predikante wat die Woord op soveel meer plekke sal kan verkondig as wat huidig die geval is. Is dit nie wat in wese van ons as Kerk verwag word nie?
 - * Met verwysing na die voorafgaande net die volgende: 'n Gemeente van 150 belydende lidmate en 'n predikante wat 30 jaar reeds in die bediening staan se lidmate het net eenvoudig 'n swaarder finansiële las om te dra as 'n gemeente met 500 of selfs meer belydende lidmate.
 - * Die aanvaarding van hierdie beskrywingspunt kan (behoort) tot gevolg te hê dat talle gemeentes wat tans nie 'n standplaas kan bekostig nie, weldra 'n predikant in hulle midde kan kry sodat die Nederduitsch Hervormde Kerk wat in talle gebied van ons land byna onbekend is (of geword het) ook daar gevestig kan word onder lidmate wat as't ware in verstrooiing leef of ander kerke moes begin opsoek.
 - * Verder sal talle jong en entoesiastiese predikante wat smag na 'n plek om die evangelie te gaan verkondig op die wyse ook in standplase gevestig kan

word.

- * Die sentrale vergoeding behoort alleen maar gemeentes in staat te stel om die basiese versorging te behartig. Indien 'n kerkraad 'n addisionele vergoeding aan die predikant wil laat toekom, staan dit hulle steeds vry om by die "basiese sentrale vergoeding" 'n persentasie te voeg.

Ds BM Dupper stel die beskrywingspunt.

9.3.2.3 SENTRALE VERGOEDING – 'N MODEL BYLAE L.

Teen die agtergrond van die beskrywingspunt en opdrag van die vorige Algemene Kerkvergadering, is bepaalde modelle nagevors ten einde te probeer vasstel in watter mate sodanige versoeke geakkommodeer kan word.

Alvorens die omvang van die finansiële implikasies gepeil kan word, is daar enkele algemene sake waaroor die Kerk 'n uitspraak sal moet maak en dit kom kortliks neer op die volgende:

- * Die Kerk sal eerstens moet besluit waar standplase gevestig mag word. Gemeentes sal dus nie toegelaat kan word om af te stig of tot gemeentestigting oor te gaan sonder dat die *model* daarvoor voorsiening maak nie.
- * Sentrale vergoeding het 'n verdere komplikasie met betrekking tot die verhouding van werkgewer en werknemer. Die Kerk sal 'n duidelike besluit hieroor moet neem want 'n Sinodale kantoor (Kommissie van die Algemene Kerkvergadering) sal byvoorbeeld moet besluit op watter vlak, skaal, ensomeer 'n gemeente mag beroep. Uiteraard sal 'n gemeente addisionele betalings aan die predikant mag maak op voorwaarde egter dat alle ander verpligtinge nagekom kan word.
- * Kombinasievorming, konsulentgemeentes, samewerkingsooreenkomste, samesmeltings en nog baie meer sal van 'n sentrale punt bestuur en beheer word.
- * Ander teologiese vraagstukke mag ook hier ter sprake kom.

Ten spyte van die probleme en voorbehoude hierbo uitgespel, is die beginsel van sentrale vergoeding tog in finansiële terme getoets, maar met die huidige situasie ten opsigte van aantal standplase en vlak van vergoeding as basis. (Geen rasionalisasie is veronderstel nie).

Alvorens die saak beredeneer kan word, is die volgende van belang:

- (i) Die basis van die berekening is gebaseer op die totale koste vir die Kerk (werkgewersbydraes ingesluit).

(ii) Die spesifieke situasie van die predikant kon nie verdiskonteer word nie, byvoorbeeld:

- * Woon die predikant in 'n pastorie of eie huis?
- * Ontvang hy/sy 'n vervoertoelaag of voorsien die gemeente 'n motor?
- * Geen prysgawe is in berekening gebring nie.
- * Geleentheids- en verskands koste is buite rekening gelaat.

Ander aannames:

* Belydende lidmate	113 924
* Traktement (koste vir die werkgewer)	
Traktement geprojekteer vir 2004	R77.4 miljoen
* Koste per belydende lidmaat per jaar	± R680
* Gemeentes met minder as 251 lidmate betaal 'n standaard tarief per belydende lidmaat per jaar (arbitrêr bepaal)	R500
* Verhaling deur middel van standaard tarief	R56.4 miljoen
* Tekort (nie verhaal deur standaard tarief nie)	<u>R21.0</u> miljoen
	<u>R77.4</u> miljoen

Toegepas op die gemeentes, kan die volgende afleidings gemaak word:

Let asseblief daarop dat die model nie verfyn is na 'n per gemeente standaard nie. Die bedoeling is om die huidige situasie met die teoretiese situasie te vergelyk. Dit verseker dus nie **elke** gemeente van 'n standplaas nie.

Resultaat

In terme van die inligting soos vervat in die bylae, is die volgende van belang:

- * Die gemeentes met minder as 250 lidmate word bevoordeel, maar steeds sal bepaal moet word of dit genoegsaam is om so 'n gemeente finansiële te laat oorleef.
- * Soos waarskynlik te wagte kan wees, betaal die groter gemeentes substansiële meer en die vraag is of dit bekostigbaar sal wees.

Gevolgtrekking

Sentrale vergoeding, as beginsel, is die ideaal maar daar is enkele voorwaardes wat baie streng nagekom moet word.

Die aanbevelings van die Ring van Vereeniging word, met enkele wysigings ondersteun en word hieronder hanteer, naamlik:

- * Die Algemene Kerkvergadering wys 'n komitee aan wat soos volg saamgestel word:
 - ** Moderamen en Raad van Finansies
 - ** 'n Aantal diensdoende predikante
 - ** Die Raad vir Regsadvies word deurlopend betrek.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

9.4 AFDELING INTERNE OUDIT

9.4.1 INLEIDING

Ordinansie 9.5 van die kerkorde reël die sake met betrekking tot die ouditering van boeke op alle vlakke en die Raad van Finansies neem verantwoordelikheid vir die beleid en riglyne wat gevolg moet word by die ouditering van sodanige finansiële inligting.

Interne Oudit speel 'n sleutelrol in die ondersteuningsprogram van gemeentes en is 'n onskatbare bron van inligting vir die Raad van Finansies, Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Taakspan en ook ten opsigte van ringe, gemeentes ensomeer. Daar is geen alternatief vir 'n stelsel wat inligting duidelik weergee vir interpretasie en terselfdertyd grafies voorstel nie.

9.4.2 TAAK VAN INTERNE OUDIT

Die Afdeling Interne Oudit voldoen aan die vereistes van Interne Ouditeure soos deur die Instituut vir Interne Ouditeure gedefinieer en wat kortliks op die volgende neerkom:

Interne audit is: onafhanklik, objektief en voeg waarde toe. Dit help om doelwitte deur 'n gesistematiseerde, gedissiplineerde benadering te bereik en om die effektiwiteit van risikobestuur, kontroles en bestuurprosesse te evalueer en aanbevelings in dié verband te maak.

9.4.3 OMVANG VAN DIE OPDRAG

9.4.3.1 Algemeen

Die implikasie van die werksopdrag wat voortspruit uit ordinansie 9.5 van die Kerkorde is soos volg:

Taak	Omvang
Finale oudits ten opsigte van gemeentes	315
Tussentydse oudits ten opsigte van gemeentes	±200
NHSV-takke	±275
Ringskommissie	±60
DPS Kinderhuise	10
Takkantore van die Ondersteuningsraad	22
Bedrywe deur gemeentes bestuur	5
Inwonersfondse van ouetehuse	3
Diakonale Rekenings	±15

Die omvang van die ouditering sluit 'n wye spektrum aktiwiteite in byvoorbeeld die nagaan en kontrolering van brondokumente, notules, ensomeer. Voorts ook die opstel van finansiële state en saamstel van kommentaar ten opsigte van risiko's wat tydens die auditproses geïdentifiseer is.

Samevattend word in die orde van ± 905 stelle boek per jaar hanteer. Dit beteken dat minstens 3 stelle boeke per dag gefinaliseer moet word en die werksopdrag word huidiglik deur 13 personeellede hanteer.

9.4.3.2 **Werklading**

Uit bogenoemde inligting is dit duidelik dat die indien van stukke ordelik en deur die loop van die betrokke jaar geskeduleer sal moet word.

Verder is dit ook nodig om kennis te neem van die doel van die Oudit Afdeling wat nie noodwendig beteken dat gemeentes boeke kan of mag indien wat nie aan bepaalde standaarde voldoen nie. Gemeentes sal nougeset die boeke moet opskryf, alle rekonsiliasies voorlê en seker maak dat die stelsel ten minste in "balans" is – 'n kenmerk van die dubbelinskrywingstelsel van die rekeningkunde wetenskap.

Vertragings by Ouditkantoor

Gemeentes voer aan dat die boeke oneindig lank by die ouditkantoor vertoef en in dié tydperk is gemeentes magteloos.

Hierdie stelling is om verskeie redes hoogs aanvegbaar maar dit is tog een van die sake wat aangevoer word. Daar is baie maniere (kreatiewe denke is belangrik) om die saak te hanteer byvoorbeeld, twee stelle boeke wat alternatiewelik gebruik word. By gerekenariseerde kasboeke of finansiële pakkette is dit ook geen faktor nie want ten minste kan bestuursinligting deurlopend (sonder openingsaldo's) hanteer word.

Ons sal mekaar se hande moet vat in die proses om 'n werkbare oplossing te vind.

9.4.4 BELASBAARHEID VAN DIE KERK

Artikel 30 van die Inkomstebelastingwet vereis dat die boeke jaarliks geouditeer, finansiële state opgestel en 'n konsolidasie voorberei sal word.

Die vereistes vir groeppregistrasie is baie streng met die implikasie dat 'n oortreding van 'n enkele gemeente daartoe kan lei dat die totale groep gevaar staan om belastingvrye status te verbeur.

Die sentrale bestuurstelsel (oudit) is dus 'n vangnet en die kantoor van Suid-Afrikaanse Inkomste Diens het met groot genoeg kennis van die gesentraliseerde ouditkantoor geneem.

9.4.5 TOEVOEGING VAN WAARDE

Interne oudit het, bo en behalwe die reeks oudit en rekenkundige gedrewe funksies wat deurlopend hanteer word, ook 'n taak om waarde tot die proses toe te voeg.

Die belangrikste hiervan kan soos volg saamgevat word.

- * Bestuursinligting
- * Tendensontledings
- * Vroegtydige bewusmaking van probleme met betrekking tot die stelsels
- * Rekenmeestersfunksies
- * Toerusting/Opleiding met betrekking tot Finansiële sagteware pakkette
- * Belastingadvies in samewerking met die Hoofrekenmeester.
- * Ondersoeke by gemeentes met betrekking tot afwykings van bepaalde norms.

Die afgelope jaar is daar weereens in voeling met die privaat ouditpraktyk gebly en pogings is aangewend om kapasiteit te bou en selfs interne kennis te verbreed sodat 'n doeltreffender diens daargestel kan word.

9.4.6 INTERNE BEHEER

'n Interne beheerstelsel is 'n geïntegreerde versameling van beheermaatreëls en aktiwiteite wat gebruik word om gestelde doelwitte te bereik. Aangesien daar met gemeentelêde se offergawes en bydraes tot trustgelde gewerk word, is dit uiters belangrik dat verantwoordelik daarmee handel sal word.

Beheer en kontrole is gefokus om risiko's te verminder, diefstal te voorkom, wanpraktyke te identifiseer, ensomeer. Dit kan

- * voorkomend wees (om ongewenste gebeure te voorkom)
- * ongevraagde/ongewenste gebeure hanteer en regstel
- * riglyne daarstel om risiko's te vermy.

9.4.7 REKENARISERING : FINANSIËLE PAKKETTE VIR GEMEENTES

Die ondersoek en soeke na 'n doelmatige gerekenariseerde finansiële stelsel het deurlopend aandag geniet. Die doel van die ondersoek was hoofsaaklik gefokus op die volgende:

- * Bekostigbaarheid.
- * Aanpasbaarheid.
- * Deurlopende en relatief goedkoop ondersteuningstelsels.
- * Opgraderings om die behoeftes deurlopend aan te spreek.

Bo en behalwe die standaard finansiële programme wat ondersoek is naamlik: Pastel, Turbocash, Brilliant Accounting en SAGE, is daar ook aandag gegee aan Finkerk van Infokerk. Tans fokus ons om verskeie redes op Infokerk (Finkerk en Winkerk).

Die program is nie net bekostigbaar nie, maar kan ook die doelwitte van die Kerk aanspreek. Finkerk is die afgelope aantal jare deur van die gemeentes beproef. Die probleemareas is deurlopend met ds Jan Venter van Infokerk bespreek waarna bepaalde verbeteringe aangebring is ten einde ons behoeftes volledig te akkommodeer.

Wat die program uniek maak is dat die finansiële stelsel (Finkerk) en die administrasiestelsel (Winkerk) met mekaar gekoppel is. Hieruit kan relatief volledige bestuursinligting versamel word, nie net vir finansiële bestuur nie, maar ook as bron van inligting vir die vergaderinge van die ampte sowel as die predikant met byvoorbeeld huisbesoek. Die kostestruktuur en voordele van die programme is steeds onder bespreking. Die gebruik van Winkerk (Administrasieprogram) kan ook bydra tot die instandhouding en opstel van 'n sentrale lidmaatregister wat onontbeerlik vir die Kerk se oorspronklike bestuur is.

Dit blyk dus dat ons moontlik 'n ooreenkoms met die groep sal bereik ten einde soveel moontlik gemeentes te ondersteun in die proses van rekenarisering en teen billike tariewe. Die kostestruktuur word verderaan bespreek.

9.4.8 UITBREIDING VAN DIENSTE

Die vrystelling van die King II verslag (26/03/2002) het in baie opsigte 'n nuwe era van bewusmaking en bestuur van risiko's ingelui.

Een van die sake wat aandag geniet is die daarstel van byvoorbeeld 'n ouditkomitee vir die Kerk in al sy geledinge. Die proses word bestuur en sal stap vir stap waar nodig geïmplementeer word. Die Raad van Finansies is reeds besig om, in samewerking met oudit, aandag aan die prosesse te skenk.

9.4.9 WINKERK EN FINKERK (INFOKERK)

9.4.9.1 **Winkerk – Lidmaatregister**

Winkerk is 'n databasis wat ten doel het om 'n volledige lidmaatregister daar te stel. In die lig van die aantal lidmate wat deurlopend "verdwyn" sal die migrasie-proses dalk elektronies nagespoor kan word.

Verder kan offergawes en bydraes op 'n lidmaatvlak bestuur word.

9.4.9.2 **Finkerk – Finansiële pakket**

Finkerk is die finansiële pakket en word geskoei op dit wat gemeentes nodig mag hê.

In teenstelling met ander pakkette kan die Kerk besluit hoe en wanneer opgegradeer behoort te word. Die koste sal dus baie laer wees in terme van opgradering en selfs instandhouding.

9.4.9.3 **Kostestruktuur**

Infokerk (Winkerk en Finkerk)

- * Toetreefooi (eenmalig) R2 560.00 (normaalweg)
- * Spesiale toetreefooi R1 950.00
- * Maandelikse fooi Wissel van R85.00 p.m tot R143.00 p.m.
(gebaseer op lidmaattal)

9.4.10 SAMEVATTEND

Die afdeling Interne Oudit speel in baie opsigte 'n sleutelrol wat nie onderskat mag word nie. Die Kerk sal een van sy bes-geposisioneerde en strategiese afdelings verloor indien die afdeling se rol verwater of op 'n sypoor geplaas word.

Dit wat gemeentes in terme van tyd, geld, frustrasie ensomeer, deur die Oudit Afdeling bespaar is met betrekking tot die Artikel 30 registrasie sowel as dit wat volg in die jare wat kom, moenie onderskat word nie. Gemeentes kry 'n diens teen 'n uiters billike tarief.

AANBEVELING

1. **Die Afdeling Interne Oudit word bedank vir die deeglike werk wat gedoen word en die diens wat aan die Raad van Finansies, gemeentes, predikante en ander funksionaris en instansies van die Kerk gelewer word.**
2. **Gemeentes wat oorweeg om te rekenariseer gebruik sover moontlik Infokerk. Al die gemeentes kan mettertyd van Infokerk gebruik maak ten einde duur lisensie en opgraderingskoste te vermy.**

9.4.11 BESKRYWINGSPUNT

(i) **WYSIGING VAN ORDINANSIE 9.5.2 : RING VAN PORT ELIZABETH**

Ordinansie 9.5.2 word gewysig om soos volg te lees:

Ouditering ten opsigte van die vorige finansiële jaar word jaarliks afgehandel volgens 'n rooster opgestel deur die administrateur of sy verteenwoordiger.

Motivering

Kennis is geneem van die belangrikheid van jaarlikse ouditering (Omsendbrief 28/2003). Die sperdatum 31 Maart veroorsaak 'n oneweredige werkslading op die auditpersoneel en blyk onrealisties te wees.

Gevalle kan genoem word van gemeentes wat letterlik maande sonder hulle boeke moes klaarkom omdat dit by die Afdeling Interne Oudit was.

Die voorgestelde rooster kan vooraf bekend gemaak en afdwingbaar wees.

Kommentaar van die administrateur

Die voorgestelde wysiging aan die Kerkorde is duidelik 'n stap in die regte rigting en is ook billik en haalbaar.

Om verskeie redes kan die saak ondersteun word, veral gesien in die lig daarvan dat die werkslading beter versprei kan word. Om begryplike redes sal sodanige skedulering uiters streng toegepas en afgedwing moet word aangesien gemeentes, met baie goeie en geldige redes, soms tot twee jaar neem om die boeke vir audit voor te lê. Met betrekking tot Artikel 30 kan dit gewoon nie meer aanvaar word nie.

Die opmerking met betrekking tot gemeentes wat sonder hulle boeke moes klaarkom wil ons graag die stelling ter syde stel sonder kommentaar. 'n Gemeente is nie afhanklik van boeke om met sy werksaamhede voort te gaan nie en daar is 'n hele aantal maniere om die saak te kan hanteer. Skedulering sal nie dit nie summier oplos nie.

In breë ondersteun ons die voorgestelde wysiging ten volle.

AANBEVELING**1. Vir bespreking en besluit.**

9.5 KORTTERMYNVERSEKERING

9.5.1 INLEIDING

Korttermynversekering is een van 'n aantal risiko-modelle wat baie noukeurig deur gemeentes bestuur moet word. Indien dit nie na behore bestuur word nie, kan dit 'n gemeente ernstige finansiële skade berokken.

Die premiestruktuur, vlak van risiko, omvang van die dekking, bybetaling- struktuur en vele ander sake wat ter sprake gebring kan word dui daarop dat versekering 'n wetenskap van sy eie is en dat spesialiste die saak moet bestuur. Om hierdie rede poog die Kerk hoegenaamd nie om self die korttermynportefeulje te behartig nie, maar word die aanstelling van makelaars wat spesialiste op hierdie gebied is, op 'n gereelde basis oorweeg.

Sedert 1/1/1998 is Alexander Forbes die makelaar en die aanstelling word minstens jaarliks hersien, maar met die oog daarop om 'n langertermyn verbintenis en wedersydse vertroue te skep. Dié besluit is deur Raad van Finansies op 21/11/1997 geneem en sedertdien vorm dit telkens deel van 'n sogenaamde mandaatvergadering waar die portefeulje volledig bespreek word met die oog op die plasing van die besigheid.

Die Raad van Finansies is tevrede met die vlak van dienslewering en ondersteuning wat Alexander Forbes lewer en daar is tans geen rede om dit te oorweeg om van makelaar te verander nie. Alexander Forbes se aanstelling word egter nietemin jaarliks heroorweeg.

9.5.2 GEDEFINIEËRDE SELFVERSEKERING

Die Kerk het 'n pasgemaakte polis beding wat koste effektief en met relatief min risiko vir die Kerk bestuur word.

Die voordeel van 'n gedefinieerde selfversekeringspolis lê hoofsaaklik daarin dat die sogenaamde "eie fonds" of "opgehoopte bybetaling" nie aan die versekeraars oorbetaal word as premie nie. Enige besparing op hierdie deel van die portefeulje sal tot krediet van die Kerk gereken word.

Die Raad van Finansies het 'n doelwit gestel om hierdie besparing, indien dit sou realiseer, te laat ophoop na 'n bedrag gelyk aan byvoorbeeld die gemiddelde eise vir 1 jaar. Dit beteken dat die Kerk die risiko vir 1 jaar self sou kon dra indien dit nodig mag word, of dat die rente hierop aan gemeentes in die vorm van premie afslag deurgegee kan word. Die besparing vir die periode 1998 tot 2003 beloop R585 758 en hierdie fondse word apart bestuur ten einde die bedrag tot krediet van die versekeringsportefeulje te kan aanwend, soos byvoorbeeld in 2002 toe die drastiese verhoging deur hierdie fonds geabsorbeer is.

9.5.3 DIE HUIDIGE PORTEFEULJE

Die portefeulje word jaarliks hersien en beding, en ten opsigte van die afgelope aantal jare is die volgende inligting van belang:

Opgehoopte Bybetaling (Ingestel op 1/1/1998)

(Tot en met 1997 was die Kerk verseker in terme van 'n konvensionele polis, waar alle premies aan die versekeraar oorbetaal is).

Jare	Brand, verwante gevare, diefstal en geld	Motor	Werkgewers en Persoonlike ongevalle	Totaal
2001	R1 200 0000	R220 000	R50 000	R1 470 000
2002	R1 400 000	R220 000	R50 000	R1 670 000
2003	R1 400 000	R250 000	R60 000	R1 710 000
2004	R1 400 000	R250 000	R80 000	R1 730 000

Hierdie bedrae vorm deel van die premiestruktuur maar word deur die Kerk bestuur. Indien eise die opgehoopte bybetaling oorskry, word alle eise daarna deur die versekeraar in terme van die polis betaal.

Enige besparing ten opsigte van hierdie bybetaling word tot krediet van die Kerk opgebou.

9.5.4 BESKERMING TEEN GROOT VERLIESE

Ten einde risiko te bestuur en die Kerk teen groot verliese te beskerm word daar vir elke risikopoel 'n drempel geplaas wat die maksimum risikoblootstelling per eis verteenwoordig. Dit beteken dat die Kerk nie onbeperkte eise moet trotseer nie maar dat die versekeraar vir bepaalde eise sal instaan.

Vir die afgelope aantal jare is die volgende van belang:

Maksimum blootstelling per eis ten opsigte van:	Brand en verwante gevare en diefstal en geld	Motor
2000	R100 000	R75 000
2001	R100 000	R75 000
2002	R150 000	R75 000
2003	R150 000	R75 000
2004	R150 000	R75 000

9.5.5 EISE-PATROON EN AANVERWANTE SAKE

Jaar	Premies (Insluitend koste)	Opgehoopte Bybetaling	Totale premie oorbetaal	Totale eise	Eise teen opgehoopte bybetaling	% Eise van opgehoopte bybetaling
2001	R2 311 884	R1 470 000	R 841 884	R2 079 383	R1 279 134	87.0
2002	R2 970 559	R1 670 000	R1 300 559	R1 565 837	R1 424 892	85.3
2003	R2 905 297	R1 710 000	R1 195 297	R1 442 612	R1 332 867	77.9
2004*	R3 049 389	R1 730 000	R1 319 389	R1 339 999	R 767 970	44.3

Verhogingspremies soos op 1.1.2004 – word weer herbereken om verhoogde batewaardes te ondervang.

Nota: Die verhoging in totale premie verreken ook die jaarlikse verhoging in batewaardes soos deur gemeentes verskaf (met ander woorde vervangingswaarde van bates).

Besparing ten opsigte van opgehoopte fonds 1998 tot 2004 beloop R585 758.

9.5.6 BELANGRIKE SAKE MET BETREKKING TOT VERSEKERING WAT U AANDAG VERDIEN

9.5.6.1 Agtergrond

Die kerkgeboue word 'n al hoe groter teiken vir veral diefstal en inbraak. Hierdie tendens is aan die toeneem veral weens die wisselvallige besoeke aan die kerkperseel en die ligging van geboue. Verder word die Kerk se aksies wyd verkondig en is dit relatief maklik om toe te slaan. Daar word ook geen opskortende sekuriteitsvereistes deur die versekeraars gestel nie.

Dit is belangrik dat gemeentes kennis neem van die Kerk se versekeringsplan naamlik selfversekering (opgehoopte bybetaling). Dit beteken in effek dat die gemeentes vir die eerste aantal eise hul eie geld terugeis. Dit is daarom in almal, ook die onderskeie gemeentes, se belang om by die inwin van kwotasies vir herstel of vervangings te verseker dat die hoogste kwotasie nie noodwendig aanvaar word nie, maar eerder soek na beste waarde vir geld - want dit is in almal se belang. Die rede hiervoor is die feit dat indien u die Kerk se portefeulje vergelyk met ander korporatiewe rekeninge sal u vind dat die bybetalings baie laag is en ook dat die vereistes gestel nie met mekaar kan vergelyk nie. Die Kerk is 'n unieke rekening en daar is met die versekeraars onderhandel vir dit wat die beste tot die Kerk se voordeel sal wees. So is die polis ook uniek en spesifiek aangepas om die Kerk ten beste te dien.

Dit is noodsaaklik om in ag te neem dat alle eise teen die versekeraars op 'n "koste plus" basis teruggeëis sal word by die berekening van die volgende jaar se premie.

Die versekeraars het aan die begin van 2001 bepaalde vereistes as voorwaarde vir die handhawing van 'n lae verhoging in premie gestel, veral gesien in die lig van die swak eisegeschiedenis gedurende die vorige jaar. Die volgende voorwaardes is van toepassing:

9.5.6.2 **Waardasies**

Die versekeraars het vereis dat alle eiendomme herwaardeer moet word ten einde te verseker dat daar vir volle vervangingswaarde verseker is en dat daar dus geen probleme sal ontstaan by die uitbetaling van eise nie. Dit is tans die geval dat meeste gemeentes vir die minimum verseker en sodoende benadeel hulle ook die gemeentes wat vir korrekte waardes verseker.

9.5.6.3 **Onderhoud**

Dit blyk nog steeds dat gemeentes traag is om basiese onderhoudswerk uit te voer. Die volgende is belangrik:

- * Skoonmaak van geute voor elke reënseisoen.
- * Poog om bome so te beheer dat dit nie oor dakke groei nie. Die blare wat op die dak val veroorsaak 'n versperring vir die water om af te vloei.
- * Moenie teen die geboue tuin maak nie, veral in turfagtige gebiede veroorsaak dit probleme.
- * Verwyder voëlneste.
- * Kontroleer van tyd tot tyd dat die afloopgeute ook skoon is.
- * Doen gereeld inspeksie om lekplekke vroegtydig op te spoor.

Bogenoemde vra nie geld nie, maar dit verwys eerder na 'n bewussyn van risiko's en die voorkoming daarvan.

Dit kan in die toekoms gebeur dat die versekeraar eise kan repudieër omdat daar nie voldoende onderhoud gedoen was nie.

9.5.6.4 **Sekuriteit**

Dit is elke gemeente asook elke gemeentelid se plig om die risiko's, waar moontlik, te probeer beperk en weereens behels dit nie noodwendig die uitgee van geld nie. Daar moet op die volgende gelet word:

- * Moenie waardevolle items voor vensters laat nie.
- * Probeer die klankstelsel in te bou of moontlik in die kluis toe te sluit.
- * Moenie mikrofone, veral lapélmikrofone, laat rondlê nie.
- * Bêre die nagmaalservies en doopbakke waar moontlik in die kluis.

- * Moenie deure laat oopstaan terwyl u elders in die gebou besig is nie.
- * By dubbel buitendeure kan u moontlik die installasie van 'n balk aan die binnekant oorweeg.
- * Probeer u kombuis se bedieningsluik te beveilig.
- * Waar moontlik bêre breekware in die kluis of in 'n verstewigde stoor.
- * Probeer die stoor van u tuingereedskap sigbaar te maak van die hoofgebou af en verstewig die gebou.
- * Wend enige poging aan om u risiko te verminder.
- * Beveilig uself teen weerlig deur u rekenaars en faksmasjiene te koppel aan proppe wat oor weerligafwerende eienskappe beskik.

9.5.7 HERNUWING

Tydens elke hernuwing word alle moontlike opsies ondersoek ten einde te verseker dat die Kerk die beste voordele in ruil vir die premie ontvang.

Die Raad van Finansies het besluit om voort te gaan met die konsep van selfversekering en wel om die volgende redes:

- * Deur die konsep van selfversekering is die Raad van Finansies besig om 'n surplus op te bou waaruit gemeentes se premies gesubsidieer kan word soos wat inderdaad die geval was in 2003.
- * Omdat die Raad van Finansies die premie jaarliks vooruit betaal word 'n sekere afslag beding wat deurgegee word aan die gemeentes.
- * Indien 'n gemeente se premies nie op datum betaal is nie en 'n eis ontstaan sal 'n versekeraar so 'n eis repudieer. Met die selfversekeringskonsep honoreer die Administrateurskantoor wel die eis maar spreek die gemeente ernstig aan oor die nie-betaling van die premie.

AANBEVELING

1. **Alexander Forbes word bedank vir die netjiese en professionele manier waarop die kerk se portefeulje bedryf word. Veral 'n woord van dank aan mev E le Roux.**
2. **Gemeentes bestuur die risiko's pro-aktief.**
3. **Kerkrade sien toe dat alle gemeentelike eiendom teen vervangingswaarde verseker word.**
4. **Die vergadering keur goed dat daar met die konsep van selfversekering voortgegaan word.**
5. **Die vergadering keur goed dat Alexander Forbes weer aangestel word as makelaar.**

9.6 RASIONALISASIE EN HERSTRUKTURERING

9.6.1 INLEIDING

Die Rasionalisasie- en Herstruktureringskommissie is deur die Algemene Kerkvergadering daargestel en bestaan tans uit die volgende lede:

Voorsitter van die Raad van Finansies (ook voorsitter van die vergadering)	Ds CL Badenhorst
Voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	Prof TFJ Dreyer
Onder-voorsitter van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	Ds APJ Beukes
Lid van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	Prof J Buitendag
Lid van die Raad van Finansies	Dr NJS Kock
Administrateur as sekretaris	Mnr JF Viljoen
Adviserende personeel: Hoofrekenmeester Mannekragbestuurder	Mnr E Struwig Mnr P Beukes

Die kommissie gee deurlopend aandag aan belangrike sake en het vergader op 'n basis van soos en wanneer nodig.

9.6.2 DIE PROSES

Rasionalisasie is inherent deel van enige bedryfsproses (insluitend die Kerk) en het hoofsaaklik die doel om 'n begroting binne bekostigbare perke te bestuur. Indien rasionalisasie hand aan hand gaan met herstrukturering het dit 'n versagende uitwerking ten einde te verseker dat effektiwiteit nie totaal negatief aangetas word nie.

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het in dié verband die volgende besluit geneem:

Die opdrag tot rasionalisasie kontinueer, maar met die versoek dat die proses nie ten koste van die Kerk en effektiewe funksionering uitgevoer sal word nie.

Die Rasionalisasie- en Herstruktureringskommissie (die kommissie) het 'n wye spektrum hanteer, en die sake word hieronder in breë trekke weergegee.

9.6.3 WERKSAAMHEDE VIR DIE PERIODE 2001 TOT 2003

9.6.3.1 Raad vir Apostolaat

(i) *HTO te Hammanskraal*

Verskeie besluite is deur die 66ste Algemene Kerkvergadering in verband met strategiese beplanning ten opsigte van die HTO geneem.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die proses bestuur en gesprekke is met die Hoof en van sy personeel gevoer. 'n Verslag is ook in dié verband aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering voorgehou.

(ii) *Sekretaris vir Apostolaat en verhouding met HKSA*

Die Raad vir Apostolaat en die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het deurlopend aandag aan die saak gegee en verskeie gesprekke is met die betrokkenes gevoer. Veral van belang is die gesprekke met die Moderamen van die HKSA.

Ten einde duplisering met betrekking tot (i) en (ii) hierbo vermeld te voorkom word die verloop van die gesprekke en die uitkoms van die proses as deel van die verslag van die Raad vir Apostolaat hanteer. Besluite, ook ten opsigte van finansiële sake, sal onder die Raad vir Apostolaat se verslag hanteer word.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.6.3.2 Hospitaalbearbeiding

Die drie standplase ten opsigte van Hospitaalbearbeiding is nou finaal opgehef, naamlik:

Pretoria standplaas (1)	31.12.1999
Pretoria standplaas (2)	31.12.2000
Johannesburg	31.12.2001

In elkeen van die gevalle is daar nougeset saam met die betrokke predikant planne beraam en ondersteuning is verskaf. Die besluite was ingrypend maar tog nie klinies en gevoelloos deurgevoer nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.6.3.3 **Studentebearbeiding**

Soos voorheen vermeld is elke studentegemeente versoek om 'n strategiese plan voor te hou met die oog op rasionalisasiemoontlikhede.

In kort kan die resultate van hierdie oefening soos volg opgesom word:

(i) ***Stellenbosch***

Die gemeente het onder leiding van prof Buitendag 'n studente woonstelkompleks daargestel wat die toekoms van die gemeente, veral uit 'n finansiële hoek, verseker het.

Die netjiese en doelmatige kompleks funksioneer baie goed en is finansiële 'n groot sukses. Gedurende vakansietye word die woonstelle ook aan vakansie-gangers verhuur.

Die gemeente en prof Buitendag word bedank vir die visie en die mooi projek wat daargestel is.

Met die implementering van Hervormatiewe is die gemeente vanaf 2004 selfversorgend en het daarom 'n substansiële invloed op die begroting van studentebearbeiding.

(ii) ***Fonteinedal- en Bloemfontein studentebearbeiding***

Beide standplase is opgehef en die studente word deur ander nabygeleë gemeentes bearbei. 'n Verlaagde subsidie word aan die gemeentes betaal en ook hier was dus 'n substansiële besparing op die begroting. Met betrekking tot Bloemfontein is daar 'n versoek om weer terug te keer na 'n volversorgde standplaas.

(iii) ***Johannesburg-Wes (ingesluit studentebearbeiding)***

Met ingang 1/1/2004 is die subsidie met 53% ingekort, maar met negatiewe gevolge vir die gemeente. Die gemeente en ring is in proses van strategiese beplanning vir die totale ring en moontlik sou daar bepaalde verskuiwings in dié verband na vore kom.

Die Rasionalisasie en Herstrukturiseringskommissie sal weer aan die betrokke saak aandag gee om bediening te laat vlot. Intussen wag ons die verslag van die Werkgroep vir Studentebearbeiding onder leiding van ds L Geel in.

(iv) ***Philadelphia, Potchefstroom***

Met die uitsondering van inkorting op die subsidie as gevolg van die verskuiwing en herstrukturering van predikantstandplase is die status quo gehandhaaf.

AANBEVELING**1. Vir kennisname.****9.6.3.4 Kerklike Administrasie**

Die Rasionalisasiekommissie is deur die 66ste Algemene Kerkvergadering versoek om, na aanleiding van 'n beskrywingspunt van die Ring van Germiston, aandag aan dié saak te gee.

Ten einde die saak aan te spreek en uitvoering aan die opdrag te gee, is dit nodig om enkele belangrike sake na vore te bring, naamlik:

(i) Begrotingsontleding – 66ste Algemene Kerkvergadering

Ten einde die Kerk die geleentheid te gee om die begroting in besonderhede te beoordeel (per aktiwiteit en onderafdeling) is die aktiwiteite apart geïdentifiseer met die versoek dat die beoordeling sal plaasvind in terme van noodsaaklikheid, bekostigbaarheid, ensomeer.

Die Algemene Kerkvergadering is by magte, en ook dan die geleentheid gebied, om besluite te neem en die konsekwensies te verdiskonteer. Indien besluit word om 'n funksie te elimineer, beteken dit gewoon dat die bepaalde funksie deur elke gemeente oorgeneem sal word want die taak sal nie verdwyn nie.

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het die aktiwiteite, soos uiteengesit in die begroting, bekragtig. Die organogram, met elke pos in die Administrateurskantoor verreken, is aan die komitee voorgehou vir oorweging en bespreking ten einde die moontlikheid van verdere rasionalisasie na te vors.

(ii) Administrateurskantoor

Om uitvoering aan die versoek van die Algemene Kerkvergadering te gee, is 'n omvattende verslag deur die Rasionalisasiekommissie hanteer.

Die volgende opsomming van die verslag is van belang:

(iii) Opdrag aan die Raad van Finansies

Die Kerkorde omskryf die werkopdrag van die Raad van Finansies soos volg:

- * Beheer die fondse, vaste eiendomme en ander bates van die Algemene Kerkvergadering wat aan hom toevertrou is.
- * Sien saam met ander toesighoudende liggame toe dat alles ten opsigte van die stoflike belange op alle terreine in die Kerk ordelik geskied.

- * Aanvaar die verantwoordelikheid om elke geval van swak beheer, wanbestuur, nalatigheid en onreëlmatigheid onder die aandag te bring van die vergadering of liggaam wat met die direkte toesig belas is.
- * Gee advies aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering oor die versorgingsvoordele van predikante.

Uit bostaande werksopdrag is dit duidelik dat die Raad van Finansies, en meer spesifiek die kantoor van die Administrateur as uitvoerende verlengstuk van die Raad van Finansies, 'n enorme verantwoordelikheid teenoor die Kerk in den brede het. Om hierdie verantwoordelikheid prakties tot uitvoer te bring is 'n effektiewe struktuur en fondse nodig.

Sedert ongeveer 1988 is daar 'n aggressiewe rasionalisasieprogram in proses geplaas, ook binne die strukture van die Administrateurskantoor. So is daar ± 31 personeellede op vervroegde pensioen geplaas of skeidingspakkette aangebied. Hierdie vermindering sluit die besnoeiing binne Sentik, Instandhouding, die Regsafdeling en nog ander afdelings uit. Die positiewe gevolg was dat daar 'n substansiële bedrag op die begroting bespaar kon word. Hierdie terugsnying in personeel het noodwendig ook 'n negatiewe uitwerking gehad op die vlakke van dienslewering asook interne kontrole.

Uit die aard van die saak het die strukture van die Kerk nog steeds dieselfde vlak van dienslewering, asook beheer en kontroles, verwag as wat bestaan het voor die rasionalisasieproses 'n aanvang geneem het.

Die Administrateurskantoor het deur werksverdeling, verskuiwing van bestaande personeel en deur hoër produktiwiteit van elke personeelid te verwag, dit reggekry om dienslewering en kontrole op redelik aanvaarbare vlakke te handhaaf.

Die punt is egter nou bereik waar die konsolidasieproses voltooi en die werksverdeling ge-optimaliseer is tot op so 'n punt dat daar nie meer kapasiteit by personeel bestaan nie. Dit was dan ook die oorweging tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering, waar die Kerk op grond van 'n volledige agtergrondstudie, 'n besluit moes neem in terme van die opdrag aan die Administrateurskantoor.

(iv) ***Leemtes geïdentifiseer***

Die volgende is 'n bonkige opsomming van areas waar daar potensieel 'n ernstige kapasiteitskrisis kon ontstaan het met betrekking tot die vlak van dienslewering.

Kantoor van die administrateur/sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

In terme van die opdrag van die Raad van Finansies is die Administrateur die verteenwoordiger by alle sake van die Kerk in den brede. Die Administrateur tree

op as die Raad se gevolmagtigde by Organe van Bystand se vergaderings en in sommige van die vergaderings is hy ook direksielid of die sekretaris van die vergadering. Dit het tot gevolg dat daar deurlopend gesprekke gevoer en korrespondensie hanteer moet word wat uiteraard druk op beskikbare tyd plaas. Uit die aard van die saak is dit belangrik en dit lei daartoe dat die Administrateur gereeld na werksure besig is om hieraan aandag te gee.

Die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, dr SP Pretorius, is 'n prominente fokuspunt en is ook deurentyd onder baie hoë werksdruk. Baie tyd word bestee aan gemeentes en predikante wat bepaalde navrae rig, ondersteuning verwag en krisissituasies probeer bemiddel wat meebring dat dr Pretorius gereeld na werksure besig is om alles te probeer hanteer.

Tydens vergaderinge van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Moderamen en Raad vir Regsadvies is die druk op dr Pretorius bo-normaal en dit werk frustrasies in die hand. Die kapasiteit is eenvoudig nie genoegsaam om die aanvraag ten beste te dien nie.

(a) Afdeling Finansies

Die grootste enkele probleem wat tans in afdeling Finansies bestaan is die bestuur en invordering van debiteure. Daar bestaan tans 23 kategorieë debiteure en as gevolg van die werksdrukte is dit onmoontlik om sinvolle invordering en beplanning te probeer doen.

Die tweede probleem is die teboekstelling van die finansiële inligting van die Kinderhuise. Dit was deur die Hoofrekenmeester en sy assistent gedoen – hoofsaaklik na-ure.

Die derde probleem is interne kontrole. Take kan nie sodanig verdeel word dat interne kontroles outomaties versterk word nie. Hierdie aspek is ook al by verskeie geleenthede deur die eksterne ouditeure onder ons aandag gebring.

(v) ***Moontlike oplossings***

(a) Finansies

Om hierdie probleme die hoof te bied is daar een ekstra persoon in die afdeling Finansies aangestel. Hierdie persoon se hooftake sal as volg wees :

- (a) Debiteure invordering en bestuur
- (b) Teboekstel van die Kinderhuise se finansiële inligting
- (c) Opstel van die Kinderhuise se finansiële state

(b) Afdeling Versekering / Medies

Tans word gebruik gemaak van 'n eksterne persoon van Alexander Forbes om die versekering en ook die mediesefonds te bedryf. Alhoewel die persoon baie bekwaam is raak die werk te veel vir een persoon en verkeer sy onder geweldige druk. Dit het tot gevolg dat die diens wat ons graag wil lewer soms daaronder ly.

Om hierdie probleme die hoof te bied is daar een ekstra persoon op 'n toetreevlak aangestel in hierdie afdeling. Hierdie persoon se hooftake sal as volg wees:

- * Administratiewe ondersteuning en werksaamhede van die mediesefonds.
- * Bestuurder: Versekering - met administratiewe take rakende die versekering te ondersteun.
- * Om die Hoofrekenmeester met administratiewe take te ondersteun.

Hierdie pos word, hoofsaaklik, deur Alexander Forbes befonds.

(vi) Samevatting

Uit die bogenoemde is dit duidelik dat die saak ernstige aandag moet geniet. Sou hierdie ongesonde toedrag van sake voortgaan het dit die potensiaal om ontevredenheid en ondoeltreffendheid in die hand te werk. Die feit bly dat die Sentrale kantoor ook 'n verlengstuk van die Raad van Finansies is en dat daar sekere verpligtinge op die Raad geplaas is wat uitgevoer moet word.

Die saak is met die Raad van Finansies opgeneem gedurende die vergadering van 8 Maart 2003 en die Raad was dit eens dat die tyd nou ryp is om die personeel aan te vul. Dit dien gemeld te word dat nie een van hierdie nuwe poste is nie. Die poste is goedgekeur, die poste was gedeeltelik in ag geneem in die begroting, maar was nie gevul nie.

Genoemde poste is gedurende 2004 gevul.

AANBEVELING**1. Vir kennisname en bespreking**9.6.3.5 **SENTIK**

Die Rasionalisasiekommissie het die saak ter tafel geneem en bepaalde aanbevelings gemaak.

Finansieel gesproke het Sentik gedurende 2003 'n baie negatiewe jaar beleef met 'n netto tekort van ongeveer R268 000. Die grootste enkele negatiewe afwyking

is gesetel in die brutowins van die uitgewery wat drasties gedaal het asook 'n regstelling ten opsigte van die liedboekuitgawes wat vergoed is en nie herhalend van aard is nie.

Daarteenoor is die vernuwing van die tydskrifte uiters positief deur die lesers ervaar en vanuit die kommentaar wat ontvang word blyk dit dat daar groot tevredenheid heers. Die relevante fokus sou dus moet wees op die belangrikheid, al dan nie, van die tydskrifte vir die Nederduitsch Hervormde Kerk. Na gelang van die antwoord op dié vraag sou daar 'n randwaarde gekoppel kan word. Indien dit nie aanvaarbaar is nie, sal addisionele bronne gevestig moet word en dit as deel van die Sinodale heffing te beskou ten einde die voortbestaan van die Kerklike Tydskrifte te ondersteun. Die saak is na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys.

Vir 'n volledige verslag met betrekking tot die toekomsbeplanning, verwys na die verslag van SENTIK (*hoofstuk 5 Verkondiging*) in dié agenda.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.6.3.6 Sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering

Die druk wat die kantoor van die sekretaris van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondervind, lê op meer as een werksterrein. Enersyds gaan dit om kapasiteit ten opsigte van die saamstel van agendas, werkstukke, notules, ensomeer en andersyds oor 'n inligtingshulpbronbank wat vanuit die kantoor bedryf word. Simplisties gestel dus een van administratiewe onder-steuning, tegniese raadgewer, sekretaris, ensomeer.

Vanselfsprekend moet die leemte met betrekking tot administratiewe onderbou summier aandag kry terwyl die "rolverwagting" as deel van 'n breër studie hanteer moet word. 'n Ontleding van die taakoms krywing en verantwoordelikeidsvlak is belangrik.

Die Rasionalisasie en Herstruktureringskommissie versoek dat dié opdrag met betrekking tot die betrokke pos gekontinueer sal word.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit

9.6.3.7 **Hervormde Teologiesekollege (HTK)**

Tans word die kollege deur prof TFJ Dreyer, as enigste voltydse amptenaar beman, met prof PA Geyser in 'n ondersteuningsrol wat hoofsaaklik op kursusse fokus. Sekretarieel is daar slegs onsamehangende en deeltydse hulp wat wel 'n noodmaatreël is, maar geen langtermyn oplossing bied nie. Mev B Brits van die Kuratorium is na UP verskuif en dit het verdere verligting bewerk.

In terme van die rol van die HTK in die toekoms sou daar waarskynlik deurlopend beplanning gedoen moet word, met die huidige onderhandelings tussen die Kerk en Universiteit van Pretoria in gedagte. Ten minste sou die periode tot 2009 'n bepaalde gerusstelling gee in terme van formele, suiwer akademiese opleiding en ons sal die situasie baie noukeurig moet monitor.

AANBEVELING

1. Die opdrag word gekontinueer.

9.6.3.8 **Die Algemene Kerkvergadering - Ondersteuning aan ampsdraers**

Ordinansie 3.8.3 bepaal onder andere dat 'n voorsitter en skriba (of ander ampsdraers) verkies word. Hierdie amptenare word dus deur die Kerk verkies met die verwagting dat die take soos opgedra na behore uitgevoer sal word.

Die afgelope aantal jare het dit al hoe meer duidelik geword dat sodanige verkiesing gepaardgaan met al hoe groter wordende druk op die betrokkenes. 'n Voorsitter en Skriba of enige ander verkose ampsdraer staan eerstens in 'n waarskynlik reeds oorbelaaiende voltydse pos soos byvoorbeeld by die HTK, 'n gemeente of universiteit, wat hanteer moet word en dan word 'n bykomende las op die betrokkenes geplaas.

Die Kerk sal oorweging daaraan moet skenk dat hulp, van watter aard ookal, ten minste beskikbaar gestel sal word. Die aard en vorm kan nagevors word.

AANBEVELING

1. Die situasie word ontleed en bepaalde hulp, soos wat omstandighede dikteer, aangebied.

2. Die begroting maak voorsiening vir sodanige ondersteuning.

9.6.3.9 **Sekretaris vir Apostolaat (voorheen Superintendent vir Sending)**

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het by sy vergadering van 26 Maart 2004 besluit dat die Rasionalisasie en Herstrukturiseringskommissie die pos van die Sekretaris vir Apostolaat moet evalueer en so spoedig moontlik terug rapporteer aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.

Die saak is met die Raad vir Apostolaat opgeneem en sal daarom deel vorm van die raad se verslag.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.6.3.10 Rol en funksie van die Rasionalisasie en Herstruktureringskommissie

Rasionalisasie veroorsaak spanning by werknemers en bring ook soms onsekerheid mee. Om hierdie rede is gepoog om rasionalisasie nooit sonder herstrukturering te hanteer nie. Die doel het dus gelê in die poging om die langtermynplan te kommunikeer en aan die betrokkenes die wyer perspektief te stel.

By nadenke van die proses het die kommissie die aanvoeling dat **strategiese beplanning** meer relevant sal wees en terselfdertyd die doelwit nader omskryf. Voorts het die komitee ook die aanvoeling dat:

- * Die naam van die Rasionalisasie en Herstruktureringskommissie verander moet word na die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering.
- * Die komitee versoek verder die Algemene Kerkvergadering om bepaalde bevoegheid toe te ken, met in ag neming van die formele strukture, sodat bepaalde belangrike sake nie agterweë bly nie.

AANBEVELING

Die Rasionalisasiekommissie beveel aan dat:

1. Die fokus ietwat verskuif en die kommissie bekend sal staan as die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering.
2. Die komitee bepaalde bevoegdheid sal hê ten einde prosesse te bespoedig.
3. Samevattende aanbevelings:
 - 3.1 Die vergadering neem met dank kennis van die maatreëls wat deurlopend gemonitor en geïmplementeer word.
 - 3.2 Die opdrag word gekontinueer.
4. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wys die Komitee vir Strategiese Beplanning en Herstrukturering aan.

9.7 FONDSINSAMELING EN KOMMUNIKASIE

9.7.1 OPDRAG VAN DIE 66STE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die vergadering gee opdrag aan die Kommissie van die Algemene Diakensvergadering om in oorleg met die administrateur en die Raad van Finansies, 'n omvattende strategie vir fondsinsameling daar te stel ten bate van die hele Kerk. So 'n strategie het die uiteindelijke vestiging van 'n afdeling vir fondsinsameling onder administratiewe beheer van die administrateur ten doel.

9.7.2 TERUGVOER AAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die verslag van die Algemene Diakensvergadering, wat deel vorm van die verslag met betrekking tot die Vergaderings van Ampte, gee 'n vorderingsverslag en maak bepaalde aanbevelings. Die 3de Algemene Diakensvergadering het die verslag goedgekeur.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

B GEMEENTELIKE AANGELEENTHEDE

9.8 GEMEENTES: OORSIG VAN DIE FINANSIËLE POSISIE VIR DIE JARE 2000 – 2002

9.8.1 INLEIDING

Dit is vir elke gemeente belangrik om periodiek te fokus op die interne sowel as eksterne faktore wat 'n gemeente se omstandighede kan beïnvloed ten einde 'n geleentheid te skep om voorraad te neem van die situasie van die gemeente.

Hieruit kan bepaalde ontledings gedoen word, afleidings kan gemaak word en aksiestappe kan geneem word waar en soos nodig.

Terselfdertyd is dit ook nodig om hierdie gefokusde prentjie sodanig in perspektief te plaas dat die breër prentjie van die Nederduitsch Hervormde Kerk nie verlore sal gaan nie.

Wanneer daar dus besin word oor die finansiële posisie van die gemeentes en van die Kerk is dit belangrik om ook gedelegeerde funksies in ag te neem, want die Nederduitsch Hervormde Kerk bestaan uit gemeentes sowel as enige gedelegeerde sinodale aktiwiteit – en dit sluit die totale spektrum van kerkwees in.

Vanweë die ekonomiese en maatskaplike situasie waarin ons lidmate hulle bevind, word dikwels verneem van die oorlewingstryd wat gemeentes ervaar en daarvoor moet daar begrip wees. Hierdie sogenaamde oorlewingstryd perk soms die visie sodanig in dat die breër beeld van die Kerk nie meer in fokus is nie.

Om dan perspektief op die finansiële stand van die Nederduitsch Hervormde Kerk in den brede te kan plaas, sal besin moet word oor die finansiële situasie op gemeentelike sowel as sinodale vlak. Dit is noodsaaklik ten einde elke gemeente in verband met die geheelbeeld te kan evalueer.

9.8.2 FINANSIËLE STATE: GEMEENTES

Die saamgestelde state van alle gemeentes word uiteengesit in **Tabel 1**.

TABEL 1 : SAAMGESTELDE GEMEENTELIKE FINANSIELESTATE						
BALANSSTAAT						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Fondse Aangewend	R	R	R	R	R	R
Opgehoopde fondse	134,747,894	141,438,858	149,404,758	160,152,926	172,504,966	187,097,703
Spesifieke fondse	1,463,439	1,666,893	1,920,501	1,913,248	2,854,567	3,226,198
Lenings	15,593,706	13,698,836	13,574,340	13,252,042	12,815,865	11,858,857
Bankoortrekkings	3,687,258	3,848,538	3,874,723	3,654,475	3,477,239	3,073,252
Trustfondse	4,203,672	4,403,198	4,945,005	5,511,990	6,207,568	6,469,411
Krediteure	3,207,772	4,706,129	3,923,104	3,299,682	4,373,492	3,226,153
	162,903,741	169,762,452	177,642,431	187,784,363	202,233,697	214,951,574
Aanwending van Fondse	R	R	R	R	R	R
Vaste Bates	121,400,137	125,820,415	130,368,119	135,614,943	142,096,542	144,975,778
Meubels & toerusting	8,568,710	9,250,027	10,078,986	10,680,498	11,999,100	13,097,797
Motorvoertuie	399,585	420,412	717,674	542,253	784,597	1,184,095
Orrrels	2,568,406	2,624,152	3,185,088	3,385,776	3,632,850	3,811,989
Boorgate & toerusting	366,762	377,168	345,230	359,258	327,387	365,211
Publikasievoorraad	839,404	734,618	697,002	651,112	1,151,245	1,020,806
Debiteur & lenings	1,287,073	2,332,267	3,590,384	4,281,616	4,486,818	4,900,890
Kontant/Beleggings	27,473,664	28,203,393	28,659,948	32,268,907	37,755,158	45,595,008
	162,903,741	169,762,452	177,642,431	187,784,363	202,233,697	214,951,574
INKOMSTESTAAT						
INKOMSTE	R	R	R	R	R	R
Offergawe	60,377,847	64,560,182	69,118,140	72,562,864	78,332,741	85,573,915
Funksies en fondsinsameling	15,229,391	16,461,157	18,356,783	18,629,904	20,278,776	22,031,894
Subsidies	2,100,363	2,386,532	2,610,272	2,458,107	2,381,560	2,888,948
Algemene inkomste	7,073,147	7,017,744	7,583,052	8,462,277	9,708,118	11,205,923
Beleggingsinkomste	3,033,076	2,867,766	2,894,109	3,038,879	3,405,809	3,378,074
Spesiale bydraes & Deurkollekttes	12,011,152	11,954,486	12,830,741	13,783,027	14,493,096	14,938,405
TOTALE INKOMSTE	99,824,976	105,247,867	113,393,097	118,935,058	128,600,100	140,017,059

UITGAWES	R	R	R	R	R	R
Standplaas & verwantekoste	48,208,876	52,703,094	56,711,845	60,948,973	64,228,380	67,628,112
Salaris en lone & reiskoste	8,769,279	9,577,658	10,626,578	11,113,949	11,829,725	13,100,235
Heffings	13,246,981	14,247,726	14,733,871	14,676,074	15,598,152	16,728,252
Fasiliteite	9,142,632	9,366,526	10,324,994	11,323,550	11,964,442	12,880,334
Kategese	135,905	155,482	152,647	161,892	154,609	200,558
Telefoon, Skryfbehoeftes & audit	3,898,201	4,441,488	4,982,126	5,627,143	6,382,718	7,137,914
Tydskrifte en publikasies	574,941	634,157	568,841	599,561	1,811,003	443,495
Rente betaal	2,184,376	1,995,171	1,780,734	1,405,687	1,388,537	1,343,085
Diens van barmhartigheid & skenkings	2,578,538	2,550,371	2,551,289	2,508,200	2,712,147	2,917,070
Bydraes, waardevermindering	4,998,900	4,897,552	5,331,256	5,132,375	6,092,150	6,444,990
TOTALE UITGAWES	93,738,629	100,569,225	107,764,181	113,497,404	122,161,863	128,824,045
OORSKOT/(TEKORT)	6,086,347	4,678,642	5,628,916	5,437,654	6,438,237	11,193,014

9.8.2.1

Inkomstestaat

Suiwer geoordeel op die netto oorskot vir die afgelope 6 jaar, is gemeentes steeds in 'n relatief gesonde finansiële posisie. Nie noodwendig elke gemeente nie, maar wel in terme van die breër prentjie van die Nederduitsch Hervormde Kerk. Ten spyte van lidmateveranderinge, demografiese verskuiwings en maatskaplike probleme was die oorskot telkens, met die uitsondering van 1998, positief.

(i)

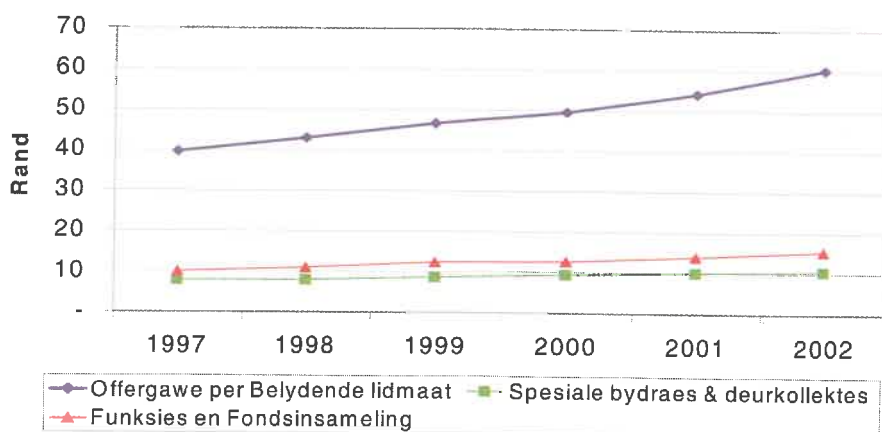
Inkomste

Die samestelling van gemeentelike inkomste dui baie duidelik die relatiewe afhanklikheid en omvang van die onderskeie inkomstebronne aan.

Die totale inkomste het sedert 1997 met ongeveer R40,2m toegeneem, wat 'n gemiddelde verhoging van naastenby R8m per jaar verteenwoordig. Aangesien inkomste ook 'n funksie van belydende lidmate verteenwoordig, is die volgende inligting insiggewend.

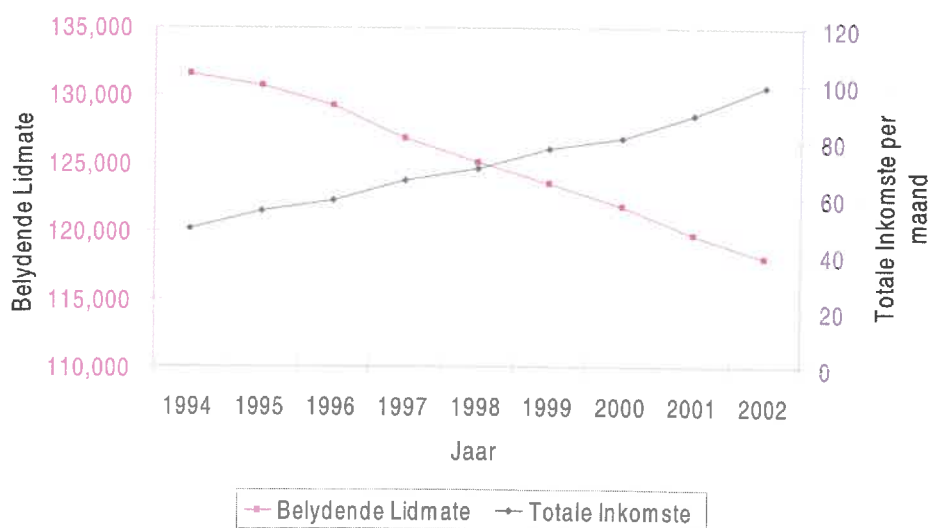
	INKOMSTE PER BELYDENDE LIDMAAT PER MAAND					
	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Belydende lidmate	126,848	125,089	123,342	121,932	120,283	118,304
Offergawe per Belydende lidmaat p.m.	R39.67	R43.01	R46.70	R49.59	R54.27	R60.28
-% verandering		8.43%	8.58%	6.20%	9.43%	11.07%
Spesiale bydraes & deurkollekties	R7.89	R7.96	R8.67	R9.42	R10.04	R10.52
-% verandering		0.93%	8.85%	8.66%	6.59%	4.80%
Funksies en Fondsinsameling	R10.01	R10.97	R12.40	R12.73	R14.05	R15.52
-% verandering		9.61%	13.10%	2.66%	10.34%	10.46%
Totale inkomste Per lidmaat p.m.	R66.00	R70.00	R77.00	R81.00	R89.00	R99.00

Gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk Inkomste : Per lidmaat per maand

Die vermindering in belydende lidmate is opvallend maar dit word klaarblyklik geneutraliseer deur die offervaardigheid van lidmate.

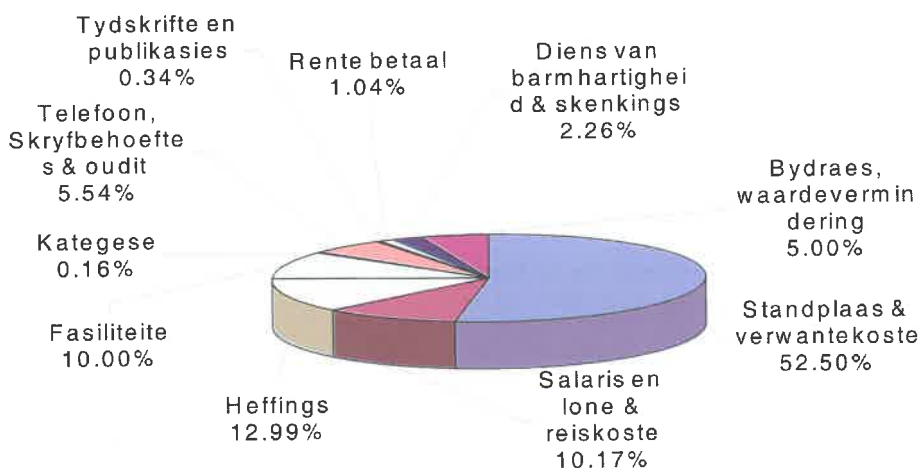
Totale Inkomste per maand vs Belydende lidmate

(ii) **Uitgawes**

Die jaarlikse netto oorskot wat gemeentes aanteken beteken dat uitgawes, as 'n algemene reël, binne die inkomstepotensiaal bestuur word.

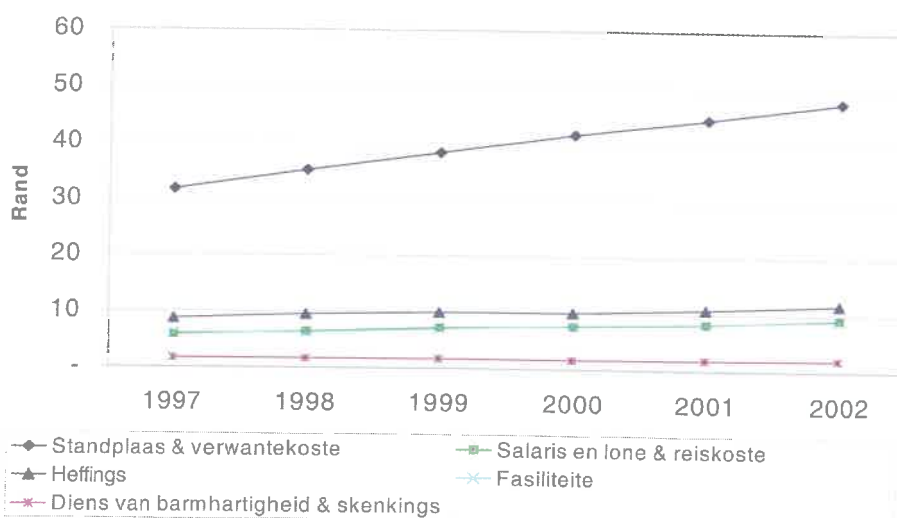
Die samestelling van gemeentelike uitgawes was soos volg:

Gemeentes Uitgawesamestelling

Wanneer die vernaamste **uitgawe** komponente **per belydende lidmaat per maand** eweneens beskou word is die volgende tendense van belang:

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Belydende lidmate	126,848	125,089	123,342	121,932	120,283	118,304
Standplaas & verwante koste	R31.67	R35.11	R38.32	R41.66	R44.50	R47.64
% verandering		10.86%	9.13%	8.71%	6.83%	7.05%
Salaris en lone & reiskoste	R5.76	R6.38	R7.18	R7.60	R8.20	R9.23
% verandering		10.75%	12.52%	5.80%	7.90%	12.59%
Heffings	R8.70	R9.49	R9.95	R10.03	R10.81	R11.78
% verandering		9.07%	4.88%	0.76%	7.74%	9.04%
Fasiliteite	R6.01	R6.24	R6.98	R7.74	R8.29	R9.07
% verandering		3.89%	11.79%	10.94%	7.11%	9.46%
Diens van barmhartigheid & skenkings	R1.69	R1.70	R1.72	R1.71	R1.88	R2.05
% verandering		0.30%	1.45%	-0.55%	9.61%	9.35%
Totale uitgawes	R62.00	R67.00	R73.00	R78.00	R85.00	R91.00

**Gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk
Uitgawes : Per lidmaat per maand**

(iii)

Samevattend

Die finansiële prestasie van gemeentes was tydens die periode onder oorsig uiters positief ten spyte van die negatiewe boodskappe wat soms in die wandelange versprei word.

Die feit dat kleiner gemeentes sukkel om te oorleef en die verdere werklikheid dat gemeentes gesluit word en standplase opgehef word, moet eenvoudig voor elkeen van ons se eie drumpel geplaas word. Die rigiede wyse waarop sommige gemeentes hulle eie beskerm en nie wil deel nie het iets daarmee te make. Die Kerk kan dit gewoon nie meer bekostig nie.

9.8.2.2

Balansstaat

(i)

Bates

Die totale bates van gemeentes neem toe van ongeveer R162,9m in 1997 tot R215,0m in 2002.

Hierdie toename van R52,1m is gereken teen kosprys en is soos volg saamgestel:

	1997	2002	Toename
	R.miljoen	R.miljoen	R.miljoen
Vaste bates	121,4	145,0	23,6
Meubels & Toerusting	8,6	13,1	4,5
Motorvoertuie	0,4	1,2	0,8
Ander	5,1	10,1	5,0
Kontant/Beleggings	27,5	45,6	18,1
Totaal	163,0	215,0	52,0

Sedert 2000 is bates ter waarde van R27,2 miljoen gevestig.

(ii) **Laste**

Vir die ooreenstemmende tyd het die laste soos volg verander:

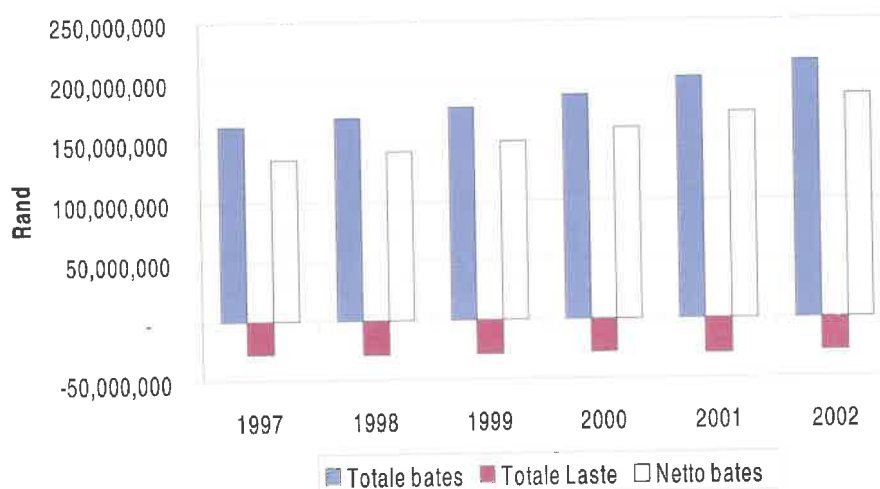
	1997	2002	Toename/(Afname)
	R.miljoen	R.miljoen	R.miljoen
Spesifieke fondse	1,5	3,2	1,7
Lenings	15,6	11,9	(3,7)
Bankoortrekkings	3,7	3,1	(0,6)
Trustfondse	4,2	6,5	2,3
Krediteure	3,2	3,2	0
Totaal	28,2	27,9	0,3

Die situasie is baie stabiel wat beteken dat die gemeentes die skuld las baie nougeset bestuur en onder bedwang gehou het.

Gemeentes moet egter bly waak teen die aanwending van Trustfondse. Die voordeel, indien dit van pas sou wees om dit so te stel, is dat hierdie Trustfondse hoofsaaklik interne skulde is wat nie sondermeer deur die "eenaar" opgeroep sal word nie en geen kontantvloei krisis behoort hieruit ontstaan nie.

Die stand van **totale bates tot totale laste** oor die afgelope 6 jaar, sien soos volg daaruit:

Gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk
Totale bates en laste

(iii) **Afleiding**

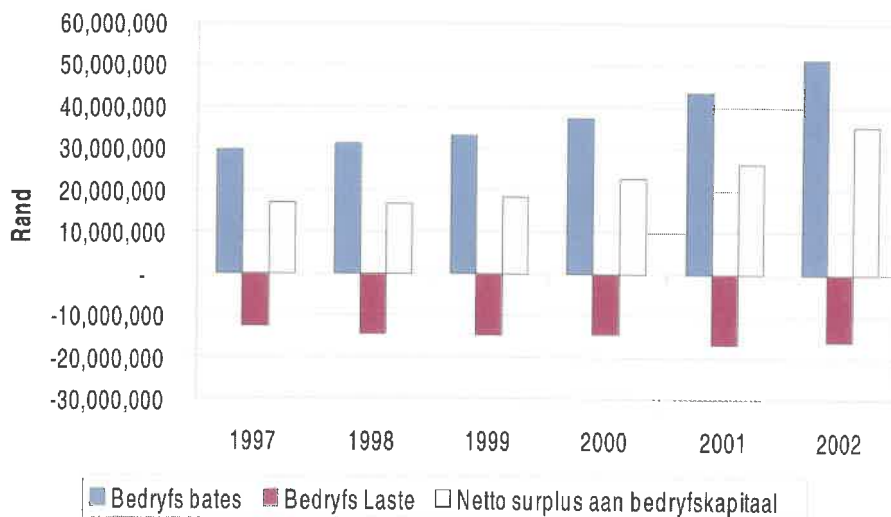
Die mees prominente tendense wat in die grafieke waargeneem kan word is die konstante en volhoubare groei in totale bates sowel as netto bates.

Gemeentes sluit die finansiële jaar 2002 af met 'n bedrag van R187.1 miljoen surplus bates oor laste.

Terwyl bogenoemde grafiek die solvensievlak van gemeentes aandui, is die bedryfskapitaal verhouding van gemeentes 'n aanduiding van 'n vermoë om korttermyn verpligtinge met korttermyn bates na te kom.

Die tendense wat in die onderstaande grafiek weerspieël word stem die Kerk tot groot dankbaarheid. Met die afsluiting van die finansiële jaar op 31/12/2002 was die netto bedryfskapitaalverhouding R35,5 miljoen positief en die grafiek spreek vanself.

**Gemeentes van die Nederduitsch Hervormde Kerk
Bedryfskapitaal**

AANBEVELING

1. Daar word met dank kennis geneem van die positiewe resultate.
2. Gemeentes word bemoedig om in die geloof die werk van die Kerk te bly doen. Elkeen wat 'n rol gespeel het, word bedank vir die harde werk en deursettingsvermoë.

9.8.2.3 Ondersteuning aan gemeentes: Fonds vir Gemeente-Opbou

Agtergrond.

Tradisioneel is die finansiële resultate van gemeentes wat om subsidie aansoek doen ontleed, en aan die hand van hul begroting is toekennings gemaak. Die grootste nadeel van hierdie werkswyse is dat geouditeerde inligting ten tye van die aansoek reeds bykans 'n jaar oud is, en is die evaluering afhanklik van die gemeentes se weergawe van 7 maande se ongeouditeerde resultate. Daarbenewens is die versoeking groot om die begroting wat die aansoek vergesel so saam te stel dat subsidie onontbeerlik blyk te wees. Dit verg dus fyn oordeel om dan sekere begrotingselemente in lyn met die werklike resultate van die verlede aan te pas. Terwyl dit telkens eksplisiet gemeld word dat die subsidie nie ten doel het om tekorte te subsidieer nie, is die resultaat tog in wese niks anders nie.

Die toekenning vanaf die jaar 2002 benader die saak vanuit 'n ander hoek. Dit poog om 'n kategoriseringsproses daar te stel, en dan gemeentes wat kwalifiseer en aansoek om subsidie doen, eenvormig te subsidieer. Die elemente is soos volg:

(i) ***Kategorisering van Gemeentes***

(a) ***Kategorie I***

Klein gemeentes (< 200 lidmate) is dikwels nie instaat om die volle sinodale heffing te betaal nie. Derhalwe word diesulke gemeentes met bepaalde komponente van die sinodalebegroting gesubsidieer. Hierdie deel van die subsidie is dus gebaseer op 'n vaste bedrag (ingevolge die begroting) in verhouding tot 'n gemeente se belydende lidmaattal. Gerieflikheidshalwe 'n **heffingsubsidie** genoem. Die volgende illustrasie spreek van self :

Heffings komponent	Begroting R.	Per Lidmaat : 118 000 R.
Administrasiekoste	3 673 932	31.14
Kommissies en Rade	1 066 681	9.04
Hulp aan gemeentes	1 361 000	11.53
Hulp aan emeriti	118 000	1.00
Geboue	149 123	1.26
Rente	4 500 608	38.14
Debiteur rente	472 000	4.00
Totale subsidie per lidmaat		96.11

(b) **Kategorie II**

Hierdie klein gemeentes is meesal ook nie instaat om 'n leraar (met Deelversorging) na behore te trakteer nie. Derhalwe word 'n vaste komponent (bv 7% van die kalenderjaar se versorgingsvoordeel) as standaard **standplaaskoste-subsidie** aan hierdie gemeentes betaal. Dit is egter belangrik om toe te sien dat hierdie deel van die subsidie vir dié doel aangewend moet word. (Die Ringskommissie het hier 'n verdere rol te speel deur te bepaal of hierdie gemeentes se leraars na behore versorg is : Verwys Ord 3.4.2(vi)(f)) Vir kombinasies en soortgelyke bedieningstrukture wat deur een leraar bedien word, word die standplaassubsidie in verhouding tot elk se belydende lidmaattal toegeken.

(c) **Kategorie III**

Dan is daar ook groter gemeentes wat 'n bewese finansiële onvermoë openbaar, soos byvoorbeeld herhalende tekorte en/of verswakkende bedryfskapitaal-verhoudings. Hierdie komponent word op dieselfde basis as die *heffingsubsidie* in (a) hierbo toegedeel, behalwe dat die komponente van die sinodale heffing wat gesubsidieer word afskaal en derhalwe 'n laer subsidie per belydende lidmaat tot gevolg het. (Dit word voorsien dat diesulke gemeentes mettertyd, saam met die Ringskommissie, opgeroep word vir gesprek.) Die volgende voorbeeld illustreer die toekenningsbasis:

Heffings komponent	Begroting R.	Per Lidmaat : 118 000 R.
Hulp aan gemeentes	1 361 000	11.53
Rente	4 500 608	38.14
Totale subsidie per lidmaat		49.67

(d) **Kategorie IV**

Gemeentes wat as gevolg van bg kategorie-status opgelope skuld het (hetsy by die Raad van Finansies of by eksterne instellings in die vorm van oortrokke bankrekeninge) word gesubsidieer met 'n eenvormige bedrag *nadat die breë behoefte in Kategorieë bevredig* is. Uiteraard word dit toegeken om teen die skuld aangewend te word! Hierdie bedrag kan dus van jaar tot jaar verander (selfs tot nul) , en sal staak sodra die gemeente se skuld uitbestuur is, met die aanname dat daar nie nuwe skuld aangegaan mag word nie. Die ringskommissie sal dus ook hier moet kennis neem van lopende gemeentelike skuld om te verhoed dat gemeentes onoordeelkundig van die vorm van finansiering gebruik maak.

Uit die aard van ringsbetrokkenheid wat hieruit voortvloei, is die gebruik dat die toekennings aan die hand van bogenoemde formulering gedoen word, maar dat die finale aanwending deur die ringskommissie bekragtig of binne die ringsverband herverdeel kan word. (Verw Ord 3.4.2(vi)(f). Hierdie ringsinset

kulmineer gewoonlik in 'n bekragtiging vir aanwending soos deur die formulering bepaal, hervrelding tussen aansoekende gemeentes of selfs afkeuring van 'n bepaalde toekenning aan 'n bepaalde gemeente. Dit opsigself mag problematies wees as die betrokke gemeentes daarop aandrang dat die formulering vooraf veronderstel dat die toekenning uitsluitlik vir die gemeente bedoel is.

Dit moet egter in gedagte gehou word dat ringskommissies Kerkordelik "nader aan die werklikheid" as die sinodale struktuur funksioneer, en derhalwe oor 'n bron van kennis aangaande die toepaslike gemeentes beskik wat die rasionaal vir toekenning suiwerder maak. Verder word toenemend gefokus op die voortsetting van Woordverkondiging in die *ring* eerder as op die instandhouding van 'n nie-lewensvatbare bestaande struktuur – byvoorbeeld die aantal gemeentes in die huidige ringstruktuur. Met ander woorde, die subsidie kan in ringsverband aangewend word indien dit 'n bepaalde bedieningsplan ("besigheidsplan"), ter voortsetting van Kerkwees binne die ring, ondersteun.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.9 ONDERSTEUNINGSPROGRAM

9.9.1 TAAKSPAN (BESTAANDE UIT MODERAMEN EN LEDE VAN DIE RAAD VAN FINANSIES)

Die Taakspan het gedurende 1999 beslag gevind. Tans bestaan die Taakspan uit die Moderamen en Dagbestuur van die Raad van Finansies.

Sedertdien is daar by meer as 100 gemeentes besoek afgelê met die doel om te ondersteun, maar ook om bepaalde inligting in te win.

Die doelwit was om 'n ondersteuningsmodel te vestig wat positiewe bestuur en gesonde gemeentelike administrasie sou bevorder.

Die werksveld is geïdentifiseer en in breë trekke is daar op die volgende ooreengekom:

- * Spesiale aandag aan gemeentelike finansies wat tendensanalises, subsidie-afhanklikheid, lewensvatbaarheid, ensomeer aanspreek.
- * Ondersteuning aan gemeentes in terme van Artikel 30 van die Belastingwet.
- * Kursusse en toerusting wat betrekking het op gemeentelike bestuur en finansies word gefasiliteer.
- * Daarstel en opdatering van die subsidiebeleid in terme van die Fonds vir Gemeente Opbou, ensomeer.

Die Taakspan, wat in terme van Ordinsie 3.10.4.2 deur die Moderamen gedryf word, is deurlopend tot beskikking van gemeentes en Ringe ten einde sake van belang aan te spreek. Uiteraard is beskikbaarheid van die lede van die Moderamen en Raad van Finansies 'n sleutelfaktor.

AANBEVELING

1. Ringskommissies hou op deurlopende basis met die Taakspan kontak ten einde aktuele sake aan te spreek.
2. Probleemsituasies op gemeentelike vlak word vroegtydig deur middel van die ringskommissie en die Komitee vir Kerklike Goedere geïdentifiseer en aangespreek, terwyl die Taakspan beskikbaar is om te ondersteun.

9.9.2. BESKRYWINGSPUNT

(i)

KOMITEE VIR KERKLIKE GOEDERE: RING VAN LOSBERG

Die Ring van Losberg versoek die Algemene Kerkvergadering om die bestaan, samestelling, bevoegdhede en funksionering van die Ringskomitee vir Kerklike Goedere in te skryf onder 3.3.2 van die Kerkorde.

Motivering

Slegs deur op hierdie wyse beslag aan die Ringskomitee vir Kerklike Goedere te gee, kan hierdie komitee werklik toesig en beheer vir die Ringsvergadering ten opsigte van kerklike goedere in moeiliker wordende ekonomiese toestande vir die Kerk uitoefen.

- * Spoedige aandag kan vanweë bogenoemde aan voorkomende finansiële situasies in die Kerk geskenk word.
- * Gemeentes sal vanweë bogenoemde verplig word om te reageer.

Ds AS van den Berg stel die beskrywingspunt.

9.9.3 ROL EN FUNKSIE VAN DIE KOMITEE VIR KERKLIKE GOEDERE:

Kommentaar deur die administrateur

Met die instel van die Komitee vir Kerklike Goedere is die leemtes wat voorheen geïdentifiseer is, grootliks geabsorbeer.

Die infasering was relatief pynloos en ringe het begin deelneem en ook die waarde van so 'n komitee besef.

Gesien teen die lig van die gemeentes wat finansiële ondersteuning moet word en die gevoel van sekuriteit as gemeentes weet dat ondersteuning op ringsvlak beskikbaar is, kan die instelling en bestuur van die komitee nie oorbeklemtoon word nie.

9.9.3.1 **Die arbeidsveld**

Die komitee is ingestel in terme van die Kerkorde en die volgende inligting is van belang:

Ordinansie 9.1 : *Toesig en Beheer*

Die volgende vergaderings se verantwoordelikheid ten opsigte van die finansies en stoflike belange van die Kerk is uiteengesit in dié Ordinansie, naamlik:

- 9.1.(i) Die gemeente- en kerkraadsvergadering ten opsigte van die gemeente.
- 9.1.(ii) Die ringsvergadering ten opsigte van die ring.

Teen die agtergrond van die al hoe moeiliker wordende ekonomiese toestande is dit meer nodig as ooit om ook te strewe na streng finansiële dissipline sowel as kruisbestuwing op ringsvlak.

9.9.3.2 **Ringskomitee vir Kerklike Goedere**

Die daarstelling van 'n Ringskomitee vir Kerklike Goedere is dus onontbeerlik.

Voorgestelde Arbeidsveld

Alhoewel dit elke ring vry staan om die agenda aan te pas na gelang van die bepaalde behoefte, sou so 'n ringskomitee aan die volgende areas aandag kon gee:

Toesig oor Bates

- * Aankoop/verkoop van eiendom
- * Bouprojekte
- * Korttermynversekering
- * Inventaris van roerende bates
- * Instandhouding van vaste eiendomme.

Toesig oor finansies op gemeentelike vlak

Ondersteuning en toesig van die totale spektrum van finansies op gemeentelike vlak, wat die volgende kan insluit:

- * Elke gemeente se finansies moet verantwoordelik beheer en bestuur word in terme van gesonde finansiële bestuursbeginsels.
- * Surplusfondse word by die Raad van Finansies belê.
- * Boeke van gemeentes moet jaarliks deur Afdeling Interne Oudit geouditeer word.
- * Ringskomitee gaan geouditeerde state of bestuursinligting na en lê verwerkte inligting in 'n verslag aan die ringsvergadering voor.
- * Ouditverslae en antwoorde daarop moet nagegaan en geïnterpreteer word in terme van risiko areas en opvolgaksies.

9.9.3.3 Ander sake

(i) ***Finansiële posisie van gemeentes***

Die Ringskomitee moet die finansiële posisie van elke gemeente monitor sodat probleme vroegtydig geïdentifiseer kan word. Geouditeerde state, tendense en grafieke soos deur die kantoor van die Administrateur voorgehou kan as basis dien. Oortrokke bankrekeninge, kerkskuld, trustfondse, uitstaande krediteure, onsemer kan dien as basis vir so 'n moniteringsaksie.

(ii) ***Opleiding, ondersteuning en voorligting aan:***

- * Kassiere
- * Finansiële komitee
- * Fondsinsamelingskomitee

(iii) ***Vergoedingstrukture van:***

- * Die predikant
- * Administratiewe Beampte
- * Orrelis
- * Ander amptenare

(iv) ***Ringsfondse***

- * Elke ring se finansies moet verantwoordelik beheer en bestuur word in terme van gesonde finansiële bestuursbeginsels.

(v) ***Die omgewing (binne ringsgrense)***

- * Die komitee moet voortdurend ondersoek instel na die ontwikkelinge binne die grense van die ringskommissie en ten opsigte van:
 - ** Gemeentegrense
 - ** Benutting van kerkgeboue
 - ** Gesamentlike aksies met betrekking tot fondsinsameling, ens.

Belastingsake

- * Werknemers
- * Belasbaarheid van die kerk

(vii) Samevatting

Deur die kundigheid op ringsvlak te mobiliseer en aan te wend kan pro-aktiewe optrede tot voordeel van die Gemeente, Ring en Kerk wees.

Die ondersteuningsrol moet nie onderskat word nie.

AANBEVELING

1. Die beskrywingspunt van die Ring van Losberg word aanvaar .
2. Die Raad vir Regsadvies word versoek om die saak kerkordelik te orden.

9.10

GEMEENTES : FINANSIËLE RESULTATE IN PERSPEKTIEF

Alvorens die hoofstuk met betrekking tot gemeentelike finansies afgesluit kan word, is dit nodig om ten slotte na enkele belangrike sake te verwys.

9.10.1

INLEIDING

Dit is baie belangrik om 'n paar aandagstrepe te trek ten einde die finansiële resultate van gemeentes in perspektief te plaas. Die volgende tendense of feitestellings sal die aandag daarop fokus:

- * **Surplusinkomste:** Vir die periode onder oorsig, met ander woorde 2000 tot 2002 het die netto surplusse in totaal konstant gestyg ten spyte van die daling in lidmaattal.

Wanneer gaan dit omdraai sou u vra? Sonder om te sê dat dié vraag al baie gevra is en dat die Heer van Sy kerk dit bepaal, het ons die afgelope 10 jaar van krag tot krag gegaan. In 1994 was die oorskot ongeveer R5,8 miljoen en in 2002 is dit meer as R11 miljoen.

- * **Bedryfskapitaal situasie**

Dieselfde tendens word opgemerk. In 1994 was die netto bedryfskapitaal surplus net meer as R10miljoen terwyl dit net meer as R35miljoen in 2002 was. Gaan ons weer vra wanneer dit gaan omdraai?

* **Totale bates**

Dit was net meer as R110miljoen in 1994 en beloop tans in die omgewing van R190miljoen.

Hieroor kan nie regtig kommentaar gelewer word nie, net baie dankie aan elkeen wat daartoe meegehelp het en alle eer aan die Heer van ons Kerk wat Sy Kerk onderhou.

'n Uitspraak wat telkemale gemaak is, kan nou met vrug hier herhaal word, naamlik:

Sodra ons die grense tussen gemeentes laat vervaag, al is dit net denkbeeldig, kan elke gemeente volwaardig gemeente wees, sonder skuld, sonder sorg en ingestel om die werk wat ons opgedra is sorgeloos te doen.

Daar bly egter 'n mate van gemeente-sentriese denke wat hierdie positiewe resultate telkens in die skadu stel.

9.10.2 DIE PROBLEMATIEK OP GEMEENTELIKE VLAK

Ten einde die dispariteite en probleme op gemeentelike vlak uit te wys, is die volgende tabel vir die finansiële jaar 2002 van belang:

Belydende Lidmate	Aantal Gemeentes	Surplus/Tekort				Netto Surplus (Rm)
		Aantal		Bedrag (Rm)		
		Surplus	Tekort	Surplus	Tekort	
0-100	32	19	13	1.2m	.16m	1.04m
101-200	60	44	16	1.68m	.36m	1.32m
201-300	47	31	16	1.57m	.43m	1.14m
301-400	29	24	5	1.30m	.13m	1.17m
401-500	61	43	18	2.26m	.33m	1.93m
501-600	21	15	6	1.03m	.18m	.85m
601-700	35	28	7	2.71m	.12m	2.59m
701-800	7	5	2	.24m	.03m	.21m
801-900	9	6	3	.45m	.12m	.33m
901-1000	2	2	0	.15m	0m	.15m
> 1000	6	6	0	.46m	0m	.46m
Totaal	309	223	86	R13,05m	R1.86m	R11.19m

Afleidings

Alhoewel generies van aard, is daar tog betekenisvolle afleidings wat hieruit gemaak kan word, naamlik:

- * Gemeentes met lidmate minder as 500 neig tot tekorte en die redes sal verdaan uitgewys word. In alle waarskynlikheid sal ons vind dat die direkte koste te hoog is om deur die lidmaattal ondersteun te word.
- * Gemeentes met minder as 301 lidmate verteenwoordig meer as 50% van die netto tekorte. Dit beteken dat kleiner gemeentes ernstige aandag sal moet geniet en veral sal moet besin oor die vlak van vergoeding van die amptenare en die predikant.
- * Kleiner gemeentes sal bepaald 'n plafon op koste moet plaas ten einde te oorleef, of ten minste te probeer saamwerk, kombineer of saamsmelt.

9.10.3 SALARISSE, LONE EN STANDPLAAS KOSTE

Weereens toon die tabel tendense wat van belang mag wees. Alhoewel daar beduidende fluktuasies mag voorkom is dit opvallend dat bogenoemde koste sowat 'n 50-60% van totale inkomste verteenwoordig.

Gemeentes sal dus in ooreenstemming met byvoorbeeld stadsrade en skole, 'n perk moet plaas op die persentasie van totale inkomste wat aan hierdie komponent bestee kan word, om steeds lewensvatbaar te bly.

Kategorie	% Spandeer aan Salarisse/Honoraria/Traktement
0-200	49%
201-300	60%
301-400	60%
401-500	59%
501-600	58%
601-700	55%
701-800	56%
801-900	58%
901-1000	59%

9.10.4 VERBETERING/VERSWAKKING VAN NETTO RESULTATE VAN GEMEENTES

Vergelyking in Surplusse en Tekorte vir 3 jaar

	2000			2001			2002		
	Aantal	Bedrag	%	Aantal	Bedrag	%	Aantal	Bedrag	%
Surplus	197	R8 376m	64	203	R9 156m	66	223	R13 184m	72
Tekort	111	R2 938m	36	106	R2 718m	34	86	R 1 991m	28
Netto surplus	308	R5 438m	100	309	R6 438m	100	309	R 11 193m	100

9.10.5 SAMEVATTEND

Die prentjies wat hierbo na vore gekom het vertel elk 'n unieke verhaal.

Die goue draad deur al die syfers, verhare en probleme is gewoon dat daar waar gemeentes die finansies bestuur en daar waar positief en produktief gewerk word, daar gaan dit goed met die gemeente – ook op finansiële terrein.

Ons sou dus kon vra dat gemeentes die skouer aan die wiel hou en dankie vir elkeen wat dit reeds so hanteer.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

C PREDIKANTE AANGELEENTHEDE

9.11 VERSORGING VAN PREDIKANTE

9.11.1 INLEIDING

Dienaars van die Woord is deur God geroep, deur die Kerk tot die evangelie-bediening toegelaat en in die amp bevestig. 'n Gemeente beroep die predikant en nooi hom daarmee uit om die werk, soos beskryf in Ordinansie 2.1.5, te verrig. By die bepaling van die versorgingsvoordeel van predikante word riglyne deur die Algemene Kerkvergadering neergelê, asook bepalings van die Kerkorde in ag geneem, sodat die predikant sy werk sonder belemmering kan verrig.

9.11.2 DEELVERSORGING (ingesluit deeltydse standplase)

Dit kom al hoe meer voor dat gemeentes 'n predikant op deelversorging beroep wat beteken dat die beginsel van 'n sorgelose bestaan baie sterk onder die soeklig geplaas word.

Hierdie praktyk plaas 'n baie sterk verpligting op gemeentes om deurentyd die beginsel van billikheid voorop te stel sodat die predikant en sy huis ten minste op billikheid aanspraak kan maak. Die bedoeling mag nooit wees om met goedkoop arbeid die werk van die Kerk te probeer doen nie.

Ten einde die predikant en sy huis te beskerm is daar 'n besluit deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering geneem dat gemeentes nie 'n predikant sal beroep tensy daar ook vir ten minste medies- en pensioenvoordele voorsiening gemaak kan word nie.

Alhoewel behoeftes mag verskil en omstandighede soms dikteer, is dit noodsaaklik dat gemeentes so ver as moontlik die aanbevole skale sal honoreer. Sedert 1 Januarie 1996 betaal elke gemeente die predikant se pensioenfondsbydraes per lidmaat. Die werkgewersbydrae word betaal ongeag die hoeveelheid standplase in die gemeente, en/of die status van die standplaas.

Ingesluit in hierdie bydraes is die premie ten opsigte van die groepslewendekking en die ongeskiktheidsdekking. Hierdie wysiging het meegebring dat predikante, volversorg en deelversorg, dekking geniet onder die groeplewendsskema en die ongeskiktheidsdekkingskema.

Die predikante se traktemente word jaarliks op 1 Maart aangepas sodat dit saamval met die belastingjaar.

Onderstaande is 'n uiteensetting van die huidige minimum aanbevole skale vir volledig versorgde standplase.

9.11.3 TRAKTEMENTSKALE

Traktemenskaal	2004
1 en 2 jaar:	
Kontantdeel	104 904
Plus: gelykmakende pensioentoelae	5 632

	110 536
Vakansietoelae	9 212
Aan die Predikant	119 748

Traktemenskaal	2004
5 en 6 jaar:	
Kontantdeel	115 290
Plus: gelykmakende pensioentoelae	4 603

	119 893
Vakansietoelae	9 991
Aan die Predikant	R129 884

Traktemenskaal	2004
9 en 10 jaar:	
Kontantdeel	127 099
Plus: gelykmakende pensioentoelae	3 437

	130 536
Vakansietoelae	10 878
Aan die Predikant	R141 414

Traktemenskaal	2004
3 en 4 jaar:	
Kontantdeel	110 021
Plus: gelykmakende pensioentoelae	5 117

	115 138
Vakansietoelae	9 594
Aan die Predikant	R124 732

Traktemenskaal	2004
7 en 8 jaar:	
Kontantdeel	121 088
Plus: gelykmakende pensioentoelae	4 027

	125 115
Vakansietoelae	10 427
Aan die Predikant	R135 542

Traktemenskaal	2004
11 en 12 jaar:	
Kontantdeel	133 398
Plus: gelykmakende pensioentoelae	2 816

	136 214
Vakansietoelae	11 352
Aan die Predikant	R147 566

Traktemenskaal	2004
13 en 14 jaar:	
Kontantdeel	140 013
Plus: gelykmakende pensioentoelae	2 149

	142 162
Vakansietoelae	11 847
Aan die Predikant	R154 009

Traktemenskaal	2004
15 en 16 jaar:	
Kontantdeel	147 024
Plus: gelykmakende pensioentoelae	1 469

	148 394
Vakansietoelae	12 374
Aan die Predikant	R160 867

Traktemenskaal	2004
17 en 18 jaar:	
Kontantdeel	154 320
Plus: gelykmakende pensioentoelae	742

	155 062
Vakansietoelae	12 921
Aan die Predikant	R167 983

Traktemenskaal	2004
19 en 20 jaar:	
Kontantdeel	161 845
Plus: gelykmakende pensioentoelae	0

	161 845
Vakansietoelae	13 487
Aan die Predikant	R175 332

9.11.4 VERVOER VAN PREDIKANTE

Die vervoertoelae maak deel uit van 'n predikant se traktement en word aan hom betaal ten einde sy werk in die gemeente te kan doen en ook om sy gesin te vervoer.

Tans word van die AA- tariewe gebruik gemaak om die loopkoste komponent vas te stel. Daar is by die 66ste Algemene Kerkvergadering 'n riglyn aanvaar ten opsigte van die vervoertoelaag. Daar is besluit op 'n riglynvoertuig ("benchmark") waarop alle berekening in die toekoms baseer sal word. Die voertuig is 'n Toyota Condor 2400i Estate wat nou R171 147.00 kos. Die vergadering het verder besluit dat die basis van 'n riglynvoertuig by elke vergadering van die Algemene Kerkvergadering onder oë geneem sal word.

Daar bestaan nog heelwat verwarring oor die gebruik van die riglynvoertuig metode. Ten einde enige onduidelikhede op te klaar gaan ons weer die metode aan die hand van 'n voorbeeld verduidelik. Die volgende besonderhede vorm die basis van die oefening:

i	Motor	=	Toyota Condor 2400i Estate	
			R171 147.00	
ii	Afstand	=	30 000 km per jaar	
iii	Rentekoers	=	Prima 11.5% per jaar	
A.	Bepaal die paalement van die motor oor 60 maande R171 147 @ 11,5% p.j 60 maande-			R 3 763.97 p.m.
B.	Versekering			R 500.00 p.m.
				<u>R 4 263.97 p.m.</u>
	Vastekoste toelaag per jaar (4 263.97 x 12)			R51 167.64 p.j.
	30 000 km @ AA- tarief @ 98.16c/km			R29 448.00 p.j.
				<u>R80 615.64 p.j.</u>

Totale vervoerkoste per maand **R 6 717.97**

Sou 'n predikant meer as 30 000 kilometer per jaar ry word daar ooreengekom op 'n tarief waarteen die addisionele amptelike kilometers vergoed sal word.

Die vastekoste toelaag bly dus vas oor die periode van 60 maande behalwe as die rentekoerse sou verander en die paalement op die lening styg of daal.

Die loopkoste kan gereeld (byvoorbeeld maandeliks) opwaarts of afwaarts aangepas word, soos die koste verander deur gebruik te maak van die AA tabelle. Die predikant het nie nodig om die spesifieke motor te koop nie. Die bedrag is egter die bepalende faktor. Hy kan dus enige motor, bakkie of mikrobus aanskaf solank as wat die bedrag nie oorskry word nie. Indien die aankoopbedrag oorskry word sal die toelaag net betaal word op die riglyn bedrag. Dit sal dus ook geld indien hy/sy 'n goedkoper voertuig sou aanskaf.

Hierdie oefening moet net gesien word as 'n **riglyn** of vertrekpunt en nie as 'n vaste voorgeskrewe norm nie. Dit help egter gemeentes om 'n billike vervoertoelaag te bepaal. Die bepalende faktor sal altyd die bekostigbaarheid, al dan nie, bly. As 'n gemeente nie die riglynbedrag kan bekostig nie, moet daar in oorleg met die predikant, en die ringskommissie, oor die toelaag onderhandel word. Die tydperk van 60 maande is ook net 'n voorbeeld. In sommige gevalle, waar predikante dalk meer ry, kan 'n periode van 48 maande dalk meer gepas wees.

Nota: Al hoe meer predikante skaf tweedehandse motors aan, en alhoewel dit ietwat riskant is, kan dit tog 'n groot uitkoms onder moeilike omstandighede wees. So sou die paalement van 'n motor met 'n aankoopsprys van R100 000 teen dieselfde voorwaardes R2 352 per maand beloop - gemeet teenoor R3 763.97 per maand in die voorbeeld hierbo.

AANBEVELING

1. Die Toyota Condor 2400i Estate word as riglynmotor bevestig.
2. Die riglynmotor word met elke Algemene Kerkvergadering hersien.
3. Gemeentes beskou dit as 'n riglyn maar enige afwyking van die riglyn moet met die betrokke predikant en ringskommissie uitgeklaar word.

9.11.5 **WONINGVOORSIENING**

Woningvoorsiening vorm net so 'n deel van 'n predikant se versorging as wat die kontanttraktament en reistoelae deel daarvan is. Dit behels die voorsiening van gratis inwoning in 'n doelmatige woning, aan die predikant en sy gesin. Die vrye inwoning behels ook die betaling van *redelike* koste ten opsigte van water, elektrisiteit en ander munisipale dienste heffings. Telefoonkoste is ook deel van hierdie gratis inwoning en die gemeente betaal alle *redelike* oproepkoste vanaf 'n landlyn telefoon, loopfoon en/of gekoppelde antwoordmasjien/faksmasjien.

Indien die woning die eiendom van die gemeente is, is hulle ook verantwoordelik vir behoorlike instandhouding, versekering, eiendomsbelasting en enige kapitaalverbeterings.

Van 'n predikant word verwag om die woning met sorg en verantwoordelikheid te bewoon. Sou die predikant die pastorie in geheel of gedeeltelik, vir enige ander doel wil aanwend *moet* daar *vooraf* toestemming van die kerkraad verkry word.

9.11.5.1 **Eie woning vir predikant**

Oor die jare heen het hierdie voorsiening van gratis inwoning (pastorie) 'n probleem geskep wanneer 'n predikant emeriteer. Hulle is dan sonder eie huisvesting en 'n groot deel van die pensioenvoorsiening moet dan aangewend word vir behuising. Die Algemene Kerkvergadering het reeds vantevore besluit dat predikante 'n eie woning mag aanskaf, bewoon en 'n subsidie van die gemeente kan ontvang. Hierdie voorreg mag egter nie ten koste van die gemeente geskied nie en waar 'n predikant sy eie woning wil aanskaf moet dit *vooraf* in oorleg met die gemeente, kerkraad en ringskommissie geskied. Voor finalisering moet dit ook aan die Raad van Finansies voorgelê word vir advies.

In Gemeentes waar die finansiële posisie reeds onder druk is, plaas die pastorie normaalweg 'n ekstra las op die skouers van die gemeente. Indien die predikant sy eie huis bewoon en die gemeente betaal 'n subsidie, kan die pastorie verkoop of verhuur word ten einde verligting vir die gemeente in die hand werk.

Gemeentes moet toesien dat alle gemeentelike eiendom soos pastorieë, kerkgeboue, ensovoorts jaarliks teen 'n realistiese vervangingswaarde verseker word.

AANBEVELING

- 1. Bestaande riglyne oor woningvoorsiening word gehandhaaf.**
- 2. Ringskommissies en die Raad van Finansies sien toe dat aansoeke van predikante om 'n eie woning aan te skaf, nie die gemeente benadeel nie maar dat predikante tog aangemoedig word om 'n eie woning te bekom.**

9.11.6 PREDIKANTE IN DEELVERSORGING: LIDMAATSKAP VAN MEDIESE-EN PENSIOENFONDS

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het besluit om die volgende versoek van die Raad van Finansies na die 66ste Algemene Kerkvergadering deur te stuur.

Die Raad van Finansies het die afgelope tyd al hoe meer onder die indruk gekom dat veral jonger predikante blootgestel word aan die verskynsel van deelversorging in die Kerk. In die meeste gevalle is dit 'n standplaas met volle opdrag, maar as gevolg van knellende finansies word die predikant nie op skaal versorg nie.

Terwyl die predikant sy loopbaan voor hom uitgestrek sien lê is sake soos 'n mediese fonds en pensioen fonds van mindere belang - gesien teen die groter geheel. Die begeerte om in die Kerk te werk is oorheersend - so oorheersend dat toekomsbeplanning, aftrede, gesondheidsorg, ensameer sekondêr gestel word.

Gemeentes buit (onbewustelik) die situasie uit want deur 'n predikant te beroep sonder byvoordele hou wel koste-voordele in maar dit word ten koste van die predikant gedoen.

Voorts het die Nederduitsch Hervormde Kerk 'n bepaalde raamwerk waarbinne daar gefunksioneer word en wel op so 'n wyse dat ons 'n eenheid of familie vorm wat mekaar ondersteun en dra. Dit is dus nodig dat ons op alle terreine ook sodanig funksioneer.

Met bogenoemde as agtergrond het die Raad van Finansies die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering soos volg geadviseer:

- * Alle predikante moet aan die Pensioenfonds van die Kerk behoort en gemeentes moet sorgdra dat predikante dit kan bekostig. Verwys artikel 4 van die Pensioenfondsreëls wat lidmaatskap aan die pensioenfonds vir alle predikante wat in diens is, verpligtend maak. Die Registrateur van Pensioenfondse kan ook die status van 'n fonds, wat selektief te werk gaan met werknemers om aan die fonds te behoort of nie, verander na 'n nie goedgekeurde fonds wat weer op sy beurt belastingimplikasies het. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering word versoek om dit aan gemeentes te stel dat hulle die predikant sodanig moet vergoed dat hy/sy ten minste 'n 50% lid van die fonds sal kan wees. Aangesien die werkgewersbydrae in elk geval verpligtend is, is die bedrag ter sprake slegs die werknemersbydrae (tans R1 327.50 per maand vir 'n vol standplaas).
- * Net soos in die geval van pensioene word die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gevra om 'n soortgelyke reël in terme van die Mediesefonds daar te stel, naamlik dat elke predikant aan die "amptelike" fonds van die Kerk sal behoort.

Die rede is, bo en behalwe die beskerming van die predikant, ook om ons die geleentheid te gee om deur middel van 'n subsidiestelsel binne die Kerk, die volgende te bereik:

- ** Subsidiëring van mediesefondspremies van emeriti tot die vlak van argumentshalwe 50% van die premie - soos wat die geval is met 'n predikant in 'n standplaas. (Dit is nog net 'n droom wat bewaarheid moet word).
- ** Versterking van ons posisie as groep ingeval van probleme of dispute.
- ** Verskansing van emeriti wat die Kerk se bystand nodig het.

In die geval van die Mediesefonds sal alleenlik die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering mag besluit om uitsonderings te maak. In sodanige gevalle moet volledige motiverings voorgelê word waarna die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, in oorleg met die Administrateur, 'n besluit sal neem. Slegs in hoogs uitsonderlike gevalle behoort enige vergunning toegestaan te word aangesien mediese fondse streng optree teen werkgewers wat anti-seleksie toepas.

Die bedoeling in bogenoemde geval is suiwer gemik op beskerming van die predikant en die Kerk in den brede.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

9.11.7 STANDPLAASKOSTE IN PERSPEKTIEF (*Verwys asseblief na Ordinansie 2.1.2 mbt die Skepping en of uitbreiding van standplase*)

9.11.7.1 Inleiding

Die afgelope tyd het 'n saak meermale na vore gekom wat onrusbarend is, maar ook gemeentes baie negatief kan beïnvloed.

Gemeentes doen, as 'n algemene reël, beplanning en begrotings op 'n jaarlikse basis. Die gevolg hiervan is dat veral langtermyn finansiële horisonne relatief vaag en bykans onsigbaar in gemeentes is. Eers wanneer die gemeente ernstige finansiële nood ondervind, word formeel aandag aan die saak gegee. Dié saak lê op multi dimensionele vlakke, waarvan die volgende as tiperende voorbeelde beskou kan word.

9.11.7.2 Klein gemeentes

Gemeentes met relatief min lidmate beroep normaalweg 'n predikant op deelsorg. Dit kom gewoonlik neer op ongeveer volle werkslading (in verhouding tot die aantal lidmate) maar met verminderde versorging.

Hierna volg die sogenaamde kruipaksie en binne enkele jare is die standplaas ongeveer volsorg en die gemeente is dan nie in staat om al die gemeentelike verpligtinge na te kom nie. Gemeentes moet versigtig wees en deurgaans die langertermyn horison dophou ten einde te verhoed dat standplase onnodig in gedrang kom.

Hoe kras dit ook al mag klink moet gemeentes onthou dat nie alle gemeentes aanspraak mag maak op die dienste van 'n voltydse predikant nie.

9.11.7.3 Groot gemeentes

Hierteenoor is daar weer gemeentes wat meerdere bearbeiding benodig, veral as gevolg van die oormatige werkslading van die predikant, en dan word 'n deelsorgstandplaas gevestig. Weereens vind die kruipaksie plaas en kort voor lank is die gemeente se finansiële las buite vermoë met dramatiese gevolge vir die gemeente en predikante.

Ringskommissies word in sommige gevalle verbygegaan terwyl die Kerkorde juis gemeentes oproep om nouer te skakel met Ringskommissies in hierdie verband.

Die rol van die Ringskommissie sou kon wees om die Ring in totaliteit in oënskou te neem en sake soos byvoorbeeld grenswysigings ook in ag te neem.

AANBEVELING

1. Gemeentes en ringe moet kennis neem van die situasie en horisonne ten opsigte van strategiese beplanning na ten minste 3 tot 5 jaar verskuif.
2. Gemeentes moet in diepte navorsing doen alvorens enige standplaas gevul of versorgingsvoordele aangepas word.
3. Ringskommissies en Ringskomitees vir Kerklike Goedere moet baie nou betrokke gemaak word by sodanige prosesse ten einde die gemeente en predikant te beskerm.
4. Gemeentes wat 'n predikant byvoorbeeld teen 50% versorging beroep moet dit duidelik stel dat die versorging nie na byvoorbeeld 70% kan verhoog sonder dat 'n behoorlike finansiële ondersoek en wye konsultering gedoen is nie.

9.11.8 VERHUISINGSKOSTE MET EMERITAATAANVAARDING

9.11.8.1 Beskrywingspunt

Na aanleiding van 'n skrywe ontvang van Gemeente Bronkhorstpruit het die Raad van Finansies besluit om dit as 'n beskrywingpunt aan die Algemene Kerkvergadering voor te hou.

(i) **VOORSIENING VAN VERHUISINGSKOSTE VIR PREDIKANTE: RING VAN BRONKHORSTPRUIT**

Die Raad van Finansies en die Pensioenraad doen ondersoek na die vestiging van 'n struktuur waardeur voorsiening gemaak kan word vir die verhuisingskoste van predikante wanneer hulle emeriteer of op siekte-emeritaat gaan.

Motivering

Indien 'n predikant gedurende sy aktiewe diensjare beroep word na 'n ander gemeente en hy die beroep sou aanvaar word voorsiening gemaak vir sy verhuisingskoste. Hierdie koste word ook in die Kerkorde vervat in Ordinansie 2.1.6 onder die hoof "Verhuisingskoste".

Wanneer 'n predikant egter emeritaat aanvaar is daar geen voorsiening vir hom/haar vir enige verhuisingskoste nie. Die betrokke predikant moet dan self sien kom klaar. In baie gevalle woon die predikant nog in 'n pastorie en het hy geen ander keuse as om te verhuis nie. Dit is egter ook so in die sekulêre wêreld. Geen firma dra die koste van verhuising van enige van hulle pensioenarisse nie omdat die meeste werknemers naby hulle werkgever bly en dus selde verhuis na 'n ander provinsie of gebied.

Met baie predikante is dit egter anders gestel. Van die predikante woon en werk op klein plattelandse dorpie ver van die stede en mediese geriewe en wil dan graag nader aan die stad trek of nader aan hulle kinders om beter versorg te wees.

Dit sou ook nie heeltemal regverdig wees om te verwag dat die gemeente waarin 'n predikant emeriteer, die volle koste van sy verhuising dra nie.

Daar is geen maklike oplossing vir die probleem nie. Ten eerste is daar sentraal nie fondse beskikbaar vir sulke hulp nie en tweedens sou dit onregverdig wees om 'n paar predikante te help en die ander trek nie voordeel uit die hulp nie.

Dit word by gemeentes aanbeveel om 'n reserwefonds op te bou om predikante in die verband by te staan.

Ds DJ Struwig stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

9.11.9 UITBETALING VAN VERLOFKREDIETE

Die uitbetaling van verlofkrediete wanneer 'n predikant van lewensstaat verander, na 'n ander gemeente beroep word of emeriteer, word tans bereken op die basiese traktement, of te wel die kontantdeel van die traktement. Dit was in lyn met bestaande wetgewing en ook die verlofreglement.

Die Wet op Basiesediensvoorwaardes is egter verander met betrekking tot die berekeningsmetode van verlofkrediete. Die Wet maak nou voorsiening dat die werknemer se volle pakket in ag geneem moet word by die berekening van die bedrag wat uitbetaal moet word ten opsigte van enige verlofkrediete. Hierdie pakket beteken in werklikheid "koste vir die gemeente" en sal vergoedingskomponente soos vervoertoelae, behuising, mediesefondssubsidie, en werkgewersbydrae tot die pensioenfonds insluit.

Hierdie wysiging het verreikende gevolge wat ons aan die hand van 'n voorbeeld wil verduidelik:

Ds A is reeds 10 jaar in die gemeente en verdien 'n kontanttraktement van R120 000 per jaar. Hy kry ook 'n vervoertoelaag van R36 000 per jaar. Sy mediesefondsbydrae word met 50% gesubsidieer en beloop R24 000 per jaar.

Die gemeente se bydrae tot die pensioenfonds beloop ook R26 550 per jaar (12½% van versorgingsvoordeel).

Hy woon in sy eie huis en ontvang 'n toelaag van R36 000 per jaar.

Hy aanvaar 'n beroep na 'n ander gemeente en het reeds 42 dae verlofkrediet opgehoop.

(i) **Berekening onder die ou bedeling:**

$$\begin{array}{rcl} & \frac{\text{Kontanttraktament}}{365} & \times \frac{\text{dae opgehoop}}{1} \\ \text{Dws} & \frac{120\,000}{365} & \times \frac{42}{1} = \text{R13 808.22 voor belasting} \end{array}$$

(ii) **Berekening onder die nuwe bedeling:**

Pakket =	Kontanttraktament	R120 000
	+ Vervoertoelaag	R 36 000
	+ Behuisingstoelaag	R 36 000
	+ Mediesefondssubsidie	R 24 000
	+ Pensioenfondsbydraes	R 26 550
		<u>R242 550</u>

$$\begin{array}{rcl} & \frac{\text{Pakket}}{365} & \times \frac{\text{dae opgehoop}}{1} \\ \text{Dws} & \frac{242\,550}{365} & \times \frac{42}{1} = \text{R27 909.86 voor belasting.} \end{array}$$

Dit beteken die gemeente moet 'n addisionele bedrag van R14 101.64 aan die predikant betaal.

'n Verdere verwikkeling in die kwessie was dat daar in Mei 2003, in die Arbeidshof in Durban, 'n uitspraak was oor die beperking ten opsigte van die ophoop van verlof. In die spesifieke geval was die uitspraak dat 'n werkgewer moet sorg dat sy werknemers nie onnodig verlof ophoop nie. Sou 'n werkgewer toelaat dat 'n werknemer meer verlof ophoop as wat die personeelregulasies (Kerkorde) toelaat is dit die werkgewer se verantwoordelikheid en is die werkgewer verplig om die addisionele dae, bo die maksimum, ook uit te betaal.

Hierdie verandering in die arbeidswetgewing kan gemeentes in 'n finansiële krisis dompel sou 'n predikant se verlof uitbetaal moet word. In die sekulêre wêreld skep firmas jaarliks 'n verlofvoorsiening, sodat die fondse beskikbaar is wanneer 'n weknemer se verlof uitbetaal moet word.

Tans maak die Kerkorde voorsiening dat 'n predikant net 12 dae verlof moet neem en 30 dae ophoop. Die Wet op Basiesediensvoorwaardes verplig

werkgewers om toe te sien dat werknemers ten minste 21 dae ononderbroke verlof neem. Dit beteken dat die Kerkorde gewysig moet word om aan te pas by die Wet op Basiesediensvoorwaardes.

AANBEVELING

- 1. Die vergadering neem kennis van die wysiging in die wetgewing.**
- 2. Die Raad van Finansies beveel aan dat**
 - 2.1 gemeentes jaarliks 'n bedrag opsy sal sit vir uitbetaling van 'n predikant se opgehoopte verlofkrediet**
 - 2.2 gemeentes versoek word om predikante se verlof baie fyn te monitor ten einde sorg te dra dat daar nie meer as die toegelate maksimum opgehoop word nie**
 - 2.3 die verlofreglement gewysig word om aan te pas by die Wet op Basiesediensvoorwaardes naamlik:**
 - 2.3.1 predikante verplig word om ten minste 21 dae per jaar verlof te neem**
 - 2.3.2 uitbetaling van verlofkrediete teen pakketwaarde sal geskied.**

9.11.10 SENTRALE BETAALSTELSEL

Gemeentes word al hoe meer met gespesialiseerde finansiële take belas aangesien elke gemeente optree as werkgever. Die wetgewer ag dus volle kennis en vaardighede, ongeag ons gemeentes se spesifieke situasie.

Die Wet op Basiesediensvoorwaardes bepaal verder dat elke werknemer geregtig is op 'n salarisstrokke ten opsigte van salaris aan hom/haar betaal.

Dit het onder ons aandag gekom dat heelwat gemeentes byvoorbeeld nie aan die vereiste voldoen nie en sodoende probleme mag ondervind.

'n Tweede aspek wat baie probleme veroorsaak is die berekening van LBS (belasting) op die traktement, salarisse en lone wat gemeentes betaal. Hiermee saam die strukturering van pakette.

Die gemeente as werkgever is die agent van die Suid-Afrikaanse Inkomstediens (SAID) en moet dus belasting namens die SAID verhaal. Foutiewe verhalings kan direk van die gemeente verhaal word en boetes en rente tot gevolg hê.

Die daarstel van 'n sentrale betaalstelsel sal bogenoemde probleme aanspreek en 'n las van die gemeente se skouers afneem.

Teen 'n vasgestelde fooi word die verwerking van die salarisse sentraal gedoen en die salarisse word maandeliks direk in die werknemer se bankrekening gedeponeer. 'n Salarisstrokie word betyds aan die gemeente gepos en die belasting word korrek bereken en oorbetal aan die SAID. Jaarliks word ook 'n korrekte IRP5 uitgereik wat die werknemers instaat stel om belastingvorme te voltooi of te laat voltooi.

Hoe meer gemeentes deelneem aan die stelsel hoe goedkoper gaan dit wees.

Die Administrateurskantoor tree dan op as 'n buro vir die gemeentes, en elke gemeente besluit dus nog steeds outonoom oor die traktement, salarisse ensomeer en verwittig die Administrateurskantoor skriftelik van hulle besluit. Hierdie sentrale kantoor voer gewoon opdragte van gemeentes uit as agent. Dit is dus nie 'n sentrale vergoedingstelsel nie – verwys na alternatiewe heffingstelsel in die verband.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

9.12 ONDERSTEUNING AAN PREDIKANTE

9.12.1 FINANSIËLE PORTEFEULJE

9.12.1.1 Agtergrond

Vir geruime tyd reeds word pogings aangewend om 'n eenstop-pakket vir predikante by 'n handelsbank te beding. Dit sou tyd en spanning vir die predikante verminder aangesien die Kerk in die breë die basis daar kon stel.

Ds FB Snygans het intussen die taak op hom geneem en baie navorsing en moeite is reeds in dié verband gedoen. Die proses verloop maar stadig want, so word verneem, is banke nie flink in hulle reaksie op dienslewering nie.

Die motief van die oefening is om die volgende, as deel van 'n vooraf-onderhandelde pakket, te probeer bereik:

- * Oortrokke fasiliteit
- * Behuisingslening
- * Motorfinansiering
- * Persoonlike lening
- * Finansiële advies
- * Beleggingsondersteuning
- * Ander sake soos testamente, trusts, ensomeer.

Die pakket, so is die verwagting, sal per inkomste kategorie saamgestel word en die basispakket sal by die behoeftes van elke individu aangepas word. Voorwaardes sal so gunstig moontlik beding word.

Eerste Nasionale Bank en Nedbank wil nie deelneem aan die skema nie en daarom is die enigste alternatief tans ABSA. Verdere besonderhede sal mettertyd gekommunikeer word.

Ons wil graag vir ds Snygans bedank vir sy onbaatsugtige hulp aan mede kollegas en vertrou dat die uitkoms positief sal wees. U kan hom in dié verband ondersteun.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.12.2 AFTREEBEPLANNING

Daar bestaan 'n persepsie onder predikante dat die pensioenfonds voldoende voorsiening maak om op ouderdom 65 af te tree en sorgloos verder te lewe sonder enige verdere finansiële bekommernis.

Hierdie persepsie lei na 'n finansiële krisis vir die meeste predikante juis as gevolg van 'n gebrek aan aftreebeplanning. Al hoe meer predikante, en ook in die algemeen, se aftreevoorsiening raak toenemend onvoldoende. Die vloeibaarheid, en veral dalende markte, het 'n groot aandeel aan hierdie tendens. Oor die afgelope 6 jaar het al die markte sywaarts beweeg en die JSB het met 6% gestyg ná inflasie. Dit beteken dat, ná koste, daar eintlik 'n daling in verdienste was.

Aftreebeplanning beteken ook nie om produkte soos uitkeerpolisie en/of uitredingsannuïteite by 'n versekeringsmaatskappy uit te neem en dan agteroor te sit met genoegdoening nie.

Dit is 'n voldoende feit dat al hoe meer Suid-Afrikaners in die toekoms net nie meer sal kan bekostig om af te tree nie omdat hulle eenvoudig nie genoeg geld beskikbaar het om mee te leef nie.

'n Ander wanopvatting bestaan by mense dat hulle nie wil wag tot ouderdom 65 voor hulle die lewe geniet nie en leef dan eenvoudig bokant hul vermoë. Aftreebeplanning beteken nie dat 'n mens soos 'n skraalhans moet leef nie, maar dit gaan oor die spaar van genoeg kapitaal sodat jy siel en liggaam aanmekaar kan hou as u die dag nie meer oor 'n verdienvermoë beskik nie.

Die meeste mense begin min of meer op ouderdom 25 geld verdien en tree op ouderdom 65 af. Dit is 40 jaar. Sou 'n mens tot ouderdom 100 leef beteken dit ook amper 40 jaar. Dit is dus duidelik dat 'n persoon tydens sy produktiewe jare

dubbel moet verdien sodat hy 50% vir lewenskoste nou het en 50% kan spaar vir aftrede. Bitter min mense spaar egter so min as 10% van hulle inkomste vir aftrede. Hierdie spaargeld moet ook so belê word dat die kapitaal gewaarborg is en die opbrengs darem inflasie klop.

Die ergste van aftreebeplanning is dat die meeste mense nie besef in watter haglike toestand hulle gaan bevind voordat dit al te laat is nie.

Dis egter nooit te laat om te begin beplan en spaar nie. Begin nou. Leef binne u vermoëns en spaar elke sent, want u gaan dit nodig kry wanneer u oud is.

Maak gebruik van kundiges maar wees bedag op die spreekwoordelike wolf in skaapklere wat net beleggingsprodukte verkoop vir die kommissie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.13 PENSIOENFONDS

Die Predikante Pensioenfonds word bestuur in terme van Ordinansie 9.3 van die Kerkorde.

*Reglement: Predikante Pensioenfonds (verwys **BYLAE M**).*

9.13.1 SAMESTELLING VAN DIE PENSIOENRAAD

Die Pensioenraad bestaan tans uit die volgende lede:

Ds HN Botha	-	(Voorsitter)
Ds CL Badenhorst		
Ds FJ Labuschagne		
Dr NJS Kock		
Mnr HPJ van Nieuwenhuizen		
Mnr JF Viljoen	-	(Hoofbeampte)

Die Pensioenraad bestaan uit 6 lede. Die Algemene Kerkvergadering benoem tydens die gewone sitting 3 lede waarvan minstens 1 persoon die Administrateur van die Kerk moet wees. Hierdie lede synde deur die Algemene Kerkvergadering aangewys is dan die werkgewersverteenvoordigers in die Pensioenraad naamlik dr NJS Kock, mnr HPJ van Nieuwenhuizen en JF Viljoen. Lede wys 3 persone as ledeverteenvoordigers uit hulle eie geledere tydens 'n sitting van die Algemene Kerkvergadering aan naamlik ds HN Botha, ds CL Badenhorst en ds FJ Labuschagne. Vooraf kennisgewing sal aan lede gestuur word om die plek en tyd

waartydens die ledeverteenvoordigers verkies sal word, bekend te maak. Pensioenraadslede word vir 'n periode van sesjaar verkies en bogenoemde Raad is in 2001 verkies.

Tydens die Algemene Kerkvergadering sal die vergadering verdaag en Predikante opgeroep word na die vergadering om ledeverteenvoordigers op die Pensioenraad te verkies.

9.13.2 FUNKSIONERING VAN DIE PENSIOENRAAD

Agtergrond

Sedert die 66ste Algemene Kerkvergadering in 2001, het die Pensioenraad elf keer vergader. Tydens hierdie vergaderings is die volgende aspekte as staande punte op die vergaderings bespreek:

- * Administrasieverslag wat insluit die eise (uitdienstredes, sterftes, aftredes en ongeskiktheidseise) kontantvloei, beleggings en verbandlenings.
- * Eiendomsverslag wat insluit die vakante areas, huurinkomste en onderhoud van die geboue.
- * Addisionele sake is ook bespreek wat insluit die finansiële state van die Fonds, die jaarlikse aktuariële waardering van die Fonds, die toestaan van pensioenverhogings aan emeriti en die verbetering van voordele waar van toepassing.

Daar is op 7 November 2003 'n werkswinkel gehou wat spesifiek gehandel het oor beleggings van die fonds. 'n Beleggingskundige het die werkswinkel gefasiliteer en inligting aangaande die markte en verskillende belegging-instrumente verskaf.

Beleggings van die bates word verderaan in meer besonderhede bespreek.

9.13.3 DOELWITTE VAN DIE PENSIOENRAAD

9.13.3.1 **Befondsingsvlak**

Agtergrond oor befondsingsvlak: In die laat tagtigs het dit aan die lig gekom dat die vorige aktuaris nie in die aktuariële waarderings voorsiening gemaak het vir enige toekomstige verhoging in die versorgingsvoordeel nie. Dit het ook beteken dat pensioene nooit verhoog sou kon word nie. Met die herwaardering deur 'n ander aktuaris, het dit geblyk dat die fonds dramaties onderbefonds was.

Die fonds is egter geleidelik bestuur na 'n 100% befondsingsvlak en 104.7% is op 31 Desember 2000 behaal. Alhoewel die verlaging in die na-aftredewaarderingsrentekoers tot gevolg gehad het dat die befondsingsvlak weer

verlaag het na 95.8%, het dit met die waardering van 1 Maart 2001 na 102.8% herstel.

Die Pensioenraad het, om uitvoering te gee aan die opdrag van die 65ste Algemene Kerkvergadering, die voordele van die pensioenfonds verbeter.

Daar is in 2001 besluit om die volgende verbeteringe aan te bring:

- (i) Die na-aftredingwaarderingskoers te verlaag van 8% na 7%. Dit sou beteken meer geld word beskikbaar gestel vir verhogings vir reeds ge-emeriteerde lede.
- (ii) Die aftree persentasie per jaar opwaarts aan te pas vanaf 1,50% per jaar diens na 1,65% per jaar diens. Dus 'n 10% verbetering.
- (iii) 'n Eenmalige "bonus" aan emeriti van 10% van hulle pensioen.

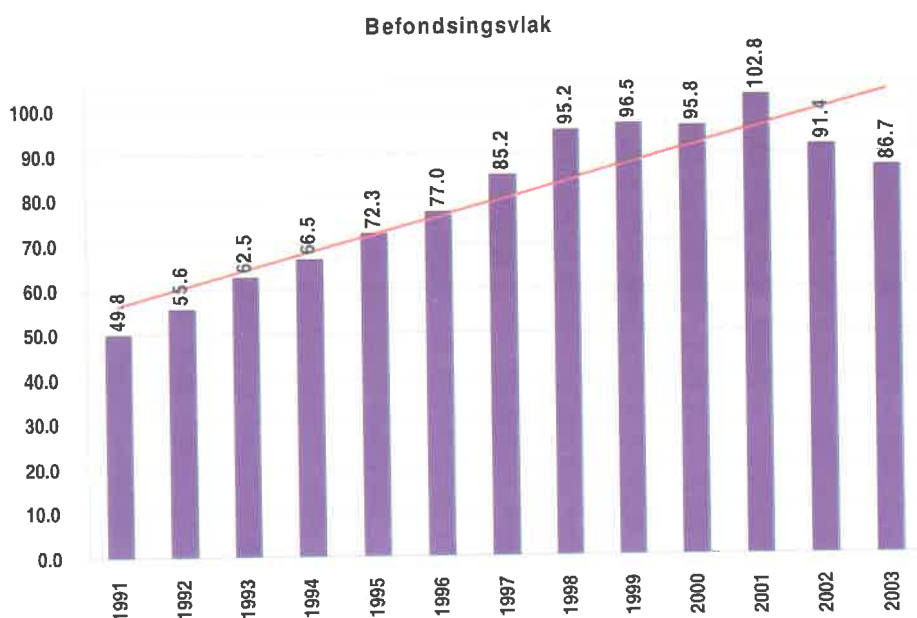
Die verbeteringe het daartoe gelei dat die fonds in 'n onderbefondste situasie verkeer het. Dit is egter 'n bestuurde situasie wat deur die Registrateur van Pensioenfondse goedgekeur is. Hierdie onderbefondsing moet binne 9 jaar weer omgekeer word.

Die verbeteringe het terugwerkend met ingang 1 Maart 2001 in werking getree. Nadat die koste verbonde aan die verbetering in ag geneem is, het die befondsingsvlak na 90,1% teruggesak.

Die 2001/2002 waardering het getoon dat die befondsingsvlak weer begin herstel het en die aktuaris het dit gestel op 91,4%.

Die swak prestasie van die beleggingsmarkte gedurende 2002/2003 het die meeste fondse onkant betrap en baie fondse het negatiewe groei getoon. Veral fondse wat baie agressief belê en bereid was om risiko's te loop om groot winste te maak. Die konserwatiewe beleggingsbeleid van die Pensioenraad het die fonds van 'n befondsingsvlak van 49,8% tot 102,8% in 10 jaar geneem sonder risiko. Weer het die beleid vrugte afgewerp toe die fonds 'n positiewe groei van 3,6% gelewer het. Die verhoging van 10% in die versorgingsvoordeel, om met inflasie tred te hou, het egter negatief ingewerk op die befondsingsvlak en die waardering het getoon dat die befondsingsvlak ietwat gedaal het na 86,7%. Die aktuaris is egter nie buitengewoon bekommerd nie aangesien een goeie jaar van die beleggingsmark die tekort kan uitwis. Hy het dit egter duidelik gestel dat die fonds nie in 'n gesonde finansiële posisie verkeer nie.

Grafiese voorstelling van die befondsingsvlak oor die afgelope 13 jaar.

9.13.4 FINANSIES: RESULTATE VIR PERIODE 2001/2003

Die finansiële state vir die 12 maande geëindig 28 Februarie 2003 is aangeheg as **BYLAE N**.

9.13.4.1 Vaste eiendom

Die Pensioenfonds beskik tans oor die volgende twee eiendomme wat deur First Property Trust geadministreer word:

(i) *Winkelsentrum Secunda*

Die huurkontrak met Edgars ten opsigte van die gebou in Secunda is in 2004 vir 'n verdere 10 jaar periode hernu en verstryk in 2014. Die gebou word tans 100% beset.

Die aktuaris het vir aktuariële doeleindes 'n waarde van R5 974 000 op die gebou geplaas.

(ii) *Kantoorgebou : Strubenstraat 270, Pretoria*

Die gebou word verhuur en is tans sowat 50% beset. Die gebou is geregistreer in die naam van Republic Coin Operated Lockers "(Edms)(Bpk)" en die Fonds besit al die aandele. Die aktuaris plaas 'n waarde van R926 000 op die gebou.

9.13.4.2 Beleggings in portefeuljes van versekeringsmaatskappye en ander instrumente

Tydens 'n spesiale vergadering gehou op 25 Mei 1999, het die Pensioenraad die konsep van multi-bestuurder beleggings aanvaar en geïmplementeer. Escher Beleggings is aangestel as die multi-bestuurder. Tydens die beleggings-werkswinkel op 7 November 2003 is daar besluit om die beleggings by MCubed (voorheen Escher Beleggings) te onttrek en te belê by ABVEST - 'n filiaal van ABSA.

Verbandlenings, eiendomme, beleggings by versekeringsmaatskappye en ander beleggingsinstrumente as persentasie van totale bates is soos volg :

Beleggings	1991	1994	1998	2001	2004
Pensioenportefeuljes van versekeraars	13.6%	75.8%	92.4%	96.9%	97.9%
Vaste eiendom	32.7%	16.8%	5.8%	2.8%	0.5%
Verbandlenings	46.5%	5.5%	2.7%	0.4%	0%
Ander (kontant ens)	7.2%	1.9%	(0.9%)	0.8%	2.1%
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

Op 1 Maart 2004 was die bates van die fonds in die volgende onderskeie beleggingsportefeuljes:

Beleggingsverspreiding 28/02/2004

Die opbrengs van die bates vir die periode 1 Maart 2002 tot 28 Februarie 2003 was 3.6%.

9.13.4.3 Beleggingsopbrengs

Die bates van die fonds word belê met die doel om voortdurend 'n opbrengs te lewer waaruit voordele befonds word. As gevolg van die lae befondsingsvlakke, belê die Pensioenraad net op 'n baie konserwatiewe basis wat beteken dat die kapitaal geborge bly maar dat daar nogtans 'n mate van groei behaal kan word.

Beleggingsopbrengs gebaseer op die waarde wat tydens die waardasie op die bates van die fonds geplaas is, was die afgelope drie jaar soos volg:

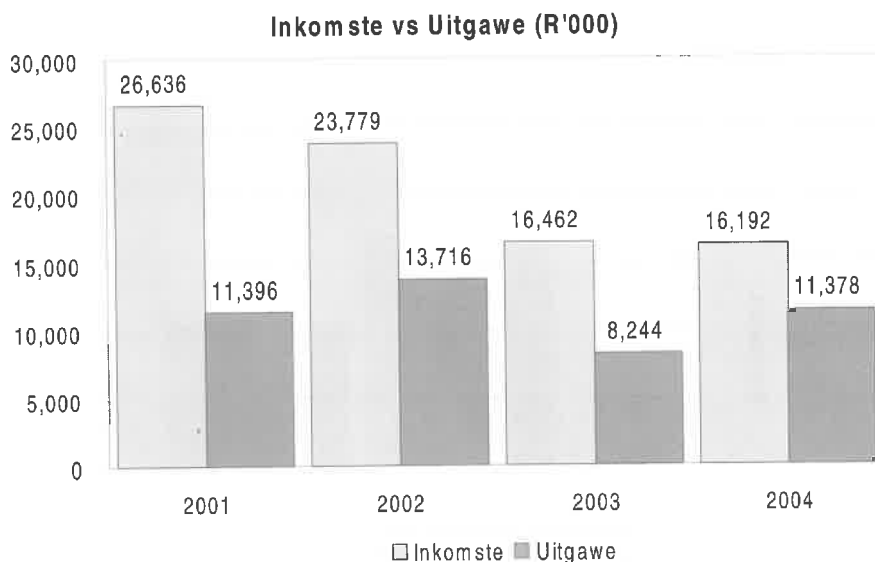
2001	:	14,0%
2002	:	12,7%
2003	:	3,6%

9.13.4.4 Verbandlenings

Alle lenings is afgelos en die Pensioenraad staan nie nuwe lenings toe nie.

9.13.4.5 Inkomstebronne

Die volgende grafiek toon die verhouding tussen inkomstes en uitgawes oor die afgelope 4 jaar:

Die Pensioenfonds se hoofbronne van inkomste is pensioenbydraes en beleggingsinkomste. Die totale inkomste vir die afgelope 3 jaar beloop R56,4 miljoen teenoor R65,9 miljoen vir die vorige tydperk ('n afname van ± 14%). Die afname kan hoofsaaklik toegeskryf word aan die swak beleggingsmarkte van die laaste 18 maande.

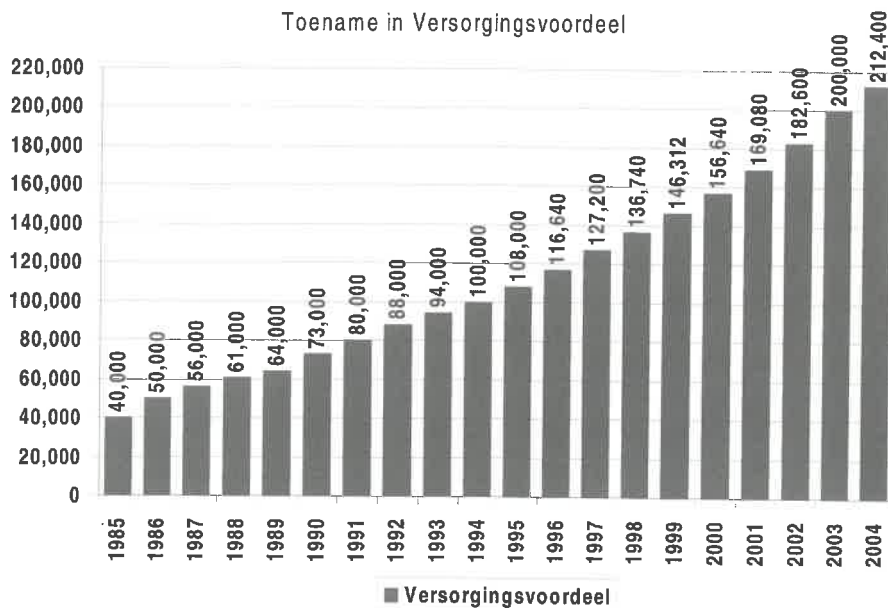
9.13.4.6 Pensioenfondsbydraes

Pensioenbydraes is direk gekoppel aan die versorgingsvoordeel wat jaarliks in Maart aangepas word, saam met aanpassing in skale van die kontantdeel van die traktement.

Die pensioenbydrae is vasgestel op 7.5% van versorgingsvoordeel vir lede en 12.5% vir die werkgewer. Die versorgingsvoordeel is sedert 1999 as volg verhoog:

1999	146 312	7% verhoging
2000	156 554	7% verhoging
2001	169 080	8% verhoging
2002	182 600	8% verhoging
2003	200 000	10,0% verhoging
2004	212 400	6,2% verhoging

Die volgende grafiek toon die styging in die versorgingsvoordeel vanaf 1985 "

9.13.4.7 Huurinkomste

Die Pensioenfonds beskik oor een eiendom wat huurinkomste oplewer, naamlik die winkelsentrum in Secunda.

Die ander eiendom in Strubenstraat Pretoria is in die naam van Republic Coin Operated Lockers (Edms)(Bpk) en die Fonds hou die volle versekerde verbandlening.

(i) **Secunda-eiendom**

Netto huuropbrengs gemeet teen die boekwaarde van die eiendom oor die afgelope drie jaar was soos volg:

	2002	2003	2004
Huurinkomste	R598 000	R575 000	R780 350
Boekwaarde	R666 000	R666 000	R666 000
Opbrengs	89%	86%	117%

(ii) **Strubenstraat 270**

Die inkomste ten opsigte van die eiendom bekend as Strubenstraat 270, word as rente op die lening in finansiële state getoon. Die bedrag ten opsigte van die laaste drie jaar was soos volg:

	2002	2003	2004
Huurinkomste	R78 678	R172 765	R257 821
Boekwaarde	R2 399 467	R2 399 467	R2 399 467
Opbrengs	3%	7%	10%

9.13.4.8 **Uitgawes**

Pensioenbetalings oor die afgelope periode beloop R 18,1 miljoen (1998/2001 = R20,8 miljoen).

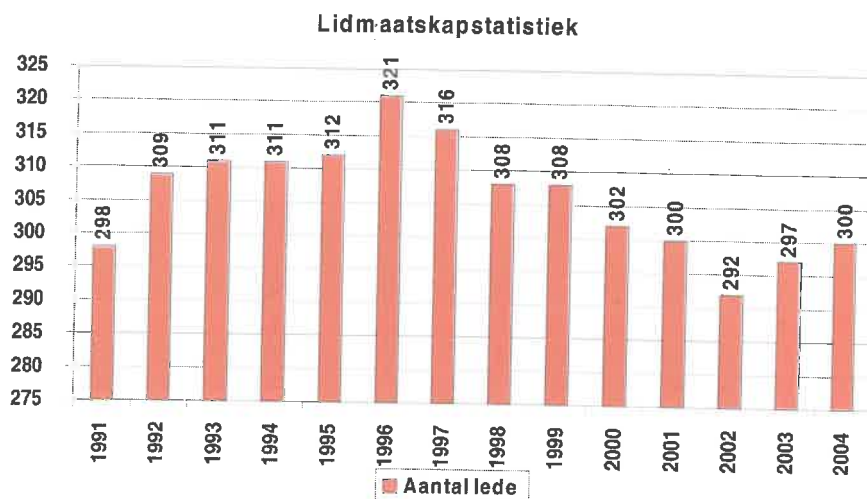
9.13.5 **LIDMAATSKAP**9.13.5.1 **Aktiewe lede**

Die fonds se ledetal het soos volg gewysig:

	1/3/2001	1/3/2002	1/3/2003	1/3/2004
Aktiewe lede	300	292	297	300

Oor die afgelope 3 jaar was daar 31 toetredes, 10 aftredes, 20 bedankings en 1 sterfgeval.

Die ledetal soos op 1 Maart 2004 sluit 7 lede in wat medies ongeskik is wat voordele uit die ongeskiktheidskema ontvang. Tans is 13 lede op aftreevoordele van 50% van die versorgingsvoordeel geregtig. Die gemiddelde ouderdom van lede van die fonds op waarderingsdatum (1 Maart 2003) was 43,9 jaar. (42,6 jaar Maart 2001).

9.13.5.2 Pensioentrekkers

Die aantal pensioentrekkers het die afgelope 3 jaar soos volg gewysig:

Besonderhede	1/3/2001	1/3/2002	1/3/2003	1/3/2004
Predikant	77	78	75	77
Gade	47	45	44	45
Kinders	1	00	0	0
Ex-gratia	0	0	0	0
TOTAAL	125	123	119	122

Op 1/3/2004 was daar 122 lede op pensioenbetalings, ten bedrae van R519 732 per maand, geregtig (gemiddeld van R4 260 per maand per lid). (2001 - 125 lede, R409 335 per maand, R3 276 per maand per lid).

9.13.5.3 Bedankings

Bedankings van aktiewe lede oor die afgelope 3 jaar:

2002	-	8
2003	-	4
2004	-	8
Totaal		20

9.13.5.4 Sterftes

Gedurende die periode onder verslag was daar een sterfgeval onder aktiewe lede naamlik ds JH Brandt in lewe predikant van die Gemeente Ermelo. Ten opsigte van die emeriti was daar 4 sterfgevälle.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.13.6 BESKRYWINGSPUNT

(i)

OMSKAKELING VAN PENSIOENFONDS: VASTE VOORDEELFONDS NA 'N VASTE BYDRAEFONDS OF 'N VOORSORGFONDS : KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Die Pensioenfonds faseer uit en word vervang met 'n Voorsorgfonds of 'n vaste bydraefonds.

Prof J Buitendag en oudl F Smit is deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering versoek om 'n voorstel te formuleer vir voorlegging aan die 67ste Algemene Kerkvergadering.

Motivering:

- * Die Kerk beweeg so gou doenlik weg vanaf 'n vaste voordeelfonds na 'n vaste bydraefonds.
- * Emeritaat kan gevolglik vanaf ouderdom 55 jaar plaasvind.
- * Bestaande lede, wat nog nie geëmeriteer het nie, kry 'n eenmalige keuse om na die nuwe fonds oor te skakel.
- * Pensioenarisse bly lede van die huidige vaste voordeelfonds.
- * Nuwe lede word vanaf aansluiting, outomaties lede van die vaste bydraefonds.
- * Die verdeling vind aktuarieel plaas met in ag neming van tekorte.
- * Bydraes tot die fonds vind steeds met voorbelaste geld plaas, wat die status handhaaf vanaf aftrekbare pensioenbydraes.
- * Lede wat bedank of emeriteer kry volle kredietuitbetaling van die fonds na aftrekking van belasting; dit sluit die werknemerbydrae in plus gelykstaande gedeelte werkgewerbydrae plus die pro rata fondsofbrengs.
- * Die verskil tussen die werkgewerbydrae wat nie gebruik word as fondskrediet nie, word aangewend vir sowel die aankoop van versekering (lewens en ongeskiktheidsdekking) as die ou skema se uitbetalings.

- * **Indien 80% van die werkende lede onder 55 jaar ouderdom die nuwe skema sou verkies, vervel die vaste voordeelfonds-opsie vir alle lede onder die ouderdom van 55 jaar.**
- * **Beleggingsbesluite deur die fonds sal deeglik moet rekening hou met die profiel van die Kerk se predikante sodat die produk waarin belê word, voorsiening sal maak vir verskeie opsies.**

Vir die afgelope 10 jaar word daar allerweë wegbeweë van die tradisionele pensioenfondse gebaseer op vaste voordeelbeginsels waar nuwe lede bydrae tot die versorging van uitgetrede lede maak, veral indien die fonds nie 100% befonds was nie.

Tradisioneel is 'n pensioenfonds befonds deur die ledebydrae en in die kerk is die werkgewerbydraes befonds deur die sentrale heffing. Weens die verkleining van die getal nuwe toetreders tot die fonds en ook die krimpande lidmaatgetal, sal die las in die toekoms net swaarder op die heffings word en die moontlikheid van laer befondsing, sal weer sterker op die voorgrond tree.

In die vastebydrae fondse rus die verantwoordelikheid vir pensioenversorging op die lid self en moet hy/sy tydens aftrede self die nodige versorgingsreëlings tref deur byvoorbeeld 'n annuïteit aan te koop en/of ander beleggings te inisieer wat hom/haar in staat sal stel om vir die res van sy/haar lewe selfversorgend te wees. Dit bring ook 'n baie sterk eie verantwoordelikheid mee. Wat die vaste voordeelfonds betref, berus die uiteindelijke verantwoordelikheid egter by die werkgewer. In baie gevalle word daar dan polisse aangekoop en aanvaar die versekeraars hierdie verantwoordelikheid teen 'n gepaste premie. Die vraag ontstaan of die Kerk hierdie verantwoordelikheid moet bly aanvaar met verminderende lidmate en die moontlike onvermoë om dit in die toekoms te befonds. Die Pensioenraad kompromitteer die heffingslas van die Kerk vir tot 60 jaar die toekoms in elke keer wanneer 'n proponent georden word (40 jaar diens en dalk 20 jaar leeftyd daarna). Kan die Kerk hierdie onderneming werklik gestand doen?

By die vastebydraefonds sal versekering verhoog moet word om te verseker dat by afsterwe of siekte daar voldoende fondse beskikbaar sal wees om 'n goeie voortbestaan te verseker. In die bedryf tans word 'n sterftevoordeel van 4 tot 5 keer die jaarlikse salaris beding, maar dit word ook beperk deur die fonds se vermoë en eisegeskiedenis. Normaalweg word dit dan saam met die bydraes en groei daarop uitbetaal. Die versekering word dan uit die heffing aangekoop tot op die vlak van bekostigbaarheid. Kruissubsidiëring val dus in 'n vaste bydraefonds weg en elke persoon se fondse word afsonderlik gehanteer.

Kommentaar

Daar word toenemende druk vanaf sommige predikante ontvang om die huidige vaste voordeelpensioenfondse om te skakel na óf 'n vaste bydraepensioenfondse óf 'n voorsorgfondse. Verskeie argumente word aangevoer en dit laat die vraag ontstaan met betrekking tot die agtergrond en mate van ingeligtheid van die predikante. Die beskrywingspunt het die saak onder woorde gebring.

Ten einde te bepaal of dit voordele inhou moet ons eers 'n vergelyking tussen die drie opsies tref.

	Vaste voordeelpensioenfondse	Vaste bydraepensioenfondse	Vaste bydraevoorsorgfondse
Lede bydraes:	Vas – huidiglik 7,5%	Vas – sal wees 7,5%	Vas – sal wees 7,5%
Belasting verligting op lidbydrae:	Ja	Ja	Nee
Werkgewerbydrae:	Kan wissel - betaal ook vir die versekerde voordele byvoorbeeld weduweepensioen, groepsdekking, ongeskiktheidsdekking.	Vas – betaal ook vir die versekerde voordele byvoorbeeld weduweepensioen, groepsdekking, ongeskiktheidsdekking.	Vas – betaal ook vir die versekerde voordele byvoorbeeld weduweepensioen, groepsdekking, ongeskiktheidsdekking.
Invloed van lid op beleggingstrategie:	Beperk. Net in soverre lede verteenwoordiging op die Pensioenraad strek. Voordele is gedefinieer en die opbrengs beïnvloed nie voordele van jaar tot jaar nie.	Keuse tov die lid se persoonlike risiko profiel kan toegelaat word maar verandering van profiel sal beperk word tot uiters twee keer per jaar. Risiko keuses sal ook beperk word.	Keuse tov die lid se persoonlike risiko profiel kan toegelaat word maar verandering van profiel sal beperk word tot uiters twee keer per jaar. Risiko keuses sal ook beperk word.
Aftreevoordele:	Vooraf bepaalbaar aangesien dit op 'n vaste formule berus en die marktoestande by aftreedatum geen invloed op die voordele het nie	Nie vooraf bepaalbaar nie omdat die voordele eers bepaal kan word op aftreedatum aangesien die voordele op die opbrengs van elke lid se belegging bereken word. Aftreedatum speel beslis 'n rol tov die opbrengs weens heersende marktoestande by aftrede, byvoorbeeld is markte hoog of laag	Geen pensioenvoordele in die ware sin van die woord nie. Elke lid se regmatigeverdiende aandeel in die fonds word bepaal en uitgekeer. Aftreedatum speel beslis 'n rol tov die opbrengs, weens heersende marktoestande by aftrede byvoorbeeld is markte hoog of laag.
Belasting verpligting op aftree voordele:	1. Enkelbedrag onderhewig aan belasting met vrystellings soos per formule van die Ontvanger. 2. Maandelikse pensioen onderhewig aan belasting soos per belastingskale.	1. Enkelbedrag onderhewig aan belasting met vrystellings soos per formule van die Ontvanger. 2. Maandelikse pensioen onderhewig aan belasting soos per belastingskale.	Enkelbedrag onderhewig aan belasting met vrystelling soos per formule van die Ontvanger met 'n minimum belastingvrye bedrag van R24000. Vorige lidbydraes wat nie aftrekbaar was nie is ook belastingvry. Volle uitkeerbeleg bedrag vrygestel van belasting.

	Vaste voordeelpensioenfonds	Vaste bydraepensioenfonds	Vaste bydraevoorsorgfonds
Aankoop van verpligte annuïteit:	Aangesien dit 'n vaste voordeelfonds is moet die fonds die pensioen betaal. Hoe dit bereik en gehandhaaf word is die fonds se verantwoordelijkheid.	Aangesien dit steeds 'n pensioenfonds is moet $\frac{2}{3}$ van die kapitaal in 'n verpligte annuïteit belê word om 'n pensioen te voorsien. Die lid mag egter die annuïteit by die versekeraar van sy keuse aankoop.	Nie nodig om 'n annuïteit aan te koop nie aangesien die volle regmatige aandeel (kapitaal) uitbetaal word.
Aftree ouderdom:	Enige ouderdom na bereiking van 55 met vermindering penalisasie tov die oorblywende periode tot ouderdom 65.	Enige ouderdom vanaf 55. Geen formele vermindering penalisasie klousule. Effektiewe vermindering penalisasie as gevolg van korter termyn in fonds en langer lewensverwagting.	Enige ouderdom vanaf 55. Geen formele vermindering penalisasie klousule. Effektiewe vermindering penalisasie as gevolg van korter termyn in fonds en langer lewensverwagting.
Voordeel by bedanking (verandering van lewensstaat):	Volle regmatige aandeel (aktuarieële waarde) in die fonds.	Volle regmatige aandeel in die fonds.	Volle regmatige aandeel in die fonds.

Uit die vergelyking van die verskillende opsies is dit duidelik dat daar vir lede nie juis enige voordeel in is om suiwer om te skakel na 'n vaste bydraepensioenfonds nie. Die teendeel is egter waar want waar die huidige fonds verbind is tot 'n vastevoordeel vir lede en dit gewaarborg is, is daar geen waarborg of vastevoordeel in die vaste bydraefonds nie. Dit kan egter beperkte voordeel inhou vir die werkgewer omdat die werkgewersbydrae vasgepen kan word.

Die opmerking is gemaak dat lede vroeër, sonder vermindering penalisasie, sal kan aftree indien na 'n ander vastebydraefonds oorgeskakel word. Die stelling is gekwalifiseerd waar. In werklikheid is daar reeds 'n vermindering ingebou. Aangesien daar nie vastevoordele gewaarborg word nie, kry die lid net sy regmatige aandeel oor die korter lidmaatskap periode en moet die persoon die kapitaal gebruik om 'n pensioen aan te koop oor 'n veel langer lewensverwagting. Dit is tog inderwaarheid wat die penalisasie verminde-ringsklousule behels, naamlik die verkorting van die bydrae periode en die langer lewensverwagting as waarvoor daar befonds is. Die fonds verloor ook die opbrengs wat op die bates verdien sou word deur die vervroegde uitbetaling van die kapitaal en ook die uitbetaling van verminderde opbrengse van die fondse wat belê is.

Die huidige werkgewersbydrae word nie befonds deur en is nie ingesluit by die Sinodale heffing nie, alhoewel die bydrae bereken word as 'n persentasie van die versorgingsvoordeel en wel per lidmaat verhaal word. Die werkgewersbydrae word apart oorbetal aan die fonds en die styging in bydrae is dus, net soos in die geval van vastebydraefondse en voorsorgfondse, direk gekoppel aan die lid se styging in die salaris. (In die Kerk se geval die Versorgingsvoordeel). Daar is dus geen korrelasie tussen die sentrale heffing en die pensioen-fondsbydraes nie. Indien die styging in albei dieselfde persentasie is, is dit bloot toevallig.

Tans is die versorgingsvoordeel dieselfde vir alle predikante ongeag die ouderdom of finansiële status van die gemeente waar die predikant diens doen. Die vraag is of hierdie bedeling voort sal gaan in 'n vastebydrae omgewing of sal daar bloot bygedra word dit wat deur gemeentes bekostig kan word?

'n Verdere belangrike aspek is die kruissubsidiëring in werkgewerbydraes tov die huidige vastevoordeel bedeling. Die benodigde werkgewerbydraes ten opsigte van predikante ouer as 45 is veel hoër as die 12.5% wat tans bygedra word, terwyl die bydraes benodig vir jonger lede weer veel laer is. Die werkgewer dra dus gemiddeld 12.5% by. Indien daar omgeskakel word na 'n vastebydraefonds vervel hierdie kruissubsidiëring en sal 'n predikant ouer as 45 dus veel swakker daaraan toe wees by aftrede weens die feit dat daar nou presies 12.5% vir elke predikant bygedra word.

Alhoewel die huidige fonds tans onderbefonds is, het dit nie 'n direkte impak op 'n lid se aftreevoordeel onder die vastevoordeel bedeling nie. Aangesien die voordeel volgens 'n formule bereken word, naamlik 1.65% van versorgingsvoordeel by aftrede vir elke jaar van pensioengewende diens. Indien daar omgeskakel word na 'n vastebydraefonds sal dit egter 'n wesenlike invloed hê, omdat die emeriti se pensioene eerste befonds moet word waarna die restant van die bates aan die aktiewe lede toegedeel kan word. Die aktiewe lid sal dus afskop met 'n wesenlike verminderde aandeel wat jare kan neem om in te haal indien beleggingsopbrengste nie gunstig is nie.

Uit die bogenoemde is dit duidelik dat die besluit om, om te skakel na 'n vastebydraefonds nie 'n eenvoudige en vinnige besluit kan wees nie. Die besluit sal gebaseer moet word op wat uiteindelik die beste vir die meeste predikante en die kerk as geheel sal wees. Vir die doel word daar voorgestel dat 'n subkomitee van die Pensioenraad getaak word om ondersoek in te stel en 'n voorstel in die verband te maak.

Gemeentes sal 'n uitspraak moet maak in terme van toekomstige bekostigbaarheid aangesien die vaste voordeelfonds gemeentes in der waarheid finansiële bind vir die verwagte 40 jaar wat 'n predikant aktief pensioengewende diens opbou.

Prof J Buitendag en mnr J Smit stel die beskrywingspunt.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

9.14 BYSTANDSFONDS/HULPFONDS

9.14.1 AGTERGROND

Die fonds was hoofsaaklik daargestel om predikante wat voor 2001 (weens swak gesondheid) siekte-emeritaat moes aanvaar, finansieël te ondersteun. Die fonds het ingestaan vir verhogings aan sulke predikante omdat die versekeringskontrak nie voorsiening gemaak het vir 'n verhoging in voordele nie. Sedert 2001 is 'n nuwe kontrak beding en sluit dit nou 'n verhogingsklousule in. Die premies ten opsigte van die ongeskiktheidspolis is ook uit die hulpfonds betaal. Predikante wat sedert 2001 weens swak gesondheid moes emeriteer, se voordeel word deur Sanlam betaal en die voordeel groei jaarliks teen 5%, of 50% van die inflasiekoers, welke die laagste is.

9.14.2 ONTBINDING VAN DIE FONDS

Tydens die Pensioenraadsvergadering gehou op 13 November 2003, is daar besluit om die Hulpfonds te ontbind en die bates grotendeels aan te wend om die voordele van siekte-emeriti te verbeter. Die restant word aangewend om die befondsingsvlak 'n hupstoot te gee terwyl R100 000 aan die ADV geskenk word.

'n Gedeelte van die voordeel wat tans vanuit die Hulpfonds aan siekte-emeriti betaal word, word deur 'n versekeraar betaal en die balans word deur die Hulpfonds betaal. Die gedeelte wat deur die Hulpfonds betaal word, verteenwoordig verhogings wat van tyd tot tyd toegestaan is om inflasie teen te werk. Weens beperkte fondse is verhogings sporadies toegestaan en het dit tot gevolg gehad dat dit nie tred gehou het met inflasie nie. Daar is tans vyf persone wat 'n voordeel onder die Hulpfonds ontvang, naamlik: Di HJ Janse van Rensburg, RDJ van Wyk, JM de Beer, WJ Herbst, DJP Stoltz.

Die bates van die Hulpfonds is intussen gerealiseer en dit het R3 872 000 opgelewer. Die bedrag is soos volg aangewend:

Enkelbedrag premie aan Sanlam	R 2 509 469
Skenking aan ADV	R 100 000
Eenmalige bonus aan emeriti	R 535 415
Restant aangewend om befondsingsvlak te verbeter	R 727 116

Die beste wat met die beskikbare fondse beding kon word was 'n minimum voordeel van R 9,000 per maand. So word bestaande siekte-emeriti se voordele in lyn gebring met die voordele wat onder die huidige polis aangebied word.

Met die ontbinding van die Hulpfonds en die alternatiewe aanwending van die bates soos hierbo uiteengesit, het die Pensioenraad pro-aktief opgetree en 'n substansiële voordeel aan siekte-emeriti gebied ten einde in hulle lewensbehoefte te kan voorsien.

AANBEVELING:**1. Vir kennisname.****9.15 MEDIESEFONDS****9.15.1 INLEIDING**

Tydens die 66ste Algemene Kerkvergadering was die Kerk lid van die Openplan mediese fondse wat onderskryf was deur Methealth. As gevolg van baie faktore, waarvan swak administrasie en die eensydige verandering in voordele 'n paar was, het die Raad van Finansies besluit om weereens die mark te ondersoek vir 'n alternatiewe fonds.

9.15.2 ONDERSOEK

Die Raad van Finansies het, in samewerking met Alexander Forbes, die makelaar, 'n indringende ondersoek gelas na mediese fondse, soortgelyk aan Methealth se Openplan. Die mark is ondersoek en verskeie soortgelyke fondse het gekwoteer naamlik: Topmed, Medihelp, Ou Mutual, Methealth en nog meer. Na sorgvuldige oorweging is die onderskeie opsies tydens die Predikantevergadering van September 2002 ter tafel geplaas. Die Predikantevergadering het met 'n oorweldigende meerderheid besluit om op 1 Januarie 2003 na Discovery Health te skuif.

9.15.3 HUIDIGE FONDS IN PERSPEKTIEF

Discovery Health bied, soos baie ander nuwe generasie fondse, 'n wye spektrum van planne. Van die mees basiese hospitaalplan tot 'n alles omvattende mediese sorgplan. Die premies in die laaste geval is natuurlik baie hoog. Soos met alle nuwe generasie fondse bly die klem op selfbestuurde mediese sorg en word van lede verwag om verantwoordelikheid te neem vir die beplanning van hul mediese sorgpakket.

Die verskuiwing het nie sonder tandekry probleme geskied nie maar daar kan gesê word dat die verskuiwing andersins geslaagd was. 'n Wesentlike probleem was dat kinders ouer as 21 jaar nou op hulle eie plan geplaas moes word omdat Discovery nie kinders ouer as 21 onder die ouer se pakket toelaat nie. Dit het in 'n paar gevalle tot 'n verhoogde premie gely. Die totale premie vergelyking is soos volg:

PREMIE AAN	DATUM	PER MAAND	PER JAAR
Methealth	1/2001	749 833	8 997 996
Methealth	9/2001	839 570	10 074 840
Methealth	1/2002	780 420	9 365 040
Discovery	1/2003	780 650	9 367 800
Discovery	1/2004	766 951	9 203 412

'n Verdere probleem het betrekking op kroniese medisyne. Die Departement van Gesondheid het wetgewing afgekondig dat alle mediese fondse 25 erkende mediese toestande as kronies moet beskou en medisyne word dus as kroniese medisyne uitgereik. Discovery erken die toestande maar die medikasie moet in alle gevalle voldoen aan 'n formule wat Discovery gebruik. Sou die medikasie nie aan die formule voldoen nie is daar 'n addisionele bybetaling.

Met die opstel van hierdie verslag was daar groot verwarring met betrekking tot die prys van medisyne. Die Departement van Gesondheid het wetgewing afgekondig waarvolgens farmaseutiese maatskappye, dokters en aptekers 'n vasgestelde wins per medisyne kategorie mag hef. Verder mag geen vervaardiger of verskaffer afslag gee op enige medisyne nie. Daar is egter nog soveel onduidelikhede en verskille tussen die Aptekersraad en die farmaseutiese maatskappye aan die een kant en die Departement aan die ander kant dat die situasie nog baie vloeibaar is.

9.15.4 BESTUURSINLIGTING.

9.15.4.1 Eiseverhouding teenoor netto premies

9.15.4.2 Ouderdomsverspreiding : Nederduitsch Hervormde Kerk teenoor mark

9.15.4.3 Eise ingedien per kategorie

9.15.5 SIEKEFONDSBEDROG EN MISBRUIK

Siekiefondsbedrog kos Suid-Afrika, en uiteraard die lede, jaarliks miljarde rand. Bedrog met vals mediese-eise word tans op ongeveer R7,5 miljard geraam. Dit noodsaak mediese fondse om forensiese ouditafdelings daar te stel en dit bring groot koste mee.

Die onvermydelike gevolg van die misbruik van mediese skemas is die verhoging van premies **ook van die onskuldiges**.

Dit is daarom ons elkeen se taak om hierdie euwel met wortel en tak uit te roei.

Fondse se stelsels identifiseer tendense en dit word gebruik om misbruik uit te wys, maar die onus is op elke lid om seker te maak dat slegs betaal word vir dienste gelewer.

Ons doen daarom 'n beroep op elke lid van die fonds om seker te maak dat diensverskaffers nie die fonds misbruik nie.

AANBEVELING

1. Vir kennisname.

9.16 VERGOEDING AAN EMERITI

9.16.1 INLEIDING

Dit is 'n feit dat 'n mens ouer word en daarmee ook die gepaardgaande verlies aan verdien-vermoë. Dit is vir baie mense 'n traumatiese ervaring as hulle besef dat die aftrede nader kom. Die grootste enkele bekommernis is normaalweg finansiëel van aard. Het hulle genoeg voorsiening gemaak vir die oudag of nie?

Wanneer 'n persoon in die sekulêre wêreld aftree of met pensioen gaan, staak die werkgewer se verpligting teenoor die afgetrede werknemer. Of die persoon genoegsame voorsiening het of nie, is nie die werkgewer se probleem nie. Gewoonlik het die werknemer ook tydens sy produktiewe jare by 'n paar firmas gewerk en is die band nie so nou met die werkgewer soos in die geval van 'n predikant nie.

Die predikant wy sy hele lewe aan die Kerk en dit was sy enigste werkgewer. Dit is dus duidelik dat hier 'n eiesoortige verhouding tussen werknemer en werkgewer bestaan.

Dit is dan ook verstaanbaar hoekom die Kerk se verpligting teenoor predikante nie staak die dag as die predikant emeriteer nie. Hierdie situasie het egter finansiële implikasies vir die Kerk in den brede.

Die Kerk beskik wel oor 'n pensioenfonds waaraan alle predikante *moet* behoort. Hierdie fonds is egter glad nie genoegsaam dat 'n predikant sonder finansiële sorge kan emeriteer nie. Alhoewel die Pensioenraad alles moontlik doen om die voordele te verbeter, beskik die Kerk nie oor onbeperkte fondse om dit eensklaps te verbeter nie.

Die voordeel, as 'n predikant byvoorbeeld na 40 jaar diens emeriteer, beloop sowat 66% van die versorgingsvoordeel. In monetêre terme is dit R140 184 per jaar. Indien die predikant 'n enkelbedrag neem is die voordeel as volg:

- * Enkelbedrag: R467 280
- * Pensioen: R93 456 per jaar.

Die onbeheerbare mediese koste maak dit ook nie makliker vir emeriti om 'n billike aftree bestaan te voer nie.

Die Kerk poog nog steeds om ten minste 50% van die emeriti se mediese fondspremies te subsidieer. Met die bestaande fondse wat beskikbaar is kan die Kerk net R700 per gesin per maand subsidieer. Dit is sowat 39% van die gemiddelde premie van emeriti en weduwees.

Dit is dus duidelik dat die Kerk nog nie geslaag het in sy doelwit van 50% subsidie nie maar maak nogtans 'n groot bydrae tot die verligting van die

finansiële las van emeriti. Daar is baie groot dankbaarheid onder die emeriti vir die hulp wat hulle uit die Kerk ontvang. Die bydraes deur gemeentes is dus onontbeerlik ten einde emeriti nie bloot te stel nie.

AANBEVELING

- 1. Die vergadering neem kennis van die verslag.**
- 2. Die bydrae van R200.00 per gemeente per maand word gehandhaaf soos besluit op die 66ste Algemene Kerkvergadering.**

9.17 BOODSKAPPE

9.17.1 VOORSITTER

Dit was my voorreg om vir die afgelope vyftien jaar by die werksaamhede van die Raad van Finansies betrokke te wees.

Alhoewel hierdie tydperk deur die negatiewe uitwerking van die enorme skuld las wat met loop van tyd by die kerk sinodaal opgebou is, oorheers is, was dit tog ook 'n tydperk waartydens die groot genade van die Here God deurgaans ondervind is.

Die Raad van Finansies het na die Algemene Kerkvergadering van 1989 vanweë die omvang van die probleem, geen ander keuse gehad as om die strengste moontlike maatreëls te begin toepas om die probleem die hoof te bied nie.

Van die belangrikste besluite wat oor die tydperk geneem is, wat positiewe gevolge gehad het, was onder andere die volgende:

- * Rasionalisasie en herstrukturering.
- * 'n Deurlopende moniteringstelsel.
- * Buitengewone streng finansiële dissipline.
- * Die daarstelling van die Batefonds.
- * Afverkoop van oortollige eiendomme.
- * Die ontbondeling en afverkoop van die sakebedrywe.
- * Beter debiteure bestuur d.m.v. die debietorderstelsel.
- * Die vestiging van 'n ondersteuningstelsel d.m.v. die Taakspan.
- * Beter en deursigtige kommunikasie met ringe en gemeentes.
- * Die inhuis-versekeringsfonds.
- * Die daarstelling van twee delgingsfondse.
- * Die daarstel van bronne om die rentelas teë te werk.
- * 'n Gesonde beleggingstrategie by die Kerkgeld vir Kerkwerkfonds.

Van die positiewe gevolge wat vanweë die uitvoering van die genoemde besluite na vore gekom het is die volgende:

- * Die blootstelling van die kerk teenoor buite instansies is afgebou tot 'n nulbedrag. Alle oorblywende skuld is beperk tot binne die kerk dit wil sê teenoor gemeentes, ringe en diensorgane en 'n kleiner komponent ten opsigte van individue.
- * Die rentetoename op die uitstaande skuld is gestuit.
- * 'n Verbeterde kontantvloei-situasie is bewerkstellig.
- * Verliese by die sakebedrywe is gestuit.
- * Vanweë die deurlopende rasionalisasie is groot besparings t.o.v die sinodale begroting, waarby gemeentes direk gebaat het, bewerkstellig.
- * Laer en mededingende premies t.o.v. die versekeringsfonds is oor die afgelope vyf jaar gehandhaaf en dit bevoordeel die gemeentes direk.
- * Volgens beplanning sal die twee delgingsfondse, wat gedurende 2007 uitbetaal, die oorblywende skuld las bykans uitwis.

Die Raad van Finansies kyk met groot dankbaarheid terug oor 'n tydperk waartydens daar groot vordering gemaak is om gestelde doelwitte te bereik.

Dit kon alleen bewerk word vanweë die groot genade en die seën van die Here God.

Predikante, kerkrade en gemeentes het onder steeds moeiliker wordende ekonomiese omstandighede hulle ondersteuning gebied.

Deurlopende goeie samewerking en ondersteuning is van die kant van die Kommissie van die Algemene Kerk Vergadering ondervind.

Die Raad van Finansies kon uit die insig en kundigheid van sy lede put. Goeie en doelgerigte beplanning en uitvoering was die gevolg.

Met die finale oplossing van die skuldprobleem in sig spreek ons die vertroue uit dat teen 2007 die kerk se finansies op 'n kontantbasis bedryf sal kan word.

Die personeel van die kerkkantoor onder leiding van die twee Administrateurs Mnr. L. de Munnik en JF. Viljoen het gedurende hierdie tydperk deurlopend ondersteuning gebied. Hulle lojaliteit nieteenstaande die onsekerheid wat die rasionalisasie meegebring het is noemenswaardig.

Aan die Heer van die Kerk alle eer!

9.17.2 ADMINISTRATEUR

Aan die einde van 'n era kom 'n mens normaalweg bietjie tot stilstand om op die verlede te reflekteer. In die besondere geval was dit ook nie anders gesteld nie.

Sowat tien jaar gelede het ek betrokke geraak by die Raad van Finansies en sakebedrywe van die Kerk en veral die beginjare was gekenmerk deur die volatilititeit en amper 'n onrustigheid in die Kerk wat betref die finansiële en verwante sake.

Gedurende hierdie tyd is baie nou met die voorsitter, ds CL Badenhorst saamgewerk, en nou is dit tyd om afskeid te neem van 'n persoon wat vir die kantoor, en die Raad van Finansies van onskatbare waarde was. Op sy kenmerkende manier het hy ondersteuning gebied, die personeel bemoedig en voorgeloop.

Graag wil die Kerk en die Kantoor van die administrateur vir hom baie dankie sê vir die tydperk waar bemoeienis met mekaar gemaak is. Baie dankie ook vir onvoorwaardelike ondersteuning.

Ook aan die personeel wil ek graag baie dankie sê vir die ondersteuning die afgelope tyd, waarsonder die taak gewoon onmoontlik sou wees. Die gesindheid en toewyding word waardeer.

Aan die uittredende lede van die Raad van Finansies en Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n woord van groot waardering vir die tydperk waarin daar, ook op die finansiële terrein van die Kerk baie naby aanmekaar beweeg en geleef is.

Laastens is dit met dankbaarheid dat dié hoofstuk oor finansies op so 'n positiewe noot afgesluit kan word. Dit gaan goed met die Kerk, globaal en finansiële gesproke, danksy harde werk en toewyding van gemeentes, predikante, strukture van die Kerk en bowenal deur die genade wat die Heer van die Kerk onverdiend betoon het.

Die volgende paar bladsye neem u op 'n kort voëlvlug (oorsigtelike toer) in 'n poging om al die fasette van die Kerk se finansiële bedrywighede in perspektief te plaas. Die vertroue word hiermee uitgespreek dat dié skets 'n bydrae tot die verstaan van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika in geheel sal maak, veral op finansiële terrein.

9.18

DIE KERK VANUIT 'N ANDER HOEK GESIEN.

(Verwys na die grafieke soos weergegee op bladsye 593 tot 599 met betrekking tot die volgende onderstaande onderwerpe),

Gemeentes

1. Lidmate
2. Offergawes
3. Totale inkomste
4. Surplusse
5. Totale bates en laste
6. Beleggings
7. Bedryfskapitaalverhouding
8. Bedryfskapitaalsurplus en langtermynlaste
9. Totale Debiteure.

Sinodaal

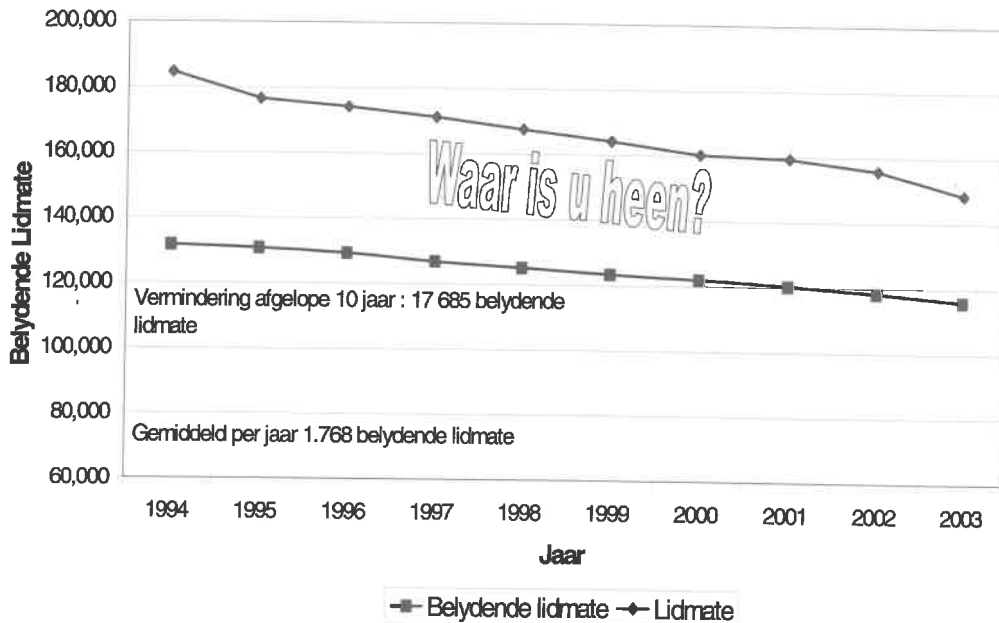
10. Heffings
11. Heffingsdebiteure
12. Ander debiteure
13. Rentefondstekort
14. Totale Bates en Laste.

AANBEVELING

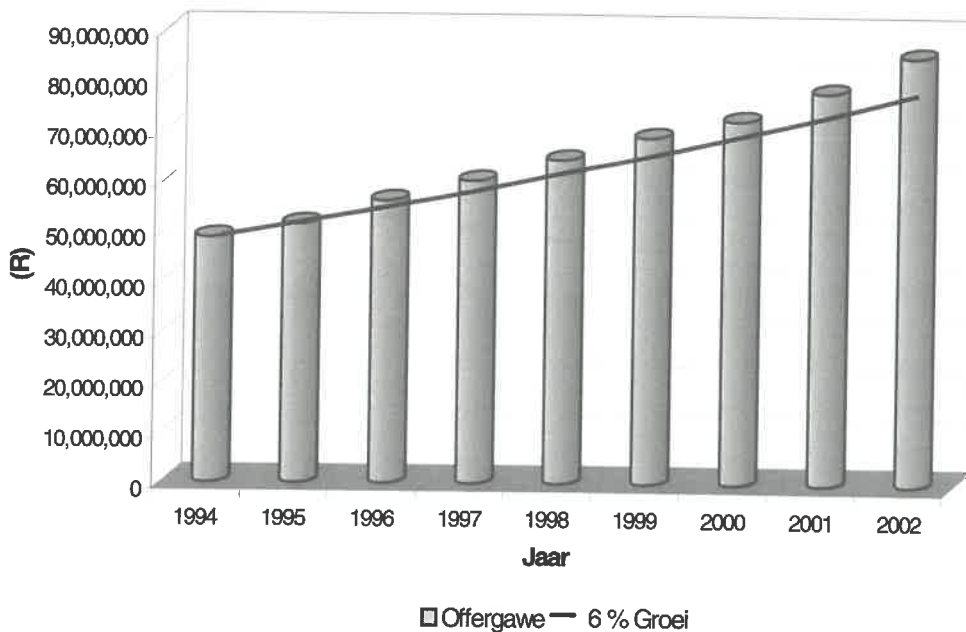
1. Vir kennisname

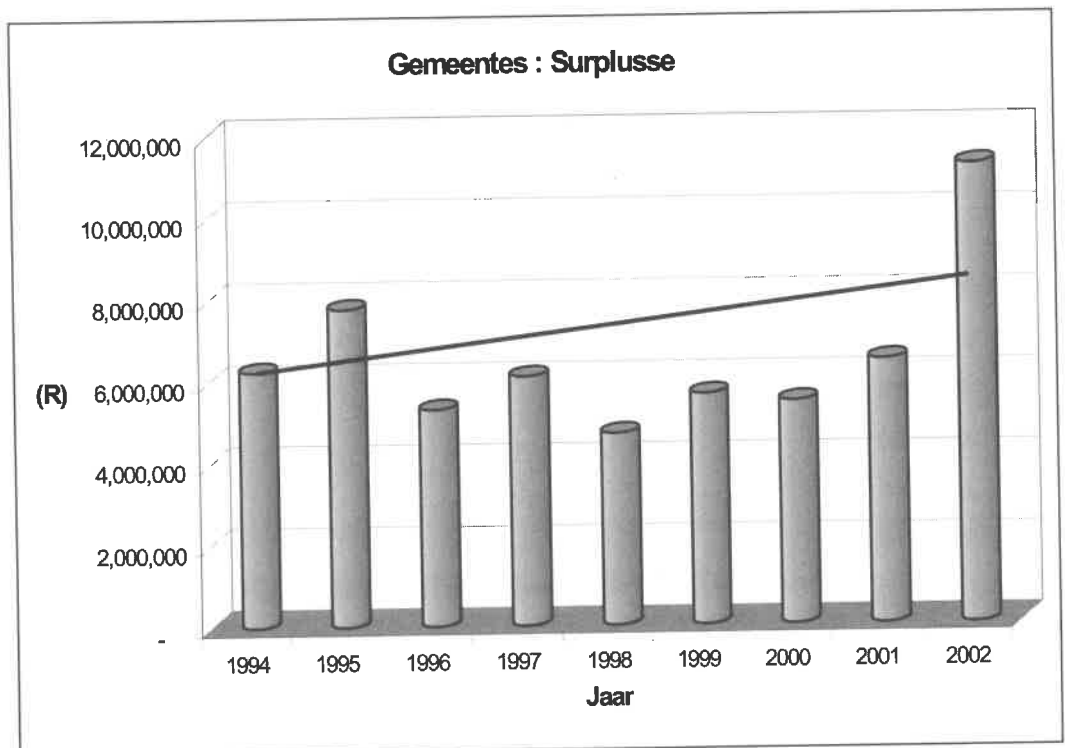
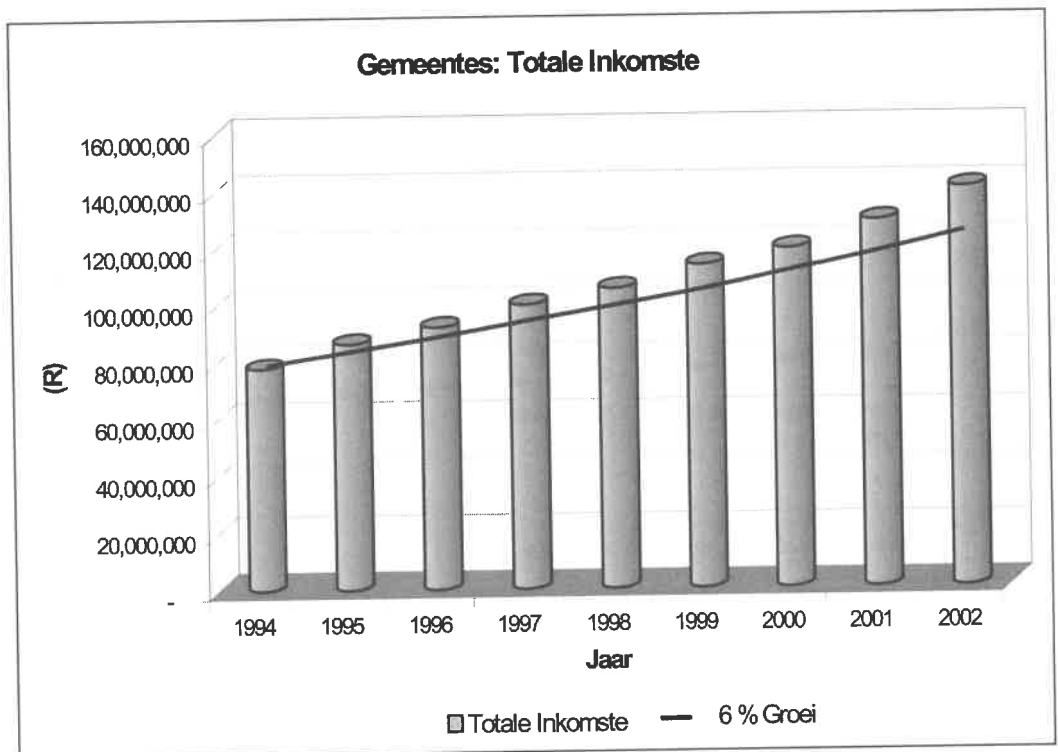
---oOo---

Nederduitsch Hervormde Kerk : Lidmate

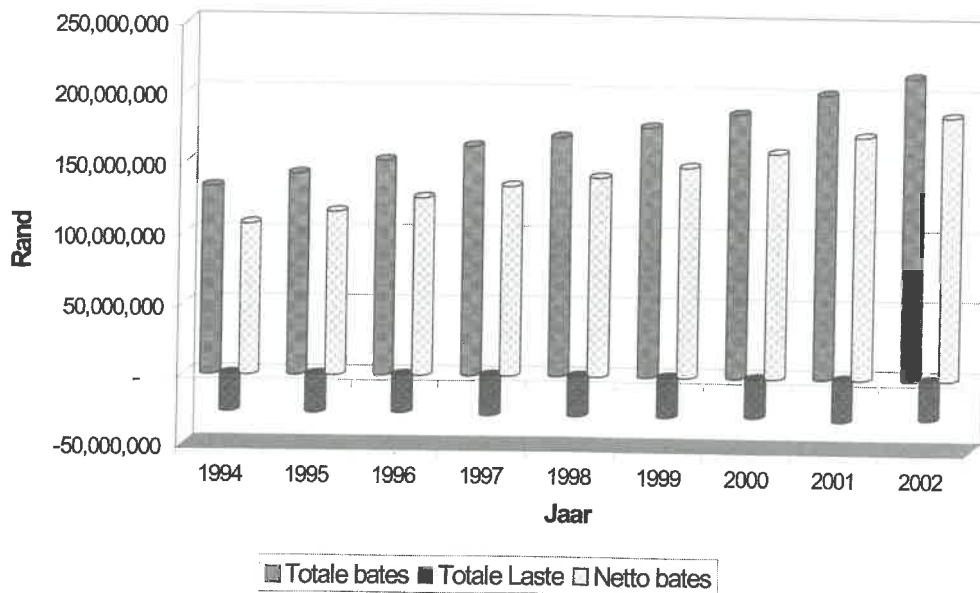

Gemeentes : Offergawes

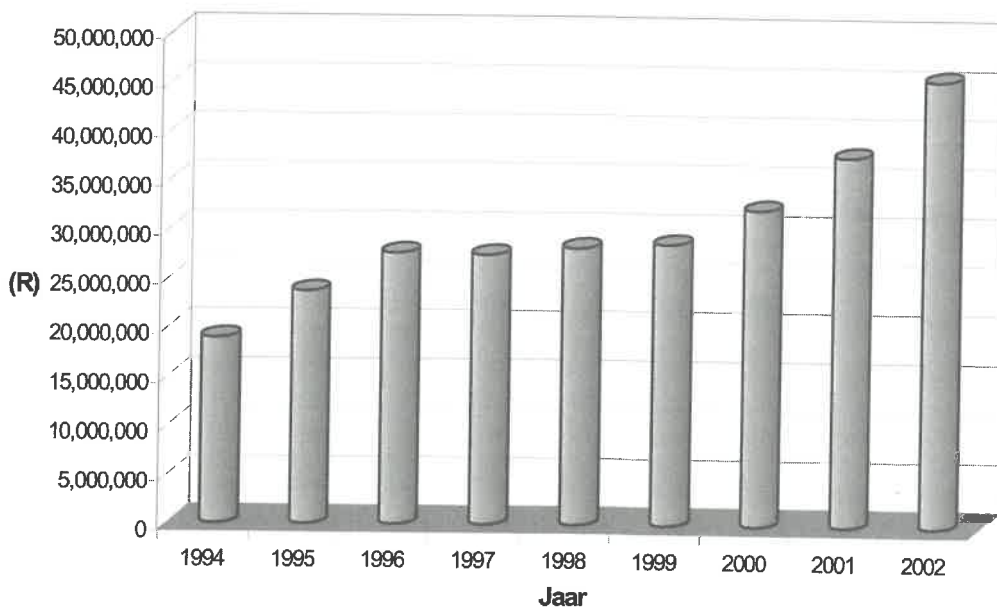

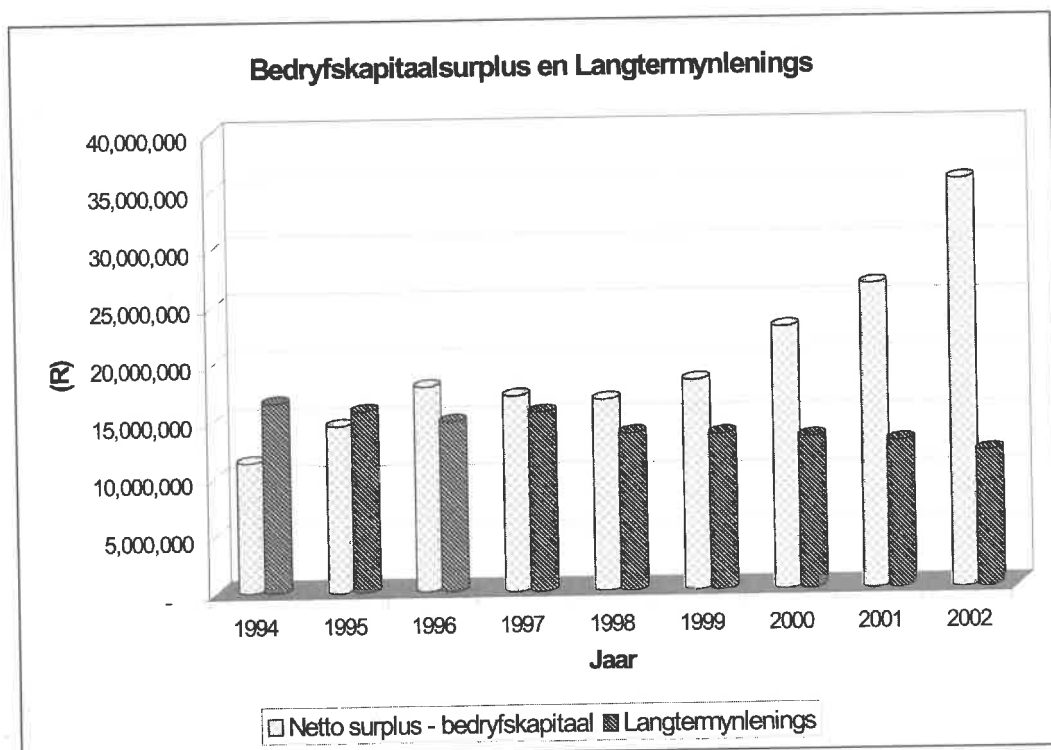
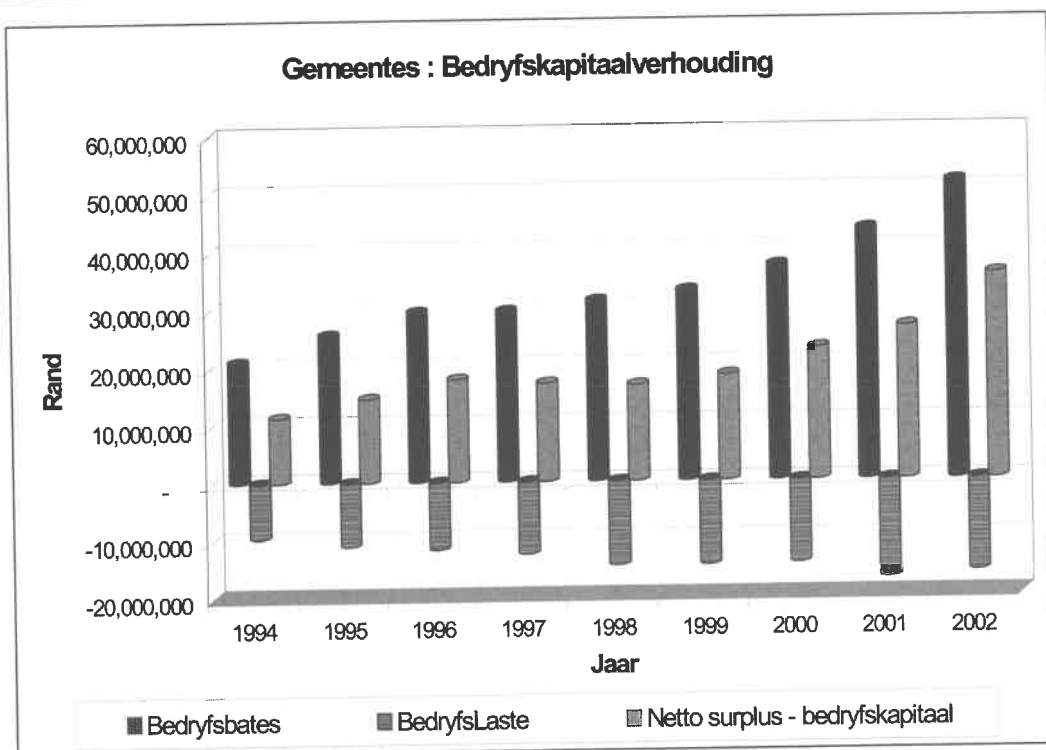

Gemeentes : Totale bates en Totale laste (Uitgesluit opgehoopte fondse)

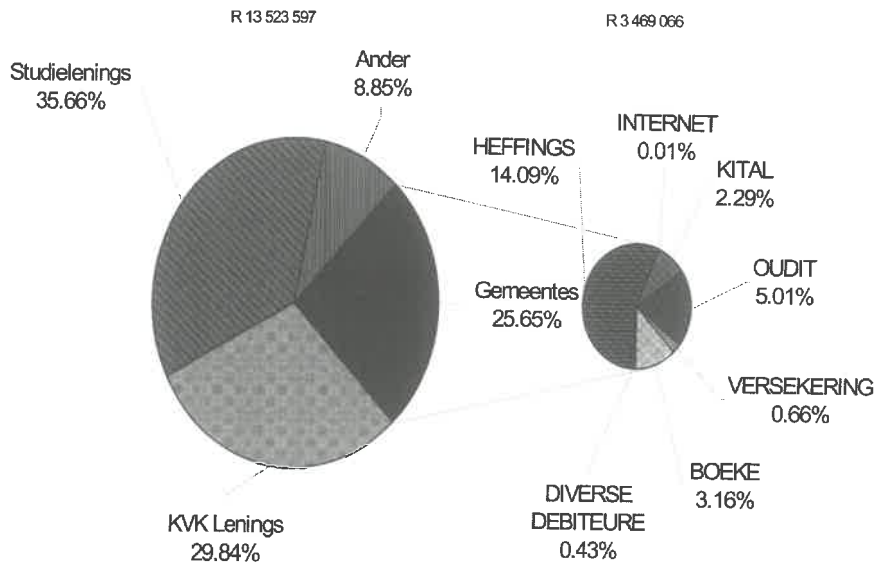

Gemeentes : Beleggings

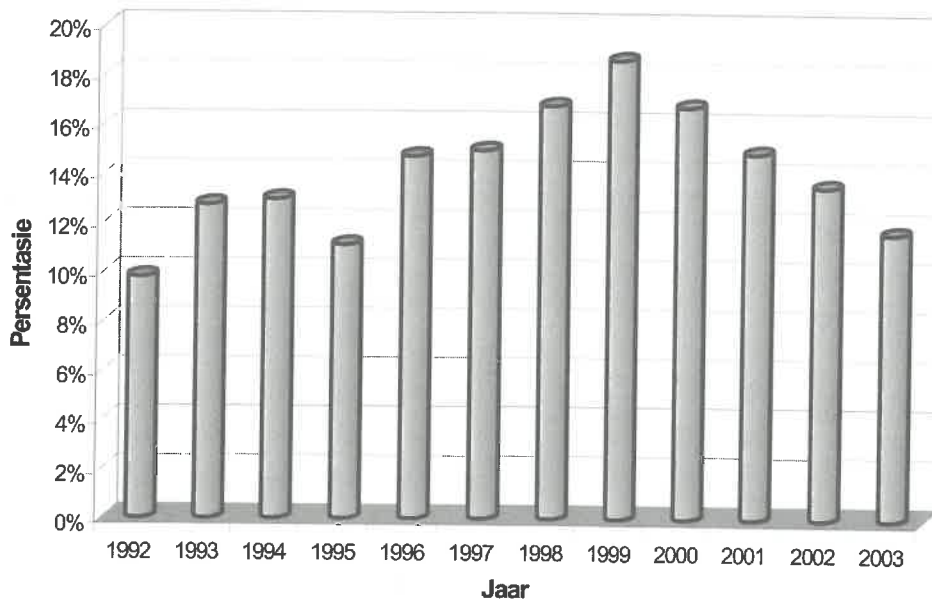

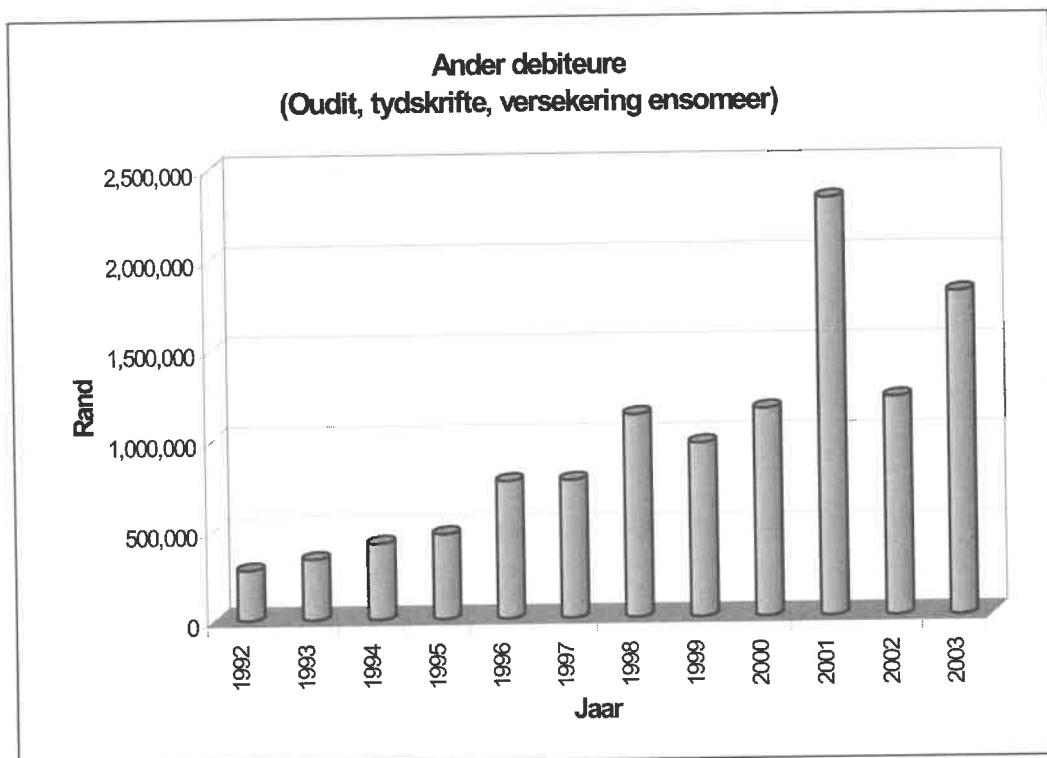
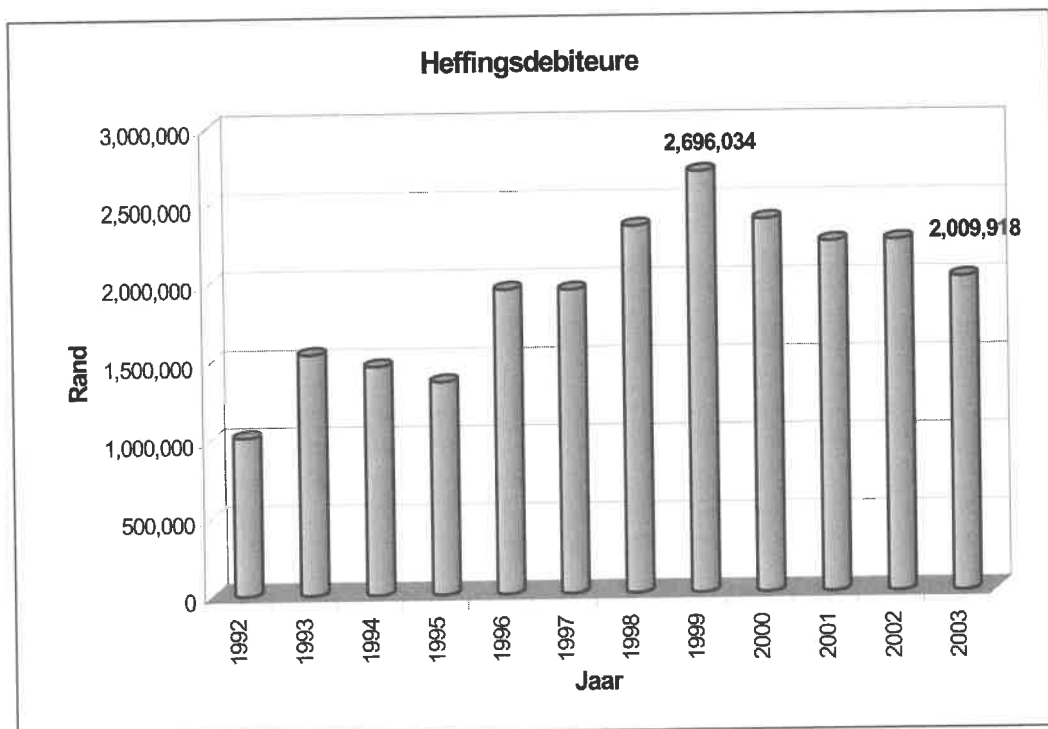

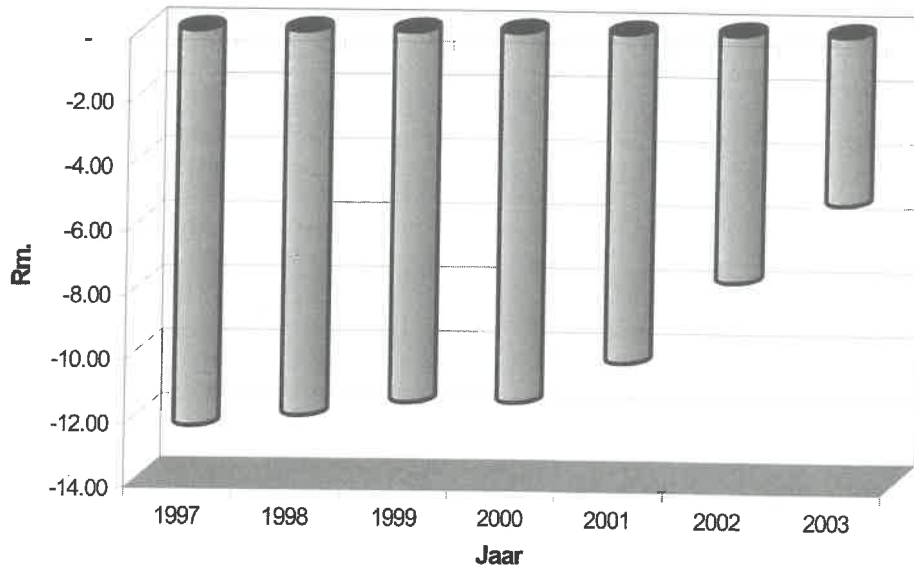
Uitstaande Debiteure soos op 31/12/2003

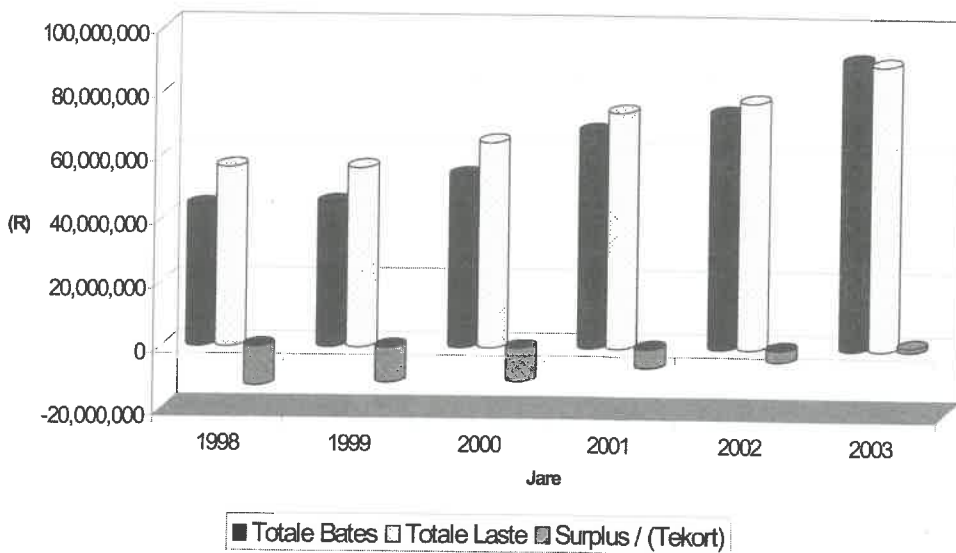
Uitstaande heffings as % van begroting

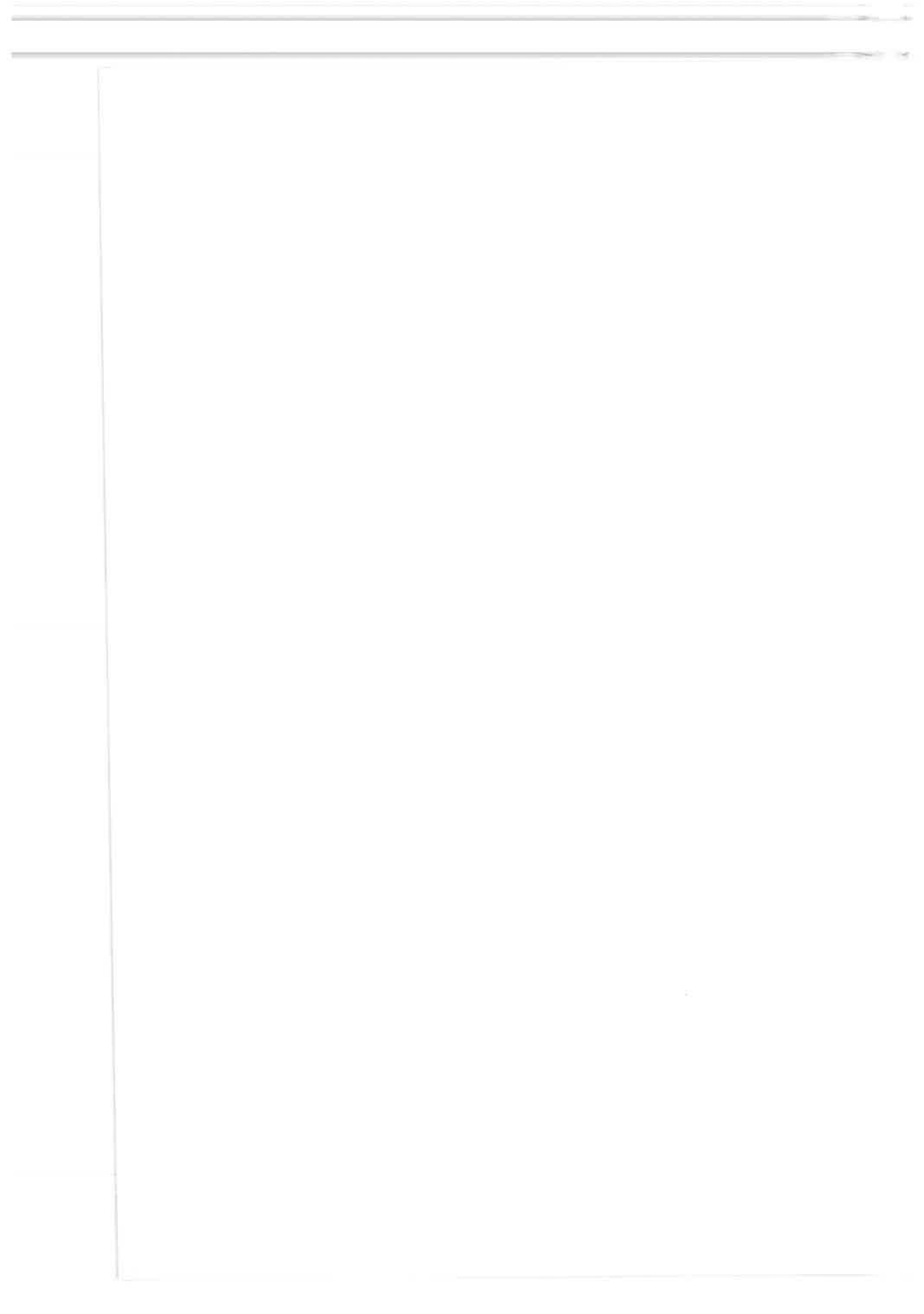

Rentefonds tekort 1997 -2003

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
 (Gemeentes en Organe van Bystand uitgesluit)

TOTALE BATES EN LASTE (Reserwes uitgesluit)

10

Kerkorde

10. KERKORDE

10.1 WERKSAAMHEDE VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES

10.1.1 VERSLAG VAN DIE RAAD VIR REGSADVIES

Die Raad vir Regsadvies is by die 66ste Algemene Kerkvergadering soos volg verkies:

Prof SJ Botha (Sameroeper)
Prof IWC van Wyk
Prof D de Villiers (Regsgeleerde)
Dr BJ van Wyk
Dr JJ Steenkamp
Adv LJ Pienaar (Regsgeleerde)
Adv JD Fourie (Regsgeleerde)

Die raad het by sy eerste vergadering gekonstitueer en prof SJ Botha as voorsitter en dr BJ van Wyk as visevoorsitter verkies. Dr SP Pretorius het met toestemming van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering weer die skribaat hanteer soos die vorige drie termyne.

Die raad het soos in die verlede weer 'n druk werkprogram gehad. Daar is twaalf vergaderings gehou vanaf 2001 tot 2004. Die vergaderings begin gewoonlik na-ure vanaf 17:00 en duur soms tot laat nag. Die raad se werk wat die afgelope termyn verrig is, vind neerslag in die agenda aangesien die meeste beskrywingspunte, adviese en selfs memoranda eers deur die raad hanteer is en met kommentaar na die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering teruggestuur is.

Gedurende die afgelope werktermyn is moeilike sake deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering op die tafel van die raad geplaas. Die moeilike sake het soms tot interpretasieverskil en selfs meningsverskil met die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gelei. Die Kommissie was in die moeilike situasie dat hy moes toesien dat bepaalde besluite van die 66ste Algemene Kerkvergadering uitgevoer word. Soms was die besluite van die Algemene Kerkvergadering nie vir die raad kerkregtelik uitvoerbaar nie. Dit het gedurende die werktermyn telkens daartoe gelei dat daar gesprek plaasgevind het tussen die Moderamen en die raad. In die gesprekke het die Moderamen telkens die probleme uitgestippel waarmee die Kommissie te kampe het en waarvoor kerkordelike oplossings gevind moet word. Die gesprekke het altyd in 'n goeie gees plaasgevind en uiteindelik was daar by die raad groter begrip vir die moeilike sake waarmee die Kommissie moes omgaan en is konsensus bereik. Van die moeilike sake wat hanteer moes word is hieronder sprake.

Die huidige formulering van Ordinasie 8.3.4 deur die 66ste Algemene Kerkvergadering het vir die Kommissie en die raad bepaalde probleme na vore gebring. Die Kommissie wou veral die gedagte van 'n hersteltydperk vir predikante na 'n egskeiding in die Kerkorde laat inskryf, maar dit moes nie as tughandeling geld

nie. Die raad het kerkregtelik probleme daarmee ervaar om so 'n bepaling by die betrokke Ordinansie in te skryf. Die huidige formulering het juis al vir die raad probleme na vore gebring. Vir die hele werktermyn is daar met hierdie vraagstuk gespook totdat die voorgestelde formulering aan die Algemene Kerkvergadering, soos in hoofstuk 8 in die agenda opgeneem, deur die Kommissie aanvaar is. Daarby kom die herformulering van Ordinansie 7.5 wat die moontlikheid van 'n hersteltydperk na 'n egskeiding vir die predikant, inhou.

'n Verdere probleem was die besluit van die 66ste Algemene Kerkvergadering rondom deeltydse bediening. Uiteindelik het die saak wending gekry in die vasstelling van die riglyne rondom standplase met deelversorging, deeltydse standplase en die benoeming van predikante. Die 67ste Algemene Kerkvergadering sal nog heelwat aan die riglyne moet skaaf en groter duidelikheid moet gee oor die onderskeid tussen die verskillende standplase. Daar is nog heelwat onbeantwoorde vrae soos byvoorbeeld wanneer verander 'n standplaas met volle versorging na 'n standplaas met deelversorging? Hoe word bepaal dat 'n standplaas deeltids is? Kan 'n deeltydse standplaas net vir 'n termyn gevul word? en so meer.

Die raad het verder gepoog om die Verlofreglement te verfyn en in ooreenstemming met arbeidswetgewing te bring. Die een groot vraagstuk wat deurgaans na vore gekom het, was die eise van predikante rondom die uitbetaal van opgehoopde verlof. Dit bring gewoonlik groot onenigheid en onsmaklikheid tussen predikante en kerkrade teweeg. Die raad is van oordeel dat die saak duidelike omlyn moet word. Nuwe voorstelle met betrekking oor die Verlofreglement is daarom ingedien en deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering aanvaar.

Aan talle wysigings in die Kerkorde is ook aandag gegee en die raad vertrou dat elke lid van die vergadering alle voorgestelde wysigings deeglik sal bestudeer en met positiewe voorstelle vorendag sal kom indien daar verskil word.

Vanuit die raad is daar gedurende die werktermyn aan talle predikante, gemeentes en ringsvergaderings oor 'n wye verskeidenheid van vraagstukke en probleme advies en leiding gegee. Soms moes lede van die raad ver afstande aflê om by kerkrade- en/of gemeentevergaderings teenwoordig te wees om 'n vraagstuk te help hanteer.

Groot dank word betuig aan ons regsgeleerdes advokate JD Fourie, LJ Pienaar en prof D de Villiers. Veral die twee advokate hier in Pretoria wat byderhand was, moes soms maar lelik les opsê om by al die opdragte uit te kom. Soms is mediasie gesprekke gefasiliteer oor 'n hele dag en al die werk is kosteloos en in belang van die Kerk gedoen. Die besondere liefde vir die Kerk wat uit die regsgeleerdes se werk spreek, en hulle gesindheid, het elke lid van die raad telkens aangespreek.

In die besonder moet gewag gemaak word van verskeie studiestukke die afgelope termyn uit die pen van dr BJ van Wyk. Die studie insette was rigtinggewend en van groot waarde vir die werk van die raad. Hy het die werk altyd stiptelik en met groot spoed gedoen. Die dogmatiese insette van prof IWC van Wyk het altyd tot verantwoordelike nadenke gestimuleer en veral gesorg dat by alle kerkordelike sake die gehoorsaamheid aan die Woord van God in gedagte gehou word. Groot dank is

ook aan hom verskuldig.

Die kalm en bedaarde leiding van die voorsitter, prof SJ Botha, het die sukses van die raad se werk gewaarborg. Hy gee met groot geduld aan elke spreker tyd om sy saak te stel. Hy het die vermoë om uiteindelik alles kort en bondig saam te vat sodat daar met groter gemak besluit kan word. Sy kennis, ervaring van en liefde vir die Kerk en die kerkreg, is van onskatbare waarde.

Vergaderings van die raad word oor die algemeen goed bygewoon. Al die lede lewer positiewe bydraes en doen groot moeite met hierdie werk. Behalwe prof D de Villiers, is al die ander lede weer beskikbaar om op die raad te dien. Die raad het by sy laaste vergadering die name van regslui genoem wat moontlik in die plek van prof D de Villiers verkies kan word te wete dr LC Curlewis, oudl (adv) JG Geyser wat as ouderlingslid op die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gedien het, mnr Johan Hurter en die dogter van ds PR Prinsloo, mej M Prinsloo.

Die huidige raad is nog besig met studiewerk rondom verskeie sake en dit behoort deur die volgende raad voortgesit te word al word nie een van die huidige lede herkies nie.

Die raad is dankbaar vir die werk wat in belang en in diens van die Kerk gedoen kon word en vertrou dat die 67ste Algemene Kerkvergadering geseënd en vrugvol sal verloop.

AANBEVELING

1. Die vergadering betuig in die besonder sy dank teenoor die volgende lede van die Raad vir Regsadvies:

- * Prof SJ Botha wat die afgelope aantal jare dien as voorsitter en reeds vir baie jare lid is van die raad.**
- * Dr SP Pretorius wat reeds vir vier termyne dien as sekretaris van die raad met goedkeuring van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering.**
- * Advokate LJ Pienaar, JD Fourie en Prof D de Villiers die regslui.**
- * Prof IWC van Wyk, drr BJ van Wyk en JJ Steenkamp vir hulle besondere insette.**

10.1.2 KOMITEE VIR DIE HERBESINNING OOR DIE AMP

10.1.2.1 Agtergrond

Die Raad vir Regsadvies het die afgelope termyn by verskillende geleenthede met

die ampsproblematiek in die Kerk geworstel. Dit was veral die probleme rondom deeltydse predikante, deelsorg bediening en die verwisseling van standplase wat aanleiding gegee het tot lang debatte oor die amp in die Kerk. Daar is uiteindelik gevoel dat daar 'n deeglike ondersoek gedoen moet word oor die hele saak van die amp. Daar moet vir minstens drie jaar (maar as dit móét, vir selfs ses jaar) intensief navorsing gedoen word en debat gevoer word oor die probleme rakende die amp in ons tyd. Die raad het die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gevra om so 'n komitee te benoem. Die Kommissie het die gedagte gesteun, maar dit aan die raad oorgelaat om self 'n komitee vir die raad te benoem en 'n werkopdrag te formuleer. Die raad het die opdrag uitgevoer.

10.1.2.2 Samestelling van die Komitee vir die Herbesinning oor die amp

Die komitee is soos volg deur die Raad vir Regsadvies saamgestel:

- * Prof IWC van Wyk (voorsitter)
- * Dr GC Lindeque (sekretaris)
- * Prof SJ Botha
- * Dr BJ van Wyk
- * Adv (Prof) D de Villiers
- * Adv L Pienaar
- * Dr E van Eck
- * Dr J Beyers
- * Dr JC van der Merwe
- * Dr JP Labuschagne

10.1.2.3 Die werkopdrag

Die komitee doen diepsinnig, omvattend en van nuuts af navorsing, voer bespreking en besin oor die Kerk se ampsbegrip binne die konteks van die kerkordelike problematiek in die huidige tydsgewrig.

Die komitee konsentreer op die volgende:

- * Hernude navorsing oor die amp binne die Bybelse getuienisse, die geskiedenis van die teologie en die eietydse ekumeniese teologie in die lig van heersende denke oor die amp in die Kerk.
- * Nadenke hoe daar uit die huidige impasse tussen kerkordelike tradisie en nuwe (teologies-aanvaarbare) denke oor die amp gekom kan word.
- * Die moontlikheid om ons bestaande ampsbegrip te verbreed en die kerkordelike ondersteuning aan so 'n ampsbegrip.

10.1.2.4 'n Kort aanduiding waarom gewerk en gepraat moet word

(i) *Navorsing oor die amp in die lig van heersende denke oor die amp in die Kerk*

- * Herbesinning oor voltydse, deeltydse en deelsorg bediening, met spesiale verwysing na die kerkordelike probleme.

- * Kritiese navorsing en besinning oor aspekte van die ampsverstaan soos dit na vore tree in dokumente soos die "konsepsformulier vir die bevestiging van predikante", die "etiese kode" en artikels in kerklike tydskrifte.
- * Empiriese navorsing oor die verstaan van die amp onder predikante van die Kerk.
- * Navorsing oor die probleme van "werkloosheid" onder predikante, proponente en beroepafwagendes.

(ii) ***Hernude navorsing met die oog op moontlike oplossings vir ons probleme***

- * Hernude navorsing oor die Skrif, die geskiedenis van die teologie en die eietydse ekumeniese debatte.
- * Navorsing oor "evangeliste", "sendelinge" en "biskoppe".
- * Navorsing oor kerklike ampspraktyke in ander kerke reg oor die wêreld wat vir ons van waarde sou kon wees.
- * Voorstelle oor weë vir die toekoms.

Die Raad vir Regsadvies ondersteun die volgende aanbevelings van die komitee:

1. Die vergadering gee opdrag dat die werkopdrag, soos uiteengesit, uitgevoer word.
2. Die vergadering versoek dat hierdie komitee alle navorsing oor hierdie tema binne die Kerk sal koördineer en bestuur.
3. Die komitee doen uitvoerig verslag aan die 68ste Algemene Kerkvergadering oor sy werksaamhede (wat die navorsing van ander rade en komitees oor die amp sal insluit).
4. Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering se versoek dat die Raad vir Pastoraat en Presbiteraat by die studiewerk betrek word, word aanvaar.

AANBEVELING

1. Die vergadering neem kennis van die bestaan van die komitee en sy werksaamhede en wens hom sterkte toe.

10.2 **BESLUIT VAN DIE 65STE ALGEMENE KERKVERGADERING**

10.2.1 **WYSIGING VAN ORDEREËL 10.1: WYSIGING VAN ORDEREËLS: RAAD VIR REGSADVIES**

Die 65ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

Daar word onder leiding van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering ondersoek gedoen na die huidige wyse van veranderings aan Ordereëls (Ordereël 10.1). Die resultaat van die ondersoek word in die vorm van 'n memorandum en/of voorstelle aan die 66ste Algemene Kerkvergadering voorgelê.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die taak aan die Raad vir Regsadvies opgedra. Die volgende voorstel is deur die raad by die 66ste Algemene Kerkvergadering voorgelê:

Ordinansie 10.1 word gewysig om soos volg te lees:

Verandering van Ordereëls

- 10.1 Ordereëls in die Kerkorde kom tot stand, of word op die volgende manier gewysig:
 - (i) 'n Skriftelike en gemotiveerde voorstel van 'n ringsvergadering, of die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering wat sy oorsprong by lidmate, *ouderlingevergaderings*, ampsdraers, rade en kommissies kan hê *word minstens een jaar (12 maande) voor die Algemene Kerkvergadering deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir kommentaar aan al die betrokke rade, ouderlinge- en ringsvergaderings voorgelê.*
 - (ii) *Die voorstel met kommentaar van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, rings- en ouderlingevergaderings, word in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem.*
 - (iii) Indien die voorstel met of sonder wysiging met 'n twee derde meerderheid stem aanvaar word, word dit in die Kerkorde opgeneem.
- 10.2 'n Ordinansie kom tot stand of word gewysig wanneer
 - (i) (a) 'n vergadering van die ampte of bykomende vergadering 'n skriftelike voorstel as beskrywingspunt indien en die beskrywingspunt in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem word
 - (b) die beskrywingspunt met of sonder wysiging deur die Algemene Kerkvergadering met 'n meerderheid van stemme aanvaar word; of
 - (ii) die Algemene Kerkvergadering op 'n Ordinansie of wysiging van 'n Ordinansie besluit.
- 10.3 Reglemente en aktes by die Kerkorde kom tot stand of word gewysig deur die Algemene Kerkvergadering.
- 10.4 In noodsituasies waarvoor die Kerkorde nie voorsiening maak nie, neem die vergaderings van ampte, ampsdraers en lidmate besluite op grond van die Skrif, in ooreenstemming met die belydenis van die Kerk, getrou aan die

Kerkorde en met inagneming van die gebruike van die Kerk.

- 10.5 Reglemente wat die vergaderings van ampte opstel, mag nie in stryd met die Kerkorde wees nie.

Alle ringsvergaderings en kerkrade deur die ringsvergadering het die wysiging positief gesteun. Wes-Kaapland vra die vraag of daar nie bygevoeg moet word wanneer voorgestelde wysigings ingedien moet word nie, bedoelende wanneer sou die laatste datum wees, sodat daar voldoende tyd is om dit wel te sirkuleer.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

10.3 BESKRYWINGSPUNTE

10.3.1

SKRAPPING VAN ORDEREËL 10.2.(ii): KOMMISSIE VAN DIE ALGEMENE KERKVERGADERING

Ordereël 10.2 (ii) word geskrap.

Ordereël 10.2 lui dan soos volg:

'n Ordinansie kom tot stand of word gewysig wanneer 'n vergadering van die ampte of 'n bykomende vergadering 'n skriftelike voorstel as beskrywingspunt indien, die beskrywingspunt in die agenda van die Algemene Kerkvergadering opgeneem word en met of sonder wysiging deur die Algemene Kerkvergadering met 'n meerderheid van stemme aanvaar word.

Motivering

Die raad oordeel dat die Algemene Kerkvergadering nie tydens 'n vergadering sonder dat daar vooraf 'n beskrywingspunt in die agenda opgeneem is, 'n Ordinansie kan aanvaar of wysig nie.

AANBEVELING

1. Vir bespreking en besluit.

10.4 FORMULERING VAN AKTES

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die volgende Aktes geformuleer vir opname in die Kerkorde:

- * Akte van Losmaking by Mediese Ongeskiktheid (E).
- * Akte van Losmaking by Emigrasie (F).
- * Akte van Losmaking by versoek om losmaking uit die standplaas (G).

Vergelyk **BYLAE O**.

AANBEVELING

- 1. Vir bespreking en besluit.**

10.5 HANTERING VAN BESKRYWINGSPUNTE: WYSIGING VAN DIE KERKORDE

Die 66ste Algemene Kerkvergadering het soos volg besluit:

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering verwys beskrywingspunte wat ontvang is vir wysigings van die Kerkorde eers na die Raad vir Regsadvies, of 'n komitee deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering vir hierdie doel aangewys, vir deeglike oorweging in samehang met die hele Kerkorde en kommentaar aan die Algemene Kerkvergadering.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het die besluit in ag geneem die afgelope werktermyn en by die saamstel van die agenda vir die 67ste Algemene Kerkvergadering.

AANBEVELING

- 1. Die opdrag word na die Raad vir Regsadvies verwys met betrekking tot die werk wat die 67ste Algemene Kerkvergadering afgehandel het.**

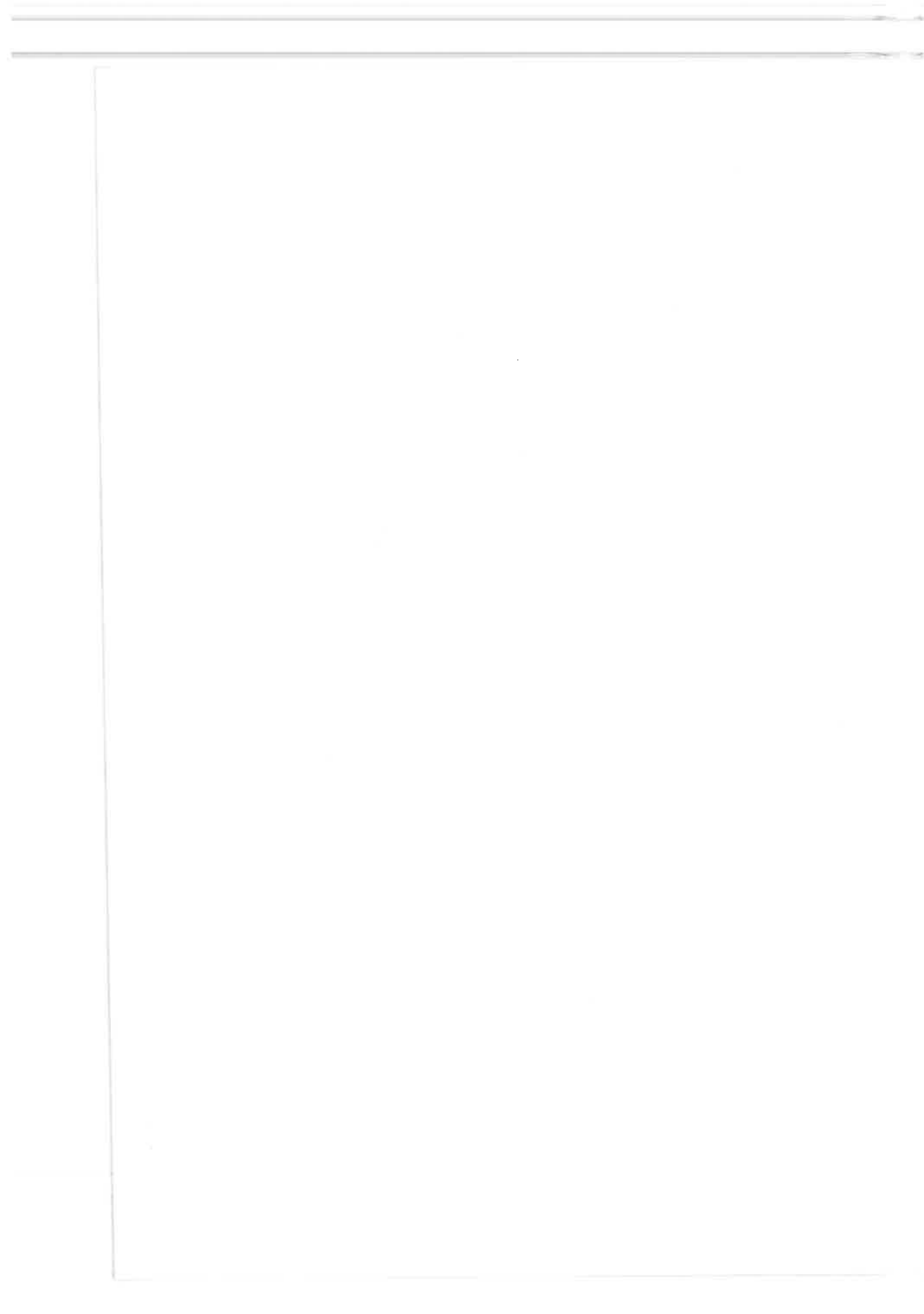
AFSLUITING

DANKBETUIGINGS

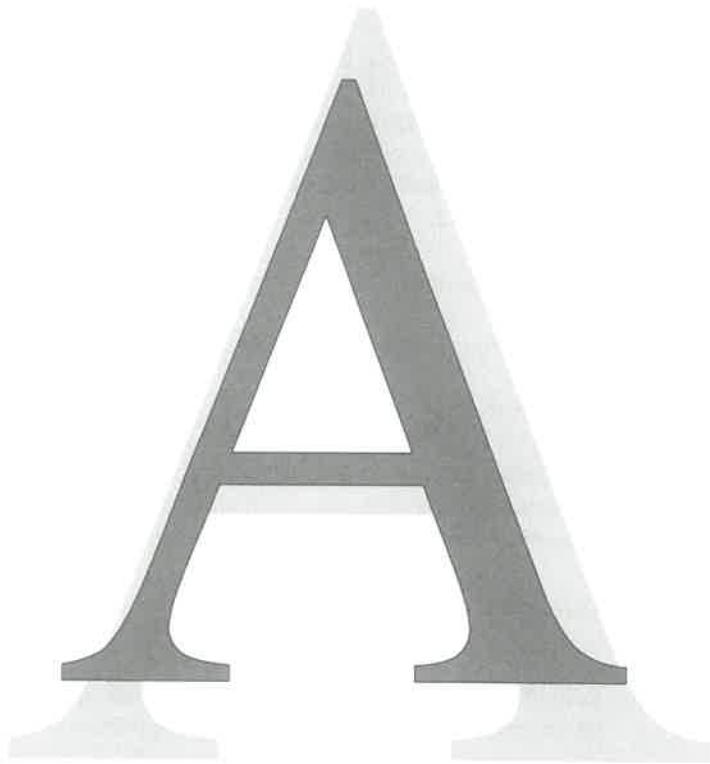
FORMELE AFSLUITING

Die voorsitter sluit die vergadering af met Skriflesing, oordenking, samesang en gebed.

--- oOo ---

BYLAE

**DIE
APOLOGETIESE
TAAK VAN DIE
KERK**

DIE APOLOGETIESE TAAK VAN DIE KERK

1. INLEIDING

Die Nederduitsch Hervormde Kerk het met die aanvaarding van haar nuwe Kerkorde tydens die Buitengewone Algemene Kerkvergadering in 1997 gestel dat sy die taak het "om valse leerstellings te bestry". In Ordinansie 5.7.3 is gesê: "Die Kerk bestry alle wêreldbeskouings, filosofieë, ideologieë en dwaalleringe wat met die Woord van God, belydenisse en belydenisskrifte van die Kerk in stryd is, deur die evangelie in die wêreld te verkondig." Die opskrif van hierdie Ordinansie is egter, op my voordrag, in 2001 tydens die 66e Algemene Kerkvergadering verander. "Bestryding van leerstellings" is vervang met "Apologie". Met die verandering van hierdie opskrif kon die Kerk dus 'n nuwe koers inslaan vir haar apostolêre taak in die wêreld.

Daar was vir my drie goeie redes hoekom ons die opskrif moes verander.

(a) Die nuwe koers is deur ons omgewing genoodsaak

Die gedagte van "bestryding" het teruggegaan op die posisie van mag van die Afrikaner in die vorige bedeling. "Apologie" dui op 'n posisie van beskeidenheid. In die huidige bedeling het ons nie die mag om na willekeur allerlei dinge te bestry nie, maar word ons gedwing om, in 'n situasie van godsdiensgelykheid en vyandigheid jeens die Afrikaanse kerke, in nederigheid op te kom vir wat ons glo.

(b) Die nuwe koers reflekteer die wil van die Kerk self

Die Hervormde Kerk het oor die afgelope dekade, stadig en moeisaam tot die besef begin kom dat sy 'n roeping het om ui te reik na die wêreld en die omgewing rondom haar. Sy het tot die ontdekking begin kom dat gehoorsaamheid aan die apostolaatsopdrag nie 'n debatteerbare saak is nie. Haar na-binne-gekeerde selfgenoegsaamheid het 'n onbehaaglikheid begin word. 'n Apostolêre bewussyn beteken onder andere, dat sy op die aanklagte, verwyte en vrae van minstens haar eie kerkvervreemde lidmate sal moet begin reageer. Apologie het dus 'n dringende noodsaaklikheid geword.

(c) Die nuwe koers word deur 'n nuwe godsdiensstige situasie genoodsaak

Ons nuwe Suid-Afrikaanse omgewing veroorsaak dat talle ou sekerhede aan die wankel begin raak het. Die nuwe vrye mark van godsdiensstige en wêreldbeskoulke pluralisme het ons kwesbaarheid in terme van ons waarheidsaansprake begin blootlê. Ons onvermoë om met die verhellenisering van ons wêreld af te reken, noodsaak ons om weer die werke van die vroeë apologete te bestudeer. "Apologie" vra dus om 'n koersaanpassing in ons teologie. Die bestudering van die Patristiek sal op hierdie stadium van ons lewens dalk

meer waarde hê as die kamstige behepthed met die Dialektiese Teologie (wat niemand in elk geval werklik self lees nie).

2. DIE OORSPRONGE VAN "APOLOGIE"

Die probleem met die gedagte van "apologie" is dat talle mense nie bekend is met die betekenis van die woord nie. Verskillende mense hoor verskillende dinge in hierdie woord. Volgens sommiges, is die woord "apologie" nie 'n bruikbare term nie, aangesien dit klink of ons verskoning moet maak omdat ons glo. Ander het weer die gevoel dat "apologie" te make het met intellektuele geloofsintimidasië wat nie kan inpas in ons wêreld waar toleransië dogmatiese status verwerf het nie.

Verseker is "apologie" en "apologetiek" (die vakgebied wat met die apologie te make het) nie helder aangeleenthede nie. Ons moet dadelik toegee dat daar talle verskillende opinies en menings aangaande hierdie sake bestaan, en dat daar verskillende denkgroepings en skole bestaan wat hierdie sake probeer bevorder.

Kom, ons probeer egter 'n paar dinge uitpluis!

2.1 GRIEKS-FILOSOFIESE AGTERGROND

Die woord "apologie" het 'n Grieks-filosofiese agtergrond. Die Griekse woord *apología* het die betekenis van iemand wat hom voor 'n geregtshof moet regverdig deur sy onskuld te bewys. Die term het veral bekendheid verwerf deur Plato (427 v C – 347 v C) se geskrif die *Apologie van Sokrates*. In Plato se woorde verdedig Sokrates homself (in 399 v C) voor die geregt (‘n jurie van 500 mense) op aanklagte van ongodsdienstigheid en korruptering van die jeug. In Plato se werk beteken die woord apologie dus 'n verdedigingsrede teen bepaalde, onregverdige, aanklagte. *Apo-logia* – om weg te redeneer, is dus in die Platoniese betekenis van die woord, 'n verduidelikende diskoers dat die aanklagte teen jou geen water hou nie (West 1979:51, 71).

Die woord is toe later, veral binne godsdienstige kontekste gebruik, waar mense van 'n godsdienstige minderheid hulle voor die geregt (letterlik en metafores) op allerlei aanklagte rakende hulle lewenshouding, deur die wêreldbeskoulik-dominante groep, moes regverdig (Usarski 1998:611).

Die vroeë gebruik van die woord dui dus daarop dat "apologie" te make het met die openbare verdediging van geloofsoortuigings, teenoor aanklagte van ander. "Verdediging" sou duidelik ook aspekte insluit soos: regverdiging, verduideliking en verheldering.

Met hierdie stukkies inligting in gedagte, kan ons nou 'n paar treë verder gee op ons soektoeg na duidelikheid waarom "apologie" nou eintlik handel.

2.2 APOLOGIE IN DIE BYBEL

Die woord apologie en die gedagte van apologie aanteken kom ook op heelwat plekke in die Bybel voor. Vir vandag konsentreer ons slegs op 'n paar teksverse in die Nuwe Testament.

Die heel bekendste vers is natuurlik 1 Pe 3:15 *"Wees altyd gereed om 'n antwoord te gee aan elkeen wat van julle 'n verduideliking eis oor die hoop wat in julle lewe"*.

Daar is egter ook talle ander gedeeltes waarna verwys kan word. Verskillende teksverse praat oor verskillende aspekte van die kerk se apologetiese taak. Ek verwys kortliks na die volgende:

Matt 10:32 *"Elkeen wat hom voor die mense openlik vir My uitspreek, vir hom sal Ek My ook openlik uitspreek voor my Vader wat in die hemel is"*.

Hand 4:19-20 *"Maar Petrus en Johannes het vir die Joodse Raad gesê: Julle moet maar self besluit wat voor God reg is: om aan julle gehoorsaam te wees of aan God. Wat ons betref, dit is onmoontlik om nie te praat oor wat ons gesien en gehoor het nie"*.

Hand 17:2-4 *"... Hy het die Skrif uitgelê en daaruit aangetoon dat die Christus moes ly en uit die dood opstaan. 'Hierdie Jesus wat ek aan julle verkondig', het hy gesê, 'Hy is die Christus'"*.

Hand 17:22-34 *"... Ateners, ek sien dat julle in alle opsigte baie godsdienstige mense is ... Nou ja, wat julle aanbid sonder om daarvan kennis te hê, verkondig ek aan julle"*

Hand 19:8-10 = Paulus leer in Efese in die sinagoge. Hy kry teenstand. Sy leer word ook in die openbaar bespot. Hy leer die gelowiges in die huise en die Woord versprei van huis tot huis.

Hand 22:1 *"Broers en vaders, luister na wat ek nou tot my verdediging vir julle wil sê"*.

1 Kor 9:3 = Verdediging van reg op onderhoud

2 Kor 7:11 = Paulus verdedig hom omdat hy die Masedoniërs aangespreek het. Hy is bly oor hulle inkeer en regverdig sy optrede.

Fil 1:7. 17 = almal moet Paulus help met die verdediging van die evangelie.

2 Tim 4:16-18 = Timoteus kla dat niemand hom bygestaan het toe hy homself voor die hof moes verdedig. Hy weet egter die Here het hom bygestaan. Hy het tot sy reg gekom en nou hoor al die heidennasies sy prediking.

Konklusie:

Ná 'n oppervlakkige kyk na 'n paar teksverse kan ons nou die volgende gevolgtrekking maak:

- * In 'n wêreld met 'n onsimpatieke owerheid en omring deur ander godsdienste, was gelowiges genoodsaak om die evangelie te verdedig teenoor die aanklagte, beskuldigings en bespottings van owerhede, ander godsdienstige groeperinge en die publiek.
- * Apologie is nie net verdediging nie, maar ook die positiewe aflê van getuienis.
- * In die eerste dekades van kerkwees, moes die gelowiges veral getuig oor die Vader van Jesus Christus as die ware God, Christus as die ware Heer, die opstanding van Christus en ons rede vir 'n bestaan in hoop.

2.3 DIE APOLOGETE

Die eerste geslag Christene, volgens wat ons weet uit die oudste beskikbare literatuur, was nie bekommerd oor hulle groter Hellenistiese omgewing nie. Die Apostoliese Vaders (1 Clemens, Didache, Hermas, Ignatius van Antiochië, Polikarpus van Smirna, Barnabasbrief) het eerder geworstel met die vestiging van die geloof en die kerklike tug binne die eerste gemeentes. Hulle geskrifte het gekonsentreer op binne-kerklike probleme soos kerklike twiste (1 Clemens), Liturgie (Didache), die sonde van begeerlikheid (Polikarpus van Smirna).

Dinge het egter dramaties gedurende die 2e eeu verander – die tydperk van die *Klassieke Apologete*.

Die doelwitte van die Klassieke Apologete (Aristides, Quadratus, Justinus, Melito, Athenagoras, Tertullianus, Tatianus, Teofilus van Antiochië e a) was die volgende:

- * Om te bewys dat die Christendom 'n wettige en respektabele godsdiens is wat nie vervolging verdien nie. Christene is nie skuldig aan kriminaliteit nie en ondergrawe nie die staat nie. Hulle het daarom die uniekheid van die eie lewensvoering verdedig en verduidelik teen booswillige aanvalle en valse beskuldigings. Hulle apologie was om die Christelike lewensvoering te verdedig as die hoogste etiese ideaal.
- * Om te bewys dat die Christendom 'n redelike godsdiens is – trouens die ware redelike godsdiens is en dat die Romeinse godsdienste die produk is van bose drifte en drange.

Om in hierdie doelwitte te slaag, moes hierdie apologete intens worstel met die verhouding tussen Christendom en die antieke kultuur en filosofie. Een van die

sentrale vrae was: Wat is verlossing binne 'n kultuur van pluralisme? Verlossing was vir die apologete verlossing uit die kultuur van demone en sataniese drifte. Dit was verlossing uit die irrasionele tradisionele godsdienste en die deel in die absolute redelikheid van die Christelike godsdiens. Hierdie redelike godsdiens het vir hulle uiting gevind in die gebed tot en gehoorsaamheid aan die één God. In hierdie stryd het hulle 'n bondgenoot gevind in die antieke filosofie. Dit is daarom nie vreemd dat net Tatianus die totale Griekse kultuur, insluitend die filosofie verwerp het nie. Al die ander apologete het gesoek na 'n sintese tussen kerk en kultuur, teologie en filosofie (Skarsaune 1998:617).

Sommige van die *Latere Apologete* (3e - 5e eeue) het verdere aandag aan die ou probleme geskenk, terwyl ander weer op ander vraagstukke gewerk het.

Eusebius het in sy *Praeparatio evangelica* die evangelie teen aanklagte van Celsus en Porphyrius verdedig. Hy het saam met die klassieke apologete die tradisionele volksgodsdienste verwerp, maar weer in teenstelling tot hulle die tese verdedig dat die Christelike oortuigings op suiwer geloof berus en geen rasionele argumente vir sy verdediging benodig nie. Hy het ook die taak gehad om die Romeinse owerhede te oortuig dat die Christendom nie polities en maatskaplik subversief is nie.

Origenes se *Contra Celsum* was die begin van 'n nuwe tipe apologie. Vir die eerste keer in die geskiedenis het dit nodig geword om die betroubaarheid van die Bybel as historiese bron te verdedig. Die apologie van die vroeë Protestantse Ortodoksie sou hierdie tema weer opneem en verder uitbou (ons keer later terug na hierdie saak).

Athanasius se werke *Contra gentes* en *De incarnatione verbi* wou Christus as ware verlosser verdedig. Hy het die oortuiging gehad dat só iets net moontlik sou wees met die uitwerk van 'n volledige Christologie. Die eerste Christologie was dus ten diepste 'n stuk apologie (Oskar Skarsaune 1998:616-620). Ek noem dit, aangesien ons sal sien dat hierdie tendens in die 20e eeu terugkeer. Sekere teoloë soos Paul Tillich se dogmatiese geskrifte is deur en deur apologie.

Ons sal vir vandag die klassieke apologie eers hier moet laat. Ons kan by 'n volgende geleentheid breedvoerig en intensief aan hulle aandag gee.

Die belangrike vir vandag, by hierdie eerste lesing oor apologie, is dat die volgende onthou sal word:

- * Die apologete moes die evangelie en die kerk verdedig teen valse beskuldigings.
- * Die apologete het redes aangevoer hoekom die Christelike godsdiens "verhewe" sou wees bo die stamgodsdienste.

- * Talle belangrike apologete was Afrikane. Hulle het hulle in 'n soortgelyke situasie bevind as wat ons tans bevind. Hulle was ook gekonfronteer met die pluralisme probleem. Hierdie teoloë was ook na aan die primale Afrika godsdienste. Bestudering van die Patristiek, maak sendingwetenskaplik baie sin.

Kom ons maak nou 'n groot sprong na die ná-Reformatoriese tyd!

3. APOLOGIE EN APOLOGETIEK IN DIE MODERNE

Die Reformasie het nie juis apologetiese geskrifte opgelewer nie, aangesien die Reformatore se lewenstaak toegespits was op die polemieë of die binne-kerklike twisgesprek..

Behalwe vir enkele belangrike apologetiese geskrifte van die vroeë Ortodoksie (waarna ons kortliks sal terugkeer), was dit eers die godsdienstilosowe van die 17e en 18e eeue wat weer belangrike apologetiese werke gelewer het. Ons kan kortliks verwys na Pascal (1623-1662) wat 'n reeks gelowige denkers gemotiveer het om saam met hom pogings aan te wend om die Christendom teenoor die Deïsme te verdedig. Die teodiseeprobleem het ook 'n belangrike rol in die apologie van die gelowige filosowe gespeel. Hier kan slegs gedink word aan die teodisee van Leibniz (1710).

Die teologie van die 19e eeu is vir ons tema van vandag van groot belang. Sonder kennis en begrip van die problematiek en stryd van hierdie eeu, sal ons nie die noodsaak en problematiek van die apologie, sowel as die ontwikkeling en krisis van die apologetiek (die vakgebied van die apologie) verstaan nie.

Die teologie van die 19e eeu was 'n worsteling met die konsekwensies van die Verligtingsfilosofie van die 17e en 18e eeue. Die Verligting was skepties teenoor die godsdienstilosowe. Hierdie filosofie het die godsdienstilosowe wel 'n plek binne die private eksistensie en die moraal gegun, maar nie binne die sfeer van die rede nie. Hierdie standpunt het geweldige bedreigings vir die kerk en die teologie ingehou - onder andere die verlies van 'n staanplek aan die universiteit. Die teoloë van die 19e eeu het op verskillende wyses en met verskillende invalshoeke op hierdie problematiek gereageer. Hierdie verskillende reaksies sou die fundamente lê vir die verskillende teologiese strominge wat tot vandag toe die teologiese toneel (ook binne ons Kerk) oorheers.

3.1 ORTODOKSIE

Die eerste reaksie wat genoem moet word, is die reaksie van die Ortodokse Christendom, aangesien die dogmatiese Christendom die hardste getref is (en word) deur die godsdienstilosowe en kerkvervreemding. Binne hierdie groepering bestaan daar dus 'n groot behoefte aan apologie of geloofsweer. Wat uniek is en was van die ortodokse apologete, is dat hulle nie net belang gestel het in 'n verdediging van die geloof nie, maar in die verdediging van die dogmas

waarin die geloof verwoord is. Konfessioneel-Gereformeerde apologetiek was dus van die begin af toegespits op die verdediging van die Gereformeerde leer (of dogmas) teen aanvalle van veral die rasionalisme en positivisme. Een van die belangrike name wat in hierdie verband genoem kan word is die Amsterdamse teoloog V Hepp (1922).

Apologie en apologetiek binne die konfessionele groepering kan egter nie beperk word tot die krampagtige verdediging van ou Calvinistiese leerstellings nie. Belydende Christene kan ook op totaal ander wyses apologie aanteken vir die geloof wat ons bely. Indien ons onder apologie die volgende verstaan: Intellektuele hulp om geloofshindernisse uit die weg te ruim en hulp tot die verstaan en innerlike aanneming van die geloof; dan sou ons ook die ontmitologiseringsdebat wat ná 1945 tot stand gekom het, as Protestantse apologetiek kon opneem.

'n Ander interessante apologetiese verskynsel binne die konfessionele teologie van die laaste dekades is die ontstaan van gemeentelike gesprekke, volwasse kategese en die volwasse kategismus (*Evangelischer Erwachsenen Katechismus*) in Duitsland. Die agtergrond van die "dialogiese-gemeenteteologie" (Bybelstudie!) het 'n apologetiese agtergrond, in die lig van die feit dat gemeentelede versoeke het tot opheldering van die prediking, dat hulle kommentaar wil lewer en selfs kritiek wil uitspreek. Die bedoeling van hierdie Kategismus was om aan die skepties-geworde na-oorlogse generasie 'n hele lewens- en wêreld beskouing te bied as antwoord op die nuwe lewensfilosofieë van die 20e eeu. Een van hierdie lewensfilosofieë was die verwagting dat alles aan "werkbaarheid", of die praktiese voordeel van dinge gemeet moet word. Die vervanging van "redelikheid" met "praxisbeheptheid" het die kerk genoodsaak om 'n kategismus vanuit die verwysingsraamwerk van hierdie nuwe ideologie te skryf (Jenssen 1971:802-803, Müller-Schwefe 1978: 426).

3.2 GELOOF EN WETENSKAP

Dit het tradisie in Holland geword om oor apologetiek te praat by afskeids- en intreeredes. Ek kan net na die volgende verwys: V Hepp praat in 1922 in Amsterdam oor "Gereformeerde Apologetiek". G Wisse praat in 1928 in Utrecht oor "Het apologetisch element in de bediening des Woords". J A Meijer praat in 1988 oor "Verantwoorde hoop – Christelijk Apologetiek in een hellenistische wereld". K Veling het op 2 Junie 1995 in sy afskeidsrede as hoogleraar in die filosofie aan die Teologiese Universiteit van die Gereformeerde Kerken in Nederland te Kampen, gehandel oor die "Apologetisch motief". W H Velema het op 19 Januarie 1996, in sy afskeidsrede as hoogleraar aan die Teologiese Universiteit te Apeldoorn, gepraat oor "De taak van de apologetiek in de hedendaagse theologie" en Bram Van de Beek het op 21 September 2001 tydens sy intreerede as hoogleraar in die Simboliek aan die Vrije Universiteit te Amsterdam, apologie beoefen met sy rede "Ontmaskering: Christelijk geloof en cultuur".

Met die uitsondering van Van de Beek, het die meeste redes gehandel oor die problematiek van die redelikheid van die geloof en die teologie as wetenskap. Die rede vir hierdie toespitsing van die apologetiek lê in die bedreigde posisie van die teologiese fakulteite aan die universiteite in Nederland. Luide stemme klink al vir langer as 'n eeu in Nederland op dat teologie nie 'n wetenskap is nie, en daarom geen plek aan 'n universiteit verdien nie. Velema (1996:10-12) meen dat hierdie aanslag teen die kerk vergelyk kan word met die aanslag van Celsus in die 2e eeu. Hy meen dat dit vandag nie genoegsaam is dat die aparte vakke apologetiese momente na vore bring nie, maar dat daar 'n spesifieke vakgebied apologetiek moet wees wat hom voltyds aan hierdie saak kan wy.

Velema verwerp die gedagte van die apologie van die 18e eeu wat gepoog het om die Christelike geloof met rasonale argumente te verdedig. Hy (1996:14) volg die meer beskeie posisie van G van den Brink (1992) wat meen dat die apologetiek hom moet beperk tot die poging om die plousibiliteit van die Christelike geloof aan te dui binne die denkraamwerk van die kontemporêre sekulêre denke. Onder plousibiliteit verstaan Velema (1996:27) die beter redelikheid van die evangelie. Velema (1996:42-53) weet dat dit problematies is om die kruis te verdedig binne die dwaasheid van hierdie wêreld. Daarom beperk hy hom tot die opgawe om te wys dat dit nie onredelik en dwaas is om te glo nie. Die taak van die apologetiek is om te wys op die grense van die rede. Dit kan nie bewys dat die geloof rasioneel is nie, maar kan bewys dat die geloof nie irrasioneel is nie. Die metode wat hiervoor gevolg moet word is die metode van dialoog, van belangstelling in ander en die poging tot die verstaan van ander in 'n nie-aggressiewe wyse. Apologie moet vir ander kan bewys dat ons geloof bevredigend, sinvol en betekenisvol is. Dit moet getuienis aflê van die hoop wat in ons is. Apologie val daarom vir hom (en hiermee kan ek nie saamstem nie) binne die sfeer van die "pre-evangelisme" of die vooraf-werk van die sending wat ruimte wil maak vir die geloof. Maar heel insiggewend (en hiermee kan ek saamstem) meen hy dat die apologetiek deel moet vorm van die diakonologie, aangesien dít die beste wyse is om vandag die evangelie te kommunikeer.

Die filosoof Veling meen dat die (Christelike)filosofie ook 'n apologetiese taak het. Hy besef dat geloof 'n saak van die Heilige Gees is (Dordt 3 en 4,11), maar meen ons moet gereed wees om rekenskap te gee van ons geloof. Rekenskap gee (apologie) beteken vir hom nie die verdediging van die geloof met behulp van rasonale argumente nie. Filosofiese apologie kan volgens hom nie aangaan om bewyse vir die waarheid van die geloof te probeer lewer nie. Die rasonale argumente in die verlede ten gunste van die bestaan van God, het die bestaan van God juis in die Europese tradisie versluier. Aan die ander kant beweer hy dat dit egter net so gevaarlik en skadelik is om te beweer dat ons geen sinvolle argumente kan aanvoer ten gunste van ons geloof nie. Apologie beteken vir Veling die kritiese ontbloting van die waarheidsaansprake van die wetenskap en 'n aanval van die onsigbare dogmas van die gangbare wetenskap. Met hierdie benadering meen hy om die apologie van Pascal voort te dra. Pascal se apologie teenoor die wetenskap was dat die vermoë van die rede oorskat word. Pascal was oortuig dat daar genoeg rasonale argumente ten gunste van geloof opgenoem kan

word, sonder dat mens probeer om die geloof met die rede te vervang. 'n Mens kan dus 'n "redelike teologie" bly beoefen, ten spyte daarvan dat mens weet dat geloof 'n saak van die hart is. Hy pleit dus daarvoor dat die filosofie deel van die kurrikulum sal bly, ten spyte daarvan dat die filosofie ons nie kan help om te glo nie (Veling 1995:5-17).

3.3 WETENSKAPSTEORIE

Die posisie van die Christendom in die wêreld, bepaal die wyse van apologie van die kerk. In die moderne, ná-Verligtingswêreld bestaan daar nie meer 'n eenheid van boodskap en wêreldbeeld nie. Al die wetenskaplike ontdekkings het ons wêreld verander. In hierdie situasie voel talle dat apologetiek 'n wetenskaplike regverdiging van geloof moet wees. Om hierdie rede het die wetenskapsteoretiese bemoeienisse die plek ingeneem van die apologetiek.

Die grondlegger van die teologiese wetenskapsteorie is die apologet Friedrich August Tholuck (1826-1877). Sy boek *Die leer oor die sonde en die verlossing* (1823) het gehandel oor die stryd tussen godsdiens en wetenskap in die lig van die evolusiegedagtes van Darwin. Groot name wat later ook apologie as wetenskapsteorie beoefen het, is Tillich, Pannenberg en Sauter. Wat hierdie uiteenlopende mense met mekaar in gemeen het, is 'n poging om die evangelie voor die wetenskaplike rede te verdedig. Almal het 'n probleem met die totaliteitsaanspraak van die wetenskap, wat daarom die geloof as 'n dimensie naas die wetenskaplike rasionaliteit verdedig (Beißer 1969: 213-221)

3.4 DIE UNIEKHEID VAN DIE GELOOF: SCHLEIERMACHER EN SY WIRKUNGSGESCHICHTE

Friedrich Schleiermacher, een van die heel belangrikste apologete van die Christendom, het 'n totaal ander koers aangedui as reaksie op die Verligtingsproses. Dit is veral sy volgende twee geskrifte wat die hele koers, aard en tematiek van die teologie sou verander: (a) Sy geskrif *Über die Religion: Reden an die Gebildeten unter ihren Verächtern* (1799) wat gerig was aan die geleerdes uit die kringe van die Romantiek, en (b) die hele inleidende gedeelte van sy *Glaubenslehre* (1821) wat aan alle veragters van die geloof gerig was.

Schleiermacher het as godsdiensfilosoof (en ons kom terug na hierdie saak) nie probeer om die Christelike geloof as redelik te regverdig nie, aangesien geloof vir hom nie met die rede te make het nie, maar met die gevoel. Die gevoel van absolute afhanklikheid van God was vir hom ook nie 'n morele aangeleentheid nie. Hy het dus 'n pleidooi gelever dat die geleerdes en skeptici ruimte moes laat vir godsdiens wat iets anders is as rasionaliteit en etiese plig (Meuleman 1973:177).

Schleiermacher se apologie gaan egter om veel meer as 'n blote apologie vir geloof as gevoel. Dit was 'n nuwe wyse van omgang met die waarheidsvraag. Schleiermacher was oortuig dat die waarheidsvraag nie van absolute belang is vir

die vooruitgang van die Christelike godsdiens nie. Volgens hom is dit nie nodig om te probeer bewys dat die evangelie ook op waarheid kan aanspraak maak nie. Dit is volgens hom genoeg as gelowiges sekerheid in hulle self het oor hulle eie vroomheid.

Agter hierdie omgang met die waarheidsvraag lê daar natuurlik iets anders van wesenlike belang. Die feit dat Schleiermacher nie begaan was oor die waarheidsvraag nie, en daarom nie geïnteresseerd was bv in argumente oor die waarheid van die Skrif en die tradisionele dogmas nie, beteken nie dat hy nie wou opkom vir die evangelie nie. Hy was oortuig dat daar 'n beter weg is om te volg – die weg van die hermeneutiek. Los die pogings om insig in die waarheid van die evangelie, en probeer eerder om die werklikheid te verstaan vanuit die perspektief van die geloof, was sy raad (Meuleman 1973:180).

Die apologie van Schleiermacher sou die beginpunt wees vir verskillende denkskole in die teologie gedurende die 20e eeu.

3.4.1 **Karl Barth: Die Geloof Alleen (sonder rasionele verdediging)**

Volgens Karl Barth (KD II/1, 102, IV/3, 121) is die behoefte aan verdediging en verduideliking van die vooronderstellings, grense, sin en grond van ons belydenisse onbestrede. Wat egter wel omstrede is, is die metodes en kriteria van die apologetiek. Barth het gemeen dat apologetiek die programmatiese poging is om te bewys dat die stellings wat die teologie op grond van die openbaring aanvaar, in ooreenstemming is met die prinsiepes van die filosofie en van die natuur- en geskiedeniswetenskap (KD 1/1, 130, Meuleman 1973:152). In die lig hiervan kon hy nie positiewe aanklank vind by die apologetiek van sy dag nie aangesien hy (soos sy mentor Kierkegaard) nie geglo het dat 'n rasionele verdediging van die geloof moontlik is nie. 'n Mens kan volgens Barth slegs geloofsredes aangee vir geloof. In hierdie sin was Barth dus 'n kleinkind van Schleiermacher.

3.4.2 **Hermeneutiek en "Fundamentalteologie"**

Schleiermacher se apologetiek was, soos ek reeds gesê het, die grondlegging van die teologiese hermeneutiek. Die vroeë Heinrich Ott (Barth se opvolger in Basel) is een van die bekende name wat hierdie aspek van Schleiermacher se apologetiek verder uitgebou het. Vir Ott is hermeneutiek die apologie van die 20e eeu. Apologie is die poging om die geloof met die sekulêre wêreld op só 'n wyse te kommunikeer dat dit verstaan sou kon word. Die teologiese taak van die 20e eeu is daarom nie om die waarheid van die evangelie teen dwaalleer te beskerm nie, maar om die evangelie verstaanbaar te maak vir mense wat nie meer kan glo nie. Hermeneutiek is dus die poging om te verduidelik waarop die geloof werklik aankom. Dit is 'n poging om rekenskap te gee oor my geloof en oor my verstaan van geloof. Hermeneutiek het die taak om die saak van die teks só uit te lê dat ongelowiges die boodskap nuut kan hoor. Dít, sê Ott, kan ek net doen as God vir my persoonlik iets beteken. Hermeneutiek is dus daardie aspek van teologie waar

teksverstaan, saakverstaan en wêreldverstaan as 'n eenheid in die geloof byeen kom (Ott 1967: 193-194).

Die latere Ott (1994) verkies egter om apologetiek "Fundamentaltheologie" te noem. Hierdie ekumeniese welwillendheid (Fundamentaltheologie is 'n bekende vakgebied binne die Rooms Katolieke kurrikulum – bv Fries 1985 – terwyl dit redelik onbekend is aan Protestantse fakulteite) gaan terug op die woorde van Pous Johannes XXIII op 11 Okt 1962 by opening van die Tweede Vatikaanse Konsilie toe hy gesê het: "Dit is nie nou die tyd om ander se leer te veroordeel nie, maar om ons eie leer te verduidelik". Ott ondersteun die pous en sê dat hierdie taak om te verduidelik en te verklaar juis in hierdie tyd van bindingslose pluralisme die aangewese weg is. Ons taak is die ireniese, die nie-konfrontatiewe by-die-saak-bly. Ons taak in hierdie tyd is nie die vreesbevange verdediging van die evangelie nie, maar die rustige verduideliking van ons saak. Op hierdie wyse sal apologetiek 'n vreugdevolle en hoopvolle saak bly.

Fundamentaltheologie, as die basis van alle regte teologie, leer ons dat die wese van die teologie daarop neerkom dat ons almal (in die verskillende vakgebiede) rekenskap moet gee van die hoop wat in ons lewe. Nie net apologetiek nie, maar teologie in die algemeen, behoort daarom rekenskapsleer te wees (en nie verdedigingsleer nie).

Ott meen dat die taak van die apologetiek in sy post-Christelike Switserland in die eerste instansie nie eers hoef te gaan om die verduideliking van die Christelike geloof nie, maar van die geloof in die algemeen. In dialoog, met die nie-meer-gelowige, moet ons verduidelik hoekom ons nog glo. Dít is die taak van die apologie in die Westerse wêreld vandag (Ott 1994:2-8).

Ott het verskeie bondgenote in hierdie onderneming soos G Ebeling en W Pannenberg. Ek wil (weens 'n gebrek aan tyd) net één kort verwysing na een van die moderne apologete maak, naamlik Herman Kuitert. Kuitert meen dat in Holland die apologie nie eers meer gerig moet wees op die twyfelaars buite die kerk nie, maar op die twyfelaars binne die kerk. Vir hom moet apologie 'n apologie van die godsdienst wees, aangesien lidmate [sic!] nie meer in 'n persoonlike God kan glo nie (Velema 1996:23).

3.4.3 Die Waarheidsvraag

Ek het netnou gesê dat Schleiermacher se apologie tuishoort in die godsdienstfilosofie. Hierdie is nie 'n niksseggende opmerking nie. Ons het 'n hele stuk teologiegeskiedenis te vertel oor hierdie saak.

Volgens Ebeling (1970:489) kom ons eers teen die einde van die 18e eeu 'n vak genaamd "Apologetiek" teë. In die ensiklopediese werk van G J Planck van 1794 genaamd *Einleitung in die theologischen Wissenschaften* lees ons vir die eerste maal dat daar so 'n vakgebied aan 'n universiteit ingestel is. Hierdie vakgebied, was merkwaardig genoeg, deel van die vakgroep "eksegese". Die gedagte was dat

eksegese 'n apologetiese verantwoordelikheid sou opneem. Die eksegese van daardie tyd was nie veronderstel om hom te beperk tot historiese eksegese nie, maar moes die werk só doen dat die outoriteit en waarheid van die Skrif aan die lig sou tree. Hierdie eenheid van teksekssegese en saakekssegese het die noodsaak opgeroep dat 'n gesprek begin moes word oor die "waarheid van die Christendom". Marsilio Ficino en Ludwig Vives het die leiding in hierdie debat geneem (Pannenberg 1973:416).

Schleiermacher breek die verbinding tussen eksegese en apologetiek en maak dit deel van die godsdiensfilosofie. Met watter bedoeling? Met die bedoeling om van die vraag na die waarheid van die Christelike godsdiens ontslae te raak. Schleiermacher was oortuig dat 'n "bewys" van die waarheid van die Christendom nie die saak van die evangelie sou dien nie. Hy het gemeen dat konsentrasie op die uniekheid of besonderheid (*Eigentümlichkeit*) van die Christendom 'n beter diens aan die kerk sou lewer. Die vraag na die waarheid van die Christendom was vir Schleiermacher nie 'n saak van prioriteit nie, aangesien hy daarvan oortuig was dat geloof 'n saak van slegs persoonlike sekerheid is (Pannenberg 1973:416).

Ten spyte van die groot invloed van Schleiermacher betree H Sack in 1819 die eerste leerstoel vir apologetiek in Bonn met die opdrag om die geloofsubjektivisme te beveg en die waarheid van die Christendom te boek te stel. Vir die laaste twee eeue lank het die kerk besef dat die lot van die Christelike geloof nie aan die willekeur van die individuele gemoed oorgelaat kan word nie, maar dat die universele waarheid van die Christelike geloof argumentatief uitgewerk moet word. Een gestalte van hierdie poging is danksy prof Van der Merwe ook aan ons bekend, naamlik die "Teologie van die Godsdienste". Hierdie vakgebied word selfs aan sekere Europese fakulteite as die gronddisipline van die hele teologie gesien. Aangesien dit in hierdie vakgebied om die grondlegging van die teologie gaan, het dít ook bygedra tot die uitbou van die "Fundamentalteologie" aan die Protestantse fakulteite. Vir die "Fundamentalteologie" is die waarheid van die Christelike geloof die vertrekpunt van die Christelike teologie. Hierdie fokus was van groot belang vir die opkoms van die moderne sendingwetenskap.

3.4.4 Samevatting

In die ekumeniese wêreld bestaan daar verskillende houdings oor die apologetiese taak van die kerk.

- (a) Die Ortodokse Kerke stel nie belang in eietydse apologie nie. Hulle glo nie dat pogings om die geloof met rasonale argumente te probeer verdedig, enige waarde het nie. Om hierdie rede het die Russiese Ortodokse Kerk ook nooit amptelik met die Marxisme in 'n apologetiese dialoog betrokke geraak nie. Die Ortodokse Kerk konsentreer nie op die praktiese gebruik van die geloof nie, maar op die liturgie wat in die martelaarskap gegrond is.

- (b) Vir die Rooms Katolieke Kerk is die "Fundamentalteologie" (as 'n gestalte van apologetiek) weer 'n baie belangrike saak. Dit is trouens te wagte dat die Roomse Kerk baie positief oor hierdie aangeleentheid sal wees, aangesien hulle teologie gebou is op die oortuiging dat daar 'n geprestabiliseerde harmonie tussen geloof en rede, openbaring en natuur bestaan.
- (c) Die Westerse Protestantisme het 'n ambivalente houding jeens die apologie (en veral die apologetiek). Aan die een kant wys mense soos Bonhoeffer en Velema daarop, dat om te swyg die beste vorm van apologie is. Aan die ander kant wys mense soos Moltmann daarop dat geloof 'n element van wêreld-gestaltewing is. Om hierdie rede móét ons bou en ontwikkel, dialoog voer en kritiseer, ontbloot en onthul. En dít alles, is deel van die missionêre taak van die kerk (Müller-Schwefe 1968: 426-429).

4. MISSIONAAT EN APOLOGIE

Apologie, die waarheidsvraag en sending is van vroeg af in die Protestantse tradisie as 'n eenheid behandel. Philippe Duplessis-Mornay (1549-1623) skryf alreeds in 1579 'n boek genaamd *De veritate religionis christianae*. In hierdie boek beveg hy die Epikureërs, Jode, Mohammedane en die ongelowiges. Hy probeer die "absoluutheid" van die Christendom te bewys deur te wys op die verhewe redelikheid van die Christelike godsdiens (sonder om die gedagte van die openbaring prys te gee). In 1627 skryf Hugo Grotius verskillende pamflette om die Hollandse seevaarders te help by hulle ontmoetings met mense van ander godsdienste (veral die Islam). Hy konsentreer op die opstanding uit die dood, die lewe na die dood en die wonders van Jesus (Hepp 1922:17). Later sou niemand anders as Schleiermacher 'n pleidooi ten gunste van die apologetiek lewer, met die argument dat 'n kerk wat nie sendingkerk is nie, nie kerk van Christus is nie (Meuleman 1973:180).

In 1921 is die "Apologetische Centrale" (Berlyn) deur die bestuur van die "Innere Mission" van die Duitse Evangeliese Kerk in die lewe geroep. Die taak van hierdie instituut was nie net die verdediging van die geloof nie, maar ook rigtinggewing in politieke en maatskaplike sake. In 1937 word hierdie instituut egter deur die Nazies gesluit, aangesien hulle veral by monde van die destydse leier, Walter Künneth, kritiek uitgespreek het teen die mite van die Derde Ryk. Danksy die teologiese invloed van mense soos Tillich en Brunner is die werk van hierdie instituut in 1960 in Stuttgart hervat onder die naam "Die Evangelische Zentralstelle für Weltanschauungsfragen" (Slenczka 1995:13-15).

Die apologie en die apologetiek het sedert die veertiger jare van die 20e eeu 'n opbloeie belewe aangesien die missiologie konjunktuur belewe het. Die groot ywer wat vir die sending ontstaan het, het die apologetiek tot in die hart van die teologie gebring. Die opbloeie van die sendingwetenskap en die apologetiek het teoloë laat besef dat teologie as 'n selfgesprek nie veel sin het nie. Alle teologie behoort rekenskap te gee van ons geloof – en nie net die Apologetiek en die "Fundamentalteologie" nie (Doerne 1950:262-264). Die dogmatiekhandboek

wat die meeste ouer predikante op hulle boekrakke het (of gehad het), nl Th Haitjema (1948) *Dogmatiek als Apologie: 'Ik geloof in den God van Jezus Christus* is 'n goeie voorbeeld van die pogings in daardie tyd. Haitjema het gesê dat dogmatiek apologetiek behoort te wees en dat apologetiek 'n missionêre saak is. Selfs die dogmatiek moet help om die evangelie uit te dra na die vyandige wêreld. Dogmatiek as apologie het die taak van die daarstelling van die geloof in die lig van die kritiek en bedenkinge van die sekulêre wêreld. Dogmatiek moet dus eristiese teologie wees wat die kuns van disputering bemeester het. Dit moet dus eerder probeer om te oortuig as om te onderrig nie (Haitjema 1948:2-7).

Emil Brunner was 'n ander bekende dogmatikus wat dogmatiek vanuit 'n apologetiese of eristiese perspektief beoefen het. Volgens hom moet dogmatiek die kritiese gesprek van die kerk met die vyandige filosofieë en teologieë van die eie tyd wees. Dogmatiek, moet net soos die apologetiek, die evangelie verdedig teen die aanklagte van rede-loosheid, kultuurvyandigheid, onwetenskaplikheid en onhoudbaarheid. Soos Pascal en Kierkegaard moet die dogmatiek nie net konsentreer op die ontbloting van die waarheid nie, maar ook op die oopvlek van die onwaarheid – en dít alles ten behoeve van net één saak, naamlik die sending van die kerk in die wêreld (Brunner 1960:105-109).

Sending en apologie het net sin as dit uiteindelik om geloof (geloof in die regverdig-makende God) en bekering gaan. Martin Kähler was die dogmatikus wat al hierdie aspekte byeen gebring het. In sy "Fundamental-Dogmatik" (wat hy as apologetiek verstaan het), het dit vir hom om die "ware godsontmoeting" (nie net die ware godsdiens nie) gegaan. 'n Ware Godsontmoeting was vir hom slegs moontlik binne die gebeure van die regverdiging. Die apologetiek se taak is om die grond voor te berei vir hierdie boodskap. Dit moet die behoefte aan hierdie boodskap kan verduidelik. Metodies moet die apologetiese dogmatikus aanval en verweer. Dit moet die wêreld van die geloof aan skeptiese mense kan verduidelik sodat die vreemdheid van die geloof 'n aanneemlike saak kan word. Apologie moet uiteindelik net die hoor van die Woord moontlik maak, sodat mense kan besluit wat hulle daarmee wil maak (Adam 1931:39-123).

Indien mens die apologetiese benadering van Kähler, Haitjema en Brunner bevredigend vind, kan dit gepas wees om Jenssen (1971:804-807) se raad te volg en apologetiek "intellektuele diakonie" te noem. Apologetiek as "diakonie van die denke" is eristiek wat in diens staan van die verkondiging, en wat die hoorder van die evangelie wil help deur positiewe en negatiewe polemieë om die waarheid van die evangelie te hoor. "Intellektuele diakonie" soek na aanknopingspunte in mense se denke en taalgebruik om die evangelie bloot te lê (Tillich), en dit het niks te make met menslike "Rechthaberei" soos die ou Godsbewyse nie. Dit is 'n hulpmiddel vir die verkondiging wat die werklikheid op só 'n wyse analiseer en ontbloot dat ruimte geskep word vir die regverdigingsboodskap. Sonder hierdie intellektuele dimensie, kan die evangelie maklik onder verdag kom.

Ons sê dat apologetiek intellektuele diepte wil verleen aan die sending sodat die geloof nie net in die harte van mense sal lewe nie, maar ook in hulle koppe. Dit wil dus poog om 'n intellektuele klimaat te skep wat gunstig sal wees vir die

ontstaan van geloof. A McGrath (1996:9-14) wys egter tereg daarop dat apologetiek in die verlede 'n saak van die akademiese klaskamer was aangesien die godsdienstige debat dáár beslis is. Vandag is dit egter 'n saak van die gemeenskap. Die godsdienstige debat word vandag beslis op T V, in die pers en in die werkplek. Die groot vrae is vandag: Watse relevansie het die Christelike geloof vir my lewe en hoekom moet my lewe deur die Christelike geloof alleen bepaal word? Apologetiek sal hom dus moet bevry uit sy universitêre isolasie en die gemeenskap en sy probleme moet begin dien. Apologetiek sal dus nie net die saak van die universiteitsdosent kan bly nie, aangesien die ampsdraers en lidmate hulle redes vir hoop met die mense om hulle sal moet begin deel.

4.1 APOLOGIE, SENDING EN DIE CHRISTUS BELYDENIS IN 'N PLURALISTIESE WÊRELD

Die probleem met ons teologie is dat dit eensydig aandag gee aan die voorpluralistiese wêreld van die Moderne. Waar daar wel aandag gegee word aan die sogenaamde postmoderne wêreld, word dit egter gedoen met 'n verlies aan teologiese integriteit. Wat kortsigtig misgekyk word, is dat ons wêreld ook gekenmerk word deur die terugkeer na die tradisionele, primitiewe, mitiese, voor-Aristoteliese denkwyses. R Slenczka (1995:28-32) het dit raakgesien dat hulle in Duitsland nie meer kan voortkibbel met die moderne en sy dogmas (vooruitgangsgeloof, wetenskap as geloofsmag, politieke Messianisme) nie. Hulle behoort vandag te worstel met die gelyktydigheid van optimisme en apokaliptiese vrese, vertroue in die wetenskap en 'n wegvlug van die moderne lewe, die vashou aan die tradisionele geloof en die bekoring van lewenswyses wat niks met Bybel te make kan hê nie. By ons is dit alles nog meer gekompliseerd. Van ons word gevra om op te kom vir die waarheid van die evangelie binne 'n wêreld waar van ons gevra word om alles te duld en alle morele ontwikkelinge maar as goed en reg te aanvaar. Maar hierdie sogenaamde postmoderne wêreld is 'n wêreld waar die fundamentalisme ook hoogty vier en waar daar ook 'n voortdurende terugkeer is na die primitiewe.

Hoe ons wêreld nou ook werklik mag lyk; één ding staan vas: Ons is terug by die probleme van die eerste geslagte van Christene. Ons het nou ook 'n "Hellenistiese wêreld" met sy pluralisme as uitdaging voor ons. Ons belydenis sal binne hierdie konteks verstaan, uitgelê en verdedig moet word.

Ons sendingpoging word op twee wêreldes gerig, naamlik die Westerse en Afrika wêreldes. Vandag, met die min tyd tot ons beskikking, kan ons slegs kyk na 'n apologie vir die Christus-belydenis in multi-godsdienstige Afrika.

Kwame Bediako (1996:27-40) van Ghana het 'n klompie idees oor apologie in Afrika wat die moeite werd is om te herhaal. Bediako wys daarop dat Afrika 'n multi-godsdienstige kontinent is. In die lande waar die Christendom as die dominante godsdiens beskou word, het die invloed van die TAG nie afgeneem of verdwyn nie. Afrikane het die vermoë om beide godsdienste in hulle persoon te integreer. Daar bestaan dus nie 'n moontlikheid dat die Christus-belydenis in

Afrika kan neerkom op 'n distansiëring of verwerping van die TAG nie. Iemand sal bv bely "Christus is die Seun van God", maar tegelykertyd bely "my voorvader is ook seun van God". Op een of ander wyse sal minstens die simbole en rites van die TAG in die Christelike identiteit geïntegreer word. Mense uit die primale godsdienste het nog altyd positief gereageer op die Christelike geloof. Die Afrika Christendom sal daarom dwaas wees indien hy te ver weg beweeg van sy eie godsdienstige wortels.

Die vraag in Afrika is: Hoe bely ons Christus as die Heer, as ons weet dat daar 'n alternatief lê en wag? Bediako meen dat ons raad kan kry by die vroeë Apologete uit Afrika soos Tatianus, Tertullianus en Justinus. Hierdie Afrika apologete het die Christus-belydenis wel as 'n afirmatiewe uitspraak verstaan, maar hierdie afirmasie as erkenning en herkenning en nie as assertasie verstaan nie. Die belydenis moet dus stel hoekom Christus méér erkenning kry as die ander gode en voorvaders. My belydenis moet dus sê hoekom Christus 'n groot rol in my lewe speel en hoekom ek my vertrou op Hom kan stel. My belydenis is dus 'n stuk apologie vir Christus. Dit sê wie en wat Christus vir my is. Dit is dus geen abstrakte stellige bewering nie, maar 'n eksistensiële bevestiging dat Christus 'n belangrike rol in my lewe speel. Apologie in Afrika wys dus uit hoe Christus die antwoord kan wees op die vrae en soeke van die tradisionele mense. Dit wys daarop dat God in Christus die sterkere, magtiger Een is op wie jy kan vertrou. Die huidige Afrika, het net soos die Afrika in die tyd van die apologete, 'n groter behoefte aan monolatrie as aan monoteïsme. Apologie het dus nie die taak om die TAG te verkleineer nie, maar om die beter alternatief aan te bied (Bediako 1996:30-40).

5. KONKLUSIE

Die groeiende apostolêre bewussyn van die Hervormde Kerk, gaan Kerk en wêreld ná aan mekaar bring. Ons wêreld is 'n gekompliseerde wêreld wat gekenmerk word deur talle teenstrydighede soos: die groei van die Christendom onder swartmense en hulle terugkeer na die tradisionele godsdienste; groeiende kerkvervreemding onder witmense en hulle grype na allerlei fundamentalistiese geloofsoortuigings. Dít alles maak ons bewus van één saak: Ons leef in 'n pluralistiese wêreld. Ons is terug by die Hellenistiese multi-godsdienstigheid. Die "verbalkanisering" van ons wêreld (Van de Beek) stel ons belydenis voor nuwe uitdagings. Ons het nie 'n keuse nie. Ons sal ons geloof moet verduidelik en verdedig. Ons sal moet regverdig en verhelder. Indien ons werklik ons apostolêre roeping wil gehoorsaam, sal ons apologie moet beoefen. Almal sal moet help. Elke vakgebied, elke predikant en elke lidmaat. Kom ons doen dit!

Literatuurverwysings

- Adam, A 1931. *Die Aufgabe der Apologetik*. Leipzig: Dörffling & Franke.
 Bakhuizen van den Brink, J 1965. *Handboek der kerkgeschiedenis. Eerste Deel. De Kerk tot Gregorius de Grote*. 4e Druk. Den Haag: Bert Bakker.
 Barnard, L 1978. s v Apologetik: Alte Kirche. *TRE*. 370-

- Barth, K = KD = I/2, 5, 365; II/1, 6f, 102ff; II/2, 577f, 586; III/3, 467; IV/3, 121, 1002.
- Bavinck, J H 1954. *Inleiding in de Zendingwetenschap*. Kampen: Kok.
- Bediako, K 1996. "How is Jesus Christ Lord?" – Aspects of an Evangelical Christian apologetics in the context of African religious pluralism. *Exchange* 25(1), 27-42.
- Beißer, F 1969. Zur Grundlegung der Apologetik. *KuD* 15, 210-225.
- Berdiajew, N 1930. *Die Philosophie des Freien Geistes: Problematik und Apologie des Christentums*. Deutsch von Reinhold von Walter. Tübingen: Mohr.
- Bergjan, S 2001. How to speak about early Christian apologetic literature?: Comments on the recent debate. *Studia Patristica* XXXVI, 177-183.
- Berkhof, H 1941. *Geschiedenis der kerk*. 2e Druk. Nijkerk: Callenbach.
- Bolewski, H 1986. Der politische Kontext der Apologetik. *KuD* 32, 293-317.
- Brunner, E 1929. Die andere Aufgabe der Theologie. *ZdZ* 7, 255-276.
- Brunner, E [1946] 1960a. *Dogmatik Band 1: Die christliche Lehre von Gott*. 3. Aufl. Zürich: Zwingli.
- Cramer, J & Meyboom, H (Uitg) 1908. *Oud-Christelijke Geschriften in Nederlandsche Vertaling. Boek V De Apologeten: Apelles, Aristo, Quadratus, Aristides en Justinus Martyr*. Leiden: A W Sijthoff's Uitg.-Mij.
- Doerne, M 1950. Das unbewältigte Problem der Apologetik. *ThLZ* 75, 259-264.
- Ebeling, G 1970. Erwägung zu einer evangelischen Fundamentaltheologie. *ZThK* 67, 479-524.
- Geerlings, W (Hrsg) 2002. *Theologen der christlichen Antike*. Darmstadt: WBG.
- Griffiths, P J 1991. *An Apology for Apologetics: A Study in the Logic of Interreligious Dialogue*. New York: Maryknoll. (Series: Faith meets faith.)
- Haitjema, Th 1948. *Dogmatiek als Apologie: 'Ik geloof in den God van Jezus Christus*. Haarlem: De Erven F. Bohn N.V.
- Hamilton, K 1975. Apologetics and evangelization, in *Let the earth hear his voice: International congress on world evangelization Lausanne, Switzerland. Official reference volume: Papers and responses*. Douglas, J (ed). 1194-1205. Minnesota: World Wide Publications.
- Harrison, P 1999. Prophecy, early modern apologetics and Hum's argument against miracles. *Journal of the History of Ideas* 60 (2), 241-256.
- Hauschild, W-D 1995. *Lehrbuch der Kirchen- und Dogmengeschichte. Band 1. Alte Kirche und Mittelalter*. Gütersloh: Gütersloher Verlagshaus.
- Heim, S [1995] 1997. *Salvations: Truth and Difference in Religions*. 2nd Printing. New York: Maryknoll.
- Helseth, P 2000. B B Warfield on the apologetic nature of Christian scholarship: An analysis of his solution to the problem of the relationship between Christianity and culture. *WTJ* 62, 89-111.
- Hepp, V 1922. *Gereformeerde Apologetiek*. Kampen: Kok.
- Jenssen, H 1971. Von der Apologetik zur Intellektuellen Diakonie. *ThLZ* 96, 801-810.
- Jongeneel, J 1999. s v Apologetik: In der Mission. *RGG*⁴ 629.
- Kelly, JND 1993. *Early Christian Doctrines*. 5th Ed. London: A&C Black.

- Logan, A 2001. Marcellus of Ancyra, defender of the faith against heretics and pagans. *Studia Patristica* XXXVII, 550-564.
- McGrath, A [1992] 1996. *Bridge-building: Effective Christian apologetics*. Leicester: Inter-Varsity Press.
- Meuleman, G 1973. Schleiermacher en de apologie van het Christelijk geloof, in *Septuagesimo Anno: Theologische opstellen aangeboden aan Berkouwer, G C. Bakker, J e a* (red). 152-180. Kampen: Kok.
- Moreland, J 1996. Philosophical apologetics, the church, and contemporary culture. *JETS* 39 (1), 123-140.
- Müller-Schwefe, H-R 1978. *s v Apologetik: Praktisch-theologisch*. TRE. 424-429.
- Ott, H 1967. Hermeneutik, in Westermann, C (Hrsg). *Theologie: VI x 12 Hauptbegriffe*. 192-195. Stuttgart: Kreuz.
- Ott, H 1994. *Apologetik des Glaubens: Grundprobleme einer dialogischen Fundamentaltheologie*. Darmstadt: WBG.
- Pannenberg, W 1973. *Wissenschaftstheorie und Theologie*. Frankfurt: Suhrkamp.
- Pannenberg, W 1988. *Systematische Theologie. Band 1*. Göttingen: Vandenhoeck.
- Paulsen, H 1977. Das Kerygma Petri und die urchristliche Apologetik. ZK 88, 1-37.
- Reid, J K S [1969] 1970. *Christian Apologetics*. Grand Rapids: Eerdmans.
- Roscam Abbing, P J 1954a. *Het gesprek met buitenkerkelijken. Deel I. -S'* Gravenhage: Boekencentrum.
- Roscam Abbing, P J 1954b. *Het gesprek met buitenkerkelijken. Deel II. Indirecte Apologie. -S'* Gravenhage: Boekencentrum.
- Schleiermacher, F [1893] 1993. *Kurze Darstellung des theologischen Studiums zum Behuf einleitender Vorlesungen*. Kritische Ausgabe hrsg v Scholtz, H. Darmstadt: WBG(Bibliothek Klassischer Texte.)
- Slenczka, R 1995. Apologetik als Auftrag der Kirche. *KuD* 41, 13-33.
- Schrotenboer, P 1955. *A new apologetics: An analysis and appraisal of the eristic theology of Emil Brunner*. Kampen: Kok.
- Skarsaune, O 1998. *s v Apologetik: Kirchengeschichtlich – Alte Kirche*. RGG⁴, 616-620.
- Tertullian 1984. *Apologeticum – Verteidigung des Christentums*. 3. Aufl. Darmstadt: WBG.
- Usarski, F 1998. *s v Apologetik: Zum Begriff*. RGG⁴.
- Van de Beek, A 2001. *Ontmaskering: Christelijk geloof en cultuur*. Zoetermeer: Meinema.
- Van den Brink, G 1992. Lesslie Newbegin als postmodern apologet. *NTT* 46, 302-319.
- Velema, W H 1996. *De taak van de apologetiek in de hedendaagse theologie*. Apeldoorn: Apeldoornse studies.
- Veling, K 1995. *Apologetisch motief*. Barneveld: De Vuurbaak. (Kamper Bijdragen XXXIV.)
- Von Zezschwitz, K A 1866. *Apologie des Christentums nach Geschichte und Lehre*. Leipzig: Hinrichs'sche Buchhandlung.
- Walker, W [1918] 1980. *A History of the Christian Church*. Revised by Richardson, C e a. Edinburgh: T & T Clark.

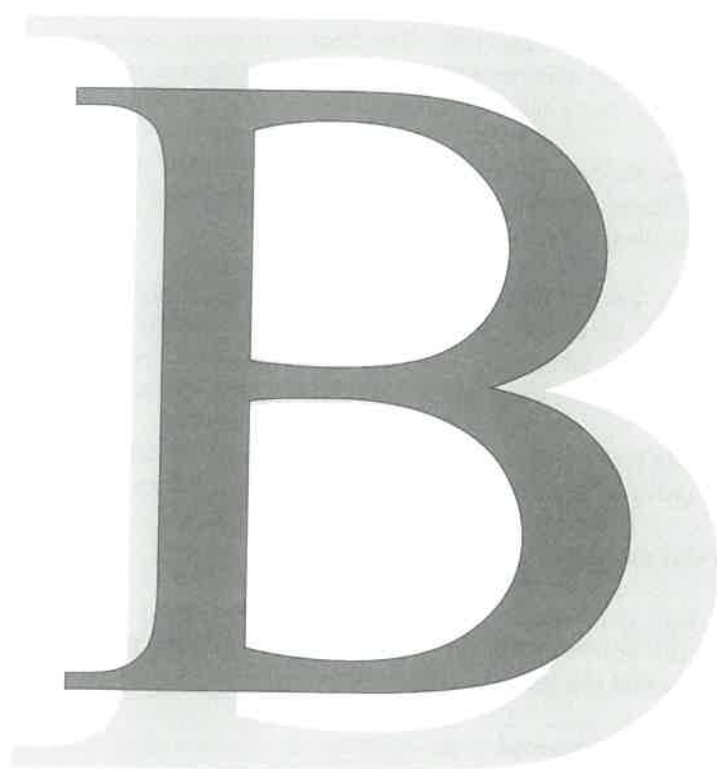
West, T 1979. *Plato's apology of Socrates: An interpretation, with a new Translation* London: Cornell University Press.

IWC van Wyk

Lesing op 6-5-2004 by 'n simposium oor apologie van die Raad vir Apostolaat.

--- oOo ---

BYLAE

**GETUIENIS
TEENOR DIE
SAMELEWING**

GETUIENIS TEENoor DIE SAMELEWING

A. INLIGTING VOORAF

Die bedoeling van hierdie memorandum

- * Hierdie is 'n gesprekdokument vir die eerste Algemene Apostolaatsvergadering. Die bedoeling is om nadenke en gesprek oor die spesifieke tema te stimuleer. Die bedoeling was nie om 'n volledige lesing oor die tema aan te bied nie.
- * Die bedoeling was om die gesprek te orden na aanleiding van sekere fundamentele vraagstukke. Binne die kader van die verskillende afdelings kan daar sinvol gesprek gevoer word.
- * Die gesprek tydens die Algemene Apostolaatsvergadering moet gesien word as die begin van 'n gesprek wat hopelik voortgesit sal word op ringsvergadering. Hierdie memorandum (en die gesprek op die vergadering) wil u dus prikkel en motiveer om die gesprek verder te voer.
- * Die bedoeling is om jaarliks, tydens die Algemene Apostolaatsvergadering, tyd af te staan vir die bespreking van één aspek van die apostolaatstaak.

Die styl van die memorandum

Die teks is nie volledig uitgeskryf nie. Die redes: om die teks so kort as moontlik te hou en om soveel gedagtes moontlik op die tafel te kry. Hierdie is nie 'n artikel nie, maar 'n dokument wat wil stimuleer en wil uitlok.

Let asseblief daarop!

Die tema handel oor getuienisse teenoor die samelewing, en nie oor die getuienisse teenoor die owerhede nie. Kom ons hou by hierdie spesifieke tema! Getuienisse teenoor die owerhede sal wel in die toekoms aan die orde kom.

B. DIE MEMORANDUM

Inleiding

Ons kom uit 'n "volkskerklike tradisie". Dit het minstens die volgende veronderstel: Kerklike betrokkenheid by gemeenskap, wat ingesluit het (a) morele begeleiding van die gemeenskap, (b) kritiek op sosiale tendense in die samelewing, (c) aktiewe betrokkenheid by die vormgewing van die gemeenskap en (d) diens aan die gemeenskap.

Heftige kritiek word deesdae deur talle persone en vergaderings uitgespreek omdat die Hervormde Kerk se stem volgens hulle stil geraak het.

Die "stilraak" van die stem van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika word natuurlik verskillend beoordeel. Aan die een kant is daar diegene wat meen dat dit goed is dat ons uit die openbare oog verdwyn het. Aan die ander kant is daar diegene wat dit weer as 'n probleem en 'n verleentheid ervaar.

Talle mense sal natuurlik beweer dat die Kerk se stem nie so stil is as wat mense wil beweer nie. Die feit bly egter: Talle mense is ongelukkig en bekommerd, en ons moet aandag gee aan hierdie saak.

Één rede (en dit is werklik net één rede) hoekom lidmate beswaard is oor die huidige tendens in die Kerk, is dat ons samelewing besig is om moreel ten gronde te gaan, terwyl die Kerk swyg. Die feit dat die Kerk nie reageer op dinge soos geweld (disrespek vir lewe en eiendom), rassisme (haat teenoor witmense; jaloesie; minderwaardigheidsgevoelens; wraak; teenreaksie op wit rassisme), diefstal, leuens en 'n gebrek aan respek vir die waarheid nie, maak talle mense ongelukkig.

Redes vir die stilswye van die Kerk

Daar is talle redes wat genoem kan word. Ter wille van 'n sinvolle diskussie word die aandag net op die volgende sake gerig:

- * Die Kerk beskik nie meer oor die ondersteuningsbasis van die verlede nie. Sy kan nie meer staatmaak op die regering, staat, 'n ideologiese onderbou in die samelewing en die media om haar boodskap uit te dra nie.
- * Die algemene bewuswording van pluraliteit in die samelewing bring mee dat die Kerk dit self besef, maar dat ander die Kerk dit ook laat verstaan, dat sy nie meer die enigste of selfs nie eers 'n primêre meningsvormer is nie. Die onsekerheid van die Kerk in haar nuwe omgewing, bring haar tot stilswye.
- * Die Kerk het in die verlede die rol van "legitimeerder van die sosiale orde" gespeel. Kerkmense kry dit nog nie reg om 'n ander rol, soos dié van profeet of kritikus te speel nie. Aangesien daar nie vir die Kerk 'n ander rol buiten "legitimeerder" gesien kan word nie, is die Kerk in die vreemde omgewing stil.
- * Die "skuldprobleem" lê die Kerk aan bande. Daar is skaamte en selfs vrees vir die vorige vyande. Die gebrek aan morele reg om nou te praat oor moraliteit word gedurig aan ons voorgehou.

- * 'n Klomp mense besef dit (daar is natuurlik ook 'n klomp wat dit nog nie besef nie) dat ons in 'n Afrika-lande lewe. Die dominante denke sal toenemend die Afrika-denke wees (die Afrika Renaissance is byvoorbeeld 'n terugkeer na tradisionele Afrika denke). Aangesien ons hierdie denke nie ken en verstaan nie, onttrek ons ons maar eerder.
- * Ons ken en verstaan ook maar min van die "struggle" – wat die ontwikkelingsgang van die laaste jare deurslaggewend bepaal het.
- * Daar bestaan maar 'n geringe begeerte om 'n opbouende rol in die "nuwe SA" te speel nie. Om hierdie rede staan ons eerder op die kantlyn.
- * Ons eie unieke "apofatiese teologie" dra ook by tot ons stilswye. Ons teologie van die "Gans Andere" (óf is dit die "gans andere"?) is aanduiding daarvan dat ons ly aan ['n onvermoë om self iets positief te sê. "Ons teologie" word gekenmerk deur die feit dat ons eintlik niks het wat ons positief wil en kan uitdra nie.
- * Die idee van die "volk" was lank een van die fundamente van ons teologie. Met die verdwyning van die romantiek rondom hierdie gedagte, het ons in 'n radikale individualisme verval. Nog geen bowe-individuele binding soos "(taal)gemeenskap", "samelewing" of "publiek" kon al die leemte vul wat die verdwyning van die "volk" gelaat het nie. Dit bring mee dat ons teologies geen fokus meer het op iets naas of buiten die individuele eksistensie nie.

Oproep van Kerkorde

- * Ons het egter ooreengekom, en dit in ons Kerkorde verwoord, dat ons tenoor die gemeenskap sal bly getuig. Ons sê in Ordinansie 5.7.7
- (i) Die Kerk se getuienis bestaan uit die verkondiging van die Woord van God, die woorde en dade van sy lidmate, die besluite van vergaderings van ampte, en dit word ook saam met ander kerk afgelê.
- (ii) Getuienis vanuit die Woord van God oor die beloftes, oordele, gebooie en instellings van die Drie-enige God, word teenoor die plaaslike gemeenskap gelewer. Dit word gedoen vanweë God se wil tot bewaring van sy skepping, en met die oog op die beskerming van die mens teen die mens self, en teen die medemens.

Begroning

Ten spyte daarvan dat ons nie hier 'n volledige teologiese begroning kan en wil aanbied nie, is daar seker 'n paar basiese teologiese uitgangspunte wat ons met mekaar kan deel.

Ons is in hierdie wêreld

Hier in hierdie wêrelds moet ons ons verantwoordelikheid nakom. Ons verantwoordelikheid is om die **wet en die evangelie** die wêreld in te dra.

Wetsverkondiging word in ons teologiese tradisie onder drie aspekte verdeel

- (a) die eerste gebruik van die wet / sosiale of politieke gebruik van die wet / ordening van die samelewing,
- (b) die tweede gebruik van die wet / die ware gebruik van die wet/bring tot kennis van die sonde, en
- (c) die derde gebruik van die wet/die riglyn vir die dankbaarheidslewe. Wat hier ter sake is, is die eerste gebruik van die wet. Getuigenislewering teenoor die samelewing word dus begrond in die gedagte dat die Kerk se verkondiging moet bydra tot die skep van 'n humane samelewing. Die Marxistiese kritiek teen die kerk (-ons verkondig 'n "pie in te sky" en aanvaar nie verantwoordelikheid vir ons eie wêreld nie) is daarom totaal misplaas. Die Kerk kan daarom byvoorbeeld nie apaties swyg as onderwysers kinders seksueel misbruik nie. Die Kerk kan byvoorbeeld ook nie vreugde vind in praktyke van diefstal wat ons hospitale tot sluiting dwing nie. Dit is die Kerk se plig om aan almal te sê wat bereid is om te luister dat dit nie goed en reg is om kinders te misbruik en te steel nie.

Die Bybel leer baie duidelik dat die **evangelie** die wêreld ingedra moet word. Die sendingopdrag impliseer dat ons nie kan swyg oor die blye boodskap nie. Die evangelie moet verkondig word. Nie net in die Kerk aan die gemeente nie, maar ook aan die wêreld en die ongelowiges. Die apostolaatsopdrag impliseer dat ons vir mense van Christus sal vertel, dat ons vir Hom sal intree, dat ons vir Hom sal opkom en dat ons oor Hom sal sing (sodat die wêreld kan hoor). Dit alles kom daarop neer dat ons teenoor die samelewing oor Christus en die Christelike lewenswandel sal getuig.

Maar: ons is nie van hierdie wêreld nie.

Ons is vreemdelinge in hierdie wêreld. Ons pas nie in nie. Ons weet die wêreld leef en dink anders as ons. Ons weet ook dat ons die wêreld nie anders gaan maak nie. Daarom leef ons ook met 'n bepaalde gelatenheid. Ons is ontspanne, aangesien ons by voorbaat weet dat ons nie die koninkryk op die aarde kan bring nie. Ons is ontspanne, aangesien ons ook weet dat ons die aarde nie in die koninkryk hoef te verander nie. Die boodskap van die regverdiging leer ons dat ons nie geroepe is om "God se werk vir Hom te voltooi nie".

Ons betrokkenheid by en in die samelewing sal altyd deur twee aspekte gekenmerk word: (a) die koningsheerskappy van God / die sigbaar-making van die heil (vgl byvoorbeeld antw 103 van die Kategismus) / die Calvinistiese

perspektief, en (b) die twee-ryke-leer / ons vreemdelingskap / die Lutherse perspektief.

Waaroor kan en moet getuig word?

Die Kerkorde sê duidelik waaroor getuig moet word. Nogtans is daar nie eenstemmigheid onder teoloë nie en verwarring onder lidmate. Die volgende paar gedagtes kan dalk help om dinge met mekaar uit te pluus.

Om die opdrag te aanvaar om teenoor die gemeenskap te getuig, beteken nie om lopende kommentaar te lewer oor alle sake van die dag nie. Die Kerk moet net getuig oor dit waaroor sy kompetent is om te getuig.

- * Die Kerk behoort in die eerste instansie oor **geloof en geloofsake** te getuig. 'n Goeie voorbeeld sal die "Nuwe Hervorming" wees. (Die vraag is natuurlik: Hoe behoort die Kerk op die "Nuwe Hervorming" te reageer? Sommiges mag beweer dat dit die beste sal wes om te swyg en gewoon aan te gaan met die werk van die Kerk. Ander mag beweer dat daar akademies gereageer moet word. Nog ander mag beweer dat kerkrade in die dagpers moet reageer).
- * Getuienis oor die "**instellings van God**", of "**mandate**" of "**grondoortuigings**" is van groot belang. Die instelling van die huwelik bly altyd een van die belangrikste instellings waaroor getuig moet word. Ind ie lig en perspektief hiervan kan en moet oor sake soos kindermishandeling, homoseksualiteit en VIGS gepraat word.
- * Die Kerk het sekerlik iets te sê oor dit wat die **welwese van die samelewing** raak (in die meeste gevalle sal dit in die verlengstuk van die Christelike etiek lê). Waarom sal die Kerk swyg oor korrupsie, nepotisme en bedrog? (omdat ons onself skuldig maak aan hierdie dinge?).

Wie moet getuig?

Die Kerkorde sê duidelik wie moet getuig.

- * **Elke gelowige** moet getuig. Dit sluit in: die predikante (prediking as openbare Woordverkondiging is getuienis na buite), ander ampsdraers en alle lidmate.
- * **Die Kerk** moet getuig. Met "Kerk" word bedoel: al die vergaderings en instellings. Almal besef blykbaar nie dat 'n ouderlingevergadering en 'n ringsvergadering ook kan em moet getuig nie. Daar word om goeie redes verwys na getuienisse teenoor die plaaslike gemeenskap. Die verwagting is dat almal verantwoordelikheid sal dra. Daar kan nie verwag word dat die Kommissie protes moet aanteken as daar 'n bordeel oorkant die Kerk van

Warmbad geopen word nie. Die plaaslike vergaderings van die ampte moet die saak hanteer.

- * Die Kerk kan en moet in baie gevalle nie alleen probeer getuig nie. Ons moet binne **ekumeniese verband** getuig. 'n Kerkraad moet byvoorbeeld die ondersteuning van kerkrade van ander kerke soek in sake wat die plaaslike gemeenskap raak. Die Kerk moet op sinodale vlak saam met ander kerke getuig binne ekumeniese liggame soos die Konvent van Reformatoriese Kerke.

Die problematiek van getuienislewering vandag

Ten spyte van die verwysing na getuienisse teenoor die plaaslike gemeenskap, kan die implikasie seker nie wees dat die breër gemeenskap uitgesluit is van die getuienis van die Kerk nie.

Die samelewingsontwikkeling in Suid-Afrika lewer egter groot probleme op vir die kerk se getuienistaak. Daar kan minstens na die volgende verwys word:

- * Die Kerk moet getuig binne die proses van **voortgaande sekularisasie**. Hierdie ontwikkelingsproses lewer geweldige probleme op vir die Kerk se getuienistaak.

Die problematiek kan verduidelik word aan die hand van 'n aktuele voorbeeld naamlik die polemiek rondom die sweer / gelofte in die hof.

Talle mense (insluitende sekere teoloë) wil hê dat hierdie praktyk afgeskaf moet word. Talle redes kan aangevoer word ter begroning van hierdie versoek. Die meriete van die argumente is nie nou ter sprake nie.

'n Samelewingsanalise vanuit 'n Christelike perspektief, maak die waarneming dat ons hierdie te make het met net nog 'n stap van veront-Christeliking / versekularisering van die samelewing. Mense wil 'n breuk hê met die tradisie van die "Christelike Weste". Die redes: die wortels van ons beskawing word nie meer gerespekteer nie. 'n Waardering van ons kultuurgeskiedenis en ons historiese bewussyn het geen plek meer in ons lewens nie. Godsdienst het 'n private aangeleentheid geword. Daar is slegs ruimte vir jou en jou persoonlike geloof. Om hierdie rede mag godsdienst nie meer 'n maatskaplike ordeningsfunksie hê nie.

Dit is jammer dat daar nie meer plek is vir die maatskaplike resultate van die Christelike godsdienst nie. Wat gaan ons verloor as die eed afgeskaf word? Ons gaan 'n hele stuk "maatskaplike verpraktisering van ons geloof" verloor. Die sweer in die hof gaan terug op die geloof binne die samelewing dat ons as mense voor God as wetgewer en regter staan. Die belofte dat ons die waarheid in die hof sal praat, is eintlik 'n belofte dat ons

die waarheid voor God sal praat. Die agitatie om die eedaflegging afgeskaf te kry gaan ten diepste terug op die probleem dat mense hulle nie meer voor die aangesig van die lewende God as wetgewer en regter kan en wil sien nie. Die diepste rede vir die afskaffing van die eed is dus nie die problematiek van 'n plurale samelewing nie, maar die verwerping van die gedagte dat God wetgewer en regter is.

- * 'n Verdere probleem waarmee die Kerk toenemend te make het, is haar **botsing met die samelewingsmoraliteit**. 'n Goeie voorbeeld is die ontwikkelinge rondom homoseksualiteit.

Dit is duidelik dat daar nie meer één dominante waardesisteem in ons land (of onder Afrikaners) vaardig is nie. Tipies aan 'n plurale samelewing, probeer verskillende belangegroep hulle morele ideale en oortuigings op allerlei wyses bevorder. Dit is duidelik dat ons nie meer van ons "Christelike beskawing" kan praat nie. Die tradisionele Christelike etiek word met aggressie verwerp. As plaasvervanger word 'n outonomie-moraal bevorder. Dit is daarom nie vreemd dat homoseksueles die K(k)erk verwerp as 'n instansie wat geen relevansie het ten opsigte van hulle lewens nie. Hoekom? Die K(k)erk kan nie die rol vervul van legitimeerder van antinomistiese lewensideale nie.

Dit is belangrik dat die konsensus sal groei dat die K(k)erk nie haar identiteit mag verloën nie. Die Kerk mag daarom nie deelhê aan die selfsekularisering van die K(k)erk nie. Die K(k)erk moet getrou bly aan haar boodskap van wet en evangelie (soos dit in die Skrif geleer word).

Die Kerk sal moet leer om propaganda te weerstaan. Die konsekwensie gaan wees dat die kerk verneder en verdag gemaak sal word. Ons sal egter moet leer om in waardigheid voort te gaan om te doen wat reg is.

Weereens gesê: Dit is dikwels goed om te swyg. Te veel geskryf en gepraat (geklê) maak die Kerk ook ongeloofwaardig. Om te swyg kan ook 'n sterk getuigenis wees. 'n Mens wonder of dit in sake homoseksualiteit nie dalk beter is om maar eerder te swyg nie. (Of wat sê u????).

- * Die Kerk word deesdae in haar getuigenislewering deesdae geopponeer deur die opkoms van "**nuwe outoriteite**" soos die media.

Die media (of minstens persone of drukgroepe in die media) tree deesdae op as bevorderaar van die moderne sekulêre en humanistiese kultuur. Die bittere konsekwensie vir die K(k)erk is dat daar in 'n toenemende mate van haar 'n negatiewe prentjie geskets word. Weer die voorbeeld van die homoseksualiteit: die menseregteklousule is vir die media baie belangriker as die etiese riglyne van die Bybel.

Dit is duidelik dat nuwe drukgroepe (wat die K(k)erk nie goedgesind is nie) die media tans beheer. Mediapersoneel (wat dikwels deel is van bedenklieke minderheidsgroepe) bevorder skaamteloos hulle eie lewensvisie. Hulle skep berekenend nuwe rolmodelle, wat nie vir die breë samelewing aanvaarbaar is nie.

- * Getuienislewering sal vandag moet rekening hou met die *Afrika-kultuur*. Die dominante denke in hierdie land is die Afrika-denke (en nie die postmodernisme van die Franse filosowe nie). Daar sal deeglik rekening gehou moet word met minstens die volgende:

- ** Ubuntu (gemeenskaplikheid en besorgdheid).

- ** Nie die individuele voordele en die vrye keuse van die individu is belangrik nie, maar die belang van die gemeenskap en kollektiewe besluitneming.

- ** Respek vir seniors.

- ** Dankbaarheid teenoor voorgeslagte, aangesien alles wat jy is en het aan hulle te danke is.

- ** Respek vir die eenvoudiges, armes en onderontwikkeldes.

Gestaltes en wyses van getuienisse vandag

Getuienisse teenoor die samelewing behoort 'n veelhoekige aangeleentheid te wees. Getuienisse behoort verskillende *gestaltes* aan te neem soos:

- * Prediking.
- * Openbare (pers)verklarings.
- * Briewe in koerante.
- * Artikels en boeke.
- * Deelname aan openbare debatvoering.
- * Deelname aan protesopdragte?
- * ?

Die Kerk behoort op verskillende *wyses* te getuig. Die volgende voorbeelde kan genoem word:

- * Die lewer van kritiese kommentaar.
- * Die liefdevolle begeleiding van mense.
- * Die bied van vaderlike raad.
- * Apologetiese intrede vir die evangelie.
- * ?

C.

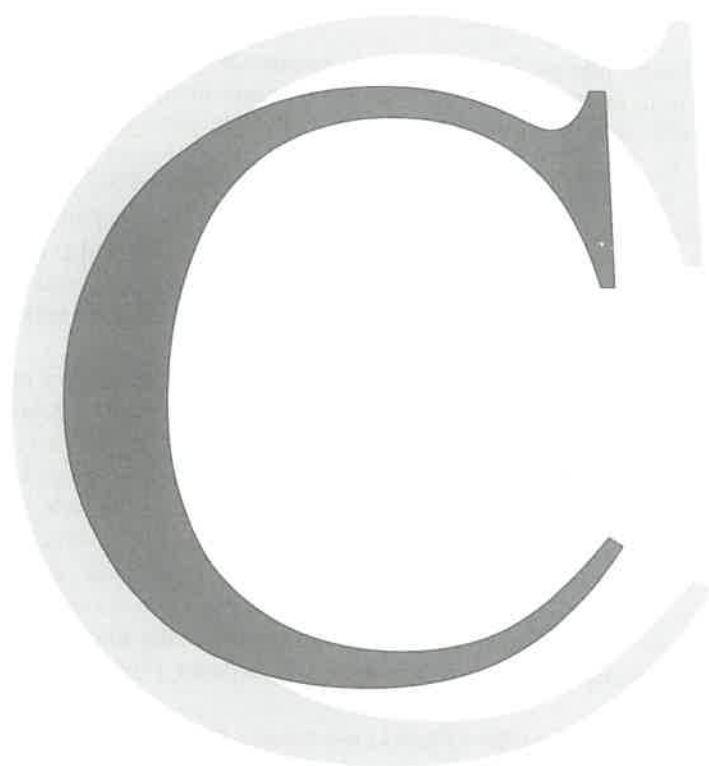
RIGLYNE VIR GESPREKVOERING

Almal hou by hierdie spesifieke tema.
Die volgende vrae word bespreek:

- * Is dit noodsaaklik dat die Kerk getuienis lewer teenoor die samelewing?
- * Stem u saam met die analise van die problematiek rakende die getuienislewering vandag?
- * Waaroor behoort ons te getuig?
- * Wat kan nou gedoen word in gemeente- en ringsverband?

--- oOo ---

BYLAE

**EVANGELISASIE-
OPDRAG**

EVANGELISASIE OPDRAG!

1. DIE NED HERV KERK IN 'N KRISIS!

Volgens die beskikbare statistieke het die Ned Herv Kerk oor die afgelope tien jaar minstens 'n duisend lidmate per jaar verloor: Dus – 'n verlies van minstens tien duisend lidmate.

Elke ernstige lidmaat van die Kerk sal saamstem dat ons hier met 'n baie ernstige probleem te make het. Almal behoort ook saam te stem dat ons daadwerklik iets aan hierdie probleem sal moet doen.

Hierdie probleem is egter nie die unieke probleem van die Ned Herv Kerk nie. Ons krisis is deel van die krisis van (veral) die hoofstroomkerke van die Protestantisme. Die tendense wat ons in ons eie kerklike lewe raaksien, is tendense wat ons ook in die hele Westerse Christendom kan raaksien. Dit is veral die kerke in Europa wat ly onder groot getalle lidmate wat die kerke verlaat.

Ontkerkliking het sedert die Franse Rewolusie momentum gekry in Europa. Reuse getalle mense het die rug gekeer op die kerk in Europa. Brunner (1964:115-128,129-140) wys daarop dat verskillende klasse in verskillende tydperke die kerk verlaat het. Gedurende die 18e eeu het die intellektueles die kerk verlaat, gedurende die 19e eeu was dit die industriewerkers en in die 20e eeu was dit boere en die middelstand. Die mense wat die hoofstroom-kerke verlaat het is beslis nie deur die charismatiese kerke opgevang nie (soos wat graag in ons land geargumenteer word). Die meeste het die rug geheel en al op die kerk gekeer. (In Europa het charismatiese kerke slegs sukses onder die middelklas. Hulle kan bv nie die industriewerkers trek en behou nie - Brunner 1964:115).

Johannes Verkuyl (1992:379-381) kla elf jaar gelede oor die haglike situasie van die Nederlandse Protestantisme en sê dat die situasie gekenmerk word deur randkerklikheid en buitekerklikheid. Volgens hom kan daar nie meer sprake wees van "volkskerklikheid" nie. Daar bestaan nie meer 'n situasie dat kerk- en volksgrense saamval nie. Volgens hom is hierdie haglike situasie te wyte aan die nawerking van die Nederlandse kerklike twiste, verdeeldheid en verskeurdheid. Verder het die verstedeliking, industrialisasie, tegnokrasie (die hoogbloei van die geloof in die *homo technicus*) die deïsme en ateïsme asook die invloed van die kulturele en religieuse pluralisme tot hierdie situasie bygedra.

2. POGINGS TOT DIE VERSTAAN VAN HIERDIE KRISIS

2.1 DIE KRISIS VAN DIE WESTERSE CHRISTENDOM

Om suksesvol op hierdie krisis te reageer, moet mens eers iets *verstaan* van die problematiek waarmee ons te make het. Onder "verstaan" bedoel ek verstaan van die kenmerke van ons tyd en verstaan van ons geestesgeskiedenis. Dit beteken:

Ons moet iets verstaan van die politieke, kulturele, sosiologiese, psigologiese en wetenskaplike ontwikkelingsprosesse in die Weste en die invloed wat dit op teologie, kerk en geloofslowe gehad het. Wanneer ons iets verstaan van die kompleksiteit van ons probleem voor hande, sal ons gesamentlik op soek gaan na iets meer as 'n paar oppervlakkige kitsoplossings van kitskursusse.

Wolfhart Pannenberg (1997) het na my mening 'n baie belangrike perspektief op die aanloop tot die agteruitgang van die Westerse Protestantisme. Volgens hom is die belangrikste rede vir hierdie tragiek te vinde in die Christendom se verlies aan algemene geldigheid en die gevolglike subjektivering, privatisering en individualisering van ons geloof. Ek deel iets van Pannenberg se argument mee, aangesien ek oortuig is dat ons probleme soortgelyk aan dié van Europa is. Vanselfsprekend kan die hele Europese geestesgeskiedenis nie reglynig op ons land van toepassing gemaak word nie, maar dit sal nie betwis kan word dat die Europese geestestradië wel spore op ons ontwikkelingsgang gehad het nie. Verder is dit duidelik dat ons huidige kulturele ontwikkelingsprosesse tot 'n groot mate identies is aan dít wat reeds in Europa gebeur het.

Pannenberg (1997:25) is daarvan oortuig dat die krisis van die Westerse Christendom met die Europese godsdiensoorloë begin het. Die Hollandse bevrydingstryd teen Philipps II van Spanje, die Hugenote-Oorloë in Frankryk, Cromwell se "Rewolusie" gedurende die 17e eeu in Engeland en die Dertigjarige Oorlog in Duitsland het meegebring dat geen konfessionele groep na afloop van hierdie konflikte meer die alleenseggenkap in godsdienaaangeleenthede gehad het nie – met die tragiese gevolg dat geen groep uiteindelik verdere beslissende medeseggenkap in sekulêre aangeleenthede kon behou nie. Die versplintering van die Christendom, die leerverskille en die gebrek aan konsensus in geloofsake het minstens drie katastrofiese gevolge vir die kerk gehad:

Die verselfstandiging van staat

Die verskeurdheid van die kerke en die gebrek aan eenstemmigheid in godsdienssake het veroorsaak dat die staatswese en die reg nie meer in die godsdien begrond kon word nie. Daar is daarom vir die begronding teruggegryp op die "natuur van die mens". Voor die godsdiensoorloë was die eenheid van die godsdien die basis vir die eenheid van die staatswese. Toe hierdie eenheid verval het, is die gemeenskaplik menslike (en spesifiek die gemeenskaplike menslike rede) as basis geneem vir die moontlikhede van 'n gemeenskaplike menslike bestaan. Dit was veral Thomas Hobbes en Hugo Grotius wat die natuurlike onderlinge ooreenkoms tussen mense as die begronding vir reg en staat uitgewerk het. Die mens het homself, *jenseits* van die godsdien, tot die fondament vir gemeenskaplike lewe verhef. Op hierdie wyse is die mens – en wel die "absolutistiese mens" – in die sentrum van die lewe geplaas. Toe mense begin besef dat die godsdien nie meer nodig is vir die ordelike saambestaan van mense nie, het die belangstelling in die kerk begin taan.

Privatisering van die kerklike belydenis

Die tweede katastrofiese gevolg van die godsdiensoorloë was dat die kerklike belydenis sy algemene publieke geldigheid verloor het. Godsdiensvrede is bereik onder die heerskappy van die formule "eie gebied – eie godsdien". Die één algemene belydenis van die één kerk binne die één ryk is vervang deur 'n verskeidenheid konfessionele belydenisse (soos verwoord in die belydenisskrifte) van verskillende konfessionele groeperinge binne 'n veelheid van nasionale state. Die uiteindelijke konsekwensie was dat die kerklike belydenis geprivatiseer is. Die verskillende belydenisse (soos uitgedruk in die belydenisskrifte) kon nog nooit die verleentheid afskud dat hulle iets méér sou wees as die blote individuele stellingnames van minderheidsgroepe nie. Veral Nederland en Engeland is hard getref deur hierdie saak. Hierdie gebeure het beslissend bygedra tot die godsdienstige verpluralisering van Europa. Die pluraliteit van konfessionele groeperinge het veroorsaak dat die Christelike godsdien nie meer die basis van die staatswese kon vorm nie, maar dat die staat nou hoogstens die veelheid van konfessies sou tolereer. Die gesegmenteerdheid van die godsdien het veroorsaak dat die kerk nie meer gesaghebbend invloed op die staat kon uitoefen nie. Die gevolg was dat kerklike belydenisse, leerstellings, besluite en oortuigings al minder en minder invloed op die staatswese en politiek begin uitoefen het. Al meer en meer het die staat hom van religieuse bindinge begin losgemaak. Lidmate wat agtergekom het dat die kerk se invloedseer al kleiner en kleiner word, het eenvoudig belangstelling in die kerk verloor.

Eie-wetlikheid van sommige aspekte van die maatskaplike lewe

Die gevolg van die belydenis se verlies aan algemeengeldigheid en die daarmee samehangende privatisering van die godsdien was dat sekere dele van die lewenswerklikheid, soos die politiek, ekonomie en wetenskap, 'n eie geldigheid begin ontwikkel het. Dit was een rede vir die stukrag agter die vorming van die sekulêre bewussyn en lewenswyse. Die gevolge vir die kerk was katastrofies. Die betekenisloosheid van die godsdien vir arbeid, politiek en wetenskap het meegebring dat talle mense maar min (en in sekere gevalle selfs geen) waarde aan godsdien kon toeken (vgl Pannenberg 1997:26-30). Mense wat agterkom dat die godsdien nie veel waarde het vir hulle daaglikse lewe nie, stel nie verder in die kerk belang nie.

Pannenberg (1997:22) meen dat ons die gevolge van die godsdiensoorloë kan tuisbring onder die begrip "antroposentriese wending van die geestesgeskiedenis". Dit beteken: Die mens (die absolute mens) het hierdie wêreld, sy wêreld gemaak. Hy (en nie God nie) beskik nou oor die wêreld. Die mens het homself in die sentrum van alles geplaas en God van sy troon gestoot. Die absolute mens respekteer nie meer vir God as 'n soewereine teenoor nie. Die enigste ruimte wat vir God gelaat word is die selfbewussyn van die mens (soos wat die nieu-piëtisme van die 19e eeu toegegee het). Indien God nie meer ruimte gegee word in die geskiedenis, samelewing en kosmologie nie, raak sy bestaan as "God" twyfelagtig.

Wanneer die bestaan van God algemeen betwyfel word, en hierdie boodskap oortertel word, het die kerk nie juis 'n kans op die behoud van haar lidmate nie.

Die groot probleem waarmee die kerke dus in die Europese lande mee worstel (en ons kan onself tot 'n groot mate hierby inreken – alhoewel daar ook diepgaande verskille is) is die verdwyning van die algemeengeldigheid van die Christelike godsdiens. Om die omvang en impak hiervan te beskryf, kan mens in die eerste instansie die begrip "sekularisasie" gebruik (vgl o a Nijk 1968, Küng 1994:865-868). *Sekularisasie* beteken minstens: Die selfstandigwording van wêreldse instellings teenoor die kerk (emansipasie), die loskoppeling van die meeste lewensterreine van die godsdiens (verwêreldliking) en die manipulasie van die lewe deur middel van die tegnologie (verlies aan die misterieuse). Die sekularisasieproses stu voort in alle felheid en dien die kerk harde houe toe. Ek gee 'n paar voorbeelde:

- * Wanneer die sakewêreld besluit om algemene handel op Sondag te bedryf (emansipasie), dan word die moontlike bywoning van eredienste deur sekere mense aan bande gelê.
- * Wanneer skole nie meer toegelaat word om godsdiens te beoefen nie (verwêreldliking), word die gedagte by kinders gekweek dat geloof nie werklik noodsaaklik is in die lewe nie.
- * Die tegnologiese skep van lewe deur prosesse soos kloning, skep 'n verdag teenoor 'n belangrike aspek van geloof, naamlik verwondering oor die misterieuse van die lewe.

Om die omvang en impak van die verwerping van die algemeengeldigheid van die Christelike godsdiens te beskryf kan ons in die tweede instansie die terme *pluralisme* en *relativisme* gebruik. Sekere mense sal verkies om die term *postmodernisme*¹ te gebruik. Die feit van die saak is dat ons as mense (nog altyd) met 'n veelheid van lewensoriëntasies, godsdienste, filosofieë, waarheidsopvattinge, kulture en etiese modelle gekonfronteer word. Vandat die algemeengeldigheid van die Christelike godsdiens verwerp word, het dit maklik geraak om te sê "anything goes"². Wanneer jy toegee "that anything goes", dan

¹ Talle skrywers (soos Hans Küng 1994:876-881) sien die "postmodernisme" of die "ná-modernisme" as 'n omskrywing van die tipiese van die epog sedert die Tweede Wêreldoorlog. "Postmodernisme" is vir hom daarom 'n heuristiese begrip of 'n soekbegrip om te help ontdek en te beskryf wat ons epog van vroeëre onderskei. Ek meen egter dat "postmoderniteit" nie soseer 'n tydperk wil beskryf nie, maar eerder 'n benaderingswyse. Ek glo nie dat ons in die laaste vyf dekades ewe skielik met nuwe lewensverskynsels te make gekry het nie. Verskeie denkers het eerder begin om weer waardering te ontwikkel vir ou benaderingswyses tot ou probleme.

² Ek weet baie goed dat aan "postmodernisme" nog 'n hele klomp ander dinge gekoppel kan word soos die ekspanisie van rasionaliteit, die oplewing van belangstelling in godsdiens, die verdwyning van die subjek-objek dualisme, die verdwyning van teleologiese denke en die vooruitgangsgeloof, gedempte optimisme en interafhanklikheid (vgl maar net Bosch 1993:349-363). Hier is nie plek om nou op hierdie, en nog ander aspekte

moet jy die idee van "waarheid" verwerp; dan moet jy die gedagte verwerp dat iets absolute betekenis sou hê; dan moet jy die hoop laat vaar dat daar so iets soos 'n korrekte interpretasie kan wees (vgl verder McGrath 1998:243-6). Die vraag is: Wat moet die uiteindelijke gevolg van al hierdie idees wees. Na my mening moet dit oriënteringsloosheid wees. Binne die raamwerk van die postmoderne denke kan daar nou nie eers verwag word dat die kerk die broodnodige oriëntasie kan verskaf nie, aangesien daar mos met die groot ideologie gelewe en gewerk word dat die Christelike godsdiens nie "absoluut" is nie.

Wanneer moderne teoloë saam met die postmoderne filosowe die pluraliteitsideologie se lof besing, kan daar nie verwag word dat mense op die rand van die kerk, met entoesiasme met die kerk sal wil meelewe nie. As die boodskap wat jy wil verkondig nie noodwendig die waarheid is nie, as die een verlossingsleer net so goed soos die volgende een is, as alle godsdienste maar eintlik op dieselfde neerkom, as die Bybel nie 'n kern het nie en as die evangelie eintlik 'n klomp evangelies is – moet jy nie verbaas wees indien mense hulle rug op die kerk keer nie. 'n Instansie wat nie oriëntasie te midde van die oriënteringsloosheid kan bied nie, sal nie ernstig opgeneem word nie. Mense kan nie van pluraliteit lewe nie. 'n Kerk wat meen dat mense na beginselloosheid en meningloosheid verlang; dat hulle nie die verskil wil weet tussen waarheid en leuen nie; en dat hulle 'n welbehae vind in die betwyfelbaarheid van alle uitsprake oor lewe en dood, reg en verkeerd – misgis haar met die diepste behoeftes van menswees, en sal die prys daarvoor moet betaal (in terme van dalende lidmaatgetalle).

2.2

DIE KRISIS VAN DIE NED HERV KERK VANUIT SUID-AFRIKAANSE PERSPEKTIEWE

Die NHKA en die blanke bevolking van Suid-Afrika deel in die probleme en terugslae van Europa en die Europese kerke. Al word daar gesê dat ons die Verligting misgeloop het (en al is dit in 'n groot mate waar) dui talle dinge daarop dat ons in 'n groot mate getref word deur die nalatenskap van die Europese erfenis. Die gevolge van die godsdiensoorloë, die sekularisasie en selfs die postmodernistiese tydsgesheue het onteenseglike invloed op die wel en weë van ons bestaan hier aan die suidpunt van Afrika. Die probleme wat ons die afgelope tyd³ ondervind met buitekerklikheid moet beslis vanuit die breë raamwerk van die Westerse tyds- en geestesgeskiedenis verklaar en verstaan word. Nogtans het ons eie unieke gebeure en probleme tot ons problematiek bydra. Ons sal na die beste van ons wete probeer aantoon wat moontlik tot ons krisis bygedra het.

van postmodernisme in te gaan nie. Ek bly egter daarvan oortuig dat die hart en die kern van die postmodernisme die gedagte is dat alles maar reg is en dat alles daarom om en ewe is.

³ Eintlik is dit nie korrek nie. Dit is vanjaar presies 50 jaar gelede dat dr P W Venter sy proefskrif oor "onkerksheid" voltooi het. Ek betwyfel dit of ons werklik vandag meer weet as wat dr Venter toe geweet het. Ek wonder ook of die situasie 50 jaar later veel verskil van die situasie wat hy toe breedvoerig beskryf het. Ons moet almal dalk maar net sy proefskrif gaan lees – al is dit 50 jaar oud.

Daar bestaan 'n sterk vermoede dat al 10,000 "verlore lidmate" nie noodwendig die Kerk verlaat het nie. Daar kan met goeie rede vermoed word dat die (blanke) bevolkingsverskuiwings heelwat met ons probleem te make het. Waarskynlik het tientalle lidmate hulle gemeente, dorp en provinsie verlaat. Waarskynlik is sommiges by ander gemeentes amptelik ingeskakel, waarskynlik is ander nie-amptelik by gemeentes ingeskakel en waarskynlik swerf 'n klomp mense net rond terwyl hulle in hulle harte Hervormers is en wil bly.

Toekomstige navorsing sal dalk meer lig kan werp op die invloed wat tydelike en permanente emigrasie op die daling van ons lidmaattalle het. 'n Mens kan weereens vermoed dat 'n aansienlike persentasie van die lidmate wat as "verlore" aangedui word, tydelik of permanent geëmigreer het. Presiese statistieke bestaan ongelukkig nie op hierdie stadium nie.

Nog 'n verklaring vir die geweldige verlies aan lidmate, is die feit dat ons volk besig is om te verouder. Deel van die 10,000 "verlore lidmate" het gewoon gesterf. Weens die lae aanwassyfer het die sterftesyfer en geboortesyfer nie in balans gebly nie. Ons Kerk is dus besig om "weg te sterf".

Ten spyte van hierdie "natuurlike oorsake" van lidmaatvermindering waarna verwys is, moet daar ook 'n hele klomp ander redes wees hoekom lidmate die Kerk verlaat het. Dit sal onverantwoordelik en oneerlik wees om te beweer dat ons eintlik nie met 'n krisis te make het nie. Ons almal weet van tientalle lidmate wat die Kerk om een of ander rede verlaat het (of bedank het), of wat van die Kerk vervreem geraak het. Daar bestaan 'n magdom redes wat aangevoer kan word. Ek noem graag die volgende:

Kerklike redes

- * Gebrek aan toewyding van ampsdraers.
- * Pligsonduiking deur ampsdraers.
- * Swak en verkeerde oordeel deur ampsdraers in die hantering van krisisse.
- * Lidmate wat voel dat hulle nie genoeg erkenning gekry het nie.
- * Onredelikheid van lidmate.
- * Botsings met ampsdraers en ander lidmate.
- * Lidmate wat nie hulle sin kon kry nie.
- * Lidmate "voel nie tuis nie" – of – daar is nie aan hulle emosionele behoeftes voldoen nie.
- * Lidmate "kry nie voedsel vir hulle siele nie" – óf – daar is nie in hulle godsdienstige behoeftes voorsien nie.

Politieke faktore wat bygedra het tot kerkvervreemding

Die politieke omwenteling van die jare negentig, met die gepaardgaande magsverlies van die Afrikaner het 'n groter impak op ons kerklike lewe gehad as wat ons wil besef. Een van die konsekwensies van die verlies aan mag, waardigheid en selfrespek is die vervaging van 'n doelgerigtheid in die lewe.

Afrikaners het nihilisties geraak. Hulle het nie meer ideale nie. Hulle beywer hulle nie meer vir groter belange nie. Niks maak meer saak nie. Hierdie Afrikaner-nihilisme veroorsaak nie net oriënteringsloosheid nie, maar ook 'n gebrek aan moraliteit (palm in wat jy kan; dit maak nie meer saak nie). 'n Tweede konsekwensie van die politieke omwenteling is die aanblaas van individualisme onder Afrikaners. Afrikaners vertrou mekaar nie meer nie. Hulle het respek verloor vir mekaar, en daarom is hulle nie meer bereid om hulle vir gemeenskaplike ideale te beywer nie. Die gevolge hiervan vir die Kerk is dat lidmate nie meer vir 'n "saak" wil opoffer nie. Hulle wil nie meer deel wees nie. Hulle wil net aangaan met hulle eie persoonlike lewens.

Sosiaal-psigologiese faktore binne die Afrikaner-samelewing wat bydra tot hierdie krisis

Trauma is na my mening nog 'n belangrike rede vir kerkvervreemding onder Hervormers (en ander Afrikaners). Mense verlaat die Kerk omdat hulle voel dat hulle trauma nie verstaan en aangespreek word nie. Die Kerk is (met die uitsondering van enkelinge) nie in staat en blykbaar ook nie gewillig (dít is minstens die indruk van sekere mense) om die trauma van regstellende aksie, plaasmoorde en ander geweldsmisdade te hanteer en aan te spreek nie. Ons onderskat die negatiewe uitwerking van die stilsweye van die Kerk oor hierdie aangeleenthede. Die feit dat die Kerk onwillig is om haar "profetiese getuienis" te laat hoor, word deur lidmate gesien as 'n gebrek aan empatie.

Ons Kerk het heeltemal by die trauma van die "boetman-generasie" verby gegaan. Die Kerk wou nie hoor wat hierdie geslag deurgemaak het nie. Die Kerk wil ook nie luister na hulle teleurstellings, kritiek en woede nie. Die Kerk kies om bloot voort te gaan met haar legitimering van die goeie stryd van die verlede. Dit is bekend dat dit juis die middeljarige mans is wat Sondae afwesig is in die Kerk. As die Kerk aanhou om nie te hoor nie, moet ons nie verbaas wees indien hierdie geslag glad nie meer na ons wil luister nie.

'n Saak wat tot hiertoe goed stilgehou is – óf waarvan ons in ons vroom naïwiteit nie geweet, of dalk nie wou weet nie, is die traumas van kindermolestering en bloedskande. Al meer en meer kom dit uit dat die Afrikanergemeenskap meer siek mense in sy geledere het en gehad het as wat ons besef of wil toegee. Ons onstilbare drang tot ophemeling van die volk, het ons blind gemaak vir die foute van die vaders van die volk. Ons het nooit besef – óf wou dit nie bekend laat word nie – dat talle kinders seksueel misbruik is deur eie familielede en vriende van gesinne. Die goedkoop vergifnis en genade wat gepreek is, weens die skugterheid vir die gerigsdimensie van die evangelie, het ook nog daartoe bygedra dat hierdie probleme nooit werklik aangespreek is nie. Die werklikheid is dat daar tientalle mense is wat vertroue in die kerk verloor het as gevolg van die trauma van kindermolestering.

Die hedendaagse kultuurlewe dra by tot kerkvervreemding

Een kenmerk van die hedendaagse kultuurlewe is die proses van internasionalisering of globalisering. Hierdie proses veroorsaak dat mense min waarde heg aan die partikuliere (soos 'n spesifieke volk en kerk). Hierdie proses, gerugsteun deur die behoefte aan individualiteit, veroorsaak dat mense nie meer by groepe (soos die kerk) betrokke wil raak nie (ten spyte daarvan dat selfs Afrikaanse mense al meer en meer betrokke raak by organisasies soos die Round Table en Lions International).

Aspekte van ons hedendaagse kultuurlewe wat katastrofale gevolge het op die getalle in die Kerk (trouens kerke wêreldwyd) is die verandering in gesinstrukture en die rol van die vrou in die samelewing. Die groter wordende getal van enkelouer gesinne het 'n katastrofiese uitwerking op kerklike getalle. Egskeidings, en die ontwrigting wat dit meebring, is daarvoor verantwoordelik dat talle mense van die Kerk vervreemd geraak het.

Almal weet dat geskeide vrouens wat ook die rol van primêre broodwinner moet vervul, baie hard moet werk. Nie net geskeide vroue het al minder en minder tyd om aan hulle kinders af te staan nie, maar ook die meeste ander professionele vrouens. Die emansipasie van die vrou is waarskynlik die grootste rede vir die ineenstorting van die hoofstroom Protestantse kerke wêreldwyd. Die emansipasie van die vrou (en hier word nou net gedink aan die feit dat talle vroue in belangrike poste lang ure moet werk en uitgeput tuis kom en boonop dikwels afwesig is van die huis) het meegebring dat die eerste-linie-sendelinge grootliks verdwyn het. Die onderwyseresse van die geloof het grootliks van die toneel begin verdwyn. Die vrou wat (van die begin af) eeue lank die primêre draers van die goeie tyding was, se hoof belangstelling het verskuif na geld en eie prestasie. Sy het nie meer (soveel) tyd vir godsdiensoonderrig soos in die verlede nie. Die gevolge hiervan kan gesien word in die kwynende belangstelling van die jeug in die K(k)erk.

Die lewenswyse van lidmate is nie versoenbaar met kerkwees nie

Ek het reeds daarna verwys dat Afrikaners geen gemeenskaplike ideale en toekomsvisie meer het nie. Hulle deel nie meer gemeenskaplike drome nie en weet nie meer iets van 'n gesamentlike roeping nie. Afrikaners het ongelooflik individualisties geraak. Gemeenskap met ander en selfs vriendskappe (ook in en rondom die Kerk) kom nog selde voor. Elkeen leef net in die eie klein wêreldjie. Die sonde van selfgesentreerdheid en narsisme geniet konjunktuur.

Die lewe van die Afrikaner word al meer en meer gekenmerk deur oppervlakkigheid. Sy lewe is vasgevang in daaglikse roetines van werk en TV kyk (veral hoe ander mense lewe in die sepies), eet, slaap en hoop op skielike geluk (deur die lotto). Sy lewe word verder gekenmerk deur materialisme, geldgierigheid, gemaksgutig, 'n behoefte aan vermaak en afwesigheid (hy moet oor naweke weg wees om te gaan jag en motorfiets te ry). Die konsekwensies van hierdie lewenswyse is: 'n Onwilligheid om betrokke te wees en om diens te lewer

aan ander of 'n saak. Selde hoor ons van mense met 'n roepingsbesef en empatie met ander se nood en ellende. Die individualisme lei daartoe dat alles getolereer word. Mense is nie meer bereid om standpunt in te neem nie. Dit is byvoorbeeld vir 'n dokter om en ewe of die suster lesbies is of nie. Vir hom is sy bloot iemand wat 'n diens lewer. Sy as individu en as mens is nie vir hom belangrik nie. Hy wil nie betrokke raak nie en wil nie verantwoordelikheid dra vir die welwese van die samelewing nie. Morele verantwoordelikheid buite sy direkte plig om, is nie meer 'n opsie nie.

Een van ons groot bekommernisse is die negatiwiteit van die jeug oor die K(k)erk. Ek is van mening dat die moderne kultuurlewe 'n groot invloed het op die jeug se koudheid jeens die Kerk. Die moderne jeug is oor die algemeen materialisties, geldgierig en gemaksugtig. Hulle identiteitsoeke sentreer rondom dít wat hulle kan besit en nie rondom dít wat hulle kan en behoort te wees nie (Fromm en Jüngel). Hulle lewens word verder gekenmerk deur 'n soeke na vermaak, ontspanning en wêreldontvlugting (deur middel van kuns en musiek). 'n Groot persentasie van ons kinders het nie meer 'n behoefte aan nasionale identiteit nie. Die verbintenis van "volk en kerk" spreek hulle nie meer aan nie. Talle (dalk die groot meerderheid?) stel nie eers meer in die taalstryd belang nie. Dít is verklaarbaar en verstaanbaar in die lig van die verengelsing van die jonger geslag. Talle van ons gemeente-kinders is in Engelse privaatskole (veral Engelse kleuterskole). Hierdie kinders voel hulle al meer en meer ontuis in gemeentes met sterk Afrikaner sentimente.

Die jeug (minstens die stadsjeug) is op soek na 'n nuwe identiteit, 'n internasionale identiteit met Nike en Adidas as die simbole van identifikasie. Hulle het wêreldreisigers geword, en beskou hulle self as wêreldburgers. Hulle sien hulle toekoms êrens in die buiteland – as 'n individu. Nogtans leef hulle permanent binne groepsverbande – sy dit by kunsfeeste, rockkonserte of restaurante. Maar – daardie groepe jongmense wil nie betrokke wees by enige hoër ideale nie. Een van die redes is waarskynlik die gebrek aan toekomsideale.

3. **EVANGELISASIE**

3.1 **EVANGELISASIE OPDRAG: GAAN SOEK DIE VERLORENES!**

Ons het in die Bybel baie duidelike opdragte met betrekking tot evangelisasie. Die bekendste Bybelse tekste is die drie gelykenisse in Lukas 15 (die gelykenisse van die verlore skaap, muntstuk en seun). Daar kan ook gekyk word na Matteus 18:1-14 wat besondere betekenis het ten opsigte van kinderevangelisasie. Hierdie memorandum en die gesprek wat hieruit moet volg is nie die plek waar allerlei eksegetiese probleme rakende hierdie gedeeltes bespreek moet word nie. Dit gaan vir ons hier en nou om die praktiese uitvoering van hierdie opdrag.

Indien daar gevra word wat evangelisasie nou eintlik is, sal ek die volgende antwoord⁴ wil gee: Evangelisasie is gehoorsaamheid aan die opdrag van Jesus Christus om diegene wat lidmate van die K(k)erk was en van die K(k)erk vervreemd geraak het, op te spoor en aan te spoor om weer by die K(k)erk in te skakel. Om in te skakel by die K(k)erk beteken: Om in die Drie-enige God te glo, om in hoop te lewe en te sterwe en om in liefde sorg te dra.

Een van die groot teleurstellings van ons Kerk is dat ons nog nooit werklik erns gemaak het met hierdie opdrag tot evangelisasie nie. Vir dekades lank het die ou Rade vir Evangelisasie vrugteloos gepoog om die Kerk rondom hierdie saak in beweging te bring. Maar hoekom? Een rede was ons argument oor wie nou eintlik die "objekte van evangelisasie" is. Deur die jare heen is beweer dat die "buitekerklikes" die objekte van evangelisasie is. Daar is dan daarop gewys dat daar binne Afrikaner-geledere eintlik maar baie min diesulkes is, en daarom kan evangelisasie nie werklik 'n saak van prioriteit wees nie. Die mense wat werklik ons aandag nodig het is die mense wat nie meer eredienste bywoon nie, of dan die sogenaamde "dorpe hout". Die jammerlike argument is dan gevoer dat ons nie met hierdie mense behoort te werk in terme van evangelisasie nie, aangesien hierdie mense eintlik net onder die "opsig" gehanteer moet word. Evangelisasie moes dan net onder diegene gedoen word wat nie meer formeel aan die gemeente behoort nie (Van der Merwe 1995:64). Hierdie argumentasie hou net nie meer water nie. Hierdie onderskeidings werk nie meer in die praktyk nie. Die grense tussen die kategorieë is nie meer so duidelik nie. Die streng onderskeidings tussen opsig en evangelisasie, pastoraat en evangelisasie asook sending en evangelisasie kan nie meer gehandhaaf word nie. Vandag is die ou kandidate vir evangelisasie eintlik objekte vir sending. Die pastoraat kan deesdae nie meer sonder 'n missionêre gerigtheid funksioneer nie. Met "opsig" en "tug" gaan mens ook nie meer ver kom nie – bloot omdat die Kerk nie meer 'n buitengewone magsinstansie is nie. 'n Ander rede is dat die verpluralisering van die godsdienstige situasie die mat onder "opsig" en "tug" uitgeneem het. 'n Ander rede vir ons onwilligheid om evangelisasiewerk te doen was ons onderskeiding tussen sending en evangelisasie. Daar is geargumenteer dat daar sending onder Afrikaner en evangelisasie onder Afrikaners gedoen word. Met ander woorde: Evangelisasie word net onder volksgenote gedoen. Argumente dat sending voorgemeentelike bediening en evangelisasie nagemeeentelike bediening is, het tot en met 1995 nie indruk gemaak nie (vgl bv Van der Merwe 1995:63-64). Hierdie wyse van argumentasie was so ingeprent onder Hervormers dat mense nie wou en kon glo dat dinge binne die Afrikanerdom – en binne die nuwe Kerkorde verander het nie (vgl bv Dreyer 1999:392). Die nuwe Kerkorde werk egter nie meer met hierdie onderskeid nie. Die ras- gebaseerde denke is uit die Kerkorde uitgeskryf. Daar word nog wel van die onderskeid tussen missionaat en evangelisasie gebruik gemaak, maar dit is nou 'n saaklike onderskeid. Die onderskeid is nou tussen mense wat aan ander of geen godsdiens behoort en diegene wat van die kerk vervreemd geraak het – ongeag of

⁴ Ek is daarvan bewus dat hierdie 'n aanvegbare definisie is. My versoek is dat ons ter wille van ons gesprek oor ons verlore lidmate, minstens vir hierdie geleentheid, by hierdie definisie sal hou. Ons wil praat oor die 10,000 "verlore Hervormers" en hoe ons hulle weer "in die Kerk kan kry". Hiervoor gebruik ek die term "evangelisasie". Laat ons nie oor die term kibbel nie, maar op die probleem konsentreer.

hulle wit of swart is. Evangelisasie moet dus gedoen word onder almal wat van die K(k)erk vervreemd geraak het. Almal vanaf die Israelvisie (behalwe as mens hierdie beweging as 'n nuwe godsdiens beskou) tot en met moderne versekulariseerde swartmense wat nie meer kerklik wil inskakel nie.

Ek meen dat ons 'n situasie bereik het (van 'n verlies van 1,000 lidmate per jaar) waar ons nie langer kan bekostig om oor allerlei begrippe en probleempies eindeloos debat te voer nie. Rome is besig om te brand en ons moet uitspring om die brand te probeer blus. Vanselfsprekend sal ons Rome nie in sy volle glorie kan red en of herstel nie – maar, broeders en susters; ons moet tog sekerlik iets probeer doen!

3.2 MOTIEWE VIR EVANGELISASIE

'n Mens hoor letterlik die gebrom van mense wat sê: Die oorlewing van die Kerk kan tog nie deur evangelisasie verseker word nie; en daar is tog ander redes vir evangelisasie as werkverskaffing aan opgeleide mense. Kom ons klaar dit dan met mekaar uit hoekom dit so belangrik is om evangelisasie te doen. Hier volg 'n klompie redes:

- * Ons moet gehoorsaamheid openbaar aan die opdragte van Jesus Christus.
- * Die doen van evangelisasie is ons roeping (volgens die Kerkorde).
- * Evangelisasie het met die wese, en nie net met 'n funksie van kerkwees te make nie. Hiermee word nie gesê dat evangelisasie alles is nie, maar alles draai daarom (Dreyer 1999:394).
- * Deur middel van evangelisasie kan ons 'n klein en beskeie bydrae lewer tot die uitbou van die koninkryk.
- * Ons bevind ons in 'n nuwe kerkhistoriese fase van massa-ateïsme wat dit noodsaaklik maak dat die Kerk 'n ander houding inneem jeens evangelisasie en sending. Sedert die einde van die Konstantynse tydperk het die kerk nie werklik meer evangelisasie- en sendingwerk gedoen nie. Almal is gedoopt en daarom was daar nie kommer oor die klein getal buitekerklikes en nie-Christene nie. Theodosius was van mening dat evangelisasie- en sendingwerk in "Christelike Europa" nie op die agenda van die kerk hoort nie. Die argument was eenvoudig: 'n Mens hoef nie gedooptes te evangeliseer nie. Eers met die opkoms van die massa-ateïsme het die kerk weer haar sendingopdrag begin besef (Brunner 1964:117-119). Ons het tot hiertoe ook Theodosius se argument gevolg. Ook ons begin ook nou eers te besef dat die Kerk 'n evangelisasietaak het. Nie alleenlik die kerkloshheid van ons lidmate open weer ons oë vir die evangelisasie-opdrag nie, maar ook die ewe skielike kerkvyandigheid wat ons bv van die openbare media ervaar.

- * Evangelisasie kan (dalk!) 'n bydrae lewer (en niks meer as dít nie) om die NHKA van agteruitgang en selfs ondergang te red. Vir meer as 'n dekade ondervind die NHKA nie 'n toename in getalle nie, maar eerder 'n drastiese vermindering van getalle. Die redes: Ons het 'n lae bevolkingsaanwas. Mense emigreer, en mense verlaat die Kerk om 'n verskeidenheid van redes. Ons sal deur evangelisasie nie die hele situasie omkeer nie. Ons moet egter doen wat gedoen kan word. Ons gaan beslis nie met evangelisasie die kerk se finansiële probleme oplos nie, maar ons sal wel in sommige gevalle 'n positiewe bydrae kan lewer.
- * Die daadwerklike doen van evangelisasie is 'n noodsaaklikheid vir die Ned Herv Kerk. 'n Mens kry dikwels die indruk dat ons meer oor geld begaan is as oor mense. Alles is so toegespits op die traktamente van die predikante, dat ons vergeet om die lig vir die wêreld te wees.

3.3 EVANGELISASIE STRATEGIE

3.3.1 Wie is verantwoordelik vir hierdie taak?

Die *gemeente* is verantwoordelik vir die uitvoer van die evangelisasie-opdrag. Die gemeente moet gesien word as die eintlike evangelis. Met "gemeente" word twee kante van een muntstuk bedoel naamlik die gemeente as organisatoriese instelling aan die een kant, en die lidmate van die gemeente aan die ander kant. Aan die een kant moet die gemeente as organisasie (die vergaderings van die ampte, die NHSV, die NHJV, die Vereniging vir Bejaardes etc) aan die voerpunt van evangelisasie-projekte wees. Aan die ander kant moet die lidmate self die inisiatief neem om iets te doen. Die lidmate moet nie vir die Kerk wag om iets te laat gebeur nie, hulle moet self die dinge laat gebeur. Ons wil dus sien dat die gemeentelide dinge doen; maar die gemeente moet 'n klimaat skep waarbinne lidmate bereid sal wees om te dien.

Die gemeente en die gemeentelide sal realisties gesproke nie sommer uit hulle eie evangelisasie doen nie. Dit is van uiterste belang dat die ampsdraers die voorbeeld stel. In ons Kerk het ons 'n onderlinge verstandhouding (soos verwoord in ons Kerkorde) dat die ampsdraers evangelisasie sal doen as deel van hulle ampspligte. Ons verwag dus van predikante, ouderlinge en diakens om 'n leidende rol te speel ten opsigte van evangelisasie.

Daar kan met reg van voltydse predikante verwag word om die voortou te neem in die pogings om projekte en aksies te inisieer. Hulle sal egter self moet voor loop in hierdie pogings. Sonder die aktiewe en entoesiastiese deelname van ons voltydse predikante aan evangelisasiepogings, kan ons nie hoë verwagtinge van hierdie aspek van ons dienswerk koester nie.

Dit is egter nie net die voltydse predikante wat aktief evangelisasie moet doen nie. Die deelsorg en deeltidse predikante moet ook hulle verantwoordelikhede nakom. Almal moet die geleenthede en uitdagings aangryp wat oor hulle pad kom.

'n Belangrike vraag waarom ons 'n oomblik moet nadink is die volgende: Hoekom is ons Kerk se predikante traag en onwillig om evangelisasie te doen? Die volgende redes sou seker genoem kan word:

- * Daar is eintlik 'n gebrek aan motivering onder ons predikante om enigiets positief te doen. Hulle is vasgevang in 'n totale gesindheid van moedeloosheid. Maar, hoekom? Is dit nie uit vrees vir verdere finansiële agteruitgang en moontlike mislukking nie?
- * Ons predikante weet nie hoe om die probleem van buitekerklikheid te hanteer nie. Hulle verstaan nie die kerkvervreemde nie weens 'n gebrek aan kennis van die eietydse geskiedenis en -filosofie.
- * Daar is 'n gebrek aan ondersteuning van die kerkraad en die gemeente. Sonder ondersteuning sal min mense bereid wees om 'n moeilike taak aan te pak.
- * Ons predikante ly aan 'n gebrek aan opleiding. Ons predikante is nooit vir hierdie scenario van massa-kerkvervreemding voorberei nie. Hulle kan hulle daarom nie met hierdie rol van "evangelis" identifiseer nie.
- * Ons kerkordelik-bepaalde ampsbegrip (ten spyte daarvan dat dit al reeds anders geformuleer is in die "nuwe" Kerkorde) bied geen ondersteuning aan ons moderne uitdagings nie.

3.3.2 Hoe moet evangelisasie gedoen word?

Evangelisasie kan en moet op verskillende wyses gedoen word. Daar moet spontane evangelisasie deur die lidmate en ampsdraers van die Kerk wees. Daar moet ook georganiseerde pogings in die Kerk wees. Met 'n diskoers van óf – óf gaan ons nêrens kom nie. Albei metodes moet aandag geniet (Van der Merwe 1995:66).

Die vraag sal seker gevra word: Wat is *spontane evangelisasie*? Hier is 'n paar voorbeelde en argumente:

- * "Spontane evangelisasie" begin by blote gelowige wees. Uit ons lewenshouding, lewensingesteldheid en lewenshantering sal buitekerklikes sien dat ons rede het om te glo, te hoop en lief te hê. Hulle verwondering oor ons menswees, is die begin van ons "spontane evangelisasie".
- * Die voorbeeld wat die kerkvolk stel, is spontane evangelisasie. 'n Ouma wat elke Sondag erediens bywoon sal 'n buitekerklike kleinkind eventueel tot nadenke dwing.

- * Die lui van die kerkklok mag dalk tog een oggend iemand oorreed om weer na die prediking te gaan luister. Dus – selfs die lui van die klok deur die koster het 'n missionêre dimensie.
- * Wanneer families saam kuier is daar ruimte vir "familie-evangelisasie". Dit is al gesê dat die Hervormde Kerk 'n uitgebreide familiekring is. Hervormers moet dus gemotiveer word om binne families met mekaar missionêr besig te wees.
- * Ouderlinge se huisbesoekgesprekke kan op 'n spontane wyse handel oor die "afgedwaalde kind". Daar kan ook op 'n spontane wyse motiveringswerk gedoen word onder lidmate om hulle missionêre verantwoordelikhede na te kom.
- * Alle lidmate moet bewus gemaak word van "vriendskapsevangelisasie". Missionêre gesprekke tussen vriende kan dalk baie meer bereik as wat ons ooit sou kon droom.

Elke gemeente (en gemeentes gesamentlik) moet ook georganiseer aan evangelisasie aandag gee. Minstens die volgende moet ernstige oorweging geniet:

- * Evangelisasie-gerigte sensus.
- * Opleiding en toerusting van ampsdraers en lidmate deur middel van die prediking en ander spesiale kursusse.
- * Geleenthede soos ringsbyeenkomste van die jeug, NHSV en ouderlinge is ideale geleenthede vir opleiding en toerusting. Die opleiding van belangegroepes soos die bejaardes, jeug en vroue behoort 'n saak van prioriteit te wees (Van der Merwe 1995:69-74).
- * Gebedsaksies.
- * Media-evangelisasie (minstens die Hervormer en Konteks moet ingespan word).
- * Literatuur verspreiding onder buitekerklikes (bv by skole sportbyeenkomste).
- * Spesiale eredienste en massa samekomste met 'n missionêre gerigtheid.
- * Die benutting van 'n bepaalde kunsvorm ter bevordering van evangelisasie.
- * Die benutting van besondere geleenthede soos sportbyeenkomste en ander massa-saamtrekke soos biltongfeeste (op die platteland) en kunsfeeste. Ons weet egter almal van die vyandigheid jeens die Afrikaanse kerke deur die media en die nuwe meningsvormers. Dít moet ons egter nie afskrik nie.

- * Die herinstelling van evangelisasiepredikante.
- * Die oorweging van die instel van die amp van "evangelis".
- * Die opleiding van vrywillige werkers deur die HTO / Instituut.
- * Georganiseerde evangelisasiepogings in samewerking met ander kerke soos die NG Kerk en die HKSA.

Evangelisasie is nie 'n aspek van die kerk se werk wat êrens in 'n hoekie afgekamp kan word nie. Evangelisasie behoort deel uit te maak van kerkwees in al sy dimensies. Anders gesê: Al die fasette van die kerk se werk behoort 'n missionêre dimensie te hê.

Evangelisasie word dus gedoen deur eredienste te hou, die gemeenskap van die gelowiges te beoefen, te preek, te onderrig en deur mense pastoraal en diakonaal te versorg.

Liturgiek

- * Ons kan gerus begin om aandag te gee aan "liturgiese evangelisasie". Ons kan die kerklike feesdae baie beter benut as wat tans die geval is. Ons moet die geleenthede en verwagtinge wat deur die handelswêreld geskep word rondom Kersfees en Paasfees baie beter benut (Dreyer 1999:404). Ons moet dalk dink aan die skep van nuwe rituele. Ons kan dalk baie leer in hierdie verband by die Afrika-Christendom. 'n Goeie voorbeeld is die ZCC se pelgrimstogte na Moria tydens Paasnaweek (selfs die HKSA het sulke pelgrimstogte).

Die gemeenskap van die gelowiges of koinonia

- * Nog 'n saak wat nuut bedink moet word is die gedagte van die *koinonia*. Die "gemeenskap van die gelowiges" het in die tyd van globalisering 'n baie belangrike missionêre funksie gekry. Die Kerk, die gemeente kan en moet aan een van die basiese behoeftes van die postmoderne mens voldoen. Die gemeente kan weer 'n plek word waar die swerwende wêreldburger 'n plek, identiteit, gemeenskap en geborgenheid kan vind.
- * Kommunikasiestelsels en verkeer, inligtingstechnologie en die deregulering van die wêreld ekonomie het die belangrikheid van nasionale state laat verdwyn. Grense tussen volke en lande het vervaag. Ons ou bekende plekke met hul eie tydruimtelike verwysingstelsels (nasionale en religieuse vakansiedae, monumente, landbousiklusse ensovoorts) word verdring deur onbekende nuwe wêreld waarin ons almal ingedompel word. Ons wêreld word daarom vir ons al meer en meer vreemd en onseker. Mense het egter 'n behoefte aan gemeenskap. Aangesien die ou nasionale en kulturele datums en simbole ons nie meer kan verenig nie, word groot sportgebeure,

modeskoue en internasionale popkonserte (aangedryf deur die markte en die media) ons nuwe saambindende lewensgebeure. Hierdie massabyeenkomste bevredig egter nie die mens se diepe behoefte aan gemeenskap en identiteit nie (Rossouw 2002:11). Dit is hier waar die geleentheid vir die Kerk nou lê. 'n Gemeenskap van ware medemenslikheid, vriendelikheid en gasvryheid kan wêreldburgers dít bied wat geen ander gemeenskap hulle kan bied nie. Dit is ironies, nie waar nie. Juis toe die Kerk begin sukkel om mense gemobiliseer te kry, word mobilisasie makliker!

Prediking

- * Die primêre toerusting ten opsigte van evangelisasie behoort in die prediking plaas te vind.
- * Prediking moet motivering wees vir lidmate om evangelisasie te gaan doen.

Kategetiek

- * Ons evangelisasiepogings sal nie kan klaarkom sonder voortgesette kategetiese (eerder dít as allerlei kerkvreemde toerustingskursusse).

Pastoraat

- * Pastorale gesprekke moet deesdae die meeste van die tyd ook 'n missionêre dimensie hê.
- * Talle buitekerklikes se probleme sal net in pastorale gesprekke opgelos kan word.

Diakonaat

- * Missionêre diakonaat is van kritiese belang vir elke kerk wat erns maak met evangelisasie.
- * Groot getalle arm blankes verlaat die K(k)erk. Werkloses voel hulle nie tuis binne die Kerk nie. Evangelisasiepogings sal 'n diakonale dimensie in die toekoms moet hê.

'n Laaste belangrike opmerking oor die hoe van evangelisasie:

'n Saak waaraan baie aandag gegee sal moet word is ons *styl van evangelisasie* (eintlik ons hele styl van kerkwees). Die volgende sake moet ernstig oordink word:

- * Persoonlikheidseienskappe soos vriendelikheid, blymoedigheid en hoopvolheid. Ons moet lyk soos gelowiges. Evangelisasie begin dus by onself. Ons sal ons opnuut moet bekeer.

- * Ons sal moet werk aan ons bereidheid tot betrokkenheid. Ons sal anders moet wees as die apatiese wêreld. Ons sal ons eie individualistiese lewenswyses moet oorkom.
- * Daadwerklike evangelisasie gaan daar begin waar ons ophou om op die negatiewe te konsentreer. Ons moet ophou om oor die leegloop van die Kerk te praat, en begin om dit te verander. Ons moet nie 'n ondergangstemming skep nie. Ons moet begin by die positiewe en hou by die positiewe. Die vrugte van die Gees is immers vreugde, hoop en blymoedigheid – en beslis nie moedeloosheid nie.

3.3.2.1 *Jeug*

Ons benadering tot die jeug

In hierdie tyd van antagonisme jeens die K(k)erk is dit baie belangrik dat ons benadering tot die jeug korrek sal wees.

- * Dit is belangrik dat ons 'n positiewe beeld van die kerk en die Christendom aan die jeug sal oordra. Die grootste fout wat ons kan maak is om by hulle die beeld te skep van onomkeerbare agteruitgang en ondergang van die kerk.
- * Dit is ewe belangrik dat ons die jeug op 'n positiewe wyse by die Kerk sal betrek. Intimidasie en slegsê gaan ons niks in die sak bring nie. Nors predikante en ouderlinge met siniese dreigemente kan nie op hierdie stadium van die stryd bekostig word nie.

Die probleme waaraan die Kerk aandag sal moet gee

- * Dit kom al meer en meer in sekere gemeentes voor dat gemeentekinders nie Afrikaans goed magtig is nie, aangesien hulle in Engelse skole is en boonop met hulle ouers Engels praat. Dit lyk of die Kerk sal moet aanpas by hierdie situasie. Ons sal ruimte moet maak vir Engelse kategeese. Die Kerk sal moet herbesin hoe hierdie "volkskerk" tegelyk "missionêre kerk" moet en kan wees.
- * Die toenemende afwesigheid van die arbeidersklas in die Kerk. Ons moet daarvan bewus wees dat ons Kerk toenemend 'n kerk vir die middelklas en selfs hoër-middelklas word. Die predikante met hulle duur motors en huise maak dit vir hierdie mense van die arbeidersklas moeilik om met die Kerk te identifiseer.
- * Die naskoolse jeug verdien ons ernstige aandag. In ons Kerk word daar bitter min (behalwe in die studente gemeentes) vir die naskoolse jeug, en spesifiek die werkende jongmense gedoen. Ons Kerk is 'n instelling wat konsentreer op gesinne. Ongetroude en kinderlose mense word nie ernstig geneem nie. Ons sal dringend en daadwerklik aan hierdie probleem van die werkende jeug moet aandag gee. Wat dalk (in samewerking met ander

kerke) aangebied kan word, is iets soortgelyks aan die Duitse "Kirchentag". Oor die bestek van 'n naweek kan daar gekonsentreer word op die spesifieke probleme van hierdie groep soos arbeidsverhoudinge, werkloosheid en werkonsekerheid.

Die probleem waarvan die Kerk bewus moet wees

- * Die Kerk het in die verlede in haar jeugwerk gekonsentreer op mobilisasie en sosialisering van die jeug – veral deur die aanbied van "kampe". Hierdie aanslag en tegniek het binne verskillende gemeentes nie meer dieselfde graad van sukses as in die verlede nie. Hoekom nie? Sosialisering en mobilisering raak al moeiliker en moeiliker. Kinders laat hulle nie meer mobiliseer nie omdat die gees van individualisme besig is om die oorhand te kry. Talle van ons kinders wil ook nie meer deel wees van die "kamp-kultuur" nie. Die redes: Daar word op kampe nie rekening gehou met almal se liggaamlikheid en sosiale agtergrond nie. Die leefwêreld van ons kinders (minstens in die stede) het verander. Kinders leef op sportterreine en -velde, bioskope en disko's. Dit is waar hulle tuis voel en waar hulle wil wees.
- * Moderne kinders is vasgevang tussen vryheidstrewe en portuurgroep-tirannie. Aan die een kant wil hulle nie deel wees van 'n groep nie, maar aan die ander kant wil hulle ook nie alleen wees nie. Hierdie individualiste is uiteindelik weer deel van een of ander groep wat sy identifikasie vind in nuwe simbole soos bv "Nike" (in die wêreld van ons kinders is daar nie meer plek vir die simbole van die kultuur-politieke verlede, soos die ossewa nie). 'n Kerk wat nie tred hou met hierdie veranderinge nie, sal geen belangstelling onder die jongmense geniet nie.

Wat kan die jeug self doen in terme van evangelisasie?

- * Elke jongmens moet self, spontaan probeer om kerkvervreemde jongmense terug te lei kerk toe.
- * Jeug-tot-jeug-aksies kan oorweeg word. Die konsentrasie kan val op die opsoek van vorige jare se katkisante wat "verdwyn" het. Dit kan gedoen word met behulp van telefoonoproepe, sms-boodskappe, e-pos boodskappe en briewe.
- * Die werkende / studerende jeug kan vanuit "omgegroepe" probeer om die verlore seuns en dogters terug te bring huis toe.
- * Werkende jongmense kan 'n besondere bydrae lewer tot die pastorale begeleiding van die werklose jeug (een van die groot probleme van die toekoms).

3.3.2.2 NHSV

Die NHSV kan en moet 'n belangrike rol speel in die evangelisasiepogings van die Kerk. Hier volg 'n paar *idees* wat oorweeg kan word:

- * Die NHSV kan begin met 'n "vroue-evangelisasie-veldtog". Lede van die NHSV kan georganiseer of ongeorganiseer ander vroue op die rand van die gemeente besoek, kuier en gesprek voer oor hulle kerklike onbetrokkenheid.
- * Die NHSV kan as 'n projek verjaardagkaartjies aan kerkvervreemde vroue stuur.
- * Besondere ondersteuning kan aan vroue met kerkvervreemde kinders gebied word.
- * Die NHSV is in 'n gunstige posisie om missionêre diakonaat te beoefen. Betrokkenheid by sopkombuise moet ernstig oorweeg word. Al word net die geleentheid vir Bybelverspreiding by so 'n sopkombuis benut, word daar alreeds iets positiefs gedoen. Die NHSV moet besef dat die meeste vroue lidmate werkende vroue is; en werkende vroue het nie tyd of geduld met partytjie-agtige-byeenkomste nie. Die NHSV moet konsentreer op wesenlike dinge. Talle vroue wat vandag onbetrokke is by die NHSV sal bereid wees om betrokke te raak by daadwerklike diakonale- en gemeenskaps-diensprojekte.
- * Die NHSV kan vandag 'n reuse diens lewer deur op 'n spesiale wyse aandag te gee aan getraumatiseerde en verwaarloosde kinders. Dieselfde geld werklose jongmense.
- * NHSV-byeenkomste se beeld kan gerus verander van byeenkomste van ryk, vooraanstaande vroue wat deftige etes geniet om hulle welvarendheid en suksesvolheid te vier, na byeenkomste waar iets gedoen word vir die randfigure, armes en ellendiges van die gemeente en samelewing.
- * Die fokus van die NHSV kan ook effe verskuif vanaf vergaderings vir huisvroue na toerustingseleenthede vir werkende vroue. Die werkende vrou is in die voorste linie van evangelisasie. Vroue moet toegerus en gemotiveer word om werkplek-evangeliste te wees. Die "paragemeentes" of fiktiewe gemeentes by die werkplekke moet ook in die visier van die NHSV kom.

3.3.3 Die inhoud van evangelisasie

Ek het die moeilikste vraag vir laaste gelos: Wat sê ons vir mense wat nie meer deel van die K(k)erk wil wees nie? Almal wat die eerste gedeelte van hierdie memorandum gelees het behoort te weet dat die antwoord net deur ons teologie –

ons totale omvattende teologie – gegee kan word. Omdat dit nie hier gedoen kan word nie; net één gedagte oor die inhoud van ons evangelisasieopgings:

- * Evangelisasie sal 'n *apologetiese dimensie* moet hê waarin ons:
 - ** opnuut probeer verduidelik waarom ons in die Vader, Seun en Heilige Gees glo.
 - ** opnuut verduidelik hoekom ons in hoop lewe en sterwe.
 - ** opnuut verduidelik hoekom ons in liefde probeer leef, en hoekom ons dink die res van die wêreld in liefde behoort te lewe.
 - ** die leuens en die afgode van die huidige wêreld ontbloot (o a deur nar-agtige humor).
 - ** die futiliteit van die ideologie van pluralisme uitwys.

4. 'N LAASTE OPMERKING

Voor ons lê 'n toekoms wat nie baie rooskleurig lyk nie. Menslik gesproke lyk dit of ons gaan spook en spartel om oorlewing. Die verlies aan lidmate, die verdwyning van gemeentes en die werkloosheid van proponente en predikante bring mee dat ons kan praat van die "einde van 'n era". Ten spyte daarvan dat die Kerk tradisie moet bewaar (bv die belydenistradisie) en 'n vesting van stabiliteit en behoudendheid moet bly, kan ons nie in alle opsigte aangaan met gesindhede, neigings, oortuigings en idees van die verlede nie. Ons sal 'n nuwe begin móét maak. Die eerste stap op hierdie nuwe weg sal niks anders as gehoorsaamheid kan wees nie. As ons Kerk van Jesus Christus wil wees, sal ons sy opdragte moet gehoorsaam. Ons het 'n duidelike opdrag van Jesus Christus ontvang, om die verlore skape te gaan opsoek en hulle huis toe te bring. Die tyd het aangebreek dat ons sal begin om hierdie opdrag daadwerklik te gehoorsaam – ongeag wat die konsekwensies vir ons tradisionele kerkwees mag wees. Ons moet die onnodige vrese oor ons eie behoud en die behoud van ons eie "etos" (nie net ons wyse van kerkwees nie, maar ook die gestaltegewing van ons kerkwees) laat staan. Dr André Dreyer (1999:402) was reg toe hy gesê het, dat as 'n kerk nie bereid is om gelatenheid te openbaar oor haar eie "etos" nie, só 'n kerk reeds dood is. Jesus het dit egter nog sterker geformuleer, toe hy volgens Lukas 9:24 gesê het: "Wie sy lewe wil behou sal dit verloor, maar wie sy lewe ter wille van my verloor, sal dit red". Die tyd het aangebreek dat ons bereidheid tot gehoorsaamheid groter moet wees as ons strewe na die behoud van 'n besondere kulturele gestalte van ons Kerk. As ons dít nie wil doen nie, het ons dalk nie net die einde van 'n era bereik nie, maar dalk die einde van iets meer ...

Literatuur vir verdere leeswerk

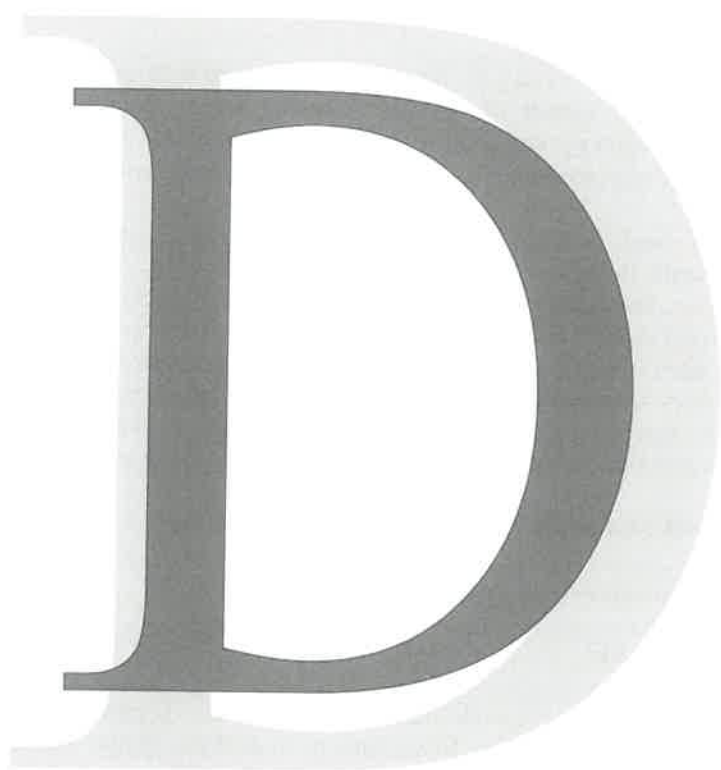
- Barth, K [1932] 1964. *Die Kirchliche Dogmatik. Band 1,1. Die Lehre vom Wort Gottes: Prolegomena zur kirchlichen Dogmatik*. 8. Aufl. Zürich: EVZ.
- Barth, K [1932] 1986a. Die Theologie und die Mission in der Gegenwart, in *Theologische Fragen und Antworten: Gesammelte Vorträge*. 3. Band (1927-1942). 2. Aufl. 100-126. Zürich: Theologischer Verlag

- Barth, K [1934] 1986b. Der Christ als Zeuge, in *Theologische Fragen und Antworten: Gesammelte Vorträge. 3. Band (1927-1942)*. 2. Aufl. 185-196. Zürich: Theologischer Verlag
- [Evangelisation = IV/3, 999ff, Mission = I/1, 159; I/2, 368, 392, 466FF, 697, 715, 769; II/1, 107, 120F; II/2, 216F, 282F, 308F, 474; III/2, 738; III/3, 74, 208; III/4, 227, 577FF; IV/1, 168, 351, 588, 749F, 755, 809, 871F; IV/2, 291, 305. Heidenmission = IV/3, 28FF, 1000F, 1023. Innere Mission = IV/3, 28FF, 1000F, 1023. Missionsbefehl = IV/3, 350F, 604; IV/4, 56F, 104FF.]
- Blaser, K 1999. s v Evangelisation: Missionstheologisch und praktisch-theologisch. *RGG* (4) 1707-1708.
- Bosch, D [1991] 1993. *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission*. New York: Orbis Books.
- Brunner, E [1960] 1964. *Dogmatik Band III: Die christliche Lehre von der Kirche vom Glauben und von der Vollendung*. 2. Aufl. Zürich: Zwingli.
- Dorsett, L 1999. s v Evangelisation: Grundsätzlich. *RGG* (4). 1701-1702.
- Dreyer, A 1999. 'n Uitdaging – evangelisasie, in Van Wyk, D (red). 20e Eeu Hervormde Teologie, 391-405. Pretoria: SENTIK.
- Dupuis, S J 1997. *Toward a Christian Theology of religious pluralism*. New York: Orbis Books.
- Feldtkeller, A 1998. Verlangt der gesellschaftliche Pluralismus nach einer "pluralistischen" Religionstheologie? *EvTh* 58, 445-460.
- Gensichen, H-W 1971. *Glaube für die Welt: Theologische Aspekte der Mission*. Gütersloh: Mohn.
- Gnilka, J 1996. *Paulus von Tarsus: Apostel und Zeuge*. Freiburg: Herder. (HTK Supplementband 6.)
- Gnilka, J 1999. *Die frühen Christen: Ursprünge und Anfang der Kirche*. Freiburg: Herder. (HTK Supplementband 7.)
- Huber, W 1998. Auf dem Weg zu einer missionarischen Kirche. *EvTh* 58, 461-479.
- Jongeneel, J 1999. s v Apologetik: In der Mission. *RGG* (4) 629.
- Jüngel, E 1999. Mission und Evangelisation: Referat zur Einführung in das Schwerpunktthema der 9. Synode der EKD in Leipzig am 7-12 November 1999. www.ekd.aktuell.13.11.99
- Krech, V 1998. "Missionarische Gemeinde" - Bedingungen und Möglichkeiten aus soziologischer Sicht. *EvTh* 58, 433-444.
- Kritzinger, D (ed) 2002. *No quick fixes: The challenge of mission in a changing South Africa*. Pretoria: IMER.
- Kritzinger, J e a 1994. *On being witnesses*. Halfway House: Orion.
- Küng, H 1994. *Das Christentum: Wesen und Geschichte*. 2. Aufl. München: Piper.
- Lohse, B 1995. *Luthers Theologie in ihrer historischen Entwicklung und in ihrem systematischen Zusammenhang*. Göttingen: Vandenhoeck.
- McGrath, A 1994. *Christian Theology: An Introduction*. Oxford: Blackwell.
- McGrath, A [1992] 1996. *Bridge-building: Effective Christian apologetics*. Leicester: Inter-Varsity Press.
- McGrath, A 1998. *Historical Theology: An introduction to the history of Christian thought*. Oxford: Blackwell.

- Migliore, D 1998. The Missionary God and the Missionary Church. *The Princeton Seminary Bulletin* XIX, 14-25.
- Moltmann, J 2003. Die Zukunft des Christentums. *EvTh* 63, 110-126.
- Newbigin, L [1978] 1995. *The open secret: An introduction to the theology of mission*. Rev ed. Grand Rapids: Eerdmans.
- Nijk, A J 1968. *Secularisatie: Over het gebruik van een woord*. Rotterdam: Lemniscaat.
- Paas, S 2003. Zending in Nederland: De bediening van de verzoening aan traditionele en seculiere mensen. *TR* 46(2), 107-121.
- Pannenberg, W 1997. *Problemgeschichte der neueren evangelischen Theologie in Deutschland: Von Schleiermacher bis zu Barth und Tillich*. Göttingen: Vandenhoeck. (UTB 1979.)
- Peters, A 2000. *Tot Uw dienst: Een diaconale bijdrage aan gemeentebouw*. Zoetermeer: Boekencentrum.
- Rossouw, J Beeld Saterdag 28 Des 200, 11, "Religie bied stilte in die oog van globalisering se storm".
- Schutte, P J W 2003. Missionêre diakonaat: 'n Uitdaging vir die kerk. *HTS* 59, 247-264.
- Stuhlmacher, P 1999. Zur missionsgeschichtlichen Bedeutung von Mt 28, 16-20. *EvTh* 59, 108-130.
- Stuhlmacher, P 1999. *Biblische Theologie des Neuen Testaments. Band 2. Von der Paulusschule bis zur Johannesoffenbarung*. Göttingen: Vandenhoeck.
- Theißen, G 2000. *Die Religion der ersten Christen: Eine Theorie des Urchristentums*. Gütersloh: Kaiser / Gütersloh.
- Van de Beek, A 2001. *Ontmaskering: Christeljk geloof en cultuur*. Zoetermeer: Meinema.
- Van der Merwe, P 1995. 'n Oorsig van evangelisasiebenaderings, in Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Studiebundel vir die 64e Algemene Kerkvergadering, Junie 1995, 63-82.
- Van Engen, C [1991] 2001. *God's missionary people: Rethinking the purpose of the local church*. Grand Rapids: Baker Book House.
- Velema, W H 1996. *De taak van de apologetiek in de hedendaagse theologie*. Apeldoorn: Apeldoornse studies.
- Venter, P W [1953] 1957. *Onkerksheid: 'n Sosiaal-Historiese en Godsdiens-Sosiologiese ondersoek*. Pretoria: HAUM.
- Verkuyl, J 1978. *Contemporary Missiology: An Introduction*. Cooper, D translater. Grand Rapids: Eerdmans.
- Verkuyl, J 1992. *De kern van het christeljk geloof*. Kampen: Kok.
- Verstraelen, F (eindred) 1988. *Oecumenische inleiding in de missiologie: Teksten en konteksten van het wereldchristendom*. Kampen: Kok.
- Welker, M 1998. Missionarische Existenz heute. *EvTh* 58, 413-424.
- 1999. Travail and mission: Theology Reformed according to God's Word at the beginning of the Third Millenium in, Willis, D & Welker, M (Editors) 1999. *Toward the future of Reformed Theology: Tasks, topics, traditions*. 136-152. Grand Rapids: Eerdmans

BYLAE

WOORD IN AKSIE

WOORD IN AKSIE

Tot datum het die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika nog nie 'n uitspraak gemaak oor die teologiese relevansie van hierdie "buite-kerklike" beweging nie. Individuele predikante was bereid om op grond van ervaring in eie gemeentes "die beweging te akkommodeer". In ander gemeentes weer veroorsaak die bedrywighede van hierdie beweging onrustigheid. Ten spyte van die beste bedoelinge en ondernemings deur die bestuur van WIA is daar verskil in teologiese uitgangspunte. Hierdie verskil het veroorsaak dat 'n hele klompie lidmate in die gemeente Losberg (Fochville) onlangs die band met die Hervormde Kerk gebreek het nadat hulle tydens so 'n kamp hulle weer laat doop het.

'n Mens sou kon verwag dat dit vir die bestuur van WIA onmoontlik is om oral op plaaslike vlak beheer uit te oefen oor wat veral tydens kleingroepgesprekke, Bybelstudiegroepe, ens aan die orde kom. Op plaaslike vlak moet organiseerders seker ook 'n invloed uitoefen op die teologie wat bedryf word.

Die NG Kerk het reeds 'n lang pad geloop in 'n ondersoek na die werksaamhede van hierdie beweging. Vir hierdie doel het die Algemene Sinode van die NG Kerk 'n ad hoc-kommissie saamgestel onder voorsitter-skap eers van dr Mike Smuts en later prof Andrie du Toit. 'n Verslag van hierdie kommissie wat voor die jongste Algemene Sinode gedien het, is bekom en word vir kennisname woordeliks hieronder weergegee. 'n Beoordeling wat vanuit die Gereformeerde teologie van hierdie beweging gemaak is en wat grootliks as basis vir die verslag van die ad hoc-kommissie gedien het, word ook hieronder weergegee.

AD HOC: GESPREK MET WOORD IN AKSIE

Die ad hoc-kommissie lewer soos volg verslag:

1. WERKWYSE

- 1.1 Die ASK het die volgende persone op die ad hoc-kommissie benoem: dr Mike Smuts (voorsitter), ds Piet Bezuidenhout en dr Willie Botha. Ds Sarel Dry, wat sy proponentskripsie oor WIA geskryf het, is gekoöpteer. Ná dr Smuts se emeritaat, het die ASK prof (oudl) Andrie du Toit versoek om as voorsitter op te tree.
- 1.2 Artikel 66 van die Kerkorde het as vertrekpunt vir die werksaamhede van die Kommissie gedien:

"Waar moontlik, verleen die kerk steun aan maatskaplike, nie-kerklike organisasies wat op 'n positiewe Christelike basis georganiseer is en daarop gemik is om die koninkryk van God te bevorder. Hierdie steun geskied vanuit 'n kerklike perspektief en op 'n kerklike wyse. Die vraag of 'n bepaalde organisasie kan aanspraak maak op die steun van die Kerk, hang af van sy grondslag en doelstellings en die uitlewing daarvan in die praktyk."

- 1.3 Die Kommissie het by geleentheidverteenwoordigers van WIA ontmoet. Benewens gesprekke wat gevoer is, het die Kommissie by geleentheid 'n konsepdokument aan die direksie van WIA voorgelê. Dié dokument moes as basis dien vir verslag aan die Algemene Sinode.
- 1.4 Aangesien WIA tydens die samestelling van hierdie dokument nie beskik het oor 'n amptelike "*konstitusie*" nie, was dit uiteraard moeilik om die organisasie te evalueer. U Kommissie moes dus gebruik maak van allerlei ander publikasies van WIA om 'n beeld van die organisasie te konstrueer. Die feit dat WIA die afgelope jare in vele opsigte aanmerklike veranderinge ondergaan het, het die taak van die Kommissie nie vergemaklik nie. WIA van die spreekwoordelike gister is nie meer dieselfde WIA soos ons dit vandag beleef nie.
- 1.5 Tydens die finalisering van hierdie verslag was WIA juis besig om 'n totaal nuwe Handleiding van Woord in Aksie saam te stel. Volgens hulle verteenwoordigers sou hierdie nuwe handleiding ook daartoe bydra dat probleemareas van die verlede uitgeskakel word. Die verskyning van die nuwe handleiding word afgewag.

Hierdie vloeibare tyd en situasie binne WIA die afgelope jare, kon nie verreken word met ons ondersoek nie. Dit neem nie weg nie dat ons wel oor die geskiedenis, doelstellings en werkwyses van WIA kan rapporteer.

2. GESKIEDENIS VAN WIA

- 2.1 WIA het in 1989 ontstaan deurdat die Here die visie in die hart van 'n groep persone onder leiding van wyle pastoor PD le Roux gelê het. Kampe is toe by Mabula gehou. 'n Jaar later is oom PD le Roux oorlede. Die manne wat saam met hom begin het, het gevoel dat hierdie 'n kosbare werk van God was om die liggaam van Christus mee te bedien, en om die koninkryk van God uit te brei. Daar is voortgegaan met die kampe.
- 2.2 In die tydperk 1996-1998 het WIA se kampbywoningsyfer met sowat 40-60% gestyg. Daar is steeds van kamp tot kamp meer belangstelling en bywoningsyfers bly groei. Kampe is uitgebrei na ander provinsies en tans is daar verskeie ander kampe in onder andere Pretoria, Oos-Kaap, Hermanus, Barkley-Wes, Namibië, Natal en Mpumalanga.
- 2.3 Deur die jare wat gevolg het, is daar baie besluite geneem om haakplekke uit te skakel, byvoorbeeld Woordskole vir opvolg, ens. Die leierskap het soms verkeerde besluite geneem, maar dit dan weer reggestel. Vandag kan ons terugkyk en die Here loof vir die groei op alle terreine van die bediening, aldus WIA. In Oktober 2000 is 'n nuwe direksie verkies, wat soos volg daar uitsien: Jan Brand (voorsitter), Hennie Terblanche (besturende direkteur), Albert Ferreira, Pierre Grigor, Nevil Norden.

3. DOELSTELLINGS VAN WIA

3.1 Die doelstellings van WIA word duidelik aangetref in hulle visie en missie:

Visie:

Om die boodskap van die Geregtigheid van God met mense te deel.

Missie:

- * Om deur middel van kampe, mense aan die Geregtigheid van God voor te stel deur lofsang, lesings, besprekings en persoonlike bediening.
- * Om mense in 'n lewende verhouding te bring met God drie-enig.
- * Om die Woord van God in aksie te bring in mense se lewens.
- * Om mense terug te stuur om 'n planting van die Here te wees – tot sy verheerliking (Jes 61:3).

Verdere doelstellings sal bekend gemaak word in die nuwe handleiding. Hierdie doelstellings kan intussen soos volg uiteengesit word:

- * WIA het dit nie ten doel om 'n kerk of denominasie te word nie, gevolglik kan niemand buiten die bestuur by WIA aansluit nie.
- * WIA het dit ten doel om saam met die plaaslike gemeentes en denominasies te werk om die mense wat onaktief, kerkloos en wat nie in 'n lewende verhouding met Jesus Christus leef nie, te bereik. Hierdie doelstelling wil WIA graag uitvoer deurdat lidmate van plaaslike gemeentes hulle vriende, familie of kollegas uitnooi om kampe by te woon. Op hierdie kampe word mense dan met die evangelie van Jesus Christus gekonfronteer.

- 3.2 In hierdie verband moet ook vermeld word dat WIA in die bestaande WIA Huishoudelike Reglement dit duidelik stel dat dit die beleid van WIA is dat sy leiers geen kerk of denominasie op kampe kritiseer nie. Daar word ook gepoog *"om nie in dogmatiese kwessies vas te val nie, aangesien WIA dit slegs ten doel het om die kampingsters aan Jesus Christus die gekruisigde 'voor te stel'".* In WIA se nuusblad *"Woord in Aksie Familienuus"* van Mei 1998 (WIA 1998:4) bied die WIA se direksie 'n verskoning aan: *"Ons wil in liefde die liggaam van Christus dien. Soos dikwels gesê, het ons in WIA dit nie teen enigiemand of enigiets nie, maar ons is slegs vir Jesus. In ons menswees maak ons sekerlik ook foute. Ons wil egter altyd bereid wees om te leer en groot genoeg om te erken wanneer ons foute gemaak het. Ons maak dan graag van hierdie geleentheid gebruik om, indien enigiemand in die verlede beleef het dat sy kerk of denominasie gekritiseer is vanaf 'n WIA-platform, onvoorwaardelik verskoning*

aan te bied hiervoor. As bestuur neem ons verantwoordelikheid hiervoor en vra ons jou om ons asseblief te vergewe."

- 3.3 Vandag word nie meer op kampe oor verskillende kerklike denominasies gepraat nie. Vroeër jare op Mabula was dit egter die gebruik om op Vrydagaande by kampingangangers te hoor wie van watter denominasie is. Statistiek wat daaruit voortgespruit het, het getoon dat sowat 85% van bywoners gereelde kerkangangers was, terwyl sowat 65% lidmate van die Ned Geref Kerk was.

Ongeveer 60-70% van die persone wat kampe bywoon, is mense wat vir die eerste keer by 'n WIA-kamp opdaag. Slegs ongeveer 30-40% is dus persone wat voorheen 'n WIA-kamp ervaar het.

Die WIA se direksie is van mening dat dit waarskynlik vandag nog die geval is en daarom ag ook hulle dit van groot belang om met die NG Kerk in gesprek te tree.

4. WERKWYSE VAN WIA

- 4.1 Soos reeds genoem, funksioneer WIA deur landwyd en selfs in Namibië kampe te hou. Daar word 'n verskeidenheid van kampe aangebied: Manne-kampe, Vroue-kampe, Gesins-kampe, Tiener-kampe en Twenty-kampe (jongmense). Die kampprogramme verloop almal min of meer dieselfde.

- 4.2 Die volgende lesings word op WIA-kampe aangebied:

1. Skeppingsdoel
2. Stand van geregtigheid
3. Wandel in geregtigheid
4. Saad van die Woord
5. Die Woord het Josef beproef verklaar
6. Die Vaderhart van God
7. Beklee jou man/vrou ('n Lesing in verband met die huwelik)
8. Hy het sy Woord gestuur.

- 4.3 Die eerste vier lesings word by alle kampe in hierdie volgorde aangebied en is daarop gerig om persone te help om hulle persoonlike verhouding en lewe met die Here Jesus uit te sorteer. Die laaste vier lesings is so ingerig om die persone opgewonde te kry oor die kosbare Woord van God (Terblanche 2000 (a)).

Sprekers wat op kampe optree, moet deur die bestuur van WIA goedgekeur word. Hierdie sprekers ontvang jaarliks opleiding ooreenkomstig die handleiding vir WIA en word dan vrygestel om as sprekers op WIA-kampe op te tree. Geen ander sprekers mag sonder die uitdruklike toestemming van die bestuur van WIA toegelaat word om op kampe te "bedien" nie. Benewens die bogenoemde handboekie word daar in die WIA Huishoudelike Reglement ook riglyne rakende sprekers, kleingroepleiers en lesings aangetref wat aandag moet geniet. Onder die

afdeling "Riglyne vir Woord in Aksie Leierskap" word die vereistes wat in 1 Timoteus 3 aan 'n diaken gestel word, ook gestel aan leierskapsposisies in WIA. Titus 1:7-9 word ook as 'n riglyn daargestel.

- 4.4 'n Kamp bestaan basies daaruit dat lesings aangebied word deur die sprekers, daarna word die tema wat aangeraak is in die kleingroepe, onder leiding van die kleingroepleiers, bespreek.
- 4.5 Geen nasorg word gedoen teenoor persone wat kampe bygewoon het nie, aangesien WIA nie op die terrein van die gemeentes wil beweeg nie.
- WIA verklaar: Dit is wonderlik om te sien hoe mense se lewens op die kampe verander. Ons sien hoe hierdie Bybelse waarhede mense weer op 'n vars manier opgewonde maak oor die Here en oor 'n verhouding met Hom. Die krisis waarmee WIA van die begin af sit, was die aspek van die opvolg/nasorg van mense wat op kampe was.
- 4.6 WIA sien hulleself as 'n instrument in die hand van gemeentes om mee saam te werk in die Koninkryk van God. Die hart van WIA was, en is nog altyd, dat die nasorg deur die plaaslike gemeentes self gedoen moet word.
- 4.7 Leraars kan kontakpersone aanstel in 'n gemeente, wat dan die kampe kan hanteer, en so terugvoer gee aan die leraar oor wie daar was. Hy kan dan weer op sy beurt daardie opgewonde lidmaat reg "aanwend" en ook monitor.
- 4.8 Die hartseer feit is dat, deur negatiewe reaksies van sommige leraars van gemeentes, hulle daardeur die lidmate se vrymoedigheid tot kommunikasie· afbreek. Sodoende word hierdie lidmate vervreem van die gemeente. Dit plaas baie druk op WIA om tog wel met 'n eie opvolg te begin, maar dit is nie die primêre roeping van WIA nie. Hierdie aspek word egter wel in hierdie stadium deur die direksie van WIA ondersoek en bespreek.
- 4.9 Die ideaal is dat WIA met gemeente-leiers in gesprek kan tree oor moontlike samewerking en voorstelle vir die opvolg van kampgangers.

5. **TEOLOGIE VAN WIA**

- 5.1 Dit moet aanvaar word dat enige interpretasie van die Bybel vanuit 'n bepaalde leer of dogmatiese agtergrond gedoen word. Vir die NG Kerk om 'n teologiese beoordeling van WIA te doen, moet daar dus eers na die dokument van WIA se leer, wat eers kort voor die sitting van die Algemene Sinode sou verskyn, gekyk word. Trouens, WIA verwelkom die aanbod van prof Andrie du Toit, naamlik om advies te lewer op die voorgenome konsep-dokument van WIA se leer.

- 5.2 Uit die voorlopige gesprekke met verteenwoordigers van WIA, vermoed ons dat daar moontlik ten opsigte van veral vier teologiese sake 'n indringende gesprek met WIA gevoer moet word.
- 5.3 Die vier terreine wat deur diskussie ter sprake moet kom, is WIA se standpunte in verband met:
- * Skrifbeskouing
 - * Mensbeskouing
 - * Uitverkiesingsleer
 - * Sondebeskouing.
- 5.4 Net soos u kommissie, vermoed die direksie van WIA ook dat daar op sommige van die bostaande areas verskilpunte kan opduik. Maar hierdie debat kan eers gevoer word nadat WIA se nuwe handleiding verskyn het.
6. **VOORLOPIGE BEVINDINGE**
- 6.1 Die direksie van WIA en die ad hoc-kommissie van die NG Kerk bevestig opnuut dat alles wat ons doen daarop gerig is om afsonderlik en gesamentlik die Koninkryk van God te dien.
- 6.2 Die ad hoc-kommissie bevind dat **veranderinge** ten opsigte van beleid en praktyk die afgelope jare by WIA merkbaar is. Die samestelling van 'n totaal nuwe *Handleiding van WIA* is bewys van die veranderinge wat intree.
- 6.3 Aangesien veranderinge ten opsigte van beleid en praktyk die afgelope maande by WIA plaasvind, is dit nie moontlik om op hierdie moment in die bestaan van WIA, 'n finale evaluering van die organisasie te formuleer nie.
- 6.4 Alhoewel die direksie van WIA kampgangers deurgaans aanmoedig om positief na hulle gemeentes terug te keer en lojale lidmate van die kerk te wees, was daar in die verlede lidmate wat met 'n **kritiese gesindheid** verhoudinge in gemeentes vertroebel het. Die direksie van WIA bied verskoning hiervoor aan en onderneem om sover moontlik in die toekoms hulp in hierdie verband te verleen.
- 6.5 Dit blyk dat die verhouding tussen WIA en sommige kerkrade en predikante baie goed is. In ander gevalle is daar spanninge en probleme. Selfs konflik. Die ad hoc-kommissie oordeel
- * dat daar behoefte is om op nasionale en streeksvlak beter kommunikasie tussen verteenwoordigers van die NG Kerk en WIA tot stand te bring
 - * dat die ad hoc-kommissie en die direksie van WIA betrek moet word wanneer en waar daar op streeksvlak probleme met verteenwoordigers van WIA opduik.

Bostaande verhinder predikante en kerkrade natuurlik nie om plaaslik probleme met WIA in die gesindheid van Christus uit te stryk nie.

- 6.6 Aangesien dit in die verlede probleme geskep het, vermy WIA dit om tydens kampe drie **sensitiewe sake** aan te roer, te wete
- * die beroep (status) van 'n kampfanger
 - * die denominasies van die kampfangers
 - * strydvrage rondom sekere dogmatiese kwessies.
- 6.7 Daar is getuigenis van kerklos en kerklose persone wat tydens WIA-kampe tot ander insigte kom en na huis en gemeente terugkeer om uit dankbaarheid in 'n nuwe verhouding met God en die medemens te lewe.
- 6.8 'n Groot persentasie van die persone wat die verskeie kampe van WIA bywoon, is lidmate van die NG kerk.
- 6.9 Alhoewel sommige **teologiese beskouinge** van WIA, - in afwagting van die nuwe handleiding - nog geformuleer moet word, kan verwag word dat daar ten opsigte van teologiese uitgangspunte meningsverskille tussen die NG Kerk en WIA gaan opduik. Dit bevestig die noodsaaklikheid om die gesprek met WIA voort te sit.
- 6.10 Die ad hoc-kommissie bevind dat sommige dokumente waarin Woord in Aksie deur kerklike instansies geëvalueer is, onwaarhede bevat. Dit is dus nodig om die inhoud van alle beplande dokumente met WIA te kontroleer voordat dit verder versprei word.
- 6.11 Daar kan verwag word dat die nuwe Handleiding van WIA landwyd meer eenvormigheid ten opsigte van die aktiwiteite van die organisasie gaan meebring.
- 6.12 Die ad hoc-kommissie van die NG Kerk en die direksie van WIA kom ooreen dat die gesprekke tussen die twee partye met deursigtigheid gevoer word.

'N BEOORDELING VANUIT DIE GEREFORMEERDE TEOLOGIE

1. MOTIVERING

Hierdie studiestuk het sy ontstaan te danke aan die feit dat daar 'n duidelike behoefte bestaan by leraars en lidmate van die NG Kerk sowel as by WIA om te weet wat die standpunt van die NG Kerk rakende WIA is.

2. DOELSTELLING

In die eerste plek het hierdie studie ten doel om aan kerkleiers en gemeentes bekend te maak wie en wat WIA is. In die tweede plek wil die studie 'n kort beoordeling van WIA doen vanuit die gereformeerde teologie. Die Kerkorde van die NG Kerk (NG Kerk 1999:54) bepaal in Artikel 66 riglyne waaraan 'n nie-

kerklike beweging met 'n Christelike basis moet voldoen om die steun van die NG Kerk te geniet. Hierdie bepaling lui: *"Die vraag of 'n bepaalde organisasie kan aanspraak maak op die steun van die Kerk, hang af van sy grondslag en doelstellings, en die uitlewing daarvan in die praktyk."* Aangesien WIA oor geen amptelike belydenis beskik nie, het hierdie studie ten doel om uit die beskikbare inligting rakende WIA 'n beoordeling van WIA te maak vanuit die gereformeerde teologie. Aan die hand van hierdie beoordeling kan daar dan 'n antwoord gegee word op die vraag of WIA kan staatmaak op die steun van die NG Kerk.

3. GESKIEDENIS VAN WIA

"Woord In Aksie" is 'n nasionale interkerklike bediening wat gedurende 1989 deur die Here op die been gebring is. Die aksie se visie is deur die Here in wyle Oom PD le Roux se hart lewend gemaak ... Die eerste mannekamp is aan die einde van 1989 op 'n wildplaas naby Warmbad gehou. Hier was slegs die saad wat in die grond geval het en wat menigvuldige vrug begin voortbring het." (WIA s.a.) Past. PD le Roux het in die NG Kerk opgegroeï, maar het later oorgegaan na die AGS waar hy dan ook vir meer as 47 jaar voltyds in die bediening gestaan het. Onder leiding van Past Le Roux het WIA se bediening in 1989 begin met die hou van seminare, kampe en Woord-skole asook deur die verspreiding van boeke, video's en kasette.

WIA het in 1989 begin om kampe te hou by Mabula-wildplaas naby Warmbad. In 1996 het WIA begin onderhandel om 'n stuk grond net buite Pretoria te koop. Vroeg in 1998 is die kooptransaksie afgehandel en het WIA se kantore daarheen verskuif. In die tydperk 1996-1998 het WIA se kamphywoningsyfers bly groei. Kampe is uitgebrei na ander provinsies en tans is daar verskeie ander kampe in onder andere Pretoria, Oos-Kaap, Tulbach, Hermanus, Barkley-Wes, Hartenbos, Upington, Namibië en die Vrystaat.

4. DOELSTELLINGS VAN WIA

Die doelstellings van WIA word duidelik aangetref in hulle visie en missie.

Visie

Woord in Aksie het dit ten doel om mense te help om 'n liefde vir die Woord van God te ontwikkel en om in 'n lewende verhouding met ons Verlosser Jesus Christus te wandel.

Missie

- * Om mense te help om 'n liefde vir die Woord van God te ontwikkel.
- * Die Woord moet lewend word in die gees van die mens.

- * Die Mens moet as 'n geheel, gees, siel en liggaam ontwikkel word as gevolg van hierdie lewende Woord van God wat deel word van hulle lewens.
- * Mense moet gehelp word om opnuut te besef dat hulle uniek is en deel vorm van die liggaam van Christus.
- * Die mense moet hulle bedieninge (gawes) wat hulle van die Here ontvang het ontwikkel en betrokke raak in hulle plaaslike gemeentes (WIA s.a.).

Verdere doelstellings van WIA word aangetref in die WIA Huishoudelike Reglement (WIA s.a.) onder die opskrif "WIA en die Lokale Gemeente". Hierdie doelstellings kan soos volg uiteengesit word:

- * WIA het dit nie ten doel om 'n kerk of denominasie te word nie, gevolglik kan niemand buiten die Bestuur by WIA aansluit nie.
- * WIA het dit ten doel om saam met die plaaslike gemeentes en denominasies te werk om die mense wat onaktief, kerkloos en wat nie in 'n lewende verhouding met Jesus Christus leef nie, te bereik. Hierdie doelstelling wil WIA graag uitvoer deurdat lidmate van plaaslike gemeentes hulle vriende, familie of kollegas uitnooi om kampe by te woon. Op hierdie kampe word mense dan met die evangelie van Jesus Christus gekonfronteer. Sulke mense word dan ook tydens kampe aangemoedig om positief te gaan inskakel by hulle plaaslike gemeente en/of selgroepe.

In hierdie verband moet ook vermeld word dat WIA in die WIA Huishoudelike Reglement dit duidelik stel dat dit die beleid van WIA is dat sy leiers geen kerk of denominasie bespreek (negatief of positief) op kampe nie. Daar word ook gepoog "om nie in dogmatiese kwessies vas te val nie, aangesien WIA dit slegs ten doel het om die kampgangers aan Jesus Christus die gekruisigde 'voor te stel'" In WIA se nuusblad "Woord in Aksie Familienuus" van Mei 1998 (WIA 1998:4) bied die WIA se direksie 'n verskoning aan: "Ons wil in liefde die liggaam van Christus dien. Soos dikwels gesê, het ons in WIA dit nie teen enigiemand of enigiets nie, maar ons is slegs *vir* (WIA kursivering) Jesus. In ons menswees maak ons sekerlik ook foute. Ons wil egter altyd bereid wees om te leer en groot genoeg wees om te erken wanneer ons foute gemaak het. Ons maak dan graag van hierdie geleentheid gebruik om, indien enigiemand in die verlede beleef het dat sy kerk of denominasie gekritiseer is vanaf 'n WIA-platform, onvoorwaardelik verskoning (WIA kursivering) aan te bied hiervoor. As Bestuur neem ons verantwoordelikheid hiervoor en vra ons jou om ons asseblief te vergewe."

Vandag word nie meer op kampe oor verskillende kerklike denominasies gepraat nie. Vroeër jare op Mabula was dit egter die gebruik om op Vrydae-aande by kampgangers te hoor wie van watter denominasie is. Statistiek wat daaruit voortgespruit het, het getoon dat sowat 85% van bywoners kerkgangers was, terwyl sowat 65% lidmate van die NG Kerk was. Die WIA se direksie is van

mening dat dit waarskynlik vandag nog die geval is en daarom ag ook hulle dit van groot belang om met die NG Kerkleiers in gesprek te tree.

5. WERKSWYSE VAN WIA

Soos reeds genoem, funksioneer WIA deur landwyd en selfs in Namibië kampe te hou. Daar word 'n verskeidenheid van kampe aangebied: manne-kampe, Vroue-kampe, Gesins-kampe, Tiener-kampe en Twenty-kampe (jongmense). Die kampprogramme verloop almal min of meer dieselfde.

Die volgende lesings word op WIA kampe aangebied:

1. Skeiding van siel en gees
2. Wet van die vryspraak
3. Bevryding (Twee lesings)
4. Saad van die Woord
5. Die Woord het Josef beproef verklaar.
6. Die Vaderhart van God.
7. Beklee jou man/vrou ('n Lesing in verband met die huwelik)
8. Hy het sy Woord gestuur.

Die eerste vier lesing word by alle kampe in hierdie volgorde aangebied en is daarop gerig om persone te help om hulle persoonlike verhouding en lewe met die Here Jesus uit te sorteer. Die laaste vier lesings is so ingerig om die persone opgewonde te kry oor die kosbare Woord van God. (Terblanche 2000 (a)).

Sprekers wat op kampe optree moet deur die bestuur van WIA goedgekeur word. Hierdie sprekers ontvang jaarliks opleiding aan die hand van 'n boekie: "Woord in Aksie. Handleiding vir Sprekers en Kleingroepleiers" en word dan vrygestel om as sprekers op WIA-kampe te mag optree. Geen ander sprekers mag sonder die uitdruklike toestemming van die Bestuur van WIA toegelaat word om op kampe te "bedien" nie. Benewens die bogenoemde handboekie word daar in die WIA Huishoudelike Reglement ook riglyne rakende sprekers, kleingroepleiers en lesings aangetref wat aandag moet geniet. Onder die afdeling "Riglyne vir Woord In Aksie Leierskap" word die vereistes wat in 1 Timoteus 3 gestel word aan 'n diaken ook gestel aan leierskapsposisies in WIA. Titus 1:7-9 word ook as 'n riglyn daargestel. Die boeke van PD le Roux (sien bronnelys) dien as agtergrond en sprekers moet 'n basiese kennis van die inhoud van die boeke beskik.

'n Kamp bestaan basies daaruit dat lesings aangebied word deur die sprekers, daarna word die tema wat aangeraak is in die kleingroepe, onder leiding van die kleingroepleiers bespreek. Die boeke van Past PD le Roux word op alle kampe as deel van die totale pakket van die kamp versprei. Geen nasorg word gedoen teenoor persone wat kampe bygewoon het nie, aangesien WIA nie op die terrein van die gemeentes wil beweeg nie. Derhalwe word kampgangers aangemoedig om aktief betrokke te raak in hulle gemeentes.

6. **TEOLOGIE VAN WIA**

Aangesien WIA van die standpunt uitgaan dat hulle nie met 'n bepaalde Dogma werk nie en die evangelie neutraal verkondig, bestaan daar uit die aard van die saak ook geen geskrewe dokumente waarin die leer van WIA saamgevat word nie. Dit is egter onmoontlik om die evangelie neutraal te verkondig, aangesien enige interpretasie van die Bybel vanuit 'n bepaalde leer of dogmatiese agtergrond gedoen word. Vir die NG Kerk om 'n teologiese beoordeling van WIA te doen moet daar dus na die inhoud van WIA se leer gekyk word. Gevolglik is die inhoud van WIA se lesings, sowel as die inhoud van PD le Roux se boeke bestudeer. Uit die sistematisering en analisering van die werke was dit baie duidelik dat daar heelwat positiewe eienskappe in WIA se teologie te vinde is. Daar het egter ook heelwat kommerwekkende (teologiese- en kerklike-) tendense na vore gekom wat hier kortliks bespreek word.

6.1 **Evaluering van WIA**

Die sistematisering en analisering wat gedoen is, het in baie gevalle van die sienings van PD le Roux (die stigter van WIA) gebruik gemaak. Sy publikasies (sien bronnelys) word vandag nog deur WIA gebruik, alhoewel daar heelwat onderwerpe is waaroor hy skryf wat WIA nie gebruik of melding van maak nie. Indien WIA sou voel dat sommige van die sienings van Le Roux nie meer deur hulle gehandhaaf of ondersteun word nie, sal hulle dit onomwonde moet verklaar en dit duidelik stel waar hulle van hom verskil. Hierdie studie het nogtans gepoog om so ver as moontlik waar WIA verskil van PD le Roux se sieninge, dit in ag geneem. Die sieninge van WIA is verkry uit persoonlike gesprekke sowel as uit WIA se eie geskrewe materiaal.

6.1.1 **Evaluering van WIA se doelstelling**

Rakende **WIA se doelstellings** om die kerkloses en kerklosses met die evangelie te bedien moet daar enkele opmerkings gemaak word. Dit is en bly primêr die roeping van die kerk om die evangelie van Jesus Christus aan mense te bedien. Die feit dat WIA se kampe teen 'n toenemende tempo groei behoort vir die kerk 'n vingerwysing te wees. Aan die ander kant behoort WIA egter nie buite die kerk om, op die kerk se terrein te beweeg nie.

WIA stel dit wel duidelik dat kampingangere na hulle plaaslike gemeentes moet teruggaan en aktiewe lidmate moet word. Ongelukkig het dit gebeur en gebeur dit steeds dat sommige lidmate wat terugkom van WIA-kampe verdeeldheid in die gemeente saai. Dit is waarskynlik hoofsaaklik te wyte aan die feit dat hulle op kampe met 'n ongereformeerde grondslag in aanraking kom. Hiermee kan die kerk geen vrede hê nie. Alhoewel daar voorheen op kampe (en ook in van PD le Roux se geskrifte) kritiek teen die "doodsheid" van die kerk (en dikwels by name die NG Kerk) uitgespreek is, behoort WIA se verskoning in hierdie verband aanvaar te word.

6.1.2 *WIA se Skrifbeskouing*

Wat WIA se **Skrifbeskouing** betref, moet hier enkele opmerkings gemaak word. Le Roux (s.a.(c):328) is van mening dat God nuwe openbaringe aan die mens gee, buite die Woord om. Dit bring uit die aard van die saak die gereformeerde standpunt wat die genoegsaamheid van die Skrif bely, in gedrang. Tydens 'n gesprek wat op 2 Februarie 2000 met die bestuur van WIA gevoer is, het WIA egter te kenne gegee dat hulle op hierdie punt van Le Roux verskil, en wel die genoegsaamheid van die Skrif aanvaar. WIA sal hulleself egter duideliker moet uitspreek oor hulle **siening van die Heilige Skrif** om misverstande te voorkom.

Wat WIA se Skrifgebruik betref is daar ook ernstige probleme. WIA leer mense om die Woord van God meer gereeld te lees en te bestudeer. Ongelukkig leer hulle mense om die Bybel eksemplaries en biblisisties te verstaan op grond van hulle voorbeeld. In die omgang met die Woord van God is dit belangrik om te onthou dat die Skrif homself verklaar (*sacra scriptura sui ipsius interpres*). Dit beteken onder andere dat 'n Skrifgedeelte in die lig van die geheel verklaar moet word (Heyns 1988:18). Dit gebeur egter nie deurlopend by WIA nie en uit van die lesings sowel as in die skrywes van Le Roux is dit duidelik dat sekere gedeeltes soms buite verband aangehaal en dikwels eksemplaries of biblisisties gebruik word.

6.1.3 *WIA se siening van die mens*

WIA se **siening van die mens** moet ook aandag geniet. Die mens bestaan vir WIA uit drie onderskeie dele: liggaam, siel en gees. Hierdie siening is waarskynlik te danke aan 'n verkeerde Skrifbegrip (biblisisties).

Van Genderen en Velema (1992:321-322) stel dit duidelik dat die Bybel geensins daarop uit is om 'n wetenskaplike ontleding van die mens te gee nie. Daar is 'n groot verskeidenheid woorde in die Bybel wat gebruik word om na die mens te verwys. Juis hierdie veelheid en verskeidenheid van tekste getuig daarvan dat 'n mens nie moet probeer om uit die Woord duidelike, wetenskaplike afgegrensde terminologie te kry wat die mens se samestelling beskryf nie.

In die geskiedenis van die mens was daar al vroeër soortgelyke denke as die van WIA. Alreeds voor Plato het Griekse filosowe dualisties oor die mens gedink. Plato het 'n duidelike onderskeid tussen die liggaam en die siel van die mens gemaak. Hy het die siel gesien as 'n hoëre en meer waardevolle deel van die mens as die liggaam. (Heyns 1988:140). Ook die monisme het 'n onderskeid tussen die gees en die liggaam van die mens gemaak. Vir hulle is die liggaam ten diepste maar net iets wat die gees konstateer en waar maak. Die liggaam is maar net die teken van die teenwoordigheid van die liggaam (Heyns 1988:140-141).

WIA glo ook dat God nie 'n menslike of fisiese wese is nie. Die mens is dus slegs beeld van God in die sin dat hy/sy 'n gees besit. Hierdie gees is deel van God

aangesien God dit as 'n deel van Homself in die mens in geblaas het. (Le Roux s.a.(c):3) Hierteenoor sê die gereformeerde teologie dat die mens beeld van God is soos God hom/haar geskape het. (Van Genderen en Velema 1992:307). Dit wil nie sê dat die mens min of meer identies aan God is nie. Daar bestaan nie 'n wesenskontinuiteit tussen God en mens nie, eerder 'n wesensanalogie. (Heyns 1988:125). Die mens is as 'n eenheids-wese deur God geskep. (Heyns 1988:120-124) Die mens se liggaam en siel is so inmekaar gevleg, dat hulle selfs nie naasmekaar of bomekaar is nie. Die konkrete mens na liggaam en siel is mens van God maar ook mens van hierdie aarde. (Heyns 1988:123). Bogenoemde word nie deur WIA erken nie. WIA het 'n monistiese verstaan van die mens. Vir hulle is die mens eintlik net gees. Die liggaam is van minder belang en eintlik verganklik. Die mens is ook net na die gees as beeld van God. Hierdie gees is 'n deel van God wat Hy self in die mens in geblaas het. Dit is nie 'n Bybelse antropologie nie en daarom word dit ten sterkste deur die gereformeerde teologie afgewys.

6.1.4 *WIA se uitverkiesingsleer*

Die gereformeerde teologie stel dit duidelik dat die uitverkiesing God se werk is. Die heil van die mens berus op 'n genadige keuse en beslissing van God. God se keuse is nie afhanklik van wat die mens doen of besluit nie. (Van Genderen & Velema 1992:229) Hierteenoor sê WIA in die lyn van die pelagianisme (wilsvryheid) en die sunergisme (medewerking) dat die inisiatief vir ons heil wel by God lê, maar dit hang van die mens se keuse af of hy die verlossing wil aanvaar. Die klem val grotendeels op die verantwoordelikheid van die mens. Christus se plaasvervangende soendood en sy verdienste, word heeltemal onderbekteltoon. Dit is in wese eintlik 'n ontkenning van die soewereiniteit van God en hieroor oordeel die gereformeerde teologie negatief.

Die probleem is dat die kernvraag van die uitverkiesing nl. "Op grond waarvan vind die uitverkiesing plaas?" deur WIA verkeerd beantwoord word. Hulle antwoord is dat God daardie mense uitverkies wat Hy vooraf geweet het gaan glo. Die gereformeerde teologie se antwoord hierop is dat die Goddelike uitverkiesing nie die antwoord of reaksie van God is op dit wat in die tyd gebeur nie (die mens se keuse) nie. Dit is en bly die inisiatief wat in die hart van die drie-enige God gebore is, en in Christus en die Heilige Gees geopenbaar word. (Heyns 1988:80) Wat die soteriologie betref sal WIA dus ook ernstig moet besin oor sy sienings.

6.1.5 *WIA se siening van Sonde*

WIA is nie baie duidelik in sy leer oor die sonde nie. Daarom is dit moeilik om regtig 'n beoordeling oor hulle siening te maak. Die belangrikste wat hier genoem moet word is dat WIA nie voorsiening maak vir die erfsonde nie. Vir hulle word die mens as't ware soos Adam gebore, sonder sonde. Die duiwel en sy magte slaag wel daarin om die mens se siel so te verblind, dat die mens kies om hom

eerder gehoorsaam te wees as God. Die mens bly egter 'n wese met wilsvryheid wat kan kies of hy/sy sonde gaan doen of nie.

Vir die gereformeerde teologie is dit baie duidelik dat die algehele verdorwenheid van die totale mensheid dwarsdeur die Skrif geleer word. Dit word as 'n veronderstelling aanvaar (Heyns 1988:189-190). Die mens is uit homself nie geneig tot iets goeds nie. Dit is baie interessant dat die naam van Pelagius weereens opduik wanneer daar oor WIA se siening van sonde besin word. Reeds aan die begin van die vierde eeu het Pelagius die leerstuk van die erfsonde bestry. Hy het geglo dat die mens in dieselfde toestand as Adam gebore word – sondeloos. Dat die mens sondig, is dan nie te wyte aan die erfsonde nie, maar aan die navolging van verkeerde voorbeelde. Hierdie sienings van hom is reeds 418 deur die sinode van Karthago veroordeel. (Heyns 1988:192) Vandag nog word Pelagius, en gevolglik WIA se soortgelyke sienings, deur die kerk as dwaalleer beskou.

7. GEVOLGTREKKING

Reeds wat WIA se doelstellings betref is daar probleme. WIA lê hom daarop toe om die kerk se werk te doen, nl. Om die "kerkloses" en "kerklosses" met die evangelie te bedien. Dit is en bly primêr die werk van die kerk.

Rakende WIA se teologiese grondslag is daar ook ernstige probleme. Hier word gedink aan dwalinge wat goed vergelyk met onder andere die pelagianisme, sunergisme, monisme e.a. WIA sal hulleself baie duidelik hieroor moet verantwoord.

In antwoord op die vraag of WIA op die steun van die kerk kan staatmaak, is die antwoord op hierdie stadium : nee. WIA se grondslag en doelstellings is op meer as een punt strydig met die gereformeerde teologie. Daarom kan WIA op hierdie stadium nie op die steun van die NG Kerk reken nie.

Hierdie gevolgtrekking is gemaak op grond van inligting wat tans beskikbaar is oor WIA. Die gesprek met WIA behoort egter nie hier op te hou nie, maar eerder hier te begin. WIA sal moet rekenskap gee oor dit wat hierdie studie aan die lig gebring het en oor sy verwantskap aan die publikasies van PD le Roux. Indien WIA regtig ernstig is oor die steun van die NG Kerk, sal dit noodwendig lei tot selfondersoek en 'n duidelike selfidentifisering.

Bronnelys

Bavinck, H. 1956 *Our Reasonable Faith. A survey of Christian Doctrine*. U.S.A.: Eerdmans Publishing Co.

Heyns, J.A. 1988. *Dogmatiek*. N.G. Kerkboekhandel

Hoeksema, H. 1966 *Reformed Dogmatics*. Grand Rapids, Michigan: Reformed Free Publishing Association.

Kasset 1. 2000. Gesprek tussen WIA en die AKLAS van die N.G Kerk

Kasset 2. 2000. Gesprek tussen WIA en die AKLAS van die N.G.Kerk

Jonker, W.D. 1994. *Bevrydende Waarheid. Die Karakter van die Gereformeerde Belydenis*. Wellington: Hugonote-Uitgewers.

Kroonstad. WOORD IN Aksie (WIA) Wie en wat is dit? Pamflet wat versprei is in die Ring van Kroonstad.

Le Roux, P.D. s.a.(a) *Die Heerlikheid Herwin*. Ifafi: NISSI Verspreiders

Le Roux, P.D. s.a.(b) *Die Wet van die Vryspraak*. Ifafi: NISSI Verspreiders

Le Roux, P.D. s.a.(c) *Studies in die Bevryding van die Gees*. Ifafi: NIASI verspreiders.

N.G. Kerk. 1999. *Kerkorde. Nederduits Gereformeerde Kerk Oranje-Vrystaat* 1999. Bloemfontein: N.G. Kerk in die O.V.S.

SKLAS Wes-Transvaal. S.a.(a) "n *Beoordeling van Woord in Aksie*. Verslag van die SKLAS van Wes-Transvaal

SKLAS Wes-Transvaal. s.a.(b) *Woord in Aksie: 'n Dwalende Organisasie*. Verslag van die SKLAS van Wes-Transvaal

Terblanche, H. 2000(a). Persoonlike brief.

Terblanche, M. 2000(b). *Die Posisie van die Ned. Geref. Kerk in die OVS met betrekking tot Woord in Aksie*. Omsendstuk na Gemeentes.

Van Genderen, J. Velema, W.H. 1992. *Beknopte Gereformeerde Dogmatiek*. Kampen: Uitgeverij Kok.

Woord in Aksie. 1998. *Woord in Aksie Familienuus*. Mei.

Woord in Aksie. 2000. *Woord in Aksie Familienuus*. 11(1).

Woord in Aksie. 1999. *Woord in Aksie Handleiding vir Sprekers en Kleingroepleiers*. Pretoria. Woord in Aksie.

Woord in Aksie s.a. *Woord in Aksie Huishoudelike reglement*.

Woord in Aksie. *Woord in Aksie*. Pamflet

<http://www.wia.org.za/wia-web.htm>

Die NG Kerk kon na grondige ondersoek en persoonlike gesprekke met die bestuur van WIA, nog nie die punt bereik waar steun aan die beweging verleen kon word nie. Die redes blyk duidelik uit die verslag van die ad hoc-kommissie.

In die handboek wat nog op kampe en vir die toerusting van leiers gebruik word (*PD le Roux: Studies in die Bevryding van die Gees*), blyk uit die volgende aanhaling iets van hulle beskouing van God, die mens en sy verlossing:
"Die feit dat God sy Seun gegee het, red nie die wêreld nie. Dit is Góð se bydrae. Wat die mens red is sy geloof in Hóm wat God gegee het." (p17)

Dat 'n positiewe bydrae deur hierdie organisasie gemaak kan word, kan seker nie betwyfel word nie. Dat daar egter negatiewe invloede is, is ook nie weg te redeneer nie. Oor dogmatiese kwessies soos die sondebegrip en daarom ook met betrekking tot die doop, bestaan groot verskil van interpretasie. Daar leef ook by lidmate 'n afwysende houding teenoor die belydenisskrifte van die kerk en ook die Kerkorde. Vir sommige lidmate is hulle betrokkenheid by WIA-bedrywighede soos bybelstudiegroepe, selgroepe of huiskerkgroepe, wat dit ook al genoem word, ononderhandelbaar.

Dalk het dit nodig geword dat die Hervormde Kerk self 'n behoorlike ondersoek doen en hom op breë vlak uitspreek oor hierdie beweging. Dalk kan by die NG Kerk aansluiting gevind word om die ondersoek verder saam met hulle te loods. Ds Piet Bezuidenhout, wat tot datum lid was van die ad hoc-kommissie, het by my navraag gedoen oor moontlike samewerking van die kant van die Hervormde Kerk, en hy is na die Algemene Kommissie verwys.

JH Prinsloo

--- oOo ---

BYLAE

E

**KONSEP
GRONDSLAG
TKR**

KONSEP GRONDSLAG

1. NAAM

Tussenkerklike Raad.

2. AARD

Die Tussenkerklike Raad is 'n raad van kerkgemeenskappe wat die Drie Formuliere van Eenheid onderskryf op grond waarvan die kerkgemeenskappe hulle eenheid in Jesus Christus in die raad tot uitdrukking bring en bevorder deur 'n gesamentlike agenda af te handel.

3. SAMESTELLING

Die Tussenkerklike Raad word saamgestel uit kerkgemeenskappe wat die genoemde belydenisskrifte onderskryf en na aansoek, of uitnodiging, aansluit.

Historiese perspektief

Die samestellende kerke tydens die stigting is die Gereformeerde Kerke in Suid-Afrika, die Nederduitse Gereformeerde Kerk en die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika. Die besondere verhouding tussen hierdie kerkgemeenskappe, wat vanaf 1958 in die Tussenkerklike Kommissie tot uitdrukking gekom het, het in 2003 op die stigting van die Tussenkerklike Raad uitgeloop. Hierdie verhouding het uit 'n gemeenskaplike reformatoriese herkoms, 'n gesamentlike sosio-historiese kontekstualiteit en 'n gemeenskaplike taal gegroei. Ondanks die verskeidenheid in kerkformasie en kerklike etos, asook graadverskille in die beleving van die gemeenskaplike belydenis, het dié kerkgemeenskappe deur die jare op grond van 'n gemeenskaplike groeibodem 'n verhouding van geloofseenheid in Christus gehandhaaf en hulle streef steeds daarna om dié verhouding tot 'n hegte kerkregtelik verantwoorde eenheid te voer.

4. KERKREGTELIKE POSISIONERING

Die Tussenkerklike Raad word uit die saamwerkende kerkgemeenskappe saamgestel, op die wyse wat elke kerkgemeenskap geskik ag. Die verteenwoordigers van die saamwerkende kerkgemeenskappe werk op sterkte van die mandaat wat die betrokke kerkgemeenskap aan hulle verteenwoordigers gegee het in die Tussenkerklike Raad saam binne die raamwerk van die Skrif, die Drie Formuliere van Eenheid en die betrokke Kerkorde van elke kerkgemeenskap. Binne hierdie raamwerk oordeel die Tussenkerklike Raad hoe die agenda afgehandel kan word en rapporteer aan die onderskeie kerkgemeenskappe oor sy werksaamhede.

5. OPDRAG

Om kerklike eenheid op grond van dieselfde belydenisskrifte in Jesus Christus te belewe en te bevorder deur

- 5.1 'n krities opbouende gesprek tussen die saamwerkende kerkgemeenskappe voor te sit
- 5.2 kennis te neem van bestaande samewerkingsterreine en 'n geheelbeeld daarvan aan die saamwerkende kerkgemeenskappe te gee
- 5.3 nuwe samewerkingsterreine tussen die saamwerkende kerkgemeenskappe te identifiseer, te koördineer, en met verantwoording aan die onderskeie mandaatgewers uit te bou
- 5.4 waar nodig gesamentlike getuienis in die samelewing en aan die owerhede te lewer
- 5.5 in die Tussenkerklike Raad nuwe ontwikkelinge in die saamwerkende kerke, of beëindiging van bepaalde kerklike praktyke, of verdere presisering van wesenlike aspekte van kerkwees in die ontwikkelingsfase daarvan mee te deel en te toets
- 5.6 kerklike sake van gemeenskaplike belang gesamentlik in 'n wyer sfeer in die Konvent van Reformatoriese Kerke in Suider-Afrika te bevorder.

Toeligtingsperspektief

- (i) Bestaande samewerkingsterreine is onder andere
 - * bybelvertaling
 - * dae van verootmoediging en gebed
 - * vertalings, wysigings en samestellings van liturgiese en ander kerklike geskrifte
 - * gesamentlike kerklike belange in onderwys- en maatskaplike sake
 - * gesamentlike projekte in die breë gemeenskap
 - * samewerking tussen kerkgemeenskappe op plaaslike vlak.
- (ii) Die mandaatgewende vergaderings versoek die betrokke saamwerkende kommissies en deputategroepe om jaarliks inligting van hulle werksaamhede aan die Tuseenkerklike Raad te verskaf met die oog op 'n geheelbeeld, die identifisering van bykomende sake, en nuwe samewerkingsterreine.
- (iii) Deputaategroepe en kommissies van die onderskeie kerkgemeenskappe rapporteer steeds aan hulle mandaatgewers.

6. **KONSTITUERING, ADMINISTRASIE EN WERKSWYSE**

- 6.1 Die Tussenkerklike Raad word gekonstitueer deurdat die saamwerkende kerkgemeenskappe elkeen sewe afgevaardigdes benoem. Geen beperking word op die getal waarnemers geplaas nie.
- 6.2 Die Tussenkerklike Raad benoem 'n Interimkomitee van twee afgevaardigdes van elke kerkgemeenskap wat as dagbestuur optree.
- 6.3 Die ooreenstemmende voositterskap en skribaats van die Tussenkerklike Raad en die Interimkomitee word roterend, soos deur die Tussenkerklike Raad bepaal, behartig.
- 6.4 Die taak van die voorsitter is om die leiding op beide vergaderings by wyse van erkende prosedurereëlins te gee.
- 6.5 Die taak van die skriba is om notules te hou, beide vergaderings te reël, en die stukke in bewaring te hou.
- 6.6 Die Interimkomitee vergader wanneer dit nodig geag word en stel die agenda van die Tussenkerklike Raad saam wat minstens twee keer per jaar vergader.
- 6.7 Die vasstelling van die agenda kan vir die koördinering van gemeenskaplike sake meebring dat ad hoc-afgevaardigdes van verskeie relevante deputate, deputategroepe en kommissies van die saamwerkende kerkgemeenskappe insette op die Tussenkerklike Raad lewer.
- 6.8 Alle koste met betrekking tot die Tussenkerklike Raad en die Interimkomitee word pro rata, soos voorgestel deur die Interimkomitee en vasgestel deur die Tussenkerklike Raad, deur die saamwerkende kerkgemeenskappe gedra en deur die skriba hanteer.

7. **WYSIGING AAN DIE GRONDSLAG VAN DIE TUSSENKERKLIKE RAAD**

Wysigings van administratiewe reëlins word met 'n twee derde meerderheidstem goedgekeur. Prinsipiële wysigings wat die aard van die Tussenkerklike Raad, die samestelling, kerkregtelike posisionering en die opdrag daarvan wesenlik verander, moet deur die bevoegde vergaderings van die saamwerkende kerkgemeenskappe goedgekeur word.

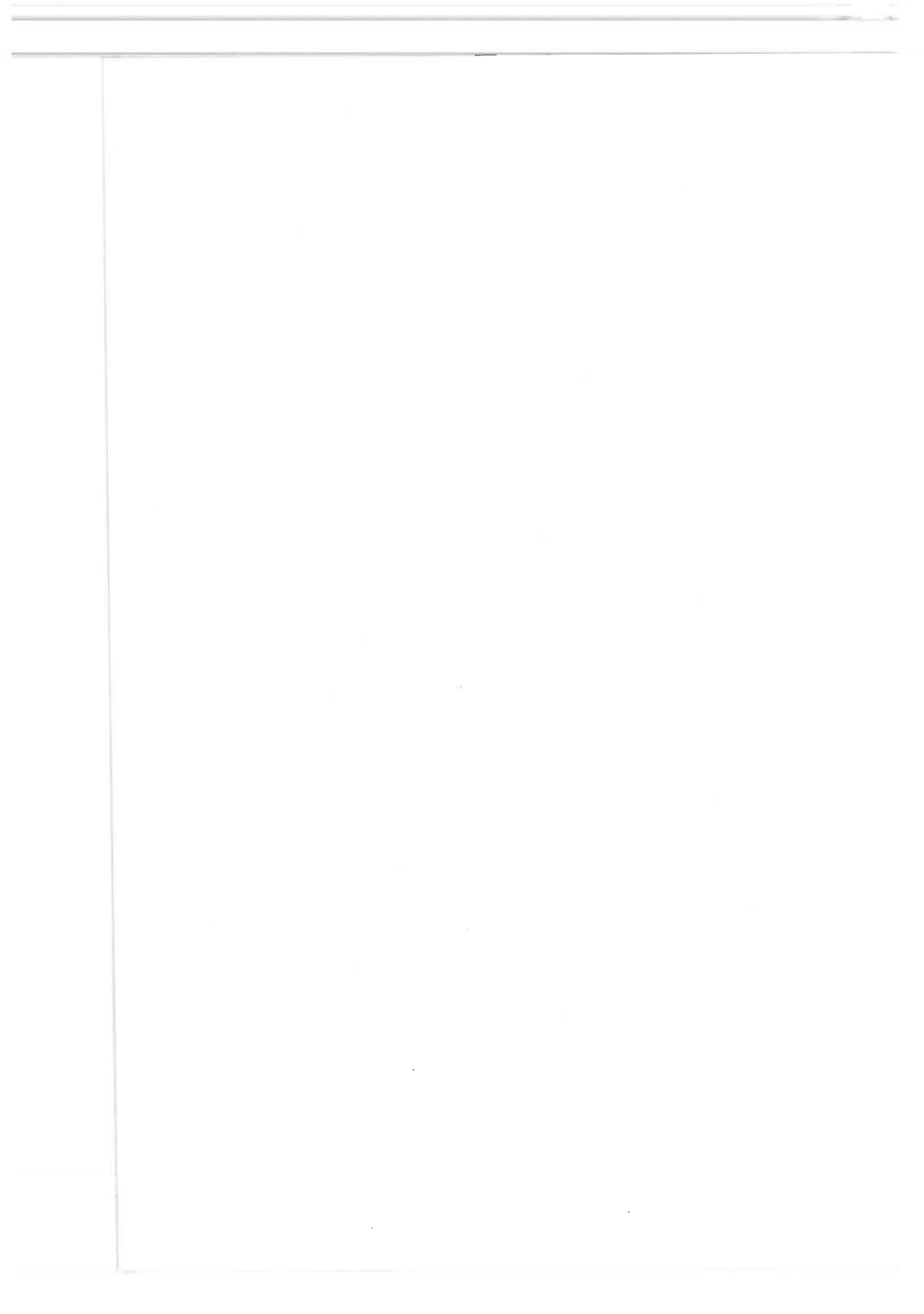
Vasgestel op 2001.

8. **VERDERE AANBEVELINGS**

- 8.1 Bostaande Grondslag word by die eersvolgende onderskeie opdraggewende vergaderings van die betrokke kerkgemeenskappe aanbeveel.

- 8.2 Die Tussenkerklike Raad konstitueer, indien moontlik, op sy eerste vergadering in 2003.
- 8.3 Die dienende Interimkomitee van die TKK bly voortbestaan tot die stigting van die TKR en dien as sameroeper en as agendakommissie.
- 8.4 Die historiese perspektief onder 6.3 word in die onderskeie relevante ekumeniese dokumente van die genoemde drie kerkgemeenskappe gevoeg, in die lig waarvan die onderskeie kerkgemeenskappe hulle ekumeniese posisionering ten opsigte van mekaar prinsipieel en prakties bepaal.

--- oOo ---

BYLAE

F

**PARLEMENTÊRE
LESSENAAR**

PARLEMENTÊRE LESSENAAR

VISIE

Om die Koninkryk van God te dien in die samelewing.

MISSIE

Die monitering van die Wetgewende proses, saam met ander rolspelers in die Christenfamilie, om toepaslike bydraes te lewer in die formulering van wetgewing, met die doel om uitvoering te gee aan die visie en om die totale staatsbestel, in besonder die wetgewende proses te bly toets aan die lig van die Skrif.

1. DOELWITTE MET BETREKKING TOT WETGEWING

- 1.1 Die beskerming van die reg om godsdienst (spesifiek die Christelike geloof) te beoefen in die lig van die beginsels van die Grondwet vervat, waar onder die beskerming van godsdienstvryheid, die reg van die individu en die vryheid van spraak.
- 1.2 Die beskerming van die regte van minder bevoorregtes: ekonomies agtergeblewendes, liggaamlik gestremdes, seksisme slagoffers (beywering vir geslagsgelykheid), ens.
- 1.3 Die beskerming van kinders en die bevordering van gesonde familieëre en die daarstelling van 'n gemeenskaplike morele waardesisteem vir die versekering van 'n regverdige en opbouende samelewing in Suid-Afrika; die beskerming van basiese regte soos gesondheid en onderwys.
- 1.4 Die beywering vir vrede en sekuriteit van alle mense.
- 1.5 Die beskerming van 'n veilige konteks vir die voortbestaan van die kerklike gemeenskap (wette wat te doen het met die doeltreffende funksionering van die Kerk in Suid-Afrika).

2. METODE VAN MONITERING

Die Suid-Afrikaanse Raad van Kerke (bestaande uit een-en-'n-half pos) en die Rooms katolieke Biskoppe Raad (bestaande uit vier persone) wat die monitering van wetgewing doen. Weens ons eie beperkte mensekrag (slegs een persoon vreeslik deelyds) word daar in noue samewerking met die genoemde "parlementêre lessenaar" gewerk, terwyl daar saam met die Gereformeerde Kerk en die Nederduitse Hervormde Kerk 'n adviesgroep van parlementariërs saamgeroep is om (oor party-politieke grense heen) wedersyds beïnvloeding te wees ten opsigte van wetgewing wat geprosesseer word.

3. VERDERE STRATEGIE

Die mees algemene proses tot wetgewing (of wetskrywing) vind soos volg plaas:

- 3.1 Wette kan verwys word vir amendering, of herskrywing, of kennis van nuwe wetgewing kan gegee word deur die kabinet, die parlementêre regs kommissie, of regerings-departemente.
- 3.2 Hierdie proses van wetskrywing kan die orde volg van 'n departementele groenskrif (green paper), waarin 'n algemene aanduiding gegee word van die sake wat van toepassing is. Daarin word die alternatiewe op tafel gest ter oorweging en tot diskussie uitgenooi. Hierna volg 'n witskrif (white paper) waarin duideliker beleidsrigtings aangedui word vir bespreking en waarin konsep-voorstelle vir wetgewing vervat is. Deurgaans sal daar van deskundiges buite die politieke sfeer gebruik gemaak word om werkswinkels oor die onderhawige saak te hou. Hierdie proses kan 'n aantal jare neem.
- 3.3 Hierna word die konsep-wetgewing ter tafel gelê met die eerste lesing in die parlement om gedebatteer te word. 'n Portefeulje-komitee word dan aangewys, bestaande uit lede van die parlement deur die onderskeie politieke aangewys (onder voorsitterskap van die minister onder wie die saak ressorteer).
- 3.4 Die portefeulje-komitee is die eintlike enjinkamer van die wetskrywende proses. Daarheen word nou alle belanghebbendes uit die samelewing uitgenooi (ook en veral deur die openbare media soos radio, TV en koerante) om voorleggings te kom doen oor die saak vanuit hulle perspektief. Skriftelike voorleggings aan die sekretariaat van die komitee word opgevolg deur 'n uitnodiging aan die betrokke belangegroep om op 'n gegewe datum hulle voorleggings aan die komitee te kom doen.

By hierdie "hearings" kan komitee-lede na die aanhoor van die voorlegging aan die indiens vrae vra (maar nie politieke debat voer nie) ter verduideliking van hulle standpunt. Dit is vanselfsprekend dat hoe groter die belangegroep (constituency) is namens wie die voorlegging ingedien word, hoe swaarder sal die waarde daarvan weeg. Dit sluit egter minderheidsstandpunte nie uit nie. Oor die algemeen geld die reël egter dat "getalle tel", wat die samewerking (in ons geval van kerke en geloofsgroepe – in soverre as wat dit moontlik is) 'n prioriteit maak.
- 3.5 Die portefeulje-komitee gaan dan "in komitee" vir oorweging van die voorleggings met die oog op formulering van wetgewing vir voorlegging aan die parlement. Somtyds gebeur dit dat hulle nog nie tevrede is met die proses nie en weer verdere voorleggings aanvra, veral as hulle agterkom dat daar groot algemene ontevreedenheid is onder die hoofrolspelers en meningsvormers oor die onderhawige saak.

- 3.6 Die wetgewing word dan in die parlement ter tafel gelê vir die tweede lesing waarna daar dan tot stemming oorgegaan word.
- 3.7 Indien de uitslag van die stemming positief vir die nuwe wetgewing is, word dit bekragtig wanneer die president van die land dit onderteken.
- 3.8 Alle wetgewing word aan die grondwet gemeet en indien 'n party of belangegroep steeds ontevrede is en meen dat wetgewing strydig is met bepaalde regte wat in die grondwet verskans is, kan appél aangeteken word na die konstitusionele hof (Grondwetlike Hof).

* Na 1994, met die aanvaarding van die Grondwet van Suid-Afrika binne die nuwe vrye demokrasie is alle wette in beginsel amendeerbaar. Dikwels word gehoor dat geen wetgewing absoluut finaal is nie, maar dat die proses steeds voortgaan om wette sodanig te verbeter dat dit nie alleen die grondwet tevrede stel nie, maar ook prakties uitvoerbaar is.

4. **MODES OPERANDI VAN DIE PARLEMENTÊRE LESSENAAR VAN DIE NG KERK**

- 4.1 Die beginsel moet geld om so vroeg as moontlik bewus te wees van (vir die kerk) relevante wetgewing wat geprosesseer word en om dan by die proses betrokke te begin raak.
- 4.2 Om in konsultasie met die Parlementêre Advieskommissie (deur die ASK benoem) te besluit op 'n strategie – wie om te betrek en op watter stadium – en in watter mate die ander kerklike lessenaars maar "gevolg" kan word in hulle strategie van betrokkenheid.
- 4.3 Om saam met die betrokkenes hierbo genoem (punt 2) die proses te volg en saam te besluit oor bywoning en moontlike deelname aan werkswinkels, asook voorleggings aan die betrokke portefeulje-komitee.
- 4.4 Om met die informele groep van parlamentslede te konsulteer oor wedersydse beïnvloeding in terme van die kerk se standpunt met die oog op wyer en toepaslike deelname aan die wetgewende proses.

5. **AAN WIE VERANTWOORDING GEDOEN WORD (OPDRAGGEWENDE INSTANSIES)**

- 5.1 Die parlementêre lessenaar van die NG Kerk is verantwoordelik aan die ASK en die SKK (Wes-Kaap) as opdraggewende instansies en rapporteer aan hulle op gereelde basis. Dit geskied in samewerking met die Direkteur vir Inligting van die Algemene Sinode (Dr Willie Botha).

- 5.2 Die parlementêre lessenaar kommunikeer met die skribas van die verskillende sinodes, asook die gemeentes van die Wes- en Suid-Kaap, Oos-Kaapland en Noord-Kaapland, volgens ooreenkoms oor alle relevante sake voortvloeiend uit die wetgewende proses.
- 5.3 Die parlementêre lessenaar hanteer alle navrae uit verskeie oorde oor wetgewing (sinodes, kommissies, ringe, gemeentes, aksiegroepe en individue).

Slotopmerking:

Alle navrae oor die betrokkenheid van die kerk by die nasionale parlement kan gerig word aan die Direkteur Kommunikasie by die adres bo-aan hierdie dokument. Dit is 'n leerproses vir almal, selfs diegene wat alreeds geruime tyd in die wetgewende proses betrokke is. Ook die regerings-instansies soek dikwels hulle pad nuut vorentoe en in alle gevalle is daar groot entoesiasme en waardering dat die kerk hom/haarself bereid verklaar om betrokke te wees. Sover is die NG Kerk (Saam met die ander hoofstroom-kerke) se betrokkenheid nog net met blydskap in alle parlementêre kringe begroet.

--- oOo ---

BYLAE

**WETGEWING:
HUISHOUDELIKE
VERBINTENISSE**

WETGEWING: HUISHOUDELIKE VERBINTENISSE

1. MEMORANDUM : VOORGESTELDE WETGEWING OOR HUISHOUDELIKE VERBINTENISSE ("DOMESTIC PARTNERSHIPS")

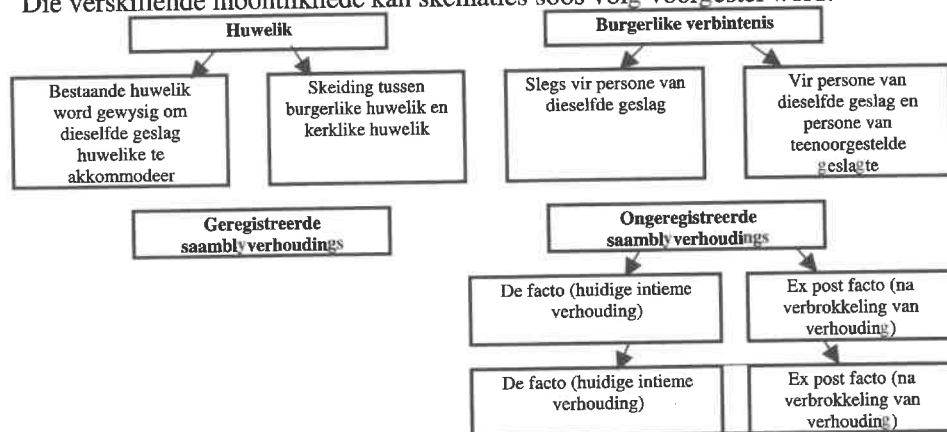
Dr JA Beukes en ds EG Fourie, onderskeidelik voorsitter en sekretaris van die Raad vir Gesinsorg, het op 28 Oktober 2003 in opdrag van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering 'n inligtingssessie, aangebied deur die South African Law Reform Commission, in Nelspruit bygewoon. Die inligtingssessie het gehandel oor die voorgestelde nuwe wetgewing oor huishoudelike verbintenisse ("domestic partnerships"). 'n Eerste verslag is aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering gestuur en 'n werkgroep, bestaande uit ds APJ Beukes, dr JA Beukes, ds EG Fourie, dr JFP Engelbrecht en adv LA Pienaar het op 17 November 'n opvolggesprek met lede van die Regshervormingskommissie gehad. 'n Memorandum met konsep-advies is opgestel en aan die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering deurgegee. Die Kommissie het die advies aanvaar en dit is deurgegee aan die Regshervormingskommissie

1.1. AGTERGROND VAN DIE VOORGESTELDE WETGEWING

Die besprekingsdokument het sy ontstaan te danke aan 'n versoek wat die Departement van Binnelandse Sake in 1996 gerig het tot die Law Reform Commission om ondersoek in te stel of die bepalinge van die Huwelikswet van 1961 nog voldoen aan die eise van die tyd. Daar was veral twee sake wat aangespreek moes word, te wete die aandrang om "huwelike" tussen persone van dieselfde geslag te akkommodeer, asook om beskerming te bied aan persone in langtermyn ongeregistreerde saamblyverhoudings. 'n Lywige en omvattende besprekingsdokument van by die 500 bladsye is opgestel en beskikbaar gestel vir bespreking. Kommentaar moes voor 1 Desember 2003 ingedien word.

1.2. VOORSTELLE

Die verskillende moontlikhede kan skematies soos volg voorgestel word:

'n Verskeidenheid van kombinasies van bogenoemde moontlikhede kan uiteindelik gewettig word.

1.3. VERDUIDELIKING VAN MOONTLIKHEDE

1.3.1 **Huwelik**

Hier is twee moontlikhede:

- * Die bestaande huwelikswette kan gewysig word sodat persone van dieselfde geslag op dieselfde basis as persone van teenoorgestelde geslag in die huwelik bevestig word. Indien hierdie moontlikheid aanvaar word, sal heelwat van die ander moontlikhede verval.
- * 'n Skeiding word gemaak tussen 'n burgerlike huwelik (civil marriage) en 'n kerklike huwelik (of inseëning). In praktyk sou dit dan beteken dat alle huwelike byvoorbeeld in die landdroshof bevestig sou word en dat paartjies dan die keuse het om ook hulle huwelik kerklik te laat inseën. Elke kerkgenootskap sou dan sy eie riglyne kon neerlê waaraan 'n paartjie moet voldoen om toegelaat te word tot die kerklike inseëning.

1.3.2 **Burgerlike Verbintenis ("Civil Union")**

Hierdie moontlikheid laat toe dat die huwelik behou word as instelling slegs vir persone van die teenoorgestelde geslag en dat daar naas die huwelik iets soortgelyks daargestel word met presies dieselfde regte en voorregte as die huwelik, maar dat dit onder 'n ander naam sal bekend staan, te wete 'n "Burgerlike Verbintenis". Die enigste verskil met 'n huwelik is dat die ontbinding van hierdie verbintenis nie deur middel van die skeihof sal geskied nie, maar by wyse van die opheffing van die ooreenkoms wat aanvaar is tydens die sluiting van die verbintenis. Die burgerlike verbintenis word bevestig deur 'n bevestiger wat deur die staat aangestel word, tipies 'n landdros of iets soortgelyks.

Ook hier word twee moontlikhede in die vooruitsig gestel:

- * Die burgerlike verbintenis kan net gesluit word tussen persone van dieselfde geslag
- * Beide persone van dieselfde geslag en persone van die teenoorgestelde geslag kan 'n verbintenis aangaan. Dit laat ruimte vir persone van die teenoorgestelde geslag wat verkies om nie in die "huwelik" te tree nie omdat hulle bepaalde sensitiwiteite rondom die term "huwelik" het, om 'n ander verbintenis met dieselfde wetlike implikasies aan te gaan.

1.3.3 **Geregistreeerde Saamblyverhouding ("Registered Partnership")**

'n Volgende moontlikheid is 'n geregistreeerde saamblyverhouding. Dit sal beskikbaar wees vir persone van dieselfde geslag en van die teenoorgestelde geslag wat nie in die huwelik as sodanig wil tree nie, maar tog hulle verhouding op 'n vaste basis wil laat registreer sodat daar 'n mate van beskerming van beide partye se belange sal wees. Die wetgewing stel 'n formele werkswyse vir die registrasie voor, soortgelyk aan dié van die burgerlike verbintenis hierbo. Beëindiging van hierdie verhouding geskied by wyse van ooreenkoms tussen die twee partye, behalwe waar kinders betrokke is, wanneer die beëindiging deur die hof bekragtig sal moet word.

Die aanwasbedeling sal geld as die standaard reëling t.o.v. bates en daar sal slegs 'n beperkte reg op onderhoud wees by beëindiging van die verhouding. Verder stem die regte en voorregte binne hierdie verhouding grootliks ooreen met dié van 'n huwelik.

1.3.4 **Ongeregistreeerde Saamblyverhouding ("Unregistered Partnership")**

Met hierdie moontlikheid kry die verhouding van ongetroude paartjies van dieselfde of teenoorgestelde geslag 'n bepaalde burgerlike status ("civil status") al het hulle nooit enige stappe geneem om hulle verhouding op 'n vaste grondslag te plaas nie. Die wetgewing het primêr die eiendom binne die saamblyverhouding in die oog. Solank die verhouding voortduur, is beide partye verantwoordelik vir huishoudelike onkoste en by beëindiging van die verhouding, hetsy deur dood of deur ooreenkoms, word 'n billike verdeling van die eiendom gedoen. 'n Baie beperkte reg op onderhoud word in die vooruitsig gestel. Alle saamblypaartjies sal onderhewig wees aan hierdie wetgewing, behalwe waar sulke paartjies uitdruklik ooreenkom dat dié reëlings nie op hulle van toepassing is nie. Twee moontlikhede word voorsien:

1.3.4.1. ***De Facto Ongeregistreeerde Saamblyverhoudings:*** Hier word regte en voorregte geskep vir paartjies met 'n intieme verhouding terwyl dié verhouding nog aan die gang is. Die wetgewing stel 'n lys van faktore voor waaraan voldoen moet word sodat die verhouding as 'n ongeregistreeerde saamblyverhouding beskou sal word, waarvan die grootste wat voorgestel word, is dat die verhouding reeds langer as twee jaar moet bestaan. Een lid van die verhouding sou, byvoorbeeld, kon aanvra dat hulle verhouding tot 'n ongeregistreeerde saamblyverhouding verklaar word sodat hy of sy toegang tot die maat se mediese fonds kan kry of om te keer dat eiendom van die verhouding sonder sy of haar toestemming vervreem word.

1.3.4.2. ***Ex Post Facto Ongeregistreeerde Saamblyverhoudings:*** Hier word 'n ongeregistreeerde verhouding bedoel wat reeds verbroekel het of beëindig is deur die dood van een van die twee partye. 'n Lid van so 'n verhouding sou kon vra dat hulle verhouding na die tyd tot 'n ongeregistreeerde saamblyverhouding verklaar word sodat hy / sy eienaarskap oor 'n billike deel van die eiendom

behorende tot die verhouding kan kry. Kinders wat uit so 'n verhouding verwek word, verkry op soortgelyke wyse beskerming. Hierdie moontlikheid het betrekking op paartjies met 'n intieme verhouding, asook paartjies met 'n versorgende verhouding. Dit wil sê 'n verhouding waarbinne die partye emosioneel en finansiëel van mekaar afhanklik is, sonder dat enige seksuele intimiteit ter sprake is. Tipies hier sou wees die verhouding ouer/kind, broer/suster, ens wat onder een dak bly waar die een toegang sou kry tot die eiendom wat dalk in die ander persoon se naam is, wanneer laasgenoemde intestaat te sterwe sou kom.

LET WEL: Hierdie reëling het primêr betrekking op die beskerming van die regte van hoofsaaklik ongekunstelde persone wat baie keer sonder heenkome gelaat word wanneer hulle lewensmaat / saamblymaat of te sterwe kom of hulle bloot verlaat. Hierdie reëling sou egter ook betrekking kon hê op die eiendom wat daargestel word as deel van 'n langtermyn buite-egtelike verhouding.

2. **KOMMENTAAR**

Die voorstelle vervat in hierdie besprekingsdokument moet gesien word teen die agtergrond van Artikel 9 van die Grondwet, wat lui:

Gelykheid

- (1) *Elkeen is gelyk voor die reg en het die reg op gelyke beskerming en voordeel van die reg.*
- (2) *Gelykheid sluit die volle en gelyke genieting van alle regte en vryhede in. Ten einde die bereiking van gelykheid te bevorder, kan wetgewende en ander maatreëls getref word wat ontwerp is vir die beskerming of ontwikkeling van persone, of kategorieë persone, wat deur onbillike diskriminasie benadeel is.*
- (3) *Die staat mag nie regstreeks of onregstreeks onbillik teen iemand diskrimineer op een of meer gronde nie, met inbegrip van ras, geslagtelikheid, geslag, swangerskap, huwelikstaat, etniese of sosiale herkoms, kleur, seksuele georiënteerdheid, ouderdom, gestremdheid, godsdiens, gewete, oortuiging, kultuur, taal en geboorte.*
- (4) *Niemand mag regstreeks of onregstreeks onbillik teen iemand op een of meer gronde ingevolge subartikel (3) diskrimineer nie. Nasionale wetgewing moet verorden word om onbillike diskriminasie te voorkom of te belet.*
- (5) *Diskriminasie op een of meer van die gronde in subartikel (3) vermeld, is onbillik, tensy daar vasgestel word dat die diskriminasie billik is.*

2.1. HUWELIKE

Uit die verdere gesprek met die lede van die Regshervormingskommissie, het dit geblyk dat daar wesenlik drie moontlikhede is t.o.v. huwelike, te wete

- * **Status Quo met Uitbreiding:** Die status quo word gehandhaaf, behalwe dat die wette uitgebrei word sodat huwelike tussen persone van dieselfde geslag ook moontlik gemaak word. Al die huidige gebruike en regsaspekte bly dieselfde, m.a.w. predikante funksioneer steeds as huweliksbevestigers wat deur die Staat aangestel word en paartjies het die keuse om óf in die hof in die huwelik te tree óf voor 'n kerklike huweliksbevestiger in die huwelik te tree
- * **Skeiding van Burgerlike en Kerklike Huwelike:** 'n Skeiding word gemaak tussen 'n burgerlike huwelik (civil marriage) en 'n kerklike huwelik (of inseëning). In praktyk sou dit dan beteken dat alle huwelike byvoorbeeld in die landdroshof bevestig sou word en dat paartjies dan die keuse het om ook hulle huwelik kerklik te laat inseën. Elke kerkgenootskap sou dan sy eie riglyne kon neerlê waaraan 'n paartjie moet voldoen om toegelaat te word tot die kerklike inseëning. Onder hierdie moontlikheid, verloor predikante die bevoegdheid om as huweliksbevestigers wat deur die Staat aangestel is, op te tree.
- * **Burgerlike verbintenis:** Hierdie moontlikheid laat toe dat die huwelik behou word as instelling slegs vir persone van die teenoorgestelde geslag en dat daar naas die huwelik iets soortgelyks daargestel word vir persone van dieselfde geslag met presies dieselfde regte en voorregte as die huwelik, maar dat dit onder 'n ander naam sal bekend staan, te wete 'n "Burgerlike Verbintenis".

Indien Opsie 1 deurgaang, sou dit beteken dat predikante en die kerk blootgestel word aan die moontlikheid dat hulle van onbillike diskriminasie aangekla kan word sou hulle weier om persone van dieselfde geslag in die huwelik te bevestig. Indien Opsie 3 aanbeveel word, word in die vooruitsig gestel dat dit ook gesien sal word as onbillike diskriminasie omdat, op grond van hulle seksuele oriëntasie, persone uitgesluit word van iets wat vir persone van die teenoorgestelde geslag beskikbaar is.

2.2. SAAMBLYVERHOUDINGS

Die lede van die Regshervormingskommissie het te kenne gegee dat, sou Opsie 2 aanvaar, die noodsaak vir Geregistreerde Saamblyverhoudings sou verval. Indien hierdie moontlikheid egter steeds sou realiseer, sou die Kerk nooit hierdie tipe verhouding kan aanbeveel as 'n opsie vir sy lidmate nie.

Die lede van die Regshervormingskommissie het versoek dat die Kerk wel 'n mening oor hierdie saak gee en die volgende mening is geformuleer: Die Kerk kan egter die noodsaak insien dat persone binne sulke verhoudings 'n mate van beskerming behoort te geniet wanneer die verhouding beëindig word, hetsy deur die dood of deur die verbokkeling van die verhouding. Die Kerk sou daarom wetgewing kon ondersteun wat voorsiening maak vir Ex Post Facto

Ongeregistreerde Saamblyverhoudings, aangesien daar in hierdie geval gekyk word na die gevolge van die saamblyverhouding wanneer dié verhouding tot 'n einde gekom het sodat kwesbare persone binne die verhouding, soos kinders, 'n mate van beskerming kan geniet.

3. **ADVIES AAN DIE REGSHERVOMINGSKOMMISSIE**

Die raad het, by monde van die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die volgende advies tenoor die Regshervormingskommissie uitgebring:

Voorgestelde wetgewing : Huishoudelike verbintenisse

Afgevaardigdes van die Nederduitsch Hervormde Kerk het op 28 Oktober 2003 'n werkwinkel oor die voorgestelde wetgewing oor huishoudelike verbintenisse ("domestic partnerships") bygewoon. 'n Uitgebreide afvaardiging van die Kerk het ook op 17 November lede van die Regshervormings-kommissie te woord gestaan oor hierdie saak. 'n Verslag het gedien voor die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering en ons doen graag soos volg verslag:

Ons het waardering vir die besprekingsdokument wat ter insae was. Dit was beide 'n omvattende en weldeurdagte dokument wat 'n ingewikkelde en soms ook netelige onderwerp op 'n baie professionele manier aangespreek het. Ons het ook waardering vir die inklusiewe werkswyse wat gevolg is. Ons beskou dit as deel van die profetiese roeping van die kerk om ook getuienis teenoor die owerheid te lewer en ons is dankbaar dat ons as Kerk ook by hierdie proses betrek is.

Huwelike

Uit die gesprekke met lede van die Regshervormingskommissie, verstaan ons dat daar drie moontlikhede voorgestel word ten opsigte van die huwelik, te wete Status Quo met Uitbreiding, die Skeiding van Burgerlike en Kerklike Huwelike en 'n Burgerlike Verbintenis. Ons wil graag die Skeiding van die Burgerlike en Kerklike Huwelik ondersteun as opsie wat vir die Kerk aanvaarbaar is.

Die Kerk beskou dit nie as 'n probleem dat predikante hulle status as huweliksbevestigers wat deur die Staat aangestel is, verloor nie.

Hierby wil ons graag aanbeveel dat regspraktisyns die bevoegdheid bekom om as amptelike huweliksbevestigers op te tree, aangesien dit enersyds die las op die

Staatsamptenary sal verminder terwyl, andersyds, dit gemakliker gemaak word vir paartjies om tegelyk by dieselfde persoon 'n huwelikskontrak op te stel en die huwelik te laat bevestig.

Saamblyverhoudings

Die Kerk kan nooit saamblyverhoudings kondoneer nie en sal daarom nie wetgewing kan ondersteun wat sulke verhoudings "wettig" nie.

Die Kerk kan egter die noodsaak insien dat persone binne sulke verhoudings 'n mate van beskerming behoort te geniet wanneer die verhouding beëindig word, hetsy deur die dood of deur die verbrekking van die verhouding. Die Kerk sou daarom wetgewing kon ondersteun wat voorsiening maak vir Ex Post Facto Ongeregistreerde Saamblyverhoudings, aangesien daar in hierdie geval gekyk word na die gevolge van die saamblyverhouding wanneer dié verhouding tot 'n einde gekom het sodat kwesbare persone binne die verhouding, soos kinders, 'n mate van beskerming kan geniet.

--- oOo ---

BYLAE

H

**GEOUDITEERDE
FINANSIËLE
STATE**

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

(Gemeentes an Organe van Bystand uitgesluit)

Raad van Finansies

**FINANSIËLE JAARSTATE
31 DESEMBER 2003**

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

(GEMEENTES EN ORGANE VAN BYSTAND UITGESLUIT)

FINANSIËLE JAARSTATE

31 DESEMBER 2003

INHOUDSOPGAWE	BYLAE	BLADSY
1. Ouditeursverslag		1
2. Balansstaat		2
3. Inkomstestaar		3
4. Aantekeninge tot die finansiële state		6
5. Fonds vir Gemeente Opbou	A	20
6. Kampterreine	B	22
7. Teologiese Opleiding en HTS	C	23
8. Teologiese Opleiding : Diverse Fondse	D	24
9. Algemene Kerkfonds	E	25
10. Administrateurskantoor	F	26
11. Geboue	G	27
12. Argief, Museum & Biblioteek Studentebearbeiding	H	28
13. Konservatorium vir Kerkmusiek Interne Oudit	I	29
14. Sendingraad : Sendingwerkrekening	J	30
15. Sendingraad : Teologiese Opleiding	K	31
16. Sentik	L	32
17. Rentefonds	M	33

MEINTJES, VERMOOTEN & VENNOTE

GEOTROOIEERDE REKENMEESTERS EN OUDITEURE (S.A.)

BROOKLYN COURT BLOK/BLOCK A
VEALESTRAAT 361 VEALE STREET
NIEUW MUCKLENEUK
0181

e-pos/mail : mvv@meintjesvermooten.co.za

CHARTERED ACCOUNTANTS AND AUDITORS (S.A.)

☎ 515 - ☎ 23

PRETORIA 0001

☎ (012) 346 6346

☎ (012) 346 5599

☎ (+27)12 346 6346

U Verw:
Your Ref:

Ons Verw:
Our Ref:

Mnr JP la Grange

19/05/2004

Die Raad van Finansies
NH Kerk van Afrika
PRETORIA

VERSLAG VAN DIE ONAFHANKLIKE OUDITEURE VIR DIE JAAR GEËINDIG 31 DESEMBER 2003

Ons het die finansiële jaarstate uiteengesit op bladsye 2 tot 33 geouditeer. Hierdie finansiële state is die verantwoordelikheid van die Raad van Finansies. Dit is ons verantwoordelikheid om op grond van ons audit 'n mening oor hierdie finansiële state uit te spreek.

Omvang

Ons het ons audit ooreenkomstig standpunte van Suid-Afrikaanse Ouditstandaarde, uitgevoer. Hierdie standaard vereis dat ons die audit beplan en uitvoer om redelike gerusstelling te verkry dat daar geen wesenslike wanvoorstelling in die finansiële state is nie. 'n Oudit behels:

- 'n ondersoek, op 'n toetsgrondslag, van bewyse wat die bedrae en openbaarmakings in die finansiële state steun,
- 'n beoordeling van die rekeningkundige beginsels wat gebruik is en beduidende ramings wat deur bestuur gemaak is, asook
- 'n oorweging van die algehele aanbieding van die finansiële state.

Ons is van mening dat ons audit 'n redelike grondslag vir ons mening bied.

Kwalifikasie

Soos in die geval van soortgelyke organisasies, is dit nie gebruiklik vir die Raad van Finansies om rekeningkundige beheermaatreëls in te stel oor kontantinvorderings ten opsigte van bydracs en insamelings, voor die aanvanklike inskrywing van die invorderings in die rekeningkundige rekords nie. Dit was derhalwe vir ons onprakties om ons ondersoek uit te brei na ontvangste bo en behalwe die wat werklik geboekstaaf is.

Ouditmening

Afgesien van die uitwerking van enige aansuiwerings wat dalk nodig sou gewees het indien dit vir ons moontlik was om ons ondersoek na kontantinvorderings uit te brei, verstrekk hierdie finansiële state na ons mening en ooreenkomstig algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk, 'n redelike weergawe van die finansiële toestand van die Raad van Finansies op 31 Desember 2003 en van die resultate van sy bedrywighede vir die jaar geëindig op daardie datum.

MEINTJES, VERMOOTEN & VENNOTE

Per:

Geotrooieerde Rekenmeesters (SA)

VENNOTE • A F VAN TONDER • J P LA GRANGE • A J MEINTJES • S J DE WITT • L KELLERMAN • T F ALBERTYN • PARTNERS
BYGESTAAN DEUR: C R BRUNI G.R./C.A.(S.A.) • C DE JAGER G.R./C.A.(S.A.)

SEKRET 1985 SINCE

BALANSSTAAT SOOS OP 31 DESEMBER 2003

		2003 R.	2002 R.
	Aant.		
BATES			
Nie - Bedryfsbates		74,833,333	58,743,336
Vaste Eiendom	12	6,112,614	6,552,281
Vaste Bates	13	207,212	308,122
Aandele en ander belange	14	4	4
Beleggings	7	68,513,503	51,882,929
Bedryfsbates		16,042,989	15,301,127
Voorraad	15	958,282	970,507
Diverse lenings en debiteure	16	14,076,481	13,137,723
Lopende bankrekeninge		1,001,032	1,186,873
Kontant en kontantekwivalente	17	7,194	6,024
TOTALE BATES		90,876,322	74,044,463

FONDSE EN AANSPREEKLIKHEDE

Fondse en reserwes		1,326,684	(3,607,544)
Kapitaalreserwe	8	17,488,725	16,970,680
Nie - verdeelbare reserwes	9	9,992,136	9,349,339
Onopgeëisde Krediteure		539,823	-
Opgehoopte Tekort	10	(26,694,000)	(29,927,563)
Nie - Bedryfslaste	11	79,359,551	69,513,074
Langtermynlenings			
Bedryfslaste		10,190,087	8,138,933
Ope Rekeninge		2,518,177	1,244,749
Diverse Trustfondse		7,671,910	6,894,184
TOTALE FONDSE EN AANSPREEKLIKHEDE		90,876,322	74,044,463

Geteken namens die Raad van Finansies op 19 Maart 2004

VOORSITTER

SEKRETARIS

INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG
31 DESEMBER 2003

	TOTAAL Reserwe Rekeninge	TOTAAL Opgeh. Tekort Rekeninge	2003 TOTAAL	2002 TOTAAL
INKOMSTE	3,961,263	23,588,750	27,550,013	26,046,022
Advertensies en donasies	335,815	314,060	649,875	1,645,179
Heffings, bydraes en verkope	3,434,553	16,716,638	20,151,191	19,281,372
Huur ontvang	887	800,279	801,166	820,395
Onderhoudsvoorsiening - Terugskrywing	-	213,667	213,667	-
Oninbare skulde verhaal	-	47,526	47,526	-
Rente, dividende, kommissie en admingelde	190,008	5,496,580	5,686,588	4,299,076
UITGAWES	3,356,341	20,491,298	23,847,639	21,512,101
Administrasiekoste	-	36,729	36,729	33,852
HTS Tekort	253,619	-	253,619	152,746
Huur betaal	487	632,148	632,635	637,985
Kantoor van die Sekretaris	-	720,252	720,252	685,766
Kerklike Rade en Organe van Bystand	-	88,000	88,000	21,086
Kommissies van die AKV	-	592,872	592,872	433,718
Korting toegestaan en oninbares afgeskryf	137,575	-	137,575	143,398
Munisipale koste	-	222,443	222,443	207,232
Onderhoud en skoonmaak koste	5,063	904,872	909,935	524,569
Ouditeursvergoeding	-	80,647	80,647	70,700
Personeel koste	1,432,707	6,055,028	7,487,735	6,912,698
Produksiekoste	-	800,684	800,684	789,224
Reis-, verblyf en motorkoste	3,633	342,819	346,452	321,167
Rente betaal	-	6,998,843	6,998,843	6,400,999
Subsidies en leningspaaielemente	1,470,767	1,841,797	3,312,564	3,083,707
Studentekoste	11,898	216,196	228,094	197,652
Telefoon, posgeld, drukwerk, bankkoste	15,370	651,577	666,947	643,103
Vergaderings, funksies, navorsing en ledegeld	18,668	111,184	129,852	44,916
Versekering	3,699	83,338	87,037	72,871
Waardevermindering	2,855	15,765	18,620	24,681
Webterreinkoste	-	96,104	96,104	110,031
NETTO OORSKOT / (TEKORT)	604,922	3,097,452	3,702,374	4,533,921

L

INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG

31 DESEMBER 2003

NIE VERDEELBARE RESERWEREKENINGE					
Fonds vir Gem Oopbou	Rooideplaas Kampterrein	Venterskroon Kampterrein	Teologiese Opleiding		
1,470,767	16,832	26,782	2,446,882		
-	-	-	335,815		
-	-	24,000	-		
887	-	-	-		
1,469,880	-	-	1,940,673		
-	-	-	-		
-	-	-	-		
-	-	-	-		
-	16,832	2,782	170,394		
1,470,767	1,679	5,807	1,878,088		
UITGAWES					
Administrasiekoste					
HTS Tekort	-	-	253,619		
Huur betaal	-	-	487		
Kantoor van die Sekretaris	-	-	-		
Kerklike Rade en Organe van Bystand	-	-	-		
Kommissies van die AKV	-	-	-		
Korting toegestaan en oninbares afgeskryf	-	-	137,575		
Munisipale koste	-	-	-		
Onderhoud en skoonmaakoste	-	864	4,199		
Oorplasinge volgens begroting	-	-	-		
Ouditeursvergoeding	-	-	-		
Personeelkoste	-	-	1,432,707		
Produktsiekoste	-	-	-		
Reis-, verblyf en motorkoste	-	-	3,633		
Rente betaal	-	-	-		
Subsidies en leningspaaiemente	-	-	-		
Studentekoste	-	-	11,898		
Telfoon, posgeld, drukwerk, bankkoste	-	68	15,302		
Vergaderingsfunksies, navorsing en ledegeld	-	-	18,668		
Versekering	-	-	3,699		
Waardevermindering	-	1,611	-		
Webterreinkoste	-	1,244	-		
1,470,767	-	-	-		
NETTO OORSKOT / (TEKORT)				15,153	20,975
				568,794	
BYLAE	A	B2	B1	C	
				604,922	391,321

L

INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG

31 DESEMBER 2003

31 DESEMBER 2003													
OPGEHOOPTE TEKORT-REKENINGE													
Algemene Kerkfonds	Admin Kantoor	Geboue D vd Erf	Geboue B Keep	Argief, museum en Biblioteek	Studente Beaardiging	Konservatorium	Interne Audit	Sending Sendingwerk	Sending Teol. Opl	Sentik	Rente-fonds	TOTAAL	2002 TOTAAL
INKOMSTE													
17,485,597	4,443,931	787,730	228,169	450,025	1,517,419	144,577	1,162,785	1,127,452	1,077,992	1,564,172	9,449,867	39,439,716	37,949,279
188,071	-	-	-	-	-	951	-	23,186	77,719	24,133	-	314,060	1,376,777
17,250,000	142,760	-	-	-	-	55,626	1,162,785	2,981	-	1,540,039	-	20,154,191	19,371,454
-	663,005	87,593	-	-	-	-	-	-	-	-	49,681	800,279	796,395
-	4,156,438	(64,100)	115,734	450,025	1,517,419	88,000	-	1,101,285	998,308	-	4,050,304	12,413,413	12,276,466
-	-	188,825	24,842	-	-	-	-	-	-	-	-	213,667	-
47,526	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47,526	-
-	144,733	-	-	-	-	-	-	-	1,965	-	5,349,882	5,496,580	4,128,187
17,252,090	4,267,230	787,730	228,169	449,050	1,283,073	130,921	990,621	1,025,177	1,096,810	1,832,550	6,998,843	36,342,264	33,806,679
UITGAWES													
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33,852
720,252	435,413	-	-	103,388	-	10,770	17,474	12,982	-	36,729	-	36,729	632,147
88,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	52,121	-	720,252	685,766
592,872	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21,086
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	433,718
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22,629
-	324,394	138,534	47,198	-	-	24,189	27,786	894	36,711	19,300	-	222,443	207,232
15,850,966	-	319,858	77,973	260	-	-	-	-	110,218	-	-	904,872	524,569
-	79,800	-	98,908	324,405	-	66,806	896,739	407,126	642,165	812,158	-	15,850,966	15,413,788
-	2,511,596	295,125	-	-	-	-	-	-	-	800,684	-	80,647	70,700
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,430,269
-	-	-	-	649	-	-	460	12,765	36,449	57,639	6,998,843	6,055,028	789,224
-	234,857	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	800,684	319,444
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6,400,999
-	-	-	-	-	1,283,073	-	-	558,724	-	1,841,797	-	1,841,797	1,752,707
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	216,196	188,100
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	634,189
-	495,843	-	-	16,820	-	1,906	43,587	21,029	23,644	48,748	-	651,577	44,916
-	59,002	-	-	3,528	-	27,250	4,575	15,974	855	111,184	-	111,184	69,539
-	28,428	25,878	4,090	-	-	-	-	11,657	10,019	3,266	-	83,338	69,539
-	1,793	8,335	-	-	-	-	-	-	-	1,050	-	15,765	21,774
-	96,104	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	96,104	110,031
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIELE JAARSTATE

1 EIENDOMSREG

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika besit nie eiendomsreg oor die volgende eiendomme nie:

- 1.1 *Jeugkammerrein, Venterskroon, waar geboue opgerig is.*
- 1.2 Die plaas Tunda, Angola (geregistreer op naam van ds PS van der Walt), word getoon tot 'n nominale waarde van R1.00.
- 1.3 Die volgende eiendomme wat die besit van die instansies vermeld is, is in naam van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika getransporeer, maar word nie by die bates van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika ingesluit nie.
- 1.3.1 *Erf nr. 922, De Aar* (Gemeente van der Kloof).
- 1.3.2 *Hoewe 69, Panorama* (Gemeente Weltevreden)
- 1.3.3 *Erf 160, Hatfield, Pretoria* (Gemeente Philadelphia)
- 1.3.4 *Gedeelte 39 van die plaas Doornbosch 508* (Sendingrand)

2 BELEGGING BOLANDSE KUNSHANDELAARS GROEP (EDMS) BPK

Alle beleggings lenings en debiteure in die Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms) Bpk wat as oninvorderbaar beskou is, is afgeskryf. Die totale verlies tot 31 Desember 2003 beloop R24,960,285. Die verlies word soos volg saamgestel :

Tekorte afgeskryf tot 1997	27,231,114
Verliese verhaal	1998
- Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms) Bpk	(1,778,666)
Verliese verhaal	1999
- Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms) Bpk	(47,440)
Verliese verhaal	2000
- Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms) Bpk	(207,041)
Verliese verhaal	2001
- Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms) Bpk	(253,964)
Tekort vir die jaar	2002
- Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms) Bpk	8,320
Tekort vir die jaar	2003
- Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms) Bpk	7,962
	24,960,285

Enige bedrae wat nog ontvang word ten opsigte van Bolandse Kunshandelaars Groep (Edms) Bpk sal teen die verlies afgewerk word.

l

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (Vervolg)

3 KORTING OP STUDIELENINGS

By die bedrag van R4,482,265 teenoor studieleenings is 'n bedrag van R824,677 ingesluit wat moontlik as korting afgeskryf sal word wanneer studente in terme van die leningsooreenkomste hulle verpligtinge nagekom het. (2004 - R273,485)

4 KERKGELD VIR KERKWERKLENINGS

By Kerkgeld vir Kerkwerkleenings is R4,732,188 ingesluit ten opsigte van lenings aangegaan by lidmate van die kerk. Volgens ooreenkoms kan hierdie lenings met een dag kennisgewing afgelos word.

5 VERSEKERINGSFONDS

Sedert 1998 word 'n versekeringsportefeulje bedryf wat 'n komponent van selfversekering insluit, met 'n binnebybetalingsperk van R 1,710,000. (2002 - R1,670,000)

6 VASTE EIENDOM GEËRF

Waar vaste eiendom geërf is, word die eiendom teen die waardasie vir boedel doeleindes op datum van transport te boek gestel.

7 BELEGGINGS

Die beskikbare fondse op 31 Desember was soos volg belê :

	2003	2002
Daggeld	5,816,763	4,762,937
Delgingsfondse (Sien nota)	8,492,299	6,738,454
Geldmarkfondse	17,718,411	-
Kennisgewing deposito's	36,486,030	40,381,538
	<u>68,513,503</u>	<u>51,882,929</u>

Omdat dit beplan word om beleggings in versekeringspolisse te hou tot vervaldatum word dit getoon teen gekapitaliseerde premies op balansstaat datum. Verskille tussen die boekwaarde en opbrengs sal as rente verdien beskou word in die finansiële state in die jaar wat die versekeringspolis te gelde gemaak word. Die polisterym verstryk op 30 November 2007.

l

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (Vervolg)

Bylae	2003 <u>R.</u>	2002 <u>R.</u>
8 KAPITAALRESERWE	17,488,725	16,970,680
8.1 Algemene Reserwe	1,430,869	1,430,869
Saldo - Begin van die jaar	1,430,869	1,430,869
Surplus / (Tekort) vir die jaar	-	-
8.2 Eiendomsreserwe	9,352,207	8,834,162
Saldo - Begin van die jaar	8,834,162	8,803,063
Plus : Toevoegings	518,045	31,100
- Plase Thabazimbi	147,915	31,100
- Plaas Onderstepoort	357,179	-
- Huis Thabazimbi	12,951	-
Min : Terugsrywings	-	(1)
- Sendingraad Eiendomme	-	-
8.3 Kapitaalvoorsieningsfonds	6,705,649	6,705,649
Saldo - Begin van die jaar	6,705,649	6,705,649
Plus : Bygevoeg uit begroting	-	-
Min : Aanwendings	-	-

l

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (Vervolg)

	2003 R.	2002 R.
9 NIE - VERDEELBARE RESERWES	9,992,136	9,349,339
9.1 Batefonds	31,583	194,977
Saldo - Begin van die jaar	194,977	2,106,838
Min : Bydraes gedurende die jaar terugbetaal	(163,394)	(1,911,861)
9.2 Evangelisasie standplase	144,289	144,289
Saldo - Begin van die jaar	144,289	144,289
Plus : Bydraes gedurende die jaar	-	-
9.3 Fonds vir Gemeente Opbou	846,288	846,288
Saldo - Begin van die jaar	846,288	846,288
Plus : Netto Inkomste / (uitgawe) vir die jaar	-	-
9.4 Kampterreine	253,234	217,106
Saldo - Begin van die jaar	217,106	183,675
Plus :		
- Rooodeplaat oorskot vir die jaar	15,153	13,389
- Venterskroon oorskot vir die jaar	20,975	20,042
9.5 NHSV Hoofbestuur Beursleningsfonds	463,574	390,540
Saldo - Begin van die jaar	390,540	412,804
Plus : Toevoegings		
- Rente	5,754	8,335
- Kapitaaltoevoeging	158,000	66,057
	554,294	487,196
Min : Uitbetalings		
- Kommissie op invorderings	(5,720)	(6,156)
- Oninbare skuld en posgeld	-	(1,000)
- Beurse toegeken	(85,000)	(89,500)

l

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIELE JAARSTATE (Vervolg)

Bylae	2003 <u>R.</u>	2002 <u>R.</u>
9.6 Raad vir Jeugwerk	16,417	16,418
Saldo - Begin van die jaar	16,418	16,418
Min : Bydraes	(1)	-
9.7 Raad vir Kategese	55,098	55,098
Saldo - Begin van die jaar	55,098	55,098
Plus : Donasies en bydraes	-	-
9.8 Sentrale Fonds vir Publikasies	39,858	40,858
Saldo - Begin van die jaar	40,858	40,858
Min : Gedenkboek Vrouekommittee	(1,000)	-
9.9 Van der Hoffstudiefonds	264,050	253,658
Saldo - Begin van die jaar	253,658	241,595
Plus :		
- Rente op lenings	17,328	16,083
- Kapitaal toevoegings	-	-
	270,986	257,678
Min :		
- Kommissie op invorderings	(1,686)	(520)
- Korting toegestaan	(5,250)	(3,500)
9.10 Emeritifonds : Kapitaalopbrengs aandeelverkope	386,688	386,688
Saldo - Begin van die jaar	386,688	386,688
Min : Terugbetaling Nedbankaandeel	-	-
9.11 Liedboekfonds	1,432,957	1,415,649
Saldo - Begin van die jaar	1,415,649	1,467,259
Plus : Toevoegings		
- Koste Verhaling - NG Kerk Uitgewery	17,308	
- Rente ontvang belegging	-	45,990
	1,432,957	1,513,249
Min : Uitbetalings		
- Liedboek funksie	-	(3,725)
- Oorplasing na Sentik	-	(93,875)

2

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (Vervolg)

		2003 <u>R.</u>	2002 <u>R.</u>
	Bylae		
9.12 Teologiese Opleidingsfonds		6,058,100	5,387,770
Opgehoopte Fondse		1,823,830	1,590,851
Saldo - Begin van die jaar		1,590,851	1,501,363
Plus : Netto inkomste	C1	232,979	89,488
		1,823,830	1,590,851
Min : Netto tekort	C1	-	-
Teologiese Opleidingsfonds		1,127,852	792,037
Saldo - Begin van die jaar		792,037	523,635
Plus : Netto inkomste		335,815	268,402
Omskrewe Fondse	D1	3,019,887	2,924,799
Saldo - Begin van die jaar		2,924,799	2,871,414
Plus :			
- Toename in Opgehoopte rente		95,088	53,385
Ander Beursfondse	D2	86,531	80,083
Saldo - Begin van die jaar		80,083	90,028
Plus :			
- Toename / (afname) in Kapitaal		6,448	(9,945)

2

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (Vervolg)

		2003 R.	2002 R.
10 OPGEHOOPTE TEKORT		(26,694,000)	(29,927,563)
10.1 Bedryfsrekeninge		3,528,332	2,737,831
Saldo - Begin van die jaar		2,737,831	1,401,416
Plus : Netto inkomste / (tekort) per Inkomstestate		790,501	1,336,415
Adminkantoor	F1	176,701	266,603
Algemene Kerkfonds	E	233,507	1,312,929
Argief en Museum	H1	975	(1,417)
Barton Keep	G2	-	-
Dirk van der Hoff	G1	-	-
Konservatorium vir Kerkmusiek	I1	13,656	11,035
Ouditkantoor	I2	172,164	(204,142)
Sendingraad	J&K	83,457	125,015
Studentebearbeiding	H2	234,346	(2,946)
Versekeringsfonds		144,073	(252,432)
Sentik	L	(268,378)	81,770
10.2 Rentefonds	M	(5,262,047)	(7,713,071)
Saldo - Begin van die jaar		(7,713,071)	(10,266,824)
Plus : Netto oorskot / (tekort) die jaar		2,451,024	2,553,753
10.3 Sakebedrywe <i>(Per aantekening 3)</i>		(24,960,285)	(24,952,323)
Saldo - Begin van die jaar		(24,952,323)	(24,944,003)
Plus : Verhalings/ (tekort) vir die jaar		(7,962)	(8,320)
11 Langtermynlenings		79,359,551	69,513,074
Saldo - Begin van die jaar		69,513,074	67,095,636
Plus : Netto toename / (afname) vir die jaar		9,846,477	2,417,438
Nota : <i>Die samestelling van die langtermynlenings is soos volg :</i>			
Gemeentes		35,966,602	29,500,549
Individue		4,732,188	6,849,513
Ringe		2,159,991	2,065,326
Diensorgane		36,500,770	31,097,686
		79,359,551	69,513,074

2

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (Vervolg)

	Bylae	2003 <u>R.</u>	2002 <u>R.</u>
12 ALGEMENE EIENDOMME			
12.1.1 Erf 1046 geleë in die dorp Thabazimbi uitbr.6 , Registrasie Afdeling KQ ., Transvaal		83,121	83,121
12.1.2 Erf 756, Pretoria met Barton Keepgebou daarop plus koste van verbeterings		547,645	547,645
12.1.3 Erf 757, Pretoria met gebou daarop bekend as van der Hoffgebou teen oprigtingskoste plus koste van verbeterings		2,064,331	2,064,331
12.1.4 Thabazimbi Plase.Sekere gedeelte5 van die plaas Elfrida nr.378 registrasie afdeling LQ geleë in die distrik Thabazimbi-Seker gedeelte 4 van die plaas Elfrida nr 378 geleë in die registrasie afdeling LQ distrik Thabazimbi - Sekere gedeelte 1 van die plaas Ventershoop nr.373 registrasie afdeling LQ geleë in die distrik Thabazimbi - Gedeelte 1 van die plaas Tarentaalpan nr.132 registrasie afdeling KQ Tvl.		104,000	332,150
12.1.5 Resterende gedeelte van gedeelte II ('n gedeelte van gedeelte 3 van die plaas Onderstepoort nr 300 (Erflating wyle PC van Niekerk). 2/5 aandeel		-	302,111
12.1.6 Plaas Tunda, Angola		1	1
12.1.7 Erf 1858, Rensburg		102,003	95,694
12.2 FONDS VIR GEMEENTE OPBOU			
12.2.1 Die plaas Molskop No. 40, Distrik Koppies		575,387	563,769

2

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIELE JAARSTATE (Vervolg)

12.3	EVANGELISASIE		
12.3.1	Standplaas 4573, geleë aan Kaptijnstraat, Johannesburg met Kerkgebou daarop	763,125	692,110
12.4	SENDINGRAAD		
12.4.1	Gedeelte 7 en resterende gedeelte 9 ('n gedeelte van gedeelte 3) en een halwe aandeel in resterende gedeelte van gedeelte 2 van die plaas Klipdrift 90, registrasie afdeling J.R., Transvaal (erflating deur wyle Steenkamp onderhewig aan vruggebruik van mev Steenkamp)	1,519,778	1,518,564
12.5	RAAD VIR JEUGWERK		
12.5.1	Geboue en verbeterings op jeugkampsterrein Venterskroon (grond uitgesonderd)	181,176	181,176
12.6	TEOLOGIESE OPLEIDING		
12.6.1	Erwe 255 en 264, Petrusburg, distrik Fauresmith	16,054	15,616
12.7	EIENDOMME IN TRUST GEHOU VIR ORGANE VAN DIE KERK		
12.7.1	Erf 427, Piet Potgietersrus	155,993	155,993
		<u>6,112,614</u>	<u>6,552,281</u>

2

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIELE JAARSTATE (Vervolg)

13 STAAT VAN VASTE BATES SOOS OP 31 DESEMBER 2003

Afdeling	Boekwaarde 01/01/2003	Netto Toevoegings	Waarde- Vermindering	Boekwaarde 31/12/2003
	R	R	R	R
Administrateurskantoor				
Meubels en toerusting	4,957	-	1,793	3,164
Motors en fietse	276,907	-	82,290	194,617
Barton Keep				
Meubels en matte	4	-	-	4
Dirk van der Hoffgebou				
Masjiene en toerusting	8,415	-	8,335	80
Sentik				
Meubels en toerusting	1,166	-	1,050	116
Jeugkamptoeerusting				
Rodeplaat	4,003	-	1,611	2,392
Venterskroon	2,182	-	1,244	938
Sendingraad				
Bates	10,488	-	4,587	5,901
TOTAAL	308,122	-	100,910	207,212

STAAT VAN VASTE BATES SOOS OP 31 DESEMBER 2002

Afdeling	Boekwaarde 01/01/2002	Netto Toevoegings	Waarde- Vermindering	Boekwaarde 31/12/2002
	R	R	R	R
Administrateurskantoor				
Meubels en toerusting	10,025	-	5,068	4,957
Motors en fietse	189,933	166,669	79,695	276,907
Barton Keep				
Meubels en matte	4	-	-	4
Dirk van der Hoffgebou				
Masjiene en toerusting	17,948	-	9,533	8,415
Sentik				
Meubels en toerusting	2,216	-	1,050	1,166
Jeugkamptoeerusting				
Rodeplaat	5,666	-	1,663	4,003
Venterskroon	3,426	-	1,244	2,182
Sendingraad				
Bates	16,611	-	6,123	10,488
TOTAAL	245,829	166,669	104,376	308,122

14 AANDEELBELEGGINGS SOOS OP 31 DESEMBER 2003

	2003 R	2002 R
Belange in Maatskappye sonder Winsoogmerk (Teen nominale waarde)		
Ons Tuis	2	2
Kinderhuise van die NH Kerk van Afrika	2	2
	4	4

2

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (Vervolg)

	2003 <u>R.</u>	2002 <u>R.</u>
15 VOORRAAD SOOS OP 31 DESEMBER 2003		
Fakulteit Gedenkpenning - Teen nominale waarde	1	1
Wapen en kentekens - Teen kosprys - Raad vir Belydende Jeug	1	1
Boekevoorraad - Teen kosprys	958,280	970,505
	958,282	970,507
16 DEBITEURE SOOS OP 31 DESEMBER 2003		
* Heffings	2,009,918	2,249,306
* Ouditgelde	918,439	225,444
* Kerkgeld- vir kerkwerkleenings	4,035,019	3,635,694
Studielenings, pensioenbydraes en boeklenings	4,487,265	4,293,861
Diverse lenings en debiteure	1,764,831	1,834,487
Van der Hoffstudielenings	34,486	56,343
NHSV Hoofbestuur studielenings	300,969	281,914
Bydraes ten opsigte van mediese fonds	102,999	144,722
Opgelope rente op korttermyn beleggings	410,287	402,728
Organe van bystand	12,268	13,224
* Kinderhuise van die Ned Herv Kerk van Afrika	10,903	4,672
* Ons Tuis	(4,284)	(2,639)
* Monument Tehuise	1,379	9,814
* Ondersteuningsraad	4,270	1,377
	14,076,481	13,137,723

2

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (Vervolg)

	2003 <u>R.</u>	2002 <u>R.</u>
17 KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE		
Lopende Rekening		
* Absa Bank	-	-
Deposito's	4,174	4,004
* Stadsraad van Pretoria	1,020	1,020
* Eskom	3,154	2,984
Kleinkasvoorskotte	3,020	2,020
* Administrateurskantoor	2,500	1,500
* Sendingraad	200	200
* Sentik	320	320
	7,194	6,024

2

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE JAARSTATE (Vervolg)

18 KONTANTVLOEISTAAT

	2003	2002
	<u>R.</u>	<u>R.</u>
Netto inkomste / (tekort) vir die jaar	3,334,473	3,986,224
Bedryfsrekeninge	790,501	1,336,415
Waardevermindering	100,910	104,376
Rentefonds	2,451,024	2,553,753
Sakebedrywe	(7,962)	(8,320)
Plus : Ander reserwe toevoeging	1,700,665	(1,507,812)
Eiendomsreserwe	518,045	31,099
Kapitaalvoorsieningsfonds	0	0
Onopgeëisde Krediteure	539,823	0
Nie-verdeelbare reserwes	642,797	(1,538,911)
Netto kontant invloei / (uitvloei) uit bedryfsaktiwiteite	5,035,138	2,478,412
Netto kontant invloei / (uitvloei) tov bedryfskapitaallitems	1,124,621	3,317,254
Voorraad	12,225	(33,903)
Debiteure	(938,758)	2,354,053
Krediteure	1,273,428	(421,110)
Diverse Trustfondse	777,726	1,418,214
Ander kontant invloei / (uitvloei)	(6,344,430)	(10,399,596)
Netto toevoegings tot vaste bates	0	(166,669)
Beleggings	(16,630,574)	(12,454,436)
Toevoegings tot vaste eiendom	439,667	(195,929)
Langtermynlenings	9,846,477	2,417,438
Netto kontantinvloei / (uitvloei) vir die jaar	(184,671)	(4,603,930)
Kontant en kontantbates - begin van die jaar	1,192,897	5,796,827
KONTANT EN KONTANTBATES - EINDE VAN DIE JAAR	1,008,226	1,192,897

2

FONDS VIR GEMEENTE OPBOU

BYLAE A

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	1,470,767	1,331,000
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	1,469,880	1,331,000
* Volgens begroting		
Donasies en skenkings	887	-
MIN: TOTALE UITGAWES	1,470,767	1,331,000
Aliwal Noord/Queenstown/Dordrecht	33,181	32,073
Allanridge	13,799	18,103
Bergsig	13,191	15,000
Bethlehem	5,000	-
Bloemhof	9,877	-
Brakpan Harmonie	-	10,658
Clocolan	20,460	29,082
Coligny	-	13,744
Cradock	13,847	30,000
Culembeeck	17,970	-
Elandspoort	24,626	42,061
Erasmia	8,770	-
Glencoe	5,000	-
Gobabis	-	25,600
Grootfontein	22,078	24,543
Hazyview	12,411	14,122
Heilbron	27,494	22,512
Hendrina	6,721	-
Jeffreysbaai	21,000	20,744
Joachim Prinsloo	15,000	18,962
Johannesburg Suid	5,000	-
Kaapstad/Tygerberg	32,266	6,000
Kathu	20,530	23,485
Kimberley	4,670	17,571
Kroonstad	5,946	-
Kuruman	19,123	28,601
Ladysmith/Estcourt	23,836	27,714
Leondale	14,819	-
Mafikeng	-	31,174
Mariental/Oranjemund	10,863	16,373
Midrand	19,053	19,256
Namib - Suid	8,542	15,412
Newlands	25,279	14,000
Noordrand	23,390	-
Noordwestelike Pretoria	10,252	28,847
Odendaalsrus	5,764	17,819
Onaangewende subsidie	233,393	74,276
Ontdekkers	8,726	19,969
Oos Londen	26,791	-
Oudit - Stoute Kabouter Kleuterskool	-	1,989
Otiwarongo	14,169	18,684
Oudtshoorn	-	21,275
Outjo	9,948	7,877

l

FONDS VIR GEMEENTE OPBOU

BYLAE A

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
Piet Retief	5,399	-
Pongola	22,078	23,197
Port Elizabeth	14,368	18,000
Postmasburg	20,600	29,370
Pretoria Wes	8,816	-
Reitz	7,500	-
Rietspruit	17,746	19,274
Ring van Noord Kaapland	15,000	15,000
Ring van Port Elizabeth	4,116	-
Ring van Zambië	-	30,000
Ring van Zeerust	30,000	30,000
Ring van Zimbabwe	30,000	30,000
Roedtan	-	31,004
Roosenekal	15,576	-
Sabie	18,038	19,648
Sionshoogte	24,000	25,000
Skierailand	17,576	19,256
Sonlandpark	18,839	23,099
Springs	5,832	-
Stellenbosch / Worcester	4,713	11,940
Stofberg	12,411	-
St Helena	5,581	12,667
Stilfontein	25,876	-
Stilfontein Wes	8,133	-
Studente	9,000	-
Tarlton	7,500	-
Tsumeb	22,007	25,984
Tzaneen	-	22,836
Upington	15,747	15,604
Vaalwater	27,776	-
Vanderbijlpark	16,379	-
Van der Hoff - Ds.Smith	-	1,185
Vanderkloof	22,148	28,985
Vereeniging	25,806	-
Virginia	20,271	20,204
Volkswest	6,994	20,750
Vredefort	20,460	20,698
Vryheid	25,103	34,176
Walvisbaai	27,143	-
Weskus	29,967	12,000
Witfield	18,452	25,718
Wonderboom - Suid	16,470	20,800
Zesfontein	6,926	20,899
Zwartkops	27,635	16,180

OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR

* Oorgedra na Opgehoorte Fonds

l

VENTERSKROONKAMPSTERREIN

BYLAE B1

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	26,782	24,095
Huur	24,000	24,000
Rente	2,782	95
MIN: UITGAWES	5,807	4,053
Elektrisiteit en gas	-	80
Onderhoud:	864	-
* Geboue en terrein	-	86
Telefoon en bankkoste	-	2,643
Versekering	3,699	1,244
Waardevermindering	1,244	-
* Toerusting - bylae C	-	-
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	20,975	20,042
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds/Tekort		

ROODEPLAATKAMPSTERREIN

BYLAE B2

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	16,832	15,819
Rente Ontvang		
MIN: UITGAWES	1,679	2,430
Telefoon en bankkoste	68	78
Versekering	-	689
Waardevermindering:	1,611	1,663
* Toerusting - bylae C	-	-
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	15,153	13,389
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds/Tekort		

l

TEOLOGIESE OPLEIDING

BYLAE C1

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

Bylae	2003 R	2002 R
INKOMSTE	2,446,882	2,139,617
Corplasing uit Algemene Kerkfonds	1,940,673	1,716,240
* Volgens begroting		
Rente ontvang	170,394	154,975
- Studietoelae	17,821	19,852
- Hulpbelegging	152,573	135,123
Teologiese Opleidingsfonds	335,815	268,402
- Donasies ontvang	394,429	315,204
- Min : Fondsinsamelingsuitgawes	(58,614)	(46,802)
MIN: TOTALE UITGAWES	1,878,088	1,781,727
Teologiese Opleiding	1,199,860	1,147,289
Subsidie aan Universiteit van Pretoria t.o.v. salarisse -		
- Professore en hulpdosente	737,603	792,065
- Aanvulling van salarisse	59,165	72,157
- Funksies en kampe-studente	11,898	5,552
- Kapelfonds bydrae	-	4,000
- Kortings op studietoelae	90,401	111,312
- Oninbare skulde	47,174	9,457
- Tekort HTS	253,619	152,746
Studente Sake	139,153	119,437
- Kantoorhuur	487	5,838
- Onderhoud - kantoormasjiene	17	-
- Salaris en bydraes	130,641	107,280
- Skryfbehoeftes en posgeld	7,348	4,472
- Telefoon	660	1,847
Teologiese Kollege	539,075	515,001
- Drukwerk en skryfbehoeftes	1,817	107
- Onderhoud - kantoormasjiene	4,182	-
- Reiskoste - vergaderings	3,633	1,723
- Salaris en bydraes	505,298	510,927
- Telefoon	5,477	2,244
- Uitbou van kollege	18,668	-
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	568,794	357,890
* Oorgeë na Opgehoofte Fonds		

HTS

BYLAE C2

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

INKOMSTE	114,917	111,236
Intekengeld	86,573	83,661
Bladgelde	7,819	27,575
Donasies	20,525	-
UITGAWES	368,536	263,982
Produksiekoste	127,791	134,376
Salarisse	206,750	93,405
Posgeld	24,505	25,252
Drukwerk en telefoon	9,265	10,949
Onthaalkoste	225	-
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	(253,619)	(152,746)
* Oorgeë na Teologiese Opleidingsfonds		

l

TEOLOGIESE OPLEIDING

BYLAE D1

Bylae van Diverse Fondse op 31 Desember 2003

(Fondse waarvan die kapitaal belê is en slegs die rente beskikbaar is vir lenings en / of beurse)

Naam van Fonds	Kapitaal 31 Des 2003	Opgelope Rente 31 Des 2003	Totaal 31 Des 2003
Brouwer WP - Prestasiebeurse	50,000	-	50,000
Du Preez JF - Merietebeurse	255,395	67,988	323,383
Hagen PSD	35,491	66,354	101,845
Harmzen Herman	25,000	16,755	41,755
Minnaar Johanna	38,057	31,936	69,993
Nagraads - Buiteland	99,439	99,755	199,194
Nagraads - Bykomende hulp	419,452	424,834	844,286
Petrusburg - Merietebeurse	12,659	17,126	29,785
Swanepoel G&C	12,000	16,517	28,517
Van Schoor CLLC - Beste MDIV1	4,000	1,939	5,939
Voorgaads - Bykomende hulp	348,259	601,580	949,839
Voorgaads - Noodfonds	103,080	272,271	375,351
	1,402,832	1,617,055	3,019,887

Kapitaal en rente is belê by die Raad van Finansies. R8865 van Petrusburgsefondse word verteenwoordig deur die eiendom soos per aantekening 12.6.1

Bylae van Beursfondse op 31 Desember 2003

BYLAE D2

Naam van Beursfondse	Saldo 31 Des 2002	Byvoegings	Toekennings	Saldo 31 Des 2003
NHG Fonteinedal	6,952	666	-	7,618
Ring van Laeveld	18,568	1,779	-	20,347
Ring van Middelburg	44,523	3,309	-	47,832
Ring van Noord Kaapland	800	-	-	800
Ring van Pretoria	7,240	694	-	7,934
Ring van Zoutpansberg	2,000	-	-	2,000
TOTAAL	80,083	6,448	-	86,531

l

ALGEMENE KERKFONDS

BYLAE E

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	17,485,597	17,889,916
Batefonds - en boedel skenkings ontvang	188,071	1,251,916
Heffings	17,250,000	16,638,000
Oninbare Heffings verhaal	47,526	-
MIN: UITGAWES	17,252,090	16,576,987
Oorplasing volgens begroting	15,684,332	15,146,665
- Administrasiekoste	4,156,438	3,673,932
- Argief en Museum	450,025	410,445
- Fonds vir Gemeente Opbou	1,469,880	1,331,000
- Sendingraad		
* Sendingwerk	1,101,285	1,055,499
* Teologiese Opleiding	998,308	867,609
* Oorbetaal tov Namibië	-	(6,832)
- Studentebearbeiding	1,517,419	1,198,164
- Teologiese Opleiding	1,940,673	1,716,240
- Rentefonds	4,050,304	4,900,608
Bedryfsrekeninge - geboue	51,634	149,123
- Dirk van der Hoffgebou	(64,100)	16,789
- Barton Keep	115,734	132,334
Bystand aan kerklike rade en organe van bystand	88,000	21,086
- Konservatorium vir Kerkmusiek		
Koste insake kommissies van die Algemene Kerkvergadering en organe van bystand	592,872	433,718
- Toelaes moderamen	65,520	65,520
- Reis- en verblyfkooste:		
* Kommissie van die Algemene Kerkvergadering	133,657	160,436
* Raad van Finansies	55,513	40,363
* Organe van bystand	338,182	167,399
Kantoor van die Sekretaris	720,252	685,766
- Drukkwerk, skryfbehoeftes en posgeld	58,645	96,295
- Kantoor toerusting	3,233	1,325
- Kantoorhuur	7,860	7,860
- Motorkoste	57,660	57,044
- Salaris en bydraes	571,731	504,900
- Telefoon	21,123	18,342
Emeriti - Mediesefondspremies	115,000	118,000
Oninbare Heffings	-	22,629
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	233,507	1,312,929
* Oorgedra na Opgehoopde Fonds		

l

ADMINISTRATEURSKANTOOR

BYLAE F1

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

Bylae	2003 R	2002 R
INKOMSTE	4,443,931	3,937,218
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	4,156,438	3,673,932
* Volgens begroting		
Administrasiekoste verhaal	F2 67,377	51,039
Afrolwerk	142,537	142,808
Kommissie verdien	7,406	6,676
Ondersteuningsmodel - kostes verhaal	223	1,017
Webterreininkomste	69,950	50,076
Wins met bate verkope	-	11,670
	4,267,230	3,670,615
MIN: TOTALE UITGAWES		
Bankkoste	41,533	34,515
Huur en onderhoud rekenaar	122,014	45,571
Kantoorhuur	435,413	435,414
Ledegeld	3,728	3,420
Medisyne	744	314
Onderhoud en huur - kantoormasjiene	202,380	90,765
Ouditeursvergoeding	79,800	70,700
Pensioen- en mediesefondsbydraes	279,224	240,800
Personeelontwikkelingskoste	5,913	3,812
Reis-, verblyf en motorkoste	234,857	245,717
Salarisse en lone	2,232,372	1,889,208
Skryfbehoeftes, drukwerk en seëls	284,421	308,874
Telefoon	169,889	138,525
Tydskrifte en koerante	478	-
Versekering	28,428	20,714
Vervanging meubels en gordyne	11,170	1,309
Verversings en onthaal	36,969	25,858
Waardevermindering	1,793	5,068
* Toerusting		
Webterreinkostes	96,104	110,031
	176,701	266,603
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR		
* Oorgedra na Opgehoopte Tekort		

Administrasiekoste verhaal vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

BYLAE F2

	R	R
Kerklieke afdelings	36,729	33,852
*Sentik		
Ander instellings	25,986	12,890
Nederduitsch Hervormde Kinderhuise	4,662	4,297
Oorgedra na Administrateurskantoor	F1 67,377	51,039

l

DIRK VAN DER HOFFGEBOU

BYLAE G1

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	851,830	682,996
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	-	16,789
* Volgens begroting		
Onderhoudsvoorsiening - Terugskrywing	188,825	-
Huur ontvang - Kantore en Parkering	599,436	596,738
Huur ontvang - Saal en Toring	63,569	69,469
MIN: TOTALE UITGAWES	851,830	682,996
Hysbak onderhoud	24,086	21,521
Munisipale onkoste	138,534	122,512
- Eiendomsbelasting	27,571	33,228
- Water en elektrisiteit	110,963	89,284
Onderhoud en herstellings	258,285	195,749
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	64,100	-
* Volgens begroting		
Skoonmaak koste	332,612	309,571
- Lone en salarisse	295,125	276,999
- Materiaal	37,487	32,572
Versekering	25,878	24,110
Waardevermindering	8,335	9,533
* Meubels en toerusting		
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	-	-
* Oorgedra na Opgehoopde Fonds		

BARTON KEEPGEBOU

BYLAE G2

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	228,169	215,206
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	115,734	132,334
* Volgens begroting		
Huur ontvang	59,814	59,812
Onderhoudsvoorsiening - Terugskrywing	24,842	-
Parkeergelde	27,779	23,060
MIN: TOTALE UITGAWES	228,169	215,206
Herstellings en onderhoud	65,920	55,778
Munisipale onkoste	47,198	56,904
- Eiendomsbelasting	27,571	38,331
- Water en elektrisiteit	19,627	18,573
Skoonmaak koste	110,961	98,659
- Lone en loonfondse	98,908	87,814
- Materiaal	12,053	10,845
Versekering	4,090	3,865
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	-	-
* Oorgedra na Opgehoopde Fonds		

l

ARGIEF, MUSEUM EN BIBLIOTEEK

BYLAE H1

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	450,025	410,445
Oorplasing van Algemene Kerkfonds	450,025	410,445
* Volgens begroting		
Min: Totale Uitgawes	449,050	411,862
Kantoorhuur	103,388	103,388
Onderhoud - Kantoormasjiene	260	68
Reiskoste - Vergaderings	649	-
Salarisse en bydraes	324,405	293,846
Skryfbehoeftes en drukwerk	3,345	2,207
Telefoon en posgeld	13,475	9,812
Tydskrifte en koerante	3,528	2,541
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	975	(1,417)
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

STUDENTEBEARBEIDING

BYLAE H2

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	1,517,419	1,198,164
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	1,517,419	1,198,164
* Volgens begroting		
MIN: TOTALE UITGAWES	1,283,073	1,201,110
Subsidies aan studentegemeentes		
- Bloemfontein	70,080	80,003
- Johannesburg	186,274	186,274
- Philadelphia	454,673	422,988
- Potchefstroom	288,508	240,251
- Pretoria - Wes	538	-
- Stellenbosch	283,000	271,594
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	234,346	(2,946)
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

2

KONSERVATORIUM VIR KERKMUSIEK

BYLAE I 1

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	144,577	89,923
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	88,000	21,086
* Volgens begroting		
Donasies	951	4,308
Lesgelde	55,626	64,529
MIN: TOTALE UITGAWES	130,921	78,888
Bydraes tot pensioen- en mediesefonds	-	2,968
Dosente en eksaminatorsvergoeding	453	2,546
Huur	10,770	10,770
Lisensies	768	725
Onderhoud - orrels	21,732	-
Orrel stemfooie	2,457	2,492
Salaris en lone	66,353	58,462
Telefoon en posgeld	1,906	925
Uitbou van konservatorium	26,482	-
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	13,656	11,035
* Oorgedra na Opgeschopte Fonds		

INTERNE OUDIT

BYLAE I 2

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	1,162,785	739,231
Ouditfooie verhaal		
MIN: TOTALE UITGAWES	990,621	943,373
Kantoorhuur	17,474	17,474
Kursus - en kongreskosse	1,965	792
Ledegeld	1,230	2,996
Onderhoud en huur kantoorfasiliteite en rekenaars	27,786	6,050
Reis- en verblyfkosse	460	1,115
Salarisse en bydraes	896,739	880,362
Skryfbehoeftes en posgeld	28,437	22,424
Telefoon	15,150	9,843
Verversings- en onthaalkostes	1,380	2,317
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR OORGEDRA	172,164	(204,142)
* Oorgedra na Opgeschopte Fonds		

2

SENDINGRAAD : SENDINGWERKREKENING

BYLAE J

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003	2002
	R	R
INKOMSTE	1,127,452	1,081,058
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	1,101,285	1,055,499
* Volgens begroting		
Bydraes en skenkings	23,186	21,409
Diverse verkope	2,981	4,150
- Verkope	11,685	16,133
- Min: Aankope	8,704	11,983
MIN: TOTALE UITGAWES	1,025,177	970,438
Onkoste Superintendent	434,989	387,085
Standplaaskoste	336,096	305,813
Kantoorcostes	98,893	81,272
- Kantoorakkommodasie	12,982	12,980
- Onderhoud - Kantoormasjiene	894	-
- Salaris en bydraes	71,030	52,939
- Telefoon en posgeld	13,987	15,353
Kapitaalvoorsiening	-	-
Pensioene	50,155	56,624
Reis- en verblyfcostes	12,765	16,579
* Vergaderings		
Skryfbenodigdhede en drukwerk	7,042	6,835
Subsidies aan ringsrade	508,569	494,973
Versekering	11,657	8,342
* Pastorieë en kerke		
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	102,275	110,620
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

2

SENDINGRAAD : TEOLOGIESE OPLEIDING

BYLAE K

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	1,077,992	934,344
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	998,308	867,609
* Volgens begroting		
Donasies en bydraes	77,719	64,837
Rente op beleggings	690	720
Rente op lopende rekening	1,275	1,178
MIN: TOTALE UITGAWES	1,096,810	919,949
Koste ten opsigte van dosente	478,477	448,914
- Koste bywoon van vergaderings	4,979	5,671
- Pensioen- en mediesefondsbydraes	22,482	13,689
- Salarisse en toelaes	451,016	429,554
Kantoorkostes	84,783	86,734
- Bankkoste en rente betaal	3,376	876
- Ouditkoste	847	-
- Regskoste	10,574	-
- Salarisse en toelaes	49,718	47,136
- Skryfbehoeftes	12,315	30,992
- Telefoon	7,953	7,730
Koste ten opsigte van studente	216,196	188,100
- Boeke	28,023	28,202
- Funksies en geskenke	6,120	3,000
- Gemeenskapsdienste	14,727	11,174
- Onderhoud, voedsel ens.	167,326	145,724
Koste ten opsigte van geboue	307,367	190,078
- Motorkoste	31,470	12,829
- Onderhoud en herstellings	110,218	39,291
- Salaris en lone	118,949	98,208
- Versekering	10,019	11,934
- Water en krag	36,711	27,816
Sendinginstituut - konsultasiefooi	5,400	-
Waardevermindering	4,587	6,123
* Meubels en toerusting		
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	(18,818)	14,395
* Oorgedra na Opgehoopte Fonds		

2

SENTIK

BYLAE L1

Inkomste en Uitgawerekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	Bylae	2003 R	2002 R
INKOMSTE		1,564,172	1,816,026
Advertensies		24,133	33,307
Bruto wins - Uitgewery	L2	469,776	598,759
Donasies		-	1,000
Inkomste - Liedboek		-	93,875
Intekengeld		1,068,453	1,087,418
Kursusinkomste	L2	1,810	1,667
MIN: UITGAWES		1,832,550	1,734,256
Administrasiekoste		36,729	33,852
Foto's en illustrasies		711	17
Kantoorhuur		52,121	52,121
Kommissie Betaal		-	1,407
Motorkoste		50,429	33,951
Onderhoud en huur rekenaar		19,300	23,867
Onthaal en verversings		90	139
Outeursgelde		5,908	1,307
Produktsiekoste		794,065	786,493
Publikasies		765	693
Reiskoste - vergaderings		7,210	3,582
Salarisse, lone en bydraes		812,158	749,925
Skryfbehoeftes en drukwerk		20,610	19,825
Telefoon		28,138	25,453
Versekering		3,266	574
Waardevermindering		1,050	1,050
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR		(268,378)	81,770
* Oorgedra na Opgehoopde Tekort			

SENTIK

BYLAE L2

Handelsrekening vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

UITGEWERY			
Verkope		944,155	1,471,246
Min: Koste van Verkope		474,379	872,487
BRUTO WINS	L1	469,776	598,759
KURSUSSE			
Verkope		1,810	1,667
Min: Produktsiekoste		-	-
KURSUSINKOMSTE/(KOSTE)	L1	1,810	1,667

2

RENTEFONDS

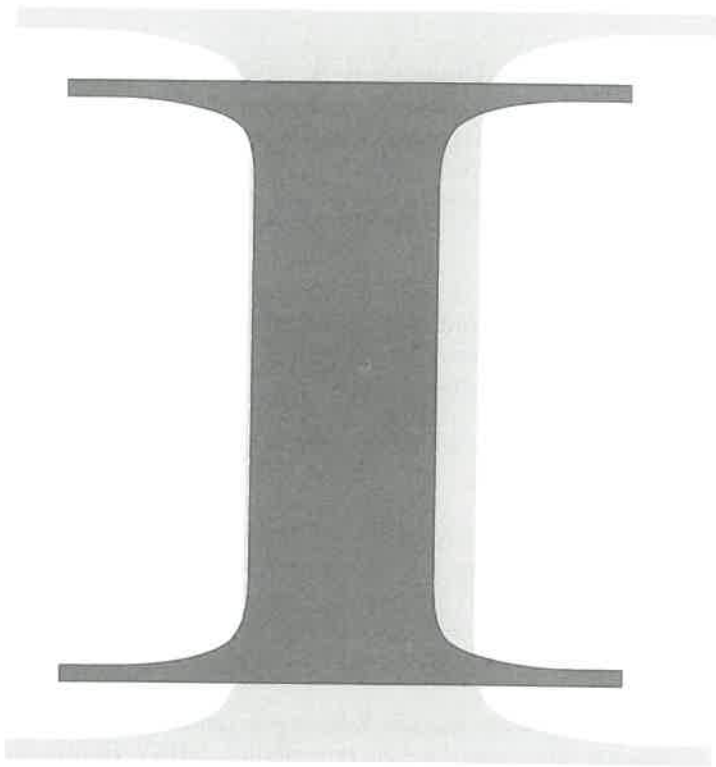
BYLAE M

Rente ontvang en betaal vir die jaar geëindig 31 Desember 2003

	2003 R	2002 R
INKOMSTE	9,449,867	8,954,752
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	4,050,304	4,900,608
* Volgens begroting		
Huur Ontvang	49,681	47,316
Rente Ontvang - Kerklike Afdelings	384,488	397,806
- Debiteursrekeninge en lenings	114,278	123,483
- Gemeentes (Kerkgeld vir Kerkwerkleenings)	270,210	274,323
Rente Ontvang - Ander instellings	4,965,394	3,609,022
MIN: TOTALE UITGAWES	6,998,843	6,400,999
Rente Betaal - Kerklike afdelings	6,749,843	6,149,041
- Kerkgeld vir Kerkwerk (leningskrediteure)	6,731,324	5,933,262
- Sendingraad	690	720
- Van der Hoffstudiefonds	-	-
- Gemeentes (Batefondshydraes)	17,829	215,059
Oorgedra na Predikante Pensioenfonds	249,000	251,958
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	2,451,024	2,553,753
* Oorgedra na Opgehoopte Tekort		

2

BYLAE

**REGLEMENT:
KERKLIKE
GOEDERE**

REGLEMENT: KERKLIKE GOEDERE

REGLEMENT VIR KERKLIKE GOEDERE VIR DOELEINDES VAN BELASTINGVRYSTELLING
--

1. BELASTING INGEVOLGE DIE INKOMSTEBELASTINGWET NO. 58 VAN 1962

Aangesien die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika (*die Kerk*) begerig is om van belasting vrygestel te word, onderneem *die Kerk* bestaande uit die gemeentes van die Kerk, asook die Nederduitsch Hervormde Sustersvereniging (NHSV), gesamentlik geag as 'n vereniging van persone met 'n nie-winsgewende motief hiermee, om ingevolge Artikel 30(4) van die Inkomstebelastingwet No. 58 van 1962 die volgende te bevestig en uit te voer:

- 1.1 Die *Kerk* is ooreenkomstig sy belydenis soos verwoord in Ordereël 1 'n gemeenskap van gelowiges wat die Woord van God verkondig, die sakramente bedien, en barmhartigheid aan mense bewys. Alle aktiwiteite van die Kerk staan in diens hiervan en vind op 'n nie-winsgewende basis plaas.
- 1.2 Die aktiwiteite van die *Kerk* word hoofsaaklik bedryf in, en tot voordeel van persone in die Republiek van Suid-Afrika.
- 1.3 Die *Kerk* wys 5 onverbonde persone om die fidusiêre verantwoordelikheid te aanvaar met die oog op die vrystelling van belasting ingevolge Artikel 30. Vir die doel, en gedagtig aan Ordinansie 9.2.2.2 word die voorsitter en skriba van die Algemene Kerkvergadering, voorsitter van die NHSV Hoofbestuur, die Administrateur en hoofrekenmeester van die Kerk, vir die doel genomineer.

Hierdie persone lewer jaarliks aan Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, Kommissie van die Algemene Diakensvergadering, NHSV Hoofbestuur en die Raad van Finansies, verslag hoe die Wet nagekom is.

Benewens hierdie vyf onverbonde persone op sinodale vlak, wys elke gemeente drie onverbonde persone aan om die fidusiêre verantwoordelikheid van die gemeente met inbegrip van die NHSV tak wat in 'n gemeente mag bestaan, na te kom. Die aanwysing van persone in gemeenteverband geskied met kennisgewing aan die kantoor van die Administrateur. Enige verandering daarna word aan die vermelde kantoor verklaar. Hierdie drie persone wat die fidusiêre verantwoordelikheid aanvaar het, verteenwoordig en lewer verslag aan die toepaslike vergaderings soos bedoel in Ordereël 9 van die Kerkorde.

Niemand sal regstreeks of onregstreeks die besluitnemingsbevoegdheid van *die Kerk* beïnvloed nie.

- 1.4 Geen fondse sal aan enige persoon uitgekeer word nie, behalwe in die loop van die beoefening van die omskrewe taak van *die Kerk* soos verwoord in 1.1 van hierdie Reglement. Uitkering in dië sin sluit billike vergoeding aan ampsdraers en amptenare uit.
- 1.5 Die fondse van *die Kerk* word slegs vir *die Kerk* aangewend, of ingevolge Ordinansie 3.3.2 (viii) (f) via die Raad van Finansies belê vir toekomstige aanwending by goedgekeurde finansiële instellings soos omskryf in Artikel 1 van die Wet op Finansiële Dienste, 1990 (Wet No. 97 van 1990)
- 1.6 *Die Kerk* sal geen besigheid of handelsaktiwiteit bedryf nie behalwe wanneer daartoe gemagtig ooreenkomstig Artikel 30(3)(b)(iv) van die Wet op Inkomstebelasting.

Gemeentes en NHSV-takke is verplig om tydens die jaarlikse oudit alle bronne van inkomste op 'n voorgeskrewe ontledingsvorm te verklaar. Daarnaas moet die fidusiër verantwoordelike persone sertifiseer dat geen besigheidsonderneming of handelsaktiwiteit, anders as toegelaat in die vermelde Wet, onderneem is nie.
- 1.7.1 By ontbinding van 'n gemeente word gehandel soos beskryf in Ordinansie 4.8 van die Kerkorde. Die NHSV tak in sodanige gemeente neem dieselfde Ordinansie in ag, asook artikel 6.11 van die Konstitusie van die NHSV.

By ontbinding van *die Kerk* sal die oorblywende bates oorgedra word aan 'n ander Kerk / Kerke met dieselfde leertradisie wat die oogmerke soos beskryf in 1.1 van hierdie Reglement nastreef, en goedkeuring ingevolge Artikel 30 van die Wet geniet.

By die ontbinding van die NHSV word met hulle bates gehandel ingevolge paragraaf 7.6.2 van die NHSV konstitusie.
- 1.8 *Die Kerk*, en enige entiteit daarbinne word verbied om 'n skenking wat op aandrang van die skenker herroepbaar is, vir redes anders as vir wesenlike versuim om aan die oogmerke en voorwaardes van die bedoelde skenking te voldoen, of as gevolg van enige wanvoorstelling met betrekking tot die belastingaftrekbaarheid daarvan ingevolge Art 18A, te aanvaar.

'n Skenker mag nie enige voorwaarde stel wat homself, of 'n verbonde persoon met betrekking tot die skenker, in staat kan stel om direkte of indirekte voordeel uit die aanwending van die skenking te verkry nie.
- 1.9 *Die Kerk* lê enige wysiging aan die Kerkorde ingevolge Ordereël 10 (met inbegrip van hierdie Reglement) aan die Kommissaris van die Suid Afrikaanse Inkomstediens voor, om te bepaal of sodanige veranderings die belastingvrystelling van die Kerk beïnvloed.
- 1.10 Geen besoldiging sal aan 'n ampsdraer of enige ander persoon betaal word wat die algemeen aanvaarbare norm oorskry wat redelik in kerk oor die algemeen geag word, en geen persoon sal op enige wyse bevoordeel word op 'n wyse wat nie in ooreenstemming is met *die Kerk* se oogmerke as sodanig, nie.

- 1.11 Die kantoor van die Administrateur is verantwoordelik om die vereiste Inkomstebelasting opgawes saam met aanvullende dokumentasie vir *die Kerk* by die SAID in te dien.
- 1.12 Indien *die Kerk* 'n ander vereniging van persone (wat een of meer openbare weldaadsaktiwiteit soos beskryf in die Wet beoefen) met fondse of bates bevoordeel, sal *die Kerk* redelike stappe doen ten einde te verseker dat genoemde voordeel aangewend word vir die doel waarvoor dit voorsien is.
- 1.13 *Die Kerk* registreer as organisasie sonder winsoogmerk by die Direkteur: Organisasies sonder Winsoogmerk, binne die vereiste periode ingevolge Artikel 13(5) van die Wet op Organisasies sonder Winsoogmerk, 1997 (Wet No 71 van 1997).
- 1.14 Indien *die Kerk* of entiteite daarbinne registrasie in terme van Artikel 18A(1)(b)(i) van die Wet sou bekom, sal ten minste 75% van die fondse wat by wyse van skenkings ingevolge hierdie Artikel as aftrekking kwalifiseer, binne 'n periode van twaalf maande vanaf die einde van die finansiële jaar waartydens die skenkings bekom is, uitgekeer word.
- 1.15 Vir die doel van belasting vrystelling van die groep word finansiële resultate van die Raad van Finansies, gemeentes en die NHSV jaarliks na afhandeling van die toepaslike interne en eksterne oudit, gekonsolideer.
- 1.16 Daar rus 'n verpligting op almal wat op gesag van hierdie groepsregistrasie belastingvrystelling geniet, om binne die bepalings van hierdie Wet op te tree asof elkeen afsonderlik om belasting vrystelling aansoek gedoen het.
- 1.17 Toesig met betrekking tot die nakoming van die vereistes vir belastingvrystelling berus ingevolge Ordinansie 9.2.2 by die Raad van Finansies. Die Raad sal alle redelike stappe neem om te verseker dat die tersaaklike vereistes binne die groepsregistrasie nagkeom word wat van tyd tot tyd deur die Wet voorgeskryf mag word. Die vyf aangewese fidusiër verantwoordelike persone maak enige optrede binne die Kerk wat van die Wet afwyk bekend aan die toepaslike vergaderings soos beskryf in paragraaf 1.3 van hierdie reglement. Gepaste stappe word geneem om die afwykings reg te stel aan die hand van die Kerkorde.
- 1.18 Gemeentes wat handels- of besigheidsaktiwiteite bedryf wat nie aan die uitsonderingsbepaling van Artikel 30 voldoen nie, sal verplig wees om sodanige aktiwiteite te staak, of alternatiewelik as belasting betalende entiteit te registreer.

Benewens die statutêre bepalings aangaande boekhouding en ander finansiële bepalings wat op die ondernemingsvorm van toepassing is, bestaan daar ook die verpligting om finansiële dokumente, met inbegrip van finansiële state, by die Afdeling Interne Oudit in te dien, sodat sodanige inligting ingesluit kan word in die verslae aan die Algemene Kerkvergadering, asook aan ander toepaslike vergaderings.
- 1.19 Wysigings aan hierdie Reglement met betrekking tot enige Wetswysigings hierin bedoel, geskied deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering in oorleg met die Raad van Finansies.

BYLAE

BEGROTING

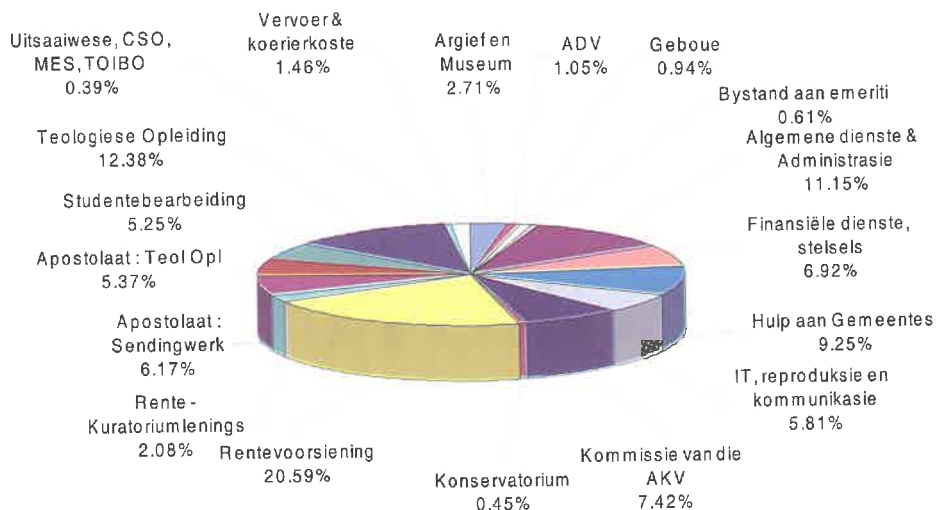
BEGROTING

KONSEPBEGROTING 2005 OPSOMMING

	2002	2003	2004	2005		
Administrasie	3,466,491	3,776,289	4,141,356	4,320,244		
Webblad	4,054	22,168	25,508	27,582		
IT & reproduksie	203,387	357,981	482,328	517,051		
Argief, museum & biblioteek	410,445	450,025	496,193	519,628		
Konservatorium	21,086	88,000	84,585	86,822		
Apostolaat : Sendingwerk	1,055,499	1,101,285	1,108,854	1,185,195		
Apostolaat : Teologiese Opl.	867,609	998,308	1,050,504	1,030,380		
Teologiese Opleiding	1,686,240	1,940,673	2,236,759	2,376,194		
Kommissie vd AKV	1,066,681	1,180,545	1,334,312	1,424,527		
Studentebearbeiding	1,198,164	1,517,416	1,153,448	1,007,798		
Geboue	149,123	51,634	180,095	180,095		
Ander	213,771	129,588	225,771	275,633		
Fonds vir Gemente Opbou	1,361,000	1,469,880	1,690,362	1,774,880		
Emeriti bystand	118,000	115,000	113,732	118,000		
Rentefonds	4,500,608	3,650,305	3,528,994	3,952,473	2004/5	2004/5
Studielenings : Rentetekort	400,000	400,000	400,000	400,000	Toename	Toename
	16,722,158	17,249,097	18,252,801	19,196,501	943,700	5.17%
Lidmate	118,000	115,000	113,732	111,732	R.	%
	R.	R.	R.	R.		
Heffing per lidmaat per jaar	141.00	149.99	160.49	171.81		
Afgerond	141.00	150.00	160.00	172.00	12.00	7.50%

NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA

KONSEP BEGROTING : 2005

Administrateurskantoor				
	2002	2003	2004	2005
	R	R	Begroot R	Begroot R
INKOMSTE	3,937,218	4,443,931	289,175	250,499
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	3,673,932	4,156,438		
Administrasiekoste verhaal	51,039	67,377	59,807	63,395
Afrolwerk	142,808	142,537	147,000	96,000
Kommissie verdien	6,676	7,406		-
Ondersteuningsmodel - kostes verhaal	1,017	223		-
Webterreininkomste & e-pos	50,076	69,950	82,368	91,104
Wins met bate verkope	11,670	-		
MIN: TOTALE UITGAWES	3,670,615	4,267,230	4,861,366	5,115,376
Bankkoste	34,515	41,533	66,246	70,221
Huur en onderhoud rekenaar	45,571	122,014	115,500	131,740
Kantoorhuur	435,414	435,413	435,413	435,406
Ledegeld	3,420	3,728	5,000	5,300
Medisyne	314	744	-	500
Onderhoud en huur - kantoormasjiene	90,765	202,380	161,628	203,491
Ouditeursvergoeding	70,700	79,800	116,184	123,155
Pensioen- en mediesefondsbydraes	240,800	279,224	369,279	371,809
Personeelontwikkelingskoste	3,812	5,913	4,600	4,876
Reis-, verblyf en motorkoste	245,717	234,857	264,045	279,888
Salarisse en lone	1,889,208	2,232,372	2,620,112	2,752,145
Skryfbehoeftes, drukwerk en seëls	308,874	284,421	324,400	326,000
Telefoon	138,525	169,889	202,248	214,383
Tydskrifte en koerante	-	478	800	848
Versekering	20,714	28,428	36,475	41,946
Vervanging meubels en gordyne	1,309	11,170	-	10,000
Verversings en vergaderings	25,858	36,969	30,360	32,182
Waardevermindering	5,068	1,793	2,400	2,400
Webterrein- en e-poskoste	110,031	96,104	106,676	109,086
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	266,603	176,701	(4,572,191)	(4,864,877)

Afdeling Interne Audit				
	2002	2003	2004 Begrt	2005 Begrt
	R	R	R	R
INKOMSTE	739,231	1,162,785	1,133,787	1,166,561
Ouditfooie verhaal	739,231	1,162,785	1,133,787	1,166,561
MIN: TOTALE UITGAWES	943,373	990,621	1,133,787	1,166,561
Kantoorhuur	17,474	17,474	17,474	17,474
Kursus en kongreskos	792	1,965	14,700	15,685
Ledegeld	2,996	1,230	1,200	1,290
Onderhoud en huur toerusting & rekenaars	6,050	27,786	23,900	23,900
Reis-, verblyf en motorkoste	1,115	460	3,600	4,800
Salarisse en bydraes	880,362	896,739	1,004,774	1,030,353
Skryfbehoeftes, drukwerk en seëls	22,424	28,437	43,539	47,979
Telefoon	9,843	15,150	19,200	19,200
Versekering	-	-	2,400	2,640
Verversings en vergaderings	2,317	1,380	3,000	3,240
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	(204,142)	172,164	(0)	(0)

Argief, Museum en Biblioteek				
	2002	2003	2004 Begrt	2005 Begrt
	R	R	R	R
INKOMSTE	410,445	450,025	-	-
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	410,445	450,025		
MIN: TOTALE UITGAWES	411,862	449,050	496,193	519,628
Kantoorhuur	103,388	103,388	103,388	103,388
Ledegeld			800	800
Onderhoud en huur - kantoorfasiliteite	68	260	18,000	18,000
Reis-, verblyf en motorkoste	-	649	720	800
Salarisse en lone	293,846	324,405	352,315	373,679
Skryfbehoeftes, drukwerk en seëls	2,207	3,345	3,000	3,180
Telefoon	9,812	13,475	14,400	15,552
Tydskrifte en koerante	2,541	3,528	3,202	3,682
Versekering			301	346
Verversings en vergaderings			67	200
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	(1,417)	975	(496,193)	(519,628)

Konservatorium				
	2002	2003	2004 Begrt	2005 Begrt
	R	R	R	R
INKOMSTE	89,923	144,577	57,724	65,564
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	21,086	88,000		
Lesgelde & eksamenfooie	64,529	55,626	57,724	65,564
Donasies	4,308	951		
MIN: TOTALE UITGAWES	78,888	130,921	142,309	152,386
Dosente en eksaminators	2,546	453	400	500
Huur	10,770	10,770	10,770	10,770
Lisensies	725	768	-	1,540
Onderhoud - Orrels	-	21,732	10,000	10,000
Orrel Stemfooi	2,492	2,457	2,000	2,500
Salaris en lone	58,462	66,353	65,160	72,576
Pensioen- & mediesebydraes	2,968	-	-	-
Skryfbehoeftes, telefoon & posgeld	925	1,906	5,800	6,000
Uitbou van Konservatorium	-	26,482	29,000	29,000
- Hoof Konservatorium			18,000	18,000
- Diplomastudente			1,179	1,500
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	11,035	13,656	(84,585)	(86,822)

Kommissie van die Algemene Kerkvergadering				
	2002	2003	2004 Begrt	2005 Begrt
	R	R	R	R
INKOMSTE	1,198,164	1,517,416		
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	1,198,164	1,517,416		
TOTALE UITGAWES	1,030,661	1,171,023	1,334,312	1,424,527
Moderamentoelaes	65,520	65,520	65,520	84,000
Reis-, verblyf en motorkoste				
- Algemene Kommissie & Moderamen	160,436	133,657	151,167	169,564
- Raad van Finansies	40,363	55,513	56,880	63,000
Rade				
- Pastoraat & Presbiteraat	2,933	2,244	15,000	6,000
- Erediens	12,572	18,156	17,000	19,200
- Apostolaat	12,600	32,102	28,700	22,692
- Ekumene	10,136	11,040	15,000	26,700
- Gesinsorg	24,660	10,999	17,000	11,900
Diverse komitees, werkgroepe & koste	15,675	121,540	190,488	205,488
Voorsiening : AKV's			20,000	20,000
Sekretariaat	685,766	720,252	757,557	795,983
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	167,503	346,393	(1,334,312)	(1,424,527)

Raad vir Apostolaat : Teologiese Opleiding (HTO)				
	2002	2003	2004 Begrt	2005 Begrt
	R	R	R	R
INKOMSTE	934,344	1,077,992	50,000	90,000
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	867,609	998,308		
* Volgens begroting				
Donasies en bydraes	64,837	77,719	50,000	90,000
Rente op beleggings	720	690		
Rente op lopende rekening	1,178	1,275		
MIN: TOTALE UITGAWES	919,949	1,096,810	1,100,504	1,120,380
Koste ten opsigte van dosente	448,914	478,477	552,863	149,829
- Koste bywoon van vergaderings	5,671	4,979	17,995	4,000
- Pensioen- en mediese fondsybydraes	13,689	22,482	26,915	-
- Dosente, salarisse en toelaes	429,554	451,016	507,953	145,829
Kantoorkostes	86,734	84,783	75,499	16,900
- Bankkoste en rente betaal	876	3,376	800	400
- Ouditkoste	-	847		800
- Regskoste	-	10,574		-
- Salarisse en toelaes	47,136	49,718	55,999	-
- Skryfbehoeftes	30,992	12,315	9,000	2,000
- Toerusting				9,000
- Vergaderings			4,000	-
- Telefoon	7,730	7,953	5,700	4,700
Koste ten opsigte van studente	188,100	216,196	131,700	154,150
- Boeke & toerusting	28,202	28,023	15,700	63,000
- Funksies en bevestigings	3,000	6,120	2,000	4,050
- Gemeenskapsdienste	11,174	14,727	9,000	-
- Reiskoste & asste			16,000	18,000
- Onderhoud, voedsel ens.	145,724	167,326	89,000	69,100
Koste ten opsigte van geboue	190,078	307,367	289,450	271,046
- Motorkoste	12,829	31,470	8,000	6,000
- Onderhoud, herstellings, heining	39,291	110,218	127,000	98,000
- Salaris en lone	98,208	118,949	117,092	129,046
- Versekering	11,934	10,019	12,358	13,000
- Water en krag	27,816	36,711	25,000	25,000
Sendinginstituut	-	5,400	45,000	522,463
Waardevermindering	6,123	4,587	5,992	5,992
* Meubels en toerusting				
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	14,395	(18,818)	(1,050,504)	(1,030,380)

Raad vir Apostolaat : Sendingwerk

	2002 R	2003 R	2004 Begrt R	2005 Begrt R
INKOMSTE	1,081,058	1,127,452	-	-
Algemene Kerkfonds	1,055,499	1,101,285	-	-
Bydraes en skenkings	21,409	23,186	-	-
Diverse verkope	4,150	2,981	-	-
- Verkope	16,133	11,685		
- Min: Aankope	11,983	8,704		
MIN: TOTALE UITGAWES	970,438	1,025,177	1,108,854	1,185,195
Onkoste Superintendent	387,085	434,989	501,673	523,095
Standplaaskoste	305,813	336,096	349,949	338,522
Kantoorinkoste	81,272	98,893	151,724	184,574
- Kantoorakkommodasie	12,980	12,982	12,982	12,982
- Motorkoste			47,366	48,000
- Onderhoud - Kantoormasjiene	-	894	16,113	18,000
- Salaris en bydraes	52,939	71,030	50,041	86,292
- Skryfbehoeftes			8,595	8,600
- Telefoon en posgeld	15,353	13,987	16,627	10,700
Kapitaalvoorsiening	-	-	-	-
Pensioene	56,624	50,155	50,496	50,500
Reis- en verblyfkostes	16,579	12,765	19,896	20,000
Skryfbenodigdhede en drukwerk	6,835	7,042	2,400	3,000
Subsidies & pensioenbydraes	494,973	508,569	521,680	575,000
Versekering	8,342	11,657	12,709	13,600
* Pastorieë en kerke				
OORSKOT/(TEKORT)	110,620	102,275	(1,108,854)	(1,185,195)

Teologiese Opleiding				
	2002	2003	2004 Begri	2005 Begri
	R	R	R	R
INKOMSTE	2,139,617	2,446,882	139,995	140,000
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds * Volgens begroting	1,716,240	1,940,673		
Rente ontvang	154,975	170,394	139,995	140,000
Teologiese Opleidingsfonds	268,402	335,815	-	-
- Donasies ontvang	315,204	394,429	-	-
- Min : Fondsinsamelingsuitgawes	(46,802)	(58,614)	-	-
MIN: TOTALE UITGAWES	1,781,727	1,878,088	2,376,154	2,516,194
Teologiese Opleiding	1,147,289	1,199,860	1,515,690	1,592,043
Subsidie aan Universiteit				
- Professore en hulpdosente	792,065	737,603	776,315	885,763
- Aanvulling van salarisse	72,157	59,165	156,372	168,571
- Funksies en kampe-studente	5,552	11,898	15,560	18,000
- Kapelfonds bydrae	4,000	-		
- Erepenning & Fakulteitsbydrae			5,000	5,000
- Korting op studieleenings	111,312	90,401	270,305	200,000
- Oninbare skulde	9,457	47,174	10,000	10,000
- HTS	152,746	253,619	282,138	304,709
Studente Sake	119,437	139,153	158,351	175,360
- Kantoorhuur	5,838	487	5,838	6,000
- Onderhoud - kantoormasjiene	-	17		7,200
- Salaris en bydraes	107,280	130,641	142,497	150,569
- Skryfbehoeftes en posgeld	4,472	7,348	7,955	8,591
- Telefoon	1,847	660	2,061	3,000
Teologiese Kollege	515,001	539,075	702,113	748,791
- Drukwerk en skryfbehoeftes	107	1,817	2,400	2,592
- Huur			9,684	10,459
- Onderhoud - kantoormasjiene	-	4,182	3,000	3,240
- Praktijkvorming			61,500	66,420
- Reiskoste - vergaderings	1,723	3,633	1,800	1,944
- Salaris en bydraes	510,927	505,298	501,052	541,136
- Telefoon	2,244	5,477	2,677	3,000
- Uitbou van kollege	-	18,668	120,000	120,000
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	357,890	568,794	(2,236,159)	(2,376,194)

Studentebearbeiding				
	2002	2003	2004 Begrt	2005 Begrt
	R	R	R	R
INKOMSTE	1,198,164	1,517,419	-	-
Oorplasing uit Algemene Kerkfonds	1,198,164	1,517,419		
* Volgens begroting				
MIN: TOTALE UITGAWES	1,201,110	1,283,073	1,153,448	1,007,798
Subsidies aan studentegemeentes				
- Bloemfontein	80,003	70,080	71,640	71,760
- Johannesburg	186,274	186,274	99,634	116,458
- Philadelphia	422,988	454,673	487,902	505,485
- Potchefstroom	240,251	288,508	310,427	314,095
- Pretoria - Wes	-	538	44,160	-
- Stellenbosch	271,594	283,000	139,685	-
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	(2,946)	234,346	(1,153,448)	(1,007,798)

Geboue en eiendom				
	2002	2003	2004 Begrt	2005 Begrt
	R	R	R	R
TOTALE INKOMSTE	838,390	891,174	748,828	748,828
Huur ontvang - Kantore	596,738	659,250	657,828	657,828
Huur ontvang - Parkering	23,060	24,842	27,400	27,400
Huur ontvang Goddefroyssaal	69,469	63,569	18,000	18,000
Huur ontvang MTN toring			45,600	45,600
Oorplasing van Algemene Kerkfonds	149,123	143,513		
MIN TOTALE UIRGAWES	898,202	1,079,999	928,923	928,923
Uitgawes				
Eiendomsbelasting	71,559	55,142	63,413	69,754
Munisipale koste	107,857	130,590	134,983	148,481
Onderhoud	251,527	388,305	180,400	114,016
Onderhoud hysbak	21,521	24,086	27,000	29,700
Personeelkoste - Pensioen			26,781	28,923
Personeelkoste - Medies			4,730	5,108
Personeelkoste - WVF			3,743	4,042
Personeelkoste - Lone	364,813	394,033	381,574	412,100
Personeelkoste - Pensioenaris			6,600	7,128
Skoonmaakmiddels	43,417	49,540	55,200	60,720
Versekering	27,975	29,968	34,499	37,949
Waardevermindering op bates	9,533	8,335	10,000	11,000
OORSKOT/(TEKORT) VIR DIE JAAR	(59,812)	(188,825)	(180,095)	(180,095)

Ander				
	2002	2003	2004 Begrt	2005 Begrt
	R	R	R	R
ADV	48,823	142,101	185,771	200,633
CNW	15,000	15,000	15,000	15,000
Radio Pretoria	15,000	15,000	15,000	15,000
CSO	10,000	10,000	10,000	15,000
Fonds vir gemeente opbou	1,331,000	1,470,767	1,690,362	1,774,880
Hulp aan emeriti	118,000	115,000	113,732	118,000
MES	-	-	-	15,000
Rentefonds	4,500,608	3,650,304	3,528,994	3,952,473
Rente : Studielenings	400,000	400,000	400,000	400,000
TOIBO	-	-	-	15,000
	6,438,431	5,818,172	5,958,859	6,520,986

BYLAE

K1

**ALTERNATIEWE
HEFFINGSTELSEL:
GEBASEER OP 2004
ALTERNATIEF 1**

Heffingsmodel resultate

		Huidige stelsel				Model resultate				Verskille	
Gemeente	Belydende Lidmate 2004	Heffing 2004	Fonds vir gemeentse opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidmaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (- meer) (+ minder)	Per belydende lidmaat per jaar
1	19	3,044	-	3,044	160	2,378	-	2,378	125.13	667	35.08
2	26	4,166	9,523	-5,357	-206	3,253	-	3,253	125.13	-8,611	-331.18
3	27	4,326	-	4,326	160	3,379	-	3,379	125.13	947	35.08
4	27	4,326	-	4,326	160	3,379	-	3,379	125.13	947	35.08
5	28	4,486	17,148	-12,662	-452	3,504	-	3,504	125.13	-16,166	-577.34
6	32	5,127	-	5,127	160	4,004	-	4,004	125.13	1,123	35.08
7	32	5,127	-	5,127	160	4,004	-	4,004	125.13	1,123	35.08
8	33	5,287	10,077	-4,790	-145	4,129	-	4,129	125.13	-8,919	-270.28
9	33	5,287	-	5,287	160	4,129	-	4,129	125.13	1,168	35.08
10	37	5,928	10,394	-4,466	-121	4,630	-	4,630	125.13	-9,096	-245.83
11	37	5,928	-	5,928	160	4,630	-	4,630	125.13	1,298	35.08
12	38	6,088	13,482	-7,394	-195	4,755	-	4,755	125.13	-12,149	-319.70
13	44	7,050	10,947	-3,897	-89	5,506	-	5,506	125.13	-9,403	-213.71
14	44	7,050	10,947	-3,897	-89	5,506	-	5,506	125.13	-9,403	-213.71
15	46	7,370	-	7,370	160	5,756	-	5,756	125.13	1,614	35.08
16	46	7,370	11,106	-3,736	-81	5,756	-	5,756	125.13	-9,492	-206.35
17	56	8,972	14,186	-5,214	-93	7,008	-	7,008	125.13	-12,221	-218.24
18	56	8,972	19,363	-10,391	-186	7,508	-	7,508	125.13	-17,398	-310.68
19	60	9,613	9,613	-	160	7,508	-	7,508	125.13	2,105	35.08
20	60	9,613	19,680	-10,067	-168	7,508	-	7,508	125.13	-17,575	-292.92
21	62	9,934	-	9,934	160	7,758	-	7,758	125.13	2,175	35.08
22	63	10,094	19,917	-9,823	-156	7,883	-	7,883	125.13	-17,707	-281.06
23	65	10,414	-	10,414	160	8,134	-	8,134	125.13	2,281	35.08
24	67	10,735	-	10,735	160	8,384	-	8,384	125.13	2,351	35.08
25	67	10,735	-	10,735	160	8,384	-	8,384	125.13	2,351	35.08
26	71	11,376	13,083	-1,707	-24	8,885	-	8,885	125.13	-10,592	-149.18
27	73	11,696	-	11,696	160	9,135	-	9,135	125.13	2,561	35.08
28	77	12,337	21,025	-8,688	-113	9,635	-	9,635	125.13	-18,323	-237.97
29	78	12,497	13,637	-1,140	-15	9,760	-	9,760	125.13	-10,900	-139.75
30	78	12,497	21,104	-8,607	-110	9,760	-	9,760	125.13	-18,367	-235.48
31	79	12,657	5,395	7,262	92	9,886	-	9,886	125.13	-2,623	-33.21
32	83	13,298	-	13,298	160	10,386	-	10,386	125.13	2,912	35.08
33	85	13,619	21,658	-8,039	-95	10,636	-	10,636	125.13	-18,676	-219.72
34	86	13,779	13,779	-7,956	-93	10,762	-	10,762	125.13	-18,720	-217.67
35	90	14,420	-	14,420	160	11,262	-	11,262	125.13	3,158	35.08
36	91	14,580	-	14,580	160	11,387	-	11,387	125.13	3,193	35.08
37	91	14,580	-	14,580	160	11,387	-	11,387	125.13	3,193	35.08
38	96	15,381	22,528	-7,147	-74	12,013	-	12,013	125.13	-19,160	-199.58
39	98	15,701	-	15,701	160	12,263	-	12,263	125.13	3,438	35.08
40	99	15,862	22,765	-6,903	-70	12,388	-	12,388	125.13	-19,292	-194.86
41	101	16,182	15,457	725	7	12,639	-	12,639	125.13	-11,913	-117.95
42	101	16,182	-	16,182	160	12,639	-	12,639	125.13	3,544	35.08
43	102	16,342	-	16,342	160	12,764	-	12,764	125.13	3,579	35.08

Gemeente	Belydende Lidsmate 2004	Heffing 2004	Fonds vir gemeente opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidmaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (-meer), (+minder)	Per belydende lidmaat per jaar
44	104	16,663	-	16,663	160	13,014	-	13,014	125.13	3,649	35.08
45	105	16,823	15,773	1,050	10	13,139	-	13,139	125.13	-12,089	-115.13
46	107	17,143	-	17,143	160	13,389	-	13,389	125.13	3,754	35.08
47	108	17,304	-	17,304	160	13,514	-	13,514	125.13	3,789	35.08
48	109	17,464	-	17,464	160	13,640	-	13,640	125.13	3,824	35.08
49	109	17,464	-	17,464	160	13,640	-	13,640	125.13	3,824	35.08
50	109	17,464	15,000	2,464	23	13,640	-	13,640	125.13	-11,176	-102.53
51	114	18,265	-	18,265	160	14,265	-	14,265	125.13	4,000	35.08
52	114	18,265	-	18,265	160	14,265	-	14,265	125.13	4,000	35.08
53	118	18,906	-	18,906	160	14,766	-	14,766	125.13	4,140	35.08
54	118	18,906	24,268	-5,362	-45	14,766	-	14,766	125.13	-20,128	-170.58
55	122	19,547	-	19,547	160	15,266	-	15,266	125.13	4,280	35.08
56	122	19,547	24,585	-5,038	-41	15,266	-	15,266	125.13	-20,305	-166.43
57	127	20,348	17,513	2,835	22	15,892	-	15,892	125.13	-13,057	-102.81
58	130	20,828	25,217	-4,389	-34	16,267	-	16,267	125.13	-20,656	-158.89
59	130	20,828	25,217	-4,389	-34	16,267	-	16,267	125.13	-20,656	-158.89
60	130	20,828	-	20,828	160	16,267	-	16,267	125.13	4,561	35.08
61	136	21,790	18,225	3,565	26	17,018	-	17,018	125.13	-13,453	-98.92
62	138	22,110	25,850	-3,740	-27	17,269	-	17,269	125.13	-21,008	-152.23
63	138	22,110	-	22,110	160	17,269	-	17,269	125.13	4,842	35.08
64	145	23,232	26,404	-3,172	-22	18,144	-	18,144	125.13	-21,317	-147.01
65	150	24,033	-	24,033	160	18,770	-	18,770	125.13	5,263	35.08
66	150	24,033	-	24,033	160	18,770	-	18,770	125.13	5,263	35.08
67	151	24,193	27,907	-3,714	-25	18,895	-	18,895	125.13	-22,609	-149.73
68	161	25,795	-	25,795	160	20,147	-	20,147	125.13	5,649	35.08
69	162	25,955	-	25,955	160	20,272	-	20,272	125.13	5,684	35.08
70	164	26,276	24,962	1,314	8	20,522	-	20,522	125.13	-19,208	-117.12
71	169	27,077	-	27,077	160	21,148	-	21,148	125.13	5,929	35.08
72	170	27,237	28,382	-1,145	-7	21,273	-	21,273	125.13	-22,418	-131.87
73	172	27,558	28,540	-982	-6	21,523	-	21,523	125.13	-22,505	-130.85
74	172	27,558	-	27,558	160	21,523	-	21,523	125.13	6,035	35.08
75	173	27,718	28,619	-901	-5	21,648	-	21,648	125.13	-22,549	-130.34
76	178	28,519	29,015	-496	-3	22,274	-	22,274	125.13	-22,770	-127.92
77	178	28,519	-	28,519	160	22,274	-	22,274	125.13	6,245	35.08
78	181	29,000	-	29,000	160	22,649	-	22,649	125.13	6,350	35.08
79	182	29,160	-	29,160	160	22,774	-	22,774	125.13	6,385	35.08
80	184	29,480	26,650	2,830	15	23,025	-	23,025	125.13	-20,194	-109.75
81	184	29,480	29,489	-9	-0	23,025	-	23,025	125.13	-23,033	-125.18
82	186	29,801	-	29,801	160	23,275	-	23,275	125.13	6,526	35.08
83	187	29,961	29,727	234	1	23,400	-	23,400	125.13	-13,439	-71.87
84	187	29,961	20,000	9,961	53	23,400	-	23,400	125.13	455	2.42
85	188	30,121	6,141	23,980	128	23,525	-	23,525	125.13	6,631	35.08
86	189	30,281	-	30,281	160	23,650	-	23,650	125.13	-23,298	-122.82
87	190	30,442	29,964	478	3	23,776	-	23,776	125.13	6,736	35.08
88	192	30,762	-	30,762	160	24,026	-	24,026	125.13	6,736	35.08
89	192	30,762	-	30,762	160	24,026	-	24,026	125.13	6,736	35.08
90	192	30,762	-	30,762	160	24,026	-	24,026	125.13	6,736	35.08

Gemeente	Belydende Lidmate 2004	Heffing 2004	Fonds vir gemeente opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidmaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (- meer) (+ minder)	Per belydende lidmaat per jaar
91	194	31,083	14,714	16,369	84	24,276	-	24,276	125.13	-7,908	-40.76
92	194	31,083	-	31,083	160	24,276	-	24,276	125.13	6,806	35.08
93	195	31,243	-	31,243	160	24,401	-	24,401	125.13	6,842	35.08
94	195	31,243	-	31,243	160	24,401	-	24,401	125.13	6,842	35.08
95	196	31,403	-	31,403	160	24,526	-	24,526	125.13	6,877	35.08
96	200	32,044	-	32,044	160	25,027	-	25,027	125.13	7,017	35.08
97	201	32,204	5,000	27,204	135	25,152	-	25,152	125.13	2,052	10.21
98	203	32,524	5,047	27,477	135	25,402	-	25,402	125.13	2,075	10.22
99	203	32,524	-	32,524	160	25,402	-	25,402	125.13	7,122	35.08
100	203	32,524	10,000	22,524	111	25,402	-	25,402	125.13	-2,878	-14.18
101	205	32,845	-	32,845	160	25,653	-	25,653	125.13	7,192	35.08
102	209	33,486	-	33,486	160	26,153	-	26,153	125.13	7,333	35.08
103	212	33,966	-	33,966	160	26,528	-	26,528	125.13	7,438	35.08
104	214	34,287	-	34,287	89	26,779	-	26,779	125.13	-7,813	-36.51
105	216	34,607	15,321	18,966	160	27,029	-	27,029	125.13	7,578	35.08
106	217	34,768	-	34,768	160	27,154	-	27,154	125.13	7,613	35.08
107	224	35,889	-	35,889	160	28,030	-	28,030	125.13	7,859	35.08
108	227	36,370	-	36,370	160	28,405	-	28,405	125.13	7,964	35.08
109	237	37,972	-	37,972	160	29,657	-	29,657	125.13	8,315	35.08
110	240	38,453	-	38,453	160	30,032	-	30,032	125.13	8,420	35.08
111	240	38,453	5,967	32,486	135	30,032	-	30,032	125.13	2,453	10.22
112	243	38,933	-	38,933	160	30,408	-	30,408	125.13	8,526	35.08
113	245	39,254	-	39,254	160	30,658	-	30,658	125.13	8,596	35.08
114	247	39,574	-	39,574	160	30,908	-	30,908	125.13	8,666	35.08
115	247	39,574	-	39,574	160	30,908	-	30,908	125.13	8,666	35.08
116	249	39,895	6,191	33,704	135	31,158	-	31,158	125.13	2,545	10.22
117	250	40,055	-	40,055	160	31,284	-	31,284	125.13	8,771	35.08
118	250	40,055	-	40,055	160	31,284	-	31,284	125.13	8,771	35.08
119	252	40,375	-	40,375	160	31,534	-	31,534	125.13	8,841	35.08
120	252	40,375	-	40,375	160	31,534	-	31,534	125.13	8,841	35.08
121	255	40,866	-	40,866	160	31,909	-	31,909	125.13	8,947	35.08
122	256	41,016	-	41,016	160	32,034	-	32,034	125.13	8,982	35.08
123	256	41,016	-	41,016	160	32,034	-	32,034	125.13	8,982	35.08
124	258	41,337	-	41,337	160	32,285	-	32,285	125.13	9,052	35.08
125	259	41,497	11,617	29,880	115	32,410	-	32,410	125.13	-2,530	-9.77
126	260	41,657	6,174	35,483	136	32,535	-	32,535	125.13	2,948	11.34
127	261	41,817	6,489	35,328	135	32,660	-	32,660	125.13	2,668	10.22
128	263	42,138	-	42,138	160	32,910	-	32,910	125.13	9,227	35.08
129	263	42,138	-	42,138	160	32,910	-	32,910	125.13	9,227	35.08
130	269	43,099	-	43,099	160	33,661	-	33,661	125.13	9,438	35.08
131	270	43,259	-	43,259	160	33,786	-	33,786	125.13	9,473	35.08
132	272	43,580	-	43,580	160	34,037	-	34,037	125.13	9,543	35.08
133	276	44,220	-	44,220	160	34,537	-	34,537	125.13	9,683	35.08
134	277	44,381	6,887	37,494	135	34,662	-	34,662	125.13	2,832	10.22
135	279	44,701	-	44,701	160	34,912	-	34,912	125.13	9,789	35.08
136	285	45,662	7,086	38,576	135	35,663	-	35,663	125.13	2,913	10.22
137	287	45,983	-	45,983	160	35,914	-	35,914	125.13	10,069	35.08

Gemeente	Belydende Lidsmate 2004	Heffing 2004	Fonds vir gemeentelike opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidaat	Totaal (-meer), (+minder)	Per belydende lidaat per jaar
138	288	46,143	-	46,143	160	36,039	-	36,039	125.13	10,104	35.08
139	289	46,303	-	46,303	160	36,164	-	36,164	125.13	10,140	35.08
140	291	46,624	17,235	29,389	101	36,414	-	36,414	125.13	-7,025	-24.14
141	292	46,784	7,260	39,524	135	36,539	-	36,539	125.13	2,985	10.22
142	296	47,425	-	47,425	160	37,040	-	37,040	125.13	10,385	35.08
143	300	48,066	-	48,066	160	37,540	-	37,540	125.13	10,525	35.08
144	305	48,867	-	48,867	160	38,166	-	38,166	126.23	10,368	33.99
145	309	49,508	17,683	31,825	103	38,666	333	39,265	127.07	-7,441	-24.08
146	324	51,911	-	51,911	160	40,543	599	42,141	130.06	9,770	30.16
147	325	52,071	-	52,071	160	40,669	1,597	42,332	130.25	9,739	29.97
148	333	53,353	8,279	45,074	135	41,670	1,664	43,332	131.73	1,208	3.63
149	333	53,353	-	53,353	160	41,670	2,196	43,866	131.73	9,487	28.49
150	335	53,673	-	53,673	160	41,920	2,196	43,866	132.09	9,424	28.13
151	335	53,673	-	53,673	160	41,920	2,329	44,249	132.09	9,424	28.13
152	335	53,673	8,329	45,344	135	41,920	2,329	44,249	132.09	1,095	3.27
153	335	53,673	-	53,673	160	41,920	2,329	44,249	132.09	9,424	28.13
154	336	53,834	-	53,834	160	42,045	2,396	44,441	132.26	9,393	27.95
155	337	53,994	-	53,994	160	42,170	2,462	44,632	132.44	9,361	27.78
156	337	53,994	18,379	35,615	106	42,170	2,462	44,632	132.44	-9,018	-26.76
157	341	54,635	18,478	36,157	106	42,671	2,728	45,399	133.14	-9,242	-27.10
158	344	55,115	-	55,115	160	43,046	2,928	45,974	133.65	9,141	26.57
159	345	55,276	-	55,276	160	43,171	2,995	46,166	133.81	9,110	26.40
160	345	55,276	-	55,276	160	43,171	2,995	46,166	133.81	9,015	25.91
161	348	55,756	-	55,756	160	43,547	3,194	46,741	134.31	8,858	25.09
162	353	56,557	-	56,557	160	44,172	3,827	47,699	135.13	26	0.07
163	354	56,718	8,801	47,917	135	44,298	3,594	47,891	135.29	26	0.07
164	354	56,718	8,801	47,917	135	44,298	3,594	47,891	135.29	26	0.07
165	356	57,038	-	57,038	160	44,548	3,727	48,274	135.60	8,764	24.62
166	365	58,480	-	58,480	160	45,674	4,326	50,000	136.99	8,480	23.23
167	365	58,480	-	58,480	160	45,674	4,326	50,000	136.99	8,480	23.23
168	368	58,961	-	58,961	160	46,049	4,525	50,575	137.43	8,386	22.79
169	368	58,961	14,714	44,247	120	46,049	4,525	50,575	137.43	-6,328	-17.20
170	368	58,961	-	58,961	160	46,175	4,592	50,766	137.58	8,386	22.79
171	369	59,121	-	59,121	160	46,550	4,791	51,341	138.01	8,260	22.20
172	372	59,602	-	59,602	160	46,550	4,791	51,341	138.01	8,260	22.20
173	372	59,602	-	59,602	160	46,550	4,791	51,341	138.01	8,260	22.20
174	375	60,082	-	60,082	160	46,925	4,991	51,916	138.44	8,166	21.78
175	382	61,204	9,498	51,706	135	47,801	5,457	53,258	139.42	-1,552	-4.06
176	392	62,806	-	62,806	160	49,053	6,122	55,175	140.75	7,631	19.47
177	394	63,126	-	63,126	160	49,303	6,255	55,558	141.01	7,568	19.21
178	394	63,126	-	63,126	160	49,303	6,255	55,558	141.01	7,568	19.21
179	397	63,607	-	63,607	160	49,678	6,455	56,133	141.39	7,474	18.83
180	399	63,927	-	63,927	160	49,929	6,588	56,517	141.65	7,411	18.57
181	399	63,927	-	63,927	160	49,929	6,588	56,517	141.65	7,411	18.57
182	400	64,088	-	64,088	160	50,054	6,655	56,708	141.77	7,379	18.45
183	403	64,568	-	64,568	160	50,429	6,854	57,283	142.14	7,285	18.08
184	409	65,530	-	65,530	160	51,180	7,254	58,434	142.87	7,096	17.35

Gemeente	Belydende Lidmate 2004	Heffing 2004	Fonds vir gemeente opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidmaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (- meer), (+ minder)	Per belydende lidmaat per jaar
185	410	65,690	-	65,690	160	51,305	7,320	58,625	142,99	7,065	17,23
186	411	65,850	-	65,850	160	51,430	7,367	58,817	143,11	7,033	17,11
187	412	66,010	-	66,010	160	51,555	7,453	59,009	143,22	7,002	16,99
188	412	66,010	10,243	55,767	135	51,555	7,453	59,009	143,22	-3,241	-7,87
189	416	66,651	-	66,651	160	52,056	7,719	59,775	143,69	6,876	16,53
190	418	66,972	-	66,972	160	52,306	7,853	60,159	143,92	6,813	16,30
191	419	67,132	-	67,132	160	52,431	7,919	60,350	144,03	6,781	16,18
192	419	67,132	-	67,132	160	52,431	7,919	60,350	144,03	6,781	16,18
193	420	67,292	20,442	46,850	112	52,556	7,986	60,542	144,15	-13,692	-32,60
194	420	67,292	-	67,292	160	52,556	7,986	60,542	144,15	6,750	16,07
195	421	67,452	-	67,452	160	52,682	8,052	60,734	144,26	6,719	15,96
196	425	68,093	-	68,093	160	53,307	8,385	61,692	144,71	6,593	15,51
197	426	68,253	-	68,253	160	53,307	8,385	61,692	144,71	6,593	15,51
198	432	69,215	10,741	58,474	135	54,058	8,784	62,842	145,47	-4,369	-10,11
199	433	69,375	-	69,375	160	54,183	8,851	63,034	145,57	6,341	14,64
200	434	69,535	-	69,535	160	54,308	8,917	63,226	145,68	6,310	14,54
201	435	69,695	-	69,695	160	54,433	8,984	63,417	145,79	6,278	14,43
202	439	70,336	-	70,336	160	54,934	9,250	64,184	146,20	6,152	14,01
203	439	70,336	26,562	43,774	100	54,934	9,250	64,184	146,20	-20,410	-46,49
204	440	70,496	-	70,496	160	55,059	9,317	64,376	146,31	6,121	13,91
205	441	70,657	-	70,657	160	55,184	9,383	64,567	146,41	6,089	13,81
206	448	71,778	-	71,778	160	56,060	9,849	65,909	147,12	5,869	13,10
207	451	72,259	-	72,259	160	56,436	10,049	66,484	147,41	5,775	12,80
208	457	73,220	-	73,220	160	57,186	10,448	67,634	148,00	5,586	12,22
209	457	73,220	-	73,220	160	57,186	10,448	67,634	148,00	5,586	12,22
210	458	73,380	-	73,380	160	57,311	10,514	67,826	148,09	5,554	12,13
211	459	73,541	-	73,541	160	57,437	10,581	68,018	148,19	5,523	12,03
212	460	73,701	-	73,701	160	57,562	10,647	68,209	148,28	5,492	11,94
213	462	74,021	-	74,021	160	57,812	10,781	68,593	148,47	5,429	11,75
214	466	74,662	-	74,662	160	58,313	11,047	69,359	148,84	5,303	11,38
215	470	75,303	-	75,303	160	58,813	11,313	70,126	149,20	5,177	11,01
216	473	75,784	-	75,784	160	59,189	11,513	70,701	149,47	5,083	10,75
217	475	76,104	-	76,104	160	59,439	11,646	71,084	149,65	5,020	10,57
218	479	76,745	11,909	64,836	135	59,939	11,912	71,851	150,00	-7,015	-14,65
219	482	77,226	-	77,226	160	60,315	12,112	72,426	150,26	4,799	9,96
220	482	77,226	-	77,226	160	60,315	12,112	72,426	150,26	4,799	9,96
221	484	77,546	-	77,546	160	60,565	12,245	72,810	150,43	4,736	9,79
222	485	77,706	-	77,706	160	60,690	12,311	73,001	150,52	4,705	9,70
223	485	77,706	-	77,706	160	60,690	12,311	73,001	150,52	4,705	9,70
224	488	78,187	-	78,187	160	61,066	12,511	73,576	150,77	4,611	9,45
225	490	78,507	-	78,507	160	61,316	12,644	73,960	150,94	4,548	9,28
226	491	78,668	-	78,668	160	61,441	12,710	74,151	151,02	4,516	9,20
227	492	78,828	-	78,828	160	61,566	12,777	74,343	151,10	4,485	9,12
228	497	79,629	-	79,629	160	62,192	13,110	75,301	151,51	4,327	8,71
229	497	79,629	-	79,629	160	62,192	13,110	75,301	151,51	4,327	8,71
230	499	79,949	-	79,949	160	62,442	13,243	75,685	151,67	4,265	8,55
231	502	80,430	-	80,430	160	62,817	13,442	76,260	151,91	4,170	8,31

Gemeente	Belydende Lidmate 2004	Hefling 2004	Fonds vir gemeente opbouw: Subsidie	Werklike Hefling 2004 (netto)	Werklike Hefling per belydende lidmaat	Hefling @ standaard tarief	Addisionele Hefling	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (- meer), (+ minder)	Per belydende lidmaat per jaar
232	503	80,590	-	80,590	160	62,943	13,509	76,452	151.99	4,139	8.23
233	519	83,154	-	83,154	160	64,945	14,574	79,518	153.21	3,635	7.00
234	525	84,115	-	84,115	160	65,995	14,973	80,969	153.65	3,446	6.56
235	527	84,435	-	84,435	160	66,071	15,106	81,052	153.80	3,384	6.42
236	528	84,596	-	84,596	160	66,071	15,173	81,244	153.87	3,352	6.35
237	536	85,877	-	85,877	160	67,072	15,705	82,777	154.43	3,100	5.78
238	549	87,960	-	87,960	160	68,699	16,570	85,269	155.32	2,691	4.90
239	561	89,883	-	89,883	160	70,200	17,369	87,569	156.09	2,314	4.12
240	562	90,043	-	90,043	160	70,325	17,435	87,761	156.16	2,282	4.06
241	565	90,524	-	90,524	160	70,701	17,635	88,336	156.35	2,188	3.87
242	570	91,325	-	91,325	160	71,327	17,968	89,294	156.66	2,031	3.56
243	571	91,485	-	91,485	160	71,452	18,034	89,486	156.72	1,999	3.50
244	572	91,645	-	91,645	160	71,577	18,101	89,678	156.78	1,968	3.44
245	577	92,446	24,346	68,100	118	72,202	18,433	90,636	157.08	-22,536	-39.06
246	578	92,607	-	92,607	160	72,328	18,500	90,828	157.14	1,779	3.08
247	578	92,607	-	92,607	160	72,328	18,500	90,828	157.14	1,779	3.08
248	578	92,607	-	92,607	160	72,328	18,500	90,828	157.14	1,779	3.08
249	583	93,408	-	93,408	160	72,953	18,833	91,786	157.44	1,622	2.78
250	588	94,209	-	94,209	160	73,579	19,165	92,744	157.73	1,464	2.49
251	589	94,369	-	94,369	160	73,704	19,232	92,936	157.79	1,433	2.43
252	590	94,529	-	94,529	160	73,829	19,299	93,128	157.84	1,401	2.38
253	592	94,850	-	94,850	160	74,079	19,432	93,511	157.96	1,339	2.26
254	593	95,010	14,744	80,266	135	74,205	19,498	93,703	158.01	-13,437	-22.66
255	594	95,170	-	95,170	160	74,330	19,565	93,895	158.07	1,276	2.15
256	596	95,491	-	95,491	160	74,580	19,698	94,278	158.18	1,213	2.03
257	597	95,651	-	95,651	160	74,705	19,764	94,470	158.24	1,181	1.98
258	599	95,971	-	95,971	160	74,955	19,898	94,853	158.35	1,118	1.87
259	604	96,772	15,017	81,755	135	75,581	20,230	95,811	158.63	-14,056	-23.27
260	611	97,894	-	97,894	160	76,457	20,696	97,153	159.01	741	1.21
261	611	97,894	-	97,894	160	76,457	20,696	97,153	159.01	741	1.21
262	614	98,375	-	98,375	160	76,832	20,896	97,728	159.17	646	1.05
263	622	99,656	-	99,656	160	77,834	21,428	99,262	159.84	395	0.63
264	627	100,457	-	100,457	160	78,459	21,761	100,220	159.84	237	0.38
265	628	100,618	-	100,618	160	78,584	21,827	100,412	159.89	206	0.33
266	630	100,938	-	100,938	160	78,835	21,960	100,795	159.99	143	0.23
267	630	100,938	-	100,938	160	78,835	21,960	100,795	159.99	143	0.23
268	630	100,938	-	100,938	160	78,835	21,960	100,795	159.99	143	0.23
269	630	100,938	-	100,938	160	78,835	21,960	100,795	159.99	143	0.23
270	634	101,579	-	101,579	160	79,335	22,227	101,562	160.19	17	0.03
271	636	101,899	-	101,899	160	79,585	22,360	101,945	160.29	-46	-0.07
272	636	101,899	-	101,899	160	79,585	22,360	101,945	160.29	-46	-0.07
273	641	102,700	-	102,700	160	80,211	22,692	102,904	160.54	-203	-0.32
274	641	102,700	-	102,700	160	80,211	22,692	102,904	160.54	-203	-0.32
275	642	102,861	-	102,861	160	80,396	22,759	103,095	160.58	-235	-0.37
276	647	103,662	-	103,662	160	80,962	23,092	104,054	160.82	-392	-0.61
277	653	104,623	-	104,623	160	81,713	23,491	105,204	161.11	-581	-0.89
278	654	104,783	-	104,783	160	81,838	23,558	105,395	161.16	-612	-0.94

Gemeente	Belydende Lidmate 2004	Hefling 2004	Fonds vir gemeente opbou: Subsidie	Werklike Hefling 2004 (netto)	Werklike Hefling per belydende lidmaat	Hefling @ standaard tarief	Addisionele Hefling	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (- meer) (+ minder)	Per belydende lidmaat per jaar
279	659	105,584	-	105,584	160	82,463	23,890	106,354	161,39	-769	-1,17
280	670	107,347	-	107,347	160	83,840	24,822	108,462	161,88	-1,115	-1,66
281	676	108,308	-	108,308	160	84,591	25,022	109,612	162,15	-1,304	-1,93
282	679	108,789	-	108,789	160	84,966	25,221	110,187	162,28	-1,399	-2,06
283	684	109,590	-	109,590	160	85,592	25,554	111,146	162,49	-1,566	-2,27
284	684	109,590	-	109,590	160	85,592	25,554	111,146	162,49	-1,566	-2,27
285	685	109,750	-	109,750	160	85,717	25,621	111,338	162,54	-1,587	-2,32
286	694	111,192	-	111,192	160	86,843	26,219	113,063	162,91	-1,871	-2,70
287	721	115,518	-	115,518	160	90,222	28,016	118,238	163,99	-2,720	-3,77
288	726	116,319	-	116,319	160	90,847	28,349	119,196	164,18	-2,877	-3,96
289	729	116,800	-	116,800	160	91,223	28,549	119,771	164,30	-2,972	-4,08
290	740	118,562	-	118,562	160	92,599	29,281	121,880	164,70	-3,318	-4,48
291	745	119,363	-	119,363	160	93,225	29,613	122,838	164,88	-3,475	-4,66
292	765	122,568	-	122,568	160	95,728	30,944	126,672	165,58	-4,104	-5,37
293	770	123,369	-	123,369	160	96,353	31,277	127,630	165,75	-4,262	-5,53
294	780	124,971	-	124,971	160	97,605	31,942	129,547	166,09	-4,576	-5,87
295	804	128,816	-	128,816	160	100,608	33,540	134,148	166,85	-5,331	-6,63
296	825	132,181	-	132,181	160	103,236	34,937	138,173	167,48	-5,992	-7,26
297	871	139,551	-	139,551	160	108,992	37,998	146,990	168,76	-7,439	-8,54
298	889	142,435	-	142,435	160	111,369	39,196	150,440	169,22	-8,006	-9,01
299	890	142,595	-	142,595	160	112,871	40,061	152,932	169,25	-8,037	-9,03
300	902	144,518	-	144,518	160	115,749	41,592	157,341	170,10	-9,138	-9,88
301	925	148,203	-	148,203	160	118,752	43,189	161,941	170,64	-9,893	-10,43
302	949	152,048	-	152,048	160	123,758	45,851	169,609	171,50	-11,152	-11,28
303	989	158,457	-	158,457	160	132,893	50,709	183,601	172,88	-13,449	-12,66
304	1,062	170,153	-	170,153	160	137,523	53,171	190,693	173,52	-14,613	-13,30
305	1,099	176,081	-	176,081	160	150,912	60,291	211,203	175,13	-17,979	-14,91
306	1,206	193,224	-	193,224	160	160,422	65,349	225,771	176,11	-20,370	-15,89
307	1,282	205,401	-	205,401	160	161,799	66,081	227,880	176,24	-20,716	-16,02
308	1,293	207,163	-	207,163	160	225,992	100,220	326,212	180,63	-36,856	-20,41
309	1,806	289,356	-	289,356	160	225,992	100,220	326,212	180,63	-36,856	-20,41
	113,924	R 18,252,801	R 1,244,561	R 17,008,240	R 149,29	R 14,255,795	R 2,752,445	R 17,008,240	R 149,29	-0	-0

BYLAE

K2

**ALTERNATIEWE
HEFFINGSTELSEL:
GEBASEER OP 2004
ALTERNATIEF 2**

Heffingsmodel resultate

Gemeente	Belydende Lidmate 2004	Huidige stelsel				Model Resultate				Verskille	
		Heffing 2004	Fonds vir gemeente opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidmaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (-meer), (+ minder)	Per belydende lidmaat per jaar
1	19	3,044	-	3,044	160	2,771	-	2,771	145.85	273	14.37
2	26	4,166	9,523	-3,357	-206	3,792	-	3,792	145.85	-9,150	-351.90
3	27	4,326	-	4,326	160	3,938	-	3,938	145.85	388	14.37
4	27	4,326	-	4,326	160	3,938	-	3,938	145.85	388	14.37
5	28	4,486	17,148	-12,662	-452	4,084	-	4,084	145.85	-16,746	-598.06
6	32	5,127	-	5,127	160	4,667	-	4,667	145.85	460	14.37
7	32	5,127	-	5,127	160	4,667	-	4,667	145.85	460	14.37
8	33	5,287	10,077	-4,790	-145	4,813	-	4,813	145.85	-9,603	-291.00
9	33	5,287	-	5,287	160	4,813	-	4,813	145.85	474	14.37
10	37	5,928	10,394	-4,466	-121	5,397	-	5,397	145.85	-9,862	-266.55
11	37	5,928	-	5,928	160	5,397	-	5,397	145.85	532	14.37
12	38	6,088	13,482	-7,394	-195	5,542	-	5,542	145.85	-12,936	-340.42
13	44	7,050	10,947	-3,897	-89	6,418	-	6,418	145.85	-10,315	-234.43
14	44	7,050	10,947	-3,897	-89	6,418	-	6,418	145.85	-10,315	-234.43
15	46	7,370	-	7,370	160	6,709	-	6,709	145.85	661	14.37
16	46	7,370	11,106	-3,736	-81	6,709	-	6,709	145.85	-10,445	-227.07
17	56	8,972	14,186	-5,214	-93	8,168	-	8,168	145.85	-13,382	-238.96
18	56	8,972	18,363	-10,391	-186	8,168	-	8,168	145.85	-18,559	-331.40
19	60	9,613	-	9,613	160	8,751	-	8,751	145.85	862	14.37
20	60	9,613	19,680	-10,067	-168	8,751	-	8,751	145.85	-18,818	-313.63
21	62	9,934	-	9,934	160	9,043	-	9,043	145.85	891	14.37
22	63	10,094	19,917	-9,823	-156	9,189	-	9,189	145.85	-19,012	-301.78
23	65	10,414	-	10,414	160	9,480	-	9,480	145.85	934	14.37
24	67	10,735	-	10,735	160	9,772	-	9,772	145.85	962	14.37
25	67	10,735	-	10,735	160	9,772	-	9,772	145.85	962	14.37
26	71	11,376	13,083	-1,707	-24	10,356	-	10,356	145.85	-12,063	-169.90
27	73	11,696	-	11,696	160	10,647	-	10,647	145.85	1,049	14.37
28	77	12,337	21,025	-8,688	-113	11,231	-	11,231	145.85	-19,919	-258.69
29	78	12,497	13,637	-1,140	-15	11,377	-	11,377	145.85	-12,517	-160.47
30	78	12,497	21,104	-8,607	-110	11,377	-	11,377	145.85	-19,984	-256.20
31	79	12,657	5,395	7,262	92	11,522	-	11,522	145.85	-4,260	-53.93
32	83	13,298	-	13,298	160	12,106	-	12,106	145.85	1,192	14.37
33	85	13,619	21,658	-8,039	-95	12,398	-	12,398	145.85	-20,437	-240.43
34	86	13,779	21,737	-7,958	-93	12,543	-	12,543	145.85	-20,502	-238.39
35	90	14,420	-	14,420	160	13,127	-	13,127	145.85	1,293	14.37
36	91	14,580	-	14,580	160	13,273	-	13,273	145.85	1,307	14.37
37	96	15,381	22,528	-7,147	-74	14,002	-	14,002	145.85	-21,149	-220.30
38	98	15,701	-	15,701	160	13,273	-	13,273	145.85	1,408	14.37
39	99	15,862	22,765	-6,903	-70	14,440	-	14,440	145.85	-21,343	-215.58
40	101	16,182	15,457	725	7	14,731	-	14,731	145.85	-14,006	-138.67
41	101	16,182	-	16,182	160	14,731	-	14,731	145.85	1,451	14.37
42	101	16,182	-	16,182	160	14,731	-	14,731	145.85	1,451	14.37
43	102	16,342	-	16,342	160	14,877	-	14,877	145.85	1,465	14.37

Gemeente	Belydende Lidmate 2004	Heffing 2004	Fonds vir gemeente opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidmaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (- meer) (+ minder)	Per belydende lidmaat per jaar
44	104	16,563	-	16,663	160	15,169	-	15,169	145,85	1,494	14,37
45	105	16,823	15,773	1,050	10	15,315	-	15,315	145,85	-14,265	-135,85
46	107	17,143	-	17,143	160	15,606	-	15,606	145,85	1,537	14,37
47	108	17,304	-	17,304	160	15,752	-	15,752	145,85	1,551	14,37
48	109	17,464	-	17,464	160	15,898	-	15,898	145,85	1,566	14,37
49	109	17,464	-	17,464	160	15,898	-	15,898	145,85	1,566	14,37
50	109	17,464	15,000	2,464	23	15,898	-	15,898	145,85	-13,434	-123,25
51	114	18,265	-	18,265	160	16,627	-	16,627	145,85	1,638	14,37
52	114	18,265	-	18,265	160	16,627	-	16,627	145,85	1,638	14,37
53	118	18,906	-	18,906	160	17,211	-	17,211	145,85	1,695	14,37
54	118	18,906	24,268	-5,362	-45	17,211	-	17,211	145,85	-22,573	-191,30
55	122	19,547	-	19,547	160	17,794	-	17,794	145,85	1,753	14,37
56	122	19,547	24,585	-5,038	-41	17,794	-	17,794	145,85	-22,832	-187,15
57	127	20,348	17,513	2,835	22	18,523	-	18,523	145,85	-15,689	-123,53
58	130	20,828	25,217	-4,389	-34	18,961	-	18,961	145,85	-23,350	-179,61
59	130	20,828	25,217	-4,389	-34	18,961	-	18,961	145,85	-23,350	-179,61
60	130	20,828	-	20,828	160	18,961	-	18,961	145,85	1,867	14,37
61	136	21,790	18,225	3,565	26	19,836	-	19,836	145,85	-16,271	-119,64
62	138	22,110	25,850	-3,740	-27	20,128	-	20,128	145,85	-23,868	-172,95
63	138	22,110	-	22,110	160	20,128	-	20,128	145,85	1,982	14,37
64	145	23,232	26,404	-3,172	-22	21,149	-	21,149	145,85	-24,321	-167,73
65	150	24,033	-	24,033	160	21,878	-	21,878	145,85	2,155	14,37
66	150	24,033	-	24,033	160	21,878	-	21,878	145,85	2,155	14,37
67	151	24,193	27,907	-3,714	-25	22,024	-	22,024	145,85	-26,738	-170,45
68	161	25,795	-	25,795	160	23,482	-	23,482	145,85	2,313	14,37
69	162	25,955	-	25,955	160	23,628	-	23,628	145,85	2,327	14,37
70	164	26,276	24,962	1,314	8	23,920	-	23,920	145,85	-22,606	-137,84
71	169	27,077	-	27,077	160	24,649	-	24,649	145,85	2,428	14,37
72	170	27,237	28,382	-1,145	-7	24,795	-	24,795	145,85	-25,940	-152,59
73	172	27,558	28,540	-982	-6	25,087	-	25,087	145,85	-26,069	-151,56
74	172	27,558	-	27,558	160	25,087	-	25,087	145,85	2,471	14,37
75	173	27,718	28,619	-901	-5	25,233	-	25,233	145,85	-26,134	-151,06
76	178	28,519	29,015	-496	-3	25,962	-	25,962	145,85	-26,458	-148,64
77	178	28,519	-	28,519	160	25,962	-	25,962	145,85	2,557	14,37
78	181	29,000	-	29,000	160	26,400	-	26,400	145,85	2,600	14,37
79	182	29,160	-	29,160	160	26,545	-	26,545	145,85	2,614	14,37
80	184	29,480	26,650	2,830	15	26,837	-	26,837	145,85	-24,007	-130,47
81	184	29,480	29,489	-9	-0	26,837	-	26,837	145,85	-26,846	-145,90
82	186	29,801	-	29,801	160	27,129	-	27,129	145,85	2,672	14,37
83	187	29,961	29,727	234	1	27,275	-	27,275	145,85	-27,041	-144,60
84	187	29,961	20,000	9,961	53	27,275	-	27,275	145,85	-17,314	-92,59
85	188	30,121	6,141	23,980	128	27,421	-	27,421	145,85	-3,440	-18,30
86	189	30,281	-	30,281	160	27,566	-	27,566	145,85	2,715	14,37
87	190	30,442	29,964	478	3	27,712	-	27,712	145,85	-27,235	-143,34
88	192	30,762	-	30,762	160	28,004	-	28,004	145,85	2,758	14,37
89	192	30,762	-	30,762	160	28,004	-	28,004	145,85	2,758	14,37
90	192	30,762	-	30,762	160	28,004	-	28,004	145,85	2,758	14,37

Gemeente	Belydende Lidmate 2004	Heffing 2004	Fonds vir gemeente opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidmaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (- meer) (+ minder)	Per belydende lidmaat per jaar
91	194	31,083	14,714	16,369	84	28,296	-	28,296	145,85	-11,927	-61,48
92	194	31,083	-	31,083	160	28,296	-	28,296	145,85	2,787	14,37
93	195	31,243	-	31,243	160	28,441	-	28,441	145,85	2,801	14,37
94	195	31,243	-	31,243	160	28,441	-	28,441	145,85	2,801	14,37
95	196	31,403	-	31,403	160	28,587	-	28,587	145,85	2,816	14,37
96	200	32,044	-	32,044	160	29,171	-	29,171	145,85	2,873	14,37
97	201	32,204	5,000	27,204	135	29,317	-	29,317	145,85	-2,113	-10,51
98	203	32,524	5,047	27,477	135	29,608	-	29,608	145,85	-2,131	-10,50
99	203	32,524	-	32,524	160	29,608	-	29,608	145,85	2,916	14,37
100	203	32,524	10,000	22,524	111	29,608	-	29,608	145,85	-7,084	-34,90
101	205	32,845	-	32,845	160	29,900	-	29,900	145,85	2,945	14,37
102	209	33,486	-	33,486	160	30,483	-	30,483	145,85	3,002	14,37
103	212	33,966	-	33,966	160	30,921	-	30,921	145,85	3,045	14,37
104	214	34,287	-	34,287	89	31,213	-	31,213	145,85	-12,247	-57,23
105	216	34,607	15,321	18,966	160	31,504	-	31,504	145,85	3,103	14,37
106	217	34,768	-	34,768	160	31,650	-	31,650	145,85	3,117	14,37
107	224	35,889	-	35,889	160	32,671	-	32,671	145,85	3,261	14,37
108	227	36,370	-	36,370	160	33,109	-	33,109	145,85	3,261	14,37
109	237	37,972	-	37,972	160	34,567	-	34,567	145,85	3,405	14,37
110	240	38,453	-	38,453	160	35,005	-	35,005	145,85	3,448	14,37
111	240	38,453	5,967	32,486	135	35,005	-	35,005	145,85	-2,519	-10,50
112	243	38,933	-	38,933	160	35,442	-	35,442	145,85	3,491	14,37
113	245	39,254	-	39,254	160	35,734	-	35,734	145,85	3,520	14,37
114	247	39,574	-	39,574	160	36,026	-	36,026	145,85	3,548	14,37
115	247	39,574	-	39,574	160	36,026	-	36,026	145,85	3,548	14,37
116	249	39,895	6,191	33,704	135	36,318	-	36,318	145,85	-2,614	-10,50
117	250	40,055	-	40,055	160	36,463	-	36,463	145,85	3,591	14,37
118	250	40,055	-	40,055	160	36,463	-	36,463	145,85	3,591	14,37
119	252	40,375	-	40,375	160	36,755	-	36,755	145,85	3,620	14,37
120	252	40,375	-	40,375	160	36,755	-	36,755	145,85	3,620	14,37
121	255	40,856	-	40,856	160	37,193	-	37,193	145,85	3,663	14,37
122	256	41,016	-	41,016	160	37,339	-	37,339	145,85	3,678	14,37
123	256	41,016	-	41,016	160	37,339	-	37,339	145,85	3,678	14,37
124	258	41,337	-	41,337	160	37,630	-	37,630	145,85	3,706	14,37
125	259	41,497	11,617	29,880	115	37,776	-	37,776	145,85	-7,896	-30,49
126	260	41,657	6,174	35,483	136	37,922	-	37,922	145,85	-2,439	-9,38
127	261	41,817	6,489	35,328	135	38,068	-	38,068	145,85	-2,740	-10,50
128	263	42,138	-	42,138	160	38,360	-	38,360	145,85	3,778	14,37
129	263	42,138	-	42,138	160	38,360	-	38,360	145,85	3,778	14,37
130	269	43,099	-	43,099	160	39,235	-	39,235	145,85	3,864	14,37
131	270	43,259	-	43,259	160	39,381	-	39,381	145,85	3,879	14,37
132	272	43,580	-	43,580	160	39,672	-	39,672	145,85	3,907	14,37
133	276	44,220	-	44,220	160	40,256	-	40,256	145,85	3,965	14,37
134	277	44,381	6,887	37,494	135	40,401	-	40,401	145,85	-2,908	-10,50
135	279	44,701	-	44,701	160	40,693	-	40,693	145,85	4,008	14,37
136	285	45,662	7,086	38,576	135	41,568	-	41,568	145,85	-2,992	-10,50
137	287	45,983	-	45,983	160	41,860	-	41,860	145,85	4,123	14,37

Gemeente	Belydende Lidmate 2004	Heffing 2004	Fonds vir gemeente opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidmaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (- meer), (+ minder)	Per belydende lidmaat per jaar
138	288	46,143	-	46,143	160	42,006	-	42,006	145.85	4,137	14.37
139	289	46,303	-	46,303	160	42,152	-	42,152	145.85	4,152	14.37
140	291	46,624	17,235	29,389	101	42,443	-	42,443	145.85	-13,055	-44.86
141	292	46,784	7,260	39,524	135	42,589	-	42,589	145.85	-3,065	-10.50
142	296	47,425	-	47,425	160	43,173	-	43,173	145.85	4,252	14.37
143	300	48,066	-	48,066	160	43,756	-	43,756	145.85	4,310	14.37
144	305	48,867	-	48,867	160	44,485	198	44,683	146.50	4,184	13.72
145	309	49,508	17,683	31,825	103	45,069	356	45,425	147.01	-13,600	-44.01
146	324	51,911	-	51,911	160	47,257	950	48,206	148.78	3,705	11.43
147	325	52,071	-	52,071	160	47,402	989	48,392	148.90	3,680	11.32
148	333	53,353	8,279	45,074	135	48,569	1,306	49,875	149.77	-4,801	-14.42
149	333	53,353	-	53,353	160	48,569	1,306	49,875	149.77	3,478	10.44
150	335	53,673	-	53,673	160	48,861	1,385	50,246	149.99	3,428	10.23
151	335	53,673	-	53,673	160	48,861	1,385	50,246	149.99	3,428	10.23
152	335	53,673	8,329	53,673	135	48,861	1,385	50,246	149.99	-4,901	-14.63
153	335	53,673	-	53,673	160	49,007	1,385	50,246	149.99	3,428	10.23
154	336	53,834	-	53,834	160	49,153	1,464	50,617	150.20	3,402	10.13
155	337	53,994	-	53,994	160	49,153	1,464	50,617	150.20	3,377	10.02
156	337	53,994	18,379	36,157	106	49,736	1,464	50,617	150.20	-15,002	-44.52
157	341	54,635	18,478	36,157	106	49,736	1,464	50,617	150.20	-15,002	-44.52
158	344	55,115	-	55,115	160	50,174	1,741	51,915	150.91	3,201	9.30
159	345	55,276	-	55,276	160	50,320	1,781	52,100	151.01	3,176	9.20
160	345	55,276	-	55,276	160	50,320	1,781	52,100	151.01	3,176	9.20
161	348	55,756	-	55,756	160	50,757	1,899	52,656	151.31	3,100	8.91
162	353	56,557	-	56,557	160	51,486	2,097	53,583	151.79	2,974	8.42
163	354	56,718	8,801	47,917	135	51,832	2,137	53,769	151.89	-5,852	-16.53
164	354	56,718	8,801	47,917	135	51,832	2,137	53,769	151.89	-5,852	-16.53
165	356	57,038	-	57,038	160	51,924	2,216	54,140	152.08	8,14	7.32
166	365	58,480	-	58,480	160	53,237	2,572	55,809	152.90	2,671	7.32
167	365	58,480	-	58,480	160	53,237	2,572	55,809	152.90	2,671	7.32
168	368	58,961	-	58,961	160	53,674	2,691	56,365	153.17	2,596	7.05
169	368	58,961	14,714	44,247	120	53,674	2,691	56,365	153.17	-12,118	-32.93
170	368	58,961	-	58,961	160	53,674	2,691	56,365	153.17	2,596	7.05
171	369	59,121	-	59,121	160	53,820	2,730	56,550	153.26	2,571	6.97
172	372	59,602	-	59,602	160	54,258	2,849	57,106	153.51	2,495	6.71
173	372	59,602	-	59,602	160	54,258	2,849	57,106	153.51	2,495	6.71
174	375	60,082	-	60,082	160	54,695	2,968	57,663	153.77	2,419	6.45
175	382	61,204	9,498	51,706	135	55,716	3,245	58,961	154.35	-7,255	-18.99
176	392	62,806	-	62,806	160	57,175	3,640	60,815	155.14	1,991	5.08
177	394	63,126	-	63,126	160	57,466	3,719	61,186	155.29	1,941	4.93
178	394	63,126	-	63,126	160	57,466	3,719	61,186	155.29	1,941	4.93
179	397	63,607	-	63,607	160	57,904	3,838	61,742	155.52	1,865	4.70
180	399	63,927	-	63,927	160	58,196	3,917	62,113	155.67	1,815	4.55
181	399	63,927	-	63,927	160	58,196	3,917	62,113	155.67	1,815	4.55
182	400	64,088	-	64,088	160	58,341	3,957	62,298	155.75	1,789	4.47
183	403	64,568	-	64,568	160	58,779	4,075	62,855	155.97	1,714	4.25
184	409	65,530	-	65,530	160	59,654	4,313	63,967	156.40	1,563	3.82

Gemeente	Belydende Lidmate 2004	Heffing 2004	Fonds vir gemeente opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidmaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (- meer), (+ minder)	Per belydende lidmaat per jaar
185	410	65,690	-	65,690	160	59,800	4,352	64,152	156,47	1,537	3,75
186	411	65,850	-	65,850	160	59,946	4,392	64,338	156,54	1,512	3,68
187	412	66,010	-	66,010	160	60,092	4,432	64,523	156,61	1,487	3,61
188	412	66,010	10,243	55,767	135	60,092	4,432	64,523	156,61	-8,756	-21,25
189	416	66,651	-	66,651	160	60,675	4,590	65,265	156,89	1,386	3,33
190	418	66,972	-	66,972	160	60,967	4,669	65,636	157,02	1,336	3,20
191	419	67,132	-	67,132	160	61,113	4,709	65,821	157,09	1,311	3,13
192	419	67,132	-	67,132	160	61,113	4,709	65,821	157,09	1,311	3,13
193	420	67,292	20,442	46,850	112	61,259	4,748	66,007	157,16	-19,157	-45,61
194	420	67,292	-	67,292	160	61,259	4,748	66,007	157,16	1,285	3,06
195	421	67,452	-	67,452	160	61,404	4,788	66,192	157,23	1,260	2,99
196	425	68,093	-	68,093	160	61,988	4,946	66,934	157,49	1,159	2,73
197	426	68,253	-	68,253	160	62,134	4,986	67,119	157,56	1,134	2,66
198	432	69,215	-	69,215	135	63,009	5,223	68,232	157,94	-9,758	-22,59
199	433	69,375	10,741	58,474	160	63,155	5,263	68,417	158,01	958	2,21
200	434	69,535	-	69,535	160	63,301	5,302	68,603	158,07	932	2,15
201	435	69,695	-	69,695	160	63,446	5,342	68,788	158,13	907	2,09
202	439	70,336	-	70,336	160	64,030	5,500	69,530	158,38	806	1,84
203	439	70,336	26,562	43,774	100	64,030	5,500	69,530	158,38	-25,756	-58,67
204	440	70,496	-	70,496	160	64,176	5,539	69,715	158,44	781	1,78
205	441	70,657	-	70,657	160	64,321	5,579	69,901	158,50	756	1,71
206	448	71,778	-	71,778	160	65,342	5,856	71,198	158,93	580	1,29
207	451	72,259	-	72,259	160	65,780	5,975	71,755	159,10	504	1,12
208	457	73,220	-	73,220	160	66,655	6,212	72,867	159,45	353	0,77
209	457	73,220	-	73,220	160	66,655	6,212	72,867	159,45	353	0,77
210	458	73,380	-	73,380	160	66,801	6,252	73,053	159,50	328	0,72
211	459	73,541	-	73,541	160	66,947	6,291	73,238	159,56	302	0,66
212	460	73,701	-	73,701	160	67,093	6,331	73,424	159,62	277	0,60
213	462	74,021	-	74,021	160	67,384	6,410	73,794	159,73	227	0,49
214	466	74,662	-	74,662	160	67,968	6,568	74,536	159,95	126	0,27
215	470	75,303	-	75,303	160	68,551	6,727	75,278	160,17	25	0,05
216	473	75,784	-	75,784	160	68,989	6,845	75,834	160,33	-50	-0,11
217	479	76,104	-	76,104	160	69,281	6,924	76,205	160,43	-101	-0,21
218	479	76,745	11,909	64,836	135	69,864	7,083	76,947	160,64	-12,111	-25,28
219	482	77,226	-	77,226	160	70,301	7,201	77,503	160,79	-277	-0,58
220	482	77,226	-	77,226	160	70,301	7,201	77,503	160,79	-277	-0,58
221	484	77,546	-	77,546	160	70,593	7,280	77,874	160,90	-328	-0,68
222	485	77,706	-	77,706	160	70,739	7,320	78,059	160,95	-353	-0,73
223	485	77,706	-	77,706	160	70,739	7,320	78,059	160,95	-353	-0,73
224	488	78,187	-	78,187	160	71,177	7,439	78,615	161,10	-428	-0,88
225	490	78,507	-	78,507	160	71,614	7,557	79,172	161,20	-479	-0,98
226	491	78,668	-	78,668	160	71,760	7,597	79,357	161,29	-504	-1,03
227	492	78,828	-	78,828	160	72,489	7,795	80,284	161,54	-655	-1,32
228	497	79,629	-	79,629	160	72,489	7,795	80,284	161,54	-655	-1,32
229	497	79,629	-	79,629	160	72,489	7,795	80,284	161,54	-655	-1,32
230	499	79,949	-	79,949	160	72,781	7,874	80,655	161,63	-706	-1,41
231	502	80,430	-	80,430	160	73,219	7,993	81,211	161,78	-781	-1,56

Gemeente	Belydende Lidmate 2004	Heffing 2004	Fonds vir gemeente opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidmaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidmaat	Totaal (- meer) , (+ minder)	Per belydende lidmaat per jaar
232	503	80,590	-	80,590	160	73,364	8,032	81,397	161.82	-806	-1.60
233	519	83,154	-	83,154	160	75,698	8,665	84,363	162.55	-1,210	-2.33
234	525	84,115	-	84,115	160	76,573	8,903	85,476	162.81	-1,361	-2.59
235	527	84,435	-	84,435	160	76,865	8,982	85,847	162.90	-1,411	-2.68
236	528	84,596	-	84,596	160	77,011	9,021	86,032	162.94	-1,437	-2.72
237	536	85,877	-	85,877	160	78,178	9,338	87,516	163.28	-1,638	-3.06
238	549	87,960	-	87,960	160	80,074	9,852	89,926	163.80	-1,966	-3.58
239	561	89,883	-	89,883	160	81,824	10,327	92,151	164.26	-2,268	-4.04
240	562	90,043	-	90,043	160	81,970	10,367	92,337	164.30	-2,293	-4.08
241	565	90,524	-	90,524	160	82,407	10,485	92,893	164.41	-2,369	-4.19
242	570	91,325	-	91,325	160	83,137	10,683	93,820	164.60	-2,495	-4.38
243	571	91,485	-	91,485	160	83,282	10,723	94,005	164.63	-2,520	-4.41
244	572	91,645	-	91,645	160	83,428	10,762	94,191	164.67	-2,545	-4.45
245	577	92,446	24,346	68,100	118	84,158	10,960	95,118	164.85	-27,017	-46.82
246	578	92,607	-	92,607	160	84,303	11,000	95,303	164.88	-2,697	-4.67
247	578	92,607	-	92,607	160	84,303	11,000	95,303	164.88	-2,697	-4.67
248	578	92,607	-	92,607	160	84,303	11,000	95,303	164.88	-2,697	-4.67
249	583	93,408	-	93,408	160	85,033	11,198	96,230	165.06	-2,823	-4.84
250	588	94,209	-	94,209	160	85,762	11,396	97,157	165.23	-2,949	-5.01
251	589	94,369	-	94,369	160	85,908	11,435	97,343	165.27	-2,974	-5.05
252	590	94,529	-	94,529	160	86,054	11,475	97,528	165.30	-2,999	-5.08
253	592	94,850	-	94,850	160	86,345	11,554	97,899	165.37	-3,049	-5.15
254	593	95,010	14,744	80,266	135	86,491	11,593	98,085	165.40	-17,819	-30.05
255	594	95,170	-	95,170	160	86,637	11,633	98,270	165.44	-3,100	-5.22
256	596	95,491	-	95,491	160	86,929	11,712	98,641	165.50	-3,150	-5.29
257	597	95,651	-	95,651	160	87,075	11,752	98,826	165.54	-3,175	-5.32
258	599	95,971	-	95,971	160	87,366	11,831	99,197	165.60	-3,226	-5.39
259	604	96,772	15,017	81,755	135	88,096	12,029	100,124	165.77	-18,369	-30.41
260	611	97,894	-	97,894	160	89,117	12,306	101,422	165.99	-3,528	-5.77
261	611	97,894	-	97,894	160	89,117	12,306	101,422	165.99	-3,528	-5.77
262	614	98,375	-	98,375	160	89,554	12,424	101,978	166.09	-3,604	-5.87
263	622	99,656	-	99,656	160	90,721	12,741	103,462	166.34	-3,806	-6.12
264	627	100,457	-	100,457	160	91,450	12,939	104,389	166.49	-3,932	-6.27
265	628	100,618	-	100,618	160	91,596	12,978	104,574	166.52	-3,957	-6.30
266	630	100,938	-	100,938	160	91,888	13,057	104,945	166.58	-4,007	-6.36
267	630	100,938	-	100,938	160	91,888	13,057	104,945	166.58	-4,007	-6.36
268	630	100,938	-	100,938	160	91,888	13,057	104,945	166.58	-4,007	-6.36
269	630	100,938	-	100,938	160	91,888	13,057	104,945	166.58	-4,007	-6.36
270	634	101,579	-	101,579	160	92,471	13,216	105,687	166.70	-4,108	-6.48
271	636	101,899	-	101,899	160	92,763	13,295	106,058	166.76	-4,158	-6.54
272	636	101,899	-	101,899	160	92,763	13,295	106,058	166.76	-4,158	-6.54
273	641	102,700	-	102,700	160	93,492	13,493	106,985	166.90	-4,284	-6.68
274	641	102,700	-	102,700	160	93,492	13,493	106,985	166.90	-4,284	-6.68
275	642	102,861	-	102,861	160	93,638	13,532	107,170	166.93	-4,310	-6.71
276	647	103,662	-	103,662	160	94,367	13,790	108,097	167.07	-4,436	-6.86
277	653	104,623	-	104,623	160	95,242	13,967	109,210	167.24	-4,587	-7.02
278	654	104,783	-	104,783	160	95,388	14,007	109,395	167.27	-4,612	-7.05

Gemeente	Belydende Lidsmate 2004	Heffing 2004	Fonds vir gemeente opbou: Subsidie	Werklike Heffing 2004 (netto)	Werklike Heffing per belydende lidaat	Heffing @ standaard tarief	Addisionele Heffing	Totaal	Tarief per belydende lidaat	Totaal (- meer) , (+ minder)	Per belydende lidaat per jaar
279	659	105,584	-	105,584	160	96,118	14,205	110,322	167,41	-4,738	-7,19
280	670	107,347	-	107,347	160	97,722	14,640	112,362	167,70	-5,015	-7,49
281	676	108,308	-	108,308	160	98,597	14,877	113,475	167,86	-5,166	-7,64
282	679	108,789	-	108,789	160	99,035	14,996	114,031	167,94	-5,242	-7,72
283	684	109,590	-	109,590	160	99,764	15,194	114,958	168,07	-5,368	-7,85
284	684	109,590	-	109,590	160	99,764	15,194	114,958	168,07	-5,368	-7,85
285	685	109,750	-	109,750	160	99,910	15,234	115,143	168,09	-5,393	-7,87
286	694	111,192	-	111,192	160	101,222	15,590	116,812	168,32	-5,620	-8,10
287	721	115,518	-	115,518	160	105,161	16,658	121,819	168,96	-6,301	-8,74
288	726	116,319	-	116,319	160	105,890	16,856	122,746	169,07	-6,427	-8,85
289	729	116,800	-	116,800	160	106,327	16,975	123,302	169,14	-6,502	-8,92
290	740	118,562	-	118,562	160	107,932	17,410	125,342	169,38	-6,779	-9,16
291	745	119,363	-	119,363	160	108,661	17,608	126,269	169,49	-6,905	-9,27
292	765	122,568	-	122,568	160	111,578	18,399	129,977	169,90	-7,409	-9,69
293	770	123,369	-	123,369	160	112,307	18,597	130,904	170,01	-7,535	-9,79
294	780	124,971	-	124,971	160	113,766	18,993	132,758	170,20	-7,788	-9,98
295	804	128,816	-	128,816	160	117,266	19,942	137,209	170,66	-8,392	-10,44
296	825	132,181	-	132,181	160	120,329	20,773	141,102	171,03	-8,922	-10,81
297	871	139,551	-	139,551	160	127,039	22,593	149,632	171,79	-10,081	-11,57
298	889	142,435	-	142,435	160	129,664	23,305	152,969	172,07	-10,535	-11,85
299	890	142,595	-	142,595	160	129,810	23,345	153,155	172,08	-10,560	-11,86
300	902	144,518	-	144,518	160	131,560	23,820	155,380	172,26	-10,862	-12,04
301	925	148,203	-	148,203	160	134,915	24,730	159,645	172,59	-11,442	-12,37
302	949	152,048	-	152,048	160	138,415	25,679	164,095	172,91	-12,047	-12,69
303	989	158,457	-	158,457	160	144,249	27,262	171,512	173,42	-13,055	-13,20
304	1,062	170,153	-	170,153	160	154,897	30,151	185,047	174,24	-14,895	-14,03
305	1,099	176,081	-	176,081	160	160,293	31,615	191,908	174,62	-15,827	-14,40
306	1,206	193,224	-	193,224	160	175,900	35,848	211,748	175,58	-18,524	-15,36
307	1,282	205,401	-	205,401	160	186,984	38,856	225,840	176,16	-20,439	-15,94
308	1,293	207,163	-	207,163	160	188,589	39,291	227,880	176,24	-20,716	-16,02
309	1,806	289,356	-	289,356	160	263,412	59,589	323,001	178,85	-33,645	-18,63
	113,924	R 18,252,801	R 1,244,561	R 17,008,240	R 149,29	R 16,616,240	R 1,636,561	R 18,252,801	R 160,22	R 1,244,561	-R 10,92

BYLAE

L1

**SENTRALE
VERGOEDING**

Model Sentrale Vergoeding

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaas Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer) , (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
1	19	3,563	188	9,500	500	-5,937	-312
2	26	2,520	97	13,000	500	-10,480	-403
3	27	83,171	3,080	13,500	500	69,671	2,580
4	27	-	-	-	-	-	-
5	28	2,809	100	14,000	500	-11,191	-400
6	32	-	-	-	-	-	-
7	32	3,914	122	16,000	500	-12,086	-378
8	33	2,443	74	16,500	500	-14,057	-426
9	33	48,252	1,462	16,500	500	31,752	962
10	37	4,059	110	18,500	500	-14,441	-390
11	37	2,954	80	18,500	500	-15,546	-420
12	38	4,344	114	19,000	500	-14,656	-386
13	44	4,779	109	22,000	500	-17,221	-391
14	44	4,432	101	22,000	500	-17,568	-399
15	46	4,257	93	23,000	500	-18,743	-407
16	46	59,350	1,290	23,000	500	36,350	790
17	56	4,952	88	28,000	500	-23,048	-412
18	56	17,893	320	28,000	500	-10,107	-180
19	60	-	-	-	-	-	-
20	60	22,290	371	30,000	500	-7,710	-129
21	62	68,614	1,107	31,000	500	37,614	607
22	63	128,716	2,043	31,500	500	97,216	1,543
23	65	167,986	2,584	32,500	500	135,486	2,084
24	67	6,156	92	33,500	500	-27,344	-408
25	67	-	-	-	-	-	-
26	71	-	-	-	-	-	-
27	73	9,008	123	36,500	500	-27,492	-377
28	77	166,895	2,167	38,500	500	128,395	1,667
29	78	-	-	-	-	-	-
30	78	145,560	1,866	39,000	500	106,560	1,366
31	79	-	-	-	-	-	-
32	83	10,197	123	41,500	500	-31,303	-377
33	85	10,698	126	42,500	500	-31,802	-374
34	86	53,721	625	43,000	500	10,721	125
35	90	74,802	831	45,000	500	29,802	331
36	91	194,595	2,138	45,500	500	149,095	1,638
37	91	145,425	1,598	45,500	500	99,925	1,098
38	96	161,296	1,680	48,000	500	113,296	1,180
39	98	11,414	116	49,000	500	-37,586	-384
40	99	232,694	2,350	49,500	500	183,194	1,850
41	101	-	-	-	-	-	-
42	101	83,766	829	50,500	500	33,266	329
43	102	-	-	-	-	-	-
44	104	187,067	1,799	52,000	500	135,067	1,299
45	105	9,674	92	52,500	500	-42,826	-408
46	107	41,619	389	53,500	500	-11,881	-111
47	108	250,461	2,319	54,000	500	196,461	1,819
48	109	100,996	927	54,500	500	46,496	427
49	109	74,760	686	54,500	500	20,260	186
50	109	106,527	977	54,500	500	52,027	477
51	114	130,341	1,143	57,000	500	73,341	643
52	114	89,276	783	57,000	500	32,276	283
53	118	132,815	1,126	59,000	500	73,815	626
54	118	182,165	1,544	59,000	500	123,165	1,044
55	122	158,090	1,296	61,000	500	97,090	796
56	122	1,349	11	61,000	500	-59,651	-489
57	127	-	-	-	-	-	-
58	130	247,352	1,903	65,000	500	182,352	1,403

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaas Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer) , (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
59	130	211,042	1,623	65,000	500	146,042	1,123
60	130	-	-	-	-	-	-
61	136	258,279	1,899	68,000	500	190,279	1,399
62	138	127,144	921	69,000	500	58,144	421
63	138	389,875	2,825	69,000	500	320,875	2,325
64	145	153,199	1,057	72,500	500	80,699	557
65	150	151,403	1,009	75,000	500	76,403	509
66	150	194,006	1,293	75,000	500	119,006	793
67	151	220,115	1,458	75,500	500	144,615	958
68	161	243,129	1,510	80,500	500	162,629	1,010
69	162	16,800	104	81,000	500	-64,200	-396
70	164	129,339	789	82,000	500	47,339	289
71	169	138,460	819	84,500	500	53,960	319
72	170	241,295	1,419	85,000	500	156,295	919
73	172	244,331	1,421	86,000	500	158,331	921
74	172	244,516	1,422	86,000	500	158,516	922
75	173	182,615	1,056	86,500	500	96,115	556
76	178	146,416	823	89,000	500	57,416	323
77	178	247,794	1,392	89,000	500	158,794	892
78	181	160,076	884	90,500	500	69,576	384
79	182	226,425	1,244	91,000	500	135,425	744
80	184	136,568	742	92,000	500	44,568	242
81	184	102,629	558	92,000	500	10,629	58
82	186	17,553	94	93,000	500	-75,447	-406
83	187	168,089	899	93,500	500	74,589	399
84	187	201,577	1,078	93,500	500	108,077	578
85	188	93,445	497	94,000	500	-555	-3
86	189	278,588	1,474	94,500	500	184,088	974
87	190	232,480	1,224	95,000	500	137,480	724
88	192	82,116	428	96,000	500	-13,884	-72
89	192	231,143	1,204	96,000	500	135,143	704
90	192	230,842	1,202	96,000	500	134,842	702
91	194	167,485	863	97,000	500	70,485	363
92	194	222,102	1,145	97,000	500	125,102	645
93	195	-	-	-	-	-	-
94	195	184,189	945	97,500	500	86,689	445
95	196	235,097	1,199	98,000	500	137,097	699
96	200	83,730	419	100,000	500	-16,270	-81
97	201	211,342	1,051	100,500	500	110,842	551
98	203	311,960	1,537	101,500	500	210,460	1,037
99	203	260,222	1,282	101,500	500	158,722	782
100	203	133,735	659	101,500	500	32,235	159
101	205	128,591	627	102,500	500	26,091	127
102	209	182,170	872	104,500	500	77,670	372
103	212	275,503	1,300	106,000	500	169,503	800
104	214	194,501	909	107,000	500	87,501	409
105	216	226,956	1,051	108,000	500	118,956	551
106	217	227,773	1,050	108,500	500	119,273	550
107	224	167,472	748	112,000	500	55,472	248
108	227	106,000	467	113,500	500	-7,500	-33
109	237	21,666	91	118,500	500	-96,834	-409
110	240	263,680	1,099	120,000	500	143,680	599
111	240	270,693	1,128	120,000	500	150,693	628
112	243	197,038	811	121,500	500	75,538	311
113	245	205,237	838	122,500	500	82,737	338
114	247	192,423	779	123,500	500	68,923	279
115	247	152,614	618	123,500	500	29,114	118
116	249	242,350	973	124,500	500	117,850	473
117	250	327,789	1,311	125,000	500	202,789	811
118	250	178,646	715	125,000	500	53,646	215

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaas Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer) , (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
119	252	294,418	1,168	126,834	503	167,584	665
120	252	239,306	950	126,834	503	112,472	446
121	255	295,881	1,160	129,584	508	166,297	652
122	256	210,832	824	130,501	510	80,331	314
123	256	274,475	1,072	130,501	510	143,974	562
124	258	330,987	1,283	132,335	513	198,652	770
125	259	241,886	934	133,252	514	108,635	419
126	260	242,539	933	134,169	516	108,371	417
127	261	221,199	848	135,085	518	86,114	330
128	263	144,543	550	136,919	521	7,624	29
129	263	196,227	746	136,919	521	59,308	226
130	269	273,728	1,018	142,420	529	131,308	488
131	270	250,596	928	143,337	531	107,259	397
132	272	287,261	1,056	145,171	534	142,090	522
133	276	211,662	767	148,838	539	62,823	228
134	277	74,077	267	149,755	541	-75,678	-273
135	279	247,238	886	151,589	543	95,649	343
136	285	94,972	333	157,090	551	-62,118	-218
137	287	199,816	696	158,924	554	40,892	142
138	288	295,244	1,025	159,841	555	135,403	470
139	289	357,910	1,238	160,757	556	197,153	682
140	291	236,597	813	162,591	559	74,005	254
141	292	254,787	873	163,508	560	91,279	313
142	296	226,326	765	167,175	565	59,151	200
143	300	304,797	1,016	170,843	569	133,954	447
144	305	329,606	1,081	175,427	575	154,179	506
145	309	229,924	744	179,094	580	50,829	164
146	324	306,419	946	192,847	595	113,572	351
147	325	297,415	915	193,764	596	103,651	319
148	333	187,903	564	201,099	604	-13,196	-40
149	333	300,013	901	201,099	604	98,914	297
150	335	262,628	784	202,933	606	59,695	178
151	335	253,271	756	202,933	606	50,338	150
152	335	261,852	782	202,933	606	58,920	176
153	335	298,384	891	202,933	606	95,452	285
154	336	144,812	431	203,850	607	-59,037	-176
155	337	181,045	537	204,766	608	-23,722	-70
156	337	317,835	943	204,766	608	113,069	336
157	341	319,761	938	208,434	611	111,327	326
158	344	294,981	858	211,184	614	83,797	244
159	345	273,465	793	212,101	615	61,364	178
160	345	134,542	390	212,101	615	-77,559	-225
161	348	326,943	939	214,852	617	112,091	322
162	353	272,110	771	219,436	622	52,674	149
163	354	261,802	740	220,353	622	41,449	117
164	354	192,939	545	220,353	622	-27,414	-77
165	356	308,751	867	222,187	624	86,564	243
166	365	214,278	587	230,438	631	-16,161	-44
167	365	279,460	766	230,438	631	49,022	134
168	368	292,235	794	233,189	634	59,046	160
169	368	154,609	420	233,189	634	-78,580	-214
170	368	324,858	883	233,189	634	91,669	249
171	369	258,851	701	234,106	634	24,746	67
172	372	212,565	571	236,856	637	-24,292	-65
173	372	223,055	600	236,856	637	-13,801	-37
174	375	331,728	885	239,607	639	92,121	246
175	382	301,048	788	246,025	644	55,023	144
176	392	239,552	611	255,193	651	-15,641	-40
177	394	342,338	869	257,027	652	85,311	217
178	394	222,704	565	257,027	652	-34,323	-87

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaas Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer) , (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
179	397	518,855	1,307	259,778	654	259,077	653
180	399	257,624	646	261,611	656	-3,987	-10
181	399	548,044	1,374	261,611	656	286,432	718
182	400	288,106	720	262,528	656	25,577	64
183	403	290,937	722	265,279	658	25,658	64
184	409	341,966	836	270,780	662	71,186	174
185	410	299,979	732	271,697	663	28,283	69
186	411	299,093	728	272,614	663	26,479	64
187	412	340,143	826	273,531	664	66,612	162
188	412	302,348	734	273,531	664	28,817	70
189	416	320,994	772	277,198	666	43,796	105
190	418	303,783	727	279,032	668	24,751	59
191	419	330,440	789	279,949	668	50,491	121
192	419	299,906	716	279,949	668	19,957	48
193	420	273,503	651	280,865	669	-7,362	-18
194	420	309,115	736	280,865	669	28,249	67
195	421	389,593	925	281,782	669	107,811	256
196	425	236,039	555	285,450	672	-49,411	-116
197	426	278,784	654	286,367	672	-7,583	-18
198	432	412,387	955	291,868	676	120,520	279
199	433	291,650	674	292,785	676	-1,134	-3
200	434	153,608	354	293,701	677	-140,093	-323
201	435	368,686	848	294,618	677	74,067	170
202	439	339,041	772	298,286	679	40,756	93
203	439	348,323	793	298,286	679	50,038	114
204	440	234,784	534	299,203	680	-64,419	-146
205	441	357,160	810	300,119	681	57,040	129
206	448	307,848	687	306,537	684	1,311	3
207	451	162,371	360	309,288	686	-146,917	-326
208	457	267,793	586	314,789	689	-46,996	-103
209	457	316,666	693	314,789	689	1,877	4
210	458	243,625	532	315,706	689	-72,081	-157
211	459	295,911	645	316,623	690	-20,711	-45
212	460	469,820	1,021	317,540	690	152,280	331
213	462	271,036	587	319,373	691	-48,338	-105
214	466	302,570	649	323,041	693	-20,471	-44
215	470	284,367	605	326,708	695	-42,342	-90
216	473	313,524	663	329,459	697	-15,935	-34
217	475	560,117	1,179	331,292	697	228,825	482
218	479	316,215	660	334,960	699	-18,745	-39
219	482	158,815	329	337,710	701	-178,896	-371
220	482	221,380	459	337,710	701	-116,331	-241
221	484	337,856	698	339,544	702	-1,688	-3
222	485	300,733	620	340,461	702	-39,728	-82
223	485	305,398	630	340,461	702	-35,063	-72
224	488	277,111	568	343,212	703	-66,101	-135
225	490	284,207	580	345,045	704	-60,839	-124
226	491	285,282	581	345,962	705	-60,680	-124
227	492	401,501	816	346,879	705	54,622	111
228	497	295,887	595	351,463	707	-55,576	-112
229	497	290,463	584	351,463	707	-61,001	-123
230	499	335,474	672	353,297	708	-17,823	-36
231	502	233,251	465	356,048	709	-122,796	-245
232	503	262,463	522	356,964	710	-94,501	-188
233	519	295,814	570	371,634	716	-75,820	-146
234	525	278,743	531	377,135	718	-98,392	-187
235	527	305,980	581	378,969	719	-72,989	-138
236	528	544,640	1,032	379,886	719	164,754	312
237	536	424,599	792	387,221	722	37,378	70
238	549	352,061	641	399,140	727	-47,078	-86

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaas Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer), (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
239	561	318,762	568	410,142	731	-91,380	-163
240	562	260,394	463	411,059	731	-150,665	-268
241	565	298,701	529	413,809	732	-115,108	-204
242	570	311,392	546	418,394	734	-107,002	-188
243	571	342,492	600	419,311	734	-76,819	-135
244	572	337,394	590	420,227	735	-82,833	-145
245	577	287,239	498	424,812	736	-137,573	-238
246	578	242,089	419	425,729	737	-183,640	-318
247	578	429,631	743	425,729	737	3,902	7
248	578	315,442	546	425,729	737	-110,286	-191
249	583	251,005	431	430,313	738	-179,308	-308
250	588	280,276	477	434,897	740	-154,622	-263
251	589	298,333	507	435,814	740	-137,481	-233
252	590	397,158	673	436,731	740	-39,573	-67
253	592	323,164	546	438,565	741	-115,401	-195
254	593	270,001	455	439,481	741	-169,481	-286
255	594	202,951	342	440,398	741	-237,447	-400
256	596	384,494	645	442,232	742	-57,738	-97
257	597	395,184	662	443,149	742	-47,965	-80
258	599	267,044	446	444,983	743	-177,938	-297
259	604	347,603	576	449,567	744	-101,964	-169
260	611	370,677	607	455,985	746	-85,308	-140
261	611	276,992	453	455,985	746	-178,992	-293
262	614	639,506	1,042	458,735	747	180,771	294
263	622	367,152	590	466,070	749	-98,918	-159
264	627	331,681	529	470,654	751	-138,974	-222
265	628	317,637	506	471,571	751	-153,934	-245
266	630	329,572	523	473,405	751	-143,833	-228
267	630	313,997	498	473,405	751	-159,408	-253
268	630	284,731	452	473,405	751	-188,674	-299
269	630	386,736	614	473,405	751	-86,669	-138
270	634	405,637	640	477,072	752	-71,435	-113
271	636	349,624	550	478,906	753	-129,282	-203
272	636	423,864	666	478,906	753	-55,042	-87
273	641	334,991	523	483,490	754	-148,499	-232
274	641	299,611	467	483,490	754	-183,879	-287
275	642	359,791	560	484,407	755	-124,616	-194
276	647	395,358	611	488,992	756	-93,633	-145
277	653	264,086	404	494,493	757	-230,406	-353
278	654	305,078	466	495,410	758	-190,331	-291
279	659	360,507	547	499,994	759	-139,487	-212
280	670	498,916	745	510,079	761	-11,163	-17
281	676	304,079	450	515,580	763	-211,502	-313
282	679	233,761	344	518,331	763	-284,570	-419
283	684	409,593	599	522,915	764	-113,322	-166
284	684	591,270	864	522,915	764	68,355	100
285	685	389,118	568	523,832	765	-134,715	-197
286	694	353,241	509	532,084	767	-178,842	-258
287	721	279,037	387	556,839	772	-277,802	-385
288	726	344,114	474	561,423	773	-217,309	-299
289	729	337,033	462	564,174	774	-227,141	-312
290	740	409,318	553	574,259	776	-164,942	-223
291	745	299,477	402	578,843	777	-279,367	-375
292	765	424,827	555	597,181	781	-172,354	-225
293	770	216,378	281	601,765	782	-385,386	-501
294	780	613,619	787	610,933	783	2,685	3
295	804	528,415	657	632,938	787	-104,523	-130
296	825	426,134	517	652,192	791	-226,058	-274
297	871	465,212	534	694,367	797	-229,155	-263
298	889	520,040	585	710,871	800	-190,831	-215

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaas Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer) , (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
299	890	403,020	453	711,787	800	-308,767	-347
300	902	622,374	690	722,790	801	-100,416	-111
301	925	452,480	489	743,877	804	-291,397	-315
302	949	264,427	279	765,882	807	-501,455	-528
303	989	617,114	624	802,556	811	-185,442	-188
304	1,062	719,406	677	869,487	819	-150,081	-141
305	1,099	813,644	740	903,410	822	-89,767	-82
306	1,206	833,123	691	1,001,514	830	-168,391	-140
307	1,282	745,866	582	1,071,195	836	-325,329	-254
308	1,293	721,653	558	1,081,280	836	-359,627	-278
309	1,806	914,396	506	1,551,627	859	-637,232	-353
	113,924	R 77,360,729	R 679.06	R 77,360.729	R 679.06		

BYLAE

L2

**SENTRALE
VERGOEDING**

Model Sentrale Vergoeding

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaas Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer) , (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
1	19	3,563	188	12,902	679	-9,339	-492
2	26	2,520	97	17,655	679	-15,136	-582
3	27	83,171	3,080	18,335	679	64,836	2,401
4	27	-	-	18,335	679	-18,335	-679
5	28	2,809	100	19,014	679	-16,204	-579
6	32	-	-	21,730	679	-21,730	-679
7	32	3,914	122	21,730	679	-17,815	-557
8	33	2,443	74	22,409	679	-19,966	-605
9	33	48,252	1,462	22,409	679	25,843	783
10	37	4,059	110	25,125	679	-21,066	-569
11	37	2,954	80	25,125	679	-22,171	-599
12	38	4,344	114	25,804	679	-21,460	-565
13	44	4,779	109	29,878	679	-25,100	-570
14	44	4,432	101	29,878	679	-25,446	-578
15	46	4,257	93	31,237	679	-26,979	-587
16	46	59,350	1,290	31,237	679	28,114	611
17	56	4,952	88	38,027	679	-33,075	-591
18	56	17,893	320	38,027	679	-20,134	-360
19	60	-	-	40,743	679	-40,743	-679
20	60	22,290	371	40,743	679	-18,453	-308
21	62	68,614	1,107	42,101	679	26,512	428
22	63	128,716	2,043	42,781	679	85,935	1,364
23	65	167,986	2,584	44,139	679	123,847	1,905
24	67	6,156	92	45,497	679	-39,340	-587
25	67	-	-	45,497	679	-45,497	-679
26	71	-	-	48,213	679	-48,213	-679
27	73	9,008	123	49,571	679	-40,563	-556
28	77	166,895	2,167	52,287	679	114,608	1,488
29	78	-	-	52,966	679	-52,966	-679
30	78	145,560	1,866	52,966	679	92,594	1,187
31	79	-	-	53,645	679	-53,645	-679
32	83	10,197	123	56,362	679	-46,165	-556
33	85	10,698	126	57,720	679	-47,021	-553
34	86	53,721	625	58,399	679	-4,678	-54
35	90	74,802	831	61,115	679	13,687	152
36	91	194,595	2,138	61,794	679	132,801	1,459
37	91	145,425	1,598	61,794	679	83,631	919
38	96	161,296	1,680	65,189	679	96,107	1,001
39	98	11,414	116	66,547	679	-55,133	-563
40	99	232,694	2,350	67,227	679	165,467	1,671
41	101	-	-	68,585	679	-68,585	-679
42	101	83,766	829	68,585	679	15,181	150
43	102	-	-	69,264	679	-69,264	-679
44	104	187,067	1,799	70,622	679	116,445	1,120
45	105	9,674	92	71,301	679	-61,627	-587
46	107	41,619	389	72,659	679	-31,040	-290
47	108	250,461	2,319	73,338	679	177,123	1,640
48	109	100,996	927	74,017	679	26,979	248
49	109	74,760	686	74,017	679	743	7
50	109	106,527	977	74,017	679	32,510	298
51	114	130,341	1,143	77,412	679	52,928	464
52	114	89,276	783	77,412	679	11,864	104
53	118	132,815	1,126	80,129	679	52,686	446
54	118	182,165	1,544	80,129	679	102,036	865
55	122	158,090	1,296	82,845	679	75,245	617
56	122	1,349	11	82,845	679	-81,495	-668
57	127	-	-	86,240	679	-86,240	-679
58	130	247,352	1,903	88,277	679	159,075	1,224

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaas Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer) , (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
59	130	211,042	1,623	88,277	679	122,764	944
60	130	-	-	88,277	679	-88,277	-679
61	136	258,279	1,899	92,352	679	165,928	1,220
62	138	127,144	921	93,710	679	33,435	242
63	138	389,875	2,825	93,710	679	296,165	2,146
64	145	153,199	1,057	98,463	679	54,736	377
65	150	151,403	1,009	101,858	679	49,544	330
66	150	194,006	1,293	101,858	679	92,147	614
67	151	220,115	1,458	102,537	679	117,577	779
68	161	243,129	1,510	109,328	679	133,801	831
69	162	16,800	104	110,007	679	-93,207	-575
70	164	129,339	789	111,365	679	17,974	110
71	169	138,460	819	114,760	679	23,700	140
72	170	241,295	1,419	115,439	679	125,856	740
73	172	244,331	1,421	116,798	679	127,534	741
74	172	244,516	1,422	116,798	679	127,719	743
75	173	182,615	1,056	117,477	679	65,139	377
76	178	146,416	823	120,872	679	25,544	144
77	178	247,794	1,392	120,872	679	126,922	713
78	181	160,076	884	122,909	679	37,167	205
79	182	226,425	1,244	123,588	679	102,837	565
80	184	136,568	742	124,946	679	11,622	63
81	184	102,629	558	124,946	679	-22,317	-121
82	186	17,553	94	126,304	679	-108,751	-585
83	187	168,089	899	126,983	679	41,106	220
84	187	201,577	1,078	126,983	679	74,593	399
85	188	93,445	497	127,662	679	-34,217	-182
86	189	278,588	1,474	128,342	679	150,247	795
87	190	232,480	1,224	129,021	679	103,459	545
88	192	82,116	428	130,379	679	-48,263	-251
89	192	231,143	1,204	130,379	679	100,764	525
90	192	230,842	1,202	130,379	679	100,463	523
91	194	167,485	863	131,737	679	35,748	184
92	194	222,102	1,145	131,737	679	90,365	466
93	195	-	-	132,416	679	-132,416	-679
94	195	184,189	945	132,416	679	51,773	266
95	196	235,097	1,199	133,095	679	102,002	520
96	200	83,730	419	135,811	679	-52,081	-260
97	201	211,342	1,051	136,490	679	74,851	372
98	203	311,960	1,537	137,848	679	174,112	858
99	203	260,222	1,282	137,848	679	122,373	603
100	203	133,735	659	137,848	679	-4,114	-20
101	205	128,591	627	139,206	679	-10,616	-52
102	209	182,170	872	141,923	679	40,248	193
103	212	275,503	1,300	143,960	679	131,543	620
104	214	194,501	909	145,318	679	49,183	230
105	216	226,956	1,051	146,676	679	80,280	372
106	217	227,773	1,050	147,355	679	80,418	371
107	224	167,472	748	152,108	679	15,363	69
108	227	106,000	467	154,146	679	-48,146	-212
109	237	21,666	91	160,936	679	-139,270	-588
110	240	263,680	1,099	162,973	679	100,707	420
111	240	270,693	1,128	162,973	679	107,719	449
112	243	197,038	811	165,011	679	32,028	132
113	245	205,237	838	166,369	679	38,868	159
114	247	192,423	779	167,727	679	24,696	100
115	247	152,614	618	167,727	679	-15,113	-61
116	249	242,350	973	169,085	679	73,265	294
117	250	327,789	1,311	169,764	679	158,025	632
118	250	178,646	715	169,764	679	8,882	36

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaas Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer) , (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
119	252	294,418	1,168	171,122	679	123,296	489
120	252	239,306	950	171,122	679	68,184	271
121	255	295,881	1,160	173,159	679	122,722	481
122	256	210,832	824	173,838	679	36,994	145
123	256	274,475	1,072	173,838	679	100,637	393
124	258	330,987	1,283	175,196	679	155,791	604
125	259	241,886	934	175,875	679	66,011	255
126	260	242,539	933	176,554	679	65,985	254
127	261	221,199	848	177,234	679	43,966	168
128	263	144,543	550	178,592	679	-34,049	-129
129	263	196,227	746	178,592	679	17,635	67
130	269	273,728	1,018	182,666	679	91,062	339
131	270	250,596	928	183,345	679	67,251	249
132	272	287,261	1,056	184,703	679	102,558	377
133	276	211,662	767	187,419	679	24,242	88
134	277	74,077	267	188,098	679	-114,021	-412
135	279	247,238	886	189,457	679	57,782	207
136	285	94,972	333	193,531	679	-98,559	-346
137	287	199,816	696	194,889	679	4,927	17
138	288	295,244	1,025	195,568	679	99,676	346
139	289	357,910	1,238	196,247	679	161,663	559
140	291	236,597	813	197,605	679	38,991	134
141	292	254,787	873	198,284	679	56,502	194
142	296	226,326	765	201,000	679	25,325	86
143	300	304,797	1,016	203,717	679	101,080	337
144	305	329,606	1,081	207,112	679	122,494	402
145	309	229,924	744	209,828	679	20,096	65
146	324	306,419	946	220,014	679	86,405	267
147	325	297,415	915	220,693	679	76,722	236
148	333	187,903	564	226,126	679	-38,222	-115
149	333	300,013	901	226,126	679	73,887	222
150	335	262,628	784	227,484	679	35,144	105
151	335	253,271	756	227,484	679	25,787	77
152	335	261,852	782	227,484	679	34,369	103
153	335	298,384	891	227,484	679	70,901	212
154	336	144,812	431	228,163	679	-83,351	-248
155	337	181,045	537	228,842	679	-47,797	-142
156	337	317,835	943	228,842	679	88,994	264
157	341	319,761	938	231,558	679	88,203	259
158	344	294,981	858	233,595	679	61,386	178
159	345	273,465	793	234,274	679	39,191	114
160	345	134,542	390	234,274	679	-99,732	-289
161	348	326,943	939	236,311	679	90,632	260
162	353	272,110	771	239,707	679	32,404	92
163	354	261,802	740	240,386	679	21,416	60
164	354	192,939	545	240,386	679	-47,446	-134
165	356	308,751	867	241,744	679	67,007	188
166	365	214,278	587	247,855	679	-33,578	-92
167	365	279,460	766	247,855	679	31,605	87
168	368	292,235	794	249,892	679	42,342	115
169	368	154,609	420	249,892	679	-95,284	-259
170	368	324,858	883	249,892	679	74,966	204
171	369	258,851	701	250,572	679	8,280	22
172	372	212,565	571	252,609	679	-40,044	-108
173	372	223,055	600	252,609	679	-29,554	-79
174	375	331,728	885	254,646	679	77,082	206
175	382	301,048	788	259,399	679	41,648	109
176	392	239,552	611	266,190	679	-26,637	-68
177	394	342,338	869	267,548	679	74,790	190
178	394	222,704	565	267,548	679	-44,844	-114

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaats Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer) , (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
179	397	518,855	1,307	269,585	679	249,270	628
180	399	257,624	646	270,943	679	-13,319	-33
181	399	548,044	1,374	270,943	679	277,100	694
182	400	288,106	720	271,622	679	16,483	41
183	403	290,937	722	273,659	679	17,277	43
184	409	341,966	836	277,734	679	64,232	157
185	410	299,979	732	278,413	679	21,567	53
186	411	299,093	728	279,092	679	20,001	49
187	412	340,143	826	279,771	679	60,372	147
188	412	302,348	734	279,771	679	22,577	55
189	416	320,994	772	282,487	679	38,507	93
190	418	303,783	727	283,845	679	19,938	48
191	419	330,440	789	284,524	679	45,916	110
192	419	299,906	716	284,524	679	15,382	37
193	420	273,503	651	285,203	679	-11,700	-28
194	420	309,115	736	285,203	679	23,911	57
195	421	389,593	925	285,882	679	103,711	246
196	425	236,039	555	288,599	679	-52,560	-124
197	426	278,784	654	289,278	679	-10,494	-25
198	432	412,387	955	293,352	679	119,035	276
199	433	291,650	674	294,031	679	-2,381	-5
200	434	153,608	354	294,710	679	-141,102	-325
201	435	368,686	848	295,389	679	73,296	168
202	439	339,041	772	298,105	679	40,936	93
203	439	348,323	793	298,105	679	50,218	114
204	440	234,784	534	298,784	679	-64,001	-145
205	441	357,160	810	299,464	679	57,696	131
206	448	307,848	687	304,217	679	3,632	8
207	451	162,371	360	306,254	679	-143,883	-319
208	457	267,793	586	310,328	679	-42,536	-93
209	457	316,666	693	310,328	679	6,338	14
210	458	243,625	532	311,007	679	-67,382	-147
211	459	295,911	645	311,687	679	-15,775	-34
212	460	469,820	1,021	312,366	679	157,454	342
213	462	271,036	587	313,724	679	-42,688	-92
214	466	302,570	649	316,440	679	-13,870	-30
215	470	284,367	605	319,156	679	-34,789	-74
216	473	313,524	663	321,193	679	-7,670	-16
217	475	560,117	1,179	322,551	679	237,566	500
218	479	316,215	660	325,268	679	-9,052	-19
219	482	158,815	329	327,305	679	-168,490	-350
220	482	221,380	459	327,305	679	-105,925	-220
221	484	337,856	698	328,663	679	9,193	19
222	485	300,733	620	329,342	679	-28,609	-59
223	485	305,398	630	329,342	679	-23,944	-49
224	488	277,111	568	331,379	679	-54,269	-111
225	490	284,207	580	332,737	679	-48,531	-99
226	491	285,282	581	333,416	679	-48,134	-98
227	492	401,501	816	334,095	679	67,406	137
228	497	295,887	595	337,491	679	-41,604	-84
229	497	290,463	584	337,491	679	-47,028	-95
230	499	335,474	672	338,849	679	-3,375	-7
231	502	233,251	465	340,886	679	-107,635	-214
232	503	262,463	522	341,565	679	-79,102	-157
233	519	295,814	570	352,430	679	-56,615	-109
234	525	278,743	531	356,504	679	-77,761	-148
235	527	305,980	581	357,862	679	-51,882	-98
236	528	544,640	1,032	358,541	679	186,099	352
237	536	424,599	792	363,974	679	60,625	113
238	549	352,061	641	372,802	679	-20,740	-38

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaas Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer) , (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
239	561	318,762	568	380,950	679	-62,188	-111
240	562	260,394	463	381,629	679	-121,236	-216
241	565	298,701	529	383,666	679	-84,965	-150
242	570	311,392	546	387,062	679	-75,670	-133
243	571	342,492	600	387,741	679	-45,249	-79
244	572	337,394	590	388,420	679	-51,025	-89
245	577	287,239	498	391,815	679	-104,576	-181
246	578	242,089	419	392,494	679	-150,405	-260
247	578	429,631	743	392,494	679	37,137	64
248	578	315,442	546	392,494	679	-77,052	-133
249	583	251,005	431	395,889	679	-144,885	-249
250	588	280,276	477	399,285	679	-119,009	-202
251	589	298,333	507	399,964	679	-101,631	-173
252	590	397,158	673	400,643	679	-3,485	-6
253	592	323,164	546	402,001	679	-78,837	-133
254	593	270,001	455	402,680	679	-132,679	-224
255	594	202,951	342	403,359	679	-200,408	-337
256	596	384,494	645	404,717	679	-20,223	-34
257	597	395,184	662	405,396	679	-10,213	-17
258	599	267,044	446	406,754	679	-139,710	-233
259	604	347,603	576	410,150	679	-62,547	-104
260	611	370,677	607	414,903	679	-44,226	-72
261	611	276,992	453	414,903	679	-137,911	-226
262	614	639,506	1,042	416,940	679	222,566	362
263	622	367,152	590	422,373	679	-55,221	-89
264	627	331,681	529	425,768	679	-94,087	-150
265	628	317,637	506	426,447	679	-108,810	-173
266	630	329,572	523	427,805	679	-98,233	-156
267	630	313,997	498	427,805	679	-113,808	-181
268	630	284,731	452	427,805	679	-143,074	-227
269	630	386,736	614	427,805	679	-41,069	-65
270	634	405,637	640	430,521	679	-24,884	-39
271	636	349,624	550	431,879	679	-82,255	-129
272	636	423,864	666	431,879	679	-8,015	-13
273	641	334,991	523	435,275	679	-100,284	-156
274	641	299,611	467	435,275	679	-135,664	-212
275	642	359,791	560	435,954	679	-76,162	-119
276	647	395,358	611	439,349	679	-43,991	-68
277	653	264,086	404	443,423	679	-179,337	-275
278	654	305,078	466	444,102	679	-139,024	-213
279	659	360,507	547	447,498	679	-86,990	-132
280	670	498,916	745	454,967	679	43,949	66
281	676	304,079	450	459,042	679	-154,963	-229
282	679	233,761	344	461,079	679	-227,318	-335
283	684	409,593	599	464,474	679	-54,881	-80
284	684	591,270	864	464,474	679	126,796	185
285	685	389,118	568	465,153	679	-76,035	-111
286	694	353,241	509	471,265	679	-118,023	-170
287	721	279,037	387	489,599	679	-210,562	-292
288	726	344,114	474	492,994	679	-148,880	-205
289	729	337,033	462	495,032	679	-157,999	-217
290	740	409,318	553	502,501	679	-93,184	-126
291	745	299,477	402	505,896	679	-206,420	-277
292	765	424,827	555	519,478	679	-94,651	-124
293	770	216,378	281	522,873	679	-306,494	-398
294	780	613,619	787	529,663	679	83,955	108
295	804	528,415	657	545,961	679	-17,546	-22
296	825	426,134	517	560,221	679	-134,087	-163
297	871	465,212	534	591,457	679	-126,245	-145
298	889	520,040	585	603,680	679	-83,641	-94

Gemeente	Belydende Lidmate	Standplaas Koste (STPL)	STPL koste per belydende lidmaat	STPL koste herverdeel	Model STPL koste per belydende lidmaat	Verskil (- meer) , (+ minder)	Verskil per belydende lidmaat
299	890	403,020	453	604,359	679	-201,339	-226
300	902	622,374	690	612,508	679	9,866	11
301	925	452,480	489	628,126	679	-175,646	-190
302	949	264,427	279	644,424	679	-379,997	-400
303	989	617,114	624	671,586	679	-54,472	-55
304	1,062	719,406	677	721,157	679	-1,751	-2
305	1,099	813,644	740	746,282	679	67,362	61
306	1,206	833,123	691	818,941	679	14,182	12
307	1,282	745,866	582	870,549	679	-124,683	-97
308	1,293	721,653	558	878,019	679	-156,366	-121
309	1,806	914,396	506	1,226,374	679	-311,979	-173
113,924		R 77,360,729	R 679.06	R 77,360,729	R 679.06		

BYLAE

M

**REGLEMENT:
PREDIKANTE
PENSIOENFONDS**

INHOUDSOPGAWE

ARTIKELS

BLADSY

1.	INLEIDING	1
1.1	Aanhef	1
1.2	Naam en Aanvangsdatum	1
1.3	Doel	1
1.4	Status	1
1.5	Geregistreeerde kantoor	1
2.	WOORDBEPALINGS	2
3.	BESTUUR VAN FONDS	7
3.1	Beheer en Pensioenraad	7
3.2	Magte van die Pensioenraad	9
3.3	Hoofbeampte	10
3.4	Tekenmagte	10
3.5	Rekeningboeke	10
3.6	Bestuurder	10
3.7	Ouditeur	10
3.8	Administrasie	11
3.9	Persoonlike aanspreeklikheid	11
3.10	Getrouheidsversekering	11
3.11	Registrasie en bewaring van sekuriteite	11
3.12	Aktuaris en aktuariële waardering	11
4.	LIDMAATSKAP	12
4.1	Kwalifisering	12
4.2	Beëindiging van lidmaatskap	12
4.3	Bewys van ouderdom	13
4.4	Bewys van voortbestaan	13
5.	BYDRAES	13
5.1	Lidbydraes	13
5.2	Werkgewerbydraes	13
5.3	Betaling van bydraes	14
5.4	Betaling aan versekeraars	15
5.5	Rente op laat of onvoldoende bydraes	15
6.	AFTREEVOORDELE	15
6.1	Normale aftrede	15
6.2	Vroeë aftrede	15
6.3	Lede op 1 September 1961	15
6.4	Betaling van jaargelde	15
6.5	Kommutasie van jaargelde	16
7.	STERFTEVOORDELE NA AFTREDE	16
7.1	Gadejaargeld	16

7.2	Kinderjaargeld	16
7.3	Voorwaardes en betaling van sterftevoordele na aftrede	16
7.4	Gesamentlike jaargeld	17
8.	STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE	17
8.1	Sterfte voor aftrede	17
8.1.1	Enkelbedrag	17
8.1.2	Gadejaargeld	17
8.1.3	Kinderjaargeld	18
8.2	Sterfte op of na die normale aftreedatum	18
8.3	Voorwaardes en betaling van sterftevoordele voor aftrede	18
8.4	Versekering	18
8.5	Minimum voordeel	19
9.	UITDIENSTREDEINGSVOORDELE	19
10.	OPSIE OM GEWONE VERSEKERING AAN TE GAAN	21
11.	VOORDELE GEDURENDE TYDELIKE AFWESIGHEID	21
12.	JAARGELDVERHOGINGS	22
13.	ALGEMEEN	22
13.1	Onvervreembaarheid van voordele	22
13.2	Onopgeëisde voordele	23
13.3	Groter voordele	23
13.4	Oordragte na of van ander fondse	23
13.5	Betaling van voordele	24
13.6	Betaalmiddel	25
13.7	Geskille en klagtes	25
13.8	Verandering van Reglement	27
13.9	Begunstigdes is uitgestelde skuldeisers	27
13.10	Insae tot dokumente van die fonds	27
13.11	Diensvoorwaardes andersins onveranderd	27
13.12	Gelde verskuldig aan die werkgewer en/of die Fonds	28
13.13	Ontbinding	29
13.14	Laat betaling van voordele	31

---0o0---

ARTIKEL 1

INLEIDING

1.1 AANHEF

In hierdie reglement, tensy 'n teenstrydige bedoeling blyk, het alle woorde wat in die WET omskryf is maar nie in hierdie reglement nie, die betekenis wat aldus daaraan in die WET toegesê is, het alle verwysings in die enkelvoud ook op die meervoud betrekking, en omgekeerd, behalwe waar spesifiek anders aangedui is. Opskrifte en subopskrifte is slegs vir verwysingsdoeleindes bedoel en word nie by die uitleg van die reglement in ag geneem nie.

1.2 NAAM EN AANVANGSDATUM

Die PREDIKANTE PENSIOEN- EN WEDUWEE- EN WESEFONDS VAN DIE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA (hierna die FONDS genoem) is op 1 September 1948 (hierna die AANVANGSDATUM genoem) gestig. Al die bates wat voor die AANVANGSDATUM ontstaan het, is op die AANVANGSDATUM by die FONDS geïnkorporeer. Die bepalinge van hierdie reglement is bindend op al die gemeentes en organe van bystand van die BEHERENDE WERKGEWER asook op al die BEGUNSTIGDES van die FONDS. Met ingang van 1 Augustus 1995 is die reglement van die FONDS hersien en met ingang van 1 Maart 2004 is die reglement van die fonds weer hersien. Indien registrasie van hierdie hersiene reglement na 1 Maart 2004 plaasvind, word dit geag dat hierdie reglement vanaf 1 Maart 2004 van krag is.

1.3 DOEL

Die FONDS is deur die BEHERENDE WERKGEWER gestig om aftreevoordele aan LEDE en sterftevoordele aan ander BEGUNSTIGDES te voorsien.

1.4 STATUS

Die FONDS word met regspersoonlikheid beklee en is bevoeg om in sy naam as regspersoon as eiser of verweerder in regte op te tree en om alle dinge te doen wat vir die uitoefening van sy bevoegdheid of die verrigting van sy werksaamhede ingevolge hierdie reglement nodig is of daarmee in verband staan.

1.5 GEREgistreerde KANTOOR

Die geregistreerde kantoor van die FONDS is geleë te ABSA Konsultante en Aktuarisse (Edms) Bepark, Grond en Eerste verdieping, Blok A, Hatfield Gardens, h/v Hilda- en Arcadiastraat, Hatfield, 0083. Die PENSIOENRAAD mag die kantoor na enige ander omgewing laat verskuif indien omstandighede dit vereis, mits die nodige wysiging aan die reglement vooraf deur die REGISTRATEUR geregistreer word.

ARTIKEL 2

WOORDBEPALINGS

Tensy 'n teenstrydige bedoeling blyk, het die volgende woorde en uitdrukkings die betekenis wat hierna aan hulle toegeken word:

AFHANKLIKE

Met betrekking tot 'n LID:

- (a) iemand ten opsigte van wie die LID regtens vir onderhoud aanspreeklik is;
- (b) iemand ten opsigte van wie die LID nie regtens vir onderhoud aanspreeklik is nie, indien so iemand -
 - (i) by die afsterwe van die LID, na die oordeel van die PENSIOENRAAD, inderdaad van die LID vir onderhoud afhanklik was;
 - (ii) die eggenote of eggenoot van die LID is, met inbegrip van 'n party by 'n gewoontehuwelik volgens inheemse reg en gewoonte of by 'n verbintenis wat volgens die leerstellings van 'n Asiatiese godsdienst as 'n huwelik erken word;
- (c) iemand ten opsigte van wie die LID regtens vir onderhoud aanspreeklik sou geword het, indien die LID nie gesterf het nie;

AKTUARIS

'n Genoot van 'n instituut, fakulteit, vereniging of kapittel van aktuarisse soos deur die REGISTRATEUR goedgekeur en ingevolge artikel 3.12.1 aangestel;

BEGUNSTIGDE

'n Persoon wat ingevolge die reglement op voordele geregtig is;

BEHERENDE WERKGEWER

Die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika;

BENOEMDE

Met betrekking tot 'n LID, 'n persoon wat deur die LID ingevolge artikel 13.5.2 benoem is om voordele by sy afsterwe te ontvang;

BEREGTER

Die Beregter vir Pensioenfondse aangestel ingevolge artikel 30C(1) van die WET;

BESTUURDER

Die persoon, insluitende 'n regs persoon, wat ingevolge artikel 3.6 aangestel is;

BEVOEGDE KERKLIKE VERGADERINGS

Die Algemene Kerkvergadering, die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering, die Raad van Finansies en die PENSIOENRAAD;

FONDSJAAR

Die tydperk wat op 'n FONDSVERJAARDAG begin en op die dag voor die daaropvolgende FONDSVERJAARDAG eindig;

FONDSVERJAARDAG

Die eerste dag van Mei 1989 en die eerste dag van Mei van elke daaropvolgende jaar tot 1 Mei 1999, daarna 1 Maart 2000 en die eerste dag van Maart van elke daaropvolgende jaar;

GADEJAARGELD

Die jaarlikse bedrag van 24% van die VERSORGINGSVOORDEEL wat in gelyke maandelikse paaielemente aan die GEREKTIGDE GADE van 'n LID na die afsterwe van sodanige LID uitbetaal word. Die GADEJAARGELD is maandeliks agterna betaalbaar vir solank die GEREKTIGDE GADE leef en mag nie gekommuteer word nie;

GOEDGEKEURDE FONDS

'n Fonds wat deur die KOMMISSARIS ingevolge die bepalings van die INKOMSTEBELASTINGWET erken of goedgekeur is as 'n pensioenfonds, 'n voorsorgfonds of 'n uittredingsannuïteitsfonds en met betrekking waartoe 'n LID aan die aanneembaarheidsvereistes vir toelating tot lidmaatskap daarvan voldoen; met dien verstande dat, indien sodanige fonds deur die KOMMISSARIS as 'n bewaringspensioenfonds goedgekeur is in ooreenstemming met die vereistes van die Suid-Afrikaanse Inkomstediens se Praktyknota RF 1/98 en enige daaropvolgende wetgewing of statutêre praktyk, moet die WERKGEWER 'n reeds toegelate deelnemende werkgever aan sodanige bewaringsfonds wees;

GEREKTIGDE GADE

Die gade wat na 'n LID of PENSIOENARIS se afsterwe tot bevrediging van die PENSIOENRAAD bewys lewer dat sy op die datum van die LID of PENSIOENARIS se afsterwe met die oorledene wettig getroud was; met dien verstande dat die LID of PENSIOENARIS die FONDS in kennis gestel het dat hy met die betrokke gade getroud is en die FONDS dit so aanvaar het;

GEREKTIGDE KIND

Die kind wat voor die LID se aftrede met pensioen die ongetroude kind van die LID was, insluitende 'n stiefkind en 'n wettig aangenome kind, wat na die diskresie van die PENSIOENRAAD onmiddellik voor die LID se dood geheel van die LID vir onderhoud afhanklik was en wat onmiddellik voor die LID se dood:

- * nog nie die ouderdom van 18 jaar bereik het nie, nie selfonderhoudend was nie en nog nie onder die INKOMSTEBELASTINGWET belastingpligtig was nie; of

- * nog nie die ouderdom 26 jaar bereik het nie, nie onder die INKOMSTEBELASTINGWET belastingpligtig was nie en 'n voltydse student was by 'n opvoedkundige inrigting wat deur die PENSIOENRAAD goedgekeur is; of
- * fisies of geestelik gestrem was en nie onder die INKOMSTEBELASTINGWET belastingpligtig was nie;

HOOFBEAMPTTE

Die persoon wat ingevolge artikel 3.3 aangestel is;

INKOMSTEBELASTINGWET

Die Inkomstebelastingwet, 1962 (Wet No. 58 van 1962) soos gewysig;

KINDERJAARGELD

Die jaarlikse bedrag van 3,75% van die VERSORGINGSVOORDEEL wat in gelyke maandelikse paaieimente aan elk van die GEREKTIGDE KINDERS van 'n LID na die afsterwe van sodanige LID uitbetaal word. Die KINDERJAARGELD is maandeliks agterna betaalbaar vir solank sodanige kind/kinders 'n GEREKTIGDE KIND/KINDERS bly en mag nie gekommuteer word nie;

KLAER

Enige persoon of groep persone wat

- 'n LID of voormalige LID,
- 'nBEGUNSTIGDE of voormalige BEGUNSTIGDE,
- die WERKGEWER,
- 'nlid van die PENSIOENRAAD,
- 'npersoon wat 'nbelang by 'nKLAGTE het,

is, of wat aanspraak maak om een te wees;

KLAGTE

Enige aantying gemaak ten opsigte van die KLAER, met betrekking tot die administrasie van die FONDS, die belegging van die FONDS se bates, die interpretasie en/of toepassing van die reëls van die FONDS en waarin beweer word

- dat 'nbesluit deur die FONDS of enige persoon, wat skynbaar kragtens die reëls van die FONDS geneem is, die magte van die FONDS of daardie persoon oorskry of neerkom op onbehoorlike uitoefening van magte deur die FONDS of daardie persoon,
- dat die KLAER benadeel is of benadeel kan word as gevolg van die wanadministrasie van die FONDS deur die FONDS of enige persoon, ongeag of dit die gevolg is van 'nhandeling of nalate,

- dat 'nfeite- of regsdispuut rakende die FONDS ontstaan het tussen die FONDS of enige persoon en die KLAER, of
- dat die WERKGEWER nie sy pligte kragtens die reëls van die FONDS uitgevoer het nie,

met dien verstande dat 'naantying wat nie op 'nspesifieke KLAER betrekking het nie, nie 'nKLAGTE sal uitmaak nie;

KOMMISSARIS

Die Kommissaris van Binnelandse Inkomste;

LID

Enige WERKNEMER wat ingevolge die bepalings van die reglement tot lidmaatskap van die FONDS toegelaat is (met inbegrip van 'n PENSIOENARIS en 'n persoon wat 'n inkomste vanaf die ONGESKIKTHEIDSINKOMSTESKEMA ontvang);

NORMALE AFTREEDATUM

Die eerste dag van die maand wat saamval met of wat volg op bereiking van die NORMALE AFTREE-OUDERDOM;

NORMALE AFTREE-OUDERDOM

Die ouderdom van 65 jaar;

ONGESKIKTHEIDSINKOMSTESKEMA

'nAparte skema wat deur die WERKGEWER bedryf word om ongeskiktheidsinkomste aan WERKNEMERS te voorsien;

OUDITEUR

'n Ouditeur wat ingevolge die Wet op Openbare Rekenmeesters en Ouditeurs, 1991 (Wet No. 80 van 1991) soos gewysig, geregistreer is en ingevolge artikel 3.7 aangestel is;

PENSIOENARIS

'n LID van die FONDS wat afgetree het en wat ingevolge die bepalings van hierdie reglement op 'n pensioen geregtig is;

PENSIOENGEWENDE DIENS

Onafgebroke diens by die WERKGEWER waartydens die LID tot die FONDS bygedra het, tesame met enige tydperk wat die LID in diens van die WERKGEWER was en wat vir pensioendoeleindes deur die WERKGEWER erken is.

In die geval van 'n LID wat 'n verminderde VERSORGINGSVOORDEEL ontvang, word sy diens op 'n pro rata basis aangepas vir die tydperk waartydens hy die verminderde VERSORGINGS-VOORDEEL ontvang.

PENSIOENGEWENDE DIENS word in jare en maande bereken maar 'n gedeelte van 'n maand word buite rekening gelaat;

PENSIOENRAAD

Die persone wat ingevolge artikel 3.1.2 aangestel of verkies is;

REGISTRATEUR

Die Registrateur van Pensioenfondse wat ingevolge die Wet op die Raad op Finansiële Dienste, 1990 (Wet No. 97 van 1990) soos gewysig, aangestel is;

RENTE

Tensy elders spesifiek in hierdie reglement vermeld, rente teen 7,5% per jaar, jaarliks saamgestel;

VASGESTELDE DATUM

Die AANVANGSDATUM; met dien verstande dat in die geval van 'n WERKGEWER wat na sodanige datum tot die FONDS toegelaat word, VASGESTELDE DATUM die datum waarop sodanige WERKGEWER tot die FONDS toegelaat word, beteken;

VERSEKERAAR

'n VERSEKERAAR wat ingevolge die Versekeringswet, 1943 (Wet No. 27 van 1943) soos gewysig, geregistreer is om langtermyn versekeringsbesigheid te bedryf;

VERSORGINGSVOORDEEL

Die VERSORGINGSVOORDEEL wat as basis gebruik word vir die berekening van bydraes en voordele. Dit word telkens by 'n Algemene Kerkvergadering bepaal en staan vas tot by die eersvolgende FONDSVERJAARDAG. Op sodanige FONDSVERJAARDAG en op elke FONDSVERJAARDAG daarna tot en met die volgende Algemene Kerkvergadering word die VERSORGINGSVOORDEEL deur die PENSIOENRAAD in medewerking met die AKTUARIS hersien;

VOLOPBETAALDE LID

Enige persoon wat:

- uit die diens van die WERKGEWER, onderhewig aan die bepalings van artikel 11.1, tree; of
- ingevolge artikel 9 uit die diens van die WERKGEWER tree en ingevolge artikel 9.2 sodanige keuse uitoefen;

WERKGEWER

Die BEHERENDE WERKGEWER en daardie van sy verwante of filiaal organe of gemeentes wat as WERKGEWER met die goedkeuring van die BEHERENDE WERKGEWER tot die FONDS toegelaat is op sodanige voorwaardes as wat die BEHERENDE WERKGEWER in samewerking met die PENSIOENRAAD mag bepaal. Ten opsigte van enige LID beteken WERKGEWER in enige stadium daardie WERKGEWER by wie hy op daardie tydstip in diens is of by wie hy laaste in diens was, na gelang van die geval;

WERKNEMER

Enige predikant wat deur die BEHERENDE WERKGEWER tot die evangeliebediening toegelaat is en in diens van 'ngemeente (WERKGEWER) staan, met inbegrip van 'npredikant wat deelsorg in diens is en 'npredikant wat in besondere diens is of wat tot 'ndeelydse beroep deur die WERKGEWER benoem is en deur die WERKGEWER daarvoor vergoed word;

WET

Die Wet op Pensioenfondse, 1956 (Wet No. 24 van 1956) soos gewysig, en die regulasies wat daaronder uitgevaardig is.

ARTIKEL 3

BESTUUR VAN FONDS

3.1 BEHEER EN PENSIOENRAAD

3.1.1 Die beheer en administrasie van die FONDS berus by die PENSIOENRAAD. Die PENSIOENRAAD het beslissing oor alle aangeleenthede van die FONDS, asook oor alle dispute of onsekerhede.

3.1.2 Die PENSIOENRAAD bestaan uit ses lede. Die Algemene Kerkvergadering stel tydens die gewone sitting drie persone, waarvan minstens een persoon die Administrateur van die BEHERENDE WERKGEWER is, as werkgewervertenwoordigers in die PENSIOENRAAD aan. Die LEDE verkies drie persone as ledevertenwoordigers in die PENSIOENRAAD uit hul eie geledere tydens 'nsitting van die Algemene Kerkvergadering. Vooraf kennisgewing sal aan LEDE gestuur word om die plek en tyd waartydens die PENSIOENRAAD lidvertenwoordigers verkies sal word, bekend te maak. Tydens die Algemene Kerkvergadering sal die vergadering verdaag en predikante opgeroep word na die vergadering om ledevertenwoordigers vir die PENSIOENRAAD te verkies.

Die BEHERENDE WERKGEWER en die LEDE het die reg om 'n vertenwoordiger van die PENSIOENRAAD onderskeidelik deur hulle aangestel en verkies te vervang. Met betrekking tot 'n vertenwoordiger van die PENSIOENRAAD wat deur die LEDE verkies is, mag sodanige vertenwoordiger van die PENSIOENRAAD van sy amp onthef word voor die verstryking van sy ampstermyn ingeval waar 'n skriftelike versoek tot die effek, ondersteun deur 75% van die LEDE, aan die PENSIOENRAAD voorgelê word. Die bepaling van artikel 3.1.9 is van toepassing op 'n vakature wat ingevolge hierdie bepaling in die PENSIOENRAAD ontstaan.

3.1.3 Die voorsitter van die PENSIOENRAAD word uit eie geledere verkies deur die PENSIOENRAAD. In geval van afwesigheid van die voorsitter van die PENSIOENRAAD by enige vergadering, stel die lede van die PENSIOENRAAD wat by die betrokke vergadering teenwoordig is 'n voorsitter uit hul eie geledere aan.

3.1.4 Die kworum van 'n vergadering van die PENSIOENRAAD is vier en sodanige kworum is bevoeg om enige pligte van die PENSIOENRAAD uit te voer, ongeag enige vakature wat op die PENSIOENRAAD mag bestaan.

- 3.1.5 Die Administrateur van die BEHERENDE WERKGEWER is sekretaris en quaeator van die FONDS.
- 3.1.6 Die verteenwoordigers van die PENSIOENRAAD deur die Predikante Vergadering verkies moet self LEDE wees en hou op om verteenwoordigers van die PENSIOENRAAD te wees wanneer hulle ophou om LEDE te wees of wanneer hulle ampstermyn verstryk, welke ookal die vroegste plaasvind.
- 3.1.7 Onderhewig aan artikels 3.1.2 en 3.1.8, beklee die verteenwoordigers van die PENSIOENRAAD hulle amp vir 'n tydperk van 6 jaar. 'n Verteenwoordiger van die PENSIOENRAAD wat ophou om sy amp te beklee as gevolg van die verstryking van sy ampstermyn is herverkiesbaar.
- 3.1.8 'n LID van die PENSIOENRAAD hou op om sodanig te wees indien:
- * hy ophou om sy amp te beklee in terme van artikels 3.1.2, 3.1.6 of 3.1.7; of
 - * hy bedank deur die voorsitter skriftelik kennis te gee; of
 - * hy geestelik of liggaamlik ongeskik raak; of
 - * sy boedel geskwestreer of oorgegee word tot voordeel van sy skuldeisers; of
 - * hy skuldig bevind word, hetsy in die Republiek van Suid-Afrika of elders, aan diefstal, bedrog, vervalsing of enige dergelike misdaad; of
 - * hy uit 'n vertrouensamp ontslaan word op grond van wangedrag; of
 - * hy op enige aanklag skuldig bevind en veroordeel word tot gevangenisstraf sonder die keuse van 'n boete; of
 - * hy onbevoeg word om 'n direkteur van 'n maatskappy te wees kragtens die Maatskappywet, 1973 (Wet No. 61 van 1973); of
 - * die FONDS ontbind word, onderworpe egter aan die bepalings van artikel 13.13.
- 3.1.9 'n Toevallige vakature op die PENSIOENRAAD word aangevul deur 'nplaasvervanger, aangestel deur die Algemene Kerkvergadering in die geval van 'nverteenwoordiger aangestel deur die Algemene Kerkvergadering of aangestel deur die oorblywende lede van die PENSIOENRAAD in die geval van 'nverteenwoordiger verkies deur die Predikante Vergadering; met dien verstande dat sodanige plaasvervanger ophou om sy amp te beklee by verstryking van die ampstermyn van die persoon in wie se amp hy aangestel is.
- 3.1.10 Die PENSIOENRAAD vergader soos nodig. Op die eerste vergadering van die PENSIOENRAAD na elke gewone Algemene Kerkvergadering word 'n voorsitter en ondervoorsitter gekies. Op alle vergaderings is die beslissing van die meerderheid bindend en in geval die stemme staak, beskik die voorsitter van die vergadering benewens sy gewone stem ook oor 'n beslissende stem. Lede van die PENSIOENRAAD kry minstens 7 dae skriftelike kennis van enige gewone vergadering van die PENSIOENRAAD.

- 3.1.11 Reis- en verblyfkooste vir die bywoon van vergaderings word deur die FONDS betaal op die skaal wat deur die BEHERENDE WERKGEWER van tyd tot tyd bepaal word.
- 3.1.12 Die PENSIOENRAAD mag verdere reëls neerlê wat sy werkwyse bepaal, mits sodanige reëls nie met die bepalings van hierdie reglement bots nie.
- 3.1.13 Notule word gehou van die vergaderings van die PENSIOENRAAD en op elke vergadering word die notule van die vorige vergadering deur die voorsitter van die vergadering en die sekretaris onderteken nadat dit deur die vergadering bekragtig is.

3.2 **MAGTE VAN DIE PENSIOENRAAD**

- 3.2.1 'n Rekening word in die naam van die FONDS by 'n depositonemende instelling deur die REGISTRATEUR goedgekeur, geopen en alle gelde ontvang ten bate van die FONDS word in die rekening inbetaal.
- 3.2.2 Behoudens die bepalings van die WET is die PENSIOENRAAD bevoeg om ingevolge hierdie reglement uitvoering te gee aan die doelstellings van die FONDS. Sonder om op enige wyse afbreuk te doen aan die algemene strekking van hierdie bepaling besit die PENSIOENRAAD die volgende bevoegdhede:
 - * om gelde van die FONDS te ontvang, te beheer en aan te wend;
 - * om gelde teen rente of andersins vir die doeleindes van die FONDS op te neem, te leen of uit te leen; met dien verstande dat lenings deur die FONDS aangegaan, beperk word tot tydelike lenings om onvoorsiene kontant tekorte aan te vul of om aantreklike beleggingsmoontlikhede te benut;
 - * om vir die gebruik van die FONDS roerende of onroerende eiendom aan te koop, te verhuur, te leen, of uit te leen, of andersins te bekom, daarmee te handel of daarvan afstand te doen, met dien verstande dat enige surplus onroerende eiendom aangeskaf bo die behoeftes van die FONDS vir tyd en wyl verhuur mag word;
 - * om enige gelde wat nie onmiddellik vir lopende uitgawes van die FONDS benodig word nie te belê, op deposito te plaas, voor te skiet of andersins daarmee te handel teen sodanige sekuriteit en op sodanige wyse as wat hulle mag bepaal en om sodanige sekuriteite te realiseer, te wysig, te herbelê of andersins daarmee te handel;
 - * om in sekere omstandighede 'n LID se toekomstige voordele ingevolge die reglement van die FONDS te verbind soos meer breedvoerig uiteengesit in artikel 13.12;
 - * om regulasies op te stel waarin voorgeskryf word hoe enige eise by die FONDS ingedien en deur die FONDS behandel moet word;
 - * om sodanige voordele as wat hulle mag bepaal by 'n VERSEKERAAR te laat verseker;

- * om namens die FONDS kontrakte aan te gaan, om enige regsgeeding of regsproses deur die FONDS in te stel, deur te voer, te skik of te laat vaar en om enige regsgeeding of regsproses teen die FONDS ingestel, te verdedig of te skik;
- * om in die algemeen sodanige ander stappe of handeling te doen as wat bevorderlik is vir die verwesenliking van die doelwitte van die FONDS.

3.3 HOOFBEAMPTE

Onderhewig aan die REGISTRATEUR se goedkeuring, is die sekretaris van die FONDS die HOOFBEAMPTE van die FONDS. Indien die HOOFBEAMPTE vir meer as dertig dae uit die Republiek afwesig is of andersins nie in staat is om sy pligte uit te voer nie of indien die FONDS van sekretaris verander, stel die BEHERENDE WERKGEWER iemand anders aan om as HOOFBEAMPTE op te tree vir die tydperk van eersgenoemde se afwesigheid of onvermoë of word die nuwe sekretaris die HOOFBEAMPTE van die FONDS. Die PENSIOENRAAD stel die REGISTRATEUR van die naam van die HOOFBEAMPTE in kennis.

3.4 TEKENMAGTE

Alle kontrakte en ander dokumente wat die FONDS verbind, handeling namens die FONDS magtig of waardeur die FONDS beheer of regte verkry, word deur die voorsitter en sekretaris van die PENSIOENRAAD onderteken. By afwesigheid van die voorsitter of sekretaris wys die PENSIOENRAAD 'n persoon aan om namens hom te teken. Dit is 'n voorbehoudsbepaling dat enige dokument wat aan die REGISTRATEUR voorgelê moet word op die wyse soos deur die WET voorgeskryf, geteken word.

3.5 REKENINGBOEKE

Die PENSIOENRAAD sien toe dat sodanige rekeninge, inskrywings, registers en rekords as wat vir die behoorlike bestuur van die FONDS nodig is, gehou word. Die rekeningboeke word elke jaar afgesluit en deur die OUDITEUR van die FONDS nagesien. Afskrifte van die geouditeerde jaarlikse state word aan die BEVOEGDE KERKLIKE VERGADERINGS voorsien.

3.6 BESTUURDER

Die PENSIOENRAAD stel 'n BESTUURDER aan om die FONDS te administreer. Sodanige aanstelling bly van krag vir 'n tydperk soos tussen die PENSIOENRAAD en die BESTUURDER ooreengekom, tensy die PENSIOENRAAD die aanstelling herroep of dit deur die BESTUURDER voor verstryking van die gemelde tydperk laat vaar word, welke oook eerste plaasvind. Die pligte en verantwoordelikhede van die BESTUURDER word van tyd tot tyd deur die PENSIOENRAAD bepaal.

3.7 OUDITEUR

Onderhewig aan die REGISTRATEUR se goedkeuring, stel die PENSIOENRAAD 'n OUDITEUR aan. Die OUDITEUR het toegang tot alle boeke, bewysstukke, rekeninge en ander dokumente wat op die FONDS betrekking het, en sertifiseer skriftelik die resultaat van elke audit.

3.8 **ADMINISTRASIE**

Die FONDS betaal die koste van alle uitgawes voortspruitend uit die bestuur en beheer van die FONDS, insluitende aktuariële- en auditkoste.

3.9 **PERSOONLIKE AANSPEEKLIKHEID**

Die PENSIOENRAAD, HOOFBEAMPTE en enige ander beamptes van die FONDS is nie persoonlik aanspreeklik vir enige regsdinge, koste en uitgawes wat aangegaan word as gevolg van enige eis in verband met die FONDS nie, mits dit nie uit hulle nalatigheid, oneerlikheid of bedrog voortspruit nie.

3.10 **GETROUHEIDSVERSEKERING**

Die PENSIOENRAAD sien toe dat versekering aangegaan word vir sodanige bedrag as wat beskou word as voldoende beskerming teen verliese wat mag ontstaan as gevolg van die oneerlikheid of bedrog van enige van die beamptes van die FONDS (met inbegrip van die HOOFBEAMPTE) wat gelde van die FONDS ontvang en hanteer.

3.11 **REGISTRASIE EN BEWARING VAN SEKURITEITE**

Alle titelbewyse en sekuriteite van die FONDS word in die naam van die FONDS of in die naam van 'n benoemde maatskappy deur die REGISTRATEUR goedgekeur, geregistreer. Geen sekuriteit word oorgedra, gewysig, van afstand gedoen, of andersins vervreem nie behalwe met die skriftelike goedkeuring van die PENSIOENRAAD en na kennisgewing aan die Raad van Finansies.

Die titelbewyse in verband met enige belegging of bate van die FONDS word na die diskresie van die PENSIOENRAAD in veilige bewaring gehou by:

- * die geregistreerde kantoor van die FONDS, of
- * die geregistreerde kantoor van 'n benoemde maatskappy wat bates namens die FONDS hou, of
- * 'n depositonemende instelling deur die REGISTRATEUR goedgekeur.

3.12 **AKTUARIS EN AKTUARIËLE WAARDERING**

3.12.1 Onderworpe aan die REGISTRATEUR se goedkeuring, stel die PENSIOENRAAD 'n AKTUARIS as waardeerder van die FONDS aan. Die PENSIOENRAAD laat rekords hou wat 'n aktuariële waardering te eniger tyd moontlik maak.

3.12.2 Die FONDS word met tussenposes van nie meer as drie jaar nie deur die AKTUARIS waardeer ten einde vas te stel of dit die voordele waarvoor in hierdie reglement voorsiening gemaak word, kan betaal.

3.12.3 'n Afskrif van die AKTUARIS se verslag word binne die tydperk soos deur die WET neergelê by die REGISTRATEUR ingedien.

- 3.12.4 Enige surplus wat deur die aktuariële ondersoek blootgelê word en deur die AKTUARIS as beskikbaar gesertifiseer is, kan deur die PENSIOENRAAD aangewend word om bykomstige voordele aan BEGUNSTIGDES te gee op sodanige wyse as wat die PENSIOENRAAD met instemming van die AKTUARIS besluit.
- 3.12.5 Indien die ondersoek 'n tekort blootlê, tref die PENSIOENRAAD, in oorleg met die AKTUARIS, maatreëls om met toestemming van die Algemene Kerkvergadering, die bydraes tot die FONDS te verhoog.
- 3.12.6 Wanneer daar nie in geslaag word om 'n doelmatige verhoging soos in artikel 3.12.5 beoog word, te bewerkstellig nie, verminder die PENSIOENRAAD, in oorleg met die AKTUARIS, die voordele met betrekking tot PENSIOENGEWENDE DIENS wat nog gelewer moet word sodanig dat die FONDS binne redelike tydperk in 'n gesonde finansiële toestand verkeer.

ARTIKEL 4

LIDMAATSKAP

4.1 KWALIFISERING

- 4.1.1 Elke WERKNEMER wat op 1 September 1961 in diens van die WERKGEWER was, word op daardie datum 'n LID van die FONDS.
- 4.1.2 Elke WERKNEMER kwalifiseer vir lidmaatskap vanaf die datum waarop hy 'n WERKNEMER word.
- 4.1.3 Dit is 'n voorwaarde van indiensneming dat elke WERKNEMER wat op of na 1 September 1961 'n WERKNEMER word, 'n LID word op die datum waarop hy ingevolge artikel 4.1.2 vir lidmaatskap van die FONDS kwalifiseer.
- 4.1.4 Nieteenstaande die voorafgaande bepalings van hierdie artikel, word 'n predikant wat besondere diens of wat tot 'n besondere taak deur die WERKGEWER benoem is, 'n LID van die FONDS nadat die Raad van Finansies aanbeveel het dat hy as 'n WERKNEMER beskou word en die PENSIOENRAAD dit goedgekeur het.

4.2 BEËINDIGING VAN LIDMAATSKAP

'n LID se lidmaatskap staak slegs:

- * by sy dood; of
- * wanneer hy ophou om 'n WERKNEMER te wees, tensy hy geregtig bly op 'n voordeel wat ingevolge hierdie reglement deur die FONDS betaalbaar is; of
- * by ontbinding van die FONDS,

watter gebeurtenis ook al eerste voorkom.

4.3 **BEWYS VAN OUDERDOM**

Die PENSIOENRAAD het die reg om bevredigende bewys van ouderdom ten opsigte van enige BEGUNSTIGDE te verlang, alvorens 'n voordeel aan of ten opsigte van sodanige BEGUNSTIGDE betaal word.

4.4 **BEWYS VAN VOORTBESTAAN**

Die PENSIOENRAAD het die reg om van tyd tot tyd bevredigende bewys aan te vra ten einde hulle in staat te stel om te bepaal of 'n BEGUNSTIGDE wat ingevolge die bepalings van artikels 6, 7 of 8 op die betaling van 'n jaargeld geregtig is nog in die lewe is of nog ingevolge die bepalings van hierdie reglement kwalifiseer om 'n jaargeld te ontvang, na gelang van die geval.

Indien sodanige bewys nie binne die tydperk soos deur die PENSIOENRAAD neergelê, gelewer word nie, het die PENSIOENRAAD, onderhewig aan die toepaslike bepalings van artikels 6, 7 en 8, die reg om die betaling van sodanige jaargeld, na gelang van die geval, te staak, op te skort of te verander.

ARTIKEL 5

BYDRAES

5.1 **LIDBYDRAES**

5.1.1 Elke LID dra maandeliks 7.5% van sy maandelikse VERSORGINGSVOORDEEL tot die FONDS by; met dien verstande dat in die geval van 'n LID wat 'n verminderde VERSORGINGSVOORDEEL ontvang, is die bydrae gelyk aan 7,5% van 50% of 75% van die maandelikse VERSORGINGSVOORDEEL, na gelang van die verhouding waarin die LID se inkomste tot die VERSORGINGSVOORDEEL staan; met dien verstande voorts dat 'n LID wat voordele vanaf die ONGESKIKTHEIDSINKOMSTESKEMA ontvang, maandeliks een-helfte van bogemelde maandelikse bydrae tot die FONDS bydra.

5.1.2 'n LID mag enige enkelbedragvoordele wat hom toekom vanweë vorige lidmaatskap van 'n ander GOEDGEKEURDE FONDS na die FONDS laat oordra. Hierbenewens mag 'n LID met die toestemming van die PENSIOENRAAD, addisionele bydraes tot die FONDS maak op 'n basis soos onderling ooreengekom.

Die bydraes ingevolge hierdie artikel word aangewend om die betrokke LID se pensioenvoordele te vermeerder ooreenkomstig die AKTUARIS se berekenings.

5.2 **WERKGEWERBYDRAES**

5.2.1 Vir die tydperk vanaf 1 Augustus 1995 tot 31 Desember 1995, word die volgende bydraes maandeliks deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal:

5.2.1.1 Maandelikse bydraes deur gemeentes of kombinasie van gemeentes, vir elke predikantstandplaas in die gemeentes of kombinasie van gemeentes, of sodanige predikantstandplaas gevul is of nie of deur 'n emerituspredikant gevul is of nie, van sodanige persentasie van die VERSORGINGSVOORDEEL van die LID soos van tyd tot tyd deur die PENSIOENRAAD in oorleg met die AKTUARIS vasgestel word.

In die geval van 'n LID wat 'n verminderde VERSORGINGSVOORDEEL ontvang, is die bydrae ten opsigte van aftreevoordele gelyk aan 50% of 75% van die normale bydrae na gelang van die verhouding waarin die LID se inkomste teenoor die VERSORGINGSVOORDEEL staan.

- 5.2.1.2 Maandelikse bydraes gelykstaande aan die bedrag soos bereken volgens artikel 5.2.1.1 van organe van bystand van die BEHERENDE WERKGEWER, wat daartoe opgedra is deur die BEVOEGDE KERKLIKE VERGADERINGS ten opsigte van alle LEDE in besondere diens - of wat tot 'n besondere taak deur die BEHERENDE WERKGEWER benoem is.
- 5.2.1.3 Maandelikse bydraes van gemeentes wat nie 'n predikantstandplaas uitmaak nie of nie deel vorm van 'n predikantstandplaas nie en nie deur die Kommissie van die Ringsvergadering tot 'n kombinasie van gemeentes ingedeel is nie, ten bedrae van een tiende van die bedrag soos bereken volgens artikel 5.2.1.1 per 50 lidmate of gedeelte daarvan.
- 5.2.1.4 Maandelikse bydraes deur die Raad van Finansies ten opsigte van 'n LID wat vir voordele ingevolge die ONGESKIKTHEIDSINKOMSTESKEMA gekwalifiseer het, van een- helfte van die maandelikse bydrae soos bereken volgens artikel 5.2.1.1 tot sodanige lid se vyf-en-sestigste verjaarsdag, vroeëre afsterwe of uittrede.

Vanaf 1 Januarie 1996 dra die WERKGEWER maandeliks tot die FONDS by 'n bedrag gelyk aan die balans van die koste van die voordele ingevolge hierdie reglement na inagneming van die LEDE se lopende bydraes tot die FONDS ingevolge artikel 5.1.1. Sodanige bedrag word deur die PENSIOENRAAD na oorlegpleging met die AKTUARIS bepaal.

- 5.2.2 Indien enige WERKGEWER se deelname in die FONDS na die AANVANGSDATUM begin, of indien lede van 'n ander fonds as gevolg van oorname of samesmelting in die FONDS opgeneem word, mag die PENSIOENRAAD na goeddunke reëlins tref of voorwaardes stel, om te verseker dat die toelating van sodanige lede nie tot nadeel van bestaande LEDE sal wees nie en in besonder mag die PENSIOENRAAD vereis dat die nuwe werkgewer of die WERKGEWER, na gelang van die geval, sodanige bydraes of aanvanklike bydrae aan die FONDS betaal as wat die AKTUARIS as voldoende sertifiseer.
- 5.2.3 Die WERKGEWER mag sodanige addisionele bydraes tot die FONDS maak as wat die AKTUARIS aanbeveel.

Nieteenstaande enigiets teenstrydig in hierdie reglement is die betaling van bydraes deur die WERKGEWER ingevolge artikels 5.2.2 en 5.2.3 onderhewig aan vooraf goedkeuring deur die KOMMISSARIS.

5.3 BETALING VAN BYDRAES

Die totale bydraes word maandeliks vooruit in een bedrag deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal; met dien verstande dat sodanige betaling binne die tydperk soos deur die WET voorgeskryf, geskied.

5.4 **BETALINGS AAN VERSEKERAARS**

Die PENSIOENRAAD betaal enige bedrag wat aan 'n VERSEKERAAR betaalbaar is binne sewe werksdae na ontvangs van sodanige bedrag aan die VERSEKERAAR oor.

5.5 **RENTE OP LAAT OF ONVOLDOENDE BYDRAES**

Die FONDS hef rente op bydraes wat laat ontvang is of wat nie ten volle betaal is nie teen 'nkoers soos voorgeskryf in die WET.

ARTIKEL 6

AFTREEVOORDELE

6.1 **NORMALE AFTREDE**

'n LID wat op sy NORMALE AFTREEDATUM aftree, word op sodanige datum geregtig op 'n jaargeld gelyk aan 1,65% vir elke jaar PENSIOENGEWENDE DIENS vermenigvuldig met die VERSORGINGSVOORDEEL soos op datum van aftrede.

6.2 **VROEË AFTREDE**

'n LID mag met die toestemming van die Algemene Kerkvergadering, te enige tyd binne 10 (tien) jaar voor die NORMALE AFTREEDATUM aftree. Die LID word op die datum van vroeë aftrede geregtig op die voordeel soos in artikel 6.1 uiteengesit; met dien verstande dat sodanige voordeel met 0,2% verminder word vir elke maand tussen die NORMALE AFTREEDATUM en die werklike datum van aftrede.

6.3 **LEDE OP 1 SEPTEMBER 1961**

In geval van LEDE wat vanaf 1 September 1961, terwyl hulle met die B.D. studie besig was tot die FONDS as studente bygedra het, word die helfte aantal maande wat hulle bygedra het, tot 'n maksimum van 18 (agtien) maande, gereken volle pensioengewende maande te wees.

6.4 **BETALING VAN JAARGELDE**

Jaargelde is maandeliks agterna betaalbaar. Die eerste paalement is betaalbaar op die laaste dag van die maand waarin 'n LID aftree; met dien verstande dat die eerste paalement van 'n jaargeld wat ingevolge artikel 6.2 betaalbaar is, aan die einde van die maand wat volg op die maand waarin die LID se diens beëindig is, betaal word.

Elke maandelikse paalement is gelyk aan een-twaalfde van die jaarlikse bedrag van die jaargeld.

Alle jaargelde word betaal solank die PENSIOENARIS leef. Die laaste paalement is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin 'n PENSIOENARIS te sterwe kom, onderworpe aan die bepalinge van artikel 7.

6.5 KOMMUTASIE VAN JAARGELDE

Op aftrede is 'n LID geregtig om tot 'n derde van sodanige LID se jaargeld te kommuteer; met dien verstande dat indien die totale jaargeld voor kommutasie minder is as die maksimum bedrag wat van tyd tot tyd deur die INKOMSTEBELASTINGWET toegelaat word, die geheel van sodanige jaargeld gekommuteer word, tensy die LID die betaling van 'n jaargeld verkies en dit deur die PENSIOENRAAD goedgekeur is.

Die kommutasiefaktor word deur die PENSIOENRAAD in samewerking met die AKTUARIS bepaal.

ARTIKEL 7

STERFTEVOORDELE NA AFTREDE

Indien 'n PENSIOENARIS te sterwe kom, geld die volgende bepalings, na gelang van die omstandighede, mits bevredigende bewys van die oorlye van die PENSIOENARIS aan die FONDS gelewer word.

7.1 GADEJAARGELD

Indien 'n PENSIOENARIS 'n GEREKTIGDE GADE nalaat, word daar aan die GEREKTIGDE GADE 'n jaargeld betaal wat gelyk is aan 60% van die jaargeld wat die PENSIOENARIS ten tye van sy dood ontvang het.

Die pensioen wat ten opsigte van die GEREKTIGDE GADE betaalbaar is, word verminder met 2% van elke jaar wat sodanige gade meer as 10 jaar jonger as die PENSIOENARIS was, onderhewig aan 'n maksimum vermindering van 20%.

7.2 KINDERJAARGELD

Indien 'n PENSIOENARIS GEREKTIGDE KINDERS nalaat, word 'n jaargeld gelyk aan 9,3% van die jaargeld wat die PENSIOENARIS ten tye van sy dood ontvang het, per GEREKTIGDE KIND betaal.

7.3 VOORWAARDES EN BETALING VAN STERFTEVOORDELE NA AFTREDE

- (a) Gade- en kinderjaargelde is maandeliks agterna betaalbaar. Die eerste paalement is betaalbaar op die laaste dag van die maand waarin die PENSIOENARIS te sterwe gekom het. Elke maandelikse paalement is gelyk aan een-twaalfde van die jaarlikse bedrag van die jaargeld.
- (b) Gadejaargelde word betaal solank die GEREKTIGDE GADE leef en die laaste paalement is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin 'n GEREKTIGDE GADE te sterwe kom.
- (c) Kinderjaargelde word deur die FONDS ten behoeve van die GEREKTIGDE KINDERS aangewend op sodanige wyse en in sodanige verhouding as wat die PENSIOENRAAD goed mag dink.

- (d) Geen kinderjaargeld is betaalbaar ten opsigte van 'n GEREKTIGDE KIND nadat hy opgehou het om sodanig te wees nie en die finale paalement is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin hy ophou om 'n GEREKTIGDE KIND te wees.
- (e) Gade- en kinderjaargelde mag nie gekommuteer word nie, met dien verstande dat indien die totale gekombineerde gade- en kinderjaargelde minder is as sodanige maksimum bedrag wat van tyd tot tyd ingevolge die INKOMSTEBELASTINGWET ten volle gekommuteer mag word, die hele bedrag van sodanige jaargeld gekommuteer mag word.
- (f) Benewens die bewys wat ingevolge artikel 4.3 gelewer moet word, lewer elke GEREKTIGDE GADE en GEREKTIGDE KIND wat vir die voordele ingevolge hierdie artikel in aanmerking kom, bewys tot bevrediging van die FONDS dat hy/sy voldoen het aan die vereistes gestel vir kwalifisering as 'n GEREKTIGDE GADE of GEREKTIGDE KIND op die datum waarop die PENSIOENARIS te sterwe gekom het. Geen voordele word ten opsigte van 'n PENSIOENARIS betaal voordat sodanige bewys gelewer is nie.

7.4 GESAMENTLIKE JAARGELD

'n LID ten opsigte van wie geen gadejaargeld na aftrede betaalbaar sal wees nie, kan bepaal dat wanneer 'n jaargeld aan hom betaalbaar word, dit verander word na 'n gesamentlike jaargeld wat betaalbaar is solank beide die LID en 'n BEGUNSTIGDE wat deur hom genomineer is, leef en verder gedurende die leeftyd van die langsewende. Kennis van die uitoefening van hierdie opsie moet voor aftrede aan die FONDS gegee word en indien hierdie opsie uitgeoefen word, word die jaargeld wat ingevolge hierdie reglement aan die LID betaalbaar is, verminder soos deur die AKTUARIS bepaal mag word, met inagneming van die geslag en ouderdom van die LID en die genomineerde BEGUNSTIGDE soos op datum van die LID se aftrede en die voorwaardes waaronder die jaargeld betaalbaar is.

ARTIKEL 8

STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE

8.1 STERFTE VOOR AFTREDE

Indien 'n LID wat nog nie ingevolge hierdie reglement afgetree het nie, voor bereiking van die NORMALE AFTREE-OUERDOM te sterwe kom, betaal die FONDS die voordele soos hieronder uiteengesit, mits bevredigende bewys van die LID se afsterwe aan die FONDS gelewer word.

8.1.1 Enkelbedrag

Die FONDS betaal 'n enkelbedragvoordeel gelyk aan twee maal die LID se jaarlikse VERSORGINGSVOORDEEL soos op die datum van sy afsterwe.

8.1.2 Gadejaargeld

Indien 'n LID 'n GEREKTIGDE GADE nalaat, word 'n GADEJAARGELD soos op die datum van sy afsterwe betaal.

8.1.3 **Kinderjaargeld**

Indien 'n LID GERECHTIGDE KINDERS nalaat, word 'n KINDERJAARGELD ten opsigte van sodanige kinders betaal.

8.2 **STERFTE OP OF NA DIE NORMALE AFTREEDATUM**

Indien 'n LID op of na die NORMALE AFTREEDATUM maar voordat hy 'n jaargeld ingevolge artikel 6 ontvang het, te sterwe kom, word dit geag dat hy op die datum van sy afsterwe afgetree het en geld die toepaslike bepalings van artikels 6 en 7; met dien verstande dat die maksimum toelaatbare bedrag ingevolge artikel 6.4 gekommuteer word.

8.3 **VOORWAARDES EN BETALING VAN STERFTEVOORDELE VOOR AFTREDE**

- (a) Die enkelbedragvoordele word ooreenkomstig die bepalings van artikel 13.5 deur die FONDS betaal.
- (b) Die eerste paalement van 'n GADE- en/of KINDERJAARGELD is betaalbaar op die laaste dag van die maand waarin die LID te sterwe gekom het.
- (c) Die laaste paalement van 'n GADEJAARGELD is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin 'n GERECHTIGDE GADE te sterwe kom.
- (d) KINDERJAARGELDE word deur die FONDS ten behoeve van die GERECHTIGDE KINDERS aangewend op sodanige wyse en in sodanige verhouding as wat die PENSIOENRAAD goed mag dink.
- (e) Die finale paalement van 'n KINDERJAARGELD is betaalbaar ten opsigte van die maand waarin 'n GERECHTIGDE KIND ophou om sodanig te wees.
- (f) Benewens die bewys wat ingevolge artikels 4.3 en 4.4 gelewer moet word, lewer elke GERECHTIGDE GADE en GERECHTIGDE KIND wat vir die voordele ingevolge hierdie artikel in aanmerking kom, bewys tot bevrediging van die FONDS dat hy/sy voldoen het aan die vereistes gestel vir kwalifisering as 'n GERECHTIGDE GADE of GERECHTIGDE KIND op die datum waarop die LID te sterwe gekom het. Geen voordele word ten opsigte van 'n LID betaal voordat sodanige bewys gelewer is nie.

8.4 **VERSEKERING**

Na raadpleging met die AKTUARIS, verseker die FONDS die voordele uiteengesit in artikel 8.1.1, 8.1.2 en 8.1.3 by 'n VERSEKERAAR van sy keuse op die basis en tot die mate soos deur die AKTUARIS aanbeveel. Indien die betrokke VERSEKERAAR weens die gesondheidstoestand van die LID of weens versuim van die LID om te voldoen aan die voorwaardes deur die VERSEKERAAR gestel, nie die volle voordele waarop 'n LID geregtig is, verseker nie, behou die FONDS die reg voor om die voordele van die LID te verminder, met die voorbehoud dat die waarde van die voordele wat na sodanige vermindering betaalbaar is ingevolge die berekening van die AKTUARIS nie minder sal wees nie as die bedrag wat die VERSEKERAAR ten opsigte van die LID aan die FONDS betaal het.

8.5 MINIMUM VOORDEEL

Indien die totale waarde van die voordele wat betaalbaar word ingevolge hierdie artikel 8 by die afsterwe van 'n LID minder is as die billike ekwivalente waarde van die LID se minimum individuele reserwe soos voorgeskryf in artikel 14B van die WET, en soos bereken deur die AKTUARIS, word die totale voordele ingevolge artikel 8.1.1, 8.1.2 en 8.1.3 tot sodanige waarde aangepas in sodanige verhoudings as wat die PENSIOENRAAD mag goeddink.

ARTIKEL 9

UITDIENSTREDINGSVOORDELE

Indien 'n LID voor sy NORMALE AFTREEDATUM die diens van die WERKGEWER verlaat en nie op enige ander voordeel ingevolge hierdie reglement geregtig is nie, geld die volgende bepalings:

- 9.1 'n LID wat uit diens van die WERKGEWER tree, ontvang op datum van sy uitrede 'n kontantvoordeel gelyk aan die reserwewaarde van die LID se opgehoopte voordeel in die FONDS soos op die datum van diensverlating, soos bereken deur die AKTUARIS.
- 9.2 Nieteenstaande die bepalings van artikel 9.1, mag 'n LID wat uit diens van die WERKGEWER tree, kies om as 'n VOLOPBETAALDE LID te kwalifiseer waarna die LID geregtig word op die voordele ingevolge artikel 9.6.
- 9.3 Die PENSIOENRAAD mag bepaal dat 'n wagtyd van hoogstens drie maande sal geld ten opsigte van die betaling van die voordeel in artikel 9.1; met dien verstande dat RENTE vir die wagtydperk bygereken word.
- 9.4 Indien 'n LID wat tot lidmaatskap van 'n ander GOEDGEKEURDE FONDS wat deur die PENSIOENRAAD goedgekeur word, toetree, die PENSIOENRAAD versoek om sy voordeel na sodanige ander fonds oor te dra, bepaal die PENSIOENRAAD, in oorleg met die AKTUARIS, die voordeel wat ten opsigte van die LID betaalbaar is; met dien verstande dat die voordeel nie minder sal wees as die voordeel kragtens artikel 9.1 nie. Sodanige voordeel word ten behoeve van die LID regstreeks na sodanige ander GOEDGEKEURDE FONDS oorgedra, waarna die LID geen verdere eis teen die FONDS het nie.
- 9.5 Indien 'n LID wat tot lidmaatskap van die Nederduitsch Hervormde Kerk van Afrika Personeelpensioenfonds toetree en die PENSIOENRAAD versoek om betaling van sy voordeel tot sy aftrede uit te stel, word die LID geregtig op 'n uitgestelde aftreevoordeel soos deur die AKTUARIS bereken. Sodanige uitgestelde aftreevoordeel is vanaf die datum van die LID se aftrede betaalbaar en is mutatis mutandis aan die bepalings van hierdie reglement onderhewig. Die uitgestelde voordeel waarop sodanige LID geregtig word:
 - vir 'n LID wat voor 1 September 2001 uit diens getree het, word gebaseer op die LID se PENSIOENGEWENDE DIENS bereken tot die datum van sy uitdienstreding en die VERSORGINGSVOORDEEL van toepassing op die datum van sy aftrede,
 - vir 'n LID wat op of na 1 September 2001 uit diens getree het, is gelykstaande in waarde aan die LID se reserwewaarde, soos deur die AKTUARIS bereken, op die datum waarop hy uit diens tree, aangepas met rente teen 'n koers soos bepaal deur die

PENSIOENRAAD in konsultasie met die AKTUARIS, tot op die datum waarop sodanige voordeel betaal word.

Indien die LID voor sy aftrede te sterwe kom, word 'n enkelbedragvoordeel gelyk aan die waarde van sy uitgestelde aftreevoordeel op die datum van sy sterfte, soos deur die AKTUARIS bepaal, ingevolge artikel 13.5 betaalbaar.

9.6 Bepalings van toepassing op VOLOPBETAALDE LEDE:

9.6.1 Nieteenstaande enige ander bepaling in hierdie artikel 9, word 'n LID wat as 'n VOLOPBETAALDE LID kwalifiseer, geregtig op 'n uitgestelde jaargeld, soos deur die AKTUARIS bereken, betaalbaar vanaf sy NORMALE AFTREE-OUDERDOM. Die uitgestelde jaargeld waarop 'n VOLOPBETAALDE LID geregtig word:

- vir 'n VOLOPBETAALDE LID wat voor 1 September 2001 uit diens getree het, word gebaseer op die VOLOPBETAALDE LID se PENSIOENGEWENDE DIENS bereken tot die datum van sy uitdienstreding en die VERSORGINGSVOORDEEL van toepassing op die datum van sy aftrede,
- vir 'n VOLOPBETAALDE LID wat op of na 1 September 2001 uit diens getree het, is gelykstaande in waarde aan die LID se reserwewaarde, soos deur die AKTUARIS bereken, op die datum waarop hy as 'n VOLOPBETAALDE LID kwalifiseer, aangepas met rente teen 'n koers soos bepaal deur die PENSIOENRAAD in konsultasie met die AKTUARIS, tot op die datum waarop sodanige voordeel betaal word.

Sodanige VOLOPBETAALDE LID mag versoek dat die betaling van sy uitgestelde jaargeld vervroeg word na die datum waarop hy vir vroeë aftrede ingevolge artikel 6.2 kwalifiseer.

Wanneer die VOLOPBETAALDE LID se uitgestelde jaargeld betaalbaar word, kan sodanige VOLOPBETAALDE LID versoek dat tot 'n maksimum van een derde van die waarde van sy uitgestelde jaargeld, soos bereken deur die AKTUARIS, as 'n enkelbedrag aan hom betaal word. Die res van die voordeel word as 'n jaargeld ingevolge die bepaling van artikel 6.3 betaal.

9.6.2 In plaas van die voordeel ingevolge artikel 9.6.1 mag 'n VOLOPBETAALDE LID wat weens standplaasopheffing uit die diens van die WERKGEWER tree, te enige tyd nadat hy as 'n VOLOPBETAALDE LID kwalifiseer het, maar voor bereiking van sy NORMALE AFTREE-OUDERDOM, versoek dat die opgehoopte waarde van sy uitgestelde jaargeld op daardie datum, soos deur die AKTUARIS bereken ingevolge artikel 9.6.1, as 'n enkelbedrag aan hom betaal word.

9.6.3 Indien 'n VOLOPBETAALDE LID te sterwe kom voordat sy uitgestelde jaargeld betaalbaar word, word 'n enkelbedragvoordeel gelyk aan die opgehoopte waarde van sy uitgestelde jaargeld op die datum van sy sterfte, soos deur die AKTUARIS bereken, ingevolge artikel 13.5 betaalbaar.

9.6.4 Indien 'n VOLOPBETAALDE LID weer LID van die FONDS word, sal die PENSIOENGEWENDE DIENS van sodanige LID deur die AKTUARIS aangepas word met inagneming van die opgehoopte waarde van sy uitgestelde jaargeld in die FONDS op daardie datum soos deur die AKTUARIS bereken.

9.7 MINIMUM VOORDEEL

Indien die totale waarde van die voordeel wat betaalbaar word ingevolge hierdie artikel 9 by die uitdienstreding van 'n LID minder is as die billike ekwivalente waarde van die LID se minimum individuele reserwe soos voorgeskryf in artikel 14B van die WET, en soos bereken deur die AKTUARIS, word die totale voordeel ingevolge artikel 9 tot sodanige waarde aangepas.

ARTIKEL 10

OPSIE OM GEWONE VERSEKERING AAN TE GAAN

Indien 'n LID voor of op die NORMALE AFTREEDATUM ophou om 'n WERKNEMER te wees, word hy geregtig om binne sestig dae nadat hy opgehou het om 'n WERKNEMER te wees gewone helelewensversekering of uitkeerversekering aan te gaan by die VERSEKERAAR wat die voordele ingevolge artikel 8 verseker, sonder dat bewys van gesondheid gelewer hoef te word, onderworpe aan die voorwaardes en vereistes wat die betrokke VERSEKERAAR mag stel en mits sodanige opsie beskikbaar is kragtens die FONDS se polis met die betrokke VERSEKERAAR.

Indien 'n persoon te sterwe kom gedurende die tydperk waarin hy geregtig is om sodanige versekering aan te gaan en die VERSEKERAAR 'n bedrag kragtens die opsie wat onder hierdie artikel beskikbaar is aan die FONDS betaal, beskou die FONDS sodanige bedrag as die opbrengs van 'n individuele versekeringspolis wat die persoon met die VERSEKERAAR aangegaan het. Aangesien sodanige bedrag nie 'n voordeel ingevolge enige artikel van hierdie reglement uitmaak nie, word die bedrag binne sestig dae na ontvangs daarvan deur die FONDS, as agent van die VERSEKERAAR, aan die gestorwene se boedel oorbetaal.

ARTIKEL 11

VOORDELE GEDURENDE TYDELIKE AFWESIGHEID

- 11.1 Indien 'n LID met die goedkeuring van die WERKGEWER tydelik uit die diens van die WERKGEWER afwesig is (ongeaag of die LID 'n voordeel van die ONGESIKIKTHEIDSINKOMSTESKEMA ontvang al dan nie) en die bydraes ten opsigte van die LID voortgesit word, word die LID se lidmaatskap van die FONDS en die voordele wat op die LID van toepassing is, nie geraak nie, met dien verstande dat enige sodanige voordele wat by 'n VERSEKERAAR verseker is, onderhewig is aan die beperkings en voorwaardes wat die VERSEKERAAR mag stel.

Indien die volle bydraes deur en ten opsigte van die LID nie gemaak word nie, sal die PENSIOENGEWENDE DIENS deur die AKTUARIS aangepas word en die LID sal slegs geregtig wees op sulke verminderde voordele ingevolge artikel 8 wat by 'n VERSEKERAAR verseker kan word met die bydraes wat wel gemaak is.

Ten opsigte van 'n LID wat op studieverlof is, beroepafwagtend is, of tydelik afwesig is vanweë standplaasopheffing, is die maksimum tydperk van goedgekeurde tydelike afwesigheid vier-en-twintig maande; met dien verstande dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering toestemming mag verleen dat 'n LID wat op studieverlof is, vir 'n tydperk langer as vier-en-twintig maande tydelik afwesig mag wees. By verstryking van die vier-en-twintig maande tydperk, word sodanige LID, uitgesluit 'n LID wat op

studieverlof is, 'n VOLOPBETAALDE LID; met dien verstande dat sodanige LID, op enige tydstip voor die vier-en-twintig maande tydperk verstryk het, 'n keuse kan uitoefen om 'n VOLOPBETAALDE LID te word of die voordeel ingevolge artikel 9.1 te ontvang.

- 11.2 Indien die bydraes wat deur en ten opsigte van die LID betaalbaar is nie voortgesit word nie, is die maksimum tydperk van goedgekeurde tydelike afwesigheid vier-en-twintig maande; met dien verstande dat die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering toestemming mag verleen dat 'n LID wat op studieverlof is, vir 'n tydperk langer as vier-en-twintig maande tydelik afwesig mag wees. Geen PENSIOENGEWENDE DIENS word gedurende of ten opsigte van sodanige afwesigheid aan die LID toegeken nie. Die LID is ook nie gedurende sodanige afwesigheid geregtig op enige voordele ingevolge artikel 8 wat by 'n VERSEKERAAR verseker is nie.
- 11.3 Die VERSORGINGSVOORDEEL van 'n LID mag tydens goedgekeurde tydelike afwesigheid ingevolge hierdie artikel deur die WERKGEWER hersien word, met dien verstande dat die VERSORGINGSVOORDEEL vir doeleindes van voordele wat by 'n VERSEKERAAR verseker is onderhewig is aan die beperkings en voorwaardes wat die VERSEKERAAR mag stel.

ARTIKEL 12

JAARGELDVERHOGINGS

- 12.1 Die PENSIOENRAAD sal enige pensioen wat deur die FONDS betaal word ingevolge hierdie reëls, van tyd tot tyd verhoog kragtens die pensioenverhogingsbeleid wat opgestel is ingevolge die bepalings van artikel 14B van die WET.
- 12.2 Die finansiële implikasies van enige sodanige verhoging in pensioene word eers deur die AKTUARIS ondersoek en die koste daaraan verbonde, indien nodig, word deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal op sodanige wyse as wat die PENSIOENRAAD en die WERKGEWER mag ooreenkom.

ARTIKEL 13

ALGEMEEN

13.1 ONVERVREEMBAARHEID VAN VOORDELE

- 13.1.1 Behalwe vir soverre toegelaat deur die WET, die INKOMSTEBELASTINGWET, die Wet op Onderhoud 1963 (Wet 80 van 1963), die Wet op Egskeiding 1979 (Wet 70 van 1979) en artikels 13.4 en 13.11 van hierdie reglement, kan geen voordeel of reg daartoe waarvoor in hierdie reglement voorsiening gemaak is (insluitend 'n aangekoopte jaargeld of 'n jaargeld wat deur die FONDS vir 'n BEGUNSTIGDE van 'n VERSEKERAAR aangekoop staan te word) of reg met betrekking tot bydraes gemaak deur of namens 'n LID, verminder, oorgedra, gesedeer, verpand, met verband beswaar word, op beslag gelê word of onderwerp word aan enige vorm van uitwinning onder 'n vonnis of bevel van 'n geregshof nie.

- 13.1.2 Indien 'n BEGUNSTIGDE sou poog om 'n voordeel of 'n reg tot 'n voordeel oor te dra, te sedeer, te verpand of met 'n verband te beswaar, mag die PENSIOENRAAD aandui dat betaling van sodanige voordeel teruggehou of opgeskort word of dat sodanige voordeel mee gehandel word ooreenkomstig artikels 13.4.4 of 13.4.5, na gelang van die geval.
- 13.1.3 Onderhewig aan artikel 37B van die WET, indien die boedel van 'n BEGUNSTIGDE wat op 'n voordeel geregtig is gesekwestreer word of oorgegee word, word sodanige voordeel nie as 'n bate in sodanige BEGUNSTIGDE se boedel geag nie en mag dit op geen manier hoegenaamd op beslag gelê word of in aanmerking geneem word deur die kurator van die insolvente boedel of die BEGUNSTIGDE se skuldeisers nie, niesteenstaande enige strydige bepaling vervat in enige wet met betrekking tot insolvensie.
- 13.1.4 Onderhewig aan artikel 37C van die WET, word 'n voordeel wat met betrekking tot 'n oorlede LID betaalbaar is nie geag as 'n bate in sodanige LID se boedel nie.

13.2 ONOPGEËISDE VOORDELE

- 13.2.1 Indien 'n BEGUNSTIGDE nie gelde wat aan hom betaalbaar is binne 'n tydperk van drie (3) jaar na die datum waarop sodanige gelde hom toeval, uitgesluit gelde wat uit 'n LID se afsterwe of die ontbinding van die FONDS ingevolge artikel 13.13.2 voortspruit, opeis nie, verbeur hy sodanige gelde aan die FONDS wat dit aanwend ten voordeel van die oorblywende BEGUNSTIGDES, waarna die betrokke BEGUNSTIGDE geen verdere eis teen die FONDS ten opsigte van sodanige gelde besit nie.
- 13.2.2 Niesteenstaande die bepalings van artikel 13.1, betaal die PENSIOENRAAD gelde waarna in daardie artikel verwys word aan 'n BEGUNSTIGDE indien sodanige BEGUNSTIGDE bevredigende bewys van sy reg op sodanige gelde aan die PENSIOENRAAD lewer. Vir doeleindes van hierdie artikel, sluit "BEGUNSTIGDE" 'n BEGUNSTIGDE se uitgestorwe boedel in indien die eksekuteur die PENSIOENRAAD van die afgestorwene se reg om sodanige gelde onmiddellik voor sy dood te eis, tevrede stel.

13.3 GROTER VOORDELE

Met die toestemming van minstens vier-vyfdes van die aanwesige lede van die Algemene Kerkvergadering en onderhewig aan vooraf goedkeuring van die KOMMISSARIS, het die PENSIOENRAAD die reg om groter voordele toe te ken as wat deur hierdie reglement bepaal word, mits die finansiële implikasies van enige sodanige bykomende voordele eers deur die AKTUARIS ondersoek is en die koste daaraan verbonde deur die WERKGEWER aan die FONDS betaal is op sodanige wyse as wat die PENSIOENRAAD en die WERKGEWER mag ooreenkom.

13.4 OORDRAGTE NA OF VAN ANDER FONDSE

Die FONDS is by magte om oordragte van gelde en besigheid vanaf ander GOEDGEKEURDE FONDSE te ontvang of om gelde en besigheid na ander GOEDGEKEURDE FONDSE oor te dra, onderhewig aan die toepaslike bepalings van die INKOMSTEBELASTINGWET en artikel 14 van die WET en op sodanige terme en voorwaardes as wat die PENSIOENRAAD in oorleg met die AKTUARIS mag bepaal; met

dien verstande dat enige sodanige oordrag na of vanaf 'n GOEDGEKEURDE FONDS wat deur die KOMMISSARIS goedgekeur is as 'n bewaringsfonds uitgevoer sal word in voldoening aan die vereistes van die Suid-Afrikaanse Inkomstediens se Praktyknota RF 1/98 en enige daaropvolgende wetgewing of statutêre praktyk.

13.5 BETALING VAN VOORDELE

13.5.1 Voordele wat ingevolge hierdie reglement aan 'n persoon wat nog in die lewe is, betaalbaar is, word aan sodanige persoon betaal.

13.5.2 Onderworpe aan die bepalings van artikels 13.5.3 en 13.5.5, word daar met 'n voordeel wat as gevolg van 'n LID se afsterwe betaalbaar word, deur die PENSIOENRAAD soos volg gehandel:

- * indien die PENSIOENRAAD binne twaalf maande na die dood van die LID van 'n AFHANKLIKE of AFHANKLIKES van die LID te wete kom of 'n AFHANKLIKE of AFHANKLIKES van die LID opspoor, word die voordeel aan sodanige AFHANKLIKE of, indien daar meer as een AFHANKLIKE is in die verhouding wat die PENSIOENRAAD billik ag, aan sodanige AFHANKLIKES betaal.
- * indien die PENSIOENRAAD nie binne twaalf maande na die dood van die LID van 'n AFHANKLIKE van die LID te wete kom of 'n AFHANKLIKE van die LID opspoor nie, en die LID 'n BENOEMDE, wat nie 'n AFHANKLIKE van die LID is nie, skriftelik by die FONDS aangewys het om die voordeel of so 'n gedeelte van die voordeel as wat die LID uitdruklik skriftelik aan die FONDS meegedeel het te ontvang, word die voordeel of so 'n gedeelte van die voordeel aan sodanige BENOEMDE betaal, met dien verstande dat waar die totale bedrag van die skulde in die boedel van die LID die totale bedrag van die bates in sy boedel te bowe gaan, soveel van die voordeel as wat gelyk is aan die verskil tussen bedoelde totale bedrag van skulde en bedoelde totale bedrag van bates in die boedel inbetaal word en die balans van bedoelde voordeel of die balans van so 'n gedeelte van die voordeel as wat die LID uitdruklik skriftelik aan die FONDS meegedeel het aan die BENOEMDE betaal word.
- * indien 'n LID 'n AFHANKLIKE het en die LID ook 'n BENOEMDE skriftelik by die FONDS aangewys het om die voordeel of so 'n gedeelte van die voordeel wat die LID skriftelik aan die FONDS vermeld het, te ontvang, moet die FONDS daardie voordeel of gedeelte daarvan binne twaalf maande na die dood van die LID aan sodanige AFHANKLIKE of BENOEMDE betaal in die verhouding wat die PENSIOENRAAD billik ag: met dien verstande dat hierdie paragraaf slegs van toepassing is op die aanwysing van 'n BENOEMDE wat na 30 Junie 1989 gedoen is.
- * indien die PENSIOENRAAD nie binne twaalf maande na die dood van die LID van 'n AFHANKLIKE van die LID te wete kom of 'n AFHANKLIKE van die LID opspoor nie en indien die LID nie 'n BENOEMDE skriftelik aangewys het nie of as die LID 'n BENOEMDE aangewys het om 'n gedeelte van die voordeel wat die LID uitdruklik aan die FONDS meegedeel het, te ontvang, word die voordeel of die oorblywende gedeelte van die voordeel na betaling aan die BENOEMDE in die boedel van die LID gestort

of, indien daar nie ten opsigte van die LID 'n inventaris soos in die Boedelwet, 1965 (Wet No. 66 van 1965) omskryf, deur die Meester van die Hooggeregshof ontvang is nie, in die Voogdyfonds gestort.

13.5.3 Nieteenstaande die bepalinge van artikels 13.5.1 en 13.5.2, betaal die PENSIOENRAAD 'n voordeel wat aan 'n minderjarige BEGUNSTIGDE betaalbaar is, aan sodanige minderjarige se de jure voog.

13.5.4 Sou die PENSIOENRAAD besluit dat daar goeie en voldoende rede is waarom 'n voordeel nie aan 'n LID betaal moet word nie, mag die PENSIOENRAAD, nieeenstaande die bepalinge van artikel 13.5.1, die voordeel:

- * geheel of gedeeltelik aan die LID se AFHANKLIKE of aan 'n trustee of voog vir die voordeel van sodanige AFHANKLIKE betaal, indien die LID poog om strydig met die bepalinge van artikel 13.1 op te tree; of
- * aan die LID se kurator vir die voordeel van die LID betaal, onderworpe aan die bepalinge van artikel 37B van die WET.

13.5.5 Sou die PENSIOENRAAD besluit dat daar goeie en voldoende rede is waarom 'n voordeel wat as gevolg van 'n LID se afsterwe ontstaan het nie aan 'n BEGUNSTIGDE betaal moet word nie, mag die PENSIOENRAAD, nieeenstaande die bepalinge van artikels 13.5.1, 13.5.2 en 13.5.3 die voordeel:

- * geheel of gedeeltelik aan die BEGUNSTIGDE se afhanklike of aan 'n trustee of voog vir die voordeel van sodanige afhanklike betaal, indien die BEGUNSTIGDE poog om strydig met die bepalinge van artikel 13.1 op te tree; of
- * aan die BEGUNSTIGDE se kurator betaal, onderworpe aan die bepalinge van artikel 37B van die WET; of
- * aan 'n trustee beoog in die Wet op die Beheer oor Trustgoed, 1988 (Wet No. 57 van 1988) vir die voordeel van die BEGUNSTIGDE betaal.

13.5.6 'n Besluit van die PENSIOENRAAD ooreenkomstig artikels 13.5.4 en 13.5.5 (uitgesonderd 'n besluit om betaling aan 'n trust te maak) mag van tyd tot tyd na goeie verandering word, mits sodanige nuwe besluit nie die bepalinge van die WET oorskryf nie.

13.6 BETAALMIDDEL

Bydraes en voordele ingevolge hierdie reglement is in die wettige betaalmiddel van die Republiek van Suid-Afrika betaalbaar. Enige betaling aan of deur die FONDS word by die kantoor van die quæstor van die FONDS gemaak.

13.7 GESKILLE EN KLAGTES

13.7.1 Indien 'n KLAGTE ontstaan, met uitsondering van 'n KLAGTE deur die PENSIOENRAAD teen 'n ander persoon, sal die KLAER 'n skriftelike KLAGTE aanhangig maak by die PENSIOENRAAD by die geregistreerde kantoor van die FONDS of sodanige ander adres aangewys deur die PENSIOENRAAD vir hierdie

doel. Die PENSIOENRAAD erken ontvangs van sodanige skriftelike KLAGTE binne 4 (vier) werksdae vanaf die datum van ontvangs.

- 13.7.2 Die PENSIOENRAAD beskik oor alle KLAGTES by hulle ingedien. Vir hierdie doel mag die PENSIOENRAAD die KLAER of enige ander persoon versoek om sodanige addisionele inligting wat betrekking het op die KLAGTE te verskaf, as wat hulle mag nodig ag om hulle in staat te stel om behoorlik daaraan aandag te gee.
- 13.7.3 Die PENSIOENRAAD voorsien die KLAER van hul skriftelike besluit rakende die KLAGTE binne 30 (dertig) dae na ontvangs van die KLAGTE of sodanige ander tydperk onderling skriftelik ooreengekom met die KLAER.
- 13.7.4 Indien die KLAER nie tevrede is met die besluit van die PENSIOENRAAD nie, het hy die reg om te appelleer teen sodanige besluit binne 'n tydperk van 30 (dertig) dae vanaf ontvangs daarvan. In hierdie geval mag die PENSIOENRAAD hul oorspronklike besluit handhaaf of hersien of, met die toestemming van die KLAER, die KLAGTE voorlê aan mediasie.

Indien die KLAGTE voorgelê is aan mediasie word die mediator aangestel by wyse van onderlinge ooreenkoms tussen die partye. Die mediator is 'n onafhanklike persoon wat beskik oor die nodige kundigheid op die gebied van aftreefondse en verwante aangeleenthede en in besonder, kundigheid rakende aangeleenthede van 'n gelyksoortige aard as die KLAGTE.

Die mediasieverrigtinge geskied op informele wyse en die partye sal nie aandrang op 'n nougesette nakoming van die reëls van die proses- of bewysreg nie.

Indien 'n ooreenkoms bereik word wat aanvaarbaar is vir beide die PENSIOENRAAD en die KLAER, is sodanige ooreenkoms bindend op beide partye. Die koste verbonde aan die mediasieverrigtinge word gedra in sodanige verhouding soos ooreengekom tussen die PENSIOENRAAD en KLAER, voor die KLAGTE voorgelê is aan mediasie.

- 13.7.5 Indien die PENSIOENRAAD nie ontvangs van die KLAGTE erken of reageer daarop binne die tydperk voorgeskryf in artikel 13.7.3 nie, of indien die KLAER nie tevrede is met die voorlegging van die KLAGTE aan mediasie nie, of indien 'n wedersyds aanvaarbare ooreenkoms nie by wyse van mediasie bereik kan word soos beoog in artikel 13.7.4 nie, het die KLAER die reg om die klagte voor te lê aan die BEREGER.
- 13.7.6 Onderhewig aan die bepalings van artikel 13.7.7 word enige beslissing van die BEREGER rakende 'n KLAGTE geag 'n siviele vonnis van 'n geregshof te wees, asof die betrokke aangeleentheid deur sodanige hof aangehoor is en is regtens bindend op die PENSIOENRAAD en die KLAER.
- 13.7.7 Indien die PENSIOENRAAD of die KLAER veronreg voel deur die beslissing van die BEREGER, het die veronregte party die reg om binne 'n tydperk van 6 (ses) weke na die datum van die beslissing van die BEREGER aansoek te doen om regshulp by die afdeling van die Hooggeregshof wat jurisdiksie het. Die veronregte party gee terselfdertyd aan die ander party skriftelike kennis van sy/haar voorneme om aldus aansoek te doen.

- 13.7.8 Vir doeleindes van die voorafgaande bepalings word alle skriftelike kennisgewings aan die PENSIOENRAAD of KLAER, na gelang van die geval, gestuur by wyse van voorafbetaalde geregistreerde pos, faksimilee transmissie of fisiese aflewering. Ontvangs daarvan word geag te geskied het op die 10de (tiende) werksdag wat volg op die dag van versending indien by wyse van pos versend, of die dag wat volg op die dag van fisiese aflewering of faksimilee transmissie.
- 13.7.9 Die voorafgaande bepalings is mutatis mutandis van toepassing indien die PENSIOENRAAD 'n KLAGTE aanhangig maak namens die FONDS; met dien verstande dat geen bepaling hierin opgeneem die regte van die PENSIOENRAAD sal beperk om oor te gaan tot sodanige ander maatreëls as wat hulle geskik ag ten einde die belange van die FONDS en sy BEGUNSTIGDES te beskerm nie.

13.8 VERANDERING VAN REGLEMENT

Die reglement mag te eniger tyd gewysig word, mits:

- 13.8.1 sodanige wysiging nie strydig met die bepalings van die INKOMSTE-BELASTINGWET en die WET is nie,
- 13.8.2 die wysigings deur die BEHERENDE WERKGEWER, die REGISTRATEUR en die KOMMISSARIS goedgekeur word, en
- 13.8.3 die besluit om die wysiging aan te neem deur die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering goedgekeur word; met dien verstande dat, indien so 'n wysiging die bydraekoerse of voordeelstruktuur sou beïnvloed, sodanige wysiging op 'n wettige Algemene Kerkvergadering deur minstens twee-derdes van die aanwesige lede op sodanige vergadering goedgekeur word.

13.9 BEGUNSTIGDES IS UITGESTELDE SKULDEISERS

Die BEGUNSTIGDES van die FONDS word as uitgestelde skuldeisers behandel en hulle vorderings teen die FONDS in hul hoedanigheid as BEGUNSTIGDES word nie vereffen totdat die vorderings van gewone skuldeisers betaal is nie.

13.10 INSAE TOT DOKUMENTE VAN DIE FONDS

'n LID het die reg om te alle redelike tye insae tot die finansiële state en die reglement van die FONDS te verkry. 'n LID het die reg om 'n afskrif van die finansiële state, die reglement en die jongste aktuariële verslag van die FONDS te kry teen betaling van 'n fooi soos van tyd tot tyd deur die PENSIOENRAAD bepaal word.

13.11 DIENSVOORWAARDES ANDERSINS ONVERANDERD

Niks in hierdie reglement kan die reg van die WERKGEWER inkort om binne sy bevoegdheid enige WERKNEMER uit sy diens te ontslaan nie, of die reg van 'n WERKNEMER om, onderworpe aan die voorwaardes van sy diens, uit die diens van die WERKGEWER te tree nie.

13.12. GELDE VERSKULDIG AAN DIE WERKGEWER EN/OF DIE FONDS

Behoudens die bepalings van die WET mag die PENSIOENRAAD in opdrag van die WERKGEWER, die FONDS of die BEGUNSTIGDE, na gelang die geval, die volgende bedrae uit voordele wat kragtens die reglement betaalbaar is, verhaal en die bedrae, waar nodig, oorbetaal aan die persoon of instansie aan wie dit verskuldig is:

13.12.1 enige bedrag aan die FONDS of die WERKGEWER verskuldig ten opsigte van 'n skuld van die LID wat voor 1 Julie 1977 ontstaan het;

13.12.2 skulde aan die FONDS of die WERKGEWER as gevolg van:

(a) 'n lening deur die FONDS of die WERKGEWER aan die LID toegestaan om die LID in staat te stel om

* 'n lening af te los wat deur iemand anders as die FONDS of die WERKGEWER aan die LID toegestaan is teen sekuriteit van onroerende eiendom waarop 'n woning opgerig is of sal word wat deur die LID of 'n AFHANKLIKE van die LID bewoon word of sal word;

* 'n woning aan te koop, of grond aan te koop en 'n woning daarop op te rig, vir bewoning deur die LID of 'n AFHANKLIKE van die LID;

* aanbouings of veranderings aan te bring aan 'n woning wat deur die LID of 'n AFHANKLIKE van die LID bewoon word of bewoon sal word;

(b) 'n bedrag waarvoor die FONDS of die WERKGEWER aanspreeklik is ingevolge 'n waarborg verstrek ten opsigte van 'n lening deur iemand anders aan 'n LID toegestaan vir 'n doel in paragraaf (a) bedoel;

13.12.3 vergoeding vir enige skade wat die WERKGEWER gely het vanweë diefstal, oneerlikheid, bedrog of wangedrag deur die LID en ten opsigte waarvan die LID skriftelik aanspreeklikheid teenoor die WERKGEWER erken het, of vonnis teen die LID in 'n hof verkry is;

13.12.4 enige bedrag wat die FONDS volgens reëlins met, en namens, 'n BEGUNSTIGDE betaal het of sal betaal ten opsigte van:

* so 'n BEGUNSTIGDE se ledegeld van 'n mediese skema, wat anders as voorlopig kragtens die Wet op Mediese Skemas, 1967 (Wet No. 72 van 1967) geregistreer is; of

* 'n versekeringspremie wat betaalbaar is deur so 'n BEGUNSTIGDE aan 'n VERSEKERAAR; of

* enige doel deur die REGISTRATEUR op 'n skriftelike versoek van die FONDS en op die voorwaardes wat hy bepaal, goedgekeur;

13.12.5 Dit is 'n voorbehoudsbepaling dat die bedrag ingevolge artikels 13.12.1 en 13.12.2 beperk word tot hoogstens die bedrag wat ingevolge die reglement deur 'n BEGUNSTIGDE ingevolge die INKOMSTEBELASTINGWET as 'n enkelbedragvoordeel geneem mag word.

13.13 ONTBINDING

13.13.1 Gedeeltelike Ontbinding

'n WERKGEWER het die reg om sy deelname in die FONDS te eniger tyd te beëindig onderworpe aan twee maande skriftelike kennisgewing aan die FONDS. Voordele wat ten tye van sodanige gedeeltelike ontbinding reeds ingevolge hierdie reglement betaalbaar is, word nie deur sodanige gedeeltelike ontbinding aangetas nie.

Indien 'n WERKGEWER se deelname hiervolgens beëindig word en die WERKNEMERS van die betrokke WERKGEWER in 'n ander GOEDGEKEURDE FONDS opgeneem word, tref die PENSIOENRAAD sodanige maatreëls en gaan sodanige ooreenkomste aan as wat hulle goed dink vir die oordrag na sodanige ander fonds van die belange in die FONDS van die WERKNEMERS van die betrokke WERKGEWER wat lidmaatskap van sodanige ander fonds verkry, ooreenkomstig die aanbeveling van die AKTUARIS. Sodanige transaksie is egter onderworpe aan die vooraf verkryging van sertifikate wat deur die REGISTRATEUR aan die betrokke fondse uitgereik word ten einde die transaksie te magtig. Op versoek van 'n WERKNEMER van die betrokke WERKGEWER, mag die PENSIOENRAAD egter sodanige WERKNEMER se belang in die FONDS, soos deur die AKTUARIS bepaal, aan hom in 'n enkelbedrag betaal.

Enige sodanige betaling aan 'n ander GOEDGEKEURDE FONDS word in 'n enkelbedrag of in gelyke paaielemente oor sodanige tydperk as wat die PENSIOENRAAD goed dink, betaal; met dien verstande dat die tydperk nie langer as tien jaar vanaf die datum waarop deelname beëindig is, sal wees nie. Betaling van sodanige paaielemente neem 'n aanvang nie later as een jaar na die datum waarop deelname deur 'n WERKGEWER beëindig is nie en die balans wat te eniger tyd deur die FONDS aan sodanige ander fonds verskuldig is, verdien in elke FONDSJAAR waartydens paaielemente betaal word, rente teen 'n jaarlikse koers gelyk aan die persentasie rente wat die FONDS ooreenkomstig die bevinding van die AKTUARIS, gedurende die betrokke FONDSJAAR op die beleggings van die FONDS verdien het. Nieteenstaande enigiets teenstrydigs in hierdie paragraaf word die reg voorbehou om te eniger tyd gedurende die tydperk waartydens paaielemente aan sodanige ander fonds betaalbaar is die uitstaande balans van of 'n gedeelte daarvan in 'n enkelbedrag te betaal.

Indien 'n WERKGEWER se deelname hiervolgens beëindig word sonder dat die betrokke LEDE onmiddellik vir lidmaatskap van 'n ander GOEDGEKEURDE FONDS kwalifiseer, word sodanige LEDE geregtig op uitgestelde pensioene betaalbaar vanaf die NORMALE AFTREEDATUM.

Sodanige uitgestelde pensioene word by 'n VERSEKERAAR aangekoop met die bedrag gelyk aan elke LID se belang in die FONDS, soos deur die AKTUARIS bepaal; met dien verstande dat, indien die LID die PENSIOENRAAD daartoe versoek, die betrokke LID se belang in die FONDS aan hom in 'n enkelbedrag betaal mag word.

13.13.2 Volle Ontbinding

Die FONDS word beëindig indien die WERKGEWERS gesamentlik of indien die enigste oorblywende WERKGEWER besluit om bydraes tot die FONDS te staak

of sodanige WERKGEWER(S) ophou om besigheid te dryf, met dien verstande dat indien sodanige WERKGEWER(S) gelikwieder word en in 'n soortgelyke of gewysigde vorm hersaamgestel word, die FONDS nie ontbind nie, tensy die hersaamgestelde werkgewer besluit om nie 'n deelnemende WERKGEWER van die FONDS te word nie.

By ontbinding van die FONDS, stel die PENSIOENRAAD 'n likwidateur aan onderworpe aan die REGISTRATEUR se goedkeuring. Sodra die likwidateur se aanstelling deur die REGISTRATEUR goedgekeur word, hou die PENSIOENRAAD se lede op om hul amp te beklee en die magte, pligte en funksies wat ingevolge hierdie reglement aan die PENSIOENRAAD toegeken is, gaan oor op die likwidateur.

Die likwidateur wend die bates van die FONDS in oorleg met die AKTUARIS aan sodat:

- (a) voordele by 'n VERSEKERAAR of 'n ander GOEDGEKEURDE FONDS aangekoop word of deur die FONDS betaal word, na gelang van die geval, ten opsigte van:

- * voordele wat ten tye van sodanige ontbinding reeds ingevolge hierdie reglement aan PENSIOENARISSE betaalbaar is, of wat uit hoofde van die lidmaatskap van gewese of bestaande PENSIOENARISSE aan BEGUNSTIGDES betaalbaar is of sal word.
- * LEDE wat op die ontbindingsdatum reeds die NORMALE AFTREEDATUM bereik het maar nog nie afgetree het nie; en
- * voordele wat voor die ontbindingsdatum betaalbaar geword het, maar nog nie betaal is nie.

Sodanige voordele is onderworpe aan 'n maksimum bedrag gelyk aan die waarde van die bates van die FONDS onmiddellik voor die ontbindingsdatum;

Die voordele wat hiervolgens aangekoop word en die bepaling waarvolgens die voordele deur die VERSEKERAAR, ander fonds of FONDS aan LEDE en BEGUNSTIGDES betaal sal word, stem so na as moontlik ooreen met dié wat deur die FONDS betaalbaar was of sou word indien die FONDS nie ontbind het nie;

- (b) die restant van die bates van die FONDS (as daar is) na betaling van voordele in paragraaf (a) beoog, word aangewend om uitgestelde pensioene vir die oorblywende LEDE by 'n VERSEKERAAR aan te koop.

Sodanige uitgestelde pensioene word aangekoop met die bedrag gelyk aan elke LID se belang in die FONDS, soos deur die AKTUARIS bepaal; met dien verstande dat, indien die LID die PENSIOENRAAD daartoe versoek, die betrokke LID se belang in FONDS in 'n enkelbedrag aan hom betaal mag word. Die likwidateur mag, met die goedkeuring van die AKTUARIS, WERKNEMERS wat gedurende die onmiddellik voorafgaande tydperk van twaalf maande die diens van die WERKGEWER weens inkorting of

reorganisasie van personeel verlaat het as LEDE van die FONDS beskou wat op ontbindingsvoordele geregtig is, met dien verstande dat die voordele reeds aan hulle uitbetaal in ag geneem word by die berekening van die ontbindingsvoordele waarop hulle geregtig word.

Indien die FONDS kragtens artikel 28 van die WET beëindig of ontbind word, word alle gelde wat onopgeëis bly vir 'n tydperk van ses maande na die datum waarop die betaling van voordele nadat voltooiing van alle nodige formaliteite begin het, deur die likwidateur tot voordeel van die betrokke BEGUNSTIGDE in die Voogdyfonds gestort, waarna daar geen verdere eis teen die FONDS ten opsigte van sodanige gelde bestaan nie. Die likwidateur dui in sy finale likwidasierekening die bedrag wat sodanig betaal is, aan en voorsien terselfdertyd die REGISTRATEUR van 'n sertifikaat dat alle redelike stappe geneem is om die betrokke BEGUNSTIGDES op te spoor. 'n Ouditeur wat deur die REGISTRATEUR goedgekeur is, sertifiseer die rekening as korrek;

Indien die FONDS kragtens artikel 29 van die WET ontbind word en die hofbevel nie artikel 410 van die Maatskappywet, 1973 (Wet No. 61 van 1973) uitdruklik van toepassing maak nie en geen ander voorskrif aangaande die aanwending van onopgeëisde gelde maak nie, geld die bepalinge van die onmiddellik voorafgaande paragraaf.

13.14 LAAT BETALING VAN VOORDELE

Die PENSIOENRAAD mag van tyd tot tyd, na oorlegpleging met die AKTUARIS, die tydperk bepaal waarbinne die verskillende voordele wat deur die FONDS betaalbaar word, betaal moet word sowel as die rente wat by die voordeel gevoeg moet word indien die voordeel na die verstryking van sodanige periode betaal word.

---o0o---

BYLAE

N

**FINANSIËLE
RESULTATE:
PENSIOENFONDS**

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
PREDIKANTE PENSIOEN EN WEDUWEES- EN WESEFONDS**

OUDITEURE:

Meintjes, Vermooten & Vennote

FINANSIËLE STATE OP 28 FEBRUARIE 2003

INHOUD

BLADSY

VERSLAG VAN DIE ONAFHANKLIKE OUDITEURE

1

BALANSSTAAT

2

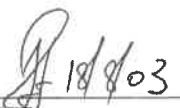
INKOMSTESTAAT

3

Die finansiële state is deur die Raad van Trustees
goedgekeur en namens die Raad geteken deur:

VOORSITTER

DATUM

MEINTJES, VERMOOTEN & VENNOTE

GEOTROOIEERDE REKENMEESTERS EN OUDITEURE (S.A.)

BROOKLYN COURT BLOK/BLOCK A

VEALESTRAAT 361 VEALE STREET

NIEUW MUCKLENEUK

0181

e-pos/mail : mver008@iafrica.com

CHARTERED ACCOUNTANTS AND AUDITORS (S.A.)

☎ 515 - ☎ 23

PRETORIA 0001

☎ (012) 346 6346

☎ (012) 346 5599

☎ (+27)12 346 6346

U Verw:
Your Ref:

Ons Verw:
Our Ref:

Mnr la Grange

21/08/2003

NH KERK VAN AFRIKA PREDIKANTE PENSIOEN EN WEDUWEES- EN WESEFONDS

VERSLAG VAN DIE OUDITEUR AAN DIE TRUSTEES VAN DIE NH KERK VAN AFRIKA PREDIKANTE PENSIOEN EN WEDUWEES- EN WESEFONDS

Ons het die finansiële jaarstate uiteengesit op bladsye 2 tot 3 geouditeer. Hierdie finansiële state is die verantwoordelikheid van die trustees. Dit is ons verantwoordelikheid om oor hierdie finansiële state verslag te doen.

Ons het ons audit ooreenkomstig algemeen aanvaarde auditstandaarde uitgevoer. Hierdie standaarde vereis dat ons die audit beplan en onderneem om redelike versekering te verkry dat, in alle wesenlike aspekte, billike aanbieding in die finansiële state bereik is. 'n Audit behels 'n evaluering van die geskiktheid van die rekeningkundige beleid, 'n ondersoek, op 'n toetsgrondslag, van bewyse wat die bedrae en openbaarmakings wat in die finansiële state ingesluit is steun, 'n beoordeling van die redelikheid van beduidende ramings en 'n oorweging van die geskiktheid van die algehele aanbieding van die finansiële state. Ons is van oordeel dat ons auditprosedures in die omstandighede geskik was om ons oordeel, wat hieronder weergegee word, uit te spreek.

Na ons oordeel word die netto bates van die Fonds op 28 Februarie 2003 en die resultate van sy bedrywighede vir die jaar geëindig op daardie datum, in ooreenstemming met algemeen aanvaarde rekeningkundige praktyk en die statute van die Fonds op die wyse vereis by die Wet op Pensioenfondse, 1956, redelik deur genoemde state weergegee.

MEINTJES, VERMOOTEN & VENNOTE

Per:

VENNOTE • A F VAN TONDER • J P LA GRANGE • A J MEINTJES • S J DE WITT • L KELLERMAN • T F ALBERTYN • PARTNERS
BYGESTAAN DEUR: G R BRUNI G.R./C.A.(S.A.) • C DE JAGER G.R./C.A.(S.A.)

SEKRET 1048 ENCE

**NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
PREDIKANTE PENSIOEN EN WEDUWES- EN WESEFONDS**

**BALANSSTAAT
OP 28 FEBRUARIE 2003**

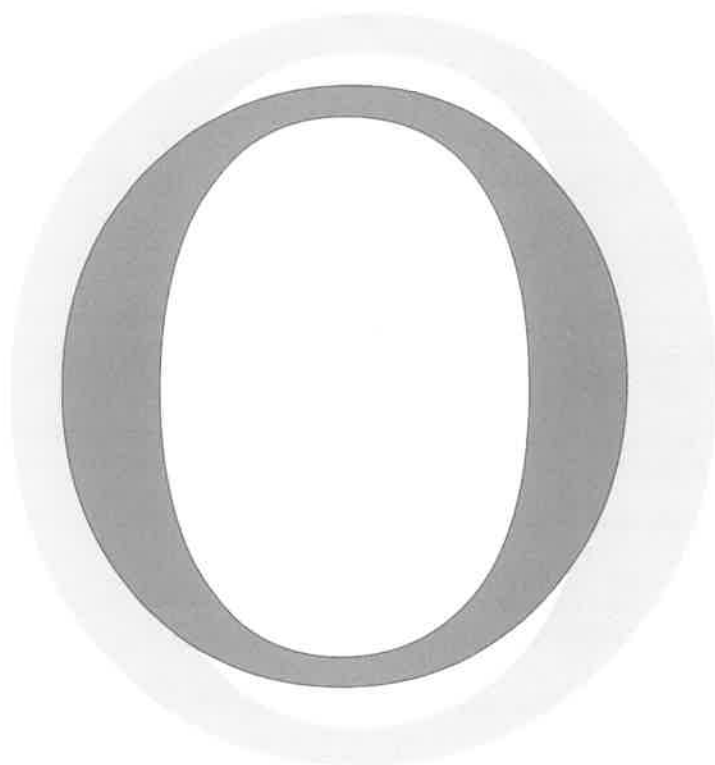
	2003 R'000	2002 R'000
BATES		
Nie-bedryfsbates	133 135	123 608
Beleggings	132 469	122 942
Vaste bates	666	666
Bedryfsbates	1 575	2 727
Debiteure	324	406
Agterstallige bydraes	3	12
Bank	1 248	2 309
Totale bates	134 710	126 335
EKWITEIT EN LASTE		
Opgelofefonds	132 765	124 660
Saldo - Begin van die jaar	124 660	109 511
Min voordele en oordragte	(6 528)	(7 100)
Netto inkomste hierdie jaar	14 620	22 249
Aanpassing vir ledelenings ontvang	13	-
Reserwes	1 055	717
Subsidie Reserwe	335	335
Kapitale Reserwe	173	173
Trustfonds - HPO Prof	547	209
Bedryfslaste	890	945
Rekeninge betaalbaar	442	164
Voordele betaalbaar	448	781
Totale ekwiteit en laste	134 710	126 335

**NEDERDUTSCH HERVORMDE KERK VAN AFRIKA
PREDIKANTE PENSIOEN EN WEDUWES- EN WESEFONDS**

**INKOMSTESTAAT
VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2003**

	2003 R'000	2002 R'000
INKOMSTE	17 167	24 658
Ex Gratia Pensioene	190	140
Ledebydraes ontvang	3 824	3 563
Werkgewersbydraes	6 729	6 481
Beleggingsinkomste	5 452	7 252
Aanpassing aan waarde van beleggings	397	6 659
Huur inkomste	575	563
UITGAWES	2 547	2 409
Administratiewe gelde	161	142
Aktuariële fooi	79	-
Bankkoste	43	19
Belasting op belegging	859	790
Beleggings adminkoste	613	684
Drukkoste	2	-
Getrouheidswaarborg	7	6
Herversekeringspremies	746	708
Mediese koste	-	4
Ouditeursvergoeding	33	41
Raad op finansiële dienste	3	14
Streekdiensteraad	1	1
Trustee fooi	-	-
NETTO INKOMSTE/(VERLIES)	14 620	22 249

BYLAE

**AKTES
VAN
LOSMAKING**

**AKTE VAN LOSMAKING
BY MEDIESE ONGESKIKTHEID**

(E)

Ds/dr/prof

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het kennis geneem dat u medies ongeskik verklaar is om met u werksaamhede in u gemeente voort te gaan.

Die kerkraad het getuig dat u

- * 'n waardige en getroue evangeliedienaar was
- * in leer en lewe onberispelik opgetree het
- * aan alle pensioenverpligtinge voldoen het.

U word vanaf van alle ampspligte onthef en van u standplaas losgemaak met behoud van ampsvoorreg.

Die Kommissie vertrou dat u spoedig en volkome sal herstel en verseker u van sy voorbidding.

Geteken te op

.....
Skriba

**AKTE VAN LOSMAKING
BY EMIGRASIE**

(F)

Ds/dr/prof

Die kerkraad van die gemeente het kennis
geneem van u besluit om te emigreer.

Die kerkraad het getuig dat u

- * 'n waardige en getroue evangeliedienaar was
- * in leer en lewe onberispelik opgetree het
- * aan alle pensioenverpligtinge voldoen het.

Hiermee word u vanaf van alle ampspligte
onthef en van u standplaas losgemaak.

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering sal op versoek en op meriete
aan u behoud van ampsvoorreg verleen met jaarlikse herooring.

Geteken te op

.....
Skriba

AKTE VAN LOSMAKING UIT STANDPLAAS OP EIE VERSOEK

(G)

Ds/dr/prof

Die Kommissie van die Algemene Kerkvergadering het u aansoek om van u standplaas losgemaak te word met behoud van ampsvoorreg goedgekeur nadat die ondersoek van u ringskommissie aan die lig gebring het dat dit in belang van die gemeente en in u eie belang sal wees.

Die kerkraad het getuig dat u

- * 'n waardige en getroue evangeliedienaar was
- * in leer en lewe onberispelik opgetree het
- * aan alle pensioenverpligtinge voldoen het.

U word van alle ampspligte onthef en van u standplaas losgemaak op

U word seën en voorspoed toegebid. Mag u spoedig 'n nuwe werkkring vind.

Geteken te op

.....
Skriba